

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ.

BIBLIOTHECA GRÆCA MEDIÆ ÆVI.

VOL. V.

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

7

ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ:

Κ. Ν. Σ Α Θ Α.

Τ Ο Μ Ο Σ Ε.

ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ:

ΤΥΠΟΙΣ ΤΟΥ ΦΟΙΝΙΚΟΣ

1876.

ΜΙΧΑΗΛ ΨΕΛΛΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ, ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ
MAISONNEUVE ET CIE, LIBRAIRES-ÉDITEURS,
QUAI VOLTAIRE, 15.

—
1876

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΚΡΗΤΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

17362

ΤΩ: ΦΙΛΟΜΟΥΣΩ: ΚΑΙ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΔΙ

ΚΥΡΙΩ:

ΣΤΕΦΑΝΩ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΩ.

ΕΥΓΝΩΜΟΝΩΣ

ΑΝΑΤΙΘΕΤΑΙ.

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ .

Ὁ πέμπτος οὗτος τόμος τῆς Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης, θεωρητέος μᾶλλον ὡς δεύτερος ἰδίᾳ σειρᾶς ἀνεκδότων πονημάτων ἐνὸς καὶ μόνου συγγραφέως, τοσοῦτον μᾶλλον περισπουδάστου ὅσον ὁμολογεῖται ὁ πολιτικὸς καὶ φιλολογικὸς ἀντιπρόσωπος μιᾶς τῶν σκοτεινότερων περιόδων τοῦ βυζαντινοῦ ἑλληνισμοῦ· διὰ τὸν τελευταῖον δὲ τοῦτον λόγον οὐδὲν παράδοξον ὅτι, μὴ ἀρχοῦμενοι εἰς τὴν πρώτην περὶ αὐτοῦ μακρολογίαν (1) ἀρκετὰ καὶ νῦν προστιθέμεθα, εἰλικρινῶς μάλιστα ὁμολογοῦντες ὅτι διὰ τούτων διαφωτίζεται μὲν ἡ ἀμυρὰ εἰκῶν, μένουσιν ὅμως ἔτι ἐν αὐτῇ σκιερὰ τινὰ σημεῖα τελικῶς ἀπαλειφθησόμενα διὰ τοῦ ἐκκαθαρτικοῦ χρωστῆρος ἐνὸς ἔτι τόμου ἀνεκδότων.

Ὅλιγοι, ὡς ὁ Ψελλός, ἐπαξίως δικαιοῦνται τοῦ ἐπωνύμου ἐκεῖνου δι' οὗ καταλλήλως ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐχαρκτήρισε

(1) Τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ τόμῳ ἐκτελέντα οὐσιωδῶς ἐτροποποίησαν τὰ περὶ Ψελλοῦ βιογραφικὰ ἄρθρα· πρῶτος ὁ διάσημος ἑλληνιστὴς κ. Egger, ἐπὶ τῇ βῆσει τῶν ἡμετέρων πληροφοριῶν μεταρρῦθμισε τὴν περὶ τοῦ βυζαντινοῦ φιλοσόφου μελέτην ἐν τῇ νῦν τὸ δεύτερον ἐκδιδομένῳ μεγάλῳ Φιλοσοφικῷ λεξικῷ (Dictionnaire des sciences philosophiques par une société de professeurs et de savants).

τὴν ἐξαιρετικὴν φιλοποनीαν (1)· τοῦ ὄντως χαλκέντερου τούτου πολυγράφου ἀρκετὰ μὲν φιλοπονήματα ἐδημοσιεύθησαν ἀπὸ τοῦ 1503 ἔτους μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, τὰ πλεῖω ὅμως ἀπόκεινται ἔτι ἀνέκδοτα, διεσπαρμένα ἐν πάσῃ σχεδὸν βιβλιοθήκῃ.

Ἡ τῶν ἀπάντων ἔκδοσις τοῦ Ψελλοῦ ἀποτελεῖσει ἀληθῆ ἐγκυκλοπαιδεῖαν πικνοῖων γνώσεων, τοσοῦτον μᾶλλον περισπούδαστον, ὅσον αἱ περὶ παντὸς τοῦ ἐπιστητοῦ εἶδους ἀπειράριθμοι μονογραφίαι αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ ἐπιτομὴ ἀρχαίων φιλοσοφικῶν, ἱατρικῶν, γραμματικῶν, μουσικῶν, νομικῶν καὶ τοσούτων ἄλλων πραγματειῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὴ περιελθουσῶν εἰς ἡμᾶς.

Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς ἡ Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη ὡς κύριον σκοπὸν προέθετο τὴν ἔκδοσιν τῶν ἱστορικῶν ἐκείνων μνημείων τὰ ὅποια συμβάλλουσιν εἰς δικφώτισιν τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ· καίτοι δὲ πολλοὶ τῶν δι' ἐξαιρετικῆς εὐμενείας τιμησάντων τὸ ἑλληνικὸν τοῦτο ἔργον ἑλληνιστῶν ἐπαυειλημένως ἐξέφρασαν τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως ἴδωσι συμπεριλαμβανόμενα καὶ τινὰ τῶν ἄλλων ἀνεκδότων μνημείων τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, νῦν ὅτε τὰ ὁσημέραι ἀνευρισκόμενα ἱστορικὰ ἀνέκδοτα, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐγγυῶνται τὴν διηγετικὴν τοῦ ἔργου ἐξοκολούθησιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ πολυτιμότερα ὁμολογεῖται ἡ διὰ τούτων ποικίλη πρὸς τὸν ἑλληνισμὸν ὑπηρεσία, ἔτι μᾶλλον προτιμῶμεν ἵνα μὴ παρεκκλίνωμεν τοῦ ἀρχικοῦ προγράμματος.

(1) Ἴδου πῶς πρὸ δύο ἑκατονταετηρίδων ἐχαρκτήρισεν τὸν Ψελλὸν ἀνὴρ εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἐγκύψας εἰς τὴν μελέτην τῆς βυζαντινῆς φιλολογίας. « Hic ergo Psellus, ut doctrina praestantissimus, ita omnium πολυγραφέατος fuit. Ausim dicere neminem, ea, vel subsequente aetate, Graece vel invenisse acrius, vel ordinasse aptius, vel locutum eloquentius, vel profundius res pertractasse. Nulla fuit scientia, quam ipse vel notis non illustraverit, vel compendio non tentaverit, vel optima methodo non expederit. » Allatius de Psellis, XXXIII.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, εἰς ἄλλους μᾶλλον φιλοφέλλους χαριζόμενοι τὸν τιμητικὸν ἄθλον τῆς ἐκθάψεως καὶ συναρμο-
λογήσεως τῶν εἰς τοσαῦτα βιβλιοταφεῖα διεσπαρμένων ἄρθρων
τοῦ ἑλληνικοῦ τούτου σκελετοῦ, περιορίζομεν τὸ ἡμέτερον ἔρ-
γον εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν πονημάτων καὶ ἐγγράφων ἐκείνων,
τὰ ὅποια διαλευκαίνουσι μίαν ὄλην ἑκατονταετηρίδα τῆς ἑλλη-
νικῆς ἱστορίας καὶ φιλολογίας, ἑκατονταετηρίδα τῆς ὁποίας, ὡς
ἔρρεθη, ὁ Ψελλὸς ὁμολογεῖται ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος.

Τὰ ἱστορικὰ ταῦτα μνημεῖα, ἰδίᾳ δὲ αἱ ἐπιστολαί, ἔχουσι
τὸ ἐξαιρετικὸν πλεονέκτημα ὅτι εἰσὶν ἐκ τῶν σπανιωτέρων προϋ-
όντων τῆς βυζαντινῆς φιλολογίας· ἐνῶ αἱ ἄλλαι τῶν ἐγνω-
σμένων περιστρέφονται εἰς φιλοσοφικάς καὶ θεολογικάς συζη-
τήσεις, ἀφ' ὧν ἐλάχιστα ἡ ἱστορία πορίζεται, αἱ τοῦ Ψελλοῦ
ἐπιστολαὶ ἐξεικονίζουσι τὸν βυζαντινὸν βίον ὑπὸ πολλὰς ὑπόψεις.

Ὡς ἐπιστολογράφος ὁ Ψελλὸς δύναται ἵνα συγκριθῇ πρὸς
μόνον τὸν Συνέσιον καὶ τὸν Φώτιον, ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὸν πρῶτον,
πρὸς ὃν ἀναγνωρίζεται καὶ στενωτέρα ὕψους συγγένεια. Εἰς τὴν
σύγκρισιν ταύτην περιοριζόμεθα ἵνα μὴ δειχθῶμεν ὑπερβολικοὶ
τοῦ Ψελλικοῦ ὕψους θαυμασταί, καίτοι ἄλλοι, ἀπαλείφοντες
τοῦτον ἀπὸ τῆς βυζαντινῆς φιλολογίας, θεωροῦσιν ὡς ἓνα, οὐχὶ
τῶν τελευταίων μιμητῶν, ἀλλὰ τῶν πρώτων διδασκάλων τῆς
ἀπτικῆς χάριτος (1).

Τὴν περὶ τὸ λέγειν δεινότητα καὶ τὸ ἀπαλὸν καὶ κομψὸν
τῆς φράσεως τοῦ Ψελλοῦ, οὐδεὶς οὐδὲ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ
ἀντιπάλων παρεγνώρισε, καὶ αὐτὸς μάλιστα οὗτος πολλαχοῦ

(1) « Ille (Ψελλός) plurimarum scientiarum linguarumque cog-
nitione instructissimus libellum Περὶ ἐνεργείας δαιμόνων conscripsit, quo ni-
hil unquam inter veteres Graecos in hoc scribendi genere accuratius
elegantiusque prodiit. » Mich. Pselli, de operatione daemonum, 1615,
Gaulmini dedicatio. « Pselli incomparabilis . . . illustris ingenii monu-
menta » Hasenmüller, Psellus, 1688, praefatio.

κομπορρημονῶν καυχᾶται τὴν ἀπαράμιλλον αὐτοῦ εὐγλωττίαν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ μόνην ὄφειλε τὴν ἐκ τῆς ἀφανείας λαμπρὰν αὐτοῦ ἀνάδειξιν.

Ἄμα ἐβασίλευσεν ὁ Μονομάχος, ὁ τότε πτωχὸς καὶ ἄσημος Ψελλὸς ἀπέτεινε πρὸς τοῦτον ἐγκωμιστικὸν λόγον, μὴ ἀπηλλαγμένον μὲν τῶν ἰδιαζόντων εἰς τοὺς βυζαντινοὺς ἐλαττωμάτων, διακένου φρασεολογίᾳ, θεατρικοῦ πάθους καὶ ὑπερβολῆς ἐν τῷ ψόγῳ καὶ τῷ ἐγκωμίῳ, κατηνθισμένον ὅμως ἐξ ἐκλεκτῶν ἀνθέων τοῦ ἀττικοῦ λειμῶνος. Εἰς τὸν χαρίεντα τοῦτον λόγον ὄφειλε ὁ μὲν Ψελλὸς τὸ μέλλον αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐλληνικὰ γράμματτα τὴν ἀναγέννησιν αὐτῶν, καὶ ἡ βυζαντινὴ ἱστορίαν τὴν συμπλήρωσιν τοῦ προϋφισταμένου ἐν τῇ σειρᾷ τῶν χρονογράφων αὐτῆς χάσματος. Ἐγκωμιάζων τὸν νέον βασιλέα προτρέπει αὐτὸν ἵνα ἐγκαινιάσῃ τὴν ἀρχήν, ἐπανάγων ἐν τῇ ἐστίᾳ αὐτῶν τὰς ὑπὸ τῶν τελευταίων ἀπογόνων τοῦ Μακεδονικοῦ οἴκου φυγαδευθείσας μούσας, προτείνων ἐν τέλει εἰς τὸν λόγιον συμπατριώτην αὐτοῦ καὶ ἡγεμόνα τὴν ὅλως πρωτότυπον ἰδέαν περὶ ἰδρύσεως συναγωνισμοῦ ἐν λόγοις καὶ δικνομῆς τῶν ὑπουργημάτων εἰς ἐκείνους, οἵτινες μετ' αὐστηρὰν δοκιμασίαν ἀνακηρυχθῶσι νικηταί (1).

Τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἐπροκάλεσεν ὁ Ψελλός, διότι ἐθεώρει ἐξησφαλισμένον τὸν ἐν αὐτῷ θρίαμβον αὐτοῦ. Ἄλλ' ἡ ἐπιτυχία ἐκείνη συνετέλεσεν ἵνα μεταβάλλῃ εἰς ἐπίφορον ἐλάττωμα τὴν ἐπίζηλον ἀρετὴν, δι' ἧς ἡ φύσις ἐπροίκοισεν αὐτόν.

Οἱ βυζαντινοὶ τῶν χρόνων ἐκείνων, καίτοι ἀποκαλοῦντες ἑαυτοὺς Ρωμαίους, οὐδὲν ἕτερον ᾔσαν ἢ Ἕλληνας, κεκτημένοι τινὰς μὲν τῶν ἀρετῶν, πολλὰ δὲ τῶν ἰδιαζόντων εἰς τὴν ἀνάνατον φυλὴν ἐλαττωμάτων. Οἱ περὶ τὴν ἐλληνικὴν ἱστορίαν φιλοσοφήσαντες παρετήρησαν ὅτι, ἐν ᾧ εἰς τοὺς ἄλλους λαοὺς

(1) Σελίς 117-142 τοῦ πρώτου τόμου.

ἡ ἐπιτυχία ἀποβαίνει ἀκοίμητον κέντρον πρὸς νέους ἀγῶνας, αὕτη ἐξασκεῖ ιδιόρρυθμόν τινα ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς καρδίας· ὡσεὶ θαμβούμενος ὁ Ἕλλην ὑπὸ τῆς πρώτης τῆς ἐπιτυχίας λαμπηδόνος, ἡ ἀρκεῖται εἰς τὸν πρῶτον τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ θρίαμβον, ἐπισύρων οὕτω τὴν μομφὴν τῶν μεταγενεστέρων, ἡ ἐξοκέλλει εἰς τὸ ἐλάττωμα τοῦ ἐγωῖσμοῦ, καὶ τότε χορηγεῖ τὴν εὐλογον πρόφασιν τῆς ἐκρήξεως τοῦ φθόνου τῶν συγχρόνων.

Ὁ φθόνος ὁμολογεῖται ὡς ἐλάττωμα, ἡ μᾶλλον νόσημα τῆς ἀνθρωπίνης ἀτελείας, ἐπομένως οὐδέποτε ἔπαυσε πᾶσιν κοινωvίαν λυμαινόμενος· τὰ ἱστορικὰ ὅμως αὐτοῦ κατορθώματα πρώτη ἀνέγραψεν ἡ ἐλληνικὴ ἱστορία. Καθ' ὅλην τὴν μακράων αὐτοῦ ὑπαρξίν ὁ Ἕλλην παρέστησε τὸ παράδοξον κρᾶμα, οἷκτου μέχρις ἐλαττώματος καὶ φθόνου μέχρις ἐγκλήματος· οὐδεὶς τῶν ἄλλων λαῶν ἔλεε τὴν δυστυχίαν συμπαθέστερον, ἀλλὰ συγχρόνως οὐδεὶς πώποτε ἠσθάνθη ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τὸ κέντρον τοῦ φθόνου ζωηρότερον τοῦ Ἕλληνοσ. Εὐτυχὴς ὁ κατορθώσας ἵνα λάθῃ βιώσας, εὐτυχέστερος δὲ ὁ δυνηθεὶς ὅπως, ἐν ᾧ ἀναβαίνει μίαν βαθμίδα κοσμικῆς περιωπῆς, καταβαίνει συγχρόνως μίαν πρὸς τὴν ταπεινοφροσύνην.

Ὁ πατὴρ τοῦ Ψελλοῦ φαίνεται πεπροικισμένος διὰ τῆς τελευταίας ταύτης ἀρετῆς, διὸ καὶ κατάρθωσεν ἵνα διέλθῃ τὸν βίον, κατὰ τὴν πλατωνικὴν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἔκφρασιν, « ὡς ῥεῦμα ἐλαίου ἀψοφητὶ ῥέον (1) »· αὐτὸς ὅμως οὗτος, καίτοι ὁμολογῶν ἑαυτὸν πιστὸν τοῦ πατρὸς ἀντίτυπον, ἐκέκτητο εἰς μεγάλην δόσιν τὸν ἐγωῖσμόν καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἐλαττωμάτων τὰ ὅποια καθιστῶσι τὸν βίον πολυτάρχον.

Ἄμα ὁ Ψελλὸς εἰσεπήδησεν εἰς τὰ ἀνάκτορα, πρώτην φροντίδα ἔθετο ἵνα συνασπισθῇ πρὸς τοὺς ἄλλους αὐλικούς καὶ συνομολογήσῃ πρὸς τούτους ἐταιρίαν οὕτως εἰπεῖν ἀλληλοβοη-

(1) Σελίς 19-20 τοῦ παρόντος τόμου.

θείας (1)· ἔκτοτε δὲ μετὰβάλλει καὶ ἄνθρωπον καὶ ὕφος. Ἡ γόνιμος αὐτοῦ φαντασία ἐξαντλεῖται εἰς ἐφεύρεςιν τῶν κολακχευτικωτέρων τῆς βασιλικῆς ματαιότητος ἐπιθέτων, ἡ δὲ ἀπύλωτος αὐτοῦ γλώσσα καυχλάζουσα ἀναδίδει τὰ ἀηδῆ ἐκεῖνα ἐγκώμια, τὰ ὅποια καὶ αὐτὸς οὗτος ἐχαρακτήρισεν ὕστερον ὡς ὑπερβολικά (2), οἱ δὲ βυζαντινοὶ οὔτε μετὰ θάνατον αὐτοῦ λησμονοῦσιν, ἀλλ' ἀρέσκονται φανταζόμενοι καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἄδῃ τὸν Ψελλὸν παρακολουθούμενον ὑπὸ τῶν σοφιστῶν, χλευαστικῶς αὐτῷ ἐπιλεγόντων « ὦ βασιλεῦ ἦλιε », διότι διὰ τῶν λέξεων τούτων ἄρχεται ἐν τῶν πρὸς τὸν Μονομάχον ἐγκωμίων αὐτοῦ (3).

Ἄλλ' ἐν ᾧ οἱ ἐν τῇ αὐλῇ συνησπισμένοι ἀπολαύουσι τῶν βασιλικῶν ἀγαθῶν καὶ διὰ τῆς γλώσσης τοῦ Ψελλοῦ ἐγκωμιάζουσι τὸν δι' αὐτοὺς χρυσόρρειθρον Πακτωλόν, οἱ ἀπόβλητοι καὶ τοσοῦτον ἐρώντες τῆς μακαριστῆς ἐκείνης εὐδαιμονίας, συνομολογοῦσιν ἕτερον συνασπισμὸν ἐν ὀνόματι τῶν καταπατουμένων δικαίων τῆς ἀνθρωπίνης ἰσότητος. Τὸ καταστατικὸν τοῦ νέου τούτου συνεταιρισμοῦ ἦν ἀληθὲς ἀριστοῦργημα, ὀφειλόμενον οὔτε εἰς τὴν εὐφυΐαν, οὔτε εἰς τὰς γνώσεως τῶν τότε συνεταιρίων, ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ δαιμόνιον πνεῦμα καὶ τὴν ἰστο-

(1) Ἄγνωστος ὅτε ἐδημιουργήθη ἡ εἰς τὰ ἑλληνικὰ λεξικά ἄγνωστος αὕτη λέξις· τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων ἑλληνισμὸς ἐπενόησε τὴν λέξιν « ἀλληλοφθονία », διότι τότε τοσοῦτον ὁ φθόνος ἐλυμκνίετο τὸ ἑλληνικὸν σῶμα, ὥστε οἱ σοφισταὶ « ἀναπλάσαντες δαίμονά τινα νέον, Ζηλοτυπίαν, κρήδεμνον μὲν αὐτῷ Φθόνον προσέθεσαν, ζώνην δ' αὖ Ἔριν ». Μεγάλανδρου ῥήτορος περὶ ἐπιδεικτικῶν ἐν Walz Rhetores Graeci, IX, σελ. 153. εἰ πρῶτοι βυζαντινοὶ συναισθανθέντες τὴν ἀνάγκη τῆς ἀλληλοφθονίας εἰς ἐξορκισμὸν τοῦ φοβεροῦ τούτου δαίμονος, ἔπλανσεν τὰς λέξεις « ἀλληλοσύμμαχος » καὶ « ἀλληλόφιλος ».

(2) Μασχιωνικῆς Βιβλιοθήκης τόμ. Δ', σελ. 115.

(3) Βλέπε τοῦτο ἐν τῷ παρόντι τόμῳ δημοσιευόμενον, σελ. 106-117.

ρικὴν πείραν τοῦ φθόνου. Σάτυραι ἀνώνυμοι καὶ ἄλλα κατηγορητήρια ἔγγραφα φέροντα τὰς ὑπογραφὰς ὑπευθύνων συντακτῶν παρεισδύουσιν εἰς τὰ ἀνάκτορα μὲ τὸν μονομερῆ σκοπὸν τῆς συκοφαντίας· οἱ λίβελλοι οὗτοι, ἐν εἶδει ἐγκωμίων πρὸς τὸν βασιλέα ἀπευθυνόμενοι, καὶ διὰ τοῦτο τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐλκύοντες, δηλητηριάζουσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν ἀπλοϊκὴν αὐτοῦ καρδίαν, καὶ ἐπὶ τέλους πείθουσιν αὐτὸν ἵνα ἐκλάβῃ τὰς συκοφαντίας ὡς ἀληθῆ γεγονότα, καὶ ζητήσῃ τὴν ἐπ' αὐτῶν ἀπολογίαὶν τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ.

Ἐκτοτε πλέον ἀρχεται ἀληθῆς ρυπαρογραφίας ἀγών, τοσοῦτον μᾶλλον ἀξιόμμεμπτος, ὅσον δι' αὐτοῦ κηλιδοῦται ἢ ὑπὸ τοῦ Ψελλοῦ τότε ἀντιπροσωπευομένη ἑλληνικὴ γλῶσσα, καὶ τὸ χεῖρον ὅτι ἐπὶ τέλους τὸ κράτος ἀποβάλλει ἐξόχους ἐπὶ ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ ἄνδρας, ὅπως παραδοθῇ εἰς βερβαρικὰ καθάρματα καὶ βλακώδεις γελωτοποιούς, εἷς τῶν ὁποίων παρ' ὀλίγον ἀνέβαινε καὶ ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ θρόνου.

Ὁ τότε πρωθυπουργῶν Κωνσταντῖνος Λειχοῦδης, ὁ ὕστερον καὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον κοσμήσας, εἶχε διακριθῆ καθ' ὅλον τὸ μακρὸν πολιτικὸν αὐτοῦ στάδιον ἐπὶ ἐξόχῳ συνέσει καὶ αὐστηρᾷ πρὸς τὸ καθῆκον καὶ τὸν θρόνον ἀφοσιώσει. Οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ μὴ ἔχοντές τι ἄλλο ἵνα προσάψωσιν εἰς τὸν ἀκηλίδωτον χαρακτήρα τοῦ ἀρχαῖκου ἀνδρός, εὗρισκον κακόφωνον τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τῆς Λειχοῦδίας, διότι οὕτως ἐπὶ τὸ χλευαστικώτερον ἐπωνόμαζον αὐτόν (1). Ἐπὶ μᾶλλον δὲ νῦν ἐμίσειον τὸν ἄνδρα, διότι ἐγνώριζον ὅτι οὗτοςπραγματικῶς ἐβασίλευεν ἐν ὀνόματι τοῦ παλιμπαιδοῦ Μονομάχου, καὶ ὅτι ἰδιαζόντως ἐπροστάτευσεν τοὺς μετ' αὐτοῦ συνυπουργοῦντας, τοὺς ὁποίους καὶ μεταξὺ τοσοῦτων ἄλλων ὑποψηφίων εἶχε διακρίνει. Ὁ φθόνος πολυσειδῶς μελετήσας τὸ ἐκλεκτὸν τοῦτο θῦμα, οὐδεμίαν

(1) Κεδρηνοῦ, σελ. 570 ἐκδ. Παρισίων. — Νικηφόρος Βρυέννιος, σελ. 31.

εὔρισκεν ἐν αὐτῷ λαβὴν εἰς ἐξύρρασις τῆς συκοφαντίας, ἢ ἂν τοιαύτην ἐφευρεν, ἐκκραδῶκει τὴν κατάλληλον ὄραν πρὸς ἐπιτυχῆ ἀνάπτυξιν αὐτῆς, διότι οἱ ἀλλεπάλληλοι τῆς συνετηῆς πολιτικῆς τοῦ Λειχοῦδη θρίαμβοι ἐπέβαλλον εἰς τοὺς φθονεροῦς σιωπὴν. Ἐν οἰκτρᾷ ἀληθῶς καταστάσει παρχλαβῶν τὸ κράτος ὁ ἐξοχος ἀνὴρ, ἀνέδειξεν ἑκτακτον δραστηριότητα, καὶ ἀφοῦ ἀπέκρουσε τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Ρώσσω, καὶ κατέπνιξε τὰς ἀλληλοδιαδόχους στρατιωτικὰς ἀνταρσίας, ἐπλάτυνε τὰ πρὸς ἀνατολὴν καὶ δῦσιν ὄρια τοῦ κράτους, καὶ ἐπὶ τέλους ἐδώρησεν εἰς αὐτὸ βαθεῖαν εἰρήνην, ἣτις τοσοῦτον σπανίως ἀπαντᾷ ἐν τῇ βυζαντινῇ ἱστορίᾳ. Ὁ βασιλεὺς τοσοῦτον εὐχαριστημένος ἐκ τῆς διοικήσεως τοῦ ἀνδρός, ἐν μόνον εἶχε κατ' αὐτοῦ παρὰ πονον, ὅτι ἦν ὑπὲρ τὸ δέον αὐστηρός, ἐλέγχων καὶ αὐτὸν τοῦτον διὰ τὰς ἐρωτικὰς αὐτοῦ ἰδιοτροπίας καὶ τοὺς χάριν αὐτῶν διασπαθωμένους θησαυροὺς τοῦ βασιλείου. Τοῦτο οἱ ἐχθροὶ τοῦ Λειχοῦδη γνωρίζοντες, ὑπέδειξαν διαφοροτρόπως εἰς τὸν παλίμπαιδα ἡγεμόνα τὸ ἄτοπον, ἵνα ἐκεῖνος μὲν βασιλεύῃ πραγματικῶς, αὐτὸς δὲ ὁ ἀληθὴς ἡγεμὼν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ἰδιοτροπίας τοῦ πρωθυπουργοῦ, τολμῶντος ὅπως ἐπικρίνη τὰς βασιλικὰς ὀρέξεις. Ἐκτοτε ὁ Μονομάχος οὐ μόνον ἔπαυσεν ἀκούων τὰς συμβουλὰς τοῦ πρωθυπουργοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐσκέπτετο περὶ ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ. Οἱ φίλοι προαισθανθέντες τὸν κίνδυνον, ἐν καιρῷ παρεκάλεσαν τὸν Λειχοῦδη ἵνα χαλαρώσῃ τὸ αὐστηρὸν ἦθος καὶ ἐνδίδῃ εὐκολώτερον εἰς τὰς ἀνοήτους ἀπαιτήσεις τοῦ ἐκμεμωραμένου ἡγεμόνος· ἀλλ' ὁ τίμιος ἀνὴρ ἀπέπεμψεν αὐτοὺς λέγων τὰ ἀξιομνημόνευτα ταῦτα λόγια « ἐν ὧ ἐγὼ εἰμι πρωθυπουργός, οὐδέποτε θέλω συναινέσει ἵνα ἐπιτρέψω τι ἀτιμάζον τὸ στέμμα ». Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἀπέπεμψθη καὶ αὐτὸς τῶν ἀνακτόρων.

Ἄγνοοῦμεν ὁποίας συκοφαντίας ἐπενόησεν ὁ φθόνος καὶ κατὰ τοῦ ὑπουργοῦ Ἰωάννου Μυροπόδη, οὐδόλω· ὁμως ἀπίθκνον ὅτι

αὐτὸ τὸ ἐπώνυμον αὐτοῦ ὀφείλεται εἰς τὴν ἄχαριν εὐφρολογίαν τῶν ἀντιπάλων.

Ὁ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργὸς Ἰωάννης ὁ Ξιφιλῆνος, ὁ ὕστερον τὸν Λειχοῦδην διαδεχθεὶς ἐν τῷ πατριαρχεικῷ θρόνῳ, ὁμολογεῖται ὡς εἰς τῶν δοκιμωτέρων νομοδιδασκάλων, φιλοσόφων καὶ θεολόγων τοῦ καιροῦ ἐκείνου· χάριν αὐτοῦ τούτου ἰδρῦθη τὸ τέως ἄγνωστον ὑπουργημα τοῦ Λομοφύλακος. Κατὰ τούτου ὁ ὄχλος τῶν συκοφαντῶν, ἀφοῦ ἐξήμεσε πᾶσαν διαβολὴν, προσήγαγεν ἐπὶ τέλους ῥητὴν κατηγορίαν, ὑπογεγραμμένην ὑπὸ τινος γεροντίου, Ὁφρυδᾶ καλουμένου, δι' ἧς προσεκαλεῖτο ὁ ἐγκωμιαζόμενος αὐτοκράτωρ ὅπως ἀποδιώξῃ τὸν τοσοῦτον ἀτιμάζοντα τὸ στέμμα ἀγράμματος καὶ τῶν νόμων ἀνίδεον ὑπουργόν!

Ἄλλὰ παρὰ πάντα τοὺς ἄλλους ὁ Ψελλὸς ἐκίνει τὴν χολὴν εἰς τοὺς τότε φθονερούς, διότι καὶ νεώτατος ἦν τὴν ἡλικίαν, καὶ ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ κατώρθωσεν ἕνα ἀνέληθαι εἰς τὰ ἀνώτατα τῶν βασιλικῶν ἀξιωμάτων, ἀρχιεραρχαμπόλου, καὶ βασιλικῆς ἀρχιγραμματείας, λαβὼν καὶ τοὺς τιμητικούς τίτλους, ὑπέρτιμος καὶ ὑπατος τῶν φιλοσόφων. Ἄλλὰ τί νὰ τῷ εἴπωσιν, ἀφοῦ πάντες ἀνωμολόγουν τὴν εὐφυίαν, τὴν περὶ τὸ λέγειν χάριν καὶ ἰδίως τῆς περὶ παντὸς τοῦ ἐπιστητοῦ εἰδους γνώσεως αὐτοῦ; Τέλος πάντων ὁ φθόνος ἀνεκάλυψεν ἐν αὐτῷ φοβερὸν δι' ὑπουργὸν ἐλάττωμα, τὸ ἐπίγρυπον τῆς ῥινὸς αὐτοῦ· καὶ λοιπὸν κατὰ τῆς μύτης τοῦ Ψελλοῦ ἐπετέθησαν οἱ ἀντίπαλοι.

Εἰς τοὺς πρώτους κατ' αὐτοῦ ἀκροβολισμοὺς ὁ Ψελλὸς ἀντέταξε σεμνὴν μετριοπάθειαν· διότι οὐ μόνον ὑπέμνησε τοὺς ἀντιπάλους διὰ γλώσσης ἡπίας, ὅτι τὴν ἐν τῇ αὐλῇ ἐπίζηλον θέσιν αὐτοῦ ἀπέκτησεν ὡς γέρας τῆς δοκιμασθείσης ἰκανότητος αὐτοῦ, ἀλλ' ἕνα ἐξευμενίσῃ τὸν δαίμονα τοῦ φθόνου παρητεῖτο τοῦ ὑπουργήματος τοῦ βασιλικῆς ἀρχιγραμματείας· ταῦτα δὲ

ἀναγγέλλων προσεκάλει τοὺς θεσιθήρας, ὅπως πύσωσι τὸν ἄδοξον ἐκεῖνον ἀγῶνα καὶ κατέλθωσιν εἰς τὴν ἔνδοξον τοῦ συναγωνισμοῦ παλαιστραν, καθ' ἣν οἱ ἀριστεύοντες ἦσαν ἐκ τῶν προτέρων βέβαιοι περὶ τῆς φιλίας καὶ προστασίας αὐτοῦ· μὴ δυνάμενος ὅμως ἵνα χωνεύσῃ τὴν διακωμώδησιν τῆς μύτης αὐτοῦ, ἐπιλέγει ■ εἰ ἐπίγρυπος μὲν ἐγὼ τὴν ῥίνα, ὑμεῖς δὲ σιμοὶ ξύμπαντες, πρὸς τί νὰ ἐπαιτιώμεθα τὴν δημιουργὸν φύσιν; (1) ■

Μετ' οὐ πολὺ ὅμως ἀποβάλλει τὴν ὑπομονήν, καὶ παρασυρόμενος ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς ἐκδικήσεως φιλοτιμεῖται ἵνα ὑπερβῇ τοὺς ἀντιπάλους ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς βωμολοχίας· ἀποκαλεῖ αὐτοὺς βατράχους, κῦνας ὑλακτοῦντας καὶ κανθάρους ἐν κοπρίαις πκίζοντας. Διὰ τοιούτης δὲ γλώσσης οὐ μόνον ἑαυτὸν ὑπερασπίζει, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων συναδέλφων συνηγορεῖ· ἡ ὑπὲρ τοῦ Ξιφιλίνου ἀπολογία αὐτοῦ εἶναι ἀληθὲς ῥυπαρογραφία, ἀποκώμη· τὰ πάντα ἐν ταύτῃ εἰσὶν ἐπιτετηδευμένα, τὸ μὲν ὕψος χαλαρόν, ἄκομψον καὶ ἀσυνάρτητον, τὰ δὲ νοήματα, σκοτεινά, ὄζοντα σοφισμοῦ καταντῶντος εἰς τὸ γελοῖον. Διὰ τῆς σατύρας ταύτης πατάσσεται ἄθλιον γερόντιον ὑπὸ ἀσεβοῦς νεανίου, ὅστις ἐπὶ τέλους φανταζόμενος πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ κείμενον τὸ ἄθλιον θῦμα, προσφέρει αὐτῷ οὐχὶ χεῖρα συμφιλιώσεως, ἀλλὰ κόπρον κανθάρου.

Ἐν τῷ διηνεκεὶ τούτῳ ἀγῶνι πκρτηρεῖται σημαντικὴ ἀλλοίωσις ἐν τῷ κομψῷ τοῦ Ψελλοῦ ὕψει· ἡ γλώσσα αὐτοῦ ἀποτόμως ἀποβάλλει τὴν χαρίεσσαν ἐκεῖνην ἀβρότητα καὶ τὴν περιανθίζουσαν αὐτὴν ἀττικὴν χάριν, ἣ μᾶλλον δὲν εἶναι πλέον αὕτη εὐγενὲς ὄργανον εἰς καλλιτέχνου χεῖρας, ἀλλὰ βάνυσον ὄπλον εἰς στιβαρὰν παλάμην ἐπιδεξίου πολεμιστοῦ. Ὁ Ψελλὸς ἐστερεῖτο τῶν ἀρετῶν, αἵτινες ἀναδεικνύουσι τὸν σατυρογράφον,

(1) Σελίς 170 τοῦ παρόντος τόμου.

ὁσάκις δὲ ἐπιτηθεύεται τοῦτον ἐξοκέλλει εἰς τετριμμένους βωμολογίας, αἵτινες κάλλιον ὅπως μὴ περιήρχοντο εἰς ἡμᾶς.

Ζῶν ἐν κοινωνίᾳ, ἐν ἣ ἄδυστυχῶς ἡ θρησκείας καὶ ἡ ἀνάδειξις ἐθεωροῦντο μᾶλλον ὡς ἀρεταὶ ἢ κακίαι, ἀκαταπύστως ἐνοχλούμενοι ὑπὸ τοῦ ρθόνου, καὶ βλέπων ὅτι αἱ γελοῖαι ἐκείναι σάτυροι ἐγένοντο τὸ ἐντρούρημα τῶν ἀργῶν τοῦ δήμου καὶ αὐτῆς τῆς αὐλῆς, ἠναγκάσθη ἵνα κατέλλῃ τῆς φιλοσοφικῆς αὐτοῦ περιωπῆς καὶ κυλισθῇ ἐν τῇ ῥυπρῶν παλαιστρα, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιτήδεις ἐπροσκόλουν αὐτὸν οἱ ἀντίπαλοι, μὲ τὴν μοχθηρὰν πρόθεσιν ὅπως ἴδωσι τὸν ὑπακτον τῶν φιλοσόφων ἀφομοιούμενον αὐτοῖς, καὶ παραπέμψωσιν εἰς τὰ ἀνάκτορα τὸν νεαρὸν ὑπουργόν, νικητὴν μὲν, ἀλλ' ὅπωςδὴποτε φέροντα ἐπὶ μὲν τοῦ προσώπου τὰ ἀνεξήλαμπτα στίγματα ἀγορζίων γρονθοκοπημάτων, τὸν δὲ ὑπουργικὸν μανδύαν κατεξεσχισμένον καὶ ἀνάπλεων βορβορώδους κονιορτοῦ.

Καὶ ὅμως, ἂν ὁ Ψελλὸς περιωρίζετο εἰς τὸν πρῶτον τοῦτον καὶ ἄδοξον θρίαμβον, οἱ τιμῶντες τὴν μνήμην αὐτοῦ ἠδύναντο ἵνα προτείνωσιν εἰς τὴν περὶ αὐτοῦ αὐστηρὰν κρίσιν τῶν μεταγενεστέρων ὡς ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις, τὸ ἄωρον τῆς ἡλικίας, τὸ εὐθικτον τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, καὶ πρὸ πάντων τὸν κίνδυνον ὃν διέτρεχε μένων ἀναπολόγητος ἐν κοινωνίᾳ τοσοῦτον ἀρεσκομένη εἰς τὰς κκεντρεχεῖς διαβολάς. Ἄλλο ὅμως νέος βωμολόχος, καὶ ἄλλο γέρον βωμολόγος. Ἀδυστυχῶς δὲ ὁ Ψελλὸς ἐπιμένει ἐν τῇ ῥυπρογραφίᾳ καὶ ὠριμος ἤδη τὴν ἡλικίαν, καὶ ὅτε μάλιστα τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον μετὰ τὸ πρῶτον πολιτικὸν ναυάγιον περιεβλήθη ὡς θυρεὸν κατὰ τῶν κοσμικῶν βρακχιῶν ὑπηγόρευεν αὐτῷ χριστιανικὴν ἀνοχὴν καὶ αἰδῶ. Οὕτω δὲ ῥυπαρογραφεῖ οὐ μόνον κατὰ τῶν ἐκ συττήματος ἐπιτιθεμένων αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ κατὰ παντὸς ὅστις ἔστω καὶ ἀστειεύμενος τολμᾷ ἵνα τῷ ἀποτεινῇ εὐφραδίαν εἰρωνεῖν.

Πάντες οἱ προρρηθέντες τοῦ Μονομάχου ὑπουργοὶ ἐζήτησαν

ἐν τῷ μοναχικῷ βίῳ τὴν εἰρήνην, ἧς οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀπῆ-
 λαυσαν ἐν τῷ πολιτικῷ σταδίῳ, καὶ ἀποσυρθέντες εἰς ἐρημικὰ
 ἀσκητήρια καὶ ἀποκέντρους ἐπαρχίας ἔζησαν ὡς ἀληθεῖς φιλό-
 σοφοι· μόνοι δὲ ὁ Ψελλός, ἀροῦ πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως
 προσεπάθησεν ἵνα διαφύγῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς κοινῆς καὶ ἐνόρ-
 κου εὐχῆς, ἐπὶ τέλους ἐξ ἀνάγκης περιβλήθεις τὸ μοναχικὸν
 τριβῶνιον, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἠσύχασεν· ἀλλ' ἀμέσως ἐλθὼν εἰς
 ἔριδας πρὸς τοὺς ἐν τῷ Βιθυνικῷ Ὀλύμπῳ συνασκητάς, ἐγκα-
 τέλιπε τὸ μοναστήριον, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ἠδυνάτει ὅπως
 μεταρσιωθῇ ὡς ἐκεῖνοι πρὸς τὸν θεόν, πράγματι ὅμως ἵνα ἐκπνέλῃ
 εἰς τὸν πολιτικὸν βόρβορον τοῦ Βυζαντίου.

Τοιαύτη διαγωγή ἐσκανδαλίσειεν ὡς εἰκὸς τοὺς ἄλλους μονα-
 χούς, οἵτινες οὐδὲν ἤττον ἠνέχθησαν τὴν προσβολήν, περιορι-
 σθέντες εἰς εὐφυᾶ μόνον διαμαρτύρησιν· καὶ δὴ ἀπεικάλεσαν τὸν
 δραπέτην, Δία ἐγκαταλιπόντα τὸν Ὀλυμπον, διότι δὲν εὗρι-
 σκεν ἐν αὐτῷ τὰς θεάς. Βεβαίως τὸ κατὰ τοῦ Ψελλοῦ τετρά-
 στιχον τοῦ μοναχοῦ Ἰκχώδου εἶναι δητικὸν καὶ κακόηθες,
 καλύπτεται ὅμως ὑπὸ εὐφυᾶ χαριεντισμῶν, τοῦ ὁποίου τὴν
 ἀληθῆ σημασίαν μόνον οἱ ὀλίγοι τότε τῆς ἑλληνικῆς μυθολο-
 γίας γινώσκει ἠδύναντο ἵνα ἐνοήσωσιν· ἀλλ' ἡ ἀπάντησις εἶναι
 αὐτόχρημα βρωμολόγου σάτυρα, δι' ἣν τοσοῦτον μᾶλλον πρέπει
 ἵνα μεμφθῇ ὁ καλόγηρος καὶ τὸν θεολόγον ἐπαγγελλόμενος
 Ψελλός, ὅτι παρίσταται ὁ σχολάρχης τῆς μέχρις ἡμῶν παρὰ
 τοῖς μοναχοῖς ἐπικρατούσης ἀσεβοῦς παρωδίας τῶν ἐκκλησια-
 στικῶν ὕμνων (1).

Ὅταν δὲ ὕστερον ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς ἐν ἣ ἐτάχθη ὁ
 Ψελλός, ἠθέλησεν ἵνα ἀνακαλέσῃ τὸν ἐν τοῖς βασιλικοῖς προ-
 θαλάμοις κυλινδούμενον ἀδελφόν, οὗτος δι' ἀποτόμου γλώσσης
 ἐπιβάλλει αὐτῷ σιωπὴν, ἀρχόμενος τῆς ἀπαντήσεως διὰ τῆς

(1) Σελ. 177-181 τοῦ παρόντος τόμου.

ἐξυβριστικῆς προσφωνήσεως ἢ σαλὲ ἡγούμενε!» Διὰ παραπλησιῶν δὲ ὕβρεων ἐκπλύνει καὶ τὸν περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως γράψαντα αὐτῷ μοναχὸν Φερέβιον (1).

Ἡ γλῶσσα τοῦ Ψελλοῦ εἶχε παράδοξον ἐλαστικότητα, καὶ ἐν ᾧ διχαστελλομένη βωμολογεῖ, τχύτοχρόνως συστέλλεται διαρθροῦσα ταπεινάς φρασεολογίας εἰς ἐξευμενιτμὸν ἰσχυρῶν ἀντιπάλων, ἢ καὶ πλατυνομένη κυχλάζει ἐγκωμιαστικᾶς περιφράσεις, τῶν ὁποίων ἐκάστη ἀντιστοιχεῖ πρὸς μίαν ἐλπίδα ἐπιτυχίας ἀξιώματος, ἢ ἄλλης ὑλικωτέρας ἀμοιβῆς. Ἀναλόγως τῶν περιστάσεων δύνχται ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον, ἢ νά τὸ καταταρταρώση, ἢ νά τὸ ἀναδείξῃ εἰς τὸν παράδεισον περιβεβλημένον αἴγλην ἀγιότητος. Τῆς διδύμου ταύτης ἰκανότητος τῆς γλώσσης τοῦ Ψελλοῦ καταπληκτικὸν περιεσώθη παράδειγμα, οἱ δύο λόγοι αὐτοῦ κατὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ πατριάρχου Μιχαὴλ τοῦ Κηρουλαρίου. Ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνός, βρυνηθεὶς τὰς ἀκατονομάστους ἰδιωτροπίας τοῦ ἐπικινδύνου πατριάρχου, ἀπεφάσιεν ἵνα ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ, ἀνέθετο εἰς τὴν φοδερὰν τοῦ Ψελλοῦ γλῶσσαν τὴν ἐξύβρηνσι καταλλήλου κατηγορητηρίου· οὗτος δέ, καίτοι πρὸ μικροῦ χαμερπῶς ἔρπων πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ παντοδυναμοῦ Κηρουλαρίου, ἀμέσως ἐρολοτιμῆθη ὅπως συσσωρεύση κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ δυστυχοῦς θύματος ὅ,τι ἢ ἀσυνειδήσις ὑπηγόρευσε αὐτῷ. Ἄλλ' ὅταν ἡ μετ' ὀλίγον βρασιλεύσασα Εὐδοκίη ἠθέλησεν ἵνα ἀθώωσῃ τὴν ἀδίκως συκοφαντηθεῖσαν μνήμην τοῦ θείου αὐτῆς πατριάρχου, ἢ αὐτὴ τοῦ Ψελλοῦ γλῶσσα παρέστησεν ὡς ἄγιον καὶ μάρτυρα ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον πρὸ μικροῦ εἶχε παραπέμψει ὡς δαίμονα εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον (2).

(1) Σελ. 424.

(2) Τῶν λόγων τούτων μόνον ὁ δεύτερος ἐξεδόθη ἐν τῇ Δ' τόμῳ τῆς Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης σελ. 303-387.

Διὰ τοιαύτης ἀμφιδεξίου γρήσεως τῆς γλώσσης αὐτοῦ ὁ Ψελλὸς κατώρθωσε μὲν ἓνα διανύση θριχμβευτικῶς τὸ μακρὸν στάδιον, εἰς τὸ ὁποῖον ὄθει αὐτὸν τὸ ἀκοίμητον κέντρον φιλοδοξίας ἀκατασχέτου, οὐχὶ ὅμως καὶ νὰ ἐφελεύσῃ τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν συγχρόνων. Οἱ ἐκ παιδὸς γνωρίζοντες καὶ δι' ἰσοβίου φιλίας συνδεδεμένοι αὐτῷ, Ξιφιλῖνος καὶ Μαυροπόδης, θαυμάζουσι τὴν γλώσσαν, οὐδόλω; ὅμως ἐκτιμῶσι τὸν χαρακτηῖρα τοῦ Ψελλοῦ· καὶ αὐτὸς μάλιστα οὗτος αἰσθάνεται πολλάκις τύψιν συνειδύτος διὰ τὸ παρελθόν, ἐκ μέσης; ψυχῆς εὐχόμενος ὅπως μὴ ἔβλεπόν ποτε τὸ φῶς πολλοὶ τῶν λόγων αὐτοῦ (1), καὶ πικρῶς προκπονεῖται ὅτι οὐδεὶς τῶν πολυχρίθμων φίλων, μαθητῶν καὶ ἄλλων ὑπ' αὐτοῦ ἠεργετηθέντων συνέταξε, κατὰ τὸ τότε ἐπικρατοῦν ἔθος, ἐγκωμιστικὸν ὑπὲρ αὐτοῦ λόγον, ἐν ᾧ αὐτὸς οὐδένα τῶν γνωρίμων ἀφήκεν ἀνεγκωμίστον (2).

Οὕτω δὲ καὶ μετὰ θάνατον ἐκρίθη ὁ Ψελλός. Οἱ χρονογράφοι κατακρίνοντες, ἀδίκως πολλάκις, τὴν ἐν τῇ πολιτικῇ ἀνάμιξιν αὐτοῦ, τὸν διακρίνουσι διὰ τοῦ χαρακτηριστικοῦ ἐπιθέτου « ὁ πολὺς τὴν γλῶτταν ». Ὁ συγγραφεὺς τοῦ εὐφυοῦς διαλόγου « Τιμηρίων » προιστᾷ ἐν τῷ ἄδῃ τὸν Ψελλὸν προεδρεύοντα τῶν σοφιστῶν, εἴτινες ἐν ᾧ θαυμάζουσι « τῆς ἀπαγγελίας αὐτοῦ τὸ χάριεν, τὸ γλυκύ, τὸ σαφὲς τῆς λέξεως, τὸ κοινόν, τὸ σχέδιον τοῦ λόγου καὶ πρόχειρον, τὸ πρὸς πᾶν εἶδος λόγου ἐπιτήδειον καὶ οἰκεῖον », σκώπτουσιν οὐδὲν ἧττον τοὺς πολιτικοὺς αὐτοῦ λόγους (3). Ἐπὶ τέλους δὲ Θεοδώρητος ὁ Βουλγαρίκις ἀρχιεπίσκοπος, καλῶς γνωρίσας ζῶντα τὸν τὴν γλῶτταν ἀπαράμιλλον, περίφοβος συλλογίζεται μὴ ἐμ-

(1) Μετ. Βιβλ. Τόμ. Δ', σελ. 370.

(2) Τόμ. Ε', σελ. 167.

(3) Notices et extraits des manuscrits, tom. IX, 2^e partie, 238.

φρανισθῆ αὐτῷ κατ' ὄναρ τὸ φάντασμα τοῦ Ψελλοῦ καὶ ἐπ-
φήσῃ τὴν δωδεκάκρουον ἐκείνην γλῶσσαν (1).

Τὰ πρὸς μόνην τὴν γλῶσσαν τοῦ Ψελλοῦ ἐπιδαψιλευόμενα
ἐγκώμια ὑπεννοοῦσιν ὅτι καὶ οἱ τότε ἄνθρωποι ἀποτροπιαζό-
μενοι τὴν πολιτικὴν τύρβην, ἐπροτίμων ἵνα ἴδωσι τὸν λόγιον
μᾶλλον σταδιοδρομοῦντα ἐν τῷ ἐνδόξῳ τῶν γραμμάτων ἀγῶνι,
ἀληθῆ τῆς ἐπιστήμης δαδοῦχον καὶ ἱεροφάντην, ἢ κυλιόμενον
ἐν τῇ ἀδόξῳ ἐκείνῃ παλαίστρᾳ ἐξ ἧς ἡ κοινωνικὴ νέμεσις πρ-
αχλαμβάνει τοὺς ἀποπομπαίους τράγους τῆς πολιτικῆς κκ-
θάρσεως.

Ἡ πολιτικὴ ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἀποτρόπαιον τῆς Καρχηδόνος
θεὸν τὸν ἐξευμενιζόμενον διὰ μόνης τῆς θυσίας τῶν κρατί-
στων τῆς πολιτείας παίδων. Οὐδεὶς πώποτε ἀφωσιώθη εἰς τὸ
ἀκνωθῶδες τοῦτο στάδιον, ἐὰν μὴ πρότερον συνησθάνθη ὅτι
ἐγκλείει ἐν ἐαυτῷ τὸν ἐρμαφροδίτον δαίμονα τοῦ πατριωτισμοῦ
καὶ τῆς φιλοδοξίας· οὗτος, καθὼς τὰ μυθεύμενα δαιμόνια τῆς
Σολομωνικῆς σφραγίδος, ἀχώρητος ἐν τῷ ἀτόμῳ, ζητεῖ ἕνα
διανοιχθῆ εἰς τὸ ἀπέραντον τῆς κοινωνίας πέλαγος. Ἐν τῇ
πολυκλύστῳ ταύτῃ πελαγοδρομίᾳ ὁ πολιτικὸς βλέπει κατὰ μὲν
τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀγρίως ὠρυόμενα τὰ κύματα τοῦ φθόνου
καὶ τῆς ἀχρηστίας, κάτωθεν δὲ μηκωμένην τὴν ἀπέραντον
ἐκείνην ἄβυσσον, τὴν καλουμένην Κοινὴν Γνώμην, τῆς ὁποίας
τὴν μὲν ἐπιφάνειαν χρωματίζει ὁ ποικιλόμορφος Ἡρωεὺς τοῦ
συμφέροντος, τὰ δὲ βάθη συνταράσσει, ὡς ὁ τῶν Ψηλῶν
δράκων, ὁ τυφῶν τοῦ ἐγωῦσμοῦ. Ἐν μέσῳ τοιοῦτου φοβεροῦ
κλυδωνισμοῦ, ἀδύνατον ὅπως ἀνγγνωρισθῆ ἡ τοῦ πολιτικοῦ
ἀρετὴ, ἔστω καὶ ἂν εἰς ταύτην καὶ μόνην ὑφείλεται ἡ διά-
σωσις τοῦ κράτους ἀπὸ προφανοῦς νευχγίου, διότι ἡ κοινὴ
γνώμη ζηλοτύπως οἰκειοποιεῖται τὰς δάφνας αὐτοῦ, ἀπαρλα-

(1) Opera, ed. Meursii, VIII, 817.

λάττως ὡς ἡ ἄτεκνος Γελλῶ ἢ καταπίουσα τὰ τέκνα τῶν ἄλλων μητέρων, μόνον δὲ ὁπόταν ἴδῃ τοῦτον προσφερόμενον ἀληθῆς ὀλοκυτόμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος, ἀπαθανατίζει τὴν μνήμην αὐτοῦ, μὲ τὴν μονομερῆ πρόθεσιν ὅπως ἔχη πρὸ χειρὸν ἓνα καλλόμενον γίγαντα ἵνα τὸν ἀντιπαρτάξῃ εἰς τοὺς περιφρονομένους νάνους διαδόχους αὐτοῦ.

Τοιαύτη ἡ πολιτικὴ εἰμαρμένη καθ' ὅλην τὴν μακρὰν τοῦ Ἑλληνισμοῦ διαβίωσιν ἡ δόξα εἰς τὴν κοινωνίαν, τὸ ὕνειδος εἰς τὸν πολιτικόν. Οἱ Βυζαντινοὶ ἡμῶν πρόγονοι, οἱ πρὸς ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς στερούμενοι καὶ τῆς λεπτότητος τῶν ἀρχαίων πρὸς ἐρατεινὸν ψιμυθισμόν τῆς μοχθηρίας, ἐχαρακτήρισαν διὰ βαναύσου εὐφυσιολογίας τὴν πολιτικὴν, διότι διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἀπεκάλουν καὶ τὴν λειτουργίαν καὶ τὴν ἐταίραν κατ' αὐτοὺς κοινὴ ἀμφοτέρων τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ ἡ λάμψις καὶ τὸ τέλος. Ἐὰν δὲ ἐστερούμεθα ἄλλων παραδειγμάτων εἰς ἀπόδειξιν τῆς κοινότητος τῆς τύχης τῶν δύο Βυζαντινῶν πολιτικῶν, αὐτὸς ὁ Ψελλὸς ἤρκει πρὸς τοῦτο.

Αὐτὸς ὁ διατελέσας ὑπουργὸς πέντε αὐτοκρατόρων, ὁ ἐπιδαφιεύσας τὰ ἀξιώματα καὶ τὰ πλοῦτη εἰς τοὺς ἀπειραριθμούς θυμαστάς τοῦ πολιτικοῦ αὐτοῦ μεγαλείου, μόλις ἐκβληθεὶς τῆς αἰλῆς, λιμοκτονῶν ἐπικλεῖται τὴν συνδρομὴν τῶν διαδόχων αὐτοῦ εἰς ἀπόλαυσιν θέσεώς τινος παρεχούσης τὰ πρὸς διατροφήν τοῦ λιτοῦ γήρατός του ἀναγκαῖα (1). Οὕτω δὲ ἐν παραβύσῳ τινὶ γωνίᾳ, ἢ τὸ πιθανώτερον ἐν πτωχοτροφείῳ, διήλθεν ἐλεεινῶς τὸ ὑπόλοιπον τοῦ πολυταρχοῦ βίου αὐτοῦ, ὁ πρὸ μικροῦ περιλάλητος ὑπατος τῶν φιλοσόφων, ὁ βεστάρχης, ὁ βασιλικὸς ἀρχιγραμματεὺς, ὁ παντοδύναμος ὑπουργός, ὁ πρεσβυτὸς τῆς συγκλήτου! Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ μόνος ἐπιζήσας τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ, φοβερῶς πενίᾳ ταλαιπωρούμενος, μάτην

(1) Ἐπιστολὴ πρὸς Ἡρόδω. σελ. 490 - 493.

ἐθυροκόπει ἐξαιτούμενος τὴν προστασίαν τῶν πατρικῶν φίλων, μέχρις οὗ ὁ προορηθεὶς Θεοδώρητος λυπηθεὶς τὸν ἄνθρωπον συνέστησεν εἰς τὸ ἔλεος ἄλλου φίλου· οὕτω δὲ πράττων ὁ καλὸς ἀρχιεπίσκοπος νομίζει ὅτι ἐξοφλεῖ ἐντελῶς τὰς πρὸς τὸν Ψελλὸν ὀφειλομένας εὐεργεσίας καὶ ἐξευμενίζει τὴν παρωργισμένην σκιὰν αὐτοῦ κατὰ τῆς βυζαντινῆς ἐκείνης ἀχαριστίας.

Ὡς πολιτικὸς ὁ Ψελλὸς διέπραξεν ἀναντιρρήτως μεγάλα λάθη καὶ τὸ πάντων πρῶτιστον, ὅτι δὲν κατώρθωσεν ἓνα ἐφαρμοσθῆναι ἐαυτῷ πρῶτον τὴν φιλοσοφικὴν ἐκείνην ῥήτραν, τὴν ὁποίαν ὡς ἀρχὴν ἀπαρέγκλιτον εἰς τοὺς ἄλλους ἐδίδασκεν, ὅτι δηλαδὴ ὁ λόγος δαμάζει τὰ πάθη, ἀλλὰ παρεδόθη ἔρμαιον τοῦ συνοίκου αὐτῷ πολιτικοῦ δαίμονος· ὁμολογητέον ὅμως ὅτι συγχρόνως ἀνέδειξε καὶ ἐξόχους ἀρετάς, αἵτινες δέον ἓνα ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν ἐν τῇ δικαίᾳ ἐκτιμήσει τῆς εὐθύνης, τὴν ὁποίαν φέρει ἐπὶ τῶν τότε πεπραγμένων.

Ἀπὸ τοῦ θανάτου Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου μέχρι τῆς ἀναρρήσεως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1025-1081) ἀνέβησαν τὸν βυζαντινὸν θρόνον δέκα βασιλεῖς καὶ τρεῖς βασίλισσαι. Ἐὰν δ' ἐκ τούτων ἐξαίρεθῶσιν ὁ Ἰσάκιος Κομνηνὸς καὶ ὁ Ρωμανὸς Διογένης, οἱ ὑπόλοιποι, ἐν ᾧ παρίστανται πρότυπα νοθηρότητος, παραφροσύνης, λαγνείας καὶ ἄλλων ἀκατονομάστων κακιῶν, ἐστεροῦντο καὶ τῆς βασιλικῆς ἐκείνης ἀρετῆς, ἥτις ἀρκεῖ εἰς ἀντιστήκωσιν ἀπασῶν τῶν κακιῶν, τῆς στρατιωτικῆς φιλοτιμίας. Καὶ ὅμως τὰ χρονικὰ τῆς περιόδου ταύτης ἀναγράφουσι συνεχῆ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἀνδραγαθήματα, ἀντάξια τῶν ἐνδοξοτέρων σελίδων τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας· ἀντίθεσις, τῆς ὁποίας μάτην ἤθελε ζητηθῆ ἢ ἐξηγηθῆ ἐν τοῖς χρονογράφοις. Ἐὰν ἢ ἀκριτομυθία τῶν τελευταίων τούτων δὲν ἐδίδασκεν ἡμᾶς ὅτι, ὁ μὲν τῶν βασιλέων ἐκείνων ἔτρεχεν εἰς τοὺς θυματουργοὺς νεοὺς πρὸς ἐξόρκισιν τοῦ τυραννοῦντος αὐτὸν δαιμονίου τῆς ἐπιληψίας, ὁ δὲ, παράδοξον εἶδος δαιμονολήπτου, εἶχε τὴν μα-

νίαν ἵνα τυρῶν τοὺς ἀνδραγαθοῦντας στρατηγούς, καὶ ἄλλος, κατὰ κλειστός ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἐταλάνιζε τὸ πτωχὸν αὐτοῦ πνεῦμα εἰς γέννησιν ἰαμβῶν, ἠθέλομεν πιστεῦσαι ὅτι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Βουλγαροκτόνου ἐνδεδυμένοι ἀείποτε τὴν πολεμικὴν πανοπλίαν διέτρεχον τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην ἵνα ἀντιμετρηθῶσι πρὸς τοὺς ἐχθρούς.

Οἱ βασιλεῖς τῶν χρόνων ἐκείνων ἦσαν ἀπλᾶ ἀνδρείκελα, τὰ ὅποια κατέκειντο ἐν τῷ πηλατίῳ μετὰ τῶν ἄλλων τοῦ στέμματος θησαυρῶν· μόνον δέ, ὅταν ἕτερος τοῦ θρόνου μνηστήρ κατάρθου ἵνα ἐπαναστατήσῃ τὸν στρατὸν καὶ ὀδηγήσῃ αὐτὸν πρὸ τῶν τειχῶν τοῦ Βυζαντίου, τὰ ἀνδρείκελα ἐκεῖνα ἐσύροντο ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων καὶ μηχανικῶς ἐκινουῦντο, ἵνα οὕτως ἐπιδεικνύμενοι πείσωσι τοὺς πολιορκητὰς ὅπως ἐπαναστρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια, διότι ὁ θρόνος ἦν ἔτι καταλειμμένος (1).

Ἄλλ' ἢ κινουσα τὰ βασιλικὰ ἀνδρείκελα χεῖρ καὶ ὁ ἐν ὀνόματι αὐτῶν ἐργαζόμενος νοῦς ἀνήκον εἰς ἀφανῆ πολιτικὸν γίγαντα, ἐκ τῶν νευμάτων τοῦ ὁποίου ἐξηρτῶντο καὶ στρατοὶ καὶ στόλοι καὶ πρὸ πάντων ὁ πολύπλοκος διοικητικὸς μηχανισμὸς ὁ τοσοῦτον ἀκριβῶς λειτουργῶν ἀπὸ τοῦ Κουκάσου μέχρι τῶν Ἀπεννίνων καὶ ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου μέχρι τοῦ Δουνάβεως.

Οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες τῶν χρόνων ἐκείνων ἦσαν ἀληθεῖς τοῦ καθήκοντος ὑπουργοί· διότι καλῶς γνωρίζοντες, ὅτι ἐν τῷ ἑλληνισμῷ ἡ μὲν δημοκρατία σημαίνει ἀποσύνθεσιν, ἡ δὲ βασιλεία ἦν ὁ μόνος δεσμὸς τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος, εἶχον τὸν πητριωτισμὸν ἵνα θυσιάζωσι τὴν ἀτομικὴν φιλοδοξίαν ὑπὲρ τῆς λάμπσεως τοῦ στέμματος, καὶ τὴν οὐχ ἤττον μεγάλην ἀρετὴν ὅπως ἀποκρύπτωσι τὰς βασιλικὰς παρεκτροπὰς ἀπὸ τῆς βασιλείας τῆς κοινῆς γνώμης, αὐτοὶ καὶ μόνον ἀναδεχόμενοι τὴν εἰθύνην τῶν δυστυχημάτων, τὰ ὅποια ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον

(1) Μισ. Βιβλ. Δ', σελ. 153-154, καὶ 399-402.

ἐπροκάλει ἢ ἐν τῇ διοικήσει ἀνόητος ἐπέμβασις τῆς βασιλικῆς ἰδιοτροπίας.

Ἄγνοοῦμεν τίνες οἱ πρωτεύοντες ὑπουργοὶ τοῦ Κωνσταντίνου Η' καὶ Ρωμανοῦ Γ' (1025-1034), διότι οἱ χρονογράφοι φιλοτιμούμενοι ὅπως ἐκπλύνωσι δι' ὕβρων τοὺς δευτερεύοντας, ὑπαλλήλους τῶν βασιλέων τούτων, ἀποκαλοῦντες αὐτοὺς « οἰνόληπτα καὶ ἐκτετριημένα ἀνδράρια, καὶ πάσης μιαρίας καὶ βδελυρίας ἐμπεπλησμένα (1) », παρέρχονται ἀμνημόνευτον τὸν πρωθυπουργόν, ἢ ὡς ἔλεγον τότε, τὸν παραδυναστεύοντα τῷ βασιλεῖ· δυνάμεθα ὅμως ἵνα εἰκόσωμεν, ὅτι εἷς τῶν ὑπουργῶν τούτων ἦν καὶ ὁ πολυμήχανος Παφλαγῶν Ἰωάννης ὁ Ὀρφανοτρόφος· οὗτος, ἀφ' οὗ κατώρθωσεν ἵνα ἀναδιδάσῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν ἴδιον ἀδελφόν, Μιχαὴλ τὸν Ἐπιληπτικόν, περιζωσθεὶς ἐν ὀνόματι τούτου τὴν τῶν ὅλων διοίκησιν, ἀνέπτυξε δραστηριότητα καὶ ὀξύνεικν οὐ τὴν τυχοῦσαν· διότι καὶ τοὺς κατὰ τῶν Ἀράβων τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς πολέμους ἐπιτυχῶς ἐξηκολούθησε, καὶ τοὺς ἐπανάστάντας Σέρβους καὶ Βουλγάρους καθυπέταξε, καὶ τὰς ἐν Βυζαντίῳ ῥηδιουργίας καὶ συνωμοσίας ἐγκαίρως ἐπρόλαβε καὶ κατέπνιξε. Τὸ μόνον λάθος τῆς πολιτικῆς τοῦ παραδυναστεύοντος Ὀρφανοτρόφου ἦν ὅτι, τετυρωμένος ὑπὸ τοῦ συγγενικοῦ φίλτρου, ἔκρινεν ἐξ ἑαυτοῦ περὶ τῆς διανοητικῆς καταστάσεως τῶν οἰκείων, καὶ μὴ συνετιθεὶς ἐκ τῆς πρώτης ἀποτυχίας, ἠθέλησεν ἵνα μεταδιδάσῃ τὸν θρόνον εἰς ἓνα τῶν βλακωδῶν καὶ χυδαίων αὐτοῦ ἀνεψιῶν, υἱὸν ἐνὸς καλαφάτου. Τὸ λάθος ὅμως τοῦτο πικρῶς ἐπλήρωσε, διότι μετὰ τοῦ Καλαφάτου βασιλέως ἔπεσε καὶ τὸ ἄλλο γένος θύμα τῆς δικαίας τοῦ λαοῦ ἐκδικήσεως.

Τὴν δευτέραν περίοδον τῆς βασιλικῆς παρεκκλιῆς (1042-1078) λαμπρύνει ἡ πρωθυπουργία τοῦ Λειχοῦδη καὶ τοῦ Ψελλοῦ. Ὁ

(1) Κεδρηός, ἐκδ. Παρισίων, 480.

πρώτος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ πρὸ τῆς βασιλείας τοῦ Καλαφάτου ὑπουργήσας, ἀνέλαβεν ἀπὸ τούτου ἰδίως τὴν τῶν ὄλων διοίκησιν, καὶ εὐδοκίμως ἐπὶ δεκαπενταετίαν τὸ κράτος διεύθυνε, ἀπεσύρθη τῆς πρωθυπουργίας, ὡς προερέθη, ἀμὰ ἀνγκυρώσας ὅτι ἠδυνάτει ἵνα θέσῃ φραγμὸν εἰς τὰς αἰσχρὰς παρεκτροπὰς τοῦ παλιμπικίδος Μονομάχου, αἵτινες πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς εἶχον τὸ χεῖριτον ἀποτέλεσμα ὅτι παρέδιδον εἰς τὴν χλεύην τοῦ ὄχλου τὸ γόητρον τοῦ θρόνου. Ἰνα γνωσθῇ ὅπως ὁ Λειχοῦδης ἐνδιεφέρετο εἰς τὴν λάμπιν τοῦ στέμματος ἀρκεῖ τὸ ἐξῆς· ἐν ᾧ δηλονότι οἱ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους πρωθυπουργήσαντες ἔφερον τὸν κομπῶδη τίτλον « παραδυναστεύοντες τῷ βασιλεῖ », ὁ μετρίορων οὗτος ἀνὴρ ἐπενήυσεν ἄλλον, ὅστις οὐ μόνον οὐδὲν ἀφῆρει τῆς βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας, ἀλλὰ καὶ παρίστα τὸν πρωθυπουργὸν ὡς ἀπλοῦν ὄργανον, ἀληθῆ τοῦ στέμματος ὑπουργόν· ὅθεν ὁ ἀληθῶς παραδυναστεύων τῷ βασιλεῖ ἐπωνομάσθη « μεσάζων », δηλαδὴ τὸ μέσον πρόσωπον δι' οὗ ἐπεδρασιλεύοντο εἰς τὸ κράτος αἱ βασιλικαὶ διαταγαὶ καὶ χάριτες (1).

Ἡ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Λειχοῦδης ἐπελθοῦσα παρακλίσις ἤνοιξεν ἐπὶ τέλους τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἐτοιμοθανάτου ἤδη Μονομάχου, ὅστις καταρῶμενος τοὺς ὑπαγορευόμενους αὐτῷ τὴν ἀσύγγνωστον ἀδικίαν, ἐδείχθη πλήρης τρυφερότητος πρὸς τὸν τῶς μεσάζοντα αὐτοῦ, πρὸς ὃν καὶ εὐγνωμονῶν ἐδωρήσατο εἰς ἀνγκυρίστον κτήμα τὴν ὑπ' αὐτοῦ τότε οἰκοδομηθεῖσαν πλουσιωτάτην τῶν Μαγγάνων μονήν (2).

Ἡ βασιλεύσασα Θεοδώρα ἐπνευλημμένως παρεκάλεσε τὸν

(1) Ψελλοῦ, ἐπιτάφιος εἰς Λειχοῦδην, σελ. 398, 401-402. Μετὰ τὴν Ἀτταλαιάτου ἱστορίαν σελ. 66.

(2) Ζωνιάρη, XVIII, 5. Ἐπιτάφιος εἰς Λειχοῦδην, σελ. 406.

Λειχούδην ἵνα ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν τῶν κρινῶν (1), ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ζωηρὰν διατηρῶν τὴν μνήμην τῶν χθεσινῶν παθημάτων ἐπροτίμησεν ὅπως ἡσυχάζῃ ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ· καίτοι δὲ ἀποποιηθεὶς τὴν πρωθυπουργίαν, οὐχ ἤττον προθύμως παρέσχε τὴν συνδρομὴν τῆς πολυπειρίας αὐτοῦ, ἐν ὅσῳ οἱ ἐν τῇ αὐτῇ ἰσχύοντες ἐπεκαλέσθησαν αὐτήν. Τὸ παράδειγμα δὲ τούτου ἐμιμήθη καὶ ὁ Ψελλός, συνεχῶς ὑπὸ τῆς Θεοδώρας συμβουλευόμενος καὶ τὰ ἰδιαιτέρως αὐτῆς γράμματα συντάττων, ἀλλ' ἐν ὅσῳ ἔβλεπε τοὺς αὐλικοὺς ἀνεχομένους τὴν τοιαύτην ἀσύμφορον ὑπηρεσίαν (2).

Ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Θεοδώρας Λέων ὁ Στραβοσπόνδουλος εἶχεν ἀρκετὴν πείραν τοῦ διοικητικοῦ μηχανισμοῦ, ἀλλ' αὕτη καὶ μόνη δὲν ἤρκει εἰς αἰσίαν ἐξομάλυνσιν τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν δυσχερειῶν τοῦ κράτους, τὸ ὅποσον ἀφ' ἐνός μὲν ἢ ἀβεβαιότητος τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου ἠδύνατο ἵνα ρίψῃ εἰς τὸ χάος τῆς ἀνταρσίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ θρασυτής τῶν βαρβάρων ἠπείλει ἵνα ταπεινώσῃ καὶ κολοβώσῃ. Εἰς ἐπισφράγισιν δὲ τοῦ κακοῦ ὁ Στραβοσπόνδουλος εἶχε στραβεῖν ὄχι τὸν σπόνδουλον, ἀλλὰ τὸν χαρακτῆρα· ὕθεν ἀντὶ νὰ ἐπικαλεσθῇ εἰλικρινῶς τὴν συνδρομὴν τῆς παύρας τοῦ Λειχούδη καὶ τοῦ Ψελλοῦ, ἀπέκλεισεν ἐπιθεξίως τὴν εἰς τὰ ἀνάκτορα εἰσόδον αὐτῶν, καὶ μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν συμμορίας ἔλυσε τὸ ζήτημα τῆς διαδοχῆς κατὰ τὰ ἴδια αὐτοῦ συμφέροντα.

Οὕτω δὲ ὁ θρόνος διπλῆν ὑπέστη προσβολήν, διὰ μὲν τοῦ θανάτου τῆς Θεοδώρας ἀποβάλλων τὸν τελευταῖον ἀντιπρόσωπον τῆς νομιμότητος, διὰ δὲ τοῦ πραξικοπήματος τοῦ Στραβοσπονδύλου ἀπολέσας καὶ αὐτὴν τὴν σκιάν τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτοῦ. Ὁ πρωθυπουργὸς δὲν ἦν πλέον παραδυναστεύων καὶ μεσάζων τοῦ ἡγεμόνος, ἀλλ' ἀπόλυτος κύριος βασιλείως δούλου, ἐνδύκως μάλιστα ὑποσχεθέντος τὴν ἀτιμωτικὴν αὐτοῦ εὐπεί-

(1) Ψελλοῦ ἐκχροντακτηρίς, σελ. 201-206.

θειαν. Ἄλλ' ἐπὶ πολὺ δὲν ἀπήλαυσεν ὁ Στραβοσπόνδυλος τοῦ ἀδόξου θριάμβου αὐτοῦ, διότι, ὡς γνωστὸν, ἢ ἀπὸ πολλοῦ ὑποβράζουσα κατ' αὐτοῦ δυσαρέσκεια ἐξεργάγη εἰς φοβερὰν στρατιωτικὴν καὶ πολιτικὴν ἀνταρσίαν, ἣτις ἀναμιμνῆται καθήρσε καὶ τὸν μωρὸν Μιχαὴλ καὶ τὸν μωρότερον αὐτοῦ πρωθυπουργόν.

Οἱ χρονογράφοι οἱ τοσοῦτον ἀσμενίζομενοι ἵνα ἐπαναλαμβάνωσι καὶ ἐπὶ τὸ χεῖρον παρμορφῶσι τὰς σπερμολογίας τοῦ ὄχλου περὶ τῶν ἐλαττωμάτων τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, ἐν ᾧ συνήθως ἀποκρύπτουσι τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, ἀφηγοῦμενοι τὰ τελευταῖα ταῦτα συμβάντα θεωροῦσι συνυπευθύνους αὐτῶν καὶ τὸν Λειχοῦδην καὶ τὸν Ψελλὸν καὶ ἄλλους. Καὶ πρῶτον ὁ σύγχρονος Ἀτταλειάτης (1) δι' ἀορίστου ἐκφράσεως θεωρῶν τὴν πρωθυπουργίαν τοῦ Λειχοῦδη ἀδιακόπως παραταθεῖσαν ἀπὸ τοῦ Μονομάχου μέχρι τῆς ἀνακρήσεως Ἰσακίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἤθελεν ἐπιδαρῦναι τὴν μνήμην τοῦ πολιτικοῦ τούτου διὰ τῆς εὐθύνης τῶν ἐπὶ τῆς Θεοδώρας [καὶ τοῦ Μιχαὴλ πολιτικῶν ἀνοησιῶν, ἐὰν ἔλειπον οἱ ἄλλοι χρονογράφοι, οἵτινες ῥητῶς ὀνομάζουσι τὸν ἀληθῆ τῆς πολιτικῆς κωμωδίας ἥρωα. Ὁ Σκυλίτσης (2) εἰδικώτερον ἀφηγοῦμενος τὰ τότε διαδραματισθέντα ὑπὸ τοῦ Στραβοσπονδύλου, ἐπαναλαμβάνει φήμην τινὰ καθ' ἣν οἱ πρὸς τὸν Ἰσακίον Κομνηνὸν τῆ ἐπιμόνῃ παρακλήσει τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ πρᾶσθυσαντες Λειχοῦδης καὶ Ψελλὸς, ἐπρόδωκαν τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν, ἄλλα ἀναγγείλαντες εἰς τὸν βασιλέα καὶ ἄλλα κρυφίως πρὸς τὸν ἀντάρτην παραγγείλαντες. Ἐπὶ τέλους ὁ Ζωναρᾶς, μὴ ἐπαναλαμβάνων τὰ παρὰ Σκυ-

(1) Ἱστορίαι, σελ. 66.

(2) Κεδρηνός, σελ. 634 ἑκδ. Παρισίων. Ἀναφέρω τὸν Σκυλίτην ἀντὶ τοῦ Κεδρηνοῦ, διότι ἀληθῶς ἐξ ἐκείνου παρέλαβεν οὗτος τὸ χρονογραφικὸν τοῦτο τμήμα, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ· ἀλλὰ περὶ τούτου διὰ μακρῶν λόγους γενίσκεται ἐν τῇ ἐκδοθησομένῃ ἀληθεῖ ἱστορίᾳ τοῦ Σκυλίτη.

λίτση λεγόμενα, προστίθῃσιν ἴδιον λέγεται καθ' ὃ τὴν πολιτικὴν ὑποκινήσας ἀνταρσίαν πατριάρχης Μιχαὴλ ὁ Κηρουλλάριος συνεννοεῖτο πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς στρατιωτικῆς ἀνταρσίας τὸν Κομνηνὸν (1). αἱ διάφοροι καὶ τοσοῦτον ἀντιφατικαὶ αὐτῆι φῆμαι, ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη τῶν χρόνων ἐκείνων ἐν τῇ πολιτικῇ αὐτῆς παραζάλη δὲν ἠδύνατο εἶναι δικρήνη τὸν πατριώτην ἀπὸ τοῦ προδότου.

Ἐν τούτοις αἱ φῆμαι αὐτῆι ἀναγροῦνται ὑπὸ αὐθεντικῶν ἐγγράφων, ἧτοι τῆς ἐκθέσεως αὐτοῦ τοῦ Ψελλοῦ, ὅστις τούτωντιον κομπάζει ἐπὶ τῇ παρεργείᾳ μεθ' ἧς πρὸς τοὺς ἀνάρτας ὡς πρέσβυς ἐλάλησε, καὶ περιγράφει τὸν μετὰ τὸν θρίαμβον αὐτῶν τρίμον του, ἀποδίδων εἰς μεγαλοφροσύνην τοῦ Κομνηνοῦ οὐ μόνον τὴν σωτηρίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὕστερον ἰδιαίχουσαν ἐκτίμησιν (2). Τὸ δεῦτερον τῶν ἐγγράφων τούτων εἶναι αὐτὸ τὸ κατὰ τοῦ πατριάρχου Κηρουλλάριου κατηγορητήριον, τὸ ὅποσον κατ' ἀπαίτησιν τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ὁ Ψελλὸς συνέταξεν· αὐτὴ ἡ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου ὑποκινήθεισα ἐν Βυζαντίῳ ἀνταρσία κατὰ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Στρατιωτικοῦ χρησιμεύει ὡς μία τῶν κυριωτέρων κατ' αὐτοῦ κατηγοριῶν, ὅπερ σημαίνει ὅτι ὁ Κηρουλλάριος οὐδεμίαν εἶχε πρὸς τὸν Κομνηνὸν συνεννόησιν, διότι τότε οὗτος σύρων ὑπόδικον ἐκείνον εἰς ὄν ὤρσειλε τὸν θρόνον, οὐ μόνον ἀγνώμων ἀνεδείκνυτο, ἀλλὰ καὶ ἐπισήμως ἀνεγνώριζεν ὅτι διὰ ληστρικοῦ πραξικοπήματος, ὡς χαρακτηρίζεται ἡ πράξις ἐκείνη, ἐπέβη τῆς βασιλείας.

Ἄλλὰ καὶ πάλιν ἀδικοῦσι τὴν μνήμην τοῦ Λειχοῦδη καὶ τοῦ Ψελλοῦ οἱ χρονογράφοι παραιοπωπῶντες τὴν συμμετοχὴν ἀμφοτέρων τῶν πολιτικῶν τούτων ἐν τῇ βραχυχρονίῳ μὲν, πλὴν τοσοῦτον ἐνδύξω βασιλείᾳ τοῦ πρώτου τούτου τῶν Κομνηνῶν.

(1) Ζωναρῆς, XVIII, 3.

(2) Μεσ. Βιβλ. Δ', σελ. 216-233.

Κατὰ τὸν Ψελλὸν (1) ὁ Ἰσαάκιος ἐνεκαίνισε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ προσλαβὼν ὡς πρωθυπουργὸν τὸν Λειχοῦδη, ὅστις ἐπὶ διετίαν μετὰ τῆς διακρινούσης συνέσεως διοικήσας τὰ κοινά, μετετέθη ἐκ τοῦ βασιλικοῦ βήματος εἰς τὸν πατριρχικὸν θρόνον (1059).

Ὁ Ψελλὸς τιμηθεὶς τῷ ἀξιώματι τοῦ προέδρου τῆς συγκλήτου (2) διετέλεσε συνυπουργὸν τῷ Λειχοῦδῃ, μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ ὁποίου ἀνήχθη εἰς τὴν πρωθυπουργίαν. Ἐκ τῶν δημοσιευμένων νῦν ἐπιστολῶν αὐτοῦ δηλοῦται ὅπόσον ὁ Κομνηνός, ὁ τοσοῦτον πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ αὐτοὺς τοὺς οἰκείους ὑπερόπτης καὶ ἀπότομος (3), ἐτίμα καὶ ἠγάπα τὸν πρωθυπουργὸν αὐτοῦ. Ἀναλαβὼν αὐτῇ τῇ συστάσει τοῦ Ψελλοῦ αὐτοπροσώπως τὴν κατὰ τῶν Οὐγγρων καὶ Πατσηνακῶν ἐκστρατείαν, πρὸς μόνον τὸν πρωθυπουργὸν αὐτοῦ γράφει, καὶ δι' αὐτοῦ μανθάνουσι τὰ περὶ τοῦ βασιλέως καὶ ἡ βασίλισσα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, καὶ ἡ σύγκλητος καὶ αὐτὸς ὁ τοῦ Βυζαντίου δῆμος, ὅστις ἄγνωστον δυνάμει τίνος προνομίου ἀπῆται ὅπως ὁ ἐν ἐκστρατεία ἀπερχόμενος βασιλεὺς τῷ γράφει ἰδιαιτέρως γράμματτα (4). Ὁ Ψελλὸς τὸ πρῶτον συνίστα (5) τὴν πέραν τοῦ Δουνάβεως μετοίκησιν τῶν συνεχῶς ἐνοχλούντων τὸ κράτος βερβάρων· ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναγγέλλει αὐτῷ ὅτι κατετρόπως μὲν αὐτοῦς, ἐξακολουθεῖ δὲ καταζητῶν κρυβέντας εἰς τὰ ἔλλα. Ὁ πρωθυπουργὸς ἀντεπιστέλλων συγχαίρεται αὐτῷ ἐπὶ τῷ τροπαίῳ, περακαλεῖ δὲ ἵνα περιορισθῇ ἐπὶ τοῦ παρόν-

(1) Μεσ. Βιβλιοθ. Δ', σελ. 409.

(2) αὐτ. σελ. 233. Ὁ διορισμὸς οὗτος διήγειρε τὴν χολῆν τινῶν, τοὺς ὁποίους παντοιοτρόπως προσπαθεῖ ἵνα ἐξευμενίσῃ ὁ Ψελλός. Ἐπιστ. 108.

(3) Μεσ. Βιβλ. Α', σελ. 249.

(4) Ἐπιστολαὶ 69, 81, 161 καὶ 191.

(5) Ἐπιστολὴ 161.

τος· εἰς τοῦτο καὶ ἐπιστρέψῃ εἰς Βυζάντιον, ἔνθα σπουδαιότεραι τοῦ κράτους ὑποθέσεις ἀπῆλθον τὴν παρουσίαν αὐτοῦ. Οὐ μόνον δὲ πρὸς τὸν βασιλέα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν βασιλισσαν Αἰκκατερίναν καὶ τοὺς ἄλλους Κομνηνοὺς ἀντεπιστέλλει ὁ Ψελλὸς μετὰ ὕψους δεικνύοντας τρυφερὰν οικειότητα.

Ὁ μετὰ τὸν Ἰσαάκιον βασιλεύσας Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας συνεδέετο τῷ Ψελλῷ διὰ παλαιᾶς φιλικῆς καὶ πρὸ πάντων δι' ἐϋγνωμοσύνης, διότι εἰς τολμηρὸν προξενικόπημα τοῦ πολυμηχάνου φιλοσόφου ὤρειλε τὸν θρόνον (1). Ὁ βασιλεὺς οὗτος, καίτοι ἀνήκων εἰς στρατιωτικὸν οἶκον ἐν ᾧ πατροπαράδοτος ἦνθει ὁ ἡρώϊσμός καὶ ἡ φιλοτιμία, προτιμᾷ ἵνα οἰκουρῇ τρυφῶν, καὶ ἐξαγοράζῃ διὰ χρημάτων τὴν εἰρήνην ἀπὸ τῶν βαρβάρων. Τῶν θλιβερῶν συνεπειῶν τοῦ τελευταίου τούτου ἀτόπου συνυπεύθυνος ἠδύνετο ἵνα θεωρηθῇ καὶ ὁ τότε παραδυναστεύων αὐτῷ, ἢ μᾶλλον πρῶτιστος σύμβουλος καὶ ὁμοτράπεζος Ψελλός, ἐὰν μὴ ἐγκατέλιπε ῥητὴν περὶ τῆς ἀθωότητος αὐτοῦ διαμαρτύρησιν (2)· καὶ αὐταὶ δὲ αἱ νῦν δημοσιευόμεναι πρὸς τὸν βασιλέα τοῦτον ἐπιστολαὶ αὐτοῦ καλῶς ἐξεικονίζουσι τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ· ἐν αὐταῖς δὲν λαλεῖ ὁ ἐνθουσιώδης πατριώτης, ὁ συγχαίρομενος τῷ βασιλεῖ « ὅστις ἀνέστησε τὴν εἰς γῆν κειμένην βασιλείαν τῶν Ῥωμαίων καὶ τὸ ἀρχαῖον αὐτῇ ἐπανεώσωσε κάλλος καὶ μέγεθος, ἀπαλλάξας αὐτὴν τοῦ τελευταίου ὀνειδύου (3) », ἀλλ' ὁ παράσιτος φιλόσοφος ὁ θαυμασιῶς γινώσκων τὴν τέχνην τοῦ ἀρομοιοῦσθαι πρὸς πᾶσαν ἀδυναμίαν τοῦ σιτίζοντος αὐτόν· διὸ καὶ ἐπανειλημμένως εὐχεταὶ ὑπὲρ τῆς εὐζωΐας τοῦ βασιλέως, ὅστις παραγνωρίζων τὰ ὀποῖα τὸ στέμμα ἐπιβάλλει καθήκοντα, ἐθεώρει τὸν θρόνον ὡς ἀπλοῦν μέσον ἀνέτου βίου καὶ κτηνώδους παχύνσεως.

(1) Μεσ. Βιβλ. Δ', σελ. 264.

(2) Αὐτ. σελ. 266.

(3) Ἐπιστολὴ 69.

Τὸ κατὰ τοῦ Ἰσακίου προαξιόπημα τοῦ Ψελλοῦ, ἡ ἐπι-
τοῦ πῆκου τῶν Δουκῶν ἀπέραντος, αὐτοῦ ἐπιρροή, αἱ πολυειδεῖς
γνώσεις καὶ ἡ πολιτικὴ πείρα, ἡ μηχανετικὴ γλῶσσα, αἱ πρὸς
πᾶσάν τῆς κοινωνίας τάξιν καὶ αἱ πρὸς αὐτὸν τὸν δῆμον σχέ-
σεις αὐτοῦ, ἀνέδειξαν τὸν περιλάλητον φιλόσοφον ὡς τὸν ἄν-
θρωπον τὸν ὁποῖον οὐδεὶς ἠδύνατο ἔνα παραβλέψῃ ἀκινδύνως.

Αὐτὸς ὁ ἡρωϊκὸς καὶ τραχὺς Ρωμανὸς ὁ Διογένης, εἰς τὸν
ὁποῖον ἡ Εὐδοκίη προσήνεγκε τὴν χεῖρα καὶ τὸ στέμμα, καίτοι
καλῶς γνωρίζων ὅτι παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Ψελλοῦ ἀνέβη εἰς
τὸν θρόνον, περιποιεῖται οὐδὲν ἧττον μέχρι ταπεινώσεως τὸν
ἐπικίνδυνον φιλόσοφον (1). Διὰ τῆς γλώσσης τοῦ Ψελλοῦ οἱ
πανηγυρίζοντες Βυζάντιοι συγχάιρονται τῷ βασιλεῖ καὶ προ-
πέμπουσιν αὐτὸν εἰς τὰς κατὰ τῶν βαρβάρων ἐκστρατείας (2).
πρὸς τὸν Ψελλὸν δὲ οὗτος ἀναγγέλλει τὰς κατὰ τῶν Κούρ-
δων νίκας αὐτοῦ, καὶ διὰ τούτου πληροφορεῖ τὴν βασιλισσὴν
καὶ τοὺς οἰκείους τὰ περὶ τῆς υἱείας αὐτοῦ (3). Διὰ τοῦ αὐ-
τοῦ δὲ προσώπου προσπαθεῖ ἡ ἀτυχὴς Εὐδοκίη ἔνα ἀναζωογο-
νήσῃ τὴν πρώτην τρυφερότητα εἰς τὴν σκληρὰν καρδίαν τοῦ
ἀποτόμου αὐτῆς συζύγου, καὶ φιλοπότημα αὐτοῦ τοῦ Ψελλοῦ
εἶναι ἡ Ἰωνία (4) τὴν ὁποῖαν ἡ βασιλισσὴ προσφέρει μετὰ τρυ-
φεῶς προσφωνήσεως εἰς τὸν ἐκ τοῦ πολέμου ἐπαναστρέφοντα
σύζυγον αὐτῆς.

Ἄλλ' ὁ τοσοῦτον θαυμάζων τὸν ἡρωϊσμὸν τοῦ Διογένης, φι-
λόσοφος οὐδέποτε ἐλεησμόνησεν ὅτι οὗτος ἦτο ἐπέισαχτος, βα-
σιλεύς, καὶ ὅτι ἡ Εὐδοκίη ἀμνηστεύσασα τὸν συνωμότην τῆς
Σαρδικῆς, παρέλαβε τοῦτον παρὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ τοῦ Ψελλοῦ,

(1) Μεσ. Βιβλ. Δ', σελ. 275.

(2) Ἐπιστολαὶ 2, 4, 5, 90.

(3) Ἐπιστολαὶ 3, 6.

(4) Περὶ τῆς Ἰωνίης λόγος γενήσεται κατωτέρω.

οὐχὶ συμμετόχον τοῦ θρόνου, ἀλλ' ὡς προσωρινὸν τοῦ κράτους σωτήρα καὶ ἀπλοῦν κηδεμόνα τοῦ ἀνήλικος διαδόχου, ὅστις ἦτο καὶ υἱὸς ἐκείνης καὶ μαθητῆς τοῦ Ψελλοῦ, ἀγαπῶν μάλιστα τὸν διδάσκαλον πλείοτερον τῆς μητρός· διὸ καὶ ἀνέχεται τὸν συμβασιλεύοντα ὡς ἄνθρωπον τῆς ἀνάγκης, δυνάμενον ἵνα ἐξυφραλίῃ τὴν εἰρηνικὴν βρασιλείαν τοῦ νομίμου διαδόχου. Ἄμω ὅμως αὐτὸς ὁ Διογένης, ἐπαρθείς ἐκ τῶν κατὰ τῶν Κούρδων προσωρινῶν θριάμβων, πρῶτος κατεπάτησε τὰς ἐνόρκους αὐτοῦ ὑποσχέσεις, καὶ δι' ἀχριστίας ἀντήμειψε τὴν πατριωτικὴν θυσίαν τῆς τρυφερᾶς Εὐδοκίας, πρὸ πάντων δὲ ὅτι, ὡς ἴδιον κτῆμα θεωρῶν τὸν θρόνον, διεπραγματεύθη συνοικείσια τῶν ἰδίων παιδῶν (1) πρὸς ἄλλους ἡγεμόνας, ὁ Ψελλὸς πρῶτος ἐκάρυξε τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον, ἀπολήξαντα εἰς τὴν τραγικὴν σκηνὴν τῶν Ἀδάνων (2).

Ἐνταῦθα λήγει τὸ πολιτικὸν τοῦ Ψελλοῦ στάδιον, δυστυχῶς ἐπεσφραγισμένον διὰ πολιτικοῦ λάθους, εἰς ἀντισηκῶσιν

(1) Ὃταν ὁ Ρωμανὸς ἐνυμφεῖθαι τὴν Εὐδοκίαν ἦν χῆρος καὶ οὐχὶ ἔγγαμος, ὡς λέγει ὁ κ. Muralt (Chron. Byz. 13) ἐπικαλούμενος τὴν τοῦ Ἀτταλειάτου μαρτυρίαν. Ὁ χρονογράφος οὗτος (σελ. 10!) ἀπλῶς λέγει τὸν Ρωμανὸν « γυναικὸς ἀμοιροῦντα »· ἐκ δὲ τῶν νῦν δημοσιευμένων ἐπιστολῶν τοῦ Ψελλοῦ (3, 143, 144) πληροφοροῦμεθα ὅτι καὶ υἱὸν εἶχεν ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικός, τὸν ἐποίησεν καὶ ἐμνήστευσε πρὸς μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ Ροβέρτου Γουσχάρδου· τὴν μνηστείαν ταύτην ἄμα βρασιλεύσας ὁ Μιχαὴλ Ζ' ἔπλευσεν ἵνα διαλύσῃ, ἀντιπροτείνας ὡς γαμβρὸν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον τὸν πορφυρογέννητον· βλέπε τὰς ὑπ' ἐμοῦ δημοσιευθείσας Deux lettres inédites de l'empereur Michel Ducas à Robert Guiscard, Paris 1875.

(2) Κατὰ τῆς τυφλώσεως τοῦ Διογέους διεκμηρύνεται ὁ Ψελλὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ (σελ. 287) καὶ ἰδίως διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 82 ἐπιστολῆς· ἐν τούτοις ἐν προγενεστέρᾳ ἐπιστολῇ (145) φαίνεται ἔγκαρδιως εὐχόμενος τὴν ἐξόντισιν τοῦ δυστυχικοῦ βασιλέως, ὃν ἀποκαλεῖ θῆρα καὶ δράκοντα.

τοῦ ὁποίου δὲν ἐξαρκεῖ ὀλόκληρος ἡ πολιτικὴ αὐτοῦ εἰκοσι-
πενταετηρίς, καθ' ἣν ὁμολογουμένως ἀνέδειξε καὶ σύνεσιν καὶ
πατριωτικὰς ἀρετάς, αἵτινες τοσοῦτον σπανίζουσιν ἐν τοῖς χρό-
νοις ἐκείνοις τῆς κοινωνικῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς πολιτικῆς ἐξα-
χρειώσεως. Διὸ καὶ βρεῖα κατ' αὐτοῦ ἐπέπεσεν ἡ Νέμεσις,
καὶ ὁ ἄθλιος πολιτικὸς ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστω, λιμώττων
καὶ ὑπὸ πάντων ἀποβαλλόμενος, ἀπέτισε τὸ πολιτικὸν ἐκεῖνο
λάβος, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλεται ἡ διαδοχικὴ ὑποδούλωσις τῆς ἐλ-
ληνικῆς Ἀσίας ὑπὸ τῶν Κούρδων, τῶν Μογγόλων καὶ τῶν Τούρκων.

Καὶ ἀνθρωπίνως μὲν δικαιολογεῖται ἡ κατὰ τοῦ Διογένης
ἀντιπολίτευσις τοῦ Ψελλοῦ, ἐκ τῆς ἀφοσιώσεως αὐτοῦ πρὸς τὰ
κεκτημένα δικαιοῦματα οἰκογενεῖας πρὸς ἣν συνέδον αὐτὸν πα-
λαιοὶ δεσμοὶ φιλίας καὶ εὐγνωμοσύνης, πολιτικῶς ὅμως μένει
ἀδικαιολόγητος. Τὴν καρδίαν τοῦ ἐκτάκτου ἐκείνου ὄντος εἰς
τὸ ὁποῖον ἀνατίθεται ἡ τύχη ὀλοκλήρου κοινωνικῆς δέον ἵνα
περικλεῖη χαλύβδινος ὑμῆν ὑπ' οὐδεμιᾶς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας
ἐπηρεαζόμενος, ἀλλ' εἰς ἓν καὶ μόνον ἐνδίδων ἐλαττήριον, τὸ
σύμφερον τῆς πατρίδος, ἄλλως ὁ πολιτικὸς εἶναι κοινὸς ἄνθρω-
πος, ἄδοξος ἐπιβάτης θέσεως εἰς ἣν οὔτε ἡ πρόνοια προώρυσεν
αὐτόν, οὔτε αὐτὴ ἡ ἐξηπατημένη κοινωνία δύναται ἐπὶ πολὺ
ἵνα τὸν ἀνεχθῆ. Τοῦ δὲ πολιτικοῦ τούτου ἀξιώματος ὁ Ψελ-
λὸς εἶχε δύο πρὸ ὀφθαλμῶν συγκινητικὰ παραδείγματα, πρῶτον
μὲν τὸν μεγάλθυμον Ἰσαάκιον τὸν Κομνηνόν, ὅστις ἄκαμπτος
εἰς τὰ δάκρυα καὶ τὰς παρακλήσεις συζύγου καὶ ἀδελφῶν,
ἐπροτίμησεν ἵνα μεταβιβάσῃ τὸν θρόνον οὐχὶ εἰς τὰ ἴδια σπλάγ-
χνα, ἀλλ' εἰς ἓνα ξένον ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἤλπιζε τὴν σωτηρίαν
τοῦ κράτους, καὶ δεύτερον τὴν ἠρωικὴν Εὐδοκίαν, ἣτις ἐθου-
σίασε καὶ σωφροσύνην καὶ δυναστικά συμφέροντα εἰς τὸν βω-
μὸν τῆς πατρίδος.

Ο Ψελλός δὲν ἦν μόνον πολιτικός, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἔξοχος λόγιος, ἢ μᾶλλον ἢ τελευτήσια κορωνίς τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας· ὡς τοιοῦτος δὲ ὀπωσοῦν ὑπὸ τῶν ἑλλημιστῶν γινώσκειται, γνωσθήσεται δὲ κάλλιον, ὅταν φιλόψελλός τις ἀποδυσθῆ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἀτελεστάτου φιλοπονήματος τοῦ Ἀλλατίου.

Τὰ νῦν πρῶτον δημοσιεύμενα ἱστορικά πονήματα, ἰδίᾳ δὲ αἱ ἐπιστολαὶ αὐτοῦ ἔχουσι τὸ ἐξαιρετικὸν πλεονέκτημα ὅτι εἰσὶν ἐκ τῶν σπανιωτέρων προϊόντων τῆς βυζαντινῆς φιλολογίας· ἐν ᾧ δηλονότι αἱ ἄλλαι τῶν ἐγνωσμένων βυζαντινῶν ἐπιστολῶν περιστρέφονται εἰς φιλοσοφικὰς καὶ θεολογικὰς συζητήσεις, ἐξ ὧν ἡμιστὰ ἢ ἱστορία διδάσκειται, αὐταὶ ἐξεικονίζουσι τὸν βυζαντινὸν βίον ὑπὸ ποικίλας ἐπόψεις. Ὡς ἐπιστολογράφος ὁ Ψελλός δύναται ἵνα συγκριθῆ πρὸς μόνον τὸν Συνέσιον καὶ τὸν Φώτιον, ἰδίᾳ δὲ τὸν πρῶτον πρὸς ὃν ἀναγνωρίζεται καὶ στενωτέρα ὕφους συγγένεια.

Ὡς ὑπουργὸς καὶ σύμβουλος τῶν βασιλέων ἀποτείνει συμβουλὰς πρὸς τοὺς κατὰ τόπους στρατηγοὺς, διοικητὰς καὶ κριτὰς, ὅστινες, ὡς φαίνεται, δὲν ἦσαν τυχαῖοι ὑπάλληλοι, ἀλλὰ λόγιοι καὶ φιλόσοφοι, ἰδιαζόντως ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν Ἀριστοτέλην καὶ τὸν Πλάτωνα, περὶ ὧν καὶ συζητοῦσι πρὸς τὸν προϋστάμενον αὐτῶν ἐν ὧραις σχολῆς.

Ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἄλλην ἔποψιν δικαιούται ὁ βυζαντινὸς ἐπιστολογράφος ἐξαιρετικῆς τινοῦ γνωριμότητος· ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι βυζαντινοὶ λόγιοι, μόνον τὴν Πόλιν πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες, ἀδιαφοροῦσι περὶ τῶν ἐκτὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς συμβαινόντων, ὁ Ψελλὸς ἀριθμεῖ ἐν ἐκάστῳ θέματι ἐκλεκτὴν μερίδα θαυμαστῶν τῆς πολυμαθείας αὐτοῦ καὶ ἀπλοϊκῶν χωρικῶν εὐλογούντων τὸ ὄνομά του· διὸ καὶ πᾶσα πόλις φιλοτιμεῖται ἵνα ἀνακηρύξῃ αὐτὸν πολιοῦχον, ὅπως δικαιοματικῶς ἐπικαλῆται τὴν ἰσχυρὰν αὐτοῦ προστασίαν εἰς ἐξευμένισιν τοῦ αὐτοκράτορος,

καὶ λύσιν ἐκκρεμοῦς πρὸς τὸ δημόσιον κοινοτικῆς διενέξεως, ἢ καὶ σωφρονισμὸν τῶν λυμνινομένων αὐτάς ἀπλήστων φορολόγων (1).

Αἱ πλεῖσται τῶν ἐπιστολῶν τούτων εἰσὶ συστατικαὶ πρὸς βασιλεῖς, ὑπουργοὺς καὶ ἄλλους ἀνωτέρους ὑπαλλήλους, οὐ μόνον ὑπὲρ πόλεων, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπων πάσης τάξεως, τῶν ὁποίων τὰ δίκαια κατεπάτει ἡ αὐθαιρεσία. Πρὸς τὸν Ψελλὸν ἀποτείνονται καὶ ἐπίσκοποι, καὶ πτωχοὶ μοναχοὶ ἐξαιτούμενοι ἐγκύκλιον γράμμα ὅπως περιέλθωσι τὸ κράτος καὶ ζητήσωσι τὸ ἔλεος τῶν ὁμοθρήσκων (2). Τὸ ἀξιοσημείωτον δὲ ὅτι ὁ πολυάσχολος πολιτικός καὶ λόγιος εἰς οὐδένα κλείει τὴν θύραν ἢ καὶ ἀρνεῖται τὴν συνδρομὴν του· ὑπὲρ πάντων γράφει, ἢ μᾶλλον ἐπαιτεῖ, ὡς λέγει, ἢ δὲ ἐπαίτησις ἐκεῖνη ἐπὶ μᾶλλον τιμᾷ αὐτόν, ὅσον οὔτε εἰς ἀτομικὰ συμφέροντα ἀφορᾷ, οὔτε ὑπαγορεύει αὐτὴν ἢ δωροδοκία ἢ ἄλλη τις ἀμοιβή. Παρ' οὐδενὸς ζητεῖ τὴν καταπάτησιν τοῦ νόμου χάριν τοῦ συνισταμένου προσώπου, ἀλλὰ τὴν δικαίαν αὐτοῦ ἐφαρμογὴν, χάριν αὐτῆς τῆς δικαιοσύνης καὶ αὐτοῦ τοῦ αἰτούντος. Καὶ τρελλοὶ κηλόγηροι πολιορκοῦσιν αὐτόν ἐξαιτούμενοι τὴν μεσολάβησιν του ὑπὲρ φαντασιώδους καταπατήσεως τῶν ἀνυπάρκτων δικαίων αὐτῶν ὑπὸ αὐστηροῦ κριτοῦ· οὐδὲ τούτους ἀποδιώκων γράφει πρὸς τὸν ὑποτιθέμενον ἄδικον ὑπάλληλον καὶ παρακαλεῖ αὐτόν, ἵνα σεβόμενος τὴν δυστυχίαν ἐπινοήσῃ Θεατρικὴν τινα λύσιν τῆς διενέξεως τοῦ φαντασιοπλήκτου ἀπικιτητοῦ, ἵνα οὕτως ἰκανοποιηθῇ ὁ παραπεμπόμενος τρελλός (3). Ἡ πρὸς τὴν δυστυχίαν συμπάθεια αὐτοῦ δὲν ἔχει ὅρια· οὐ μόνον ἐνθέρμως συνιστᾷ τὰς ὑποθέσεις, ἀλλ' ἀνέχεται ὅπως αὐτοὶ οἱ δυστυχεῖς

(1) Ἐπιστολαὶ 95, 180 καὶ ἕτεραι.

(2) Ἐπιστολαὶ 149, 153, 154.

(3) Ἐπιστολὴ 119.

Οεσιθῆραι καταλύωσι καὶ τρέφονται ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ μέχρι τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ποθομένου· πολλάκις ὅμως ἡ ὀχληρὰ αὕτη Ουσία ἀναγκάζει αὐτὴν, ὅπως ἐπαναλαμβάνῃ τὴν αἴτησιν περὶ ἐπισπεύσεως τοῦ διορισμοῦ, διότι οἱ πολυβορώτατοι οὗτοι ἄνθρωποι κατέφρχον τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢ ἂν βραδύνη ἢ ἐπιτυχία τοῦ αἰτήματος, τότε πρέπει ἵνα καὶ αὐτοὶ οἱ ἰσχυροὶ συμμετάτχῃσι τῆς χριστιανικῆς Ουσίας (1).

Ἡ ἐπιτομωτάτη αὕτη συγκεφαλαίωσις τῶν ἐν ταῖς δημοσιευομέναις ἐπιστολαῖς περιεχομένων σκοπεῖ, ἵνα ἀπλῶς ὑποδείξῃ τὴν σπουδαιότητα τῶν ἱστορικῶν τούτων μνημείων, τὰ ὁποῖα, ὅταν συμπληρωθῶσι καὶ ἐπισταμένως μελετηθῶσι, θέλουσιν ἐπιχύσει ἱκανὸν φῶς ἐπὶ τοῦ ἀγνοουμένου βυζαντινοῦ βίου καὶ ἰδίως τοῦ διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ. Οὕτω πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τούτων μαθηάνομεν ὅτι ἐπὶ ἐκάστη, μὲν βυσιλικῆς μεταβολῆς ἐτροποποιεῖτο τὸ προσωπικὸν τῶν ἐμπειπιστευμένων θέσεις κατεχόντων ὑπαλλήλων (2), ἀλλὰ συγχρόνως ὅτι καὶ οἱ ἱκανοὶ ὑπάλληλοι οὐ μόνον ἐφθάνον ἀνεύχλητοι εἰς βυθὸν γῆρας, ἀλλὰ καὶ ἐπανειλημμένως ζητοῦντες τὴν ἀποχώρησιν αὐτῶν, προβάλλοντες μάλιστα πρὸς τοῦτο ἀθεράπευτον νόσον καὶ ἰδίως τὸ ἰσχυρότατον διὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐπιχείρημα, τὴν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον μετάθεσιν, οὐ μόνον ἐβλεπον ἀπορριπτομένην τὴν αἴτησιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πως ἐδιδάσκοντο ὅτι ὄφειλον μᾶλλον τὴν πολιτείαν ἢ τὰ μοναστήρια νὰ ὑπηρετήσωσι (3). Πρὸς δὲ τούτοις ὅτι εἰς ἀπολαυτὴν θέσεώς τινος, οὔτε ἡ ἀτομικὴ ἱκανότης, οὔτε αὐτὴ ἢ τοῦ ὑπουργοῦ, ἢ καὶ μέλους τῆς βυσιλικῆς οἰκογενείας σύστασις ἐξήρκει, ἀλλὰ προσακρητοῦντο καὶ ἄλλαι ὑλικώτεραι ἐγγυήσεις ἐξασφαλιζούσαι

(1) Ἐπιστολαὶ 128, 151.

(2) Ἐπιστολὴ 146.

(3) Ἐπιστολὴ 190.

τὸ κράτος ἀπὸ ἐνδεχομένης καταχρήσεως (1), διότι, ὡς φαίνεται, οἱ τότε τῶν ἐπαρχιῶν διοικηταὶ ὑπεχρεοῦντο ἵνα συνεισφέρωσιν εἰς τὸ δημόσιον κατ' ἀποκοπὴν ὅλα τὰ ἐπαρχιακὰ τέλη, ὁ δὲ σκληρότερος τῶν ἀπαιτητῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἦν τὸ δημόσιον ταμεῖον (2). Ὁ αὐτὸς ὅμως κανὼν δὲν φαίνεται τηρούμενος καὶ ἐπὶ τῶν ὑποδεστέρων διοικητῶν, καὶ ἰδίως τῶν νοταρίων, ἢ γραφῶν, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦσαν παῖδες εὐγενῶν οἰκῶν ἀποστελλόμενοι εἰς τὰς ἐπαρχίας πρὸς ἀπόκτησιν τῆς δι' ἀνώτερα ἀξιώματα ἀπαιτουμένης πείρας· εἰς διορισμὸν τούτων πολλάκις ἐξήρκει καὶ αὐτὴ ἡ προστασία ἰσχυροῦς ἐν τῇ αὐτῇ γυναικός. Τούτους ἀποκαλῶν πρωτοζεύκτους πῶλους ὁ Ψελλὸς συνοδεύει ὡς ὑπουργὸς διὰ συστάσεων εὐφυῶν πρὸς τοὺς προϊσταμένους αὐτῶν ὑπαλλήλους, οἵτινες δυσαρέστως διὰ τοιοῦτου βάρους ἐπεφορτίζοντο (3). Ἀλλ' οἱ νοτάριοι οὗτοι, μὴ ὄντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμίαντοι τὰς χεῖρας, ὅταν ἠδυνάτου ἵνα ἐκ τῶν ἐνόμων συμπληρώσωσι τὸ χρηματικὸν ἔλλειμμα, ἔφευγον λάθρα καὶ ἐρχόμενοι εἰς Κωνσταντινούπολιν προσεπάθουν ἵνα εὕρωσι τὰ χρήματα, καὶ ὀδυρόμενοι σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀπελάμβανον ὑπουργικῆς συστάσεως πρὸς τὸν προϊστάμενον αὐτῶν, παρακαλούμενοι ἵνα προσενεχθῇ ἐπιεικῶς πρὸς τὸν μετανοοῦντα ὑπάλληλον αὐτοῦ (4).

Πρὸς τούτοις δὲ μανθάνομεν ὅτι καὶ τινὰ τῶν ἀξιωματῶν ἐδωροῦντο ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰς ἀναφαίρετον κτήμα ἀτόμου, δυνάμενου μάλιστα ἵνα μεταβιβάσῃ ταῦτα εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ ὡς προῖκα· τοῦτο πληροφοροῦσιν ἡμᾶς καὶ δύο ἐγγραφα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὸ ἰδιάζον πλεονέκτημα ὅτι εἰσὶ τὰ μόνα γνωστὰ μνη-

(1) Ἐπιστολὴ 128.

(2) Ἱστορία, σελ. 185.

(3) Ἐπιστολαὶ 100, 136.

(4) Ἐπιστολαὶ 24, 47.

μεία τῆς βυζαντινῆς διαδικασίας, ἤτοι τέλειοι τύποι δικαστικῶν ἀποφάσεων (1).

Ἄλλ' ἂν αἱ ἐπιστολαὶ καὶ τὰ ἄλλα ἱστορικά τοῦ Ψελλοῦ πονήματα τὰ μάλιστα συμβάλλουσιν εἰς τὴν διφώτισιν τῆς καθόλου ἱστορίας τῶν χρόνων ἐκείνων, ἐξαιρετικὰ ἔχει ὁ βυζαντινὸς οὗτος πρόγονος δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἡμετέρας εὐγνωμοσύνης, διότι παρίσταται ὁ πρωτοστάτης τοῦ βυζαντινοῦ ἑλληνισμοῦ.

Ὁ Ψελλὸς δὲν μукτηρίζει, ὡς Ἰωάννης ὁ Γεωμέτρης καὶ ὁ Φώτιος, πρὸ πάντων δὲ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, τοὺς ἐπὶ τῇ ἑλληνικῇ αὐτῶν καταγωγῇ σεμνυνομένους ἀτυχεῖς τῆς Ἑλλάδος κατοίκους, ἀλλὰ συνηγορεῖ ὑπὲρ αὐτῶν μετὰ τῆς αὐτῆς ἐκείνης γλώσσης τὴν ὁποίαν μίαν μετὰ τὸν Ψελλὸν χιλιετηρίδα ἀπήγγειλαν τὰ συμπαθῆ τῶν φιλελλήνων χεῖλη (2). Δυσανασχετεῖ ὅτι οἱ εἰς Ἀθήνας πεμπόμενοι ὑπάλληλοι θεωροῦσι τοὺς τόπους τῶν ἱερῶν ἀναμνήσεων ἀληθῆ ἐξορίαν καὶ Σκυθικὴν ἐρημίαν, καὶ παρακαλεῖ τοὺς διοικητὰς ἵνα φροντίσωσι καὶ καταστήσωσιν εὐάρεστον τὴν ἐν τῷ τόπῳ διαμονήν (3). Συνιστᾷ εἰς τοὺς κριτὰς καὶ διοικητὰς τῆς Πελοποννήσου τὴν εὐσπλαγγίαν πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ ληστρικοῦ συντάγματος τῶν φορολόγων αὐτῶν ἀπογυμνουμένους κατοίκους, καὶ γράφων ἰδίᾳ πρὸς τὸν διαβόητον Νικηφορίτην, τότε πραιτορα τῆς Ἑλλάδος, συμβουλεύει τὴν κατάπαυσιν τῶν ληστρικῶν αὐτοῦ ἔργων, τῶν ὁποίων ἡ φήμη περιηχεῖ καὶ τὰς τοῦ βασιλέως ἀκοάς (4).

(1) Δικαστικά, σελ. 197-212. Ἐκ δὲ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ (165, 192) μαυθάνομεν ὅτι, κατὰ προνόμιον δωρηθὲν αὐτῷ ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου, ὁ Ψελλὸς ἐδικαιοῦτο τῆς εἰσπράξεως ὀρισμένου τινοῦ τέλους τῆς τούρμας Ἀπλοκονήσου.

(2) Ἐπιστολὴ 20.

(3) Ἐπιστολαὶ 26, 32, 33, 34, 135.

(4) Ἐπιστολαὶ 103, 134.

Ὁ Ψελλὸς ἠγάπα τὴν κλασικὴν γῆν, ὡς οἱ σημερινοὶ ἀρχαιολόγοι, διότι καὶ τοιοῦτος ἦν· ἐν ᾧ οἱ ἐν τῷ ἄλλῳ κράτει τυχόντες τῆς προστασίας αὐτοῦ πέμπουσιν αὐτοπροαιρέτως βούτυρον, περδίκια ὠά, βρώσιμα, καὶ ἄλλα τοιοῦτα εὐτελεῖ δῶρα, ἀπὸ τῶν ἐν Ἑλλάδι ὑπαλλήλων ἐπανειλημμένως ζητεῖ τὴν ἀποστολὴν ἀγαλμάτων (1). Ἀποτείνει πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ μαθητὰς ἐπιστολάς περὶ τῆς τοπογραφίας τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος καὶ ἐρμηνεύει αὐτοῖς τὸ Ἀττικὸν δίκαιον (2).

Ἐπὶ τέλους δὲ πρῶτος ὁ Ψελλὸς ἀναβιάσας τὴν τέως ἀπόβλητον δημοτικὴν ἡμῶν γλῶσσαν εἰς ἐπιστημονικὴν περιωπήν, ἐρμηνεύει ἀπὸ τῆς ἀκαδημαϊκῆς αὐτοῦ ἑδρας τὰς προλήψεις, τὰ ἔθιμα καὶ τὰς παροιμίας τοῦ δήμου, μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου μεθ' οὗ ἐδίδασκε καὶ τοὺς κλασικοὺς συγγραφεῖς καὶ τοὺς πατέρας τῆς ἐκκλησίας (3).

Ἄλλὰ ταῦτα δύνανται μὲν ἵνα ἐπισπάσῃ τὸν πρὸς τὴν μνήμην τοῦ Ψελλοῦ ἡμέτερον σεβασμὸν, δὲν ἀρχοῦσιν ὅμως ἵνα ἐνθουσιάσῃσιν ὑπὲρ τοῦ βυζαντινοῦ φιλοσόφου καὶ τοὺς νῦν ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, οὐχὶ δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ σημερινοῦ ἑλληνισμοῦ ἐνδιαφερομένους ἑλληνιστὰς. Ἄλλ' ὁ Ψελλὸς ἦν φιλέλλην, οὐ μόνον κατὰ τὴν σημερινὴν τῆς λέξεως σημασίαν, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν παλαιάν, ἣ μᾶλλον ἦν αὐτόχρημα Ἑλλήν κατ' αὐτὴν τὴν παρεφθαρμένην βυζαντινὴν ἐρμηνείαν τῆς λέξεως. Ἀληθῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐνσάρκωσις, διετέλεσεν ὁ τελευταῖος τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ταμίαις· ὑπὸ τὸ μοναχικὸν αὐτοῦ ῥάσσον σφαδάζει καρδίᾳ αὐτόχρημα ἑλληνική. Ἄν ὁ Ψελλὸς ἔζη εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Πλωτίνου, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ νεοπλατωνισμοῦ ἤθελεν ἀπαντήσῃ ἐν αὐτῷ ἀμεί-

(1) Ἐπιστολὴ 141.

(2) Ψελλὸς ed. Boissonade, σελ. 44-48, 95-110.

(3) Σελίς 525-73.

λικτον ἀντίπαλον. Ἀδυνατῶν ἵνα ἐννοήσῃ πῶς ὁ χριστιανισμὸς τοσοῦτον ἀποτόμως διεζεύχθη τοῦ Πλάτωνος, εἰς ὃν ὀφείλει τὰ κυριώτερα τῶν δογμάτων αὐτοῦ, ἐξεγείρεται δορυμὸς τοῦ νεοπλατωνισμοῦ ἐπικριτῆς, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκον οἱ πρῶτοι τῶν αἰρεσιάρχων, καὶ ὅστις κκxη μοῖρα συνεδέθη πρὸς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν διὰ τῶν ἀποκρύφων συγγραμμάτων Διονυσίου τοῦ Ἀρειοπαγίτου (1). Ἐνὰ μόνον ἐπιδιώκει σκοπὸν καὶ ὡς καθηγητῆς, καὶ ὡς πολιτικός, καὶ ὡς θεολόγος, ἵνα ἀθωώσῃ

(1) Ἐν τῇ θολερᾷ τοῦ διεφθαρμένου νεοπλατωνισμοῦ ἰλιϋ ὁ Ψελλὸς οὔτε τὴν πλατωνικὴν φιλοσοφίαν ἀγνοοῦσιν, οὔτε αὐτὸν τὸν ἐκλεκτικισμὸν τοῦ Πλωτίνου, ἀλλὰ μᾶλλον τὸν μυστικισμὸν τῶν δύο Ἰουλιανῶν, τῶν ἐπιλεγομένων Θεουργῶν (περὶ ὧν πολυτίμους διέσωσε βιογραφικὰς εἰδήσεις), καὶ πρὸ πάντων τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐμμέτρως ἐκθεταμένα Χαλδαϊκὰ Λόγια, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὸ εὐχγέλιον τῆς νεωτέρας αἰρέσεως. Ὡς γνωστὸν ἐν τῇ πατρολογία ἐπέχουσι τόπον ἱερῶν βιβλίων καὶ τὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα Διονυσίου τοῦ Ἀρειοπαγίτου θεουργικὰ συγγράμματα· κατὰ τῆς ἀθηναικότητος τούτων ἐξηγέρθη ἡ νεωτέρα κριτικὴ, καὶ ἐπὶ τέλους ἀπεδείχθη ὅτι ταῦτα οὐδὲν ἕτερόν εἰσιν ἢ ἀπόκρυφα βιβλία πονηθέντα ὑπὸ νεοπλατωνίζοντος χριστιανοῦ τῆς πέμπτης ἑκκονταετηρίδος· ἀλλὰ πολὺ πρὸ τῆς νεωτέρας κριτικῆς ὁ Ψελλὸς ἐτόλμησεν ἵνα καταδείξῃ τοῦτο, οὐχὶ βεβαίως μετὰ τῆς προσηκούσης εὐκρινείας, ὡς φοβούμενος μὴ χορηγήσῃ νέα ὄπλα εἰς τὸν κατ' αὐτοῦ ἀγῶνα, ἀλλὰ μετ' ἀμφιβόλου τινὸς λεπιότητος, γράφων ὅτι ἀγνοεῖ ἐπότερον ἵνα διακρίνῃ ἐν αὐτοῖς τὸν νεοπλατωνικὸν Ἰάμβλιχον, ἢ τὸν χριστιανὸν Διονύσιον. Ἴδου τὸ περὶ τούτου ἀπόσπασμα ἀνεκδότου αὐτοῦ πραγματείας « Περὶ δὲ τῆς ἀπολυομένης ἀπὸ τοῦ σώματος (ψυχῆς) οὐδὲν τέως ἀν εἶπομι, μέχρῃς ἀν τὰ τοῦ Χαλκιδῆως Ἰκμολέχου πρὸς τὰ τοῦ Διονυσίου συναγχῶν, καὶ πρὸς τὴν λοιπὴν ἱερολογίαν ἀντεξετάσας, εὐροίμι εἰ κκλως διατετύπεται. Εἰ μὲν οὖν ἕτερός τις ἔχοι τι κρείττον ὁμῖν τούτων εἰπεῖν ὢν αὐτὸς εἰρηκα, ἐκείνῳ προσθήσεσθε· ἕως δ' ἂν οὗτος ἐν τῷ ἀφανεῖ πέφυκε, καὶ τὸ τῆς ἡμετέρας περιέχῃ κλίμα, ὡς πέρπου πάλαϊ τὸν Ὠάνην, ὅς δὴ ἐκείθεν εἰς Αἴγυπτον παρεγένετο ἰχθύος ἡμφιεσμένος δοράν, τούτοις ἐμμένετε ». Παρισινὸς κῶδιξ 1182, φύλ. 300.

τὴν μνήμην τοῦ ὑπάτου τῶν φιλοσόφων, ἀπὸ πάσης δυσσημίας καὶ ἰδίως τοῦ χριστιανικοῦ ἀναθέματος.

Οἱ ἀτελῶς τὸν Ψελλὸν γνωρίσαντες ἀνομολογοῦσιν αὐτὸν *Platonicae disciplinae studiosissimum* (1), τοσοῦτον διαλάμπει ἐν ἅπασι τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ τὸ πλατωνικὸν πνεῦμα, ἀγνοοῦσιν ὁμῶς καὶ τὰ ἐπεισόδια τοῦ μεγάλου ἀγῶνος ὃν ὑπὲρ τοῦ Πλάτωνος ἀνέλαθε πρὸς τοὺς τότε ἀριστοτελίζοντας, ἢ μᾶλλον χαλδαῖζοντας θεολόγους, τῶν ὁποίων αἱ ἀπειλαὶ ἦσαν τοσοῦτον μᾶλλον ἐπίφοβοι, ὅσον ὑπεδείκνυον εἰς τὸν ἐλληνίζοντα μοναχὸν ὅτι ὁ συμπαθὼν τῷ Πλάτῳ παύει ἀποτελῶν μέλος τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος (2).

Ὁ ὑπὲρ τοῦ Πλάτωνος ἀγὼν ὑπέστη διαφόρους περιπετείας, πρὸς τὰς ὁποίας ἐξ ἀνάγκης συμμορφούμενος ὁ Ψελλός, ἄλλοτε μὲν σιωπᾷ, ἄλλοτε δὲ προσπαθεῖ ἕνα συμβιβασθῆναι τὴν χριστιανικὴν πίστιν πρὸς τὴν ἐλληνικὴν φιλοσοφίαν, εὐνοϊκῆς δ' εὐκαιρίας ἐπιλαμβανόμενος δὲν λείπει ἕνα ἐκσφενδονίσῃ κατὰ τῆς ἐκκλησίας τὸν Πλατωνικὸν δαυλόν. Ὡς ἐν τῇ πρὸς τὸν πατριάρχην Ἰωάννην Ξιφιλῖνον νῦν δημοσιευομένῃ ἐπιστολῇ, οὕτω καὶ ἐν ἄλλοις αὐτοῦ συγγράμμασι δείκνυται ὁ πλατωνικὸς φιλόσοφος παλαίων πρὸς τὴν ἐλληνικὴν αὐτοῦ συνείδησιν καὶ τὰς ἀντιπλατωνικὰς τῆς ἐκκλησίας προλήψεις· διὸ ἀλλαχοῦ μὲν θεωρεῖ τὴν πλατωνικὴν φιλοσοφίαν ὡς ὅλως χριστιανικὴν, ἀλλαχοῦ δὲ ὡς ἀντιστρατευομένην πρὸς τὰ χριστιανικὰ δόγματα.

Μὴ σκοπῶν ἕνα ἐξετάσω τὸν Ψελλὸν ὡς φιλόσοφον, ἀπλῶς μνημονεύω τὸ ἄγνωστον τοῦτο ἐπεισόδιον τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας, εἰς μελέτην τοῦ ὁποίου προτρέπω ἄλλους εἰδικωτέρους, ἀφοῦ μάλιστα διὰ τῶν πολλῶν περιωθέντων μνημείων δικαφ-

(1) Gaulminus ἐν Ψελλῷ Boissonade, p. XV.

(2) Ἐπιστολὴ 175.

τιζονται πρὸς τούτω καὶ τινες ἄγνωστοι τῆς Ἀλεξανδρινῆς φιλοσοφίας σελίδες.

Μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐνθουσιασμοῦ (ἡ σεμνῆς βακχείας, ὡς λέγει) ὁ Ψελλὸς ἐρμηνεύει καὶ τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, δογματίζων ὅτι, οἱ Ἕλληνες καὶ ἰδίᾳ ὁ ποιητής, οὐδὲν ἕτερόν εἰσιν ἢ ἀληθεῖς τοῦ χριστιανισμοῦ προφῆται, ἀλλ' ὅτι φύσει τῆς ἀλληγορίας ἐρασταὶ ὑπέκρυψαν τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας ὑπὸ πέπλον, καὶ ὅτι τούτου αἰρομένου ἀμέσως ἐξαστράπτει τὸ ὑποκεκρυμμένον χριστιανικὸν φῶς.

Ὁ Ψελλὸς διετέλεσεν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ διὰ μακρῶν ἀπεδείξαμεν, ἀληθῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ ταμίης· ἂν που δὲ ἀνακαλυφθῶσί ποτε τὰ εἰς τὸν Μένανδρον καὶ τοὺς ἄλλους κωμικοὺς ὑπομνήματα αὐτοῦ, αἱ ὀμηρικαὶ μελέται καὶ ἡ ἄλλη σειρὰ τῶν εἰς τοὺς πεζογράφους καὶ ποιητὰς ἐρμηνειῶν αὐτοῦ, τότε ἀποκτήσει μεγαλείτερα ἐπὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἑλληνιστῶν δικαιώματα (1).

Κατὰ πόσον ἐπηρέασεν ὁ ἑλληνίζων Ψελλὸς τὰς ἰδέας τῶν Βυζαντινῶν, οἵτινες ἐν ᾧ τὴν ἑλληνικὴν ἐλάλουν καὶ ἑλληνικῶς ἐσκέπτοντο ἤθελον ἵνα ἀποκλιῶνται Ῥωμαῖοι, ἔχομεν ἐπίσημον τῶν χρόνων ἐκείνων μνημεῖον, τὴν ἐπιστολὴν τῆς βασιλίσσης Εὐδοκίας πρὸς τὸν σύζυγον καὶ συμβασιλέα Ῥωμανὸν τὸν Διογένην. Ἡ δὲ τοῦ στόματος τοῦ Ψελλοῦ ὁμιλοῦσα βασιλίσσα ἀναγγέλλει εἰς τὸν νικητὴν τῶν Τούρκων ὅτι οὐχ ἦττον ἐνδοξον ἐξετέλεσεν ἐν Βυζαντίῳ θρίαμβον, τὴν ἐξελληνίσιν τοῦ κράτους, τὸ ὁποῖον διὰ μόνης τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἠδύνατο ἵνα σωθῇ· ἡ ἕνεκα τοῦ πλατωνικοῦ ἰδίως ζητήματος κεκλεισμένη ἀκαδημία ἐκ νέου ἀνοίγεται, τὰ ἑλληνικὰ χειρόγραφα

(1) Βλέπε τὴν ἐμὴν πραγματείαν sur les commentaires de Ménandre et les allégories homériques. Annuaire de l'association pour les études Grecques, en France, 1875.

μετὰ ζήλου ἀναζητοῦνται ἵνα ἀποθησαυρισθῶσιν εἰς τὴν βασιλικὴν βιβλιοθήκην, καὶ ἡ νέα Ἑλλάς προσφέρει εἰς τὸν νικητὴν βασιλέα τὸ περὶ τῶν ἡρώων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος πόνημα τοῦ Ψελλοῦ ὡς ἀντάξιον γέρας τῶν κατὰ βερβάρων τροπικίων αὐτοῦ (1). Δυστυχῶς ὅμως ἡ Ἑλλάς τοῦ Ψελλοῦ καὶ τῆς Εὐδοκίας ἦν ἐφήμερος· οἱ μεταγενέστεροι ἐπανῆλθον εἰς τὰς πρώτας Ρωμαϊκὰς παραδόσεις (2), μόνον δὲ ἐν τῷ στόματι τοῦ τελευταίου τῶν βυζαντινῶν βασιλέων ἀκούεται τὸ ὄνομα Ἑλληνας (3), ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἠνωμένον μετὰ τῆς Ρωμηροσύνης, διότι πραγματικῶς Γραικορωμαϊκὴ αὐτοκρατορία ἦν τὸ δῦσαν κράτος, καὶ οὐχὶ Ἑλλάς, ὡς ὁ Ψελλὸς ὠνειρεύθη. .

Τὴν ἀξιοσημεῖωτον τρύτην ἐπιστολὴν ἐπισυνάπτομεν οὐχὶ μόνον ὡς ἐξεικονίζουσιν μίαν τῶν περιεργότερων φάσεων τοῦ βυζαντινοῦ ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ὡς χρησιμεύουσιν εἰς λύσιν σπουδαίου φιλολογικοῦ ζητήματος.

« Καὶ τοῦτό γε τοῖς πολλοῖς ἄλλοις τοῖς εὐφραينوμένης σε εἰς τὰ βασίλεια ἐπανήξοντα, τροπαιοῦχε βασιλεῦ, συγκαταριθμησέσθαι εὐελπίς εἰμι· οὐχ ὅπως γὰρ τὴν βασίλειαν εὖ διοικουμένην εὐρήσεις τὸ κατ' ἐμέ, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν πάσῃ ἀρετῇ καὶ ἤθεσι χρηστοῖς κεκοσμημένην, παιδεῖα τε, ἧς οὐδὲν τιμιώτερον, τῇ τῶν λογίων ἀνδρῶν ἀναγνώσει, καὶ τῇ τῶν σπουδαίων μελέτῃ· ἧτις, δίκην Ἀδώνιδος κήπου παντοδαποῖς ἄνθεσιν εὐώδεις βρόντος, τῇ καλλονῇ τῶν ἀρετῶν αὐτὴν ἐνηγλάϊσεν, ἐφά-

(1) Ὅτι ἡ Ἰωνιὰ εἶναι σύγγραμμα οὐχὶ τῆς Εὐδοκίας, ἀλλὰ τοῦ Ψελλοῦ κριτικῶς ὑποδειχθήσεται.

(2) Δύο μετὰ τὸν Ψελλὸν ἑκατονταετηρίδας ἕτερος πρωθυπουργὸς καὶ πλατωνίζων φιλόσοφος, Θεόδωρος ὁ Μετοχίτης, εἶπεν ὅτι οἱ βυζαντινοὶ « ἦσαν τοῦ γένους καὶ τῆς γλώττης αὐτοῖς (τοῖς Ἑλλησι) κοινωνοὶ καὶ διάδοχοι ». Μεσ. Βιβλ. Α', σζ'.

(3) « ἀπόγονοι Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων ». Φραντζῆς σελ. 275, ἐκδ. Βόννης.

μιλλον τῷ Μακεδονικῷ ἄστει, τῷ πολλοὺς ἐσχηκότι λογίων ἀνδρῶν, γενομένην, καὶ πάντα τρόπον τὰς πάλαι κλεινάς Ἀθήνας, ὧν τὸ κλέος οὐρανόμηκες, ἐξηλώμενην. Οὕτω γὰρ ἡ παιδεία καλῶς τὰ πάντ' ἐπανορθοῦν οἶδε, ὥστε καὶ τὸ βίβραρον σθενύειν, καὶ τὸ εὐφραδέες τῆς φωνῆς ἀνακαινίζειν, καὶ πάντα κατὰ κόσμον ῥυθμίζειν δύνασθαι· ἧς περ ὄργανον, αἱ τῶν λογίων ἀνδρῶν ἡμετέροι παραινέσεις δι' ἀναγνώσεως τῶν τῆν τῆς ψυχῆς ἀπαιδεύσιν ἀποσπώντων καὶ κατὰληψιν σταθερὰν ἐμψυτευόντων, καὶ τὸδ' οὐ μόνον ἐν τῇ τῶν πόλεων βασιλίδι, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἑλλάδι· φιλεῖ γὰρ τὸ ὑπήκουον φύσει τῇ τοῦ ἡγεμόνος γνώμῃ δικαιοῦσθαι, αἰεὶ πρὸς αὐτὸν ὡς ἐπὶ σκοποῦ στοχαζόμενον. Ὁρῶμεν γὰρ ὡς αὐτῆς φανεσίσης, ἡ στάσις (1) πέπαυται καὶ αἱ τῆς εἰρήνης διαλλαχτικὴ βέβαιαι ἀδιστακτικῶς ἐγένοντο. Καὶ τί πέραν τοῦ μετρίου δεῖ λέγειν, καὶ τὴν ἐπαινουμένην τοῖς πᾶσιν ἐπαινεῖν; οὐκ αὐτῇ τὴν ἐμπύλιον ζάλην πειθοῖ ἐξευδίσχεν ἔναγχος; οὐ μηχανὰς καὶ ππρατάξεις ἐφεῦρε, καὶ τὸ παρακρούεσθαι τοὺς ἀντιπάλους, ἡνίκα τούτου δέη, καὶ σώζειν τοὺς φίλους, καὶ πάντα ὅσα πρόσφορα τῷ ἐπικλήρῳ τουτωτῷ τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ; οὐδ' ὅσοι αὐτὴν ἀσμένως δεξάμενοι λίαν εὐδαιμονήσαντες, ὑψώθησαν, τὴν ἐαυτῶν βασι-

(1) Τὴν τοῦ Πελτιανοῦ στάσιν λέγει καὶ τὴν τοῦ ἀκολάστου Μαῖου-μαχ, οἱ τῇ βασιλείᾳ ἐπιθέμενοι, ἀπόντος τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως, εὖς δὲ σοφώτατος Ἀσσωρίνος, παρακλήσει τε καὶ προστάξει τῆς ἔλλογιμωτάτης βασιλίδος, ξητορεύτας, τῆς ἐπιθέσεως κατέπαυσε καὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, περὶ οὗ καὶ Παλατιανὸς μνησκὲν ἐπιποιήσατο [Τῶν ἐν τῇ σημειώσει ταύτῃ φερομένων γεγονότων οὐδενὸς μνημονεύει ἡ βυζαντινὴ χρονολογία, οὔτε Παλατιανοῦ τινος σύγγραμμα γινώσκεται. Ἐν τῷ γεγονότα εἰσὶν ἀληθῆ, τότε δυνάμεσθα εἰκᾶσαι ὅτι τὰ ὀνόματα τερατωδῶς παρεμορφώθησαν, καὶ ἐν τῷ ἀγνοουμένῳ σοφωτάτῳ Ἀσσωρίνῳ εὐκόλως ἀναγνωρίζεται ὁ Ψελλὸς, ἄ(πρωτο)κρηχοῦς, ἡ ἄ(πρωτο)κρη-δρος. Σ. Ε].

λείν εις ἄκρον αὐξήσαντες, αὐτῆς δὲ ὀλιγορήσαντες μεγάλους κινδύνους τῆς ἀπαιδευσίως περιπεσόντες, τὸ παράπαν ἀπώλοντο, τρόπον ἑαυτοῖς βοηθήσαι μὴ δυνηθέντες. Ἐγγυῶνται δὲ μου τῷ λόγῳ πολλαὶ τῶν βασιλείων, αἱ τέως εὐδαιμονήσασαι, ἕως πολυωροῦσαι τῆς ἀρετῆς οὐκ ἐπαύοντο.

■ Ταῦτα κατὰ νοῦν ἀδιαλείπτως ἀναπολοῦσα, τὸν σπινθῆρα τῆς ἀρετῆς, τῇ ἀνγκαινίσει τῶν φροντιστηρίων, τῷ τε τοῦς λόγους ἀνακαλέσασθαι, καὶ τὸ πάντα ἐποτρύνειν σπουδάζειν, ἀναζωπυρῆσαι δεῖν ᾤθη. Ἐν οἷς καὶ αὐτῇ, ἵνα μὴ δόξω τοῖς ἄλλοις κηρύττουσ' ἀδόκιμος, τῇ τὰ πάντ' αὐξούσῃ μελέτῃ, ἣ καὶ αὐτὸς τροπώσασθαι τοὺς πολεμίους κέχρησαι, μεταξὺ ταυτηνὴ τὴν παῖδα ἐκ στέρνων ἐγεννησάμην, παντοίαις ἱστορίαις καὶ γενεαλογίαις θεῶν ■ καὶ Νυμφῶν, ἠρώων τε καὶ ἡρώτων πεποικιλμένην, ἅτε τινὰ Ἰωνιὰν ἀκμὴν ἐξηθηκυῖαν· περιέχει γὰρ καὶ πολλοὺς σοφοὺς κατὰ διαφόρους χρόνους ἀνήσαντας, μύθους τε καὶ ἀλληγορίας καὶ ἐξηγήσεις αὐτῶν, κατὰ τὴν τῶν παλαιῶν δόξαν, χρησίμους ὄντως τοῖς φιλολόγοις, καὶ ἄλλα τινὰ οὐχ ἦττον χρήσιμα ἐφόσον καὶ τοῖς σπουδασίαις ἀναγκαῖα· οἷς περ ἐσπαργανώθη ἐκ τῆς τιμαλρεστάτης ἡμῶν βιβλιοθήκης ἐρρα- νισμένη· ἦτινι καὶ πολλὰ τῶν βιβλίων προσέθηκα ἐκ διαφόρων μοι χωρῶν συναθροισθέντα μελέτη καὶ δαπάνῃ πολλῇ· βασιλικὸν ἡγησαμένη τὸν νοῦν ἔγγραφον ἀνθρώπων συνχεῖρειν καὶ μὴ καταλιπεῖν ἀκηδία διαφθαρῆναι. Τῆς σῆς τοίνυν βασιλείας κρινάσης ἐκδοθήσεται, καὶ μετὰ τῶν ἀδελφῶν (1) πρέσεται (2) ».

(1) Λέγει δτι καὶ ἄλλα τινὰ συνέθετο ἡ αὐδιδμος βασίλισσα τόν τε πλόκαμον τῆς Ἀριάνης ἐπικῶς, καὶ τὰς τῶν γυναικῶν χρεῖς, καὶ τί δὲ τὰς βασιλίδας ἀσκέιν, καὶ περὶ διαίτης μοναζουσῶν, ὅπερ καὶ νῦν καὶ ἡμᾶς ἐν τῷ τῆς Προικονήσου σεμνεῖῳ σώζεται.

(2) Villosion, Anecdota Graeca, II.

Ταῦτα συνδυαζόμενα πρὸς τὰ ἐν τῷ τετάρτῳ τόμῳ εἰρημένα παρέχουσιν ὁπωσοῦν ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τοῦ τῶς ἀγνοουμένου πολιτικοῦ καὶ ἐλληνιστοῦ Ψελλοῦ· λέγω δὲ ὁπωσοῦν, διότι μένουσιν ἔτι ἀνέκδοτοι πλείσται ἄλλαι ἐπιστολαὶ καὶ ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ στάδιον· ὅταν δὲ καὶ ταῦτα δημοσιευθῶσι, τότε ἐντελῶς γνωσθήσεται ὁ ἐξοχώτατος τῆς βυζαντινῆς φιλολογίας, ἢ μᾶλλον ὁ μόνος τοῦ μεσαιωνικοῦ ἐλληνισμοῦ ἀντιπρόσωπος.

Οἱ τρίβωνες τῶν τοιούτων ἐρευνῶν καλῶς γινώσκουσιν ὅτι τὰ ἱστορικὰ σκόπη διαφωτίζονται διαδοχικῶς διὰ τῆς ἐπιμόνου πολλῶν συνεργασίας, καὶ ὅτι πολλάκις ὁ αὐτὸς ἐρευνητὴς ἀναγκάζεται ἵνα τροποποιήσῃ τὰς πρώτας εἰκασίας κατὰ τὰ ἱστορικὰ ἐξαχόμενα τῶν δευτέρων φροντίδων· ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ ἐπιστήμῃ ἢ ἐν ταύτῃ καταλληλότερον ἐφαρμόζεται τὸ σφόν τοῦ Ἰαλῆνου παράγγελμα « Χαλεπὸν μὲν ἄνθρωπον ὄντα μὴ διαμαρτάνειν ἐν πολλοῖς, τὰ μὲν ὄλως ἀγνοήσαντα, τὰ δὲ κακῶς κρίναντα, τὰ δὲ ἀμελέστερον γράψαντα ». Τοῦτο καὶ ἐγὼ ἐπαναλαμβάνω ἀποχαιρετῶν πρὸς καιρὸν τὸν Ψελλόν, τὸν ὅποιον ἄλλως παραλαβὼν, ἄλλοῖον παραδίδω εἰς τὴν ἐπιστήμην, οὐχὶ μὴ ἀνεχόμενον, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ἀναμένοντα νέαν ἐπεξεργασίαν εἰς τελικὴν αὐτοῦ διαφώτισιν.

Ἄλλ' ἢ περὶ Ψελλοῦ μελέτη οὐδέποτε συμπληρωθήσεται ἄνευ τῆς κριτικῆς ἐπεξεργασίας τῶν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ φερομένων πολυαριθμῶν πονημάτων περὶ παντὸς τοῦ ἐπιστητοῦ εἶδους. Ἐν τῇ εἰδικῇ περὶ Ψελλῶν πραγματείᾳ ὁ Ἀλλάτιος κατέστρωσε τὰ τότε γνωστά συγγράμματα τοῦ βυζαντινοῦ πολυγράφου ἀνερχόμενα εἰς ἑκτὸν καὶ πεντήκοντα, μικρὰ τε καὶ μεγάλα, ἐκδεδο-

μένα καὶ ἀνέκδοτα. Ἄλλ' ὁ πολυμαθὴς Χίτος ὀλίγα τούτων ἰδίοις ὀμμασιν ἐγίνωσκε, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ πρὸ ὀρθολογῶν ἐπιτροχάδην διήλθε, δικαιολογῶν οὕτω τὰς ἀτελείας τῆς Ψελλικῆς βιβλιογραφίας.

■ Haec sunt, lector, Pselli monumenta, quae hactenus, ut mihi videtur, in istis bibliothecis reposita latent, quae non solum videre, sed etiam queas, ut ita dicam, usurpare: usurpabis enim, dum conferendi, interpretandi, edendique copia data, ipse in tantum scriptorem studium et tempus insumes. Scriptioni meae finem hic imponere peropportuno videbatur; habes enim, ni fallor, exactam Pselli scriptorum enumerationem; tamen ne rempublicam litterariam fraudare videar, de qua bene mereri semper sollicitus sum, en tertium hic ascribam catalogum librorum Pselli, quos, dum semper aliquid novi avidus capto, mihi legisse contigit. Mirum enim est, ut animus ad res novas semper gestiat, nullis laboribus, nullis succumbens vigiliis. Scio aliam hominibus beatitatem paratam, ad quam totis conatibus contendere unusquisque debet: quod si nescirem, in sola optimorum scriptorum lectione collocandam esse existimarem: et in illis conservandis occupatum summam ducerem felicitatem. In quibus omnem nostram diligentiam indulgentiamque consumi jucundissimum ac dignissimum est. Mihi sane lumen solis, dies, vitae ipsa erunt ingrata et amara, si, quae legam, non habeam: si monumenta clarissimorum virorum defecerint; prae illorum namque dignitate, et suavitate, divitiae, voluptates, et quidquid apud homines in pretio est, sordes sunt et nugae. Haec itaque sitis, sive furor (liceat propensi ad litteras animi cupiditatem, quae nesciat modum, ita appellare) dum mihi assidue novos auctores investigandi studium ingerit, semper novum quid ingenio objicit; quod postquam didici, angor et doleo, me illo, tanto tempore frustratum fuisse. Hinc magis ac magis impellor concitatoribus stimulis. Dabo igitur tibi, lector, sine fuco et fallaciis numerum librorum manuscriptorum Pselli,

qui jam latent in bibliothecis, nec lucem viderunt, et eorum simul principia, ut rerum harum tibi notitiam habeas dilucidiozem. Ad Rhodum ipsam et saltum (1) ».

Τὰ νῦν ὅμως γνωστά τοῦ Ψελλοῦ πονήματα εἰσι τοσαῦτα, ὥστε εἰς καταγκρητὴν καὶ ἐπιστημονικὴν αὐτῶν ἀνάλευσιν ἀπαιτεῖται εἰδικὴ καὶ πολυχρόνιος μελέτη. Ὁ Ἀλλάτιος μάλιστα ἐγίνωσκε τρεῖς δεκάδας ἐπιστολῶν τοῦ Ψελλοῦ, νῦν δὲ αὐταὶ ἀνέρχονται εἰς τὸν καταπληκτικὸν ἀριθμὸν ἡμισίας χιλιάδος. ὁμοίᾳ δὲ ἀναλογίᾳ παρατηρεῖται καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τοῦ πανεπιστήμονος λογίου πονημάτων. Ἐντεῦθεν δὲ γεννᾶται καὶ ἡ εὐλογος ἀπορία, πῶς εἶναι δυνατὸν εἰς καὶ μόνος ἄνθρωπος, καὶ μάλιστα τοσοῦτον πολυάσχολος, νὰ συγγράψῃ τοσαύτας πραγματείας, εἰς ἀπλὴν τῶν ὁμοίων ἀντιγραφὴν ἀπηρεῖτο ὀλόκληρος ἀνθρώπου βίος; Ἀλλὰ τὸ περιέργον τοῦτο φαινόμενον λυθήσεται διὰ τῆς ἐπισταμένης μελέτης ἐνὸς ἐκάστου τῶν συγγραμμάτων, τῶν ὁμοίων μόνους τοὺς τίτλους γινώσκωμεν. Εὐχριστῶς δὲ ἀναγγέλλω ὅτι, εἰς τὸν ἀληθῶς ἐπίπονον ἀγῶνα τῆς Ψελλικῆς βιβλιογραφίας, πρὸ πολλοῦ ἀποδέδεται καὶ εὐθαρσῶς σταδιοδρομεῖ ὁ τῶν φιλοψέλλων ὑπατος Ch. Em. Ruelle, ὁ πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως τιμήσας τὴν μνήμην τοῦ βυζαντινοῦ πολυγράφου, καὶ μάλιστα ὅτι ὁ καλὸς κάγαθός φίλος συνήνεσεν ἵνα δημοσιευθῇ τὸ φιλοπόνημα αὐτοῦ ἐν ἡμετέρᾳ νέᾳ Ψελλικῶν ἀνεκδότων συλλογῇ.

Ὅτι δὲ ἡ Ψελλικὴ βιβλιογραφία δεῖται κριτικῆς ἐπεξεργασίας εἰς ἐκκάθαρσιν αὐτῆς καὶ εἰς τελικὴν λύσιν τῶν πρὸς αὐτὴν συνδεομένων πολλῶν φιλολογικῶν ζητημάτων, ἀρκοῦμαι ἀναφέρειν τὰ ἐξῆς δύο παραδείγματα.

Ὁ Ἀλλάτιος καὶ πάντες οἱ μέχρις ἡμῶν ἀντιγράψαντες αὐτόν, καταπλαγέντες ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ψελ-

(1) De Psellis LX.

λου φερομένων συγγρμμάτων, ἐθεώρησαν καλὸν ἵνα καταμείλῃσιν τὸν βυζαντινὸν λόγιον, ἐπινοήσαντες καὶ τρεῖς τέσσαρας ἄλλους ὁμωνύμους αὐτῷ· διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ τὰ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἡμετέρου πολιτικοῦ καὶ φιλοσόφου καταγραφόμενα ἱατρικὰ πονήματα ἀποδίδονται εἰς ἕτερον Ψελλὸν τὸν ἱατρὸν ἐπαγγελλόμενον. Ἄλλ' ἰδοὺ ὁ Ψελλὸς αὐτὸς διεκδικῶν καὶ τὴν τιμὴν τούτην, διότι ῥητῶς λέγει ὅτι οὐ μόνον τὴν ἱατρικὴν ἐμελέτησεν, ἀλλὰ καὶ ἐξήσκησεν αὐτὴν (1). Ὁ; τοιοῦτος δὲ συνέγραψε καὶ τινὰς ἱατρικὰς διατριβὰς καὶ ἰδίως ἀνατομικὴν περιγραφὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἔχουσιν τὸς τοῖς ἄλλοις τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἀνήκει εἰς τὰ ἀρχαιότερα μνημεῖα τῆς καθωμιλημένης ἡμῶν γλώσσης· ἡ διατριβὴ αὕτη οὐ μόνον ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς φιλολογικὴν συζήτησιν, ἀλλὰ καὶ κακῶς ἐκτιμηθεῖσα ἐπλούτισε διὰ τοῦ ἀνυπάρκτου ἱατροῦ Ἰπάτου τὰ βιογραφικὰ λεξικά. Ὁ; γνωστὸν ὁ Ψελλὸς ἰδιαζόντως ἀρέσκειται τιτλοφορούμενος τῷ ἀξιώματι « ὑπάτος τῶν φιλοσόφων », ὅπερ καὶ ὡς διακριτικὸν αὐτοῦ ἐπώνυμον παρέμεινεν· ὑπὸ τὸν τίτλον δὲ τοῦτον περιῆλθεν ἡμῖν καὶ ἡ προρρηθεῖσα ἀνατομικὴ διατριβὴ αὐτοῦ. Ὁ πρῶτος ἐκδότης αὐτῆς Στέφανος ὁ Λε Μογνε (2), ἀγνοῶν τὴν σημασίαν τοῦ ἀξιώματος ὑπάτος, ἔπλασεν ἱατρὸν τινὰ ὀνομαζόμενον Ἰπάτον. Στέφανος δὲ ὁ Βερνάρδος μετὰ κριτικῶν καὶ ἄλλων σημειώσεων ἀναδημοσίευσας αὐτὴν ἐνόμισεν ὅτι ἀνεῦρεν ἐν τῷ Ἰπάτῳ τούτῳ τὸν Κύπριον ἱατρὸν Γεώργιον Σαγγινάτιον ἀκμάσαντα ἐν ἔτει 1450, χωρὶς καὶ νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ὁ περιέχων αὐτὴν κώδιξ ἐγράφη μίαν ὄλην ἑκατονταετηρίδα πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Σαγγινα-

(1) Ἱστορία σελ. 251. Ἐπιτάφιος εἰς ἀδελφὸν Ἀκτουαρίου, σελ. 99 τοῦ παρόντος τόμου.

(2) *Varia Sacra*, Lugd. Batav. I, 513-516.

τίου (1). Ὁ Αζμπέκιος καὶ ὁ Κολλάριος ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ἕτερον τῆς Βιενναίας βιβλιοθήκης κώδικα προέτειναν τὴν εἰκοτολογίαν ὅτι ὁ ἐν λόγῳ Ὑπάτος οὐδαίς ἕτερός ἐστιν ἢ ὁ Ψελλός (2). Ἀλλ' ὁ Φαβρίκιος ἀπορρίψας τὴν γνώμην ταύτην συνετάχθη τῷ Βερνάρδῳ, καὶ ἔκτοτε πάντες οἱ βιβλιογράφοι καὶ οἱ λεξικογράφοι κληθῆ τῇ πίστει ἀναγράφουσι τὸν βίον Ὑπάτου τοῦ ἱατροῦ. Εἰς ἐπαύξεισιν δὲ τῆς περὶ ὑπάτου συγχύσεως οἱ συντάκται τοῦ καταλόγου τῶν ἐν τῇ Παρισίνῃ βιβλιοθήκῃ ἀποτεθησαυρισμένων χειρογράφων ἀπέδωκαν εἰς αὐτὸν τὸν Ἱπποκράτην τὴν διατριβὴν (3), πλάσαντες οὕτω τὸν Κῶον ἱατρὸν σχολάρχην τῆς συγκρίσεως τῆς δημοτικῆς ἡμῶν γλώσσης πρὸς τὴν ἀρχαίαν.

Ἄλλ' ἡ τοιαύτη διένεξις ὀριστικῶς λύεται, ἀν ἀπλῶς λῶσωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ μὲν Ὑπάτος ὁ Σαγγινάτιος τῶν βιογραφικῶν λεξικῶν ἤκμασεν ἐν τῇ δεκάτῃ καὶ ἕκτῃ ἑκατονταετηρίδι, ὁ δὲ περιέχων τὴν εἰς αὐτὸν ἀποδιδομένην ἀνατομικὴν διατριβὴν ἐγγράφη ἐν τῷ τεσσαρεσκαίδεκάτῳ αἰῶνι (4). Εἰς τὴν σύγχυσιν δὲ ταύτην ἀφορμὴν ἔδωκεν ἡ εἰδησις ὅτι πραγματικῶς ὁ ἐν

(1) « Vixit Hypatus anc. 1450. Fuit autem consul Romanus ■ comes Lateranensis, unde Hypatus dictus, quod est nomem dignitatis, ut Ioannes Zachariae fil. Actuarius adpellatur vocatur enim Hypatus noster Georgins Sanginatus ». *Introductio anatomica etc.* ed. Dan. Wilh. Tillerus et Io. Steph. Bernard. Lugd. Batav. 1744, praef.

(2) *Commentarii Biblioth. Vindobon.* VII, 297.

(3) « Hippocratis de corporis partibus ». *Catalogus cod. Manuscript. Bibliothecae Regiae*, II, p. 378. N.° 110.

(4) « Is codex saeculo decimo quarto exaratus videtur ». 379. Ὁ κῶ. διξ οὗτος περιέχει πολλὰς καὶ περιέργους διατριβὰς διαφόρων λογίων, ἐν οἷς καὶ τοῦ Ψελλοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἀναγιγνώσκεται ἐν τῇ μετὰ τὴν ἀνατομικὴν ταύτην διατριβὴν ἐπισυνημμένη ἑτέρα ἱατρικῇ πραγματείᾳ « Τοῦ σοφωτάτου Ψελλοῦ περὶ καινῶν ὀνομάτων τῶν ἐν τοῖς νοσήμασι ».

λόγω Κύπριος ἰατρὸς συνέγραψε παραπλησίαν τῇ τοῦ Ψελλοῦ διατριβήν, ἣν οὐδεὶς εἶδε. Ταύτην δ' εὐρών ἐν τῇ Παρισίνῃ βιβλιοθήκῃ ἐκδίδωμι νῦν μετὰ τῆς τοῦ Ψελλοῦ, ἵνα οὕτω τελικῶς τὸ ζήτημα λυθῇ.

(1) Ἑρμηνεία τοῦ ὑπάτου [τῶν φιλοσόφων Μιχαήλ τοῦ Ψελλοῦ] περὶ τῶν τοῦ σώματος μερῶν.

Βρέγμα, τὸ λεγόμενον ἀπαλόν· ἰνίον δέ, ὁ ὀπισθόλακκος. Κρόταφος, αἱ μῆνιγγες. Ἐγκέφαλος, ὁ μυελὸς τῆς κεφαλῆς. Βλέφαρα, τὰ ὀμματόφυλλα. Ἐπιβλεφαρίδες, αἱ τρίχες τῶν ὀμματοφύλλων. Μέγας κανθός, ἡ κοιλότης τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἡ πλησίον δηλονότι τῆς ῥινός· μικρὸς δὲ κανθός, ἡ πλησίον τοῦ κροτάφου κοιλότης τοῦ ὀφθαλμοῦ· τὸ δὲ ὅλον τοῦ ὀφθαλμοῦ κοῖλον, λέγεται ταρσός. Ὑπόπια, τὰ μῆλα τῶν μαγούλων, δηλονότι τὰ ὑποκάτω τοῦ ὠπός. Σιαγόνες καὶ παρειαί, τὰ μάγουλα. Ρῶθωνες καὶ μυκτῆρες, τὰ ῥωθώνια. Γένυες, τὰ χεῖλη. Λωβός, τὸ ἄκρον τοῦ ὠτός.

Τῶν ὀδόντων οἱ μὲν πρόσθιοι, γόμφοι, οἱ δὲ μετὰξὺ τῶν πρόσθιων καὶ τῶν ὀπισθίων, οἱ τέσσαρες ὀξεῖς, κυνόδοντες, οἱ δὲ ὀπίσθιοι, ἀλήθοντες. Ὁ οὐρανίσκος, ὑπερῶα· σφαγή, ὁ λάκκος τοῦ τρχήλου. Ὀλμος, τὸ ἀπὸ τοῦ τρχήλου μέχρι τῶν κώλων, τὸ αὐτὸ καὶ θώραξ. Στέρνα, τὰ στήθη. Μασθός ἐπὶ ἀνδρός, ὁ μὴ ἐσθιόμενος δηλαδή, μαστός ἐπὶ γυναικός, ὡς μασητός τῷ βρέφει.

Ἐπισκῆνιον, ἡ τοῦ μετώπου ῥυτίς, ἥγουν ἡ σούφρα. Κύστις, τὸ ὑπογάστριον. Μετάφρενα, ἡ ῥάχις. Ἴξυς καὶ ὀσπύς, ἡ ζώνη,

(1) Κωδῆξ Παρισίνης βιβλιοθήκης 1680, φ. 200.

οὐ μόνον ἡ πλευρά, ἀλλὰ καὶ τὸ πλευρὸν. Ψοαὶ καὶ ψοαί, αἱ σάρκες αἱ ἐπικείμεναι τοῖς νεφροῖς, τὰ λεγόμενα ἀπάκια. Λαγόνες, αἱ λαπάραι. Γλουτά, αἱ σφαιροειδεῖς σάρκες αἱ ἐπικείμεναι τοῖς κώλοις. Κῶλον καὶ ἰσρὸν ὀστοῦν, τὸ ἀπὸ τῶν γλουτῶν μέχρι τοῦ γόνατος ὀστοῦν. Γόμρος, ὁ ὑποκάτω τοῦ λαγόνος σύνδεσμος. Πόσθη, τὸ σπερμογόνον μύριον. Βάλανος, τὸ ἄκρον τῆς πόσθης. Ἀκροποσθία, τὸ δέριμα τὸ καλύπτον τὴν βάλανον.

Σφυρά, τὰ ἀπὸ τοῦ γόνατος μέχρι τῶν ἀστραγάλων. Κνήμη, τὸ ἔμπροσθεν τοῦ σφυρίου. Ἀντικνήμιον, ἢ ἀντζα. Ἰγνύες, τὸ ὑποκάτω τοῦ γόνατος. Πέλμα, τὸ ὑποκάτω τοῦ ποδός· ταρσός, τὸ ἐπάνω. Βραχίονες, τὰ ἀπὸ τῶν ὤμων μέχρι τοῦ ἀγκῶνος. Ὠλέκρνον, τὸ ἐκ τοῦ ἀγκῶνος. Ὠλένη, τὸ ἐντός· πηχυς, τὸ ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τοῦ καρποῦ. Καρπός, τὸ ἀπὸ τοῦ πήχεως μέχρι τοῦ σχίσματος τοῦ μεγάλου δακτύλου· μετακάρπιον, τὸ ἀπὸ τοῦ σχίσματος τοῦ μεγάλου δακτύλου μέχρι τῶν ἄκρων δακτύλων. Τὸ συναμφότερον, ὁ καρπός, καὶ τὸ μετακάρπιον, ταρσός.

Πρωκτός, ὁ κῶλος. Καὶ κοτύλη, τὸ κοῖλον τῆς παλάμης.

(1) Διὰ στίχων πολιτικῶν ὀνομασίαι τῶν μελῶν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ κοινότερον.

Τῷ ἀγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ Νικολᾷ ἄκρῳ ἀρχιερεὶ πρεσβυτέρῳ Ρώμης Γεώργιῳ Σανγινάτιο, κόμηι παλατινοῦ Λατερανένης εὖ πράττειν.

- Ὀνόμαζέ μοι κεφαλὴν κάρη, σήντα καὶ κέβλην,
 κόβη, ὀγύρη, κύμβην τε, κόρη, τριτώ, κρᾶς, κόρη.
 Τὸ ἀπαλὸν οὖν λέγεται, βρέγμα, καὶ βρόγιμον πάλιν,
 κροτάρους δὲ τοὺς μήνιγγας, καὶ κόρησιν καὶ μηλίγγους
 5 ταρσόν, τὸ ὀμματῶφρουδον, νεῖλον, κοιλιάς, τοὺς λάκκους.
 Τὸ στόμα δὲ ὀνόμαζε στράγγος, καὶ μάταξ εἶναι
 τὴν σιαγόνα, γαμφυλήν, καὶ παρειὰν καὶ γνάθον.
 Οὐχὰτα τὰ ὠτία δέ, λοβούς τὰ περίξ κύκλω,
 καὶ ἐπισκῆνιον φρεσὶ τὸ μέτωπον τινὲς ἄλλοι.
 10 Καὶ ρίς ἡ μύτη μὲν ἐστὶ, καὶ κλίνεταί ρινός τε.
 Μύλας, κρατῆρας, καὶ ὀδοὺς, τοὺς ὀδόντας μοι φράζε.
 Ρέθος φρεσὶ τὸ πρόσωπον, καὶ παρειά, καὶ κόρη.
 Τὸ χεῖλος, ἔρκος λέγεται· ἀνθερεῶν, πιγούνη,
 τὸν σφόνδυλον δὲ στροφέα, ἰνίον, κορυφήν τε.
 15 Λαιμός ἐστι παρηγορεῶν, ἀσπάραξ, λευκανία,
 τὸ ὠμοκόπιον λέγουσι, μετάφρενα τῷπισθεν.
 Καὶ ἕγγρος ὁ ἐγκέφαλος, λαιμός ὁ βρόγχος ἐστὶ·
 οὐλιξ ὁ οὐρανίσκος, οὐλαπισμός τὰ οὐλη.

(1) Κῶδιξ Παρισίνης βιβλιοθήκης 2242, πιθανῶς αὐτόγραφος. Τοῦ αὐτοῦ εἴρηται καὶ ἕτερον σύγγραμμα « Βιβλίον εὐτόνοπον περὶ σφυγμῶν συνταθὲν παρὰ Γεωργίου Σανγινάτιου ὑπάτου Ρωμαίων καὶ κόμητος. Ἄρχ. Ὅταν εἰς παρόντα μετακλήθῃς ». Ἀμφότερα τὰ ποιημάτια ταῦτα τοῦ Σανγινάτιου εἴρηται καὶ ἐν ἑτέρῳ κώδικι τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης; 2276, φῶλ. 208-213.

- Κοτύλη, τὰ σφαιρώματα, γλουτούς, τὸν κατονομάζει·
 20 παρίσθια, τὸν φάρυγγα, ἐντόσθια, τὰ σπλάγχνα.
 Ἰριγγας καὶ ἀορτάς, λέγε τὰς ἀρτηρίας.
 Νῶτος, ἡ ῥάχις λέγεται, καὶ ἄκνηστις, καὶ ψόα·
 περιάλλος, ἰσχίον δέ, καὶ μήκωνες αἱ πλάται,
 κυρίως τὸ ἰσχίον δέ, ὑπονέφριος τόπος.
- 25 Μαζοί, οὔθατα, πάλαθοι, ὑπήτριαι, μασθοί τε·
 ὄφρυς, καλοῦσι τοὺς γλωτοὺς τοὺς ὀπισθεν τῆς ῥάχης,
 καὶ ἐν τρισὶν ὀνόμασιν ὀνομάζεται αὕτη.
 Ὅσφυς, ψοιά δέ, καὶ ἰζύν, ὅπερ ἐστὶν ἡ ζῶτις.
 Κύβη, ἀγκοῖνη, καὶ εἰλάκας, ὠλήν, ἀγκῶνας ἐστι.
- 30 Ὀλέκρον δὲ λέγουσι τὸ μέσον τοῦ ἀγκῶνος·
 ὀνομάζεται καὶ ἰσρὸν ὀστοῦν, τὸ τῆς ῥάχως ἄκρος.
 Ἴπους, παγίδας τῶν πλευρῶν ἐν ἐνὶ πῖ μοι γράρε.
 Μάλη, μασχάλη λέγεται, καὶ βελμὸς δὲ ὁ πνεύμων.
 Λαπάρα, ψοία, κενεών, καὶ ἀγκύλη, λαγκόνη.
- 35 Στηθῆνιον, καὶ κίθρον, θώραξ, ἐστὶ τὸ στηθος·
 ψοία καὶ ψίαι καὶ ψοιά, τὰ λαγγώνια λέγε.
 Νηδύν, οἴστρον, εὔχατην, κύστιν, κοιλίας φύσκα,
 νηδὺν δέ, τὴν τῆς γυναικὸς μητροδόχον γαστέρα.
 Φολίς ἐστὶν ὁ στόμαχος, ἤτρον, καρδίας τόπος.
- 40 Καμπύλη, μάρη, χεὶρ ἐστὶ, καρπός, ἐξω παλάμης,
 ἀντίχειρ, μέγας δάκτυλος, μύωψ, ὁ δευτέρος τε,
 σφάκελος, ὁ τρίτος δάκτυλος, τέταρτος, ἐπιβάτης·
 καὶ λιχανός, πέμπτος ἐστὶ, κοῖλον χειρός, κοτύλη.
 Πυρήνα, ποσθή, βάλανος, δίδυμοι δὲ οἱ ὄρχεις,
- 45 πέριλλος δὲ καὶ δόρυλλος, τῆς γυναικὸς αἰδοῖον.
 Χόντρος, καὶ πρότμησις ἐστὶ, τοῦ ὀμφαλοῦ ὁ τόπος,
 Ἴτρον, ἄτρον ὑπόγαστρον, ἐφήβαιον, ποκοίλη (1)·

(1) Γρηπτεόν, προκοίλη, ἢ μάλλον προκοίλι ὡς καὶ νῦν λέγομεν.

παλάμης μέσον, γυίχλον, μετακάρπιον πάλιν
 Καρθμόν, και πέζαν, και προιά όνόμαζε τούς πόδας·
 50 χόριον, σύνυστρον, χολάς, κωλήν, έντερα φράζε.
 Έπιγουνίδες, άντζαι δέ, γαστροκνήμιον πάλιν,
 κυλώναι τά μετάσκελα, γνύξ, γυίαι δέ, τó γόνου.
 Άντυγες, καμαρόποδες, ταρσοί, ποδών τά στήθη.
 Άρδιον, τó πλατύποδον, και χήλη δέ ή όνουξ,
 55 ψελίδωνες και ίσματα, βήματα ιχνοπόδων.

Έτερον δέ περιεργότερον ζήτημα τής Ψελλικής βιβλιογραφίας έσεται και τó περι τού άληθούς συντάκτου τής γνωστής Γωνιάς, ήτις φέρεται μέν επ' όνόματι τής βασιλείσης Εύδοκίας τής Μακρεμβολιτίσσης, ισχυροί όμως λόγοι πείθουσιν ότι μάλλον ό Ψελλός συνέταξεν αύτήν.

Και πρώτον αύτός ούτος γράφων προς τόν βασιλέα Ρωμανόν τόν Διογένην έν καιροῦ τής πρώτης κατά τού σουλτάνου Άρπ-άσλάν έκστρατείας (1), ύπόσχεται ίνα προσφέρη αύτῶ τροπαιοφόρω επανακάμπτοντι τήν 'Ιωνίαν· παρεντίθημι δέ τó σχετικόν τής επιστολής χωρίον, ως δεόμενον κριτικῆς τινος διορθώσεως· « ως περ γάρ σύ μ' έποίησας ζηλωτήν διά πάσης ήμέρας έγκωμιάζων και τών άλλων άσυγκρίτως προκρίνων, ούτω δή σε καγώ τών άλλων βασιλείων ύψηλότερον θήσω βιβλίον έξενεγχών επί

(1) Έμμετρημένος δ x. Muralt (chronographie Byzantine, Genève, I, Genève) λέγει ότι τήν 'Ιωνίαν προσήνεγκεν ή Εύδοκία τῆ Ρωμανῶ μετὰ τó πέρας τής δευτέρας αύτου έκστρατείας, επικαλούμενος εις πίστωσιν τήν μαρτυρίαν τού Ζωναρά και τού Γλουκά, έν ᾧ ούδεις τών χρονογράφων τούτων λέγει τι περι τούτου.

σοί, οἷόν τινα λειμῶνα γέμον ἀνθέων καὶ χάριτος (1) ». Νομίζω ὅτι ἡ τελευταία φράσις ἔχει κάλλιον οὕτω « Ἴων τινα λειμῶνα, γέμον (τὸ βιβλίον δηλαδὴ) ἀνθέων καὶ χάριτος »· τοσοῦτον δὲ μᾶλλον δυνάμεθα ὅπως διὰ τῶν λέξεων Ἴων τινα λειμῶνα ὑπεννοήσωμεν τὴν Ἴωνιάν, ὅσον ὁ Σουΐδας γράφει « Ἴωνιά, ὁ λειμῶν τῶν Ἴων, ὡς περ ῥοδωνιά τῶν ῥόδων, καὶ κρινωνιά τῶν κρίνων ».

Δεύτερον, αὐτὸς ὁ Ψελλὸς ἀπαριθμῶν ἐν τέλει τοῦ ἐγκωμίου τῆς μητρὸς τὰ διάφορα φιλοπονήματα αὐτοῦ ἀναφέρει καὶ τι σύγγραμμα ἐν ᾧ ἐξέθετο τοὺς βίους τῶν ποιητῶν καὶ πεζογράφων « τίνες μὲν ἐν ἔψει συνεγράψαντο, τίνες δὲ τῇ κατὰ λογάδην λέξει ἐχρήσαντο (2) »· τοιαυτὴ δὲ πραγματικῶς ἐστὶ καὶ ἡ ἐν τῇ Ἴωνιᾷ διαίρεσις ὑπὸ χωριστῶν τίτλων ἀλφαιτικῶς φερομένων τῶν ποιητῶν καὶ τῶν πεζογράφων.

Τρίτον, πάντα τὰ ἐν τῇ Ἴωνιᾷ περιεχόμενα ἄρθρα ἀφορῶσιν εἰς τὰς μελέτας περὶ ἧς ὁ Ψελλὸς ὡς καθηγητῆς καὶ φιλόσοφος ἰδίᾳ ἠσχολήθη.

Εἰκάζεται δὲ ὅτι ἡ φιλόμουσος βασιλὶς θέλουσα ἵνα προσφέρῃ φιλολογικόν τι δῶρον εἰς τὸν τραχύν Καππαδόκην, ἵνα, ἂν μὴ δι' ἄλλο, ὡς λογία τοῦλάχιστον ἐφελεύσῃ τὸν σεβασμὸν αὐτοῦ, τῇ συναινέσει τοῦ πολυμηχάνου Ψελλοῦ προσήνεγκεν ὡς ἴδιον φιλοπόνημα τὸ ἔργον ἐκεῖνου.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω προθεμένη ἀπλῶς ἵνα ὑποδείξω ὅτι ἡ Ψελλικὴ βιβλιογραφία δὲν εἶναι ἔργον ἀπλῆς ταξινομήσεως, ἀλλ' ἀπαιτεῖ γνῶσιν ἀκριβοῦς τῶν πραγμάτων καὶ πρὸ πάντων μελέτην ἐπισταμένην περὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν φιλοπονημάτων τοῦ βυζαντινοῦ πολυγράφου.

(1) Τόμ. Ε'. σελ. 226.

(3) Αὐτ. σελ. 59.

Πάντα σχεδόν τὰ ἐν τῷ παρόντι τόμῳ περιεχόμενα πονήματα τοῦ Ψελλοῦ ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 1182 ἑλληνικοῦ κώδικος τῆς ἐν Παρισίοις Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης· ὁ κώδιξ αὗτος γεγραμμένος ἐν τῇ δωδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι ὑπὸ λογίας καὶ ἐξησκημένης ἐν τῷ ἀντιγράψειν χειρὸς, ἀπέκειτο σηπόμενος ἐν τῇ μονῇ τῆς ἀγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας (1) μέχρι τῶν μέσων τῆς ἑπτακαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἄγνωστος τις ἀρπάσας αὐτὸν ἔσωσεν ἀπὸ προφανοῦς καταστροφῆς, καὶ κομίσας εἰς Παρίσιον, προσήνεγκεν εἰς τὸν φιλόμουσον καρδινάλιον Μαζαρίνον (2). Ὁ διάσημος Φραγκῆσκος ὁ Combefis πρῶτος μελετήσας τὸν κώδικα τοῦτον (3) ὑπεσχέθη τὴν δημοσίευσιν ἐνίων τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων λόγων καὶ ἐπιστολῶν, πλὴν διάφοροι περιστάσεις ἐκόλυσαν τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποσχέσεως τοῦ φιλοπόνου ἀνδρός, ὡς καὶ τοῦ ὕστερον ἀναλαβόντος τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῆς Μιχαὴλ τοῦ Lequien. Ἀπὸ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Μαζαρίνου μετήχθη τὸ χειρόγραφον εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἐν ἣ ἕως τοῦ νῦν ἀποτεθεσχύριται.

Ἡ ἀρχικὴ τοῦ κώδικος ἀρίθμησις ἐγένετο κατὰ ὀκτάδις, σημειούμενα δι' ἀλφαβητικῶν χαρακτήρων· ἀλλὰ ταῦτα, καλῶς βλίνοντα μέχρι τοῦ ε, ἐπὶ τοσοῦτον ὕστερον συγγέονται, ὡς τε οὐ μόνον ἡ συνέχεια μεταπηδᾷ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἕτερον,

(1) Ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀγράφῳ σελίδι ἀναγινώσκειται « βιβλίον τῆς ἀγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ Βουνοῦ ». Εἰκάζω ὅτι ἡ μονὴ αὕτη ἐστὶν ἡ αὐτὴ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Ἀρδικαρίου ἀνήκουσα ἀγία Ἀναστασία ἢ Φαρμακευτρία (βλ. Μεσαιωνικὴν Ἠθολογίαν, Γ', 568).

(2) Ἐν ἀρχῇ τοῦ κειμένου ἀναγινώσκειται « Ex bibliotheca cardinalis Mazarini ».

(3) « Ejus (Ψελλοῦ) operum spississimum volumen haud ita pridem recepit cardinalis Mazarinus, sed carie et vetustate foedatum ». Combefis, Theopanis Chronographia, 45, n. 83.

καὶ τὰ ὀκτάδια, ἄλλοτε μὲν εἰς ἑννεάδια, ἄλλοτε δὲ εἰς τριάδια καὶ μέχρις ἐνός φύλλου περιορίζονται, ἀλλὰ καὶ δις ταῦτα σημειοῦνται διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀλφαριθμητικοῦ χαρακτῆρος, καὶ τὰ τελευταῖα ὡς πρῶτα λογιζονται. Ἐν τούτοις ἄγνωστος τις, πιθανῶς ὁ φιλοπονώτατος Combefis, ἐπισταμένως τὸν κώδικα μελετήσας, καὶ λύσας αὐτὸν ἐτακτοποίησε κάλλιστα, ὥστε καὶ ἡμεῖς ἐπιμελῶς μελετήσαντες αὐτὸν εὕρομεν ἄριστα ἔχοντα, πλὴν μικρῶν τινῶν ἐν τῇ σελιδαριθμῆσει σφαλμάτων· οὕτως ἡμαρτημένως μὲν μετρεῖται τὸ φύλλον 40, ἀντὶ 39, καὶ τοῦτο, ἀντὶ 40, ὡς ὑπεδείχμεν ἐν τῷ ἐκδεδομένῳ ἐπιταφίῳ εἰς Ξιφιλιῶνον (Δ', σελ. 459), ἐπίσης δὲ κατὰ λάθος ἐσημειώθη ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν φύλλων 319, ἀντὶ τῶν πραγματικῶν 320, ὡς δις ἐξ ἀβλεψίας μετρηθέντος τοῦ φύλλου 194.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ κώδιξ, ἀποτελῶν τὴν κυριωτέραν βᾶσιν τῆς Ψελλικῆς βιβλιογραφίας, ὑπ' οὐδενός ποτε περιεγράφη, θεωροῦμεν ἀπαραίτητον ἵνα ἐπισυνάψωμεν λεπτομερῆ καταγραφὴν τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων.

Ἑλληνικὸς κῶδιξ τῆς ἐν Παρισίοις
βιβλιοθήκης 1182, μεγάλου σχήματος.

- 1 φύλ. 1. Λόγος πρῶτος. Εἰς τό, ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. Ἄρχ. Ἔδει μὲν αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν πρόδρομον τῆς θειοτέρας Χριστοῦ παρουσίας.
- 2 φ. 1*. Εἰς τὸ εὐαγγελικὸν ῥητόν, Πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. Ἄρχ. Ἴδοὺ καὶ αὐθις ἐπὶ τὰς εὐαγγελικὰς ἡμᾶς μετακαλεῖται φωνάς.
- 3 φ. 2*. Εἰς τό, Πῦρ ἦλθον βρλεῖν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἄρχ. Πῦρ φησιν ἦλθον βρλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν.
- 4 φ. 3*. Ἐκ τοῦ εἰς τὴν Πεντηκοστὴν θεολογικοῦ λόγου, Οἶδε μὲν τρέφειν καὶ πέντε ἄρτοις. Ἄρχ. Οἶδε μὲν τρέφειν καὶ πέντε ἄρτοις πεντακισχιλίους.
- 5 φ. 4. Εἰς τό, Ὁ Πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται καὶ γὰρ ἐργάζομαι. Ἄρχ. Πῶς φησι τῆς κατὰ τὴν γένεσιν βίβλου.
- 6 φ. 4*. Εἰς τὸ εὐαγγελικὸν ῥητόν τό, Ἀπάρτι ἐγὼ οὐ μὴ πῶ ἀπὸ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου. Ἄρχ. Ἐπειδὴ πρὸς τῷ πέρατι γέγονε τῆς μετὰ τοῦ σώματος ἐν τῷ βίῳ διαγωγῆς.
- 7 φ. 5*. Εἰς τό, Ἀπάρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας. Ἄρχ. Ζητεῖτε οἶα εἰκός, τί μὲν τὸ ἀνεωγένοι τὸν οὐρανόν.
- 8 φ. 6. Εἰς τό, Προέκοπτεν ὡς περ ἡλικία, οὕτω δὲ καὶ σοφία καὶ χάριτι. Ἄρχ. Καὶ τοῦτο τῶν δυσκαταμαθήτων καὶ λίαν ἐργώδη κεκτημένων τὴν νόησιν.
- 9 φ. 6*. Περὶ μύθων [β αὐτὸς λόγος ἐν φύλλῳ 157 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν, Λόγος ἀλληγορῶν τὴν τοῦ Διὸς γένεσιν

καὶ τὸν καταποθέντα λίθον τῷ Κρόνῳ τὴν Διὸς ἀνατροφήν ὑπὸ τῶν Κουρήτων καὶ τὴν τοῦ Κρόνου ἀναίρεσιν]. **Αρχ.* Μῦθος μὲν ὡς ἀληθῶς ἄπας μῦθος Ἑλληνικὸς [Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ *Annuaire pour les Etudes Grecques en France*, 1875].

- 10 φ. 7. **Ἐκφρασις ἢ ἀλληγορία.* **Αρχ.* Βούλεται μὲν ἡ Κίρκη καὶ τὸν Ὀδυσσεύα μεταμορφοῦν. [Ἐξεδόθη ὑπὲρ Ἀρσενίου Μονεμβασίας, μετ' ἄλλων πονηματίων ἐν τέλει τῶν Ἀποφθεγμάτων [Ρώμη 1505] καὶ ἐν τέλει *Heraclidis Pontici allegoriae in Homeri fabulas*. *Basilae* 1544].
- 11 φ. 7.* Ἐκ τῆς πρὸς Φιλιππησίους, εἰς τό, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπου γενόμενος. **Αρχ.* Τρεῖς ἐμφαίνει τὰς ἀτοπίας τὸ ἀποστολικὸν τοῦτο ῥητόν.
- 12 φ. 8. Πρὸς τοὺς λέγοντας ὅτι ἀναχόλουθον τό, μή μου ἄπτου, πρὸς τό, οὐπω ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου. **Αρχ.* Προπετὲς ἄλλως εἴ τις ἀποροίη πρὸς τινα γραφικὴν ῥῆσιν ἢ ἔννοιαν.
- 13 φ. 8*. Εἰς τό, ὅστις ἐρεῖ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἀφεθήσεται αὐτῷ, τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσονται οὐκ ἀφεθήσεται. **Αρχ.* Ἔστι μὲν καὶ τοῖς Μωσαϊκοῖς διδάγμασιν ὁ λόγος ἀπόρητος.
- 14 φ. 9. Εἰς τό, ἄπειρον οὖν τὸ θεῖον καὶ δυσθεώρητον. **Αρχ.* Τρία ταῦτα προσμαρτυρεῖ ὁ μέγας πατήρ τῷ θεῷ.
- 15 φ. 9*. Εἰς τό, καὶν τις οἴηται τῷ ἀπλῆς εἶναι φύσεως ἢ τελέως ἄληπτον. **Αρχ.* Τὸ καὶν τις οἴηται τῷ ἀπλῆς εἶναι φύσεως ἢ τελέως ἄληπτον, ἢ τελέως ληπτόν, οὐ πρὸς τὸ προσεχές μοι δοκεῖ ἀναφέρεσθαι.
- 16 φ. 10. Εἰς τό, Τὸ γὰρ ἦν καὶ ἔσται τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου τμημάτα καὶ τῆς ῥευστῆς φύσεως. **Αρχ.* Δοκεῖ μὲν οὕτως κατὰ τὸ τυχόν προσερεῖφθαι τῷ μεγάλῳ πατρί.
- 17 φ. 10*. Εἰς τό, Αἰὼν γὰρ οὔτε χρόνος, οὔτε χρόνου τι

- μέρος. Ἄρχ. Παντάπασί μοι δοκεῖ ὁ μέγας οὗτος πατήρ ἐν τῷ περὶ τοῦ αἵωνος λόγῳ καὶ χρόνου.
- 18 φ. 11*. Εἰς τό, Ἐπει δὲ οὐκ ἤρκει τῇ ἀγαθότητι τὸ κινεῖσθαι. Ἄρχ. Ἄγαμαι ὑμῶν ὧ παῖδες, οὐ τὸ ἀπλῶς ἐρωτᾶν.
- 19 φ. 12. Εἰς τό, Νοῦς μὲν οὖν ἤδη καὶ αἴσθησις. Ἄρχ. Ἐοικασί μοι τῶν ἐξηγητῶν ἔνιοι.
- 20 φ. 12.* Εἰς τό, Τὸ μὲν ἵνα μένη καὶ δοξάζῃ τὸν εὐεργέτην. Ἄρχ. Οὐ τοσοῦτον ἐπὶ τοῖς μεγάλοις ζητήμασι, τῆς εὐπαιδευσίας ὑμᾶς ἄγαμαι.
- 21 φ. 13*. Εἰς τό, Ζῶον ἐνταῦθα οἰκονομούμενον καὶ ἀλλαχοῦ μεθιστάμενον. Ἄρχ. Δείκνυσι καὶ φυτὸν τῆς ρίζης τὴν δύναμιν, καὶ καλάμη σίτου τοῦ σπέρματος τὴν κκταβολήν.
- 22 φ. 14. Εἰς τό, καὶ πέρας τοῦ μυστηρίου τῆ πρὸς θεὸν νεύσει θεοούμενον. Ἄρχ. Οὔτε πηγὴ ἐλευθέρᾳ καὶ προκειμένη καὶ ἄφετος.
- 23 φ. 14*. Εἰς τό, λείπον τοῦ λαμπροτάτου θεοῦ καὶ ἰδεῖν καὶ πθεῖν. Ἄρχ. Χθές που μετὰ Μαῦσέως τῷ τῆς θεωρίας ὄρει προσπελάσαι τολμήσαντες.
- 24 φ. 15*. Εἰς τό, θεωρία γὰρ ἦν τὸ φυτόν, ὡς ἡ ἐμὴ θεωρία. Ἄρχ. Ἐώρων ὑμᾶς καὶ πάλαι περὶ τοῦτο λιχνευομένους τὸ ζήτημα.
- 25 φ. 16*. Εἰς τό, διὰ πασῶν ὀδευσον τῶν ἡλικιωῶν Χριστοῦ καὶ δυνάμεων. Ἄρχ. Κινεῖ μὲν ἡμᾶς πρὸς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ νῦν προβληθέντος ῥητοῦ τὸ ὑμέτερον πρόθυμον.
- 26 φ. 17. Εἰς τό, τί ἐστὶν ὁ τοῦ πατρὸς ὄρος καὶ λόγος. Ἄρχ. Ζητεῖται τί ποτέ ἐστὶν ὁ τοῦ πατρὸς ὄρος καὶ λόγος, παρὰ τῷ πατρὶ ῥηθὲν περὶ τοῦ υἱοῦ.
- 27 φ. 17*. Εἰς τό, ὧν τοὺς ἐπαίνους οἶδα τούτων σαφῶς καὶ τὰς ἐπιδόσεις. Ἄρχ. Οὐδὲν ἀπεικὸς φιλοσόφους ὄντας ὑμᾶς.

- 28 φ. 18*. Εἰς τό, καί ἡμῖν μὲν βρωθήσεται ὁ ἀμνός, οἱ δέ, θρηνεῖτωσαν. Ἄρχ. Τῷ κατὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀμνοῦ πράγματι προσκρμόζων ὁ μέγας πατὴρ τὸν τῆς ἀναγωγῆς λόγον.
- 29 φ. 19*. Εἰς τό, ἔστι τοίνυν ἐξετάσαι πρᾶγμα καὶ δόγμα. Ἄρχ. Ἔδει μὲν, ὃ φίλτατοι παῖδες, μὴ πολυπραγμονεῖν τὴν τοῦ μεγάλου πατρὸς λύσιν.
- 30 φ. 20*. Εἰς τὸ εὐαγγελικὸν ῥητὸν τό, γρηγορεῖτε ὅτι οὐκ οἴδατε ποῖα ὥρα ὁ κύριος ἔρχεται, καὶ τὰ ἐξῆς. Ἄρχ. Γρηγορεῖτε ὡς ἀληθῶς, μᾶλλον δὲ γρηγορήσωμεν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποῖα ὥρα ὁ Κύριος ἔρχεται.
- 31 φ. 22. Ἐξήγησις γλαφυρά εἰς τὸν τῷ μεγάλῳ πατρὶ Γρηγορίῳ τῷ θεολόγῳ σχεδιασθέντα λόγον τῇ μεγάλῃ καὶ λαμπρᾷ ἡμέρᾳ τῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως. Ἄρχ. Πολλοὶ τῶν καταστησασμένων τὰς θεολογικὰς τέχνας, οὐ γὰρ θεολόγος μέγας.
- 32 φ. 23. Διήγησις εἰς τὸν θεολογικὸν δεῦτερον λόγον. οὗ ἡ ἀρχή, ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι. Ἄρχ. Οἱ τῷ μεγάλῳ θεολόγῳ τὴν περὶ τοῦ πάσχα ὀπτασίαν ὡς ἀληθῶς χαριζόμενοι, κόλακός μοι δοκοῦσιν εἶναι.
- 33 φ. 24. Ἐκ τοῦ εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον εἰς τό, ὃ τινι μὲν οὖν ἐξεγένετο. Ἄρχ. Τῆς θείας ὁ πατὴρ μακαριότητος ἀξιοῖ τοὺς διὰ λόγου καὶ θεωρίας διασχόντας τὴν ὕλην.
- 34 φ. 24*. Ἐκ τοῦ, πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός· εἰς τό, πατὴρ ὁ πατὴρ καὶ ἀναρχος. Ἄρχ. Ἐλλήνων μὲν οἱ φιλοσοφῶνται περὶ τὴν παρ' ἐκείνων θρυλουμένην μοναρχίαν.
- 35 φ. 25. Ἐκ τοῦ περὶ τοῦ πνεύματος λόγου· εἰς τό, Σχιδουκαῖοι μὲν οὐδ' εἶναι. Ἄρχ. Παρὰ τοῦ πνεύματος ὁ θεολόγος πατὴρ περὶ αὐτοῦ δὴ τούτου τοῦ πνεύματος διελέγεσθαι εἰληφώς.

- 36 φ. 26*. Εἰς τὸ Σολομώντειον ῥητὸν τό, ἀνατέλλων αὐτὸς ἐκεῖ πορεύεται καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν· καὶ εἰς τὸ θεολογικὸν ῥητὸν τό, ὁ μὲν οὖν ἡμέτερος λόγος, ὡς περ Ἰππου καὶ βοός καὶ ἀνθρώπου καὶ ἐκάστου τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ εἶδος εἰς λόγος ἐστίν. Ἄρχ. Οὐ δύο μοι γλῶσσαι ἵνα κατὰ ταύτην τοῖς ἐρωτήσασιν ὑμῖν χαρίσωμαι.
- 37 — [Εἰς τὸ θεολογικόν, Ὁ μὲν ἡμέτερος λόγος ὡς περ Ἰππου καὶ βοός. Ἄρχ. Εἶτα πῶς οὐκ ἐσκότωνται οἱ μὴ τὸν τοῦ πατρὸς λόγον κυρίως θεὸν ὀνομάζοντες]. Ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐν φύλλῳ 303*, ὑπ' ἀριθ. 207.
- 38 φ. 27*. Περὶ τοῦ κατὰ τὸν σταυρὸν καὶ ταφῆν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίου. Ἄρχ. Ἡ τοῦ λόγου οἰκονομία μυστήριον μὲν ἐστὶν ὑσιώδους πρὸς τὴν ἡμετέραν φύσιν ἐνώσεως.
- 39 φ. 27*. Περὶ τῆς κιβωτοῦ τοῦ μαρτυρίου, τοῦ ἱλαστηρίου καὶ τῶν λοιπῶν. Ἄρχ. Ἡ κιβωτὸς τοῦ μαρτυρίου ἐκ ζύλων ἀσῆπτων ἐγεγόνει τῷ Μωϋσῆ.
- 40 φ. 28*. Σύντομοι ἀλληγορίαι τῶν παρὰ τοῖς Ἰουδαίσι νομίμων τε καὶ ἐθῶν. Ἄρχ. Αὐτίκα ἡ περιτομὴ οὐκ ἐστὶ τῆς ἐκ θεοῦ κατὰ φύσιν ἀριότητος περιαιρέσις.
- 41 φ. 29. Περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς θείων ἀριθμῶν. Ἄρχ. Δοκεῖ μοι θαυμάζειν ἀεὶ τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν, ἀδελφὲ φίλτατε.
- 42 φ. 30. Περὶ δογματικῶν ὀνομάτων. Ἄρχ. Σὺ μὲν περὶ τῆς σημασίας τοῦ ἐνουποστάτου ἐζήτησας.
- 43 φ. 30*. Περὶ τῶν μετὰ θεὸν καὶ περὶ θεὸν τετραγμένων διακόσμων καὶ τάξεων. Ἄρχ. Οὐδὲν προοιμισάμενος, διὰ τὸ πολλά δεῖν ἐν ὀλίγοις εἰπεῖν.
- 44 φ. 31*. Περὶ τῶν ἐν τῷ Νομοκανόνῳ. Ἄρχ. Ἡ περὶ τοῦ Νομοκανόνου περὶ οὗ μαθεῖν ἐζήτησας διάταξις τοιαύτη ἐστίν.
- 45 φ. 32. Περὶ τῶν ἀλληνάλλως ἐγχειμένων προθέσεων τῆ

- ἀγία Τριάδι. Ἄρχ. . . καὶ τῶν πρὸ ἡμῶν φιλοσόφων ἐζη-
τηται ὅτι ποτὲ αἱ προθέσεις καθαροῦς ὀνομασιν.
- 46 φ. 32*. Περὶ τῆς κατὰ Χριστὸν γενεαλογίας τοῦ Ἀδάμ.
Ἄρχ. Δεῖ τὸν φιλόσοφον παντοδαπὸν εἶναι καὶ φιλοτιμεῖ-
σθαι μὴ μόνον ἐπιστήμας καὶ τέχνας εἰδέναι.
- 47 φ. 33. Τοῦ αὐτοῦ ἐπιτάφιος εἰς τὸν μακαριώτατον πα-
τριάρχην κύρ Ἰωάννην τὸν Ξιφιλῖνον [ἐξεδόθη ἐν τόμῳ Δ΄
τῆς Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης σελ. 421-62].
- 48 φ. 41. Τέλος τοῦ εἰς Ἀνδρόνικον Δούκαν ἐπιταρίου, οὗ
ἡ ἀρχὴ ἐν φύλλῳ 179*. ὑπὲρ ἀριθμόν 133.
- 49 φ. 41*. [Μονοδίξ] εἰς τὸν σοφώτατον μητροπολίτην Με-
λιτηνῆς. Ἄρχ. Οὐ τὸν Μελιτηνῆς σεμνῦναι βουλόμενοι τῆν
ἐνταῦθα μετηλλαχότα ζωὴν· [ἐλλείπει τὸ τέλος].
- 50 φ. 42. Σημείωμα ἰδημοσιεύεται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ
σελ. 203-212].
- 51 φ. 43*. Τοῦ αὐτοῦ, ὑπόμνημα ἕτερον ἰσομοίως σελ. 197-203].
- 52 φ. 45. Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον.
Ἄρχ. Τῷ χρυσῷ καὶ τὴν ψυχῆν, καὶ τὴν γλῶτταν Ἰωάννη.
- 53 φ. 46*. Τοῦ αὐτοῦ, ἀπόκρισις σχεδιασθεῖσα πρὸς τὸν κύρ
Ἀνδρόνικον ἐρωτήσαντα περὶ τοῦ τῆς γεωμετρίας μαθή-
ματος, ποῖον τὸ τέλος αὐτῆς. Ἄρχ. Πολλοὶ μοι πολλάκις
διηνωχλήκασιν περὶ τῶν δυοῖν τούτων μερῶν τῆς ὅλης
μαθηματικῆς [ἐξεδόθη ὑπὸ Boissonade, Ψελλός, Norim-
bergae 1838, σελ. 159].
- 54 φ. 47. Τοῦ αὐτοῦ, περὶ νοητοῦ κάλλους. Ἄρχ. Τὸ πρῶτον
καὶ νοητὸν κάλλος, ὁ θεὸς ἐστὶ καὶ πολῦτιμος νοῦς.
- 55 φ. 47*. Τοῦ αὐτοῦ, περὶ τῶν ψαλμῶν, πρὸς τὸν βσιλέα
κύρ Μιχαὴλ τὸν Δούκαν, καὶ περὶ τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῶν,
καὶ λοιπῶν. Ἄρχ. Τῷ ἐμῷ βσιλεῖ καὶ θεῷ, τῇ κρείτ-
τονι ὄντως καὶ ψυχῇ καὶ φύσει.
- 56 φ. 50. Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸν Λογγίβηρον Ἰωάννην ἐπικινε-
ΜΕΣ. ΒΙΒΛΙΟΘ. Ε΄.

- τικός. Ἄρχ. Ὡς εὖ τῷ Ἰταλῷ, εἰ δὲ βούλοιτο Λατίνῳ καὶ Λῦσони.
- 57 φ. 51. Πρὸς Πόθον τὸν βεσ-άρχηγν ἀξιώσαντα γράψαι περὶ τοῦ θεολογικοῦ χαρκτηῆρος. Ἄρχ. Μὴ θαυμάσης, Πόθε μοι φίλτατε, εἰ τῶν πρὸ ἐμοῦ ῥητόρων [ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ K. Coxe ἐν Catalogus Cod. Bibliothecae Bodleianae, III, σελ. 743-751].
- 58 φ. 54*. Πρὸς αὐτὸν ἐρωτήσαντα, ποῖος ἐγκωμίων κρείττων· [ἐκδίδεται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ σελ. 497-499].
- 59 φ. 55. Περὶ τοῦ κλέμματος οὗ πέπονθεν [ἐξεδόθη ὑπὸ Boissonade, Ψελλός, σελ. 117].
- 60 φ. 55*. Ἀπολογητικὸς ὑπὲρ τοῦ Φιλιππουπόλεως Λαζάρου καθαιρεθέντος. Ἄρχ. Εἰ μὲν οὖν ἕτερός τις, ὃ θεία καὶ ἱερά σύνοδος.
- 61 φ. 59. Πρὸς τοὺς μαθητὰς περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν δικῶν. Ἄρχ. Ὅρων ὑμῶν ἐνίους [ἐξεδόθη ὑπὸ Boissonade, Ψελλός σελ. 95, καὶ μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως ὑπὸ Migne, Patrologia Graeca, vol. CXXII, σελ. 1007].
- 62 φ. 61. Εἰς τὸν δρουγγάριον τῆς βίγλης κῦρ Κωνσταντῖνον τὸν Ξιφιλῖνον ἀξιώσαντα αὐτὸν μεταβαλεῖν τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους λογικὸν ὄργανον ἀπὸ τοῦ ἀσαφοῦς ἐπὶ τὸ σαφές. [Ἐκδίδεται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ σελ. 499-502].
- 63 φ. 61*. Πρὸς τὸν λογοθέτην τοῦ [δρόμου τὸν Ἀλωπὸν ἐρωτήσαντα, οἱ δύο Βασιλῆιοι ἢ οἱ δύο Γρηγόριοι ὁμώνυμοι ἢ συνώνυμοι; Ἄρχ. Τοῖς μὲν ἄλλοις, πάντων ἀνδρῶν ἐμοὶ λογιώτατε, περὶ τίνος τῶν κατὰ φιλοσοφίαν διαπορουμένων πυνθανομένοις [Ἐλλείπει τὸ τέλος].
- 64 φ. 62. Οἴνου ἐγκώμιον. [Ἐλλείπει ἡ ἀρχή].
- 65 φ. 62*. Πρὸς τινα κάπηλον μεγάλυχον καὶ φιλοσοφοῦντα διάκνα. [Ἐκδίδεται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ, σελ. 502-505].
- 66 φ. 63*. Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὴν τῆς ἀγίας Σοφίης σύμπτω-

σιν. Ἄρχ. Ἦν ἄρα καὶ συμφορὰ συμφορᾶς καὶ πάθος πάθους [ἐξεδόθη ὑπὸ Ἀλλατίου ἐν σημειώσεσιν εἰς Γεώργιον Ἀκροπολίτην, σελ. 284, καὶ ὑπὸ Migne, Patrol. Graeca, CXXII, σελ. 912].

- 67 φ. 64. Τοῦ αὐτοῦ· πρὸς τοὺς βασκήναντας αὐτῷ τῆς τοῦ ὑπερτίμου τιμῆς [Ἐκδίδοται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ σελ. 168-170].
- 68 φ. 64*. Τοῦ αὐτοῦ· ἀλληγορία τοῦ, Οἱ δὲ θεοὶ πὰρ Ζηνὶ καθήμενοι ἠγορόωντο. Ἄρχ. Τοῦτο μάλιστα ῥητορικὸν ἐγὼ καὶ τεχνικὸν τίθεμαι [Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ *Annuaire our les études Grecques en France*, 1875].
- 69 φ. 65. Τοῦ αὐτοῦ· ἀλληγορία εἰς τὸν Τάνταλον. Ἄρχ. Πάλιν ἡμᾶς ἐπὶ τὰς ποιητικὰς θύρας ἀνθέλκετε [ἐξεδόθη ὑπὸ Ἀρσενίου Μονεμβασίας ἐν τέλει Ἀποφθεγμάτων (ἐν Ρώμῃ) καὶ ὑπὸ Γεσνέρου ἐν τέλει *Heraclidis Pontici Allegoriae in Homeri fabulas*, Basileae, 1544].
- 70 φ. 66*. Τοῦ αὐτοῦ· εἰς τὴν Σφίγγα. Ἄρχ. Ἐπὶ τῶν λεγομένων τελετῶν τὰ μὲν ἄδυστα [Συνεξεδόθη τοῖς ὑπ' ἀριθμὸν 10 καὶ 69 ὁμοειδέσι πονήμασιν ἐν τέλει τῶν εἰρημένων συλλογῶν].
- 71 φ. 67. Τοῦ αὐτοῦ· εἰς τὸ ἐν Νικομηδείᾳ ἤχεϊον. Ἄρχ. Θαυμάζουσιν οἱ πολλοὶ τὸ ἐν Νικομηδείᾳ ἤχεϊον [Ἐξεδόθη ὑπὸ Boissonade, Ψελλός, σελ. 58].
- 72 φ. 68. Τοῦ αὐτοῦ· ἐπιλύσεις διαφόρων ἐρωτημάτων. Ἄρχ. Ἐτέροις λόγοις ὁ τοῦ ἀρτίου ὄρος προεὶληπται.
- 73 φ. 69. Ἐρμηνεῖα περὶ τῶν εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων, συγγραφεῖσα καὶ ἐκτεθεῖσα πρὸς τὸν βεστάρχην κύρ Ἰωάννην τὸν λιβελλίσιον, δε καὶ τὴν περὶ τούτων ἐρώτησιν πρὸς αὐτὸν ἐποίησατο. [Ἄρχ. Οὐ μετρίαν σοὶ χάριν ἀποτινύς, φίλτατέ μοι πάντων ἀνδρῶν λιβελλίσει].
- 74 φ. 74. Τοῦ αὐτοῦ· ἐγκώμιον εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ [ἐν τῷ παρόντι τόμῳ σελ. 3-61].

- 75 φ. 84. Τοῦ αὐτοῦ· εἰς τὴν θυγατέρα Στυλιανὴν πρὸ ὄρας γάμου τελευτήσασαν ἰσομοίως σελ. 62-87].
- 76 φ. 90. Τοῦ αὐτοῦ· ἐπιτάφιος εἰς Νικήταν μαέστωρα τῆς σχολῆς τοῦ ἀγίου Πέτρου ἰσομοίως σελ. 87-96].
- 77 φ. 91*. Τοῦ αὐτοῦ· ὅτε παρητήσατο τὴν τοῦ πρωτοασηκρητικῆς ἀξίαν ἰσομοίως σελ. 171-176].
- 78 φ. 93. [Ἐπιτάφιος εἰς Πατρίκιον· ἐξεδόθη ἐν Jahn's Archiv. 1845, Bd. 11, 347].
- 79 φ. 93*. Εἰς τὸν σεισμὸν τὸν γινόμενον τῆ εἰκοστῆ τρίτῃ τοῦ σεπτεμβρίου μηνὸς τοῦ Προδρόμου. *Αρχ. Ἡ μὲν τοῦ λόγου ὑπόθεσις, ᾧ θεῖον καὶ θεῶ φίλον ἀκροατήριον.
- 80 φ. 95. Πρὸς τοὺς λέγοντας μὴ εἶναι φύσει χρηστὸν τὸν ἄνθρωπον· ἐλέχθη δὲ ὁ τοιοῦτος λόγος αὐτοσχεδῶς. *Αρχ. Οὐ μικρὸς ὁ λόγος τῆς ἀπορίας, οὐδὲ βραχεῖα ἡ τοῦ προβλήματος ζήτησις.
- 81 φ. 96. Πρὸς τοὺς ἐρωτήσαντας πόσα γένη τῶν φιλοσοφουμένων λόγων. *Αρχ. Οὐ πόρρω τοῦ προτεθέντος σκοποῦ τὸ ἐρώτημα.
- 82 φ. 97*. Εἰς τό, οὐσία πρᾶγμα αὐθύπαρκτον. *Αρχ. Οὐσία ἐστὶ πρᾶγμα αὐθύπαρκτον.
- 83 φ. 98*. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἀντιλέγειν τὸν λογικῶς ἀντιλέγοντα. *Αρχ. Τοὺς γραφικοὺς τὴν τέχνην πρὸς τοὺς λόγους ἐγὼ μεμίμημαι, βέλτιστε.
- 84 φ. 99*. Ὅτι οὐκ ἀρκεῖ ἡ φύσις, κἂν γενναία ᾗ, πρὸς τὴν τῶν μαθημάτων ἀνάληψιν ἄνευ παιδεύσεως. *Αρχ. Ἐγὼ δὲ οὐδὲ τὴν πρώτην συνορᾶν δύναμαι.
- 85 φ. 100. Περὶ χαρακτηρῶν συγγραμμάτων τινῶν. *Αρχ. Οἱ τὸ τῆς Λευκίππης βιβλίον καὶ τὸ τῆς Χαρικλείας καὶ εἴ τι ἄλλο ἐπιτερπές [Ἐξεδόθη ὑπὸ Boissonade, Ψελλὸς σελ. 48. Περὶ τοῦ αὐτοῦ δὲ ἀντικειμένου ἕτερος λόγος τοῦ αὐτοῦ Ψελλοῦ ἐδημοσιεύθη ὑπὸ d'Orville ἐν Miscel-

laneae observationes criticae in auctores veteres et recentiores, Amsteladaemi 1736, vol. VII, p. 366-279. Εικάζω δὲ ὅτι ἀμφότεροι οἱ λόγοι οὗτοι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἀποτελοῦσι πόνημα, ἐξ ἀμελείας τῶν ἀντιγραφῶν διχοτομηθέν, διότι ἀληθῶς τὸ παρὰ Boissonade οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ αὐτὸ τὸ προοίμιον τοῦ ὑπὸ d' Orville προεκδεδομένου κυρίου λόγου].

- 86 φ. 100*. Χαρακτήρες Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, τοῦ μεγάλου Βασιλείου, τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ Γρηγορίου τοῦ Νύσσης. Ἄρχ. Ἡρώτησας, λογιώτατε ἀδελφέ, τίνες τε καὶ πόσοι [Ἐξεδόθη ὑπὸ Boissonade, Ψελλός, σελ. 124, καὶ ὑπὸ Migne, μετὰ λατινικῆς μετφράσεως Patrologia Graeca CXXII, σελ. 902].
- 87 φ. 101*. Εἰς Λογγίβαρδον Ἰωάννην, καταναγκάζοντα αὐτὸν εἰς τὸ ἐρμηνεύσαι τάχιον τὰ μαθήματα. Ἄρχ. Ἡ περὶ τῆς ἐπιστήμας προθυμία σου πολλοῦ ἂν ἀξία ἦν. [Ἐξεδόθη ὑπὸ Boissonade, Ψελλός, σελ. 164].
- 88 φ. 102. Μονωδία εἰς τὸν τοῦ Ἀκτουαρίου ἀδελφὸν [ἐκδίδοται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ σελ. 96-102].
- 89 φ. 103*. Εἰς δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ λογογραφήσαντας πρὸς ἀλλήλους. Ἄρχ. Οὐδεὶς παρ' ὑμῖν οὐτ' αἰχμητής, οὔτε ἀκοντιστής [Ἐξεδόθη ὑπὸ Boissonade, Ψελλός, σελ. 131].
- 90 φ. 104. Ὅταν ἔβρεξε καὶ οὐκ ἀνηλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν σχολήν. Ἄρχ. Ἄλλ' οὐχὶ θέρους μὲν ἐσθίετε, χειμῶνος δὲ ἐγκρατεύεσθε [ὁμοίως, σελ. 135].
- 91 φ. 104*. Ἐμβραδυάντων τῶν μαθητῶν τῇ τῆς σχολῆς ζυνελεύσει. Ἄρχ. Οὐδὲν καινὸν ποιεῖτε οἷ τε δοκοῦντες, ὑμεῖς φιλοσοφεῖν [ὁμοίως, σελ. 140].
- 92 φ. 105. Ἐρμηνεία τῶν δασέων καὶ ψιλῶν καὶ μέσων στοιχείων. Ἄρχ. Κομφυρὸς ἡγοῦμαι καὶ περιττούς, ἀδελφέ λογιώτατε. [ὁμοίως, σελ. 69].

- 93 φ. 105*. Ἀλληγορία τοῦ παρ' Ὀμήρω Ἰθακησίου ἄντρου. Ἄρχ. Ἐζήτησας τίνα ποτὲ νοῦν τὸ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐα τῶν Νυμφῶν ἄντρον αἰνίττεται [ὁμοίως σελ. 52].
- 94 φ. 106. Περὶ τῶν Ἀθηναϊκῶν τόπων καὶ ὀνομάτων. Ἄρχ. Σὺ δὲ ἄρα οὐκ αὐτῆς μόνον τῆς Ἀθηναίων ἔρξ πύλεως [ὁμοίως σελ. 44].
- 95 φ. 106*. Περὶ πολεμικῆς συντάξεως. Ἄρχ. Φιλοσόφω δὲ οὐ πολεμητέον μὲν, ἐπιστατέον δὲ καὶ πολέμοις καὶ στρατοπέδοις [ὁμοίως σελ. 120].
- 96 φ. 107. Περὶ σεισμοῦ καὶ κινήσεως γῆς. Ἄρχ. Τὸ μὲν ἡμέτερον δόγμα, λογιώτατε ἀδελφέ, περὶ σεισμοῦ.
- 97 φ. 107*. Περὶ συνθήκης τῶν τοῦ λόγου μερῶν. Ἄρχ. Ἡρώτησας, λογιώτατε, τί ποτε [ἐξεδόθη ὑπὸ Walz, Rhetores Graeci, vol. V, p. 598-601].
- 98 φ. 108. Σύνοψις τῶν ῥητορικῶν ἰδεῶν. Ἄρχ. Τεχνυδριὸν σοι ἐπιτομώτατον [ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ σελ. 601-605] (1).
- 99 φ. 108*. Ὅτι φιλοσοφίας μέτοχος ἢ νομικῆ ἐπιστήμη. Ἄρχ. Ἐμοί, οὐ μόνον οὐκ ἀντίθετος τῇ φιλοσοφίᾳ ἢ τῶν νόμων ἐπιστήμη δοκεῖ [εὔρηται μόνον τὸ προοίμιον].
- 100 φ. 109. Ἐπιτάφιος εἰς βασιλέα [Κωνσταντῖνον τὸν Μονομάχον? Εὔρηται μόνον τὸ τέλος].
- 101 φ. 109*. Πρὸς τὸν βασιλέα τὸν Μονομάχον [Ἐκδίδοται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ σελ. 106-117].
- 102 φ. 111*. Τοῦ αὐτοῦ· πρὸς τὸν βασιλέα Μονομάχον [ὁμοίως σελ. 117].
- 103 φ. 116. Τοῦ αὐτοῦ· ἐγκωμιστικὸς εἰς τὸν μακχυώτατον πατριάρχην κῦρ Μιχαὴλ τὸν Κηρουλάριον [ἐξεδόθη ἐν Δ' τόμῳ τῆς Μεσ. Βιβλ. σελ. 303-387].
- 104 Πρὸς τὴν σύνοδον, κατηγορία τοῦ ἀρχιερέως [γραπτέον,
(1) Ἀμφότερα τὰ πονημάτια ταῦτα ἀντέγραψεν ὁ Walz ἐκ τοῦ αὐτοῦ Παρισίου κώδικος.

πατριάρχου Μιχαήλ τοῦ Κηρουλαρίου]. "Αρχ. Ὁ μὲν τοῦ λόγου σκοπός, ὡς θεία καὶ ἱερὰ σύνοδος, ἀληθείας ἐστὶ βάσανος καὶ ἐξέτασις.

- 105 φ. 149. Ἀπολογία ὑπὲρ τοῦ Νομοφύλακος κατὰ τοῦ Ὁφρυδᾶ [ἐκδίδεται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ, σελ. 181-196].
- 106 φ. 151*. Πρὸς τοὺς μαθητὰς βραδύοντας. "Αρχ. Πρὸς τοὺς ἀπολειφθέντας ὁ λόγος ὑμᾶς [Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Boissonade, Ψελλός, σελ. 144].
- 107 — [Ὅτι τὰ κινήματα τῆς ψυχῆς εἰκόσσι ταῖς τῶν οὐρανίων κινήσεσι, στίχοι 31, δημοσιευθέντες ὑπὸ Boissonade, Ψελλός, σελ. 56, καὶ Migne Patrologia Graeca CXXII, σελ. 1075].
- 108 — Εἰς τὸν χαλκοῦν ἵππον τὸν ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ ἀπηωρημένον τὸν πόδα ἔχοντα ἐπίγραμμα [ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Banduri, Imperium Orient. I, 178, καὶ ἐν Migne Patr. Gr. CXXII, σελ. 1161].
- 109 φ. 152. Περὶ τῆς χρυτῆς ἀλύσεως τῆς παρ' Ὀμήρῳ. "Αρχ. Ὁ μὲν Ὀμηρος ἴσως μέχρι τοῦ μυθικῶς εἰπεῖν [Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Annuaire, 1875].
- 110 φ. 152*. Χρυσόβουλλον ὑπὲρ Ἐπιφυνίου πρωτοατηρητῆς [ἐκδίδεται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ σελ. 213-217].
- 111 φ. 153. Πρὸς τὸν πρωτοσύγκελλον ἀξιόταντα ἱστορησὰ τὰ θαύματα τοῦ θαυματουργοῦ Γρηγορίου. "Αρχ. Χαρακτηρίζει τὸν ἄνδρα, ἔστω γὰρ τέως ἀνώνυμος.
- 112 φ. 153*. Ὀνειδίζει τοὺς μαθητὰς ἀμελοῦντας. "Αρχ. Σιγᾶτε καὶ τὴν τήμερον οὐ προσάλλετε; [ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Boissonade, Ψελλός, σελ. 147].
- 113 φ. 154. Περὶ φιλίας, πρὸς τοὺς ἀνεψίους τοῦ πατριάρχου κῦρ Μιχαήλ [ἐκδίδεται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ, σελ. 513-523].
- 114 φ. 155*. Λόγος χαρακτηρίζων τὴν τοῦ πρωτοσυγκέλλου ἀρετὴν. "Αρχ. Χαρακτηρίζει τὸν ἄνδρα, ἔστω γὰρ τέως ἀνώνυμος.

- 115 φ. 156. Πρὸς τὸν πατριάρχην κϋρ Μιχαήλ τὸν Κηρουλάριον [Δημοσιεύεται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ σελ. 505 - 513].
- 116 φ. 157. Λόγος ἀλληγορῶν τὴν τοῦ Διὸς γένεσιν καὶ τὸν καταποθέντα λίθον τῷ Κρόνῳ, τὴν Διὸς ἀνατροφὴν ὑπὸ τῶν Κουρήτων καὶ τὴν τοῦ Κρόνου ἀνάρσεις [ὁ αὐτὸς ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν, Περὶ μύθων, ἐν φύλλῳ 6*. βλέπε ἀριθμὸν 9]. Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ *Annuaire*, 1875.
- 117 φ. 157*. Περὶ τοῦ, πῶς οἱ μὲν τῶν ἀνθρώπων γίνονται φρόνιμοι, οἱ δέ, μωροί. Ἄρχ. Ὑμεῖς μὲν εὐθὺς ἐγελάσχετε εἰρηκότος ἐμοῦ ὑπόθεσιν.
- 118 φ. 158*. Τί ἐστὶ τὸ Πανδάρου τόξον. Ἄρχ. Ἔστι μὲν οὐδ' ὅπερ εἰρήκειν εὐθὺς ἐρωτηθεὶς [Ὁ αὐτὸς λόγος ἐν Βιεννάζῳ κώδικι ἐπιγέγραπται « Εἰς τὸ λίγξε βιός, νευρὴ δὲ μέγ' ἴαχεν ». Ἰλιάδος Δ'. στ. 125. Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ *Annuaire*, 1875].
- 119 φ. 159*. Ἐγκώμιον εἰς τὴν ψύλλαν. Ἄρχ. Καὶ ὡς ἀληθῶς ἄπορον, εἰ πάντων μὲν ὑποκειμένων [ἐξεδόθη ὑπὸ *Boissonade*, Ψελλός, σελ. 73].
- 120 φ. 160. Τοῦ αὐτοῦ· ἐξήγησις τῶν Χαλδαϊκῶν ῥητῶν. Ἄρχ. Χαλδαϊκὸν λόγιον. Ἔστιν εἰδῶλω μερίς [ἐξεδόθη πολλάκις, καὶ τελευταῖον ἐν *Migne Patrologia Graeca* CXXII, σελ. 1123].
- 121 φ. 163*. Τοῦ αὐτοῦ· ἐκθεσις κεφαλαϊώδης καὶ σύντομος τῶν παρὰ Χαλδαίους δογμάτων. Ἄρχ. Ἐπτὰ φασὶ σωματικὸς κόσμος [ὁμοίως, σελ. 1149].
- 122 φ. 165. Τοῦ αὐτοῦ· ἐγκώμιον εἰς τὴν ψύλλαν ἕτερον. Ἄρχ. Τὸν κόνωπά φασιν ὡς ἐλέφαντα· [ἐξεδόθη ὑπὸ *Boissonade*, Ψελλός, σελ. 78].
- 123 φ. 165*. Ἐγκώμιον τῆς φθειρός. Ἄρχ. Ἀλλ' ἡ φθειρ ἴσως τῇ ψύλλῃ τῆς εὐφημίας ἐπιδοσχῆνεν [ὁμοίως, σελ. 85].

- 124 φ. 166*. Περὶ κόρεως. *Αρχ. Οἱ δὲ πολλοὶ τοὺς κόρεις κακίζουσιν ῥμοίως σελ. 91].
- 125 φ. 168. Περὶ τῆς γυναικείας πανηγύρεως τῆς Ἀγάθης [ἐκδίδεται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ σελ. 527-531].
- 126 φ. 168*. Εἰς τὴν φωνὴν τὴν λέγουσαν, Σήμερον τὰ ἄγχι κόντουρα καὶ αὐριον ἢ ἀνάληψις ῥμοίως σελ. 532-536].
- 127 φ. 169*. Πρὸς τό, ἴδε καὶ ἐξέστηκεν ῥμοίως σελ. 536-37].
- 128 — Εἰς κοινολεξίαν, τό, ὅτι ἔφθασεν ῥμοίως σελ. 537-541].
- 129 φ. 170. Ἑτεραὶ ἐξηγήσεις καὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἀστειῶν λόγων καὶ δημῶδῶν, καὶ μετάφρασις τούτων ἐκ τοῦ ἀπτείου εἰς τὸ βέλτιον καὶ ὑψηλότερον ῥμοίως σελ. 541-543].
- 130 φ. 171. Ἐγκώμιον εἰς τὸν ὀσιώτατον κῦρ Κωνσταντῖνον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως τὸν Δειχοῦδην [ἐξεδόθη ἐν Δ' τόμῳ Μεσ. Βιβλ. σελ. 388-421].
- 131 φ. 175*. Ἐγκώμιον εἰς Ἰωάννην τὸν θεοσεβέστατον μητροπολίτην Εὐχαΐτων καὶ πρωτοσύγκελλον [ἐκδίδεται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ σελ. 142-167].
- 132 φ. 179. Μονωδία εἰς τὸν πρωτοσύγκελλον καὶ μητροπολίτην Ἐφέσου κῦρ Νικηφόρον ῥμοίως σελ. 102-105].
- 133 φ. 179*. Ἐτέρα μονωδία, εἰς τὸν βασιλέα κῦρ Ἀνδρόνικον τὸν Δούκην. *Αρχ. Τί ποτε ταῦτα, καὶ τίς ὁ κλόνος τῆς πόλεως. [Καθὰ ἐσημειώθη ἐν ἀριθμῷ 48, τὸ τέλος εὔρηται ἐν φύλλῳ 41].
- 134 φ. 180. Τοῦ Ψελλοῦ. Περὶ προτελείων τῆς τῶν νόμων ἐπιστήμης. *Αρχ. Ἐπιβατήριά σοι ταῦτα τῆς νομικῆς, εἰτά σε εἰσαγάγω καὶ εἰς τὰ ἄδυστα.
- 135 φ. 180*. Περὶ τῆς τῶν ἀγωγῶν διαιρέσεως. *Αρχ. Προάγωνές σοι καὶ ταῦτα τῶν μεγάλων ἀγῶνων τῶν νομικῶν.
- 136 φ. 181. Περὶ κονδικτικῶν κοινῶς πάντων περὶ ἀγωγῶν διαιρέσεως. *Αρχ. Ἀποδίδωμι μὲν σοι ὡς περ ἔλλειμμα ὧν ἀπωφλήκαμεν, καὶ τὰ τῶν κονδικτικῶν κοινά.

- 137 φ. 181*. Περὶ καινῶν δογμάτων καὶ ὄρων τῶν νομικῶν Ῥωμαϊστὶ λεγομένων λέξεων. Ἄρχ. Ἄδριάνειον δόγμα, ὅπερ βούλεται τὸν καλῆ πίστει νομέα [Ἐξεδόθη ὑπὸ Boissonade, Ψελλὸς σελ. 110, καὶ ὑπὸ Migne μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως Patr. Gr. CXXII, σελ. 1023].
- 138 φ. 182*. Περὶ τῆς τῶν Διγέστων διαιρέσεως. Ἄρχ. Τοῦ νομικοῦ πτυχίου παντός, τὸ μὲν εἰσι κώδικες, τὸ δέ, δίγιστα.
- 139 φ. 182. Περὶ διαφορῶν νομίμων. Ἄρχ. Ἡ τῶν καλῆ πίστει ἀγωγῶν ἀπαριθμησις, αὕτη, πράσις, ἀγορασία.
- 140 φ. 182*. Σύντομος διαίρεσις τῶν Νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Ἄρχ. Ἐδεήθης μαθεῖν παρ' ἡμῶν, ποῖαι μὲν τῶν Νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ νομοθεσιῶν.
- 141 φ. 183*. Τοῦ αὐτοῦ Ψελλοῦ, σύνοψις διὰ στίχων σαφῶν καὶ πολιτικῶν, περὶ πασῶν τῶν ἐπιστημῶν, γενομένη πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα κῦρ Μιχαὴλ τὸν Δούκαν, ἐκ προστάξεως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ βασιλέως, ὡς τε διὰ εὐκολίας καὶ ἡδύτητος ἐναχθῆναι τοῦτον εἰς τὴν μάθησιν τῶν ἐπιστημῶν. Ἄρχ. Μελέτω σοι γραμμυτικῆς καὶ τῆς ὀρθογραφίας. [Ἐξεδόθη ὑπὸ Boissonade, Anecdota Graeca vol. III, σελ. 200, ἐξ ἄλλου ἀτελοῦς χειρογράφου].
- 142 φ. 189-239. Ἐπιστολαὶ διάφοροι πρὸς διαφόρους τὸν ἀριθμὸν 215. [Ἐκ τούτων ἑννέα πρὸς Καίσαρα τὸν Δούκαν διευθυνόμεναι (φ. 189*. — 191, καὶ 215*).] ἐξεδόθησαν ὑπὸ Boissonade, Ψελλὸς σελ. 170-188, καὶ ὑπὸ Migne μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως Patr. Gr. CXXII, σ. 1169-1185· τρεῖς δὲ πρὸς τὸν μητροπολίτην Θεσσαλονίκης (φ. 201* καὶ 214) ὑπὸ Tafel de Thessalonica ejusque agro, καὶ ἐν τῇ προρρηθείσῃ συλλογῇ τοῦ Migne, σ. 1162-1169· αἱ δὲ λοιπαὶ 203 ἐκδίδονται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ σελ. 219-497]. Ἐν τέλει τοῦ φύλλου 236* εὑρεται τὸ ἐξῆς μόνον προσίμιον ἐτέρας ἀνεπιγράφου ἐπι-

στολής τοῦ Ψελλοῦ « [Ἡ] περί τὰς ἐπιστήμας προθυμίας σου πολλοῦ ἀν' ἀξία ἦν, εἰ, καθάπερ ἐπὶ ζυγοῦ σταθμωμένην πραγμάτων ἐναντίων, ὄλφ βάρει καὶ ὄλκισ ῥοπαῖς πρὸς τὸ κρεῖττον ἀπένευεν· ἐπεὶ δὲ μεῖζον τῆς ἀληθείας τὸ ὑπονοούμενόν σοι πεφώραται, καὶ οὐχ ὡς περ αἱ λάκαιναι κῦνες λαγῶ καὶ λοπάδος, προτεθειμένων ἐπὶ τὸ ζῶον ὄρμῃς, ἀλλ' ὡς

- 143 φ. 238*. Τοῦ Εὐχαΐτων [ἐπιστολῆ πρὸς Ψελλόν]· ἐκδίδονται ἐν τῷ παρόντι τόμῳ σελ. 495-496.
- 144 φ. 239-253*. Τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κῦρ Εὐσταθίου ἐπιστολαὶ [τὸν ἀριθμὸν 48]· ἐξεδόθησαν ὑπὸ Tafel, ἐν Eustathii opuscula, Lipsiae 1838, καὶ Migne Patr. Gr. CXXXVI, σ. 1245-1317. Αἱ ἐν φύλ. 245*-248* πρὸς Γρηγόριον τὸν Ἀντίοχον καὶ τινα ἀνώνυμον δύο ἐπιστολαί, ἡμαρτημένως ὡς μία καὶ μόνη ἀριθμηθεῖσαι ἐσημειώθησαν δις ὡς ιθ'. διὰ τὸν λόγον τοῦτον, τόσον ἐν τῷ χειρογράφῳ, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Tafel καὶ τοῦ Migne, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἀναβιβάζεται εἰς 47, ἀντὶ τῶν πραγματικῶν 48, ἣ μᾶλλον 49, ἐὰν ὡς ἐπιστολῆ καταλογισθῇ καὶ ἡ κατὰ Μωκησῶνος ἠθοποιία].
- 145 φ. 254-257. Μιχαὴλ Ψελλοῦ ἐπιστολαὶ εἴκοσι καὶ ἐπτὰ [Ταύτας ὁ Tafel, ἀπατηθεὶς ἐκ τοῦ χειρογράφου, μὴ φέροντος διακριτικὴν τινα ἐπιγραφὴν, ἐξέλαβεν ὡς τοῦ Εὐσταθίου Θεσσαλονίκης καὶ ἐπ' ὀνόματι τούτου ἐξέδωκεν ἐν συνεχείᾳ τῶν προρρηθεισῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ (MH-0Δ). ἐξ αὐτοῦ δὲ παραλάβων καὶ ὁ ἀββᾶς Migne, ἐπ' ὀνόματι ὁμοίως τοῦ Εὐσταθίου ἐδημοσίευσεν ἐν Patrologia Graeca CXXXVI, σ. 1317-1334. Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται διευθύνονται πρὸς γνωστοὺς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φίλους καὶ συγχρονούς τοῦ Ψελλοῦ, ἦτοι αἱ μὲν πέντε πρὸς τὸν καί-

- σαρξ Ἰωάννην τὸν Δούκαν (48, 49, 50, 51, 74), μία πρὸς τὸν πατριάρχην Κωνσταντῖνον τὸν Λειχοῦδην (63), ἐτέρα πρὸς τὸν κριτὴν Θράκης καὶ Μακεδονίας Πόθον τὸν μάγιστρον (68), αἱ δὲ λοιπαὶ 18 πρὸς διαφόρους ἀνωνύμους (52 - 59; 62, 64, 67, 69 - 73). Ἐν μέσῳ τῶν τελευταίων ἐπιστολῶν 73 καὶ 74 παρεντίθεται καὶ ἐγκώμιον εἰς τὸν Βιθυνικὸν Ὀλυμπον, ποιηθὲν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπὸ Ψελλοῦ ὅτε ἐξελέξατο τὸ ὄρος τοῦτο ὡς προσωρινὸν ἀσκητήριον].
- 146 φ. 258. Τοῦ αὐτοῦ [Ψελλοῦ], εἰς τό, ἀκολουθήσατε αὐτῷ καὶ τῷ οἰκοδεσπότῃ εἶπατε. Ἄρχ. Πολλοῖς πολλάκις ἐζήτηται τὸ τοῦ οἰκοδεσπότου ὄνομα ὑφ' ὃν ὁ Χριστὸς δύο τῶν μαθητῶν.
- 147 φ. 258*. Ὁ Πατὴρ οὐσίαις ἢ ἐνεργείαις ὄνομα; Ἄρχ. Πρὸς ἕτερον αὐθις πρόβλημα τῶν τοῦ Εὐνομίου ὁ πατὴρ διαμάχεται.
- 148 φ. 259*. Εἰς τό, ἐὰν δὲ λεγόντων ἡμῶν. Ἄρχ. Ἐὰν δὲ λεγόντων ἡμῶν, φησὶν ὁ πατήρ, ὅτι τῷ αἰτίῳ μείζων ὁ πατήρ τοῦ υἱοῦ.
- 149 φ. 261. Εἰς τό, γινώσκοντες καλῶς τὸν ποιμένα καὶ γινωσκόμενον. Ἄρχ. Τὴν ἐργασίαν ἐνταῦθα τοῦ παραδείγματος κατὰ τὸ εὐαγγελικὸν ῥητὸν πρὸς ὃ ἐβούλετο.
- 150 φ. 262. Εἰς τὸ ἀποστολικὸν ῥητὸν τό, πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἂν ποιῆσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματος ἐστι. Ἄρχ. Καὶ μὴν καὶ τᾶλλα τῶν ἁμαρτημάτων σώματος δεῖται ὡς τε προχωρῆσαι τὴν δύναμιν αὐτῶν εἰς ἐνεργεῖαν.
- 151 φ. 262*. Εἰς τὸ ῥητὸν τῆς πρώτης ὁμιλίας τῆς Ἐξχημέρου τοῦ μεγάλου Βασιλείου τὸ λέγον, Διὰ τοῦτο οἱ μὲν, ἐπὶ τὰς ὑλικὰς ὑποθέσεις κατέφυγον, τοῖς τοῦ κόσμου στοιχείοις τὴν αἰτίαν τοῦ παντὸς ἀναθέντες, οἱ δὲ, ἄτομα καὶ ἀμερῆ σώματα καὶ ὄγκους καὶ πόρους συνέχειν τὴν φύσιν τῶν ὀρατῶν ἐφαντάσθησαν. Ἄρχ. Ἰακῶβος ἐνεάσας τοῖς ἐκ τοῦ περιπάτου δόγμασιν ὁ μέγας Βασιλεὺς.

- 152 φ. 263*. Εἰς τὸ παροιμιακὸν ῥητόν, τό, ἡ σοφία ὠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον καὶ ὑπῆρξε στύλοις ἑπτά. *Ἀρχ. Ἐγραψε μὲν ὁ Σολομῶν κατὰ τὴν ἐν τοῖς βασιλείοις εὐρισκομένην ῥῆσιν.
- 153 φ. 264*. Τὰ λειπόμενα τῆς προηγησαμένης ἐξηγήσεως. *Ἀρχ. Κατὰ τὴν τοῦ Σολομῶντος ἐν παροιμίαις παραινέσιν μόνον ἡ ἀρχὴ εὕρηται.
- 154 φ. 265. Τὸ τέλος ἑτέρου λόγου.
- 155 φ. 265*. — Εἰς τό, Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ *Ἀρχ. Σολομῶν μὲν ὁ σοφώτατος, τό, Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ.
- 156 φ. 266. Εἰς τὸ τροπάριον τοῦ κανόνος τῆς Μεταμορφώσεως ἐκ τῆς πέμπτης ὥδης. *Ἀρχ. Τὸ ἀρχέτυπὸν σου φησι τὸ τῆς Δαμασκοῦ κάλλιστον θρέμμα Ἰωάννης ὁ μελωδός.
- 157 φ. 267. Εἰς τό, ὡς ἄνθρωπος ὑπάρχω, οὐσία, οὐ φαντασία, οὕτω θεὸς τῷ τρόπῳ τῆς ἀντιδόσεως ἡ φύσις ἡ ἐνωθεῖσά μοι. Χριστὸν ἔνα διό με γινώτε, τὰ ἐξ ὧν ἐν οἷς ἅπερ πέφυκα σώζοντα. *Ἀρχ. Πρὸ τῆς κατὰ μέρος τοῦ, ὡς ἄνθρωπος, ὑπάρχω, ζητήσεώς τε καὶ ἐξηγήσεως.
- 158 φ. 268. Εἰς τὸ αὐτὸ διὰ στίχων ἱαμβικῶν. *Ἀρχ. Ὡς περ βροτὸς πέφυκα καὶ θεὸς πέλω.
- 159 φ. 268*. Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τό, Κύριε ἐλέησον. *Ἀρχ. Δοκεῖ τισιν ἀπλοῦν εἶναι καὶ ταῖς προχείροις ἡμῶν ἐννοίαις.
- 160 φ. 269. Τοῦ αὐτοῦ· εἰς τό, σοὶ μόνῳ ἤμαρτον καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα. *Ἀρχ. Σοὶ φησιν ὁ Δαυὶδ μόνῳ ἤμαρτον καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα, πρὸς τὸν θεὸν τοὺς ἱλαστηρίους ποιούμενος.
- 161 φ. 270*. Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τό, εὐαγγελικόν, Μαρία, στραφεῖσα ἐκεῖνη λέγει αὐτῷ. *Ἀρχ. Ὅπερ τοῖς ἀποστόλοις ἦν ὁ Θωμᾶς, ἀμφιρεπῆς τὴν διάνοιαν, καὶ κατὰ τοῦτο μᾶλλον δίδυμος καὶ ὧν καὶ καλούμενος.

- 162 ρ. 271. Εἰς τὸ θεολογικόν, τό, ταῦτα τοῖς αἰνιγματιστικῆς παρ' ἡμῶν. Ἄρχ. Λύσας ἰκανῶς ὁ μέγας οὗτος πατήρ τῶν ἐριστικῶν ἀντιθέσεις, ἃς κατὰ τῆς ἐκκλησίαις μεμελετήκασιν.
- 163 ρ. 272. Περὶ αἰῶνος καὶ χρόνου. Ἄρχ. Ὁ ἡμεδαπὸς θεολόγος Γρηγόριος τὸν αἰῶνα ὅ, τί ποτε ἐστὶν ὀριζόμενος.
- 164 ρ. 273. [Εἰς τὰς ἐρωτήσεις, τίς ὁ ἐπενδύτης ὃν ὁ κορυφαῖος περιζωσάμενος Πέτρος ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, καί, τίνες αἱ ἀκρίδες καὶ τὸ ἄγριον μέλι ὅπερ ἢ πρόδρομος τοῦ Λόγου φωνῆ ἀποχρῶσαν ἐκέκτητο δίαιταν, καί, τίς ὁ ἐπικείμενος ἄρτος τῇ ἀνθρακίῃ]. Ἄρχ. Τρία ταῦτα εἰώθασιν ὁ πολὺς ὄμιλος ἐρωτᾶν, τίς ὁ ἐπενδύτης.
- 165 ρ. 273*. Εἰς τό, ἐπλήγη ὡσεὶ χόρτος καὶ ἐξηράνθη ἡ καρδία μου. Ἄρχ. Εἰ φαμὲν τρέφεσθαι τὴν ψυχὴν καὶ αὐξάνειν καὶ θεωριῶν κρειττόνων ἐμπίπλασθαι.
- 166 — Εἰς τὸ θεολογικὸν ῥητὸν ὅτι, δεόν τὰ ἐναντίῳ τῷ ἐναντίῳ καρποῦσθαι. Ἄρχ. Κάμῃ πολλάκις ἔβραττε τὸ θεολογικὸν τοῦτο ῥητὸν περὶ οὗ συνετώς.
- 167 ρ. 274*. Ἐκ τοῦ περὶ υἱοῦ· εἰς τό, διὰ τοῦτο μονὰς ἀπ' ἀρχῆς εἰς δυάδα κινήθεισα μέχρι τριάδος ἔσται. Ἄρχ. Οὐκ ἀποκρύβομαι πρὸς ὑμᾶς, ὡ φίλτατοι παῖδες, οὐδὲ διὰ τῆς φιλοσοφίας ὠδίνεσα, ὅ, τί ποτε πέπονθα.
- 168 ρ. 275*. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου. Ἄρχ. Ἴσως ὁ μὲν Πλάτων ἀσυκοφάντητος ἰδίαις ἐνοιαῖς ἀρμύζων τὸν περὶ τῆς ὑπερχύσεως λόγον.
- 169 ρ. 276. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου. Πῶς οὐ συνάναρχα εἰ συναΐδια; Ἄρχ. Πῶς οὖν εἰ συνάναρχα, οὐ συναΐδια; ἡρετό τις ὑμῶν.
- 170 ρ. 277. Ἐκ τοῦ πρώτου λόγου τοῦ περὶ υἱοῦ· εἰς τρεῖς αἱ ἀνωτάτω τάξεις (γρ. δόξαι) περὶ θεοῦ. Ἄρχ. Τρεῖς τὰς ἀνωτάτω δόξας περὶ θεοῦ φάμενος ὁ πατήρ.

- 171 φ. 278. Εἰς τό, ἀλλ' εἰ ταῦτόν τῷ πατρὶ ὁ υἱὸς κατ' οὐσίαν, ἀγέννητος δὲ ὁ πατήρ, ἔσται τοῦτο καὶ ὁ υἱός. Ἄρχ. Ἄλλ' εἰ ταῦτόν τῷ πατρὶ ὁ υἱός, φησί.
- 172 φ. 279. Εἰς τό, τρισσὴν γέννησιν οἶδεν ὁ λόγος. Ἄρχ. Οὐδὲν καινὸν εἰ διαποροῦσιν ἡμῖν συμβέβηκε περὶ τοῦ θεολογικοῦ ῥητοῦ.
- 173 φ. 280. Εἰς τό, ὄψει τὰ ὀπίσθια. Ἄρχ. Τὴν μὲν οἰκονομίαν δι' ἣν οὐ τὸν Μωϋσῆν μόνον, ἢ τὸν δεῖνα στρατηγόν.
- 174 φ. 281. Εἰς τό, εἶδον ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατessάρων. Ἄρχ. Τὴν μὲν οἰκονομίαν δι' ἣν ὁ μακάριος Παῦλος τῆς οἰκειᾶς ἀποκαλύψεως τὸ μυστήριον.
- 175 φ. 282*. Εἰς τό, ἀπάρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγόντα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβχίνοντας καὶ καταβαίνοντας. Ἄρχ. Πρὸς τὸν Ναθαναὴλ θεαυμακώτα ὅτι περ αὐτῷ εἰρήκει ὁ Κύριος.
- 176 φ. 283*. Εἰς τό, οἱ μὲν ἄνθρωποι τρεπτοί, οἱ δὲ δαιμόνες ἄτρεπτοι. Ἄρχ. Τοῖς μεγάλοις καὶ τοῦτο συνηριθμηται ζητήμασι τε καὶ δόγμασι.
- 177 φ. 284*. Ἑρμηνεία εἰς τὸ ῥητόν τῆς Κλίμακος. Ἄρχ. Ὁ μεμάθηκα, ἀλλ' οὐχ ὃ πέπονθα ἐπηγγειλάμην διδάσκειν ὑμᾶς.
- 178 φ. 285*. Εἰς τό, ὅσοι ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται. Ἄρχ. Ὅσοι, φησὶν ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται, καὶ ὅσοι ἐνόμως ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· εἶτα ζητεῖτε.
- 179 φ. 286. Εἰς τὸ ῥητόν τοῦ Ἰωβ, καὶ ἦλθον οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ παραστῆναι ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ ὁ διάβολος σὺν αὐτοῖς. Ἄρχ. Οὐκ ἐβουλόμην τοῦτο μόνον διαλύσασθαι τὸ ἀπόρημα, διότι φάραγγες αὐτῷ.
- 180 φ. 287*. Εἰς τό, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον ἐν ἡμῖν, καὶ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυ-

- νον. Ἄρχ. Περιλοσόφηται τοῦτο θαυμασίως τῷ θεῷ Δαυὶδ
 νῦν μὲν πληθυντικῶς εἰρηκότι.
- 181 φ. 288. Εἰς τό, ὅτι πνεῦμα διήλθεν ἐν αὐτῷ, καὶ οὐχ
 ὑπάρξει καὶ οὐκ ἐπιγνώσεται ἔτι τὸν τόπον αὐτοῦ. Ἄρχ.
 Εἶτε πνεῦμα βούλοιοτί τις τὴν ψυχὴν ὀνομάζειν, εἶτε τὸ
 ἐξ ἀέρος εἰσπνεόμενον.
- 182 φ. 288*. Ἐξήγησις σύντομος κατὰ ἀλληγορίαν τοῦ νθ'
 ψαλμοῦ. Ἄρχ. Εὐεπιχείρητος πρὸς ἀλληγορίαν ἦν ἐζήτη-
 σας ἐπιγραφὴν τοῦ πεντηχοστοῦ ἐνάτου ψαλμοῦ.
- 183 φ. 289. Εἰς τὰ ζητούμενα τοῦ ἐξηκοστοῦ ἐβδόμου ψαλ-
 μοῦ. Ἄρχ. Τί μοι τάδε, ἢ τάδε τοῦ παρόντος ψαλμοῦ;
 ξύμπας οὗτος οὐδέν τι τῶν αἰνιγμάτων ἀπέοικε.
- 184 φ. 290. Ἐτέρα ἐπίλυσις ψαλμικῆς ῥήσεως. Ἄρχ. Ὁ δοκεῖς
 ἀκατάλληλον καὶ ἀνακόλουθον εἶναι παρὰ τῷ ἐβδομηκο-
 στῷ ψαλμῷ ῥητόν.
- 185 — Λύσις προφητικοῦ λόγου, ἐκ τοῦ Ἡσαίου. Ἄρχ. Ἐκ
 μέρους ἠρώτηκας τὸν τῆς προφητείας χρησμόν, δεῖ δὲ
 ὄλην εἰπεῖν τὴν περικοπὴν.
- 186 φ. 291*. Ἐτέρα λύσις προφητικῆς ῥήσεως. Ἄρχ. Ἀσαρέ-
 στατον μὲν καὶ τοῦτο παντάπασιν ὅπερ ἠρώτησας τοῦ
 προφήτου Ἡσαίου ῥητόν.
- 187 φ. 292. Εἰς τὸ θεολογικὸν ῥητόν, τὸ ὡς περ στέφανος δόξης
 οὔτω καὶ στέφανος ὕδρευς. Ἄρχ. Οὐκ ἔστι τῆς τοῦ
 θεολόγου Γρηγορίου γλώττης πρῶτης, ὅπερ ἠρώτησας.
- 188 — Εἰς τὸ δρέπανον ὃ τεθέαται Ζαχαρίας πετόμενον. Ἄρχ.
 Τὸ δρέπανον ὃ τεθέαται Ζαχαρίας πετόμενον, τὸ δεκά-
 πηχον τὸ πλάτος.
- 189 φ. 292*. Περὶ τινῶν γραφικῶν ῥήσεων ἐναντίως ἔχειν ὑπει-
 λημμένων. Ἄρχ. Οὐ χρή σε θαυμάζειν εἰ τὸ αὐτὸ δια-
 φόροις καὶ ἐναντίοις δηλοῦται ὀνόμασιν.
- 190 φ. 293. Τῶν εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα ἀλληγορουμένων κρυφίως

τῷ θεολόγῳ Γρηγορίῳ ἐξήγησις. "Ἀρχ. Ὁ μὲν μέγας πατήρ Γρηγόριος ὁ τῆς θεολογίας φωστὴρ τοῖς εὐαγγελικοῖς ἐπόμενος ῥήμασι.

- 191 φ. 293*. Ἐκ τοῦ περὶ υἱοῦ λόγου· τό, καὶ πολλοὺς, ὁ φρίττω λέγων, Χριστοὺς ἀνθ' ἑνὸς ἢ μετὰ θάρσους θερμότης πεποίηκεν. "Ἀρχ. Κατατρέχων οὗτος ὁ μέγας πατήρ τῆς θερμῆς μετὰ θάρσους φύσεως.
- 192 φ. 294. Εἰς τὸ θεολογικὸν ῥητόν, τό, ὁ μὲν χαλκοῦς ὄφις. "Ἀρχ. Δοκεῖ πως ὁ μέγας οὗτος πατήρ ἐναντία τῷ νόμῳ καὶ τῷ Μωϋσῆ φθέγγεσθαι.
- 193 φ. 295. Εἰς τό, τὰ μὲν δὴ σωματικά τοῦ Χριστοῦ. "Ἀρχ. Εἰπὼν ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ὅτι, τὰ μὲν δὴ σωματικά τοῦ Χριστοῦ τέλος ἔχει.
- 194 φ. 295*. [Εἰς τὸ θεολογικόν, τί φήσω πρὸς τοὺς τὴν Ἀστάρτην προσκυνοῦντας]; "Ἀρχ. Τί φήσω, φησὶν ὁ μέγας, πρὸς τοὺς τὴν Ἀστάρτην προσκυνοῦντας, ἢ τὸ Χαμῶς βδέλυγμα Σιδωνίων.
- 195 φ. 296. [Τί σημαίνει τὸ πρωτότοκος]; "Ἀρχ. Ὑμεῖς μὲν τὸ πρωτότοκος ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς ἠρωτήκατε, ὃ, τί ποτε σημαίνει τοῦνομα πολυπραγμονοῦντες.
- 196 φ. 297. Ἐκ τοῦ περὶ θεολογίας λόγου· εἰς τό, τί ποτέ ἐστι τὸ θεῖον; "Ἀρχ. Ἡ διαλεκτικὴ οὐχ ὠρισμένῃ τινὰ ἔχει, ὡς περ αἰ λοιπαὶ ἐπιστῆμαι.
- 197 φ. 298. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· εἰς τό, εἰ δὲ ἄυλον φησομεν. "Ἀρχ. Καὶ πάλιν ὁ μὲν περὶ τοῦ ἀσωμάτου λόγος ἀναμεινάτω.
- 198 φ. 298*. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· εἰς τό, πῶς δὲ οὐκ ἐν τόπῳ πάντως φησί. "Ἀρχ. Πῶς δὲ οὐκ ἐν τόπῳ φησὶν εἶγε φερόμενον· οὐκ οἶδα μὲν ὡς τί τοῦτο εἰρηκῶς ὁ πατήρ.
- 199 φ. 299. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· εἰς τό, ἐπεὶ γὰρ φησὶν οὗ

- σῶμα ὁ θεός. Ἄρχ. -Πρὸς τὸν ἀυχοῦντα διχλεκτικῆς με-
θόδοις τὸν θεὸν κατελιηφέναι οἶσθαι.
- 200 φ. 300. Ἐκ τοῦ περὶ υἱοῦ πρώτου λόγου· εἰς τό, ὁ χρό-
νος ἐν χρόνῳ, ἢ οὐκ ἐν χρόνῳ. Ἄρχ. Θρυλλοῦμενόν ἐστιν
ἀνά τὰς ἀπάντων γλώσσας τουτί τὸ ἐρώτημα.
- 201 φ. 300*. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· εἰς τό, τοῦ δὲ νῦν ἐγὼ
ψεύδομαι, δὸς τὸ ἕτερον. Ἄρχ. Πρὸς τὸν εἰρηκότα τὸ
διλήμματος ἐκεῖνο, μᾶλλον δὲ ἀσεβές τι πρόβλημα.
- 202 φ. 301*. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· εἰς τό, ἐν ἔτι μοι λύσον
τῶν αἰνιγμάτων. Ἄρχ. Οὕτω μὲν φησι πρὸς τὸν ἀντίδο-
ξον ὁ πατήρ· σὺ δὲ αἰνίγματα οἴου.
- 203 φ. 302. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· εἰς τό, τίς οὐσία θεοῦ.
Ἄρχ. Ταῖς λογικαῖς τοῦ μεγάλου πατρὸς λύσεις, ἀς δὴ
πρὸς τὰς ἐπαγωγὰς τῶν διχπορήσεων.
- 204 φ. 302*. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· εἰς τό, τίς ἔτι λόγος αὐ-
τοῖς τῶν ἀφύκτων. Ἄρχ. Ὁ μέγας πατήρ τοῦτο προτείνεται
προστιθείς· τάχα δ' ἂν ἐπ' ἐκεῖνο καταφύγοι εντελευταῖον.
- 205 φ. 303*. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· εἰς τό, ὁ μὲν ἡμέτε-
ρος λόγος ὡς περ ἵππου καὶ βοός. Ἄρχ. Εἶτα πῶς
οὐκ ἐσκότωνται οἱ μὴ τὸν τοῦ πατρὸς λόγον κυρίως
θεὸν ὀνομάζοντες [Ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐν φύλλῳ 26*,
ὑπ' ἀριθμὸν 37].
- 206 φ. 304. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· εἰς τό, ἔστω δὲ ὑμῶν
χάριν καὶ οὐσία τις ὁ πατήρ. Ἄρχ. Φιλοσόφως ἄγαν ὁ
μέγας οὗτος πατήρ τὴν ἀμφίβολον τοῦ Εὐνομίου ἀνα-
σκευάσας ἐρώτησιν.
- 207 φ. 304*. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· εἰς τό, οὗτος ὁ νῦν κα-
ταφρονούμενος ἦν ὅτε καὶ ὑπὲρ σέ ἦν. Ἄρχ. Ἐπειδὴ ὡς
περὶ ψιλοῦ ἀνθρώπου ὁ Εὐνόμιος διελέγετο τοῦ Χριστοῦ.
- 208 φ. 306. Ἐκ τοῦ τῆς Πεντηκοστῆς λόγου· εἰς τό, ἔστι
διαφορὰ χρισμμάτων. Ἄρχ. Ἠρωτήκατε τίς ἡ τῶν χρι-

σμάτων διαφορά, και πῶς τὰ μὲν, ἐτέρων δεῖται πρὸς διάκρισιν.

- 209 φ. 306*. Ἐκ τοῦ, ἐμελλεν ἄρα· εἰς τό, και εἰ τὸ πάντα ἐν πᾶσι κεῖσθαι. Ἄρχ. Εἰ και πόρρω τοῦ καιροῦ τὸ ἐρώτημα, και μὴ μετὰ τῆς ἀκριβείας τοῦ δόγματος και τὸ εὐκαιρον ἔχον.
- 210 φ. 307. Εἰς τό, ἢ βούλεται μοῖραν ἡμᾶς ὄντας θεοῦ. Ἄρχ. Ἀλλὰ πῶς ἡμεῖς μοῖρα θεοῦ; ἤρετό τις τῶν συνειλεγμένων ἐνταῦθα τὸ θεολογικὸν ῥητὸν προβαλλόμενος.
- 211 φ. 307*. Εἰς τό, τοσοῦτον διὰ σὲ ἄνθρωπος, ὅσον γίνῃ σὺ δι' ἐκεῖνον θεός. Ἄρχ. Περὶ τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως ὁ λόγος.
- 212 — Εἰς τό, θεὸς θεοῖς ἐνούμενός τε και γνωριζόμενος. Ἄρχ. Ἐπειδὴ και ὁ μέγας οὗτος ἐτόλμησε πατὴρ τῶν ἀνεφίκτων ἐφάψασθαι.
- 213 φ. 308*. Εἰς τό, θεὸν σταυρούμενον βλέπειν. Ἄρχ. Τοιοῦτόν ἐστιν, ᾧ φίλτατοι παῖδες, τὸ μὴ θείοις λόγοις προσομιλεῖν.
- 214 φ. 309. Ἐκ τοῦ, πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός· εἰς τό, δεινὸν γὰρ ἦν ὡς παιδίον κλαυθυρίζεσθαι. Ἄρχ. Δέον ἐστὶν ὡς ἀληθῶς και ὑμᾶς παιδίων δίκην πρὸς τὸν διδάσκαλον κλαυθυρίζεσθαι.
- 215 φ. 309*. Ἐκ τοῦ, ἥττημαι και τὴν ἥτταν ὁμολογῶ. Εἰς τό, μὴ φαινώμεθα τῆς θαυμασίας ἀρετῆς κακοὶ ζωγράφοι. Ἄρχ. Κακός ἐστι ζωγράφος τῆς ἀρετῆς ὁ μὴ ἐξεικονίζων ταύτην ἐν τῇ ψυχῇ.
- 216 φ. 310. Εἰς τό, οὔτε τοῦ πατρὸς ἐκστάντος τῆς ἀγεννησίας. Ἄρχ. Τὰ περὶ τῶν προσώπων ἄριστα θεολογήσας ἡμῖν ὁ μέγας οὗτος πατὴρ.
- 217 φ. 310*. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· εἰς τό, καινοτομοῦνται φύσεις. Ἄρχ. Ὑμεῖς τὸ καινοτομοῦνται φύσεις ἀκούσαντες, τίς ἢ καινοτομία τῆς φύσεως ἠρωτήκατε.

- 218 φ. 311*. Ἐκ τοῦ εἰς τὰ Φῶτα δευτέρου λόγου· εἰς τό, οἶδ' καί πῦρ οὐ καθαρτήριον, ἀλλὰ κολαστήριον. Ἄρχ. Ὡς περ εἰσι παρά τῷ Σολομῶντι, εἴτε τῷ τοῦ Δαυτῶ προσεχῶς υἱῶ.
- 219 φ. 312*. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου· εἰς τό, θέλω τὸν πατέρα μείζω εἰπεῖν. Ἄρχ. Ταῦτα μὲν ἄ βούλεται μὲν εἰπεῖν ὁ μακάριος, ὁκνεῖ δὲ διὰ τὴν τῶν ἀκουόντων ἀσθένειαν.
- 220 φ. 313. Εἰς τό, περιεπάτει ὁ θεὸς τὸ δειλινὸν ἐν τῷ παραδείσῳ. Ἄρχ. Εἰκὸς τί μοι πεποικηκέναι δοκεῖ καὶ ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς Ἰωάννης.
- 221 φ. 314. Εἰ μνημόνεουσιν αἱ ψυχαὶ τῶν σωμάτων ἀπορραγεῖσαι. Ἄρχ. Πολλοῖς τοῦτο οἶδα ἐρωτηθὲν καὶ τῶν ἐπὶ τῆς ἐμῆς ἡλικίας καὶ οὐδ' ὁ χρόνος προέλαθεν.
- 222 — Ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ νοῦς ὀφθαλμὸς τῆς ψυχῆς. Ἄρχ. Τοῦτο δὴ τὸ ἐρώτημα νῦν μὲν σὺ πεποίηκας πρόβλημα.
- 223 φ. 314*. Εἰς τὰ ὑποκείμενα ῥητὰ τοῦ ἐπτακαίδεκάτου ψαλμοῦ. Ἄρχ. Ἀνέβη φησί, κκπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καταφλεχθήσεται.
- 224 φ. 315*. Εἰς τό, ἐπλήσθησαν οἱ ἀπόστολοι πνεύματος· ἁγίου καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι. Ἄρχ. Πολλοὶ τὸ ἐκντῖον οὐ περὶ τῶν πυρίνων γλωσσῶν ἢ θεολόγος φωνὴ διηρμήνευκε θαυμασίον ἤγνηται.
- 225 φ. 317. Τοῦ υπερτίμου καὶ ὑπάτου τῶν φιλοσόφων κυροῦ Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ ἀπόδειξις ἀπὸ διαφόρων λόγων τῆς τοῦ Κυρίου ἐνσωματώσεως· ἐστάλη πρὸς τὸν σουλτάνον ἀπὸ τοῦ βασιλέως. Ἄρχ. Ἐν πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις μεγαλοδοξότατε φίλε, κατανενόηκά σου τῆς ψυχῆς τὴν εὐγένειαν ἸΑτελής ἐν πολλοῖς διὰ τὴν διαφθορὰν τοῦ χειρογράφου, καὶ ἔλλειπῆς τὸ τέλος].

ΜΙΧΑΗΛ ΨΕΛΛΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΜΙΧΑΗΛ ΨΕΛΛΟΥ

Λόγοι ἐπιτάφιοι, Ἐγκώμια, καὶ ἕτερα.

Α.

| Τοῦ αὐτοῦ. Ἐγκώμιον εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ. φ. 74.

Τῇ μητρὶ τὸ ἐγκώμιον, ἀλλ' οὐχ ὡς τεκούσῃ τὸν λόγον κατα-
χαρίζομαι, οὐδὲ τὴν εὐφημίαν πεφιλοτίμημαι· ἀλλὰ καὶ τῇ φύσει
τὸ δίκαιον ἀποδίδωμι ὄφλημα, καὶ τῇ ἀρετῇ τὴν πρέπουσαν εἰσά-
γω συνεισφορὰν, οὐχὶ διαιωῶν ἑκάτερα, ἀλλ' οὕτω τυχὸν διὰ μιᾶς
ὑποθέσεως, τὸ εἶδος ἀμφοῖν ἐπιμεριζόμενος· εἰ γὰρ καὶ διηρη-
μένον ἑκάτερον τοὺς ἐπαινέτας λόγους ἐφέλεκται, ἐκεῖνο μὲν διὰ
τὸ ἀναγκαῖον τῆς φύσεως, τοῦτο δὲ διὰ τὸ τῆς οὐσίας ἀξίωμα,
πῶς οὐ δεῖ συμπλακείσιν ἀλλήλοις, καὶ γενομένοις παρ' ἑκατέ-
ρων καλλίσι, καὶ τοὺς ἐκ τῶν λόγων ἐπαίνους μετὰ τοῦ κρείτ-
τονος συνεισενγκεῖν σχήματος; οἷς γὰρ παρ' ἑαυτῶν ἐν μεγέθει
τὸ ἀγαθόν, τούτοις καὶ παρὰ τῶν εὐδοχιμούντων ἐν λόγοις λαμ-
πρότερον δεῖ προσεῖναι τὴν εὐφημίαν, καὶ τόσω μᾶλλον, ὅσω περ
καὶ ὁ τὸν λόγον ἐξεργαζόμενος οὐκ ἄλλοτρίᾳ χρῆται τῇ πείρᾳ,
ἀλλ' οἰκείᾳ καὶ συγγενεῖ, ὅπερ καὶ ἡμῖν συμβέβηκεν εὖ ποιῶν.

Οὐ γὰρ δεῖ τοὺς μὲν ἀλλοτρίους καὶ πόρρω τοῦ γένους ἐγκωμιάζειν θαρρούντως, λαμπρὰς ἀφορμὰς τοῖς ἐγκωμίοις παρεσχηκότας, κατολιγωρεῖν δὲ τῶν οἰκειοτάτων, καὶ διὰ τοὺς ἔξωθεν ὑποπτέοντες ἀποστερεῖν ἐκείνων τὴν προσήκουσαν τῆς εὐφημίας ἀξίωσιν, ἢ οὕτως ἢ ἀλλοτρίωσις νικῶν τὴν οἰκειότητα, καὶ πλεόν ἔχη τὸ ξένον τοῦ συγγενοῦς· καλοῦ γὰρ ὁμολογηθέντος πατράσι τε καὶ μητράσι καὶ τοῖς ἄλλως οἰκειοτάτοις χάριν ἐκτίνειν ὀπίσθη δυνατὴ, πῶς ἀναλυτέον ἡμῖν τὴν τοιαύτην ὁμολογίαν, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἴσως τὰς συνθήκας φυλάττουσιν, ἐν δὲ τοῖς καιρίοις ἐλλείπουσι, καὶ ζῶσι μὲν ἐκαίνοις πρέχουσι τὰς εὐλόγους συνεισφοράς, ἀποθανοῦσι δὲ τῆς ὁσίας καταμελοῦσι καὶ τὸν κοσμοῦντα λόγον ἀφαιροῦσι, μόνον ἐκαίνοις καταλειμμένον πρὸς ἑτέραν ζῶν μετὰλλάξουσιν;

Ἐπειτα τοῦτον μὲν φοβητέον τὸν φόβον ἐκαίνοις οἷς ἐς τοὺς ἄνω τοῦ γένους πεποίηται τὰ ἐγκώμια, ὧν ἴσως τὰς ἀρετὰς οὐκ ἴσασιν οἱ τῶν λόγων ἀκραταί, ἀλλὰ νῦν πρῶτον ἀκούουσι τῆς εὐφημίας, ὁμοῦ μὲν ἱστορούσης, ὁμοῦ δὲ καὶ κοσμοῦσης·

φ. 74. ἐγὼ δὲ κἀνταῦθα θεάρρηκα | ἐν εἰδόσι τῇ μητρὶ τὸν λόγον διδούς, καὶ ὧν πολλοὶ μάρτυρες ταῦτα ἐκαίνη ἀνατιθείς· ἅμα δὲ καὶ ἀδικοῖν ἂν τὴν μητέρα ἐλλείπων τοῦτον τὸν ἔρπον, ἐξ ἐκαίνης μὲν τοὺς λόγους λαβὼν, ὡς πρεϊόντες ἐροῦμεν, καὶ μηδὲ βραχὺ τι μέρος τοῦ χρέους ἀποπληρῶν. Οὐ τοίνυν τοῦτον ἐγὼ φοβοῦμαι τὸν φόβον, μή τις ἡμᾶς ὑποπτέυσαι ψεύδεσθαι τὰ πλείω τῶν ἐγκωμίων, ἀλλὰ μὴ πολλοὶ καταγνοῖεν τῆς ἀτελοῦς τῶν λόγων δυνάμεως, ὁμήσαντας μὲν τὸ ἐγγενὲς χρέος τῇ μητρὶ διαλύσασθαι, ἐλάττους δὲ ὀφθέντες τῆς προθυμίας, καὶ διδόντας οὐχ ὅσον δεόν διδόναι, ἀλλ' ὅσον ἡμεῖς βεβουλήμεθα ἢ δεδυνήμεθα. Καὶ ἀπῶνησα ἂν τὴν ἐγγείρησιν, εἰ μὴ καὶ τοῦτο τῇ μητρὶ ὑπόληψιν ἐδίδου μείζονος ἀρετῆς, κρεῖττονι φανείσῃ τῆς ἡμετέρας βουλήσεως καὶ δυνάμεως.

Ἐπεὶ οὖν ἐκ πάντων ἡμῖν ὁ πρὸς ἐκαίνην λόγος ἀσφαλέστατος;

ἀπεδείχθη καὶ πρεπωδέστατος, ἀρκεῖον τῶν ἐγκωμίων· σὺ δέ μοι ἴλαθι μητέρα, εἰ μὴ σοὶ τῇ ἀρετῇ ἐξισώσω τὴν εὐφημίαν, οὐ γὰρ τοῦτο ποιεῖν ἐπιβέβλημαι, ἀλλ' ὡς τε παρασκευάσαι τοῖς ἀγνοοῦσι τὴν εἰκόνα τῶν σῶν ἀρετῶν· οἱ γὰρ εἰδότες, οὐ τῷ λόγῳ προσέξουσιν, ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ προσμαρτυρήσουσι· τοῖς δέ γε μεθ' ἡμᾶς τοσοῦτον προδιαστέλλομαι, ὅτι οὐ τῷ σῶ μέτρῳ καὶ τῇ σῇ τοῦ καλοῦ δυνάμει, τῷ δέ γε τῆς ἐμῆς προθυμίας ὁ λόγος παραμεμέτρηται.

Τῇ ἐμῇ τοίνυν μητρὶ ἄνωθεν καὶ παρὰ τοῦ γένους κατὰ κληρὸν ὡς περ προῆλθεν ἡ ἀρετὴ, ἐκ τῆς ἀμφοῖν τῶν γεννησμένων συζυγίας ὡς περ ἐκ δυοῖν ποταμῶν εἰς μίαν συρρέυσασθαι θάλασσαν· τοσοῦτον γὰρ ἐκείνη δίδωμι πρὸς τοὺς ἀρχηγέτας τῆς φύσεως· φροντίς γὰρ ἐκείνοις οὐ περιφανεστέρας ζωῆς καὶ λαμπρότερας διαγωγῆς, λέγω δὲ περιφάνειαν καὶ λαμπρότητα ἄπερ οἱ πολλοὶ οὕτω κατονομάζουσι· τάχα καὶ διὰ τὴν πλάνην οἰόμενοι· οἱ γὰρ κρείττους ἐφ' ἕτερα μεταφέρειν εἰώθασιν τὰ ὀνόματα, οἷς οὐκ ἐπικέχρωσται τὸ περιφανεὲς καὶ λαμπρὸν, οὐδ' ἔξωθεν ταῦτα ἐφάπτεται, ἀλλὰ κάτωθεν καὶ ἀφ' ἐχυτῶν ἡ τῆς λαμπρότητος ἀναβλύζει πηγὴ· οὐκ οὖν ἐκείνοις λόγος τῶν ἐπιαινετῶν μέχρις ὀνόματος, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀντιθέτων τούτοις ἐκμοῦντο καὶ κατελάμποντο· ἤδεισαν δὲ μόνον ἀλλήλους ἀμφοτέροι, καὶ δι' ἑκατέρων ὡς οἰκειοτάτων παραδειγμάτων πρὸς τὸ καλὸν ἐρρυθμίζοντο, μορφοῦντες ὁμοῦ καὶ μορφοῦμενοι, πρωτότυπα τε ὄντες ἀλλήλοις καὶ μιμήματα, τὸ θαυμασιώτατον, καὶ λαμβάνοντες μὲν ὃ διδάσκει, διδόντες δὲ αὐτοῖς τὸ λαμβανόμενον· τῇ μὲν μεγαλωνύμῳ ταύτῃ πόλει ὡς πατρίδι περιγραφόμενοι, ἀπερίγραφοι δὲ τῷ παντὶ τῷ μεγέθει πεφυκότες τῶν ἀρετῶν· ἴσοι τὸ μέτρον ἑκατέρας ζωῆς, τῆς τε ἰσταμένης καὶ λυομένης, τῆς ἐτέρας τὴν ἐτέραν εἰκονίζουσης, τῆς ἄχρι πολλοῦ προϊούσης τὴν ἀόριστον καὶ ἀπέραντον· καταταυτὸ γὰρ ὡς περ ἐς τὴν τῆδε προεκλυθότες ζωὴν καὶ δι' ὁμοίας τῆς ἡλικίας ἐπιαιτείλαντες,

ἐν ταύτῳ δὴ σχεδὸν χρόνου μέρει καὶ τὸ λαχὸν αὐτοῖς τοῦ αἰῶνος μέρος καταλελύκασι, τοσοῦτον θατέρου προδραμόντος μέρους, ὅσον θατέρῳ τὴν προσήκουσαν ἄνω ζωὴν ἐτοιμάσασθαι ἐν προσηκούσῃ παρασκευῇ.

Ἐκ τοιούτων καὶ τηλικούτων γεννητόρων ἡ ἐμὴ προσήλυθε μήτηρ, πρώτη μὲν τὰς μητρικὰς ὠδῖνας λύσασα, πρώτη δὲ καὶ τῶν πατρικῶν εὐχῶν κληρονομήσασα ὡς περ εἰκὸς ἦν. Εἰ μὲν οὖν μὴ φιλόσοφος ἦν, τοῦ κεκρυμμένου μόνου κάλλους ἐπαινέτης καὶ ἐρσστής, τὸ δὲ ἐν συμμετρίᾳ καὶ χρώμασιν οὐ πάνυ προσοικειούμενος, εἴρηκα ἂν ὅποσον φασι τὸ κάλλος εὐθύς γεννωμένη διὰ παντός διέρροι τοῦ σώματος· τὸ γὰρ ἐν ψυχῇ τέως ἀθέατον ἦν, οὐπω τῆς ἡλικίας χωρούσης τὴν δύναμιν ὡς περ ἕνι τῶν ἀνθέων εὐθύς τῆς γῆς ἀνατέλλοντα βεβήν ὄλην τοῦ κάλλους δείκνυσι, καὶ ἔστι τὸ πρώτως φανὲν τοιοῦτον, οἷον δὴ καὶ ἀμᾶσαν ὁράται, οὕτω δὴ μοι καὶ τῇ μητρὶ λέγουσι περιεχύσθαι τὸ κάλλος, ἐν συμμετρίᾳ μελῶν, ἐν ἄνθη τριχῶν, ἐν στίλψει χρωτὸς, καὶ εἴρηκα δ' ἂν πλείονα ὅποσα τῆς μητρὸς ἐκείνης καὶ τοῦ πατρὸς ἤκουσα, ἐπισκιρτώντων τῷ εἶδει τῆς θυγατρὸς· ἐπεὶ δὲ μοι πεδοῖ τὴν γλῶτταν τὸ ἐπιτήδευμα, τοῦτο μὲν ἀφήσειν μοι τὸ μέρος δοκῶ, ἐπὶ δὲ τὰ ἐξῆς τοῦ λόγου τρέψομαι· εἰ δέ που καὶ τούτῳ φηγήσομαι παραχρῶμενος, συγγνώμη τῷ λόγῳ, ἐντεῦθεν ὅπη πηρήκοι, τὰ ἀναγκαϊότατα διῶντι τῆς ὑποθέσεως· εἰ δὲ μή, ἂ μὴκέτι σύνοιδα ταῦτα ἐπικεχείρηκα διηγέσθαι | ἅμα καὶ ἐπαινεῖν, θυμαῖζεν οὐ χρῆ· τὰ μὲν γὰρ πλείω παρ' αὐτῆς τῆς μητρὸς διηγουμένης ἀκήκοα, τὰ δ' ἄλλα ὅσα κομψόν τι ἔχει καὶ γλαφυρὸν παρὰ τῶν προσηκόντων τῷ γένει μεμάθηκα.

φ. 75.

Ἐφασαν οὖν ὅτι ὡς πέρ τινος μεγάλου λαμπτήρος, ἡ διαφανοῦς καὶ ἀερίου πυρσοῦ, ἡ διαφεγγοῦς φωστῆρος ἀνατολῆς ἀκτίνες τινες καὶ διχύγεισι προεφαίνοντό τε καὶ τὴν ἐκείνης προκατήγγελλον ἀρετὴν, οὐ τοῦ σωμυτικῆς μόνον κάλλους τὸ τῆς ψυχῆς εἶδος ἐξεικονίζοντες, οὐδὲ τοῦ γοργοῦ ὄμματος τὸ ἐτοιμον

τοῦ ἤθους, διχσημαίνοντες, οὐδὲ τοῦ λευκοῦ χρώματος, τὸ καθαρὸν τῆς γνώμης διατυποῦντες, οὐδὲ τῆς εὐστραθοῦς γλώττης τὸ στάσιμον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς τοὺς οἰκείους χαρακτῆρας ἐν ἀτελεῖ ἐπιλαμπούσης τῷ σώματι, ὥς τε μὴ δὲ ἐξεῖναι τοὺς πολλοὺς διαγινώσκειν, πότερον ἢ τῆς ἡλικίης ὥρα τῶν ψυχῆς προτρέχει χαρίτων, ἢ αὐται τῆς σωματικῆς προανατέλλουσι χάριτος, ἢ σύνδρομα ἄμφω καὶ τὸ οἰκεῖον τάχος ἰσόδρομα καὶ ἰσόμετρα τὸ ἀξίωμα, ἀνταυγάζοντος θατέρου θατέρω, καὶ τοῦ μὲν, τοὺς τῶν ἀπάντων ὀφθαλμοὺς εἰς ἐχυτὸ ἔλκοντος, τοῦ δὲ, τὰς διανοίας ἐκπλήττοντος.

Γὰ μὲν γὰρ πρὸς ἰστὸν καὶ ὅσα γυναικῶν χεῖρες ὑφικίνουσι, ἢ ὅσα γνώμῃ εὐφουεῖς ἀναπλάττουσι, ὧν καὶ αὐτὸς πολλὰκις γέγονα θεατῆς, οὐδεμίαν τῶν ἀπασῶν γυναικῶν ἐκείνη ἐρίσειεν, οὐδ' ἢ παρὰ τῷ Σολομῶντι ἐπὶ τούτοις μαρτυρηθεῖσα ἄτοσοῦτον γὰρ φημι, ὅτι ἄπερ ἐκείνη ὁ τοῦ σοφοῦ λόγος ἀνέπλασε, ταῦτα τῇ ἐμῇ μητρὶ διπλῶ τῷ μέτρῳ προσμεμαρτύρηται· ἢ δέ, τούτων μὲν ἦττον ἐφρόντιζεν, ὅτι μὴ καὶ κατωλιγώρει τὰ πλεῖα· ὅτι δὲ μὴ ἄρρενα τὴν φύσιν ἔλαχε, μὴ δὲ ἐξῆν ταύτῃ ἀδεῶς λόγοις προσομιλεῖν, ἐν δεινῷ ἐποιεῖτο· ὅπου δὲ τὴν μητέρα λάθοι τὰς τῶν γραμμάτων ἀρχὰς παρὰ τοῦ μόνου λαβοῦσα, εἶτα δὴ ἀφ' ἐχυτῆς συνετίθει, καὶ συλλαβὰς ἐποίει καὶ λόγους, μὴδὲν προσδεομένη τοῦ στοιχειώσαντος.

Ἦν δὲ καὶ τοῖς θείαις ναοῖς οὐ παρὰ τῆς μητρὸς δεδομένη, οὐδ' ὥς περ ἄψυχον ἀνκτεθειμένη ἀνάθημα, ἀλλὰ προσιοῦσα ἐκ προαιρέτως, καὶ φθάνουσα τῆς μητρὸς τὴν ὑπόσχεσιν, καὶ ὀλοθῆν λειτουργοῦσα θεῶ καὶ λατρεύουσα. Ἐντεῦθεν ἢ μὲν, ἡμέλει τοῦ σώματος, τὸ δέ, οὐκ ἐδεῖτο τῆς προσποιήσεως, ἀλλ' ἦν ὥς περ τὰ ῥόδα ἐπιθέτου κάλλους, μὴ προσδεόμενον· καὶ ἦν αὐτῇ τὸ ἡμελημένον καὶ ἀτρημάτιστον, προσθήκη μᾶλλον ἀνεπιτήδευτος καὶ φυσικὴ τις ἐπαύξησις. Καὶ τὸν μὲν ἥλιον παρασκιάζει ἀχλὺς ὑποτρέχουσα, καὶ τὴν ἀκτῖνα ἐπέχει νέφος ὑποδρομή,

ΜΙΧΑΗΛ ΨΕΛΛΟΥ

ὅθεν τηρικαῦτα οὐδ' ἴσμεν ὅπη φωτίζει τοῦ οὐρανοῦ ὁ φωστῆρ, ἐκείνη δὲ τὸ κάλλος οὐδὲν ἐπεκάλυπτεν, οὐδὲ ἡ ἐπιμελεστάτη τῆς ὥρας ἀμέλεια, ὅθεν ὡς περ λαμπτήρος φέγγος ἀπανταχῆ κατεφαίνετο, ὡς τε πάντας σχεδὸν τὸ ἐκείνης εἶδος ἢ ἰδόντας που ἴτασθαι θαμβηθέντας, ἢ ἀκούοντας καταπλήττεσθαι· ἐνίοις μέντοι γε καὶ εὐτύχημα ἄλλως ἐδίδκει εἴ που ἐκείνην θεάσαιντο· λέγω δὲ οὐκ ἐρραστὰς μόνον τοῦ προβεβλημένου κάλλους, ἀλλὰ καὶ ὅσοι φιλοσόφως ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ καὶ ἐνταῦθα ἐπὶ τὸ νοητὸν καὶ ἀόρατον παραπέμπονται.

Ἄλλ' ὦ τῆς ἐκτροπῆς τοῦ λόγου, ὅπη με τὸ ἀναγκαῖον τῆς συνεχεῖς ὑφέιλε καὶ παραξένευσεν! ὁ γὰρ ὅσον ἐπὶ τῷ λόγῳ κάλλος ἠτίμακα, τοῦτο τῇ γειναμένη ὡς περ ἐσχάτην κορωνίδα προσμαρτυρῶ, οὐ τοῦτο βουλόμενος, ἀλλ' ὅτι ἐντεῦθεν αὐτῇ τὸ πρὸς βίον νεῦσσι προσγέγονε· ξυνεῖχε γὰρ ἅπαντας ἢ περὶ αὐτὴν φήμη καὶ συνεδέσμευε ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ ἐφελομένη, καὶ πάντας κεχρηνότες ἴτη, μᾶλλον δὲ ἀνηρτημένους, τοὺς μὲν πλείους τῆς ἀκοῆς, ἐνίοις δὲ τῆς ὀράσεως· ἀλλὰ τί μὴ τὸ ἕτερον λέγω, καὶ ὁ μάλιστα μοι λέγειν καθήκει; οὐ γὰρ τὸ θεατὸν αὐτῆς εἶδος τοσοῦτον ὑπήγετο τοὺς πολλούς, ὅσον τὸ κεκρυμμένον τε καὶ ἀθέατον, φημί δὴ τῆς ψυχῆς, ὡς τε συμβαίνειν, εἰ καὶ μὴ θάτερον παρῆν, διὰ γε θάτερον ἐκπεπληχθαι τοὺς ἀκρατάς, ἢ θεατάς· λέγω δὲ διηρημένως ὅσοι τε ἐκτὸς ὀρῶσι καὶ ὅσοι ἐς ψυχὴν περκαλύπτουσιν· ἐπεὶ δ' ἄμφω ἦσθη, καὶ ἐκατέρω μερὶς τῶν ἀνθρώπων παρῆν, οἷτε τὸ φαινόμενον ἀσπαζόμενοι, καὶ οἱ περιπτυσσόμενοι τὸ νοούμενον, ἀλλὰ δὴ καὶ ἡ τρίτη καὶ μέση, οἱ ἀμφοτέρων ἐχόμενοι τε καὶ ἐξεχόμενοι, πρῶτα τοίνυν ὁ ἐκείνης πατήρ πεῖράν τινα κοινωνίαν αὐτῇ προβαλλόμενος, καὶ λόγους κινήσας πολλούς, ἐπεὶ μὴ πειθομένην εἶχεν, ἀφείκε τὴν ἐκ τῶν λόγων πειθῶ, ἐπὶ τὴν βίαν ἀπέκλινεν· ὡς δὲ καὶ ἄραν αὐτῇ προσεποιεῖτο, φθάνει τῇ κατανεύσει τὴν προσποίησιν· ἡγωνεῖτο γὰρ αὐτῇ τὸ πλάσμα, ὡς ὕστερον διεξήκει τὸ δρᾶμα.

Πολλῶν τοιγαροῦν ἐπ' αὐτὴν συντρεχόντων, ἢ προτρεχόντων, νικᾷ οὐχ ὁ μείζων τὴν τύχην, ἀλλ' ὁ πλείων τὴν ἀρετὴν, λέγω δὴ τὸν ἐμὸν πατέρα, ᾧ δὴ τοῦτο ἔλλειμμα πρὸς εὐδαιμονίαν ἦν, εἰ τοιαύτης ἀπεστέρητο γυναικίος, ὡςπερ δὴ πλήρωμα ταύτης τετυχηκότι.

Ἦν μὲν οὖν ὡς φασὶ τῆνικαῦτα πρῶτος ὑπηνήτης καὶ ἀγαλματίας | τὸ εἶδος, οὐ μὴν ταύτῃ μόνον ἐκείνη προσόμοιος, φ. 75^ο. ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν ἡθῶν κοινωμία βραχὺ τὸ διάφορον ἔχουσα· καὶ ἦν ὡςπερ συνδρομὴ ψυχῶν ἐπεγνωκυῖων ἀλλήλας διὰ μέσου τοῦ σώματος· οὕτω γοῦν συνηθέτην ἀλλήλοισιν ἐκ τῆς αὐτῆς ὁμοιότητος εἰς τὴν ἴσην ὁμόνοισιν. Ἐκάστη μὲν οὖν τῶν ἡλικιῶν οὐ παντὶ κατάλληλός ἐστι πράγματι· ἀλλ' ἡ μὲν ἀτελής, παιδιζ, καὶ ἡ ἀκμάζουσα, βίω, καὶ ἡ τελεία, κρείττοσιν ὑποθέσει· καὶ αὔθις, ἡ μὲν τις, πρὸς τόδε μᾶλλον ἐστὶν ἐπιτήδειος, ἡ δέ, πρὸς ἕτερον· καὶ τῶν βίων διηρημένων εἷς τε πρᾶξιν καὶ λόγον, ἡ μὲν τις πρακτικωτάτη ἐστίν, ἡ δέ τις θατέρω προσνένευε· τῇ δέ ἐμῇ μητρὶ οὔτε διαίρεσιν ταῦτα ἔσχηκε, καὶ ὁμοῦ πάντα συννένευε, καὶ ἐν ταυτῷ καιρῷ, καὶ ταῦτα ἤδη τῆς ὥρας τὸ ἔθιμος ἔχοντι, ἢ τε φρόνησις παρῆν καὶ ἡ σύνεσις, ἢ τε πρὸς τὸν λόγον τάξις, καὶ ὁ πρὸς τὴν πρᾶξιν λόγος, καὶ τὸ διηρηθῆαι πρὸς τἀναντία καὶ μὴ διηρηθῆαι, καὶ ἑκατέρου μὲν ἔχεσθαι, δοκεῖν δέ θατέρου, ὡς μήτε θεοῦ ἀπολελεῖσθαι ποτέ, μήτε τῆς ἀκριβοῦς οἰκουρίας· ἀλλὰ θεῷ μὲν προσιοῦσα, μᾶλλον δέ προσοῦσα αἰεὶ, οὐδὲν ἔστο δεῖν μεμνησθαι πραγμάτων, τούτοις δὲ οὐκ ἄλλως προσῆν ἢ μετὰ θεοῦ. Αὐτὴ τε γοῦν νύξανετο, καὶ τὸν οἶκον ἐπηύξατο, τοῖς τε οὔσι δεξιῶς χρωμένῃ, καὶ τὰ οὐκ ὄντα προστιθεῖσα ἐπιμελῶς.

Τῷ τοίνυν ἐμῷ πατρὶ, τὸ μὲν ἄνωθεν γένος ἐς ὑπάτους ἀνήκτο καὶ πατρικίους, τὰ δὲ κατ' ἐκείνον πράγματα οὐχ οὕτω δεξιῶς εἶχεν· ἀλλ' εἴ τις ὡςπερ ἐπὶ ζυγοῦ αὐτὸν μὲν ἐπὶ τῆς μιᾶς πλάστιγγος μετὰ τῆς ἐμῆς θείῃ μητρός, τὸ δὲ λοιπὸν

γένος ἐπὶ τῆς ἐτέρας, νικῶν δ' ἂν οὗτος παρὰ πολὺ τῷ σταθμῷ τῆς μητρὸς τᾶλλα ἐκείνων ἐλλειμμένοις. Ἡ μὲν οὖν παρὰ τοῦ σοφοῦ ἐπαινουμένη γυνὴ γλίσχρος μοι δοκεῖ καὶ ιδιωτικῶς ἤφθα τῶν πράξεων, ὅσον ἄτρακτον μεταχειρίσασθαι, καὶ δισσὰς τῷ ἀνδρὶ χλαίνας ἐργάσασθαι, ὡς μὴ βούλεσθαι πλέον, ἢ μὴ δὲ δύνασθαι καὶ τᾶλλα τοικῦτα ποιεῖν, ἢ δὲ ἐμὴ μήτηρ μεγαλοπρεπεστέρα ἐκείνης πολλῶ, οὐκ ἄτρακτον μόνον στρέφουσα, ἀλλὰ καὶ εἴ τι ἕτερον ὄργανον μεταχειριζομένη, προσῆκον γυναικωνίτιδι. Χλαίνας δὲ τῷ ἀνδρὶ μὲν οὐκ ἐποίει, οὐ γὰρ οὕτως ἀτυχῶς εἶχεν ἐκεῖνος, ἑαυτῇ δὲ καὶ ταῖς θεραπαινίσι καὶ τῶν ἐκ γένους· πολλοῖς, καὶ τῶν ἄλλως ἀτυχησάντων τοῖς πλείοσι συνεξύφαινε, ὧν αἱ πλείους μετὰ τοῦ περιττοῦ κάλλους οὔσαι ἐτόγγανον.

Ἐπεὶ δὲ καὶ παῖδα ἔτεκε, θυγάτριον δὲ τὸ τεχθὲν ἦν οἶον οὐκ ἄλλο, εἴ τις τὴν τεκοῦσαν ἐξέλοι καὶ οὐ κόμπος ὁ λόγος· διὰ θάμβους γὰρ ἔτι τοῖς πλείοσιν ἢ ἐκείνης ὥρα, περὶ ἧς ὁ λόγος προῖων τρανότερον γνωριεῖ· ἐπεὶ τοιγαροῦν μήτηρ ὄφθη, καὶ ἡ ἀπαρχὴ τοῦ τόκου πρέπουσα τῷ δόντι θεῷ, ἔτι μᾶλλον πρὸς ἑαυτὴν συνείλεκτο καὶ πλέον τῷ βίῳ συντέτατο, οὐχ ὡς αἱ πλείους τῶν γυναικῶν, ἐντεῦθεν πρὸς τὸν σύντονον βίον ὑλιγωρήσασα καὶ καταρραθυμήσασα τὴν ζωὴν, ἀλλὰ ῥωσθεῖσα πλέον ἢ ἀτονήσασα, καὶ ῥωμαλεώτερον διατεθεῖσα καὶ τὴν φύσιν ὁμοῦ καὶ τὴν γνώμην. Ἡ μὲν οὖν φύσις ὡςπερ ἑαυτὴν ἀγαπήσασα, καὶ θυμάσασα ὅτι τοιοῦτον κάλλος ἐζήνεγκε, τὴν ἐμὴν μητέρα φημί, εἶτα δὴ καθαπερὲ λογισαμένη ὡς οὐκ ἂν τοιοῦτον ἐνδείξεται, εἰμὴ παρ' ἐκείνης, ἐκεῖθεν ἐξεικονίζει τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν, ὡς ἂν ἔχοι καὶ τοῦ πρωτοτύπου διαρρυσέντος ὁμοιότατον τὸ εἰκόνημα· ἢ μὲν οὖν φύσις οὕτως, ὁ δὲ γε θεὸς ἐτέρως τὸ πρᾶγμα ποιεῖ, καὶ ὁ λόγος ἐρεῖ τοῦτο κατὰ καιρὸν.

Δεύτερος αὖθις τόκος, καὶ πάλιν τὸ τεχθὲν θῆλυ, καὶ οὐ πάνυ τοῦτο πρὸς ἡδονὴν οὔτε τοῖς τεκοῦσιν, οὔτε τῷ λοιπῷ

γένει· ἀλλ' ὡς περ αἱ ἄτοκοι καὶ τοῦ τυχόντος τόκου ἰμείρουσιν, οὕτως ἐκείνη θατέρου πλέον τοῦ ἄρρενος· ἀλλ' αἱ ὠδίνες ἐπ' ἀμφοῖν τοῖν γενοῖν ἐπεσχέθησαν, ὡς περ τῆς φύσεως παρασκευαζομένης καὶ χρόνου τινός πρὸς τὸν τοκετὸν δεομένης. Ἐπεὶ δὲ ἔδει ἐπήκοόν ποτε τὸ θεῖον τῶν ἐκείνης γενέσθαι δεήσεων, ἣ τε νηδὺς ἐπετάχθη τὴν πλάσιν, καὶ ὁ τῆς ὠδίνος παρῆν καιρὸς, καὶ ὁ συγγραφεὶς ἐξεργάγη τῆς φύσεως, πολλῶν μὲν εὐχῶν, πολλῶν δὲ ἐλπίδων προηγησαμένων, μεγάλου δὲ πικᾶνος καὶ θείου ἐπὶ τῷ τόκῳ ἀσθέντος, εἰ καὶ μὴ τοιοῦτος ὁ τόκος, οἷα δὴ τὰ αἷτια τῆς γεννήσεως.

Τὸ μὲν οὖν ἐμὸν μέρος ἀφείσθω νῦν, ἐχέσθω δὲ τῆς μητρὸς ὁ λόγος· εἰ δέ τι καὶ περὶ ἑμαυτοῦ διηγοίμην, μεμφέσθω μηδεὶς, οὐ γὰρ περιαιυτολογία τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' αἰτιολογία ὅπη παρῆκοι τῶν τῆς μητρὸς καλῶν· ἀδικοίην γὰρ ἂν ἐκείνην πάντη τῶν ἐλπίδων δεικνύων· ἐστερημένην καὶ τῶν εὐχῶν ἀτυχῆ· οὐχ οὕτω δὲ ταῦτα ἔξει, εἰ μὴ τὸ ἐλπισθὲν ἔχον τι τῶν προηγησαμένων φανείη καὶ μὴ πάντη πρὸς ἐκείνην ἀπαῖδον. Ὅσα μὲν οὖν μοι τὸ γένος ἐπιφημίζει τεχθέντι, τὸ μῆτε κλαυθμυρίσαι ποτὲ μὴ δ' ἐν ταῖς ἀναγκαιοτάταις χρείαις τῆς φύσεως, μῆτ' ἄλλην θηλὴν κατὰδέχεσθαι ἢ τὴν τῆς μητρὸς, γνωρίζειν τε ταύτην ὡς γειναμένην, ὡς περ ἀπὸ γνώμης, οὐκ ἀπὸ συνηθείας, καὶ τᾶλλα περὶ ὧν οὐδὲν δεόμεναι λέγειν, ἀφήμι τῇ γυναῖκαιωνίτιδι, ὅσα φ. 76. δ' αὐτὸς τυγχάνω εἰδὼς τῆς φρονούσης ἡλικίας ἀψάμενος, περὶ τε ἑμαυτοῦ καὶ τῆς μητρὸς, αὐτὰ δὴ λέξω σαφέστερον μηδὲν ἐνδοιάσας, μὴ δὲ τὰς τῶν βασκακινόντων ὑπειδόμενος γλώσσας.

Τὴν ἐμὴν τοίνυν μητέρα ἐπήγετο μὲν πρὸς λόγου παραδοχὴν αὐτὸ τε τὸ περὶ τοῦς λόγους ἐραστὸν καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ πράγματος, μᾶλλον δὲ πρὸς τοῦτο καὶ ἡ ἐμὴ φύσις ἐπέρωσεν, αὐτόθεν τε θαυματοζομένης τῷ ἐτοίμῳ τῆς γνώμης, κἂν τοῖς πράγμασι δὲ βεβαιουμένης τῷ εὐροοῦντι περὶ τὴν μάθησιν. Φασὶ γοῦν τῶν παρὰ τὸ γένος οἱ πλείους, ὅτι μοι καὶ παιδί ὄντι

οὐδὲν τῶν λεγομένων μάτην ἐπέρρει τῇ ἀκοῇ, ἀλλ' ἅπας λόγος ἐκσφράγισμα τῆς ψυχῆς ἦν. Ἐντεῦθεν οὖν ἡ μήτηρ πρὸς τὰ κρείττω χειρῶν γουμένη, εἰς πέμπτον ἔτος τελέσαντα διδασκάλῳ ἐπίστησι· καὶ ἦν μοι τὸ μάθημα οὐ μόνον εὐχερὲς, ἀλλὰ καὶ ἡδύ, ἀντ' ἄλλης τινὸς παιδιᾶς· ἠνώμην γοῦν εἰ μὴ μοι διὰ πάσης ἡμέρας διδόνῃ τὰ παιδικά, καὶ ἦν μοι παιδιὰ μὲν ἡ σπουδή, σπουδή δὲ ἡ παιδιὰ, οὐχ ὡς ταῦτα παίζοντι, ἐκεῖνα δὲ σπουδάζοντι, ἀλλ' ἐκείνων μὲν ἐχομένῳ διὰ τὸ ἡδύ, τούτων δὲ ἀπεχομένῳ διὰ τὸ τρυχύ. Λέγω γοῦν ταῦτα οὐκ ἐμχυτὸν βουλόμενος ἐπαινεῖν, ἀλλ' ἐνδεικνύμενος ὁπόθεν μοι ἡ περὶ τοῦ λόγου ἐγεγόνει σπουδή.

Βραχὺς ἐπὶ τούτοις χρόνος ἐπέρρευσε, καὶ μοι ὄγδοος τῆς ἡλικίας ἐνειστήκει καιρός, καὶ πρὸς τὰ κρείττω μαθήματα ἡ φύσις ἀνῆγε· πολλοῖς μὲν οὖν τοῦ γένους παρίστατο μὴ εἰς τοῦτό με ἐφείνει τὸ πέλαιος, μᾶλλον δὲ ἀφείναι, ἀλλ' εἰς ἄλλό τι τῶν ῥάστων μεθέντας καὶ διαπεραιωσασμένους ἐπὶ λιμένος ἐγκαθορμίσαι· ἐμοὶ δὲ δυσχερὲς ἦν ἄλλως καὶ μέχρις ἀκοῆς ἄλλό τι πρὸ τῶν λόγων ἐμπορεύεσθαι· ἐπεκλίετο δὲ μοι τῇ γνώμῃ καὶ ἡ μήτηρ μάλα ἀσμένως· καὶ τέως ἀμφισβητήσιμος ἦν τῇ τε ἐμῇ προθυμίᾳ, ταῖς τε τῶν πολλῶν ἐπιτροπείαις καὶ διατάξεσιν, ἔκρινε δὲ τὸ ἀμφίβολον, εἶπεν ἂν ὅς τις, εἰ ἀνάστασιν εὐραχμένη παρά του τῶν κρείττωνων ἡ μήτηρ τῷ λόγῳ παρῆν· ἐκείνη γὰρ ἂν κάλλιον ἦν εἶδεν ὄψιν ἡρμήνευσε· τὰ δὲ ὀφθέντα, διττά· καὶ τὸ μὲν παρ' αὐτῆς ἠκηκόειν, τὸ δὲ, πεπυσμένος ὃ ἐκείνη ἐπίστευσε, ἐγνώκειν ὕστερον. Ἔλεγε γοῦν μοι ἡ μήτηρ ὡς ἅπαξ ποτὲ εἰς ὕπνον διαχυθεῖσθα, ἔδοξεν αὖθις περὶ τῶν ἐμοὶ καθηγόντων ἀμφισβητεῖν· ὡς δὲ πολλάκις τοῖς λογισμοῖς ἀντιπίπτουσι κατακεκλόνητο, ἀνὴρ τις τῶν ἀφωμοιωμένων θεῶ, συνήθης ἐκείνη καὶ πρὸς τὸν χρυσοῦν τὴν γλῶτταν Ἰωάννην παρεικασμένος, λέγω δὴ τὸν Ἀντιοχέα τε καὶ ἡμέτερον, « μὴ δῆτα κυμαίνου, φησὶν, ὃ γῦναι ταῖς ἐνθυμήσεσιν, ἀλλὰ

μιᾶ νικῶση ψήφῳ λόγοις συμβίβαζε τὸν υἱόν· ἐγὼ δὲ καὶ ὡς παιδαγωγὸς ἔφομαι τούτῳ, καὶ ὡς διδάσκαλος ἐμπλήσω παιδεύσεως ».

Ταύτην μὲν οὖν τὴν ὄψιν παρὰ τῆς μητρὸς ἐδεδέγμην, ἣν δὲ μέλλω εἶρεῖν ἄτερος τῶν ἐκείνης ἀδελφῶν, μεταλλάξασθαι· ἐκείνης, ὑφηγήσατό μοι ὄρκους ἀρρήτους ὁμνύς· ἔφησε γὰρ ὡς διηγείτο αὐτῷ ἄπαξ ἡ ἀδελφή, ὅτι διαιρουμένοις τοῖς περι ἐμὲ λογισμοῖς, τοιοῦτος ἐπῆρεν ὄνειρος ἐπὶ μίαν διάνοικον· ἐδόκει γὰρ τὸν σηκὸν εἰσιέναι τῶν Ἀποστόλων, μάλα σεμνῶς δορυφορούτων αὐτὴν ἐνίαν οὖς περ ἡγνόει· ἐπεὶ δὲ πρὸς τῷ βήματι γένοιτο, ἐθάρρει γὰρ τὰ κρείττω κἀν ταῖς σκιαῖς, γυναικᾶ τινα τῶν δυσθεάτων ἰδεῖν, ἔσωθεν ἀπαντήσασαν, καὶ παρακελευομένην ἐκτὸς ὑπομείναι ὡς ἐξιούσχαν· ἡ δὲ, ἐπεὶ ἐνταῦθα γεγόνοι, πρὸς μὲν τὴν μητέρα μηδὲν εἰπεῖν, πρὸς δὲ τοὺς ἐκατέρωθεν ἐφρονηκότας στραφείσα τε καὶ μεταστραφείσα « ἐμπλήσατέ φησι τὸν ταύτης παῖδα γραμμᾶτων, ὁρᾶτε γὰρ ὡς με κατασπάζεται »· ἀπήγγελλε δὲ καὶ τῶν ἐκατέρωθεν ἐστηκότων τὸ εἶδος· ἄμφω γὰρ φησι πολὺ ἦσθην, ἀλλὰ τῷ μὲν ἡ κεφαλὴ μεγάλη τε καὶ στρογγύλη καὶ ἀκριβῶς λευκὴν ἀναβλαστάνουσα τρίχωσιν, ἣ τε ρίς οὐκ ἀπεκρέματο, καὶ τὸ γένειον οὐ πᾶνυ καθείτο· τῷ δὲ, καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα βραχύτερον, πλὴν ὅσον ὁ πῶγων μακροῦ θατέρου μακρότερος. Ταύταις οὖν ταῖς δυσὶν ὄψεσιν ἐπ' ἐμοὶ ἡ μήτηρ ἀναθαρρήσασα, τὴν ὑπὲρ ἐμοῦ ψῆφον ἐκφέρει, καὶ ἐς τὰ προτέλειά με ἄγει τῶν παιδευμάτων.

Ἄλλ' οὐκ οἶδα τί πάθοιμι, πῶς δ' ἂν τῷ λόγῳ χρησαίμην; ἐτέρην γὰρ ὑπόθεσιν ἐστησάμενον, ἐφ' ἑτέραν με ὁ λόγος ἄγει φερόμενος· καὶ βούλομαι μὲν μηδὲν τῶν ἐμῶν ἐγκαταμίξει τοῖς ἐκείνης κελοῖς, οὐκ ἔχω δὲ ἄλλως ἐκπληρῶσαι αὐτῇ τὸ ἐγκώμιον, μᾶλλον δὲ τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀλήθειαν, μὴ τὸ ἐμαυτοῦ παρενείρων· ἢ πῶς ἂν αἰτίαν αὐτὴν ἀποδείξω τῆς ἐμῆς ἐν ταῖς λόγοις εὐδοκίμησέως, μὴ ταῖς ἀρχαῖς ἐφίει; ἀφ' ὧν

εἰς τοῦτο ὑπήχθην; καὶ ἦν βούλοίτο τις τοσοῦτον ἑκατέρως ἀπομερίζεσθαι, ἐκείνη μὲν, τὸ τὰ κρείττω ἐμοὶ καὶ γυνῶναι καὶ φ. 76*. διελέσθαι, ἐμοὶ δὲ τὸ μὴ ἐπεζιῆναι τούτοις εἰς | [τέ]λος. Δικι- τῶμαι δὲ φιλοσκώμμοσιν ἀνδράσι καὶ φιλαίτιοις· ἐπεὶ ὁ γε μὴ βασκαίων ἀκρατῆς οὐδὲν ἂν μοι προσάψοι αἰτίαμα ἀπολαύοντι τῆς μητρικῆς ἀρετῆς κἂν ταῖς περὶ ἐκείνην ἱστορίαις καὶ διη- γήσεσιν.

Ἄλλ' ἀνακτέον αὖθις τὸν λόγον ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἀρχήν, καὶ προσεκτέον τῇ ὑποθέσει τὰ ἐφεξῆς, μᾶλλον δὲ ἐνταῦθ' αἰ γε- νομένῳ αὐτοῖ μοι προσμαρτυρεῖτωσιν οἱ τὰ πρῶτα δεδωκότες μαθήματα, ὡς διῆεν ἐπιτροχάδην αὐτά, ὡς συνέην τῶν πολλῶν πλέον, ἕνα μὴδὲν πλέον ἐρῶ, ὡς εὐφυῶς ἀνελάμβανον, ὡς ἐμ- μόνως κατεῖχον, ὡς ἀπήγγελλον εὐφραδῶς, ὡς ἐπὶ μιᾶς τοῦ φωστῆρος περιόδου τὰ τέ μοι τῆς ὀρθογραφίας ἠκρίβωτο, καὶ ἡ πᾶσα ἀπήγγελο Ἰλιάς, οὐ τὴν ἐποποιεῖν ἀπλῶς; εἰδοῦτι, ἀλλὰ καὶ σχῆμα καὶ τρόπον, καὶ λέξιν, καὶ μεταφορὰν εὐκαιρον, καὶ ἀρμονίαν συνθήκης· ἦν δὲ με μὴ πάνυ φημίτε ὄνειρόφρονα, κἀγὼ τι βραχὺ τῶν ἐμῶν ὑμῖν διηγῆσομαι ὕψων.

Οὕτω δεκῆτης ἦν, ἡ ἴσως ἐπιβεβῆκειν τοῦ ἔτους, καὶ με νυκτὸς θῆρα τις ἐπῆρε καὶ εἰς ἐλεύθερον ἀέρα μετήνεγκεν· εἰ μὲν οὖν ἐθήρων οὐκ οἶδα, τεθηρακέναι δὲ ὦμην ὄρνιθε δύο τῶν μουσικῶν, ὧν ἡ μὲν ψιττακίω ἐφέκει, ἡ δὲ, ἦν ἀκριβῶς κίττα, καὶ ὑπὸ τὸν κόλπον ἄμφω ἐνεδεδύκει· καὶ μοι ἐπὶ τούτοις διε- χεῖτο καὶ ἐγαννύσκετο ἡ ψυχὴ, καὶ πολλάκις ταῖς χερσὶ διω- μάλιζον καὶ προσήρμοττον τοῖς πτεροῖς· ἀλλὰ τὰ γε ὄρνεα « μὴ τυράννει, ἀνθρωπικῶς ἔφασαν, μὴ δὲ βία λαβῶν οἶα δὴ νόμῳ δεσπότης κυρίευσεν, ἀλλ' ἐξελών, λογικῶς τε συγγίνου καὶ διαλέγου· κἂν μὲν πείσης, ἐκεῖθεν ἡμῶν ἄρξαι, εἰ δ' οὖν, ἄφες ἡμῖν ἐλεύθερον τὸ πτερόν ». Ἐδοῶα γοῦν αὐτὰ λέγειν τι τῶν δεόντων, καὶ ἑκατέρως ἀπρίξ ἀμφοτέρων δραξάμενος τῶν πτε- ρῶν, φιλοσόφους τινὰς ὦμην πρὸς ἐκείνα λόγους ἀνακχυκλεῖν,

ὡς περ τότε πρώτως ἀφαιρεθείσης μοι τῆς ἀχλύος ἦν ἡ γένεσις ἐπιτίθει τῇ ψυχῇ. Τὰ μὲν οὖν πρῶτα ἰσόρροπος ἀμφοῖν ὁ λόγος καθίστατο, ἐνθυμουμένων ὡς περ κάκεινων καὶ συλλογιζομένων καὶ πρὸς τὰς ἐμὰς ἀντιθέσεις ἀντιπιπτόντων· ὡς δ' ἡ συνουσία ἐπὶ μῆκιστον παρεξέτεινε τὸν διάλογον, καὶ γὰρ τι πλέον ἐκείνων ἐστὼ μυλλόμεν, «πέπαυσο, ἔφασαν, ἐπειδὴ σοὶ καὶ παρ' ἡμῶν τὸ νικᾶν ἡμᾶς ἐπεψήφισται». Τότε μὲν οὖν οὐ πάνυ συνίην τῆς ὕψεως, ἀλλὰ τοῦ ἀλογωτέρου μέρους τῆς ψυχῆς ἀνάπλκσιν ὤμην τὸ ὄραμα, ὕστερον δέ, ἐπειδὴ μουσικῆς ἠψάμην καὶ τῆς ἀκριβεστέρας μαθήσεως, εἰς τοὺς λόγους τὰς ὄψεις ἐτεκμαιρόμην· ἐπειδὴ κάκεινα κωτῖλα καὶ μουσικά, καὶ ἀνθρωπικὴν πολλὰκις ἰέντα φωνήν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ μοι ἐς τόδε ὁ λόγος ἀπετελεύτησε, νῦν τὴν ἀρχὴν τοῖς ἐγκωμίοις ἐφίστημι τῆς μητρός· οὐκ γὰρ ἠψάμην ἐπεγνωκῶς, ἀλλὰ τὰ μὲν πατρός, τὰ δὲ μητρός ἤκουσα τῶν ἐκείνην γεννησαμένων, τὰ δὲ ἐτέρων τῶν εἰδῶτων αὐτὴν ἀκριβῶς, τὰ δὲ αὐτὸς ἀνεμνήσθην καὶ εἶκασα, τὰ δ' ἐντεῦθεν καὶ ἐωράκειν καὶ ἠκηκόειν καὶ συνίην φιλοσοφώτερον. Καὶ ἀποφῆσαι μ' ἂν ἐν κεφλαίῳ τὸ ζύμπαν ποιοῦμενος, ὡς οὔτις ἐκείνη τῶν θνητῶν ἐρίσει γυναικῶν· ἐγὼ γὰρ ἐκείνας αἷς δὴ μόναις ἐπιπεφῆμισται τὸ ἀθάνατον· τίς γὰρ ἐκείνης ἢ τὴν γνώμην ἐτοιμοτέρα, ἢ εὐσχημονεστέρα τὸ ἦθος, ἢ τίς ἢ σταθηροτέρα τὸν λογισμόν, ἢ κριτικώτερα τῶν λαλουμένων ἢ πραττομένων; μέτρα δὲ γλώσση καὶ λαλούση καὶ σιωπῶση τίς μᾶλλον ἐπέθηκεν; αἰδοῖ δὲ τίς οὕτως ἄλλη κεκόσμητο; τὰς δὲ τῶν ἐναντίων μίξεις τίς καταλήλως ἐκέρασεν, ἀκρίβειαν φημι καὶ ἀπλότητα, ἐπιστασίαν τε εὐκαιρον καὶ πρατότητα ἔμμετρον, ὕψηλόν τε φρόνημα καὶ ὑπεσταλμένην διάνοιαν; Ὡ σῶφρων ἐκείνη; ὀφθαλμὸς ἐς γῆν μὲν κεκυφῶς καὶ τὰ πόρρω κατειληφῶς! ὦ χεῖρες ἀπαλαῖ μὲν τῇ φύσει καὶ τῇ ἡλικίᾳ, ταῖς δὲ πρὸς τὸ θεῖον ἐς γόνυ κλίσεσί τε καὶ ὑποκλίσεσι τὴν τραχύτητα εἰσδε-

ζάμεναι! ὦ πᾶσα μὲν αἴσθησις πρὸς τὸ φίλον θεῷ ἀπληκρίω-
 μένη, πᾶσα δὲ νεῦσις πρὸς ἐκεῖνο μόνον συντεταμένη! ὦ γραφαὶ
 καὶ ὑπογραφαὶ τῆ ἑμῆ μητρὶ μόνῃ μὴ γινωσκόμεναι! ὦ δολερὸν
 ἄνθος καὶ λευκότης ἐπέισακτος, ἐκεῖνῃ κοινῶς, ὑποσταλέντα τε
 καὶ ὑποχωρήσαντα! ὦ κόμη; προσθέσεις, οὐκ ἔχουσαι ὦ προ-
 σθήσεσθε, ἀλλ' ἀσυγκρίτως ἠττώμεναι! ὦ νοῦς ὁμμάτων καὶ
 ἦθος ὀφρύων, καὶ φρόνημα πάσαις αἰσθήσεσιν ἐγκαθήμενον! ὦ
 μηδὲν εἰδυῖα θῆλυ, πλὴν ὅσον τῆς φύσεως, τὰ δ' ἄλλα ῥωσθεῖσα
 τὴν ψυχὴν καὶ ἀρρενωθεῖσα, μᾶλλον δὲ στερροτέρα φανεῖσα καὶ
 τῆς ἐτέρας μερίδος τοῦ γένους, καὶ πάντας καὶ πάσας νική-
 σασα, τὰς μὲν τῷ ἀσυγκρίτῳ, τοὺς δὲ τῷ πλείονι! Ἀλλὰ πῶς
 ἂν σου τίς διηγῆσαιτο τὴν κεκρυμμένην σὺν τῷ θεῷ ζωὴν καὶ
 διαγωγὴν, τὰς νυκτερινὰς στάσεις καὶ ἐπορθεῖους, τὴν πτέρω-
 σιν τῆς ψυχῆς, τὴν ἔκστασιν τοῦ νοός, τὴν ἔλλαμψιν, τὴν ἀνά-
 βχσιν; ὦ πῶς ἂν μηδενὸς ἐφεισάμην τῶν σῶν! Ἐβουλόμην
 ἄλλοτρίους εἰδέναι τὰ σά, εἶτα δὴ καὶ ἐγκωμιάζειν βούλεσθαι,
 ἵνα μὴ σου ὁ ἔπαινος ὑπωπτεύετο· ὦρελον ὑπὸ ἀδεκάστοις
 λέγειν κριταῖς καὶ ἀνυπόπτοις δικατηταῖς, ἵνα μηδεὶς τὸν λόγον
 ὑφωρᾶτό μοι· νῦν δὲ δύο τῶν μειζόνων διαμαρτάνω καὶ βάλ-
 λομι ἐκατέρωθεν· πεφεισμένως γὰρ τὰ σά διηγούμενος, καὶ τὰ
 πλείω καὶ κρείττω σιγῶν, ἔτι καὶ περὶ τῶν ἐλαττόνων διαμ-
 φισβητοῦμαι, πλὴν τῶν εἰδότεων, τοῖς πλείοσιν· οὐκ οἶδα δὲ ἐς
 τὸν βυθὸν τῶν σῶν ἐμπεπτωκὸς ἀρετῶν, ποῖον πρῶτον ἀπόσω-
 ρ. 77. μι τῶν | ἐπεισερόντων κυμάτων, ἢ ποῖον εἰσδέξομαι ὁμολῶς·
 πῶς δέ γε διανηξάμενος πόρρω τῆς ἐκατέρωθεν ἐπιρροῆς στή-
 σομαι; οὐκ οἶδα δὲ καὶ τίني δώσω τὰ πρῶτα, πάντων πρῶτων
 εἶναι νενικηκότων, καὶ κύκλω περισταμένων με, καὶ ἐκείνου
 πρὸς ἐαυτὸ ἀντισπῶντός τε καὶ ἐφέλκοντος· βούλομαι σου τὴν
 σωφροσύνην θαυμάσαι, καὶ ἀνθέλκει με ἢ πρὸς τὰ κρείττω ἀνα-
 γωγὴ τῆς ψυχῆς· ἀνῆγμαι ἐκεῖσε, καὶ καθέλκει με τὸ βάθος
 τῆς σῆς ταπεινώσεως· ἐντεῦθεν πάλιν ἢ παραότης πρὸς ἐαυτὴν

μετατίθησι, καὶ αὖθις ἄλλη, καὶ πάλιν ἐτέρᾳ μεταβιβάζει καὶ μεριστᾷ, ὡς τε μηδὲν τι μέρος τῶν σῶν εὐφημεῖν ἰκανῶς δύνασθαι, ἀνθελκόμενον καὶ μετατιθέμενον, καὶ χορείαν ταύτην κενὴν ἀνελίττοντα, μᾶλλον δὲ πορείαν ἀνήνυτον· ἢ γὰρ ἄπειρος πληθὺς τῶν σῶν ἀρετῶν ὑποστροφὴν ἐπὶ τὰς πρώτας οὐ δίδωσιν.

Ἐγὼ μὲν οὖν πολὺ τῶν σῶν ἐλπίδων ἐλάττων γενόμενος, εὐθύνας σοι ὑποκείσομαι μὴ κατὰ τὰς ὑποθήκας πολιτευσάμενος, σὺ δὲ γε ἐξ ἀρχῆς ὡς περ αἱ ματαὶ τὰ ἄρτι γεννώμενα πᾶσαν μὲν μοι ἐρρύθμιζες αἴσθησιν, πᾶσαν δὲ μοι θεῖαν ἐνήχεις φωνήν, οὐδὲ καταμυθολογεῖσθαι με παρὰ τῆς τίτθης ἐῷσα· ἀναμιμνήσκομαι γὰρ ἀναφέρων ὡς περ ἀπὸ βυθοῦ, ὅτι με καὶ κλαυθμυρίζοντα χαλάσαι βουλομένη πρὸς ὕπνον, ἀντὶ τῶν μύθων καὶ τῆς μορμολυττούσης λαμίας, διήεις νῦν μὲν τὸν Ἰσαὰκ ἀγόμενον ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ θυόμενον, καὶ πάντα πειθόμενον τῷ γεννήτορι, νῦν δὲ τὸν Ἰακώβ εὐλογίας τυγχάνοντα πατρικῆς, ὅτι κατὰ τὰς ὑποθήκας πεποιήκε τῆς μητρὸς, νῦν δ' ἄλλό τι τῶν θειοτέρων, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸν νέον Ἀδάμ, τὸν σὸν φημί θεὸν καὶ δεσπότην, ὑποτάσσόμενον τοῖς τοκεῦσι· μὲμνημαί σου καὶ τῶν περὶ παρθενίας λόγων, καὶ τῶν ἀκηράτων ἐκείνων συμβουλιῶν, εἰ καὶ μὴ οὕτως τὰ καθ' ἡμᾶς γέγονεν· οὐκ ἐπιέλεσμαι σοι οὔτε τοῦ πυρός, οὔτε τοῦ φωτός, ὧν τῷ μὲν, τοὺς σωφρονούντας κατέλαμπε, τῷ δὲ, τοὺς ἀκολάστους κατέφλεγε, παρήσω δὲ σοι οὐδ' ἐκεῖνο τὸ ἔργον ὃ με λαθεῖν βουλομένη οὐκ ἔλαθες· ἐπόθει μὲν γὰρ ἡμᾶς ἡ μήτηρ πῶς ἂν εἶπη τις σφοδρῶς καὶ περικαῶς, καὶ ἐζήτει πολλάκις τῷ τραχίλῳ περιφῦναι καὶ κατασπάσασθαι, ἐπέιχε δὲ τὸν πόθον νόμῳ κρείττονι καὶ κρίσει καλλίονι, ἵνα μὴ καταθαρρήσας αὐτὸς ἀπειθέστερος ἐπιγενοίμην ταῖς ἐκείνης ἐπιτάγαις· ὡς δὲ τὸ φίλτρον ἠνάγκαζεν, ἐγὼ μὲν ἐώκειν ὑπνώττειν, ἦν δὲ τὸ πρᾶγμα μέχρι τῆς ἐπιμύσεως τῶν βλεφάρων, ἢ δὲ, ἀγνοήσασα καθάπαξ τὸ σχῆμα, πρόσεισί μοι καὶ ὁμαλῶς πάνυ περιλαβοῦσα τοῖς ἰσχύεσι, πολλάκις

ἐφίλει τὸ πρόσωπον, εἶτα δὴ καὶ δακρύσασα ἀστακτί, « ὦ σπλάγχνον ποθοῦμενον, ἔφη, ποθῶ μὲν σε, φιλεῖν δέ σε πολλάκις οὐ δύναμαι! » οὕτω μοι καὶ τὴν σχέσιν ἐφύλαττε, καὶ τὴν πένθει παρεφύλαττεν· ἦν γὰρ ὡς ἀληθῶς καὶ τὸν τῆς ψυχῆς χαρακτῆρα τοιαύτην, ἀλλὰ πρὶν τοῦτο εἶπομι, κοινότερον περὶ τούτου διέλωμαι.

Οὐ μίαν ἐγὼ τὴν ἰδέαν ὀρῶ τῶν πρὸς ἀρετὴν τεταμένων ψυχῶν, ἀλλ' αἱ μὲν, ἀπλαῖ τινές εἰσι καὶ χάριτος γέμουσαι, καὶ τοῖς προσιοῦσιν ἡμερον ἐπιβλέπουσιν, αἱ δέ, δριμεῖται δὲ αὐταὶ καὶ σκυθρωπαὶ καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ βίου ἐπιστυγνάζουσαι, τραχύτερά τε τὸ ἦθος καὶ ἀπρόσιτοι τοῖς πολλοῖς, καὶ πρὸς πᾶν ὀτιοῦν τῶν ἀβουλήτων παροξυνόμεναί τε καὶ δυσχεραίνουσαι, κακίαν δὲ μισοῦσαι μᾶλλον ἢ πρὸς ἀρετὴν μεταβάλλουσαι. Τῇ δέ γε ἐμῇ μητρὶ ἐξ ἀμφοῖν τούτων ἡ ἀρετὴ συνεκέρατο· τίς γὰρ ἐκείνης ἢ ἰλκρότερον ἔβλεψεν, ἢ χαριέστερον προσωμίλησεν, ἢ προτιότερον τῷ ἦθει τὸ ἀμαρτανόμενον διωρθώσαστο; τοῦτο μὲν οὖν αὐτῇ τὸ μέρος ἔμφυτον ἦν, θάτερον δὲ πολλοῖς καὶ πολλάκις ἐπιτετῆδευτο, καὶ ἦν τὸ φοβοῦν μέχρι τῆς τῶν ὀφρύων συννεύσεως. Ὁ δὲ τοῖς ἄλλοις ἦθους σκαιότητι ἢ τραχύτητι πρόσεστι, φημί δὴ τὸ ἀπρόσιτον ἢ δυσπρόσιτον, καὶ τὸ ἐνίους τῶν προσιόντων καταπτοοῦν, τοῦτο ἐκείνη διὰ τὸ τῆς ἀρετῆς ὑπερέχον ἐδέδοτο· ἀμέλει οὐχ οἱ πολλοὶ μόνον ἐδεδίεσαν ταύτην καὶ ὑπεστέλλοντο, ἀλλὰ καὶ οἱ τεκόντες, καὶ ταῦτα ἐν βαθείᾳ τῇ πολιᾷ ὡσπερ τινα κρείττονα φύσιν προσεκύβουν καὶ ἐσεβάζοντο, καὶ νόμον ἐκείνην ἐλογίζοντο ἔμφυτον, παράδειγμα τε εἶχον καὶ πράξεως καὶ λόγου καὶ σιωπῆς, εἰ καὶ πολὺ τῆς ἀρχετυπίας ἀπελιμπάνοντο· εἴ τε γοῦν ταρραττομένοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ὄφθη, τὸ ἀστατοῦν αὐτοῖς κατέταττε τῆς ψυχῆς, εἴ τε θυμουμένοις διέλυε τὸν θυμόν, εἴ τ' ἄλλο τι ποιοῦσιν ἢ πάσχουσι πρὸς τὸ κρείττον αὐτοῖς τὴν ἔξιν μετέβαλλεν· εἰ δέ τι ἐκείνην ἔλαθον πλημμελήσαντες, παρεφύλαττοντο μὴ γινῶ-

να ταύτην τὸ γεγονός· λέγω δὲ ταῦτ' οὐχ ὡς ἐκείνης τῆς τῶν τεκόντων κατεπαιρομένης ψυχῆς· ποία γὰρ οὕτως τῶν ἀπάσων γυναικῶν γονέας θεράπευκε καὶ τετίμηκεν; ὑπῆρειδέ τε γὰρ αὐτοὺς γεγηρακότας, καὶ παρσυθεῖτο καὶ λόγοις καὶ πράξει, νοσοῦσι τε παρεκάθητο καὶ ἀλγυνομένοις συνήλγει, καὶ ἀγρυνουσίην ἀνύστακτον εἶχε τὸ ὄμμα. Οὐ τοίνυν μεῖζον δεῖν ᾤθηται τῶν γονέων φρονεῖν, ἀλλ' ἐκεῖνοι καὶ οὕτως ἔχουσαν διαφερόντως ἐτίμων, οὐ πρὸς τὴν ἐκείνης περὶ ἐκείνους γνώμην ὀρώντες, ἀλλὰ τὸ ὑπερέχον αὐτῇ τῆς ἀρέτης ἐκπληττόμενοι. Εἶχε δὲ καὶ πᾶσι τὸ ἦθος καταλληλότατον καὶ | ταῖς διαφοροῖς τῶν φ. 77' συνόντων ἢ τῶν ὀμιλούντων ἐπιμεριζόμενον ἕξοισιν, οὐχ ὡς σοφιστεύουσα τὴν πρὸς τοὺς πολλοὺς ὀμιλίαν, ἀλλ' ὡς ἐκάστῳ τὸ πρόσφορον κρίνουσα καὶ διατυπεῦσα κατὰ καιρόν.

Τῷ δὲ γε ἐμῷ πατρὶ οὐ συνεργὸς μόνον καὶ βοηθὸς ἐτύγχανεν οὖσα κατὰ τὴν θεϊάν διάταξιν, ἀλλὰ καὶ πρωτουργὸς τῶν καλλίστων καὶ εὐρετῆς. Ἦν δὲ κάκεινῳ τὸ ἦθος, οἷον οὐπω παρὰ τοῖς ἄλλοις τεθέσθαι, καίτοι γε πολλοὶ τὸν ἄνδρα συνίσασσι, καὶ εἰ βούλοιντο, μαρτυρήσουσι· τὸ δέ, ἦν ἀπλοῦν ὁμοῦ καὶ γενναῖον, θῆλυ μὲν ἔχον οὐδέν, ἀπλάστῳ δὲ συγκεκραμένον πραδότητι, ἀκίνητον πρὸς ὀργήν, ἀθόρυβον πρὸς πᾶν ὀτιοῦν τὸ συμπίπτον. Ἐγὼ γ' οὖν οὔτε θυμουμένῳ, οὔτε ταραττομένῳ ποτὲ ἐντετύχηκα, ἀλλ' οὐδ' ἐπληξέ τινα πώποτε τῇ χειρὶ, οὐδ' ἄλλοις τοῦτο πρὸς κελεύσατο· χαρίεις αἰεὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν γλῶτταν οὐ πρόχειρος μὲν, σὺν ἡδονῇ δὲ ὁπότε δεοὶ τοὺς λόγους ποιούμενος· τά τε περὶ τὸν βίον καὶ λίαν δραστήριος, τὴν τε χεῖρα οὐκ ὄργανον ὀξυγράφου, ἀλλὰ πτηνὸς μᾶλλον ἢ λόγος, καὶ οὐδετέρῳ ὄργανῳ, ἀλλ' ἐαυτῷ χρώμενος· κούφως τε διτῶν καὶ ἀπταιστώσως καὶ ὀμαλῶς, οἷον ἐλαίου ρεῦμα ρέον ἀσφορητί. Τὰ δὲ τοῦ σώματος, ἀλλὰ πῶς ἂν εἴποιμι ταῦτα, πῶς δὲ πάρεργον τοῦ λόγου ποιήσομαι, οἷς ἔργον ἢ εὐφημία, παγγχάλεπον; Τὴν μὲν γὰρ ἡλικίαν, εὐμεγέθει κυπαρίττω ἐφάκει, εἰς Ἴσόν τε

ἀνατρέχων, καὶ ὅπη δεῖ τοῖς μέρεσι μεγεθυνόμενός τε καὶ πλα-
 τυνόμενος· τοὺς δὲ ὀφθαλμούς, ἰλαραὶ τούτοις αἰ βολαί, καὶ
 ὡς ἂν ἕτερος εἶπῃ χάριν ἀφροδίσιον ἀποπνέοντες· ἐπεβέβλητο
 δὲ τούτοις ὄφρυς οὐκ ἐπηρμένη καὶ ἀλαζών, ἀλλ' εὐγραμμος καὶ
 ὀρθή, χρηστὸν ἦθος ἐπισημαίνουσα· ἦν γὰρ ὡς ἀληθῶς καὶ ἀπὸ
 φιλῆς ὄψεως κατήγορος τῆς οἰκείας ψυχῆς· καὶ εἴ γέ τις εἶδε
 τῶν γνωματεύειν εἰδότεων ἀπὸ σωμάτων ψυχάς, πρὶν ἢ λαλοῦν-
 τος ἀκούσειε, πρὶν ἄλλως χρήσαιτο, ἀπεφάνητο ἂν περὶ τῶν
 τῶς κρυφίων, ὅτι τῆς ἀρχαίας ἀπλότητος ζώπυρον ἐκείνος τῷ
 βίῳ περιείσιν· ὡς τε εἶπερ δὴ που καὶ ἡμῖν τοιοῦτον κέχρωσται,
 ἐκείθεν ὡς ἐκ παραδείγματος μετενήνεκται· τῆς μὲν γὰρ μη-
 τρικῆς ἀρχετυπίαις, πάντα δὴ ὑστερῶ τε καὶ ἀπολέλειμμαι, ἐπεὶ
 μὴ δὲ εἰς μίμησιν ἐκείνη τῷ βίῳ καθίστατο, ἀλλ' εἰς ἐκπληξιν,
 τῷ δὲ πατρὶ ὡς περ ἀετιδῆς συμπαρίπταμαι, ἢ μᾶλλον συνέπο-
 μι ὡς σκιά, ἢ καὶ τούτου ἕλαττον μὴ πάντα ἐκείνῳ συναρ-
 μοζόμενος καὶ μεταστρεφόμενος.

Τὸν τοίνυν ἑμὸν πατέρα τοιοῦτον ὄντα πᾶς μὲν ἐθάρρει διὰ
 τὴν ὁμαλότητα τῆς ψυχῆς, καὶ οὐδεὶς τῶν πάντων ἐδεδίει
 προσίεναι καὶ διαλέγεσθαι, μόνη δὲ ἡ μήτηρ ἐξ ὑπερυψήλου
 τῆς ἀρετῆς, οὐ δὲ ἐκ τοῦ Ἰσοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐλάττονος συνῆν
 τε καὶ διελέγετο, μόνον ἐνταῦθα φυλάττουσα τὸ ἀνάρμοστον
 καὶ μὴ καταλλήλως τυνομίλουσα, ὅτι μὴ πρὸς τὸ ἦθος ἐκείνου
 ἑώρα, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀρχαίαν διάταξιν.

Ἄλλ' ὦ τί ἂν εἰπὼν, τῶν ἐκείνης καλῶν ἀκροθιγῶς ἄψωμαι,
 βούλομαι μὲν γὰρ μὴ πολὺ ἀπολελειφθῆναι τὸν λόγον αὐτῆς,
 καὶ ἐπιχειρῶ καὶ συμπροθυμοῦμαι, καὶ γε οὕτως οἶομαι πρὸ
 τῆς πλάσεως· ἀψάμενος δὲ, ὡς περ παλαιστῆς ἀτεχνος ἠττώμαι
 τοῦ συμπαλαίοντος, καὶ τοῖς μὲν πολλοῖς ἴσως δόξω τι λέγειν
 περὶ ἐκείνης κομψότερον, ἐμοὶ δὲ ὁ λόγος οὐδὲ κατὰ βραχὺ
 τοῖς ἐκείνης καλοῖς πρόσεισιν, εἴτε τῷ ὑπὲρ μέτρον ἐκείνης, εἴτε
 τῷ ἐλάττονι τοῦ τοῖς λόγοις ἐπιβάλλοντος μέτρου· καίτοι σὺ

με, ὦ μήτηρ, πρὸς τούτους ἐπαιδοτρίβεις ἀεὶ, οὐ σύμβουλος μόνον καθισταμένη μοι δεξιός, ἀλλὰ καὶ συμπράττουσα τὴν παιδευσιν καὶ συμπνέουσα, ὅποτε με ἀνέκρινες τοῦ διδασκαλείου ἐπαναστρέφαντα, τίνα μὲν παρὰ τῶν παιδευτῶν εἴληψα, τίνα δὲ ἢ συνήνεγκα τοῖς συνομιληταῖς, ἢ παρ' ἐκείνων ἐμπειρόρευμαι· εἶτα δὴ καὶ συμβιβάζουσά με πρὸς τὴν μνήμην ὧν ἐμεμαθήκειν, προσεποιῶ ἡδέως ἀκούειν, εἴ τι περὶ ὀρθογραφίης λέγοιμι, εἴ τι περὶ ποιήσεως, καὶ πόθεν ἕκαστον παρῆκται καὶ πῶς ἤρμωσται, τίς τε ἢ ἐν αὐτοῖς κοινωνία, καὶ τί παρὰ ταῦτα το διαλλάττον. Οἶδά σου κάκεινο καὶ μάλα τεθαύμακκα, ὀπηνίκα μοι μέσων νυκτῶν συνηγρόπνευς ἀναγινώσκοντι ἐπὶ τῆς αὐτῆς κλίνης καθεύδουσα, καὶ μένος μοι καὶ θάρσος ἐμπνέουσα μᾶλλον ἢ τῷ Διομήδει ἢ Ἀθηνᾶ· καὶ οὐδὲ τοῦτο ἠγνόησα, ὀπηνίκα ἐγὼ μὲν τὸν αὐτὸν πολλακίς ἀνελάμβανον λόγον, ἢ ἕμμονον ποιῶν τῇ ψυχῇ, ἢ θηρώμενος εἴ τι τούτου δυσθήρατον, σὺ δὲ ὡς ἀγωνιῶντι περὶ τὸ πάλαισμα, ἐτεμμάϊρου δὲ τῇ ἀναδιπλώσει τοῦ ἔπους, συμπαρίστασο καθαπερεὶ καὶ συνήσπιζες, τῷ χεῖρε πρὸς θεὸν αἴρουσα, καὶ πῦξ τῇ χειρὶ τὸ στῆθος πατάσσουσα, τοῦτο δὴ τὸ σὺν ἐν τῆς προσευχαῖς, καὶ ἀνωθέν μοι τὴν τοῦ ἀμφιβόλου ἐπισπωμένη διάγνωσιν.

Πᾶσι μὲν οὖν παισὶν ἐπώφληται τι πρὸς τοὺς τεκόντας, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν, ὅτι ἐκεῖθεν τούτοις τὸ εἶναι, ἀλλ' ἐπώφληται τὸ παρὰ τῆς φύσεως μόνον, ἐμοὶ δὲ διττὴ πρὸς τὴν μητέρα ἢ ὀφειλή, ὅτι με καὶ οὐσίωσε, καὶ τῷ τῶν λόγων κάλλει κατήστραψεν, οὐκ ἐγγελευσαμένη τοῦτο τοῖς παιδευταῖς, ἀλλ' αὐτὴ ὑποθεμένη καὶ κατασπεύρουσα· ἀλλὰ τὸ μὲν ὄφλημα ἀναγκαστικόν, οὐ πάνυ δὲ καὶ φορολογούμενον, οὐχ ὡς ἀγνωμονοῦντος τοῦ φ. 78. εἰσπραττομένου, ἀλλ' ὡς οὐκ ἔχοντος δοῦναι ὅπερ ὁ εἰσπράττων βεβούληται· καὶ περιτίτταται τῇ ἐμῇ μητρὶ μόνῃ πολλὰς δεδωκυῖα τῶν εἰρημιῶν ἀφορμάς μηδεμιᾶς ἐπιτυγχάνειν· οὐ γὰρ ἐτέμετο τὰς ὁδοὺς διὰ πεδιᾶδος, οὐδὲ διὰ λείας κῦτῃ πρόσι-

μεν, ἀλλ' ἀσπιθῆ πάντα τὰ τμήματα καὶ ὄρεα καὶ ὕ....
 Καὶ οἶδα μὲν ὅτι οὐδὲν σοὶ δεῖ τῶν κάτωθι λόγων, ἐχούσῃ τὴν
 ἄνωθι σιωπὴν τὴν μυστικὴν καὶ ἀπόρητον, ἀλλ' ἡμῖν τὸ πρᾶγμα
 δεῖνόν, εἰ παρὰ σοῦ τὸν λόγον συνειληφότες, μηδὲν τί σοὶ ἐν-
 τεῦθεν εἰς εὐφημίαν συναρانیσαιμεν, ὡς περ ἀβαθῆς γῆ καὶ
 ἀπόκροτος μηδὲν τι τῷ γεωργῷ εἰς τὴν τῶν σπερμάτων κατα-
 βολὴν συντελέσασα· πλὴν διάφορον τὸ ἡμέτερον· οὐ γὰρ τοσοῦ-
 τον διεσθίραμεν τὴν σποράν, ἀλλὰ τὸν μὲν στάχυν ἀναδεδώ-
 κημεν, οὐ πάνυ δέ σοι κατ'ἀλλήλους ἢ τροφή, τὴν θείαν τρυ-
 φώσῃ τρυφῆν, ἧς δὴ καὶ ζῶσα ὄσον προσήκον καὶ τρώφιμον
 τῆ ψυχῇ παρῆες, καὶ πρὸς τὴν τελωτέραν ἐπιθυμίαν βωννύτως
 ἐρρώνυες.

Ἡ γὰρ ἐμὴ μήτηρ τῷ νόμῳ μὲν ἀποχρησαμένη, σαρκὶ καὶ
 αἵματι συνεδέδετο· λέγω δὲ νόμον τὸν μετὰ τὴν ἐκπτώσιν τοῦ
 πρώτου κελυῦ· τὸ δὲ τῆς ψυχῆς γενικὸν ἀξίωμα, καὶ τί μὲν
 αὐτῆς τὸ πρὸς τὸ σῶμα ἄμικτον, τί δὲ τὸ μιγνύμενον, καὶ τίς
 μὲν ταύτῃ ἢ πρὸς τὰ τῆδε βεῦσις ἢ νεῦσις, τίς δὲ ἡ ἄνοδος
 καὶ ἀνάβασις, καὶ ὁ πόθος καὶ πῶς ἀρίπταται, ποῦ τε πρόεισι
 καὶ ποῦ καταλήγει, καὶ τίς ὁ μετὰ ταῦτα κληρος, καὶ τίνες
 οἱ ἀποκληροῦντες, τί τε τὸ δεδωμένον, καὶ τί τὸ ταμιεύμενον,
 ταῦτα δὴ καὶ τᾶλλα ταῖς θεαῖς συμφιλοσοφοῦσα γραφαῖς, ὡς περ
 αἱ διψητικώταται τῶν ἐλάφων, ἀκαθέκτως ἐπὶ τὰς τῶν τοιού-
 των νεμάτων πηγὰς ἴετο· καὶ ἐβούλετο μὲν ῥαγῆναι κόσμου
 καὶ προσχωρῆσαι θεῷ, οὐκ εἶχε δὲ ὅ,τι καὶ δράσειεν, ἔτι τοῦ
 ἀνδρὸς περιόντος, καὶ τὸ διαζυγῆναι ἐκεῖνης, ἴσον οἰομένου καὶ
 αὐτοῦ ἀποστῆναι θεοῦ· ἐκυμάνετο γοῦν ἐπὶ τούτῳ τοῖς λο-
 γισμοῖς, πολλὰς ἐνθυμήσεις κυκλοῦσα καὶ ἀνελίττουσα, εἶποθεν
 εὖροι τοῦ ἐρωμένου κατ'ἀλήψιν· ἐβούλετο δὲ ὡς περ ὀδοῦ διττῆ
 καὶ ἴσα τμήματα τὴν ὁμοίαν ἀμφοτέρους δραμαῖν καὶ πρὸς τὸ
 αὐτὸ καταλῆξαι πέρας, καὶ ἦν αὐτῇ εὐχὴ ἡμερινὴ τε ὁμοῦ καὶ
 νυκτερινή, καὶ τὰ πολλὰ κρύβιος καὶ λανθάνουσα, εἰς τὸν μο-

ναδικὸν βίον τελέσαι καὶ τὴν ἀπαθῆ μετιέναι ζωὴν· ἦρα γὰρ ἐκ πολλοῦ τοῦ τριχίνου ῥάκουσ καὶ τῆς ἐρημικῆς ζώνης, καὶ τοῦτο τῶν πάντων αὐτῇ τὸ μελετώμενον καὶ φιλοσοφούμενον ἦν, κείραι τὴν κόμην ἐν χρῶ, καὶ τραχύναι τὸ πῶμα, καὶ τύλοις καταλιθῶσαι τὸ γόνυ, καὶ τοὺς δακτύλους σκληρῶσαι, καὶ καθαρῶς τῶ καθαρῶ βιώνει θεῶ. Ὄθεν καὶ ἀποτυγχάνουσα τῆς προθέσεως, τοῖς οὕτως ἔχουσιν ἀνδράσι τε καὶ γυναίξιν ὁμοίως, τοῖς μὲν ὑπέσταλτο, ταῖς δὲ καὶ συνῆει, καὶ συνεκάρθουεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς δορᾶς, ἐπὶ ταυτοῦ λίθου τὴν κεφαλὴν ἀνκπαύουσα· ἐδυσχέραινε γὰρ πᾶσιν εὐνήν μιλᾶκὴν καὶ τὴν περιττὴν τῶν περιβλημάτων τρυφήν, καὶ οὔτε χροᾶς αὐτὴν ἀνθηρὸν ἄνθος, οὔτε μαλακότης ὑφάσματος, οὐ λαμπρότης ἐσθήτος, οὐκ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἐδυσώπει καὶ ἔθελγεν, ἀλλ' ἦν αὐτῇ καὶ περιβόλημα καὶ ἐντρέφημα ἡδύ τε καὶ ποθοῦμενον ἢ τοῦ τριδωνίου τραχύτης, καὶ τὸ θεῖον σχῆμα, καὶ ὁ σταυρός, καὶ ὁ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πνευματικὸς λόφος, καὶ ὅσα δὴ ἄλλα σύμβολα ἡμῖν καθεστήκοι τῶν ἀρρήτων καὶ θειοτάτων.

Ἐπεὶ δὲ τῶς οὐκ ἐξῆν ἀπολαύειν αὐτὴν τούτων, ἀλλ' ἐν τοῖς περιττοῖς στενοῦσθαι καὶ πένεσθαι, καὶ πτωχεύειν ἐν τοῖς χρυσαυγέσι καὶ κατχστέροις ἐσθήμασι, καὶ τοῦτο ἅπαξ ποτὲ τοῦ ἔτους, ἵνα μὴ ἀπαίσιος τῶ ἀνδρὶ φαίνοιτο, ἕως οὖν οὐκ ἐξῆν αὐτῇ τῆς ἐνδείας καταπολαύειν, ἀνεκεράννυε πως αὐτὴν τοῖς ἐπειλημμένοις τῆς ἀκροτάτης περιωπῆς, ὡς περ συμπραγματευομένη τούτοις τὴν ἀρετὴν καὶ τοῦ κέρδους καθαρῶς συμμετέχουσα· τὰ μὲν γὰρ ἐδίδου, τὰ δὲ ἐλάμβανε, χειρῶν ἐπαφὰς παρ' ἐκείνων, εὐχὰς ἐκτενεῖς, ἐλπίδας τοῦ μέλλοντος, θεραπείαν παρ' ἐαυτῆς, καὶ τὸ τὰ ὄντα αὐτοῖς συμερίζεσθαι, καὶ χερσὶν αὐταῖς ὑπηρετεῖν καὶ λατρεύειν, καὶ ῥύπτειν μὲν τῶ πόδε, ἀνκπαύειν δὲ ἐπὶ τῆς εὐνῆς, καὶ τὰ μέλη τούτοις καταφιλεῖν, ὅποσα ἢ τετρώχονται, ἢ καθήλωται. Ἀλλὰ τί μὴ μεγαλοπρεπέστερον ἀπαγγέλλω τὰ τῶν ἐκείνης πράξεων ἀξιόματ; τί

δὲ μὴ χρωματουργῶ τῷ λόγῳ τὰς αὐτόθεν λαμπρὰς εἰκόνας τῶν ἀρετῶν; Ἐπτωχοτρόφει γάρ, οὐχ ὡς περ οἱ πολλοὶ ὡς ἀργυρωνήτοις τοῖς πένησι παρχρῶμενοι, ἄνωθεν ἐπικύπτοντες καὶ τὴν δυστυχίαν αὐτοῖς πολλάκις ἐπονειδίζοντες, ἀλλ' ὡς περ οὐ διδοῦσα, ἐκείθεν δέ τι πρακτεράδινουσα καὶ λαμβάνουσα, αἰδεσίμως προσεῖχε τοῖς ἐφ' ὄψωυν κάμνουσιν· ὅθεν ἐχειραγῶγει διὰ τῆς κλίμακος, καὶ δεξιᾶν ἐδίδου, καὶ προσεκύνει βηθύτερον, εἶτα πᾶν μέλος πλύνασα καὶ καθάρασα, καὶ χρισσάμενη οἷα μύρω τῷ ὕδατι, οὐ τῇ ταμίᾳ προσέταττεν, ἀλλ' αὐτὴ παρκατιθεῖσα τράπεζαν, εἶτα δὴ καὶ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους συμπλέξασα, καὶ περιδεῶς ὡς δεσπότηαις διακονησαμένη, πολλάκις τε τὸ κυπέλλιον ἐπικλύσασα ὡς ἂν στίλβον ὀφθειῖν, καὶ τοῖς δακτύλοις φ. 78· ὀχῆσασα | δεξιῶς ἐδίδου τῷ πένητι, εὐφωῶς κεραυνῶσα ἔν' εὐχυτον εἶη τῷ πίνοντι καὶ ἐράσμιον. Οὕτως ἦδει πτωχοτρόφειν, καὶ μετὰ τοιαῦδε τῆς ἀκριβοῦς ἐκάστης τῶν ἀρετῶν ἐπεμέλετο.

Τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἀπράγμονι συνέζη ζῶν, καὶ οὐκ ἐβούλετό τι τῶν πάντων εἰδέναι, οὐχ ὅσα ἐπ' ἀγορᾶς πράττειτο, οὐχ ὅσα ἐπὶ τῶν βασιλείων, οὐκ εἴ τις σιτώνης, ἢ ταμίας, προβέβληται, οὐδ' εἴ τῳ τῶν ἐγγειτόνων προσῆν ἢ προσεγένετο· ἀπέφραττε γὰρ πρὸς πάντα περιττὸν λόγον τὴν ἄκοήν, καὶ οὐδὲ πλήθουσιν ἀγορᾶν ἦδει, οὐδ' εἴ τις εἶη δῆμος κυμίνων· τούτων μὲν οὖν καὶ πάντη κατωλιγῶρει· εἰ δέ τις ἐργάζοιτο ἀρετὴν ἔν τε ἀνδράσιν, ἔν τε γυναιξίν, ὁμοίως πάντας πόρωθεν συνήρει καὶ συνελάμβανεν ὅπου ποτ' ἂν εἶεν, εἴ τε κύλους οἰκοῦντες καὶ κηταδύσεις, εἴ τ' ἐπὶ τοῦ ἀέρος ἰστάμενοι ἢ αἰρόμενοι.

Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔμελλεν ὁ τῶν αἰτήσεων κύριος ἐπὶ πολὺ αὐτῇ τὰς εὐχὰς ὑπερῆσσεσθαι, ἀλλὰ δοῦναι κατὰ καιρὸν τὸ ζητούμενον, γίνεται τι τοιοῦτον· ἀλλὰ δεῖ τὸν λόγον ἄνωθεν ἀποστήσαντας, οὕτως ἐπ' αὐτὸ τὸ κεφάλαιον ἰέναι τῆς ὑποθέσεως. Ὁ πρῶτος τῆς ἐμῆς μητρὸς τόκος, τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο θυγάτριον, περὶ οὗ τι εἰρηκῶς ἄνωθεν ἐπαυσάμην, ὡς περ ἐκ ἀλκυος ἀκμά-

σαν εἰς ὄραν ἐξήπλωτο, καὶ ἤδη πρόσθητον ἦν καὶ οἶον εἰς κῆδος ἐκδίδοσθαι· καὶ ἓνα τὰ ἐν μέσῳ ἐάσω, ὅποσα καὶ τῇ μητρὶ συμβεβήκει ἐπὶ τῷ κάλλει, τὴν φήμην, τὴν ξυνδρομὴν, τὴν ἐπὶ τῷ καλλίστῳ κρίσιν καὶ πρόκρισιν, καὶ τούτων τὰ κρείττω ὅποσα ἐς τὰς ψυχικὰς ἀνάγεται χάριτας, τοσοῦτον εἰποίμι, ὅτι συζυγία τις ἤμεν, εἰ καὶ μὴ τοῖς ἄλλοις, τοῖς γοῦν γονεῦσι καὶ τῷ λοιπῷ γένει, περιφανῆς καὶ διάσημος· ἡ μὲν, καὶ ὡς ἀληθῶς οὔσα καλλίων, ἐγὼ δὲ νομιζόμενος· κάκεινης μὲν τὸ κάλλος ἀπῆντα τοῖς ἰδοῦσιν εὐθύς, καὶ διὰ τοῦ φαινομένου καὶ τὸ κρυπτόμενον εἰκονίζετο, τὸ δὲ ἐμόν, ἴσως οὐ τοιοῦτον, οὐ δὴ μοι καὶ βραχὺς ὁ λόγος, ἀλλ' οἴ γε τεκόντες καὶ τῷ μὴ ὄντι περιπεπλάνητο, δεκάζοντες τὰς κρίσεις διὰ τὴν εὖνοιαν· καὶ οὐχ οἱ μὲν γεννήσαντες οὕτως περὶ ἡμᾶς, ἡμεῖς δὲ ἀλλοιότερον πρὸς ἀλλήλους διατιθέμεθα, ἀλλ' ὡς περ ἐκ ταύτου πρέμνου δύο ἀνιόντε κλάδῳ συνεπεφύκειμεν ἀλλήλοις διαιρούμενοί τε ἅμα καὶ μὴ διαιρούμενοι, πλὴν ὅσον τῇ μὲν πρωϊαιτέρα ἡ ἔκφυσις, ἐγὼ δὲ ἀνέδραμον ἀπαλώτερον· κάκεινη μὲν ὁ χρόνος τὰ πρεσβεῖα ἐδίδου τῆς φύσεως, ἐμοὶ δὲ τὸ ἔλαττον ἀντανίσου πρὸς ἐκείνην ἡ κρείττων τοῦ γένους μερίς· ἀλλ' ἐγὼ μὲν πατρῶζων ἀτεχνῶς ἦν, ἡ δὲ πρὸς τὴν γεννησαμένην ἀναπεφύκει, δευτῶν τῶν ἐκείνης ὡς περ ἀποσπασθεῖσα μερῶν, καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, καὶ πρὸς ἅμφω τὴν ὁμοιότητα διασώζουσα, ὅθεν ἅμφοιν ἐκράτει πασῶν, πλὴν τῆς γε μητρὸς· πρὸς γὰρ ἐκείνην οὐδὲ κατὰ βραχὺ τι διήλλαττεν, ὅθεν ἐκάστη διὰ τῆς ἐτέρας προσῆν τὸ νικᾶν· εἴτε γὰρ ἡ μήτηρ κρατεῖν ἐδόκει, ἡ ἀδελφὴ τὸ κράτος ἀνήρητο, εἴτε κρείττων αὕτη τῶν ἄλλων ὤπτο, ἡ μήτηρ τὸ καλλιστεῖον ἐλάμβανε· καὶ τοσοῦτον ἦν τὸ παρ' ἅμφοιν ὅμοιον, ὡς ἀριθμῶ μόνῳ τὸ παρ' αὐταῖς εἶναι διάφορον· εἰ γὰρ μὴ τις ἴδιοι θάτερον μέρος, περὶ θάτερον ἐπεπλάνητο· κἂν ἅμφω θεάσαιτο, οὐκ εὐθύς τοῦ βαθμοῦ τὴν γνώσιν ἐλάμβανεν· οὕτως ἄρρητος αὐταῖς ἡ ὁμοιότης παντάπασιν ἦν· ἐπὶ ἀνθρώσῃ γὰρ

τῆ ἡλικία ἢ μήτηρ αὐτὴν ὠδινῆσασα, καὶ βραχεῖ τῷ μέρει προλαβοῦσα ἐτῶν, ἀδιάφορος καὶ τὴν ἀνθὴν πρὸς τὸ γέννημα ἦν. Ἄλλ' ἀπ' ἀλλήλων μὲν κατ' οὐδὲν ἄρα διήρηντο, ἐμοὶ δὲ ἐπρέσβευεν ἡ ἀδελφὴ καὶ τῆ ὥρα καὶ ταῖς τῆς ψυχῆς χάρισι, καὶ ἦν αἰδέσιμος ἐκ πολλοῦ, πλὴν οὐχ ὡς περ ἡ μήτηρ ἐπεὶ γέ μοι δι' οἰκονομίαν τὴν σχέσιν, οὐδὲ τὸ σπλάγγχον ὑπήνοιγεν, ἀλλὰ καὶ πυκνὰ κατεφίλει καὶ ἠγκαλιζέτο, καὶ ἐκοινωνε μοι πάντων, καὶ βουλής, καὶ γνώμης, καὶ πράξεων, ἐρρυθμιζε δὲ καὶ πρὸς σωφροσύνην· καὶ τᾶλλα μὲν ἐξ ὁμοίας μοι προσωμίλει τῆς ἀξιώσεως, τὸ δὲ σωφρονεῖν δεσποτικῶς ὡς περ ἐπέταττεν. Ἄλλ' ἡ μὲν, οὕτως ἀδελφικῶς ἅμα καὶ φιλικῶς· ἐγὼ δὲ πάντα ὑποπεπτώκειν αὐτῇ, καὶ σὺν αἰδοῖ προσήειν, καὶ ὅποτε με μάλιστα ἀγκαλιζοίτο. Ταύτην οὐ τὸ γένος μόνον ἐθαύμασεν, οὐδ' ὅθεν ἐξεδόθη, ἀλλὰ καὶ ὅπη κεκήδευτο· ἐρῶ δὲ τινα βραχεῖαν περὶ ἐκείνης διήγησιν, εἰ ἐντεῦθεν ἐνδείξιμι ὅποσον ἐκείνη τῆς σωφροσύνης τὸ περιόν.

Γυνὴ τις τῶν ἐγγειτόνων μισθὸν τοῖς βουλομένοις τῆς ὥρας ἐλάμβανε, καὶ φύλως περὶ τοῦτο ἔζη, ἐτακρικῶς ἑαυτὴν ὑπογράφουσα καὶ τῷ ἐπιποιήτῳ κάλλει τοὺς πολλοὺς καταθέलगουσα· ἀμέλει, καὶ νεότης νοσοῦσα περὶ αὐτὴν ἐπερρώννυντο, καὶ διημφισβήτουν αὐτῆς τοῖς ἄλλοις οἱ κρείττους καὶ γενναίότεροι· ταύτην ἠτιᾶτο πολλάκις ἡ ἀδελφὴ καὶ προσωνείδιζε τὸ ἀκόλαστον, καὶ κατεμέμεστο τῆς ἀσχημοσύνης, καὶ τέλος οἰκεῖν πόρρω προσέταττεν· ἡ δὲ, πρῶτα μὲν ἐξεκώφει πρὸς πασάν καὶ αἰτίαισιν καὶ παραινέσιν, καὶ ἀμεταθέτως εἶχεν οὐ ἐνεστήσατο βίου· ἐπεὶ δὲ ἡ ἀδελφὴ οὐκ ἀνίει πλῆττουςά τε καὶ ἐπιπλήττουςά, ἡ δὲ, « ἀλλ' ἂν τοῦ ἐτακρεῖν, φησί, ἀποστήσωμαι, πόθεν τὰς ἀναγκαίους τοῦ ζῆν λήψομαι ἀφορμάς; » Ἀρπάζει τὸν λόγον ἡ φιλόκαλος ἐκείνη φύσις, ἢ μᾶλλον φιλόσοφος, καὶ δίδωσιν ὄρκους ἀρρήτους, ἢ μὴν οὐ τοῖς ἀναγκαιῶς π. 79. μόνον ἐκθρέψειν, ἀλλὰ | καὶ τοῖς περιττοῖς. Ἐπὶ τούτοις πεί-

θεται ἡ γυνή, καὶ συντίθενται πρὸς ἀλλήλας, ἡ μὲν, μηκέτι μὴ δ' ὀφθαλμὸν ἀνασχέσθαι ἀρρένων, ἀλλὰ παντάπασι τῆς προτέρας ἀποστήσασθαι ὀμιλίας καὶ συνηθείας, ἡ δέ, κοινωνήσσειν αὐτῇ πάντων ὧν ἐνδεῶς ἔχοι, οἰκίας, ἐσθῆτος, τροφῆς, εἰ βούλοιο καὶ τρυφῆς· ἔχαιρε γοῦν ὡς ἀφελομένη ψυχὴν τῷ πονηρῷ θηρὶ γενομένην κατάθρωμα. Οὕτω γοῦν περιεῖπε ταύτην καὶ λιπαρῶς ἐθεράπευσεν, ὡς καὶ πολλὰς ἐκ τοῦ γένους ἐπὶ ἐκείνη ζηλοτυπεῖν, καὶ τὴν σώτειραν καταμέμφεσθαι, τῶν οἰκείων τὴν ἀλλοτρίαν προκρίνουσαν· ἡ δέ, εἰδυῖα ἐφ' ὅτῳ προετίμα ἐκείνην, οὐ μάλα τοὺς ὀνειδισμοὺς ἐδυσχέρκινεν, ἀλλ' ἡμέρωσ καὶ προσήνωσ μειδιδῶσα ἐφ' οἷς ἐκείνηι πληκτικώτατα αὐτῇ προσήεσαν, αὖραις τοὺς λόγους ἐδίδου. Χρόνον μὲν οὖν τινα ἡ γυνὴ ταῖς συνθήκαις ἐμμένουσα, μετέλλαξε τὴν φύλην ζωῆν καὶ σωφροσύνης ἐκεκόσμητο κάλλεσι. Κἀγὼ γοῦν αὐτὴν εὐεασάμην αὐτομάτως σώφρονα καὶ καλήν· τὸ τε γὰρ ὄμμα κατῆνεγκε, καὶ ζύμπαν τὸ πρόσωπον αἰδοῖ κατεκάλυψε, θεοῖσι τε προσῆει νοοῖς, καὶ τὴν κεφαλὴν εἶχεν ὑπὸ καλύπτρα, καὶ εἴ τινα ἴδοι ἐξαπινάκις, εὐθύς ἠρρυθρίνετο· ἀτημελήτως τε εἶχε τοῦ σώματος, οὔτε τὰς χεῖρας δακτυλίοις κατχοικίλλουσα, οὔτε τοὺς πόδας περιέρροις καὶ ἀνθοδαφέσι σκύτασι ὑποδέουσα· οὔτως ὅλη μεταπεποίητο, καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν ἐναντίαν ἕξιν μετακείνητο. Ἀλλ' ὄριστο καιρῷ ἡ μεταβολή, καὶ πρηνὴ πῆξεν τὸ ἔθος λαβείν, εἰς τὸ ἀρχαῖον εἶδος τῆς ζωῆς ὑπωλισθήσεν· ὡ τῆς πλάνης, ὡ τῆς ἀθρόας αὔθις μεταποιήσεως! ἐλάνθανε δὲ τοῦτο ἄρα τὴν ἀδελφὴν, καὶ ἡ μὲν, ἐταιρήσεως εἶχεν αἰτίαν, ἡ δέ, ὡς καθάπχῃ μεταβεβλημένη, διαφερόντως ἔστρεγγέ τε καὶ ἐθεράπευσεν· ἔμελλε δὲ ἄρα κάκείνην γνῶσιν τοῦ κεκρυμμένου λαβεῖν, κἀνταῦθά μοι τὸ τῆς διηγήσεως ἡδιστὴν τε καὶ σκυθρωπώτατον, δικαιτῆσαι δὲ ὁ λόγος ἀμφοῖν.

Κύουσα τῆνικαῦτα ἡ ἀδελφὴ πρὸς ταῖς ὠδίσαι αὐταῖς ἐγεγόνοι· ἐδυστόκει δὲ ἄρα καὶ πονήρως εἶχε τῆς ἀποτέξεως, αἱ δὲ περὶ

τάς ὠδίνας περιεῖπόν τε καὶ ἀμφιπόλευον, ἐγείρουσαι ταύτας· καὶ ἀνείσαι, καὶ τοῖς ὀλίστοις τὸ βρέφος διευπρεπίζουσαι· ἐκοινωνεῖ δὲ τῆς μαιείας αὐταῖς, καὶ ἡ τὸ πλάσμα τῆς σωφροσύνης περικειμένη, καὶ ἡ ἀδελφὴ ἐκείνη μᾶλλον ἢ ταῖς μαιείας προσανεπαύετο· περὶ ὅ τις ἐκείνων ζηλοτυπήσασα « ἄλλ' ἐκ ταύτης σοι, φησί, τὸ δυστοκεῖν! ἐγκύοις γὰρ οὐκ ἀνεῖται διδόναι τὰς χεῖρας ταῖς ἐν ὠδίσι· τοῦτο γὰρ ἴσως ἡ γυναικωνίτις νομοθετεῖ ». Ἡ δὲ ἀδελφὴ « καὶ τίς ἄρα, φησὶν, ἐνταῦθ' ὑμῶν κύει; » ἡ δὲ, αὐτίκα ἐκείνην εἰδείκνυ, καὶ τὸν χιτῶνα διακλυβοῦσα προῦφαινε τὴν γαστέρα. Ἐνταῦθα μικροῦ δεῖν ἐξεπεπνεύκει ἡ ἀδελφὴ, καὶ τῶν ὠδίνων ἐπιλαθομένη, ὀδύνας ἀρρήτοις ἐπὶ τῷ λόγῳ διήρητο τὴν ψυχὴν· ἄλλ' οὐδ' οὕτως τοῦ γενναίου ἀπολέλειπτο λήμματος, ἀλλὰ τὴν μὲν, εὐθύς φυγεῖν ἐπ' ἔσχατα παρεκελεύεσατο γῆς, τῇ δὲ, αὐτίκα ὁ τόκος ὠραίως τε εἶχε, καὶ τὸ βρέφος ἐξέθρε.

Ταύτην παραδόξως ἡ φύσις ἐδλάστησε μετὰ τοῦ πρώτου κάλλους τῆς ὥρας, καὶ παραδοξότερον ἐξεῖλεν ὁ θάνατος, κἀν τῷ εἰδώλῳ τὴν ἀμήχανον εὐμορφίαν ἀφείς καὶ μὴ συλῆσας ἐκεῖθεν, οἶμαι μὴ δυνθεῖς.

Ἐγὼ μὲν οὖν τῆνικαῦτα συμβᾶν οὕτω, ἐν τοῖς πρὸ τῆς πόλεως διητώμην ἀγροῖς, ἀνδρὶ τινι τῶν πάνυ γενναίων περὶ τοὺς λόγους βραχύ τι συναποδημήσας πεπιστευμένῳ δικάζειν οὐ μικρὸν μέρος τοῦ ἐσπερίου τμήματος· ἐγὼ μὲν οὖν τότε πρῶτον ἐξῆλθον τῆς πόλεως, καὶ τὸ περιφράττον τεθέαμαι τείχος, εἰπεῖν δὲ καὶ ξύμπαν τὸ ὑπαιθρον, ἐκκαιδεκέτης ὄν, καὶ μείζονα ἔχων τοῦ χρόνου τὴν ἡλικίαν, ἄρτι τοῦ ποιημάτων ἀκούειν ἀπαλλαγείς καὶ παρακύψας εἰς τὴν τῶν λόγων τέχνην σὺν χάριτι· τῇ δὲ μοι ἀδελφῇ, ὡς ὕστερον ἔφασαν οἱ γεννήτορες, νόσος ἐνσκήπτει περὶ τοῖς σπλάγχνοις δεινὴ· καὶ τὸ μὲν ἤπαρ ὑπουλον εὐθύς ἦν, εἶτα δὴ καὶ οἰδοῦν, πυρὶ τε μυχίῳ τὸ ξύμπαν κατεπίμπρατο σῶμα, καὶ ἡ φύσις ὑπεδίδου, τῷ δυναστεύοντι

είκουσα, καὶ οὐπω δαπανηθεῖσα τῷ τήκοντι, ἐπ' ἀνθηρῷ ἔτι καὶ εὐσάρκω ἐτεθνήκει τῷ σώματι. Ὅποσα μὲν οὖν εὐθὺς συμβεβήκει παρὰ τῶν γεννησαμένων ἐπὶ τῷ πάθει, ὕστερον ἢ λόγος δηλώσει, νῦν δὲ ἐχέσθω τῶν ἐφεξῆς. Ἐπεὶ οὖν μοι ἡ ἀδελφὴ πρὸ ὥρας ἀπόλωλε, καὶ οὐκ ἦν ἀναλυθῆναι τοῖς γονεῦσι τὸ γεγονός, οὐχ ἦττον ἐπ' ἐμοὶ ἐδεδοίκεσαν μὴ τῷ τῆς ἀκοῆς ἀπροσδοκῆτω καταπλαγείς, πάθος αὐτοῖς πάθει συνάψω μεγίστω οὐκ ἔλαττον· ἦδειςαν γὰρ ἡμῖν ἀλλήλοις τὸ σύμπνον, καὶ ὡς τῷ μέρει ἀπολωλότι, τὸ πᾶν σχεδὸν ξυναπόλλυται· ἐβούλοντο οὖν με ἐν χερσὶν ἐλεῖν καὶ κύκλω λόγων περιλαβεῖν, εἰθ' οὕτως αὐτὸ τῆς πληγῆς τὸ κέντρον ἐκφῆναι· ὅθεν μοι καὶ ἐπιστολὴν φ. 79'. προὔπεμψαν τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ μήκιστον ἀκοινωνησίαν κατονειδίζουσαν, καὶ τὴν περὶ τοὺς λόγους ἀμέλειαν ἐπισκώπτουσαν, καὶ ὡς οὐχ ὡς ἀρχόμενος λήγω, ἀλλ' ὀξέως ἐκθορόν τι τῆς ἀφεταιρίας· ἐπιλείπει ταχὺ τοῦ δρόμου τὸ πνεῦμα, προσέθεσάν τι καὶ τῶν παρὰ τῆς ἀδελφῆς εἰωθότων, οἷς ἐγὼ πολλάκις τεθηραμένος ἐτύγχανον. Τούτοις οὖν με πρὸς αὐτοὺς ἀναστρέφουσι· κάκιστοι μὲν ὄντο διαλαθεῖν τὸ μηχανήμα, ἐγὼ δ' ἐτέρωθεν ἐκπολιορκηθεὶς ἐάλωκα, καὶ πρὸ τῆς καλῆς ἀπάτης κατήνεγκεν ἡ ἀλήθεια, τὸ δ' ὅπως ὁ λόγος ἐρεῖ.

Ἐτυχον μὲν οὖν ἤδη τὸ τεῖχος εἰσεληλυθώς, καὶ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος γενόμενος ἔνθα τὸ σῶμα τῆς ἀδελφῆς τέθαπτο· ἐβδομαΐα δὲ παρὰ τὰς ταφὰς οὖσα ἐτύγχανε, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τοῦ γένους παρῆσαν, τὴν τε κειμένην πενθήσοντες καὶ τὴν μητέρα παρηγορήσοντες· αὐτοῦ γοῦν τῶν συγγενῶν τινι ἐντυχόν, ἀνδρὶ ἀπλοῖκῳ καὶ γενναίῳ, μήτε τὴν ἀπάτην εἰδῶτι, μήθ' ὅτι πρὸς τῶν γεννησαμένων θηραθεὶς ἔλκομαι, περὶ τε τοῦ πατρὸς ἐπιθυόμην, καὶ τῶν ἄλλως ἐμοὶ προσηκόντων· ὁ δὲ, μηδὲν τι συμπλέξας ἢ ἐπηλυγάσας τοῦ ἀληθοῦς ἢ ὁ μὲν πατήρ τοὺς ἐπικηδείους, φησὶ, θρήνοϋς τῇ θυγατρὶ ἀποδίδωσιν, ἡ δὲ μήτηρ ἐπ' αὐτῷ καὶ δὴ πάρεστιν, ἀπαρκαλήτως, ὡς οἶσθα, περὶ

τὴν συμφορὰν ἔχουσα ». Ὁ μὲν οὖν ταῦτ' εἶπεν, ἐγὼ δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως ἐπετόνθαι· ὡς περ γὰρ πυρὶ θεῖῳ δικααίς, αὖτος ἐγγύονειν καὶ ἀναυδος· κτωλίσθησα γοῦν καὶ τῆς περὶ τὸν ἵππον ἔδρας· καὶ ἡ περὶ ἐμὲ φήμη τὰς τῶν γονέων κατεΐληφεν ἀκοάς. Θρήνος οὖν ἄλλος ἐγγήγερτο καὶ κλαυθμὸς ἐπ' ἐμοὶ πολὺ τοῦ προτέρου σφοδρότερος· ἐπὶ γὰρ ἡμέμῳ πυρὶ καὶ βραχὺ τι ὑποβληθὲν ἔκκαυμα ἐγείρει τὴν φλόγα καὶ αναρριπίζει τὸ πνεῦμα, καὶ διπλασιάζει τῆς πυρκαϊᾶς τὴν ὑπερβολήν· ὡς γὰρ ἦσθοντο, καθαπερεὶ μεμηνότες ἔθειον ἐπ' ἐμέ· καὶ τότε πρῶτον ἡ μήτηρ τὴν ὥραν ἐδημοσίευσεν, ἀρρένων καταφρονήσασα ὕψους. Κατενεχθέντες γοῦν ἐπ' ἐμοὶ κειμένῳ, καὶ ἄλλος ἀλλαχόθεν μεταλαβόντες, τοῖς ἐαυτῶν θρήνοις ἀνεκαλέσσαντο· εἶτα δὴτα καὶ ἡμιθνήτα περιαγαγόντες τῷ τῆς ἀδελφῆς τάφῳ ἀποδιδόασιν· ἀλλ' ὦ, πῶς ἐφέξω καὶ νῦν τὸ δάκρυον διηγούμενος, πῶς δὲ καὶ ἐξυφάναι τὸν λόγον δυηόσομαι, ἀχλίε καταληφθεὶς τὴν ψυχὴν; λέξω οὖν ὡς ἂν οἶός τε ὦ, κρείττους λογισμοῖς ἀναρρωννύς ἐμαυτόν. Ως γοῦν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοίξας, τὸν τύμβον εἰσεσάμην τῆς ἀδελφῆς, καὶ ἐπεγνώκειν τὸ πάθος, καὶ ξυνειλοχα τὸ φρονοῦν, ἀθρόον κατενεχθεὶς ὡς περ ἐπιτυμβίους χοὰς τοὺς τῶν δακρύων ὀχετοὺς τῇ κειμένῃ κατέσπενδον· ὦ γλυκεῖά μοι λέγων, οὐκ ἀδελφὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ εἴ τι ἕτερον ὄνομα συγγενέστερον ἢ συμπαθέστερον· ὦ κάλλος ἀμήχανον, φύσις ἀσύγκριτος, ἀρετὴ ἀπαραμίλλος, ἔμψυχον ἀγαλμα, κέντρον πειθοῦς, λόγων σειρὴν, χάρις ἀνίκητος· ὦ πάντα ἐμοὶ καὶ πλέον ἢ ψυχὴ! ἀλλὰ πῶς ἀπῆλθες ἀφεῖσα τὸν ἀδελφόν; πῶς δὲ ἀπερράγης τοῦ συμφυοῦς; πῶς δὲ καὶ τὴν μοναυλίαν μέγχι πολλοῦ καρτερεῖς; ὦ, ποῖός σε σταθμὸς ὑπεδέξατο, ποία ἀναπαύει λαχοῦσα καταγωγὴ, τίνες· λειμῶνες, τίνες χάριτες; ποῖός σε καταθέλγει παράδεισος; τί δ' ἐστὶν ἐκεῖνο τὸ κάλλος ὃ τῆς ἐμῆς ὀμιλίας καὶ θεᾶς προέκρικας; ποῖόν σε ἄνθος ἀνθέλκει, τίνες ῥόδωνιαι, ποῖον βλύζον ὑδάτιον; τίνες ἀηδόνες, ποῖοι τέττιγες ἠδέϊαν ἰέντες φωνήν;

τὸ δέ σοι κάλλος τοῦ σώματος, πότερον ἢ φύσις παραλαβοῦσα παραφυλάττει καὶ ταμιεύει, ἢ ὁ χοῦς ἐξανάλωσε, καὶ ἀπέσθη σοι τῶν ὀφθαλμῶν ὁ λαμπτήρ, καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ χεῖλους ἄνθος ἠφάνισται, καὶ οὐ διαλέλυται ἢ συνθήκη, καὶ ἡ σύγκρισις ἀναλέλυται, ἢ ἔτι σου μένει τὸ κάλλος ἐν θησαυρῷ τῷ τάφῳ τηρούμενον; ἦν μὲν οὖν τὸ ἀπελθὸν ἀπὸ σοῦ πνεῦμα ὅλον ἐπέστραπται πρὸς θεόν, καὶ οὐδαμοῦ σοι τῶν ἐνταῦθα λόγος, οὐ δὲ ἀνάμνησις, ἔχου τῆς ἐνταῦθα θεωρίας καὶ τῆς ἐλλάμψεως· οὐ μέμρομαί σοι τὸ ἀκοινωνήτον, οὐκ ὀνειδιζῶ τὸ ἀμετάδοτον, ὑπὲρ τὴν ἡμετέραν φύσιν ἢ μετοχή· εἰ δὲ βραχύ τι καὶ πρὸς τὸ ὄρατὸν νένευκας, μὴ φθονήσης ἡμῖν τῆς ἐπὶ σοὶ μετουσίαις, ἔχε λαβοῦσα καὶ κοινωνήσόν μοι τῆς λήξεως· εἰ δὲ κἀνταῦθα ὀφθήσομαι ἀμετρος, ἀλλ' ὅ γε τάφος οὐ δικαιρήσει με τοῦ σώματος, ἀλλὰ τῆς ἀμφοῖν ἀναλυθείσης κόνεως, μεθέξω σοι τῆς συναναλύσεως καὶ ἐν τῷ χεῖρονι!

Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἕτερα τούτων περιπαθέστερα ἐπωλοφουράμην τῷ τάφῳ τῆς ἀδελφῆς· ἀνώμωζον δὲ οἱ γεννήτορες μονονοῦ ῥανίδας αἱμάτων ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν καταρρέοντες· συνεθρήνει δὲ καὶ πᾶν τὸ συνδεδραμηκὸς πλῆθος· καὶ τοσαύτη τις ἦν ἢ τοῦ πένθους ὑπερβολή, ὡς μικροῦ δεῖν ἅπαντας τῷ πάθει κατενεχθῆναι καὶ εἰς ἀφωνίαν περιστῆναι τὴν συμφωνίαν τῶν ὀδυρμῶν. Μόλις γοῦν με τοῦ τάφου ἀποσπάσαντες οἱ γεννήτορες, « ἀλλ' οἴκτειρον ἡμᾶς, ἔρασαν, σπλάγγχον γλυκύτατον! τήρησον ἡμῖν τὸ ἐλλειμμένον τοῦ πνεύματος, μηκέτι διαφθείρης εἰς τέλος, | μὴ δὲ σέ τις αἰτιάσαιτο τῆς ἡμετέρας φθορᾶς· ναί, πρὸς φ. 80. τῶν δὲ τῶν πολιῶν αἶσε ἀνέθρεψαν, πρὸς τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, αἶ δὴ τῷ ἐπὶ σοὶ πνεύματι τοῖς σώμασι τοῖςδε κεκράτηνται! » Κάκεινοι μὲν οὕτως· ἐμοὶ δὲ καὶ αὐθις εἰς θρήνον ὁ θρήνος ἀπετελεύτησεν. Ὡς γὰρ ἰδὼν ἐπεγνώκειν τὴν μητέρα, μέλαν ἀμφιασάμενην τριβῶνιον, καὶ πανταχόθεν ἐαυτὴν τριχίνοις ῥάκεσιν ἀτιμάσασαν, οὐκ εἶχον ὅτι γενοίμην, ἀλλὰ μικροῦ δεῖν καὶ ἀπολώλαιν.

Ἐγγόνει γὰρ τὰ κατ' αὐτὴν τοῦτον τὸν τρόπον. Ἐλύετο μὲν ἡ ἀδελφὴ καὶ ἀνέπνει τὰ τελευταῖα τῷ κόλπῳ τῆς μητρὸς ὑποθεῖσα τὴν κεφαλὴν, μῆτε δὲ τῆς ψυχῆς παρεθείσης, μῆτε παρακινήθεισης τῆς γλώττης, μῆτε μὴν ἐπιλειοπίπτος τοῦ πνεύματος, φυσικῶς καὶ ἀδιάστως τὸ τῆς φύσεως χρέος τοῖς εἰσπραττομένοις ἀπέδοτο· ῥώσασα δὲ πῶς τηνικαῦτα ἑαυτὴν ἡ μήτηρ συνῆψε τὰς βλεφαρίδας, καὶ δακρῶν ἄθρόον ὑποπλησθεῖσα, μᾶλλον δὲ πυρὶ ἀφάτῳ ὄλη καταπλεχθεῖσα, καὶ τὰ ἐπιτάφια στενάξασα, καὶ δακρύσασα, ἐπεὶ καὶ τὸν ἄνδρα εἶδεν ὑποκινήθέντα τῇ ῥύμῃ τῆς συμφορᾶς· ἦν γὰρ καὶ ἄλλως ἐκεῖνος εὐκατάφορος πρὸς τὰ τοιαῦτα παθήματα, καὶ γινώσκω τὸν χαρακτήρα ἐν τοῖς ἐμοῖς εἶδεσι τῆς ψυχῆς· ὡς οὖν οὕτως ἔχοντα εὐθεάσατο, βραχὺ τι ἐπιτάξασα τῇ ψυχῇ μὴ συγγεῖσθαι τῷ πάθει· ὦ γενναίου καὶ ἀνεπικλύστου φρονήματος καὶ ἐν τοσοῦτοις ἀχειμάστου πελάγεσι! φιλοσοφεῖ τι τῶν πολλῶν ὑψηλότερον καὶ τοῦ καιροῦ δυνατότερον, καὶ λόγους πολλοὺς τῷ ἀνδρὶ περὶ τῆς κρείττονος μεταβολῆς ἀνελίξασα, συνήγορον ἅμα καὶ τὸ πάθος λαβοῦσα πρὸς τὴν πειθῶ, θηρᾶ παρ' ἐλπίδας, καὶ οὐκ ἀναβάλλεται τὸν καιρὸν, ἀλλ' εὐθύς τὰ πρωτόλεια τῆς μεταθέσεως θύει τῷ κρείττονι· καὶ μεταμφιέννυται τὴν στολὴν, καὶ κείρει τὰς τρίχας, καὶ τριβωνοφορεῖ ἔτι ἀκμαίαν τὴν ὥραν ἔχουσα, οὕτω ἀποβεβληκυῖα τὸ ἄνθος, ἔτι φύλλοις κομῶσα, οὕτω ῥυσοῦν τὸ πέταλον ἔχουσα, ἔτι τὸν κλάδον ἀπαλὸν φύουσα, ἔτι ὀπώρας βλαστάνοουσα. Συνῆνει δὲ τοῖς λεγομένοις καὶ ὁ πατήρ· καὶ οὕτω δὴ ἐπὶ τὰς ταρὰς τὴν ἀδελφὴν ἐκκομίζουσιν, ἔτι καταλαμπομένην τῷ κάλλει, ἔτι τὴν παιδρὰν χάριν τοῦ προσώπου προφαίνουσαν.

Ἐφασαν οὖν ὡς ἐπειδὴ τὰς τῶν τριχῶν αὐτῆς κατέξανα ἔλικας, καὶ τῶν ἐσχάτων τῆς κλίνης οἱ τὸν νεκρὸν κοσμήσαντες ἀπηώρησαν· ἦν γὰρ ἄλλως ἐκεῖνη τὴν κόμην χρυσοῦ καὶ πολλοῦ· καὶ ἡ ἐκφορὰ μετέωρος· ἦν καὶ τοῖς ἐκ τριωρόφων

κατακτανής, οὐκ ἔστιν ὅς τις πρὸς ἐκείνην μεταστρέψας τὸν ὀρθλαμόν, ἢ οὐκ ἀποθεθῆκει τοῦ ἵππου, ἢ οὐ καταθεθῆκει τοῦ τριωρόφου· πάντες γοῦν καὶ πᾶσαι συνείποντο καὶ τῆς θρηνηδίας μετέχον κοινῇ. Τοιαύτη τῇ μητρὶ ἢ πρὸς τὸν κρείττονα βίον μετάθεσις, αὕτη ἐκείνη τοῦ μοναδικοῦ βίου ἢ πρόφασις, τοῦτο τὸ πάθος πρὸς τὴν ἀπαθῆ ζωὴν ἐκείνην μετήνεγκεν, οὗτος ὁ θάνατος ἀθανασίας ἐκείνην πρόξενος γίνεται.

Οἷα δὲ καὶ τὰ μετὰ ταῦτα; οὐ γὰρ ἄπαξ τὸ ἔγνος ἐρείσασα τῷ κρείττονι. βίῳ, καὶ πρὸς τὸν δρόμον εἰσβάσασα τὸν θεῖον, καὶ πρὸς τὸ πνευματικὸν καταβάσασα στάδιον, συνεχύθη τὴν ψυχὴν, ἰδοῦσα τὸ θέατρον ἐξ ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων πληρούμενον, ὃ δὴ πάσχουσιν ἔτι καὶ τῶν ἀρρένων οἱ πλείους, καὶ οἱ μὲν ἀπ' αὐτῆς ὑποστρέφουσι τῆς ἀφέσεως, οἱ δὲ τῆς ὁδοῦ ἀναλύουσι, καὶ ἀπαλλάττονται ἀστεράνωτοι· ἀλλὰ προμηθευσχαμένη καὶ τὸν τάφον τῆς ἀδελφῆς ἐκεῖσε διορυγῆναι οὐ ἐκείνη ἔμελλεν εἶναι ἀπρόιτος· μένει γὰρ ἔτι καὶ μενεῖ φιλοσόφοις ψυχαῖς πρὸς ἀρετὴν ἀσκητήριον· ἐκεῖσε καθείργουσιν ἐαυτήν, εὐθὺς ἀποταχῆσάμενη καὶ οἴκῳ καὶ βίῳ, εἰπεῖν δὲ καὶ αἵματι καὶ σαρκί, πλὴν ὅσον ἐν κλιῷ τὰ προσόντα ἐπιτροπεύσασα, καὶ τούτοις ἐαυτὴν πρὸς ὃν ἐστέλλετο βίον ἐροδιάσασα.

Ἐπεὶ δὲ οὕτως καθαρῶς καθωσίωτο τῷ θεῷ, οὐδὲ ὑπὸ καθυγεμόνι πνευματικῷ τὰ τῆς μεταβολῆς ἐτετέλεστο, βουλευεταί τι πάλιν ἐνταῦθα συνετώτερον, ἢ σοφώτερον· προσβύει τὸν πατέρα θεῷ, καὶ δίδωσιν αὐτῷ πάλιν τὰ προσβεῖα καὶ τῆς ἐτέρας ζωῆς. Ἐπεὶ δὲ τὴν τοῦ μέλους ἀφιέρωσιν ἐθεάσατο, ἀποδίδωσι τῆς ὀλοκαυτώσεως τὸ μέρος τῷ κρείττονι, καὶ τὸ πρῶτον τῆς ἀναγωγῆς τελεῖται μυστήριον.

Τὰ δ' ἐντεῦθεν, οὐκ ἔχω τίσι λόγοις ἐκείνην ἐγκωμιάσω· ὡσπερ γὰρ εἶτι σῶμα γενναῖον εἰς κύκλον ἀποτορευθέν, εἶτα δὴ ἐφ' ὀμυλοῦ κινεῖτο χωρίου, δείκνυσι μὲν κἀνταῦθα τὸ εὐδρομον καὶ εὐκύλιστον τῷ ἐπιτηδεῖω τοῦ σχήματος, ἐπειδὴν

δὲ ἐπικλινούσ ἐδάφους ἢ πρᾶνου; ἄψηται, ὄλον εὐθύς ἀκατα-
 σχέτῳ φορᾷ φέρεται πρὸς τὸ κάταντες, οὕτω δὲ μοι καὶ ἡ
 μήτηρ, εὐάγωγος καὶ πρῶτον οὔσα τὴν ψυχὴν πρὸς τὸ κρεῖτ-
 τον, καὶ πρὸς τὸ καλὸν εὐτροχος διὰ τὴν τῆς φύσεως ἐπιτη-
 δειώτητα, ἐπειδὴ πρὸς τὴν πνευματικὴν μετεληλύθει ζωὴν, ἥτις
 δὴ κατάντης ἐστὶ πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ εὐάγωγος, εὐθύς ἀκω-
 λύτῳ φορᾷ πρὸς τὸ τῆς καθόδου τέλος ἠπείγετο· μὴ γὰρ ἔτι
 μεριζομένη σώματι ἅμα καὶ πνεύματι, ὕλῃ καὶ αὐλίᾳ, πηλῶ
 φ. 80· καὶ ἀγία γῆ, μὴ δὲ | διαιρουμένη κοσμοκράτορι καὶ θεῷ, ἀλλὰ
 καὶ πᾶσαν μὲν ἐπιθυμίαν, πᾶσαν δὲ ἔφρσιν συμμεταγαγοῦσα θεῷ
 καὶ συναποκλίναςα, ὅλαις πρὸς ἐκεῖνον ἐφέρετο ταῖς δυνάμεσι
 τῆς ψυχῆς. Εὐθύς γὰρ ὑφαίρει τὴν σάρκα, καὶ καθαιρεῖ τὸν
 ὄγκον, καὶ τὸ σῶμα κενοῖ τὸν δεσμὸν τῆς ψυχῆς, καὶ κατα-
 φρονεῖ πάσης οἰκονομίας τῆς φύσεως, συνάγει δὲ περὶ ἑαυτὴν
 τὴν ψυχὴν καὶ συστέλλει ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων· καὶ πᾶσαν μὲν
 αὐτῇ ὑποτάττει ἐπιθυμίαν, δουλοῖ δὲ ἅπαν τὸ ἄλογον, ἀναιρεῖ
 φαντασίαν ἔκτοπον, καὶ λογισμὸν ἔκφυλον, καὶ δόξαν ἄλογον,
 καὶ φιλόυλον αἰσθησιν, καὶ διάνοιαν διαρρέουσιν, νῶ δὲ συζῆ
 μόνῳ, καὶ τούτῳ ὄργανῳ χρῆται πρὸς τὴν θεῖαν ἀναγωγὴν.

Ἔδει μὲν οὖν θεατὰς ὑμᾶς εἶναι, ἀλλ' οὐκ ἀκροατὰς τῶν
 ἐκείνης καλῶν· οὕτω γὰρ ἂν ἐγώ τε ἀπηλλάγην ὑποψίας, καὶ
 ὑμῖν ὤπτο τὸ ἀληθές· νῦν δὲ οὔτε τὸ πᾶν ἐρεῖν δεδύνημαι,
 κἂν τῷ βραχέϊ τῶν ἐκείνης καλῶν ὑποπτευθῆσομαι τοῖς πολλοῖς·
 ὡς περ γὰρ αἰδουμένη ὅτι καὶ εἰς σῶμα καταβεβήκει, ὃ δὴ
 περὶ τίνος τῶν παρ' Ἑλλησι φιλοσοφησάντων τεθρόλληται, βραχύ
 τι μὲν τοῦ προσώπου μέρος, βραχύ τι δὲ παρενέφρανε τῶν
 χειρῶν, καὶ ἑώρατο γυμνὸν αὐτῆς μέρος οὐδέν· ἐφιλοσοφεῖτο
 δὲ ἑαυτῇ τὸ δέρας, οὐκ ἀμέσως μόνον προσομιλοῦν τῷ σώματι,
 ἀλλὰ καὶ ἔξωθεν προστιθέμενον, νυκτὸς δὲ καὶ ἐπὶ τούτου μόνου
 κατέδραθεν. Ἐβούλετο μὲν οὖν μὴ δὲ τρέφειν ὅλως τὸ σῶμα,
 ἀλλ' ὡς περ τινὰ πέδην τῆς ψυχῆς παραζέειν τε καὶ χαυνοῦν·

ἐπεὶ δὲ οὐκ ἦν πρὸς τὴν φύσιν παντελῶς ἀπομάχεσθαι, πρὸς γοῦν τὸν καιρὸν γενναίως ἀνθίστατο, καὶ τοῦ μέτρου δὲ τοσοῦτον ὑψήρει, ὅσον μὴ δὲ μέτρον ἔχειν τὸ ἄμετρον. Θεῶ δὲ προσιοῦσα, εἰ μὲν εὐθὺς ἀνῆρπαστο, οὐ μάλ' οἶδα, οὕτω δὲ πᾶσιν ἐφίκει· οὐ μετέστραπτο γάρ, οὐδ' ἐκεκίνητο ταύτης, οὐ κεραλή, οὐ χεῖρες, οὐ πόδες, οὐδέ τι τῶν τῆς περιβολῆς μέρος, ἀλλ' ἦν ὡς περ ἢ ἐν σανίσι σκιά, τοσοῦτον μόνον μεταβαλλομένη, ὅποσον ἀποκάμνων ὁ ὀφθαλμὸς ᾤετο· ἐγνωρίζετο δὲ ὅτι γε ζῶν τοῖς στεναγμοῖς καὶ τῷ σχήματι. Ἐπιλοσόφει δέ μοι πολλάκις περὶ τοῦ πράγματος, ὅτι ἐντυχία τίς ἐστι τοῦ κρείττενος ἢ εὐχῆ, καὶ οὐ δεῖ μεταβεβλήσθαι τὸν ἐντυγχάνοντα, ἄχρῃ ἂν τὸ ὀμιλοῦν ἀποστῆ· ἀπόστασιν δὲ τοῦ θεοῦ, τὴν τῆς ψυχῆς ἔλεγεν ἀνεπιτηδεσιότητα· οὐ γάρ που δεῖ φησιν ἐκεῖνο λέγειν ἐκτείνεσθαι ἢ συστέλλεσθαι, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀνεκφοίτητόν τε ἐστὶν ἑαυτοῦ, καὶ ἀπανταχοῦ ἔστηκεν, ὡς φῶς, ὡς ἀήρ, ὡς ἄλλο τι τῶν κοινῶν τε καὶ ἐκκειμένων, ὡς σάλπιγξ ἠχοῦσα· ὁρῶσι δὲ τοῦτο καὶ ἠχοῦντος αἰσθάνονται ὅσοις τό τε τῆς ψυχῆς ὄμμα ἐπιτηδεῖως πρὸς τὴν ὄρασιν ἔχει, ἢ τε τοῦ ἠχοῦντος αἰσθηταί, εὐηκόως ἔχει πρὸς τὴν ἠχῶ· ὅσοι δὲ ὁρῶντες οὐχ ὁρῶσιν αὐτίς, ἢ ἀκούοντες οὐχ ἀκούουσιν, ἀπεῖρηκε τούτοις ἡ συντονία καὶ τῆς ὀράσεως καὶ τῆς ἀκοῆς· μετὰ γάρ τῆς ὕλης ὁ νοῦς τῆς αὐτῆς αἰσθάνεται, ὅθεν ὅπη μὲν ἀποκριθεὶς καθαρῶς οὗτος, εἰδὲ τε τὸ θεατόν, καὶ ἠκηκόει τοῦ ἀκουστοῦ· ἐμμιχθείσης δὲ αὐτῷ τῆς ὕλης, τὸ ἐπιτηδεῖον εὐθὺς ἀπόλλυσιν· οὕτω γοῦν πολλοὶ τινες ἔδοξαν ἀκούειν φωνῶν, καὶ ἤχους αἰσθάνεσθαι, τειθειασμένην λαβόντες ψυχὴν καὶ σωφρόνως βακχεύουσιν· τηρητέον γοῦν ἡμῖν τὴν εὐχὴν ἀκλινεῖ καὶ ἀμεταθέτῳ τῷ σώματι· ἐπεὶ μὴ δὲ πᾶσα ψυχὴ τῷ σωματικῷ σάφει κατέδου· ἀλλὰ τὸ μὲν ὅσον αὐτῆς ἐμίγη σαρκίν, εἰς αἰσθησιν ἀπετελεύτησε, τὸ δὲ ἕτερον ἐπιπλεῖ ἄνωθεν ἀρόπλου, οἷον ἄρτημα κορυφῆον, φελλὸς καθαπερεὶ κοῦφος μὴ κατασπασθεῖς τοῖς δικτύοις· τοῦτο γοῦν ἐξῴθεν τις

ἄλλος ἀγγελικὸς νοῦς μεταστρέφει πρὸς ἐξυτὸν καὶ ἀνάγει πρὸς τὸν Θεόν. Αὕτη ἐκείνης ἡ πνευματικὴ τῷ ὄντι καὶ θεία σοφία, ἦν ἄνωθεν ἐμυήθη, ἦν ἡμᾶς ἐμύει τοὺς κάτωθεν.

Ἄλλὰ περὶ μὲν τῆς μητρὸς καὶ αὐθις λέξω, ὁ δὲ λόγος καὶ πάλιν πρὸς τὸν πατέρα ὁρᾷ· ὅς ἦν μὲν καὶ ἄλλως χαρίεις καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς τελετῆς ἠξιώθη καὶ τῆς πρὸς τὸ κρεῖττον ἀναβάσεως καὶ ὑψώσεως, ἔτι μᾶλλον καλλίων καὶ χαριέστερος γέγονεν· ἐφίκει γοῦν δέσμης ἀπηλλαγμένος τινός, καὶ ἀκριβοῦς ἐπτερωμένος τε καὶ ἐλεύθερος, ὡς περ τι ἀνάθημα ἔμψυχον τῷ Θεῷ γεγονώς· περιῆει γοῦν ἡδονῆς ἀκηράτου πλήρη τὴν ψυχὴν ἔχων· καὶ εἰ μὲν τις ἑτέρα, πολλὰκις ἔλεγεν, οὐρανῶν βασιλεία τοῖς εὐηρεστηκόσι Θεῷ τεταμίευται, πάντως οἶδε Θεός, καὶ ἡ εἰπὼν ἀψευδής· ἀλλὰ καὶ ἦν ζῶσι ζῶν οἱ πρὸς ἐκεῖνον ἀπευθυνόμενοι, οὐ μοι πάνυ δοκεῖ ἀποδεῖν τῆς ἑτέρας καὶ πρώτης· ἔμοιγ' οὖν ἡ ψυχὴ οὐχ ὡς τὸ πρότερον τῷ σώματι συμβεβῆπτισται, ἀλλ' ὡς περ ἐν Θεῶν τεμενῶν ὁρίοις χορεύει καὶ γέγηθε· καὶ μοι νῦν οὐ συλλελόγισται αὐτῆς τὸ ἀθάνατον, ἀλλὰ τεθεωρηται· ἀφείται γὰρ τοῦ σώματος καὶ ὑφέστηκε, καὶ κεχώρισται τοῦ συμφοῦς, οὐ τὴν ἐνέργειαν μόνον καὶ τὴν οὐσίαν, τοσοῦτον δ' οὐκ ἀπολέλυται ὅσον βεβοῦληται τῷ δεσμήσαντι· τέως γοῦν καθαρῶς ἐπαναστρέφει πρὸς ἐξυτὴν, καὶ πρὸς νοῦν ἔστραπται, καὶ διὰ νοῦ πρὸς Θεόν. Ταῦτα φιλοσοφῶν ἐκεῖνος, κάμοι τοὺς πολλοὺς διέλυε τῶν ἀσυλλογίστων συλλογισμῶν, καὶ ἄμεσον ἐδίδου τὴν νόησιν, ἀπὸ νοῦ προτεινόμενος ὁμοῦ καὶ συμπεραίνόμενος, καὶ τῆς μέσης πλάνης μὴ προσδεόμενος· ἐώρων γοῦν αὐτὸν ἕτερον ἐξ ἑτέρου γινόμενον καὶ ταῖς ἀναγωγαῖς δυνάμεσι πρὸς τὸ ἀκρότατον ἐπιαιρόμενον, καὶ τοὺς ἀπὸ Βαβυλῶνος ἀναβαθμούς ἄδοντα καὶ εἰς τὴν Ἰερουσαλήμ ἀναγόμενον.

Οὕτω πολὺς διεληλύθει καιρός, καὶ παρ' αὐτὸν ἐφοίτησεν
φ. 81. προσκληθείς· καὶ εἰσιόντι, « ἀλλὰ νῦν ἔρη, τεινίον, | οὐ πάνυ

τι τὸ χροπὸν μοι ἐκεῖνο ἐμπέφυκεν, ἀλλὰ τις ἀγλὺς ἀθρόον ἐπιπεπλάνηται τὴν ψυχὴν· καὶ οἶδα μὲν ὅτι παρὰ τῶν χειρόνων τοῦτό μοι ἐπίδεδράμηκε φύσεων· ἡ γὰρ μερὶς αὕτη, καὶ προσέθηκε περὶ τούτου φιλοσοφῶν πλείονα, τί ποτε δρᾷ, πῶς εἴσεισι τὴν ψυχὴν, καὶ τᾶλλα τῆς τε φύσεως ἐκείνων καὶ τῆς ἀκριβοῦς τῶν πεπειραμένων ππρατηρήσεως, ἀπώσασθαι δὲ οὐκ ἔχω τὴν πολιορκίαν, ἀλλ' ὥς περ τειχέρης ἡ ψυχὴ ἐνδομουχεῖ καὶ πρὸς τὸ βᾶθος ὑπέσεισι». Ταῦτα μὲν ἐκεῖνος· ἐγὼ δὲ εἰς δέον τῆ εὐγλωττία τότε χρῆσάμενος, καὶ τοὺς τρόπου, εἰρηκῶς· καθ' οὗ· κατατρέχει μὲν ἡμῶν τὰ πνεύματα, ἡμεῖς δὲ νικῶμεν ἐπιστρέφόμενοι, καὶ τὸν τάραχον αὐτοῦ ἀφελών, κατέστησα τὴν ψυχὴν· καὶ « ὦ σπλάγχνον, ἔφησε, γλυκύτατον, τί δὲ οὐκ ἀντερπυστιάσω σε τοιοῦτοι; με λόγοις ξενίσαντα; ὡς ἡδὺ δὲ καὶ τὸ χρῆμα πατὴρ καὶ υἱὸς φιλοσόφως συνδιαιτώμενοι, καὶ κοινῶν ἄλων συμμετέχοντες! — Ἄλλ' οὐχὶ μὴ βουλόμενον, ὦ πάτερ, ξενοδοχεῖς· ἀπηλλάγην δ' οὖν οὐδαμῶς, εἰ καὶ μὴ αὐτὸς ἐπὶ τὴν σὴν ξενίαν μὲ παρεκάλεσας». Βραχὺ τι πρὸς τὸν λόγον πρερμειδίασεν ὁ πατὴρ « καὶ εἰ μὲν εἰσίτιν, ἔφη, ζῶν τὰ ἔχγονα παλιν τεταραγμένα καὶ τοῖς φυσικοῖς κόλποις ὑποδεχόμενα, ἱστοροῦντων ἀκήκοα· ἔγωγ' οὖν ἂν ■■ καὶ τοῖς σπλάγχνοις ἡδέως ἐνέθηκα ἀναρρήξας αὐτά». Τὴν ἡμέραν τοίνυν ἐκείνην κοινῆ συνεστιαθεὶς τῷ πατρί, ἐπειδὴ πρὸς καταφορὰν ἐκ πολλοῦ ὁ ἥλιος ἐγεγόνει, πολλοῖς τοῦτον κατασπασάμενος ἀσπασμῶς, ἐκδὺς τοῦ ἀσκητηρίου ἀπηλλάγην, ἐκείνον μὲν φαιδρὸν ἐγκαταλιπών, αὐτὸς δ' οὐ πάνυ εὐθυμος ὢν· ὅθεν ἔδοξε μοι ἀπίνααι πρὸς τὴν μητέρα, κάκεινη φαρμάκῳ πρὸς τὸ πάθος χρῆσασθαι τῆς ψυχῆς· ἡ δὲ με τότε ὡς περ ἀπόδημον εἰσεδέξατό τε περιχαρῶς, καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείσε διχναπαύσασθαι πέπεικεν.

Ἄλλ' οὐπω μέσαι νύκτες, καὶ τις ἐψόφει τὴν αὔλειον, καὶ ἡ θυρωρὸς γνοῦσα ὅς τις εἶη, τεταραγμένη τῇ μητρὶ κάμοι πρόσσεισιν· ἡδὴ γὰρ πρὸς τὸν ὄρθριον ὕμνον ὁ καιρὸς ἐκείνην ἐκάλει·

προσιύσα οὖν « ὁ πατήρ σοι, κάλλιστόν μοι μειράκιον, (πρὸς ἐμέ νεύσασα), ἐσπέρας ἀθρόον κατενεχθείς λάβρω θαίρεται πυρετῷ. Αὐτίκα τοίνυν ἐγὼ τε πρὸς τὸν πατέρα ἐπεπορεύμην, κάκεινη κατὰ πόδας εἶπετο· εἰσεληλυθότες οὖν τὸν οἰκίσκον, ἐωράκειμεν αὐτὸν πυρὶ μὲν ἀτεχνῶς καταπιμπράμενον, ἄσθματι δὲ πυκνῷ συνεχόμενον καὶ φλεγμονὴν ἀκριβῶς ἐν τοῖς σπλάγχχοις ὑποδεικνύοντα· ὡς δὲ καὶ τοῖς δακτύλοις τὰς τῆς ἀρτηρίας κινήσεις ἐτεκμηράμην (ἐσπουδάζετο γάρ μοι μακρόθεν ἡ περὶ τοῦτο τέχνη), ἀπειρήκειν εὐθύς· ἐκλέλοιπε γὰρ τῷ μορίῳ ἡ κίνησις, ὡς τε βραχύ τι κινεῖσθαι, ἢ μᾶλλον κατὰ τὰς τῶν μυρμηκῶν κινήσεις κυμίνεσθαι. Αὐτὸς οὖν καὶ ἀπόπληκτος εἰσθήκειν, οὐκ ἔχων πότερον ἐκεῖνον ἀποκλῦσθαι, ἢ τὴν μητέρα παρκαμυθῆσασθαι, ἢ ἐμυτὸν ἀποδύρασθαι· ὁ δὲ, καὶ ἐγνώκει με ταρτατόμενον, καὶ τῷ δεξιῷ περιλαβὼν με βραχίονι, « ἐγὼ μὲν, ὦ τέκνον, ἄπειμι, ἔφη, τὴν τεταγμένην πορείαν καὶ ἦν ὁ λόγος ἀφώρισε· σὺ δέ, ἀλλὰ καὶ στυγῶ παρκέλευε μὴ θρηνεῖν, καὶ τῇ μητρὶ ἀροῦσα παρκαμυθία γενοῦ ». Εἶτα δὴ βραχύν τινα ἐπισχῶν χρόνον, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς διανοίξας ἀθρόον, καὶ τι ἀσαφῶς ὑποψιθυρίσας, ὁμοῦ τε τὰς τε βλεφαρίδας ἀφῆκε τοῖς ὄμμασι, καὶ ἐξεπνεύκει, τὴν μὲν ψυχὴν θεῶ παραθείς ἐμὲ δὲ εἰς θρήνων ἐξουσίαν ἀφείξ.

Ἐπειδὴ γὰρ οὐπω πρῆν οὐδεὶς τῶν συνκοκνησάντων, τῷ ἐκείνου στήθει ἐπιπεσῶν, καὶ τὴν καρδίαν καταφιλῶν, ὦ πάτερ! ἔλεγον, καὶ τοῦτο πολλάκις, καὶ αὐθις ἐπέτρεχον, οὐ γὰρ ἦν μοι τὸ πνεῦμα συνειλεγμένον· ἔπειτα δὴ συλλέξας, καὶ βύθιον τι ἀσθμῆνας, ὦ πάτερ, αὐθις ἐβόων, ποῦ ποτε ἀθρόως πεπόρευσαι; πῶς δὲ ἀπέπτῃς καταλιπὼν τὸν υἱόν; ὦ αἰφνιδίου διχοτομίας, ὦ πικρᾶς διαιρέσεως! ἔτι ἢ πρὸ τῆς ἐσπέρας τῶν σῶν λόγων ἡγῶ ἐνυλεῖ μοι τῇ ἀκοῇ, ἔτι δοκοῦμεν φιλοσοφεῖν καὶ περὶ ψυχῆς διαλέγεσθαι· τίποτε ἦν ἐκεῖνο τὸ βέλος ὃ σου ἐξαπιναιῶς τὴν ψυχὴν ἐτρχυμάτισε; τίς ἀφῆκε τὴν λόγῃν ἐκείνην ἐπὶ

τὰ σπλάγχνα; τίς τὸν θανατηφόρον ἐκείνον ἐνέχεέ σοι ἰόν; ἐγὼ δὲ ἐδόκουν τὸν ὄιστον ὑφελεῖν, τάχα που καὶ ἀνέρρηξά σου τὴν ὠτειλὴν τοῦ βέλους, τὴν ἀκμὴν ἀφαيروύμενος, τάχα σου κατέξανα τὴν πληγὴν· σὺ δὲ μεταβεβληκότι ἐφόκεις καὶ ἀνήνεγκας τὴν ψυχὴν· ὦ μοι τῶν ἐξιτηρίων ἐκείνων ῥημάτων καὶ τῶν προπεμπτηρίων φιλημάτων! Καὶ σὺ μὲν ἴσως, ὦ πάτερ, τὰς τελευταίας ἡμῖν ἐδίδους περιπλοκάς, ἀπαίρειν μέλλων καὶ στέλλεσθαι πρὸς ἐκδημίαν μακράν, ἐγὼ δὲ ὄμην φύσεως εἶναι ταῦτα φιλοτιμίαν εἰς φιλοστοργίαν χαλασθείσης ἀθρόον, οἷα δὴ πολλὰ εἴωθεν· οὐκ οἶδα ποῖ τράπωμι, πῶς δὲ τὸ ἐξοιδοῦν καταστελῶ τῆς ψυχῆς· τὴν δὲ μητέρα παρηγορήσω πρότερον, ἢ παρηγοροῦσαν εἰσδέξομαι; Σὺ μὲν οὖν, ὦ πάτερ, ἀπελήλυθας τὴν καλὴν ὄντως πορείαν, μᾶλλον δὲ ἐστάλης πρὸς οὐρανὸν τῷ ἀέρι ἐφείς, καὶ πρὸς θεὸν ἀναβέβηκας πρὸς ὃν τὰ πολλὰ πεπραγμάτευσαι, ἐγὼ δὲ περὶ τὸν πλάνητα τοῦτον βίον ἐλλέλειμμαι, οὐκ οἶδ' εἰς ὃ τελευτήσω ἢ ἐγκαθορμισόμενος, τὸ μέγα περιωσάμενος πέλαγος. Ἄλλ', ὦ πάτερ, τὸ γλυκὺ τοῦτο ἐμοὶ καὶ ποθοῦμενον ὄνομα, εἴ τις μνήμη ταῖς θεαῖς ὑμῶν ψυχῆς τῶν ἐνταῦθα ἐγκάθηται, εἴ τις ἀνάμνησις πρὸς τοῦ κρείττονος δέδοται, μέμνησο τοῦ υἱόσ· οὐ γὰρ ἐκκόψεις σαυτῷ τὴν ἔλλαμψιν, οὐδ' ὑφαιρήσεις τῆς θεωρίας· οὕτω γὰρ καὶ περὶ τῶν ἀγγέλων ἀκούομεν, ὅτι πρὸς τὰ ἄνω ἐπτέρωνται ἅμα καὶ τὰ | τῆδε ἐπιτροπεύουσιν· φ. 81' ἀγγελικῆς καὶ αὐτὸς ἠξίωσι κατχστάσεως, δεῖξον ἡμῖν τὸ ἀξίωμα, δεῖξον τὴν ῥοπὴν ἀμετάθετον.

Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα ἀνώμωζον, περιπλέγδην ἐχόμενος τοῦ πατρός· ὡς δὲ βραχὺ τι ἀνένευσαι, τότε πρῶτον ἐγνώκειν ἐπισπωμένην με τὴν μητέρα καὶ χερσὶν ὄλαις ἀνβέλκουσαν· ἐπιστραφεὶς γοῦν τεθέσμαι ταύτην, ὦ ψυχῆς ἐκείνης! ἀλλὰ πῶς ἂν εἴποιμι τὴν τῶν παθῶν αὐτῆς κράσιν, πῶς δ' ὅπως κρείττων ἐγεγόνει τοῦ δυναστεύοντος; ἐδριμύττετο γοῦν τὰ σπλάγχνα δεινῶς, καὶ ἡ φύσις αὐτῆς κατενήνεκτο· ἐφόκει δὲ κρείττονι νῷ

ἐμβριμωμένη τοῖς φυσικοῖς πάθεσι καὶ ταράττουσα ἐκυτὴν· ἀνέστελλε γοῦν καταρρέον τὸ δάκρυον, καὶ ἀνασπώμενον κάτωθεν ἐπέτρεπε τὸν στεναγμὸν, καὶ τὸ πρόσωπον ὠχρικὸς αἰδοῖ τῇ περὶ τὸ πρᾶγμα ἠρύθαινε, καὶ ἦν ἐν αὐτῇ μίξις καὶ στάσις πλειόνων ἐναντιώσεων· ἐνίκησε δ' οὖν ὁμῶς αὐτῇ τὸ φιλόσοφον. Εἶτα δὴ καὶ πρὸς ἐμὲ ἀτενὲς ἰδοῦσα = ἀλλ' οὐδέν σε, παιδίον, ἔφη, ὁ θύραθεν ὤνησε λόγος πρὸς θεοσέβειαν; ἀλλὰ μάτην μέν σοι ἡ παιδείουσι, μάτην δὲ τεθρύλληται ἡ εὐμάθεια! οὐπω γὰρ τὸ φιλοσοφούμενον τοῖς τῆς εὐαγγελικῆς πολιτείας τροφίμοις μεμάθηκας! ἡμῖν γὰρ τοῦτο σπούδασμα, λῦσαι τὸ σῶμα δι' ἐγκρατείας καὶ ἀναλῦσαι τὴν ψυχὴν τῆς φυσικῆς ταύτης κράσεως, καὶ συνεῖναι θεῷ· καὶ τοῦτο τέλος ἡμῖν τῆς πολλῆς ἐνταῦθα πραγματείας καὶ συντονίας, οὐ δὴ νῦν ὁ πατήρ σοι τετύχησε, καὶ νῦν πρῶτως καθαρῶς ἡλευθέρωται αὐτοῦ ἡ ψυχὴ· ὁ δὲ νῦν ὄραξ, ὕλη ἐστὶ μορφωθείσα πρὸς τῆς φύσεως, ἐκ στοιχείων συγκειμένη, καὶ αὐθις εἰς αὐτὰ διακρινομένη. Ἦν μὲν οὖν ποτε καὶ τοῦτο τὸ σῶμα καλὸν καὶ ἐγκείμενον τῇ ψυχῇ, ἀλλ' ὁ τοῦ ὄψεως ἐκεῖνος ἰός, σκότους καὶ ἀγλῦος ἐμπέπληκε· βούλεται γοῦν αὐτὸ καθαῖραι πάλιν θεός, καὶ τὸν ἰὸν ἐξελεῖν, διὰ ταῦτα διεῖλε τὸ κράμα, καὶ διαίρει τὸ σύνθετον, καὶ ἐκχεῖ τὸ δεινὸν φάρμακον, ἐν' αὐθις ἀναπλάσῃ καὶ οἰκοδομήσῃ, καὶ τὴν ψυχὴν τούτῳ πάλιν ἐγκαταστήσῃ· ὄψει γοῦν αὐθις τὸν πατέρα, εἴ γε βούλοιο μετὰ τοῦ συμφοῦς ποτε σώματος, ὅτε σάλπιγξ ἠχῆσει μέγα κατὰ τὰς ἡμεδαπὰς παραδόσεις, καὶ εἰδοποιήσῃ τὴν ὕλην ὁ πλάσας, καὶ μορφώσῃ τὴν κόνιν καὶ ἀναπλάσῃ τὸν ἄνθρωπον. Ταύτην μοι τέκνον, παιδεύου τὴν παιδείουσι, καὶ φιλοσοφίας ἔχου τῆς κρείττονος· καὶ ὀρνεῖν εἴ γε βούλοιο, σκυτὸν ἀποδύρου ἔτι τῷ δεσμῷ κατεχόμενον, καὶ τῷ τοῦ βίου πελάγει πλανώμενον καὶ οὐπω ἐλλιμενίσαντα ».

Ἦδέσθην πῶς ἂν εἴποι τις, ταῦτα διεξιούσης μοι τῆς μητρός, καὶ βραχὺ τι τὸν ὀρῆνον ἐπιτχῶν, τόν τε πατέρα τῇ γῆ κατε-

θέμην, καὶ πρὸς τὴν μητέρα μεταστραφείς « ἀλλὰ σύ μοι, ἔρησα, γενοῦ τοῦ κρείττονος λόγου διδάσκαλος, καὶ τῆς σῆς μετὰ σοφίας, ἣν αὐτὴ δαφιλῶ, ἐκ τῶν ἄνωθεν ἠρώσω πηγῶν ».

Βούλομαι μὲν οὖν τὸν λόγον εὐθὺς ἐπὶ τὴν μητέρα μετανεγκεῖν, ἕτερος δέ με λόγος ἀνθέλκει καὶ περὶ τὸν πατέρα καταναγκάζει φιλοχωρεῖν, μᾶλλον δὲ οὐ λόγος, ἀλλ' ὄψις νυκτερινή, εἴ γε μὴ καὶ αὕτη λόγος ἐστίν, ἣ ἔμφυτος καὶ παρὰ τῆς ψυχῆς ἀναδιδόμενος καθ' ὃν οἶδε τὰ ὄντα, ἣ ἔξωθεν καὶ θεϊότερος ὑποδεικνύων τῇ ψυχῇ ἀφιεμένη τοῦ σώματος τὴν τῶν ἐστώτων ἀλήθειαν· μικρὸν δέ τι προλήψομαι. Ἐσφάδαζέ μοι· ὁ λογισμὸς μαθεῖν ἐθέλοντι εἶς, ὁ πατήρ τετύχηκε λήξεω· ἐσπέρας γοῦν πρὸ τῆς ὄψεως πολλά περὶ τούτου τῷ κρείττονι προσευξάμενος, καὶ πού καὶ τὴν τοῦ πατρὸς ψυχὴν πρὸς τοῦτο ἐφελκυσάμενος, καὶ αὐθις ὡσανεὶ καταναγκάσας δεῖξαι ὅπῃ κελώρηκεν, ἀπῆειν ὑπνου μεταληψόμενος. Ὅπόσον οὖν μέτρον κατὰ δαρθὸν τῆς νυκτός, ἀγνοῶ· ὦμην γοῦν ἀναβλέψας ἀθρόον, εἴ γε ὦμην, ἀλλ' ἦν ἀληθὲς τὸ ὄφθεν· τῶς γοῦν ὡς περ ἀνοιξίας τοὺς ὀφθαλμοῦς, ἐωράκειν τὸν πατέρα μετὰ τοῦ σχήματος οὐ θέλαπτο, ἐξόχως καλλίονα ἢ τὸ πρότερον· ἐγεγῆθει γοῦν ἀτεχνῶς καὶ σκιρτήματι καθαρῷ ἀνέφερε τὴν ψυχὴν· τὰ τε ὄμματα, πυρσοῖ τινες ἐκεῖθεν ἐστέλλοντο, καὶ ἡ χαρπότης τὸ μέτρον παρήλλακτο· ἦν οὖν ἐκάτερον, καὶ τὸ νοούμενον παρ' αὐτῷ καὶ τὸ ὁρώμενον, ὑπερκείμενα καὶ τῆς αἰσθήσεως καὶ τοῦ νοῦ· προσῆει γοῦν μοι ἀνθρωπικώτερον, καὶ τὴν ἐπαφὴν οὐχ ὑπέρευγεν, ἀλλ' ἐδίδου ἐφάπτεσθαι· ὁ δέ, καὶ αὐτὸς ἀνθρώπετο, καί με τῇ συνήθει προσαγορεύσας φωνῇ « τέκνον, ἔρη, καὶ πάλα καὶ νῦν πλέον ποιοῦμενον, θάρρει δὴ ἐπ' ἐμοί· ὁμοῦ γὰρ ἐτεθνήκειν, καὶ τὸν θεὸν ἐωράκειν, οὕτω δὴ καὶ τὴν λέξιν εἰπών, καὶ πολλὰ δὴ περὶ σοῦ τὴν ἄρρητον ἐκείνην φύσιν κατεδεήθην καὶ ἐλιπάρησα ». Τὰ δ' ἄλλα, πότερον ἐρῶ, πάτερ, ἢ ἀποκρύψομαι; ἐγὼ μὲν γὰρ καὶ μάλα προήρημαι, ἔχει γὰρ φιλοτιμίαν

ὁ λόγος ἐμοί, καὶ μάλιστα ὅτι καὶ θεὸς καὶ περὶ θεοῦ· αἰσχύνομαι δὲ ψευδάμενος τὴν ἀπόκρισιν· τὸ μὲν γὰρ θεῖον βεβούληται μοι καλλίονα, ἐγὼ δὲ μέχρι παντὸς ἀντιπράττω τοῖς δόξασιν· ὅθεν οὐ διαμαρτίξ τῆς ἀληθείας ἢ τοῦ θείου φωνῆ, ἀλλὰ κακία ἐμή· οὐ γὰρ ἠναγκάσμεθα περὶ τὰ κρείττω, πάτερ, ὡς περ οὐδὲ περὶ τὰ χεῖρω, οὐδ' ἐκ προγνώσεως παραβεδιάσμεθα πρὸς τὸν δε ἢ τὸν δε τὸν βίον, οὐδ' ἄλλοια τὸν τρόπον ἢ πρόγνωσις, ἀλλὰ τὸ ἐφ' ἡμῖν καὶ ἡ προαίρεσις, καὶ ἡ ῥοπή τοῦ θελήματος τῶν πολιτειῶν ποιεῖ τὸ διάφορον· τὸ μὲν οὖν θεῖον, παντὸς ἕνεκα ἀγαθόν, μᾶλλον δὲ πηγὴ ἀγαθότητος καὶ ἀγαθύνειν πάντα βουλόμενον· ἐγὼ δὲ φαῦλος περὶ τὴν γνώμην καὶ ἐκουσίως εἰς τὴν κακίαν ὠλισθηκώς· εἰ δὲ ζηλοτυπεῖς τὴν θεῖαν φωνὴν ἐπὶ τῇ ἐμῇ παρακεκινήμεν ῥοπῇ, προσλιπάρησον αὐθις, καὶ τοῦτο πολλάκις τὸν ζηλωτὸν ἐφ' ἡμῖν Κύριον, καὶ με τῶν αἰσθήσεων ἐπὶ τὴν νόησιν ἄφελε.

Ὁ μὲν οὖν περὶ τοῦ πατρὸς λόγος ἐνταῦθα λήξας, τέλος ἐχέτω, τῇ δὲ μητρὶ τὸ λειπόμενον ἡμῖν τοῦ χρέους ἀποδοτέον. Ἐκείνη μὲν γὰρ καὶ πρότερον τῆς μακαρίας ἤρα πρὸς τὸν θεὸν λήξεως, ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ πατὴρ ἀνελύθη, ὅλη πρὸς ἐκείνην ἐπτέρωτο τὴν ζωὴν· δεινὸν γὰρ ἐποιοεῖτο, εἰ σώματι μὲν συζῶντες, ἀδιαίρετοι ἀλλήλων ὄντες, ἐτύγγανον, πνεύματι δὲ φ. 82. συναφθέντες ὕστερον, τὸ διάφορον ἔχοιεν, καὶ ὁ μὲν θεῶ συνοικοίη, ἡ δὲ τῷ κόσμῳ ἐκβιοτεύοι· ἐζήτει γοῦν αὐθις τὴν θειοτέραν συνάφειαν, καὶ πολλὰ τῷ δεσμῷ ἐπηρᾶτο ὅτι τούτου κάτοχος ἢ ψυχὴ γένοιτο, τὸ θεῖον χρῆμα τῷ χεῖρονι. Προσετίθει γοῦν τῇ τοῦ δεσμοῦ λύσει ὅποσα εἴωθε λύειν εἰς τὸν σκοπὸν συλλαμβάνουσα, δάκρυον ἀστακτὶ καταρρέον· τὸ γὰρ πολὺ τῆς ὕλης ἤδη κεκένωτο· ἀποχὴν οὐ τῶν ἠδέων μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν ἀναγκαίων· σώματος στένωσιν, χαμευνίαν καὶ τὴν ἄλλην ἐγκράτειαν. Ὅθεν πᾶν μὲν τὸ γεῶδες παραναλώσασα, πᾶν δὲ τὸ ὑγρὸν ἐκκενώσασα, πᾶν δὲ τὸ ἀερῶδες διαφορήσασα, τῷ

ἐφ' ἡμῖν στοιχειώδει πυρὶ ἐδεδώκει τὴν ἐξουσίαν· τὸ δέ, μὴ ἀντιπλαιόμενον, μὴ δὲ ἰσορροπούμενον, καυστικώτερον ἑαυτοῦ γίνεται, καὶ τὴν φυσικὴν δύναμιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν τροπὴν μεθίστα· εἶτα δὴ καὶ εἰς ἕξιν τῷ περιλειμμένῳ καθίσταται σῶματι. Ἐντεῦθεν ἐφρύσσετό τε καὶ κατηνάλωτο, καὶ ὑπέρρει κατὰ βραχύ, καὶ ἦν οὐκέτι τῇ ψυχῇ ἀντιπίπτον, ἀλλὰ ῥάστα δὴ ὑπὲρ ἐκείνης ὀχούμενον καὶ πτερούμενον πρὸς θεόν· λέγω δὴ οὐχ ὅτι τὰ μεγέθη τῶν σωμάτων καὶ αἱ βραχύτητες καθέλκουσιν, ἢ ἀνάγουσι τὴν ψυχὴν καταγομένην ὑπὸ τούτων ἢ ἐκεῖνα ἀνάγουσαν, ἀλλ' ὡς ὅποι δ' ἂν παραληφθεῖη τὸ χρῆμα τῆς ἐγκρατείας, καὶ κενώσῃ τὴν ὕλην, καὶ δαπανήσῃ τὸν ὄγκον, ἐπελαφρίζει τὸ σῶμα τῇ συνδεδεμένῃ ψυχῇ, οὐχ ὡς τε αἰρεσθαι σὺν αὐτῇ φυσικῶς· οὐ γὰρ παρὰ τὴν φυσικὴν λεπτύτητα τῆς ὕλης ἢ ἄρσις, ἀλλ' ὡς τε μὴ ἀνθίστασθαι αἰρομένη ταύτῃ πρὸς οὐρανόν, ἀλλ' ὡς εἰπεῖν καὶ συμμεθίστασθαι. Τοιοῦτον αὐτῇ γέγονε τὸ σῶμα κοῦρον, ὡς ἀληθῶς μετέωρον· ἡ δέ, ὡς νῦν ἠργυμένη τοῦ σωφρονεῖν, ὡς πρῶτον ἀπτομένη τοῦ ἐγκρατεῦσθαι, ἀλλὰ ἐπὶ ἄλλοις ἐφιλοτιμεῖτο, οἷα καὶ διηγῆσασθαι δεόν, εἰ κάκεινῃ τὰ πλείω τούτων ἀνεκφορα κάμοι ἐποιεῖτο, καὶ οὐκ ἐδοῦλετο παρά τινος ταῦτα γινώσκεισθαι, πλὴν θεραπεΐνης μιᾶς· ἔφευγε γὰρ ἐκ παντὸς τὸ φιλότιμον, εἰ καὶ ἐν τῷ κρυπτῷ φιλοτίμως εἰργάζετο τὸ κελόν· καὶ εἴ που τις τυχὸν οὕτω περιέβλεψέ τι τῶν γινομένων, ἡ δέ, ἐπέσχε καὶ ἐπεσκίασε, καὶ ἄλλο τι ποιεῖν ἐμηχανᾷτό τε καὶ ἐσκήπτετο. Ἄλλ' ἐγὼ ἀδικοῖν ἂν, εἰ παντάπασιν ἀποσιωπήσαιμι τὰ τῆς ἀρετῆς αὐτῆς ἐφευρήματα, καὶ μάλιστα μεταστάσης, ὅποτε καὶ ὁ λέγων τοῦ θαυπέειν νομίζεσθαι ἠλευθέρωται, καὶ τῇ ἀπελευθέρῳ οὐκ ἔχει παρασκίαισιν ἀρετῆς τῆς διηγῆσεως τὸ φιλότιμον.

Πολλοὶ μὲν οὖν καὶ ἄλλοι τὴν ἀκαιρίαν αὐτῇ τῆς ἐγκρατείας ἐμέμφοντο, τῶν τε τοῦ σώματος θεραπευτῶν ῥωννύειν βουλομένων τὴν δύναμιν, καὶ τῶν ὅσοι τὰ μέτρα καὶ τοὺς ὅρους τῶν

ἀρετῶν περιλοσοφήκασι, καὶ μάλιστα τοὺς καιροὺς καθ' οὓς ἡ μεταληπτέον ἡμῖν, ἢ ἀφεκτέον τῶν . . . μάτων, μάλιστα δὲ ὁ ἀναγεννήσας ἐκείνην πατὴρ· οὗτος δὲ καὶ τὸν βίον λαμπρὸς καὶ τὸν λόγον παιδευτικός, ἐγνωρίζετο· ἐπετίμα γοῦν αὐτῇ πολλάκις τὸ ἄμετρον· καὶ τὸ μὲν τῆς ἀρετῆς ἠδεύτο ἀξίωμα, ὅμως δ' οὖν ἐμνηχανᾶτο ταῖς ὑποκρίσεισι κατενεγκεῖν ταύτην παρὰ τὸ βούλημα καὶ μεταποιῆσαι τὴν δίκαιαν· ἡ δ' ἄπαξ ποτὲ κατασεισθεῖσα ταῖς ἐκείνου ἀπειλαῖς τὴν ψυχὴν, τῇ πιστευθείσῃ αὐτῇ θεραπαίνῃ ἰχθῦν τινα τῶν εὐτρόφων προστάττει δεξιῶς παρασκευασαμένην προσενεγκεῖν· καὶ δὴ παρεσκευάσθη καὶ προσῆκτο, καὶ τράπεζά τις τὸ ἰχθύδιον προσεδέξατο, τότε πρώτως ἐκείνη παρατεθεῖσα· ἡ δὲ, ὡς εἶδεν ἐπὶ τῷ τῆς ζωῆς τέλει ἀθρόον τὴν φιλόσοφον αὐτῇ ἐξοικισθεῖσαν ζώην, καὶ ἀντισαχθὲν ἐκείνης τὸ τῆς πολυτελείας ἀσύνηθες, κανᾶ καὶ χειρόμακτρα, καὶ εἴ τι ἄλλο τῶν περὶ τράπεζαν, λιβάδας δακρῶν εἰσθιασαμένη τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ βαρὺ τι στενάζασα, καὶ χερσὶ τὸ στήθος ὡς δυνατὸν πληξέασα « ὦ μοι, φησί, τῶν κακῶν! ἀπώλετό μοι ἀθρόον εἴ τι μοι καὶ πρὸς ἐφόδιον παρεσκευάσθη· ὡς κατὰλληλα δέ μοι καὶ τῷ βίῳ τὰ δρώμενα, τράπεζα, καὶ κρατῆρες, καὶ ἰχθύες καὶ κύπελλα! καὶ ἀναμείμικται μοι φιλοσοφούσῃ τὰ πολυτελεῖα ταῦτα καὶ περισσά· οὐ γνωρίζω τὰ παρεθεμιμένα, οὐκ οἶδα τουτί τὸ δρᾶμα, οὐδ' ἐπίσταμαι τὴν σκηναίην! ἐκκεκύλισμαι τῆς ἐγκρατοῦς ζωῆς· ἀφήρημαι τὰς ἐλπίδας, ἀποσεσύλημαι τὸν πλοῦτον τῆς ἀρετῆς! » καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀνασχοῦσα τὰς χεῖρας « ἡμάρτηκα, φησί, τῷ Κυρίῳ μου! » Ἐπεὶ δὲ ποτὲ ἐπέπαυτο γοερῶς ἀνοιμώζουσα, παρακελεύεται τῇ θεραπαίνιδι τὴν θύραν ἐξιούσῃ τοῦ ἀσκητηρίου, ᾧ ἂν πρώτῳ ἐντύχῃ πένητι, τοῦτον εἰσενεγκεῖν· ἡ δ' ἐξιούσα καὶ βραχύν τινα χρόνον διαλιποῦσα, εἰσάγει τι γύναιον, γεγηρακὸς ἤδη καὶ ἕξωρον· ἡ δὲ, εὐθύς ὡς ἐνὸν ὑπανέστη, καὶ παρ' ἐλπίδας ῥωσθεῖσα, ὑπήντησεν· εἶτα δὴ καὶ χειραγωγήσασα, ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς εὐνῆς,

δεσπότιν ἀποκαλοῦσα, εὐεργέτιν, σώτειραν, καὶ τᾶλλα τῶν ὀνομάτων τὰ κάλλιστα. Ἐπεὶ δὲ ἐκτετρώφηται τῇ γρατῇ ὁ ἰχθύς, τῷ οἰκείῳ ἐκείνην ῥάκει καλυψαμένη, ἀφῆκεν. Οὕτως ἐκείνη ἀπήλαυσε τῆς δεδομένης τροφῆς, τοσοῦτον τῆς τρηπέζης ἀπώνατο, τοσοῦτον τοῦ ἐγκρατοῦς βίου διέφθορεν.

Ἐπεὶ δὲ ἅπαν αὐτῇ τὸ σῶμα καταπεπτῶκει, καὶ οὐθ' αἱ χεῖρες κελίγητο, οὐθ' οἱ πόδες τὴν φυσικὴν ἐδίδουν ἐνέργειαν, μὴ ποτε ἄρα ἐνταῦθα καθυφῆκε τοῦ ἐπ' ὀρθῷ ψάλλειν τῷ σχήματι; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' ἀπαιτήσεί τις καὶ πῶς ἄρα δεδύνητο ὁ βεβούλοιο; Ἐπειδὴ γὰρ ἦκοι ὁ τῆς ὑμνωδίας καιρὸς, δυσὶ τῶν θεραπαινίδων ἐπερείδουσα ἐκυτῆν, ἢ μᾶλλον αὐταὶ ἐκατέρωθεν ὑπιοῦσαι ἀγκάλην καὶ περιπλεξάμεναι, εἶτα δὴ καὶ κούφως διαβαστάσασαι, ἐπὶ τοῦ ὀρθοῦ ἴστασεν σχήματος· καὶ οὕτως ἄκρι τῆς λύσεως ἀπεδίδου τὰς εὐχὰς τῷ θεῷ.

Τοῦ δὲ θειοτέρου σχήματος ἦρα μὲν ἐκ πολλοῦ, ἐδεδοίκει δὲ τὸ χρῆμα, ὡς οὐκ ἔχουσα πρὸς τοῦτο | παρασκευὴν· πάλιν φ. 82'. δὲ οὐδὲν ἦττον ἐδεδίει ἀποτυχεῖν τούτου δὴ τοῦ μεγίστου καὶ λαμπροῦ ἀξιώματος. Ἐνδοιάζουσεν οὖν περὶ τούτου καὶ ἀμφιβάλουσεν, θειοτέρα ὄψις περὶ τὸ πρᾶγμα ἀπήθυνε· πρεσβύτης γὰρ τις ἐκ σπυργάνων αὐτῶν τῷ ἀκηράτῳ βίῳ καταγηράσασα, ἐν ὕπνοις ἀρπάζεται τὴν ψυχὴν· ἢ δὲ ἀρπαγὴ οὐκ εἰς ἀέρα ἐκούφισεν, ἀλλ' εἰς θεάτρου σχῆμα μετήνεγκεν, εἰς τὸ στάδιον μὲν οὐ καταγαγοῦσα, ἄνω δὲ τι μετεωρίσασα ἔνθα ἔδει τὸν βασιλέα τὸ βῆμα ποιήσασθαι· περιβλεψαμένη γὰρ χρυσοῦν μὲν ἓνα τεθέαται θρόνον, πολὺ τὸ ἄρρητον ἔχοντα· ἢ γὰρ ἀστραπὴ τῆς ὕλης οὔτε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὄραν ξυνεχώρει, οὔτε ταύτη ἐδίδου εἰπεῖν τι περὶ ἐκείνου· ἐκατέρωθεν δὲ πολλοὺς παρεσκευασμένους θρόνους, τοὺς μὲν, καὶ χρυσοῦς, τοὺς πλείους δὲ ἐξ ἐλέφαντος, ἐν μέσῳ δὲ τούτων ἐκ δεξιᾶς ἓνα παρά τοὺς ἄλλους· τὴν μὲν γὰρ ὕλην οὐκ εἶχεν εἰδέναι ἤτις αὐτῷ ὑποβέβλητο, πλὴν ὅσον μέλανι μὲν ἐβέβαπτο χρώματι, ἐδίδου δὲ τι λαμ-

πρότητος ἢ βαφή, καὶ οὐδὲ αὕτη ἀκτίνων τινῶν ἀπεστέρητο· περὶ ἧς δὴ καὶ ἔρσθαι τὴν πρεσβύτιν, καὶ εἰπεῖν τὸν ἀπαγγόντα, ὅτι Θεοδότης ὁ θρόνος, (τοῦτο γὰρ ἐκαλεῖτο ἡ μήτηρ), ὀνομαστί δὲ καὶ τᾶλλα εἰρήκει· « ἐκεῖνη γὰρ ὁ βασιλεὺς φησι τοῦτον παρασκευάσασθαι, μέλλουσαν οὐ μετὰ πολὺ ἐνταῦθα ἀφίξεσθαι ». Ἐπὶ τούτοις ἀφείσα τὸν ὕπνον ἢ θεωρός, δρομαίικ πρὸς τὴν μητέρα χωρεῖ καὶ ἀπαγγέλλει τὴν ὄψιν· ἡ δέ, γνοῦσα, καὶ, ὧ ψυχῆς πᾶν ὕψος καὶ γνώσεως ὑπερναβάσης καὶ ἀρετῆς! ἐτέρως αὐτῇ διαλύει τὸν ὄνειρον καὶ ἀφήκε μὴ μέγχι περὶ ἐκεῖνης φρονεῖν.

Ἐπεὶ τοίνυν τὴν ἀνάλυσιν ἔγνω, ἵνα μὴ ἀτέλεστος ἐκεῖσε ἀφίκηται, εἰς ὠρισμένην ἡμέραν παραγγέλλει προβήσεσθαι αὐτῇ τὸ μυστήριον· ὡς δὲ πάντα εὐτρέπιστο, ὁ σταυρός, ἡ ζώνη, καὶ πρὸ τούτων ἡ χάρις, ἐτύθη δὲ καὶ ὁ σιτευτὸς μόσχος, καὶ ἡ τράπεζα προὔκειτο, ἣ τε λαμπὰς ἀνήπτο, καὶ αἱ τῆς Ἱερουσαλήμ θυγατέρες ἐν τάξει καὶ κόσμῳ ἐτοιμασθεῖσαι δορυφορήσειν τὴν βασιλίδαν, ἡμεῖς μὲν ὠόμεθα φροάδην ἐκκομισθήσεσθαι, καὶ τί γὰρ ἦν ἄλλο ὑπνοεῖν; ἡ δέ, πῶς ἂν διηγησαίμην τὸ θαῦμα; πῶς δὲ πείσαιμι λέγων; οἷς γὰρ αὐτὸς ἐωρακῶς οὐ πᾶνυ πεπίστευκα, πῶς ἂν ἕτεροι τῷ λόγῳ πεισθεῖεν; ἀλλ' οὖν ἴστω θεὸς καὶ μάρτυρες ἄγγελοι, ὡς οὐ ψεύδομαι τὴν διήγησιν. Ἡμῶν τοίνυν οὕτως οἰομένων, ἐκφαίνεται αὕτη ἀθρόον ὡς περ ἐκ κοιτῶνος βασιλικῷ τῷ βασιλεῖ καὶ νυμφίῳ προτάγουσα ἐκυτὴν, ὠραία τῷ κάλλει, φαιδρὰ τῷ προσώπῳ, ἀκμαίικ τὴν δύναμιν, ἔδνα προσάγουσα τῷ νυμφίῳ οἷα οὐκ ἄλλη, κόμην πιναράν, τύλους γονάτων, ὅσῃ κατεσκληκότι, καὶ τὴν τοῦ δέρουσ τρηχύτητα· ὁ δέ, ἀντεδίδου φιλοτιμότερον, δακτύλιον ἐπὶ τῆς χειρὸς ἀστράπτου σφενδόνη χρυσῇ, ὑποδήματα περὶ τοὺς πόδας ἵνα δὴ ἐπιβάνοιεν ἐπάνω σκορπίων καὶ ὄφρων, τὸ τοῦ σταυροῦ τρόπαιον, τὴν περικεφλαίαν τοῦ σωτηρίου, τὴν ὀξείην τοῦ πνεύματος μάχαιραν· ὧ δῶρων ἐκεῖνων! καὶ μου καὶ λέγοντος, δά-

κνεταί ἡ ψυχὴ ἀποτυχόντος ὧν προτεθύμημαι. Τέλος καὶ ἐκυ-
τὸν καταθύσας, ἐδίδου τῇ νύμφῃ φηγεῖν τοῦ θύμκτος· ὡς δὲ
καὶ πάντων δὴ κεκοινώνηκε τῶν νυμφικῶν δωρεῶν, ἐλέλειπτο
δὲ μόνον τὸ θῦμκ, εἶτα δὴ συμπροΐναί ἐπετάχθη τοῖς Χερου-
βίμ, καὶ εἶπετό τε καὶ συμπαρίπτατο, κἀγὼ τὸ ἄρρητον ἐκεῖνο
τεθέαμαι θέαμα, εὐθύς δὴ κατενεχθεῖς, καὶ τῷ ἐδάφει ἐμαυτὸν
προσαρμόσας καὶ ἐξισώσας, δράττομαί τε τῶν ἐκείνης ποδῶν καὶ
λόγου τυχεῖν τηνικαῦτα ἐκλιπαρῶ καὶ εὐχῶν. Ἡ δέ, ἡρεμαῖα
τῇ φωνῇ βραχῦ τι πρὸς ἐμὲ νενευκαῦτα « τύχοις, ὦ τέκνον, φησί,
τούτων τῶν ἀγαθῶν » καὶ εἰποῦσα ἀπέπτη σεραφικῇ πτέρυγι,
καὶ συνκνίπτατο ταῖς δυνάμεσιν. Ἐπεὶ δὲ ἔδου (1) καὶ τὸν
τυθέντα μόςχον καὶ ἰδεῖν καὶ φηγεῖν, ὅ,τι μὲν εἶδεν ἐκεῖνη, ἡ
ὅτου γέγευστο, εἰδείη ἂν ἡ τχύτης ψυχῇ, ὅτι δὲ μεταλαβοῦσα
ἠλλοίωτο καὶ ἀκτῆνας εἶχεν ἡ ὄψις αὐτῆς, οὐκ ἔστιν ὅς τις τῶν
παρκαγεγονότων οὐκ εἶδεν, ἡ ἰδῶν οὐκ ἐθχύμασεν· ἐντεῦθεν οὐ-
κέτι οὐ δὲ τοῦ τῆς ἐκκλησίας ἐδάφους ἀπῆν.

Ἐγὼ μὲν οὖν, ἀλλ' ἦν ἄρα καὶ τοῦτο οἰκονομία καὶ τῷ κρείτ-
τονι ἐδέδοκτο ἄνωθεν μὴ ἰδεῖν τῆς μητρὸς τὴν μετάθεσιν, μηδὲν
τι πρὸς ἐκεῖνο προκαθηράμενον τὸ μυστήριον· ἐγὼ μὲν οὖν τὴν
μητέρα ἀθρόον ἠλλοιωθεῖσαν ἰδῶν, καὶ οὐ πάνυ ὑπονοήσας ὅτι
αὐτίκα τεθνήξεται, ἐπέσχον τὸ συνεχὲς τῆς ἀφίξεως· ἡ δέ,
ἐπειδὴ ὁ τῆς τελετῆς ἀφώριστο χρόνος καὶ ἐμελλε βραχῦ τι τὸ
πῶμα διαναπαῦσαι, ὡς γοῦν διηγοῦντό μοι αἱ θεραπεύουσαι, ἐπί-
τινος χαμαιζήλου θώκου καθίσασα, εἶτα δὴ καὶ πρὸς τὸ εὐώ-
νυμον μέρος ἀνακλιθεῖσα, καὶ πολλὰ τῷ λόγῳ εὐχαριστήσασα,
ἀθρόον, ὡς περ τινὸς ἐκ θατέρου μέρους φανέντος, μετεστράφη
ἐκπληκτικώτατα. Ἄλλὰ πῶς ἂν καὶ αὐθις ἐμαυτὸν ἀποδώρω-
μαι; πῶς δὲ σου τὴν πρὸς ἐμὲ σχέσιν, ὦ μητερ, ἐνδείξαιμι τοῖς
πολλοῖς; ὡς γοῦν ἀτενὲς εἶδεν ὡς περ ἐκστᾶσα, εἶτα δὴ πρὸς

(1) Γραπτέον μᾶλλον, ἔδει.

έζυτην έγεγονει ■ ο φίλτατός μοι, φησί, παρίτω υιός! ■ ὦ τῆς
 θείας εκείνης φωνῆς, ὦ τῆς ἐμῆς άτυχοῦς και ζωῆς και ψυχῆς!
 ὦ, πῶς ἂν λέγων ἐνέγκω τὴν συμφορὰν! και αὔθις, « ἀλλὰ ποῦ
 δὴ ἐκεῖνος; ■ Ἐπὶ τούτῳ ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις παρήεσαν· ἀλλ' ὁ μοι
 λόγος ἀναμεινάτω. Ὡς δὲ και πάλιν τὴν αὐτὴν ἀφήκε φωνήν,
 και οὔθ' ὁ ἀγγέλων ἐμοὶ τὸν λόγον ἐπτέρωτο, οὔτε με πνεῦμα
 ἐκεῖτε ἐκόμιζεν ὡς τὸν Ἄμβρακούμ, αὔθις; τὸ ὄφθην ἰδοῦσα, και
 οἷον συμπροθυμηθεῖσα ἐκείνω, κουφισθεῖσα τοῦ ἐδάφους ὅσον
 ἐξῆν, εἶτα δὴ και τὰς χεῖρας συμπλεξαμένη κατὰ στήθους,
 ἠδέως ἄμα και ὀμαλῶς ἀφήκε τὴν ψυχὴν τοῖς ἀπάγουσι, πλη-
 ρωθέντος αὐτῇ τοῦ τῆς ζωῆς μέτρου, και τοῦ δεσμοῦ χαλα-
 σθέντος τῆς φύσεως, και τῆς ψυχῆς πρῶτος ἀπελθούσης· ἄτε τῷ
 φανέντι διχθυθείσης φωτὶ και πρὸς τὸ συγγενὲς ἀναδραμούσης

φ. 83. και εἰς θεὸν ἀποπτάσης.

Και τὰ μὲν ἐκείνης οὕτως· ἐγὼ δὲ τὴν ἀγγελίαν ἀκούσας,
 δρόμῳ ἦειν και ἀκαθέκτω φορᾷ ζῶσαν τὴν μητέρα ἰδεῖν, και
 λόγων ἐξιτηρίων ἀκοῦσαι, και τι και ὄνασθαι τχύτη τῆς μετα-
 θέσεως· ὡς δὲ οὐκ ἦν με τυχεῖν πάντως; τοῦ ἐφετοῦ, νεκρὰν ἤδη
 ἐωρακῶς, δακρύων ἀθρόον ἀμυθῆτων πλησθείς, και τὴν ψυχὴν
 ὀδύνη δριμυεῖα κατασχεθείς, ὡς εἶχον κορυβαντισμοῦ ὡς εἰπεῖν
 και ἐκδοκχεύσεως, ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ και θεοῦ σώματος και
 ζῶντος ὡς ἀληθῶς· ἀψευδῆς γὰρ ὁ εἰπών, καταπεσὼν ἐκείμην
 νεκρός, οὐδὲν ὦν ἐπεποιήκειν ἢ ἐπεπόνθειν εἰδώ;· ἔω; με οἱ
 πικρόντες οἱ και διειληφότεις, εἶτα δὴ διαναστήσαντες και
 ψυχρῶ ὕδατι καταρράναντες, εἶτα δὴ και δακτύλοις εὐωδιζουσι
 τῶν ῥινῶν ἐπαφῶμενοι, συνήγαγόν τέ μοι τὸν νοῦν και τὰς δυ-
 νάμεις ἀνεκαλέσαντο. Ὡς δὲ αὔθις συνίην οἱ κακοῦ ἦν, πικρῶς τε
 ἀπωδυρόμην και μέγα ἀπώμωζον, — ὦ μητερ, λέγων, και τοῦτο
 τῇ φύσει μόνη, τῷ δὲ τῆς ψυχῆς ἀξιόματι και δεσπότι; και
 εὐεργέτι;! ἀλλ' ὦ μητερ, κλησις γλυκεῖα, (τοῦτο γὰρ βιάζομαι
 λέγειν, εἰ και παρὰ τὴν ἐμὴν ἄξιαν τὸ ὄνομα), ὦ φύσει μόνη

τῶν ἐπὶ γῆς θειότερα καὶ πλέον ἐμοί, οὐ σωματικῶς μόνον
 κηύσασά με καὶ ὠδινῆσασα, ἀλλὰ καὶ ψυχικῶς ἀποτεκοῦσα καὶ
 λόγοις κοσμήσασα καὶ τρόποις εὐσεβεῖς διαποικίλλασα, καὶ
 δοῦσα ἐπὶ σοὶ καὶ σεμνύνεσθαι καὶ καλλύνεσθαι, καὶ μείζονα
 τῶν ἄλλων ἐντεῦθεν φρίνεσθαι τε καὶ ὀνομάζεσθαι. ὦ πηγὴ ἔμ-
 ψυχε, ὦ φωστὴρ νοητέ, βλύσασα μὲν μοι τοὺς τῶν σῶν ἀγαθῶν
 ποταμοὺς καὶ τῶ τῶν σῶν ἀρετῶν φωτὶ καταστράψασα, νῦν δέ
 μοι παρ' ἐλπίδας ἐπισχοῦσα τὸ βεῖθρον καὶ τὴν αὐγὴν ἀποκρύ-
 ψασα, πῶς δ' ἄρα σου καὶ ὁ θάνατος ἐπεκράτησεν; εἰ δὲ τοῦτο
 τῆς φύσεως, πῶς οὐχὶ τῷς ἀπάγουσιν ἀγγέλοις βραχύν τινα
 χρόνον ἀνασχέσθαι ἐπέσκηψας, μέχρις ἂν τὸν υἱὸν ἴδοις καὶ τὰς
 τελευταίαις ἀφήσεις φωνάς; ἀλλ' οὕτως ἀθρόον μέμυξέ σοι τὰ
 ὕμματα τὰ τῆς αἰδοῦς γέμοντα, κέλεισται δέ σου τὸ θεηγόρον
 στόμα, καὶ σεσίγηκέ σοι ἡ θεοφόρητος γλῶσσα; Ἄλλὰ ποῖόν σου
 πρῶτον τῶν μελῶν κατασπάσομαι; ἐγὼ δὲ οὐδὲ οἶδα εἰ καὶ
 τοῦτό σοι θελητόν· ἀλλ' ὁ πόθος καὶ τῶν ἀψύστων κατατολμᾷ·
 καταφιλήσω σοι τὴν καρδίαν τὴν ζωήρουτον πηγὴν τῶν λογίων
 τοῦ πνεύματος; περιπτύζομαί σου τὸ στήθος, τὸ δεκτικὸν ὁμοῦ
 καὶ χωρητικὸν τῆς ἄνωθεν καταπεμπομένης ἐλλάμψεως; κατα-
 σπάσομαί σου τὴν κεφαλὴν, τὸ ἱερὸν τέμενος τοῦ θεοῦ; προσαρ-
 μόσω τὰ χεῖλη τῷ στόματι, εἴ που ἐκείθεν θεοῦ σπάσομαι
 νόματος; πικρὸς σοι μέλους ἐμφορηθήσομαι, εἴ πως οὕτως τὸν
 πόθον ἀρροσιώσομαι; Ἄλλὰ ποῦ ποτέ μου ἐκείνο τὸ νοῦν, τὸ
 λαλοῦν; ποῦ ὁ ἱερὸς νοῦς καὶ ἡ διευγεστάτη ψυχὴ; πότερον
 ἀγγέλων σε τάξις ἔχει, ἢ ὁ ἀρχαγγελικὸς διάκοσμος εἴληψε;
 καὶ πότερον αἰθέριον εἴληψας λῆξιν, ἢ ὑψηλοτέρην τε καὶ οὐρά-
 νιον; ἢ πᾶν σῶμα ὑπερπεπήδηκας καὶ πόρρω χορεύεις τῆς
 μεγάλης περιοχῆς τοῦ παντός, ἐνθα ἡ ἀκήρατος λαμπηδὼν καὶ
 αἱ μακάριαι θεαὶ καὶ πᾶν τὸ ἀναφές καὶ ἀόρατον; ἄρα δὲ κἀκεῖ
 συνοῦσα τῷ κρείττονι ἀνθέξῃ καὶ πάλιν ἡμῶν; ἢ σου τὸν πόθον,
 πόθος ὑπερίεστο, ὁ περὶ θεόν, τὸν ἡμέτερον; Ὁ μὲν οὖν πατήρ

ἀποπτάς, περί ἡμῶν εὐθὺς τὸ θεῖον ἠρώτηκε, καὶ τετύχηκεν ἀποκρίσεως· μὴ σὺ γε χεῖρον ἐκείνου διατεθῆς, ἀλλὰ τὰς αὐτάς ἐρωτήσεις προσένεγκαι· ἐξευμένισον δέ μοι καὶ τὸν θεόν, καὶ νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον τοῦ υἱέος ἐπιμελήθητι. Ὑψήρηκάς μοι τοὺς σοὺς λόγους ἀπαίρουσα, καὶ τοὺς ἐξοδίους οὐκ ἀποδέδωκας· ἀντανίσωσον ἐκείσε τὴν ἔλλειψιν, δίδου μοι δὲ καὶ τὴν σὴν ὄψιν ἐν τοῖς ὄνειράσι μετὰ τῶν συμβόλων τῆς σχέσεως. Ἄλλ' ὦ καὶ πάλιν γλυκεῖά μοι μητέρα, καὶ τοῦτο πολλάκις καὶ ἑταί, καὶ τὴν φωνὴν ἐπικέκομμα.

Ταῦτα καὶ πλείω τούτων ἐπιθρηνήσας, καὶ κατόπιν μὲν τῶν προπεμπτηρίων ἐληλυθώς, ἀποστολιμαίους δὲ τοὺς λόγους πεποιηκώς, καιροῦ ἤδη καλοῦντος αὐτὸ τὸ θεῖον ἐκεῖνο σῶμα καὶ ἱερὸν ἀνελόμενος, καὶ ταῖς ἐμαῖς κουφίσας χερσὶν ἐπὶ τοῦ νεῶ κατεθέμην. Εἰτά τι γίνεται, καὶ τὸ γεγονός θουμάσιον οἶον· τῆς γὰρ περὶ αὐτὴν φήμης βυσίτης, ἐκ παντὸς ὡς εἶπειν μέρους τῆς πόλεως ἐξ ἑκατέρων μερῶν ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ συνήεσαν ἐπ' αὐτὴν καὶ συνέθεον· προκατειλημμένοι γὰρ τὴν ἀκοὴν περὶ τῆς ἱερέας ἐκείνης ἐτύγχανον· οὐκ ἦν οὖν τὸ πλῆθος ἀπώσασθαι· ἀλλὰ συνεκδραμόντες ἄνδρες ὁμοῦ καὶ γυναῖκες, πρεσβύται καὶ νέοι, γένος καὶ ἡλικία διάφορος σὺν προθυμίᾳ μιᾷ, παντὸς αὐτῆς μέρους καθήπτοντο· οἱ μὲν, τὰς χεῖρας ἐτίθουν, οἱ δὲ, τὸ πρόσωπον, οἱ δ' ἄλλο τι μέρος τοῦ σώματος· τελευτῶν δὲ καὶ τὸ βᾶκος αὐτὸ περιέσπασαν ὧ ἐκείνην κεκαλυμμένην ἤδεισαν, ἐπιμεριζόμενοι ἑαυτοῖς οὐκ ἐξ ἰσονομίας, ἀλλ' ἕκαστος ἐτυράννει περὶ τοῦ πλείονος· καὶ εἶχεν ἐνταῦθα φιλοτιμίην ἢ τυραννίς. Ἐπεὶ τούτοις ἦκε καὶ ὁ μέγας ἐκείνης πατήρ, καὶ τὸ εἰκὸς ἀποδοῦς, εἶτα δὴ καὶ περιβλεψάμενος πάντας, τοὺς μὲν ἄλλους ἀφῆκε, τὴν δὲ μητέρα τῆς κειμένης ἰδὼν αὐτοῦ που παρὰ τὴν κλίνην ἐστῶσαν, ἔτι γὰρ περιῆν, ἐπαρρησιάζατο τὴν φωνὴν εἰς ἐπήκοον εἰρηκώς « ἀλλὰ σὺ γύναι ἴσθι, ὅτι μάρτυρος ἅμα καὶ ὁσίως μήτηρ καθέστηκες, ἐγὼ δὲ ἄμφω καὶ σύνοιδα, καὶ τῆ σῆ

προσμαρτυρῶ θυγατρί ». Ὁ μὲν οὖν ταῦτα εἰρήκει· ἐκίνησε δὲ ὁ λόγος τὸν σύλλογον, καὶ εἰ μὴ τινες ἀντερείδοντες τοῖς εἰσιούσι κατέθεντο τῇ γῆ τὸν νεκρόν, οὐ δὲ εἰς τρίτην ἂν ἡμέραν ἡ συρρεῦσασα δισκεδάσθη πληθὺς.

Οὕτω καὶ ζῶσα ἀσύγκριτος τὴν θείαν ζωὴν καὶ τελευτήσασα τὴν ἱερὰν ἐκφορὰν ἐγεγόνει· καὶ τὰ ἀνόμοια παραπλήσια ταύτῃ κατέστη, καὶ ἡ ἐναντίωσις τῇ δε μόνῃ ἐσπέισατο, ἢ τὰ ἐναντία ἐπὶ μιᾷ φύσεως ὄρθη πῶς ἂν εἴποιμι ὁμοιότροπα. Αὕτη καὶ τῇ προμήτορι | ἐκάλυψε τὸ ἀμάρτημα, οὐ μόνον ὅτι σύμβουλος φ. 83^ο. ἐγεγόνει πρὸς τὸ καλὸν τῷ ὁμοζύγῳ τὴν ὁμιλίαν ἀποκρουσαμένη τοῦ ὄψεως, ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν ἀθανασίαν ἐπήναγκε τρόπον ἕτερον, οὐ συνθάψασα τῷ σώματι τὴν ψυχὴν, οὐδὲ γενομένη τῆς φύσεως, ἀλλὰ τὴν φύσιν ποιήσασα ἐκυτῆς, καὶ μόνῃ τὸ σῶμα τῇ κρείττονι φύσει ἐνθεῖσα, καὶ τῷ μετὰ ταῦτα δὲ γένει κόσμος· κατέστη καὶ παράδειγμα ἀρετῆς· ἐδίκασε δὲ ἄμφω καὶ τῷ θήλυϊ καὶ τῷ ἄρρενι, οὐ τῷ μὲν δοῦσα τὸ μείζον, τῷ δὲ λοιπῷ γένει τὸ ἕλαττον· τοῦτο γὰρ ἀλογίστου δίκαιτητοῦ, καὶ οὐ δεδοκιμασμένης τῆς δίκαιτησεως· ἀλλὰ τὸ ἴσον ἀπονείμασα· εἰ γὰρ καὶ ὁ τοῦ σώματος τόνος ἀμφοῖν τοῖν γενοῖν διάφορος, ἀλλ' ὁ λόγος ἴσος καὶ ἀπαράλλακτος· καὶ οὐχ οὗτος τοῖς χείροσιν ἐξαιτονεῖ μέρεσιν, ἀλλ' ἐκεῖνα νευροῦται τῷ κρείττονι.

Ταύτην ἂν τις λογιζόμενος καὶ ὁσίαις συναριθμήσειε, καὶ συγκκατατάξειε μάρτυσιν· ἀντηγωνίσατο γὰρ καὶ αὕτη πρὸς δεινότατον τύραννον καὶ βαρὺν τὴν ὄψρυν, καὶ οὐ μᾶλλον παρ' ἐκείνου κατεπτόθη, ἢ κατεπτόησεν, ἐγκρατερήσασα τοῖς δεινοῖς καὶ τὰς τιμωρίας οὐχ ὑποπτῆξασα· καθηγίσε δὲ καὶ τὴν γῆν αἵμασιν οὐκ ἀφ' ὧν ἡ φύσις τὴν προχοὴν οἶδεν, ἀλλ' ἀφ' ὧν τὸ δάκρυον εἴωθε ρεῖν· ἐτμήθη δὲ καὶ τὸ σῶμα οὐ ξίρεσιν, ἀλλὰ κλίσεσι, διαλυθεῖσα τὸ συνεχὲς ταῖς ἐπ' ἐδάφους τῶν μερῶν συντονίαις καὶ κάμψεσι· διεπλε καὶ διὰ πυρός· φλεγόμενη μὲν ταῖς τῶν ἀναγκαίων ἐπιθυμίαις, οὐ μεταλαμβάνουσα δέ, ἀλλὰ

καὶ μέχρι τῶν δεδομένων ἐγκατεροῦσα· οὐκ ἔλαττον δὲ καὶ δι' ὕδατος, τὴν τοῦ οἴνου χρῆσιν ἀπωσαμένη καὶ τῷ ἀρχαίῳ πόματι τὴν χρεῖαν ἀποπληροῦσα τοῦ σώματος· διὰ ταῦτα καὶ εἰς ἀναψυχὴν ἐξελήλυθε. Τῆς δέ γε οὐσιότητος καὶ παρὰ πάσας ἢ καὶ πασῶν τὸ πρεσβεῖον ἠνέγκατο· τήξασα τὰς σάρκας δι' ἐγκρατείας καὶ τὸ σῶμα κενώσασα, καὶ τὸν χοῦν τῷ πνεύματι ὑποτάξασα, καὶ τὴν φύσιν δουλαγωγήσασα, καὶ ταῖς μὲν πρακτικαῖς ὁρμαῖς καλῶς τῇ πρακτικῇ ἐμμελετήσασα ἀρετῇ, τῷ δὲ θεωρητικῷ βίῳ ἀσφαλῶς προβάσασα ταῖς τῆς θεωρίας ἐλλάμψεσι καὶ τοῖν δυοῖν βίωιν πᾶσι καὶ πάσαις καταστᾶσα παράδειγμα, ὕλη καὶ αὐλίξ σοφῶς διαιτήσασα, καὶ ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσι διελομένη τὸ πρόσφορον, μᾶλλον δὲ τῇ μὲν ὕλῃ τὴν αὐλίαν κατακεράσασα, ταύτην δὲ τῇ μετουσίᾳ τοῦ κρείττονος ὑψηλοτέραν καὶ καλλίονα ἀποδείξασα.

Ἄλλ' ἐγὼ σε μῆτερ, θαυμάζειν μὲν ἔχω καὶ καταπλήττεσθαι, μιμεῖσθαι δὲ οὐ πᾶνυ δεδύνημαι· ἀλλὰ σοι μόνος ἐγὼ καὶ τὴν εὐχὴν ἐπενόθευσα, καὶ οὐ κατὰ τὰς σὰς ἐλπίδας προβέβηκα· μᾶλλον δὲ ὁ μὲν σὸς οὐδ' ἐνταῦθα διαπέπτωκε λόγος· τοῦ γὰρ ἔφετοῦ ὅσον ἐν σχήματι τετυχήκαμεν, μέχρι δὲ τοῦ τρίβωνος ἢ φιλοσοφία· καὶ τοῦτο δὲ σὸν ἔργον καὶ μετὰ θάνατον· ὑποκινεῖ με γάρ τις τοῦτο λέγειν ὄψις ὀνειράτος. Ἐπεὶ γὰρ σὺ μὲν ἀπηλλάγης ἐντεῦθεν, ἐγὼ δὲ τὸ τῆς εὐχῆς σπέρμα ἐν ταῖς αὐλαξὶ κατέκρυψα τῆς ψυχῆς, ἔδοξά ποτε τῆς νυκτὸς καθεύδων, ἱεροφάντας τινὰς λευχειμονοῦντας θεάσασθαι· οἱ δέ, καὶ δὴ ἐληλυθῆναι ἔφασκον, οὕτως αὐτοῖς προστεταγμένον, εἰς τοὺς ἀγίους με ἀββάδας ἀπενεγκεῖν, καὶ τῇ λέξει οὕτως εἰρηκότες· ἐγὼ δὲ εὐθύς ἀναστὰς εἰπόμεν αὐτοῖς ὡς περ τισὶ κρείττοσι· προῖοῦσι δὲ ἡμῖν, ἢ ὁδοῦ πλατεῖα οὔσα συνηρεῖτο καὶ συνέπιπτε πῶς πρὸς ἑαυτήν, ὡς μικροῦ δεῖν καὶ στενοχωρεῖσθαι ἀπίοντας ἡμᾶς· πρὸς ἐμὲ γοῦν « ἀλλὰ πολλή τις ὦ τέκνον, ἢ στένωσις, ὡς ὄρα· καὶ τοῖς πλείοσιν οὐδὲ βᾶσιμος· ὅθεν δεδίχμεν

■ καὶ περὶ σοί· ἀλλ' οὐδ' ὡς ἀποκνητέον σοι, ἀλλ' ἔπου τεθαρρηκώς ». Οἱ μὲν ταῦτα, τέλος δὲ εἶχεν ἡμῖν καὶ ὁ λόγος καὶ ἡ ὁδός· φραγμὸς γὰρ ἡμᾶς ἀπετείχιζεν, ὁ δὲ φραγμὸς λίθος ξεστός, οὔτε λευκὸς ἄγαν, οὔτε τοῦ ἐναντίου χρώματος, ἀλλ' οἷον ὠχρὸς, λεπτός μὲν, οὐ πάνυ δὲ διαυγής· κατὰ δὲ τὸ μεσαίτατον οἶον ὀμφαλός τις αὐτῷ ἐντετύπωτο, καὶ ἀνέωκτο οὐκ εἰς ἀκριβοῆ κύκλον, οὐ δὲ εὐρύχωρον· οἶονεὶ γὰρ ἀκίδες ἐκασταχόθεν τῆς περιφερείας ἀπηρωρημέναι τὸ τοῦ λίθου ἔτι ἀπεστένον τρημάτιον. Ταύτην οἱ ἄγοντες τὴν ὀπὴν διὰ δυνάμει με ἔφρασαν δεῖν, μὴ γὰρ ἄλλως εἶναι ἐκεῖθεν διεληλυθένει· καὶ ὑπέθεσαν τὴν κεφαλήν ὑποθεῖναι πρότερον, εἴθ' οὕτω τῷ λοιπῷ διολισθησαί με σώματι. Ἐποίησα κατὰ τὰς ὑποθήκας, καὶ ὁ λίθος ὑπεδίδου μοι ἐξιόντι καὶ ὡς περὶ σώμα μαλκκώτατον διελύετο· καὶ γὰρ κατ' ἔτερον μέρος γενόμενος, βραχυτάτη πρώτως ἐντετύχηκα κλίμακτι, καὶ κατήειν θαρρούντως· καὶ δὴ μοι πρὸς τῷ τέρματι νεώς ἀνέωκτο, καὶ τὸ μὲν λαϊὸν μέρος εἰκὼν ἐκόσμηε τῆς Θεομήτορος, τὸ δ' ἄλλο οὐ πάνυ εὐθύς τεθέαμαι. Εἶτά σε τὴν τεκοῦσταν πρὸς τῇ εἰκόνι ἵστηκυῖαν ἰδὼν καὶ οἶον ἐκκρεμαμένην, ὄρμησα μὲν ὡς εἶχον περιβαλεῖν, σὺ δὲ μοι τῇ χειρὶ βραχὺ τι στῆναι ἐπέταξας· καὶ ὑποπτῆξας ἐπάγην ἀθρόον· καὶ οὐδ' ὡς ἐπεστράφη, ἀλλ' οἶον ὑποβλέπουσά μοι τὴν ὀμίλιν « ἐπὶ τὰ δεξιὰ, ἔρησας, τοῦ νεῶ στρέψαι τοὺς ὀφθαλμούς »· καὶ τοῦτο πεποικηκότι, μονυχὸς τις ὤπτο οὐκ ὄρθιος, ἀλλ' ὑποκλάσας τοῖς γόνασι· δέλτος φ. 84. αὐτῷ ἐν χερσῶν, πρὸς ἣν δὴ καὶ ἐπεπήγει τοῖς ὄμμασιν· ἐφίκει δὲ ὑπερμεγέθει τινί, στρυφνὸς τὴν ὄψιν καὶ σκυθρωπὸς τὴν ὄφρον, καὶ τὴν ἀσκητικὴν ἀκριβῶς ἀποπνέων ζώην· « καὶ τίς δὲ οὗτος; » τὴν μητέρα ἠρώτησα· ἡ δὲ, ἀμεταστρόφως αὖθις « ὁ μέγας, ἔρη, τέκνον, Βασίλειος· ἀλλ' ἄπιθι προσκυνήσων αὐτῷ ». Ἐπεὶ δὲ προσελήλυθα, καὶ προσβλέψας οὗτος ἀνεύευσεν, ὁ μὲν, ἀθρόον συμπύξας τὴν δέλτον καὶ βροντῆς ἤχον πεποικηκώς, ἀρραγῆς ἐγεγόνει· καὶ οὐ δὲ τὴν μητέρα ἔτι τεθέαμαι,

ἀλλ' ἐτέρωσέ πη δαιτιώμενος ἦν· καὶ οἱ ἀπαγαγόντες, ἀφηνῶς μοι αὖθις προσεληλύθεσαν, καὶ ἐδόκουν τήν τε στολήν μοι κατακοσμεῖν, καὶ τινες λόγους ἐπιψηθυρίζειν (sic), οὓς οὐ κατέσχον τοῦ ὕπνου διαφειμένος.

Ὅτι μὲν οὖν, ὦ μήτηρ, καὶ θανοῦσα ἐπιμέλειαν πεποίησαι τοῦ υἱέος, πέπεισμαι τοῦτο πολλοῖς τεκμηρίοις· τὸ πρῶγμα κατεληφώς· ἐγὼ δὲ ὡς περ ἀντιπίπτων σοι ταῖς εὐθύτησι, καὶ ἀντικλόμενος τῷ κανόνι, οὐ πάνυ τήν σοί φίλην φιλοσοφῶ· ἀλλ' οὐκ οἶδα ἢ τίς με μερὶς εἴληφεν ἐξ ἀρχῆς, καὶ με τοῖς βιβλίοις προσήλωσε καὶ οὐκ ἔχω τούτων ἀποσπασθήσεσθαι· θέλγει γάρ με καὶ ἡ τέχνη τῶν λόγων, καὶ μετὰ τῆς οἰκονομίας τῶν ὑποθέσεων καὶ τὸ ἐπανθοῦν αὐτῇ ὑπερηγαπήκειν κάλλος, καὶ κατὰ τὰς μελίττας τοῖς λογικοῖς λειμῶσιν ἐφίπταμαι, καὶ τὰ μὲν ἄνθη κείρω, τὰ δέ, τὸ δροσῶδες ἀναπίνω τῆς λέξεως, καὶ ἐν τοῖς ἐμοῖς σίμβλοις μελιτουργῶ. Οὐκ ἔα με ἡσυχάζειν ἢ τῆς σφαιράς περιφορά, ἀλλ' ἀναγκάζει με πολυπραγμονεῖν, τίς ἢ κινήσεις, πόθεν κεκύλισται, τίς ἢ φύσις, τίνες οἱ κύκλοι, πῶς ἐπιβέβληνται, πῶς διήρηνται, πηλίκα τὰ τῶν εὐθειῶν τμήματα, τίνες αἱ γωνίαι, αἱ συνκναφοραὶ, αἱ ἰσότητες, αἱ λοξώσεις, τίνα τὰ μεγέθη, ποδαπῆς φύσεως, πῶς αἱ κινήσεις καὶ πόσαι, εἰ τοῦ πυρὸς ἅπαντα, εἰ φύσεως ἄλλης. Κινεῖ με καὶ ἡ στάσιμος ἐπιστήμη, καὶ οὐκ ἔχω μὴ συννοεῖν τὸ συνεχές μέγεθος, μὴ τὸ ἀκριβές τῆς ἀποδείξεως θεωρεῖν, πῶς ἀπὸ νοῦ μὲν αἱ ἀξιώσεις, ἐκ δὲ τῶν ἀξιώσεων αἱ ἄμεσοι προτάσεις εὐθύς· πῶς ἔστηκε πάντα, πῶς ἠκρίβωται, τί τὸ ἀνάλογον, τί τὸ εὐλογον, τί τὸ ζητόν, τί τὸ ἄμετρον, τί τὸ σύμμετρον, ὅποια δὲ καὶ τὰ μήκη καὶ αἱ δυνάμεις, καὶ ἡ περὶ τὸ στερεὸν στροφή· τὸ δέ γε πρῶτον μέρος καὶ ἄυλον οὐ δὲ καθεύδειν ἔα· τεθαύμικκα γοῦν αὐτοῦ τὸ πρὸς ἅπαντα, ἢ τῶν πάντων πρὸς τοῦτο, τό τε πέρας αὐτοῦ καὶ τὸ ἄπειρον, καὶ πῶς ἐκ δυεῖν τούτοις τὰ ἄλλα· καὶ πῶς καὶ ἡ ἰδέα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ ἡ φύσις εἰς ἀριθμούς ἀναφέρονται,

ἢ μὲν, κατὰ τὸν τῷ νῶ σύμφυτον, ἢ δέ, κατὰ τὸν τῷ λόγῳ σύνδρομον, ἢ δέ, κατὰ τὸν τῇ φυσικῇ τάξει ἰσόμετρον· ποδαπὸς τε ὁ λόγος ὁ φυσικός, καὶ τί μὲν τὸ ἐν τούτῳ τέλειον, τί δὲ τὸ σύμμετρον, τὸ τεταγμένον, τὸ κάλλος, τὸ αὐταρκές, τὸ ἴσον, τὸ ταυτόν, τὸ ἀμιγές, τὸ ἀπλοῦν, τὸ παράδειγμα, ἢ ἀρχή, τίς ὁ ζωογονικός, τίς ὁ ψυχικός, τί τὰ τῶν ἀριθμῶν ἄχρη καὶ δεκάδος φυσικά ἰδιώματα, πῶς ἢ τριάς παράγεται, τίς ἢ πρόδος, πῶς δι' ὄλων διατείνει τῶν θείων γενῶν. Ἡ δέ γε μουσικὴ θελγήτρως ἀρρήτοις πρὸς ἐκυτὴν ἐπισπᾶται, καὶ πῶς ἀναπέφυκα πρὸς αὐτὴν καὶ ῥακείωμαι, οὐκ ἐπιπολῆς δὲ ταύτης ἴσταμαι, οὐ δὲ τοὺς τύπους μόνους τῶν λέξεων, τῶν μέτρων, τῶν ἐντέχνων κινήσεων περιείργασμαι, ἀλλὰ καὶ τὰς δυνάμεις ταύτης ἐζήτηκα, καὶ τὰς ἐνεργείας, καὶ τὰ αἰτία, καὶ τὴν τῶν ῥυθμῶν οὐσίαν, τίνες τε τούτων οἱ ὀρθοὶ καὶ τίνες οἱ μὴ οὕτως ἔχοντες, ποδαπὸν δὲ αὐτῶν τὸ κάλλος, καὶ ὅτι συμφυές τῇ ζωῇ τῆς ψυχῆς.

Οὐ τὰ γένη δὲ μόνον ζητῶ τῶν ἐπιστημῶν, ἀλλὰ καὶ εἴ τινας ἐκεῖθεν ἐρρήσαν ῥύακες· τὴν δέ γε ὑπερκειμένην σοφίαν, ἣτις ταῖς ἄλλαις πρεσβεύει καὶ δίδωσι τὰς ἀρχάς, καὶ ἐρμηνεύει τὰ ἀξιώματα, καὶ καθαρῶς ἐστὶν ἄυλος, καὶ μετὰ τὴν φυσικὴν τέτακται, οὐ ζητῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ τιμῶ καὶ σεβάζομαι, εἴ τε διαλεκτικὴν τις ταύτην καλεῖν βούλοιτο ἄνωθεν ὀρῶσαν τὴν λογικὴν πραγματεῖαν, εἴ τε σοφίαν ἀπλῶς· τὸ γὰρ ἕτερον ὄνομα ἐπὶ τι μέρος τῆς λογικῆς κατέσπασαν οἱ νεώτεροι τῶν σοφῶν. Ἄγαμαι δὲ καὶ τὴν διὰ τῶν συλλογισμῶν ἀπόδειξιν, οὐ μόνον ὅσοι ἐκ τῶν καθ' αὐτὰ συμπεραίνονται, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐπαγωγικὴν καὶ ὑστέραν τὴν προχείρισιν ἔχουσι· τοῖς δὲ σοφίσμασι τοσοῦτον χρῶμαι, ὅσον μὴ τούτοις ἀλίσκεσθαι, μὴ δὲ συντίθεσθαι ὅτι ταυτόν ἐπιστήμη τε καὶ σοφία, ἢ ἐπιστήμη μὲν ἐπιστήμονες οἱ σοφοί, σοφοὶ δὲ σοφία οἱ ἐπιστήμονες· οὐδ' ὅτι μόνος ὁ ἄνθρωπος ζῶν, εἰ μόνος γελαστικόν, πᾶν δὲ

γελαστικὸν ζῶον. Ταῦτά με ἔλκει, καὶ ἔτι μᾶλλον ἢ τῶν κρυφιωτέρων κατάληψις, τί πρόνοια καὶ εἰμαρμένη, καὶ εἰ ὅλως ἐν οὐσίᾳ τὸ δεύτερον, τί τὸ ἀκίνητον, τί δὲ τὸ αὐτοκίνητον, καὶ πότερον εἰσδέχεται τι ἀπὸ τῆς γενέσεως εἰς ἑαυτὴν ἢ ψυχὴ, ἢ οὐδ' ὀπωριουῖν· διαπορεῖται δέ μοι καὶ περὶ τοῦ κοινοῦ ζώου, εἰ ἀντιλαμβάνεται ἐσσεὶ ταύτης τῶν γνώσεων, καὶ εἰ ἐστὶν οὐσία τῆς ψυχῆς ἢ ἀθανασία, ἢ ἄλλως ἐπισημειώθηκε· περὶ δέ γε τοῦ ἀθάνατον αὐτὴν εἶναι, καὶ πλεῖστά μοι πεφιλοσόφηται, ἀπὸ τῆς πρὸς τὸ θεῖον ἀφομοιώσεως, ἀπὸ τοῦ τάναντία μὴ ἐπιδέχεσθαι, ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς, ἀπὸ τῆς ἐν τοῖς ὕπνοις κινήσεως καὶ ἐλλάμψεως· ζητῶ δὲ καὶ εἴ τις ἐστὶν αὐτῇ σύνδεσμος πρὸς τὸ σῶμα, οὐ δὴ πρῶτον ὡς δευτέρας ζωῆς ἐπιβέβηκε, τίς ἢ μίξις πρὸς αὐτὴν τοῦ ἀλόγου, τί τὸ ἀκρότατον ἐν τῇ ἀποκαταστάσει τέλος, τίς ἢ κρίσις, τίς ἢ λήξις, πόθεν γίνεται, τί ποτέ ἐστι, τί δύναται, πόσα ἐνεργεῖ, τίς ἢ φ. 84'. πρὸς τὸν νοῦν αὐτῆς μίξις, τίς ἢ ἐπιστροφή, καὶ ἵνα μὴ καθέκαστον λέγω περὶ αὐτῆς, ὅλος ὑπὸ τῶν ζητημάτων ὑφῆρπασμαι.

Ἄλλ' οὐδὲ μέχρι τούτου τὴν πολυπραγμοσύνην ἰσθῶ, ἀλλὰ τῶν ἀστρολογησάντων ἀκούων, τοὺς μὲν τῶν ἀστέρων ὡς περ ἐξυβριζόντων, τοῖς δὲ μονονουχί θυόντων, διαποροῦμαι πόθεν ἑκατέρους τὸ παραλλάττον ἐρῆκει, ἢ πῶς πρὸς τὸν ἐκείνων σχηματισμὸν μετρεῖται ἢ γένεσις καὶ καθίσταται· ἀπέπτυσται γοῦν μοι ταῦτα, ὡς μήτε σαφῆ, μήτε ἀληθῆ, καὶ τοσοῦτον ἀπὸ τῆς περιεργίας ἐκέρδησα, ὅσον ἀπὸ τῆς περὶ αὐτὰ γνώσεως ἐκείνων κατηγορεῖν· ἀπείρηται γοῦν μοι τὸ ἐκειθὲν τινας πλάττεσθαι τε καὶ μεταπλάττεσθαι, διαβέβληνται δέ μοι καὶ οἱ χαρακτῆρες καὶ τὰ συνθήματα, αἶτε εἰσκρίσεις καὶ ἡ τῶν θεοτέρων σωμάτων καταγωγή· τὸ δ' ἀληθεύειν περὶ τοῦ μέλλοντος, οὔτε σχηματισμοῖς δίδωμι, οὔτε πλάσεις, οὐ φωναῖς ὀρνίθων, οὐ πτήσεων, οὐ κλαγγαῖς, οὐ κινήσεων, οὐκ ἀσήμεσις ἤχοις, οὐ λόγοις θυμαίοις, οὐχ ὅσοις ὁ Ἑλληνικὸς λόγος περιπεπλάνηται·

εἰ δέ μοι ἢ τῶν κανόνων πολυπραγμονεῖται ἀκριβεία τῆς ἀστρονομουμένης σφίρας, ἀλλά γε τοῦτο φιλόκαλον ὁμοῦ καὶ φιλόσοφον, κἄν εἰ περὶ ἀρχῶν ζητῶ καὶ πηγῶν, καὶ τοῦτο ψυχαιῶς φιλοθεάμοσιν ἐφετόν.

Ἰερατικὴν δὲ τέχνην οἶδα μὲν εἴ τις ἐστίν, ἐρίῳ δὲ στέψας ἐξήλασα· λίθοις δὲ καὶ πόαις δυνάμεις μὲν ἀρρήτους καταμαθήκα, τὴν δὲ περιέργον τούτων χρῆσιν μακρὰν ἀπωσάμην· βδελλύττεταί μοι τὰ φυλακτήρια, ὁ ἀδάμας καὶ τὸ κουράλιον· καταγελοῦ τῶν διοπετῶν ἀγαλμάτων· τερατώδες ἤγημαι τὸ τὴν τῶν ὄλων τάξιν μεταποιεῖν ἐπαγγέλλεσθαι, πάντων τῇ τοῦ θεοῦ προνοίᾳ τεταγμένῳ καλῶς· δικλοιδороῦμαι ταῖς ἐξευμένισσι, ταῖς καθάρσεσι, τοῖς χαρακτῆρσι, τοῖς ὀνόμασι, ταῖς λεγομέναις θεοφορήτοις κινήσεσι, τῷ αἰθερίῳ συνοχεῖ, τῷ ἐμπυρίῳ, τῇ λεοντούχῳ πηγῇ, τῷ πρώτῳ πατρί, τῷ δευτέρῳ, ταῖς Ἰυγξί, τοῖς κοσμοαγοῖς, τῇ Ἑκάτῃ, τοῖς Ἑκατησίοις, τῷ ὑπεζωκότι, τοῖς λήροις καὶ μέχρις ὀνόματος· αἰῶνος δὲ πέρι καὶ χρόνου, καὶ φύσεως, καὶ θεωρίας, καὶ τοῦ ἐνός, αἰσθήσεώς τε καὶ μνήμης, καὶ τῆς τῶν ἐναντίων μίξεώς τε καὶ κράσεως, καὶ εἰ ἐν τῷ νῶ τὰ νοήματα, ἣ ἐξῶθεν ἔστηκεν, εἴ γε ζητοῖην, φιλόσοφον οἶμαι δεῖν πρᾶγμα ποιεῖν.

Ἔδει μὲν οὖν μόνῳ σχολάζειν θεῶ, καὶ μάλιστα νῦν ὁπότε μοι ὁ κόσμος ἀπείρηται· ἀλλὰ τὸ ἐπιτήδευμα, ἀλλ' ὁ περὶ πᾶσιν γινώσκων τῆς ψυχῆς ἀκάθεκτος ἔρω, ἀλλ' ἢ παρὰ τῶν ὀμιλούντων ἀνάγκη, πεπεισάσιν καὶ τούτοις ἐμφιλοχωρεῖν· πλὴν ὅπερ ἔρεῖν βούλομαι, σὺ μὲν ἂν εἰδείης, ὦ μήτερ, ἀκήρατος οὔσα ψυχῇ, πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους ὁ λόγος, ὃν οὐ πρὸς ἀνθρώπους μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς θεὸν καὶ ἀγγέλους ποιῶμαι· ὅτι πᾶσιν ἐντυχῶν βιβλίοις Ἑλληνικοῖς, εἰπεῖν δὲ καὶ βραβαρικοῖς, ὅποσα Ὀρφεύς, ἢ Ζωροάστρης, ἢ Ἀμμοῦς συνέγραψεν ὁ Αἰγύπτιος, ὅποσα τε Παρμενίδης καὶ Ἐμπεδοκλεῖς ἐν ἔπεσι συνεγράψαντο, ἐὼ γὰρ Πλάτωνός τε καὶ Ἀριστοτέλεις καὶ ὅσοι κατ' ἐκείνους

ἢ μετ' ἐκείνους φιλοσόφοις λόγοις ἐταλαιπώρησαν, περὶ τε ῥητῶν καὶ ἀρρήτων ξυγγεγραφήκασι, καὶ πᾶσαν αὐτῶν τήν τε θεολογίαν, καὶ τὰς περὶ τὴν φύσιν πραγματείας, καὶ τὰς ἀποδείξεις ἀνεγνωκῶς, τὸ μὲν βαθὺ τῆς γνώμης ἠγάσθη, καὶ τὸ περίεργον ἐθαύμασα τῆς ζητήσεως· εἴ τι δὲ παρὰ τὸν ἡμέτερον τεθεώρηκα λόγον, κἂν μετὰ τῆς ἀκριβοῦς ἐξεικόνισται ἀποδείξεως, κἂν πᾶσαν εἶχε περιεχυμένην σοφίαν καὶ χάριν, ὡς λήρου παντὸς ἢ πάντη ἀτόπου καταπεφρόνηκα, ὅς γε οὐδὲ τοῖς κρείττοσιν αὐτῶν προσέχω τὸν νοῦν, ἀλλὰ μοι τὸ φιλότιμον τῆς ψυχῆς μέχρι τῆς τῶν δογμάτων αὐτῶν κεινίηται γνώσεως. Εἰσὶ γὰρ καὶ παρ' ἡμῖν Ἰησαυροὶ σοφίαι ἀνέκλειπτοι, καὶ βάθη δογμάτων, καὶ νοημάτων κάλλη, εἰ δὲ βούλοιτό τις καὶ λέξων αὐτόματον ἄνθος, ἀλλ' οὐ περίεργον· καὶ ζητήσειεν ἄν τις, τί μὲν ἐκφαντορίαι θεῖαι, τί δὲ νοητόν, καὶ τί νοερόν, τί μὲν τὸ βέρον ἀπὸ τῆς ὅλης πηγῆς, τί δὲ τὸ ἐξ ἐνὸς τῶν αὐτῆς ὑποστάσεων, τί τὸ θεὸς ὄνομα, καὶ τί τὸ ἐκ τούτου δηλούμενον, τί τε τὸ πᾶν, καὶ τί τὸ μέρος, καὶ πότερον τούτων προσάψομεν τῷ θεῷ, ἢ οὐδέτερον, τίνα τὰ νοητά, καὶ ποῖα τὰ νοερά, οἷα δὲ καὶ τὰ θεολογούμενα σύμβολα, καὶ τί ἕκαστον, τίς ὁ τροχός, τί τὸ ἤλεκτρον, τί τὸ χρυσίον, τὸ καθαρὸν, ἢ ἀτμίς, ἢ τοῦ νέφους ἐπίβασις, ὁ θρόνος, ὁ ποταμός, τί τὸ πετόμενον δρέπανον, ἢ ἀξίνη, τὸ δένδρον, ἢ τομῆ, ὁ λίθανος, ὁ δρυς, τίνες αἱ τῶν ἀγγέλων ἐπωνυμίαι, τίνες αἱ παρ' ἡμῖν τελεταί, τίς ἡ κοινωνία, καὶ τὸ μῦρον, καὶ ἡ λαμπάς, καὶ ἡ κλίμαξ, καὶ οἱ στυλίσκοι, καὶ ὁ ἀναγωγὸς ἔρωσ, καὶ ἡ οὐσία τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ τὸ καλόν, ἀφ' ὧν τᾶλλα καὶ πρὸς ἡ ἐκείνοις ἢ ἄνοδος· τίς ἢ τεθυμιαμένη νύμφη, ἢ θύρα, τὸ δίκτυον, ὁ καύσων ἥλιος, ὁ ἀμπελὼν, ἢ φυλακὴ, ἢ ἐκεῖθεν ἀπόστασις. Κἂν ἀφεις ταῦτά τις ὡς ὑψηλὰ καὶ μετέωρα, προσέλθοι τοῖς παρ' ἡμῖν σκυτοτόμοις ἢ σκηνορράφοις καὶ τοῖς τὰ δίκτυα πλέκουσιν, εἶτα δὴ ἕκαστον τῶν παρ' ἐκείνοις λεγομένων ἐξ ακριβοῦν ἐβελήσειε, τότε ἂν

γνοίη ὅτι τᾶλλα μὲν ὡς περ τοῦ αἰσθητοῦ ἡλίου τὸ προβεβλη-
 μένον ἐξέπληττε τοὺς πολλούς, ταῦτα δὲ ὁ ἀχλωδῆς ἔστι φω-
 στήρ καὶ ἀφώτιστος, ὃν μόνος ὄρα νοῦς, οὐ δύναται δὲ προσπε-
 λάζειν ἢ αἰσθησις· οὐδὲν γὰρ ἐστὶ τούτων ὃ μὴ μυστηρίου γέμει
 καὶ τελετῆς ἀπορρήτου· οὐδὲν γὰρ αὐτῶν ἀθεώρητον, ἀλλ' οὐ
 δὲ τὸ βραχύτατον, οὐ τὸ ἐστρωμένον ἀνώγειον, οὐ τοῦ ὕδατος
 τὸ κεράμιον, οὐ θυρῶν κλεισίς, καὶ ἐπιστάσια τοῦ λόγου, ἀλλ' ὑ-
 ποπέπτωκε τῇ θεωρίᾳ καὶ ὁ δίδυμος μαθητῆς ὡς ἀμφίβολος,
 καὶ ἡ συντρέχουσα συζυγία, καὶ οἱ προτρέχοντες, οὐδὲ τὸ ἄγ-
 κιστρον λόγου χωρί, οὐδ' ὁ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀνεσπασμένος
 ἰχθύς, οὐ δὲ ὁ στατήρ, οὐ δὲ ἡ ἀριθμὸς τῶν ἰχθύων· ἀσύμβολα φ. 85.
 δὲ οὐδὲ τὰ τῶν Ἀποστόλων ὀνόματα, οὐδὲ ἡ τοῦ Προδρόμου
 ζώνη, οὐδ' αἱ τῆς καμήλου τρίχες, ἀλλ' ἴτα τὸ πᾶν συντεμῶν
 εἶπω, ὅτι πᾶς εὐαγγελικὸς λόγος γινώσιν ἔμφυτον ἔλαχε δυσθεώ-
 ρητον τοῖς πολλοῖς. Τούτοις ἐγὼ λιπαίνων τὴν κεφαλὴν καὶ
 τὴν ψυχὴν ῥύπτων, ἑλληνικῶν καθαρσίων οὐ δεηθήσομαι.

Ἄλλ' ἐπειδὴ μοι ὁ βίος τοιοῦτος ἀπεκληρώθη ὡς τε μὴ ἐκυτῶ
 μόνῳ ἀρκεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις προκειῖσθαι καὶ διδόναι ἀρ-
 ρεῖσθαι, οἷα δὴ τις κρατὴρ τῶν ναμάτων ὑπερχειλῆς, διὰ ταῦτα
 καὶ σοφίας τῆς θύραθεν ἄπτομαι, οὐχ ὅση θεωρητικὴ μόνον,
 ἀλλὰ καὶ ὅση πρὸς ἱστορίαν καταβαίνει καὶ ποίησιν· καὶ γὰρ
 καὶ περὶ ποιημάτων πρὸς ἐνίους τῶν ὀμιλητῶν φθέγγομαι, καὶ
 περὶ Ὀμήρου καὶ Μενάνδρου, καὶ Ἀρχιλόχου, Ὀρφείως τε καὶ
 Μουσαίου, καὶ ὅποσα καὶ τὸ θῆλυ ἦσαν Σιβύλλαι τε καὶ Σαπφῶ
 ἢ μουσοποιός, Θεανῶ τε καὶ ἡ Αἰγυπτία σοφῆ. Πολλοὶ δὲ με
 καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ὀνομάτων κατελιπάρησαν, ὡς τ' εἰδέναί
 τί τὸ ἀκράτισμα, τί τὸ ἄριστον, τί δὲ τὸ ἐσπέρισμα, καὶ τίς
 ἡ δορπίς, καὶ ἡ ἐν τοῖς δεῖπνοις α, καὶ τίνες μὲν ἐν ἔπει-
 συνεγράψαντο, τίνες δὲ τῇ κατὰ λογάδην λέξει ἐχρήσαντο, καὶ
 τίς ἡ παρ' Ὀμήρῳ ὄρχησις, καὶ ὅπως τίς ὁ παρὰ τῷ ποιητῇ
 ἠρωϊκὸς βίος, τί τε ὕφοφαγία, καὶ τί πολυτέλεια, καὶ τίς ἡ τῶν

ἀκροδρόων χρήσις, καὶ ἡ ἀρχαιοτέρη τῶν Τρωϊκῶν, τί τε τὸ νέκταρ καὶ ἡ ἀμβροσία, καὶ τὸ πρόπομα, καὶ τὸ ὑπὸ γῆν γεράνιον, καὶ ἡ ἐγγεωτόπος γένεσις· ἐὼ λέγειν ὅποσα μοι παρέχουσι πράγματα· τίς ὁ Ἄλεξις καὶ ὁ Μένανδρος, καὶ ὁ αὐτόσιτος Κρόβαλος, καὶ ὁ Κλήσαφος, καὶ εἴ τις ἕτερος ποιήσει λεγόμενος χρῆσασθαι.

Πολλοὶ δέ με καὶ εἰς θεραπείαν σωμάτων καταναγκάζουσι, καὶ χρήσιν ἀπαιτοῦσι, καὶ τὴν πρὸ τούτων διάγνωσιν· διὰ ταῦτα ἡ πᾶσα μοι περὶ τοῦτο τέχνη περιλοσόφηται, ἵνα μὴ τοῖς καθ' ἕκαστον ἐπεξέρχωμαι. Πολλοὶ δέ με οὐ λόγοις μόνον, ἀλλὰ καὶ χερσὶν αὐταῖς πρὸς τὴν ἰταλικὴν σοφίαν κατήγαγον, οὐ τὴν Πυθαγόρειον ἐκείνην φημί τὴν φιλόσοφον, ἀλλὰ τὴν φιλόκοινον ταύτην καὶ φιλοῦλον ἀτεχνῶς, ὥς τε περὶ ἀγωγῶν τι λέγειν ἰδιωτικῶν τε καὶ δημοσίων, περὶ τε πραγματικῶν ἀποδείξεων, δουλείας τε καὶ ἐλευθερίας, καὶ γάμων νομίμων καὶ οὐ νομίμων καὶ τῶν ἐν τούτοις δωρῶν καὶ κερδῶν, καὶ συγγενείας βαθμῶν, καὶ διαθηκῶν ὅποσαι στρατιωτικαὶ καὶ ὅποσαι πολιτικαί, τί τε ἡ ἐγγύη καὶ τί παρὰ τοῖς πράγμασιν ἡ ἔργου δύναται, καὶ τί μὲν ἵππος λακτιζῶν, ἢ βοῦς κερατιζῶν, ἢ δάκνων κύων, τῷ δεσπότη τῆς ἑαυτῶν καλίας προσαμόργυνται, τίς τε ὁ νόμιμος κανὼν, καὶ διατὶ ψεύδεται τοῦνομα, ἢ τε κληροδοσία, καὶ ὁ ἀνιών καὶ ὁ κατιών, ὅ τε φυσικὸς παῖς καὶ ὁ νόθος, καὶ τί ἕκαστον τῶν ῥημάτων δεδύνηται, καὶ τίς ἡ ὕβρις καὶ εἰς πόσιν διήρηται, πόσος τε ἕκαστη τῶν ἀγωγῶν χρόνος ἀφώρισται. Εἶτά με τούτοις προστρέβοντες ὥς περ ἐν φιλοσοφίᾳ τοὺς λόγους τῶν νενομοθετημένων εἰσπράττουσιν. Οὐκ ἀφίαισι δὲ καὶ περὶ σταδίων τῆς οἰκουμένης ἀνερωτῶντες, καὶ πόσον μὲν τῶν οἰκητῶν τὸ μέτρον, πόσον δὲ τοῦ πέμπτου μέρους καὶ οἰκουμένου· ἀνάγκη γοῦν ἔχω τὸ ζῦμπην τούτοις γεωγραφεῖν, καὶ διορθοῦν αὐτοῖς ἢ ἀναπληροῦν τὸ ἐλλελειμμένον τῆς γεωγραφίας πινάκιον, καὶ ὅποσιν Ἀπελλῆ τε καὶ Βίωνι καὶ

Ἐρατοσθένει περί τούτων ἐς τὸ ἀκριβὲς πεπραγμάτευται. Τοὺς δὲ παρ' Ἑλλήσι μύθους οὐδ' ἐπαυσάμην τούτοις ἀλληγορῶν· οἱ δέ με καὶ οὕτως ἀνθέλκουσι καὶ σπαράττουσι, τῆς ἐμῆς γλώττης μόνης ἐρῶντες καὶ τῆς ψυχῆς ὡς περιττότερόν τι τῶν ἄλλων εἰδυίας.

Ἐμοὶ δὲ, ὦ μῆτερ, ἀφωσίωται οὗτος ὁ βίος, ὁ δ' ἕτερος τεθσαύρισταί, πρὸς ὃν ἐκ πολλοῦ δραμεῖν ἐπέγομαι· εἰ δὲ πολλοῖς ἐτι ἀγκίστροις τεθήραμαι, βασιλεῖ ἀπρίξ ἡμῶν δραττομένῳ, καὶ πρὸς τοὺς προηγησαμένους περὶ ἡμῶν ἀντερίσαντι καὶ νικήσαντι τῇ τε ἄλλῃ τιμῇ καὶ λαμπρότητι, καὶ τῷ προκεκρίσθαι τῶν ἄλλων ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ὅσοι καὶ νῦν καὶ πρόφην τῶν αὐτῶν λόγων συμμετελήφασιν, ἢ τὴν κοινωνίαν αὐτῶν προειλήφασιν· εἰ γάρ τοι καὶ τὸ σχῆμα καὶ ὁ τρίβων ἄμικτά πως καὶ βασιλεῖ καὶ τοῖς περὶ βασιλέα δοκεῖ, ἀλλ' ἡμῖν ταῦτα μόνους κεκαينوτόμηται, καὶ ἥδιστα πως δοκεῖ οὐ τοῖς κοινωνοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀκοινωνήτων τοῖς πλείοσιν· εἰ δέ μοι τὸ ἦθος προσήρμοσε τοῖς διαφόροις καιροῖς, ἄλλοι περὶ τούτου φιλοσοφείτωσαν, ἐμοὶ γοῦν ἡτομάτισται. Καὶ ἔλαθι ἄνωθεν ταύταις δὴ μοι ταῖς ἐκτροπαῖς, μᾶλλον δὲ πρὸς τὴν ἀνάγουσαν πρὸς θεὸν μετὰ κλινον καὶ ἀπεύθυνον, καὶ δίδου καθαρῶς τοῦ εὐαγγελικοῦ βίου κατατρυφᾶν, τῆς κεκρυμμένης ζωῆς ἐν θεῷ, εἴτα δὴ καὶ τοῦ τῆς ἀρετῆςνάματος παρασχοῦσα πιεῖν ὅποσον ἡμῖν τοῦ ρείθρου ἐνδόσιμόν τε καὶ χωρητόν, μετὰ ταῦτα δέξαι μετασπάντας, καὶ πλήρωσον ταῖς πρὸς τὸ θεῖον παρρησίαις σου καὶ δεήσεις τῆς πρώτης καὶ θείας τῶν νοουμένων πηγῆς.

B.

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὴν θυγατέρα Στυλιανὴν
πρὸ ὥρας γάμου τελευτήσασαν.

Θυγατέρα τῷ λόγῳ τιμῶν, αὐτὴν ἐκείνην τιμᾶν τὴν ἀλή-
φ. 85¹. θειαν πέπεισμαι· ἀλήθειαν δὲ τιμῶν, τῇ κοινῇ τῶν ἐν γεινέσει
φύσει τὴν τιμὴν ἀποδίδωμι, καὶ τοῦτο εἰκότως· τῆς γὰρ φύ-
σεως ἀμιγῆ καὶ ἀνόθευτα τὰ γένη προαχούσης, καὶ καθ' ὁμοί-
τητα τῶν πρωτοτύπων τὰ παράγωγα θείῳ νύματι διαπλαττού-
σης, κἂν τούτῳ τὸ ἀληθὲς ἐχούσης καὶ ἀψευδές, τῆς τε ἀληθείας
πᾶν τὸ ἑτεροκρινές καὶ διάστροφον ἀπωθουμένης, καὶ γυμνά
καὶ καθαρὰ τὰ πράγματα καθὸ φύσεως ἔχουσι προφαινοῦσης,
οὐκ ἄπο σκοποῦ φαίη ἄν τις μὴ οὐχὶ ἀλλήλοις ἄμφω συνάδειν
καὶ τὸ ἰσοδυναμοῦν καὶ μὴ κατὰ τι ἀπονεῦον πανταχῇ ἀποφέ-
ρεσθαι· ὅπερ μοι δοκεῖ πάμπλου κἂν ταῖς τῶν παλαιῶν σοφῶν
βίβλοις ἐγκείμενον καθορᾶσθαι, τὸ τὴν φύσιν ἀντὶ ἀληθείας
παραλαμβάνεσθαι, διὰ τὸ τὰς ἀλλήλων σημασίας ἐν ἑατέροις
παραχωρεῖν, καὶ μηδέτερον θατέρου ταῖς ἐννοίαις διίστασθαι.

Διὰ τοι τοῦτο, δίκαιον οἶμαι καὶ τῇ φύσει τὰ οἰκεῖα προσπο-
νεῖμαι, καὶ τῇ ἀληθείᾳ τὸ ἴδιον ἀφορίσαι, καὶ ἀμφοτέροις τούτοις
πρὸς τὴν παρούσαν ὑπόθεσιν χρῆσασθαι· καὶ ὅ, γε φιλακροάμων
καὶ τῶν τοιούτων ἀδέκαστος δικαιοτήτης οὐκ ἂν καταγνώσεως
λαβαῖς ἤμᾶς ἐγκατάσχοι, ὅτι μὴ προσπαθεῖα τὸ ἀληθὲς προδε-
δώκαμεν, φύσεως δὲ δεσμοῖς συμπεδούμενοι τὸ ἀψευδὲς τετι-
μήκαμεν. Οὐκοῦν, εἰ καὶ τοῦτ' ἐγὼ δέδοικα, τὸ καταισχῦναι
τὴν φύσιν καὶ τούτῃν ἐλαττώσασθαι τοῖς παρ' ἐμυτοῦ λόγοις
πανταχοθεν ἔχουσι τὸ δειλὸν καὶ ὑπότρομον, μὴ σθένουσι πρὸς
τὰ μείζω προσεπεκτείνεσθαι, ἀλλ' ἐκεῖνό μοι τὸν φόβον ἀπορρη-
πίζει, τὸ σὺν ἀληθείᾳ τῶν προκειμένων ἐφάπτεσθαι, δι' ἧς καὶ

φύσις ἐπαινεθήσεται καὶ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἡλίκη τις ἐστὶν καὶ ὅση θεωρηθήσεται.

Ἐπεὶ οὖν περὶ παιδὸς ἡμῖν ὁ λόγος προοιμιάσθη, καὶ παιδὸς ἧς οὐκ ἂν τις ἴσται εὐρεῖν ἢ ἀκοῦσαι νεανιεύσοιτο, κἂν διαφέρειν τῶν ἄλλων ἐν πείρᾳ καὶ ἱστορίᾳ κέκριται, φέρε τὰ περὶ αὐτῆς διαλαβεῖν πειρασώμεθα, εἴ γε καὶ μικρὸν ἡμῖν συγχωρήσει τὸ δάκρυον, τὰ ἐξιτήρια φθέγγασθαι· ἀναστρέφεται γὰρ μου τὰ σπλάγχνα, καὶ ἡ καρδίᾳ σπυράσεται, καὶ συγκλονοῦμαι διόλου τῇ περὶ ταύτης μνήμῃ συνωθούμενος πρὸς τὸ λυπηρότερον· οὐδὲ γὰρ εἰ σιδηροῦς τις καὶ σκληροτέραν λίθων ἔσχηκε τὴν ψυχὴν, δύναιτ' ἂν ἐν τηλικούτῳ πάθει φιλοσοφεῖν, ἀλλὰ τὸ τί λέγειν περὶ αὐτῆς τῶν δεόντων ἀφόμενος πρὸς σκυθρωπότητα καὶ θρήνους τραπήσεται, εἰ καὶ μηδεὶς ἐστὶν ἱκανὸς ὡς τε συνεξισοῦν τὸ δάκρυον τοῖς ἀλγήμασι· μόνος γὰρ Ἰερεμίας τὸν θρήνον ἡμῖν συνειργάσατο; εἴπερ ἐξῆν, τὰς δακρύων πηγὰς ἀνελλιπεῖς προχέων ἐξ ὀφθαλμῶν. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ τῆς φύσεως ἡμῖν ἐνήργηται, καὶ μικρὸν ὅσον ὁ δεσποτικὸς ἀπαιτεῖ λόγος τὸ κλαίειν ἐπεδειξάμεθα, τὰ περὶ τῆς θανούσης καθ' ὅσον ἡ μνήμη δίδωσι διεξέλθωμεν· διεξέλθωμεν δὲ ὅσα περὶ γένους, καὶ ἀγωγῆς παιδείας τε καὶ ἀναστροφῆς, ἤθους τε σεμνοῦ καὶ σεμνότητος, καὶ ἄλλα ὅσα ἡ παῖς πλεονεκτοῦσα τῷ φιλοτίμῳ τῆς φύσεως τῶν ἄλλων διενήνοχε γυναικῶν· οὐ δὲ γὰρ ὡς οἰκεῖθ θαυμάζων ἀποβληθήσομαι, ἀλλ' ὡς ἀληθῆ συγγράφων ἀποδεχθήτομαι παρὰ τῶν ἀφθόνοις ὄμμασι τὰ ἡμέτερα βλεπόντων, καὶ μὴ μῶμοις καὶ μέμφεσιν ἐπιφοβούντων τὰ πράγματα.

Εἶχε μὲν γὰρ τὸ εὐγενὲς μητρόθεν πολὺ· βασιλικῶν γὰρ αἱμάτων ῥανίδες ταύτην διέπλαττον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ προγόνων βασιλευσὶ προσφικωμένων καὶ εἰς πατέρας βασιλέων ἀπογραφομένων, καὶ τούτοις πρὸς κῆδος συναπτομένων, ἐξ ὧν ἀνασχοῦσα κατὰ μετοχὴν τὸ λαμπρὸν τοῦ γένους ἐκέκτητο· εἶτα σπαργανωθείσά τε καὶ ἀπογαλακτισθεῖσα, εὐθύς ἐκ νηπίου τὴν

εσύστερον ἐκθήσομένην προσδήλου τὰς ἀπαρχάς. Ἐντεῦθεν συνωμίλει ταῖς τιθηναῖς, ἤλιξι προσεπέλαζε, θεραπαίναις συνέπαιζε, καὶ τὸ τῆς διαπλάσεως ἀτελές ταῖς νηπιώδεσι τέρψεσι ἀντανεπλήρου. Εἶπες ἂν αὐτὴν ἰδὼν ῥόδον ἐκ καλύκων ἄρτι ῥαγέντων ἐξανασχόν, καὶ τῷ κάλλει τῆς ὄψεως τὰς ὀμηλικὰς ὑπεραίρουσαν. Ταύτην ὀρῶντες γεννήτορες ἔχαιρον, καὶ ὡς ἐπὶ τινι μεγάλῳ εὐρέματι ἐπ' ἐκείνη ἐώρταζον· οὐ δὲ γὰρ ἦν πως ἄχαριν τὸν πρὸς αὐτὴν ἀτενίζοντα γενέσθαι, τῆς τοῦ κάλλους ὑπερβολῆς διὰ βάθους παραπεμπούσης τὴν ἡδονήν. Ἀνήγστο μὲν ὑπὸ μητρὶ φιλοσέμνῳ, πάντοθεν αὐτῇ προνοουμένη τὸ κόσμιον, καὶ μὴ ἐώση τῷ ἀπαλῷ τῆς φύσεως ἐντυπωθῆναι τὰ χεῖριστα· ἀλλ' ἐξ αὐτῆς προαγωγῆς καὶ γεννήσεως ταῖς κατὰ μικρὸν πρὸς τὸ σεμνότερον τοῦ ἥθους διαπλάσεσιν ἀναδραμεῖν πρὸς τὸ κοσμιώτερον· εἰ γὰρ καὶ μὴ πω τὰ τῶν τελείων ἐνήργει, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πρὸς τὰ τῶν ἀτελῶν τέλειον ὑπεσύρετο, τοῦτο μὲν ὑπὸ . . . εἰργομένη, τοῦτο δὲ ὑπὸ τῶν γνωμικῶν κινήματων καὶ μητρικῶν παιδευμάτων ἀνθελκομένη, αἱ δυνάμεις συμπεπλασμένοι καὶ συγκαταβεβλημένοι τῇ νεαζούσῃ ἀμυδρῶς πως τῶν νηπιωδῶν ταύτην ἀνθεϊλκόν τε καὶ ὑπεξίστων. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ τῆς νηπιότητος, καὶ οὕτω πολυέραστα καὶ σεμνὰ καὶ τῶν ὀμηλικῶν τὸ ἀτελές ἀποκρύπτοντα· ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν νηπιῶν ὑπερβάσα πρὸς τὰ τῶν τελείων ἐγένετο, καὶ τῇ σωματικῇ μετεκλήψει τὰ τοῦ κάλλους συνηύξετο, καὶ τὰ τοῦ τρόπου διηύγαζε καὶ τὰ τῆς σεμνότητος, προσέτι δὲ καὶ τὰ τῆς αἰδοῦς ἀρχὴν ἐλάμβανεν, ὀπηνίκα καὶ φρένες μετεκπλαττόμενοι, παγιώτερά πως καὶ βεβαιώτερα καθεστήκασι, τότε καθόσον ὑπὸ τῆς φύσεως προὔτρέπετο, κατὰ τοσοῦτον ἐπεδίδου ταῖς χρηστοτέροις. Ἥλιος μὲν γὰρ ἦν αὐτῇ εὐαγὲς καὶ σεμνόν, καὶ μαρτυροῦν τὴν τῶν

φ. 86. ἔνδον κατάστασιν, κατὰ μικρὸν μεταλλαττόμενον πρὸς τὸ ἄμεινον καὶ τῶν χαμόθεν μετεωριζόμενον· καὶ ὡς περ τὰ τῶν νεογνῶν στρουθῶν, ἔως μὲν ὁρᾶται ἄπτερα, προσγειοτέρα χροῖται

τῆ πτήσει, ἐπὶ δὲ πτεροφυεῖν ἄρξῃται (*), τηνικαῦτα πτερόσ-
σεται ὑψηλὰ καὶ μετέωρα, οὕτω δὲ καὶ αὐτῆ τὰς παιδικαῖς
πρότερον καὶ χαμιχιπετέσιν ἐγγυμνασθεῖσα πτήτεσιν, ἔπειτα τοῖς
κορικοῖς· ἐπτεροῦτο καὶ ἀνεφέρετο ἤθεσιν· ἴσον ἀπέχουσα νη-
πιότητος καὶ τελειότητος, καὶ δι' ἀμφοῖν, ἀποχῆ τῶν ἄκρων,
τῶν μέσων ἀντιλημῶνομένη, μᾶλλον δὲ καὶ τελεώτερον, ὅσῳ
τῶν μὲν ἀρίστατο, τοῖς δὲ προσπέλαζεν, εἰ καὶ ἀφανῶς πρὸς
ἐκότερον διατίθετο· καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως εἶχεν, αὐτόπιστον μάρ-
τυρα τῶν προτερημάτων τὴν πεῖραν παρέξιμι.

Ἐκτος μὲν αὐτῆ τῆς αὐξήσεως χρόνος ἠρίθμητο, καὶ πα-
ραυτικά πολλῆ τῆ ἐκ τῆς γλώττης ἐκέχρητο εὐγλωττία, ἐλευ-
θεροστομούση καὶ τραυῶς· δικηροσύνη τὰ ἐκφωνούμενα, ὅπερ
ἐπ' ὀλίγων ἐστὶν ἰδεῖν· « ἢ γὰρ κατὰ τὸν προφήτην « ἐλάλουν
γλώττωσι ψελλίζουσιν καὶ εἰρήνην ἐκήρυττον », ἀλλ' ἢ τὰ παι-
δων ἰδιώματα μακρῶ τῷ μέτρῳ ὑπερκαθάσα, ἀπεικὸς οὐδὲν
ἐνάρθω καὶ τραυῆ τῆ φωνῆ τὴν εἰρήνην ὑποφωναῖν.

Οὕτω τοι καὶ στοιχειωδῶν ἤπτετο γραμμάτων, καὶ μίξεως
συλλαβῶν, καὶ ὀνομάτων συνθήκης, ἀφ' ὧν προκακταρτισθεῖσα τὸν
νοῦν, καὶ Δαυτικῶς ψαλμοῖς ἐνεβιβάζετο· ἢ τις τῶ τῆς φύσεως
ὀξεῖ καὶ τρυφεῖ τούτοις ἐμμελετώσῃ, καὶ ῥαδίως πρὸς νοῦν ἀνα-
πλάττουσῃ, ἀπταίστως εἶχε τὴν διὰ στόματος προφορὰν. Καί
μου τὸ τῆς παιδὸς θυμάσατε μεγαλοφυῆς καὶ πρὸς τὰ φύσει
καλὰ εὐπειθεῖς καὶ εὐήμιον· τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις παισὶ πολὺ
τὸ πρόσχυντες καὶ δυσάγωγον πρὸς τὴν τῶν τοιοῦτων καθέστηκα
μύησιν, ἅτε τῆς μαλακότητος τῶν φρενῶν οὐκ ἐθελούσης στερ-
ροτέρων λόγων ἀνατύπωσιν δέξασθαι, τῆ δὲ τοσοῦτον ἐπήνθει
τὸ τοῖς τοιοῦτοις εὐμαθῶς χρῆσθαι, ὡς καὶ αὐθαίρετως τοῖς
παιδαγωγοῖς προσιένει καὶ τῶ τῶν θείων λογίων καταγλυκαί-
νεσθαι μέλιτι· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἔσθ' ὅτε καὶ φόβος καὶ ἀπειλή

(*) χειρ. αὐξῆται.

μικρά και μάστιξ (*) ἐφέλκεται πρὸς τὴν μάθησιν· τῇ δὲ καλλίστῃ ταύτῃ παιδί ἀπέχρησε μόνος ὁ φυσικὸς πρὸς τὰ τοιαῦτα ἔρωσ, ὃν ἐκείνη προσηκαμένη εὐπετῶς εἶχε πρὸς τὴν μάθησιν, καὶ τοσοῦτον ὡς καὶ συμμαθητριῶν φέρειν τὰ πρῶτα καὶ ὑπερκείμενα, φιλοτιμίᾳ φύσεως πλουτοῦσα τὸ περὶ παιδείαν ἀμίμητον.

Ἄρ' οὖν φύσεως μὲν οὕτως εἶχε περὶ γραμμάτων προπαιδεῖαν, δυσκόλως δὲ τὰ πρὸς ἱστοουργίαν καὶ ἀνεπιστημόνως; οὐκ ἄν τις τοῦτ' εἴποι· διελθοῦσα γὰρ παρ' ἐχυτῇ τοὺς τῆς ἡμέρας καιροὺς ἐμφρονέστατα, καὶ ἄλλον μὲν ὀρισαμένη τὸν τῆς παιδείας, ἄλλον δὲ τὸν τῆς ἱστοουργίας, ἀμφοτέροις προσένειμεν ἑαυτήν, νῦν μὲν περὶ τὴν τῶν γραμμάτων γνῶσιν ἀσχολουμένη, νῦν δὲ περὶ γυναικῶν ἔργα καὶ ἱστοπόνους ἐπιμελείας· ἄρτι γὰρ παρὰ μητρὸς ἐμβιβαζομένη πρὸς τὴν ἐν ὑφάσμασι ποικιλτικὴν τέχνην καὶ πρὸς ταύτην μυσταγωγουμένη καὶ χειραγωγουμένη, οὐ πολλῶν ἐδεήθη τῶν ἡμερῶν, οὐ χρόνου παρολκῆς, οὐ παιδευτριῶν πλειόνων, οὐχ ὀδηγῶν ἐμπείρων, ἀλλ' οὕτω τάχει φύσεως τῶν διδασκομένων ἀντελαμβάνετο, ὡς δοκεῖν ἐντετυπωμένα ταῦτ' ἔχειν κατὰ νοῦν, καὶ διὰ ταῦτα μὴ πολλῆς δεῖσθαι τῆς περὶ ταῦτα φιλοπονίας, εἴ περ τῷ σοφωτάτῳ Πλάτῳνι πειστέον, ἀναμνήσεις τὰς ψυχῆς μαθήταις διαγορεύοντι. Ἐντεῦθεν κερκίδες αὐτῇ προσεκτῶντο, καὶ λίνα λεπτὰ ἐξυφαίνετο, καὶ τὰ διαπλεκόμενα τοῖς τῶν σφῶν νήμασι σχήματα καὶ ποικίλιματα τοῖς ἐλεφαντίνοις ἐκείνης δακτύλοις εὐαφῶς ἐναπαρτιζόμενα, οὐκ εἶχε κόρον ἐς τὸ θαυμάζεσθαι.

Τίς δὲ οὕτως ἢ γεννήτορας ἠγάπησεν, ἢ τὸ ἀχώριστον ἐξ αὐτῶν τετάρηκεν, ἢ τὰς ἐκείνων ὄψεις εὐλαβήθη, ἢ οὐχ ὑπερβαλλόντως τῷ πρὸς ἐκείνους ἐκράθη ἔρωτι; ἔγωγ' οὖν οἶδα τοῦτο καὶ πείρα τὸ ἀληθὲς κέκτημαι· πολλὰ μὲν γὰρ τὰ ἐκείνης πρὸς με τῆς φιλοστοργίας σύμβολά τε καὶ σήμαντρα, ἐπαυχένιοι

(*) χειρ. μάστιγξ.

περιπλοκαί, ἀσπασμῶν προσχωγαί, συνεδρεῖαι διηνεκεῖς, ἀνακλίσεις ἐπὶ κλινῶν, ἐπὶ γονάτων καθέδραι, ἐπὶ κόλπων περιπορεύσεις, τὸ τῶν αὐτῶν ἀπογεύεσθαι ὄψων, τὸ τοῦ αὐτοῦ πόμκτος μετέχειν, τὸ περὶ πᾶν τῶν ὀτιοῦν προσφερομένων καὶ πκρατιθεμένων μετέχειν ἐθέλειν διὰ τὸ πρὸς με τῆς ἀγάπης ἀπεριόριστον πέλαγος.

Τί δὲ ὑπολαμβάνεις, ἀκροτά, τὰ μὲν τοῦ σώματος καλῶς εἶχεν αὐτῇ καὶ ὡς οὐκ ἄλλως ἔδει, τὰ δὲ κατὰ ψυχὴν οὐχ ὁμοίως; ἢ ὡς οὐκ ἄν τις ᾤθη περὶ αὐτῆς; οὐμνονον· περὶ γὰρ τοὺς ἐπιλυχνίους ὕμνους καὶ τὰς ἐννύχους δοξολογίας, τοσοῦτον εἶχε τὸ πρόθυμον καὶ μηδενὸς ἐφυστερίζον τῶν τῶ νκῶ προσιόντων, ὡς ὑπόπτερος πρὸς τοῦτον αὐτομολεῖν, καὶ στάσει ἀκλινεῖ καὶ προσοχῇ τῶν ὕμνουμένων τὸ πρὸς θεὸν ὑποσημαίνειν εὐλαβές, ἢ καὶ ψαλμοὺς ἐσπερίους αὐτομαθῶς ἀπεφθέγγετο, καὶ ῥήσεις Δκυϊτικὰς ἐκ πρώτης ἀκοῆς ἐδιδάσκετο, καὶ ἄδουσι συνηδεδε, καὶ τῶν ὑποφωνουμένων τοὺς θεῖους ὕμνους ἐπακρωμένη οὐδὲν παρίει τῶν ὄσα πρὸς ὕμνωδιαν θεῶ ἐπάναγκες ἀναφέρεσθαι. Τί οὖν, ἐν μὲν ἐκκλησιαστικῇ παραστάσει τοσοῦτον εἶχε τὸ ἐφετόν, ἀπελείπετο δὲ τῶν μυστικῶν τελετῶν καὶ ἱεροουργικῶν; ἢ κᾶν αὐταῖς ἐδείκνυ τὴν προσεδρεῖαν καὶ ἐπιμονήν; οὐ τῶν αὐτόθεν δὲ μετεῖχεν ἀγιασμάτων ὡς καθαρὰ καὶ ἀμόλυντος, ἢ τούτων μὲν μετεῖχεν, οὐκ εὐλαβῶς δὲ καὶ κοσμῶς καὶ μετὰ τῆς πρεπούσης αἰδοῦς γυναζῖν; ἢ καὶ τοῦτο ἔπραττεν, οὐκ ἐπικαλύμμασι δ' εὐστόλως ἂ νεάνισι μᾶλλον προσῆκει κτεκαλλύνετο; ἀλλ' εὐρεθήσεται τις οὕτως ἀχράντως, ἀμολύντως τῶν μυστηρίων μετέχουσα; ἀλλ' ἐποφήσεται τις ἐν κόραις οὕτω τοῖς θεοῖς προσανατεθειμένη, ὡς ὀρθρίοις παρουσιάζειν ἐν ἄτμασι, | καὶ τῶν ἄδόντων τοῖς χοροῖς συνεφέστασθαι καὶ ὕμνωδὸς φ. 86'. μετὰ τῶν ἄλλων γνωρίζεσθαι; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι· εἰ δὲ τις εἰς τοσοῦτον χάριτος ἀναβιβασθῆναι κομπάσει, ὡς ἐξισωθῆναι τοῖς τχύτης προτερήμασι, πάντως τὸ τῶν κολοιῶν πείσεται.

περορρηήσει γὰρ τάχιστα καὶ ἀποβαλεῖται πᾶν τὸ ἐπέισακτον, καὶ τότε γινώσεται ὅσον τὸ διάφορον τῆς φυσικῆς κεκτημένης τὰ κάλλιστα, πρὸς τὴν ἐπιπλάστως καὶ περιέργως περορροῦσαν καὶ ἀναθάλλουσαν.

Ἐκ τούτων ποῖ τὰ τῆς ἀγωγῆς αὐτῇ προήχθη; ὡς γὰρ φυτὸν εὐγενές γῆθεν προκύψαν καὶ πρὸς αὔξησιν ἀναδοθέν παραδείκνυσι ταῖς κατὰ μικρὸν αὔξησεις τὰ τῆς εὐγενείας γνωρίσματα, πάλαι μὲν δυνάμει ἐν αὐτῷ ἐγκείμενα, νῦν δὲ καὶ πρὸς ἐνέργειαν ἐφραζόμενα, οὕτω καὶ τῇ πανευπρεπεστάτῃ ταύτῃ κόρῃ, ταῖς μεθελικιώσεσι καὶ σωματικαῖς διαπλάσεσι τὰ τοῦ ὑπερφυοῦς αὐτῆς κάλλους παραγυμνοῦτό τε καὶ ὑπεφαίνετο, ἕως ἕνατος ἐνιαυτοῦ ἐπιστάς ἐκφαντικώτερα ταῦτα παρίστη καὶ πρὸς τελεωτέραν μετῆμειβεν ὠριότητα· καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶν εἴ τι ἄλλο ταύτῃ προσῆν ἀτελές, τοῦτο ἀδήλως μετερρῦθμιζε πρὸς τὸ τέλειον. Ἐντεῦθεν ἀνεζωπυροῦντό μου τὰ σπλάγχνα, καὶ ἡ ἐγκάρδιος φιλοτεχνία ἐπὶ πλέον ἀνέφλεγε, καὶ οὐχ οἷός τε ἦν φέρειν τῆς ἐπὶ τῇ κόρῃ χαρᾶς τὸ ἀμέτρητον· τὰ γὰρ τοῦ κάλλους αὐτῆς κατὰ μικρὸν ἀνακαλυπτόμενα σήμαντρα, καὶ ὡς περ ἀπότινων κρυπτῶν ταμείων ὑπεξίοντα καὶ φανερούμενα εἰλικέ με δεσμῶτου δίκην πρὸς τὸν ἐκεῖνης ἔρωτα πατρικόν, καὶ οὐκ ἦν πως μὴ τῷ τοιοῦτῳ πάθει ἀλόντα με ἀπαθῆ τελεῖν καὶ ἀνέραστον. Καλὸν δὲ μικρὰ περὶ τοῦ ταύτης κάλλους διαλαβεῖν, ἵν' ἔχωσιν οἱ ἀκούσαντες εἰδέναι οἷον εἶχε τὸ πνευπρεπές καὶ ὑπέρσεμνον καὶ τοὺς τῶν πολλῶν ὑπερνικῶν ὀφθαλμούς.

Ἐπλάσεν ὁ ἀνεπίληπτος πλάστης κεφαλὴν οὐκ ἐπιμήκη, οὐδ' εὐρύτερα τὰ ἐφ' ἑκάτερα ἔχουσιν, οὐ δὲ μετώπῳ πλατυτέρῳ κεχημένην· τὸ μὲν γὰρ, Σκυθικόν, τὸ δὲ, ἀπρεπές, καὶ ἀμφοτέρω οὐκ ἐπαινετὰ· ἀλλὰ τῷ στρογγύλῳ μὲν αὐτὴν περιέκοσμησε πάντοθεν, καὶ δεκτικὴν τῶν κορικῶν κόσμων καὶ καλλωπισμῶν εἰργάσατο. Αἱ δ' ὀφρύες οὔτε πρὸς τὸ ἄγαν καμπύλον

περιεκλίνοντο, οὔτε πρὸς τὸ λίχν εὐθυτενές ἀπετεινόντο· τῶν ἀμέτρων γὰρ ταῦτα· ἀλλὰ μικρὸν περὶ τὰ ἄκρα ἐπικαμπτόμενκι καὶ ἡρέμα κατὰ τὸ μέσον κοιλιαινόμεναι, τὸ εὐπρεπές μετὰ συμμετρίας ἐπλούτου· τά γε μὴν πέρατα ὅσα πρὸς τὴν τῆς ῥινὸς ἀπαρχὴν καταλήγει ἐκατέρωθεν εἰς ταυτό συνιόντα, τοσοῦτον εἶχον τὸ ἀπ' ἀλλήλων διαχειτόν, ὅσον τῇ διαστάσει τὸ εὐθὺ τῆς ῥινὸς καταφαίνεσθαι, καὶ ὅσον ἀρχομένη μέχρι πόσου κάτεισιν. Αἱ μὲν τοι τῶν ἄκρων συνελεύσεις οὐ πάντη ἀπελεπτόντο· ἦν γὰρ ἄκοσμόν τε καὶ ἀκαλλώπιστον· ἀλλ' ὡς ἀπό τιος στιγμῆς ἀπαρχόμεναι, καὶ δισυότητι τριχῶν παχυνόμεναι, καὶ βραχεῖ τῷ ἐπικαμπεῖ σεμνυνόμεναι, καὶ κατὰ μικρὸν λεπτυνόμεναι εἰς ὄξυ κατέληγον· ἐμελαίνοντο δὲ κατακόρως τῇ ἐκ μετώπων ἀποστιλβούσῃ λευκότητι πολλαπλάσιον πλουτοῦσαι τὸ εὐπρεπές. Τὰ μὲν τοί γε ὄμματα δίκην ἀστέρων ἀπέλαμπον, οὐ κυκλοτερεῖ σχήματι, ἀλλὰ μεγέθει μὲν ἐκαλλύνοντο· τὸ δὲ πάντοθεν ἴσον ἐκφεύγοντες, ταῖς ἐφ' ἑκάτερα παρεκτάσει διετείοντο· ἃ τῇ ῥινὶ γειτονοῦντα καὶ οἶον καλύκων ἄρτι διασχιζομένων τερπνότητι ὁμοιούμενα, εἰς ἀμίμητον χάριν ἀπεικονίζοντο, δίκην ῥοιᾶς λεπύρων τῶν βλεφάρων ἐπικειμένων, καὶ τὸ περικαλλές φρουρούντων τῶν ὀφθαλμῶν, ὑφ' ὧν ὡς ἔβαστοι κόρακι θαλαμειόμενοι παρθενικὴν ἀγλατῆν ἀπέλαμπον· ὅσον δὲ μέσον συνελαμβάνετο, ἀκράτῳ λευκότητι κατηγλάιστο, ἐπινηχομένου ταύτῃ τοῦ κυκλοειδοῦς μέλανος, καὶ ἀμιγεῖ τῷ χρώματι τὴν ἐκατέρων εὐπρέπειαν πρὸς τὸ ἀσύγκριτον ἀναφέροντος.

Τί δὲ καὶ ἡ ῥίς; διεμορφοῦτο μὲν πρὸς τὸ εὐθυτενές καὶ ἀπαρέκκλιτον, μήτε τῷ σιμῷ καθυβριζομένη, μήτε τῷ ὑπερνεστηκότι ἀντιμμουμένη, ἀλλὰ τοσοῦτον ἀνέχουσα, ὅσον μεθόριον εἶναι τῶν παρεῶν, διῆστώσα τὰ φυσικὰ τῶν χρωμάτων καὶ τοῖς οικείοις χώροις συμπερικλείουσα. Μυκτῆρες δὲ τῇ λοιπῇ τῶν μελῶν συμμετρίᾳ παρμιλλόμενοι, οὔτε πρὸς τὸ ἀσχημονέστερον ἀνέωγγυντο, οὔτε πρὸς τὸ ἀτιμότερον συνεστέλλοντο,

ὄλλὰ μέσως πως ἀναπεπταμένοι, καὶ τοῦ ἀέρος σπῶντες ἐλευθέρως ὅσον ὑγιᾶς καὶ εὐκκρατον, ὑπὲρ τὰς τῶν κολοσσῶν ἐθυμάζοντο μυριότεχα. Τό γε μὴν στόμα συμμέτρως διηνοιγμένον τοῖς χεῖλεσιν ἐσεμνύνετο, χεῖλεσι τοῖς ἐρεύθει πολλῶ καταπυρρυσσομένοις, οὐ ροῖαν ἀπομιμουμένοις μικρὸν ὑποσχιζομένην καὶ τῇ ἐρυθρότητι τὸ εὐπρεπὲς ἐπιφερομένην, ■ καὶ Σολομῶν ἐν τοῖς ἔσμασι καλῶς ἐπαινέσας, πολλὴν αὐτοῖς τὴν εὐφημίαν ἐπέχεεν· ἐμοὶ δοκεῖ μὴ δ' ἂν αὐτοὺς τοὺς τῶν λίθων ἀνθρακκας ἐρίζειν πρὸς τοσοῦτον πυρσοφανές· καὶ πολύφωτον, ἥνικα τὸ ἡλιακὸν φῶς προσεμπίπτει αὐτοῖς ἐρυθροβαφεῖς ἀκτῖνας ἀποπέμπειν ἐκδιάζεται· ἃ ὀπηνίκα τῷ σεμνῷ μειδιᾷματι τῆς κόρης διανοιχθεῖεν, τοὺς λευκοτέρους ὀδόντας παραδεικνύουσι δίκην μαργάρων στίλβολάμπων στοιχηδὸν συντεθειμένους, καὶ ὄρω τινὶ εὐκρίτους κρυστάλους ἔχοντι λαμπροτάτους καὶ εἰς περιστέριον κόσμον ἐξεργασμένους· οὗτοι τοῖς πυρσολαμπέσι περισκεπόμενοι χεῖλεσι πολλὴν τὴν ἐκ τοῦ μειδιᾷματος ἀποστάζουσιν ἡδονήν,

φ. 87. συγχεραννυμένης τῆς μαργαρώδους λευκότητος, τῇ ἐρυθρότητι, καὶ πολύχρουν τινὰ καὶ συμμιγῆ χάριν ἀποτελούσης.

Αἱ δὲ γε παρειαὶ τῷ εὐτραφεῖ τῶν ἀπαλωτάτων σαρκῶν ποσῶς παχυνόμεναι, καὶ πολλῇ τῇ λευκότητι καταγλαϊζόμεναι, τὸ ἀπαστρέπτον εἶχον μετὰ τοῦ θέλγοντος· ὧν κατὰ μέσα ρόδων ἐρυθρῶν ἐπεφύοντο κάλυκες, ἃ ἐκ τοῦ περὶ καρδίαν ἀναδιδόμενα αἵματος καὶ διὰ τινων ἀποκρύφων πόρων ταῖς παρειαῖς ἐξανίσχοντα, τὸ γλυκὺ καὶ ἀκόρεστον ἐνεποίουν τῆς ὠριότητος, διηνεκῆ πλουτοῦντα τὴν ἀνθηρότητα, μήτε χειμῶνος φθίνοντα, μήτε ἐν μετοπώρῳ φυλλοβολοῦντα, ἀλλ' εἰσαεὶ τὸ ἀερίζον τε καὶ τεθηλὸς συντηροῦντα καὶ σώζοντα· ἐς τοσοῦτον γὰρ ἡ τοιαύτη ρόδωνικὴ ἐτεθήλει καὶ ἤκμαζεν, ὡς πείθειν τοὺς θεωμένου· καὶ χερσὶ δρέπεσθαι τὴν τῶν φυσικῶν ἀνθῶν καλλονὴν τε καὶ ὠριότητα.

Ἐπὶ τραχήλου δὲ ἡ κεφαλὴ ἐπεπήγει, ταύτη ἀναλογοῦντος,

ὥς μὴ τὴν ἐκείνης λυμάνοιτο καλλονήν, μὴ τ' ἄγαν ἰσχυροῦ καὶ λεπτοῦ καὶ τὴν τοσούτην ἀτιμάζοντος ὠριότητα, ἀλλ' ὥς περ τις κρύσταλος τορευτός, ἢ τὰ ἐξ ἐλεφάντων διαστιλβούμενα τμήματα, ἢ πύργος Δαυὶδ ὁ ἐν Ὀκλιωθὶ κατὰ τὸ ἐν ἄσμηκιν εἰρημένον, τὴν τῆς κόρης ἀνεῖχε κεραλήν, θρόνον οὔτεν αἰσθήσεων, καὶ δοχεῖον τῆς προσούσης αὐτῇ ὑπὲρ ἡλικίαν κόρης φρονήσεως. Τί δ' ἂν εἶποις περὶ τριχῶν; ἀπὸ κορυφῆς γὰρ αὐτῆς ἐκφυόμενοι, μέχρι σφυρῶν καθιέντο, ὥς περ ἐξ ἀρούρας εὐγείου καὶ νάμασι καταρρῦτου στάχυες εὐθαλεῖς ἀναφυσίσαι καὶ βλαστήσασαι, αἱ κατὰ νῶτα μακροτενῶς ἐφαπλούμεναι καὶ δίκην ἀνθέων αὐτὰ περισκέπουσαι, οὐλότησί τισι καὶ περικλάσσειν ἐφιδρύνοντο, ξανθότητι βηθεία καὶ μικρὸν ὑποχρυσίζουσα καταγλαϊζόμεναι· αἱ δ' ἄλλαι κατὰ μέτωπον διχῆ διακρούμεναι, καὶ καθ' ἐκάτερα μέρη ἐκτάδην ἐπικαμπτόμεναι καὶ διευθετιζόμεναι, καὶ τοῖς ὑπενθέτοις ἀμφιδέσμοις περισφιγγόμεναι καὶ διακτυπούμεναι, ἀκόρεστον ἀνέβλυζον ἠδονήν· μεθ' ὧν καὶ ἀπὸ μηνίγγων κατιοῦσαι, καὶ δίκην βοτρυῶν, κροσσωτῶν ἀνθοσαφῶν εἰκάζόμεναι καὶ σιαγόνας κατασκιάζουσαι, ὡς ἐκ μιᾶς πηγῆς κρουνοὶ πρὸς εἰκονοῦντο· ἀλλὰ καὶ τὸ τούτων χρῶμα οὔτε πάντη πρὸς τὸ ξανθὸν διεχρώννυτο, οὔτε πρὸς τὸ λίαν μέλαν συνεσκιάζετο, ἀλλὰ βρυχύ τι ξανθίζουσαι, πλέον δὲ πρὸς τὸ χρυσοειδέστερον μεταμορφούμεναι, οὐ καθὸ τὴν φύσιν ἐστίν, ἀλλὰ καθὸ μεθ' ἐτέρων ἀνακρινάμενον συμπέφυκεν, ἀμυδροτέρην καὶ βρχυτέραν τὴν αὐγὴν ἐπαφίησι.

Καὶ μὴν καὶ οἱ βρχιόνες εὐαρμόστως τοῦ σώματος ἐκφυόμενοι, οὐ πρὸς τὸ ἀνδρωδέστερον, ἀλλὰ πρὸς τὸ θηλυπρεπέστερον διαπλαττόμενοι, καὶ τῷ λεῖψ καὶ ὀμκλῷ τῆς ἐπιφανεῖς διαμορφούμενοι, μέχρι καὶ προκαρπίων διέσωζον τὴν ὁμοίωσιν· ἦν καὶ λευκώλενόν τις προσειπῶν, οὐ πόρρω πεσεῖται τοῦ ἀληθοῦς. Ἐκ δὲ γε τῶν προκαρπίων δάκτυλοι συμπεφυκότες οἷα περ κλάδοι νεοβλατεῖς ἐγνωρίζοντο· ἐκ δὲ τῶν ῥιζῶν αὐτῶν εὐρυνόμενοι

καὶ λειούμενοι, εἶτα κατὰ βραχὺ λεπτυνόμενοι, μέχρις ὀνόχων κατέληγον· εἶπες ἂν αὐτοὺς ἰδὼν ἐκ νεοπρίστου ἐλέφαντος ἄρτι διατμηθέντας εἰς δακτύλους χειρὸς διαγεγράφθαι.

Τοὺς μὲν τοι μαστοὺς εἶχεν ἀώρους καὶ ὀμφακίας, μικρὸν ἢ οὐδὲν προκύπτειν δυναμένους, καὶ μήπω εὐαφεῖς εἶναι γινωσκομένους, περιεστέλλοντο γὰρ ἀτελείᾳ, καὶ τοῖς ἔνδον μέλεσι συνεκρύπτοντο, οἷά τινα κειμήλια ἄψαυστα ἀσυλία μόνῃ τετιμημένα. Ὅσφύς, οὐδὲ αὐτὴ πόρρω καθεστηκυῖα τοῦ εὐπρεποῦς, ἀλλὰ ζώνῃ περισφιγγομένη καὶ δεσμουμένη ἐστενοῦτό τε καὶ ἐλεπύνετο, τῶν κενεῶνων εἴσω συννευκότων, ἅτε κενῶν ὄντων καὶ μηδεμιᾶ ὀστώδει πλάσει συντεθειμένων· εἴτ' ἐκείθεν καθ' ἐκάτερα τῶν μηρῶν εὐρυνόμενων, τοῦ ἐν Κνίδῳ Ἀφροδίτης ἀγάλματος, κατ' οὐδὲν ἠλαττοῦτο, ᾧ καὶ πρὸς ἔρωτα συμμιγῆναι τινα μῦθοί φασιν ἀλόντα τῇ ὠραιότητι τοῦ ἀγάλματος. Κνήμαι δὲ καὶ γονάτων ἀρμονίαι, αἱ μὲν τῇ λειότητι καθωρατίζοντο, τὰ δὲ τῇ εὐστρόφῳ κινήσει τὸ ἄπταιστον ἀπεφέροντο· ἀλλ' οὐδὲ σφυρὰ χαρίτων ἦν ἄμοιρα, κἀκεῖνα γὰρ λευκαινόμενα καὶ εἰς ἀστραπῆς εἶδος μεταμορφούμενα, τὸν θεατὴν ἐξίστα καὶ ἀπενέκρου.

Οὕτω τοῦ παντός ἔχοντος αὐτῇ σώματος, καὶ εἰς ὅσον μὲν δεῖ λεπτυνομένου, ὅπου δὲ χρῆ εὐρυνόμενου, καὶ μηδὲν τῶν μελῶν ἐχούσῃ ἢ μὴ μετὰ συμμετρίας καὶ κάλλους ἐλέκτητο, οὐδ' ἢ τοῦ παντός χροιά σώματος ἀτερπῆς ἦν καὶ ἀνέραστος. Λευκότητι μὲν γὰρ ἀμιγῆ καὶ εἰλικρινεῖ διεπέπλαστο, ὡς νομίζειν χιόνα καταπρσοῖσαν ἄρτι λευκαίνειν τὸ ὑποκείμενον· τὸ δ' αὖ ἐρυθρὸν ἐν μὲν παρειαῖς καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν μελῶν οἷς προσῆκεν ἐκφύεσθαι, ἐπλούτει τε καὶ ἀπεφέρετο, τὰ δ' ἄλλα τῇ λευκότητι παρῆκεν ὅσα πλέον ἔδει τῶν ἄλλων κατακαλύπτεσθαι.

Καὶ τούτων ἐμνήσθη, οὐχ ἕν' ἐκείνην ὠραιότεραν τῷ λόγῳ καθυποδείξω· εἶχε γὰρ καὶ πρὸ τοῦδε τὸν λειμῶνα τῶν φυσικῶν ἀνθέων ἐν τῇ ταύτης πεφυτευμένον σώματι, καὶ τὴν ῥο-

δωνιάν τῆς ἀμωμήτου μορφῆς ἐν αὐτῇ κομῶσαν καὶ θάλλουσαν, ἀλλ' ἔν ὑμῖν ὑποδείξαμι ὅσον ὑπερλάμπουσα τῷ κάλλει, καὶ ἠλικίον κόσμον καὶ συμμετρίαν μελῶν ἐν ἐαυτῇ περιφέρουσα, καὶ πᾶν κάλλος καὶ ὠραιότητα τῇ παραθέσει νικῶσα καὶ ὑπερ- φ. 87'. αἶρουσα, καὶ τὰς πάποτε θαυμαζομένας ἐπὶ ὠραιότητι κάτω θεῖσα, καὶ μηδ' ἐγγὺς στήναι παραχωρήσασα, ὅμως ὑποπέπτωκε βρόχοις θανάτου καὶ τῷ κοινῷ τῶν ἀνθρώπων ἐλειτούργησε νόμῳ.

Ταῦτα μὲν πρῶτον ἀνεπτέρουν καὶ διανίστων καὶ πρὸς γαμηλίους ἐλπίδας ἠρέθιζον· τό τε γὰρ τῆς ἠλικίας φοινικῶδες ἀνάστημα, καὶ ἡ ἐναέριος τῶν ποδῶν κίνησις, καὶ ἡ τῶν χιτῶνων ἐν τῷ βαδίζειν ὑψηνέμιος ἔπαρσις, καὶ ἡ τῶν λεπτῶν λίνων καὶ διαφανῶν κατ' ὄσφυν μὲν συναγωγὴ καὶ συνίζησις, κατὰ δὲ σφυρὰ καὶ πόδας ἐξάπλωσις καὶ πρὸς ἀέρα ἐπίδοσις, ἢ τε ἀπ' αὐτῶν ὤμων καὶ αὐχένος περιβολὴ καὶ σύνθεσις, καὶ πρὸς ἕκαστον τῶν περιστερνίων καὶ νωτικίων μελῶν ὡς περ κόλλησις καὶ περίθεσις, οὐκ ἀτερπῆ με πρόμαντιν ἔπειθεν εἶναι, ὡς ταῖς ἀπάντων γλώσσαις ἐγκείσεται, καὶ πολλοῖς τῶν ἐν δόξῃ ἐπαινεθήσεται καὶ θαυμαστωθήσεται, καὶ εἰς λόγου νόμφην ἐξαιτηθήσεται. Διὰ τοι τοῦτο μάργαροι μὲν καὶ λίθοι, καὶ ὁ πονηθεὶς εἰς χιτῶνα χρυσὸς τοῦ ταύτης κάλλους ἠτῶμενα, ὡς τῇ ἀστραπῇ τῆς θεᾶς ὑπερνεκόμενα, πρὸς χολὴν ἐτρέποντο, μὴ δυνάμενα ταύτην κοσμεῖν περιττότερον· ταῦτα γὰρ τῶν μὲν ἀμόρφων καὶ δυσειδῶν ἐλέγχει τὸ ἄκοσμον καὶ ἐπίπλαστον, ἐπὶ δὲ φυσικαῖς μορφαῖς καὶ κάλλεσιν ἐντιθέμενα, τὴν ἤτταν φέρειν οὐκ ἀπαναίγεται· οὐ δὲ γὰρ περιχυθένιοι κόσμοι καὶ περιδέρριοι, ἢ ὄτων ἐλλόβια, ἢ στέρνων διαφανῆ καλλωπίσματα, ἢ κρηδέμων καὶ ἀμφιδέσμων πυργώματα, ἢ γεγοητευμένων φαρμάκων κράσεις καὶ μίξεις ἀντίθει, ἢ πλοκάμων ἄλλοτρίων εὐρέματά τε καὶ μαγγανεύματα, δύναντ' ἂν πρὸς πλείω καλλωπίξιν ταύτην εὐπρέπειαν, ὡς τῶν φυσικῶν πλεονεκτημάτων τὰ τῶν θεῶν

παρωθουμένων, και τούς αὐθημέρους πλάστας ὡς λήρους και νόθους ἐξελεγχόντων. Ἐλκεσίπεπλον ἂν αὐτὴν ἰδὼν εἶπεν Ὅμηρος, ἢ καλλίσφυρον, ἢ ἀργυρόπέζαν, ἢ ὅσα ἐκεῖνος τὰς Ἑλλήνων θεάς ἐξυμνῶν, τὸν περὶ αὐτῶν ἔπαινον εἰς ὕψος ἀνήγαγε· πῶς γὰρ οὐ κρεῖττον αὐτῶν δοξασθήσεται; ὅπου γε, αἱ μὲν πάθεισι και μίξεσιν αἰσχυραῖς ὑποπεσοῦσαι, τὸν περὶ τοῦ κάλλους ἔπαινον ψευδῆ ἀπηνέγκαντο, και τὴν τῆς θεώσεως κλησιν χρόνῳ και τυραννίδι προσεκτῆσαντο; ἢ δέ, καλλίστη γυναικῶν και οὔσα και γνωρίζομένη, και τὸ τῆς παρθενείας κάλλος ἀμόλυντον φέρουσα, και μηδενὶ ἐμπαθεῖ λογισμῶ καταμολυνθεῖσα τὸν νοῦν, οὐκ εἰκότως τούς μύθους παραγκωνισμένη, μετὰ τῆς ἀληθείας τὸ οἰκεῖον κάλλος, ὃ πλάμμι διεμόρφωσαν ἄχραντοι, ἀμώμητον τοῖς εὐφημεῖν ἐθέλουσι παραστήσειεν;

Τούτοις ἐγὼ γεγηθῶς, και περιχαρῆς τῷ τῆς παιδὸς εὐτυχίμῳ ὄν, οὐκ εἶχον ὅς τις και γένομαι, αἰετὸν με τῶν περὶ αὐτῆς κρείττωνων ἐλπίδων διαδεχομένων πρὸς τὸ φαιδρότερον, και τὰ πατρῶα σπλάγγχνα παρὰ ταύτῃ ἀναφλεγόντων, και τῶν τῆς ἡλικίας μειζόνων βαθμῶν και ἀναβάσεων τὴν ἐμὴν ἀνακτωμένην ψυχὴν και πρὸς τὸ εὐελπι μεταφερόντων· τίς γὰρ ἐκεῖνην ὄρων και ὑπὸ τοῦ ταύτης κάλλους, τοῦ ὧς περ μὴ ἐκ στοιχείων μεμορφωμένου, ἀλλ' ἐξ ἀκηράτου χειρὸς διαπεπλασμένου, θελγόμενος, οὐκ ἐντροπαλιζόμενος ὁρᾶται, κατὰ τὴν ποίησιν; τίς τὸ ἐκεῖνης ἡθὸς και τὸ τοῦ καταστήματος σεμνόν τε και τίμιον ἐνωτιζόμενος, τὴν πρὸς τὰ κρείττω μεταβολὴν οὐκ ἐδέξατο; τίς τὴν τοῦ σώματος διάπλασιν στοχαζόμενος, και μελῶν και μερῶν συμμετρίας και ἀρμονίας περισκοπῶν, και τὴν ἐπ' αὐτῇ τοῦ πλάστου φιλοτιμίαν ἐννοούμενος, οὐ μετὰ θάνατον ἀπῆλθε καταπληττόμενος; τίς μελετῶσεν τὰ τοῦ Κυρίου λόγια θεασάμενος, ἢ χελιδόνα τρύτην ἢ ἀηδόνα ἐνόμισε πολυφωνοῦσεν ἐν τοῖς βελτίοσι; τίς ἀδούσης ἢ νὰ Κυρίου ἐπακροώμενος, και τῶν ὑμνούντων μέλεσι τὰ ἐκυτῆς παρχμιγνυούσης ψελλί-

σμάτῃ, οὐ τὸν τῆς φύσεως πλάστην ἐδόξασε, καὶ τῆς ἀδούσης
 τεθαύμακε τὸ φιλόθεον; τίς τὸ πρὸς τοὺς πένητας ταύτης
 βλέπων φιλόανθρωπον καὶ μεταδοτικὸν καθ' ὅσον ἡ χεὶρ εὐπόρει,
 οὐ πρὸς οἶκτον ἐκάμπτετο, καὶ σιδηρῶν ὑπῆρχε σκληρότερος;
 τίς τὸ πρὸς γονεῖς ἐρωτικὸν καὶ διάπυρον ἐπιστάμενος, καὶ
 ὅπως ὅλη τῆς ἐκείνων ἀγάπης ἐξήρητο, καὶ ταῦτα ἐν σώματι
 ἀτελεῖ, οὐ τῆς κόρης θαυμάσεται τὸ φιλόστυργον; τίς τὸ πρὸς
 ἰστουργίαν καὶ λόγους παιδεύσεως διαμερίζειν ἑαυτὴν ἐπιτά-
 μενος, καὶ ὅπως ἀμφοτέρου ἀπτομένη, οὐδετέρου ἀπελιμπάνετο,
 οὐ καὶ τοῖς ἄλλοις κῆρυξ γενήσεται; τίς τὰ τῆς τελειότητος
 πρὸ τῆς τελειότητος ἐνήργησε, φύσεως λαχοῦσα νόμων ἀνθρω-
 πίνων ὑπερτέρας; τίς δὲ τῆς τῶν νηπιῶν ἠνέσχετο παιδιᾶ,
 παιδιᾶ; ὅσον μὴ ἐκρυῆναι πρὸς τὸ ἀπρεπέστερον, καὶ ταῦτ' ἀ-
 πεβάλετο, ὅτε πρὸς τὸ κοσμιώτερον μετετίθετο; Τίς ἔσχε νοῦν
 εὐπαγῆ ἐν σώματι ἀπκλῶ, καὶ μείζω τῆς ἐνηλικιώσεως τὰ τῆς
 φρονήσεως ἐνεδειξάτο; τίς οὕτως ἠδεῖτο γεννήτορας, καὶ τὸ
 δοῦλον ἐτήρησε πρὸς αὐτούς, ἐν τῷ καθ' ἑαυτὴν ὑποδείγματι
 τῆς ὑποταγῆς παιδεύουσα τοὺς θεράποντας; τίς διηκόνησεν
 ἀσθενοῦσι, καὶ τοῖς τούτων συνήλγησε τραύμασι, καὶ συμπα-
 θεστέρου; τοὺς φύσαντας πρὸς τούτους εἰργάσατο; τίς διέθρυσεν
 ἄρτον τοῖς πένησι, καὶ τῶν ἐκ τῆς τραπεζῆς ψιχίων μετέδωκεν
 ἀφρονώτατα; τίς τὸ φιλόκαλον ἐτήρησε πανταχοῦ, καὶ τὸ
 ἐπαινετὸν καὶ κόσμιον κατησπάσατο, τὸ δ' ἀπειρόκαλον καὶ
 καλλωπιστικὸν ἀπερράπισε; τίνας αἱ περιπλοκαὶ πρὸς τοὺς τε-
 κόντας, καὶ οἱ συνεχεῖς ἀσπασμοί, καὶ αἱ τῶν χειρῶν κατ' αὐ-
 χένος περιβολαί, οἷς τὸ ἐκείνων ἐξανῆπτε φιλότεκνον; τίς ἦν
 ἐμοὶ παραμύθιον, καὶ συμφορῶν θεραπεῖα, καὶ ἀνιερῶν ἰατρεία,
 καὶ θλίψεων μεταβολή, καὶ δυσχερῶν ἀπαλλαγὴ; τίς ἐν κόλυποις
 ἐποχομένη, οἷά τις ἄρτις νέα καὶ ἀπαλῆ καὶ | μικρά, περυσσο- φ. 88.
 μένη καὶ περιψύουσα, ταῖς νυμφοστόλοις ἐλπίσι κατηύφρανε;
 τίς οὕτως ἀχράντους καὶ θείας εἰκόνας ἐτίμα καὶ περιεπτύσ-

σστο, και λαμπάδων φωτοφανείεις; και ευωδιῶν προσενέξῃσι τὸ περὶ τὰ θεῖα τχύτης ἐδείκνυ διάπυρον;

Ἄλλὰ τί, μὴ πᾶσιν ἐν τούτοις; ἐπλούτῃσι καὶ κεκαλλόπιστο, τὸ δὲ ὠραῖον τοῦ σώματος οὐχ ὑπὲρ πάσας Βυζαντιδᾶς κόρας ἐκέκτητο; ἢ κατὰ τοῦτο μὲν εὐτύχει, οὐχὶ τῇ περὶ αὐτῆς δὲ ἀκοῇ πολλοὶ τῶν ἐν γένει καὶ πλούτῳ κομῶντων, δίκην Ἰυγγοῦ ἀλισκόμενοι, πρὸς ᾗ γαμικὰς κατηπεύγοντο συμφωνίας; ἢ τὰ μὲν τοῦ κάλλους εἶχεν ἀμίμητα, καὶ τὰ τῶν μνηστήρων ἐπέρυστα, ἐξέκλινε δὲ τοῦ καθήκοντος, καὶ πρὸς τὰ τῶν νέων ἐξεκυλίσθη ἐταιρικὰ μυχγανεύματα; οὐ μὲν οὖν· οὐ γὰρ ἀκοαὶ τχύτην συναλλαγμάτων τῆς παρθενικῆς αἰδοῦς μετεποίησαν· οὐ τὰ νεότητος πάσχουσα, περὶ νυμφίου ἐπτόητο καὶ τὰ τούτων ἦθη περιειργάζετο· οὐ νυμφαγωγὸν ἐπεσπᾶτο καὶ προαγωγούς, καὶ τῶν πρὸς ταῦτα συνθούοντων τοὺς ἐμπαθεστέρους· οὐκ ἐπὶ τρίμμυσι καὶ χρώμυσι ρέουσι τὴν τιμίαν ὄψιν κατῆσχυεν ἀτιμότατα· οὐ τὰς περὶ ταῦτα ἐπιτηδεῖας συνήγαγε, καὶ τὸ ἀμεμφές ἐκεῖνο καὶ ἠλιόβλητον κάλλος τχύταις ἐκδοτον παρεστήσατο· οὐκ ἄλλον τινὰ κόσμον τὸν ταῖς γυναιξὶ φρονιζόμενον εἰσεποίησατο καὶ προσήκατο· ἦδει γάρ, ἦδει ὡς εἰ τούτοις ἐπιχειρήσειε καὶ ἀντιδημιουργεῖν τῷ πλάστῃ τολμήσειε, καὶ οἶον ἐπανορθοῦν τὰ ἐκεῖνῳ παρὰ τὴν φύσιν ἐπιλήψιμα θελήσειε, πλατὺν κατ' ἐκείνου κινήσει τοῖς ἀστηρίκτοις τὸν γέλωτα καὶ τὴν βλασφημίαν ἀνύποιστον· ἀλλ' οὕτως ἐν ὄροις ἔμεινεν εὐταξίαι τε καὶ σεμνότητος, καὶ οὕτω τὸ τοῦ δημιουργοῦ πλάσμα διετήρησεν ἄσπιλον, καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ δεδομένην ἀμόλυτον διεφύλαξεν ὠραιότητα, ὡς ἐκ τούτου μᾶλλον θαυμάζεσθαι τὴν πλάστην καὶ μεγαλύνεσθαι, ἐν σώματι πηλίκῳ καὶ χυτικῷ τοσοῦτον κάλλους λειμῶνα καταφυτεύσαντα.

Ἄλλ' εἶχε μὲν οὕτω τὰ τῆς παιδός, καὶ πάντων τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπέστρεψε πρὸς αὐτήν· ἐλπίδες δὲ καὶ προσδοκίαι γαμήλιοι καὶ τᾶλλα ὅσα ἐπὶ νεαζούσαις κόραις ὁ βίος ἐώρακεν

ἀπ' ἀρχῆς, εἶχόν τε ἡμᾶς καὶ περιήγον καὶ τὸν καιρὸν ἐζήτουν τῆς πράξεως· τί δὲ ὁ πάντα ἐν σοφίᾳ καὶ προνοίᾳ διεξάγων καὶ διοικῶν, τί περὶ ταύτης ψηφίζεται καὶ πρὸς ποῖον πέρας ἄγει τὸ ψηφιζόμενον; τῶν ἀτοπωτάτων ἠγούμενος, εἰ κάλλος ἀμίμητον, ὅπερ αὐτὸς παλάμαις θεαίαις διέπλασε, τοῖς ἐκ συναφείας καταχρανθήσεται πάθει, καὶ παρθένος οὕτω καλῆ, οὕτω σεμνή, οὕτω καθ' Ὅμηρον ἐρταυνή, γαμικοῖς ὑποπεσεῖται μολυσμοῖς, ἄλλως τε καὶ ἀπόρρητά τινα καὶ ἀνέκφραστα περὶ ταύτην προσιδῶς συμθεσόμενα, ἅπερ ἡμῖν μὲν ἄγνωστα, μόνω δ' ἐκείνῳ γνωστά, τὰ μέλλοντα τοῖς φθάσαι προαναχαιτίζων καὶ προανακόπτων, νόσῳ περιβάλλει ταύτην λοιμικῆ, βαρσῆα τε καὶ δυσεντεῦκτῳ καὶ μόνους τοῖς πειραθεῖσι γινωσκομένη .

Αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι τῶν νόσων, ἢ ἐκ βλαβερῶν ἐπιφυόμεναι σιτίων, ἢ ἐκ μοχθηροτέρων χυμῶν, ἢ ἐνός τῶν ἐν ἡμῖν στοιχείων πλεονάσαντος, ἢ ἐκ τρυμάτων κατὰ μέρη ἐξηνηθῶτων, δεινῶς τὸ σῶμα μαστίζουσιν, αἱ καὶ ἰατρικαῖς ἐπιμελείαις πρὸς ὑγίειαν μετεποιήθησαν· αὕτη δὲ ἐξ οὐδενός τούτων ἀπογεννησθαι πέφυκεν, ἀλλ' ἐκ μυελῶν αὐτῶν καὶ ὀστέων ἀναταρασσομένη, καὶ πάσης τῆς σωματικῆς διαπλάσεως ἀπογεννωμένη, κατ' ἀρχὰς μὲν πυρέττειν παρασκευάζει τὸν νοσήσαντα, ἔπειτα καθ' ὅλης τῆς σωματικῆς ἐπιφανείας βοτρηδὸν διαχθεῖσα καὶ εἰς πομφόλυγγας ἐξογκωθεῖσα, καὶ τὰς ἀρμονίας τοῦ παντός διαλύσασα σώματος, ἄμορφον μὲν καὶ εἰδεχθῆς τὸ πρὶν ἀποδείκνυσι κάλλος τῆς σαρκός, ὡς ἀπὸ τῆς τῶν τρυμάτων πληθούς ἐξοιδηθείσης καὶ διαφουσηθείσης, καὶ δέος καὶ αὐτοῖς τοῖς ὀρώσιν ἐμποιοῦσης· ἦν οὐκ ἰατρῶν τέχνη, οὐδὲ κράτος φαρμάκων δύναιτ' ἂν ἐξιάσασθαι, οὐδ' ἄλλη τις ἀνθρωπίνης βοθητικῆς περινοία· καὶ τοῦτο συμφερόντως· ἵνα μὴ πάντα ὤμεν θαρροῦντες ἐφ' ἑαυτοῖς ἐπὶ ἀνὸς περισχεθῶμεν, μήτε ἰατροῖς ἐφημέροις τὰ τῆς ὑγείας πιστεῦωμεν, οἷς πλέον τῆς ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχία, ἀλλ' ἐπ' αὐτὸν ἀτενίζωμεν, καὶ αὐτὸν εἰς βοήθειαν

ἐπιβώμεθα, καὶ παιδευώμεθα διὰ τῆς τοιαύτης νόσου τὸ ἡμῶν
 τρεπτόν τε καὶ ἀλλοιωτόν, καὶ πρὸ τῆς ταφῆς διεσφορός τε καὶ
 σεσηπός, αὐτοῦ τὸ πικνοδύναμον καὶ ἀνεξιχνίαστον τῶν κρι-
 μάτων, καὶ ὅτι πρὸς τὸ συνοῖσον ἐκάστω τῇ οἰκειᾷ προγνώσει
 καθὼς αὐτῷ βουλευτόν, διὰ τε νόσων καὶ θλίψεων, εὖ διατίθησι
 τὰ ἡμέτερα, τοὺς μὲν καὶ μεθιστῶν τῶν ἐνθένδε, ὅσους ἐπίστα-
 ται χεῖροσι περιπεσεῖσθαι κακοῖς, ἢ ἕνα μὴ τὸ ἐκείνων ἀγνόν
 τε καὶ καθαρὸν τοῖς βιωτικοῖς ῥύποις συμμολυνθῆ καὶ κηλι-
 δωθῆ, τοὺς δὲ καὶ τῇ νόσῳ ἐγκαρτερεῖν ἐπαφεῖς πρὸς ὑγίειαν
 μεθίστησιν, ὧν ἡ ἐπιστροφή καὶ διόρθωσις ὑπ' αὐτοῦ προγινώ-
 σκεται. Ἄλλ' οὐχ ἡ θυγάτηρ ἡ ἡμέτερα ταῖς τοιαύταις ὑπο-
 πέπτωκεν αἰτίαις, μιᾶ δὲ μόνη τοῦ μὴ τὸ ταύτης ἀκίβδηλον
 καὶ ἀμέθεκτον ἐκ παθῶν σωματικῶν· ὁμιλίαις ἀνθρωπίναις
 κίβδηλευθέν, συμμετασχεῖν τῷ νέῳ τῆς σαρκὸς κηλίδων καὶ
 ῥυπασμάτων.

Ἐκείτο οὖν ἡ παῖς τραύμασι πυκνοτάτοις πανταχόθεν πιε-
 ζομένη, καὶ τοσοῦτοις καὶ τηλικούτοις ὄσοις οὐδὲ ἀριθμεῖν τις
 ἐξισχύσει· περὶ γὰρ ὧτων πόρους καὶ ἀναπνοᾶς μυκτῆρων, καὶ
 στόματος ὑπερώων, καὶ αὐτὸν λαιμὸν ἐκφῶντα, πόσην εἰκὸς
 παρέχειν τῇ ὀδυνωμένῃ τὴν αἴσθησιν! Εἰκοστὴ μὲν οὖν ἡμέρα
 διηύγαζε, καὶ χρηστοτέρων ἦμεν ἐλπίδων, ἅτε τῶν τραυμάτων
 ἀπομακρυνθέντων καὶ δίκην φολίδων ἀποπιπτόντων τοῦ σώματος·
 ἀλλ' ὦ οἶον συμβέβηκεν αὐτῇ! οἶφ' νκυζίῳ μετὰ τὴν εἰς λι-
 φ. 88*. μένα διάσωσιν περιέπειτε· πυρετὸς γὰρ λαβρός, οὐκ οἶδ' ὅθεν
 καὶ ὅπως ἀναφθείς, τὰ τῶν σαρκῶν ὑπολειπόμενα κατεβόσκετο·
 ἡ δέ, καὶ περ τοῖς προλαβοῦσι πόνοις κατκτηθηθεῖσα, καὶ οἶον
 ἀποταριχευθεῖσα, ὅμως ἐκαρτέρει τὴν ἐκ τοῦ πυρετοῦ ἀνύποι-
 στον φλόγα, μηδὲν τὸ παράπαν δυσχερὲς ἐν παρολκῇ τοσοῦτων
 ἡμερῶν ἀποφθεγξάμενη, μὴ κλαυθμὸν ἐξενέγκασα, μὴ κραυγὴν
 μήσημον, μὴ ἄλλο τι λυπηρὸν ὃ τοῖς τοιαύτῃ περιπεσοῦσι νόσῳ
 φιλεῖ λέγεσθαι· ἀλλ' ἐπεδείκνυ τὸ καρτερικὸν δίκην ἀδάμαντος,

καὶ πυρετῷ μαχομένη καὶ τραύμασι. Τίνα οὖν τὰ ἐντεῦθεν· ἀτροφίας αὐτὴν ἐκ πολλοῦ κατασχούσης, καὶ τῆς ζωτικῆς δυνάμεως κατὰ βραχὺ ἀπομειουμένης, οὐδὲ ἀντέχειν πρὸς τὴν ἐκ τοῦ πυρετοῦ φλόγα ἡδύνατο, μάλιστα προδαπανηθεῖσα καὶ προαναλωθεῖσα τοῖς τραύμασιν.

Ἐντεῦθεν πρὸς δάκρυον ἐτρεπόμεθα, καὶ τὰ τοῦ τέλους ἠλπίζετο, καὶ ἐκδημία ὅσον οὐπω ἤξειν ὑπέιληπτο· ἡ δέ, τῆς τελευτῆς ὡς ἤσθετο, φθόγγους ἀσήμοις καὶ ἀνάρηροις τὴν γεννήσασαν ἀνακαλουμένη, καὶ μηδὲν πλέον μήτε φθέγγασθαι, μήτ' ἐφωνῆσαι δυναμένη· παρῆτο γὰρ καὶ ἡ τῶν φωνητικῶν ὀργάνων ἐνέργεια· μικρὸν τὰς οικείας χεῖρας διάρραξα, καὶ ταύτας τραύμασι καταβρουμέναις καὶ δεδαπανημέναις καὶ μηδὲν πλέον τῶν ὀστέων ἐχούσας καὶ τῆς δορᾶς, ταῖς μητρικαῖς χερσὶ συζεύξασα, ἐναπέθετο τὸν τελευταῖον ὡς οἶμαι ἀσπασμὸν τῇ διὰ τῶν χειρῶν ἐπιδόσει σχηματίσασα· ὃ τῆς μὲν προκαλουμένης μητρὸς τὰ σπλάγγνα πλέον ἐξέκαυσέ τε καὶ ὑпанέφλεξε, τῶν δὲ περιεστώτων ἀείρουν τὸ δάκρυον ἀπετέλεσε· συνέπασχον γὰρ ἡμῖν οἷα κάκεινοι φιλότεκνοί τε καὶ φιλόπαιδες, καὶ ἀντιμετροῦντες· ἐκ τῶν οικείων παθῶν τὰ ἡμέτερα.

Εἶτα τί; Παρῆν ἡ τῆς ἐκδημίας ἡμέρα· τριακοστὴ γὰρ πρώτη ἀπὸ τῆς ἐν ἣ κατεκλίθη διεμετρεῖτο· καὶ ἡ μὲν, ἄρωνος ἐωρᾶτο καὶ πρὸς τὴν ἐξοδὸν κατηπείγετο· τὸ δὲ περιστηλὸς πλῆθος δακρυρροῦν καὶ κοπτόμενον συνθναεῖν τῇ θνησκούσῃ ἐπηύχετο, ἕως τῶν φωτοειδῶν ἐπιστάντων ἀγγέλων τὸ πνεῦμα τούτοις ἐδυνωμένη παρέθετο. Ἐντεῦθεν ἐκινουῦντο οἰμωγαί, ὀλοφυρμοὶ ἐξηκούοντο, βοαὶ καὶ στεναγμοὶ ἀντεπέμποντο, προσπεσόντων τῷ ταύτης σώματι φίλων, συγγενῶν, δούλων, δουλίδων, ἐλευθέρων, τιθῶν ἄμα καὶ τροφῶν, αἱ πλείον τῶν ἄλλων δίκην μητέρων τῷ νεκρῷ τῆς κειμένης προσφῦσαι, περιεπτύσσοντο, ἀνεκκαλοῦντο τὴν δέσποιναν, τὴν κυρίαν, τὴν πλὴν γεννήσεως ὑπ' αὐτῶν καὶ σπαργανωθεῖσαν καὶ θηλασθεῖσαν καὶ ἀνατραφεῖσαν

καὶ εἰς τὸδε ἡλικίας ἐλάσασαν. Ὡς δὲ ἀρκοῦντως εἶγς τὰ τοῦ πένθους, τοῖς τελευταίοις λουτροῖς ἀπεσμήχετο, καὶ νεκροστόλοις ἀμφίοις κοσμηθεῖσα, πὶ κλίνης προὔτιθετο, τὰ μὲν πολλὰ τῶν κατ' ὄψιν τραυμάτων ἀποβεβληκυῖα, τὰ δ' ἄλλα τῷ σώματι περιφέρουσα, μαρτύριον τῆς ἐν ἧ διήθηλσε νόσου ταῦτα δεικνύουσα· οὐ δὲ γὰρ ἦν πως τοὺς ἀσπάζεσθαι βουλομένου; τούτου τυχεῖν, ἐνὸς τραύματος καὶ μιᾶς πληγῆς παντὸς δεδειγμένου τοῦ σώματος. Γεννήτορες δέ, ὡς ταύτην εἶδον προτεθειμένην καὶ τὴν πρώτην ἀλλοιωθεῖσιν ὄψιν, καὶ μηδὲν τι σημεῖον ἢ λείψανον τῆς φυσικῆς μορφῆς δικτώζουσαν, ἀλλ' ἄμορφόν τινα καὶ ἀδιάγνωστον, καὶ τραυμάτων ἀνάπλεων, τῷ πάθει ἐκβιχθευθέντες, καὶ πεφυμένως τῇ προκειμένη συνεισπεσόντες, εἴ τι μὲν εὔρισκον ἀποτραυματισθῆν τῶν σαρκῶν, τούτῳ ἀπλήστως προσεφύοντο, « τέκνον λέγοντες, ποθητόν, τέκνον ἀγαπητόν καὶ ἡδύ, καὶ πρῶτον ἡμῖν καὶ μόνον κεχαρισμένον ὑπὸ θεοῦ, τί τὸ βλεπόμενον, τί τὸ παρ' ἐλπίδα συμβεβηκός; τίς ἡ θηριώδης καὶ βάρβαρος αὕτη νόσος, ἣτις περισχοῦσα καὶ τραυμάτων καὶ ἰχώρων ἀνάπλεων δείξασα, τῷ θανάτῳ παρέπεμψε τάχιστα; ἔνθα τί σε πολλὰ; αἰκίαι; καταστίζεσθα καὶ κατατρόωσασα ταῖς ὀδύνησις ἀνάρπαστον τῶν ἐντεῦθεν ἀπήγαγεν; ἐνέσκηψε μὲν καὶ ἄλλοις πολλοῖς, καὶ τραυματίας εἰργάσατο, καὶ φλυκταινῶν ἐνέπλησεν, ἀλλ' οὐδενὶ τούτων θανάτου γέγονε πρόξενος· σοὶ δὲ τίς ὁ φθονήσας, τίς ὁ ἐποφθαλμίσας, τίς ὁ βασκῆνας, τίς ὁ τὴν θανατηφόρον μοῖραν ἐπικλώσας καὶ πρὸ τῆς ὥρας τὸν θάνατον μνηστευσάμενος; τίς ὁ πρὸ τοῦ θέρους τὸν ἄσταχυν ἐκκόψας σου τῆς νεότητος; τίς ὁ τὸ ἡλιοφανές σου κάλλος ἀμαυρώσας, καὶ μηδὲν τῶν ἐν τάφῳ νεκρῶν διαφέρουσαν δείξας; εἰ μὲν τὸ τῆς ὕλης ἄτακτον, οὐκ ἀθυμητέον, πολλὰ γὰρ παρ' ἐαυτῇ νοσημάτων εἶδη ἀπογεννᾶν εἴωθεν· εἰ δὲ τῆς θείας τοῦτο προνοίας, τῆς πάντα συμπερόντως διεξαχούσης, ἡμῖν μὲν οὐκ ἔξεστι θείοις ἀντιμάχεσθαι κρίμασι, καὶ κατὰ τοῦ πλάστου τὴν γλῶτταν

κινεῖν, καὶ ὅτι μὴ πάντα ἡμῖν ἐφικτὰ τῶν αὐτοῦ κριμάτων, ἀποσκιρτῆν δὲ καὶ ἀποδυσπετεῖν· ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν καὶ ἄλλους πρὸς αὐτὰς μὲν τὰς τελευταίας ἐληλυθότας ἀναπνοάς, καὶ τοιαῦδε νόσῳ δαπανηθέντας καὶ κατατροχωθέντας, ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν τοῦ θανάτου βρόχων ἀναρπασθέντας καὶ προσθήκην ζωῆς εὐληφότες, καὶ ταῦτα πονηρία καὶ μοχθηρία συζήσαντας τὰ πολλὰ, καὶ πρὸς ἐπέκτασιν χρόνων ἐληλακότας· τί οὖν μὴ καὶ σὺ τέκνον, τῆς ὁμοίας ἔτυχες ἀνακλήσεως, καθάραι τις οὔσα καὶ ἄσπιλος, καὶ μηδενὸς ἐπιτρίμμασι μώμου ἐπιζοφουμένη τὴν καθαρότητα; ἵνα τί σου τοῖς τραύμασιν οὐκ ἐπεκάμφθη ὁ πλαστοουργός, καὶ τὴν ἐν τούτοις ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν ἀποδεξάμενος, πρὸς ζωὴν ἐκνήγαγεν; ἵνα τί μὴ ταῖς ἀπάντων ἀγίων ἐδυσωπήθη δεήσεσιν, οὐς ἰκέτας καὶ πρέσβεις πρὸς αὐτὸν ἐστησάμεθα, καὶ τὴν τοῦ θανάτου ψῆφον παρήγαγεν; οἶδε τὴν ἔμφυτον τῶν πατέρων περὶ τὰ τέκνα στοργὴν, οἶδε τὸ πρὸς ταῦτα τοῦ πύθου διακαές, καὶ τὴν φυσικῶς ἐγκαιμένην ἡμῖν φιλίαν πρὸς τὰ γεννώμενα· μετέσχε τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τοῖς ταύτης ἰδιώμασιν ἐκοινώνησε, πάντα ὅσα ἡμεῖς, πλην ἀμαρτίας, γέγονε· τί μὴ τὴν φύσιν ὄκτειρε | πάσχουσιν; τί μὴ φ. 89. τὴν νοσοῦσαν ἠλέησε, πολλῶν τραυμάτων κατατιτρωσκομένην βέλεσι; τί τῶν γεννησάντων τοὺς σπαραγμοὺς καὶ κλόνους παρέβλεψεν, ἀλλὰ καὶ σὲ τὸ μόνον αὐτοῖς παρκαμύθιον ἀφῆρπασεν; ὦ μοι τέκνον, τὸ ποτὲ μὲν εὐειδές, νῦν δὲ δυσειδές, καὶ δυσθέατον, πῶς τὴν τοσούτην τῶν τραυμάτων ὑπήνεγκας ἀγριότητα; πῶς τῶν ἐλκῶν καὶ ἐχώρων τῆς δυσωδίης ἠνείχου; πῶς ὡς ἄγριος θῆρ ἢ θανατηφόρος νόσος ὀδύντας σοι προσπήξασα νεκρὰν ἀπετέλεσε; ποῦ τὰ τῆς ὑπὲρ ἀνθρωπίνου σου μορφῆς σύμβολα; ποῦ τὸ τῶν παρεϊῶν ἐρύθημα, καὶ ἡ ὡς ἐπὶ κρίνων βόδιον τὴν αἶγλην ἀπαστρέπτουσα τῶν μελῶν εὐχρῶσι καὶ συμμετρίας, καὶ ἡ τῶν βημάτων ἀπαραπόδιστος κίνησις, δι' ὧν οὐ γεννητορὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς βλέποντας τῷ ἀμωμήτῳ τοῦ κάλ-

λους ἐξέπληττες; Ἐπεὶ δέ σε θεὸς ὁ ἀνεφίκτοις προγνώσεως κρίμασι τὰ καθ' ἡμᾶς κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ συμφέρον οἰκονομῶν τῶν τῆδε μετέστησε, καὶ λειμῶνά σοι τερπνὸν ἀναπαύσεως ἠτοιμάσατο, καθά σοι τοῦτο καὶ προδεδήλωται, σὺ μὲν ἄπιθι τὴν καλὴν ταύτην καὶ μακρῶνα πορείαν, καὶ ταῖς οὐρανίαις ἀναπαύου σκηναῖς, καὶ τοῖς τῶν φρονίμων παρθένων συνεπαγάλλου πνεύμασιν, ἡμῖν δὲ τοῖς ὑπὲρ σοῦ φλεγόμενοις καὶ πυρουμένοις ἐπιφάνιοι κατ' ὄναρ τοιαύτη εἶς περ ἧς καὶ πρὸ τῆς νόσου, ψυχαγωγούσα καὶ ἀνακτωμένη τὸ ἡμῶν ὀλιγόψυχον, καὶ τοιαύτην χάριν τοῖς σέ γεννήσασι δωρουμένη, τὸ τῆς περὶ σέ λύπης εὐρέσθαι μικρὰν ἀπαλλαγὴν! ■

Ταῦτα καὶ πλείω τούτων ὀδυνηρότερον καὶ γοερώτατα τῶν γεννητόρων μετ' οἰμωγῆς ἐπιφθεγξαμένων, ἤρτο μὲν ἡ παῖς ἐπὶ σάϊμποδος, καὶ πρὸς τὴν ἔξοδον ἐκομίζετο, τοῦ κειροῦ τοῦτο κελεύοντος καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἐκβολὴν ἐπισπεύδοντος· ἐπεὶ δὲ πρὸς τὸν τῆς κατακλύσεως οἶκον ἔγενόμεθα, καὶ ὁ τάφος ἠυτρέπιστο, κάκει θεῶν ἀξιοθεῖσα ὑμνωδῶν, καὶ ἱερᾶς καὶ ἀναιμάκτου θυσίας ἐπ' αὐτῇ τελεσθείσης, οὕτω τῷ τάφῳ παραδίδοται, καὶ τῷ λίθῳ συγκρούπτεται, πολλὰ μὲν δάκρυα κινήσασα ἐπ' αὐτὴν, πολλοὺς δὲ στεναγμοὺς ἐγείρασα, πλείονα δὲ τὸν περὶ αὐτῆς μακαρισμὸν ταῖς ἀπάντων γλώσσαις ἀποθεμένη· οὐδὲ γὰρ ἦν τις τοσοῦτῳ λιθώδης καὶ σιδηροῦς, ὅς οὐχ ἐάλω τῷ περὶ αὐτῆς πάθει καὶ πρὸς ὄδυρμους καὶ δάκρυα μετενήνεκτο.

Ὁ δὲ τῶν ταύτης καλῶν ἀξιέραστον, ὡς οὐκ ἀθεεὶ τὴν ἐν-τεῦθεν μετὰστασιν ἐποιήσατο, αὐτὴν ἐκείνην παραστησόμεθα μὀρτυρα τὴν καὶ θεασαμένην τὴν ὀπτασίαν καὶ τῇ μητρὶ ἀπαγγείλασιν. Ἡμερῶν γὰρ οὕτω δέκα παρελευσασῶν πρὸ τῆς τελευταίας ἐκδημίας, νύκτωρ ἡ μήτηρ προσεπιστάσα, ἦν γὰρ χαμμενοῦσα καὶ τῆς παιδὸς τῇ κλίνῃ προσκειμένη, ὅπως ἔχοι διηρώτα, καὶ εἰ χρηστός αὐτῇ ἐπεφοίτησεν ὕπνος· ἡ δέ, ■ μῆτερ, πολλὴν μου ποιησαμένης παράκλησιν πρὸς ὃν ἐώρων ἄνθρωπον,

ὕπκνοῦζαί μοι τὸν κῆπον, οὐκ ἐπένευσε, καὶ περ ἐν χερσὶ τὰς κλειεῖ ἔχοντα· ἐγὼ δὲ τῆς πρᾶκλήσεως ἐχομένη συνειπόμην τούτῳ πορευομένῳ καὶ τὴν ἀνοιξιν ἐπισπεύδουσα· ὡς δὲ μακρὰν τινα καὶ πολλῶ τῷ μήκει ὑπερκετινομένην διήλομεν ὁδόν, ἐγὼ μὲν κεκοπιακυῖα ἰδρῶτι περιερρέομην, τῷ μήκει τῆς ὁδοῦ ὡς γε ὄμην ἐκλειοπιυῖα, ἀποψύχουτα· ἐπεὶ δ' ἐν τινι γηγόναμεν τόπῳ, ἐν ᾧ εἰσοδὸς τις ἦν κεκλεισμένη, ταύτην ταῖς ἐπιφερομέναις κλεισὶν ὁ φανεῖς μοι ἀνὴρ διανοίξας, ἔνδον ἄμφω γεγόναμεν, καὶ κῆπος ἡμᾶς ὑπεδέχετο δένδροις κατάσκιος, καρποῖς κατὰκομος, καὶ πᾶσιν ἄλλοις φυτοῖς ἀμφιλαφῆς καὶ τερπνότητος· ἀλλ' οὐδὲ ῥόδων, ἢ κρίνων, ἢ τῶν ἄλλων εὐωδῶν ἀνθέων ἀπελείπετό τι γένος· ὡς οὖν τῇ τερπνότητι τοῦ κήπου ἐπευφρηνόμην, μικρὸν προβάντες εἰδὼν τινα κατὰ τὸ μέσον καθήμενον ἄνθρωπον ὑπερμεγέθη καὶ ὑψηλότατον, καὶ μέχρι οὐρανοῦ ἀρικνούμενον· οὗ κύκλῳ λευχειμονοῦντες ὑπηρεταὶ παρεστῆκεσαν, πάντες ἐνδυσμόχειρες, ὑπότρομοί τε καὶ ἔμφοβοι. Τοῦτον ἰδοῦσα καὶ δειλίᾳ κατασχεθεῖσα, φόβος με καὶ δέος περιελάμβανε τῷ μεγέθει τοῦ φανέντος ἰλιγγιώσαν καὶ περιτρέμουσαν· τῶν οὖν κύκλῳ περιεστηκότων προσκυνούντων τὸν φαινόμενον ἄνθρωπον, προσεκύουν καὶ γὰρ μετ' αὐτῶν, καὶ ὡς εἰς τῶν τιοιούτων συνιστάμην· μετὰ γοῦν τὴν προσκύνησιν, αὔθις πάντων χερσὶ συνεσταλμέναις παρεστηκότων ἐν φόβῳ, ἰδοῦσιν δύο νεανίαι λευχείμονες ταῖς ἑαυτῶν χερσὶ βρέφος ἐπιφερόμενοι πᾶν σμικρότατον καὶ ἰσχνότατον καὶ λεπτότατον καὶ λίαν ἡθιγενῆς, οἳ καὶ πλησίον τοῦ μεγάλου γενόμενοι, τῷ τούτου ἐναπέθεντο κόλπῳ· τοῦτο ἐκεῖνος ταῖς ἰδίαις ἀνακουφίσας χερσὶ τῆδε κάκεισε περιέστρεφεν· ὁ καὶ περιτρεφόμενον ὑγιουτό τε καὶ ἀνερώννυτο, καὶ ἀρτιγέννητον ἀπεδείκνυτο· εἶτα καὶ πρὸς τοῦδαφος παρ' αὐτοῦ κατετίθετο παντοίων ἀνθέων πεπληρωμένον. Ταῦθ' ὡς εἶδον εὐθύς ἀνεστράφη μοι τὰ σπλάγχνα, ἔφριξαν δέ μου καὶ τρίχες τῷ παραδόξῳ τῆς ὄψεως, καὶ μὴ οἶχ τε οὔσα

τὴν ὄψιν ὑπενεγκεῖν, ὄδυρμοῖς ἐχρώμην καὶ δάκρυσι πρὸς τὸν τὰς κλεῖς ἐπιφερόμενον ἄνθρωπον, καὶ τῶν αὐτοῦ γονάτων ἠπτόμην, ἐπαναστρέψαι με προσδυσωποῦσα καὶ ἰκατεύουσα· ὅπερ ἐν ἀνοχῇ καρδίᾳ ποιούμενη, διὑπνισθεῖσα ἰδρῶτι νῦν περιρρέομαι τῷ ἐκ τῆς ὀραθείσης μοι ὄψεως ».

Ταῦτα τῆς παιδὸς διηγησασμένης, εὐθύς ὑπόνοιά τις τοῦ περὶ αὐτῆς ἡμῖν εἰσῆει θανάτου, καὶ ὡς ὁ μὲν φανεῖς αὐτῇ ἄνθρωπος φ. 89. πος εἶς ἦν τῶν ἀγίων τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν τοῦ παραδείτου εἴσοδον, ἢ ὡς ἐγῶμαι ὁ κορυφαῖος καὶ πρῶτος τῶν Ἀποστόλων, ᾧ τὰς κλεῖς τῆς οὐρανῶν βασιλείας ὁ Χριστὸς ἐνχαίρισεν· ὁ δὲ πάντων μέγιστος καὶ ὑψηλότετος αὐτῇ ὀραθεὶς οὗτός μοι εἶναι δοκεῖ ὁ τοῦ παντὸς ποιητῆς καὶ δημιουργός, ὁ πάλαιος τῶν ἡμερῶν, καὶ μόνος ὑψηλὸς καὶ ἀπειρομεγέθης κατ' οὐσίαν δεικνύμενος· ἄγγελοι δὲ οἱ κύκλω παρεστηκότες καὶ τὴν προσκύνησιν ὡς δημιουργῶ ποιούμενοι· οἱ δὲ νεανίσκοι, ὧν ταῖς χερσὶ τὸ βρέφος ἐπεκομίζετο, οἱ εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενοι ἄγγελοι, οἱ καὶ τὴν ψυχὴν τῆς παιδὸς δίεον βρέφους ἐπιφερόμενοι τῷ πάντων ποιητῇ προσεκόμιζον, κατεσκληκὸς μὲν καὶ ἀρρωστοῦν διὰ τὸ τῆς νόσου χρόνιον καὶ δριμύ, ὑγιωθὲν δὲ καὶ ἀναρρωσθὲν διὰ τὴν ἐκ τῆς νόσου ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν, ἥτις αὐτῆς τὴν ψυχὴν εὐρωστεῖν ἐν θεῷ προσεκέλευσεν.

Ἄλλ' οὐδ' ὅπερ πρὸ τούτου κατεῖδεν ἐνύπνιον παρορατέον, θεῖον γάρ τι καὶ τοῦτο, καὶ θεόθεν περᾶνθαι ταύτη πιστεύεται· ὤφειτο γάρ γυναικᾶ τινι βρέφος ἐν ἀγκάλας βραστάζουσαν, οὐ κατὰ κεφαλῆς τὸ σταυρικὸν σημεῖον διεμορφούτο, κλάδους δύο κατέχουσιν ταῖν χεροῖν, πλησιάσασαν τῇ κλίνῃ συνανκλιθῆναι αὐτῇ, εἴτ' ἐξαναστήναι καὶ μέλλειν ἀπιέναι· τὴν δὲ παιδα ἓνα τῶν κλάδων αἰτησασμένην, τὸν ἐλάττω καὶ βραχὺν ταύτη προσεπιδουῖναι· ἡ δὲ ἀντιβολούσα καὶ δεομένη καὶ τὸν μείζω λαθεῖν, οὐκ ἐπένευσεν ἢ φανεῖσσι, ἀλλὰ τοῦ δόμου ἐξιούσα ὤχετο· ταῦτα τὴν παιδα θεασασμένην, διὑπνισθῆναι, καὶ ταῖς

προσκαρτερούσαις διεξιέναι τὰ τῆς ὀράσεως. Δοκεῖ δέ μοι αὐτὴν εἶναι τὴν παναληθῆ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν μητέρα, ἧς ἡ τιμὴ μορφῇ τῇ κλίνῃ τῆς νοσοῦσης προσήρμοστο, τὸν υἱὸν καὶ Θεὸν ἐν ἀγκάλαις φέρουσα· ἡ δέ γε κατάλις, ἡ πρὸς μικρὸν ταύτης ἐπισκοπῆ καὶ ἐποψία· τὸ δ' ἐπιδοῦναι ταύτῃ τὸν βραχυτάτον κλάδον, ἡ βραχεῖα καὶ σύντομος τῆς ζωῆς ἐκκοπή. Ταῦτα, εἰ καὶ παράδοξα τυγχάνει καθ' ἑαυτά, παραδοξότερά πως ὑπάρχει τῷ παρὰ τοιαύτης παιδὸς ἐναετιζομένης καὶ ὀραθῆναι καὶ σαφηνισθῆναι, μὴ ἀνασχομένης τῆς προνοίας τοῖς ἐν ἡλικίᾳ ταύτης ἐμφανισθῆναι, ὧν οὐ μέγα τὸ τοιαῦτα ὄρῃν διὰ τὸ ἔσθ' ὅτε τὰ ὀρώμενα μετατρέπειν πρὸς τὸ δοκοῦν, ἀλλὰ ταῖς μήπω τελείαις καὶ ἀνήθοις, καὶ πολὺ τῶν τελείων ἀπολειπομέναις, ἃς καὶ θαυμάζειν ἄξιον τῆς καθαρότητος καὶ τῆς πρὸς τοιαύτας ὕπτασίας ἐπιτηδειότητος. Ἄλλ' αὕτη μὲν μηδὲν τῶν ἐντεῦθεν σπῖλων καὶ ρύπων ἐπισυρομένη, ἄσπιλος καὶ ἀγνή πρὸς τὸν νοητὸν παράδεισον μετεσκήνωσεν, ὡς ἡ φανεῖσα ὄψις ὑπεσημῆνατο· ἐγὼ δὲ θρηνῶν καὶ σκυθρωπάζων πορεύομαι, καὶ νεκροῦ μηδ' ὅ,τιοῦν διαφέρων τὴν τοῦ οἰκείου μέλους ἀπολοφύρομαι στέρησιν, καὶ πρὸς τὸν τάφον ἀπιῶν καὶ τὴν κειμένην ἀνακαλούμενος, αὐθις ἐπαναστρέφω κοπτόμενος, καὶ οὐκ ἔχω τίς γένωμαι, ἢ ποῖ τρέφομαι, ἢ ποῖον φάρμακον τῆς παρούσης λύπης λήψομαι θεραπευτικόν. Ἐκλυσεν Ἰακώβ τὸν Ἰωσήφ ὑπὸ θηρίου δῆθεν καταποθέντα, ἀλλ' εἰ καὶ προσολίγον, ὅμως μετέπειτα ζῶντα τοῦτον ἀκηχοῦς τὰ τῆς χαρᾶς ἐπολλαπλασίασεν· ἐθρήνησεν Ἰερεμίας τὴν Ἰερουσαλήμ τὴν αὐτῆς προορώμενος ἄλωσιν, ἀλλ' εἰ καὶ..... Τὸ δ' ἐμόν, οὐ τοιοῦτον, οὐ χρόνιος διοριζόμενον, οὐ προθεσμίας παραγραφόμενον, οὐκ ἐπ' ὀλίγον συγχωρούμενον, ἀλλὰ τῷ παντὶ αἰῶνι συμπαρεκτεινόμενον, καὶ μέχρι τῆς τελευταίας καὶ κοινῆς ἀναστάσεως συντηρούμενον. Διὰ τοι τοῦτο, ἀχλὺς μου διαχυθεῖσα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀμβλυώττειν καταναγκάζει με, καὶ στεναγμοὶ τῆς καρδίας ἀναπεμπόμενοι

τοὺς τῶν δακρῶν συναναφέρουσιν ἔχετούς, καὶ κραιπαλῶ τῷ πάθει, καὶ οὐκ ἔχω πῶς πύσω τὴν ἀλγηδόναν· παρακλήτορες δέ μοι πάντες χρῆστοί, οἱ ὅσῳ μοι τὰς παρακλήσεις προσάγουσι, τοσοῦτω τῶν ὀδυνῶν τὰς καμίνους ἀνάπτουσι· καὶ γὰρ ἐν μὲν τοῖς ἀλλοτρίοις πάθει φιλοσοφεῖν εἰώθαμεν οἱ πολλοί, καὶ τὸ μεγαλόψυχον κεκτῆσθαι καὶ σταθερόν· ἐπὶ δ' ἐν ἡμῖν αὐτοῖς τὰ λυπηρὰ περιστῆ, τότε τὸ φυσικὸν πάθος πάντα λόγον καὶ μεγαλοψυχίαν ὑπερνικῶν, δείκνυσιν ὡς οὐδὲν ἰσχυρότερον φύσεως, καὶ οὐδὲν στερήσεως παιδῶν ἀνισρότερον· αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι τῶν θλίψεων ἐκ τῶν ἐκτὸς προσγιγνώμεναι, εἰ καὶ ὀδυνᾶσθαι παρασκευάζουσι τὴν ψυχὴν, ἀλλ' ἐξ ἐπιπολῆς καὶ οὐκ εἰς βάθος τὸ ἄλγημα παραπέμπουσι, αἱ δὲ τῶν τέχνων, ἐπειδὴ σάρκες ἡμῖν εἰσι καὶ ὅσῳ, κατὰ τὴν Γραφήν, ἐκ τῆς ἡμῶν οὐσίης ἀπογεννώμενα, οὐκ ἔστιν ὅπως μὴ οὐχὶ ἀδιάπταιστον ποιῆσθαι τὸν περὶ τῆς αὐτῶν ἐκδημίης θρήνον, καὶ τοῖς ἐκεῖθεν κέντροις καὶ πεπυρωμένοις ἤλοις τὴν ψυχὴν αἰωνίως κατατιτρώσκεισθαι.

Ἄλλὰ μοι παιδῶν φιλτάτη τε καὶ καλλίστη, γεννητόρων καλλώπισμα, συγγενείας καύχημα, οἴκου πικρῆς ὠράϊσμα, ἡλικῶν ἀγλαΐσμα, αὐταδέλφων εὐτύχημα, ἐπεὶ σε κέχοικεν ἡ μεγάλη καὶ ἄρρητος τοῦ θεοῦ πρόνοια τὰς οὐρανίους παστὰδας περιπολεύειν, καὶ ἀρρέυστου τερπνύτητος ἐμπορεῖσθαι, καὶ πνεύμασι δικαίων συναγελάζειν, ἄψυστόν σε καὶ ἀμέθεκτον τῶν τοῦ κόσμου σπίλων προσλαβομένη, στήσον ἡμῖν τὴν δακρῶν φορᾶν, παῦσον τὴν τῶν στεναγμῶν συνοχὴν, κατὰσβεσον τὰς ἐξαφθεΐσας περὶ σοῦ τῶν πόνων καμίνους· στήσεις δέ πως, νύκτωρ ἐπιφαινομένη, ἐν ὕπνοις φοιτῶσα, καὶ ταῖς ἡδίσταις σου προσλαχλαῖς προσομιλοῦσά μοι καὶ προσφωνοῦσα, καὶ ὡς πέρ μοι φ. 90. ζῶσα περιεφύου, καὶ χεῖρας τῷ ἀυχένι | ἐπέβαλλες, καὶ τοῖς ἐκ σοῦ ἀσπασμοῖς τὸ φίλτρον ἀνέφλεγες, οὕτω μεταστᾶσα καὶ δι' ὀνείρων ἐμφανιζομένη περιβάλλειν με ταῖς φιλτάταις ἐμοὶ χερσὶ μὴ πρὸςψει, καὶ τοῖς ἐκ σοῦ ἀσπασμοῖς καταδρῶ-

σίξειν καὶ τὸ αὐχμηρὸν καὶ κατάξηρον ἡμῶν στόμα καὶ διὰ τὴν περὶ σέ ἀνίαν καὶ ἀθυμίαν μὴ παραιτήση· εἰ γὰρ καὶ ἀπ' ἀλλήλων τῷ θεῷ βουλήματι διεστήκαμεν, ἀλλ' αἱ τῆς ἐνώσεως καὶ συναφείας σχέσεις ἀθάνατοι διαμένουσι. Ναὶ τέκνον, παραγενοῦ πρὸς με τὸν πρὸς ὀλίγον σου κληθέντα πατέρα, ἐπὶ μακρὸν δὲ ἄτεκνον διατελοῦντα· μνήσθητι πατρικῆς ἀναστροφῆς, μνήσθητι μητρικῆς φιλοστοργίας· οἶδας ὅσα παρὰ σέ πεπονήκαμεν, ὅσα τεταλαιπωρήκαμεν, οἷκις ἀγρυπνίας ἐχρησάμεθα, ὅσκις ἀσιτίαις καὶ κλυθμοῖς προσεπαλαίσαμεν, ἡλικίας ἐντεύξεις περὶ σοῦ πρὸς θεὸν πεποιήκαμεν, ἵνα σε πρὸς μέτρον ἡλικίας καταντῶσαν ὀψόμεθα. Τούτων μεμνημένα, ἀπόδος ἡμῖν τὰ θρέπτρα καὶ τὰ τροφεῖα καὶ μαιευτρά, πᾶσα δὴ ταῦτα; τὴν σὴν ἐπισκοπὴν, τὴν σὴν ἐπιφάνειαν, τὴν σὴν δι' ὄνειράτων ἐπιφοίτησιν, ἵνα σου τῇ ὄψει τῶν πολλῶν κουφιζόμενοι θλίψωμεν, εἴημεν εἰς τὸ ἐξῆς μικρὰ περὶ σοῦ ἀθυμοῦντές τε καὶ ἀλύοντες· τὸ γὰρ πάντῃ τῆς περὶ σοῦ ἀπηλλάχθαι θλίψεως, θάνατος μόνος δύναται ἂν ἐργάσασθαι, ἢ τὸ τῆς λήθης ἐκπινόμενον νᾶμα κατὰ τὴν μυθικὴν ἀνάπλασιν καὶ διήγησιν, μὴ ὅτι γε λόγοι παρακλητικοὶ εἰς ἀέρα χεόμενοι καὶ λυόμενοι καὶ τῷ μεγέθει τῆς θλίψεως ἐκνενηκήμενοι.

Γ.

Τοῦ αὐτοῦ· ἐπιτάφιος εἰς Νικήταν μαῖστωρα
τῆς σχολῆς τοῦ ἀγίου Πέτρου.

Ἐγὼ μὲν ὄμην ἀναχωρῆν εἰληφέναι τῶν ἐπὶ τοῖς φίλοις ἐπιταφίων καὶ πεπαῦσθαί ποτε θρήνου ποιούμενος συγγραφάς· ἀλλὰ τὸ δαιμόνιον οὐχ οὕτως ἐδίκασεν, οὐδὲ κατ' ἐλπίδας ἡμῖν ἀπεφάνητο· ἀλλὰ πρότερον μὲν ἄλλους ἐπ' ἄλλοις κείσθαι τῶν

φίλων πεποηκός, εἶτα βραχεῖ γέ τι διαστήματι τὰς πτώσει διακλαθόν, ἐπ' αὐτὸ νῦν ἀπήντηκε τῶν συμφορῶν ἡμῖν τὸ κεφάλαιον· οἴχεται γὰρ μοι καὶ ὁ φίλτατος πάντων ἀνδρῶν, τὸ κοινὸν καὶ ἐμὸν μάλιστα σεμνολόγημα, κὰν τῇ προσηγορίᾳ κατὰ πάντων κτησάμενος νικητήρια. Σοφὸν δὲ ἄρα ἡ πρόνοια, αὐτὸ τοῦτο ὅπερ καλεῖται ἡμῖν ἐνεργήσασα καὶ προνοησαμένη τῶν κατχλελειμμένων ἡμῶν, ἵνα μὴ τῷ ἀποδεδημηκότι τάχιστα συναπέλθοιμεν· οὐ γὰρ εὐθύς ἐπὶ τοῖς συνεχέσει πρῶην τῶν φίλων θανάτοις καὶ ταύτην ἐπήνεγκε τὴν πληγὴν, ἀλλ' ἀναμείναςά τινα χρόνον, καὶ τὴν ψυχὴν ἐπαναγαγοῦσα, καὶ οἷον ζωοποιήσασά τε καὶ ῥώσασα, οὕτως τελευταίαν ταύτην ἐπήγαγε συμφορὰν. Καὶ γὰρ ἔμοιγε πάντες μὲν ἡδεῖς καὶ περιδέξιοι ὅσοι τε τῶν φίλων προαπηλλάγησαν, καὶ ὅσοι μεμενήκασιν, ἐν τούτοις γὰρ ἐμοὶ τὸ πλουτεῖν, κάντεῦθέν μοι ἡ τῆς εὐτυχίας ἐπιχεῖται πηγὴ· οὐδεὶς δὲ οὕτω χαριέστερος ἡμῖν ἐγεγόνει καὶ φίλτερος, οὐδ' ἄλλω τῷ συνανεστράφην ἐγὼ ἐκ βραχείας· ἔτι τῆς ἡλικίας, τῶν αὐτῶν μὲν παιδευμάτων συγκοινωνήσας, ἐς τοὺς αὐτοὺς δὲ φοιτήσας παιδευτάς τε καὶ διδασκάλους, δι' ὧν ἀρχὰς γέ τινας ὀλίγων τῶν μαθημάτων λαβόντες, τᾶλλα πρὸ' ἐαυτῶν προστεθείκαμεν, ἤττον φροντίσαντες τοῦ διὰ τέλους ἐτέρωθεν ἡμῖν τοὺς τῆς παιδείας ρυήσεσθαι ῥύακας.

Ἄλλὰ πῶς ἂν ἀδικοῦσι ἐπὶ τὰς τούτων ἔλθοιμι μνήμας; πῶς δὲ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἀνχολογίζόμενος, καὶ ὅθεν ἡμῖν ἡ τῆς φιλικῆς ὑπόθεσις γέγονεν, ἐφ' ἐκάστῳ τῶν γενομένων ἐπίσχω τὸ δάκρυον; Ἐπειδὴ γὰρ ὁ χρόνος ἀεὶ τι πλέον ἐμοὶ προστιθεῖς εἰς ἔρωτα παιδεύσεως ἤγαγε, καὶ ῥητορικῆς τὰ πρῶτα πεποίηκε ζῆλωτήν, τὰ γὰρ τῆς φιλοσοφίας ὑστερόν μοι διεσπουδάσθη, ἐζήτηον ὅς τις ποτέ μοι καθηγητὴς γενήσεται τοῦ σπουδάσματος· καὶ δῆτα ἐφευρηκῶς, οὐχ οἷον μὲν ἐβουλόμην, ἀλλ' οἷον ἡ τῆνικαῦτα νεότης ἐπρέσβευε, δευτέρόν μοι μετὰ τοῦτο σπουδάσμα γίνεται, εὔρετν ὅς τις τῶν ἐκείνου ὁμιλητῶν καὶ

μᾶλλον ἄπτοίτο τοῦ μαθήματος, καὶ μὴ ἀποστρέφοιτο τοὺς εἰσήλυδας· ἐώρων γὰρ πολλοῖς τοῦτο ἐγκείμενον, καὶ ὡς περ καὶ τοῦτο ῥητορικὸν ἠγουμένους, τὴν κατὰ τῶν ὑστέρων ὑπερψίαν· ἀλλ' οὐχὶ τοιοῦτος ὁ νῦν τοῦ λόγου προκείμενος, ἀλλ' ὅσῳ τῶν ἄλλων προεῖχε, τοσοῦτῳ καὶ τῶν ἐλαττόνων ἐπιστρέφόμενος ἦν, καὶ τῷ δρόμῳ νικῶν, ἐώκει μὲν εὐθὺ πρὸς τὴν νύσσαν ἰέναι, ὡς περ μόνος ἀγωνιζόμενος, ὁ δέ, καὶ ἐπεστρέφετο, καὶ τοὺς κατόπιν ἀνέμενον ἤκοντας· ἐμὲ δὲ καὶ παρακκλῶν ἦν, καὶ πρὸς τὸν ἴσον δρόμον ἐπάγων καὶ προτρεπόμενος· ἐώρα γὰρ με οἶκν δὴ ἐκ πρώτης ἀφετηρίας τὴν τοῦ νοῦ ἐπαγγελόμενον ὀξύτητα· διὰ ταῦτα γοῦν ἐπεμβοῶν ὡς περ καὶ παρακελεύόμενος ἐπὶ τὸν τοῦ λόγου δρόμον ἀπέυθυε.

Ταύτην ἐγὼ πρώτην ὑπόθεσιν φιλίξ πρὸς τὸν ἄνδρα πεποιημένος, εὐθὺς μὲν οὐχ ὅλον ἑμαυτὸν ἐπέδωκα, ἀλλὰ καὶ δευτέρον τι καὶ τρίτον ἐπιδειξαμένῳ πρὸς ἀγάπης ὑπόμνησιν, τηνικαῦτα καὶ τὸν πόθον ἐγνώρισα καὶ συνήφθην αὐτῷ γνησιώτερον. Ἔντεσθεν δυὰς οὐκ ἀνώνυμος, τῶν ἄλλων ἀπορραγέντες, τῇ ὁμοιότητι μᾶλλον, ἢ ἕτεροι τῷ πλήθει διεβοῶμεθα· κοινῇ τε γὰρ συνδιήγομεν, καὶ κοινῇ τῶν ὄλων μετείχομεν, | προϊόντες, φ. 90'. ὑπα[ν]ιόντες, συντρέχοντες τε καὶ τῶν ἄλλων προτρέχοντες· τί γὰρ δεῖ μὴ τἀληθῆ λέγειν, καὶ τῆς ἐκεῖνου φιλίας παραπολάθειν καὶ τεθνηκότος;

Αἱ δὲ τῶν ἡθῶν ὁμοιότητες μιᾶς ἐδόκουν ψυχῆς· οὐ γὰρ τὰ μὲν πρὸς τὴν φύσιν δεξιοί τε καὶ ἴσοι, τὴν δὲ γνώμην ἀλόγριοι, ἀλλὰ χαρίεντές τε ἄμρω καὶ τοῖς καλλίστοις ἐφηρόμενοι καὶ ἤθεσι καὶ παιδεύμασι· τῶν γὰρ ἄλλων σκυθρωπαζόντων, καὶ κόμην τρεφόντων, ὡς τε ταύτη δοκεῖν περιττοί, καὶ τᾶλλα ποιούντων οἷς τὸ δοκεῖν θηρᾶται, ἀλλ' οὐ τὸ εἶναι δεικνύται, ἡμεῖς ἐν γλώττῃ ποιούμενοι τὴν ἐπίδειξιν, καὶ τὸ περιττὸν ἐν τοῖς παιδεύμασιν ἐνδεικνύμενοι, οὐδὲ τῆς πολιτικῆς ἡμελοῦμεν χάριτος, τὸ εὐτράπελον αὐτῆς καὶ ἀδόλεσχον ἀπο-

πτύοντες, ζηλοῦντες, δὲ τὸ εὐάγωγόν τε καὶ περιδέξιον. Ἐμέλλομεν δὲ ἄρα ποτὲ τῶν ἡλῶν ἐσσεὶ κοινωνοῦντες, μὴ τὰ αὐτὰ διὰ παντὸς αἰρεῖσθαι μαθήματα· ὅθεν ἐγὼ μὲν πρὸς φιλοσοφίαν μετεσκευαζόμεν, καὶ πάντα τὸν ζῆλον πρὸς ἐκείνην μετήγαγον· ἱκανῶς γὰρ τὴν γλῶσσαν ἐνασκηθεῖς, καὶ τοὺς σοριστικούς τῶν λόγων ἀκριβωσάμενος, πολλάς τε ταιαύτως ὠδινήσας γονάς, καὶ πολλοῖς πεῖραν τῆς ῥητορικῆς παιδεύσεως παρσχόμενος, ἐπὶ τὴν ἐτέραν μοῖραν τῶν λόγων ὅλοις ἰστίοις ἀπηνέχθην φερόμενος.

Ἐγὼ μὲν οὖν οὕτως, καὶ πρὸς ταῦτα ἐπειγόμενος ἦν· τὸν δὲ ἢ παρὰ τὴν ὀρθογραφίαν πονοῦσα νεότης συρρεῦσασα, ἐπὶ τὸ καθηγεῖσθαι ταύτης ἠνάγκασέ τε καὶ μετεβίβασε· δυνεῖν οὖν ἐλκόμενος, ἀνάγκη καὶ ἔρωτι, ἐμοὶ περὶ τούτου συμβούλω χρησάμενος, ἐπέδωκε τοῖς ἔλκουσιν ἐχυτόν, τὴν δευτέραν μερίδα τῶν λόγων προθέμενος, καὶ τὸ φιλόσοφον ἐν ἡθεσί τε καὶ πράξεσιν ὑποσχόμενος.

Τὰ μὲν οὖν πρῶτα ὑπερχυμμάτευσεν οὐ κρίσει μᾶλλον ἢ νόμῳ· ἐκείνη μὲν γὰρ προκαθῆσθαι εὐθύς δίκαιος ἦν, ὁ δὲ νόμος οὐχ οὕτως ἐποίει. Ἦγοῦμεθα γοῦν καὶ τοῦτο φιλόσοφον, ὅτι μὴ πρὸς τὴν τέχνην τὸν θρόνον ἐζήτησεν, ἀλλὰ τῷ θρόνῳ τὴν τέχνην προσήρμοσεν, ἢ μᾶλλον, εἰ δεῖ τάληθές· εἰπεῖν, ἀντιστρέψας τῆς τέχνης ἐκείνον ἀνήρτησεν· ἐποίησε δ' ἂν ἐντεῦθεν Αἴσωπος μῦθον οὐ Φαέθοντος· ἠνιοχοῦντος ἡλικιῶν ὄχημα, ἀλλὰ τοῦ ἡλίου τὸ κείνου κινεῦντος καὶ μετὰγοντος. Οὕτω γὰρ ἤψατο τοῦ μαθήματος, μᾶλλον δὲ οὕτως αὐτοῦ καθηγήσατο, ὡς τὴν γραμματικὴν στοιχεῖον πάλαι δοκοῦσιν πάσης παιδείσεως, τέχνην πεποικηκέναι τεχνῶν καὶ ἐπιστήμην ἐπιστημῶν, οὐκ ἀλόγως παρκατιθεῖς τὴν παιδείουσι τοῖς μετέχουσιν, οὐδὲ τὰ δεύτερα πρῶτα ποιοῦμενος, ἀλλὰ λόγῳ αὐτὰ διακρίων, καὶ τὰ μὲν ἀρχὴν τιθέμενος, τὰ δ' ἐκατῆθεν συνακίρων τε καὶ συντιθέμενος, τὰ δ' ἐπὶ τούτοις ἐπάγων, καὶ ὡς ἐπιμέμικται ζῦμ-

πασα λογική τέχνη τῷ μᾶθῃματι διερμηνεύων τε καὶ διπρα-
φῶν· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀρχάς τῆς εὐρέσεως, τῶν
στοιχείων ἐκδηγούμενος, καὶ εἴ τις Κάδμος πρῶτος ἐγένετο
εὐρετής, εἴτε τινὲς Φοίνικες μετὰ ταῦτα, καὶ ἄλλος ἄλλο τι
εφευρίσκων καὶ προστιθείς.

Τὰς δὲ διαλέκτους ὡς ἄριστα διακρῶν καὶ ἐπακριβοῦμενος,
καὶ διαφορὰς αὐτῶν καὶ κοινωνίας ἐφερμηνεύων, καὶ ὡς φιλο-
σοφίας καὶ μουσικῆς γέμει τὸ μᾶθημα, οὐχ ἥμισυ δὲ καὶ τῆς
ἀριθμητικῆς ἀναλογίαις· ὅθεν αὐτῷ τὴν μὲν τῆς προσωδίας τᾶσιν
μουσικῶς, τὴν δὲ ποικίαν κοινῶς οὕτως τε καὶ φιλοσόφως, τὴν
δὲ ὁμολογουμένην διάλεικτον γεωμετρικῶς ἀπὸ τῶν ὁμολόγων
μεγεθῶν τὰς ἀρχάς τῆς ἐξηγήσεως εἰληφώς· τὸν τε ἀναλογικὸν
ὄρον κατὰ τὰς πρώτας ἐπιστήμας φιλοσοφῶν, καὶ τᾶλλα ὁμοίως
προστιθείς καὶ ἐπιδεικνύς, ὅς τις ὁ τόνος, ὅτι ἀπλῆτές σύστημα
καὶ κατὰ τὸν ἐπόγγδοον λόγον διεστηκόσ, καὶ ὡς ἡ μὲν ὀξεῖα
διὰφορον ἐν τοῖς γένεσι τὴν ἡχώ δέχεται, ἥ τε βαρεία χαλῶσης
ἐστὶ τῆς φωνῆς, καὶ ὡς ἄμφω μὲν τάσει, ἀρχαί δὲ τῇ μὲν,
ἄνεσις, τῇ δὲ, ἐπίτασις· καὶ ὡς ἄλλως μὲν ἐν τοῖς καθαπτοῖς
ὄργανοις νοοῖντο ταῦτα καὶ γίνονται, ἄλλως δὲ ἐν τοῖς λογι-
κοῖς καὶ μελωδικοῖς διαστήμασι, καὶ ὡς ὀξύτητος καὶ βαρύτητος
μέσον τι, ὁ τρίτος τόνος, ὅθεν καὶ τοῦνομα ἔσχηκε, μεριζόμενος
καὶ περισπώμενος ἐφ' ἑκάτερον.

Ἐς δὲ τὴν Ἀριστάρχου καὶ Ἀπολλωνίου τέχνην ἐκυτὸν
καθίσις, μᾶλλον ἐδείκνυε τὴν τῆς γραμματικῆς τέχνην, τίνα τε
τὰ ἐπιφερόμενα ῥήματα, καὶ τίς ἡ τούτων διαφορὰ, τίς τε ἡ
τῶν ὑποτακτικῶν ἄρθρων σύνταξις, καὶ τίς ἡ διαφορὰ τῶν ἐν
προτακτικοῖς πρὸς τὰ ὑποτακτικά, καὶ διατί μὲν ἀντὶ τοῦ ὀνό-
ματος αἱ ἀντωνυμίαι ἐπενοήθησαν, τίνες τε τῶν συνδέσμων ὀρθο-
τονοῦσι τὰς ἀντωνυμίας, καὶ τίς ἡ τούτων αἰτία.

Καὶ ἵνα μὴ τὰ καθέκαστον λέγων διατρίβω, μόνος ἐκεῖνος
τῶν πάντων τὴν τέχνην ὡς ἐνῆν διηκρίβωσε, καὶ τὰς φιλοσό-

φους ἀρχὰς οἷόν τινας ἀργυρίτιδας φλέβας τῷ καλλίστῳ τούτῳ κεκρυμμένας μαθήματι, ἐφευρέ τε καὶ ἀνεστόμωσε. Τοῦ δὲ τῶν ποιημάτων μέρους ὅπως ἐφρόντισε καὶ ὡς ἤδει ταῦτα διακρίνειν καλῶς, τί ἂν τις ζητήσῃεν ἄλλο τεκμήριον, ἢ τοὺς ὅσοι τῆς ἐκείνου γλώττης ἐμφορηθέντες, παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ἐστᾶσι τῆς ἐξηγητικῆς περὶ ταῦτα τέχνης τε καὶ δυνάμεως; Ἐπειδὴ γὰρ ἤδει τοὺς Ἑλληνας μυστηριώδεις ὄντας καὶ τελειοτικούς τὰ πολλά, καὶ ἀπόρητον ἔχοντας τὴν ἀλήθειαν ὑπὸ φουλοτέρῳ τῷ σχήματι, περιήρει τὸ περικάλυμμα καὶ τὸ ἐκκεκρυμμένον ἀπεγύμνου θεώρημα. Τοιγαροῦν αὐτῷ ἢ μὲν κ.

φ. 91. Θεμενὴ χρυσοῦ περὶ Ὀμήρῳ σειρά, στάσις τις ἐδόκει τῆς περιφορᾶς τοῦ παντός, Ἄρης δὲ δεσμούμενος, ὁ θυμὸς ἐγινώσκειτο ἀρρήτῳ δυνάμει τῶν λόγων, ὅς τις τε διδασκαλικὸς καὶ διὰ τῶν ὄτων τῆς ψυχῆς ἐφικνούμενος, καὶ ὅς τις οἰκοθεν ἄλλεται· ἢ δὲ φίλη πατρὶς πρὸς ἣν οἱ περὶ τὸν Ὀδυσσεᾶ ἀπὸ τῆς καταφραγματιότητος ἠπειγόντο, ἢ ἄνω ὑπενόειτο Ἰερουσαλήμ, ἐν ἣ πρώτως γεγεννημένους ὁ πολυπαθῆς οὗτος χῶρος ἐδέξαστο, ἐν ᾧ δὴ, εἰ μὴ πρὸς ἐκείνην ἐπειγοίμεθα τῇ τῆς ἡδονῆς ἀπάτῃ δελεαζόμενοι, εἰς θηρίων ἰδέαν ἀπὸ τῶν κρειττόνων μορφῶν μεθιστάμεθα.

Τοιοῦτος Ὀμηρίδης ἐκεῖνος ἦν, οὐ κατὰ τοὺς πολλοὺς προσέχων τῷ γράμματι, οὐδὲ θελγόμενος τῷ μέτρῳ τὴν ἀκοήν, οὐδὲ τῷ φηνομένῳ διδούς, ἀλλὰ τὸ ἀπίθετον κάλλος ζητῶν, λόγῳ καὶ θεωρίᾳ διασχῶν τὴν ὕλην, καὶ εἴσω τῶν ἀδύτων γενόμενος. Οὕτως αὐτῷ Ἐπίχαρμοί τε καὶ Ἀρχίλοχοι, Νίκανδροί τε καὶ Πίνδαροι, καὶ ἡ λοιπὴ ποίησις ἐγινώσκειτο, ὅση μὴ ἄνευ μουσικῆς ἐπιπνοίης ἐπὶ τὸ λέγειν ἐχώρητε.

Τοιοῦτος ἐκεῖνος περὶ ταῦτα γενόμενος, καὶ πᾶσαν ὁμοῦ θέλξας ἀκοήν καὶ διάνοιν ὅση τε φιλόσοφος καὶ ὅση φιλόμυθος, τὸ μὲν, γλαφυρῶς τῷ μύθῳ ἐπεξερχόμενος, τὸ δέ, ἡρέμα τοῦτον ὑπανοίγων καὶ δεξιότατα λύων τοῦ νοήματος τὸν δεσμόν, τοῦ

μειζονος ἤξιώθη παρὰ ταῦτα βαθμοῦ, ἔνθα δὴ καὶ πλέον ἐξέλαμψε χωροῦντα τὸν δίσκον τὸ οἰκεῖον φῶς ἐφευρών.

Ἡ δ' ἐξ ἀρχῆς ἡμᾶς ἀγαγοῦσα καὶ συμφυεῖς δεῖξασα πρόνοια, ἐς ταῦτό πάλιν ἐκ περιόδου συνήγαγε· καὶ ὁ αὐτὸς ἀμφοῖν χῶρος τῆς διδασκαλίας ἦν, ἐκείνου μὲν τὸν τῆς ὀρθογραφίας, ἐμοῦ δὲ τὸν τῆς φιλοσοφίας θρόνον διέποντος· ἐφείκειμεν δέ, ὁ μὲν σκιαγραφοῦντι γραφεῖ, ἐγὼ δὲ ἐξεικονίζοντι τὸ σκιαγραφούμενον τέλεον· ὁ μὲν γὰρ ἀγράφους παρχλαμβάνων ψυχάς, τὰς τῆς παιδείσεως σκιαγραφῶν ἦν ἀφορμάς, ἐγὼ δ' ἐκείθεν δεχόμενος, χρώμασι διετύπων, καὶ τὴν τελεωτέραν ἀπεδίδου μορφήν.

Τὸ μὲν οὖν ἐμὸν ὄπω; ἔχοι, ἐφ' ἐτέρων κείσεται λόγοις, τὸ δ' ἐκείνου καὶ λίαν ἦν θαυμαστόν, ὅτι τὴν σκιὰν κατάλληλον ἐποίει πρὸς τὴν γρχαφὴν, ὡς περ τις δρυτόμος ἀποξέων πρὸς πεντηκόντορον ναῦν. Τὰ μὲν οὖν παρ' ἐκείνου γινόμενα καὶ τελούμενα, τὰς καλλίου; ἐλπίδας ὑπέτικτεν· ἀρχιερωσύνη; τε γὰρ αὐτῷ βαθμοὶ ἐπηγγέλλοντο, καὶ ἡ ἄνω ψῆφος ἀπὸ τῆς κάτωθεν· οὐδεὶς γὰρ ἦν ὅς τις μὴ πρὸς ἐκεῖνον ὄλαι; ταῖ; ψῆφοι; ἐφέρετο· οὕτω γὰρ ταῖ; ἀπάντων ἤρμοσε γνώμαι; τε καὶ ψυχαῖ;, καὶ οὕτω πᾶσι κατάλληλος ἦν, ὡς εοικέναι τῷ παρὰ πολλῶν ἐκείνω θρυλουμένῳ ἀγάλματι, ᾧ δὴ τέχνη; τι; ἀνδριαντοποιητικὴ τοῦ; ὀφθαλμοῦ; ἐκατέρωθεν φερομένους εἰργάσαστο, ἐστῶτά; τε τοῦ; αὐτοῦ; καὶ συγκινουμένου; τῷ δοκεῖν, ὃ τοῖ; ἐκατέρωθεν ἐφεστῶσι; ἐπίσης ἠφίει τὸν ὀφθαλμόν· οὐ γὰρ ὡ; περ Φωκίων καὶ Κάτων, βρεῖ; καὶ οὐκ ἀνεκτοὶ φανέντες, οὐδὲ κατάλληλοι τοῖ; κειροῖ;, μετὰ τῶν πραγμάτων καὶ ἐκυτὸν προσαπώλεσεν, οὐδὲ σκυθρωπὴν ἐδείκνυ τὴν ἀρετὴν, οὐδὲ μὴ σπουδαίαν τὴν χάριν, ἀλλ' ἕκαστον τῇ τοῦ ἐτέρου σπουδῇ δεικνύ; σπουδαιότερον, ὁμοῦ τε τοῖ; ὁμοίοι; ὁμοιος ἦν, καὶ τῶν ἐκ μέρους γνωριζόμενων καλλίων παρὰ πολὺ· σκυθρωποῦ τε καὶ χριέντος ἐν μέσῳ γενόμενος, ἀμφοτέρο; ἂν ἤδυνε, πρὸς μὲν

τόν, σκυθρωπάσας συμμέτρως, πρὸς δὲ τόν, ἐμμελῶς χριεντισάμενος· εἰ γὰρ καὶ γεγηθῆναι ἐφίκει τῷ βλέμματι, τό τε ἦθος αὐτοῦ πρὸς τὸ χαριέστερον ἐτετόρευτο, ἀλλ' ἢ φροντίς, ἔστιν οὖ, συνῆγε τὰς ὀφρῦς καὶ ἐδέσμει τὸν γέλωτα. Οὕτως εὐάγωγος ἦν τὴν ψυχὴν, οἷόν τις κηρὸς εὐπλαστος καὶ εὐκίνητος, μῆτε ἀπαλὸς ἄγαν καὶ διαρρέων, μῆτε σκληρὸς καὶ ἀντίτυπος, ἀλλὰ δικαιοτάτα τὴν τῶν ἠθῶν ἀρμονίαν· προβέβλητο δὲ ταύτη καὶ τὸ σῶμα οἷόν τις εὐτεχνος ἀνδριάς, πλὴν ὅσον οὐκ ἄψυχος, οὐδὲ ἀνηθοποίητος, ἀλλὰ τὸ μὲν κοινὸν τοῦτο ἔμψυχος, τὸ δὲ τῶν ὀλίγων, κακὴ τῆς ἀρίστης ψυχῆς τῆς εὐ κεκρυμμένης τῷ σώματι, ἡθὸς τε ὑπεμφαίνων χρηστὸν καὶ πάντοθεν ἔλκον τὸν θεωρόν.

Ἐλέγετο δὲ σοὶ ταῦτα μὴ εἰς μάτην πεποιῆσθαι παρὰ τοῦ κρείττονος, ἀλλ' ὑπόθεσιν εἶναι ἀρίστων πραγμάτων· ὅθεν καὶ πρὶν τ' ἐστοχαζόμεθα ὡς ἀρίστου τοῦ γενησομένου, καὶ ἄλλος ἄλλο τί σοι τῶν κρειτόνων στοχαστικῶς ὑπελάμβανε· σοφωτέρη δὲ ἄρα πάντων ἢ πρόνοια, ὅθεν καὶ τὰς ἀπάντων προορήσεις νενίκηκε. Σὺ μὲν γὰρ ἐφ' ἐτέροις κινουῖσιν ἀφείς τὸ γυμνάσιον, ὄψεσθαι πάλιν προσεδόκας, καὶ τὰς χρηστοτέρας ἐλπίδας ὑπέτεινες· ὅθεν καὶ ἀφῆκας μὴ ἀφιέν, πρᾶγμα καινότερον πίστεως, καὶ πρὸς τὴν Πριάμου πόλιν ἐστέλλου, καὶ τὴν τὰ δεινότερα παθοῦσαν Τροίαν, ἧς Κύζικος ἐπισημότερον γνῶρισμα,

φ. 91'. τὸν προκαθήμενον αὐτῆς ἐποψόμενος· θεῖος γὰρ ἦν σοι | καὶ τὸ γένος καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ μεθ' ἡμᾶς τῶν ἄλλων ἀξιοθέατος· εἰς μάτην δέ σοι τὰ ἐλπίζόμενα, μέχρι γὰρ τῶν λόγων αἰ προσδοκίαι, τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων μὴ λαβοῦσαι περαιώσιν. Τίνος με κατεπειν; τίνος καταβοῆσαι με δεῖ; τοῦ πρώτως σε πρὸς τοῦτο κινήσαντος, ἢ τῶν οὐκ εὐκράτων ἀέρων, ἢ τῆς μεταβολῆς τῶν ἠθῶν, καὶ τῆς τῶν συνήθων ἐξαλλαγῆς; Ὡ βῆσκανον χωρίον καὶ πονηρόν, ὃ δυσκράτων ὠρών, αἰ τὴν τοῦ σώματος ἐξίν μετακινήσασαι, οὐ πρότερον ἐλήξτε τοῦτο πράττουσαι, πρὶν

ἂν στάσει πικτελεῖ περαιῶσαι τὴν κίνησιν. Ὡ ποῖν ἀθροίσαιμι θρηνώδη ῥῶδην, ποῖον δὲ μέλος ἐπὶ τῇ συμφορᾷ ἀνακρούσομαι, ὅς γε καὶ ἀμβλύς εἰς λόγων γονᾶς γέγονα, καὶ οὐκ ἔχω τί φθέγγομαι, ἢ τί πρότερον τῶν σῶν ἀνακλαύσομαι; μᾶλλον δὲ ἔμελλον ἐπὶ σοὶ μ' ἐπιλιπεῖν καὶ τὰ δάκρυα, ὡς τε μὴ δ' ἔχειν ὧ τὸ πάθος κουφίσομαι· τὸ γὰρ φλεγμαῖνον τῆς ἀλγηδόνος καὶ τὰς τῶν δακρύων ἀποξηραίνει πηγᾶς.

Ἐγὼ μὲν ἄλλους ἐπὶ σοὶ λόγους ἐπραγματευόμεν, οὓς πολλὰκις αὐτὸς ἐκίνει, ἐπὶ πολλοῖς θεωρήμασιν, ἔμελλον δὲ ἐπὶ τὴν ἐπικήδειον ταύτην ἀποτελευτήσῃν μελοποιεῖν· ὧ ψυχῆς χάριτος διαφαινομένης τῷ σώματι· ὧ κράσεως ἡθῶν· ὧ συμμετρίας μελῶν· ὧ συμφωνίας κελοῦ πικτός· ὧ τῆς ἐν λόγοις ἡδονῆς τε καὶ τέρψεως· ὧ τῆς ἐν σιωπῇ εὐκοσμίας καὶ καταστάσεως· ὧ νοῦ γεννῶντος, καὶ γλώσσης ἀπτικίζούσης, καὶ λογισμοῦ κρίνοντος, καὶ μνήμης συναθροίζούσης, καὶ δικαιοσύνης ἐπιβαλλούσης, καὶ φαντασίας ὀλίγον ἐμποδιζούσης τῷ νῷ· ὧ τῆς περὶ τὸ λέγειν δυνάμεως, καὶ τῆς περὶ τὸ πλάττειν εὐφυΐας, ὅποτε σοὶ τὰ τῆς ὀρθογραφίας διεποικίλλετο· ὧ τῆς ἀρχαίης ἡμῶν συνηθείας καὶ ὀμιλίας, καὶ τῆς ἐξύστερον συμπνοίας καὶ ἀνακράσεως· ὡς ἀπόλωλε πάντα καὶ ὄχετο, καὶ ἡ περικαλλῆς αὕτη χρεῖα εἰς κόνιν ἀπετελεύτησεν· ὄφελόν σοι συνεῖναι κατακρατήσαντός σου τοῦ πάθους· ὄφελον τῶν τελευταίων ἀκούσασαι λόγων, τοὺς δὲ καὶ προσεῖπειν· ὄφελον καὶ συναπελθεῖν, ἢ καὶ προαπελθεῖν, ἐπὶ σοὶ γὰρ μόνω ὁ ἐπιτάφιος ἔκειτο· ἀλλ' ἐπεὶ οὐ κατ' ἐλπίδας ἡμῖν τὰ πράγματα γέγονε, καὶ διηρέθη ἀφ' ἡμῶν ὁ τῶς μὴ διακρούμενος, ἡμεῖς μὲν ἐπὶ σοὶ σισθέντες καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τοὺς λογισμοὺς, οὐ πρότερόν γε παυσόμεθα ἐπὶ τῷ σῷ πάθει δεινῶς συγκινούμενοι, ἕως ἂν εἰς αὐτὸ τὸ πέρας τῆς ζωῆς καταντήσῃμεν. Σὺ δὲ ὑψηλότερον ἡμῶν γεγονώς, καὶ τοῦ νοητοῦ κόσμου ἔνδον γενόμενος, τὴν ὕλην ἀφείς κάτω μετὰ τοῦ σώματος, μὴδ' οὕτως ἡμῶν ἐπιλάθοιο, μὴ δ' ὅτι

σοι φευκτός ὁ κάτω κόσμος, διὰ τοῦτο καὶ τῆς φιλτάτης κα-
τολιγῶρει ψυχῆς· ἀλλ' εἴ τις ἐστὶ καὶ παρ' ὑμῖν τοῖς ἔξω σώ-
ματος μνήμη, μνημονεύοις ἀεὶ καὶ πρεσβεύοις, εἴ τις σοι κἄν
τούτῳ δύναμις πάρεστιν, ὡς ἂν ὁ βίος ἡμῶν μετριώτατα
διεξάγοιτο.

Δ.

φ. 102.

Μονοδία εἰς τὸν τοῦ Ἀκτουαρίου ἀδελφόν.

Ἦ ποίας ὁ δαίμων ἀφορμὰς λόγων ὡς περ ἀπὸ τραγικῆς μοι
σκηνῆς ἐχορήγησεν· ὦ οὐρανὸν ἐλπίδων ἐπὶ σοὶ στερήσας, τὴν
ἀπροσδόκητον τυχτὴν συμφορὰν ἐπεισήγαγεν! Ἐγὼ μὲν γὰρ
ᾄμην, φίλτατέ μοι πάντων ἀνδρῶν, τὴν τῶν λόγων ἐπὶ σοὶ
ποιεῖσθαι ἐπίδειξιν, καὶ σεμνύνεσθαι τοῖς μαθήμασιν οἷς ἐξ ἀρ-
χῆς ὠμιληκῶς παρὰ σοὶ τῆς ἀρίστης ἐτύγχωνοις κρίσεως, ἣν δὴ
ἐπ' ἐμοὶ ἐψηφίζου, τὸ μὲν, τῇ ἀληθείᾳ, τὸ δέ, τῇ φιλίᾳ διδούς,
καὶ δι' ἀμφοτέρων τῶν ἐν μαθήμασι πάντων κρατούντων ὑπερ-
τιθείς· σὺ δέ μοι μετὰ τῆς ἐν τῷ νῦν κρίσεως, καὶ τῶν ἐν τῇ
γλωττῇ ψήφων ἀθρόως ἐστέρησαι, καὶ τὸν τῆς εὐγλωττίας
πλοῦτον παρὰ δόξαν εἰς ἀφωρίαν οἴχῃ μεταβεβληκῶς· καὶ ὁ
πολλοῖς ταῖς ἐσχάταις προσθεῖς ἀνιπνοαῖς καὶ τὸ τῆς ζωῆς
μέτρον ἐκτείνεις, εἴπω γὰρ καὶ τοῦτο θηρήσας, καὶ κατέχων
ἐπειγομένην ἐκ τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν, σεαυτῷ ταύτην οὐκ
ἐχαρίσω τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἀθρόον ἀπέπτῃς, καὶ παρ' ἐλπίδας
οἴχῃ, οὐ φαρμάκοις τὴν νόσον, οὐ μηχαναῖς ἐπισχῶν τὴν ψυχὴν!

φ. 102*.

Ἄλλ' ὄντως σοφὸν ἢ πρόβουλον, καὶ τῆς σῆς εὐτεχνίως σοφω-
τέρων· ἵνα γὰρ μὴ χρόνῳ κάμων ἀντεπεξέλθῃς τῷ ἀρρωστήματι,
ἔφθασε τῷ θανάτῳ τὴν σὴν ἐπίνοιαν, καὶ προὔλαβε τῇ φύσει
τὴν τέχνην, ἵ' ὁμοῦ τε γνώσῃ τὴν νόσον, καὶ μὴ ἔχῃς ὅ ἀπόσῃ

τὸ προσβάλλον. Ἐμοὶ δὲ καὶ μεῖζόν τι ἄλλο ἐπινενόηται· ὡς ἐπεὶ περ ἔδει σε θνητὸν ὄντα θανεῖν, τούτῳ δὴ τῷ τρόπῳ ἔδει· ᾧ δὴ καὶ τέθνηκας· νόσον μὲν σοὶ μὴ προσβάλεῖν πολλάκις ἤττηθεῖσταν ἐν ἀλλοτρίοις παθήμασιν, εὐθύς δὲ τὸν θάνατον ἐπέλειθεῖν, ὃν οὐδ' ἀπ' ἄλλων σωματῶν ἀπῶσσι ἐπήρκεσας.

Ἄλλ' οἷα φιλοσοφεῖν προῆγμαί, οἷους δὲ λογισμοὺς ἐπεισεῖάλλω τῷ πάθει, ὁποίοις δὲ λόγοις πειρῶμαι τὴν συμφορὰν ἀποκρούσασθαι· ὃ ποῖ τραπεύμενος παραμυθίσαν εὐρήσω τοῦ πάθους, ποίων δὲ λόγων δραζόμενος, παρηγορήσω τὸ λυποῦν τῆς ψυχῆς, μᾶλλον δὲ πρὸς ποῖα μετακλιθεῖς, ἤττονά μοι ποιήσω τὴν συμφορὰν; τὰ τε γὰρ περλεηλυθότα αὐξάνει τὸ πάθος εἰς μνήμην ἰόντα, καὶ τὰ παρόντα εἰς ἀφορμὴν μοι δακρύων καθίσταται· βαλλόμενος δὲ ἐκατέρωθεν, ἴσκις ταῖς συμφοραῖς τελευτεύομαι, καὶ τῶν μὲν παρῳχηκῶτων ἡδονῆν ἐχόντων τῇ μνήμῃ, τῶν δὲ νῦν ὄντων λύπην ἀντίμετρον, αὐτὸς ἐν ἀνομοίοις πράγμασιν ὁμοιον πάθος ὑφίσταμαι.

Ἄλλὰ τὰ μὲν παρόντα, πρόδηλα πᾶσι καὶ λόγων εἰς γνῶσιν οὐ δεῖ· ἀθρόως γὰρ ἀφήρησαι τὴν ψυχὴν, καὶ κόνις ἡμῖν ἀπροδόκητος δέδειξαι, μικρά τινα ἐπ' αὐτῷ τῷ θανάτῳ φθεγγόμενος, καὶ ὅσα ψυχὴ συστελλομένη πρὸς τὴν ἐκεῖθεν πορεῖαν φθέγγεσθαι δύναται. Τὰ φθάσαντα δέ, φύσις καὶ τρόπος, ἡ μὲν ἐκ πατέρων, ὁ δὲ ἐκ παιδείας, ἀντιφιλοτιμούμενά τε ἀλλήλοις καὶ ἀντερίζοντα. Ἡ μὲν γὰρ ἀνεπιτηδεύτῳ κάλλει σεμνυνομένη, κρατεῖν ἡξίου τοῦ ἐπικτήτου φρονήματος, ὁ δὲ διὰ τῶν μαθημάτων κοσμούμενος, οὐκ ἠνείχεται τῆς ἀνασκήτου περὶ τὴν φύσιν φιλοτιμίαις φέρειν τὰ δεύτερα· ὅθεν σφοδρὰ μὲν ἐν ἀμφοτέροις ἡ ἀμιλλα, τὸ δὲ νικῶν οὐκ ἦν, ἀλλ' ἰσοπαλῆς ἡ μάχη, καὶ τοῦ κράτους ἡ ψῆφος κοινή. Ἐπέπρεπέ που δέ σοι καὶ ἦθος τῷ λόγῳ κατὰλληλον· καὶ τὰ μὲν σωματικὰ τοῖς ψυχικοῖς ἐρριδρύνετο, τὰ δὲ ψυχικὰ τοῖς σωματικοῖς ἐλαμπρύνετο, ἡ μᾶλλον ἀμφοτέρω καθ' ἑαυτὰ κόσμια, τῆς πρὸς ἀλλήλα κοινωνίας μὴ ἐπιδεόμενα.

Τὰ μὲν οὖν ψυχικά, ἐλευθεριότης φρονήματος, καὶ νοῦ ταχυτή, καὶ χωρία μνήμης ἀπέριττα, παιδεία, τε σύντομος πρόσληψις, καὶ τῶν προσειλημμένων ἀκίνητος κατοχή, ὀξύτης τε βεβηκυῖα καὶ στερεωτάτη ἀγχίνοια, τό τε ὀξύρροπον τῷ βεβηκότι πεδούμενον, καὶ τοῦτο τονούμενον τῷ ὀξεῖ· ἐφ' οἷς παραλόγως τὸ πρᾶον ἐπισυμβαῖνον καὶ τὸ ἀόργητον, τὴν ὄντως ἡμῖν ἀρμονίαν ἐδείκνυε, λόγοις ἀνομοίοις τὴν συμφωνίαν προβάλλον. Τὰ δὲ σωματικά, σώματος κάλλος, τὴν φιλοτιμίαν ἐμφαίνον τοῦ πλάστου, ἰσχύς τε καὶ βώμη, καὶ ὁμιλίας χάρις, καὶ μουσικὸν μέλος φωνῆς, καὶ χειρῶν ἐπιτηδεϊότητος ἐνέργεια· οἷς πρῶτα μὲν τὸν σὸν ἀδελφὸν ὁμοῦ καὶ πατέρα, κοινὸν δὲ τοῦ καθ' ἡμᾶς γένους νομέα τε καὶ διδάσκαλον, οἷά τισι Σειρήνων θέλγων ᾠδαῖς πρὸς ἑαυτὸν εἶλκες, μᾶλλον δὲ ἢ τὸν σίδηρον ἢ μαγνητικὴ ἀπορρήτῳ τῷ ἔρωτι. Ὅθεν νεκρὸς τᾶλλα γενόμενος τῷ θεῷ καὶ πρὸς τὴν θείαν ζωὴν πάλαι μεθαρμοσάμενος, ἐπὶ σοὶ καὶ ἔζη καὶ βιώσιμον τὸν ἐνταῦθα ἀέρα ἐνόμιζε, καὶ τοῖς σοῖς ὡς οἰκεῖοις φιλοτιμούμενος ἐγάννυτο οἷα εἰκόσ, καὶ θαυμασιῶς ἐκαλωπίζετο· ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἄλλην ἡλικίαν τῇ καταλλήλῳ γνώμῃ πρὸς ἅπαντας, πρὸς μίαν τὴν σὴν ψυχὴν ἀρμοσάμενος, σύμφωνον παρὰ πάντων τὴν εὐφημίαν ἐκράτησας.

Καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἢ τέχνης ἀκριβεῖα μόνῃ σεμνυνομένων, ἢ μουσικῷ κράματι τῶν ἠθῶν, αὐτὸς δι' ἀμφοτέρων κτησάμενος τὸ ἐξάίρετον, οἷς μὲν ἔδει τῆς τέχνης, τὴν γνώμην ἐκίρνας, οἷς δὲ ἔδει τῆς γνώμης, τὴν τέχνην ἐμίγνυε, οἷς δὲ ἀμφοτέρων, προσῆγε ἀμφοτέρα.

Τέχνης δὲ νῦν ἐπιμνησθεῖς, ποίοις δάκρυσιν ἐπαρκέσω πρὸς τὴν θαυμασίαν ἀπολωλυτῆν ἰατρικὴν, ἢ τοὺς ἄλλους φυγοῦσα, σὲ μόνον οἰκητήριον ἑαυτῆς ἐποίησας; ἔφυγε δὲ ἢ μισουμένη, ἢ μὴ χωρουμένη· σὲ δὲ καὶ ἀγαπήσαντα καὶ χωρήσαντα, διαφέροντως καὶ ἡγάπησε καὶ πεπλήρωκεν ἑαυτῆς, οὐκ ἀθρόον ἐπεισελθοῦσα, οὐδὲ συγκεχυμένοις τοῖς μέρεσιν, οὐδ' ἀπὸ κεραλῆς

ἐπὶ τὰ κάτω μέρη τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ κατὰ μέρος καὶ ἀπὸ τῶν στοιχείων, καὶ ὡς ἔδει τέχνην ἐπισελθεῖν πρὸς ψυχὴν. Οὕτω δέ σοι πάντα ἠκρίβωτο, ὅσα τε φύσεως ἔχεται τῆς τε κοινῆς καὶ ἰδίας, αἶ τε διάφοροι κράσεις, ὅσα τε εἰς πρόγνωσιν ἤκει τοῖς φθάνουσι συμβόλοις τὸν θάνατον, καὶ ὅσα εἰς διάγνωσιν τῶν τε αἰτιῶν, καὶ ὅσα συμπίπτει· καὶ ἵνα μὴ τᾶλλα καθέκαστον λέγω, σφυγμῶν θεωρίας ἀπαριθμούμενος, καὶ χρεῖας μορίων, καὶ ὀργάνων ἐνέργειαν ὡς ἀρκεῖν, εἰ καὶ μὴ τὰ Ἴπποκράτους παρῆν, ἀπὸ γλώττης; φθέγγεσθαι ὅσα ἐκεῖνος τοῖς γράμμασι.

Διὰ ταῦτα τίσι τῶν πάντων οὐχὶ σεβασμιώτατος ἐδόκει ὁμοῦ καὶ ἐρασμιώτατος; τίνα δὲ οὐκ ἔθελγες ὁμιλῶν, παιδιαῖς καταμιγνύων χάριτας, τοῦτο δὴ τὸ τῆς σῆς μούσης, καὶ νῦν μὲν ἐπαίρων καὶ διαχέων τὴν ψυχὴν, νῦν δὲ τῶν κεκρυμμένων ἐμπιπλῶν μαθημάτων, καὶ δι' ἀμφοτέρων καλλίονα ἐργαζόμενος; Ἐμὲ δὲ καὶ πάντων μάλιστα ἀρρήτοις θελγήτροις κατεῖχες, τέρπων ὡς ἥδιστα, παρὰ μέρος δὲ καὶ τερπόμενος, τὸ μὲν, διδούς, τὸ δέ, προσλαμβάνων, καὶ χαίρων δι' ἀμφοτέρων, καὶ χαίρειν ποιῶν, οἷς τε παρεῖχες καὶ οἷς ἐλάμβανες· ἐγνώριζον γάρ σου τὴν ψυχὴν διὰ τῶν ἐμῶν χαρακτηρῶν, καὶ συγγένειαν ἄρρητον τὸ πρᾶγμα οἰόμενος ἥδιστα τε συνωμίλου καὶ τῶν φ. 103. λόγων συνεκοινῶν σοι. Σὺ δέ, ἐπειδὴ περ οὐκ εἶχες συνειναί μοι διὰ παντός, διὰ μέσου συνεγίνου μοι τοῦ παιδὸς προσάγων τὰ σά, καὶ δι' αὐτοῦ καὶ τὰ ἐμὰ κομιζόμενος, καὶ τὴν συνουσίαν οὕτω μοι σοφίζόμενος· εἰ δὲ ποτε καὶ κατὰ τύχην ἀλλήλους ἦν ἐφ' ἔκπων διαμείβεσθαι, σὺ δὲ ἐπέτχες τὸν χαλινόν, καὶ ὡς περ διὰ πολλοῦ με νῦν χρόνου θεώμενος, ἐφίττας τὰ ὄμματα, καὶ τὴν χεῖρα προσβάλλων τῷ τραχήλῳ δεξιῶς τε ἠσπάζου, καὶ φωναῖς εὐφήμεσι παρέπεμπες, τᾶλλά τε λέγων, καὶ ὡς τῆς παικτικῆς μούσης γνώρισμα τῷ βίῳ καθέστηκα.

Ταῦτα μὲν δὴ ἐφ' οἷς σε προλαβὼν ὁ χρόνος ἐγνώρισεν· ἂ

δὲ ἡδέως τῷ λόγῳ γνωρίζων καὶ διηγούμενος οὐκ ἔχω μὴ καθέκαστον ἀποδύρεσθαι· ἅμα γὰρ τί μοι λέλεκται, καὶ οἶδα ὡς ἐπιλέλοιπεν, ἐφ' οἷς ἐπιχεῖται μὲν μοι τὸ δάκρυον, ἐπιλείπει δὲ ὁ τῆ συμφορᾷ λόγος κατάλληλος· ἐν γὰρ οὐδέν ἐστι τῶν σῶν πλεονεκτημάτων, ἐφ' ὧν μὴ συνεπιλέλοιπεν ἐκλελειπότητι ἢ προσήκουσα τῷ πάθει φωνή.

Τὰ μὲν οὖν ἀρχαῖα τῶν σῶν χαρίτων καὶ τοῖς πολλοῖς γνώριμα, αὐτὸς ὡς οἷόν τε τῷ λόγῳ διηγησάμεν, καὶ εἰσέτι διηγῆσομαι τε καὶ ἐπαινέσομαι· ἃ δὲ νῦν ἐπὶ τῆ τελευταῖᾳ συμπεπτώκασιν, αὐτὸς ἡμῖν διήγησαι, ἀνδρῶν κάλλιστε καὶ φιλαδελφότατε, καὶ παρ' ἐλπίδας μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον ζῶν· εἰ δέ σε τὸ πάθος ἔτι κατέχει, καὶ τὴν μουσικὴν ὁ τοῦ ἀδελφοῦ τύμβος ἐπέδησε γλῶτταν, καὶ ταῦτα παρὰ τοῦ παιδὸς ἐκείνου μαθῶν, ἐπιδιηγῆσομαι.

Ὅντως οὐδέν ἐστιν ὃ τὸν θάνατον ἀποκρούσασθαι δύναται, οὐ φιλόσοφος τράπεζα, οὐ σώφρων διαγωγή, οὐκ ἀκριβοῦς δίκαια· ἀλλὰ ταῦτα τὰς μὲν τῶν νοσημάτων ἴσως προσβολὰς ἀποπέμπεται, τὴν δὲ φύσιν οὐκ ἀλλοιοῖ, οὐδ' εἰς ἀθανασίαν μεταποιεῖ τὸ θνητόν· προσβάλλει γὰρ τὸ πεπρωμένον ἐτέρωθεν, εἰ καὶ μὴ διὰ περιττοῦ ἔπεισι τῆς γαστρὸς· ἀλλὰ κἄν πᾶσάν τις τούτῳ ἐπιτειχίσῃ τὴν ὁδόν, τὸ δέ, κεκρυμμένον τῆ φύσει τοῦ σώματος, ἀνερράγη τε ἀθρόον, καὶ τὸ ταμιεῖον διέρρηξῃ. Διὰ ταῦτά σοι καὶ ἀκριβοῦς βιοῦντι λεπτότητι δικαίτης, ἐλευθερίαν μνηστευομένῳ τῷ σώματι, τῆ φύσει ὡς περ ἐπεδρεύουσα πάλαι, καὶ τὰ περὶ τὴν καρδίαν λοχῶσα, ἐκεῖθεν ἀσφαλῶς ἐπεισέβαλε, μᾶλλον δὲ λαμπρῶς ἐντεῦθεν κατέδραμεν ὡς περ ἐξ ἀκροπόλεως, καὶ γέγονέ σοι τὸ μνηστευόμενον, ἢ τεχνικῶς εἰκαζόμενον. Ὅ γὰρ προὔλεγε, πέπονθας, καὶ ἡ προφήτις γλῶσσα ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ἐγνωρίζετο· καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἀπροόρατον τὸ κερκόν, τοῖς ἔξωθεν συμβούλοις οὐκ ἐπισημαινόμενον, σοὶ δὲ ἐπειδὴ κατεῖληπτο τεχνικώτατα, τὰ ἐπὶ τούτῳ κερῆν ἅπαντα, εὐφημοὶ

φωναὶ πρὸς θεόν, τὸ ἐπὶ πᾶσιν εὐγνωμονεῖν καὶ τὴν εὐχαριστήριον προσφέρειν ᾧδὴν. Ἐπεὶ δέ σοι καὶ ὁ παῖς ἐγγύθι παρίστατο, καλὸς μὲν ἰδεῖν, καλλίων δὲ φθέγγεσθαι, ὄλην ἐπ' αὐτῷ διαχυθεὶς τὴν ψυχὴν, καὶ δάκρυα κενώσας τῶν ὀφθαλμῶν, εἶτα καὶ ἀμφοτέραις περιβαλλόμενος ταῖς χερσὶ, καὶ πολλὰ καταφιλήσας τὸν τράχηλον, ἐσχάτως ταύτας ἐδίδου, περιπλοκάς· τοῦ μὲν ἐγγύθι θανάτου μηνυτῆς μὴ γενόμενος, ἵνα μὴ καὶ θροήσης ἀθρόον πλήξας τὴν ἐκείνου ψυχὴν· ἀφανῶς δὲ τῷ θεῷ παρατιθείς, πρὸς ὃν δὴ καὶ πάντων εἰώθεις ποιεῖν τὴν ἀναφορὰν, εἶτα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπιμύσας ὡς ὕπνου μεταληψόμενος, κὲν τούτῳ τοὺς παριστηκότας ὑπεξαχγῶν, τῆς κλίνης ἀνίστασαι, οἶμαι τὴν δύναμιν ὀπόση μετρούμενος· ἀλλ' ἦν ἐτέροις ἢ κρίσις ληπτῆ, σοὶ δὲ τὸ μέτρον οὐκ ἐγινώσκετο σκότους ὁμοῦ πλησθέντι καὶ κατενεχθέντι, καὶ πᾶσιν εὐθύς τὴν οἰκίαν κινήσαντι. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ ἀδελφῷ περιγγέλη τὸ πρᾶγμα, ὧς περ τῆς σῆς ψυχῆς ἐκκρεμάμενος, μικροῦ δεῖν ἀθρόω τῷ πάθει βληθεὶς τὴν ψυχὴν ἐπαφῆκεν· ἐκυτοῦ δὲ γεγονῶς, ἀνορθοῦν τε ἐπειρᾶτο καὶ τοῖς ἄλλοις παρεκελεύετο· τέως μὲν ἀμφίβολος ὢν ἐπὶ σοί· ἐπεὶ δὲ τοὺς δακτύλους τῷ πῆχει προσέβαλε, καὶ τὴν ζωτικὴν ἐκεῖθεν ἐτεκμήρατο δύναμιν, ἐπειρᾶτό τε ἐπαναφέρειν καὶ πρὸς τὸ φρονεῖν ἐπανάγειν, τεχνικᾶς ποιούμενος τὰς προσαγωγὰς· καὶ τι μὲν κατορθοῦν ἔδοξεν, ἐπὶ βραχεῖ δὲ χρόνῳ ὅσον τοὺς περιστῶτας ἰδεῖν καὶ περιπτύξασθαι, τοὺς τε ὀφθαλμοὺς ἀνοίξας καὶ τὴν γλῶτταν κινήσας, καὶ τὰ μὲν εἰπὼν, τὰ δὲ ἐπειπὼν, τελευταίαν πρὸς θεὸν ἀφῆκας φωνήν, ἐφ' ἣ δὴ προσαφῆκας καὶ τὴν ψυχὴν.

ἜΩ κάλλιστ' αὖ τοῦτο προμεμελετηκῶς, κὲν ταῖς τελευταίαις ἀναπνοαῖς ἐπισφραγισάμενος καὶ τῷ καλῷ συναπελθὼν μελετήματι· ὃ τὰς πάντων ψυχὰς εἰς ἑαυτὸν ἀναρτήσας καὶ ὡς περ ἀπὸ λεπτοῦ μίτου τῆς σῆς κατέχων ἀναπνοῆς, τὰ νῦν δὲ κινήσας καὶ διαμερίσας καὶ τῷ θανάτῳ τὸν ἔρηκτον ἐκείνον

ἀποτεμόμενος σύνδεσμον· ὦ πάντα τὰ κάλλιστα ἐν μιᾷ τῆς σῆς συναγαγὼν ψυχῇ, καὶ δι' αὐτοῦ πᾶσι μεταδιδούς καὶ πληρῶν, καὶ πληρούμενος οἰκοθεν, νῦν δὲ συναπελθὼν τούτοις καὶ κενὸν ἀφείς τὸ περι γῆν χωρίον τῶν σῶν ἀρετῶν· ὦ ποῖόν σου πρῶτον ἐπαινέσομαι, ποῖον δὲ ὕστατον; εἰ καὶ μὴ δυνατὸν πάντα, ἀλλὰ τι τῶν κατὰ μέρος ἀπολεξάμενος πρὸς τοῦτο τὸ μέτρον κινήσω τὸν λόγον· σὲ γάρ τις καὶ ἐρρωμένος δακρύσει καὶ νοσῶν ἀποκλαύσεται, ἐν ἀμφοτέροις τοῖς καιροῖς τὰς κατ' ἀμφοτέρᾳ σοὶ ἐπιλογιζόμενος χάριτας· ἔθελγες γὰρ καὶ ὑγιαίνοντα, καὶ ἐρῶντες τοὺς κάμνοντα. Ποῖοι τῶν ἐπιφανῶν οἰκῶν οὐ τῆς σῆς φ. 103* τέχνης ἐπιμνησθήσονται; ποῖοι δὲ πένητες οὐχ ὁμοῦ τε | νοσήσονται καὶ τὸν ἄμισθον εὐεργέτην ἐνθυμηθήσονται; Ἐγὼ δὲ πότε σου τῆς ψυχῆς ἐπιλήσομαι, ἢ τοῦ θρηνεῖν παύσομαι; ἐφ' ᾧ γὰρ ἔχαιρον ζῶντι, ἐπὶ τούτῳ εἰκὸς ἀνιάσθαι θανόντι· ὅθεν μοι νῦν μᾶλλον τοῦ πάθους ἀκμάζοντος, οὔτε τὸ εἰωθὸς ταῖς μωυδιαῖς τῆς παραμυθίας ἀκροτελεύτιον ὁ λόγος οὐμὸς ἔξει, οὔτε παρ' ἐτέρων γενόμενον ἀρκέσει παραμυθούμενον. Ἀλλὰ νῦν μὲν οὕτω μοι δεδαπάνηται ἡ ψυχὴ, καὶ πρὸς πᾶσαν παρηγορίαν ἀνήκοος γέγονα· εἰ δέ μοι τοῦτο σὺ καὶ μετὰ τὴν ἀποδημίαν μεταποιήσεις, τνηκαῦτα καὶ ποιήσω καὶ δέξομαι.

E.

φ. 179. Μωυδιᾶ, εἰς τὸν πρωτοσύγκελλον καὶ μητροπολίτην Ἐφέσου κύρ Νικηφόρον.

Εἰ καὶ σὺ κατέπαυσας εἰς οὐρανὸν ἐκ γῆς ἀπιὼν ὑπὸ φρυκτοῖς ἀοράτοις καθορμισάμενος, ὦ πάντων ἐμοὶ ἀρχιερέων θαυμασιώτατε, ἀλλ' ἐμοὶ τοῦναντίον ἀπὸ τῆς σῆς ἀνόδου καὶ ἐγκαθορμίσσεως περιγέγονε· τί τοῦτο; εἰς τὴν ἐπὶ θάτερον ἰέναι φορᾶν

καὶ τῆς σκυθρωποτέρας τύχης κατάδασιν. Σοὶ μὲν γὰρ τὸ τυχεῖν τῆς κρείττονος ἀπολαύσεως ὁ ἐνταῦθα σκοπὸς καὶ ἡ περὶ τοῦτο πραγματεία καὶ σύνεσις, ἐμοὶ δὲ τὸ τῆς ὀμιλίας ἐκπεπωκέναι, καὶ μὴ ἔχειν τὸ σύνηθες ὄρα̃ν καὶ γλυκὺ θέαμα, ὁ τελευταῖος ὄρος τῆς ἀτυχίας ἐστίν. Ἄλλὰ πῶς δὴ τὴν σὴν ἀποδημίαν κατονομάσαιμι, πότερον ἀπόλειψιν τῆς ἐνταῦθα ζωῆς, ἢ ἐπιτυχίαν τῆς ὑπερφυοῦς καὶ καλλίονος, ὡς τε μὴ δὲ ταύτης ἀφείσθαι, κάκεινης ἐπιτυχεῖν; εἰ μὲν γὰρ τὸ πρῶτον, φεῦ ὀποίου καλοῦ ὁ βίος ἐστέρηται, οἷον τείχους τινὸς περιφράττοντος, ἢ κόσμου καλλύνοντος, ἢ στύλου τινὸς ὑπερείδοντος· εἰ δὲ τὸ δεύτερον, οὐδὲ τοῦτο μὲν στυγνότητος ἄτερ, ἔχει δέ τι τὸ παρηγοροῦν, αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ οἶσθαι, ὡς ὁμοῦ τῶν τε κρείττωνων καταπολαύοις, καὶ ἡμῖν ἐντυγχάνοις τοσοῦτον, ὅσον προΐττασθαι.

Ἔδει μὲν οὖν, ὦ φιλότης· τίς γὰρ ἐμφύχοις σοὶ καὶ αὔθις προσφωνήσω προσηγορίαις· ἔχνη τινὰ ἡμῖν καταλειοπέναί καὶ σπέρματα ἐν ταῖς σαῖς τῶν λόγων πραγματεῖαις τῆς σῆς ἀρετῆς, εἴ ἔχοιμεν ἐκεῖθεν πρὸς τὰς τελεωτέρας ἐργασίας δύναμιν τινα ἐρανίζεσθαι· ἐπεὶ δὲ σοὶ τοῦτο ἢ πεπόνηται, ἢ μεμελέτηται, ἀποχρῶν ἡμῖν ἡ ἐμφυχος καὶ μόνη πρωτοτυπία, εἰ καὶ ὑπερφυῆς τις οὔσα τὸν ἡμέτερον λόγον οἷον ἐξαμαυροῖ.

Ἡτοίμαστο μὲν οὖν ἡ σοὶ φύσις ἐκ πρώτης εὐθύς ἡλικίας οἷά τις κεκαθαρμένη σάνις εἰς ἐγγραφὴν χαρακτῆρος ἀμείνονος· ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν γραφὴν ὁ καιρὸς ἤνεγκεν, εὐθύς σοὶ τὰ παντοδαπὰ ἐκεράννυτο χρώματα, ὅσα τε τῆς πρώτης τῶν ἐπιστημῶν καὶ ὅσα τῶν μετ' ἐκείνην μερίδων ἐστί. Καὶ ἦν μὲν σοὶ ἡ πρώτη φιλοσοφία τὸ σπουδαζόμενον, δι' ἧς ἀναπτεροῦται ἡμῖν πρὸς θεὸν ὁ νοῦς· ἵνα δὲ μὴ οἷον ἄλματι τοῦτον εἰκάσεις, μὴ δὲ ἀλογίστω πτερῶματι, διὰ πάσης ἐφοίτησας πρὸς ἐκεῖνο ἐξεῶς τε λογικῆς καὶ δυνάμεως, καὶ τὴν φύσιν τὰ πρῶτα ζητήσας, καὶ τὰς αἰτίας ταύτης ἀνευρηκῶς, . . . οὕτω τοῖς μαθήμασιν

ἐντετύχηκας, κὰν τούτοις τὰ; ἀσωμάτους φύσεις ὡς ἐφικτὸν
 θηρσάμενος, ἐντεϋθεν ὄλοις ἰστίοις, πρὸς θεὸν ἀνεπτέρωσαι.
 Ἀλλὰ τί ποτ' οὖν τοῦ ἐκεῖσε κάλλους γενόμενος, καὶ τῆς ἀρ-
 ρήτου τῶν θεοποιῶν αἶ καταλιγώρησας, λέγω δὴ
 τοῦ ἐν λόγοις τε καὶ μαθήμασι; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· καὶ βραῆ
 ταῦτα ἂ πεπόνηκας περὶ τε μέτρα καὶ ἔπη, καὶ περὶ
 τὰ κατὰ λογάδην συγγράμματα, οὐ μουτῶν ἔμπλεα μόνον . . .
 χηρίτων ἡδύτη . . . ἀμροτῶν καὶ πλείονος μέρους
 καὶ τοῦ ὑπερκειμένου καλοῦ· ὃ δὴ καὶ οἱ σοφώτεροι τῶν . . .
 ἴνονται ταῖς Μούσαις ἐπορχεῖσθαι τὸν Ἀπόλλωνα φά-
 σκοντες, οἷόν τινα δύνχμιν τοῖς πολλοῖς ἀπο
 τοῦνεμα τῆς σοφίης ὑπερκειμένην. Ἀλλὰ φιλοσοφίης μὲν
 ἐηλάκεις εἰς ἄκρον ἑνεά κοῖς δόγμασι . . . τοῦ
 περιπάτου δόξαις, νόμων δὲ πολιτικῶν κατημέλησας ἢ θεσμῶν
 ἱερτικῶν; κανόσι σωφωτέροις . . . ἢ μέτρα γῆς ἡγνοῆ-
 κεις παντοδαπά, ἢ ὅσα τοῖς περὶ ταῦτα κομψοῖς ἐκπεπόνηται;
 οὐμεινον. Οὐ γὰρ μονοειδῆς, ἀλλὰ ποικίλος ἐγεγόνεις τὰς τέ-
 χνας ἀπάσας, ὅποσαι τε τὸν ἡμεδαπὸν . . . κοσμεῖν εἰδῆσαι, καὶ
 ὑπόσαι τὸν πολιτικὸν βίον σεμνύνουσι· καὶ τό γε θυμικαῖωτε-
 ρον, ὅτι μελιχρὸς ὦν καὶ ἡδύς δυνάμενος, ἀνάλωτος
 ἐγεγόνεις τοῖς πάθεσι, καὶ οὐδὲν σε ἕτερον ἔθελξε κάλλος, μετὰ
 τὸ ἐν προθύροις τοῦ ἀγαθοῦ κείμενον, ἢ τὸ ἐπὶ τοῖς λόγοις, ἢ
 ἀπαθεστάτη προσπάθεια. Ἀλλὰ ποῦ ταῦτα νῦν τὸ
 ἀγαλμα τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ λόγου· πότε δέ σου καὶ δεξιὰ μιν
 ἐπιστολήν, εἶην εἰώθεις ποιεῖν πρὸς τ ἀνθαμιλλώμε-
 νος. Εἰ μὲν οὖν ὡς περ ἐνταῦθα πλησιάζων θεῷ, ὁμοῦ τε προσω-
 μίλεις τοῖς κρείττοσι, καὶ οὐκ ἀπεστάταις ἡμῶν, αὐταρχεῖς ἡμῖν
 τοῦτο, εἰ καὶ βραχεῖ τι μέρει συννεύεις ἡμῖν, καὶ μὴ πικντά-
 πται μετεωρίζοις τῶν κοινῶν ἡθῶν καὶ ἐθῶν· εἰ δέ σε τοσοῦτον
 ἢ νεφέλη ἐξήρπασεν, ὡς καὶ πλέον τι τοῦ ἀδύτου ἐνδοτέρω γε-
 νέσθαι, καὶ τὸν πρῶτον οὐρανὸν ὑπερβέβηκέναι, εἰ μὴ ἡμῖν γε

καὶ τοῦτο, εἰ καὶ μὴ παραμυθίαν φέρον ἐστίν, ἀλλὰ θαυμάσιον
 τινὰ περὶ τὸν φίλον ἠδονὴν καὶ γλυκεῖαν· καὶ ἀρκεσθησόμεθα
 ταῖς εἰκόσι τῆς σῆς ἀμιμήτου φύσεως, ποῖα δὲ αὐταί; αἱ τῆς
 ἀρχιερωσύνης ἀκρότητες, αἱ τῶν ἀρετῶν τελειότητες, αἱ περὶ
 τὰ μαθήματα ἔξεις, αἱ περὶ τὸν λόγον δυνάμεις, τὰ τούτων φ. 179'.
 μὲν ἐλάττω, τοῖς πλείοσι δὲ τιμιώτερα, ὅσα ἐπήρκεις τοῖς χρή-
 ζουσιν, ἢ πλατεῖα χεῖρ, ἢ εὐγενεστάτη μετὰ τοῦ κριτικοῦ φρο-
 νήματος προαίρεσις, τὸ μετρεῖν πάντα πᾶσι, καὶ τὴν ἀλογίαν
 φυλάττειν κἀν τῷ πλείοσι μέρει. Ἄλλ' ὦ τῆς Ἑρесиῶν ἱεραῖς μη-
 τροπόλεως, ἧς ἀντίθετα τὰ χεῖρω πρὸς τὰ προλαβόντα κρείτ-
 τονα, ὡς περ εἴ τις ἐπιλάμποι μέρει τινὶ γῆς ὑπερφυῆς ἥλιος,
 εἴτ' ἀθρόον ἀπολίποι ταύτην, καὶ ὁ μὲν ἐφ' ἑαυτοῦ γένοιτο, ἢ
 δὲ μᾶλλον αἰσθάνεται τῆς στερήσεως τοῦ φωτός. Ἄλλὰ με
 πείθουσι λόγοι σοφῶν, ὡς αἱ τῶν ψυχῶν κρείττους τὰς ἀντι-
 θέτους ῥοπὰς ἔχουσι, καὶ ἐν ταύτῃ θεῶ τε προσεγγίζουσι, καὶ
 οὐκ ἀποστατοῦσι τοῦ ἥττονος· ἔνυλος μὲν γὰρ οὐκ ἂν τοῦτο
 εὐτυχῆσαιε νοῦς, αὔλος δὲ καὶ θεοειδῆς ἀδιάφορον ἔχει τὴν
 πρὸς τὰ ἐναντία ῥοπὴν. Εἰ μὲν οὖν ἔδει πρὸς τὴν σὴν ἀρετὴν
 τοὺς ἡμετέρους λόγους παραβεβλησθαι, οὐκ ἂν δὴ οἶμαι κατὰ
 τὸν σὸν Ἰωάννην οὐδ' αὐτὸν τὸν κόσμον τὰ περὶ σοῦ χωρῆσαι
 συγγράμματα, ἀλλ' οὐδὲ τὸν κρείττονα κόσμον, λέγω δὴ τὸν
 ἀνθρώπινον νοῦν τὰ σὰ νοῆσαι θεῖα νοήματα καὶ διδάγματα·
 ἐπεὶ δέ σοι καὶ μετὰ θάνατον πάντα μεμέτρηται, μᾶλλον δὲ
 αὐτὸς μέτρον πᾶσιν ἐφέστηκας, δέχοιο καὶ τὸν βραχὺν τοῦτον
 λόγον καὶ μέτρησον, καὶ μὴ τῇ σῇ φύσει, ἀλλ' ἡμῖν τοῖς συγ-
 γράφουσι· τί γὰρ ἂν πάθοιμεν ἐν πελάγει γενόμενοι τοὺς ὀφθαλ-
 μούς οὐχ ὀρίζοντι, εἰ μὴ περ αὐτὸς τὴν σὴν ἡμῖν περιγράφεις
 ἀρετὴν, ὧ παντὸς μέτρου κελοῦ, καὶ πάσης στάθμης ἐπέκεινα!

Α.

φ. 109.

Πρὸς τὸν βασιλέα τὸν Μονομάχον.

ὦ βασιλεῦ ἤλιε! καὶ τίς ἄν με καταιτιάσαιτο ταύτην σοὶ προσφυῶς τὴν κλῆσιν ἀρμόζοντα; ἢ γὰρ οὐχὶ καὶ αὐτὸς τῷ κύκλῳ τῶν ἀρετῶν καὶ τῇ ἀγχιστρόφῳ κινήσει τοῦ νοῦ, τῷ τε μεγαλείῳ τῆς φύσεως καὶ τοῦ κάλλους τῷ ἀπαστράπτουσι παύσαν καταυγάζει τὴν γῆν; Ἄλλὰ συμμέτρους μοι τὰς ἀκτῖνας ἐπάφες τὴν τήμερον, καὶ γενοῦ μοι κατὰ μεσημβρίαν ἰστάμενος καὶ βραχυτέρῳ τῷ κύκλῳ φαινόμενος, ἀλλὰ μὴ ἔφορ καὶ ἀπρόσιτος ταῖς μαρμαρυγαῖς, ἵνα μὴ ἐκπλήξῃς τῷ υπερβάλλοντι τῆς αὐγῆς, δύναμιν δέ τινα μᾶλλον θείαν ἐνθήσεις καὶ ἀνακινήσεις θαρραλεώτερον ἀντωπῆσαί σου τῷ ἀρρήτῳ φωτί· εἰ μὴ γὰρ αὐτὸς με πρὸς τοὺς περὶ σοῦ λόγους ὀρμῆς θεοφορήτου πληρώσεις, καὶ τὰς κρυφίους τῆς ψυχῆς ὠδῖνας ἀνερεθίσας, θεόληπτον οἶον ποιήσεις, πῶς ἂν ἐπίπνοὺς τῶν σῶν πλεονεκτημάτων γενοίμην τοῖς μικροῖς τὰ μεγάλα σταθμώμενος, καὶ λόγῳ βραχεῖ τῷ σῷ ἀπειροπλάστῳ μεγέθει περαμετρούμενος;

Σὺ μὲν οὖν ἐν μετεώρῳ τῶν σῶν πλεονεκτημάτων ἰστάμενος καὶ ὑπεραστράπτων λαμπρῶς, ἀνέφικτος καὶ τὸ κάλλος καθέστηκας καὶ τὸ μέγεθος· φιλοσοφίᾳ δὲ καὶ νομοθετικῇ καὶ ἡ σοφιστικῇ τέχνῃ, ἣ μὲν ἐξ οὐρανοῦ, αἱ δ' ἐκ περιπεζίων σφαιρῶν ὡς περ ἀπὸ συνθήματος εἰς ταυτόν σοι ἦκασιν νῦν, οὐχ ὡς τε κρίνειν ἢ δοκιμάζειν τὰ σά, τίς γὰρ τοῦ κανόνος εὐθύτερος; ἀλλ' ἰδεῖν καὶ θαυμάσαι, καὶ τοὺς λόγους δωροφορῆσαι τῷ τούτους ὑψώσαντι· ἐσθήκασιν δὲ ὡς ὄρεῖς λίαν ἀγωνιώσαι καὶ πνευστιῶσαι, καὶ ἰδρῶτι ῥιχνόμενοι, καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων ἀπαγορεύσασιν καὶ τὴν ἤτταν ἐπιδεικνύμεναι. Τὸ μὲν τοι ἦθος οὐ μετηλλάχασιν, ἀλλ' ἣ μὲν φιλοσοφίᾳ, πρὸς τὸ εἶσω κάλλος ὄρεῖ

καὶ νοῦν τοῦ λόγου προβάλλεται, τὸ δὲ τῆς νομοθετικῆς σχῆμα, ὕψου καὶ αὐτὸ ἀνέχει τὴν κεφαλὴν καὶ τὰς τοῦ Διὸς δέλτους αὐχεῖ· ἡ δὲ τέχνη στωμύλη τίς ἐστι καὶ ἐπίχαρις καὶ κεκοσμημένη ἀβρῶς, καὶ πολὺ τὸ ἐπαγωγὸν καὶ αἰμῦλον τοῖς λόγοις ἐπιδεικνύουσα· αὕτη τοιγαροῦν λόγου ἰλαροτάτου συνθήσεται καὶ χαρίεντας καὶ γενεαλογήσασα ἐκατέρωθεν, ἀμφοτέρωθεν σε θαυμάσεται· συνερανίσεται σοὶ καὶ τὸ ἀπὸ τῆς πατρίδος ἐγκώμιον, ἐπαινέσεται σοὶ τὴν εἰς τὸ εἶναι πρόοδον, τὰ ἐπὶ ταύτῃ ἐκπλαγῆσεται | θαύματα, ἐρεῖ τι καὶ περὶ τοῦ κάλλους καὶ τῆς φ. 109' ἐπ' αὐτῷ ἀγλαΐας· ἐφάψεται σοὶ καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ νοῦ πηγῶν καὶ τῶν ἀπὸ τῆς γλώττης ῥευμάτων· ἐπεντροφήσει σοὶ καὶ τῷ ἦθει καὶ τῷ εὐαρμόστῳ τοῦ σώματος· ἐπιθειάσει σοὶ καὶ πλοῦτον καὶ τύχης ὄγκον καὶ περιουσίαν δυνάμεως. Εἶτα τί; χρηστηρίσει σοὶ τὰ ἀπόρρητα, οἰωνοὺς αἰσίους, ὄμφας ἀρρήτους, προρρήσεις ἐναργεῖς, ἀπορρήτους ἐπιστασίς δυνάμεων, καὶ τὸ ἐπὶ τούτοις ἐπαγάγη κεφάλαιον, τὴν θείαν ταύτην τοῦ κράτους ἀνατολήν.

Ταῦτα μὲν ἴσως καὶ πλείω τούτων ἡ τέχνη, εἴ γε μὴ τὴν δύναμιν ψεύδεται, φθέγγεται. Φιλοσοφία δὲ τὰ μὲν, ὡς ἀλυσιτελῆ πρὸς ἔμφυχον ἀρετῆς ἀγαλμα, ταῖς ἐφόδοις αὐτῆς οὐ συλλήψεται, τὰ δ' ὡς πολλάκις εἰπούσα οὐκ ἂν φανεῖη παλιλλογοῦσα, οὐ δὲ ἀνέξεται ἐν ἄλλῳ νῦν, ἢ τῷ τῆς βασιλείας· σε σχήματι καθορᾶν. Σὺ γάρ, ὦ θειότατε βασιλεῦ, ὁμοῦ τε τοῦ τῆς ἀρχῆς οἶα δὴ τις φωστῆρ ἐπιβέβηκας ἄρματος, καὶ πάντες οἱ δοκοῦντες ἀστέρες ἐκρύβησαν· καὶ πρηνὴ τὴν τῆς διφρεῖας ἰσχὺν ἐπιδείξασθαι ὡς περ τις Ὀλυμπιονίκης ταῖς κατὰ πάντων ἐξ ἀπάντων νίκαις κατέστυψαι. Ὡς περ γὰρ ἡλίου διφρηλατεῖν ἐξ ἀνατολῆς εἰκότος ἀποβέβηκεναι τῶν ὀχημάτων τοὺς λοιποὺς φωστῆρας εἰκότως ἂν τις εἰκάσειεν, οὕτω δὴ σοὶ τὰς τῆς ἀρχῆς περιζωσαμένῳ ἡνίας, οὐδεὶς οὔτε συνθέειν οὔτ' ἀντιθέειν ἐξ ἀντιπάλου μοίρας ἠνέσχετο· ἀλλὰ κατάρθωτό σοι ὁ πένταθλος,

καὶ ἤνυστο τὸ παγκράτιον, μηδεὶς σοι συγκαταβάτος εἰς τὸν ἀγῶνα.

Τοῦτό σοι τοῦ κράτους προοίμιον, αὐτὴ σοι τῆς ἀρχῆς ἢ ἀνάφρησις, οὗτός σοι τῆς βασιλείου τέχνης ὁ πρόλογος. Εἶτα θύων τὰ ἐπινίκια, μακρῶ τὸν Ἐμπεδοκλέα τῷ πολυτελεῖ τῆς θυσίας νενίκηκας· ἐκεῖνος γάρ, ἐπειδὴ Πυθαγορικὸς ὢν ἐμφύχων ἀπείχετο, βοῦν ἐξ ἀρωμάτων πλασάμενος, εἶτα τῇ πυρᾷ θέμενος, ἀποφορᾷ Ἰνδικῆς τὴν Ἀττικὴν ἐπλήρωσε γῆν, καὶ νῦν καινὸς θύτης ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς ᾠδαῖς ὁ φιλόσοφος· αὐτὸς δὲ πᾶσαν εἶτω τῆς πανηγύρεως τὴν οἰκουμένην πεποιηκώς, θεῶ μὲν ἀπαρχὰς τοῦ κράτους τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν ἐσφαγίσας, τῷ σιτευτῷ μόνω διὰ σὲ τυθέντι τὴν ἀναίμακτον σφαγὴν ἀντεπενεγκῶν· καὶ δῆτα συμπανηγυρίσας τοῖς εἰσελθοῦσιν ἅττα εἰκόσ, ἀνοίγεις μὲν τοῖς πᾶσι τὰς τῆς εὐδαιμονίας πηγὰς, καὶ πάσας φλέβας χρυσίτιδας συγκεχωσμένας ἀναστομοῖς, καὶ ποταμοὺς ὅλους ἡμέροις ἐπικλύζοντα· ῥεύμασι τῶν βασιλείων ἐκφράττεις πηγῶν, τοῖς τε νέφεσιν ἐπιτάξας αὐθι· γενναῖν, ὡς περτις Ἥλιος τὸν οὐρανὸν κεκλεισμένον ἠνέφισας, καὶ θάλασσαν νέων χαρίτων ἀκηράτων δημιουργήσας, οὐκ ἔστιν ὄντινα τοῖς νόμασιν οὐκ ἐκάθηρας.

Οὕτω δὲ δὴ τὴν παντοδύναμον τχύτην τετελεκώς ἐορτήν, καὶ δευτέρων ἀπήρξω κρητήρων μάλα σεμνοτέρων καὶ πολλοῦ μετεχόντων τοῦ νέκταρος· οὐ δὴ καὶ αὐτὸς εἰς κόρον πέπωκας, καὶ μακαρίεις ἠρίθμημαι· τὸ δὲ ὁποῖόν ἐστι δηλώσω.

Ἐδόκει πάλαι κατὰ κλῆρον προῖέναι ἢ τῆς εὐδαιμονίας καὶ δυσπραξίας πηγὴ, καὶ παῖδες πατρῶν τὰ διάφορα τῆς τύχης· δεχόμενοι ῥεύματα εἰς υἰωνοὺς μετωχέτευσον· ἀλλὰ σὺ πρῶτος τὴν κακίστην ταύτην συγγέας διαίρεσιν, καὶ τῷ τρόπῳ μᾶλλον ἢ τῷ γένει τὰ τῆς εὐτυχίας τελευτεύσας ζυγὰ, τοὺς κλήρους ἡμῖν μετεκίνησας· καὶ πολλοὺς ἂν ἴδοι τις τῶν ἀπτέρων πάλαι γεγονότας ἐκπετασίμου· καὶ ἐγγύτατα τοῦ σοῦ περι-

πταμένους φωτός· οὐ γάρ ἐστιν ὄν τινα τῶν ἐξ ἐκάστης ἐπιστήμης ἢ τέχνης, ἢ τινὸς ἄλλης δυνάμεως τὸ ἐξαιρετὸν ἔχοντα οὐ τετίμηκας· σὺ γε καὶ τὸν πρῶτον ἐσεβάσθης φιλόσοφον, ὅτι μὴ δεῖται ἀρχῶν, καὶ τὸν ἐν μαθήμασιν, ὅτι τῶν εἰδῶν ἐστὶ θεωρὸς, καὶ τὸν φυσικόν, ὅτι τὰς ἀπαρχὰς ἐφσῦρε τῶν στοιχείων τοῦ σώματος, καὶ τὸν ἀποδεικτικόν, ὅτι χρῆται τοῖς οὐσιώδεσι, καὶ τὸν διαλεκτικόν, ὅτι συλλογισμοῖς ἐφοδεύει ἀμφιδεξιῶς, καὶ τὸν σοφισζόμενον, ὅτι παραλογίζεται εὐφυῶς, καὶ τὸν ἀρμονικόν, ὅτι τοὺς λόγους οἶδε τῶν κράσεων, καὶ τὸν ρυθμικόν, ὅτι τὴν τῶν χρόνων ἀναλογίαν ἐπίσταται. Σὺ καὶ τὴν νομοθετικὴν κελόσηκας, ὅτι πολιτειῶν κόσμος ἐστὶ καὶ τῆς ἀπείρου ὕλης εἰδοποιός, πέρατα ὥσανει τοὺς μερικῶς χρόνους περιτιθεῖται τοῖς πράγμασι· καὶ τὴν ῥητορικὴν ἐπόθησας, ὅτι ἐκκτέρωθεν ἐπιχειρεῖ δεξιῶς καὶ ποικιλλεται τοῖς εἶδεσι καὶ ταῖς κρίσεσι. Σὺ καὶ τὸν τοξότην ἐπήνησας κατὰ σκοπῶν ἀφιέντα, καὶ τὸν ἀκοντιστὴν εὐστοχα πέμποντα, καὶ τὸν στρατηγὸν τὴν τῆς φάλαγγος ἀσπίδα συνέχοντα, καὶ τὸν πρωτοστῆτην θαρροῦντα, καὶ τὸν οὐραγὸν τὸν λόχον φυλάττοντα· σὺ καὶ ῥώμην ἐθαύμασας σώματος, καὶ ἀνδρείαν ψυχῆς, καὶ μηχανημάτων ἐπίνοιαν, καὶ | γλώττης περιβολὴν, καὶ λόγου κάλλος, καὶ τέχνης δύναμιν, φ. 110. καὶ μέγεθος ἐπιστήμης; καὶ ὕλων ἀρχιτεκτονίαν, καὶ φύσιν ὀξεῖαν καὶ φρόνημα βεβηκός, καὶ αἰδοῦς ἄνθος καὶ παρρησίαν πρεσβυτικὴν, καὶ σιωπὴν εὐλογον, καὶ λόγον σιωπῆς εὐκαιρότερον, καὶ πάντα ζηλώσας προσφυῶς, ἐκ πάντων συντέθεικας σεαυτόν· οὕτω γάρ σου τὴν ψυχὴν ἀπαλὸν ἐκμαγεῖον πεποίηκεν ὁ θεός, ὡς πρὸς πάντα μεθαρμόζεσθαι εὐφυῶς, καὶ πᾶν μὲν εἶδος δυνάμεως ἀναδέχεσθαι, πρὸς πάντα δὲ λόγον εὐκόλως μεταρρυθμίζεσθαι.

Ὅταν σε ταῖς ἐκ τῶν ἐθνῶν πρεσβείαις θεάσωμαι χρηματίζοντα, καὶ πρὸς τὸ τῆς οἰκονομίας εἶδος ἐμβιβάσω τὸν νοῦν, αὐτόχρημά σε τέχνην λογιζομαι, καὶ δεινότητος μέθοδον· ὅταν

κληροῦντα τὰς ὑποθέσεις καὶ διαιτῶντα τὰς δίκαις, καὶ χειροτονοῦντα τὰς ψήφους, τὴν θείην δίκην φαντάζομαι καὶ πρὸς τὸ ἀδέκαστον δικαστήριον ἀναφέρομαι· ὅταν ἐν ἀρχαιρασίαις σε δοκιμάσω, θαυμάζω τὴν σύνεσιν καὶ τὴν κατὰ λόγον κρίσιν, καὶ τὸ ἀπαρχλόγιστον τοῦ φρονήματος· ὅταν εὐεργετοῦντί σοι προσέξω τὸν νοῦν, τὸ Ἀτλαντικὸν ὄρω πέλαγος, τοὺς ἐξ Ἐδέμ ῥέοντας ποταμούς, τὴν ἀνεξάντλητον πηγὴν τοῦ θεοῦ· ὅταν βλέπω τοὺς Τιτᾶνας κολάζειν ἀναγκαζόμενον, τοὺς εἰς οὐρανὸν τὸ τόξον ἐντείνοντας, ἵνα σὲ τὸν τοῦ θεοῦ παῖδα, εἰρήσθω γάρ, ἐν σκοτομήνῃ κατατοξεύσωσιν, ὅταν ἴδω τεθηγμένην τὴν μάχαιραν, τὴν ῥομφαίαν ἐστιλβωμένην, ἀνημμένους τοὺς ἀνθρώκας, ἀνεστομαωμένας τὰς ἀκτῖνας τῆς πρηστηρίου φλογός, ὅταν ἴδω τὸν τύραννον ἐπὶ κεφαλὴν ὠθούμενον εἰς τὸ βράχθρον, πρὸς ξιφουλκίαν αἰρόμενον, κατὰ γῆς ἐριμμένον καὶ τοῖς δημίαις ἀφεικότα τοὺς ὀφθαλμούς, εὐθύς σε μετατιθέμενον ὄρω καὶ σπενδόμενον τῷ φονεῖ, καὶ πρὸς τὴν χεῖρα ἤμερον βλέποντα τὴν τυραννικὴν. Ὅταν ὀμιλοῦντος ἀκούσω, τῆς Δημοσθένους γλώττης αἰσθάνομαι, τῆς τοῦ Περικλέους, τῆς τοῦ Πολέμωνος, τῆς τοῦ Πλάτωνος, τῆς Λυσικκῆς εὐστομίας, τῆς Ἰσοκράτους σειρήνος, τῆς Ἡροδότου γλυκύτητος, τῆς χρυσῆς γλώττης τοῦ Δίωνος, ἐμψράττω τὴν ἀκοήν, ἐπέχω τοὺς λογισμούς, ὡς τε μὴ τῷ κατακλυσμῷ τῶν σῶν λόγων ἀπορρηῆναι. Ὅταν χριεντιζομένῳ ἐντύχω, βαβαὶ τῶν ἰύγγων τῶν θελκτηρίων, τῆς Πινδαρικῆς ὠδῆς, τῆς Σαπφικῆς λύρας, τῆς Ὀρφικῆς πειθοῦς, τῆς Ὀμηρικῆς Καλλιόπης, τῆς Ἀνακρέοντος γλώττης, τῆς ὀργανικῆς μούσης, ὅσης πληροῦμαι τῆς χάριτος, ὡς προσανάκειμαι σου τῷ μειδιάματι, ὡς ἰλαρώτατα διαχέομαι! ὅταν ἐνατενίζω φροντίζοντι, καὶ συνεσπακότι μὲν τὰς ὀφρῦς, συννεύοντι δὲ πρὸς τὸν νοῦν, τὰς Ξενοκράτους εἰκόνας ἀνατυποῦμαι, τὰς Ἡρακλείτου, οἳ δὴ ἐγκείμενοὶ πῶς ἦσαν τοῦ ἥθους καὶ ἐμβριθῶς ἔχοντες· ὦ ποσάκις ἀπὸ τῆς σῆς γλώττης τοὺς ἐμούς λόγους ἐπήνθισα,

ὅσας ἐκαρπώσαμην δυνάμεις, ὅσας συνέλεξα τέχναις, οἷς μεθό-
 δους ἠκριθώσαμην! ἐὼ τᾶλλα ὅταν ἴδω σου τὴν πρὸς τὸν μέγαν
 ἀρχιερέα αἰδῶ, ὃν τῷ ἐλαίῳ τῆς ἀγαλλιᾶσεως ἔχρισας, καὶ τὸ
 τοῦ τελέσματος μῦρον ἐπέχεας ἄχρι πώγωνος καὶ ἐνδύματος,
 τὴν τοῦ Δαυὶδ ἐνθυμοῦμαι περὶ τὸν Σαμουὴλ ὑποχώρησιν, ἐπεὶ
 μὴ δ' ὑμεῖς ἐκείνων ἐλάττονες. Εἰδόν σε καὶ ἐπὶ φίλων δακρύ-
 σαντα συμφοραῖς καὶ ἥρέμα στεναγμὸν ἀναπέμφαντα· τὸ γὰρ
 τῆς βασιλείδος οὐδ' ὑπερβολὴν τοῖς μετέπειτα καταλέλοιπε. Καὶ
 ἦν ὑπόσχοιό μοι νῦν ἐγκαρτερῆσαι τῷ πάθει, τῷ περὶ ἐκείνης
 λόγῳ μικρὸν ἐμφιλοχωρήσομεν· ἀλλ' ἰδοὺ καὶ πάλιν συγκέχυσαι
 καὶ τῷ τῆς λύπης νέφει τὴν ἠλιῶσαν ὄψιν ἠράνικας· ἐκλινας
 γὰρ καὶ αὐτός, εἰ καὶ μὴ τοὺς οὐρανοὺς ὡς θεός, ἀλλὰ τοὺς
 ὑψηλοτάτους τῆς βασιλείας ὄρους, καὶ κατχέβηκας τοσοῦτον
 ὧς τε καὶ ὑποκεῖσθαι τοῖς ἐκείνης καὶ νεύμασι καὶ βουλευμασιν·
 ἀλλ' ὑπόκρισις ταῦτα καὶ πάντα φροῦδα ὁ ἐκείνης ἤλεγξεν θά-
 νατος· ἀλλ' ὦ τῆς ἀκενώτου τῶν δακρῶν πηγῆς, ὦ τῆς ἀρρήτου
 τῶν ὀμμάτων δυνάμεως; ἔκαμον καὶ νεφέλαι στάζουσιν ὑετούς,
 ἔστησάν ποτε καὶ ποταμοὶ τὸ ρεῖθρον ἀέννα ρέοντες, καὶ λίθων
 στερεώτητες σταγόσιν ὑδάτων ἐνέδωσαν, αὐτὸς δὲ βλύζεις πη-
 γάζων τὸ δάκρυον, καὶ φύεις κειρόμενος καὶ αὐξάνεις δαπανώ-
 μενος καὶ ἀνθεῖς μαραινόμενος· ὁ δὲ τῆς λήθης χρόνος νενίκηται
 παρὰ σοί· τὴν γὰρ ἐκείνης μνήμην ἄπαξ τῇ σῇ ἐμφυτεύσας
 ψυχῇ ἀρδεύεις τοῖς δάκρυσι καὶ οἷόν τι φυτὸν ἐργάζῃ ἀείζων·
 πάντα γὰρ σε πρὸς ἐκείνην ἀνάγει βλεπόμενα, ὁ ναός, ὁ | τύμ- φ. 110.
 βος, ἡ ἀλουργίς· ἂν τὴν εἰκόνα ταύτης θεάσῃ, τὴν ἐκείνης ἐν
 τῇ ψυχῇ ἐξεικονίζεις μορφήν· ἂν τὴν καλύπτραν, τὴν ἱερὰν
 ἀνατυποῖς κεφαλῇν. Ἄν τὴν ἐσθῆτα, τὴν συμμετρίαν τοῦ σώ-
 ματος· ἂν τὸ τῆς ἀδικίας μαρτύριον, τὴν νῆσον ἐνθυμηθῆς, ὅλοις
 ἰστίοις τῶν βασιλείων ἀπαίρεις· ποθῶν δὲ καὶ τὸ ἐκείνης πῶς
 ἂν εἴποιμι, πῶς καρτερῆσαιμι, δεσμοτήριον, εἰς βασιλείους σκη-
 νὰς μετεποίησας, καὶ νῦν οἷά τις φρυκτὸς ἢ νῆσος πόρρωθεν

τοῖς καταίρουσιν ἀπικτράπτει καὶ χεῖρα ὀρέγει τοῖς ἐκ πελά-
γους πρὸς τὴν Ρώμην ἀλυπότατα παρχπέμπουσα.

Τί δ' ἐπὶ τούτοις ἡ φιλοσοφία κτεπαγγέλλεται; ὅτι καὶ
ταῖς περὶ θεὸν ἐκείνη συνῆπται δυνάμεσι καὶ πανταχοῦ σοι
σύνεστι καὶ συμπρόσειν· ἀλλὰ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν τὸ θεῖον
ἐκεῖνο χρῆμα ποθεῖς; ἔχεις οὐκ ἀμυδρὰ καὶ τούτου ἰνδάμματα,
οὐκ ἀσαφεῖς σκιάς, τὴν ἐκείνης ὁμόγονον, τὸ ἐκείνης ἐκσφρα-
γισμα, τὸ καθαρὸν ἀφομοίωμα· αὐτησοὶ τὴν ἐκείνης παρχδει-
κνύτω καὶ ἀρετὴν καὶ μορφήν.

Ἄλλ' ἐκεῖσε πάλιν ἐπάνειμι· ὅταν ἐπὶ θιλάσσης τοὺς ἐρσο-
σομένους πύργους θεάσωμαι, ὡς περ τινὰς λόφους, καὶ ἐπαναστά-
σεις τῆς ὑγρᾶς φύσεως χιλιά κώπη εὐθυνομένας, καὶ ταῦτα δὴ
τὰ σὰ μηχανήματα, δοκῶ κλονεῖσθαι τὰς τῶν ὀρῶν κορυφάς,
καὶ ἐνθουσιῶ μὲν πρὸς τὴν ἄρρητον τοῦ πράγματος δύναμιν,
δέδοικα δὲ μὴ συγκίνησις ἢ τοῦ παντὸς καὶ οὐκ ἔχω ποτ
τράπωμαι.

Ὅταν δὲ καὶ τοὺς λαμπροὺς ἠγεμόνας Περσῶν καὶ Μήδων καὶ
Βαβυλωνος θεάσωμαι ὡς περ ἀπὸ μηχανῆς πρὸς τὴν τὴν ἐλα-
θέντας ἀρχὴν, μετὰ τῶν ὀνειρωττόντων εἶναι δοκῶ, καὶ πυκνὰ
διερευνηθῶμαι τοὺς ὀφθαλμούς, σὺ δὲ τί; μὴ γίνῃ τούτοις τῆς τύ-
χης βαρύτερος; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Δαρεῖται μὲν γὰρ ταῦτα καὶ
Ξέρξης καὶ Κύροι καὶ Ὄχοι, οἳ καὶ συγγενικοῖς αἵμασι τὰς δε-
ξιὰς κατεχράνησαν, αὐτὸς δὲ καὶ δεξιὰν ἐμβάλλεις καὶ τοῦ
σοῦ κοινωνεῖς νέκτρος, καὶ που δὴ καὶ φιλεῖς· καὶ ἵνα παρῶ
τᾶλλα, πῶς οὐκ ἂν τὰς σὰς ἐπιφροσύνας θυμαλάσσωμι, ἐρ' αἷ; οἱ
τῶν μέγα δυνάμενων παῖδες ὡς περ τινῶν γιγάντων γοναὶ πρὸς
τὴν σὴν αὐτομάτως ἤκασι πόλιν, καὶ μέρος τοῦ σοῦ γεγονῶσι
βήματος;

Ἄλλ' ὦ τί ἂν εἰπὼν ■ τις, ὀρθῶς προτεῖποι; βασιλέα; ἀλλὰ
τὸ μὲν τῆς ἀρχικῆς ἐπιστήμης ἀζώωμ καθορῶ, ὁ δὲ τῆς τύχης
ὄγκος ποῦ; ὁ δὲ κόμπος τῆς μοναρχίας, τὸ δὲ κατὰ τῶν πολλῶν

φρύγμα, τὸ δὲ ἠλαζονεῦθαι; στρατηγόν; ἀλλ' αἱ μὲν νῆασι σφραῖς, οὐδαμοῦ δὲ τὸ ἐπὶ ταύταις αὐχεῖν· δικαστήν; ἀλλὰ καὶ τὸν κατὰ ψηφισθέντα ἡδόμενον ταῖς ψήφοις ὄρω, πῶς δὲ τοῦτο δυνήσεται δικαστής; ἀρχιτέκτονα; ἀλλ' ὁ τῶν δημιουργημάτων κειρὸς; τοὺς ὄρους τῆς ἀρχιτεκτονίης νικᾷ· εὐμήχανον; καὶ τίς Ἀρχιμήδης τῶν στοιχείων μετήλλαξε τὰς ῥοπᾶς; τίς Λιβύην καὶ δίσκον κατέκλυσεν ὕδατι; τίς ποταμοὺς ὅλους μετοχετεύσας εἰς μίαν συνήλασε σήραγγα, ἀνήγαγέ τε καὶ αὐθις κατήγαγε; τίς ἰσθμὸν καὶ κινεῖν τὴν ὑγρὰν φύσιν ὅτε βούλοιο ἐπεχείρησεν;

Ἐγὼ δὲ καὶ τᾶλλα μὲν τῶν σῶν ἄγκυμαι καὶ οὐκ ἔχω οἷσις καταστέψω τοῖς ἐγκωμίοις, τὸ δ' ὅπως τὸ τῆς μοναρχίας ἡμῖν δικασῶζει; χρῆμα, καὶ οὐ ψεύδεται σε τὸ ὄνομα, οὐδὲ αὐτὸς καταψεύδῃ τῆς κλήσεως, τοῦτο καὶ μᾶλλον ὑπερεκπέπληγμα· νῦν γὰρ ἡμῖν ὄροι τῆς ἀρχῆς, οὐ ποταμοὶ γνωριζόμενοι, οὐ στῆλαι θρυλλούμεναι, οὐ νῆσοι, οὐκ ἡπειροὶ γνωσόμεναι, ἀλλὰ περκατούμεθα οἱ βουλόμεθα, καὶ ὧν εἰ περκατέρω χωρεῖν ἐλοίμεθα, οὐκ ἂν τὸ βᾶθος τῆς ὕλης θαρρήσωμεν· εἰ δὲ καὶ τῶν τοιούτων ὄρων ἐντὸς λήξεις τινὲς ἡγεμονίαι; εἰλήχασι, θυμάζωιν οὐ χρῆσι· οὐ γὰρ ἀντικαθιστάμεναι ἡμῖν πεφύκασι καὶ ἀντίθετοι, ἀλλὰ μέρη καὶ μέλη τῆς ὅλης ἀρχῆς καὶ πέρατα τῆς ὀλότητος· καὶ γὰρ τὴν Αἰγυπτίων εἶπη τις, καὶ τὴν Αἰθιοπῶν, καὶ τὴν Ἰνδῶν, καὶ τὴν Σκύθας, καὶ τὴν Συρομάτας, καὶ τὴν Ὑπερβορέου; αὐτούς, οἷς κατὰ κορυφὴν ὁ τῆς σφαιρῆς πόλος ἐρέστηκε, μέρος εἰσι τῆς ὑπὸ σοῦ ἰθυνομένης ἀρχῆς· ἔθεν ἄλλος, ἄλλοθεν ἦκει δωροφορῶν, οὐχ ὧς πάλαι τὰ ἐκ σφραῶν νήματα, οὐδὲ τὸν τυραννηθέντα εἰς ἐσθῆτα χρυσόν, οὐδὲ τὰς χλοαζούσας τῶν λίθων καὶ ἡρινὴν ἀποστιλβούσας χρυαίν, ἀλλὰ ζῶων φύσει; οἷς ἐκεῖνοι τὸ πλέον ἔχον ἡμῶν, καὶ ὧν οὐδὲ τῶν ἰχνῶν παρὰ χωρεῖν τοῖς πρὸ σοῦ βρασιλευσιν ἠνέσχοντο· καὶ νῦν ὅταν θεάσωμαι τὸν ἠλέφραντα τὸν μετὰ τῶν μύθων μοι πάλαι ἀπιστούμενον διὰ φ. 111. μέσου θεάτρου ὑπ' ἠνιόχου ἀγόμενον, σιδηροῦν καὶ ἄτρωτον τὴν

δοράν, τὸ μέγεθος ὑψηλόν, τὸ εἶδος ἀλλόκοτον, τὸν δρόμον παρὰ τὸν ὄγκον, ὡς περ ἐπὶ θεμελίοις ἀρραγέσιν ἐπιχωδομημένον τοῖς σκέλεσιν, ὅσα χειρὶ τῆ βινί χρώμενον, καὶ πρὸς τὴν γένυν ὑποκαθημένην ὑποκλῶντα ταύτην καὶ κάμπτοντα, ἐνθυμοῦμαι τοῦ Ἰνδοῦ τὴν ἐπὶ τούτῳ ὄφρυν ὅπως εἶχε ταύτην ὑπὲρ ἓνα πῆχυν τῆς κεφαλῆς, καὶ ἡρέμα μὲν ταύτης καταγελῶ, δῆλος δέ εἰμι τῆ θέα ἐνθουσιῶν καὶ τῆ πατρίδι συγχαίρων ὅτι τοῖς τοιοῦτοις τετιμῆται (Ὅταν δὲ καὶ τὴν ἐν παρδάλει θεάσωμαι κάμηλον, ἢ τὴν ἐν τῆ καμήλῳ ἔλαφον, τὸ ἀπλοῦν ζῶον καὶ σύνθετον, ὑψηλὰ βιβῶσαν, ὡς περ ἀπὸ μηχανῆς τὸν τράχηλον ὑψοῦσαν καὶ αὐθις συστέλλουσαν, δίπουν ὁμοῦ καὶ τετράπουν κατὰ τὸ αἰνιγματῆς Στριγγός, τῷ μὴ τοῖς τέσσαρσιν ἐναλλάξ καὶ παρὰ μέρος χρῆσθαι πρὸς κίνησιν, ἀλλὰ συνδύο προτένει παρὰ μέρος ἑκάτερον, ἐκπλήττομαι ὅπως οἱ Αἰγύπτιοι καὶ Αἰθίοπες, οἱ καθάπερ κρείττονι φύσει τῷ ζῳῷ τούτῳ προσνακείμενοι, ἐς τὴν Ρωμαίων βαδίζον ἰδεῖν ὑπέμεινεν γῆν) ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὅποι φέρει ἀναβεβλήσθω τανῦν, ἔχει γάρ τινα λόγον ἀπόρητον ἐν συμβόλοις παραδεικνύμενον.

Ἐγὼ δὲ τί πάθω καὶ πρὸ τῶν ἀγῶνων ἀποκαμῶν, καὶ νῦν μόλις ποτὲ ἐφαψάμενος; ἀλλὰ συλλάβοισθέ μοι πάντες ὅσοι μοι ἀπὸ τῶν αὐτῶν κρατήρων τοῦ λόγου πεπώκατε· εἰ γὰρ ἔτι περὶ τὴν τοῦ ὄρους ὑπώρειαν διατρέβοντι τὸ πνεῦμα ἐπέλιπε, τί ἂν γένωμαι τῆς ἀνόδου δρᾶξάμενος; ὅθεν τοῦτο μὲν οὐκ ἔν ἐγγειρήσαιμι, μαινοίμην γὰρ ἂν, τῶν δὲ προπόδων ἀνθεξομαι. Καὶ μοι κἀνταῦθα συγκάμοιτε, καὶ ἄλλος ἄλλο τι τῷ βασιλεῖ ὡς περ ἔρανον εὐφημίας συνεισενέγκοιτε, τὸ μὲν ἐν ἤθει φιλόσοφον οἱ φιλόσοφοι, τὴν εὐγλωττίαν οἱ ῥήτορες, τὴν περὶ νόμους ἐπιστήμην οἱ τῶν νόμων ἐπὶ βολοὶ, οἱ στρατηγοὶ τὴν ἐν συμβουλίαις καὶ γνώμασι στρατηγικαῖς δύναμιν, τὴν τοῦ ἤθους ἀρμονίαν οἱ μουσικοί, οἱ ὄξει; καὶ ἀγγίνοι καὶ μνήμονες τὸν ὑπερφυῆ καὶ ὑπέρνου καὶ ἀνεπίληστον, οἱ τρυφεροὶ καὶ ὀξυρόσοποι

τὸν ἐν ταχυτῆτι βεβηκότα φρενός, ἡ νεότης τὸ πολὺν τῆς ψυχῆς, ἡ πολιὰ τὸ τῆς δικαιοῖας σύντονον καὶ ἀκάματον· πρὸς τούτοις καὶ τᾶλλα προστιθείητε, τὴν περὶ τὰ θεῖα σοφίαν, τὴν τῆς φιλάνθρωπείας πηγὴν, τὴν τῆς δικαιοσύνης στάθμην, τὴν πρὸς τὰ δεινὰ μεγαλοψυχίαν, τὸ πρὸς τὰ συμπίπτοντα ἀδεές, τὸ τῆς γνώμης ἐπιεικές, τὸ τοῦ φρονήματος ἀκριβές, τὴν ἐν τῷ μεγαλοπρεπεῖ μετριότητα καὶ ἐν τῷ μετρίῳ μεγαλοπρέπειαν. Ἄλλ' ὅταν μὲν σέ ἴδω μεγαλοπρεπῶς ἐπιαιρούμενον καὶ τῷ τοῦ κράτους ἀξιώματι σεμνυόμενον, καὶ τὴν ἀρχικὴν δημιουργοῦντα σκηνὴν, ἐπὶ τῶν νεφελῶν δὲ βλέπω καθήμενον καὶ μετὰ γόφου καὶ λαίλαπος χρηματίζοντα, καὶ θείων ἀκούειν δοκῶ φωνῶν· ὅθεν οὐδὲ τὸν ἀθέατον γνόφον εισέρχομαι, ἀλλὰ μετὰ τῆς γερούσιας ἴταμαι πόρρωθεν, ἵνα μὴ τοῖς στεροῖς λόγοις ὡς λίθοις βληθῶ· ὅταν δὲ φιλοσοφοῦντα ἴδω καὶ τὴν σκηνὴν ἀποθέμενον, τὴν ἄρρητον ὀρῶ τοῦ θεοῦ συγκατάβασιν, τὸ ἀμέτρητον βάθος τῆς ταπεινώσεως· εἰ γὰρ καὶ φίλων πόδας οὐκ ἐνίψας, ἀλλὰ νοσοῦντων τραύματα κατεφίλησας, καὶ τοὺς μὲν λευκανθίζοντας ὄγκους ὡς μαργαρίτας ἠγάπησας, τὰ δὲ πυρρά τῶν οἰδημάτων ὡς τοὺς ἀνθρακώδεις λίθους καὶ πυραυγεῖς.

Τί δὲ οἱ τῷ θεῷ τοὺς τῆς ἀσκήσεως δρόμους ἰθύνοντες οὐκ ἂν μοι γένοισθε καὶ αὐτοὶ μέρος τῆς πανηγύρεως καὶ τοῦ καινοῦ τούτου ἀγῶνος συλλήπτορες; οὐχ οὗτος πρὸς μὲν τὴν πρᾶξιν ὑμᾶς ἐγείρει, πρὸς δὲ τὴν θεωρίαν πτεροῖ, καὶ τὴν μὲν πιναρὰν ὑμῶν κόμην καταφιλεῖ, τῆς δὲ πορφύρας τοὺς τρίβωνας ἀνταλλάσσειται; Καὶ σφραγίσατέ μοι τὸν λόγον τὸ Σιναῖον ὄρος, τὸ Ἰμαῖον, ὁ ὑψηλότατος Ἄθως, ὁ βορειότατος Ὀλυμπος, ἐφ' οἷς οὐκ ἐξενοδόχεται μὲν, τοὺς δὲ ὑμῶν ἀνίπτους καὶ χαμαιεύνας πρὸς τὴν ἐν τῇ βασιλείᾳ ξενίαν εἰσκέκληκεν.

Ἄλλὰ τί δράσω, πῶς δ' ἐμαυτὸν ἐπίσχω, πῶς καθέξω τοὺς λογισμούς; ὁμοῦ γε γὰρ ἠψάμην ὅσον ἐν σκιαῖς τῶν σῶν ἐγκωμίων, καὶ τὴν γνώμην ἠλλοίωμι, καὶ οὐκ οἶδ' ὅπως εἶπω, θεο-

φοροῦμαι, καὶ ἀκάθεκτός εἰμι τὴν ὁρμὴν· ἀλλ' ἐπεὶ στέγειν τὴν θεοληψίαν οὐ δύναμαι, ἐπανακάμπτω πρὸς ἐμυτόν, ἵνα σε θεωρήσω καὶ πρὸς ἀνθάμιλλον· ἄλλοι μὲν οὖν οἷς ἂν βούλοιντο παρμετρειώσάν σε καὶ ἀντεξεταζέτωσαν, ἐγὼ δὲ εἰ καὶ κινιήν τινα καὶ ἀνόμοιον δόξω ποιεῖν τὴν παράθεσιν, ἤλιψ σε παραφ. 111'. βάλλων, σαφῆ | δώσω τὴν ὁμοιότητα.

Κάλλος ἐκείνω καὶ μέγεθος καὶ σχῆμα περιφερέε, καὶ διπλῆ κίνησις, ἡ μὲν ὑπὲρ φύσιν, διὰ τὴν συμπεριφορὰν τοῦ παντός, ἡ δὲ κατὰ φύσιν, τὴν πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς ἐσπέραν φημί· οὐ δὲ τί; οὐχ ὠραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων; οὐ τοῦ πρώτου κάλλους μετέχων ἐπὶ τῷ τῆς ψυχῆς εἶδει; μέγεθος; δέ σοι οὐ πρόσσεστι νοητόν, ᾧ ψυχαί τῶν οὐρανόων στοῶν; τὸν δὲ νοῦν οὐ πρὸς κύκλον στρεφόμενος; οὐ σεκυτῶ ἴσας καὶ ὁμοίους; οὐ κέντρον μέσον, οἷον τῆς ψυχῆς ἡ πρώτη καὶ ἄτομος κίνησις, κύκλος; δὲ ὁ περιέχων αὐτὴν νοῦς, γραμμὴ δὲ αἱ πρὸς ἐκείνην φέρουσι ἀρεταί; οὐκ αὐτοκίνητος ὁ αὐτὸς καὶ ἑτεροκίνητος, νῦν μὲν ἐκ τῆς ἀντολῆς τοῦ πρώτου ἡλίου κινούμενος, νῦν δὲ ἀπὸ τῆς ἐσπέρας, τῆς γεώδους καὶ χθαμαλῆς φύσεως; οὐκ ἐπίπλους, οὐχ ὄλος; μεταπεποιημένος καὶ θεοῦ κινούμενος νεύματι; Τὰ δὲ σωματικὰ πῶς; ὦ; λίαν ἀνθάμιλλα καὶ ἀνθήλια! κόμεις ἐπιχρύσοις ἀστράπτεις, χρώμασιν ἀμιμήτοις πυρσεύεις, κάλλεσιν ἀπορρήτοις αὐγάζεις, φέγγεσιν ἀμυθήτοις προλάμπεις, οὐχ ὄλος ἥλιος, οὐχ ἡλίου λαμπρότερος, φάτιν ἂν ἐγῶγε; εἶεν· ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπανταχόσε φοιτᾷ, νῦν μὲν εἰς βορρᾶν ἀνιών, νῦν δὲ τὴν χειμερινὴν πρὸς νότον ἀπελευνόμενος, καὶ τί καινόν; τοῦτο γὰρ καὶ πτηνοῦ φύσις ποιήσειεν· ἀλλ' ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς ἀφ' ἐνὸς τῶν τῆς ἀντολῆς σημείων, τῆς ἀρρήτου μαρμαρυγῆς πάντα πληροῖ· ἔχω δὲ τι καὶ πλεον εὐρεῖν παρὰ σοί· ὅτι ὁ μὲν λοζῆν καὶ παρεγκεκλιμένην ποιεῖται τὴν κίνησιν, δὲς που κατ' ὀρθὸν τῆς ἰσημερινῆς ζώνης ἰστάμενος, σοὶ δὲ ἀπλανῆς μὲν ἡ κίνησις, ὁ δὲ δρόμος ὀρθός τε καὶ ἀπκρέγ-

κλιτος· καὶ ὁ μὲν ὑπὸ γῆν διῶν, αὐθις ἐπάνεισι, σὺ δὲ ἄδυτος αἰεὶ καὶ ὑπέργειος· ἦν δ' ἄπαξ ποτὲ ἐς δυσμὰς ἤκης, δέδοικα μὴ τοῦ παντὸς κόσμου τοῦτο ἀρανισμὸς γενήσεται καὶ τῶν φωστήρων ἀπόσβεσις. Τὴν μὲν οὖν σύγκρισιν οὕτως ἡμεῖς καταλλήλως ἀποδεδώκαμεν, καὶ που διὰ τι καὶ νενικήκαμεν, σὺ δ' εἴης ὦ βασιλεῦ, ἐπὶ μᾶλλον φιλοσοφίας ἐρῶν καὶ ταύτῃ τὴν βασιλείαν κοσμῶν, ἦν ὁ μὲν χθόνιος χῶρος χωρεῖν οὐ δεδύνηται ἐστίν· ἔχουσαν παρὰ τῷ θεῷ, νοῦν δὲ ἔλαχεν οἰκητήριον, καὶ ταύτην κατιῶσαν χωρήσῃ εἰς δύναμιν, αὐτὸς τε θεὸς γένοιο, καὶ ἡμεῖς ἐξεργάσιο.

Τοῦ αὐτοῦ, πρὸς τὸν βασιλέα Μονομάχον.

Πρῶτος μὲν ὁ παρῶν χρόνος, ὃ μέγιστε αὐτοκράτορ, καὶ μηδεμίαν ἔχων ἔδραν ἢ παγιότητα, παροδικὰ δὲ καὶ τὰ κατ' αὐτὸν πράγματα, τῇ ἀπαύστῳ τούτου ῥῆι παραρρέοντά τε καὶ συγκινούμενα· ἀλλ' οἱ πάλοι σοφοὶ μέγιστα τῷ λόγῳ δυνάμενοι ἔστησαν τε τὰ ἄστατα τρόπον τινὰ καὶ ἐπαγίωσαν τὰ ἀνέδραστα, δεσμὸν αὐτοῖς ἄλυτον τὰς συγγραφὰς ἐμβαλόντες. Ὁμηρὸς τε γὰρ ὁ πάντα εἰδὼς ῥῆς ἔκγονα καὶ κινήσεως, ὡς αὐτὸς που βούλεται ἐν αἷς τὸν Ὀκεανὸν εἰσάγει γενέτην, οὐκ ἀφῆκε φυγεῖν τὰ τῆς Ἰλιάδος κακὰ, οὐδὲ τὸν στόλον τῶν Ἀχαιῶν, οὐδὲ τὰ τῶν βελτίστων ἡρώων ἀνδραγαθήματα, ἀλλ' ἐπέδησε τοῖς ποιήμασι πρὸς αὐτὴν τὴν φύσιν ἀντιταξάμενος· καὶ πάρεστι νῦν ὄρα·ν Ἑλένην ἀπαζομένην, τοὺς Ἀχαιοὺς καταπλέοντας, τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ βαλλομένους, τοὺς βιάλλοντας, καὶ πάνθ' ὅσα τοῦ κακοῦ ὑπόθεσις ἦνεγκε. Καὶ Πλάτων δὲ ὁ πάντα σοφὸς καὶ τῷ δόγματι τούτῳ μᾶλλον προσθέμενος, ὡς μὴ δὲ τὸ ὄν χωρεῖν κατὰ τῶν βέοντων φέρεσθαι, ἀλλὰ τὸ γίγνεσθαι καὶ τὸ

ποιεῖσθαι καὶ τὸ ἀπόλλυσθαι, οὐκ εἶασε ρῆναι τοὺς Σωκρατικούς διαλόγους, οὐ τοῦ καλοῦ Φαίδρου τὰς ἐρωτικές ὁμιλίας, οὐ τοῦ εὐφροῦς Θεαιτήτου τοὺς περὶ ἐπιστήμης ὄρους, οὐ τὰς περὶ ψυχῆς δόξας Σιμμίου καὶ Κέβητος, ἀλλὰ μεγίστων ἀνδρῶν γνώμης κινδυνευούσας συναπιέναι τῷ χρόνῳ καὶ λήθης ὅφρασι κρυφθῆναι βυθοῖς, ἐπέσχε τῷ λόγῳ καὶ παροδεύειν οὐ συνεχώρησε...

Νῦν οὐκ ἔστιν οὐδεὶς ὁ κρατῶν τὸ ἀκράτητον, οὐ λόγῳ πεζῶ, οὐ μέτροις τε καὶ ποιήμασιν· ἢ πάρεισί γε ἔτι πολλοί, ἀλλ' οὐ λόγος αὐτοῖς τοῦ πράγματος, ὡς μὴ δὲ λόγου αὐτοῖς ὄντος· καὶ ῥέει μὲν ὁ χρόνος ἀκάθεκτα, συρρεῖ δὲ πᾶν εἴ τι καλὸν ἐν αὐτῷ γέγονε τε καὶ γίνεται, ὡς μὴ δὲ δόξαι γεγονέναι ποτέ. Καὶ θυμακστὴν γε σκοπῶν κατάνοησιν, πῶς ἐν οἷς μὲν γηραιῶν τι εἶοικε μὴτ' ὠδίνας γενναίως ἔχοντι, μὴ τέ τι καινότερον ἀποτίκτοντι, Ὅμηρος εἰσάγει καὶ Πλάτωνα, ἐν οἷς δ' ἀνηβᾶν δοκεῖ καὶ ἀκμὴν ἔχειν νεότητος, καὶ παραδόξων πραγμάτων εἶναι τοκεύς, ἀντ' Ἀριστοτέλους καὶ Μενεκράτους, ὑφάντας ἀπογεννᾶ καὶ χυτράας, καὶ δῆμόν τινα τεχνῶν πρακτικῶν ἐμπειρότατον. Εἰ γάρ τις ἀφέλη τὸν κόμπον τῶν ὀνομάτων καὶ τὸ πολυειδές τοῦ μέτρου καὶ τοῦ ρυθμοῦ οἷς Ὅμηρος τὴν Ἰλιάδα συγγράφων ἐχρήσατο, εὐρήσει τὸ ὅλον Ἀλεξάνδρον κόρην ἀρ-
φ. 112. πάσαντα], καὶ μάχην ἐπὶ τούτῳ συγκροτηθεῖσαν, τὰ δ' ἄλλα, μύθους τινὰς καὶ σοφιστικά πλάσματα, ἔριν θεῶν ἑτεροδόξου, Κρόνου ρίψιν καὶ σύντριψιν, Δίτι πατροφόνον καὶ τύραννον, Τιτᾶνας αἰθιρῆς γῆς παῖδας τῷ μεγίστῳ τούτῳ ἐπικνησταμένους θεῶν, κερκυνοὺς οὐκ ἐκ νεφῶν ῥηγνυμένους ἀλλ' ἐκ τῆς αἰγίδος, ἴσως ἀφ' ἧς καὶ αἱ βρονταί, καὶ τὸν ἄλλον λῆρον ὃν ὁ τῆς ματαιότητος ἀνέπλασε λογισμός· ἐν στενῷ γὰρ κοιμίδῃ τῶν πραγμάτων καθεστηκότων καὶ τὴν ποιητικὴν οὐχ ὀρώντων μούσαν, παραδοξολογίαι τινὲς ἀνεπλάσθησαν, καὶ Καλλιόπη τις ἐσχεδιάσθη τῷ λόγῳ καλλιόπην διδοῦσα τῷ ποιητῇ.

Εἰ δὲ παρῆν Ὅμηρος· νῦν, καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν κατ' ἐκείνον,

οὐδὲ πᾶσαι ἂν ἤρκεσαν μουσικὴ ἐμπνέουσαι τῷ συγγραφῆ τὴν σοφίαν αὐτόματον καὶ χάριν τῆς συγγραφῆς ἐνσταλάζουσαι· οὕτως κινῶν τὰ παρόντα καὶ πρὸς τὰ παρωχηκότα τὸ ἀσύγκριτον ἔχοντα, καὶ οἶμαι μὴδ' ἂν ἔτι τὸν χρόνον τοιαῦτα δυναθῆναι τεκεῖν, κατὰ τοὺς ἅπαξ ἑαυτοὺς τῶν δρομικῶν ἐπιτείναντας καὶ τὸν τόνον τοῦ σώματος παραλύσαντας ὡς πρὸς δευτέρους ἀγῶνας μὴ ἐνεργεῖν. Τίνα δ' εἰσὶν ἃ τέτοκε νῦν; πολλὰ μὲν καὶ παράδοξα, ἀρχὴ δὲ πρώτη καὶ ὑπόθεσις, σύ.

Εὐτυχῆς δὲ ἂν πάντα καὶ θεῖος, ὧ βρασιλεῦ, τοῦτο μόνον τὴν ἐμὴν γλωτταν ἠτύχησας, οὐθ' ὑπὸ μουσῶν κινουμένην, οὔτε τινὸς ἄλλης δυνάμεως· ἀλλὰ θάρσει κίνταυθα· ἀντί γὰρ Κκλιώπης αὐτῆς καὶ μουσικῆς δάφνης αἱ τῶν παρὰ σοῦ πραγμάτων ἔσονταί μοι καινότητες, οὕτω τὸν λόγον βωννύουσαι, ὡς μὴ δὲ σοφίαις δεῖσθαι τῆς ἐξωθεν· εἰ δὲ μηδὲν τι κομψὸν εὐθύς προβάλλεται, μὴ δέ τι γαῦρον καὶ ἐπηρμένον, μὴ κἀκίζε, μὴ δ' ἀγροικίαν ἐγκάλει τῷ γράψαντι· ἱστορίαις γὰρ ἀπτόμενος, χροικτῆρα ἐπεμβάλλει κατάλληλον, τελευτῶν δὲ εἰς τοὺς σοῦς ἐπαίνους δώσει τι καὶ τῶν γλαφυρῶν καὶ ὦραν ἐχόντων χριέσσαν· ἀλλὰ νῦν τῆς ἱστορίας ἀπάρχεται.

Τῶν τοῦ Ρωμανοῦ παίδων ἄτερος ἐν βραεὶ καὶ βικίῳ καιρῷ καὶ φύσει γενναίαις πρὸς ἅπερ ὀρμήσεις, τὴν αὐτοκράτορα Ρωμικῶν ἀρχὴν εἰληρῶς, καὶ φύσιν μὲν ἔχων ὀξεῖν, φρόνημα δ' οἶον ἀντιστῆναι δυνάμενον πρὸς χειμῶνα καὶ κλύδωνα, μὴ διδούσης τῆς ἡλικίας, οἰκονόμοις τισὶν ἐχρῆτο καὶ ἐπιτρόποις πρὸς τὴν τῶν ὄλων κυβέρνησιν· οὐ μὴν ὡς περ ἕτερος ἐν εὐτυχίαις μέρει τὸ τυχεῖν ἀρίστων τῆς πολιτείας ἐφόρων κρίνων καὶ λογιζόμενος, ψυχαγωγίαις ἐδίδου ἑαυτὸν καὶ ἀνέσσει καὶ οἷς καταδουλοῦται τῆς ψυχῆς τὸ βρασίλειον, ὡς που φασὶ τὸν νεώτερον Διονύσιον τῷ συγγενεῖ Δίῳ καταπιστεύσαντα τὴν ἀρχὴν τὸ πρότερον· ἀλλὰ καὶ μάλλον ἤσχαλλεν, ἐδυσφόρει, τῷ ἀτελεῖ τῆς ἡλικίας ἐμέμετρο, καὶ ὅτι μὴ παρ' ὦραν ὁ τῆς προ-

νήσεως αὐτῷ ἀνεφύη βλαστὸς ἐθιμουῦτο παραδοξότατα· καινότητα γὰρ ἐξ ὄρχης ἐζήτει καὶ φύσεως καὶ φρονήματος, καὶ παρ' ἡλικίαν γηράσκειν ἐμηχανᾶτο, καὶ πρὶν ἢ κώπης ἄψασθαι, οἰκροστροφεῖν, εἴ πως ἐνῆν, ἤθελεν. Ἄλλ' ἦν αὐτῷ καὶ τὸ ἐνδέον τοῦ λογισμοῦ, συμπλήρωσις τοῦ φρονήματος· οὐ γὰρ ἐπλήρου τὰ ἐνθυμήματα· ἀλλ' ἐξὸν αὐτῷ ὦν ἐζήτει τυχεῖν, οὐκ ἐδούλετο, μή τι παρὰ τὸ εἰκὸς πράξειν αἰσχυρόμενος πρὸς ἀνταγωνιστὴν οὕτω χρόνον βραχύτατόν τε καὶ δυσπάλλακτον. Ἄρτι γὰρ αὐτῷ δύο μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἡγεμονίαν βασιλείων καταστραφειῶν καὶ γεγνουῖων οὐκ ὀλίγων ἐν ἀμφοτέραις μεταβολῶν, οἱ τὴν τύχην ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταλλαξάμενοι καὶ ἀντὶ τῆς προσοῦσης τιμῆς τὰς ἐσχάτας ἀτιμίαις πάσχοντές τε καὶ ὑπιστάμενοι, καὶ μάλιστα πάντων οἱ τὸ γένος τῷ Φωκᾷ Νικηφόρῳ προσανάπτοντες, ἄνδρες Ἄρεος καὶ θουρίδος ἀλλοῆς μνήμονες, παρὰβολοί τε ἦσαν τοῖς λογισμοῖς καὶ δῆλοι πάντως τῇ Ρωμαίων ἐπιβουλεύσει ἀρχῇ· ἐν οὖν τοιούτοις ὁ βασιλεὺς ἀνθήσας καιροῖς, πᾶσι μὲν ὦν τὴν ἡλικίαν, ἥσῃς δ' ἀψάμενος καὶ τούτην αὐτῷ ὑποβάθρην ἀσφαλῆ ἐπιστασίαις καὶ κυβερνήσεως λογιστόμενος, αὐτὸς τῶν ὄλων ἐπεμελεῖτο πάντα ἐπιτρόπους καὶ οἰκονόμους ἐκ ποδῶν θέμενος· τύχαις δὲ ἀλλοκότοις καὶ παραδόξοις προσεντυχῶν, ἐντεῦθεν μᾶλλον εὐκλείας ὑπερβαλλούσης καὶ τιμῆς ἔτυχεν· οὐ γὰρ, ἐπεὶ τότε κατώρθωκεν, ἢ νενίκηκεν ὡς οὐκ ἔθετο, ἄλλο δ' εὐθύς ἐπινέστη σφοδρότερον τοῦ νικηθέντος ἀγώνισμα, ἄνεσιν τῶν προτέρων ἀθλῶν ἐζήτει, ἐν ἀκμάζων αὐθις τοῖς δευτέροις ἀγῶσιν ἐπιθόιτο, ἀλλ' εὐθύς ἐπιθέμενος, νίκην ἐκ νίκης ἐλάμβανε μείζονα· πολλάκις δ' αὐτῷ πρὸς ἐτέρους ἀγωνιζομένῳ, ἄλλοις ἀντέπιπτε πύλεμος, καὶ ὡς περ τις ἀθλητῆς ἀμφιδέξιος ἐκκτέρῳ χειρὶ τοῦς ἐκκτέρωθεν ἀμφοτέραις κίεστελλε βᾶλλοντας, ὡς που τῷ Σκληρῷ πολεμῶν ἀντέπεσεν ὁ Φωκᾶς, καὶ τὴν Σκυθῶν κελῶς ποιῶν καὶ δουλούμενος ὁ ἐκεῖνου βλαστὸς, τὴν συνήθη αὐτῷ ἐξήνεγκεν ἄκωνθην.

Βασιλικῇ δὴ μεγαλοπρεπείᾳ στρατηγικὴν ἐμπειρίην συνάψας, ἀμφοτέρᾳ τε φρονήσεως μεγαλοφυΐα περιβάλων, ἐν οἷς μὲν στρατηγεῖν εἶδει βασιλικώτατα τῷ πολεμῶν διέπρεπεν, ἐν οἷς δὲ τὸ φιλότιμον τῆς βασιλείας ἐνδείκνυσθαι, τῷ στρατηγῷ μᾶλλον ἐνεφαιδρύνετο, ὅπλοις ἐπιχρῦσοις ἀστράπτων καὶ δορυφορούμε- φ. 112.
νος, οὐ σκήπτροις ἀπλήκτοις, ἀλλ' ἀσπίσι καὶ ἐπιμήκασσι δόρασιν· οὕτω δὲ πᾶν εἶδος στρατηγίας κητώρθωτε φανερᾶς τε καὶ ἀφανοῦς, ἢ μᾶλλον ἐφεῦρε καὶ ἐπενόησεν, ὡς μὴ δ' εἶναι ὅ, τι ἂν τις στρατηγικώτερον ἐνενόησεν.

Ἐντεῦθεν σοι, ἡ νέε Ρώμη, τὸ πολλῶν μὲν ἄρχειν ἐθνῶν, πολλῶν δ' ἐπικρατεῖν πόλεων καὶ τῶν θρυλλουμένων ὑπερρεῖσθαι ἐπαρχιῶν· ἐντεῦθεν σοι τὰ Ἄβατων κητεδουλόγη φρονήματα καὶ Σκυθῶν ὑποπέπτωκε, καὶ τᾶλλον, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον λέγω, ἢ ἐν μείζονα προσθήκη; γέγονε, καὶ φόρους ὑποτελεῖ, ἢ παρχωρεῖ σοι τοῦ κρείττονος· ἀλλ' οὐ πρόην οὕτως, πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' ἐλπίξου μὲν ὅσα ἡμέρηι, αἰεὶ δὲ τι τοῦ πικνῶς ὑπέσπῳ καὶ συνηλαίνου πρὸς τὸ στενότερον· οὕτως ἐκ στενῆς πλατείας, ἐκ πολεμ[ίας?] ἀπολέμητος γέγονας, καὶ τῷ νέε Ρώμη κεκλησθαι ἐδέξω τοῖς πράγμασιν οἷς ἐμπρέπεις, τὴν παλαιὰν ἀποκρύψασα.

Ἐπὶ τοιούτῳ καὶ σὺ βασιλεῦ, ταττόμενος βασιλεῖ, οὐκ ἀθήρατος ἤσθα βαθεῖα γνώμη καὶ ὑψηλῇ, ἀλλ' ἐκ συμβόλων κητελαμβάνου, καὶ βασιλικὴν ψυχὴν εἰς χάριν προφητικὴν ἀνεκίνει· καὶ πάρεσι γε πολλοὶ νῦν τῆς προφητείας ἀκροαταὶ καὶ τῷ λόγῳ μοι μαρτυρήσουσι, καὶ θαυμαστὸν οὐδέν· αἱ γὰρ μεγάλαί φύσεις ἐκ τῶν φαινομένων λαμβάνουσιν εἰκασίς τῶν ἀφανῶν· φασὶ δὲ τοι καθῆσθαι καὶ ἐν ὄφροσι καὶ ἐν ὄφθαλμοῖς ἀδήλων πραγμάτων τεκμήρια, τοῖς μὲν πολλοῖς ἀγνοοόμενα, τοῖς ἄρχοις δὲ καταλαμβανόμενα· εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχον ἐστί, τίς μὲν σοῦ συμβόλοις οὕτω πλέον ἐπεκοσμήθη καὶ σώματος καὶ ψυχῆς, τίς δ' ἐκείνου διαγινῶντι ταῦτα μᾶλλον ὀξύτερος; Ἄλλ' ἐκεῖνος

μὲν οὕτω μεγαλοπρεπέστατα χρησάμενος τῇ ἀρχῇ, ἐπὶ τέλει δὲ καὶ προφητευσάμενος, τὸ τελευταῖον τῆς φύσεως χρόος ἀπέδοτο, τῷ ἀδελφῷ Κωνσταντίνῳ τοῦς τῆς ἀρχῆς ἐγκαταλιπὼν οἴκας· ὁ δέ, καὶ ἡλικίας ὦν πρόσω, δυεῖν γὰρ πλέον ἢ ἔλαττον τῶν τοῦ ἀδελφοῦ χρόνων ἀπελιμπάνετο, καὶ μὴτ' ἐρωσμένως ἔχων τοῦ σώματος, πλούτου τε ἀπείρου τὰ βασιλεῖα παρπλαθῶν ἔμπλεα, οὐ τοῖς τοῦ ἀδελφοῦ ἐπαγωνίσασθαι ἐδοκίμασεν ἀγωνίσμασιν, οὔτε μὴν πολέμους κροτεῖν κατὰ τῶν ἀντιστατούντων ἐθνῶν ἐβουλεύσατο, ἀλλὰ χρυσοῦ πάντα ποιούμενος ὦνικ καὶ λαμπροτήτων βασιλικῶν, ἐντεῦθεν τὰς τῶν ἀπάντων εὐνοίας ἐκέρδαινε, καὶ τὸ ὑπερκεῖσθαι πάντων ἐκ πολεμικῆς χειρὸς μὴ βουλόμενος, τὸ ἴσον ἔχειν ἐξ εἰρήνης ἐπιτετήδευτο. Ταῦτὸν δὲ κεκτημένος τῷ ἀδελφῷ τὸ ὀξύρροπον καὶ θυμωιδές, οὐχ ὁμοίως ἐχρῆτο· ὁ μὲν γάρ, ἐν πολέμοις τοῦτο κατεκενουῖτο, μηχανῶν τε ὦν εὐρετής, καὶ βουλευμάτων καινῶν ἀρχηγός, καὶ τῶν ἐκλωκότων τιμωρός ἀφειδής· ὁ δέ, δύσοργός τις ἦν καὶ πρός πᾶσιν ὑποψίαν δυσσεκδίαστός τε καὶ δυσπαραίτητος· ἔνα γὰρ μὴ τῆς πρώτης συχωρηθείσης τοῦ κακοῦ ἀφορμῆς, κίνδυνός τις μέγας ἐκ ταύτης ἀνακκυθῆ, τῷ ὑπαιτίῳ τὸν ἀνάτιον προσαπώλλυε.

Γήμας δὲ πρῶτα θυγατέρα τινὸς τῶν ἐν τέλει κάλλει διαπρεπῆ, καὶ καλλιτεκνότατος ἐξ αὐτῆς γεγονώς, οὐ Σκιπίωνα τεκούσης Φάβου, οὐ δὲ Τερτίαν (sic) τινὰ πυθικοῦ ἔμπλεων πνεύματος, ἀλλὰ χάριτας ὡς ἀληθῶς ταῖς θρυλλουμέναις ἐκείναις ἰσαριθμούς καὶ ἀνθαμίλλους, καὶ τῷ θεῷ τούτῳ ἀριθμῷ τὸ τῆς γονῆς περιορίσας φιλότιμον, τὴν μὲν ἀφῆρέθη θανάτου νόμῳ, τὰς δὲ θυγατέρας τροφῆς ἐν τοῖς βασιλείοις ἡξίου βασιλικῆς· καὶ τούτων τὴν πρεσβυτέραν ἀρρενωπότερον ἢ μᾶλλον θεϊότερόν τι φωνήσασαν, καὶ ἀγγέλων ἐντεῦθεν συναριθμηθῆναι ἐθελήσασαν τάγμασι, τὴν βασιλικὴν ὄντως στολὴν ἀμφιέννυσι καὶ τῷ θεῷ νυμφίῳ νύμφην εἰσάγει ἀκήρατον, καὶ ταῖς πιστασίαις ἐγκληιδρύει ταῖς κρείττοσι.

Μετὰ δὲ ταῦτα νοσήσας, ἐπεὶ ἔδοξεν ἀβιώτως ἔχειν, Θυγτέρα τῶν θυγατέρων, τῇ μείζονι τε καὶ κρείττονι κάλλει τε σώματος καὶ ψυχῆς σταθιρότητι, ἄνδρα πρωτεύοντα τότε Ῥωμαίων ἐπὶ πάσαις ἐπάγεται χάρισι· καὶ μικρὸν μετὰ ταῦτα βιώσας ἐξέλιπεν.

Ὁ δέ, εἶχε μὲν καὶ τὸ εἶδος ὡς ἀληθῶς τυραννίδος ἄξιον, μάλιστα δὲ τὴν ψυχὴν παντοίαις ἐκεκόσμητο ἀρεταῖς, καὶ τὸ ἦθος ἐπὶ τὸ πρῶτον μετεσκεύαστο, λόγου δὲ καὶ παιδείας οὐδεμιᾶς ἄμοιρος ἦν, ἀλλὰ τῇ πρὸς ταῦτα ἔξει τοῖς πρώτοις ἐράμιλλος, καὶ ὅλως ἀνδρὸς ἡγεμονικοῦ καὶ πρὸ τῆς ἡγεμονίας τάξιν καὶ σχῆμα διέσωζεν. Ἐπεὶ δὲ καὶ ταύτης ἐπέλιπτο, ἔτι καὶ μᾶλλον συνεπεδίδου τῷ ἀξιώματι, καὶ πλέον ἢ πρότερον λόγου τε ἤπτετο καὶ φιλοσοφίης ἐπεμελεῖτο· βασιλικῆς δὲ κολακείας καὶ θρύψεως τοσοῦτον ἀπήλαυνεν, ὅσον τῷ σώματι περισσῶς ἀμφιένυσθαι, ἄλλης δὲ πάσης κατεφρόνει λαμπρότητος ἐν ἡδονῇ τὸ καλὸν ὀριζούσης· τὸ δὲ δίκαιον, οὐ κατὰ τοὺς κοινούς Θεσμούς ἐδίωκεν, ἀλλ' ὡς περ ἐν τῇ Πλάτωνος πολιτείᾳ πολιτευόμενος, ἦν καὶ Κάτων ἐζήλωσεν· ἀπαραιτήτως τε τὸ ὀφειλόμενον εἰσεπράττετο, καὶ εὐδαπάνως τὸ χρεωττούμενον κτεθάλλετο· πρὸς τοὺς λιπαροῦντας ἢ κολακεύοντας ἄκαμπτos καὶ ὄρθιος ὢν, οὐ χαλεπαίνων, οὐ δὲ ὀργιζόμενος, ἀλλὰ τῷ ἦθει πρῶτως διατιθέμενος, τῷ στερεῷ δὲ τοῦ λογισμοῦ φ. 113. ἀνένδοτος, μένων καὶ ἄτρεπτος. Καὶ ταῦτα μὲν πάρεργα τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς, ἐν δὲ πρῶτα ἔργον ἐκείνῳ καὶ σπούδασμα, λύειν τὰ τῆς γραφῆς ἄπορα, καὶ τὸν κεκρυμμένον ἀνορύττειν νοῦν, καὶ τὸν σκοπὸν ἀνευρίσκειν τῶν αἰνιγμάτων, ὅθεν φιλοσόφοι· ὠμίλει καὶ ῥήτορι, καὶ περὶ τούτους μᾶλλον ἐσπούδαζε ἢ τὰ δημόσια.

Ἐμελλον δὲ αἰ τῶν φαύλων ὀμιλίας τῷ τοῦ ἀνδρὸς ἦθει συννακρινάμενοι πλέον ἰσχύσειν τῶν ἀγαθῶν· γένος γάρ τι δουλοπρεπέος καὶ ἐπέισακτον, πονηρὸν καὶ τὸ ἦθος καὶ τὴν διά-

νοίαν, λόγου μὲν οὐ μετεσχηκός, κακίας δὲ εἰς ἄκρον ἑλληλικός· καὶ τούτῃ μᾶλλον γινώριμον καθεστώς (*), τοῖς ἡμετέροις πάλαι ἐπεισφρόσθη ἔθεσί τε καὶ πολιτεύμασιν, ἔως μὲν τῇ ἀρχαίᾳ συνεκκλύπτετο, αὐτὸ ἀπ' ἐκυτοῦ διεφθείρετο, μὴ κοινωνοῦν τῆς λύμης τοῖς πλησιάζουσιν· ἐπεὶ δέ, κατὰ τοὺς ἀρρήτους τοῦ θεοῦ λόγους, καὶ συγκλήτου μετέσχε βουλής, καὶ πάσης τῆς κρείττονος ἀπήλαυσε δαίμονος, συναναφάνει τῇ τύχῃ τὴν πονηρίαν, καὶ ὡς περ ἀπὸ ἡγεμονικοῦ μέρους τῆς τοῦ βασιλείῳ ψυχῆς ἀρξάμενον κατενεμήθη τὸ πᾶν. Καὶ μὴ τις καταγνοίη ἐκείνου κουφότητος, προδῆλοι καὶ ἀχηματίστοις τότε βασιλεῖον ἀνεψῆξαντος καὶ αὐτὰς τὰς τῆς ψυχῆς πύλας ἀναπετάσαντος, καὶ πονηροῖς βίοις καὶ διεφθοραῖσι συγκοινωνήσαντος· οὐ δὲ γὰρ εὐθύς τὴν ὄλην ἐγνώκει τοῦ γένους σειρᾶν, ἀλλ' ἐνὶ γένει μὲν ἐκείνοις κοινωνοῦντι, τρόποις δὲ καὶ ἤθεσι διαφέροντι, ἀπορρήτων τε κοινωνήσας καὶ ἐς ψυχὴν συνανακραθείς, δι' ἐκείνου τὸ συγγενὲς ἐφειλκύνετο.

Ἐντεῦθεν γινώμαις φαύλαις συνομιλῶν καὶ διανοίαις συνδιαιτώμενος κακοῦθεσι, μετεβλήθη τὴν ψυχὴν καὶ πρὸς πράξεις τὸν λογισμὸν ἠλλοίωσεν οὐ κηλᾶς. Ἄραψί τε πόλεμον προσδολῶν καὶ ἤτταν ἠττηθείς αἰσχιστον, πρὸς δὲ καὶ τὸ σῶμα νοσήσας, δύσοργός τις γέγονε καὶ μικρόλυπος, καὶ τὸ ἦθος ἀκροσφαλής, πρὸς πᾶσαν πράξιν καὶ λόγον ἐξαγριούμενος· κατὰ μικρὸν δὲ τῇ νόσῳ διαπανώμενος, δῆλος ἦν πάντως τεθνηξέσθαι· τὸ τε γὰρ σθεναρὸν τῆς δυνάμεως καταλέλυτο, καὶ τὰ τῆς ὀρέξεως ἐπημβλύνετο, καὶ ὁ ὕπνος ἄκρις ἐπιζάνων βλεφάροις, ἐγρηγορότα ἐδίδου ἐνούπνια· καὶ τέλος λανθάνει ἐπ' αὐτάς· ταῖς θεραπείαις ἀποψύξας τοῦ σώματος· τοῦτο δὲ τιμὴ μᾶλλον κατάδηλον ἐγγόνει, ἢ τῇ βασιλίδι τῇ καὶ νοσηλευομένῳ παρούσῃ καὶ θεραπευομένῳ τὰ ἐκ τῶν λόγων διδούσῃ παραγορήματα· ἢ τὸν μὲν

(*) γρ. καθεστώς

ἄλλον χρόνον ἐν ᾧ τὰ τῆς θεραπείας ἦν πράγματα, τῷ ἐκείνου πάθει συνέπαυσε καὶ τὸ ἴσον εἶχε τοῦ ἀρρωστήματος· τότε δὲ πάντων ἀπογνοῦσα οἷς τὸ σῶμα τεθεράπευται, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ τὴν ψυχὴν τονώσασα ἀρρενωποῖς, λογισμοῖς, οὐδὲν ἀγεννές· ἔπαθεν, οὐ σάρκας ἐδρούψατο, οὐ κόμην ἐσπάραζεν, οὐ γοερὸν ἀνεκώκυσεν, ἀλλὰ τὰ εἰκότα θρηνήσασα τῷ νεκρῷ, τοῦ καθήκοντος γίνεται, καὶ ὅπως ἀσφαλῶς ἔξει τὰ τῆς βασιλείας λογίζεται τε καὶ πραγματεύεται.

Ὅθεν κρύπτει τὸ γεγονός, καὶ βασιλέα τοῖς θρόνοις ἐγκαθιδρύει ὃν ἐκείνος τῶν ἄλλων ὑπερηγάπησέ τε καὶ προέκρινεν, ἴσως κὰν τούτῳ τιμὴν ἀποσιουμένη τῷ ἀπελθόντι, ὅτι μὴ ἀντιθέτοις ἐκείνῳ, ἀλλ' οἷς μᾶλλον πεπίστευτο τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἐνεχειρίσατο, οὐκ ἀναμείνασα τὸν καιρὸν, οὐ συγκλήτου ψήφους ἐκδεξαμένη, οὐ δῆμου βουλήν, ἀλλὰ ταυτά τε προλαβούσα καὶ ὅσα ἐν ταῖς μεταβολαῖς καινοτομεῖσθαι εἰώθισιν. Ἦν δὲ οὗτος οὐ τῶν εὐπατριδῶν, οὐ τῶν πλούτῳ κομώντων καὶ οἷς τὰ τῆς ἐξῴθεν εὐγενείας χαρακτηρίζεται, ἀλλ' ἀσήμου γένους καὶ τύχης τῆς φαυλοτάτης· τῶν δὲ τῆς ψυχῆς ἀγαθῶν οὐ μάλα τις ἐνδεής· μεγαλεπήβολός τε γὰρ ἦν, καὶ νοῆσαι ὑξύτατος, καὶ ἡδονῶν ἤττον ἀπτόμενος, τό τε ἦθος χαρίεις καὶ τὸν λόγον οὐκ ἄμουςος· οὐ μεγαλοπρεπῆς δέ, οὐδὲ βασιλικώτατα διαπρέπων, ἀλλὰ χρηματιστής μὲν εἶπερ τις ἄλλος, ἀφιλότιμος δὲ καὶ σμικρολόγος, καὶ τὸ εὐεργετικὸν φειδωλὸν τε καὶ ἄκρι. Ἀλλ' οὗτος μὲν, εἰ καὶ μὴ πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς, ἀλλ' ἐξ ἡμετέραις τῶς κεκόσμητο· οὐκ ἀδελφὰ δ' ἐφρόνουν οἱ ἀδελφοί, ἀλλ' ὅλως αἰσχροί τε ἦσαν ἀπ' αἰσχροῶν, καὶ αἰσχίωνων πατέρες ἐφρίνοντό τε καὶ ἐγινώσκοντο, βέβηκα κακῶν, τῶν ἀδικιωτάτων ἐργάται πράξεων· πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλον; ἄνδρες ἄμοιροι μὲν λόγου, ἀνήκοι δὲ παιδείας, ἄγευστοι δὲ παντὸς ἄλλου καλοῦ, γαλακτοπόται δὲ καὶ βλακνοφάγοι, καὶ μηδὲν ἄλλο ἢ κείραι μὲν εἰδίτες τὸ ἐριφοροῦν, ἀμέλξει δὲ οὔρατα βαρυνόμενα, καὶ

τῆ ποιμενικῆ ἐμπνεῖν σύριγγι, καὶ ἄττειν κατὰ τῆς χλόης ἀγροικικὰ μετὰ Πανός, ἢ Πριήπου, καὶ εἴ τίς ἐστι δαίμων ἕτερος τοῦτου τοῦ κόμματος, καὶ πρὸς τὴν ἠχὴν στρέφεσθαι καὶ ἀκίεσθαι ὡς πρὸς κόρην εὐηχον καὶ ἀντάδουσιν, καὶ καθαιρεσθαι τοῦ γράσου ἵνα μὴ ἀηδεῖς γένοιτο μαλακῆ καὶ τρυφώση μείρακι· πῶς οὖν οὐκ ἔμελλον ἄνθρωποι τοσαύτης ἀνοίας μεστοὶ παρὰ πάσας ἐλπίδας τῆς ἄκρας εὐδαιμονίας ἐπιλαθόμενοι, ἄξιαι τῶν προτέρων ἐπιτηδευμάτων φρονῆσαι καὶ τῆ ἀγροικία καὶ πονηρίαν προσκτήσασθαι; Οἷς γὰρ περὶ τῆς τοῦ κρείττονος ἐφορείας ἀπηγορεύοντο, μᾶλλον ἐπονηρεύοντο, ὡς μὴ τινοὶ ὄντος τοῦ τιμωρήσαντος.

Ἄλλ' ἔως μὲν ὁ βασιλεὺς ἔρρωτο καὶ τῆς ἡθῆς ἀπέλαυε, λαθάνειν ἐμηχανῶντο καὶ μὴ προδήλως τὰ τῆς ἀδικίας ἐργάζεσθαι· ἐχαλέπινέ τε γὰρ ἀδικοῦσιν ἐκεῖνος καὶ ἐπεξήρχετο·
 ρ. 113· ἐπεὶ δὲ νοσεῖν ἤρξατο | καὶ τὰ τοῦ σώματος ὑπέρρει, ἢ μᾶλλον ὄγκοις ἀλλοτρίοις διωδῆκει τε καὶ ἐπηύξηται, δημοσίᾳ πράττειν τὸ κακὸν οὐκ ἠσχύνοντο, δεδοικότες δὲ μὴ συναξπολήξῃ τῷ βασιλεῖ τὰ τῆς εὐτυχίης αὐτῶν, τάφρους τε πόρρωθεν ἀπεχώνυσαν καὶ ἐρκίους ἐκυτοῦς ἐπελάμβανον, τὰ τῶν Ῥωμαίων ὄριαι στοιχηθὸν ὡς περ περικυκλοῦντες καὶ πάντων φροντισταὶ καθίστάμενοι. Ἐπεὶ δ' ἐκτομίαι ὄντες ἐτύγχανον, ἐνὶ τῶν συγγενῶν τὴν ἡγεμονίαν ἐμνῶντο, καὶ τὸ τοῦ Καίσαρος περιβαλόντες ἀξίωμα, πρὸ τῶν βασιλείων πυλῶν ἕστησαν, ἔν' ἀντεπιρρεύσοι τῷ ὑπορρεύσαντι. Σὺ δὲ Κύριε ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν ἐμυκτῆριζες μὲν τὰς βουλὰς αὐτῶν, οὐκ ἤλεγχε; δέ, ὅς περ σὸς νόμος, οὐδ' ἐχρῶ τῷ κολάζειν, ἀλλὰ τῷ ἀνέχεσθαι· οἱ δὲ τὴν σὴν ἀνοχὴν ἀκυβερνησίαν τοῦ παντὸς οἰόμενοι, κατὰ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν τὰς πονηρὰς ἐπορεύοντο, καὶ τῆς ἐκυτῶν ἐξήρτων βουλῆς τε καὶ σκέψεως τὰ τῆς σῆς προνοίας ἀποτελέσματτα.

Εἶχε ταῦτα· καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ὑδέρφω περιπεπτῶκει· οὐ μὴν ἀλλά, τί γὰρ δεῖ κρύπτειν ἱστοροῦντας, οὐκ ἐπαινοῦντας;

καὶ περιοδικαῖς φρενίτισιν ἔκαμνεν, εἴτε τινὸς βασιανία δαίμονος; πονηροῦ αὐτὸ δὴ τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονικὸν περιτρέποντος, εἴτε τοῦ μελαντέρου καὶ γεωδυστέρου χυμοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλήν ἀνιόντος καὶ τὸ φρονοῦν ἀμαυροῦντος, οἷα δὴ τὰ πολλὰ γίνεσθαι εἶωθεν· ὁ μὲν οὖν ἀμφοτέρωθεν ἔκαμνε, καὶ τὸ ἐνεργὸν τῆς βασιλείας διὰ τῆς νόσου ἀποσεσύλητο, οἱ δέ, ἐκείνω μὲν τὸ τοῦ βασιλέως ἔσωζον ὄνομα, αὐτοὶ δὲ τῶν πραγμάτων εἶχοντο καὶ μετεκύβευον ὅποι βούλουντο· καὶ ἄτερος μὲν, ὁ τῆς ὅλης πρεσβέων γενεᾶς, μεταγνοὺς ἐφ' οἷς ἐπεπράχει περὶ τοῦ Καίσαρος, πρὸς ἕτερον τῶν συγγενῶν ταῖς ψήφοις μετέπιπτεν, ἄτερος δὲ τοῖς ἄπαξ ἠγάπα δόξασι καὶ οὐκ ἦν ἑτεροκλινής.

Ἐν τούτῳ δὲ ἀνῆρ τις, τό τε εἶδος τῶν φαυλοτάτων καὶ τὸ γένος τῶν ἀκλεῶν, τοῦ τῶν Βουλγάρων κούφου κατατρυφᾷ, καὶ τινὰ αὐτῷ ἐπιφημίσας εὐγένειαν, καὶ λόγον ἐλευθερίας ὑποβλάμενος πρὸς ἀποστασίην ἐπαίρει, καὶ σπινθὴρ ἀφανῆς εἰς πῦρ ἀνακαίεται· ὄλον γὰρ τὸ ἔθνος συμφρονῆσαν λαθῶν, καὶ ταῖς ὁμοφροσύναις τοῦ πλήθους θαρρήσας, τὰ ἡμέτερα καινοτομεῖν ἐβούλετο ὄρια. Ζῆλος ἐντεῦθεν τῇ νόσῳ σθεννόμενος ἀνάπτει τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ὁ μὴδὲν ἐννοήσας τῶν ὄσων μαλακίζειν εἶωθε, μὴ τὴν διπλῆν δαπάνην τοῦ σώματος, μὴ τὸ τῆς ὁδοῦ μῆκος, μὴ τὸ τοῦ πολέμου δύσελπι, μὴ δ' ἄλλο μὴδὲν, τῆς πόλεως ἕξεις καὶ κατὰ τοῦ ἀποστατήσαντος ἔθνους στρατεύεται, καὶ, ὡς τῶν κριμάτων σου Κύριε, λογίζεται, παρατάττεται, ἐλαύνει ἐφ' ἔκπου νεκρός, τί γὰρ ἄλλο δεῖ λέγειν; στενοχωρίας καὶ ὀρέων κατατολμᾷ, ὁ χειρῶν ἀλλοτριῶν δεόμενος πρὸς τὴν κίνησιν, νικᾷ τὸ ἀντίπαλον, ἐπάνεισιν αὐθις ἀπιστούμενος ὅτι ζῆ, ἐπεντρυφᾷ ταῖς τῶν ἐαλωκότων πομπαῖς. Λαμπρύνεται τοῖς τροπαίοις τὴν τῆμερον, καὶ τὴν αὔριον τοῖς ἐξοδίοις περιστοιχίζεται· ἀπαμφιέννυται τὰ παράσημα τῆς ἀρχῆς, μεταμφιέννυται τὴν ἀλουργίδαν τοῦ πνεύματος, τὸ νεκρὸν ἀποβάλλεται τῶν τριχῶν καὶ ἀναίσθητον, σταυροῦται τῷ κόσμῳ, ὀπλιζεται

τὰ νοητὰ ὄπλα, ζώννυται τὴν μάχαιραν, τῇ περικεραλαίᾳ σκέπεται, καὶ τροπαιοφόρος ἀναίμακτος πρὸς τὸν δεσπότην χωρεῖ.

Καὶ ὁ μὲν ἀπῆλθε, τοῖς δὲ τῶν βασιλείων χειροτονηταῖς ἐντεῦθεν ἀμφιδοξία τις ἦν καὶ διχόνοια, ᾧ τινι χρῆ τὰ σκῆπτρα Ρωμαίων ἐπιτραπῆναι· ὁ μὲν γάρ, ὑποπτέυσας τι πρὸς τὸν Καίσαρα τὸ ἐσόμενον, ἐδεδίει καὶ λάθρα τι ἐσκέπτετο, ὁ δέ, πολλὰς ἐκεῖνῳ πόρρωθεν προκαταβαλλόμενος χάριτας δι' ὁ πάντοτε ἔπραττεν, ἔσπευδε· καὶ τέλος νικᾷ, καὶ τὴν βασιλείον ἀρχὴν περιζώννυται, οὐκ Ἀντίοχος, οὐδὲ Σέλευκος, ἄνδρες καὶ πολεμῆσαι δεινότατοι καὶ τὸ δέον φρονῆσαι ὀξύτατοι, ἀλλ' ἀνήρ χθές τε καὶ πρόην νῆας ἀρμόττων καὶ συμπηγνύμενος, καὶ πίτταν ἐπεμβάλλων τοῖς γόμοις καὶ τῆς ἀσθόλης πληρούμενος, οὐκ εἶδος ἔχων τυρχνικόν, οὐ φρόνημα μεγαλοπρεπές, οὐ λόγον ἔμμουσον καὶ χαρίεντα, οὐκ ἄλλο οὐδὲν τῶν οἷα ψυχὴν οἶδε καλλύνειν καὶ φύσιν σώματος· ᾧ νέα Ρώμη, καὶ γένος μεγαλοπρεπές καὶ ἐλευθέρων, ᾧ οἱ ἀνέκαθεν βασιλεῖς, καὶ βῆμα βασιλικόν καὶ βασιλεία, οἷον αἰσχύνην τότε περιεβάλεσθε! οἷος ὑμῖν δαίμων ἐφθόνησε βάσκανος! πλὴν ἀλλὰ τοῦτο, εἰ μὲν τι, μὴ αἰτιῶτο, τῷ αὐτομάτῳ δοτέον, εἰ δὲ φιλευσεβοίη, τοῖς ἀρρήτοις τοῦ Θεοῦ κρίμασιν.

Ὁ δέ, σαλευομένην ὕρῶν ἀκμὴν ἐκντῶ τὴν ἀρχὴν καὶ πῆξιν βεβαίαν οὐκ ἔχουσαν, κρύπτει μὲν ἐν βίβει τῆς ψυχῆς τὸ κακόηδες, Θεραπειῶν δὲ πρὸς τὸ συγγενές ὑποκρίνεται καὶ ταῖς μεγίσταις λαμπρύνει τιμαῖς· ἔπειτα ρηγνύει τὸ καταπέτχσμα, τὰς πύλας τῆς καρδίας ἀναπετάννυσι, καὶ τὸν ἐκείσε δεικνύουσιν ἐμφωλεύοντα δράκοντα, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἐπὶ τοὺς οἰκείους καὶ συγγενεῖς τὸν κακίης ἰὸν ἐκκενοῖ· καὶ οὐ μὲν ὑπερορία καταδικάσας, οὐ δὲ τῶν παιδογόνων μορίων ἀποταμόμενος ἤδη που γενειάσκοντα, καὶ υἱέων ὄντας τοκεῖς, στεφανηφορεῖ καὶ λαμπρύνεται, οὐ Περσέα καθελών, οὐδ' Ἀντίγονον, οὐ δὲ τι

βάρβαρον ἀπελάσας φύλον, ἀλλὰ τοὺς ἀφ' αἵματος ὁ δυσμενὴς
καταγωνισάμενος. Σὺ γε ὦ βέλτιστε, ἀνασσε γὰρ τῷ λόγῳ,
σχολῆ γε τὴν ἐμὴν ἀποτέμοις κεφαλὴν, κἄν ἐπίβουλος σοι φα-
νήσομαι, ἀλλ' οὐδ' ἰ ἀποτέμοις τὰς τρίχας κἄν ἱεροσυλήσας φανῶ, φ. 114.
ἢ δέδοικα μὴ καὶ τοὺς μαστοὺς ἐκκόψης, ἢ τὴν καρδίαν ἐξο-
ρύξης μετὰ τοῦ ἥπατος, ὃ φασὶ τοὺς Πέρσας διὰ ταρχεῖαν ἐπὶ
τοὺς κατοικομένους ποιεῖν· τύραννε καὶ μισάνθρωπε, τὰ Σικελῶν
ὠδίνει, Ἰταλία πᾶσα πρὸς ἀπόσταν κεινιῆται, καὶ σὺ ταῖς
π ἐπεμβαίνεις, καὶ ζηλοτυπεῖς τὴν γονὴν καὶ στρατεύεις
κατὰ τῶν σῶν; ἀλλ' εὖ γε ποιεῖς, καὶ βάλλ' οὕτως, ἴνα παταχθῆ
ὁ ἀσεβὴς διὰ σοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ, εἴθ' ὕστερον ἐκζητηθῆ τὸ
αἷμα αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ· οἶδα γὰρ ὡς ὀδῶ προβαίνων, ψύση καὶ
τῶν ἀψύστων, καὶ πῶς εἶποιμι τοῦτο; Τῆς μητρὸς ὁ παῖς
κατεξάνεστη, μήτε νόμους ἱεροῦς αἰδεσθεῖς, μήτ' ὄρκους εὐλα-
βηθεῖς· ἀλλὰ με προφήτην ποιεῖς, πράττεις γὰρ ἃ προηγόρευσα,
καὶ τῶν βασιλείων ἐξέγεις τὴν εὐγενῆ ὁ ἐπίσειχτος, τὴν εὐερ-
γετήσασαν ὁ ἀχάριστος· ὡς καλὰ γέ σοι τὰ τροφοῖα, καὶ μείζω
τῶν εὐεργεσιῶν τὰ εὐχαριστήρια! ἀλλὰ μὴ δέδιδι· ἀνήθη γὰρ
σοι ὁ τῆς πόλεως δῆμος, καὶ πᾶσα ἡλικία ξιρήρης χωρεῖ κατὰ
σοῦ, καὶ ὠμῶν σου τῶν ἠπάτων ζητεῖ ἀπογεύσασθαι· σὺ δὲ
νῦν πολὺς εἶ βέων κατ' αὐτῶν τῷ θυμῷ· αὐθις δὲ ὑποστέλλῃ
καὶ δειλιᾷ, καὶ τῆδε κάκε' ἴσε φοιτᾷ; ἀπορούση ψυχῆ, μηχανᾷ
δὲ πολλὰ, καὶ πολυπρόσωπος γίνῃ ταῖς ὑποκρίσεσι, καὶ ἀμοι-
βάς ἐπαγγέλλῃ τοῖς βοηθήσουσιν, ἀλλ' ὡς μελάμπους περῶρα-
σαι καὶ καταπεφρόνησαι. Ἄλλὰ πῆ φεύγεις μετὰ νῶτα βελῶν,
ποῖ δὲ καταφεύγεις πρὸς ὃν ἠθέτησας; οὐκ οἶδε φιλάνθρωπεύε-
σθαι ὡς αἰεὶ, γίνεταί πολλαῖς ἀπότομος ὁ φιλάνθρωπος· σὺ
δέ μοι καὶ τὴν κεφαλὴν ὑποκλίνεις τῷ ἱερῷ, καὶ κείρη τὰς
τρίχας καὶ δέχῃ δευτέραν παλινζῶειν, καὶ γίνῃ φιλότιμος ἀθλη-
τῆς ἐπὶ τοὺς τελευταίους ἀγῶνας χωρῶν, καὶ ἀπογεύῃ τῶν
μυστηρίων καὶ ἐξαγορεύεις τὸ παρκόνημα, καὶ δακρυρροεῖ; καὶ

γίνῃ Μανασσῆς δεύτερος. Ἄλλ' οὐ δεκτά σοι τὰ δῶρα θεῶ, ἀλλὰ βδέλυγμα μὲν τὸ θυμίζμα, καὶ τὸ ὀλοκάρπωμά σου ὡς ῥάκος ἀποκαθημένης. Καὶ σὺ μὲν δοκεῖς ἀπηλλάχθαι, ὁ δὲ θεὸς βοᾷ καὶ τοῦ θεοῦ σε βήματος τὸν σὺν ἀπελαύνει, καὶ θήγει τὸν δῆμιον, κἀκεῖνος σχεδιάζει ἐλαύνων τὸν σίδηρον· καὶ σὺ κατὰ γῆς ἔρριψαι, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκοπεῖς ἐπ' ἡμίονω πομπεύεις, ὡς περ ἧς ἄξιος· ἡ δὲ βασιλὶς αὐθις ἀνθεῖ, καὶ οὐ ζηλότυπος γίνεται κατὰ σέ, ἀλλὰ κοινώνει τῶν σκήπτρων τῇ ἀδελφῇ, καὶ οἷά τις σελήνη δαδουχεῖ τὰ ἀνάκτορα. Δεῖται δὲ ἡλίου ἓνα λαμπροτέρου φανῆ μεταλαβοῦσα φωτός, καὶ κατὰ τοὺς ἐπιστήμονας ἀπὸ δύσεως τοῦτον ὄρα προερχόμενον, οὐ λοξῶ πορείας σχήματι ὡς ἂν φυσικοὶ φήσαιεν, ἀλλ' ἀκλινεῖ καὶ ὀρθῶ· ὅθεν εἰς σὺνοδόν τε ἐκείνῳ ἔρχεται καὶ παμφαῆς γίνεται καὶ τὸ οἰκεῖον αὐθις ἀπόλλυσι φῶς· οὐδὲ γὰρ ἡ μὲν πρόσγειον ἐλαύνει σφαῖραν, ὁ δὲ τὴν ὑπέργειον, ἔν' ὁ μὲν ἐσάπυξ, ἡ δ' ἐς δώδεκα κύκλους τὴν ἑαυτῆς ζώνην περιελίξεται καὶ ἀποβάλλῃ τὸ φῶς καὶ πάλιν ἐνδύσεται, ἀλλ' ἀεὶ τῶ λαμπρῶ τούτῳ φωστῆρι συμπεριοδεύουσα τηλαυγῆς ἐστὶ καὶ λαμπρά.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ὧ μέγιστε αὐτοκράτορ, πέρεργα τυγχάνει πονήματα, καὶ μόνον οἷα τῇ σῇ ἀκοῇ ἐντροπήματα, ὁ δὲ λόγος ἐπὶ σέ τε χωρεῖ ἄνωθεν καὶ τῆς περὶ σέ ἤδη ἱστορίας καὶ εὐφημίας ἀπάρχεται· καὶ πατρίδα μὲν καταλέγειν καὶ γένος, εἰ καὶ τεχνικόν ἐστιν ὑπερβήσομαι, οὔτε γὰρ πρὸς ἀγνοοῦσαν ἀκοὴν φθέγγομαι, οὔτε τοῖς ἐξωθέν σε σκιαγραφῆσαι τὸν καθ' αὐτὸν ζωγραφούμενον βούλομαι· τοῦτο δὲ τοῦ σοῦ πρώτου ἐπικίνου θεμέλιον τίθεμαι, ὅτι σοι τῆς μητρικῆς ῥαγείσης ὠδίνος, αὐγὴν τινα τοῦ νικοποιοῦ τύπου διέλαμπε τὸ μεσόφρουον, οὐκ ἐκ τριχῶν αὐτομαχτισθεῖσαν, ἀλλ' ἐκ τινῶν οἶμαι ἀκτίνων σχηματισθεῖσαν ἡλιακῶν. Οὕτως σοι ἅμα τῇ γενέσει τὰ ὑπὲρ γένεσιν καταμέμικτο, καὶ τὰ μέλλοντα προανκηρύττετο πόρρωθεν, καὶ δι' ἐνὸς σχήματος ἀρχή σοι καὶ νίκος ἐπρυτανεύετο, καὶ πρὸ

τῶν σκήπτρων βασιλεὺς ἦσθα τροπαιοφόρος, καὶ πρὸ τῶν ἀνακτόρων ἀνακτορικῆ κοσμῆματι λαμπρυνόμενος· οὕτως σοι οὐκ ἐκ λίθων ὁ σταυρὸς κατεσκευάστο, ἀλλ' ἐκ θεῶν ἀκτίνων κατηύγαστο, οὐκ ἐν χρυσῷ στέμματι, ἀλλ' ἐν θεῖα καὶ ἱερᾷ κεφαλή· σὺ δέ μοι ταῖς ἐν στήθεσι σεμνύνου θριξίν ὅτι πτερῶν εἰκασίν καὶ ῥάμφους διδῶσαι, καὶ τοῖς μητρικοῖς ἐπαγάλλου ὄνειρασιν οἷς πλάνη τις καὶ αὐτομαχτισμὸς ἐπεταὶ ἄλογος· τούτου γὰρ τί τις μεῖζον ἂν εἰπεῖν ἔχοι καὶ τηλυγέστερον; Εἰ δέ βούλει, τὰ μὲν σύμβολα ἄφες καὶ τὰ μηνύματα, ὅρα δέ μοι τὴν χάριν τοῦ σώματος ὄση, τὸ τῆς ψυχῆς κάλλος, καὶ ὡς πρὸς ἄλληλα ἤριζον καὶ θάτερον θατέρου ἠττάτο νικῶν· ἡ μὲν γὰρ ὄξεϊν φύσιν προὔβαλλετο καὶ ἀγγίνοιεν, τὸ δέ, τὴν τοῦ προσώπου ῥοδωνιάν, τὴν τῶν ὀφθαλμῶν χάριν, τὴν τοῦ λευκοῦ πρὸς τὸ ἐρυθρὸν ἀνάχυσιν ἐπ' οἷς δεῖ καὶ ἀνάχρυσιν, τὰς στιλβούσας ἀκτῖνας τῆς κεφαλῆς, οἷς τὸ μὲν, ἐνίκα, τὸ δέ, οὐχ ἠττάτο. Ἀλλ' ἄρα ὄξυς μὲν ἦν καὶ ἀγγίνοιος, ὄξύρροπος δέ καὶ δυσκάθεκτος τὴν ὀργήν, ἢ τοῦτο μὲν, οὐχί, ἦττον δέ σπουδαστῆς ὡς τῇ φύσει θαρρῶν, ἢ καὶ τοῦτο μὲν, ἄκρος, ταχὺ δ' ἀποβάλλων ἃ μεμάθηκεν; οὕμενον, κἂν Πλάτωνες ἀντιφθέγγωνται κηρούς τινας ἀναπλάττοντες τῇ ψυχῇ ὑγροτέρους καὶ σκληροτέρους, καὶ τύπους γραμμάτων σχολῆ μὲν ἐνημαινομένου, σχολαιώτερον δέ διααρρέοντας· οὐ γὰρ οὕτως ὁ ἡμέτερος βσιλεύς, ἀλλὰ ταχὺς μὲν ἐγγράφων τῷ κηρῷ τῆς ψυχῆς τὰ μαθήματα, ποιούμενος δ' αὐτὰ ὡς περ ἐγκαύματα ὡς μηδέποτε ἀπαλείφεισθαι· καὶ πρὸς μὲν ὀργὴν ἀκίνητος | ὦν, πρὸς δέ νοη-φ. 114'. μάτων ἀνάληψιν γενναῖα καὶ εὐκινήτω τῇ ψυχῇ χρώμενος· καὶ οὐχ ὡς περ ῥεῦμα ἐλαίου ἀψοφητὶ ῥέοντος κατὰ τὸν σὸν Θεαίτητον, ἀλλ' ὡς περ τι ὕδωρ σφοδρότατα ῥέον καὶ τῷ ὄξει τῆς φορᾶς παρασύρον τὸ ἐνιστάμενον· καὶ σὺ μὲν τὸ εὐφύες τοῦτο θαύμαζέ μοι μειράκιον, καὶ φιλοσοφίας, γεωμετρίας δέ μᾶλλον ἐπιμελούμενον, καὶ τὸν περὶ ἐπιστήμης ἀνακύκλει λόγον, καὶ

διάστρεφε ὡς βούλει τὸ νόημα, καὶ πρόσπειζε τῷ νέῳ ἄλλο-
 τρίς δόξας ὑποκρινόμενος, καὶ ἐπαινεί τοὺς εἰδότες ἐν κύκλῳ
 μὲν ἐγγράψαι τρίγωνον, ἐν δὲ τριγώνῳ κύκλον· ἐγὼ δ' εἶ ἀπὸ
 τούτων βουλήσομαι τὸν ἕμῳ ἐπαινεῖν αὐτοκράτορα, ἀπὸ τῶν
 σκιῶν ἂν τὸν ἥλιον ἐπαινέσαιμι· οὐδὲ γὰρ ἡμέτερον, οὐδέ
 θείου σκοποῦ ὄρους συντιθέναι πραγμάτων καὶ παίζεῖν ἐν οὐ
 παικτοῖς.

Ἔθην ἐπιστήμην μὲν οὐχ ὠρίζετο εἴτε ὡς αἰσθησις, εἴτε
 ἄλλο τι, αὐτὸ δὲ τὸ ὑποκείμενον οὐπὲρ ὁ λόγος κατηγορεῖται,
 ἠπίστατο, οὐ κατὰ τὴν Πρωταγόρειον δόξαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν
 τῶν θεῶν χρησμῶν ἀλήθειαν. Κύκλους δὲ γράφειν ἠπίστατο
 ἐν τῇ ψυχῇ τοὺς ἐξ ἀρετῶν, καὶ τούτοις τὴν ταύτης ἐγγράφων
 τριμέρειαν, οἷα τρίγωνον αὐθις μετήλλαττε, πῆ μὲν τὸ τριμερὲς
 τῇ τῶν καλλίστων πράξεων περιελίττων χρεία, πῆ δὲ τὸ ἄλογον
 κοσμῶν τῷ λόγῳ, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐν ἀπευθύνων τὰ
 ἐφετόν, καὶ τῇ τούτου δυνάμει τὰς ἀρετὰς ὀριζόμενος, καὶ τὴν
 ὑψηλοτέρην γεωμετρίαν ἀσκῶν· ἡ μὲν γάρ, ὡς καὶ Πρόκλος
 φησί, τὴν μέσσην ἀπειλήψε χώραν τῶν ἀμεριστῶν καὶ μεριστῶν,
 καὶ ἔστι τι χρῆμα παράλογον καὶ ἀσωματοασώματον· σὺ δὲ
 τὴν ἀσώματον ἐπετήδευες, κατὰ ψυχῆς γὰρ ἡ καταγραφὴ, καὶ
 γραμμὰς ῥητάς τε καὶ ἀλόγους ἐχάραττες· ἔστι γὰρ ἐν οἷς τῶν
 ἐπιτηδευμάτων οὐδὲ πρὸς τι ἐδέχου συγκριτικόν, τοῦτο γὰρ ἡ
 ἄλογος ὑπαινίττεται· βίβασις τε ὑπετίθεις, καὶ μεγέθη ἀνωκο-
 δόμεις ἀνάλογα, καὶ ταῖς κορυφαῖς εὐθείαις τινὰς ἀπηώρει· ἕνα
 σοι στερρόν τὸ δοκούμενον γίνηται· κέντευθεν κινούμενος τοὺς
 ὁμοκέντρους καὶ ἑτεροκέντρους κύκλους ἠπίστασο, καὶ τὰς τῶν
 φωστήρων περιόδους ἡκτιβολόγεις εἴτε κατ' ἕκκεντρον, εἴτε
 καθ' ὁμόκεντρον τὴν οἰκείην ἀποτελοῦσι περιστροφὴν, εἰ ἐπὶ
 τῶν κατεστηριγμένων ζωδίων κινῶτο ὁ ἥλιος, ἢ τοῦ ζωδιακοῦ
 κύκλου κατώτερον φέρεται, καὶ εἰ διαλάττει τὴν κίνησιν, καὶ εἰ
 μὴ διαλλάττει, πῶς ἐνισοτυχῆς ἔστιν. Οὕτω σοι πάντα τῇ φύσει

ἐσχεδιάζετο καθ' ὑψηλοτέρους· μάλιστα λόγους καὶ κρείττους ὁμοκέντρους τε γὰρ κύκλους ὠνόμαζες οἷς ἢ αὐτὴ τοῦ κελοῦ καὶ πρώτη ἀφορμὴ, ἐτροκέντρους δὲ τοὺς ἀπ' ἄλλης αἰτίας πράξεις, ἐλίττοντας, καὶ φωστῆρας τοὺς καθ' ἡμᾶς ἐνεργητικούς λόγους νοῶν ἐώρας ἰσοταχῶς μὲν κινουμένους, τὸ δὲ ἀνιὸν ταῖς παραχρήσεσιν ἔχοντας, καὶ ἐφ' ὕψους μὲν τοῦ νοῦς διατρέχοντας, ἔστι δ' ὅτε καὶ ὑποτρέχοντας, ὀπηνίαια τὰ ἄλογα τῆς ψυχῆς ὑπερνωκῶσιν εἰδῶλα. Οὕτω πρακτικῆς ἀλληγορικῆς ἠρμάνευες τὰ νοήματα, καὶ ἥμισυ λόγου δεόμενος σκοπῶν ὑπανήγας τοὺς τελουμένους πρὸς τὰ θεϊότερα.

Τί οὖν ἐντεῦθεν; πάντες σοὶ προσεῖχον ὡς κρείττονι καὶ ἀπὸ σοῦ προσφῆτευσον· οὐ γὰρ μᾶττην ᾗοντο τραπεζῆν σοὶ καταβῆ-βλησθαι σύνεσιν, εἰ μὴ τι μεῖζον ὁ κατάβαλλόμενος οἰκονομεῖν ἔμελλεν· ὅθεν ἐν τοῖς ἀπάντων ἔκεισο στόμασι, καὶ οὐδὲ ὑπνώτων ἀπήε, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὀνειράσι τούτοις παρίσταντο, ἢ ὑψιπετεῖ σκεπόμενος αἰετῶ, ἢ στεφανηροῶν, ἢ λέουσι βασιλικώτατα φυλασσόμενος. Ἐπεὶ δὲ δεινὸς ὁ τηνικαῦτα τὰ σαήπτρα διέπων Ρωμαίων ὑποφίαν τε λαβεῖν καὶ τιμωρίας εὐθύς χρῆσασθαι, πλανᾷ τοῦτον ὁ θεός, καὶ τὸν Ἰωσήφ σὲ ἀφεί; τιμωρεῖται τὸν Ἰακώβ, τὴν χρυσὴν ἐκείνην καὶ θεοσιδῆ ψυχὴν· οὕτως σοῦ μᾶλλον ἢ τοῦ πατρὸς ἐφείδετο ὁ θεός, ἢ κάκεινου μᾶλλον ἀρρήτοις τρόποις ἐκείδετο καὶ βασιλείαν ἠτοίμαζεν οὐρανῶν διὰ τῆς ἐνταῦθα κακώσεως· οὐκ ἄμελλες δὲ πάντη ἄβλητος τῷ φθόνῳ γενήσεσθαι, οὐδὲ τοὺς πάντων διαλαθεῖν ὀφθαλμοῦς, οὐδ' ἄνευ καμάτου καὶ πόνου τὸ τῆς βασιλείας γέρας λαβεῖν, ἵνα μὴ χάρις σοὶ τὸ πρᾶγμα δόξη, ἀλλὰ ἀντιδοσις.

Ἐπεὶ γὰρ ὁ μὲν πατὴρ πρὸς τὸ θεῖον ἀπῆλθε βασιλείον, αὐτὸς δὲ οἶα νῦν φωστῆρ τοῖς συγλητικαῖς διέλαμπες ἄστρασιν, ἢ δὲ βασιλεία Ρωμαίων πρὸς φαύλους τινὰς μετέπεσεν ἄρχοντας, θεῖους μὲν ἀγνοοῦντας νόμους, καὶ ὡς ἀμετάτρεπτα τῆς προνοίας τὰ δόγματα, ὑπερορίαν πρὸ τῶν ἄλλων κταδι-

κάζη, και νησός σε φαύλη, διὰ σέ δὲ ὄλθιος Βαβυλῶν ἢ νέον Βυζάντιον, πολιοῦχον τάχα και οἰκιστὴν δέχεται, και γίνη κατὰκριτος τῶν πάντων ὁ πρόκριτος, και καρτερεῖς παροράσεις και κακοπαθείας ἀνέχη, και ὄρη τινὰ ἀνεπλάττου τοῖς λογι-
 σμοῖς ὑφ' οἷς κρυβήσῃ φυγῶν, και σταθμὸν ἔσχατον ἐπεζήτησε, και σχισμὰς πετρῶν ἐνενόει, και τὰς χρυσᾶς τέμνειν τρίχας προεθυμοῦ, και τοῖς συμβόλοις ἐπεμέμφου, και τῶν πλεονεκτη-
 μάτων κατεδόας τῶν σῶν. Ἄλλ' ἄρα, ὦ θεῖα και βασιλικὴ κεφαλή, τούτοις ἀλύων τοῖς λογισμοῖς, ἔσχες τὸν θεραπεύοντα και λόγοις παρηγοροῦντα τῆς ψυχῆς τὸ λυπούμενον, και ἱστο-
 ρίαις και παραδείγμασι πρὸς τὸ εὐθυμον ἐπανάγοντα; ἢ και τοῦτο μετὰ πάντων τὸ ἀπαραμύθητον ἐκαρτέρεις; αἶθε παρῆν ἐγὼ τῇ νήτῳ, αἶθε συμπαρεκαθήμην ὀδυνωμένῳ και σκυθρωπά-
 ζοντι, και τὸ δύσθυμον ἀπήλαυον πρὸς τὸ εὐελπι, τὴν τοῦ Γ' ὠσῆφ καταλέγων αἰχμαλωσίαν, τὴν εἰρκτὴν, τὰ δεσμὰ, και ὡς ἐκ τῶν ἐναντίων τὸ τῆς βασιλείας αὐτῷ κράτος ἐγένετο, πρὸς τούτοις τὴν ἐν τοῖς ποιμνίοις ζωὴν τοῦ Δαβὶδ, τὴν δίωξιν, τοὺς πολλοὺς ἐκείνους κινδύνους οἷς οὐχ ἤλω περιπεσῶν, και τὰ λοιπὰ τῶν βασιλέων τοιοῦτότροπα παραδείγματα! Ἄρα δὲ μετὰ τοὺς πολλοὺς στεναγμοὺς οὓς ἔστενες, μετὰ τὴν τῶν δακρῶν ῥοὴν, οὐκ νηγάζετό σοι παρὰ θεοῦ ἡ ψυχὴ, οὐδ' ἐφρα-
 μάσσετο εὐσυμβόλοις ὀνειράσι τὰ παθήματα, ἢ τισιν ἄλλαις ὀράσεσι; Μὴ ἀποκρύψῃς τὸν λόγον, ὦ βασιλεῦ, περιβόητον γὰρ τὸ γεγονός γέγονε και παρὰ πᾶσιν ἄδεται στόμασιν· εἰ δὲ σύ σιωπᾶς, ἐγὼ τοῦτο κεκράξομαι.

Πρὸς οὐρανὸν εἶπες τὰ ὄμματα, και τὴν ποικίλην τῶν ἄστρον
 φ. 115. χορείαν ἐθαύμαζες, και τὸν δημιουργὸν ἀνύμνεις θεόν, τάχα δὴ που και διηπόρεις ταῦτα δὴ τὰ ζητούμενα, πέπηκται που τὰ ἄστρα, ἢ ἀπῆώρηται, τχύτομεγέθη πάντα και ἰσοφκνῆ, ἢ τὰ μὲν, ἐλάττονα, τὰ δὲ, μείζονα; ἐπιμήκη, ἢ κυκλικὰ, πολλῶ ἀπέχοντα τῷ διαστήματι, ἢ πλησιάζοντα; τὰ πλείω τούτων

καὶ τῆς γῆς μείζω ὡς Ἀριστοτέλης φησὶν, ἢ κέντρῳ τινὶ πρὸς ἐκείνην τὰ πάντα ἔοικεν; ἔπειτα πρὸς ἐν τούτων πῆξας τὸν ὀφθαλμὸν « νῦν, ἔφη, γνῶσομαι, εἰ κατὰ τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησε Κύριος; ἔσται μοι », καὶ σύμβολον τῆς βασιλείας τὴν ἐκείνου κίνησιν καὶ ῥίψιν ποιεῖς, καὶ ὧ τῶν ἀρρήτων σου κριμάτων Κυρίου, ὧ τῆς πάντα νοῦν ὑπερεχούσης σου σοφίας καὶ δυνάμεως, ἀκοντίζεται τὸ ἄστρον εὐθύς ἐξ οὐρανοῦ ὧς περ τινὸς ὄσχητος καὶ κενὸν ἀρῆκε τὸν τόπον ἐφ' οὗ βεβηκὸς ἦν, καὶ σοὶ τὸν οἰωνὸν δέδωκε τηλαυγέστατον. Καὶ μή μοι κενοφῶνει φυσικώτατα, Ἀριστοτέλες, ὡς τῶν ἄστρον οὐδὲν τὴν οἰκείην ἔδραν ἀφήσιν· ἀλλ' αὐτὰ δὴ τὰ δοκοῦντα δίκην ρεύματος χεισθῆαι καὶ φέρεσθαι τοῦ αἰθερίου πυρός· εἰσιν ἀποσπάσματα πρὸς τὸ κάταντες· φύσεως γὰρ μοι λέγεις ἀκολουθίαν οὐκ ἀπορρήτου δυνάμεως ἀποτέλεσμα· φύσει μὲν γὰρ τὰ ἄστρα οὔτε ῥιπτεῖται, οὔτε πρὸς τὸ κάταντες φέρεται, ἀλλ' ὅταν δόξη τῷ δημιουργήσαντι λόγῳ, καὶ σθένυται καὶ ἀπόλλυται, καὶ τῆς οἰκείας περιόδου ἐξίσταται. Οὐ παύεται ὁ ἥλιος τῆς κινήσεως, ἀλλ' ἔστη ποτὲ κατὰ Γαβαῶν ἱ' ὁ Ἰσραὴλ νίκησῃ καὶ πανωλεθρία φονεῖθῃ τὸ ἀλλόφυλον.

Ἄλλὰ τοῦτο μὲν οὕτως, καὶ μάρτυρες πολλῶν ὀφθαλμοί, καὶ πρὸ τούτων σύ. Ἐκεῖνο δὲ καὶ λίαν θαυμάσιον· κυροῦται κατὰ σοῦ παρὰ τῶν πονηρῶν ἡγεμόνων πονηρότατον βούλευμα· πῶς εἴποιμι τοῦτο; πῶς καρτερήσω λαλῶν; ἐκκοπή τῶν σῶν ὀφθαλμῶν τὸ βουλευθὲν ἦν, ταῦτόν δὲ εἰπεῖν σβέσις τῶν οὐρανίων φωστήρων καὶ σύγχυσις τοῦ παντός· ὁ δῆμιος εὐτρεπής, ἡ ναῦς ἔτοιμος, τὸ πνεῦμα ἐπίφορον, τὸ ἰστιῖον ἐπτέρωτο, ἐπὶ μέσου πελάγους τὸ σκάφος, ἐν ἐλπίσι τε ὁ λιμὴν, καὶ ὁ σίδηρος ἐν χερσὶ, τί οὖν γίνεται; αἰθρίας οὐσης, ἐπεισοδάλλει ἄφνω ἀπκρηκτικὰς λαμπρός, καὶ θαυματουργεῖται πρᾶγμα μείζον λόγου καὶ ἐνθυμήματος· ἐγείρεται ἐφ' ὕψους ἡ θάλασσα, ἀνάγει τὴν ναῦν ἐπὶ μετέωρον, ἔπειθ' ὑποδραμόντος τοῦ κύματος εἰς χάσμα διακρα-

γεῖσα αὐτοῖς ἰστίοις καὶ οἰκζῖν ἀναρροῖδῆσκα ὡς περ ἄμπωτις τοῖς βάθεσιν ἐναπέκρυψε. Τί οὖν τούτου μεῖζον ἂν ἢ θαυμασιώτερον γένοιτο τῆς περὶ σέ τοῦ θεοῦ προνοίας τεκμήριον; σὺ δέ μοι συυθρώπαζες καὶ κατηγῆς ἔσο καὶ ἀπογίνωσκε, καὶ τὴν Σιών περινόει, ἢ τὸ Καρμήλιον ὄρος ἐν ἐκεῖ κρυδῆση γυνόμενος· διὰ ταῦτα γάρ σοι τὸ ἄστρον ἐχεῖτο, ὁ ἀπακρτίας ἐσχεδιάζετο, ἡ θάλασσα ἴσταντο, ἡ ναῦς ἐβιάζετο, ὁ δῆμιος, ἵνα σὺ τὴν ἔρημον οἰκήσης καὶ γένη ὡς στρουθίον μονάζον ἐπὶ δώματος; ἀλλὰ μέλει τὰ γενησόμενα· τοιοῦτόν ἐστι τὸ θεῖον, οὐκ εὐθὺς ἂ ὑπισχνεῖται δίδωσιν, ἀλλὰ τὰς μὲν ἐπαγγελίας οὐκ ἀναλύει, δοκιμάζει δὲ προαίρεσιν, καὶ τὸ μακρόθυμον ἀποδέχεται· ἐπράχθη ταῦτα, καὶ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ θάλασσα τῆς τοῦ θεοῦ βουλῆς ἤσθετο, ὁ δὲ τετράρχης Ἡρώδης ἐτύφλωττε, καὶ τὸν ἄνεμον ἠτιᾶτο σφοδρότερον τῇ νηὶ ἐπαρράξαντα.

Εἶτα τί; πληροῖ τὸν τῆς ζωῆς ὄρον ὁ βασιλεὺς, ἀνίσταται ἕτερος ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς τε καὶ αἵματος, εὐθὺς ἀχαριστεὶ πρὸς τοὺς εὐεργέτας, τὸ πολύαρχον εἰς μοναρχίαν κατακλείει τυραννικὴν, κακοῦ κκεδὸν ἀλλαξάμενος· οὐχ ἡσυχάζει ἡ δίκη, ἀνάπτει τοὺς ἀνθρακκας, πέμπει τὸ βέλος, πίπτει ὁ πονηρός, συμπίπτει πᾶν εἴ τι σφκληρώτατα ὑπηρείδετο, λάμπει καὶ αὖθις ἡ βασιλίς, καὶ ἦν σελήνη μὴ ἔχουσα ἥλιον· γῆς ἐζητεῖτο φωστήρ, καὶ τοῦτον εἶχέ σε ἡ Μιτυλήνη· τριῆρεις οὖν σοι εὐθὺς ἐπέμποντο καὶ τὰ παράσημα τῆς ἀρχῆς.

Ἡ δὲ πόλις αἰσθημένη τοῦ πράγματος ἄρ ἐκαρτέρησεν, ἢ μερισθεῖσα ταῖς γνώμαις ἐφ' ἡμισείας σοι προσερρῦη καὶ προσυπήνησεν; οὐμουν· ἀλλὰ πᾶσα χυθεῖσα τῆς σῆς θέας ἀπέλαυε, καὶ δεσπότην ἐκάλει, καὶ κατήπειγε τὴν εἰσέλευσιν· γίνεται οὖν φωστήρων ἐπὶ γῆς σύνοδος, καὶ ἀντιλάμπεις φανεῖς τῇ σελήνῃ, καὶ δεικνύεις ὅσον ἀμοῦν τοῦ φωτὸς τὸ διάφορον.

Εὐθὺς οὖν οὐχ ἠδοναῖς σεκυτὸν δέδωκας, εἰ μὴ πού τις ἠδονὰς λέγει τὰς πρὸς τὸ ὑπήκοον χάριτας καὶ τῶν εὐεργετημάτων

τὸ ἄρθρον· τοῦτο γάρ σοι καὶ ψυχγωγίᾳ καὶ θυμῆρες ἐντρυφήμα· οὐδὲ γὰρ ἄπ᾽ ἀνοίξας τοὺς θησαυροὺς αὐθις συνέκλεισας, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπεμβάλλεις τῷ ρεύματι, καὶ τοὺς κρουνοὺς αὖξεις καὶ κατακλύζεις τοὺς ἐπαντλοῦντας, καὶ γίνῃ χροσφόροσ Πικτωλός, καὶ οὐ βασκαίνεις τοῦ νόματος τοῖς ἀρούουσιν· οὐ γὰρ ὡς περ ἕτεροι μεταποιεῖς τὰ βασίλεια, καὶ καινοτομεῖς τὰ πολλὰ πράγματα, καὶ νέους καθιστᾷς τῶν δημοσίων ἐπιμελητάς τε καὶ σπουδαστάς, ἵ' ἐκπλήξῃς ταῖς μεταποιήσεσι, καὶ ὑποπτος δόξης πρὸς ἅπαντας, καὶ καινοποιός, ἀλλὰ τηρεῖς μὲν ἀδιάπτωτον τὸ σχῆμα τῆς πολιτείας, οὐ μεταλλάττεις δὲ τοὺς τῶν κοινῶν φροντιστάς, μᾶλλον μὲν οὖν λαμπρύνεις, καὶ ταῖς προσούσις δόξαις τε καὶ τιμαῖς ἑτέρας προστίθης, καὶ ὅσα ταῖς τῶν ἀνεκταθὲν βασιλέων κατὰ μέρος κατεκοσμήθησαν εὐκλείαις τε καὶ λαμπρότησι διὰ μιᾶς φιλοτιμίας τῆς σῆς ἐσάπ᾽ ἑξαγεγονυίας ἀπέκρυψας.

Ἄλλ' ἴσως ψυχὴ μέσῳ· ἔχουσα πονηρίας καὶ ἀρετῆς, καὶ μὴ τὴν θετέραν τοῦ κακοῦ ἔξιν ἄμικτον φέρουσα, οἷς εὖ πάσχει καὶ οὐρανῶν τυγχάνει, ταπεινοὶ μὲν τὸ κακώθης, τὸν δὲ εὐεργέτην κηρύττει, καὶ πρὸς τὰς ἐκείνου οὐκ ἐξαγχιαίνεται χάριτας· εἰ δέ τις ἐστὶ μόνον κακός, ἐχιδνῶν πάντως τε γέννημα, καὶ θάλασσα | τούτῳ ῥαχῆ, καὶ πέτρα βλύση κρουνοῦς, φ. 115· καὶ ποταμὸς πεδήσῃ τὰ ρεύματα, καὶ ἐξ οὐρανοῦ κατενεχθῆ τροφὴ δαψιλῆς καὶ αὐτόματος, καὶ εἰς μαθητεῖν κληθῆ καὶ πνεύματος μυστηρίων ἀξιωθῆ, οὐ λογίζεται τὰς εὐεργετίας, τοῦ δοτῆρος καταγογγύζει, μόσχον αὐτοματίζει θεόν, ζητεῖ πλησμονάς ἑτέρας, ἢ δυσμεναίνει τῷ διδασκάλῳ, καὶ νιπτόμενος οὐ καθίρεται, ἀλλὰ μᾶλλον ῥυπαίνεται, καὶ προδίδωσι, καὶ τιμὴν λαμβάνει τοῦ ἀτιμήματος, καὶ μεταμέλειται μὲν, ἀπογινώσκει δέ, καὶ τῇ κακίᾳ συναποθνήσκει ὡς περ ὁ παλαιός Ἰήλ καὶ ὁ ἐκείνου βλαστός· ὦν εἶς καὶ ὁ καλ' ἡμᾶς ἐγεγόνει Δαθάν ἢ Ἀθειρῶν τὴν προκίρεσιν, τὸ τῆς ἐώρας ἔσπερον θρέμμα καὶ

ζοφερόν, ὁ τῆς ἀπωλείας υἱός, ἡ πρόδρομος τοῦ Ἀντιχρίστου ψυχῆ, ἐκ τῶν αἰσχίστων καὶ ὧν ἐνθουσιαστικώτατα ἐμεμῆνει γνωριζόμενος καὶ καλούμενος, ὁ Ἀσσύριος νοῦς, ἡ ἐπηρμένη φύσις καὶ ὑπερήφανος, ὁ τοῦ σκότους προστάτης, ὁ τὸν αὐτοῦ μὲν θρόνον ἐπὶ τῶν νεφελῶν θεῖναι διανοηθεῖς, ἀντιταχθῆναι δέ σοι τῷ υἱῷ τοῦ ὑψίστου ἀλαζονικώτατα βουλευθείς, καὶ ἀντι τοῦ ἑωσφόρος, καλεῖσθαι σκότος, ἢ τι ἄλλο τῶν ζοφωδιστέρων γενόμενος καὶ λεγόμενος.

Καὶ τούτῳ καὶ πέτρα ἔβλυσε νάματα, ἡ στερρὰ τοῦ βσιλέως ψυχῆ εὐεργεσίας καὶ χάριτας, καὶ ἡ πᾶν εἶ τι καλὸν βλύζουσα γῆ ἤνοικτο εἰς κατοίκησιν, τί δὴ λέγω; τούτῳ τῷ πονηρῷ καὶ ἀνοσίῳ τὰ κράτιστα τῶν ἡμετέρων ταγμάτων τε καὶ δυνάμεων ὡς περ τινὶ σατράπῃ, ἢ πρωτοστρατήγῳ ὑπέκειτο, οὐ διὰ μέσων ἐτέρων τὰ τοῦ βσιλέως διαπορθεύοντι δόγματα ὡς που τῷ ἐκείνου πατρί, ἀλλ' εἴπερ ἐβούλετο, αὐτόπτης τε ἂν ᾗν αἰεὶ τοῦ ἀνακτορικοῦ βήματος καὶ τῶν θεῶν θεσπισμάτων αὐτήκοος· ἀλλ' οὐκ ἐβούλετο. Ἀλλὰ κινεῖ μὲν Ἰταλίαν πᾶσαν καθ' ἡμῶν ἧς ἄρχειν κατεδικάσθη, οὕτω γὰρ ἐγὼ τὴν ἐκείνου ζώνην καλῶ, ὑποσπᾶ δὲ καὶ τῆς παλαιᾶς Ρώμης οὐκ ὀλίγην ἱππικὴν τε καὶ πεζικὴν δύναμιν, συνάπτει τούτοις καὶ τῆς ἐώς τοῦ κράτιστον στρατεύμα, καὶ τῆς Ρωσικῆς μοίρας οὐκ ἐλάχιστον, καὶ ἀνυπόστατος τοῖς πληθεσι γίνεται καὶ ταῖς εἰς τὸ πολεμεῖν ἐμπειρίαις· ὅθεν κατατολμᾷ τοῦ πελάγους, ἐν τοῖς τῶν Βουλγάρων ὄροις γίνεται, καὶ φόρων ἀνέσεις εὐθύς πρυτανεύεται· συμβάλλει τῷ τῆς δύσεως στρατηγῷ, νικᾷ, τροπαιοφόρος ἐπάνεισι, σοβαρώτερος τῷ εὐτυχῆματι γίνεται καὶ τὰ τοῦ Καπανέως μιμεῖται· τί τὰ ἐπὶ τούτοις; Συλλέγεται τὰ ἡμέτερα τάγματα ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ πόλεως, ἴσταται εἰς συνασπισμὸν, οὐκ Αἴλιον εὐτυχοῦντα στρατηγόν, οὐ Περσέα, οὐ Βροῦτον, ἄνδρας θυμοειδεῖς καὶ θρᾶσῆς, ἀλλὰ τινὰ Γερήνιον Νέστορα ἢ Ὀδυσεᾶ τὸν ποικιλόφρονα, οἷς ἀντὶ ξίφους ὁ νοῦς,

ἀντ' ἀσπίδος ὁ λογισμὸς, ἀντὶ θυρεοῦ τῶν μηχανῶν αἱ κατασκευαί· ταῦτα δὴ τὰ ὄπλα ἐκεῖνος ὤπλιστο, τούτοις πρὸς τὸ ἀντίπαλον ἀντετάττετο, βουλευόμενος, μηχανώμενος, διεγείρων λόγοις παρὰ κλητικοῖς· τὸ στρατόπεδον, ἐλαύνων τὸν ἵππον διὰ παντὸς τοῦ στρατεύματος, αὐτὸς τῶν ὄλων προκινδυνεύων.

Εἶτα τί; κλέπτει τὴν ἔφοδον ὁ ἐχθρὸς, ἀναφάνεται σὺν μυριάσιν ἱππέων, συρρήγνυται ταῖς ἡμετέραις δυνάμεσιν αὐτὸς καὶ στρατηγῶν καὶ μαχόμενος, καὶ γὰρ ἦν κατ' ἀμφοτέρας ἀμφιδέξιος, φόνον πλεῖστον εἰργάζετο, νικᾷ τῷ πλείονι μέρει· τί γὰρ δεῖ μηκύνειν δις περὶ τῶν αὐτῶν ἐγγράφοντας; κατὰ τοῦ χάρακος ἔσται, ἐπὶ τὸν ἡμέτερον βουλευφόρον ὄρμα, οὐ τὴν τοῦ πολέμου ῥοπὴν ὑποπτήξαντα, ἀλλ' ἀπτόητον ἐστηκότα καὶ ἄτρεστον, καὶ τὸν στρατὸν διεγείροντα· γίνεται οὖν πᾶγμα παρὰ δόξον· πίπτει νεκρὸς ἄβλητος ὁ ἐχθρὸς, ὡς τινος ὤσαντος ἢ καιριώτατα πλήξαντος· καὶ παρευθὺ κλίνει τὰ τῆς μάχης, συνίσταται τὸ διαρραγέν, θυμοῦται τὸ φοβηθέν, νικᾷ τὸ-ἡττώμενον.

Ὁρᾷ, ὦ βασιλεῦ, οἷς τὰ σά, οὐκ ἀκολουθία δουλεύοντα, ἀλλ' ὑπὲρ φύσιν καὶ λόγου τυγχάνοντα δύναιμι; τί οὐκ ἂν εἶπεν εἰ παρῆν Ὅμηρος νῦν; πόσας ἂν μοι δοκῆς Ἰλιάδας συνθεῖναι καὶ παραδοξότερον φθέγγεσθαι τὰ παράδοξα; ὅς γὰρ Ἀχιλλέως τὸν Ἔκτορα τρώσαντός τε καὶ κτείναντος, ὡς αὐτὸς διερρήδην βοᾷ, τῇ Ἀθηνᾷ τὸν φόνον χαρίσασθαι οὐκ ἐφείσχετο, ποίαν οὐκ ἂν ἐντεῦθεν παρὰ δόξολογίαν ἐκίνησεν; Ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐκ οἴκοθεν ἀναπλάττειν βουλόμεθα, οὐδ' Ἀθηνᾶς τινὰς προσάγειν τῷ λόγῳ καὶ πλάνας ἐπικυκλεῖν τοῖς συγγράμμασιν, ἀλλ' αὐτὰ δὴ που φηγεγόμεθα ἅ πάντες ἤκουσάν τε καὶ ἐθεάσαντο· οἱ μὲν γὰρ ἄστρον τι τῶν ἀσυνήθων ἐπὶ τὴν κεραλὴν εἶδον χυθὲν τοῦ ἐχθροῦ καὶ θροῆσαν αὐτόν, τοῦ φωττῆρος ἀκμήν τὸν δυτικὸν οὐχ ὑπελθόντος ὀρίζοντα· οἱ δ' αὐτοῦ βοῶντος ἐπήσθηοντο, « ὑφ' ἱππότου τέτρωμαι, ἱππότης με ἀναιρεῖ, ἱππότης

με πλήξας καιρίως ἀπῆλθεν· Ἴππος αὐτῷ καὶ ἐσθῆς τὰ πάντα λευκά »· ἐγὼ δὲ οὐκ ἄλλο παρὰ τὸν ἱππότην τὸ ἄστρον φημί, ἀλλ' ἄγγελον μὲν εἶναι τὸ φανέν τιθεμαι, διττὴν δὲ παρασχεῖν φαντασίαν, ἵνα καὶ τὸ λαμπρὸν παραστήσῃ τῆς φύσεως καὶ τὸ οἰκεῖον σχῆμα τῷ πολέμῳ ἐνδείξῃται. Τοῦτό σοι τάχα τὸ ἄστρον καὶ πάλαι ἐθεᾶτο ἐν οὐρανῷ καὶ διαστάζοντός σου ἐπιστοῦτο τὸν λογισμόν, τοῦτο καὶ αὖθις κατ' εὐθεῖαν τοῦ δυσμενοῦς ἔστη τῆς κεφαλῆς, διαπρυσιῶς τὴν κρείττω συμμαχίαν φθεγγόμενον.

Γεγόνασι πολλάκις, ὦ βασιλεῦ, ἀνεπίστων πραγμάτων μεταβολαί, ἀλλ' οὐκ ἐπισημήναντος οὕτω τοῦ κρείττονος, εἰ μὴ πού τις τὰ Ἰσραηλιτικά φήσεις κατορθώματα, οἷς ἐγὼ τὰ σά ἀντιθεῖναι οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι· διέστη τοῖς Ἰσραηλίταις ἡ ἐρυθρὰ καὶ ποσὶν ἀβρόχοις ἐπέζεύθη ἡ ἄβυτος, ἐτραχύθη καὶ διὰ σὲ κύματιν ἀνεπίστοις ἡ θάλασσα, καὶ ἄνεμος ἐσχεδιάσθη μὴ προσδοκώμενος· συνεκλύθη τοῖς κύματι τὸ Αἰγύπτιον αὐτοῖς, ἱππιδις καὶ ἄρμασι καὶ ὄπλοις πολεμικοῖς, βυθοῦ κἀνταῦθα γέφ. 116. γονεν ἀνὴρ διὰ σοῦ τιμωρός, παρὰ νάλωμα· στῦλος ἐκεῖ πυρός, ἄστρον ὧδε ἐξ οὐρανοῦ· χεῖρὸς ἐκεῖ ἔκτασις μυριάδας ἐτρέπετο, καὶ ὧδε ἱππεύων ἄγγελος περιφανεστέραν νίκην εἰργάζετο. Ἐχῶ τι πλέον εἶπεν τῶν θαυμασίων ἐκείνων· ἐν τύποις ἐκεῖ καὶ μικρονίσμασιν ὁ σταυρός, ὄρις χιλκοῦς ἐπὶ ἰθυτενοῦς, στηλιτευόμενος ἐπιδόχημα, καὶ ξύλον γλυκακίνον ὕδωρ πικρὸν, καὶ αὖθις ἕτερον σίδηρον ἐξ ὕδατος ἀνιμώμενον, ἐνταῦθα δὲ δακτύλῳ θεοῦ γεγραμμένον ἐν οὐρανῷ ὡς που πάλαι τῷ σοὶ ὁμωνύμῳ καὶ βασιλεῖ, ὃ σε καὶ παραβάλλω, καὶ φειδοῖ τοῦ ἀνδρὸς οὐχ ὑπερτίθεμαι, ἀλλὰ τὸ ἴσόν σοι δίδωμι, τιμῶν κἀνταῦθα τὸν αὐτοκράτορα· ἀμφοτέρων γὰρ τὴν αὐτὴν δύναμιν ὑπεσήμενεν ὁ βασιλεύσας θεὸς καὶ ταῖς αὐταῖς παροδοξοποιεῖται· ἐλάμπρυνε.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ σά οὕτως ὦ βασιλεῦ, πᾶσιν τέχνῃν καὶ μεγαλοφυῶν ῥητόρων ὑπερεκπίπτοντα, τὰ δ' ἡμέτερα οἶκ' ἀπερρίμμεθι, κατὰ σφρονήμεθι, μὴ κηκίτης εἰ καὶ τοῦτο φήσω, οἷ

τῆς γνώσεως τρόφιμοι, οἱ τῆς σοφίας ἐθάδες, οἱ τῶν μουσῶν θιασῶται. Ὁ μὲν τις βέλει τὸν ἐχθρὸν ἔπαισεν, ἢ μόνον τὸ δόρυ ἐπετείνατο, καὶ τὰς πρῶτας ἔχει τιμὰς· ἄλλος τὸ εὐγνώμον μέχρι σχήματος ἐνεδείξατο, καὶ τὸ τοῦ πλοῦτου ῥεῦμα τούτω ἔρρευσεν ἄφθονον· ἡμεῖς δὲ λόγοις κηρύττομεν, εὐφημίας βάλ-
 λόμεν, οἷς ἔχομεν θεραπεύομεν, καὶ μόγις που ρανίδα ἐλέους δεχόμεθα. Ἀλλὰ πάλιν τὸν αὐτὸν λόγον ἐρῶ, μὴ κάκιζε τὴν παρρησίαν, ᾧ βασιλεῦ, τόκος ἐστὶν ὀδυνωμένης ψυχῆς· πόθεν Ρωμῦλοι κηρύττονται, πόθεν Βροῦτοι καὶ Αἴλιοι, Ἀντίοχοι τε καὶ Σέλευκοι καὶ Ἀλέξανδροι; οὐκ ἐκ λόγων, οὐκ ἐκ συγγραμμάτων; οἱ δὲ συγγράφοντες πόθεν εἰς συγγραφαὶ ἐκινήθησαν; οὐκ ἐξ ὧν εὖ ἔπασχον; οὐχὶ Διόνυσος Ἐλίμφ τῷ Κυζικηνῷ ἑλίου προσιπόντι ἔκλειψιν, ἀργυρίου τάλαντον ἐδώρησατο; ὁ δ' αὐτὸς καὶ Πλάτωνι μικροῦ δεῖν ὡς θεῷ προσεῖχε, τοῖς τῆς φιλοσοφίας τοῦτον ἠλικίως προοιβάζοντι· πόσους ἂν μοι δοκῆς, εἴπερ βούλει, ἀπογεννήσειν Πλάτωνα; νῦν, πόσους Ὀμήρους, εἰ δὲ μὴ τοιοῦτους, διὰ τὸ τοὺς ἄνδρας πάντων ὑπεξηρῆσθαι, ἀλλὰ πόσους Μητροδώρους, πόσους Φοιδάμωνα; Καὶ οὐ τοῦτο λέγω, βασιλεῦ, παντὶ συγγράφοντι τὰς τοῦ ἐλέους ὑπανοίγειν πηγὰς, ἵνα μὴ τῆς αὐτῆς ἢ τιμῆς ὁ χείρων τῷ κρείττονι, ἀλλὰ δοκιμαζέσθω τὰ συγγράμματα ὑπὸ πολλῶν ἀκοαῖς, καὶ ὅτε ἂν δοθῇ τὸ ἐξαιρετόν, ἐκείνω οἱ τῆς σῆς βασιλείας θηταυροὶ ἀνοιγέσθωσαν· ἔχεις, ᾧ βασιλεῦ, κριτὰς λόγων πολλούς, μούσας αὐτόχρονα, οὗτοι κρινέτωσαν τὰ ἡμέτερα, οἱ δ' ἄλλοι τὸν ἄρνα καθ' εἰρμόν διαιρείτωσαν. Διςχύνομαι περ' οὐ κανόνι κανονιζόμενος· ἔχε τὰς τῶν τιμῶν ἀμοιβὰς, ἕα με καὶ πάλιν πένεσθαι, δίδου τὰς τῶν ἐπαινῶν, καλοῖμην παρὰ σοὶ συγγραφεὺς πρόκριτος, καὶ πάλιν ἐν μοίρᾳ εἶην τῶν δυστυχῶν. Ὁ δὲ βασιλεῦσας σε καὶ λαμπρύνας θεὸς αὐτόςσοι καὶ προσθεῖη τοῖς ἔτσει, καὶ τὴν ἐκείθεν βασιλείαν χάρισαιτο τὴν ὄντως ὑψηλὴν τε καὶ ἀκατάκλυτον.

φ. 175'. Ἐγκώμιον εἰς Ἰωάννην τὸν θεοσεβέστατον μητροπολίτην
Εὐχαΐτων καὶ πρωτοσύγκελλον.

Ὁ μὲν λόγος ἐλάττων ἴσως τῆς ὑποθέσεως, ὁ δὲ πόθος προ-
δήλως μείζων τοῦ ἐγχειρήματος, δι' ὃν ἐγὼ τῷ σοφῷ Ἰωάννῃ
τῷ τῆς Εὐχαΐτων προκαθημένῳ λαμπρᾷ μητροπόλει, οὐδὲν
δὲ ἤττον καὶ οικιστῇ ταύτης ἐρεῖν, τῷ ἐμῷ φημί καὶ φίλῳ καὶ
διδασκάλῳ, οὐ δὲ γὰρ αἰσχύνομαι τοῦτο εἰπεῖν ὅτι μὴ καὶ
μᾶλλον ἐντεῦθεν σεμνύνομαι, πεποίημαι τὸ ἐγκώμιον· ἄτοπον
γάρ, εἰ παρ' ἐκείνου λαβόντες τοῦ λόγου τὴν δύναμιν, ἔπειτα
μὴ τι τοῦ προσηλημένου ἐκείνῳ ἐπαναθήσομεν, μὴ δὲ τιμή-
σομεν τὰ εἰκότα, παρ' οὗ τοῦ λόγῳ τιμᾶν δύνασθαι τὰς ἀρορμάς
προσηλθήκαμεν· ἔτι δὲ ἀτοπώτερον, εἰ τοῖς μὲν τελευτήσασσι τῶν
ἀγαθῶν καὶ γενναίων ἀνδρῶν εὐφημίας ἀποδιδόκαμεν, ὧν τε ει-
ρήκασιν ἐφ' οἷς πεπράχασι, καὶ ὧν πεπράχασιν ἐφ' οἷς εἰρήκασι,
τοὺς ζῶντας δὲ τοῦ λόγου στερήσομεν, ὃς τὴν γε ἀρετὴν τού-
τοις δημοσιεύσεις, καὶ προσέτι ὁδὸν εὐρεῖν τῶν ἀγαθῶν ὑπα-
νοίξομεν πράξεων. Ἐκείνοις μὲν γὰρ ἄδηλον εἴ τις ἐμφανεῖ
λέγων τὰς φιλικὰς χάριτας, ἐνταῦθα δὲ καταφρονῆς ἢ ἀντίδοσις
τοῦ καλοῦ· κάκει μὲν δυοῖν θάτερον πράττεται, τοῦ τε ἐγνω-
σθαι τοῖς ἐγκωμιαζομένοις τὸν λόγον, καὶ τοῦ τοῖς ἄλλοις γε-
νέσθαι ἀφορμὴν τοῦ καλοῦ τὸ ἐγκώμιον τοῦτο δὴ μόνον, οὐ
γὰρ δὴ τὸ πρῶτον ὁμολογουμένην ἔχει τὴν δῆλωσιν· εἰ δὲ τις
ἐγκωμιάζει τοὺς ἔτι περιόντας ἐπιχειρεῖ, τούτοις τε λαμπρὰν
τὴν χάριν ἐπιδεικνύει, καὶ τοὺς ἀκούοντες ὡς πρὸς ἔμφυχον
ἐπαναφέρει τοῦτον παράδειγμα, ἵνα καὶ ὧν ἀκούοιεν, καὶ οὐδ'
ὀρῶν ἀμφω πρὸς ὀδηγίαν τοῦ κρείττονος ἔχοιεν.

Σὺ δέ μοι φίλτατε πάντων ἀνδρῶν καὶ σοφώτατε, εἰπεῖν δὲ
καὶ θεοειδέστατε, καρτέρι γενναίως τὴν εὐφημίαν, καὶ μὴ προε-
ξαναστῆς τοῦ λόγου, μὴ δ' ἐπικλείσης τὰ ὦτα, ὅπερ ἤδη ποιεῖν

εἴωθας ἐν τοῖς κοινοῖς διαλόγοις, μὴ δὲ τὸν βραχύτατον ἔπαινον προσιέμενος· εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τοσοῦτόν μοι φιλοσόφησον, μὴ τοὺς λοιποὺς ἀποστερήσαι τὴν ἐκ τοῦ λόγου ὠφέλειαν· οὐ γὰρ ὡς τέ σοι χαρίσασθαι ὑφαίνω τὴν σὴν εὐφημίαν, ἀλλὰ θυοῦν τούτοις ἕνεκα, τοῦ τε σοὶ τὸ χρέος τῆς διδασκαλίας ἀφοσιώσασθαι καὶ τοὺς μισθοὺς ἐκτίσασθαι καθῶς ἂν δυναίμην, καὶ τοῦ τοῖς ἄλλοις ὑπόδειγμά σε καὶ ἀρετῆς καὶ γνώσεως καταστήσασθαι ὅποτέρως βούλοιτό τις ἀκούειν, εἴτε τῆς ἐκ θεωρημάτων συναγομένης, εἴτε τῆς μετὰ τὴν τελείωσιν τῶν ἀρετῶν ἀναφανομένης, ὧν ἡ μὲν τὰ κάλλη ἐπιδεικνύει τῆς φύσεως, ἡ δέ, τῶν ὑπὲρ φύσιν δείκνυσι τὰς ἀρχάς.

Τοσοῦτον δὲ ὁ λόγος ἐπιστραφεὶς πρὸς τὸν ἐπαινούμενον, κεκλίσθη πρὸς ἑαυτὸν καὶ ὁ προὔθετο περαινέτω· ἡ δὲ πρόθεσις ἀνδρὸς λόγον καὶ πρᾶξιν ἐγκωμιάσαι· ἃ δὴ πρὸς ἄλληλα μόλις ἀντικρινόμενα, οὐδ' ἐγγυὸς ἔλθειν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις διδόασι. Καὶ εἰ μὲν μοι καὶ τοῦτο ἦν παρ' αὐτοῦ δεδομένον καὶ ἀπὸ τῶν ἔξωθεν λαμπροτήτων συγκροτῆσαι τούτῳ τὴν εὐφημίαν, οὐδενὸς ἂν τῶν ἐνταῦθα σεμνοτέρων ἠπόρησα, οὔτε βασιλείων αὐλῶν, οὔτε θρόνων ὑψηλοτέρων, οὔτ' ἰδίων, οὔτε δημοσίων καλῶν. Ἐπεὶ δὲ οὐ μᾶλλον σεμνύνεται τούτοις ὁ ἐγκωμιαζόμενος, ἢ αἰσχύνεται, ὅς γε μικροῦ δεῖν καὶ ἐπιλέησται ὅθεν γεγένηται, τοσοῦτον ἐντεῦθεν τοῦτον σεμνολογήσομεν, ὅτι δύο τινεὶ καθηγεῖντ' ἐγενέσθην αὐτῷ τῆς ἀρετῆς ὁμοῦ καὶ παιδεύσεως, θεῖω μὲν τὸ γένος αὐτῷ καὶ τὴν ἀληθῆ τῷ ὀνόματι δύναμιν ἐκ σπαργάνων ἀνατεθειμένω αὐτοῖς, οὐ τῷ ἐδάφει προσερισμένω τοῦ θεῖου νεώ, ἀλλ' εὐθύς ἔνδον τῶν ἀδύτων καθιδρυμένω· σοφῶ ἄμφω καὶ τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα, ὁμοτίμω τὴν ἀρετὴν, περιδεξίω τὴν φύσιν, χαρίτων ἄμφω μετέχοντες· ὧν ὁ μὲν, τῆς ἐν Κλυδίουπόλει ἐκκλησίας ἰθύνας τοὺς οἴκους ἐκ πρώτης εὐθύς ἀφ' ἡμετέρης, πρὸς τοὺς ἄνω πυρσοὺς ἀποβλέψας, ἐκείνην τε ἐς ὄρους ἀκλύστους κατέστησε, κάκεῖνος οὐ πολλὸς ἐξ οὗ χρόνος τῷ θεῖω

φ. 176. και πρώτῳ ἀνεχύθη φωτί. Ὁ δέ, ἀποστολικὴν κληροδοσίαν πιστεύεται, και μετὰ λαμπρῶν τῶν ἐλπίδων ἐς τοὺς πρὶν Νομάδας κεκλημένους Σκύθας, ἔπειτα δὲ Βουλγάρους ὀνομασμένους ἐκ τῆς προκαθημένης συμπασῶν τῶν πόλεων πέμπεται· οὐκ ἔψευσε τὰς ἐλπίδας τοῖς ἀποστείλασιν, ἢ τοσοῦτον, ὅτι κρείττων ἐκείνων ἐγένετο, ὅλον ἔθνος καθαρῶς μεταπλάσας πρὸς τὸν θεόν, οὐδὲν ἔλαττον ἢ τὴν Ἰνδῶν ὁ Δίδυμος σύμπασαν.

Ἰπὸ τοιούτοις οὗτος κηθηγηταῖς και πρὸς γνώσιν και πρὸς ἀρετὴν ἐκπαιδεύεται, οὐ μόνως πρὸς τὰ κρείττω παιδοτριβοῦμενος, ἀλλὰ και ἀδελφὸς αὐτὸς ἕτερος, θεῖος ἐκ πρώτης τριχὺς και τὴν φύσιν και τὴν ψυχὴν, ὑπὸ τὸν αὐτὸν τούτῳ ἐπωλοδαμνεῖτο ζυγόν· και ἤστην ἄμφω κατωμαδὸν ἀραμμένα τὴν παιδευσιν και ἀροτριῶντε τὸν λόγον, και οὐ πολλοστῶ μὴν τῶν σπερμάτων, ἀλλὰ παραυτίκα κομιζομένα τὸ θέρος, και ἕνα τὸ τοῦ Εὐαγγελίου εἶποιμι, ἔτρεχον μὲν οἱ δύο ὁμοῦ, τὸ δ' ἐφεξῆς ὀκνεῖ μὲν ὁ λόγος ἐρεῖν, εἰρήσεται δ' οὖν· προέλαβεν ἐκεῖνος τὸν συνοδοιπόρον και σύννομον, και εἰσῆλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον· ὡ τῆς ὁμοιοῦς τῶν ἀδελφῶν και τῆς ἀδαιορέτου συζυγίας τὸ πρότερον· ὡ τῆς τελευταίας διαζεύξεως και οἰοῖται τομῆς ἐνὸς σώματος και μιᾶς φύσεως.

Ἄλλ' ὁ μὲν, ὅπως ἐδόκει τῷ λόγῳ παραβιώσας ἐνταῦθα, οὕτω γὰρ δέον ἐρεῖν, ἐπεὶ και τοῖς πράγμασι παραχρῶμενος ἦν, τὸν κεκληρωμένον αἰῶνα καταλελυῶς ἐν νέῳ τῷ σώματι, πρὸς τὴν ἀγήρω μετετέθη ζωὴν· ὁ δ' ἀπερρωγῶς τοῦ ξυμφυοῦς, ἐκείνω μὲν ἀπετέμητο, ὅλος δὲ τοῖς σύμπασιν ἦν, εἴη τε προτέρᾳ δυνάμει προσθεῖς και ὅλον τὸν τῆς ἀρετῆς ἀναδεδεγμένος ζυγόν. Εἰστήκει δὲ οἷά τις γραφεὺς δυοῖν μέσον παραδειγμάτων, φημί δὴ τῶν θεῶν, ὁμοτίμων μὲν τὴν τοῦ καλοῦ θεωρίαν, ἐχόντων δὲ τινὰς ὡς περ δὴ κοινότητάς, οὕτω δὴ και διαφοράς· οὐ γὰρ μονοειδῆς ἢ τῆς ἀρετῆς φύσις, ἀλλὰ και τὸ χάριεν αὐτῆς και τὸ ἀμειδές· ἄμφω μὲν καλά, διάφορα δὲ· και τοῖς μὲν, ἀκρητα

ἑκάστα προσεγγένοι, οἱ δὲ τινες, ὡς περ ἐν κρατῆρι ἄμφω συνεκεράσαντο. Ὁ μὲν γὰρ τὴν Κλαυδίου πόλιν κεκοσμηκῶς, ᾧ δὲ πολλάκις καὶ αὐτὸς πεπλησίηκεν, ὡς περ δὴ καὶ θατέρῳ, ἔσω τε τὰ ἔχνη τῶν ἀρετῶν ἔστρεψε, καὶ οὐδὲν ἦτον, καὶ τὴν γλῶτταν ἐκεκόσμητο χάρισιν, ἠθῶν τε κράσιν ἀρίστην καὶ οἶκν οὐκ ἄλλος εὐτύχησε· παντοδαπὸς τε τὸν λόγον ἦν, καὶ εἰ τις αὐτῷ παρετύγγανεν, εὐθὺς χαρίτων ἐμπέπληστο.

Τοιοῦτος μὲν οὗτος· ἄτερος δέ, οὐδὲν ὅτι μὴ τὸ ὅλον τῶν τῆδε μὲν ἀπεστραμμένος, ὅλος δὲ ἐπεστραμμένος πρὸς τὸν θεόν· διηγωνισμένος γενναίως πρὸς σῶμα, πρὸς φύσιν, πρὸς ἐτέρας ἀναγκαιοτήτας, καὶ τοῖς ὅλοις ὅλους νενικηκῶς, ἀύχμου πλέως· ἄτε ἰσχυρῶς πρὸς τοὺς ἀνταγωνιστὰς κονισόμενος, καὶ ἀθλητικοῖς ἢ μαρτυρικοῖς ἰδρώσι περιρροόμενος, οὐδὲν ὑφειμένος τοῖς ὄπῃ δεῖ παρησιαίς, ἀλλὰ σχῆμα μὲν ἦδει βασιλείας, οὐ δὲ κειρὸς ἦν λόγον δημοσιεῦσαι καὶ ἀντιστῆναι γενναίως, οὐκ ἐκ τοῦ ἐλάττονος, οὐδ' ἐκ τοῦ ὑφειμένου, ἀλλ' ἐξ ὑπερψήλου τοῖς κρατοῦσιν ὠμίλει φρονήματος.

Τοιούτοις ὁ ἐγκωμιαζόμενος χρώμενος πρὸς τὸ παντοδαπὸν καλὸν παραδείγμασιν, οὐχ ὡς περ δυοῖν πελάγοιν ἀπέριον, τὸ μὲν, μεθῆκεν, ἐς τὸ δ' ἀφῆκεν, ἀλλ' ἄμφω διέπλευσε· πῶς καὶ τίνα τρόπον; ὡς περ ἂν εἰ καὶ ζωγράφος βουλόμενος ξανθὰς τρίχας ἀπομιμήσασθαι, τὰ ἄκρα συγκεράσει χρώματι, οὕτω δὴ καὶ ὁ σοφὸς τὸ ταυτὸν καὶ θάτερον τῆς ψυχῆς συνεκέρασε· τὸ γὰρ ἐκ τῶν ἐναντίων κρᾶμα ἀμροῖν τῶν ἄκρων μετέσχεν. Οὕτω τοιγαροῦν ὁ ἐμὸς σοφὸς Ἰωάννης, τοῦ μὲν, τὴν χάριν, τοῦ δέ, τὴν ἀκλινη στάσιν, καὶ τοῦ μὲν, τὸ ἀτενὲς τοῦ δέ, τὸ εὐκαμπές, καὶ τούτου μὲν τὴν πρὸς τὸ κρείττον, τελείαν ἐπιστροφὴν . . . ὅσον τάξιν ἐνθεῖναι πράγμασι καὶ λόγον οἰκονομησαι, καὶ προστασίαν πολλῶν ἀναδέξασθαι, καὶ ἐκάστου τὰ ἰδιαιτὰ συλλαβῶν εἰς μίαν τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἐκεράσατε, καὶ ἀπολελυμένος ἀμφοῖν τῶν ἄκρων, τῷ κράματι ἀμφοτέρους

ἐνενικήκει, τοῦ μὲν, τὸ χάριεν τῷ σεμνῷ, τοῦ δέ, τῇ χάριτι ὑπερβαλόμενος τὸ σεμνόν. Καὶ νῦν ὁ αὐτὸς ἀμφοῖν τοῖν τρόποιν διήρηται καὶ συνήνωται· τίς γὰρ τούτου καλλίων ἐν συνουσίαις καὶ διαλόγοις κρατῆρα χαρίτων γέμοντα στήσασθαι, καὶ λόγον ἐξενεγκεῖν καταμελιτοῦντα τὴν ἀκοήν, καὶ μύθῳ χρῆσασθαι, καὶ μεθ' ἡδονῆς ὑπόθεσιν ἀφηγήσασθαι, καὶ ἐπιμειδιᾶσαι ὅσον εἰκός, καὶ τι καὶ τοῖς πολλοῖς χαρίσασθαι, ἢ καὶ μὴ δὲ τούτοις δόξη ἀξύμβολος ἢ δυσσιώνιστος; τίς δὲ τὰ κρείττω θυμασιώτερος, ἀρετῆς τε πέρι φιλοσοφῆσαι, καὶ τοῦ καλοῦ δεῖξαι τὸν ὄρον καὶ τὸ ὑπερκείμενον ἀγαθόν, καὶ ὡς ἐν προθύροις τοῦτο ἐκείνου; τίς δὲ ἀκριβέστερος περὶ τε φύσεως ἐρεῖν καὶ τῶν ὑπὸ τὴν φύσιν σωμάτων, καὶ τῶν ὑπὲρ τὴν φύσιν ψυχῶν, καὶ περὶ τοῦ ὄντος καὶ ὄθεν πρῶτως τούτῳ ὑπαρξίς;

Ἄλλ' ἢ καὶ μὴ πρὸ τῶν κρηπίδων οἰκοδομεῖν ἐπιβάλωμεν, ὁ θαυμάσιος οὗτος καὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν σπουδὴν, πολλὴν μὲν καὶ ἀπὸ τῆς συμφοῦς ἀρχῆς πρὸς τὸν λόγον συντέλειαν εἴληψε, πολλὴν δὲ καὶ ἀπὸ τῆς οικείας γνώμης ἐνταῦθα μερίδα συνεισητέγκατο· καὶ φύσεως ἐκ πρώτης γενέσεως εὖ ἔχων ὑπεραλλομένης ὡς εἰπεῖν καὶ πᾶσαν ὑπερβαλλομένης δύναμιν, οὐ πέπονθε ταῦτόν τοῖς πολλοῖς, οὐδὲ πιεῖν ταύτῃ τεθαρρηκώς, αὐτόθεν ἐξείν τὸν λόγον ᾗθη δεῖν, εἰ μὴ καὶ σπουδὴν προσλάθοι ταύτης συλλήπτορα· ὡς περ εἴ τις καὶ στρατιώτης σίδηρον προσιληφώς τῶν εὐθήκτων καὶ τῶν αὐτίκῃ τεμνόντων, εἴ περ ἐν πολέμοις εὐδοκίμεῖν βούλοιο, καὶ τὴν τέχνην προσλαμβάνει πῶς ἂν αὐτῷ χρῶτο, καὶ πολλὴν περὶ τοῦτο εἰσφέρει τὴν ἐπιμέλειαν. Οὐ γὰρ ἀποχρῶσα καθ' ἑαυτὴν ἡ φύσις πρὸς τὴν τελειωτάτην κτῆσιν τοῦ λόγου, ἀλλὰ δεῖ καὶ σπουδῆς τοῖς οὕτως ἔχουσι, καὶ λόγου ὑποδεικνύοντος πρῶτα μὲν τίς ἢ πρὸς τὴν φύσιν ὁδὸς ἀπάγουσα, καὶ τίς ἢ πρὸς τὰ μαθήματα, καὶ τίς ἢ πρὸς θεολογίαν, ἔπειτα τί ταῦτα βούλονται, καὶ τί μὲν δεῖ ὡς στοιχεῖον λαβεῖν, τί δὲ ὡς μετ' ἐκεῖνο, καὶ ποῦ τῆς τελειώ-

τητος μετασχεῖν· ὡς πολλοὺς γε ἐωράκειν ἐγὼ οὐκ ἀρχομένους τούτων, οὐδὲ προκόπτοντας, ἀλλ' ὡς περ ἐμπίπτοντας καὶ σπαράττοντας, εἶτα οὐδ' ὑφιεμένους τοῖς κρείττοσιν, ἀλλὰ καὶ παρρησιᾷ χρωμένους, καὶ ἅττα ἂν αὐτοῖς ἢ γλώττα συλλάβοι, οὐ γὰρ ὁ νοῦς εἴποιμι, ἐκχέοντας καὶ ἀλλήλους ἐξαπατῶντας, εἰπεῖν δὲ καὶ τοὺς ἀκούοντας· καὶ πολλὰκις οὗτοι καὶ κατὰ τῶν ἀκριβεστέρων εὐδοκιμήκασιν, οὐκ ὄντος κανόνος, οὐδὲ τῆς ἀκριβοῦς κρίσεως.

Ἄλλ' οὐχ ὁ θαυμάσιος οὗτος τοιοῦτος· ἀλλ' ἐπειδὴ ἑαυτὸν ἐγνώκει ἀφορμὴν τινα παρὰ θεοῦ πρὸς τὴν παιδείαν εἰληφότα τὴν φύσιν, εὐθύς ὑπὸ κρείττονας ἑαυτὸν διδασκάλους πεποιήται, καὶ τὴν ἐγκύκλιον πρῶτα παιδείαν μεμαθηκώς, πρὸς δὲ καὶ (*) τῆς γραμματικῆς τέχνης εἰς ἄκρον ἐληλυθώς, οὕτω δὴ τῶν μειζόνων μαθημάτων ἀντιλαμβάνεται. **Η** μὲν οὖν οὐδεὶς ἤδει τὸν ἄνδρα, ἔπειτα ὧν ἔρεῖν μέλλω περὶ αὐτοῦ ἠκηκοῖε, ὑπώπτευσεν ἂν ὡς ψευδῆ τὸν λόγον διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῶν ἐπαίων· ἐπεὶ δὲ τὸ ἀγαλμα ἴσταται ἐν μέσῃ περιωπῇ ὑπὲρ πᾶσαν ἀκρόπολιν, ἐφερμηνεύω δὲ τούτῳ ἐγὼ τὴν ἀκριβῆ στάσιν, ὡς οὕτως ἔχει αὐτῷ τῷ χεῖρε, ὡς οὕτω τῷ πόδε, ὡς ἡ κεφαλῆ, ὡς πάντα οὕτως εἰπεῖν τὰ μέρη τοῦ σώματος, εἴ τις ἀπιστοίῃ τῷ ἐπὶ πᾶσιν εὖ ἔχειν καὶ ὑπερβαλλόντως, διοράτω τὸ ἀγαλμα, κάκεῖθεν τὴν πίστιν λαμβανέτω τῶν λεγομένων. Πλὴν τοσοῦτον ἂν εἴποιμι, ὡς οὐ δημοσιεύει τὸ κάλλος ὁ ἀγαλματίας οὗτος ἀνὴρ τὴν ψυχὴν? οὐδ' ἔστηκε κατὰ τὰς στήλας τὴν ἔξω δεικνυούσας μορφήν, ἀλλ' ἐμφανῆς μὲν ἐστὶ τοῖς ὄρᾳν βουλομένοις. . . . | κρούπτει δὲ τὰ πολλὰ τῶν ἀρετῶν τὴν ἰδέαν ἐξ φ. 176'. ὧν μεμόρφωται, καὶ οὔτε τῇ γλώττῃ τὸν λόγον σαλπίζει, οὔτε δημοσιεύει τὴν ἀρετὴν σύμπασαν, ἵνα καὶ τοῦτο αὐτῷ μεγαλομερῆς πρὸς τὸ καλὸν εἴη συνεισφορά. Δεῖ οὖν ἡμῖν ἀγῶνος

(*) χειρόγρ. καὶ καί.

ἀνασκοπεῖν τὸν ἄνδρα καὶ ἀνιχνεύειν, ὡς περ δὴ καὶ γὰρ ἀναχωνύων τοῦτον, ὁμοῦ τε καὶ ἐγνώκειν οἶκν ἐν λαγόσιν ἔχει πηγῆν, καὶ ἐπεπώκειν εἰς κόρον τοῦ νάματος.

Ῥμίλησα γὰρ προωθήθης ὧν ἔτι τῷ μεγάλῳ τούτῳ ἀνδρὶ, διψῶν πῶς ἂν εἰποιμι τῆς παιδεύσεως καὶ περιπλεγόμενος, καὶ ἀπαρρῦσας ἀθρόον τῶν ἐκείνης ρευμάτων εἰς δύναμιν, ἀρκοῦσхан ταῦτα πρὸς πᾶσαν μάθησιν ἔσχον παρασκευῆν· οὐδὲν γὰρ παρ' οὐδενὸς ἑτέρου οὔτε προεἰληρα, οὔτε προσεἰληρα, ἀλλ' ὡς περ ὁ τοῦ Μένωνος οἰκογενῆς ἀπὸ τῶν τοῦ Πλάτωνος ὀλίγων ἀρχῶν, τὸ διπλάσιον τοῦ σχήματος συνεπερενάμην, καὶ τὸν βωμὸν ἐδιπλασίασα, οὐκ ἀνεπιστημόνως ἔξω τοσοῦτον περιθέμενος σῶμα, ἀλλὰ τὰς μέσας γραμμάς εὐρηκῶς οὐκέτι μὲν παρὰ τοῦ διδασκάλου, παρὰ δὲ τῆς φύσεως καὶ τοῦ κρείττονος.

Ἄλλὰ περὶ μὲν ἐμοῦ τοσοῦτον εἰρήσθω· ὁ δὲ μέγας οὗτος ἀνὴρ, ἐξ ὑπερδεξίων ἀνωθεν εἰδῶς βάλλειν περὶ τὰ μαθηήματα, ἀπὸ τῶν ῥητορικῶν λόγων ἀρξάμενος, ἐς τὴν φιλοσοφίαν συνεπεράνατο, οὐ δὲ τῆς Ἰταλῶν σοφίας ἡμεληκῶς· ὅσοι μὲν γὰρ ἐν τούτων προσειληφότες, τῶν λοιπῶν κατολιγορῶεν, ἢ ὧτα νοῦ προϊστώντες γλώτταν ἀδιανόητον ἔχουσιν, ἢ πηγαῖον ὕδωρ καὶ ὄντως ἔννου ἀπαντλησάμενοι ἐστέρηνται τοῦ ἐξάγοντος τοῦτο ὄλκοῦ· δεῖ γὰρ καὶ φιλοσοφία γλώττης ῥητορικῆς, καὶ τῆ τέχνη τῆς ἐπιστήμης· ὅ τε γὰρ μόνως φιλόσοφος, ἄχαρις, καὶ ὁ τὴν τέχνην διερρημένως κομπάζων, τοῦ κοσμοῦντος ἐστέρηται σχήματος· καὶ ὁ ἄμωφ συνειλοχῶς, εἰ μὴ καὶ τὰ πολιτικά εἰδεῖη πράγματα, κύμβαλόν ἐστιν ἀλλαλάζον κατὰ τὸν ἀποστολικὸν λόγον, εἰ μὴ γε βούλοιτο πόρρω πολιτείας ἐστᾶναι, τότε γὰρ αὐτῷ καὶ μέρος ἐν ἀποχερῶν, φημί δὴ τὸ τῆς φιλοσοφίας. Ἄλλ' εἴ γε πολλοὶ περὶ τι τούτων πραγματευσάμενοι, αἵρουσι τὴν ὄφρυν κατὰ τῶν ἑτέρων καὶ συγκρίνουσιν ἃ οὐκ ἴσασι· φιλοσοφία μὲν γὰρ, ἅτε τὸ ἐκ πασῶν οὔση, καὶ τὴν διὰ πασῶν συμφωνίαν ἐχούση, οὐδὲν ἂν παρεβάλοιτο· αὐτὴν γὰρ

ἑαυτῇ συγκρίνοιεν ὁ οὕτω ποιῶν· ἢ πῶς ἂν αὐτῇ σωθεῖν, τὸ τέχνη τεχνῶν εἶναι καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν; Ρητορικῆς δὲ καὶ νομικῆς τέχνης; τοσοῦτόν ἐστι τὸ διάφορον, ὡς ἡ μὲν, τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς πίστεις τῶν ἀγῶνων παρέχει καὶ ρυθμίζει, τοὺς ἀντιδιατιθεμένους διδάσκουσιν οἷς μὲν ὁ κατῆγορος, οἷς δὲ ὁ ἀπολογούμενος ἀριστα χρῆσαιτο· ἢ δὲ γε νομικῆ ἐντεῦθεν ἰσχύσασιν, τοὺς τε προσφύρουσιν ἐκάστῳ ἀνελίττει νόμους καὶ τὰ συμπεράσματα τῶν ὑποθέσεων δίδωσιν.

Οὕτω τοιγαροῦν ἐκεῖνος ταῦτα μετεχειρίσατο, καὶ κατώρθωσε συνάψας τὰ διαστῆναι δοκοῦντα, καὶ τόν τε νοῦν καθηδύνας ταῖς ἀπὸ τῆς ῥητορικῆς χάρισι, τὴν τε γλωτταν σεμνύνας τοῖς φιλοσόφοις νοήμασι, καὶ μὴ δὲ πρὸς τὴν πολιτείαν ἀσύμβολος εὐρεθεῖς, ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ μέρος συνεισηνεγκῶν τῷ παντί, παρὰ μὲν τοῖς τῆς τέχνης καὶ κομψείας ἀγοραίου ἀπάνωτο· οὐ δὲ μέχρι τῶν περιττῶν ἔστη σχημάτων, οἷς τοὺς πολλοὺς ὄρω χαίροντας καὶ τούτοις τρίβοντας τὰ οἰκεῖα συγγράμματα, ἀλλ' ἀφ' ὧν τὸ πείθειν καὶ ἡ πρᾶκτικὴ τῶν ἀγῶνων ταῦτα συνειλόγει, πρῶτος ἐξ ἀμφοτέρων τε ἐπιχειρεῖν ἐγνώκει, καὶ ἴσους ἐκατέρωθεν τοὺς λόγους ποιεῖν, ἵνα τοὺς ὄρους τῆς τέχνης φυλάξαιτο. Ἐφρόντισε μὲντοιγε καὶ συνθήκης καλῆς καὶ ὀνομασίαις ἐπιτεροῦς· ἐπιπρέπει δὲ αὐτοῦ τοῖς λόγοις ἡρέμα καὶ ἡ τοῦ κάλλους ἐπιρροή· τοὺς τε ἐπιστολιμαίους τύπους ἐγνώκει ὡς ἄλλος οὐδεὶς, καὶ ἐνισχυῖ μὲν στύφων αὐτῷ ὁ κρατήρ, ἀλλ' ἡ λέξις παρ' ἐλπίδας ἀνήσασιν ῥύθον ἐν χειμῶνι παρέδειξε· καὶ κατὰ γε τοῦτο τὸ μέρος τῶν μὲν καθ' ἡμᾶς καὶ οὐς αὐτὸς ἐγνώκειν, οὐδεὶς ἂν τούτῳ παραβληθεῖν, τῶν δὲ γε πρὸ ἡμῶν καὶ ἀκριβῶς λαμβάντων ἐν λόγων λαμπρότητι πολλοῖς ἂν περὶ γε τοῦ πρωτεύουσι δοῖν ἀμφιβολίαν.

Οὐ γὰρ εἴ τις ἐμοὶ μακροῦς λόγους ἐπιδεικνύει, εἶτα δὴ καὶ ἐπὶ διφοερῶν τὴν ἄλως τούτους ἐγγράφοι, ἄλλοίους ἑαυτοῖς καὶ παρεστηματισμένους, καὶ νῦν μὲν τρυφῶντας, νῦν δὲ ἀχμῶντας

καί μέχρι νεαροπρεποῦς, ἐστηκότας λέξεως, οὗτος ῥήτωρ ἐμοὶ λογίζοιτο καὶ σοφός· μᾶλλον γάρ μοι ὁ νοῦς ἔστηκεν, ἢ τὸ οὖς ἴδρυται· ἀλλ' ὅς τις ἀπ' ἐννοίας ἀρίστης ἀρξάμενος καὶ προομιμασάμενος, εἴτ' αὐτόθεν τεχνικῶς, εἴτε κεκρυμμένως καὶ ἀφελῶς, νῦν μὲν ῥαχδαῖον ὑετὸν μιμοῖτο καὶ καταβαίνει ὡς περ Ἑλλησποντίας, νῦν δὲ ἡρέμα ψεκάζοι, οὔθ' ὑπὸ τῆς ῥύμης ἀγόμενος, οὔτ' ἐνταῦθα στενούμενος, ἀλλ' εὐλόγως καὶ κατὰ καιρὸν ἀμφοῖν χράμενος· καὶ οὕτω λέγω τὰς μείζους τοῦ λόγου δυνάμεις, ὧν τοῦ μὲν καθ' ἡμᾶς λόγου τὰ πρῶτα ὁ τῆς θεολογίας Γρηγόριος, ὃν οὐδ' ἂν οὐδ' ἡ οὐρανία σάλπιγξ ὑπερηχῆσει, μετὰ δὲ τοῦτον τῆς θύραθεν σοφίας Δημοσθένης τε καὶ Δημάδης, προσθήσω δὲ καὶ Ἰσοκράτους ἀστραπαὶ καὶ βρονταί, τῆς μὲν Γρηγορίου ἤττους φωνῆς τοσαῦτον, ὅσον κρείττους τῶν ἄλλων, καθηγεμόνες δ' ὅμως τῆς ῥητορικῆς ξυμπάσης δυνάμει· Λυσίαν δ' εἴ τις ἐπαινεῖν βούλοιο, προσείμαί τε καὶ ἀποδέχομαι, ἀλλ' οὐ μοι λόγος τὰ ῥητορικά ἐν πᾶσιν ἐπαινεῖν κλέμματα, οὐδὲ τὰς ὑποκαθημένας φωνάς· τὸ δέ μοι μεγαλοπρεπὲς μᾶλλον ἀρέσκει τοῦ μικρολόγου καὶ κατατέχνου.

Τούτων τοιγαροῦν τῶν ἀπρηθμημένων σοφῶν ὁ νῦν τῷ λόγῳ τιμώμενος, Γρηγόριον μὲν μιμῆσθαι βούλεται, καί γε καὶ παρψαύει τῶν τοῦ μεγάλου ἰχνῶν, δεδίττεται δὲ ὡς περ προσεγγίσει τῷ λέοντι· διὰ ταῦτα Ἰσοκρατικὸς μᾶλλον τούτῳ ὁ χαρακτήρ, πλὴν ὅσον οὐκ ἐκκεχυμένος, ἀλλὰ συνεστραμμένος· καὶ οὐδὲν καινὸν εἰ, ἧπερ ὡς ἥμιστα θαμιζῶν προσωμίλησεν, ἐμιμήσατο· οὐ γὰρ ἐκ τοῦ βούλεσθαι οἱ τύποι τῶν χαρακτήρων, ἀλλ' ἐκ τοῦ πεφυκέναι· τὸ δὲ σύμπαν εἰπεῖν, κράμα τούτῳ συνηρμοσμένον ὁ λόγος ἐκ τῶν ἄριστα τοὺς ἀρίστους μιμησάμενων, ἢ καὶ ὧν αὐτοὶ καθηγεμόνες ἐγένοντο.

Τοιοῦτος μὲν τὴν τέχνην ὁ θαυμάσιος οὗτος ἐγένετο, πλείων δὲ τὴν ἐπιστήμην, ὅλην εἰς μέρη μερίσας, καὶ ὡς περ οὐ διελεῖν βουλόμενος αὐθις συμπύξας καὶ . . . οὐδὲν ἕλαττον ξυν-

θείς ἢ ἀναλύσας, πάντας μὲν τοὺς συλλογισμοὺς ἀνεζητηκῶς, ἐκάστων δὲ τὰς αἰ[τίαις] . . . ἀνευρηκῶς, τὰς τε πρώτας καὶ τὰς ἀπὸ τῶν πρώτων, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα τῶν ὑποθέσεων καὶ ὧν ἄλυτον τὸ | τεκμήριον· καὶ οὔτε διλεκτικὸν τοῦτον διέφυγε φ. 177. πρόβλημα, οὔτε ἀποδεικτικὸν ζήτημα, οὔτ' ἄλλο τι τῆς λογικῆς οὐδέν· ἀλλὰ καὶ προτάσεων κατὰ λόγον ἠπόρησε, καὶ ἀνήνεγκεν εἰς ἀρχὰς τὰ συλλελογισμένα, τοὺς τε ὄρους τοῦ πρώτου νοῦ εὐρηκῶς, καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς τοὺς ζυγχειμένους· τὴν δέ γε σοφιστεῖαν τὴν τε ἐν ὀνόμασι καὶ ἐν διανοίαις ἐγνώκει μὲν, ἀπήλασε δὲ τῆς κατὰ ψυχὴν πόλεως, οὐδὲν ἔλαττον ἢ τὸν ποιητὴν ὁ Πλάτων τῆς ἑαυτοῦ, μόνον οὐκ ἐρίῳ στέψας, ἀλλὰ γυμνὴν τε καὶ ἀστεφάνωτον.

Εἶτα δὴ καὶ τὰς τῆς φύσεως ἀγασθεῖς θεωρίας, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἀρξάμενος ἐπὶ τὸ σῦμπαν ἀφῆκε· καὶ ἐπέζησε μὲν ἡπειρον, ἔπλευσε δὲ ἄχρι τῶν ἐφ' ἐκότερα πόλεων· ἐστειλκτο δὲ καὶ πρὸς οὐρανόν, καὶ οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀθεώρητον, οὐχ ὅσα ἐν ψυχᾷ, ἐπεὶ καὶ τὸ γένος τοῦτο ἀρχὴν πρώτην τῶν φυσικῶν λόγων τιθέασιν, οὐχ ὅσα ἐν ζώοις, οὐχ ὅσα ἐν φυτοῖς. Εἶτα τί; λεληθότως καὶ τοῖς μαθήμασι προσωμίλησεν· ὧς περ εἴ τις ἐς Ἑλλάδα ἢ ἐς Ἰωνίαν ἀποπλευῖσαι θελήσας οὐ ναῦν φιλοτεχνοίη, ἀλλὰ χρῆτο τῇ εὐρημένῃ τοσοῦτον ὅσον ἐς τὸν ἀπόπλου, οὕτω τοιγαροῦν ἐκεῖνος τοῖς μαθήμασι ὧς ὀχθήμασι χρώμενος, ἀπὸ τῶν σωμάτων τοῖς ἀσωμάτοις προσέβαλε, τῷ κράματι πρότερον προσεληλυθῶς. Ἐνθα δὴ καὶ γενόμενος ἐγνώκει τὸ πρώτως ἐν, τὰς ἐκεῖθεν ἐνάδας, τὸ κυρίως ὄν, τὰς τοῦ ὄντος μερίδας, τὰ τοῦ κελοῦ παραδείγματα, τὴν θαυμασίαν σειρὰν, τοὺς μέσους δεσμοὺς δι' ὧν τὰ ἄκρα συνάπτεται.

Τοιοῦτος ὁ ἐμὸς τῷ ὄντι καὶ φιλόσοφος καὶ διδάσκαλος, οὐ κατὰ τοὺς πολλοὺς τῶν νῦν τὴν ἐπιστήμην μεταχειριζομένων, οὐδὲ κατὰ τὴν ἑτέραν μερίδα ὅσοι καὶ διαπτύουσι ταῦτα καὶ περιττὴν σοφίαν τιθέασιν, ὧς περ αὐτοὶ μάλιστα τὸν καθ' ἡμᾶς

λόγον κτησάμενοι καὶ μηδενὸς τῶν ἄλλων ἐπιδεδόμενοι· οἷ γε οὔτε τοῦτον ἴσασιν, οὔτε τι τούτων ἐγνώκασιν· ὁ δὲ λόγος πρὸς ἐπίους τῶν οὕτως οἰομένων. Εἰσὶ γὰρ ὑπὲρ τοὺς ἐπτάκις χιλίους οἱ μῆτε τῆ Βάαλ τὸ σέβας ἀπονευμάμενοι καὶ τῶν Ἑλληνικῶν λόγων ὠφελημένοι πρὸς θεοσέβειαν· εἰ μὲν γὰρ πάντα τοὺς λόγους ἐγνώκεισαν, ὅσοι τε ἀπ' Αἰγυπτίων, ἢ Χαλδαίων, ἢ τῶν συνεγνωσμένων ἡμῖν Ἰουδαίων μετωχετεύθησαν πρὸς ἡμᾶς, τῶν γε Ἑλληνικῶν εἰς ἄκρον προεληλύθησαν καὶ ὅπως οὔτοι τοῖς λογίοις ἐσχόσαντο, εἶτα διακρίνοιεν τούτους, καὶ τοὺς μὲν, ἐγκρίνοιεν, τοὺς δὲ, ἀποκρίνοιεν καὶ ἀπελέγχοιεν, ὥς περ δὴ οἱ περὶ τὸν μέγαν Βασίλειον καὶ τὸν τῆς θεολογίας φωστῆρα Γρηγόριον πεποιήκασιν, οὐκ ἀγαθὴν ἂν τούτοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμυτοῦν ὑποθεῖμην μαθεῖν ὅπερ ἂν ἐκεῖνοι διδάξωσιν· εἰ δὲ μὴ ὁ ὅσον ἐνὶ βήματι τοῦ πεζοῦ προεδόηκας λόγου, μὴ δὲ ἐν τι τῶν πάντων ἐγνώκασιν, αἰσχύνεσθαι μᾶλλον αὐτοὺς προσήκει καὶ ἐπικρύπτειν τὴν ἀμαθίαν ἢ ἀναισχυντεῖν κατὰ τῶν τὰς ἐπιστήμας συνειλοχότων.

Ἐγὼ γ' οὖν, ἵνα τι καὶ περὶ ἐμυτοῦ τῷ τοῦ φίλου λόγῳ προσθήσω, καί με μὴ βάλῃ βέλος νεμέτεως, οὐκ ἐγνώκειν μόνον ὅποσα Ἕλληνας οὐδ' ὅποσα Χαλδαῖοι, ἢ Αἰγύπτιοι, ἀλλὰ καὶ κατεγνώκειν αὐτῶν, πλὴν οὐ πάντων, οὐδέ μοι ὁ ἔλεγχος διὰ πάντων τῶν ἐκείνοις εὐρημένων περοίτηκεν, ἀλλὰ καὶ πολλοῖς τῶν παρ' ἐκείνοις πρὸς τὴν ἰσχὺν τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου ἀπεχορήσασθαι ἢ τίποτε τῶν καθ' ἡμᾶς φιλοσόφων οἱ ἄκριτοι τῶν Ὀριγένους συγγραμμάτων οὐκ ἐλάχιστον μέρος συνειλήκασιν, καὶ φιλοκαλίαν τὸ συνειλεγμένον κατωνομάκασιν, ὅτι καὶ σοφοὶ τὴν παιδευσιν ἤστην, καὶ πρὸς ἀλήθειαν πάντα καὶ λέγοντες καὶ συγγράφοντες. Τοσοῦτο δὲ παρεκβέβηκα, οὐκ αὐτὸς κομπᾶσαι βουλόμενος, ἀλλὰ τοῖς πολλοῖς ὑποθεῖναι μὴ καταμελεῖν παιδείας, μὴ δὲ πρόφρασιν ἀμελείας καὶ ῥαθυμίας τὸν ἡμέτερον λόγον ποιεῖν· ἔσσι τὰ κοεῖττω αὐτόθεν εἰδώς, ἀλλ' ἔνθα δεῖ καὶ συλ-

λόγισαι, ἕνα σφενδονήσης ποτὲ τὸν ἀλλόφυλον· οἱ μὲν γὰρ τρεῖς λίθοι παρὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου, ἡ δὲ τῆς σφενδόνης τέχνη καὶ παρὰ σοῦ, καὶ δέος, μὴ που τις ἀντιστάῃ ποτὲ καὶ Γολιάθ τῷ καθ' ἡμᾶς Ἰσραήλ, εἴτα μὴ ποιμένος ἕξωθεν δεηθείμεν πρὸς τὴν τοῦ ἀλλοφύλου ἀνάγκην, καὶ ἄδηλον εἴ τίς ἐστὶ νῦν υἱὸς Γεσσί· ὅπισθεν τῶν λοχευομένων ἀναλαμβανόμενος καὶ πρὸς τὸν βρόχον ἀνταγωνιζόμενος· οὕτω τὰ Ἑλλήνων κηθήρηται, οὕτω τὰ Αἰγυπτίων ἀπεσκεύασται, οὕτω τὰ Βαβυλωνίων διέφθαρται. Οὐκ ἐλέγχειν γοῦν πειρῶμαι τοὺς ἀσυλλογίστους, ἀλλὰ διδάσκειν ὅπως ἂν ἀπὸ τῶν ἐννεκτίων κατ' ἐκείνων τὴν μάχικον λάβοιεν, ὡς περ δὴ καὶ τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Ἀθήνησι ναοῦ κατὰ τῶν Ἀθηναίων ὁ μέγας ἀπόστολος.

Ὁ δὲ λόγος αὐθις ἐπὶ τὴν νόσσην ἐπαναγέσθω· ὅς τὴν σύμπασαν τοῦ λόγου τέχνην καὶ ἐπιστήμην τῷ ἐγκωμιαζομένῳ συναιολῶς, νῦν βούλεται τι εἶρεῖν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ ἀρετῶν, ἃς δὴ καὶ τοῦ λόγου ἐκυτῷ προὔπεθετο καὶ σὺν αὐταῖς τοῦτον μετεχειρίσατο, καὶ διὰ πικρὸς βίου ταύταις φαίνεται χρώμενος· οὐ γὰρ ὡς περ ἔνιοι τῷ τεχνικῷ λόγῳ ἐποχηθεῖς, ἀρετὴν οἶεται δι' αὐτοῦ δὴ τούτου μόνου ἀναβεβηκέναι πρὸς οὐρανόν· οὐ γὰρ οὕτως Ἥλιος, ἀλλ' ἐκυτῷ πρότερον ὑποζεύξας τὸ τῶν ἀρετῶν τέθριππον, οὕτω τοῦ καταβάτος ὀχήματος κατετόλμησε. Διὰ ταῦτα ταῖς γενικωτέραις ἐμφιλοχωρήσας τῶν ἀρετῶν, καὶ ἀφ' ὧν ἂν τις πρὸς τὰς λοιπὰς ὄναιτο, οὕτω πρὸς τὰς ὑποβεβηκυίας ἐχώρησε. Τίς γὰρ τούτου τὴν γνώμην εὐθύτερος, ἢ τίς οὕτω στάθμην δικαίαν τοῖς πράγμασιν ἐχηράτισε, τῷ κρείττονι δοῦς κατὰ τοῦ χείρονος ἀριδῆλως τὰ νικητήρια, καὶ δικαιοσύνης δικαίως τῷ κράματι; τίς δὲ σωφροσύνην οὕτω τετίμηκεν, ἢ ὑπερεβάλετο, ὡς μὴ δὲ τὴν γειναμένην, ὡς περ δὴ παρὰ πολλῶν ἠκηκόειν, ἐπὶ πλεῖστον ἰδεῖν ὑπενεγκεῖν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ ἀδικηλήτου καταφρονῆσαι μέρους τῆς φύσεως; κατὰ δὲ τῶν πιθῶν, τίς οὕτως ἠνδράσατο; καὶ κεκράτηκε μὲν

των ἐμφυλίων παθῶν, κατετροπώσατο δὲ καὶ εἴ τινας ἐξώθεν ἐπιστρατεύοιεν βάρβαροι καθ' ὧν καὶ μέγιστα ἤγειρε τρόπαια; τίς δὲ πάντα ὑπερφυῶς τοῖς τῆς φρονήσεως δισεκέφατο μέρεσι καιροῦ καὶ πρόποντος στοχασάμενος; γλῶτταν δὲ τίς οὕτως ἐπέσχε, καὶ ταῦτα νεανικὴν καὶ τρέχειν ἐπισταμένην ὑπὸ χαλινὸν ἄμα καὶ τεχνικῶς; τίς δὲ οἷς λέγει νοῦν ἐφιστάνει, καὶ τῶν λεγομένων ἕλαστον ἐπιχρώννυσι πρώτως, εἴθ' οὕτως ἐξάγει, πολλάκις ἐπιχρώσας τὸ εἰκονιζόμενον, ἵνα σὺν καλῷ καὶ πρόποντι ὀφθειῖ τῷ σχήματι; τίς δὲ τηλικαῦτα ἔχων παρὰ τοῦ γένους τὰ ὑποδείγματα, αὐτὸς καὶ τοῖς ἄνω καὶ τοῖς μετὰ τοῦτον εἰς τελεώτατον παράδειγμα ἤρκεσε, καὶ βεβοήθηκεν οὐ τῷ λόγῳ μόνον, ἀλλ' ἔστιν οὐ καὶ τοῖς πράγμασιν, αὐτὸς μὲν οὖν τῆς ἐνταῦθα τιμῆς κατωλιγωρηκῶς, τὸ δὲ γένος ξύμπαν ἀνενεγχών; τίς δὲ ἕτερος οὕτως ἢ πρὸς βασιλέα πεπαρησιασται, ἢ τὴν τῶν ὄλων προστασίαν ἀναδεξάμενος πᾶσι πρὸς τὸ δέον ἐξήρκεσε; ποῖος δὲ τῶν πάντων οὕτω παρὰ τῶν κρατούντων τετίμηται, ὡς καὶ δεξιὰς τούτῳ ἐμβάλλειν καὶ κοινωσέν κρατῆρος καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς σιτεῖσθαι εἶεν;

Ὁ γέ τοι τοὺς βασιλεῖς πάντας ὑπερβαλλόμενος ἀρετῇ καὶ φιλοτιμίᾳ, ὁ τῷ μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ καὶ ὁμῶνυμος καὶ ὁμότροπος, καὶ μόνος πρὸς πάντας γενναίως ἀνταγωνισάμενος, καὶ τὴν ὁμωνυμίαν λαβὼν τῆς τέχνης καὶ τῆς νίκης κατῆγορον, καὶ πικτέρα τοῦτον σοφῶς προσηγόρευσε, καὶ μᾶλλον τετίμηκεν ἢ τὸν Πλάτωνα Διονύσιος· ἐς γὰρ τὸν ὅμοιον ἐγκαθίσας θρόνον οὐ μετεβάλετο, οὐδὲ μετέστησε τὸν φιλόσοφον ἐς τοὺς ἀντιζήλους, οὐδ' ὑφειμένην δίκιταν ἐκλήρωσεν, ἀλλὰ καὶ διδασκάλῳ ἐκέχρητο, καὶ πολλὰ παρὰ τούτου πρὸς τὴν βασιλικὴν ἐπιστήμην ὠφέλητο. θαμὰ τε ὠμίλει, καὶ ἐκοινώνει τῶν ἀπορρήτων, καὶ παρ' αὐτοῦ τὰ συνήματα τῶν πικκτέων ἐλάμβανεν. Οὗτος δὴ οὖν ὁ αὐτοκράτωρ καὶ τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα τούτῳ ἐσκιαγράφησε, καὶ πρώτως ἰδῶν, (ἦν γὰρ εἰ καὶ τις ἄλλος εἰς ψυχὴν

βάλλων ἀπὸ τοῦ σχήματος, καὶ τὸ μέλλον ἀπὸ τοῦ ἐνεστώτος εἰκάζων) τῆς τοῦ πνεύματος χάριτος ἄξιον οὕτως εἰπεῖν ἐδογμάτισεν.

Ἄλλὰ τί μὴ εἰς ἀρχὴν τὸν περὶ τούτου λόγον ἐπανάγω, ἔν' ἔχοιμι ἐκεῖθεν καὶ μὴ αὐτόθεν εἰσθάλλειν εἰς τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀναγωγὴν τοῦ ἀνδρός; Τοῦτον γὰρ ἐδημοσίευσεν μὲν ὁ λόγος καὶ ἡ ἀρετὴ, καὶ ἐς μέσην καθίστων περιωπῆν, συνέστελλε δὲ ἡ περὶ τὰ κρείττω εὐλάβεια, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς φ. 177'. ἦθος, καὶ τὸ καταφρονεῖν ὕψους θρόνων καὶ τῆς ἐκεῖθεν δόξης τε καὶ λαμπρότητος· τὰ μὲν οὖν εἰδιάζετο τοῦτον εἰς τὴν τοῦ καλοῦ παρορησίαν, τὰ δέ, κατεῖχεν ἐφ' ἑαυτοῦ κατατροφᾶν τῆς μυστικῆς εὐδοξίας· ἦν δὲ αὐτῷ τὰ μὲν, ἄπο τρόπου, τὰ δὲ πρὸς τρόπον· ὅθεν καὶ νικᾷ ἑαυτῷ, καὶ παραχωρήσας τοῦ βήματος τοῖς ἐλάττωσι, τοῦτο γὰρ νῦν προστίθημι, αὐτὸς μετὰ τῶν κρειττόνων ἐντὸς ἐγεγόνει τοῦ ἄνω καταπετάσματος.

Ἐγωγ' οὖν αὐτῷ πολλάκις τὴν ἀμετρίαν τῆς ἀδοξίας ὠνειδίζον, εἶχον γὰρ τὸ θαρρεῖν αὐτῷ παρὰ τὴν τοῦ λόγου κοινωσίαν, καὶ ἐπειρώμην ἐκκαλύπτειν καὶ ἐπὶ τῆς λυχνίας τιθένοι, ἔν' οὕτως πυρσεύει τῇ οἰκουμένῃ ἃ συνειλόχει σωτήρια διδάγματα τε καὶ δόγματα· ὁ δέ, ταχύ τι μὲν τὸ πτερόν ἠπλώκει, ὡς περ δὲ δεδιῶς τὸν πολὺν ἀέρα, αὐθις ἐπὶ τοῦ φωλοῦ λυχνίων ἐμεμενήκει· εἶθ' ἐκατέρωσε διαλαβόντες, ἔνθεν μὲν ὁ αὐτοκράτωρ, ἐκεῖθεν δὲ ὁ τὴν ἀρχιερωσύνην ἰθύνειν λαχών, ὁ μὲν, ταῖς ἀνάγκαις, ὁ δέ, ταῖς ψήφοις, ὡς περ δὴ ἀετιδιῆ, καὶ ταῦτα κούφοις πτεροῖς ἐπαιρόμενον, ἐπὶ τοῦ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνου τιθέασι, καὶ ἐξαίρουσιν αὐτῷ ὡς περ τιμὴ κρείττονι τὰ εὐχάϊτα, οὐ μᾶλλον γε τοῦτον ἀνάθημα τῇ μητροπόλει παρέχοντες, ἢ ἐκείνην ἐξαρτῶντες τῆς ἐκείνου ψυχῆς· ἔδει γὰρ τῷ μεγίστῳ μὲν τῶν μεγίστων, τοῖς μείζουσι δὲ τοῦ μείζονος, ὅθεν εὔποιούντα τὰ ἄκρα συνέδραμεν εἰς ταυτό.

Ἄρ' οὖν τοῦ μὲν λόγου εἰς ἄκρον ἀντεποιήσατο, τῶν δ' ἐπὶ

τοῖς λόγοις ἔργων ἠμέληκεν, ἢ καὶ ταῦτα μὲν κατώρθωσε, τῆς δὲ τῶν ἠθῶν ἠμέλησε κράσεως; ἢ καὶ ταῦτα μὲν ὑπὲρ λόγον συνεκέρασατο, τῆς δὲ ἀρετῆς ζυμπάσης οὐκ εἰς ἄκρον ἀρίστος; ἢ καὶ πρὸς τοῦτο μὲν ἀνέπτη, οὐκ ἀροῦσхан δὲ παρασκευὴν πρὸς τὴν ἀρχιερωσύνην πεποιήται; ἀλλ' ἀποχρῶν οὕτω δόξας· εἶτα δὴ τοὺς θρόνους ἐδίωξεν ὡς ἐπὶ τούτους παρεσκευασμένος; ἀλλ' οὐκ ἐδίωξε μὲν, διωχθεὶς δὲ καὶ λαβῶν τῶν ἐπειλημμένων καταλιγώρηκεν, ὡς περ καταπαύσας τῶν σπουδασμάτων, ἀλλ' οὐκ αὐξάνειν τὸ δεδομένον βουλόμενος τάλαντον; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· οὐ γὰρ ἵνα τρυφῶν πέπειστο τὸν θρόνον λαβεῖν, ἀλλ' ἵνα στενοχωροῖτο μὲν αὐτός, ἐτέροις δὲ παρασκευάζοι τὸ ἀποχρῶν· οὐδ' ἵνα τι ὑπαιροῖτο τῶν τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἵνα πλείονα ταύτῃ ὧν ἔχοι προσθίῃ. Διὰ ταῦτα, καὶ τοὶ τᾶλλα ἀφελῶς ἔχων τῶν πραγμάτων; οὐ παρὰ τὴν φύσιν, ἀλλὰ παρὰ τὴν γνώμην καὶ τὸ οὕτω βούλεσθαι βιοτεύειν, ἐνταῦθα γενόμενος, ὡς περ τὸν ἄλλον χρόνον καταδερθάνων, ἀθρόον ἀνίσταται, καὶ περιζωσάμενος τὴν ὁσφύν, τί μὲν οὐκ εἰρήκει περὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας πραγμάτων, τί δ' οὐκ ἐπεπράχει, ποίαν δ' οὐκ εἰσηγάγατο προθυμίαν τε καὶ σπουδὴν;

Αὐτίκα, ἵν' ἀφ' ἐστίας ἄρξωμαι, ὡς περ τὴν ὑπερουράνιον πᾶσαν τάξιν ὀφθαλμοῖς θεασάμενος, κατὰ τὴν ἐκείσε ἰδέαν καὶ σύνταξιν τὴν τῆς ἐκκλησίας ρυθμίζει κατάστασιν, οὐχ ἥττον γε ἢ Μωϋσῆς τὴν κάτω σκηνὴν συμπηγνὺς κατὰ τὰ δειχθέν ἐκείνην παράδειγμα· εἴτε γὰρ ἐν Σαραφίμ μέλη ὑμνούμενα, εἴτε ἐν Χερουβίμ προσαδόμενα, εἴτε παρὰ τῶν θρόνων συναρμολογούμενα, εἴτε παρὰ τῶν ἐφεξῆς τάξεων μελουργούμενα, εἴτε παρὰ τῶν θεῶν ψυχῶν μουσουργούμενα, πάντα ἂν τις ἴδῃ ἐν τῇ κατ' αὐτὸν μητροπόλει τῷ κρείττονι φωναῖς ἀσιγήτοις ἀναπεμπόμενα· προστέθεικε ταῖς χοροστασίαις τοὺς κύκλους τῶν ψαλόντων, ἐπήυξησε τοῖς μέλεσι μέλη, καὶ τοῖς ρυθμοῖς ρυθμοὺς προσενήνοχεν· ἐξᾠπτέρυγά τινα καὶ πολυόμματα περὶ τὴν ἱερὰν

ἔστησε τράπεζαν· τὰς στάσεις ἐφεξῆς ἐν μέτροις ἐρρυθμίσειν ἀποστάσεων· ἐδημοσίευσεν πᾶσι τὸ πνεῦμα ἀπὸ τοῦ γράμματος· διέλυσε τὰ αἰνίγματα, ἀνεκάλυψε τὰ συνθήματα, διεῖλε τὰ σύμβολα, γυμνῆν πᾶσι παρέστησε τὴν χάριν τοῦ πνεύματος· πᾶν ἔθνος ἐπισυνήγαγε, πᾶσαν τέχνην, πᾶν ἐπιτήδευμα, ἔνδον τοῦ ἱεροῦ πάντας συνήγαγε, καὶ τὰς ἀγροίκους γλώσσας πρὸς τὴν τοῦ κρείττονος ὑμνωδίαν ἐρρυθμίσειν· ὡς τοῦ θαύματος, οὐθ' ὁ τέκτων, οὐθ' ὁ σκυτοτόμος, οὐθ' ὁ χαλκεύς, οὐδ' εἴ τις ἕτερος· χειρῶν κ' ἢ βάναισος, τῶν μυστηρίων ἀτέλεστος, οὐδὲ τῆς πρὸς τὸ θεῖον ἐμμελείας ἀμέτοχος, ἀλλ' ὧς πρὸ βραχέος τὸ σκύτος ἐν ταῖς χερσίν, οὗτος ἔνδον γενόμενος τοῦ νεῷ ἀθρόον μεταπεποίηται, καὶ τὴν τε φωνὴν συναρθεῖ ταῖς ἀγγελικαῖς ἀλπιγξί, τοὺς τε δακτύλους ρυθμίζει πρὸς τὴν τοῦ χοροῦ συμφωνίαν· οὐδὲ τὸ θῆλυ πόρρω τ ἀλλὰ καὶ ταύταις ἔστι τινα μέλη τοῖς μείζοσι συνυπηχοῦντα χοροῖς· οὐ γὰρ κόκκινον νενησμένον, οὐδὲ τρίχας αἰγείας τῆ τοῦ θεοῦ σινηῆ συνεισφέρουσι, πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔξω που τοῦ νεοῦ ἀφίξιον ὡς ἀσυντελεῖ πρὸς τὴν κρείττω ἱερουργίαν, ψυχῆς δὲ ἀρμονίαν προσάγουσι, καὶ γλώττης εὐρυθμίαν, καὶ χειρῶν ἐργασίαν πνευματικὴν.

Τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῷ τοιαῦτα καὶ οὕτως εὖ ἔχοντα, ποδαπὰ δὲ καὶ τὰ ἐκτὸς τοῦ νεοῦ θεωρήσωμεν· δημοσίων τελῶν ἐκκοπαί, γεωργικῶν ἔργων τῶν ἔξωθεν ἐπιπραξόντων σχολαί, δυναστῶν ἐποχαί, δικαστῶν περὶ τὸν θεῖον ἀρχιερέα ὑποπτώσεις τε καὶ εὐλάβειαι, βασιλέων περὶ τὴν ἐκκλησίαν χεῖρες καὶ γνώμαι φιλότιμοι. Ἐπαρῶνται κύματα ἔως τῶν οὐρανῶν ἀναδελίνοντα καὶ αὐθις μέχρι τῶν ἀβύσσων συγκαταρρέοντα, ἀλλὰ τὴν θεῖαν ταύτην οὐκ ἐπικλύζει μητρόπολιν, ἀλλ' ἐπειδὴν ἄφηται τῆς περιβολῆς τοῦ νεοῦ, ὑποστρέφει καὶ ἡρεμεῖ· πνεύματα ἐκ τῶν νεφῶν συρρηγνύμενα, τυρῶνες καὶ ἐκνεφίαι αὐτὸ δὴ τὸ νέφος ἐπισυρόμενοι, καὶ τὸ προστυχόν

παρασύροντα, ταύτην μόνην τὴν ἐκκλησίαν οὐ θορυβεῖ· δεδίκασι
αὐτὴν καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμοὶ· καὶ βασιλεῖς πῦρ
πνέοντες ταύτην μόνην οὐκ ἐμπιπρῶσιν, αἰδοῖ τοῦ ἀρχιερέως καὶ
φόβῳ τοῦ κατ' αὐτὸν ἀξιώματος· δεδίκασι γὰρ τούτου καὶ χεῖρας
ἐπαίρομένας πρὸς τὸν θεόν, τὰς τε προφανεῖς εὐχὰς καὶ τὰς
ἀφανεῖς, καὶ τὴν τῶν δακρύων ἐπιρροήν, καὶ τοὺς λεπτοὺς στε-
ναγμούς, καὶ τοὺς τῶν γονάτων τύλους· πεφοίκασι τὴν τῶν
νώτων ἐν ἀδύτοις κάμπιν, καὶ διὰ ταῦτα οὔτε τις πράκτωρ
ἐκεῖσε βρῦς, ἢ ἵνα αἰνιττόμενος εἴπω, οὔτ' ἐρυσίθη τοῖς τῶν
Εὐχαϊστων καρποῖς ἐνοχλεῖ, οὐ βροῦχος ἐμβέβηκεν, οὐκ ἀκρι-
καθίπταται, οὐ κάμπη συγκαταρρεῖ, οὐκ ἄλλο τι τῶν πικρο-
τέρων ἢ τὴν καλάμην διαλυμαίνεται, ἢ τὰς θήκας κενὰς δεῖ-
κνυσι τῶν καρπῶν· ἀλλ' οὐδὲ τὰς ἀμπέλους διολλύει ἢ χάλαια,
ἀλλ' αἴ γε ἐλαῖαι τεθῆλασι, καὶ τὰ δένδρα βρῖθουσι τοῖς οἰκείοις
καρποῖς, καὶ καθ' ὅρων πάντα τετρύγηται. Οὕτως ὁ ἀρχιερεὺς
ἀντ' ἄλλου φυλακτηρίου πᾶσιν ἐστίν, οἷα δὴ τι χάλκρον τεῖχος
ὅλην τὴν ἐκκλησίαν περιλαμβάνων, καὶ πᾶν ἐκεῖθεν τὸ βάρ-
βρον ἐμπιπρῶν, οὐχ ὡς ὁ ἐκ Σικελῶν Ἀρχιμήδης μηχαναῖς
τισιν ἀστραπαῖς ἐκεῖθεν ἐκπυρρηνίζων, ἀλλὰ θείῳ πυρὶ κατα-
φλέγων τοὺς προσύλους καὶ φρυγανώδεις καὶ τὴν γνώμην καὶ
τὴν προαίρεσιν.

Ἴσως μὲν οὖν τις τῶν πάντων ἐρεῖ, ὅτι χειρὸς εὐπορούσης
ταῦτα, ἀλλ' οὐ φιλοτίμου ψυχῆς· τί δ' ἂν τις εἴπῃ περὶ ὧν πρὸ
τῆς ἀρχιερωσύνης, ὀπηνῖκα οὐδὲ πολλαὶ τῶν χρημάτων ἦσαν αὐ-
τῷ ἀφορμαί, λαμπρῶς κατεσκευάσασθε καὶ μεγαλοπρεπῶς ἀπειργάσα-
το; ὃν γὰρ ἤγειρε τῷ μάρτυρι Θεοδώρῳ ναὸν ἐπ' αὐτῆς τῆς πα-
τριδος οὐκ οἶμαι δεύτερον εἶναι τῶν περιβοήτων τινῶν καὶ οὐς
φ. 178. βασιλεῖς ἀφιδρῦσαντο· οὕτω γὰρ καὶ τοῦτον ἐδείματο καὶ πᾶν
ὅσον λαμπρότατον συνεισήνεγκεν, ὡς μηδένα τῶν ἄλλων τοῦτον
νικᾶν δύνασθαι, ἀλλ' αὐτὸν ἐκυτοῦ ἠττάσθαι ἐφ' οἷς μετὰ ταῦτα
πεποίηκε. Καὶ οὐ μέχρι τοῦ μεγαλοπρεποῦς ἔστη, ἀλλὰ καὶ

ψυχῶν κάθαρσιν καὶ σώματος ἀγνείην οὐκ ἔξωθεν τοῦ νεῶ, ἀλλ' ἔσωθεν οἰοεὶ τινα ψυχὴν σώματι ἐπεισήμεγκεν· ἱεροὶ γὰρ ὕμνοι· κάκειυτε καὶ θεοπροπέϊς λειτουργίαι διηνεκεῖς, καὶ Ναζιραίων χοροστασίαι οὐκ ἐλάττους τῶν Δαυϊτικῶν χορῶν, τῷ γε κελίστῳ τοῦ σχήματος, παρὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐνομοθετήθησαν· ἐνθα ψυχῆς μὲν κάθαρσις, τὸ φιλοσοφούμενον, ὕμνος δὲ εἰς θεὸν τὸ τελούμενον· καὶ μεμίμηται τὴν τῶν κρηπιδῶν τοῦ νεῶ πῆξιν τῆς νομοθεσίας τὸ πάγιον· αἱ γὰρ ἔγγραφοὶ περὶ ὧν τοῖς ἀσκηταῖς ἐνομοθέτησε διατάξεις, ἀντ' ἄλλου τινὸς φυλακτηρίου αὐτάρκεις τῷ πράγματι· ἔσται τοιγαροῦν ὡς περ φιλότιμος χεῖρ, οὕτω καὶ πλουσία ψυχὴ, ταμεῖον ἔχουσα μὴ κενούμενον τὸν θεόν· καὶ ὅπερ ταῖς εὐπόροις χερσὶ τὰ ταμεῖα καὶ τὰ κιβώτια, οὕτω ταῖς μεγαλοπρεπεστέραις ψυχαῖς αἱ ἄνωθεν θησαυροὶ· κἄν βουληθεῖη πένης φιλόσοφος ὕδωρ οὐράνιον ἐπισπόμεσθαι, ἀνοιγήσονται τούτῳ οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἦττον ἢ τῷ Θεοδίτῃ, κἄν χρημάτων ἐπιδηθεῖη ποτέ, ὁ τῶν πάντων πλοῦτος εἰς ἔρανον τούτῳ ἀρκέσει· καὶ ὡς περ τὴν θείαν ἐργαζομένην σκηνὴν, οὐκ ἀρρένων μόνον βραχίονες εἰς τὴν ἐργασίην λυσιτελήσουσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ θῆλυ νήθουσαι τοῖς δακτύλοις ἔρια βεβημμένα καὶ ὑφάσματα συνεισάξουσιν. Οὕτω γοῦν καὶ τῷ νέῳ τούτῳ Βεσελεὴλ καὶ ὄντως τῶν θείων σκηνῶν ἀρχιτέκτονι, αὐτὸς ὁ παρὰ τῶν στοιχείων εἰσγόμενος πλοῦτος, θεοῦ προστάττοντος ἄνωθεν εἰς τὰ φιλοτεχνήματα ἔξαρκεῖ.

Ἔοικα δὲ πολλὰ ὑπερβαίνειν τῶν ἀναγκαίων εἰρηῆσαι, οὐ γὰρ μοι κατ' ἐξουσίαν ὁ λόγος συντέθειται ὡς περ ἐπ' ἐλευθέρου ἀγῶνος, ἀλλ' ὡς περ εἰ κωμωδίαν ἐποιούμην τινὲ τῶν ἀξίων ἀκούειν κωκῶς, ἢ σχύνην ἂν τὸν κωμωδούμενον, οἷος ὁ ἐμὸς τρόπος, βάλλων ἀπὸ τῆς σκηνῆς καὶ πολλοῖς προσώποις τοῦτον ὑποκρινόμενος· οὕτω δὴ ἐρυθριῶ καὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον τιμῶν, εἰδὼς ὅτι περ καὶ τοῖς ὀλίγοις ἐπαίνους ἀπέχθοιτο, καὶ φορτικὸν ἄλλως αὐτῷ καὶ τὸ βραχὺ τῆς εὐφημίας πρόσρημα. Τοσοῦτον

γούν ὁ λόγος ζῶντι τῷ ἀνδρὶ ἐζημιώταται, ὅτι μὴ ἔχει τῶν ἐγκωμίων ἐλευθερίαν, τοσοῦτον τὸ περιὸν τῆς ἀρετῆς τῷ ἀνδρὶ, ὅτι ὡς περ αὐτὸς τὴν καλοῦ διώζας ἰσότητα, τὴν ἐναντίαν ὁδὸν πρὸς ἑαυτὸν ἔρχεται, καὶ ἀγρυπνῶν μὲν εἴποι ἂν ὑπνώττειν πολλά, καὶ δικαιοσύνης ἐπιμελόμενος, ἀδικίαν ἑαυτοῦ καταγνοίη, καὶ τὰ πρῶτα ὦν γνώσεως καὶ φρονήσεως, μὴ τ' εἰδέναι τι τῶν ὅσοις σοφία ἐπιστατεῖ, μήτε πράττειν τε καὶ λέγειν ὅποσα δὴ ἐν καιρῷ ποιεῖν προσποιῖτο, ἀλλὰ τὰναντία πράττων τε καὶ λέγων, ἐκ τῶν ἐναντίων ἠδέως ἂν αὐτὸν γράψειν· οὕτω δὴ καὶ τοὺς περὶ αὐτοῦ λέγειν προηρημένους, εἰ μὴ ἀτιμάζειν πείσειεν, ἀλλ' ἐλαττοῦν ἀναγκάσειε τὰ ἐγκώμια.

Ἐγὼ γ' οὖν, εἰ μὴ τοῦτον ἐφοσούμην τὸν φόβον καὶ ὑπώπτευσον τοῦ ἀνδρὸς τὴν εὐλάβειαν, πάλαι ἂν καὶ τοῖς Παύλου πόνοις τὰ κατ' αὐτὸν ἀπειλάσας πράγματα· ποιούμαι δὲ ἐν τῷ λεληθότι πρὸς ὑμᾶς τὸν λόγον, ἵνα μὴ ὁ ἐγκωμιαζόμενος πίθοιτο· εἰ γὰρ καὶ μὴ σύμπασαν διελήλυθε τὴν οἰκουμένην κηρύττων τὸ Εὐαγγέλιον, μὴ δ' εἰς Ἀραβίαν ἀνελήλυθε, μὴ δὲ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικῆ προσηλύθη, ἀλλ' ἦν γε ἐκλήρωσατο πόλιν καὶ ὅπερ ἐπιστεύθη ποιῆμιον, οὕτω δὴ, τὴν μὲν ἐτείχισε, τὸ δὲ ἔθρεψε καὶ ἐποίμανεν, ὡς ἐκείνην μὲν ἀντ' ἄλλου τινὸς φυλακτηρίου καὶ τῶν ἐγγύς προβεβλήσθαι πόλεων, τοῦτο δὲ μήτε πηγῶν ἀπορεῖν τῶν ἠδίστων, μήτε νομῆς τῶν τροφίμων, ἀλλ' ἔχειν τὰς μὲν καὶ ἐτέροις ποιμνίαις ἐκχεῖν, τῶν δὲ καὶ ἐτέροις μεταδιδόναι· καὶ θαλαττίους μὲν ἴσως οὐχ ὑπέμεινε κλύδωνας, τοῖς δὲ κατ' ἡπειρον καμάτοις ἐστὶν ὅπη παραμετρηθεῖη τῷ Παύλῳ. Περὶ δὲ τῶν σκανδάλων καὶ τῶν πυρώσεων, εἰ βούλοιτ' ἂν εἴπη περὶ αὐτοῦ μεγαλοφρονότατα, καὶ τοσοῦτον αὐτῷ τὰ περὶ τῆς πυρώσεως, ὅτι μηδενὶ τοῦ λοιποῦ σκανδαλίζεσθαι δέδωκεν, οὔτε περὶ τῶν μαιζόνων, οὔτε περὶ τῶν ἐλαττόνων· ἀνεῖλε γὰρ τὰ σκῶλα πᾶσι καὶ τὰ προσκόμματα, καὶ διέλυσε τοὺς ἐν μέσῳ φραγμούς, καὶ πᾶσιν ἐσπέισατο, καὶ

πάντας ἀλλήλοις εἰς ὁμόνοιαν συνεκέρρασε, καὶ συνασθενήσας τοῖς ἀσθενοῦσι, νῦν ἐρρωμένους καὶ ὄλος ὑγιῆς εὐεκτοῦντι παντάπασι τῷ ποιμνίῳ συνήδεται. Τὸ μὲν τοίγε περὶ πασῶν μεριμνᾶν τῶν ἐκκλησιῶν, τοῦτο οὐκ ἂν τις ἀφέλοιτο τοῦ ἀνδρός, τεκμήριον τῆς τοιαύτης φροντίδος ποιούμενος τὸ οὕτω φροντίσαι τῆς ἑαυτοῦ, ὡς παράδειγμα τοῖς ἄλλοις στῆσαι, εἰ βούλοιντ' ἂν τῶν ὁμοίων ἔχεσθαι πράξεων· τῷ γὰρ περὶ ἓν πιστῶ γεγονότι κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον, ἀρκεῖ πρὸς τὸ κατὰ πολλῶν ἢ ἐπὶ πολλοῖς. Οὐ γὰρ ὡς περ φιλοτιμούμενος τὴν κατ' αὐτὸν ἐκκλησίαν παγτοδαποῖς τρόποις συνηύξησε καὶ ἐκόσμησεν, ἵν' ἔχοι κατὰ τῶν ἄλλων ἐπαίρεσθαι, ἀλλ' ὡς παντὸς ἐχόμενος τοῦ θεοῦ σκοποῦ τὸν ἑαυτοῦ ζῆλον διὰ μιᾶς ταύτης ἐγνώρισε· καὶ εἴ γε ἐξῆν, καὶ πάντες ἐδίδοσαν, οὐκ ἂν ὤκνησεν ἀπανταχῇ διαβῆναι, καὶ πᾶσαν ὑψῶσαι καὶ καλλῦναι μητρόπολιν· ἔστι δὲ ταῦτο τοῦτο καὶ ῥᾶστον ὁμοῦ καὶ ἐπίπονον τῷ ἀνδρὶ, τὸ μὲν, διὰ τὴν τῆς ψυχῆς φροντίδα τὰς σάρκας ἐκθήκουσαν, τὸ δέ, διὰ τὸ τῆς γνώμης ἀξίωμα, πάντων ὑποχωρούντων καὶ ὑποστελλομένων αὐτῷ. Τοῦτο γοῦν ἔχει πλεον τοῦ Παύλου, ὅτι τῷ μὲν, δι' ὑπερβολὴν τῶν ἀποκλύψεων, ἄγγελος ἐδόθη Σατάν, ἵνα μὴ φαντασθῆί τι κρεῖττον περὶ ἑαυτοῦ, μὴ δ' ὑπεραίρηται ὅς τις ὁ Σατάν οὗτος καὶ ὁ τῆς σαρκὸς σκόλοψ, τῷ δέ, οὐδεὶς τῶν πάντων ἀντεπανίσταται, ἀλλ' ὅπη δὴ καὶ χωρήσειε, ῥᾶστα πάντα καὶ ἔτοιμα, οὐδὲν ἔλαττον ἢ τῷ τοῦ Ἀμφιτρώωνος πᾶσαν γῆν ἐπιόντι καὶ τοῦ ἄγουσ καθαίροντι· χρῶμαι δὲ καὶ τοῖς Ἑλληνοκοῖς λόγοις ἐνιαχοῦ, οὐ τοῦτο ἀγνοῶν, ὅτι χωρὶς τὰ Μουσῶν καὶ Φρυγῶν ὀρίσματα, οὐδ' ὅτι μὴ δεῖ τοῖς ποτίμοις ὕδασι συγκρίνειν τὰ ἀλμυρά, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ παρ' ἡμῖν ὑπερβάλλει ἐν θαύμασι, ἀποχρῶμαι ταῖς παρ' ἐκείνοις ὑπερβολαῖς, ἵν' ἔχοιμι δεικνύειν ὅτι μὴ δ' ὢν Ἕλληνας ἐπ' ἐξουσίας συμπλάττουσιν, ἔλαττον ἡμεῖς ἐπὶ τῆς ἀληθείας συνομολογούμεθα· εἰεν. Περὶ δὲ τῆς εἰς τρίτον οὐρανὸν ἀναβάσεως καὶ τῆς ἐκείθεν εἰς τὸν

πράξεισιν μεταθέσεως, καὶ τῶν ἀρρήτων ῥημάτων τῶν οὔτε νῶ ληπτῶν, οὔτε γλώσση ῥητῶν, οὔτε ἀκοῆ χωρητῶν, τί ἂν τις εἴπῃ, καὶ πῶς εἰς ταῦτόν ἀγάγοι τῷ Ἀποστόλῳ τὸν εὐφημούμενον; οὐκ οὖν ἐγὼ τὴν ἐνταῦθα σύγκρισιν ψεύσομαι, οὐδὲ ταῦτόν πείσομαι τοῖς περιττοῖς σοφισταῖς, τῷ περιόντι τῆς πιθανότητος καὶ τῆς περὶ τὸ λέγειν δυνάμεως εἰς ταῦτόν ἄγουσι τὰ ἀσύμβατα, ἔνθα καὶ τὸ μείζον ὑβρίζουσι καὶ τοῦ ἐλάττονος καταψεύδονται.

φ. 178'. | Ὁ μὲν οὖν Παῦλος, ἅτε δὴ καὶ θεῖαν φύσιν λαχὼν καὶ κρείττονα χάριν τοῦ θεοῦ πεπλουτηκῶς πνεύματος, καὶ Βενιαμὴν τῷ ὄντι νεώτερος ἐν ἐκστάσει προκηρυχθεὶς, ἐπήρται πρὸς οὐρανόν, λέγω δὴ τὸν τρίτον, τὸν τε ὑπὲρ κεφαλῆς ἀέρα διαβεβηκῶς, καὶ τὸ αἰθέριον σῶμα || δὴ στερέωμα τῆ ἐκκλησίας φίλον καλεῖν, καὶ τῷ ἐν ἀρχῇ πεποιημένῳ παρὰ τοῦ ποιήσαντος πεπλησιακῶς· τοῦτ' αὖ δὲ οὐ τοιαύτη ἡ ἔπαρσις, ἐπεὶ μὴ δὲ τῷ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, οὐ τῶν νῦν, οὐ τῶν πρότε, τίς γὰρ ἂν Παύλῳ γένοιτο παραπλήσιος; ἀλλ' εἴ τις ἐστὶ νοῦ θεωρία τις καὶ ἀνάβασις, καὶ μερικὴ τῶν ὄντων κατάληψις, καθ' ἣν οἱ οὕτως αἰρόμενοι καὶ φωνῶν τινῶν δοκοῦσιν ἀκούειν καὶ συνεῖναι τισὶ θεοειδεστέροις δυνάμεσιν, ἤρται κατὰ ταύτην καὶ οὗτος, καὶ ὑπερβάς τὴν ἀχλὺν τῆς γενέσεως, καὶ εἰς τὸ ὕψος τῆς γνώσεως διαβάς· ὡς περ γὰρ τὸ τελευταῖον ἄκρον τῆς πράξεως τῷ πρώτῳ τῆς θεωρίας συνάπτεται, οὕτω καὶ εἴ τις ἀκριβῶς θεωρήσειεν, εὐθὺς ἔχει τὰ κρείττονα, δυοῖν θατέρου συμβαινόντος, εἴτε τοῦ θεοῦ καταβαίνοντος εἰς τὸν νοῦν, εἴτε τοῦ νοῦ πρὸς θεὸν ἀναβαίνοντος. Ἀλλὰ τίς τόπος τῆς τοῦ θεοῦ ἀναπαύσεως, ἢ τίνι τῶν πάντων χωρητὸς ὁ ἀχώρητος, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ κενοῦ τοῦ παντὸς χωρήσει, κατιῶν ἢ ἀνιῶν, ὅς γε δὴ ἑαυτοῦ τὸ πᾶν συμπεπλήρωκε καὶ ὑπὲρ τὸ πᾶν ἐφ' ἑαυτοῦ ἔστηκεν; οὐκ οὖν ἐκεῖνον γινώσκομεν καταβαίνοντα, ἀλλ' ἡμεῖς ἀναβαίνοντες, ἐλλάμψεις παρ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκείνου γινῶσιν δεχόμεθα·

καὶ τὸ ἐνοικεῖν γὰρ τὸν θεὸν καὶ ἐμπεριπατεῖν ἡμῖν, καὶ τὸ σὺν τῷ πατρὶ δὲ τὸν λόγον συνιέναι καὶ μονὴν ἐπὶ τοῖς θειοτέροις ποιεῖν, καὶ τᾶλλα ὅσα οὕτως ἡ Γραφὴ συγκαταβαίνουσα διαλέγεται, οὐ συγκαταβάσεώς ἐστι τοῦ θεοῦ πρὸς ἡμᾶς σύμβολον, ἀλλὰ τῆς πρὸς ἐκεῖνον ἡμῶν ἀναβάσεως· αὐτῇ γὰρ οὐσίᾳ καὶ αὐτῷ πράγματι ἅπαξ καταβέβηκε πρὸς τὴν ἡμετέραν φύσιν ὁ ταύτην προσειληφώς ἀπορρήτῳ τρόπῳ καὶ ὃν οὐδ' ἂν γνοῖεν οὐδ' ἄγγελοι, οὔτε τὸν πατρῶον κόλπον ἀφείς καὶ τὴν τῆς παρθένου νηδὺν οἰκήσας καινοπρεπῶς. Εἰ γοῦν τεθεώρηκεν ὁ εὐφημούμενος, πάντως καὶ ἔρπασται, τοῦτο γὰρ ὁ λόγος διηγωνίσαστο· μετετέθη δὲ καὶ πρὸς τὸν παράδεισον, ἔνθα καὶ μεμύηται τὰ ἀπόρρητα· τῶν μὲν γὰρ ἐν οὐρανῷ φωνῶν ἴσως ἀχώρητος, ἡ δὲ χύμαλαωτέρᾳ μετάθεσις διομαλίζει τῷ θεωρῷ τὰ μυστήρια, καὶ δεῖ καταβαίνοντας τοὺς μύστας ἐκ τῆς οὐρανόσπερης περιωπῆς, μὴ εὐθὺς εἰς τὴν γῆν καθέλκεσθαι, ἀλλ' ὡς περ ἐν ἐλάττονι σταθμῷ μεταβάντας εἰς τὸν παράδεισον, κάκει τῶν προσφυσῶν μυστηρίων ἀξιώθεντας, οὕτως ἐξ ὑπογύου πρὸς τὴν γῆν κατιέναι.

Τοιοῦτος ἡμῖν ὁ θεῖος ἀρχιερεύς, τοῖς μὲν ἄκροις ἀπεικασμένος, καὶ τινα σκιάν ἔχων τῆς ἐκείνων μορφῆς, τοῖς δὲ μέσοις ἀφωμοιωμένος, τῶν δὲ μετὰ τούτους ὑπερανέχων. Ἐγὼ γ' οὖν αὐτὸν ὡς περ καθυφῆκα τοῦ Παύλου, οὕτως εἰς ἴσον ἄγω τῷ Σαμουὴλ καὶ τῶν μετ' ἐκεῖνον ἀρχιερατευσάντων προτίθημι· προκέλῃται γὰρ καὶ οὗτος ὑπὸ τοῦ λόγου, καὶ τῆς ἐπωμίδος καὶ πρὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἠξίωται, καὶ κέχρισται τῷ ἐλαίῳ τῆς χάριτος, ἐντὸς δὲ τοῦ καταπετάσματος οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκις τοῦ ἔτους γίνεται, καὶ τὴν κιβωτὸν ὄρα ἀτρεμιζουσιν ὄμμασιν, οὐκ ἐν τοῖς συμβόλοις, οὐδ' ἐν τοῖς χρυσοῖς Χερουβὶμ, ἀλλὰ καθαρῶς καὶ γνησίως δορυφορουμένην ὑπὸ τῶν ἄνωθεν τάξεων, φημι δὴ τὴν παρθένον καὶ θεοτόκον, ἧς ὁ σωματικὸς τύπος αὐτὸ δὴ τοῦτο σύμβολον καὶ προχάραγμα. Ζήλω δὲ πολλάκις θεῖω πυρούμενος, πῦρ μὲν οὐκ ἐφέλεκται ἐπὶ τοὺς

πονηροτέρους οὐράνιον, οὐδὲ δι' ἀμφοῖν τῶν ἀσελγαίνοντων τὸν σειρομάστιν ὠθεῖ, ἀλλὰ παρρησιάζεται κατὰ τῶν ἀσεβοῦντων, καὶ τὴν πλάνην αὐτοῖς ἐλέγξας καὶ διασεισας μετατίθησι πρὸς εὐσέβειαν· ἀναλύει τε τὴν τῆς ἀμαρτίας πλοκὴν καὶ τὸ τῆς αἰσχύνης αἶσχος ἐν τῇ δικιρέσει προδεικνυσι, καὶ οὗς ὁ τῆς ἐπιθυμίας οἶστρος εἰς μισουμένην μίξιν συνέπλεξε, τούτους ἐντεῦθεν ἀποδιελών, ἐνοῖ τῷ θεῷ σκοπῷ καὶ τῷ τῆς σωφροσύνης θεσμῷ. Οὐ ταῦτα μείζω τῶν πάλαι θυμαζομένων; ἔμοι γοῦν κριτῆ, καὶ εἴ τις ἕτερος τὴν διὰ λόγου παιδαγωγίαν κρείττονα πάσης ἡγεῖται τομῆς τε καὶ καύσεως.

Εἶτα τί, ὦ τιμὰ μοι καὶ αἰδέσιμος κεφαλή; πρὸς σέ γὰρ ἤδη τὰς τοῦ λόγου μεταβάλλω ἡνίας, ἵνα σοι ἐγγύτερον καὶ γνησιώτερον διαλέξωμαι, εἰ δὲ καὶ ἐν μέρει καθάψωμαι, πράως τὸν λόγον ὑπένεγκαι, κἄν εἴ σοι τὸ ἀπόρητον ἐκκαλύψω, μὴ ἐρυθριάσης, οὐ γὰρ ἵνα σοι δημοσιεύσω τὸ κεκρυμμένον, ἀλλ' ἵνα σοι τὴν γνώμην ἐλέγξω, πρὸς δὲ καὶ ἐπίσχω τοῦ ἐνθυμήματος, ἔκφορον τοῖς πολλοῖς ποιήσομαι τὸ τέως ἀπόρητον· εἰ μὲν γὰρ ἤδειν ἄνωθεν σοι τὸ βεβουλευμένον δεδόσθαι, ἔν' ὡς περ εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην ἐκ τῆς προτέρας ζωῆς μετελήλυθας, οὕτω δὴ πάλιν ἐντεῦθεν εἰς ἐτέραν μεταχωρήσεις κρείττονα, ἐδεδξάμην ἂν ὡς θεῖον τὸ βούλευμα, καὶ συνεβούλευσα ἂν σοι μὴ δὲ βεβουλευσθαι περὶ τοῦ πράγματος, ἀλλ' αὐτίκα καταπράχσθαι τὸ ἐντεταλμένον ὡς ἄνωθεν ἦκον καὶ τοῦ θεοῦ βουλευτηρίου· ἐπεὶ δέ, οὔτε θείας περὶ τούτου ἠκηκόεις φωνῆς, οὔτε παρά του τῶν κρειττόνων ἐρηματίσθης δυνάμεων, τὰ τῆς ἱερωσύνης μὲν ἀποθέσθαι σύμβολα, ἐπ' ἄλλον δὲ σαυτὸν βίον μετενεγκεῖν, πόθεν οὕτως ἰσχυρογνώμων περὶ τοῦ δεῖν ὑποδύσασθαι τὸν ποδῆρη καθέστηκας; ὅτι δεῖ σοι τῷ σώματι ἀναπαύσεως, καὶ τῶν πολλῶν ἀπηλλάχθαι πόνων τε καὶ καμάτων ὧν τοῖς λογικοῖς εἰσενήνεξαι θρέμμασιν; Ἄλλ' οὐ τοῦτο· θεὸς βούλεται μέχρι μὲν τινος ἐργάζεσθαι ἡμᾶς ἀρετὴν καὶ ἐπκυζάνειν τὸ τάλαντον, εἶτα δὴ

μετατίθεσθαι τοῦ σκοποῦ καὶ ἵστασθαι τοῦ προσωτέρου δρόμου καὶ τῆς συνεχοῦς συντονίας, ἀλλ' ἀεικινήτους εἶναι πρὸς τὸ καλόν, ἄχρις ἂν πρὸς τὴν πηγὴν ἔλθωμεν τῶν τῆδε ἀπαυασμάτων, ἔφησέ τις σοφὸς καὶ παρὰ σοὶ θαυμαζόμενος, καὶ σῶμεν καὶ τῆς ἐφέσεως καὶ τῆς ἀναβάσεως. Ἔως δ' ἂν ἀθέατος ἡ τοιαύτη πηγὴ, φωτὶ προσληψόμεθα φῶς, καὶ ἀμαυροτέρῳ τρανότερον· καὶ τοῦτο γὰρ τοῦ αὐτοῦ κρατῆρος· ἀλλ' οὐκ ἀμβλυντέον ἡμῖν τοὺς ὀφθαλμούς ἐξεπίτηδες, οὐδὲ τὴν πορείαν ἀναλυτέον, ἴν' ἀπὸ φωτὸς μείζονος ἔλαττον θεασώμεθα, ἀπὸ δὲ τῶν ἄκρων περάτων εἰς τὴν μεσημβρινὴν ζώνην ἀναποδίσωμεν. Ἄλλ' οὐδὲ τὸ ἱερατεῦειν τοιοῦτόν ἐστιν, ὅποιον δὴ τὸ παλαίειν, ἢ τὸ παγκρατίζειν, ἢ ἀκροχειρίζεσθαι, ἴν' ἐπειδὴν παρηκμακῶς τις ὀφθείη, παύσοιτο τοῦ ἐπιτηδεύματος· οὐ γὰρ τὰ πολλὰ χειρῶν τῆ ἀρετῆ δεῖ, καὶ ποδῶν κινήσεως, ἀλλ' ὀλίγα μὲν γλώττης, τὰ πολλὰ δὲ κινήσεως νοῦ καὶ τῆς πρὸς θεὸν ἀναβάσεως· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ θεῶ λειτουργεῖν, τό, τὸν νοῦν ὑποδύεσθαι καὶ ὄρᾶν δι' αὐτοῦ τὰ ἐν τοῖς ἀδύτοις μυστήρια. Ὡς τ' εἰ μὲν εὖ ἔχων σώματος, ἐρῶσθαι φράσας τοῖς πράγμασι, τὴν μετὰ τῶν πολλῶν ἐκκλίνεις διατριβήν, ἐντολὴν ἀθετεῖς, καὶ νόμων καταρροεῖς ἱερῶν· εἰ δ' ἀπηγόρευκέ σοι τὸ σῶμα πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἀρχιερωσύνῃ καμᾶτους, οὐδεὶς λόγος σε ἀναγκάζει τῆς αὐτῆς ἔχεσθαι συντονίας, οὐ μᾶλλον γε εἰ καὶ τοὺς πυρέττοντας ἀναγκάσαιμι ἰππάζεσθαι τε καὶ προῖεναι καὶ προκινδυνεύειν τῶν πόλεων· ἔπειτα καὶ οἷς πεποίηκας τάναντία βεβούλευσαι· συναγαγὼν γὰρ διεσπαρμένον τὸ ποίμνιον, καὶ πολλοῖς καμᾶτοις καὶ πόνοις εἰς τὴν αὐτὴν μάνδραν εἰσαγαγὼν, εἶτα διασπείρειν ἐπιχειρεῖς καὶ δικιρεῖν τὸ συνημμένον, καὶ ἀπελαύνειν εἰς ὄρη καὶ ἐρημίας καὶ βάραθρα ἀφ' ὧν συνηγόησας· καὶ ταύτῃ ποιεῖς, ὡς περ ἂν εἴ τις στρατηγὸς ταχίσας πόλιν καὶ περιφράξας ἵνα μηδὲν ἐξ ἐπιδρομῆς πάθῃ, ἔπειτα ταύτην ἀφείς, ἐφ' ἑτέρῃν βεδίξοι ἀτείχιστον· ἀλλ', ὦ μακάριε, εἴποιμ' ἂν ἐγὼ πρὸς αὐτόν, εἴτ' οὐ

δέδρας μὴ θάττον τὸ τεῖχος καθαιρεθεῖη οὐκ ὄντος τοῦ περιέ-
ποντος; τὴν αὐτὴν δὴ καὶ πρὸς σέ φωνὴν ἀφήμι, ὅτι σοὶ αὐτίκα
καὶ τὸ ἔρεισμα διαπεσεῖται ἐφ' ᾧ δὴ πολλὰ πεπόνηκας, καὶ ἡ
φ. 179. περιβολὴ διαيرهθήσεται, καὶ | ἀλώσιμος ἡ πόλις γενήσεται.

Ἄλλ' εἰ μὲν ἦν σοὶ τὸ ποιμνιον ὅποσον δὴ τὸ τῶν πολλῶν
ιερόν πόλεων, ὀλίγον καὶ εὐαρίθμητον, καὶ τοῦτο νοσοῦν, πρὸς
δὲ καὶ πόας καὶ μάνδρας δεόμενον, ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἀποστατέον
ἦν σοὶ τούτου, οὐδὲ τὴν ποιμαντικὴν ῥάβδον ἀπορριπτέον, οὐδὲ
διαθραυστέον τὴν σύριγγα, ἀλλ' ἔδει καὶ τὸ νενοσηκὸς ἰσάσθαι
καὶ τὸ πεπλανημένον ἀνακαλέσασθαι, καὶ τὸ διεσπαρμένον συνα-
γαγεῖν· ἐπεὶ δέ σοι καὶ ἡ ποίμνη πολλή, καὶ ἡ μάνδρα πλα-
τεῖα, καὶ ἡ νομὴ δαφυλῆς, οὐκ οἶδα ὄντινα δὴ τρόπον βεβοῦ-
λευσαι, τῶν καλλίστων ἀφέμενος, τὰ χεῖρω τούτων ἀλλάξασθαι.
Ἔοικας δέ μοι οἶσθαι τὸν ἐφ' ἡσυχίας βίον αὐτόχρημα ὁμιλίαν
τε πρὸς θεὸν εἶναι καὶ ἐπιτυχίαν κρείττωνων, καὶ λογισμῶν
ἔπρσιν ἢ ἀνάπασιν. Ὅτι μὲν οὖν καὶ χάρις τοικύτη τοῖς
ἡτυχάζουσι γίνεται, οὐκ ἂν ἀρνηθεῖην, ἀλλ' ἐνίοις, καὶ οὐδὲ
τούτοις ἀεὶ, οὐδ' ἐπὶ πολὺ, ἀλλ' ὡς περ ἀστραπὴ ὁμοῦ τε ἔλαμψε
καὶ παρελήλυθε τὸ φανέν, καὶ τοσοῦτον μὲν ἡ εἰρήνη, τὸ δὲ
λειπόμενον μέρος τῆς ζωῆς οἱ κίνδυνοι· τῷ δ' ἀρχιερεῖ ἔστι μὲν
πολλάκις καὶ πράγματα, τὰ δὲ πλείω εἰρήνη ψυχῆς καὶ κατὰ-
στασις· καὶ ἵνα τ' ἀκριβὲς εἴποιμι, ἦν νοῦς ἐπιστατῆ φιλόσοφος
πᾶσι πράγμασιν, οὐδὲν ἂν ἀηδὲς τοῖς μεταχειρίζουσι ταῦτα
γένοιτο· σοὶ δὲ αὐτὸ τοῦτο φιλοσόφῳ τυγχάνοντι, τίς ἐπήρεια
παρὰ τῶν πραγμάτων γενήσεται; ὡς περ οὐδὲ κυβερνήτη παρὰ
τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ στρέφει καὶ μεταστρέφει τοὺς οἴκους
καὶ πηδαλιουχῆσαι ἐπιστημόνως τὴν ναῦν.

Εἰ μὲν οὖν αὐτόθεν τῶν κρείττωνων κατέγνωκας, ἄλλο τοῦ-
τ' ἂν εἴη πρᾶγμα, κρείττον συμβουλῆς τε καὶ παραινέσεως· εἰ
δ' ἔπεσθαι λόγοις κρείττοσι βούλοιο, οὐκ ἂν οἰμᾶί σε καλλίστιν
ἐντυχεῖν, καὶ αὐτὸς ἂν ἐρεῖς, ὅς γε δὴ μοι καὶ τοὺς πρώτους

λόγους κατασπείρας ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἐπὶ πᾶσι πρωτείου παραχωρεῖς.

Ἔχεις οὖν ἤδη φίλτατε πάντων ἀνδρῶν, παρ' ἡμῶν καὶ τὸν λόγον καὶ τὴν παραίνεσιν, τὸν μὲν ἐπηγγελμένον πάλαι σοὶ καὶ ὡς χρέος ἐκτετισμένον, εἰ καὶ μὴ αὐτὸς τὴν ὀφειλὴν ἐθέλοις λαβεῖν, τὴν δὲ ἀπ' εὐνοίας ἅμα σοὶ προσενεχθεῖσαν καὶ ἀκριβοῦς διασκέψεως· οὐ γὰρ ὡς περὶ κοινωνῶν σοὶ τοῦ πράγματος, ἔπειτα δέδρα μὴ τοῦ μέρους αὐτὸς στερηθῆσομαι. Ἐμοὶ δὲ τίς ἀποδώσει τὸν λόγον ἢ ζῶντι, ἢ τελευτήσαντι; πολλοῖς μὲν γὰρ αὐτός, εἰ δὲ βούλει καὶ ξύμπασιν τὰς τοῦ συγγράφειν ὑπέθηκα ἀφορμάς, οὐκ οἶδα δὲ εἴ μοι περὶ τὸν λόγον εὐγνωμονήσουσι, μᾶλλον δὲ θάτερον δέδοικα, ὅπερ οὐκ ἂν εἴποιμι, καὶ μᾶλλον γε τοῦτο βουλοίμην ἢ συγκεχυθῆαι· ἀλλ' εἰ μὲν ἀρκέσει μοι τὸ ζῶν ἦθος καὶ τὰ συγγράμματά, ἀπέχω τὸ ἀποχρῶν μοι ἐγκώμιον, εἰ δ' οὖν, ἀλλά μοι καὶ τοῦτο κέρδος ἀμνημονεύτω κείσθαι ὑπὸ τὴν γῆν, οὔτε τιμωμένῳ πέρα τοῦ δέοντος, οὔτ' ἐλεγχομένῳ ἐφ' οἷς βεβίωκα· μόνον εἴη μοι θεὸς Ἰλευσ παρ' οὗ μοι καὶ τὰ κρείττω συμβέβηκε, καὶ ᾧ μόνῳ τὴν ἐμὴν ζωὴν ἀνατέθεικα, ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

Γ.

Ἀπολογητικοὶ λόγοι.

φ. 64. 1. Τοῦ αὐτοῦ, πρὸς τοὺς βασιλῆαντας αὐτῶ
τῆς τοῦ ὑπερτίμου τιμῆς.

Οὐθ' ὅμιν βασκανίας περιλείψεται ἀφορμή, οὐτ' ἐμοὶ τιμῆς ὑπόθεσις καὶ αὐξήσεως· ἐμοῖτε γὰρ οἱ βασιλεῖς εὖνοι, καὶ γὰρ δὲ ἐκείνοις ἐν καιροῖς λυσιτελής τε καὶ χρήσιμος, ὑμεῖς τέ μοι δύσνοι αἰεὶ, καὶ γὰρ πρὸς ὑμᾶς ἀλυσιτελής· καὶ γὰρ ἔσθ' ὅ,τι ποιήσας νοσοῦσας ὑμῶν ἰάσομαι τὰς ψυχάς; εἴτε γὰρ λόγους δημιουργήσω καλοῦς, αὐτὸ δὴ τοῦτο βάσκανοι τῶν καλῶν, εἴτε τὸ ἦθος ἐνδείξομαι, ὃ δὴ πρὸς πάντας εἰμι εὐμενής τε καὶ ἔλεως, ὅτι τοιοῦτος ἀλλὰ μὴ τὸ ἐναντίον, φθόνου μοι μεστὴν καὶ τὴν ὄψιν καὶ τὴν ψυχὴν δείκνυμι· εἰ δὲ καὶ εὖνοιά μοι τὰ παρὰ τῶν βασιλέων γεγέννηται, τοῦτο δὴ τὸ κεφάλαιον τῆς κακοηθείας ὑμῶν. Ἠδέως δ' ἂν πυθοίμην ὑμῶν, πότερον μᾶλλον αἰρήσεσθε, εἰ ἀλλοιωθεῖς αὐτὸς τὴν γνώμην ἄχθος ἀρούρης ἐτώσιον ἔσομαι, ἢ ἔχειν μὲν οὕτω τῆς ἕξεως, ἐλάττους δέ μοι στέφανοι γίνονται; ἀλλ' εἴτε τοῦτο, εἴτ' ἐκεῖνο κολωβωθεῖν μοι, δυσμενῶς αὐτῆς θατέρω ἕξετε· ἔστι γὰρ ὅτε παρὰ θάτερον τοῖν μεροῖν γίγνομαι, οὐ γὰρ πάντοτε τοῖς ἀρίστοις στερᾶνοι ἀναδοῦμαι τῶν λόγων, ἡμεῖς δὲ καὶ τότε τῷ φθόνῳ τηκόμενοι διχρρήγνυσθε.

Θαυμάζω δὲ ὑμῶν ὅτι πολλάκις ταῦτα πεποιηκότες ἢ πεπονθότες ἐμοί, καὶ μηδὲν πλέον σχόντες τῆς κακοηθείας καὶ ἀβελτηρίας, οὐ πρὸς τὸ μέλλον ἐσωφρονίσθητε, ἀλλ' ὡς περ ἐμὲ ἀναποδίξιν οἰόμενοι ἢ ἐμποδῶν ἵστασθαι, ἀλλ' οὐ σφᾶς ἐκυτοῦς συμποδίξιν, τοῖς αὐτοῖς ἐπιβάλλετε· οὐκ ἔστι δὲ ὅποτε προσκεκρουκότες ἐμοί, μὴ πεπόνθατε μᾶλλον ἢ πεποιήκατε.

Κἀγὼ μὲν οὔτε ἀνταγωνίζομαι πρὸς ὑμᾶς, οὔτε ἀντιπαλαίειν αἰροῦμαι, ἀλλ' ἢ ἀτρέμας ἵσταμαι, ἢ βραδίῳ τὴν τεταγμένην, οὐδετέρωσε ἐπινεύων, οὔτε τοῖν ποδοῖν, οὔτε τοῖν ὀφθαλμοῖν· ὑμεῖς δὲ κατόπιν ἐμοῦ ἐπόντες κεκράγατε μὲν ὅποσα παγγλώσιοι κόρακες τὸ τοῦ Πινδάρου φᾶναι, ἐμοὶ δὲ οὐδὲ τὴν ἀκοὴν βραχὺ κατασείετε, ὡς πέρ τινες ἀρουραῖοι μῦες ἀετοῦ καθιπτάμενοι· κἀγὼ μὲν ἐπὶ μεῖζον αἴρομαι καὶ περιπτύσσομαι, ὑμῖν δὲ αὔθις αἰ μωξίαι ἢ συνήθης καταφυγή.

Ἔστέ δὲ εὐήθεις οὐδὲν ἤττον ἢ κακοήθεις· δέον γὰρ τοῖς ἰσοπόλοις ἀνταγωνίζεσθαι καὶ τοῖς ἴσοις ὅλως ἀνθαμιλλᾶσθαι, ὑμεῖς ὡς περ κακοὶ κύνες, τὸν μὲν λαγῶν οὐ μεταδιώκετε, εἰθισμένον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡθάδων καὶ προσεχῶν ἀπεγνόοντες, ὧν οὐκ ἐφικνεῖσθε τῇ φύσει κατὰ τοῦτων ἐνάλλεσθε.

Εἰ μὲν γὰρ οὐ κρίσις καὶ ψῆφος, οὐδὲ ἀντίδοσις αἰτιῶ[το] ἔμμετρος, ἀλλὰ πάντα ὡς περ αἰ χάλαζαι καταρριπτεῖται ἄνωθεν εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχεν, εἶτα δὴ ἐμοὶ κατὰ τύχης ἀναλογίαν τὰ κρείττω συνεπεπτώκει, εἶχεν ἂν ὑμῖν ἢ βασιανία λόγον· ἐπεὶ δὲ πάντα τοῖς κρείττοσιν ἠρίθμηται καὶ ἠκριβῶται, καὶ ὡς περ τῷ πρώτῳ ἀνθρώπῳ ἐπὶ τοῖς θηρίοις τὰ ὀνόματα τέθειται κατὰ τὸν λόγον τῆς φύσεως, οὕτω δὴ καὶ ἐφ' ἡμῖν τὰ ἀξιῶματα ρίπτεται κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἕξεως, τί μὴ μᾶλλον τὸ εὐδόκιμον τῆς κρίσεως ἀποδέχεσθε, ἀλλὰ τὸ σὺν λόγῳ ὑμεῖς ἀλογίστως κακίζετε; Λογίσασθε γάρ· ἦσαν πρὸ τῶν ἀντιδύσεων καὶ πόνοι καὶ κάματοι, τὰ μὲν, ἐν λόγοις, τὰ δέ, ἐν πράγμασι· καὶ ἵνα συγκαλύψας ἐρῶ, ἔδει δραμεῖν, ὑμῶν πλεόν δεδράμηκα· πυγμῇ προὔκειτο, καὶ πυκτικώτερος τῶν ἄλλων ἐγὼ· δίσκου βολῆ, καὶ ἀνέρριψα ὑμῶν ὑψηλότερον· ἠκόντισα καὶ ἐτόξευσα ὅποσον οὐδεὶς τῶν πάντων ὑμῶν· τὸν πένταθλον διηγωνισάμην καὶ τὸν παγκράτιον· εἶπω καὶ τὰ λανθάνοντα τοῖς πολλοῖς· προὔστην τῆς φάλαγγος, ἐξιππασάμην, ἔνομά μοι πάντα καὶ οὐδὲν παρὰ τὸν κα[νὸνα?] ἐχρησάμην καὶ

τοῖς οἰκειοῖς, ἐπειδὴ καὶ τούτων κειρός· ἔγραψα ὅ φησιν ὁ Παικιεύς καὶ ἐπρέσβ[ευσα]. . . . ἐκεῖνα δ' οὐκ, ἢ τοῦτο μὲν πλέον, ἤττον δὲ τὸ λοιπόν; ἀλλὰ καὶ ἐδημηγόρησα ὅπ
 φ. 64'. | [σε]μνότερον τοῦ Πυλίου γέροντος, καὶ προήγγεῖλα καὶ ἐξήγγεῖλα οὐδὲν ἔλαττον ἢ εἰ προφήτης ἦν καὶ ἐπὶ τούτῳ τεταγμένος πρὸ θεοῦ.

Τῶν δ' ἄλλων, οἱ μὲν ταῦτα, οἱ δ' ἐκεῖνα ἠρίστευσαν, καὶ οὐδεὶς ξύμπαντα, εἰ δέ τις, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐγὼ καὶ αὐτοὶ φησὶν ἄν, οὐδ' ἐνόμωσ καὶ μετὰ τῶν ἀμέμπτων θεσμῶν· εἶτα τί; λῦτο δ' ἀγὼν ὅσα γε ἐπὶ τῇ ἵππασίᾳ καὶ ταῖς ἡνιοχίῃσιν, συνειστήκει δ' ἔτι τὸ θέατρον, καὶ ὑψοῦ βραβευτῆς ὁ ἀγωνοθέτης μετρῶν ἐκάστῳ τὰ τοῦ κειροῦ καὶ τῆς ἔξεως· ἐνταῦθα τοὺς μὲν ἄλλους ἀπειριθμήσατο καὶ κατὰ συνέχειαν ἔταξεν, ἐμὲ δὲ ὡς κορυθαῖολον καὶ τῶν ἐπικούρων καὶ Τρώων προέκρινε, καὶ τοῖς ἀριστείοις στεράνοις μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐκόσμησε, καὶ ἀσύγκριτον τὴν πρὸς τοὺς ἄλλους τιμὴν, οὐ τῷ ὀνόματι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ πράγματι τέθεικε.

Καμοὶ μὲν οὐδὲν ἤττον καὶ αὖθις τὸ ἦθος ὅποῖον καὶ προτοῦ, ὑμῖν δὲ τοιοῦτον μὲν, οὐ τοσοῦτον δέ, ἀλλὰ πλέον καὶ πρόσθε κάκιον· ἕως τίνος οὖν οὐχ ἐχυτῶν γένοισθε, οὐδὲ τὴν ἤτταν ἐνέγκοιτε, ἀλλ' ἐχυτοῖς τε καὶ ἀλλήλοις δικφραθήσεσθε; ἄρ' οὖν εἰ ἐπίγρυπος μὲν ἐγὼ τὴν βίβλα, ὑμεῖς δὲ σιμοὶ ξύμπαντες, οὐκ ἦν δὲ εἴ τι ἂν πεποιηκότες ἢ πεπραχότες ἐκοινωνήσατέ μοι τοῦ σχήματος, οὐκ ἂν ἡσυχάζειν εἴλεσθε τὴν δημιουργὸν ἴσως φύσιν ἐπαιτιώμενοι; Οὕτω τοιγαροῦν τῆς ἐμῆς γλώττης ἤττους τυγχάνοντες, Σπάρταν λαχόντες ταύτην κοσμεῖτε, μᾶλλον δὲ μὴ ἤττους ἐμοῦ τοῖς ὄλοις ὁμολογοῦντες· εἶναι, ἐπὶ τῇ ἀνισότητι βιάζεσθε τὴν ἰσότητα. Εἰ μὲν γὰρ οὕτως ἔχοιτε, τοιούτων αἰετῶν λόγων ἀκούσεσθε, εἰ δ' ἐχυτῶν συνίετε, κάμοι τῶν κρειττόνων ἐθελοντὶ παραχωρήσετε, δυοῖν θάτερον, ἢ ἐμυτῷ συμμετῶρισω ὑμᾶς, ἢ τό γε μετριώτερον ἐχυτὸν συγκαταβιβάσω ὑμῖν.

2. Τοῦ αὐτοῦ, ὅτε παρητήσατο τὴν τοῦ
πρωτοασκηρήτις ἀξίαν.

φ. 91^α.

Ἐδόκει τοῖς πάλαι σοφοῖς, οἷς τό, σοφοῖς εἶναι τῶν ἄλλων προκέρκίτο, τὰ μὲν ἐν ταῖς πολιτεαῖς πράγματα ταῖς τε μοναρχουμέναις καὶ ὅσαι εἰς δημοκρατίαν καὶ ἀριστοκρατίαν διήρηνται, περὶ ἐλάττονος εἶναι σπουδῆς, ὅτι δέον τὴν ἐντὸς φύσιν κατακοσμεῖν, αἱ δέ, ἐπιπλάστως τὴν ἐκτὸς καλλωπίζουσιν· ὅθεν τὰ μὲν ἄλλα τούτοις ὅσα σπουδῆς ὁ πολὺς ἀξιοῖ, ἠτίμαστό τε καὶ ἔρριπτο, φιλοσοφίας δὲ μόνης ἀντείχοντο καὶ πάσης ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν μουσικῆς· μουσικὴν δὲ φημι οὔτε τὴν ἐν αὐλοῖς καὶ ῥυθμοῖς, οὔτε τὴν ἐν ἀρμοναῖς καὶ λόγοις, ἀλλ' ἦν ἡ περιβολὴ τῆς γλώττης εὖ ἡσκημένη τοῖς λόγοις χορηγεῖ δύναμιν. Διηρημένων γοῦν αὐτοῖς τῶν πάντων ὡς περ εἰς ὕλην καὶ εἶδος, τὰ μὲν ἐν τοῖς πράγμασι μετὰ τῆς ὕλης ἐτίθου, τὸν δὲ λόγον τῷ εἶδει προσείκαζον· ὅθεν οἱ μὲν, ἐπὶ καθαρὸν τὸ εἶδος ἀνήεσαν, ἀφέντες κάτω τὴν ὕλην, οἱ δ' ἐκεῖθεν ἀρξάμενοι, καὶ τὰ τῆδε πράγματα κατεκόσμου τῷ λόγῳ. Οὐ γὰρ ἀπογνωστότεον τῷ φιλοσόφῳ τῶν ἐν ταῖς πολιτεαῖς πραγμάτων, ἀλλὰ μετὰ λόγου πρὸς ταῦτα ἰτέον· σῶμα γὰρ εἰσιν ἀντικρυς καὶ δέονται τῆς ὡς ἐν εἶδει ψυχῆς, ἵνα τὸν σκεδασμὸν ἀποβάλλουτο.

Ταῦτ' ἄρα Πυθαγόρας μὲν καὶ Σωκράτης, ἀφωσιούνο ταῖς πολιτεαῖς τὴν γνώμην, καὶ ὁ μὲν, τοὺς Ἴταλικούς, ὁ δέ, τοὺς Ἀττικούς νόμους ἐσέβοντο. Πλάτων δὲ καὶ Ἀριστοτέλης, ὁ μὲν δὴ καὶ πολιτεῖν τὴν ἀρίστην τῷ λόγῳ συγκατσκευάσκει, καὶ τὰς Ἀθήνας πρὸς ὀλίγον ἀρεῖς, εἰς Σικελίαν ἔπλευσε διορθωσόμενος Διονύσιον, καὶ μὴ τυχῶν, αὐθις ἀπέπλευσεν, οὐ μνησικακήσας κατὰ τοῦ παιδὸς τῷ πατρί· ἐνθα δὴ καὶ Δίωιν προσέμιξεν, ἀνδρὶ γενναίῳ καὶ φιλοσοφίας ἐρστῆ, καὶ φίλους

ἄλλους συχνούς ἐποιήσατο, καὶ τοὺς τοῦ τυράννου Θησαυροῦς οὐκ ὀλίγοις τῶν ἀκαδημαϊκῶν καὶ στωϊκῶν φιλοσόφων ἐξήντηλ-
 ρ. 92. σε· τὴν δὲ τυραννίδα? | μεθαρμοσάι μὴ δυναθεῖς εἰς ἐπιστασίαν
 ἔννομον, αὐθις ἐπανάηθεν εἰς Ἀττικὴν ὄλον ἑαυτὸν τοῖς λόγοις
 ἐμπρασχῶν. Ἀριστοτέλης δὲ διὰ τὸν τοῦ Φιλίππου Ἀλέξαν-
 δρον τῶν Ἀθηναίων τὴν Μακεδονίαν ἀνταλλαζάμενος, νόμους τε
 τῷ βασιλεῖ ὑπέθετο καθ' οὓς ἐκείνον ἐδέησε ζῆν, φιλοσοφία τε
 τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος διορθωσάμενος, καὶ μένοντι κατὰ χώραν
 συνῆν καὶ στρατευομένῳ συναπεδήμησε, νῦν μὲν τὸν Εὐφράτην
 διαπεραιουμένῳ κατὰ τῶν Πάρθων, νῦν δ' ἐκείθεν τῆς Αἰγύπτου
 ἐλαύνοντι ἵνα χειρώσῃται τὸν Ἰνδόν· καὶ ὁ Μακεδὼν ἐρ' ἐκά-
 στης ἡμέρας τροπικῶν αὐτῷ ἐγειρομένων, τῷ, τῷ Ἀριστοτέλει
 μᾶλλον συνεῖναι ἢ ἐκείνοις ἐκαλλωπίζετο· κάκεινοις δὲ συνή-
 δετο, ὅτι μετὰ λόγου αὐτῷ ἐγένετο τὸ νικᾶν, αἱ γὰρ πρὸς
 τοὺς πολέμους τάξεις καὶ τὰ κατὰ τῶν ἀντιμαχοῦντων μηχαν-
 νήματα, ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους αὐτῷ ἐπινοιῶν συνειλόχατο· οἱ
 τε οὖν λόχοι αὐτῷ ἐν μέτρῳ, καὶ αἱ φάλαγγες, νῦν μὲν δίστομοι,
 νῦν δὲ ἀντίστομοι, καὶ αὐθις ἀμφίστομοι, τό τε πλῆθος, ἄλλοτε
 μὲν κατὰ τετράγωνον σχῆμα συνείλετο, καὶ αὐθις δεῖσαν,
 κατὰ πρόμηκες, ἢ ἑτερόμηκες· ἀντέστραπτό τε θάπτον ἢ λόγος
 ἢ φάλαγξ ἢ περ ἐβούλετο, καὶ τὸν μὲν οὐραγόν, λοχαγόν γε-
 νέσθαι, τὸν δὲ λοχαγόν εἰς οὐραν ἀπιέναι· τοῦ δὲ λόχου, τὸ
 μὲν ἐζύγει, τὸ δὲ ἐστοίχει, τὸ μὲν πλάτος ἐζύγει, τὸ δὲ βάθος
 ἐστοίχει· ἐκεῖ μὲν γὰρ πρωτοστάτης παρὰ πρωτοστάτη, ἐνταῦθα
 δὲ πρωτοστάτης παρὰ δευτεροστάτη. Ἦν δὲ τῶν μὲν ἄλλων
 κρείττων ὁ λοχαγός, τούτου δὲ ὁ φαλαγγάρχης, ὃν ἡμεῖς τὴν
 λέξιν μεθαρμοσάμενοι στρατοπεδάρχην κατονομάζομεν, μεθ' ὃν
 ὁ οὐραγός, καὶ αὐθις ὁ δευτεροστάτης, μεθ' οὓς ὁ ἡμιλοχίτης,
 ὃν δὴ τινες ἐνωμοτίαν κικλήσκουσιν· εἰ γὰρ που ἐδέησε διχο-
 τομησάι τὸν λόχον καὶ ἀντιστρέψαι τὴν διχοτομίαν, ὁ ἡμιλο-
 χίτης τὸν τοῦ λοχαγοῦ τόπον ἀνεπλήρου. Ἐπεὶ δὲ ἐβούλετο

τῷ τοῦ Φιλίππου νῦν μὲν πολλαπλασίους τοὺς λόγους τοῖς πολεμίοις καταφαίνεσθαι, νῦν δὲ πολλοστημορίους, ἔνα δὲ ἐκεῖνο μὲν φοβήσας ἀποσβήσεις, διὰ τοῦτο δὲ ἀπατήσας ἐφελκύσειεν, ἐτριγώνιζεν ἐνταῦθα τὸ στράτευμα· καὶ εἰ μὲν, εἰς πλῆθος φαίνεσθαι, κατὰ τὴν βᾶσιν ἐτίθει τοὺς λοχαγούς, εἰ δ' ἐλάττους τῶν ὑπαρχόντων, τὴν κορυφὴν προτιθεῖς, τὸ βᾶθος ὑπέκλεπτεν· ἐντεῦθεν αὐτῷ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα προσεγεγόνεισαν κατορθώματα. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ τὴν πᾶσαν αὐτοῦ διήρει δύναμιν εἰς ἵππικὴν τε καὶ πεζικὴν, καὶ τοῦ πεζοῦ, τὸ μὲν, ψιλὸν ἐτίθετο, λίθοις βάλλον καὶ τοξεύμασι, τῷ δὲ θώρακα καὶ κνημίδα ἐνήρμοζε, τῷ δέ, κοῦφα ἐδίδου πελτάρια· ὡς δὲ καὶ τοῦ ἵππικοῦ, τὸ μὲν ἀγγέμαχον ἦν ξίφεσι μᾶλλον ἢ δόρασιν, ἢ ταῖς ἐκεῖνου σάρισσι· ἢ δὲ σάρισσα ὄπλον Μακεδονικὸν ἐκτεταμένον ἔχον τὸν στύρακα καὶ πρόμηκες τὸ σιδήριον· τὸ δέ, ἠκόντιζεν ἢ ἐτόξευε πύρρωθεν· ἐτόξευε δὲ οὐ κατὰ τὸν Ὀμήρου τοξότην προσάγον τῷ μαζῶ τὴν νευράν, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτωπον ἔακον πρὸς αὐτὸ τὸ δεξιὸν οὖς, οὐδ' ὡς ὁ Τεῦκρος ὑπὸ τὴν τοῦ Αἰκάντος ἀσπίδα κρυπτόμενος, ἀλλὰ καὶ διώκων καὶ φεῦγον καὶ βεβηκός. Καὶ τί δ' ἂν τὰ πλείω λέγοιμι ὧν Ἀριστοτέλης μὲν ἐπενόησεν, ἐνεργᾶ δὲ δέδειχεν ὁ Ἀλέξανδρος;

Ἄλλ' ἡμῖν ὁ λόγος εἰς τὴν οἰκείαν ἀνίτω ἀρχὴν· ὅτι τοῖς ἄνω χρόνοις τὰ πράγματα λόγος ἐκόσμη, καὶ σπουδάζουσα περὶ ταῦτα ἢ πρὸς τούτων σπουδαζομένη φιλοσοφία· ἔδει γὰρ πού λόγου τοῖς καθέκαστον βίοις, διὰ ταῦτα ὅπη τύχη συγκεραννύμενος τάξιν ἐτίθει καὶ κόσμον ἐποίει, καὶ πάντα μετεῖχε νοῦ τε καὶ χάριτος. Νῦν δὲ ἡ τάξις ἀντέστραπται, καὶ τὸ μὲν ἄνω, κάτω δοκεῖ, τὸ δὲ κάτω, ἄνω τοῖς πολλοῖς ὑποπτέυεται· διὰ τοῦτο φιλοσοφίαν μὲν ἄνω πού τῶν οὐρανίων νότων προκαθημένην καὶ πάντα κοσμοῦσαν καὶ περιέπουσαν μετὰ τῶν ἐσχάτων οἱ πολλοὶ τῆς ὕλης ἀπορριπτοῦσιν, αὐτὰ δὲ τῆς ὕλης τὰ πικρίνια, οἷς δὴ κακοδαίμονες ὑπόκεινται ἄνθρωποι, μᾶλλον δὲ

ἀνθρώπιάντα πονηρά καὶ ἀνόητα, τῷ αἰθέρι ἐπελαφρίζουσι· καὶ μὲν τις πρὸς αὐτὰ παραγίνηται, ἢ καὶ τυγχάνη παραγινόμενος, ἢ καὶ τοῦ παντὸς τύχη παραγεγονώς, ὀλβιόν τε τὸν ἄνδρα καλοῦσι, καὶ τοῦ μακαρίζειν ἀφέμενοι ἐπαινοῦσι· τοῦ γὰρ μακαρισμοῦ ταῖς τύχαις προσαρμοζομένου, ὁ ἔπαινος ταῖς ἀρεταῖς συμφεκέωται· περιέπουσί τε τοῦτον καὶ δορυφοροῦσιν ὡς περ τοὺς πάλαι Ῥωμαίων ὑπάτους δωδεκαπελέκεις καὶ ἑξαπελέκεις σωματοφύλακες. Ἦν δέ τις ἐπὶ φιλοσοφίαν ὀρμήσειε, τοῦτον εὐθύς οἰωνίζονται, καὶν τις πρῶτον ἴδοι παρανατειλάσης ἡμέρας, κηθαρσίων εὐθύς δεῖται καὶ καθαγίζεττι, ὡς περ οἱ τοὺς ἵππους ζευγνῦντες ἦν τριβωνοφόρον ἄνδρα θεάσωνται. Τοῦτο δὲ τί ἐστὶν ἄλλο ἢ ναυτιᾶν, μᾶλλον δὲ μελαγχολᾶν ἄντικρυς; ὡς περ φ. 92^ο. γὰρ ἐκείνοις ἐναλλάξ ὀρῶνται | τὰ χρώματα, οὕτω δὴ καὶ τούτοις ἑτεροίως τὰ πράγματα· καὶ ἦν μὲν τις αὐτοῖς τὰ περὶ τῶν ὀχημάτων ἀφηγήται, καὶ τὰ ἐν τοῖς θεάτροις γινόμενα, καὶ τίνες μὲν ἐπὶ τοῦ βήματος ἐγράψαντο, τίνες δὲ ἐάλωσταν φεύγοντες, καὶ ὅπως τοῖς μὲν ἠδρόμει ἢ γλῶττα συκοφαντοῦσι, τοῖς δὲ, ἐπεσχέθη, ἐμβριμησθένου τοῦ δικαστοῦ, καὶ ὡς ὁ στρατηγὸς τοὺς δε ἢ τοὺς δε τοὺς πολέμους νενίκηκε, καὶ ἠύξηνται μὲν οἱ φόροι τῷ βασιλεῖ, κατὰ ῥοῦν τε τούτῳ τὰ πράγματα φέροίτο, ὑπερφυῆς τε δοκεῖ καὶ μετὰ τῶν ἡμιθέων ἠρίθμηται· εἰ δὲ τις ἐπὶ νοῦν ἄγοι, καὶ πρὸς τὰ τῆς φιλοσοφίας προδιβάλοι ἄδυστα, καὶ δεικνύοι τί μὲν φύσις, τί δὲ ψυχὴ, τί δὲ νοερά ἔξις, τί δὲ οὐσιώδης νοῦς, πῶς τε περὶ τοῦτον ἔχοι ψυχὴ, καὶ οὗτος περὶ τὸ ἐν, καταφρονόουσιν ὡς μαινομένου, καὶ θᾶπτον ἀποπηδῶσιν ἢ τῶν βελῶν· γεωμετροῦντα δὲ ἢ ποτε θεάσαντο, καὶ μετροῦντα μὲν οὐρανόν, μετροῦντα δὲ ἥλιον, παραβάλλοντα δὲ σελήνην πρὸς γῆν, καὶ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἐφ' ἐκάστω εὐρίσκοντα, ἐνταῦθα δὴ τὸ τοῦ Ἀριστοτράνου κατὰ τοῦ Σωκράτους προσεξευρίσκουσιν, ὡς τὴν ψύλλην ὁ γεωμέτρης λαβὼν, εἶτα τῷ κηρῷ ἐμβάψας τῷ πύδε, ἐπειδὴ ψυγόντων πε-

ρίεφυσαν περσικαί, ταύτας λαβών, ἀνεμέτρει τὸν οὐρανόν· τοῦτο γὰρ μόνον τῆς ἀρχαίας παραλλάττουσι κωμωδίας, καὶ οὐκ ἴσασιν ὡς ἦν μὲν ἐκεῖνοι πολιτεύονται πολιτεῖν τὸν τῆς ψυχῆς ὀφθαλμὸν ἐξορύττει, ἦν δὲ οὗτοι μετίασι φιλοσοφίαν, ἀναπλάττει καὶ ἀναζωπυρεῖ, καὶ τῶν ἐν οὐρανῷ φώτων ἀνάπτει· οἱ δὲ τούτων σεμνότεροι καὶ μέχρι τοσούτου συγκαταβαίνοντες, ὡς τε τὰς Ἰταλῶν ξυνηθήκας καὶ τὰ παρ' ἐκείνοις νόμιμα ἀξιούσιν πρὸς φιλοσοφίαν συγκρίνειν, ἐκεῖνα μὲν ὄλω τῷ πτερῷ ὑπὲρ τὸν αἰθέρα κουφίζουσι, ταύτην δὲ ὡς περ οἱ μῦθοι τὴν Ἑλλην τῇ θαλάττῃ καταποντίζουσι· κάκεινα μὲν ὡς περ αὐτὴν τὴν Ἥραν προσάγουσι τῷ Διὶ, ταύτην δὲ ὡς περ εἰδωλον ἀληθείας ἡμῖν διδόναι τοῖς Ἰξίοσιν· ἀλλ' ὁ μὲν πρὸς ἐκείνους λόγος ἀναβεβλήσθω τανῦν, μᾶλλον δὲ μηδέποτε ἂν πρὸς ἐκείνους ἀντικριθεῖην αὐτός· ἔστων γὰρ ὅπως ἂν βούλοιντο σοφοὶ τὰ κρείττονα, καὶ πρὸς φιλοσοφίαν ἀπότροφοι· ἐγὼ δὲ μικρὰ περὶ ἑμαυτοῦ, οὐ πρὸς τοὺς Τελχίνας ἐκείνους, ἀλλὰ πρὸς ὑμᾶς διαλέξομαι, ὧν δὴ τὰ πλείω καὶ αὐτοὶ μοι σύνιστε· οὐ γὰρ ἄλλοθί που βεβίωκα, ἢ παρ' ὑμῖν, φησὶν ὁ Πικριανεύς.

Ἐγὼ γ' οὖν, ὦ φιλοσοφίαις τρόφιμοι, δυοῖν ὁδοῖν ἐκ πρώτης ἑμαυτὸν ἐπιστήσας τῆς ἡλικίας, τῇ μὲν ἐπὶ λόγους καὶ φιλοσοφίαν φερούση, τῇ δέ, ἐπὶ πολιτεῖν καὶ πράγματα, οὐ τὸ τῶν πολλῶν φιλοσόφων πέπονθα, μᾶλλον δὲ τῶν ἁ... καὶ ὀλίγων, ὡς τε πρὸς μὲν τὴν, εὐθύς ἰέναι, τῆς δὲ παντελῶς ἀποσχέσθαι, ἀλλὰ καταταίνας ἑμαυτὸν ὡς περ ἐπὶ ζυγοῦ, καὶ τὰς ὁδοὺς πρὸς ἀλλήλας ἀντισυγκρίνας, προσθεμένη μὲν τῇ κηλίονι, ἀφωσιωσάμην δὲ καὶ τῇ χείρονι· διὰ ταῦτα οὔτε ἐν οἰκίσκῳ καθειρξας ἑμαυτὸν φιλοσοφεῖν μόνον ἐκέλευον, οὔτε παρωσάμενος τὰ βιβλία, ταῦτα δὴ τὰ ἐν δικαστηρίοις μόνον ποιεῖν, γράφεσθαι τε καὶ διώκεσθαι καὶ ξυνηγορεῖν τοῖς ἐκάτερα δρῶσιν ἢ πάσχουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν χεροῖν ἔχων ὅσα δὴ ἐς μνήμην τῆς ἑαυτῶν προαιρέσεως ἄνδρες φιλόσοφοι συγγεγράφασι,

οὐκ ἡμέλουν τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις γινομένων, καὶ πολιτεῶν δὲ ἐναργῶς ἐωρώμην φιλοσοφῶν· ὅθεν καὶ τοῖς μὲν μόνως πολιτεύουσι καλλίων ἐφαινόμην τὰ πολιτικά, τοῖς δὲ φιλοσοφοῦσιν

Ἐντεῦθεν οὗτοι μὲ ἐμακάριζον, καὶ βασιλεῖ γέ τοι τῷ μεγάλῳ ἐντεῦθεν μᾶλλον, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς φιλοσοφίας κρείττων ὡς ἐδόκει, ἔδοξα· ἐγὼ δὲ τι κἀνταῦθα τῶν φιλοσοφουμένων καταμινγνὺς λόγοις καλλίσι τὰ ἐκείνου ἐκόσμησα δόγματα, καὶ τὰ θεσπιζόμενα ῥητορικώτερον ἐξεφώνησα· πολλά γέ τοι τούτῳ καὶ τῶν κοινῶν συνέπραξα, καὶ περὶ πολιτείας ὑπεθέμην ἀρίστης, καὶ πᾶσιν οἷς ἐμφαίνεται μοναρχία ὡς γέ μοι δοκεῖ, συνήρμουσα. Ἐπεὶ δὲ ἅπαξ ἐμαυτὸν εἰς τὰ πολιτικά φέρων ἐνέθηκα, οὐ τὸ τῶν πολλῶν πέπονθα, οὐδ' ἐπελαθόμην τῆς μοίρας τῆς κρείττονος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐτέραν ὁδὸν βεδίσεια κατὰ φιλόσοφον γνώμην ὄμην δεῖν, καὶ ταῦτ' οἷς νέφεσι πέπονθα, μᾶλλον δὲ πεποίηκα ἀντικρυς· ἐκεῖνα γὰρ τέως μὲν πηγνύμενα καὶ συναγόμενα, ἀπερίοπτα τοῖς πολλοῖς ἐδόκει τυγχάνειν, ὡς ἐς ὕδωρ ἀποθλιβήσεται, ἐπειδὴν δὲ ὕη, τότε συνίσαι ὡς ἐπυκνώθη τε πρὶν καὶ τοῦ ὄμβρου ἐνεπέπληστο· καὶ γὰρ αὐτὸς πρὶν οὐπω τοῖς πολλοῖς ἐδόκουν φιλόσοφος, οὐδ' ὅτι πληροῦμαι τοῦ καλλίστου νάματος, καὶ συνάγω τὸν νοῦν, καὶ αὐτίκα τοῦτον ἀποθλίψω εἰς ὕδωρ· πόρρω γὰρ ἦν τοῦ τῶν θεωμένων με ὀφθαλμοῦ· οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ γῆς, ἐγὼ δὲ ἐβεβήκειν ἐπ' οὐρανοῦ· διὰ ταῦτα στεγανὸν καὶ ἀνέφελον τὸν ἐν ἐμοὶ ἀέρα ὑπώπτειον· ἀλλ' οὕτως ἔχουσι τὸ ἐπιπροσθοῦν ῥήξας νέφος, ἀπίροις ὡς ἴστε κατέκλυσα νάμασιν, οὐ μονοειδέσιν, οὔτε μὴν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ποιότητος καὶ ποσότητος. Ἄλλ' ἵνα τὸ τροπολογεῖν ἐάσω, φιλοσοφίαν ἐν παρχύστῳ κειμένην αὐτὸς μόνος ἐδημοσίευσα, καὶ βραχέειαν δοκοῦσαν, καὶ (ἐλλείπει τὸ τέλος).

3. (*) Στίχοι Ἰακώβου τινὸς μοναχοῦ ἀπὸ τῆς μονῆς τοῦ Συγκέλλου κατὰ τοῦ Ψελλοῦ.

Ἦ δέσποτα Ζεῦ, καὶ πάτερ καὶ βακλέα,
ὄβριμολουγάτε καὶ βαρυβρέμων,
Ἦ Ολυμπον οὐκ ἤνεγκας κἄν βραχὺν χρόνον,
οὐ γὰρ παρῆσαν αἱ θεαί σου, Ζεῦ πάτερ.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ψελλός, ἐποίησε κανόνα κατὰ τοῦ αὐτοῦ Ἰακώβου· οὗ ἡ ἀκροστιχίς, Μέθυσον Ἰάκωβον εὐρύθμως ἄδω, Κώνστας.

Ἦδὴ α'. Ἦχος πλ. δ'. Ἀρματηλάτην.

Μέθοι καὶ πότοι καὶ χοροὶ Ἰάκωβε, ἡ σὴ πανήγυρις, καὶ σὺν ποτῶ κρόται, καὶ τρυφαὶ καὶ χάριτες, ὀρχίσματα καὶ κύμβλα, καὶ βοτρώων ἐκθλίψεις, καὶ ῥάγες ληνοβατούμεναι, καὶ κοιλίαι πίθων πληρούμεναι.

Ἐπιποθήσας τὰς τρυφὰς Ἰάκωβε, πάσας ἐμίσησας ἀσκητικὰς πράξεις, πρῶτον τὴν ἐγκράτειαν, τὴν χαμευνίαν ἔπειτα, καὶ τὴν σκληραγωγίαν, καὶ τὴν εὐχὴν καὶ τὰ δάκρυα, καὶ τὴν πρὸς θεὸν πάτερ, ἔπαρσιν.

Θαυμάτων πέρα ὁ καλὸς Ἰάκωβος, ὁ τῆς Συγκέλλου μονῆς, ὡς γὰρ ληνὸς ἄλλη, δέχεται τοὺς βότρυας, καὶ σφίγγων ἐν τῷ λάφυργι, ἀποθλίβει τὸν οἶνον, ὡς περ εἰς πίθον τὸν στόμαχον, καὶ μεταγγιζόντων οὐ δέεται.

Ἦποχωρεῖ σοι καὶ διψᾷς Ἰάκωβε, ζῶον ἀκόρεστον, καὶ πυρετὸς φλέγων, πόσει μὴ σθεννόμενος, καὶ ἐμπρησμοῖς ἀφόρητος, καὶ κατὰξηρον πέδον· ὡς περ γὰρ ἄδης ἢ θάλασσα, πίνων οὐκ ἐπλήσθης τὸν στόμαχον.

(*) Ἀντεγράφη ὑπὸ τοῦ ἔλλογίμου φίλου κυρίου Ἰ. Βελοῦδου, ἐφόρου τῆς ἐν Βενετίᾳ βιβλιοθήκης τοῦ ἀγίου Μάρκου (Cod. CCCCVIII, Bes-sar. 5p. 148).

ᾠδὴ β'. Οὐρανίης ἀψίδος.

Σταθῆρὸς τὴν καρδίαν, καὶ τὴν ψυχὴν πάντολμος, καὶ ἀκτανόητον ὄφθης, ῥοφῶν τὸν ἄκρατον· ὄθεν οὐκ ἐπτηξας, οὐδὲ ληνοὺς κενουμένους, οὐδὲ πίθους βέοντας ἐν τῇ κοιλιᾷ σου.

Ὁ πληρώσας ἀβύσσους, δημιουργὸς Κύριος, καὶ τὴν τῆς θαλάσσης κοιλιάν μεστῶσας ὕδατος, σὴν οὐκ ἐπλήρωσε, πάτερ, πλατεῖαν γαστέρα, ὡς σωλὴν γὰρ ἅπαντα κενοῖς δεχόμενος.

Νόμος ἔστι σοι πάτερ, κανονικὸς κείμενος, πάντα σου τοῦ βίου τὸν χρόνον, πίνειν ὡς ἄσαρκος· ὄθεν οἱ ὄρθροι σε, καὶ μέσχι νύκτες πολλάκις, ἔχουσι μεθύοντα καὶ γαστριζόμενον.

Ἴωνᾶς μείζων πάτερ, νῦν ἐφ' ἡμῖν γέγονας, μένων τῆς ζωῆς σου τὸν χρόνον ἐν τῇ τοῦ πίθου γαστρὶ, καὶ ψάλλων ἄπυστα, οὐ τὸ ἀνάγαγε πάτερ, ἀλλὰ τὸ κατάγαγε εἰς φθορὰν αἴνου με.

ᾠδὴ γ'. Σὺ μου ἰσχύς, Κύριε.

Ἀναπεσῶν ὑπτιος ἐπὶ τῆς κλίνης σου, καὶ γυμνώσας στῆθος καὶ τὸν τράχηλον, καὶ τὸν μηρὸν ἄχρι τῆς αἰδοῦς, πίνεις ἀνευδότως, ἴσως καὶ πέρδεις Ἰάκωβε, ἐξόδοις τὰς εἰσόδους ἐκμετρῶν πρραχοῆμα, καὶ σκορπιζὼν κακῶς ἃ συνήγαγες.

Κανονικῶς πίνεις ὁ μέγας Ἰάκωβος, οἶνον τάξας μέλανα καὶ ἄκρατον, καὶ μετρητὰς ἀκράτου ποτοῦ, κατὰ τὰς αἰσθήσεις, τὰς τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, τὰς δέκα γὰρ βαπτίζεις ἐν ἐνὶ νυχθημέρῳ, μηδεμίαν καθαίρων ὁ πάντιμος.

ᾠφθης ἐν γῆ, ἄμπελος πάτερ πολύκαρπος, οἶνον στάζων πάντοθεν παχύτατον, ἐκ τοῦ λαϊμοῦ, ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐκ τῆς κάτω θύρας, ἀπὸ παντός σου τοῦ σώματος· ἰδρωτὰς γὰρ ἐκχέεις, ἀλλὰ μέθην βαρεῖαν, ὡς ἀσκὸς διαρρεύσας Ἰάκωβε.

Βέλει τρωθεῖς, σὺ τὴν καρδίαν ὡς ἔλαφος, ἀνευδότως τρέχεις ἐλαυνόμενος, πάσας πιεῖν οἴνου τὰς πηγὰς, ὅλους ἐκροφίσαι (*)

(*) γειφ. ὅλους ἐκροφίσας.

ληνούς και πίθους ἀκόρεστε, και στησί σου τὴν δίψην, οὐδὲ Νεῖλος ἰσχύει, οὐδὲ θάλασσα, πάτερ Ἰάκωβε.

ᾠδὴ δ'. Ἴνα τί με ἀπώσω.

Οὐ φυτεύσας ἀμπέλους, πάτερ ἐν τῷ βίῳ σου, πολλὰς ἐτρέψης, οὐδὲ θλίψας βότρυς τοῖς ποσὶ σου, ληνούς ὄλους πέπωκας, οὐδὲ ὕδωρ βάλλων ἐν τῇ φιάλῃ σου, τῆς μέθης ἐκροφᾶς θαυμασίως τὸν ἄκρατον.

Νυσταγμὸν σοῖς βλεφάροις, οὐδὲ τῇ γαστρὶ σου ἀνάπαυσιν δέδωκας, πίνεις γὰρ τὰς νύκτας, ὡς ἀσώματος πάτερ Ἰάκωβε, χαίρων τῇ καρδίᾳ, τῇ ἐργασίᾳ τῆς μέθης, και γελῶν ἀκρατῶς εἰς τὸν ἄκρατον.

Ἐκ κοιλίας κραυγὴ σου ἤχουσαι Ἰάκωβε, ἐν τῇ τοῦ πίθου γαστρὶ, και ὑπήκουσέ σου ὁ τὸν οἶνον ἐκχέων σοι πάντιμε· πληρωθεὶς γὰρ μέθης βορβορυγμούς, ὄξυρεγγίαις, ὄρυγας (*) τε ἀποπέμπεις και πνεύματα.

Ἵπέταξας τὴν σάρκα, ἐχαλιναγώγησας εἰς τὰ συμπόσια, και ὡς δούλῃ πίθους ἐπεφορτίσας ἀκράτου γέμοντας (**), και πρὸς πᾶσαν μέθην, και ἀκρασίαν ἀναγκάζεις, και ὑπέκει σοι, πάτερ Ἰάκωβε.

ᾠδὴ ε'. Ἰάσθητί μοι.

Ροφήματί σου ἐνί, ἐκένωσας δέκα κύλικας, τῷ πνεύματι δὲ προσθεὶς ἀσκὸν εἰκοσάμετρον· λείπεται Ἰάκωβε, τὸ στόμα πλατύνας, ἐκροφῆσαι και τὴν θάλασσαν.

Ἵπείκουσι σταλαγμοῖς και σίδηροι και ἀδάμαντες, ῥάνιδι δὲ συνεχεῖ αἱ πέτραι κοιλαίνονται· τὸν σὸν δὲ ἀκόρεστον στόμαχον οἱ πίθοι ἐκκενούμενοι οὐκ ἤμβλυναν.

Θυμὸν ὀργῶντα δεινῶς, σθενύνεις πάτερ Ἰάκωβε· πληρώσας γὰρ εὐφυῶς ἀκράτου τὴν κύλικα, τῷ ψυχρῷ φλεγμαίνουσιν, τὴν ὀργὴν κοιμίζεις, και νικᾶς τὰ πάθη πάνσοφε.

Μὴ ἔλθῃς εἰς τὰς ἐμὰς ἀμπέλους πάτερ Ἰάκωβε, μὴ κείρης

(*) γραπτέον, ὄξυρεγγίαις, ὄρυγας. (**) χερ. γέμοντος.

βότρυν ἐμόν, μὴ ληνοβατήσαις μοι· ὡς γὰρ σπόγγος ἀνικμος, ἀνιμᾶς τὸν οἶνον πᾶσι μέρεσι τοῦ σώματος.

ᾠδὴ ε'. Πιῖδες Ἑβραίων.

ᾠφθης κανὼν καὶ τύπος πάτερ, τοῖς μεθούσοι, μὴ συγκιρινῶν τὸν οἶνον, μὴδ' ἀμβλύων αὐτοῦ δι' ὕδατος τὸν τόνον, ἀλλ' ὡς ἐρρύει χρώμενος, τῶν βοτρύων ἐκθλιδόντων.

Στέφον τὴν κάρην σου ταῖς δάφναις, ἐπενδύθητι καὶ δέρματα δορυαδῶν, καὶ τοὺς θύρσους κινῶν, τῷ Διονύσῳ κράζε· εὐ ὕψις οὕτως βρόμιοι, βοτρουῦ χεληνοβάτα.

Ἄπτουσιν κάμινον τῆς μέθης κατεπάτησας ὡς ἄλλος Ἄζα-ρίαις, καὶ ἀγγέλου χωρίς, οὐδόλωις κατεφλέχθης, σβέσας τὴν φλόγα πάντιμε, ἀκράτῳ πολυποσίᾳ.

Δάκρυσι πλύνεις σου τὴν κλίνην καὶ βαπτίσματι βαπτίζῃ καθ' ἡμέραν· ἢ γαστήρ σου καὶ γὰρ τὸν οἶνον μὴ χωροῦσα, δι' ὀχετῶν τοῦ σώματος ἀποβλύζει τοῦτον πάτερ.

ᾠδὴ ζ'. Ἑπταπλασίως κάμινον.

ᾠριμος βότρυς πέφυκεν ἢ σὴ ἄψις Ἰάκωβε, οἶνους διαφόρους πανταχόθεν βλύζουσα, τὸν Χῖον τοῖς ὄμμασι, τοῖς γνάθιοις τε τὸν Πράμνειον, καὶ τὸν ἀνθοσμῖαν ὀχετοῖς τῶν ὀφρύων, τοῖς χεῖλεσι τὸν Κεῖον, καὶ τῷ στόματι, πάτερ, ἠδύοσμον ὀσφρήνη, καὶ μέλινα τῇ χροῖᾳ.

Κλινοπετῆς καὶ πάννουχος ἐκτελεῖς τὸν κανόνα σου, χαίρων τῇ ἀσκήσει τῆς σαρκὸς Ἰάκωβε· ἀσκούς γὰρ προθέμενος, φιάλας τε καὶ κύπελλα, πίνεις ὄλην νύκτα, καὶ καυχώμενος λέγεις, οὐκ ἔμιξα τῷ οἴνῳ, ὡς περ κάπηλος, ὕδωρ, οὐ ψύχον, οὐδὲ ζέον, ἀκράτου τούτου σπῶμαι.

Ὡς οἰκονόμος πάνσοφος, νουνεχῆς τε καὶ φρόνιμος, ἀποθησαυρίζεις μετοπώρῳ πάντοτε, κεράμια γέμοντα οἴνου καλοῦ, Ἰάκωβε, καὶ κατακλιθεὶς ἐπὶ τῆς κλίνης εὐθέως, ἀφρόντιδι καρδίᾳ, ἀμερίμνω τε βίῳ, τὸν χρόνον ὅλον πίνεις· ὦ ξένων θαυμασιῶν.

Νέον ἄσκον εὐμήχανον ἀπειργάσω τὸ σῶμά σου, τάξας εἰσοδο-

χὰς καὶ ἐκβολὰς, Ἰάκωβε· καὶ γὰρ εἰσδεχόμενος, πρηγορεῶν πέμπεις εὐθύς, καὶ ἐμπιπλαμένη ἡ γαστήρ σου οὐκ ἔστιν· ὡς θάλασσα καὶ γὰρ πάτερ, ποταμούς δεχομένη, ἰσόμετρος τυγχάνει διὰ μηχανουργίαν.

ᾠδὴ ἡ'. Ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ.

Στηρίζας σου τοὺς πόδας ἐν τῷ ληνῷ, ἐν τοῖς βότρυσιν ἔχεις τὰς χεῖράς σου, καὶ τοῖς ἄσκοις πέμπεις σου τὸ βλέμμα, πάτερ σοφέ· ἐρείσας δὲ τὸ στόμα σου βῆθε (*) κυπέλλῳ, πίνεις ὡς βοῦς οὐδόλως ἀναπνέων, οὐδόλως ἐπασθμαίνων, ἀλλ' ἀνελεύων ὡς περ ἄμπωτις.

Γὰς τάξεις τῶν ἀγγέλων ἐν οὐρανῷ, ἐπὶ γῆς δὲ ἐκπλήττεις ἀνθρώπων ψυχὰς, ὅτι τὰ σὰ χεῖλη ἐναρμόττων ἐν τοῖς ἄσκοις, ἀποροροφᾷς τὸν ἄκρατον, βλέπων ὡς περ ταῦρος τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ πίνων ἀνεנדύτως, ἄχρις ἰλύος πάτερ, καὶ συγκοπτόμενος τῷ πνεύματι.

Ἀσκήσεως κανόνας οὐκ ἀναγνοῦς, ἀσκητῆς ἀνεφάνης αὐτόματος, ἀσκῶν, σοφέ, ἄσκησιν τὴν ὄντως ἀσκητικὴν· ἀσκητικῶς γὰρ ἤσκησας, πίνων ἐν ἀσκήσει πολλοὺς ἄσκούς· ἀσκήσας δὲ ἐν βίῳ ἀσκήσεως τοὺς ἄθλους, ἀσκούς ἐν βίῳ πάντας εἴληφας.

Στεφάνους ἐξ ἀμπέλων σῆ κορυφῇ ἐπιθήσωμεν πάτερ Ἰάκωβε, καὶ τοῖς ὡσὶ βότρυας κρεμάσωμεν εὐφυῶς· ἀσκούς δὲ τοῦ τραχήλου σου κύκλῳ ἐξαρτήσωμεν οἰνηρούς, καὶ κράξωμεν εὐτόνως, Ὁ πίνων ἀνεנדύτως οὕτως, πομπεύη καταγέλαστα.

4. Ἀπολογία ὑπὲρ τοῦ Νομοφύλακος κατὰ τοῦ Ὀφρυδά. φ. 149.

Ἀπέκειτό μοι μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τουτοῖσι δυστυχῆσαι τὸν λόγον, ὃν ὡς οὐδὲν ἄλλο δεινὸν μετὰ πολλῆς ἀνεδεξάμην βαρύτητος· τὸ γὰρ πρὸς ἄνδρα φαῦλον καὶ τοῦ μηδενὸς ἄξιον, ὑπὲρ ἀνδρὸς ἀπολογεῖσθαι ἐκ διαμέτρου πρὸς ἐκεῖνον ἀντικει-

(*) χεῖρ. βῆθῶ.

μένου ταῖς ἀρεταῖς καὶ τοσαύταις κεκοσμημένου ταῖς χάρισιν, ὅσων ἐκεῖνος ἐστέρητο, πόσης οὐκ ἂν εἴη δευνοπαθείας τῷ γράφοντι αἴτιον, ᾧ τὸ κρατῆσαι ἴσον τῷ ἠττηθῆναι ἐστί, καὶ ἀμροτέρων ἢ ἀδοξία* περίεστι; Ἀριστείδην μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν τεσσάρων ἀγωνιζομένῳ πρὸς Πλάτωνα, δύναμιν ὁμοῦ τῷ λόγῳ καὶ εὐθυμίᾳ τῷ ῥήτορι ὁ φιλόσοφος ἐνεποίει, καὶ αὐτὸς ἀκκιζόμενος, οἷα δὴ δεινὸς ῥήτωρ, οὐκ ἔχειν φησὶ πᾶσι χρῆσασθαι πρὸς τοιοῦτο διαγωνιζόμενος πρόσωπον, ἐκ δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ Πλάτωνος μὴ δὲ πρὸς Περικλέα ἢ Κίμωνα, ἀλλὰ πρὸς τινὰ λῆρον διαμαχομένῳ, οἷον ὁ τῆς ἱστορίας λόγος ὑπογράφει τὸν Κόροιβον, αὐτὸ δὴ πού τὸ ἀντιμαχόμενον πρόσωπον, τοῦ τε μὴ ἐρωῶσθαι τὸν λόγον, καὶ τοῦ μὴ προθυμῆσθαι πρὸς τοῦτον, ὑπόθεσις ἀκριβής καὶ ἐξ ἐναντίου πρὸς Ἀριστείδην τῷ Πλάτῳ.

Δι' ἃ μὲν οὖν μέχρι πολλοῦ δυσανασχετῶν τὸν παρόντα λόγον ἀνεδεξάμην, καὶ τὸν μέχρι τοῦ νῦν διχτέτριφα χρόνον ταῦτά ἐστιν· ἐπεὶ δὲ τοῖς πολλοῖς ἡ φλυαρία τοῦ λόγου σύνεσις, ἔδοξε καὶ ἀτεχνία τοῦ γράψαντος, ἀπλότης ἀληθινή τε καὶ ἀνεπιτήδευτος, κἀντεῦθεν ἡ βασκανία χώραν λαβοῦσα μετὰ συνηγόρων ἐπισυνέστη τῷ Νομοφύλακι, δεινὸν μοι ἄλλως ἔδοξε μὴ καὶ τῷ Πλάτῳ διὰ τὸν νέον ὡς ἀληθῶς Ἀριστείδην βοηθῆσαι διακινδυνεύοντι, ὃς πολλοῖς τε ἄλλοις λόγοις καὶ μάλιστα τοῖς πολιτικοῖς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐκράτυεν. Εἰ μὲν οὖν εὐγνώμων ἄπας ἀκροατῆς ἦν, οὐδεμιᾶς ἔδει τῷ λόγῳ δυσχερεῖς καὶ ἀποδείξεως, ἀλλ' ἔρκει τὸν διαβαλόντα δηλώσαντι ἀπηλλάχθαι πραγμάτων· ὧν γὰρ ἡ δόξα ἀνοήτως ἐχόντων προεὶληπται, τούτων αὐτὸ δὴ τοῦνομα δηλωθέν, σαφῆς κατηγορία καὶ ἐλεγχος· ἐπεὶ δὲ οὐ ταῖς ὑπολήψεσι διδόναισι οἱ πολλοί, ἀλλὰ τοῖς τῆς διαβολῆς προσέχουσι ῥήμασιν, ἵνα καὶ μᾶλλον αὐτῶν τε τὴν βασκανίαν ἀβέβαιον καὶ τὸν ἡμέτερον λόγον προθυμότερον ἐργασώμεθα, μὴ τὸν Ὀφρυδᾶν δώσωμεν εἶναι τὸν γράψαντα, τὸ ἀνόητον ἐκεῖνο γερόντιον, ἄλλον δὲ τινὰ καὶ λόγου μετέχοντα

καὶ τῶν πολιτικῶν ἀντεχόμενον, καὶ τὸν προστησόμενον ἰκανῶς εἰδότες τῶν νόμων.

Διατὶ οὖν ὡς περ τῶν στρατιωτῶν οἱ δειλότεροι τὰ νῦτα τηρῶν ἔβαλε, τὸ δὲ συμμίζει καὶ εἰς χεῖρας ἔλθειν, ὡς ἄλλο τι τῶν φοβερῶν ἀπεδίδρασκε; τοῦτο γὰρ οὔτε θαρροῦντος, καὶ βραχαινοντος τοῖς ἐπαινουμένοις· οὕτω γὰρ τοὺς τῶν λόγων ἀγῶνας εὐρίσκομεν, ὅσοι τε ῥητορικοὶ καὶ ὅσοι φιλόσοφοι· ἐγγράψατο τις ἀδικημάτων τὸν δεῖνα· ἐπηκροάσατο πρῶτον ὁ δῆμος τοῦ λέγοντος, εἶτα ὁ φεύγων ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἀπελογήσατο· ἠλέγχετο Πρωταγόρας, ἀλλ' ἐπὶ πολλοῖς φιλοσόφοις καὶ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὁ συνοδοξάζων ἐκείνῳ ἀπελογεῖτο Θεαίτητος. Οὗτος ὁ νόμος κληρονομία καὶ ἀπολογία, κἀντεῦθεν ἡ ἀκριβὴς τῶν πραγμάτων δοκιμασία εὐρίσκεται· ὁ δὲ, καινὸν εἶδος γραφῆς εἰς τὴν πολιτείαν εἰσήγαγεν, οἴκοι μᾶλλον καὶ ἐν παραβύστω τοξεύων· καὶ διώκων μὲν οὐδενὸς φεύγοντος, μόνος δὲ καὶ γράφων καὶ ἀποφαινόμενος, καὶ παρ' ἐχυτῷ κριτῆ δοκιμάζων καὶ ἐγγράφων τὰ δόξαντα.

Ἄλλ' οὐχ οὕτως | ἔχει, ὃ βέλτιστε, οὐδ' ἐπὶ τῇ τοῦ διώ-φ. 149'. κοντος δύξῃ τὰ τοῦ φεύγοντος ταλαντεύεται πράγματα, ἀλλ' ἐπὶ ταῖς τῶν δικαζόντων γνώμαις ἢ τῶν λεγομένων κείττι ἀναφορά· ὁ δὲ τὴν κρίσιν τῶν δικαστῶν ἀπωσάμενος, ἐχυτὸν δὲ καθίσας ὧν διώκει κριτὴν, δυσὶν θάτερον, ἢ τὴν ἔμμιξιν δεδιώς καὶ οὐ θαρρῶν τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ τοὺς τῆς ψευδολογίας ἐλέγχους φοβούμενος, αὐτόθεν τυγχάνει κατάκριτος, ἢ ἀνόητός ἐστι πάντη, τοῖς ἰδίους πάθεσι δικιτῶν οὐκ εἰδώς, ὡς δεκάσει πάντως τὴν κρίσιν, τὰ οἰκεῖα περιέπων γεννήματα, καὶ ὡς ἀγάλλμασιν ἐνατενίσσει ταῖς σκιαῖς. Ἄλλ' Ἀπελλῆς μὲν καὶ Λύσιππος οἱ γραφεῖς τὴν ἑτέρου κρίσιν ἕκαστος εἰς τὰς οἰκειάς παρσισηγε γραφάς· οὔτε δὲ Λύσιππος ἐχυτῷ ἐν πᾶσιν ἐχρᾶτο, καὶ Ἀπελλῆς ἦν οὐδαμοῦ. Ὅτι δὲ οὕτως ἦτο καὶ τῶν πάντων πλέον ἐδόκει προεῖν, δῆλον ἐξ ὧν τῆς περὶ τὸν Νομοφύλακα ψήφου

δοθείσης, καὶ πλείστων ὅτι δικαστῶν καὶ τῆς λοιπῆς λογιότητος, ἐπισυνδραμόντων τῷ πράγματι καὶ συναιεσάντων τῇ ψήφῳ, οὐδεὶς οὔτε τῶν παρόντων, οὔτε τῶν ἀπόντων ἄλλο τι παρὰ τὰ δόξαντα λέγειν ᾔετο δεῖν· τῶν γὰρ κρειττόνων ἡ μαρτυρία πρὸς ἑαυτὴν τὰς πάντων δόξας συνήθροϊζε.

Μόνος δὲ ὡς ἔοικεν οὗτος ὁ ὑπερνέφελος, καὶ πλέον π τῶν τοῦ Διὸς δέλτων εἰδώς, οὐρανῷ καὶ γῆ καὶ πυρὶ καὶ θαλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀντέθηκεν, οὐ δημοσίᾳ φωνήσας, τάχα γὰρ ἂν λάϊνον ἔδου χιτῶνα κατὰ τὸν ποιητὴν, ἀλλ' εἰς τὸν ὀπισθοδομον τοῦ θεοῦ γράψας τὰ δόξαντα, ἵνα καὶ γράψῃ καὶ λάθῃ γράψας· καὶ τάχ' ἂν ἔλαθεν, εἰ μὴ τῆς χειρὸς ἡ ἐπισημασία ὡς πέρ τινα τυμβωρύχον ἢ ἱερόσυλον τὸν γράψαντα ὡς ἀτόπημα· εἰ δὲ μὴ θανὼν ἦν, καὶ εἰς δικαστήρια ἂν εἰσῆγον καὶ δίκας τῶν τετολημμένων ἀπήτησα, ὅτι βασιλέως ἀνεῖλε ψῆφον ἢ ἀνελεῖν ἔσπευσε, καὶ τοῖς δοκιμάσασιν ἡμῖν τὸν ἄνδρα καὶ οὕτως ἐγκρίνασι τὴν ἐναντίαν ἐβάδισεν· οἷς γὰρ τῷ δοκιμασθέντι ἐμέμφατο, τούτοις κακίξει τοὺς δοκιμάσαντας. Νῦν δὲ ὁ μὲν ἐκεῖθεν τινυῦτα τὰς δίκας, τῆς ἀκολάστου γλώσσης φημί, οὐδὲν ἤττον ἢ Τάνταλος ὑπερτέλλοντα πέτρον φοβούμενος, καὶ τιμωρίαν ταύτην ἐνχέριον ὑφιστάμενος· ὁ δὲ λόγος ἐνταῦθα ἐξεταζέσθω, καὶ τῆς τοῦ πατρὸς ὑμφακοφρχίας ὑφιστάσθω τὴν αἰμωδίαν.

Ἄλλ' ἡ μὲν εὐθύνη τοῦ λόγου ὀλίγον ἀναμεινάτω, τῷ δὲ περὶ τὸν Νομοφύλακα λόγῳ ἐνδιατρίψωμεν, ὃν αἰσχυνοίμην ἀπολογοῦμενος ἢ σιγῶν, καὶ σιωπῶν ἢ συνιστάμενος· ἀμφοτέρα γὰρ μοι ἀμφιδεξίως περίεστι, τὸ μὲν διὰ τὴν τοῦ γεγραφότος ἀνοιαν, τὸ δὲ διὰ τὴν περὶ αὐτὸν αἰδῶ καὶ ψυχικὴν πάλιν ἀνάγκησιν· ὃν ᾄμην μόνον ἐγὼ τὰς λαβὰς ἐκπεφευγέναι τῶν ὕβριστῶν, καὶ ἀνάλωτον εὐρεθῆναι καὶ αὐτοῖς τοῖς βασκαίνουσι, τὸ μὲν, λόγῳ νικῶντα, τὸ δὲ, αἰδοῖ χειρούμενον καὶ τῇ περὶ αὐτὸν κοσμιότητι· ὃν τί σὺ παθῶν, ἢ μᾶλλον ποῖω συνελαθεῖς

δαίμονι κακῶς ἐπήρθη; εἰπεῖν καὶ ἀλογίαν τῷ λόγῳ προστρέψασθαι, καὶ τῷ Ἑρμῇ μὲν τὸ ἀνόητον, τῇ δὲ μούσῃ τὴν ἀμουσίαν προσενεγκεῖν; ὅς γραμματικῆς μὲν πᾶσαν ἐξεπαιδεύθη φωνήν, ποιητικῆς δὲ τὸ ὑποκριτικὸν εἰς ἄκρον ἐξήσκησεν, ὀρθογραφίας δὲ οὐδενὶ παρεχώρησεν, ὁποτέρως βούλει, εἴτε τῆς ἐν συλλήψεσι καὶ διαστάσεσι συλλαβῶν, εἴτε τῆς ἄλλης, ἢ νῦν μᾶλλον σπουδάζεται; ῥητορικῇ δὲ οὕτω τὴν γλώτταν ἐνίσχυσεν, ἢ ῥητορικὴν τῇ γλώττῃ ἐκράτυεν, ὡς μέχρι μόνου τοῦ βήματος ἀμιλλᾶσθαι τῷ ῥήτορι, τὰ δ' ἄλλα μηδὲν Φωκίωνος ἔχειν τὸ ἔλαττον, ὅς κάκεινου κόπιδι ὠνομάζετο; εἰ δὲ καὶ τόνῳ δεῖ δοῦναι φωνῆς, οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἀπαξιοῦται τῇ τέχνῃ, καὶ στροφῇ γλώττης εὐρύθμῳ, σὺ τάχα μόνον αὐτῷ πλησιάζεις, ὅς γε ἀργότερον μὲν ἢ τὸ θαλάσσιον κῆτος ἀνέχαινες, θέρους δὲ τὸ πνεῦμα κινήσας, χειμῶνος ἐποίεις τὴν προφοράν, ὡς πέρ τινα μυλιχίον λίθον βία τὴν γλῶσσαν μετακινῶν, ἀνεωγὸς δὲ πολλάκις τὸ στόμα ἔων, ὡς περ τὰ ὕστρηιαι τὰς ἡλιακαῖς ἀκτίσι θαλπόμενα, καὶ εἴγε καρκίνος τις ψηφίσι τὰς τῶν χειλέων συμβολὰς [μῆ] ἀπετείχιζε μέχρι παντὸς ἂν ὄφθῃς χασμώμενος, καὶ τοῦτο μόνον τοῖς χερσαίοις θαλάττιος;

Ἄλλ' ὁ Νομοφύλαξ; οὐ παραβάλλων δέ σοι τοῦτον φημί, μὴ οὕτω φρενῶν ἐκσταίην, ἧ καὶ τὸν βοῦν αἰσχυνοίμην, τῷ λόγῳ δὲ τὸ ἐνδέον ἐπισυναπτῶν. Κατωνικῆς μὲν εὐτονίας οὐδὲν ἦττον ἰσχύει τῷ λέγειν, ῥητορικῇ δὲ εὐγλωττία πάντων μᾶλλον τῶν ἄλλων εὐδοκιμεῖ. ἀλλὰ μέχρι τοῦ σοφιστῆς εἶναι δοκεῖν προήλθεν ἐν τοῖς μαθήμασι, καὶ τὴν μὲν γλῶσσαν ἐκάθηρε, τὸν δὲ νοῦν εἴσεν ἀβοήθητον; φιλοσοφία δὲ τοῦ νοῦ ἢ βοήθεια, ἢ; τᾶλλα μὲν εἰς ἄκρον ἐξεπαιδεύθη, ἀποδεικτικὴν τέ φημι μέθοδον, καὶ φύσεως κατανόησιν, καὶ ὅσα κατὰ ταύτην κινεῖται, εἶτι δὲ μετεώρων κατάληψιν καὶ τῶν ὑπὲρ τὴν αἴσθησιν, τὴν διὰ νοῦ θεωρίαν, καὶ τᾶλλα, ἵνα μὴ καθέκαστον λέγω οἷς ἐκείνη σεμνύεται. τοῦτο δὲ μᾶλλον ταύτης τὸ μέρος θαυμάσας πρα-

κτικὴν ἠγκαλίσατο, καὶ πρὸς τὸ ἦθος κέκτῃται τὴν ἀναφοράν, καὶ κοσμεῖ τὸν ἐντὸς ἄνθρωπον τὸ νῦν συνάπτων ἀπὸ τῆς αἰσθησεως. Τοῦ δὲ μαθηματικοῦ ταύτης ἄρα μέχρις ἀφῆς, οὐχὶ δὲ τομῆς ἔψατο, ἵνα μαθηματικῶς καὶ αὐτὸς εἰποιμι περὶ τούτων τὸν λόγον ποιούμενος; οὐχὶ τὸ μὲν, τῶν Εὐκλείδου κατέλαθε, τὰ δὲ ἐξέυρε, τὰ δὲ ἀνεπλήρωσεν; Εἰ δὲ μὴ αὐτὸς ταῦτα ἐπίστασαι, καινὸν οὐδέν, θς οὐδὲ γραμμὴν ὅ,τι ἐστὶν οἶδας, οὐδ' εἰ συνέστηκεν ἔκ τινων, ἢ εἰς ἄπειρα τυγγάνει διαιρετή, πολλοῦ γε δέη ἐξαγώνου καὶ δεκαγώνου εἰδέναι πλευράν, καὶ ὡς ἰσοδυναμεῖ ταύταις τετραγωνιζομένη ἢ πεντάγωνος.

Ἄλλ' ἔγωγε οἶδα τοῦτον καὶ θεώρημα τῶν βαθυτέρων γραμμικῆς ἐρμηνεύσαντα, καὶ οἶδε τὸ ἐρμηνευθὲν Αἴγυπτος ἢ παρεπέμθη τὸ θεωρούμενον· ἦν δ' ὅπως τὰ ὅμοια τρίγωνα πρὸς ἄλληλα ἐν διπλασίονι λόγῳ ἐστὶ τῶν ὀμικιλίτων? πλευρῶν τοῦ

φ. 150. διπλασίονος, ἄλλον τρόπον ἢ ὃν λέγεται τὴν ἐξήγησιν ἔχοντος.

Τῆς δὲ σῆς πολιτικῆς τέχνης τῶν νόμων, ἢ καὶ τὰ ἐπίγεια συνέχει καὶ τὰ οὐράνια, ὡς αὐτὸς οἶμαι κομπάσεις, τῆς ἀλήπτου καὶ θείας, ἄρ' οὐχὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀψάμενος, εἰς τέλος ἀφίκετο, καὶ μᾶλλον αὐτὴν ἐκ τοῦ κατελιθῆναι εἴ τίς ἐστὶν ἔδειξεν, ἢ σὺ δὲ προσμαρτυρῶν ταύτῃ τὸ ἄληπτον; οὐ τῶν δικαστικῶν θρόνων δικαστικὸν ἐπλήρου ἀξίωμα, ἀντιπνέων ὑμῖν ἔστιν οὗ τοῖς δικάζουσι, καὶ διερμηνεύων τῶν νόμων τὰ δύτφρασττ, γράμμασί τε ἐγνωσμένα παραδιδούς, νόμιμον μὲν τὸν ἀποδεικνύμενον ἔχουσι, τὰ δὲ ἀποδεικνύμενα οἶα καὶ ἐξ οἶων συγκεῖμενα; οὐ πρὶν ἢ ἢ δύο ἢ τρία τῶν νόμων συνεῖρα κεφάλαια, τίτλους ὅλους οὗτος διὰ στόματος ἔφερεν, εὐφυῶς μὲν ἀπομνημονεύων, προσφυῶς δὲ ἐρμηνεύων, ὑπερφυῶς δὲ συμβιβάζων; Ἄλλ' ὦ τί δ' ἂν εἰποιμι σε οὕτως ἔχοντα καὶ οὕτω μαινόμενον; οὐχὶ σὺ μὲν ὁ ἄριστα τοὺς νόμους εἰδὼς καὶ ἐρμηνεύσαι τούτους δεῖνός, οὐ μᾶλλον ἔχρηζε τὰ πολιτικά πράγματα, σὺν δικασταῖς ὁμοῦ σὺν ἄρχουσι καὶ βασιλευσὶ καταπε-

φρόνησο καὶ γῆς ἄχθος ἐλογίζου ἐτώσιον, ἀφορμὴ δὲ πᾶσιν ὑπέκεισο γέλωτος γελοισταῖς καὶ μίμοις παιζόμενος, τὴν γένυν κνώμενος ἐπὶ πᾶσι, καὶ ταχὺ μὲν ἐπιλανθανόμενος, εἶτα καὶ ἐκπλήκτως σιγῶν ἐφ' ᾧ τὴν μνήμην ἀθροίσαις; οὗτος δὲ τάναν- τία τούτων ὑπείληπτό τε καὶ ἔδρα, πρὸ τοῦ θρόνου τῶν θρόνων ἐπάξιος λογιζόμενος καὶ μετὰ τὸν θρόνον τοῦ προκαθέζεσθαι; ἀπτόμενος μὲν ὡς οὐκ ἄλλος τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων, τέμνων δὲ εἰς λεπτά καὶ διαιρῶν ἀκριβέστατα, νόμους τε πᾶσιν ἐπάγων οἰκείους προσφυσεῖς; Ἄλλ' ὅτι ἐν ἀκμῇ τῷ σώματι καὶ πρὸ τῆς ἡλικίας ταῦτα κατώρθωτε, διὰ ταῦτά σοι καὶ νόμων καὶ τῶν ἄλλων μνημάτων ἀποκεκέρυκται; σοὶ δὲ ἐν βῆθει γῆρα ποία μετουσία παιδεύσεως; τίς δέ σε τῶν πάντων ἔγνω ὅσα ἐμὲ εἰδέναι μετὰ τὴν λευκὴν τρίχα ῥητορεύσαντα, ἢ φιλοσο- φήσαντα, ἢ λόγους γενναίους ἀπογεννήσαντα, ἢ τισὶ συμπλα- κέντα διαλεκτικῶς, ἢ ἀναμρίβολόν τι κατασκευάσαντα; Εἰ δ' ὅτι τοὺς περὶ προικὸς μετὰ τὴν παρακμὴν ἤδεις λόγους, διὰ τοῦτό σε τοῦ γῆρας τιμήσομαι καὶ τὸν χρόνον λογίσομαι αἰτιώτατον τῆς παιδεύσεως· ὅτι μὲν γὰρ καὶ οὗτος μέγα μέρος συμβάλλεται τῷ μανθάνοντι, οὐδένα ἀντειπεῖν οἶμαι· οὐχ οὕτως δὲ ἔχει ἀεὶ, οὐδὲ πᾶσιν ὁ βαθὺς χρόνος ἀθρόα δίδωσι τὰ καλά, ἀλλὰ τι καὶ ἡ φύσις νεανιεύεται καὶ τοῦ χρόνου μᾶλλον κρατεῖ.

Καὶ Σωκράτης γὰρ οὐκ ἐν γῆρα μόνον σοφός, ὅτε Θεαιτήτω ὠμίλει καὶ Τίμωνι, ἀλλὰ καὶ ἐν νεότητι, ὅτε Ζήνων Παρμε- νίῳ παρεγένετο, καὶ τῶν περὶ τῶν ἰδεῶν λόγων ἐπακροώμενος, θυμασίως ἀντέπιπτε, καὶ τῶν γερόντων ἐπελαμβάνετο· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Νεοθεαίτητος πολὺ κρείττων τῷ φιλοσόφῳ τῶν μακροῦς ἐχόντων τοὺς πώγωνας ἐλογίζετο· ἀλλ' ὅπερ παίζων ὁ Πλάτων φησὶν, ὁ τῆς ψυχῆς κηρὸς αἴτιος· ἔστι γὰρ ἐν ἐκά- στῳ κηρὸς ὡς περ τύπους δεχόμενος τὰ μαθήματα. Οὐκ ἀκούεις τοῦ ποιητοῦ, κῆρα πολλάκις τὴν ψυχὴν λέγοντος, ἵνα τι καὶ αὐτὸς προσπαίζω μικρόν, ὅπερ ἀπὸ τοῦ κηροῦ παραχθεῖν, πῶθεν

γὰρ ἄλλοθεν; ἀλλ' οὗτος οὐ πᾶσιν ὁμοίως ὑπόκειται, ἀλλὰ τοῖς μὲν ὑγρὸς ἐστὶ καὶ εὐδιάλυτος, τοῖς δέ, στερρὸς τε καὶ συνεστηκώς, τοῖς δὲ ἀπεσκληρῶται καὶ πρὸς ὄντιναοῦν τύπον ἐστὶν ἀνένδοτος· οἱ μὲν οὖν τὸν ὑγρὸν λαχόντες κηρόν, ῥαδίως ἐντυποῦνται τὴν παιδείωσιν, οἱ δὲ τὸν συνεστηκώτα, τούτων μὲν ἔλαττον, μέγα δὲ μέρος τούτοις ὁ χρόνος ἐστὶ πρὸς ἀνάληψιν· οἱ δὲ τὸν τρίτον, μεθ' ὧν σε αὐτὸς τάττοιμι, κτήνεσιν ὅσον εἰς παιδεύωσιν ἀπεικάζονται, μὴθ' ὑπὸ χρόνου, μὴθ' ὑπὸ φύσεως βοηθούμενοι.

Τί οὖν, εἰ ὁ μὲν τὸν ὑγρὸν ἔχων κηρόν, ῥαδίως τοὺς τῆς παιδεύσεως λόγους ἐδέξατο, δεχομένης τῆς φύσεως ὁμολῶς τὰ μαθημάτα, σὺ δὲ τὸν σκληρόν τε καὶ ἄτμητον, μέχρι παντὸς ἀδιατύπτως ἔμεινας, εἰ μὴ που ἐπιπολιόους τινὰς κατεγράψης γραμμὰς, οἷά τινός σοι πέτρας ἐπὶ ποσὸν κοιλανθείσης τῆς φύσεως πρὸς τὴν πολυήμερον τῆς ἀναγνώσεως ἐνδελέχειαν; Εἰ οὖν σὺ μὲν δι' ἀμβλύτητος ὕψεως οὐδέποτε ταῖς ἠλιακαῖς αὐγαῖς ἐνητένισας, χρόνῳ δὲ τινι καὶ μεθύδῳ βραχεῖάν που κατιδεῖν ἀκτίνα ἐνίσχυσας, ὁ δὲ, διὰ ῥώμην τοῦ ὑπτικοῦ πνεύματος ὄλον ἐκ τοῦ εὐθέος τὸν ἥλιον εἰσαδέξατο, οὐ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἐπαινετέος καὶ τιμητέος τῆς φύσεως, ἢ κακίζοιτ' ἂν ὅτι μὴ σοὶ ἀπεικάζετο, καὶ τοῖς σοῖς κρίνεται πάθεισι παρὰ σοὶ τῷ πεπονητότι κριτῇ; Τί δὲ μὴ καὶ Σωκράτην κακίζοις, μᾶλλον τοῦ τῆς φιλοσοφίας τὸν κορυφαῖον ἀποβάλλεις καιροῦ, θες τὰ πλεῖστα τῶν μαθημάτων, μᾶλλον δὲ πάντα νέος ὧν ἀνελέξατο; Ἀριστοτέλην δὲ οὐκ ἀκούεις τὸν παρὰ Πλάτωνι νοῦν, ὅτε τῆς ἐν Ἀκαδημίᾳ μετεἶχε σχολῆς αὐτῷ Πλάτωνι ἀντιλέγοντι, ὃν καὶ πῶλον διὰ τοῦτο χαριεντιζόμενοί τινες κατωνόμαζον; ἀλλ' οὐ δὴ που διὰ τὸν χρόνον οὐκ ἐγκριτέος ὁ ἀνὴρ τῇ φιλοσοφίᾳ, προκριτέος δὲ μᾶλλον καὶ τῇ φύσει πολλὰ χαρίσασατο, ὅτι παιδύθεν αὐτὸν ἐνηγκαλίσασατο· ἀλλ' οὐδὲ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, ἃ μὲν ἐν γῆρα ἐξενηνόχει ἰσχύει καὶ κρατεῖ, ἃ δὲ ἐν

ἀκμαζούσῃ τῇ ἡλικίᾳ ἀπαράδεκτά τισι διὰ τοῦτο γεγόνασιν, οὐδὲ Πορφυρίῳ καὶ Πρόκλῳ τοῖς Πλατωνικοῖς εὐθυνόμενα, τῷ χρόνῳ φαίνονται ἂν ἐγκρινόμενα ἢ ἐλεγχόμενα, ἀλλὰ τῷ λόγῳ καὶ τῷ μὴ ὀρθῶς ἔχειν ἢ κατ' ὀρθὸν φέρεσθαι.

Ζωροάστρην δὲ ποῦ θήσεις τὸν Αἰγύπτιον, ἢ Ἑρμῆν τὸν Τρισμέγιστον, οὓς καὶ φασὶν αὐτοδιδάκτους γενέσθαι, τῆς ψυχῆς μόνης ὡς περ ἕκ τινος κεκρυμμένης φλεβὸς ἀναστομωσάσης αὐτοῖς τὰ μαθήματα; Ἄλλ' οὐ δ' αἰ μικρόβιοι νύμφαι, εἰ δεῖ πιστεύειν τῷ Πλάτωνι, δι' ἃς τὸ νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικὸν τῷ τοῦ ἀνθρώπου ὄρω προστέθεται, διαδόσιμον ἔσχον τὴν γνῶσιν ἑτέροις σοφοῖς ὀμιλήσασσι, ἀλλ' Ὀμηρίδας ὁ φασὶν αὐτοφρεῖς αὐτὰς γεγενῆσθαι.

Ἄλλ' οὐ δεκτέ σοι ταῦτα, καὶ διὰ τοῦτό σε καὶ πάλιν γελάσομεν, τὸ καλὸν γέννημα ἀντί σου τοῦ πατρὸς θυμῆρες καὶ ψυχαγωγὸν ἔχοντες, ἔοικε γάρ σου τῷ χαρακτῆρι καὶ ὡς ἀληθῶς τοῦ πατρὸς ἔστιν· ἢ τε γὰρ συνθήκη τῶν λέξεων, πῶς γὰρ ἂν ἄλλως εἴποιμι, βαβαὶ τῆς ἀναρμοστίας καὶ τῆς τραχύτητος! ἢ τε τῆς φράσεως ἐρμηνεῖς, ὡς λίαν δυσχαθής τις καὶ γενηρά, καὶ τοῖς παρείοις προσσοικυῖται παρὰ πολὺ ὄφρσι, παχεῖ τῷ ὄλκῳ κινουμένη καὶ ἐπαχθεῖ λίαν τῷ ἐπισύρματι, ὡς λίαν δὲ καὶ τοῖς σχήμασι κεκαλλώπισται! Ἑλλήνων παῖδες μὴ μέγα φρονεῖτωσαν τὴν ὕλην εὐρόντες, ἢ | ἀναπλάσαντες, καὶ μόνην ἄποσον, φ. 150'. ἄποιον, ἀνείδεόν τε καὶ ἀσχημάτιστον ἀποφάναντες, καὶ μὴ ὄν μὲν, ὄν δὲ ὅμως, τὸ μὲν, κατὰ τὴν ἐντελέχειαν, τὸ δέ, κατὰ τὴν ταύτης πρόοδον· ἰδοὺ γὰρ αὐτομάτως ἑτέραν ἡμῖν ὕλην ἔδειξεν ὁ κειρὸς, τὸ τοῦ ὄριστοῦ σύγγραμμμ, ὕλην ὡς ἀληθῶς καὶ ὑλῶδους νοὸς ὑλικώτερον γέννημα, ιδέας ἄτερ καὶ σχήματος, καὶ μορφῆς ἀλλότριον τεχνικῆς· πῶς ἂν σου τὸ καλὸν ἐκφράσαιμι φρόνημα, μᾶλλον δὲ πῶς ἂν τὴν τούτου ἀκοὴν διαφύγοιμι, ἐκ διαμέτρου μὲν τοῖς σειρηνίοις ἔχουσιν μέλεσι, τὸ δ' αὐτὸ ἀποτελεσμα; αἱ μὲν γὰρ τῷ ἔδει διαφθεύουσιν, ἢ

δέ, τῷ ἀηδεῖ θανατοῦ τὸν ἀκροατὴν· ὄνειος γάρ τις ὡς ἀληθῶς ἐστὶν ὁ ὀγκηθμός, ἢ εἴ τι βραθυμότερόν τε καὶ ἐπαχθέστερον.

Ἐρωγένης μὲν οὖν ὁ ῥήτωρ τὴν ῥητορικὴν τέχνην διοργανούμενος, παραδείγματι πανταχοῦ τοῦ πῶς δεῖ ταῖς τέχνας ἢ ταῖς οἰκονομίαις κεχρησθαι, τῷ Δημοσθένει ἐχρήσατο· ἐγὼ δέ, εἰ μὴ φορτικὸς ὑμῖν ὦ νέοι, δόξαιμι τῷ τεχνικῷ ἀντεπιδεικνόμενος, ῥητορικὴν μὲν ἐτέραν ἐκθήσομαι, παράδειγμα δὲ καινὸν ὡς ἀληθῶς τοῦ πῶς δεῖ γράφειν τὸν τούτου λόγον ἐκθήσομαι, ἔν εκ τε τῆς θέσεως τῶν Δημοσθενικῶν παραδειγμάτων, ἔκ τε τῆς ἀναιρέσεως τῶν τοῦ Ὀρρυδᾶ παραληρημάτων, ἄριστα ὑμῖν προτῆ τὰ τῆς μαθήσεως. Εἰ δέ τις οὕτως ἔχων φύσεώς τε ὁμοῦ καὶ μαθήσεως, συγγράμματά τινα κατὰ Δημοσθένους συντίθῃσι, δότε γάρ μοι πρὸς τὸν καιρόν τι φθέγγασθαι, ὅτε καὶ τὸν Αἰσχίνην ἐρευνήσαντες οὐχ εὐρήσομεν, οὐ παράφορος ὡς ἀληθῶς καὶ μαινόμενος; ἀλλ' εἰ μὲν τῶν ἄρτι ἀκμαζόντων ὁ συγγραφεὺς ἦν, συγγνώμην ἂν διὰ τὸν χρόνον δεδώκαμεν· ἐπεὶ δὲ τῶν καταλυσάντων ἐστὶ, τὸ φιλότιμον αὐτὸς καταλελυκώς, οὐδὲ γὰρ προσεκτήσατο, οὐκ εἰς βάραθρον ὠθήσαι χρεών; Καὶ εἰ μὲν τοῖς πολιτικοῖς ἐξητάζετο πράγμασιν, εἶτα οἷα εἰκός, ζήλω τοῦ ἀντιτέχνου δικφιλοτιμούμενος τοῖς τοιοῦτοις ἐλέχρητο λόγοις, οὐκ ἂν τις ἴσως κατέκρινεν, ἢ οὐ πικρῶς ἐχγλέπηεν· ἐπεὶ δὲ πόρρω καὶ νόμων καὶ δικαστηρίων, ὡς μέχρι τινὸς ἐδόκει πεποίηκας ἐκυτὸν καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς Ναζιραίοις φέρων ἐαυτὸν συνηρίθμησας, ἔπειτα ὡς περ νῦξ ἀρξάμενος τῶν πολιτικῶν βρακαίων ἐάλω, καὶ γραφὰς ἐξεννοχένας ὕβρεων, καὶ βασιλικοῖς ἀντιπίπτειν θεσπίσμασιν, οὐκ ἂν τις εὖ φρονῶν καὶ ἐν εἰδώλῳ καὶ σκιᾷ τιμωρήσαιτο, ὕβρεσι πλύνων καὶ ἐπεγγελῶν καὶ εἰκότα ἀντισυγγράφων; Εἰς ταῦτά σου τὸν νοῦν οἱ περὶ Σισόην καὶ Ἀγάθωνα προετρέψαντο; ταῦτά σε οἱ ἐν τῇ σκῆτι καὶ ἐν τῷ Σινᾷ ἐξεπαίδευσαν μοναχοί; ὦν σὺ τὴν ἀναχώρησιν μιμησάμενος, τὸν βίον οὐ παρεζήλωσας, μᾶλλον δὲ ἐκείνον μὲν

ἔπαιξας ἀκριβῶς, ἀλλ' οὐκ ἀκριβῶς τοῦτον δὲ ἐμίσησας; οὕτως ὁ τοῦ Κυρίου παιδευόμενος; ὀπότερον βούλει, εἴτε τὸν τῆς σικιαῖ, εἴτε τὸν τῆς ἀληθείας, προσθήσω δὲ καὶ τρίτον τουτονὶ τὸν πολιτικόν· ὧν ὁ μὲν, οὐχ ὑβρίζειν ὄλωσ ἔξ, ὁ δὲ καὶ πλέον προστίθῃσιν, ὡς περ κἂν τοῖς ἄλλοις εἴωθεν, ὁ δὲ, καὶ προστιμᾶται τὸν ὑβριστήν. Σὺ δὲ γε ὦ λῶστε, καὶ τὴν μὴν σικιόνα τυρθείς, ἀντιπαρέσχεσ καὶ τὴν ἐτέραν τῷ παίοντι, ἢ παρεκάλεσας ὑβρισθείς, ἢ βλασφημηθείς ἀντευλόγησας; ὡς τε καὶ ὕβρεως ἄρχῃ, καὶ οὐδὲ νεώτερος ὢν, ὅ φησιν ὁ ποιητῆς αἰνιττόμενος, ἀλλ' ὑπὲρ τὴν γηράσασαν ἔλαφον, καὶ ταῦτα πρὸς οὐ διενεχθέντα σοι πάποτε, οὐκ ἐν δίκαις, οὐκ ἐν βουλαῖς, οὐκ ἐν κοινοῖς, οὐκ ἐν ἰδίοις; οὐδὲ τοῦτο μὲν γὰρ ἀκατηγόρητον, εἶχε δὲ τινα ὁ λόγος ἀπολογίην.

Ὅθεν δῆλον ὡς τοῦ θρόνου τούτῳ ἐβάσκηνας, καὶ τῆς κοινης κρίσεως καὶ τῆς ὑπὲρ σὲ εὐδοκιμήσεως· ἐβούλου γὰρ αὐτὸς προκαθῆσθαι τοῦ βήματος, καὶ τὴν νομικὴν ἐπιδείξασθαι τέχνην ὅση τε καὶ ἦτις ἐστίν· ὡς λίαν ἀτυχῶ εὐτυχῶν, ὅτι σε μὴ προκαθήμενον εἶδον, ἐν ταύτῳ δὲ καὶ παιζόμενον οἶα μαινόμενον· ὁ γὰρ τῆς μιᾶς πολλάκις λέξεως ἀπολύων τὸ ἡμισυ, καὶ τοὺς οἴκοθεν λογισμοὺς οὐς πολλάκις διεμελέτησας προφέρειν ἀδυνατῶν, τί ἂν ἐποίησας αἰτίας τῶν κεφαλαίων καὶ λογισμοὺς ἀπαιτούμενος καὶ ἀντινομιῶν συμβιβάσεις, καὶ ταῦτα μὲν ἐπ' οὐδεμιᾶς ἀναβολῆς, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς τοῖς ζητήμασιν; οἶδ' ὡς ἀνέχαινες μὲν ἂν πολλάκις, προήνεγκας δὲ οὐδὲν πλὴν τοῦ πνεύματος. Ἄλλ' αὐθις ἀτυχῆσας εὐτύχησα, ὅτι μὴ κρίσις τοῦ ἐμοῦ βασιλέως ἠλέγηται τοῖς πράγμασιν· οἶα δὲ καὶ τὰ τοῦ λόγου; νῦν γὰρ αὐτὸς εὐθυνέσθω, ὃς βασιλέως ἐπαγγειλάμενος ἔπαινον, καὶ τοῦτον ὑπόθεσιν ἐκαυτῷ προστησάμενος, αὐτῆς τε τῆς ἐπαγγελίας πάσης μικροῦ δεῖν ἐπελάθετο, καὶ ψόγον ἀντ' ἐγκωμίου παρὰ τὴν ὑπόσχεσιν ἐξηρεύξατο· ὡς λίαν τοὺς ῥητορικῶς νόμους ἠκριβώσας καὶ μετὰ δεινότητος ἄπτη τῶν ὑπο-

θέσεων· λεληθότως τε καὶ ὁμαλῶς μεταβαίνεις ἀφ' ἐτέρων εἰς ἕτερα, καὶ μάλιστα ἔνθα καὶ τις δεινὸς ἀντικρούσειεν ὡς κατηναγκᾶσθαι δοκεῖν ὑπὸ τοῦ λόγου, καὶ οὐχὶ οἰκείαν εἶναι ὁρμὴν τὴν μετάβασιν· ὅς γε τοὺς ἐπαίνους ἀφείς, οὐδὲν δέον ἐπὶ τοὺς ψόγους χωρεῖς, μὴ προοικονομήσας τὴν εἰσβολὴν, μὴ προκαταστησάμενος, μὴ διηγητικὸν προοίμιον προστησάμενος, ἀλλ' εὐθύς ἀπὸ τῆς ἐφάας εἰς τὴν ἐσπέραν τραπεῖς, ὡς μὴ δεηθῆναι μεσουρανήσεως; Πῶς δέ σε καὶ τοῦτο διέλαθεν ἐν μέσῳ προκείμενον, ὡς διὰ μέσου τοῦ Νομοφύλακος ὁ ψόγος πρὸς τὸν ψηφισάμενον ἀναφέρεται; εἰ μὲν γὰρ ἄνευ ψήφου καὶ συναινέσεως, οἷζ δὴ τύραννος οὗτος πολιορκήσας τὰ κοινά, τοῦ διδασκαλικοῦ θρόνου ἐκράτησεν, εἶχεν ἂν πῶς λόγον ὁ λόγος· ἐπεὶ δὲ μᾶλλον οὗτος ἐτυραννήθη, δεδούσθω γὰρ οὕτω λέγειν τοῦ βασιλέως κατανγκάσαντος, οὐ μᾶλλον ἐκείνου ὁ ψόγος ἢ τοῦ Νομοφύλακος ἄπτεται; ἐγκωμιμάζεται δέ τις ἐξ ὧν αὐτὸς πεποίηκε μάλιστα, ἢ ἐξ ὧν ὁ πατήρ, ἢ ὁ πάππος εἰργάσαντο; δῆλον γὰρ ὡς ἐκεῖνα μὲν φιλοτιμίας ἔχει τοῦ γένους, ταῦτα δὲ αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν τὸν ἐπαινούμενον δείκνυσι.

Συλλόγισαι οὖν, σὺ γὰρ αἴτιος τοῦ συλλογισμοῦ, οἷζ σοι ὁ αὐτοκράτωρ καθύβρισται! Τί δέ σοι καὶ ἡ πολλὴ φλυαρία τοῦ λόγου βούλεται, καὶ ἡ ἄλογος ἐκείνη σκηνή, ἣν τελεστικῶς καὶ μυστηριωδῶς τῷ λόγῳ συνέπηξας; τίς ἢ προσαγομένη μήτηρ ἄνευ τοῦ σχήματος καὶ τὸ ἀρτιγενές βρέφος, ἣν αὐτὸς τῷ λόγῳ ἐμαίευσας, καὶ ὁ καινὸς δρόμος, καὶ ἡ τῆς τεκούσης ὑπόληψις, καὶ τᾶλλα τῶν ληρημάτων ■ μόνος αὐτὸς ἐξήγησαι ὁ καινὸς τῷ ὄντι δραματουργός; ἐγὼ δὲ κλείσω τὰ ὦτα, ὡς μὴ φλυαροῦντος ἐπακροᾶσθαι. Ἄλλα ταῦτα μὲν ἐατέον ὡς δεῖ μὴ ληρεῖν,

φ. 151. ὡς ληρωδίας πάσης ἐπέκειναι· ἐπὶ δὲ | τὸν θαυμάσιόν σου ἰτέον συλλογισμὸν ὃν καὶ σφραγίδα τοῦ λόγου πεποίηκας. Εἰ μὲν γὰρ ὁ Νομοφύλαξ φῆς λόγοις ἀνθρωπίνους καὶ τῇ κοινῇ φύσει οὐχ ὑπέκειται, ῥαδίως τοὺς νόμους μεμαθηκώς, ὁ δὲ σαρκωθεῖς

λόγος ὑπόκειται πλάσιν δεξάμενος καὶ μορφὴν, ἄρα, καὶ πάλιν αὐτὸς εἶπε τὸ συμπέρασμα, τοῦ Θεοῦ μείζων ὁ Νομοφύλαξ καθέστηκεν, ὁ ὑπὲρ φύσιν τοῦ κατὰ φύσιν· ἄρ' οὖν ὦ βέλτιστε, καὶ πᾶν ὃ τὴν φύσιν ἐνίκησε, τοῦτο καὶ τὸν σαρκωθέντα ὑπερηκόντισε; ὦρα οὖν σοὶ ἐπανιστᾶν τὴν κτίσιν τῷ κτίσαντι, μᾶλλον δὲ ὑπερκιστᾶν τε θάλασσαν διαιρουμένην διχῆ, καὶ ἰσταμένην τὴν ῥύσιν οἷα τειχίον, ποταμὸν ἐπαναστραφέντα, πῦρ λεπτοῦμενον ἀπτόμενον σώματος, φυλάττον δὲ τοῦτο ἀδάπανον, ἀκρότομον πέτραν ὕδωρ πηγάζουσιν ἄφθονον, καὶ ξύλω γλυκινομένην ὑδάτων πικρίαν, καὶ τούτῳ αὔθις ἐλκόμενον σίδηρον. Εἰ οὖν παρὰ φύσιν μὲν ἴτατο τὸ ῥυτόν, καὶ ὁ ποταμὸς ἀνεστρέφετο, καὶ ἡ τοῦ πυρὸς φύσις οὐκ ἔφλεγε, καὶ ἡ ἀκρότομος τὰς πηγὰς ἤφριε, καὶ τὸ ξύλον ὧδε μὲν τὴν πικρίαν ἐγλύκαιεν, ἐκείσε δὲ τὴν βραρεῖν φύσιν ἐκούφιζεν, ὁ δὲ σαρκωθείς λόγος κατὰ φύσιν ἐμορφοῦτο καὶ διεπλάττετο ὑπὲρ ἐκεῖνα, σοὶ δὲ λογιζέσθω ἡ βλασφημία, τὰ τὴν φύσιν νικήσαντα κτίσματα· ἀλλ' οὐθ' ὃ τὴν φύσιν ἠγνόησε, τοῦτο καὶ τὸν τῆς φύσεως ὑπερῆρε δημιουργόν, οὐθ' ὁ Νομοφύλαξ τοὺς ὅρους ὑπερανέδη τῆς φύσεως· οὐ γάρ, εἰ ὁ μὲν, μᾶλλον τῶν μαθημάτων ἀντιλαμβάνεται, ὅξεϊαν ἔχων τὴν νόησιν, ὁ δὲ, ἦττον, ἀμβλυώπως πρὸς τὰς μαθήσεις ἐρχόμενος, παρὰ τοῦτο ὁ μὲν, οἶδε τὴν φύσιν, ὁ δὲ, ταύτην ἐνίκησεν, ἀλλ' ὁ μὲν, λεπτοτέρην ταύτην ἐκτήσατο, τοῦ φανταστικοῦ πνεύματος ἀερώδους ὑποκειμένου αὐτῷ, ὁ δὲ, παχεῖαν αὐτὴν ἐδυτύχησε, καὶ περιττότερον τὸν ἐγάφαλον. Τοῦτο γὰρ ὑπὲρ φύσιν, ὦ βέλτιστε· τοῦτό ἐστιν ὅταν ὡς ἐν εἰκόνι τῶν ἐπ' εὐθείας φερομένων σωμάτων, τὸ μὲν κάτω πεφυκὸς φέρεσθαι μετρωρισθείη πως πρὸς τὸ ἄναντες, ἐξ οικείας ἀρχῆς, τὸ δ' ἄνω λαχὸν τὴν κίνησιν, οὕτω πάλιν κατενεχθείη· εἰ δὲ τῶν ἄνω φερομένων ἢ κάτω, τὰ μὲν, μᾶλλον ἄνω ἢ κάτω κινεῖται, τὰ δὲ ἦττονα, αὐτὸ τοῦτο ἐνεργεῖ· οὐ παρὰ τοῦτο, τὰ μὲν, τὴν φύσιν οἶδε, τὰ δὲ, ἠγνόησεν· ἀλλὰ παρὰ τὴν φύσιν,

τὰ μὲν, μέχρι τινὸς ἵσταται βαρυνόμενα, τὰ δέ, ἐπὶ τὸ κέντρον ἐλθεῖν ἐπείγεται· καὶ τὰ μὲν, ὄρον τῆς ἐκυτῶν κινήσεως τὴν τοῦ ἀέρος σφαιρῶν ἐπίσταται, τὰ δέ, πρὸς τὸν αἰθέρα ἐπείγεται.

Εἰ μὲν οὖν τῆς καθ' ἡμᾶς φύσεως τὴν γνῶσιν ἐχούσης διὰ μαθήσεως, ὁ Νομοφύλαξ ἄνευ ἐκείνης ταύτην ἐκτήσατο, τὸ ὑπὲρ φύσιν αὐτῷ προσμαρτυρῶ καὶ αὐτός· εἰ δὲ νοῦν εὐτυχήσεως ὀξύν, ὀξέως τὴν παιδείου ἀνελέξατο, παρὰ τοῦτο δῶσω τούτῳ τὸ ὑπὲρ φύσιν, ὃς γε μᾶλλον τὴν φύσιν ἐσχῆκε συνεργήσασαν; ἀλλ' ὑπὲρ φύσιν μὲν αὐτὸν ἂν εἴποιμι, τὴν σὴν δὲ καὶ οὐχὶ τὴν ἐμήν ἴσως, εἰ δὲ καὶ τὴν ἐμήν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν κοινήν. Σὺ δὲ ἀμούσως πάνυ καὶ ἀμαθῶς τὸν τι τῶν ὑπὲρ φύσιν οικονομουμένων νικήσαντα, καὶ τὴν φύσιν αὐτὴν συμπεραίνῃ νενικηκέναι, ἣ καὶ αὐτὸν τὸν πλάστην τῆς φύσεως· καὶ κινὸν οὐδὲν λέγεις, ὃς γε μὴ ὅτι φύσις ἐστὶν ἐπίστασις, πότερον ἢ ὕλη, ἣ τὸ εἶδος; ὅτι κυρίως τὸ εἶδος· ἐντεῦθεν γὰρ ὀρίζομεθα· καὶ πότερον, τὸ φυσικὸν ἢ τὸ τεχνητόν; ὅτι τὸ φυσικόν, ἐπὶ γὰρ τοῦ λοιποῦ ἢ ὕλη μᾶλλον ἔχει τὸ κύρος· καὶ ὅτι ἀρχὴ ἐστὶν ἡρεμίας τε καὶ κινήσεως· καὶ τᾶλλα τῶν Ἀριστοτέλους φυσικῶν θεωρημάτων, ἃ μὴ δὲ ψιλῶς οἴμαι ἀκηροῦναι σε πώποτε· τί δὲ βούλεται καὶ ἡ καινὴ σύγκρισις, ἄλλου πρὸς ἄλλο παραβαλλομένου καὶ οὐ κατὰ λόγον συγκρίσεως; Εἰ γὰρ ὁ μὲν Νομοφύλαξ ὑπὲρ φύσιν ἐστί, μὴ διὰ πολλοῦ χρόνου τοὺς νόμους μεμαθηκώς, ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ υἱὸς κατὰ φύσιν πλασθεὶς ἅμα καὶ μορφωθείς, ἄρα τι συμπεραίνεται· ἔδει γὰρ οὕτως εἰπεῖν· εἰ ὁ μὲν, διὰ πλείστου, ὁ δέ, δι' ἐλαχίστου πάνυ· ἢ, εἰ μὴ οὕτως, ἐκείνως· εἰ ὁ μὲν, ἐπλάσθη, ὁ δέ, αὐτομάτως μεμρφωτο· ἢ γὰρ τὴν πλάσιν πρὸς τὴν πλάσιν ἐξέταζεν, ἢ τὴν μάθησιν πρὸς τὴν μάθησιν· εἰ δὲ μὴ, ἀντισυλλογίσομαί σοι ἐγὼ κατὰ τὴν σὴν πρόθεσιν· εἰ ὁ Κύριος πλαττόμενος μὲν καὶ μορφούμενος οἶδε τὴν φύσιν, συλλαμβανόμενος δὲ καὶ γεννώμενος οὐκ ἐπί-

συχται, ὑπὲρ φύσιν ἅμα ὁ αὐτὸς καὶ κατὰ φύσιν ἐστίν, ἀλλ' οὐχ ἅμα, ἦτοι κατὰ ταῦτό, ἀλλὰ κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο.

Εἰ μὲν οὖν δεῖξεις ὡς ὁ μὲν Νομοφύλαξ πρὸ τῆς πολιᾶς τὴν γνῶσιν τῶν νόμων ἐπήνησεν, ἡ δὲ αὐτοσοφία καὶ βραδεῖα πῶς πρὸς τὴν μάθησιν ἀπαντήσασα ἐν ἐσχάτῃ γῆρει μόλις κατέλαβεν, οὐδ' οὕτω μὲν νικήσεις· ἐγὼ γὰρ αὖθις τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τῆς φύσεως· ὅμως δέ σοι τὰ τῆς συγκρίσεως ἔρρωται· εἰ δ' ἐστένωτό σοι τὰ τῆς ἀποδείξεως, πῶς οὐχὶ πλατεῖά μοι ἡ νίκη ἐστίν; Εἰ δὲ τρικλονταετῆς βεβάπτισται, πρὸ τοῦ βαπτίσματος δὲ τὸ ἱερὸν κατέχων ἐδίδασκεν, ὅτε καὶ παρὰ τῆς μητρὸς ζητούμενος οὐχ εὐρίσκετό, πῶς οὐχὶ πρὸ τῆς τοιαύτης ἡλικίας τὴν γνῶσιν ἔχειν ἀποδεικνύμενος, παρὰ σοῦ τε τὸ κατὰ φύσιν προσμαρτυρούμενος, αὐτὸ τοῦτο προσμαρτυρήσεις καὶ τῷ Νομοφύλακι, ὅς καὶ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπερανέβη; καὶ εἰκὸς γε ὦ βέλτιστε, ἐλευθεριωτέραν γὰρ τὴν φύσιν καὶ κατὰ ἀνθρώπινον ὁ Χριστὸς ἔσχηκεν.

Εἴτε οὖν τὸ ὑπὲρ φύσιν συγχωρηθεῖν τῷ Νομοφύλακι, ἄλογον τὸ συμπέρασμα· οὐ γὰρ διὰ τοῦτο τοῦ τῆ φύσει δουλεύσαντος δι' οἰκονομίαν ὑπερανέστηκεν, εἴτε μὴ τοῦτο δοθεῖν, ἔτι γε μᾶλλον ὁ ἄτεχνός σοι συλλογισμὸς διαπέπτωκε, καὶ ἐξ ὑπερδεξίων ἐκατέρωθεν βέβληται. Ἀμφιβόλου δὲ καὶ τοῦ περὶ τῆς πλάσεως ὄντος λόγου, καὶ πλείστων λογίων καὶ μάλιστα τῶν τοῦ πνεύματος ἐνταῦθα διαμφισθητησάντων, καὶ τῶν μὲν, τοῖς κατὰ μικρὸν δεξαμένων πλάσιν καὶ διαμόρφωσιν, τῶν δέ, τὴν ἀθρόαν καὶ ἄμεσον· εἰκὸς γὰρ μὴ τοῖς πέρασι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ μεσότητι τὴν φύσιν ὑπερναβῆναι τὸν Κύριον, καὶ τὴν τοῦ πρώτου Ἀδάμ. μιμήσασθαι σύστασιν· ἐπεὶ δὲ καὶ δι' ἐκεῖνον ἐχρημάτισε δεύτερος, διατὶ σὺ τὸ τοῖς θεοφόροις πατράσιν ἀμφιβαλλόμενον ὡς κοινὴν ἔννοιαν παρεδέξω καὶ ἀναμφίβολον, καὶ τὸν σὸν ἐντεῦθεν συλλογισμὸν κρατύνειν ᾧήθης, ὅς τῷ ἀντιπίπτοντι λόγῳ εὐφυῶς καταβέβληται, καὶ ἀδιασίστου μεμενη-

κότος τοῦ ἐρείσματος, πῶς καὶ σὺ συλλογισμοὺς πλέκειν ἐτόλμησας; ἐξ οἷων ὠρμημένοις φωνῶν, ποίοις ὁμιλήσας γένεσιν, ἢ λόγοις ἀπλοῖς, ἢ ταῖς τούτων διαφοραῖς, πότε δὲ τὴν μέθοδον τούτων κτησάμενος; ἀπόκριναί μοι, τίς ὄρος συλλογισμοῦ, καὶ πόσαι τούτων διαφοραὶ, καὶ τίς μὲν ὁ ἀληθῆς τε καὶ ἀποδει-
 φ. 151' κτικός, τίς δὲ ὁ διαλεκτικός, τίς δὲ ὁ σοφιστικός; καὶ πότερον|, περὶ τὴν ὕλην, ἢ τὸ εἶδος, ἢ τὸ σχῆμα, ὁ μὲν ἀναμαρτήτως ἀποδεικνύει, ὁ δὲ ἄξιός, ὁ δὲ ψεύσεται, ὁ δὲ πρὸς τῆς ποίως ἐστὶ τάξεως;

Νῦν γὰρ ἂν ἀπολογήσῃ ἀπολελυμένος τοῦ σώματος, ἢ ὅτε τὴν γλῶτταν ἐκέκτησο, ἢν ἀργότερον ἐκίνεις, ἢ τὸν ἐκ κόπρου πόλον? ὁ κάρθραρος· δέδοικα δὲ μὴ καὶ τῇ ψυχῇ σου ὁ μέγας τῆς ἀφωνίας βοῦς ἐπικάθηται, ἢ τῆς ἀνοίας εἰπεῖν οικειότερον ἀναπεπλησμένης τῆς τοῦ σώματος φύσεως, καὶ συμμεταβληθῆσθαι τούτῳ πρὸς τὸ ἀργὸν καὶ ἀνόητον· καὶ οὐκ ἐμὸν τὸ δόγμα, Πλάτωνος δὲ καὶ Σωκράτους, εἴ γε τῷ Φιλόδωμιν καθωμίλησας· ἔδει μὲν, εἴποι τις ἂν τοῦ μηκέτ' ὄντος φείσασθαι, καὶ μὴ σκιμαχεῖν ἀτεχνῶς, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἐξιτήριο, ὃ λῶστε, ὁ προπεμπτήριος· οὐ γὰρ ὁ ἀνθυπενεγκὼν κακίζοιτ' ἂν, ἀλλ' ὁ πρῶτως εἰπὼν κακῶς· ἔδει δὲ πάντως πρὸς τὰς ἐπενεχθείσας αἰτίας ἀπολογῆσασθαι, ἵνα μὴ διὰ τῆς σιωπῆς κυρωθεῖη τὰ κατηγορήματα· εἰ δὲ τις ἐκείνου ἀντιποιοῖτο καὶ τῶν ἐκείνου λόγων ὑπερμαχεῖν ἐθέλοι, συνιστάσθω καὶ ὑπεραγωνιζέσθω, καὶ μάλιστα λόγος εἴη ὁ ὑπερμαχόμενος, ἵνα μὴ πάλιν σχεδιάζῃεν καὶ παίζῃεν ἀναγκασθεῖσιν.

Γ.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ.

Δικαστική απόφασις συνταχθεῖσα ὑπὸ Ψελλοῦ?

Τοῦ αὐτοῦ· ὑπόμνημα ἕτερον.

φ. 43^ο.

Τῶν τοῦ πάππου δικαίων ὡς ἐδόκει ἐχόμενος ὁ πρωτοσπαθάριος Ἰωάννης καὶ βεστιαρίτης ὁ Ἰβηρίτζης, ὧν οὐ μετὴν τῷ πατρί, δίκην τινὰ ἀργῶν οἶμι καὶ παιζῶν ἀνεπλάσατο καὶ ἐμόρφωσεν, ἥτις αὐτῷ μὲν τῷ πράγματι ἀνυπόστατος ἦν, σικιὰν δέ τινα καὶ μορφὴν ὑποστάσεως παρ' αὐτοῦ εἴληφε, καὶ ἦν ὡς ἀληθῶς εἰκασμένη τοῖς καθ' ὑπνον φανταζομένοις ἀδὴ τὸ ἄλογον καὶ παθητικὸν τῆς ψυχῆς μέρος ὑφίστησιν· ἐπλάττετο δὲ τὴν ἀνύπαρκτον | κατὰ στάσιν οὕτως ὑπόθεσιν. Τὸ γὰρ προάστειον φ. 44. ἔφασκεν ὃ καλεῖται Βιβάριον, ὁ πάππος αὐτοῦ καὶ ἡ μάμμη διὰ χρυσοβούλλου δωρεᾶς τοῦ μακκαρίτου βασιλέως κῦρ Βασιλείου κτησάμενοι, ἐκεῖνοι μὲν ὡς εἰκὸς ἀμφοτέρω εἶχον καὶ τὸ χρυσοβούλλον καὶ τὸ Βιβάριον, αὐτὸς δὲ θατέρου μὲν καὶ οὐ μᾶλλον ἐβούλετο, τοῦ κτήματος ἀπεστέρηται, θάτερον δὲ καὶ οὐ ἐρᾷ ἔλαττον, κενὸν καὶ ἀνόνητον κέκτηται· καὶ διεῖν ἔλεγε δεῖν γενέσθαι τὸ ἕτερον, ἢ τὸν μαγγλαβίτην Βασιλείον τὸν τοῦ Πικρίδου υἱὸν σὺν τῷ κτήματι καὶ τὸν χρυσοβούλλον λόγον λαβεῖν, καὶ τὴν δεσποτείαν ἔχειν ἀπαρασάλευτον, ἢ παραχωρῆσαι τούτῳ τοῦ κτήματος, καὶ μὴ τὸν μὲν ἔχειν τὴν κτῆσιν, τὸν δὲ τὸ κῦρος τῆς δεσποτείας τῆς κτίσεως.

Τοιαύτη μὲν αὐτῷ ἡ τῆς δίκης εἰσαγωγή, εἰ καὶ μὴ τοιαύτη πρόσωπον γὰρ καὶ μορφὴν τινα κρείττονα ὁ λόγος ἀττικίσας αὐτῇ περιτέθεικεν· ὡς γὰρ παρὰ τῆς ἐκείνου γλώττης ἐχεῖτο,

ἀνείδεός τις ἐδόκει καὶ δικαστηρίοις καὶ νόμοις παντελῶς ἀπαρδέκτος· ὁ δὲ μαγγλαβίτης Βασίλειος, ταῖς ὀλίγαις ταύταις προτάσεσιν ἀντιθέσεις ἀπεδίδου πλλαπλασίονας, ὡς κτήσαιοτο μὲν ὁ πάππος διὰ δωρεᾶς, τὸ προάστειον, ἀποποιήσαιοτο δὲ διὰ πράσεως, ὡς ὁ ἐκείνου μὲν υἱός, τούτου δὲ πατήρ, τοῦ κτήματος εἰδῶς τὴν ἐκποίησιν ἐφ' ὄλον τὸν βίον ἡσύχασσε, τὴν τοῦ πατρὸς πρᾶξιν αἰδούμενος· ὡς ἐπὶ τῇ πράσει προικῶα δύοσι προέβη τοῦ κτήματος, ὡς ἐπὶ ταύτῃ πράσει αὔθις ἑτέρα, καὶ μετὰ ταύτην ἑτέρα, καὶ αὔθις ἀγὼν περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῷ ἀγῶνι διάλυσις, καὶ πάλιν πράσις ἑτέρα καὶ δικαστικὸν ἐπὶ ταύτῃ δικαίωμα· καὶ ὡς σειρᾶς δίκην ἀλλήλων τὰ πάντα ἔχονται, θάτερον ἡρτημένον θατέρου, καὶ συνωδὰ πάντα ἀλλήλοισι καὶ σύμφωνα, θατέρω θάτερον βεβαιούμενον, καὶ τὸ μὲν ὑποστηρίζον, τὸ δὲ ὑποστηριζόμενον, καὶ τὸ μὲν κρηπίδος ἔχον λόγον καὶ βάσεως, τὸ δὲ οἰκοδομῆς καὶ ὑψώσεως, καὶ ὡς εἶπού τι διὰ μέσου νενόσηκε, δι' ἑτέρας πράξεως τεθεράπεται. Καὶ ἡ μὲν γλῶττα ἔλεγε ταῦτα, ἡ δὲ χεὶρ σφάκελλον ἐπεδίδου δικαιωμάτων, τὴν τομὴν πᾶσαν τῆς ἀντιθέσεως αὐτοῖς σημαίνοντων τοῖς γράμμασιν, ἃ καὶ διεξιέναι καθεξῆς ἀναγκαῖον.

Καὶ ἵνα κεφαλαιώδεις ποιήσωμεν τὰς ἐπιτομάς, καὶ μὴ καθεύκαστον ἐν μέρει διεξιόντες ταῖς μακρηγορίαις κόπτωμεν τὸν ἀκούοντα, τὸ μὲν εἶχε τὸν πρωτοσπαθῆριον ἐκείνον Στέφανον τὸν Ἰβηρίτζην τὸν τοῦ ἐγκαλέσαντος πάππον πωλοῦντα τὸ κτῆμα Μιχαὴλ τῷ ἀδελφῷ Λέοντος κουβουκλεισίου κατὰ τὸν ὀκτώβριον μῆνα τῆς ια' ἰνδικτιῶνος τοῦ ςϑθ' ἔτους, μεθ' οὗ καὶ ἀποδείξις ἦν αὐτοῦ ἀποληπτικὴ τῆς τοῦ πεπραμένου τιμῆς· ἐν ἀμφοτέροις δὲ, τῷ μὲν, ἐπέγραψα, τῷ δὲ, ὑπέγραψα, αὐτὸς δὲ ὁ πωλήσας καὶ τὸ τοῦ προθέντος ἀπολαβὼν τίμημα. Συνεκρίθη δὲ καὶ τὰ γράμματα πρὸς ἄλληλα, αὐτοῦ δὲ τοῦ ἐγκαλέσαντος τοῦτο προτειναμένου, καὶ ἦν ἡ ὁμοίότης ἀπαράλλακτος· οὐ γὰρ μόνον ὁ αὐτὸς χαρακτῆρ τοῖς γράμμασιν ἐπε-

φρίνετο, οὐδὲ τὸ αὐτὸ ἰδίωμα τῆς χειρὸς, ἀλλὰ καὶ ἡ παρὰ τὸν κανόνα γραφή ἢ αὐτὴ, καὶ ἦν τις ὀρθογραφία ἐν μὴ ὀρθογραφίᾳ· ὡς περ γὰρ οἱ τὸν ὑξύρυγχον ἢ στρογγύλον χαρακτῆρα ἐπιτηδευσάμενοι ἢ αὐτοματίσαντες, τὸν αὐτὸν ἀεὶ ἐπισημαίνονται γράφοντες, οὕτω δὴ καὶ ἡ τοῦ ὑπογράψαντος χεὶρ, ὡς πέρ τινα ἰδιάζοντα χαρακτῆρα τῆς ιδιωτίας, ἴσον πρὸς ἑαυτὸν καὶ σύμφωνον ἐφυλάξατο.

Καὶ ταῦτα μὲν τοιαῦτα τὰ ἔγγραφα· ἕτερον δὲ νομίμου συναφείας συμβόλαιον ἦν, αὐτοῦ δὴ τοῦ ἡγορακότος Μιχαὴλ συνάψαντος ἀνδρὶ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Μαρίαν, καὶ δεδωκότος εἰς προΐα αὐτὸ δὴ τὸ τεθρυλλημένον προάστειον· ἄλλο δὲ εἶχε, τὴν τοῦ πρωτοσπαθαρίου Στεφάνου τοῦ Ἰθρηίτζη γαμετὴν μετὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς τελευτὴν ἐπικυροῦσαν τῇ τοῦ Μιχαὴλ θυγατρὶ ἢ ἐπροικίσθη τὸ κτήμα, τὴν τοῦ ἀνδρὸς πράσιν, ἣν πρὸς τὸν ἐκείνης πατέρα πεποίηκε· χρόνος δὲ τούτῳ τῷ δικαίωματι ὁ σφακ'· καὶ ἕτερον, αὐτὴν τὴν Μαρίαν ἅμα τῷ οἰκείῳ ἀνδρὶ διαπωλῆσασαν τοῦτο τῷ τοῦ μαγγλαβίτη πατρὶ τῷ Πικριδῆ· καὶ ἐπεὶ τοῦτο ἐνόσει, ἑτέρῳ δικαίωματι τὸ νοσοῦν τεθεράπευτο· αὐτὴ γὰρ ἢ πρὸς τὴν πράσιν παρανομήσασα, καὶ διὰ τὸν βοηθοῦντα νόμον εἰς τὴν ἀνάληψιν δικαιομένη τοῦ κτήματος, ἀγῶνα μὲν δικαστηρίου μετὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀποβίωσιν κατὰ τοῦ Πικριδίου ἐκρότησε, πρηνὴ δὲ ἐξενεχθῆναι ἀπόφασιν νομίσματά τινα παρ' αὐτοῦ λαβοῦσα, καθαρῶς διελύσατο· ἐπὶ δὲ τῇ διαλύσει παρ' αὐτοῦ δὴ τοῦ δικάζοντος ἀπελύθη ὑπόμνημα· μεθ' ἢ αὐτὴ πάλιν δευτέραν ἐνομον πράσιν τοῦ κτήματος πρὸς τὸν αὐτὸν Πικριδὴν ἐζέθετο, μεθ' καὶ ἕτερά φ. 44'.
τινα δικαίωματα προβεβήκασι παρέλκοντα τῇ γραφῇ· τί γὰρ χρὴ εἰς ἀπέραντον γενεαλογεῖν τοὺς τὸ κτήμα διεδεξαμένους, μᾶλλον δὲ ἀπαριθμεῖσθαι τὰ ἔγγραφα; Ἄλλ' ὁ ἐνάγων Ἰθρηίτζης ἐθελοκακῶν [μὲν, εὐφυῶς δὲ τινος ἀντελαμβάνετο πράγματος· ἀναποδίζων γὰρ εἰς τὸν χρόνον καθ' ὃν τὸ χρυσόβουλλον

γένεοτο, καὶ συγχροῶν αὐτὸν τῷ χρόνῳ τῆς πράσεως, ὑποφίαν τινὰ πλαστογραφίας τούτῳ προσέπλαττε· τὸ μὲν γὰρ προάστειον πέπρατο εἰς τὸ 597' ἔτος, ὃ δὲ χρυσοβούλλος λόγος γεγένητο κατὰ τὸ 596'. Ἐπελαμβάνετο οὖν ὁ ἐνάγων τῆς πράσεως ὡς πλαστῆς, πῶς γὰρ ἦν εἰκὸς πωλεῖν τὸν πάππον αὐτοῦ ὃ μήπω διὰ τῆς χρυσοβούλλου δωρεᾶς εἴληφε; καὶ οὐ μικρὰν τινα ταρχάνην καὶ θύρυβον πρσισηγάγε τῷ δικαστηρίῳ, μέχρῃς ἂν ἢ ἀκριβεστέρα τοῦ χρυσοβούλλου ἀνάγκη τὸ ταράττον κατεύνασε· πρηνὴ γὰρ πρὶβῆναι τὸ χρυσοβούλλον, τὸ κτῆμα τῷ Ἰθρηίτζῃ οὐ διὰ χρυσοβούλλου, ἀλλὰ διὰ πιττακίου δεδώρητο κατὰ τὸ 598' ἔτος· μεθὸ δὲ τούτου τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐδέσποσε, προσέθη τὸ χρυσοβούλλον· ἢ δὲ πράσις μέση πως ἦν τῶν διττῶν καὶ διαλλαττουσῶν κατὰ τὸν τρόπον δωρεῶν· καλῶς οὖν ὁ Ἰθρηίτζῆς τὸ κτῆμα ἐπώλησε· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ χρυσοβούλλον μετὰ τὴν τοῦ Ἰθρηος γέγονε τελευταίαν· ὁ γὰρ πατριάρχης ἐκεῖνος ὁ Ξιφίας γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ ὧν τοῦ Ἰθρηος ἐκεῖνου, ἐπεὶ οὗτος μὲν ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο, ἢ δὲ ἐκεῖνου σύμβιος ἔτι τῷ βίῳ περιῆν, ἐπικυρῶν οὗτος τῇ πενθερᾷ, αἰτεῖται τὸν τηνικαῦτα κρατοῦντα ἐπικυρῶσαι ταύτῃ διὰ χρυσοβούλλου δωρεᾶς· τὸ κτῆμα ὃ φθάρσας τῷ ἀνδρὶ ἐχαρίσατο, οὐκ ἀνακιδιάξας ὅτι πέπρακε τοῦτο ὃ τὴν πρώτην εἴληφώς δωρεάν· ὅθεν οὐδ' ὁ χρυσοβούλλος λόγος δύναμιν τινα βοηθοῦσαν τῷ ἐγκλησάντι κέκτηται· οὐ γὰρ μετ' εἰδήσεως ὁ κρατῶν ἐδωρήσατο τὸ ἀλλότριον, ἢ, γὰρ ἂν ἐπεσημήνατο τοῦτο τῇ δωρεᾷ.

Ἐδδει μὲν οὖν τὸν ἐνάγοντα τούτοις ἄπασιν ἐπιστομιθέντα, μηκέτι λόγους ἐκ λόγων ἀμείβειν, μηδ' ἄψ' ἐτέρων ἀκύρων ἐρ' ἕτερα μετὰπηδᾶν ἄκυρα· ἀλλ' ὃ ἐβούλετο, σφόδρα ἐβούλετο· διὰ ταῦτα πᾶσιν ἐχρᾶτο, καὶ πᾶσιν ἐμάχετο, οὐ ζήρει πλήττων, οὐδὲ μαχαίρα τέμνων, οὐδὲ λίθῳ βάλλων τὸν ἀντικαθιστάμενον, ἀλλὰ δακτύλῳ Οἰγγάνων αὐτοῦ· τοιαῦται γὰρ αἱ τῶν ἀντιθέσεων τούτῳ δυνάμεις· ἐν οἷς ὁ μητροπολίτης Ἀγκύρας ἦν οὐκ ἀπροσφό-

ρως μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀφελῶς τῆς δίκης ἀπτόμενος, καὶ ἀρχὴν τῆς δωρεᾶς τὴν χρυσόβουλλον ποιοῦμενος δωρεάν, καὶ τῆ τοῦ ἐνάγοντος φωνῇ ἐν ἄπασι χρώμενος, καὶ ἡ τοῦ Μιχαὴλ θυγάτηρ Μαρία τούτῳ διαλυομένη δῆθεν, μεθ' οὗ διέπρασε καὶ προσμυρτυροῦσα αὐτῷ τὴν δεσποτεῖαν τοῦ κτήματος, καὶ τὰς ἐπὶ τούτῳ ἀγωγὰς αὐτῷ ἐκχωροῦσα· ἡ παρὰ φαῦλον αὐθις τοῦτο θεμένη πρὸς τὸν τοῦ μγγλχβίτου πατέρα περὶ τοῦ αὐτοῦ διελύσατο· καὶ τὴν μὲν δευτέραν διάλυσιν, εἰκὸς διάλυσιν ὀνομάζεσθαι, ἀμφιβολίας παρεμπιπτούσης ἐπὶ τῷ πράγματι, τὴν δὲ πρώτην διάλυσιν, πλάσμα· ἔπαιξε γὰρ αὐτὴν ἡ γυνή, τὸ τοῦ ἀντιδίκου προσωπεῖον ὑποκριναμένη καὶ τὰς ἐκεῖνου μιμησάμενη φωνάς. Πρὸς τούτοις καὶ αὐτὸς ὁ ἐνάγων, ἐνάγων πολλάκις ἦν καὶ ἐπιφωνούμενος, καὶ ψηφίσματα προκομίζων δικασταῖς δικαστῶν· ἐπεὶ οὖν οὐδὲν ἐντεῦθεν ἀπώνατο, ἐπὶ τὴν τελευταίαν κατέφυγεν ἄγκυραν, συστάσεις ἀπαιτῶν τὸν ἀντίδικον, ἡ τῆς πράσεως ἐμφανισθείσης τοῦ πάππου αὐτοῦ, ἡ τοῦ τῆς μάμμης ἐπικυρωτικοῦ δικαιώματος· ἀλλ' ὁ χρόνος αὐτῷ πολὺς μετὰ τὴν πρώτην ἐκποίησην βέων, οὐδὲ εἰσχωγίγιμον ἐποίει τὴν ἀγωγὴν· παρ' ἀμφοτέροις μὲν γὰρ ὡμολογεῖτο κατὰ τὸ 59^θ ἔτος τὴν τοῦ κτήματος γενέσθαι παρὰ τοῦ Ἰθῆρος ἐκποίησην, ὁ δὲ τῆς ἐκποιήσεως τρόπος ἡμφισθητεῖτο· ὁ μὲν γὰρ πράσιν τοῦτο ὠνόμαζε, καὶ αὐτῷ τῷ τῆς πράσεως ἐγγράφῳ τοῦτο ἐπεσφραγίζετο, ὁ δὲ ἐνεχυρίασιν, ἀπλῶς οὕτως διῶχυριζόμενος. Πεντηκοστὸς οὖν τρίτος διαρρέυσας μετὰ τὴν ἐκποίησην χρόνος, ἀπαράδεκτον τὴν τοῦ Ἰθῆρος ἀγωγὴν ἐποίει περὶ τοῦ κτήματος· ὁ δὲ διατεμεῖν τὸν χρόνον πολλὰ μέγα βοῶν, ἐπιφωνήσεως ἐνεράνισεν ἔγγραφα, ὧν τὰ μὲν ἄλλα μετὰ τὴν τριακονταετίαν γεγονότα εὕρισκετο, ἐν δὲ κατὰ τὴν ἐβ' ἰνδικτιῶνα γεγονέναι ἀνεγέγραπτο· ἐνίστατο δὲ οὗτος ταύτην εἶναι καὶ ἦν ὁ ἐν βσιλεῦσιν ἀοίδιμος κῦρ Ρωμανὸς τῆς βασιλείας ἐπείληπτο, ὁ δὲ τότε χρόνος κῆ' ἦν, μεθ' οὗ ἐξεποιήθη παρὰ τοῦ

πάππου τὸ κτήμα. Ἄλλ' ἢ τῶν τριῶν μαρτύρων ὑπογραφῆ ἀνίσχυρον τοιαύτην εἰργάζετο ἐπιφώνησιν· ὁμῶς μὲν τοι κατὰ συγχώρησιν δόντες ἰσχυράν αὐτὴν καὶ ἔννομον εἶναι, πιστώσασθαι ταύτην ἀπαιτοῦμεν τοῖς μάρτυσι, καὶ τηνικαῦτα ἀρχὴν ἀγῶνων ἔχειν περὶ τοῦ κτήματος. Ὁ δὲ οὐχ οἷός τε ἦν ταύτης τὸ βέβαιον παρασχεῖν, ἀλλ' ἦν μέγα βραῶν, καὶ ὄχλον τῷ δικαστηρίῳ ποιῶν, ὡς τῶν ἰδίων ἀποστερούμενος, τῆς τε πράξεως ὡς πεπλασμένης καταψευδόμενος, καὶ τὴν σύστασιν αὐτῆς ἀπι-
 φ. 45. τῶν τὸν ἀντιδικῶν· ἤδει γὰρ ὡς τοῦ μακροῦ χρόνου | τοὺς ἐν αὐτῇ ὑπογράφους ἐξαφανίσαντος μάρτυρας, μετοκλάσειεν οὗτος εἰς τοιοῦτον ἐμπεισεῖν ἀγῶνα καὶ παραχωρήσειε καὶ ἄκων τοῦτο τοῦ κτήματος. Ἄλλ' ὁ μαγγλαβίτης, ἵνα μὴ καὶ αὐτῆς ὑπερήμερος ἢ δίκη γένηται, ἔκοντι χωρεῖ πρὸς ἀγῶνας, καὶ χειμῶνος ὥρα ἀθάτους ὁδοὺς διελθὼν καὶ πολλὴν ἀμειψίας ἤκε κομίζων ἄνδρας τρεῖς, ὧν ὁ μὲν ἐμαρτύρησεν ὅτι παρῆν ἐν τῇ πράξει καὶ αὐτὸ τὸ λογάριον αὐτὸς ἐπεφέρετο, καὶ ὅτι αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς ἐθεάσαστο καὶ τοὺς μάρτυρας ὑπογράφαντας καὶ τὸν πωλήσαντα Ἰβηρα ἐν τῷ γράμματι τῆς πράξεως ἐπιγράφοντα· οἱ δὲ λοιποὶ ἐμαρτύρουν, ὡς αὐτοὶ μὲν τῇ τοιαύτῃ πράξει οὐ παραγένοντο, ἀκούσειαν δὲ τῶν ὑπογράφων μαρτύρων ἐν τῷ ἐπικυρωτικῷ ἐγγράφῳ τὴν τε ὑπογραφὴν πολλὰκις ὁμολογησάντων, καὶ τὴν προτέραν πράσιν καὶ τὴν μετ' ἐκείνην ἐπικύρωσιν ἀληθεῖς τιθεμένων. Ἄλλ' ὁ Ἰβηρ αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς ὑπογράφαντας ἀνιστᾶν ἀπὸ τῶν νεκρῶν καὶ παράγειν κατηνάγκασε τὸν ἀντιδικῶν, τὸν Αἰθωνέα παραιτησάμενος, δέχεσθαι δὲ τούτους, κἄν ἐξ ἡμισείας ἐφθάρησαν καὶ ἀμενηνὰ τυγχάνωσι κάρηνα· ἐπεὶ δὲ πᾶσι προσβάλλων καὶ ῥητοῖς καὶ ἀρήτοις γέλωτα παρὰ πάντων ὠρλίσκενας, τελευταίαν ταύτην ἐξεῖπε φωνήν, ἐπομόσασθαι τὸν μαγγλαβίτην ὡς οὐκ εἶη γινώσκων ὅτι κατ' ἐνεχυρίασιν ἐδόθη παρὰ τοῦ πάππου τῷ Μιχαὴλ ἐκείνῳ τὸ περιβόητον τοῦτο προάστειον, καὶ ἀπιέναι νενικηκότα.

Καὶ ἀπεφήνατο ὁ δικάζων, ὄρκους ἀμφοτέρους παρασχεῖν, τὸν μὲν, ὡς οὐ συκοφαντοίη, τὸν δέ, ὡς οὐκ ἐπίσταται τὴν ἐνεχυρίασιν· προβέβλητο οὖν τὸ θεῖον. Τῶν δὲ ἐπομοσομένων, ὁ μὲν μαγγλαβίτης πρόθυμος ἦν, ὁ δὲ Ἰβηρίτζης μετώκλαζε, τὸν μαγγλαβίτην μόνον ἐπομόσασθαι καταναγκάζων τὸν ἐκδιβάζοντα τὴν ὑπόθεσιν. Ὁ δὲ ἀντεπῆγε τούτῳ τὸν ὄρκον, ὁ δὲ οὐδέτερον προσεδέχετο, δοκῶν ἐντεῦθεν τὴν ἀπόφασιν γενέσθαι ἀνήνυτον, καὶ εἰς χρόνους ἀπεράντους τεταμιεῦσθαι τὴν δίκην.

Ἄλλ' ἄκουσον, ἀπειθέστατε σύ, τί σοι ὁ νόμος βοᾷ· « ὁ ἐπαγαγὼν ὄρκον, καὶ μὴ ὀμνῦς τὸν τῆς συκοφαντίας, ἔοικε τῷ παραχωροῦντι τὸν ὄρκον, καὶ ἐκπίπτει τῆς ἀγωγῆς ». Ἐπεὶ οὖν ἐπήγαγες, σύ δὲ τὸν τῆς συκοφαντίας οὐκ ὤμωσας, ἐκπέπτωκας, κατὰ τὸν νόμον, τῆς ἀγωγῆς· ἀλλὰ καὶ κατὰ συγχώρησιν ἐκ μόνου τούτου καταδεδίκασαι· ἐξ αὐτῆς γὰρ γραμμῆς καὶ οὐκ ἐκ περιόδου κατκλέρισαι· ὅπου γε οὐδὲ εἰσιτητόν σοι τυγχάνει τὸ δικαστήριον, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ χρόνου μετείληψι καὶ περὶ ῥάσας κακουργῶν τὸν ἀγῶνα, καὶ μάτην κόπτων τὰ δικαστήρια· ἀλλὰ τὸ κύκνειον ἐφ' ἡμῖν ἤσας, ἢ μᾶλλον τὸ Κασάνδρειον καὶ λοισίθιον μέλος, τοῦ παρόντος σοι δικιωματος τὴν φωνὴν ἐπικόπτοντος. Ὁ δὲ καὶ συνήθως πιστωθὲν παρ' ἡμῶν ἐπεδόθη, μὴνὶ μαρτίῳ ἰνδικτιῶνος β', ἔτους ςφνζ' (1049).

Δικαστικὴ ἀπόφασις κατὰ Ψελλοῦ.

Σημείωμα.

| Σοφὸν ἄρα τὸ προορᾶν καὶ ὡς ἐνεστῶτι χρῆσθαι τῷ μέλ- φ. 42. λοντι, καὶ τίθεσθαι εὖ τὰ πραττόμενα, τοῦτο δὲ καὶ τῆς θείας ἐγγύς που καθέστηκε φύσεως· ἄνθρωποι δὲ σφαλλόμεθα, τῶν ἐσομένων τὴν γινῶσιν οὐκ ἔχοντες, καὶ πολλοὺς ἀβουλήτοις πε-

ρίπιπτομεν πράγμασι, καὶ πολλάκις οἱ δοκοῦμεν ἐσκέφθαι καλῶς, ἀντέκρουσεν ὡς οὐκ ἂν ᾤθημεν τὸ παρὰ τοῦ μέλλοντος ἄδηλον, καὶ τὸ τοῦ προβουλεύματος ἀσφαλές καὶ ἀκριβές ἀνέτρεψε τοῦ γενησομένου τὸ ἀφανές· τὴν δὲ προοιμιακὴν ταύτην ἐνοιῶν ἢ τῆς ὑποθέσεως ἐρμηνεύσει περιστάσις.

Ὁ εὐλαχέστατος μοναχὸς Μιχαήλ, ὃς τὸ μὲν βεστάρχης γεγονέναι παρὰ βασιλέως εὖρατο, τὸ δὲ φιλοσόφων ὑπατεύειν ἐκεῖθ' ἐν τε καὶ πρὸ ἑαυτοῦ, πολλήν τινα μοῖραν τοῦ λόγου νειμάμενος τῇ ψυχῇ· οὗτος τοιγαροῦν ὁ ἀνὴρ θυγάτριόν τι ἑαυτῷ εἰσποιητὸν τὴν εὐρημίαν πρὸ πολλοῦ θέμενος, τὴν θέσιν εἰς φύσιν μετήλλαξε, καὶ τῷ ὄντι πατρῶν καὶ φυσικῆν περὶ αὐτὸ διάθεσιν ἔσωζε· μὴ γὰρ ὑπόουσης αὐτῷ γονῆς ἄλλοθεν, περὶ τὴν παιδα τὸ τῆς ψυχῆς ἅπαν ἐκίνει φιλότιμον, οὐ τὰ παρόντα μόνον ταύτῃ διατιθέμενος εὖ, ἀλλ' ὅπως ἂν καὶ τῶν μελλόντων κάλλιστα ἔξει πόρρωθεν προνοούμενος· μὴ γὰρ τοὺς τὸν τῆς ἐφηβείας ἀναμείνας χρόνον καθ' ὃν γάμοι καὶ συναφρῆαι νόμιμοι πεφύκασι γίνεσθαι, ἐν ἄτελει ἔτι τῇ ἡλικίᾳ καὶ μήπω γάμου ἔτι ὄραν ἀγούση, κατεγγράται αὐτῇ τὸν τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἰωάννου τοῦ Κεγγεῆ υἱὸν Ἐλπίδιον, ἄρτι που τὸν ἔφηβον παραλάττοντα χρόνον, καὶ διπλᾶ τῇ μνηστῇ ἔτη βιώσεντα. Τοῦτο μέντοι καὶ πολλοῖς ἐτέροις ἐγεγόνει καὶ γίνεται, καὶ ὁ νόμος οἶδε τὸ πρᾶγμα καὶ οὐκ ἀποδοκιμάζει τῶν συναλκττόντων τὴν αἴρεσιν· τὸ γὰρ μὴ εἰδέναι ἕκαστον ὅποσα ἔτη βιώσεται, καὶ εἰ τοῖς παισὶν αὐξανομένοις συζήσεται, ἐμβάλλει τῇ ψυχῇ πόρρωθεν φροντίζειν τῆς φύσεως καὶ τῆς συζυγίης ἀρμόζεσθαι, τῷ δὲ γε βεστάρχει καὶ ἄλλο τι ἐπιτυμβεθῆκει· ἀγχοῦ γὰρ τοῦ τῆνικαῦτα βασιλεύοντος κυρ Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου ἐστῶς, κἂν τῇ συγκλήτῳ διαπρέπων βουλῇ, δεῖν ἔγνω τοῖς καιροῖς ἐν οἷς αὐτῷ τὰ τῆς λεγομένης παρὰ τοῖς πολλοῖς τύχης εὖ ἔστατο, εἰς φροντίδα τῆς παιδὸς ἀποχρήσασθαι, ἵνα μὴ μεταβολῆς γενομένης, κατόπιν τε τῶν πραγμάτων

γένοιτο καὶ μεταμελοῖτο ἀνόνητα· ἤδει γάρ, οἷα σοφὸς ὡς οὐκ ἐν στάσει τὰ καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ λανθάνει τοὺς πολλοὺς τὰ δοκοῦντα ἐστηκέναι κινούμενα καὶ περιτρεπόμενα· καὶ δεῖ πρὸ τῆς ἐσχάτης περιτροπῆς καὶ τὸν τῆς νεῶς κυβερνήτην μετχειρίζεσθαι τὰ πηδάλια καὶ τὸν ἐφεσθηκόια πράγμασι πρὸς τὸ δοκοῦν συμφέρον αὐτὰ διατίθεσθαι· ἀλλὰ ταῦτα ἄν τις ὑπεραπολογῆσαιτο τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἀπολύσαιτο αὐτὸν αἰτιάματος.

Ὅθεν καὶ πολλοὺς μὲν τῶν ἐν τέλει παρκατησάμενος, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ τῶν οἷς ἡ κρηπίς τοῦ γένους ἄνωθεν εὐκλεής, τῇ εἰσποιήτῳ θυγατρὶ μνηστεύεται τὸν Ἐλπίδιον, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὄφρασι γραμμῆς τῆς πρὸς αὐτὸν διαθέσεως ἄρχεται· τοῖς τε γὰρ πρωτοσπαθαρίοις τοῦτον ἐγκαταλέγει, καὶ τοῖς ἐς τὸ τοῦ Ἀντιρωναίου σέκρετον μικροῖς βασιλικοῖς νοταρίοις ἐγκατατάττει, ἔτι γε μὴν καὶ τοῖς ἐς τὸν ἱππόδρομον ἐγκρίνει κριταῖς· ἀλλὰ τὸ μὲν πρωτοσπαθαράτον εἰς μέρος προικὸς τῷ Ἐλπίδιῳ λελόγισται, τὰ δ' ἄλλα φιλοτιμίαις λόγον ἐπέχει· πεντήκοντα γὰρ λίτρας τῇ θυγατρὶ ὑποσχόμενος, τὰς μὲν δέκα διὰ κεχαρχμένου χρυσοῦ δέδωκε, τὰς δὲ εἴκοσιν εἶδеси διαφόροις ἀπαριθμεῖται, τὰς δὲ γε λοιπὰς εἴκοσι διὰ τῆς τοῦ πρωτοσπαθαράτου τιμῆς τῇ ποσότητι τῆς ὑποσχέσεως ἀνεπλήρωσεν. Ἦν δ' ἄρα πρὸ τούτων ὁ ταῦτα εἰληφὼς σπαθᾶριος δυσκαίδεκα νομίσματα ῥογεύμενος, ὁ δὲ γε βεστάρχης ἐξήκοντα ἕτερα τούτοις προστέθεικε, πολλαπλασιάσας τοῖς ἐπομένοις τὰ προηγούμενα. Ἔδει δὲ ἄρα μὴ τοῖς ἐκτὸς αὐτὸν εὐθύς καλλωπίζειν, μηδὲ περιόπτοις κατακοσμεῖν, ἀλλ' ἀπὸ κρηπίδος ὄφρασι τοῦ νεῶ τῆς ἐκείνου ψυχῆς τὸ εἰς αὐτὸν φίλτρον ἐνδείκνυσθαι, καὶ τὴν τρόπιν πρῶτον ὑποτιθέναι, εἶτα τὰς ἐκατέρωθεν συμπηγνῦναι πλευράς. Ὁ δὲ, οὐκ οἶδ' ὄν τινα τρόπον ἀπὸ τοῦ σώματος εἰς ψυχὴν ἤρξατο, τὰ πρῶτα ποιούμενος δεύτερα· ἀλλ' ὅ γε Ἐλπίδιος τὴν ἐξώθεν τεθραυμακῶς ἀστραπὴν καὶ τὸ τῆς φαινομένης δόξης κάλλος ἠγαπηκῶς, πρὸς τὸ τῶν λόγων ἀπέ-

μυσε φῶς· καὶ ὁ μὲν βεστάρχης ἐπόνει ἀροτριῶν τὴν ἐκεῖνου ψυχὴν, ὁ δὲ ἀντεπόνει μὴ δεχόμενος τὰ βλλόμενα· καὶ ὁ μὲν ἐδίδου βιβλία κρατεῖν καὶ πρὸς λόγοις εἶναι, ὁ δὲ ἔππον ἀντήτει εὐήνιον καὶ μίμοις καὶ ἡνιόχοις συζῆν· καὶ ἀντεριλοτιμοῦντο ἑκάτερος, ὁ μὲν ὅπως ἂν ἀγαθὸς γένοιτο, ὁ δὲ ὅπως ἂν πονηρὸς ἀποβαίη· καὶ ἦστην ἄμφω διαμυχομένω ἀλλήλοιν περὶ φ. 42· | διαφορῶν διαθέσεών τε καὶ ἔξεων· καὶ λαμπρὰ μὲν ἡ ἀμιλλὰ, λαμπροτέρα δὲ ἡ τοῦ Ἐλπιδίου νίκη, καὶ ἀπῆλθεν ὄλαις ψήφοις τοῦ βεστάρχου κεκρατηκῶς καὶ τὴν ἐσχάτην ἀμαθίαν ἀναδησάμενος.

Ταῦτα ἡνία μὲν τὸν βεστάρχη, καὶ πῶς γὰρ οὐ; καὶ τὰς παλαμναιοτάτας ἀρὰς κατηράσατο πολλάκις τῷ μνήστορι· οὐ κατηνάγκασε δὲ εὐθύς διάλυσιν τῆς μνηστείας ποιήσασθαι, δίδόντα τι καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ καὶ τὴν παρ' ἐκεῖνου βροπήν ἀναμένοντα. Ἐπεὶ δὲ καὶ οὗτος ἦκεν οὐ μεταβάλλον τὴν τοῦ Ἐλπιδίου ψυχὴν, ἀλλ' ἐπαυξάνων τὸ πρὸς μὲν τὴν παιδευσιν ἐθελόκωπον, πρὸς δὲ τὸν ἐκ διαμέτρου ταύτῃ βίον ἐπιτακτικόν τε καὶ σύντονον, ἀπογνωστῆς μὲν τὰ πρὸς τοῦτο φέροντα τῷ βεστάρχει ἐδόκει, ἐφ' ἑτέρῳ δὲ αὐτὸν ἡνίκν ἐρρύθμιζε, γελοιστῶν μὲν καὶ μίμων ἀπέχεσθαι, σωφρονεστάτοις δὲ ἀνδράσι προσομιλεῖν καὶ παρ' ὧν ἂν τις πρὸς σεμνότητα ὄναιτο· τῷ δὲ καὶ πρὸς ταῦτα ἐξεκώρει τὰ ὦτα, καὶ οὐδὲν ὅτι μὴ τὰ τῆς ψυχῆς ἐπλήρου βουλευόμενα· ὁ δὲ βεστάρχης οὐδὲ πάλιν ἐμνησικάκει, οὐδὲ ἡμύνητο, ἀλλ' ἀξιώμασι προεβίβαζε καὶ λαμπρότερον ἀπεδείκνυεν, ἔν' εἴ πως ἐντεῦθεν τὸν κρείττονα βίον ἀπάσσοιτο· καὶ πρῶτον μὲν αἰτήσας τὸν αὐτοκράτορα κριτὴν τοῦ βήλου ποιεῖ, ἔπειτα θεσμογράφον τιμᾶ, καὶ μετὰ ταῦτα μυστογράφον, καὶ οὕτως ἀνάγει εἰς τοὺς ἐξάκτωρας. Καὶ τὰ μὲν ἀξιώματα τούτῳ διηλλαγμένα τε καὶ ἀνόμοια, ἡ γνῶμη δὲ ἴση καὶ πρὸς ἑαυτὴν οὐκ ἀπάδουσα.

Χρόνος οὐ τι βραχὺς μετὰ ταῦτα παρεληλύθει, καὶ νόσος αἰρεῖ

τὸν βεστάρχην, ἥτις αὐτὸν ἐπὶ τὸν θάνατον ἤπειγεν· ὁ δέ, εὐθὺς μεταβολῆς γε ἐμέμνητο καὶ πρὸς ὃν ἤρειτο πάλαι βίον ἠυτομολῆκει· καὶ πάντων καταφρονήσας ὧν τε ἠπέλει βασιλεὺς αὐτῷ καὶ αὐθις ἐξευμενίζετο, συγγενικῶν τε ἀναγκαιοτήτων καὶ τῆς συνήθους ζωῆς, συναποδύεται τῷ χιτῶνι καὶ τὴν ἐν κόσμῳ διαγωγὴν καὶ τρίβωνα μεταμπίσχεται καὶ πρὸς τὴν μοναδικὴν διατριβὴν μετατίθεται. Ἐπει δέ τι βραχὺ τῆς νόσου ἐράϊσε καὶ ὅποσα βούλοιο τοῦ βασιλέως δόντος αἰτήσασθαι, ἐν τοῦτο μόνον ἠτήσατο τὸν Ἐλπίδιον εἰς τὴν τοῦ πατρικίου ἀναχθῆναι περιωπὴν· καὶ ὁ βασιλεὺς δυσχερῶς μὲν, ἐδίδου δὲ ὄμως, προσλιπαρούσης αὐτὸν τότε καὶ τῆς βασιλίδος ἡμῶν καὶ δεσποτίδος. Γέγονε ταῦτα, καὶ ὁ βεστάρχης εὐθὺς δρομαῖος εἰς τὸ θεῖον ὄρος τὸν Ὀλυμπον ὄχετο, τοῖς ἐκεῖσε ἀσκηταῖς ἐντευξόμενος, καὶ τινὰς ὑποθέσεις πρὸς τὸν ἀσκητικὸν βίον ληψόμενος· καὶ τῆς πηγῆς ὅσον ἐξῆν ἀρυσάμενος, αὐθις ἐπανελήλυθεν ἐπισκεψόμενός τε τὰ ἑαυτοῦ καὶ μικρὰ φροντίσων ὥστε τὸν λοιπὸν βίον ἔχειν ἀφρόντιδα. Ἐντεῦθεν ἡ τῶν κακῶν αὐτῷ προσγίνεται Ἰλιάς· ὁ γάρ τοι Ἐλπίδιος ἐξουσίας ἐπειλημμένος καὶ τοῦ δρᾶν ὅσα καὶ βούλοιο, οὐ πλῆγίῳ ποδί, ἀλλὰ κατ' εὐθὺ φέροντι πρὸς τὴν ἀντικειμένην τῇ ἀρετῇ ἐξιν ἐξέδραμε· τῇ δὲ μνηστῇ τσαῦτα ὠμίλει ὅποσα καὶ φιλοσοφία καὶ λόγοις. Ἀπορούμενος οὖν ὁ βεστάρχης ὅ,τι καὶ δράσειε, τὰ προσεχῆ καὶ ἐγγὺς ἀφείς πρὸς τὴν ἐσχάτην καὶ πρώτην κατέφυγεν ἄγκυραν, τὴν τοῦ Ρωμαϊκοῦ γένους βασιλίδα φαμέν καὶ πάσης σχεδὸν οἰκουμένης ἐπάρχουσαν, καὶ ἰεστηρίαν πρὸς αὐτὴν ἔθετο, διδάσκουσαν μᾶλλον ἢ ἀναμιμνήσκουσαν ὅποσα πρῶτα μὲν τῷ Ἐλπίδιῳ δωρήσαιοτο, ὅπως τε ὕστερον τὴν αὐτοκράτορα ταύτης διεπούσης ἀρχὴν, δευτέραν τε παρ' αὐτῆς ταῦτα εἰλήφει δωρεάν, καὶ αὐθις τῷ Ἐλπίδιῳ τὰ προδεδωρημένα παράσχοιτο, καὶ ὡς ὁ μὲν ταῦτα αὐτῷ πεποιήκει, ὁ δὲ ἀντιδίδωσι τὰ ἐναντία, ἀπέχθειαν μὲν πρὸς αὐτὸν καὶ ἀνηκοίαν, μῖσος δὲ πρὸς τὴν

μνηστήν, καὶ τὸ μὴ ἐθέλειν κατὰ τὰ ἐκείνου θελήματα πολιτεύεσθαι, ἀλλ' ἐκ χειρῶν μὲν ἀπορριπτεῖν τὰ βιβλία, ἀνθιχεῖσθαι δὲ τούτων τὴν μετὰ τῶν αἰσχίστων διαγωγὴν, καὶ ὡς ἐντεῦθεν αὐτὸν ἀνοῖτο, καὶ τὴν μνηστειὴν διελύοιτο· περὶ δὲ τῶν ἀξιομάτων τοῦτο τὸ ἰκέσιον διειλίφει γράμμα, ὡς οὐ βούλοιο ταῦτα, διαλυομένου τοῦ συναλλάγματος, ἐφ' ᾧ καὶ δεδώρητο δῖς, ὡς ὁ λόγος ἀπέδειξεν, ἀλλ' εἰ μὲν πρὸς ἕτερον συναλλάττει τὸ κῆδος, ἀποδέχεσθαι εἰ τῶν πολλῶν αὐτῷ ἐν δοθείῃ τὸ κάλλιστον, εἰ δ' οὖν, ἀσμενίζειν καὶ μὴ δεχόμενος. Ταύτης τῆς ἱκετηρίας ὡς ἤκουσεν ἡ συμπαθεστάτη ψυχὴ, ἅτε καὶ τὰ κατὰ τὸν βεστάρχην ἐπειδυῖα, καὶ ὡς πολλῶν αἰτήσεων ταῦτα τοῦτω δεδώρητο καὶ αὐθις ἐπιεκέρωτο, εἰς οἶκτον εὐθύς κατενεχθεῖσα αὐτοτελῆ τὴν κρίσιν ἠνέγκαστο, καὶ ζώνης ἀφαίρεσιν τοῦ Ἐλπίδιου κατεψηφίσαστο, καὶ ἡ ψῆφος αὐτοτελής τε καὶ ἔγγραφος καὶ αὐτίθεν τὸ δίκαιον ἔχουσα, ὡς ἀναψηλαφῆσαι τινὶ ἢ ἐπικρίσει μὴ ὑποπίπτουσα. Ἡμῖν δὲ ἐπετέτραπτο περὶ μὲν ὧν ἡ βασιλὶς ἔκρινε τε καὶ ἀπερῆνατο, μὴ δευτέραις διαλαθεῖν διαφ. 43. γνώσεσι, ταῖς δὲ | περὶ τῆς διαλύσεως τῆς μνηστειᾶς δικιτησάσι προτάσεσίν τε καὶ ἀντιθέσεσιν.

Οὕτως ἡμεῖς ἐκκέλευστοι πρὸς τὴν τοιαύτην γεγονότες δίκην καὶ εἰς ταῦτόν συνελθόντες, εἴσοδον τοῖς μέρεσι πρὸς τὴν κρίσιν δεδώκαμεν. Εἰσῆχθησαν οὖν, ἔνθεν μὲν ὁ μοναχὸς Μιχαὴλ καὶ γεγονῶς βεστάρχης, ἐκεῖθεν δὲ ὁ ἀπὸ πατρικίων Ἐλπίδιος συνηγορούμενος τῷ σπαθαρίῳ κύρ Ἰωάννη τῷ Κορδακᾶ· λόγου δὲ δοθέντος εἰπεῖν τὸν βεστάρχην ἐφότῳ διελύοιτο τὴν μνηστειὴν, ἐφάκει μὲν δυσπαθοῦντι ὅτι περ ἐν δικαστηρίῳ τὴν τῆς γλώττης περιβολὴν δημοσιεύειν ἠνάγκαστο· ἀπ' ἀρχῆς δὲ λέγειν ἀρξάμενος ὧν εἰς τὸν Ἐλπίδιον καθ' οὗς ἠδύνατο καιροῦς ἐνεδείξατο, περὶ ὧν δὴ καὶ φθάσας ὁ λόγος ἄνωθεν διηγήσαστο, ἃ παρ' αὐτοῦ εὐθύς ἀντελάμβανεν, ἐπισυνεῖρε τῷ διηγήματι, τὸ κακώθηδες τῆς ψυχῆς, τὸ πρὸς μάθησιν ἀπεχθές τε καὶ

ἀνεπίστροφον, τὸ τῆς διχωγῆς ἀπρεπές, τὸ μὴ ἐθέλειν ὑπείκειν αὐτῷ, τὸ μὴ κατὰ συγλητικούς ζῆν, ἀλλ' ἀσπάζεσθαι μίμοις, καὶ φλυαροῖς ἀνδράσι συναναστρέφεσθαι, τὸ μῆτε παρακλήσεσι, μῆτ' ἐπιτιμήσεσι πρὸς τὸ δέον μεταρρυθμίζεσθαι, τὸ ἔντονον τῆς γνώμης καὶ ἄτεγκτον καὶ ἐφ' οἷς ἂν λέγοι καὶ πράττοι ἀμεταμέλητον, τὸ ἀπεχθάνεσθαι τῇ μνηστῇ ὅσα καὶ τῷ ἀνθρώπῳ ὁ ἀντικείμενος, δι' ἣν καὶ πλούτου βαθέος καὶ τῶν τηλικούτων ἀξιομάτων ἡξίωται. Ταῦτ' οὐκ ἔλεγε μόνον, ἀλλὰ καὶ μάρτυσιν ἀπεδείκνυε, καὶ οἱ μάρτυρες ἀπαράλογιστοι ἦσαν γὰρ ὅ τε ὑπατος Θεόδωρος καὶ ἐπὶ τῆς κατχστάσεως ὁ Μυραλίδης, ὅ τε μυστογράφος Εὐφρόσυνος καὶ ὁ θεσμογράφος Γαβριήλ οἱ Ξηρίται, ὅ τε θεσμογράφος Μιχαὴλ καὶ τῶν βεστιοπρατῶν ὁ ἐξάρχος ὁ μὲν γὰρ ὑπατος Θεόδωρος ὁ Μυραλίδης, τὸ σκληρὸν τῆς γνώμης αὐτοῦ, καὶ πρὸς μὲν τὸν βεστάρχην ἀπεχθές, πρὸς δὲ τὴν μνηστὴν ἀπόστροφον ἐμαρτύρει· οἱ δέ γε Ξηρίται αὐτά τε καὶ τὸ μὴ ἐθέλειν κατὰ τὰ τοῦ βεστάρχου ἐντάλματα ζῆν, ἀλλ' οἰκείην αἰρεῖσθαι ζωὴν καὶ ἕτερον τρόπον ἀσπάζεσθαι ἢ ὃν ὁ βεστάρχης αἰροῖτο· ὁ δὲ θεσμογράφος Μιχαὴλ τῆς τῶν ἄλλων μαρτύρων φωνᾷς συνειλοχῶς, προσέτι καὶ ἀχριστίαν αὐτῷ προσεμαρτύρησεν, ἀνισχυντίαν τε καὶ αὐθάδειαν, καὶ τὸ μὴ ἐθέλειν ποτὲ τῷ εὐεργετήσαντι ὑποτάσσεσθαι.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν σύμφωνα οἷς ὁ βεστάρχης ἐν τῷ ἐκείνῳ γράμματι πρὸς τὴν μεγάλην ἡμῶν βασιλίδαν ἀπωλοφύρατο, τὸ ἀψευδές τῆς πρὸς αὐτὴν ἀποδεικνύοντα διηγήσεως, ἐφ' οἷς ἡ Οὐμυχσίη ἐκείνη ψυχὴ ἐκ βασιλικῆς ὀρμηθεῖσα φρονήματος τὴν Οὐμυχσίαν ἐκείνην ἀπόφασιν ἐποίησατο, καὶ στήλην ἔμψυχον κακοήθους ψυχῆς τὸν Ἐλπίδιον ἀπειργάσατο· ἐλείποντο δέ τι πρὸς μνηστείας διάλυσιν, εἰ γέ τις βούλοιτο τῇ ἀκριβοίᾳ τῶν νόμων παρίστασθαι. Ὅθεν δυοῖν θάταρον πρὸς τὸν βεστάρχην οἱ διάζοντες ἔρασαν, ἢ καὶ τᾶλλα προσθεῖναι εἴπερ ἔχοι δι' ὧν ἂν αὐτῷ ἀζήμιος ἢ διάλυσις γένοιτο, ἢ, εἰ μὴ ἐμμένειν ἐθέλοι

τῆ μνηστείας, τὸ πρόστιμον δοῦναι καὶ πραγμάτων ἀπαλλαγῆ-
 ναι. Ἐνταῦθα ὁ βεστάρχης, βραχὺ τι σιωπήσας καὶ ὡς περ
 παλαίοντι τῷ λογισμῷ εἰκῶς — ἀλλ' ἔγωγε, ἔφησεν, ὦ νόμοι
 καὶ δικασταὶ καὶ πάντες οἱ περιεστηκότες, οὐκ ἄν ποτε ταύτας
 δὴ τὰς πολιὰς κατασιχύναιμι (τὰς ἐξυτοῦ δείξας), οὐδὲ ἄλλοιόν
 ἐπεμβλῶ χαρακτῆρα τῷ προηγησάμενῳ τῆς ζωῆς μου μορφώ-
 ματι, οὐδὲ χρυσίου λιτρῶν εἵνεκα πεντεκαίδεκα ἐπὶ πράξεις
 ἀπηγορευμένας τὴν γλῶτταν ἀφήσω· καὶ πρῶτον μὲν ἐξυτὸν
 αἰσχυρῶ ἐπίρρητα καὶ ἄτοπα διηγούμενος πράγματα, ἐπεὶ καὶ
 πολλοῖς ἄλλοις γενήσομαι πρόσκομμα καὶ συγκεκαλυμμένας
 πράξεις ἀνακαλύψω, ὃ μὴδέ ποτε φανοῦμαι πεποιηκῶς, καὶ ὑμεῖς
 μάρτυρες· ἀτμένως τοίνυν τὸ πρόστιμον ἀποδίδωμι· ἀντλλάτ-
 τομαι τῆς ἐμῆς ζημίας τὸ τῶν πολλῶν ἀνύβριστον καὶ ἀζήμιον.

Ἐπὶ τούτοις τὸ δικαστήριον ἅπαν ἡσύχασε, καὶ οἱ συνηγο-
 ροῦντες ἐπαύσαντο· τί γὰρ ἔδει γλώσσης προτεινούσης, ἢ ἀν-
 τιτιθεμένης, τοῦ προστίμου καταβλαλλομένου; οὐδὲ δὴ καὶ μόνον
 τὰ τῆς μνηστείας γραμματεῖα ἠώρηνται, καὶ ὁ νόμος τῷ πρατ-
 τομένῳ συνεπιτίθεται, καὶ τὸ πραττόμενον τῷ νόμῳ συνηγορεῖ;
 Ἐνταῦθα δὲ καὶ πλέον τι γέγονεν· ἐκ περιουσίας γὰρ ἄμφω·
 ἢ μαρτυρία διὰ τὴν τοῦ προστίμου δόσιν, καὶ τὸ πρόστιμον
 διὰ τὰς τῶν μαρτύρων φωνάς. Ἐπὶ τούτοις ὁ τῆς μνηστείας
 λέλυται σύνδεσμος, καὶ ὄναιτο τῆς οικείας ὁ βεστάρχης αἰδοῦς,
 φ. 43'. ὅτι παρὰ ταύτην αὐτὸς μὲν ἐζημιῶται, ἀμφοτέρων δὲ ἢ τὴν
 περὶ τὴν ὑπόληψιν ζημίαν ἀπήγαγεν. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν τοῦτον
 τὸν τρόπον ἐγένετο, διδοῦς δὲ πρόστιμον ὁ βεστάρχης, λόγον
 τινὰ περὶ τῆς προικὸς τῆς εἰσποιήτου αὐτῷ ἐγύμναζε θυγα-
 τρός· ἔφασκε γὰρ ὡς εἴκοσι λίτρας παρὰ τοῦ Ἐλπιδίου πρὸς
 τὴν ποσότητα τῶν πεντήκοντα λιτρῶν τῆς προικὸς κεχρεώ-
 στήται· τὸ γὰρ τοι πρωτοσπαθράτον ὅπερ αὐτῷ ἀντὶ λιτρῶν
 εἴκοσι δέδωκε, καθὰ δὴ καὶ τὰ γραμματεῖα τῆς μνηστείας δια-
 σφοῦσιν, οὐκ ἀρήρηται τούτῳ· ἀλλ' ὅτε καὶ τὴν περὶ τούτου

ικετηρίαν πρὸς τὴν βασιλίδαν ἔθετο, τᾶλλα μὲν ἤξιον ἀφελεῖν, τὸ δὲ τοῦ πρωτοσπαθαράτου μὴ συναφελῆσθαι ἀξίωμα, ὅτι φησὶν, ἀντὶ μέρους προικὸς αὐτῷ δέδοται· τεθέεται δὲ καὶ τὸ τῆς δεήσεως ἡμῖν γραμματεῖον, καὶ τὴν γνώμην οὕτως ἡρμήνευσεν· ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ τῆς ἀτιμίας τούτου προσκυρωτικὸν πιττάκιον, ὃ δὴ πρὸς τὸ τοῦ ἰδικοῦ κατεπέμφθη σέκρετον, κατεστρώσθαι μετὰ τῶν πρωτοσπαθαρίων τὸν Ἐλπίδιον διατάττετο, ὅτι περ τοῦτο καὶ ὁ βεστάρχης φησὶν ἠτήσατο· καὶ ἡ τῆς δεήσεως δὲ λύσις οὕτως ἔχει τὸν πρόλογον «κατὰ τὴν αἰτησίῃ σου γενήσεται»· καὶ συνάγεται τὴν ὅλην προῖκα ἐπὶ τῆς ποσότητος τῶν πεντήκοντα λιτρῶν σώζεσθαι, μὴ ἀφαιρεθέντος τοῦ πρωτοσπαθαράτου, ἀλλ' ἀπολελειμμένου τῷ Ἐλπίδιῳ, οὐχ ὡς τε δι' οἴκτον, ἀλλ' ἕνα μὴ ἡ προῖξ τῆς παιδὸς ἐλαττοῖτο· ἢ γὰρ . . . ἂν ἀπονεύμῃ τῷ Ἐλπίδιῳ τὰς χάριτας, ἀφηρημένη μὲν ἅπερ ὁ βεστάρχης δι' αὐτὴν τῷ Ἐλπίδιῳ πε[φι]λοτιμήται, ἐκείνου δόντος τὰς ἀφορμὰς τῆς ἀφαιρέσεως, πρὸς δὲ καὶ τῆς προικὸς στερουμένη, καὶ ἀδοξίαν ὁμοῦ καὶ πενίαν κατακρινομένη.

Ἐπεὶ δὲ καὶ ἀντιλέγειν ἐπιχειρήσκειν ὁ Ἐλπίδιος, καὶ ἀπεδοκίμαζε τὴν τοῦ πρωτοσπαθαράτου τιμὴν, ἐφίκει ταῦτα αἰσχυρόμενος λέγειν, ὡς εἰδὼς ὅθεν οἱ καταπέπτωκεν, οὐ παρὰ τοῦτο δὲ ὁ βεστάρχης ζημιωθήσεται· εἰ γὰρ μὴ κατεδέχοιτο τὸ ἀξίωμα ὁ Ἐλπίδιος, ἐναλλαζάτω πρὸς ἕτερον εἴ γε δύναιτο, εἰ δὲ μὴ δύναιτο, τί παρὰ τοῦτο τῷ βεστάρχει χρεωστούμενῳ τὴν τούτου τιμὴν τὰς εἴκοσι λίτρας καθὰ δὴ ἐξ ἀρχῆς συμπεφώνηται; Καὶ τί δὴ ἐπὶ πλεον τῷ λόγῳ ἀγωνιζόμεθα; κέκριται γὰρ καὶ τοῦτο τρόπον τινὰ παρὰ τῆς μεγάλης βασιλίδος, ὥσπερ δὴ καὶ τᾶλλα, καὶ οὐ δεῖ πολλῶν ἡμῖν περὶ τούτου τῶν λόγων· ὁ μὲν γὰρ βεστάρχης, ὥσπερ ἐν δικαστηρίῳ τῷ ἰκεσίῳ γράμματι ἡρμήνευσεν, ὅπως δὴ αἰροῖτο ἀπολελεῖσθαι τὸ πρωτοσπαθαράτον τῷ Ἐλπίδιῳ, ὅτι προικὸς μέρος ἐστὶ καὶ χρεωστεῖται ἢ τούτου τιμῆ· ἢ δὲ βασιλὶς προσηκαμένη τὸν λόγον

ἐν τε τῇ λύσει τὴν κρίσιν ἠρμήνευσε καὶ τῷ πρὸς τὸν ἰδικὸν πιττακίῳ τὴν αἰτίαν τοῦ καταλελειῖθαι τῷ Ἐλπιδίῳ τὸ πρωτοσπαθαράτον ἐπέγραψεν. Ἐπεὶ τοίνυν κρίσις καὶ περὶ τούτου προσεῖληψε, καὶ τὴν κρίσιν τό τε τοῦ κρίναντος ἀξίωμα καὶ νόμοι ἐπισφραγίζουσιν, ὁ δὲ βεστάρχης δεκαπέντε τῷ Ἐλπιδίῳ κεχρεώστηκε λίτρας τὸ πρόστιμον, ὁ δέ γε Ἐλπίδιος εἴκοσιν ἀντὶ τῆς τοῦ πρωτοσπαθαράτου τιμῆς, ἀντιλογισθήσονται ἑκατέροις τὰ κεχρεωστημένα, καὶ τὸ μὲν πρόστιμον ἀντὶ τῆς τιμῆς τοῦ πρωτοσπαθαράτου τῷ Ἐλπιδίῳ, ἡ δέ γε τιμὴ τοῦ πρωτοσπαθαράτου ἀντὶ τοῦ προστίμου τῷ βεστάρχει λογισθήσεται, καὶ ὁ καλούμενος ἀντέλλογος ἐπ' ἀμφοῖν προβήσεται τοῖν μεροῖν. Ἐπεὶ δὲ μὴ ἴση ἡ τοῦ προστίμου πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ πρωτοσπαθαράτου ἀντίδοσις, τὸ μὲν γὰρ δεκαπέντε λιτρῶν τυγχάνει, ἡ δὲ τοῦ πρωτοσπαθαράτου τιμὴ ἀντὶ λιτρῶν εἴκοσι συμπεφώνηται τὸ κατ' ἀρχάς, πέντε λίτρας εἶδει προσεπιδοθῆναι τῷ βεστάρχει ἀπὸ τοῦ Ἐλπιδίου, ὅπως ἂν ἴση ἡ ἀντιμέτρησις γένηται· ἀλλὰ τό γε δικαστήριον φιλοκίτῳ γνώμῃ τῷ Ἐλπιδίῳ προσέθετο, καὶ τὰς πέντε λίτρας ἀφῆκεν αὐτῷ, ἐφ' ᾧ μηδὲ τοῦτον διπλοῦς ἐπιζητεῖν τοὺς ἀραβῶνας ἀναλαβέσθαι οὐς τῇ μνηστῇ δωδεκάκι φησὶ γινομένου τοῦ συναλλάγματος, εἰς ὅσην δ' ἂν περιστάειν ποσότητα.

Καὶ ἵνα δῆλα εἴη τὰ παρὰ τῆς ἀγίας ἡμῶν δεσποίνης καὶ βασιλίδος διορισθέντα καὶ παρ' ἡμῶν δοκιμασθέντα καὶ ἀπορυνθέντα, τὸ παρὸν ὑπόμνημα ἀπελύθη, μηνὶ αὐγούστῳ, ἰνδικτιώνος θ', ἔτους ςφξδ' (1056).

Ε΄.

Χρυσόβουλλος λόγος ὑπὲρ τοῦ πρωτοασηκηῆτις Ἐπιφανίου,
 συνταχθεὶς ὑπὸ Ψελλοῦ.

Ἰ Οὐ θουμαστὸν εἶτις τὸν μέγαν θεώμενος ἥλιον ἀπεῖρω φωτὶ φ. 152'.
 καταλάμποντα καὶ ἐφ' ὕψηλοῦ διῦππεύοντα, καὶ ἀπὸ τῆς οὐρα-
 νίας ἀντυγος πᾶσαν καταπυρσεύοντα γῆν, τῷ τε ἐναντίῳ καὶ
 διπλῷ, τῆς ἀντολῆς μέρος ἅπαν καὶ τῆς δύσεως, βορᾶν τε καὶ
 νότον κατακραιδρύνοντα, τῆς κινήσεως ἀγαταί τε καὶ τέθηπε,
 καὶ ὄλαις αἰσθήσσει τοῦ φωτὸς ἀπηώρηται, καὶ τιμᾶ ταῖς τῶν
 λόγων ὑπεροχαῖς· ὁ γὰρ ὄρξ, τοῦτο ἐκπλήττεται, καὶ ὁ πέπονθε,
 τῇ γλώττῃ κοσμεῖ, καὶ μαρτυροῦσαν ἔχων τῷ μεγαλείῳ τὴν
 αἰσθησιν, ὄλω τῷ ψυχικῷ πνεύματι ἐπὶ τὸ θαῦμα καὶ τὸ ἐγ-
 κώμιον διεγείρεται.

Οὐδ' εἶτις τοίνυν βασιλέα ὄρων πορφυρέδι καὶ μαργαρίταις
 συναποστίλδοντα, καὶ ἀπὸ σκήπτρου ὁ ρασι θεμιστεύοντα, καὶ
 τῇ χρυσῇ τῶν λόγων σιφᾶ ὡς περ ἐξ οὐρανιας ἀκρότητος πᾶσαν
 ἀπκλωροῦντα φύσιν καὶ δύναμιν, εἶτα ὑποπτήσσει καὶ σέβεται,
 καινόν τι ποιεῖ καὶ ἀσύνηθες ταῖς τῶν πολλῶν διαθέσσει· τού-
 ναντίον μὲν οὖν ἐκεῖνο θαύματος ἄξιον, εἶτις τὸν ἐπ' ἐλάττονος
 σχήματος τοῦ μείζονος καὶ βασιλικοῦ ἀξίων, ὡς αὐτὸ τοῦτο
 ὄρων ὁ βούλεται καὶ τὸ μέλλον ὡς ἐνεστώσ, ἴσα τοῖς βασιλεῦσιν
 ἄγει τὸν τέως μετὰ τῶν ἄλλων ταττόμενον, καὶ διευλαθεῖται
 καὶ ὑποστέλλεται καὶ τᾶλλα ποιεῖ οἷς ὑπηκόου σχῆμα χα-
 ρακτηρίζεται.

Τοιοῦτος περὶ τὸ κράτος ἡμῶν ὁ μάγιστρος Ἐπιφάνιος καὶ
 πρωτοασηκηῆτις ὦπται καὶ δεδοκίμασται, καὶ λυχνιατὸν τι φῶς
 ἴσως ἐν ἡμῖν ἰδῶν, ἠλιακὴν τοῦτο φρυκτωρίαν ἐτόπασε, καὶ τὴν

υπόγειον ἡμῶν αἴγλην ὡς περ ὑπέργειον δαδουχίαν ἐτίμησε, καὶ τὴν ἐσπέριον ἡμῶν δύσιν, ὡς ἀνατολὴν ἐφάν εἰθαύμασε, καὶ τὸ ἀπόρητον περὶ ἡμᾶς βούλημα τοῦ θεοῦ, ὠδίσι ἀρρήτοις τῆς ψυχῆς ἐγνωμάτευσε.

Διὰ ταῦτα προσπέφυκε τούτῳ τὸ κράτος ἡμῶν, καὶ τοῦ κύκλου τῶν περὶ τὸ βῆμα ἤξιωσε, καὶ εἰς ὕψος ἦρε τιμῆς, καὶ τὴν μυστικὴν τοῦ κράτους ὑπηρεσίαν ἐπίστευσε· νῦν δὲ καὶ εὐπωρότερον ἀπεργάσασθαι βούλεται, ἵν' ἔχη κατάλληλον τῷ ὑπερέχοντι τῆς λαμπρότητος τὴν ἐκ τοῦ βίου δαψίλειαν· ποιεῖται τοίνυν τοῦτον ἡ βασιλεία μου δεσπότην δύο προαστείων ὡς ἀληθῶς· ἐτυμολογικώτερον γὰρ τὴν κλησὶν εἰλήφασιν, αὐτοῦ πρὸ τοῦ ἄστεος κείμενα· τὸ μὲν γὰρ πρὸς τῷ χωρίῳ ὃ Φλώριον ὀνομάζεται, ἱδρυται, τῷ δὲ τὸ χωρίον τὰ Γαλατάρια ἐγγειτονοῦν ἐστὶ· ὧν τὴν κυριότητα προσεχῶς ὁ ἐπὶ τῶν δεήσεων εἶχε Νικόλαος, οὐκ ἐξ ὁμοίας τῆς ἀφορμῆς τὴν κτησὶν ἀμφοῖν εἰληφῶς· τὸ μὲν γὰρ ὠνησάμενος ἔσχηκε, τὸ δὲ κατὰ τὸ Φλώριον παρὰ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς προσεκτῆσατο, οὐκ εἰς προῖκα προσαγαγούσης, οὐ δωρησαμένης, ἀλλὰ γέγονεν αὐτῷ ἴδιον τὸ ἀλλότριον ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων περιστάσεως, οἷα πολλὰ εἴθε γίνεσθαι· ἡ γὰρ τοῦ Νικολάου συμβεβῶσα γαμετῆ ἐτέρου ἀνδρὸς πρότερον χρηματίσασα κατὰ νόμους συνωκηκότος αὐτῆς, καὶ δυσὶ θυγατρῶσι τὴν πρὸς ἐκεῖνον περιορισαμένη συνάφειαν, ἐπεὶ ἐκεῖνος μετέλλαξε τὴν ζωὴν, πρὸς δευτέρους ἐνόμως γάμους ἀπέκλινε, καὶ τῷ Νικολάῳ μέχρι τινὸς συμβεβῶκεν· εἶτα κατὰ τὸ βουλευτὸν αὐτῆς χρησαμένη τοῖς συμβολαίοις, ἐν γράμμασι μὲν τεσσαράκοντα λιτρῶν προῖκα τούτῳ ἀπηριθμίσατο, οἷα δὲ τινα ἐφύλικα τοῦ σώματος τῆς προικὸς τοῦτο δὴ τὸ κτῆμα τῷ γαμέτῃ προσήνεγκε, καὶ οἶκον οὐ πάνυ λαμπρὸν κατὰ τὸ Βύκιον ἱδρυμένον, (τόπος δὲ αὗτος ἀγχοῦ που τοῦ μεγάλου θεάτρου τοῖς πᾶσι κατάδηλος)· ταῦτά τε οὖν τῷ ἀνδρὶ προσενήνοχε, καὶ τὰ φίλτατα ἄχθος ἐκεῖνῳ μολίβδου

περιβριθέστερον. Ἦν μὲν οὖν τηνικαῦτα τοῖς ἀδοξοτέροις συναριθμούμενος ὁ Νικόλαος, ὑπογραμμικτεῦων ἔτι καὶ τῆς βελτίονος ὡς ἄν τις εἶπη τύχης πόρρω κείμενος· τῶν δὲ πραγμάτων ἀθρόον μεταβαλόντων, ὡς περ ἐκ μηχανῆς ἀνεδόθη τοῖς βασιλείοις καὶ ἐντὸς τῶν ἀδύτων ἐγένετο. Εὐθύς οὖν αὐτῷ τὰ πάντα μετασχημάτιστο· ὅ τε γὰρ οἶκος αὐτῷ λαμπρότερος γέγονε, καὶ ὁ πλοῦτος βαθυτέρος, καὶ ὅλως αὐτῷ τὸ σχῆμα τοῦ βίου μετέλλακτο· τὰ μὲν οὖν ἐξωνεῖτο κτήματα, τὰ δὲ, κατηλλάττετο· ταῖς γὰρ δυσίαι αὐτοῦ προγοναῖς· οἰκειοτέρῳ ἦθει χρησάμενος, καὶ τὸν πατρῶν εἰς πατέρα μετενεγκών, καὶ διὰ μέσης τῆς γαμετῆς πρὸς ἐκείνας τὴν σχέσιν μετοχετεύσας, τὰ πατρῶα τχύταις, τόν τε ἐν τῷ Βυκίῳ οἶκον καὶ τὸ κατὰ τὸ Φλώριον προάστειον, ὡς εὐτελῆ τε καὶ εὐωνα κατασχών, ἀντιδίδωσιν αὐταῖς εἰς προίκας τούτων πολλαπλασίονα· καὶ τὸ ὅλον ὡς θυγατράσιν ἑαυτοῦ ταῖς ἀλλοτρίαις | ἐχρήσατο, καὶ ἔννομον φ. 153. ἑαυτῷ τὴν δεσποτείνην τοῦ οἴκου καὶ τοῦ προαστείου πεποίηκε, καταλλαξάμενος πλείονος τὰ ἐλάττονα· γέγονεν οὖν ἐκεῖθεν δεσπότης τοῦ κτήματος ὁ Νικόλαος, ἐμφράξας τὸ στόμα ταῖς προγοναῖς ἀδροτέρῳ δεσμῷ χρυσοῦ, ἧτοι ἀποδέσμῳ. Πάντα δὲ ἀθρόον ἀφήρηται, πρᾶκτληξ ὕστερον καὶ ἐμβροντησίαις ἀπελεγχθείς, καὶ κατὰ τοῦ ἡμετέρου κράτους μεμελετηκῶς, καὶ σφῶς ἐπὶ τυραννικαῖς αἰτίαις ἐαλωκῶς· διὰ ταῦτα δεδῆμευται αὐτῷ ἢ σύμπασα τοῦ βίου ὑπαρξίς καὶ ὑπὸ τὴν βασιλικὴν πέπτωκεν ἐξουσίαν, καὶ ὡς ἀφωσιωμένα τῷ κράτει, δωρεῖται ταῦτα οἷς ἂν ἡ βασιλεία μου βούληται· ὡς περ καὶ τῷ μαγίστρῳ Ἐπιφανίῳ καὶ πρωτασηκῆτις τὸ κατὰ τὸ Φλώριον ἐκεῖνον κτήμα δωρησαμένη, τῷ παρόντι χρυσοβούλλῳ ὡς ἀδαμαντίνῳ δεσμῷ τὴν δωρεάν ἐμπεδοῖ.

Εἰ γὰρ τῷ μεγάλῳ τοῦ κράτους τὰ ὑποκειμένα κατητφάλισται, καὶ οἷς ἂν ἐκεῖθεν μερίς τούτων κατενεχθῇ μετὰ τῆς ὁμοίας ἀσπρακίαις περίεσιν· εἰ δὲ καὶ βασιλεὺς δημεύων καὶ

ἀφαιρούμενος μετὰ τῆς τῶν λογισμῶν ἐπισκῆψως, ποιεῖται καὶ τὴν ἀφαιρέσιν καὶ τὴν δήμευσιν, ἀμφοτέρωθεν ἰσχύει τοῖς ἐκείθεν λαβοῦσιν ἢ δωρεά· ἦν μὲν γὰρ τῶν τῆς γαμετῆς τοῦ Νικολάου θυγατέρων κατὰ πατρῶν ἢ μητρῶν κληροδοσίην τὸ κτῆμα ἀλλ' ἀντιδόσεως αὐταῖς παρὰ τοῦ πατρῶου γενομένης λαμπροτέρως, καὶ μείζονος, μέρος· τῆς τοῦ ἀνταλλάξαντος ὑπάρξεως γέγονε· παντὸς δὲ αὐτῷ τοῦ βίου ἀφαιρηθέντος εἰς τὸν δημόσιον, καὶ τὸ μέρος προσαφῆρθη καὶ τοῖς βασιλικοῖς δικαίως τὰ εἰρημένα δύο ταῦτα ὑποπέπτωκε κτήματα. Ἄλλὰ τί τῷ πρωτοασηκρητῇ ταῦτα; οὐ γὰρ ἐρευνᾶν δεῖ τινα ὅπιθεν ὁ βασιλεὺς ἐσηκην, ἄλλὰ λαμβάνοντα, προσκυνεῖν· πλὴν εἰ καὶ γέρας ὡς περ τοῖς βασιλεῦσιν ἐξαίρετον, τὸ παρὰ πάντων ἐστὶ συγχωρηκὸς ἐν ἅπασιν, ἀλλ' οὐδὲν ἔλαττον ἡμεῖς τούτοις ἀντιδιδάμεν τὴν ἐν νόμῳ τχύτην διοίκησιν, καὶ ὁ δέον παρὰ τῶν τῶν πράξεων προεισφέρομεν. Οὐδένα τοίνυν ὁ πρωτοασηκρητῆς τῶν περιέργων φοβήσεται τοῦ κτήματος, εἴτεκα τοῦ κατὰ τὸ Φλώριον, οὐ τῶν ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ Νικολάου, οὐ τῶν ἀπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ θυγατέρων· τῷ μὲν γὰρ ἢ δήμευσι; ἀντικείμεται, ταῖς δὲ, ἢ μείζων ἀντίδοσις, ἀμφοῖν δ' ἐπίσης ὁ ἡμέτερος ὄρος· κέκλεισται γὰρ ἑκατέρωθεν οὐ οὐρα μόνον δικαστηρίου, ἀλλὰ καὶ πρωτολογίαις εἰσαγωγῇ· καὶ τὸ τῆς γνώμης περιεργον ἐν ἄλλοις ἴσως τὰς πράξεις κινετομοῦν, τὰ γέ τοι παρὰ βασιλέως ταπτόμενα καὶ τυπούμενα, οὐδαμῶς μωμῆσαι δυνήσεται· ἀλλ' οὐδὲ ρητορεύουσα γλώττα καὶ πάντα ἰσχύουσα τῇ πειθοῖ, καὶ τῶν νόμων τοὺς μὲν, συγχέουσα, τοὺς δὲ, παρὰ τρέπουσα, βασιλικῆς ἂν ποτε κρατήσῃ δυνάμεως, οὐδὲν ἔλαττον, ἢ ρέυματος παρὰ τὸν ποταμὸν καὶ πυρὸς παρὰ τὸν ποταμὸν κατακλύζοντος· ἐνταῦθα γέ τοι καὶ δάκρυον πάθος κινεῖν, ὀλοολυγὴ τε καὶ οἰμωγὴ, καὶ ὅσα χυνοῦν δικαστῆν δύνανται, καὶ μὴν καὶ θέλητρον γλώττης, καὶ φωνὴ γοητεύουσα, καὶ τὰλλα ἐλέγχεται τε καὶ ἀπελήλαται. Ἐξεῖ τοίνυν οὗτος

τῶν δωρηθέντων αὐτῷ κτημάτων τὴν κυριότητα, ὡς περ ἐν μυστηρίῳ τῷ βίῳ σιγῶντων ἀπάντων· ὁ γὰρ χρυσοβούλλος λόγος ἡμῶν ὡς περ ᾠδὴ τις ἢ ὕμνος τοῖς μύσταις ὑπαναχινωσκόμενος, σιγᾶν αὐτοῖς ἐγκελεύεται. Αὐτὸ γέ τοι καὶ προλαβόντες παρεγγυώμεθα τοῦ μηδένα τῶν ἀπάντων, μὴ δικῶν νομοθέτην, μὴ δικαστήν, μὴ τὸ δημευθὲν μέρος, μὴ τὸ πρὸ τῆς δημεύσεως ἀντιλαβὸν τοῦ κτήματος ἕτερα, μὴ δ' ἄλλον τινά, ὅχλον τῷ πρωτοσηκρητί, καὶ πράγματα παρασχεῖν ἐφ' οἷς παρὰ τῆς βασιλείας μου δωρεὰν εἴληπεν· ἐξέσται δὲ αὐτῷ ὡς ἂν βούλοιτο τὰ περὶ τῶν κτημάτων οἰκονομεῖν, ἐκποιεῖν, κατὰ πάντα τρόπον δωρεῖσθαι, κληροδοτεῖν, ἀνταλλάττειν, πιπράσκειν, τᾶλλα ποιεῖν ὅποσα καὶ νόμος καὶ ἔθος τοῖς ἀπεριγράφοις τῷ χρόνῳ δεσπότης διδόσκειν· ὡς περ δὲ λαβὼν οὗτος παρὰ τοῦ κράτους ἡμῶν τῶν κτημάτων τὴν δωρεάν, καὶ τὸ ἡμέτερον προσεῖληψε δίκαιον, οὔτω δὴ καὶ ὁ πρὸς αὐτοῦ ταῦτα λαμβάνων τὴν αὐτὴν ἐπισπάσεται δύναμιν, καὶ ρυήσεται, ὡς περ ἀπὸ πηγῆς τῆς ἡμετέρας καὶ πρώτης χάριτος ἐπὶ πάσας διαδοχὰς ὁ αὐτὸς τῆς ἰσχύος λόγος ἀντιπλεκόμενός τε καὶ συμπλεκόμενος ὡς περ εὐπλόκῳ καὶ ἀδχαμαντίνῳ σειρᾷ.

ΣΤ΄.

ΜΙΧΑΗΛ ΨΕΛΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

1. Τοῦ Ψελλοῦ, ἐπιστολὴ πρώτη πρὸς τὸν πρωτοπρόεδρον φ. 189.
κῦρ Κωνσταντῖνον τὸν Δρουγκάριον.

Αὐθέντα μου καὶ ἀνεψιέ, ἐπίφθονόν τι χρῆμα, ὡς καὶ αὐτὸς οἶσθα, φιλοσοφία τε καὶ φιλόσοφος, λέγω δὲ τοῦτο τρόπον ἕτερον, οὐχ ὡς ζηλούμενα, ἀλλ' ὡς βρασκαινόμενα, καὶ τοξεύουσι ἐπ' αὐτὰ οὐχ αἱ βράσκανοι μόνον γλῶτται, ἀλλ' ἔστιν οὐ καὶ αἱ σεμναὶ καὶ ἐπεικεῖς, αἱ μὲν ὡς βρασκίνουσαι τῷ καλῷ, αἱ δέ, ὡς τὸ δοκεῖν ἀντέχεσθαι τοῦ καλλίονος. Ἐγὼ δὲ φιλόσοφος μὲν ἴσως οὐκ εἰμὶ, οὐδέ μοι τῆς ἱερᾶς ἐπιστήμης μέτεστιν οὐδ' ὁ, τιοῦν, φιλοσόφου δὲ δόξαν παρὰ τοῖς πολλοῖς ἔσχηκα· καὶ με ἀξιοῦσιν οἱ πλείους, μὴ δὲ τῆς γῆς ἄπτεσθαι τοῖν ποδοῖν, περιεργάζονται δέ μοι καὶ προόδους καὶ λογικάς συνουσίας, καὶ εἰ δευρὶ τὴν χεῖρα, ἀλλὰ μὴ δευρὶ μετήνεγκα, καὶ εἰ τὰς ἀρχὰς τῶν ὑποκειμένων ζητῶ· βούλονται γάρ με ἀπρίξ ἔχεσθαι τῶν ὑποθέσεων καὶ σπαράττειν αὐτάς, ἀλλὰ μὴ κατ' ἄρθρα διαιρεῖν, καὶ νομοθετοῦσιν οἱ βραδιστέον ἐμοί, καὶ ὅθεν καὶ πηνίκα καὶ ὅσον, Σαββάτου μοι ὡς περ παραμετροῦντες, ὁδόν· καὶ οὐκ ἴσασιν ὅτι τοῦ φιλοσόφου, τὰ μὲν, ἀπειῖναι δέον ὅποσα λυμαίνεται τῷ σκοπῷ, τὰ δ' ἐξ ἀνάγκης τούτῳ συμπέφυκε, τὰ δ' αἱ φιλίαι καὶ αἱ διαθέσεις, αὐτῷ προστιθέασι, καὶ ὡς χρῆ τοῦτον καὶ τὰ ἐκ τῶν χαρίτων μυεῖσθαι, καὶ τὰ μὲν, ὑπόσεμνον εἶναι, τὰ δέ, ἀνεῖσθαι ταῖς χάρισιν.

Ἐχρῆν μὲν οὖν μὴ πρὸς τὰς ἐτέρων ζῆν ὑπολήψεις, μὴ δὲ ζυγοστατεῖσθαι με ἀλλοτρίαις χερσίν, ἀλλ' αὐτὸν ἐαυτῷ κανόνα καὶ στάθμην καθίστασθαι· ἀλλ' ἵνα μὴ καὶ τούτῳ βρασκάνικα; ὡς τούτοις ὑπόθεσις, ὡς παντᾶσαι τῶν παρ' ἐκείνους δοξῶν ὑπερκαίμενος, οὔτε δημοσίου τὰ πολλὰ μετέχω κρητῆρος, οὔ νη τὴν ἰσράν τοῦ ψυχῆν, οὔτε ἀπὸ τῆς αὐτῆς σιτοῦμαι τοῖς πλείοσι, πανηγύρεσί τε οὐ παραβάλλω, οὔτε ἰδίαις, οὔτε κοιναῖς, εἰ μὴ που ταῖς σαῖς· γάμος δὲ ἱερὸς καὶ τὰ τούτου προσίμια καὶ προαύλια, καὶ τὰ πρὸ τῆς παστάδος οὕτως εἰπεῖν προαλάμια, ἀδύτων ἔμοιγε τυγχάνει προτεμενίσματᾶ, καὶ ἀναβολαὶ μελῶν μουσικῶν, καὶ ἡδιστον θυρχυλεῖν ἐπὶ τούτοις καὶ ἀπαντᾶν αὐτίκα, καὶ συσπουδάξειν τοῖς τελουμένοις, καὶ μετέχειν τῶν τελῶν· ἀλλὰ παντὶ μὲν ἄλλῳ ἐξὸν ἐντὸς τῶν θυρῶν εἶναι, ἐμὲ δὲ δεῖν φασὶ πύρρῳ τούτων καθίστασθαι, ὅτι πειρῶμαι φιλοσοφεῖν καὶ τὴν ψυχὴν ἐκλύειν τοῦ σώματος· καίτοι γε καὶ τὸ ὀρώμενον κάλλος εἰς τὸ νοητὸν τὸν φιλόσορον ἀντιπεριάγειν κάλλος δεδύνηται, καὶ ἡ ἐμφανῆς ἀρμονία τοῦ ἀφανοῦς ἀνάμνησις γίνεται, καὶ οὐ τὰ μαθημάτων μόνον συνεθίζει τὸν ὀμιλοῦντα τούτοις εἰς κατανόησιν τῆς ἀσωμάτου φύσεως· ἀλλὰ τί ταῦτα τοῖς λεπτολόγοις μὲν, ὀλιγογνώμοσι δὲ καὶ μηδὲν ἕτερον εἰδῶσιν, ἢ οὐ ἂν ταῖν χεροῖν ἄψιχτο;

Ἐγὼ δὲ ὡς περ καὶ πολλῶν ἐτέρων ἀπέχεσθαι ὑποσχόμενος τῷ θεῷ, ἐτέροις τούτων ὄραν μετέχοντα οὐ κεκώλυμαι· οὕτω δὴ καὶ γάμον ἀπειρηκῶς, οὐκ ἀπειργμαὶ παρ' ἄλλοις τοῦτον ὄραν σπουδαζόμενον· ἢ γὰρ ἂν ὑπεύθυνος εἶην ξύμπασιν ὅτι μετὸν τοῖς πολλοῖς τῶν ἀπειρημένων ἐμοί· ἀλλ' οἷγε βρασκάνιοντες νομοθετοῦντες ταῦτά φασιν εἶναι, ἀλλ' οὐχ ἐπομένου τοῖς νομισθεῖσιν. Ἐπὶ γοῦν τῶν ἀμφιλόγων ἐγὼ καὶ περὶ ὧν ἐστὶν ἀμφισβήτησις, τὰ μὲν, ἐμυτοῦ, τὰ δὲ, τῶν λεγόντων γίνομαι, καὶ οὐ τὴν ἐτέραν αὐτῶν, ἀλλὰ τὴν μέστην ἀμφοῖν τρέπομαι.

Οὔτε γοῦν σοὶ τῆς πανηγύρεως ἀποστήσομαι, οὔτε τῆς ἐορ-

τῆς ὄλος γενήσομαι, ἀλλ' ἀπαντήσω μὲν λαμπρῶς κατὰ τὰ
 ξυγκείμενα, καὶ τὰ μὲν, ἀκροάσομαι περὶ τῶν γινομένων, τὰ
 δέ, διαλέξομαι· καὶ συνησθήσομαί σοι τοῖς γαμικοῖς προοιμίαις
 καὶ ἐμφύτοις σκιρτήμασι συναγαλλιάσομαι, καὶ εἰ βούλῃ, κάλ-
 λιστόν σοι ἄσομαι τοῦ προοιμίου προοίμιον· μελῶν δὲ ἢ ῥυθμῶν
 οὐκ ἀκούσομαι, ἵνα μὴ τοῖς λογολέσχαις διττριβῶ γένωμαι, καὶ
 τοι πῶς οἶε με τῶν σεμνῶν χαρίτων ἐρᾶν, καὶ μάλιστα τῶν
 ἐν ῥυθμοῖς τε καὶ μέλεσι; εἰμὶ γὰρ οὐκ ἀπεσκληρότως ἔχων τῆς
 φύσεως, οὔτε πάλιν ἐν ταῖς ᾠδαῖς ὑποχλω τοῦ βλοσυροῦ (sic),
 ἀλλὰ βραχὺ τι τὴν πρώτην τοῖς τῶν ὀργάνων κρούμασι συνη-
 σθείς, ἔπειτα ἐμχυτὸν εἰς τοὺς ἀρμονικοὺς ἀναφέρω λόγους,
 καὶ τὰς τε συμφῶνους ἀναθεωρῶ τῶν χορδῶν, καὶ εἴ τι πα-
 ράφωνόν ἐστιν ἐν αὐταῖς ἢ διάφωνον, καὶ ἀπὸ τῶν καθηπτῶν
 ὀργάνων πορίζομαί τι ἐς τὰ μέσα τῆς μουσικῆς, τοὺς τόνους
 φημί καὶ τὰ διχοστήματα καὶ συστήματα.

Ἄλλ' οὐ ἐπιλέλησμαι· ἄρ' οὐκ ἔστιν φίλτατε ἀνεψιέ, τὸ νέον
 τοῦτο νυμφίδιον, ἐκεῖνο δὴ ὃ ἐν τοῖς ἀνακτόροις τεθέαμαι, τὸ
 λαμπρὸν καὶ εὐτράπελον, ὃ δὴ με καὶ ὠκειοῦτο αὐτίκα, εἶτα
 δὴ ἐτέρων καλλιόνων ἀντήρα; κάλλιστον, νῆ τὴν ἱεράν σου ψυ-
 χήν, καὶ τὴν ὕψιν καὶ τὴν ψυχὴν, ἄμφω μὲν τῆς μητρὸς ἦττον,
 τί γὰρ αὐτῇ ἴσον γένοιτ' ἄν; τῶν δὲ ἄλλων ὧν ἐγὼ τεθέαμαι
 παρὰ πολὺ κάλλιον. Γένοιτο αὐτῇ καὶ ὁ ἀρραβῶν καὶ ὁ γάμος
 εἴσια πάντα καὶ προσφιλῆ, καὶ μηδὲν αὐτῇ τῶν πάντων ἀνάρ-
 μοστον, μὴθ' ἡ παστάς, μὴθ' ὁ θάλαμος, μὴθ' ὁ ἐπινύμφιος; φ. 189.
 κόσμος· ἀλλ' ἀρμόσοι τάνδρι, κάκεινος αὐθις αὐτῇ, καὶ γένοι-
 τ' ἀμφοῖν ἡ συμβίωσις οὐ συνοικείωσις σωμάτων μόνον, ἀλλὰ
 καὶ ψυχῶν· κάλλιστος γὰρ μοι καὶ ὁ νυμφίος δοκεῖ, καὶ αὐτὸ
 δὴ τοῦτο νυμφίος ὡς ἀληθῶς καὶ τῇ νύμφῃ προσόμοιος· ἐκεῖνη δὲ
 τοσοῦτον εἶπέ, ὅτι οὐ ζηλότυπος ἐγὼ ἐραστῆς, οὐδὲ σου μέμρο-
 μι τὴν μετάρθεσιν, μόνον ἐρώης αὐτοῦ, καὶ τέκοις παιδίκα καλὰ
 τε καὶ πολλὰ ὀπόσα ἢ μήτηρ καὶ οἶα, ἄρρενά τε καὶ θήλεα.

Καὶ ταῦτα μὲν δὴ σοὶ παρ' ἐμοῦ τοῦ γάμου προοίμια· εἰ δὲ βιώσιμος εἶην καὶ πρὸς τῇ τελείᾳ σου τελετῇ, καὶ δάδας γαμηλίους ἀνάψω, καὶ ὑποθήσομαι ὅπως σοὶ τῷ νυμφίῳ προσενεκτέον· οὐ γὰρ δὴ καὶ τῶν ὑποθηκῶν κεκώλυται ὁ φιλόσοφος· μόνον οὐδὲ τότε τῶν γαμηλίων σοὶ πιούμι κρατήρων, ἵνα μὴ σθέσας τὰς ἐπὶ σοὶ δάδας μετὰ τὴν τελετὴν, τὰς τῶν βαναύτων γλώσσας ἀνάψω.

φ. 191.

2. Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλέα τὸν Διογένην

ὅτε ἐβασίλευσεν.

Νῦν ἡμέρα σωτήριος, νῦν ἐλευθερία κακώσεων, νῦν τῆς νέας Ρώμης ἰσχύς καὶ κραταιώσεις, νῦν βασιλείας πύργος ἀκλόνητος, τεῖχος ἀκράδαντον, στῦλος ἄσειστος, θεμέλιος ἐπὶ τῶν τοῦ Κυρίου ἐστηριγμένους χειρῶν· νῦν ἐπεσκέψατο Κύριος τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ καὶ ἔκυψεν ἐξ οὐρανοῦ καὶ εἶδε, καὶ ἀπέστειλεν ἐξ ὕψους τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ παρόντων κακῶν καὶ μελλόντων δεινῶν, καὶ συστροφῆς νεφῶν καὶ ἐμβολῆς βελῶν. Ποῦ τὰ Περσῶν αὐχήματα νῦν; ποῦ τὰ Μήδων φρυάγματα; ποῦ ἢ τῶν Σκυθῶν ἐποπτευομένη ἐπιδρομή; ποῦ ἢ ἀλαζῶν τῶν Τούρκων ὄφρυς καὶ ἡ ἀνυπόστατος τοῦ βαρβάρου ὄρμη; Νῦν ὡς περ ἐπὶ ζυγοῦ ἀντίτροπα πάντα καὶ ἀντίσταθμα γέγονε, καὶ αἱ πλαστιγγες μετετέθησαν, νῦν πάντα καινά· καὶ μετήλλακται μὲν τὰ ἐχθρῶν, μετεσχημάτισται δὲ τὰ ἡμέτερα. Νῦν τεθεάμεθα βασιλέα, οὔτε τὴν κλησιν, οὔτε τὸ σχῆμα ψευδόμενον, μέγαν ὡς γίγαντα, ὑψηλὸν τῷ βραχίονι, κραταῖον τῇ δυνάμει, καὶ ἄοπλον φοβερὸν καὶ ὀπλισμένον ἰσχυρόν τε καὶ ἀνυπόστατον, τὸ μὲν εἶδος τῷ ὄντι τυραννίδος ἄξιον, τὴν δὲ καρδίαν ἀνθάμιλλον τῷ προφήτῃ Δαυΐδ. Ἐν σοὶ γὰρ θεϊότατε βασιλεῦ, ἀθρόα πάντα συνέδραμεν, ὅσα φοβερὰ, ὅσα ἡμερα, ὅσα λαμπρὰ, ὅσα θαυμασία· γένος ἀσύγκριτον τὴν εὐγένειαν, πατρὶς

ἡ καλλίστη τῶν πόλεων, ἐξ ἧς φύσει γενναῖα (*) καὶ ἰσχυρὸς ἀήττητος καὶ κράτος κατὰ βραβάρων ἀφόρητον· φύσις σώματος οἶαν οὐκ ἂν ἐπενέγκοι βάρβαρος θεασάμενος, φύσις ψυχῆς οἶαν ἡμεῖς ὀρώντες γαννύμεθα· ὀρμὴ κατὰ μὲν ἐχθρῶν ἀνυπόστατος, πρὸς ἡμᾶς δὲ | γαλήνιος καὶ ἡμερον ἐπιλάμπουσα. Διογενῆς τὸ φ. 191'. φαινόμενον, θεοσιδῆς τὸ κρυπτόμενον· σεμνὸς τὰ πρὸς αἰσθησιν, λαμπρὸς τὰ πρὸς νόησιν, εὐσταθῆς τὸ φρόνημα, εὐφυῆς τὸ ἐνθύμημα, τὸν νοῦν ὀξύς, τὴν γλώτταν τυχύς, ῥήτωρ καὶ στρατιώτης ὁμοῦ· ὦ τοῦ θαύματος, τὰ διηρημένα, λόγους καὶ ὄπλα, τόξα καὶ μέτρα, ῥήματα καὶ ὀρμήματα, σοφίαν καὶ πανοπλίαν, εἰς μίαν τὴν σεκυτοῦ παραδόξω ψυχῇ συνήγαγες· καὶ πολεμεῖς μὲν ὑψηλῶ τῷ βραχίονι, ὀμιλεῖς δὲ ἐλευθέρως καὶ στρογγύλως τῇ γλώττῃ, καὶ ἔοικας ποταμῶ ἅμα καὶ ὀχετῶ· ὁ μὲν γὰρ νοῦς ποταμηδὸν ἐπιχεῖ τὰ νοήματα, ἡ δὲ γλώττα ἡρέμῃ ἐπικλύζει τὴν ὀχετηγίαν τῶν λέξεων· σὺ δὲ βασιλεῦ, καὶ δημηγορήσεις ἐν στρατεύμασι, καὶ ὀρμὴν ἐπενέγκης τῷ λόγῳ καὶ συνεξορμήσεις τῷ πράγματι· καὶ οὐ μὲν κειρὸς ἀφέσεως βελῶν, αὐτίκα τὸ τόξον ἐντενεῖς, οὐ δὲ ἀκοντίου, ἀκοντιεῖς, οὐ δὲ δόρυτος, ἀγκαλισάμενος ἐρρωμενέστατα ἐμβλαεῖς τοῖς τῶν ἀντιτεταγμένων σώμασι· καὶ οὐ μὲν χρεῖα λόγου, ῥητορεύσεις λαμπρῶς, οὐ τὰς Δημοσθένους δεινότητος ἀρμολάμενος, ἀλλὰ τὰς τοῦ Πυλίου Νέστορος χάριτας ἀναψάμενος· οὐ δὲ ἀνάγκη συνασπισμοῦ καὶ συντάξεως, καὶ κατὰ μέτωπον στήση καὶ ἐκτέρω τῷ κέρει, καὶ ὑπερφλαγγίσεις, καὶ περιελίξεις τὴν φάλαγγα, καὶ ἐξαλλάξεις τοὺς λόγους, καὶ μετασχηματίσεις τὴν τάξιν, καὶ στρατηγικῶ ἐμβομβήματι καταπλήξεις τὸ βάρβαρον.

Ἄλλ' ἐξάγει με καὶ πρὸς τὴν βασιλῖδα ὁ λόγος, ἣν οὐ μόνον ἐγκωμιάσαι, ἀλλ' οὐδὲ θαυμάσαι δεδύνημαι· ὦ τοσοῦτον ἐνθυ-

(*) χειρ. γενναῖε.

μηθεῖσα καλόν, ὃ τοσοῦτον ἀγαθὸν ἐνόησασα· ὠχύρωσας τὰς πόλεις ἡμῶν, τὰ τῶν βαρβάρων τείχη διέρρηξας, ἐκόσμησας τὴν τῆς Ρώμης ἀρχήν, σαυτὴν ὑψώσας, τοῖς παισὶ τὴν βασιλείαν ἐφύλαξας, δι' ἐνὸς ἐνθυμήματος καὶ μιᾶς πράξεως εἰς ταῦτό τὸ χρηστά πάντα συνήνεγκας· ἀλλ' ὑπὸ προθυμίας τε καὶ χαρᾶς, μικροῦ καὶ συνορχήσασθαι βούλομαι.

Νῦν τῷ ὄντι φωστήρων σύνοδος, νῦν οὐρανὸς καὶ γῆ συνευφραίνεται, καὶ πάντα σκιρτᾷ καὶ ἀγάλλεται, καὶ ὁ καιρὸς ὡς ἀληθῶς πανηγύρεως. Ἐπεὶ δὲ καὶ συγκρίσεως δεῖ τῷ λόγῳ, παράδοξον μὲν ἐρῶ λόγον, ἀληθέστατον δέ· σὺ μὲν ὦ βασιλεῦ, κατὰ πάντων ἔχων τὰ νικητήρια, μόνῃς τῆς βασιλίδος, εἶπω δὲ καὶ δεσπότιδος, ἤττησαι· σὺ δὲ ὦ βασιλεῖ, πάσας ὀφθεῖσθαι ἀσύγκριτος ἵνα μὴ λέγω καὶ πᾶσι, τὰ δευτερεῖα φέρεις, καὶ τοῦτο ἐκοῦσα, τοῦ βασιλεύοντος· ὦ καὶ πάντας νικήσας καὶ πάσας νικήσασα, καὶ ἀλλήλους νικῶντες καὶ ὑπ' ἀλλήλων τὴν ἤτταν λαμβάνοντες, ὦ σὺ μὲν ἀρένων ἄγαλμα, σὺ δὲ θηλειῶν σεμνολόγημα!

3. Πρὸς τὸν αὐτὸν βασιλέα ἐν ἐκστρατεία διαγόντα.

Εἰ καὶ μὴ τοῖς κίσθητοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀλλὰ γε τοῖς νοητοῖς εἰδὼν σε τῆς Ρωμαϊκῆς ἐξηγούμενον φάλαγγος καὶ πρὸς τοὺς ἐναντίους μαχόμενον, καὶ σὲ μὲν θηραλέως ἐπ' αὐτοὺς χωροῦντα καὶ τῷ στρατηγικῷ καταπλήττοντα ἐμβομβήματι, τοὺς δὲ, αὐτίκα πίπτοντας καὶ ἀντιστῆναι πρὸς τὴν σὴν μὴ δυναμένους ὀρμῆν· καὶ θαυμαστὸν οὐδέν· ἐγὼ γάρ σε ἐν πολλαῖς ἡμέραις σημειωτάμενος, καὶ ἀκριβῶς διαγνοὺς ὅσον τέ σοι τὸ σθένος τῶν βραχιόνων ἐστίν, ὁποῖόν τέ σοι τὸ τῆς ψυχῆς θάρρος καὶ τὸ πρὸς τὰ δεινὰ γενναῖόν τε καὶ ἀήττητον, οὐ Τούρκους καὶ Ἄρραφιν ἀξιόμαχόν σε τίθεμαί τε καὶ ἀπορρίνομαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς πρὸς Ἀχιλλέα τε τὸν Πάριον καὶ τὸν Μακεδῶνα

Ἀλέξανδρον· πλὴν τοσοῦτον ἐκείνῳ ἠτύχῃσαν, ὅσον ὁ μὲν, Ὀμηρον, ὁ δέ, τὸν Ἀριστοτέλην ἐπαινέτας ἐσχήκασιν, ἄνδρας δεινούς τὴν γλῶτταν καὶ μεγάλα τὰ μικρὰ δυναμένους ποιεῖν· σοὶ δὲ τῷ μεγάλῳ καὶ βασιλεῖ καὶ στρατιώτῃ καὶ στρατηγῷ, ἢ ἐμὴ ψελλίζουσα ἀντ' ἐκείνων ἐξαρκέσει φωνή.

Ἴσθι μέντοι γε δέσποτά μου καὶ βασιλεῦ, ὡς ἐσείσθη πᾶσα ἢ πόλις τῷ μεγάλῳ σου κατορθώματι, ἐθαύμασαν δὲ σύμπαντες ὅτι μὴ τὴν νίκην ἐκόμπασας, μὴ δὲ ἦρας τῷ λόγῳ τὸ τρόπιον, εἰ καὶ μόνος ἐγὼ σάλπιγγος μεγαλοφωνότερον πάσαις ἀκραῖς τοῦτο δῆλῃσα. Ἡ μὲν τοι δέσποινά μου καὶ βασιλῆς, τὸ μέγχι Ρωμαίων ὄφελος, τὸ τῆς σῆς ψυχῆς ἄγχιμα καὶ καλλώπισμα, ἐπειδὴ τοῦ μεγάλου σου κατορθώματος ἤκουσεν, ἔνθους ὑπ' ἠδονῆς γενομένη καὶ τὰ τῆς χαρᾶς εὐθύς ἀποστάξασα δάκρυα, χεῖρας ἐκέτιδας πρὸς θεὸν ἤρατο καὶ τὰς εἰωθυῖα· ὑπὲρ σοῦ φωνὰς ἀνεργέξατο· αὐ τροπικίου εἰσεληλυθότα πάντα τὰ σὰ ἐφεξῆς ἀνερωτήσασά τε καὶ διδαχθεῖσα, καὶ ἐθαύμασε καὶ ἐδάκρυσεν· ἐθαύμασε μὲν γὰρ τὴν περὶ πάντα σου σταθιρότητα καὶ δεξιότητα, καὶ τὸ πρὸς αὐτὴν ἄρρητον φίλτρον, ἐδάκρυσε δὲ ὅτι τοιαύτης στερεῖται ψυχῆς οἷος δὴ τυχεῖν παρὰ θεοῦ καὶ ἠῤῥατο καὶ ἐπέτυχε. Διηγησάμην γὰρ αὐτῇ πρῶτα μὲν ὃν ἔχεις ὑπὲρ τῆς Ρωμαϊκῆς ζήλον, καὶ ὡς ἀνταλλάττη μυρίων θανάτων τὴν τῶν Ρωμαϊκῶν πραγμάτων διόρθωσιν· ἐπὶ τούτοις διηριθμησάμην καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ σοῦ κράτους πλεονεκτήματα, τὸ στερρόν τοῦ φρονήματος, τὸ γενναῖον τῆς γνώμης, τὸ πρὸς τοὺς πόνους ἐνδεδεχὲς καὶ ἀήττητον, τὴν σύνεσιν, τὴν ὀξύτητα, τὴν εὐγλωττίαν, τὸ εὐχαρι· προσέθηκα καὶ ἦν ὀφθαλμοῖς αὐτοῖς ἔγνωκα σωφροσύνην, τὸ τῆς ζωῆς διηκριβωμένον καὶ ἐγκρατές, οὐ κοσμῶν λόγους τὰ σὰ, ἀλλ' ὑπὸ τούτων τοὺς ἐμούς λόγους κοσμῶν.

Ἐγὼ γὰρ εἶτε τοῦ ἀληθοῦς εἰκαστῆς ἢ θεατῆς ἐγενόμεν, ἢ τε καὶ πέπονθά τι πρὸς τὰ τῆς σῆς ψυχῆς ιδιώματα, πάντων

τῶν ἐπαινουμένων ἀφόμενος ἀσυγκρίτως σε ὧν ὀφθαλμοῖς αὐτοῖς εἶδον, ὧν ἐξ ἀκοῆς οἶδα προτίθημι· ἡ δέ γε δέσποινά μου καὶ βασιλῆς ὅτι μὲν πᾶν μέτρον ἀγάπης πεπλήρωκεν ἐπὶ σοὶ ἐπίσταμαι ἀκριβῶς, τοσοῦτον δὲ αὐτῇ καγὼ συντέλεσα, ὅτι ῥητορικώτερον καὶ λαμπρότερον τὰ σὰ διηγησάμην αὐτῇ προτερήματα.

Ταῦτα καὶ τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ ἠχοῦσῃ τῇ γλώττῃ καὶ οὐρανίῳ διήγγειλα, καὶ τῇ συνόδῳ πάσῃ καὶ τῇ συγλήτῳ καὶ κοινῇ καὶ καθένα διηκριβωκά τε καὶ διετράνωσα, μὴ δὲ φ. 192. τὴν κοινὴν καὶ δημωδεστέραν ἀκοὴν ἀμέτοχον τούτων | καταλιπὼν καὶ ἀνήκοον.

ὑπεψιθύρισα ταῦτα τῷ νέῳ βασιλεῖ καὶ δεσπότῃ μου τῷ καλῷ Διογένει παραψελίζων αὐτῷ πρὸς τὸ οὖς τὰ τοῦ πατρὸς ἀγαθὰ· ἐφ' οἷς καὶ ἀνεπαισθήτως φυσικῶ τινα καὶ ἀρρήτῳ λόγῳ, ἀνεσκήρτησέ τε καὶ προσεγέλασεν.

Ἐγὼ γὰρ θεόστεπτε δέσποτά μου καὶ βασιλεῦ, δύο ταῦτα ἐν τῇ ἐμῇ ψυχῇ τοῦ σοῦ κράτους δεζόμενος, ἀλήθειάν τε τῶν σῶν προπορευομένην χειλέων, καὶ προσπάθειαν ἄρρητον ἐπ' ἐμέ γεομένην παρὰ τῆς σῆς ἀγίας ψυχῆς, οὐ παύσομαι μέχρι παντὸς πρὸς ταῦτα διαμαχόμενος· καὶ τῶν μὲν ἔργων τοῦ ἐνθέου κράτους σου ἠττηθήσομαι, νικήσω δέ σε τοῖς ῥήμασι καὶ τοῖς ἀπὸ γλώττης καὶ τῆς (*) ἀπὸ τῆς χειρὸς· ὧς περ γὰρ σύ μ' ἐποίησας ζηλωτὴν διὰ πάσης ἡμέρας ἐγκωμιάζων καὶ τῶν ἄλλων ἀσυγκρίτως προκρίνων, οὕτω δὴ σε καγὼ τῶν ἄλλων βασιλέων ὑψηλότερον θήσω, βιβλίων ἐξενεγκῶν ἐπὶ σοί, οἷόν τινα λειμῶνα γέμον ἀνθέων καὶ χάριτος· προσεκύνησα δὲ πολλάκις ἐφ' οἷς οὐκ αὐτὸς μόνος ἀγαπᾷς τε καὶ ἐλεεῖς, ἀλλὰ καὶ τὴν δέσποιναν ὑπὲρ ἐμοῦ ἀξιοῖς, ὃ τῆς ὑπερβαλλούσης σου ἀγαθότητος, ὁ φωστήρ, ὁ ἄδυτος ἥλιος πρὸς τὴν ὑπερφαῖη σελήνην, ὑπὲρ τίνος; ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ τεθνηκότος κυνός! Ἐπὶ πᾶσιν ἐπάνελθέ μοι τα-

(*) Γραπτέον, τοῖς.

χέως, τὸ τῶν τροπαίων συμπέρασμα τῷ ἐπιόντι ταμειύσας
καίρω.

4. [Προσφώνησις Βυζαντίων πρὸς τὸν βασιλέα Ρωμανὸν τὸν Διογένην].

Ποῦ ποτε ἀπαίρεις ὁ λαμπρότατος ἥλιος, ὁ μέγας τῆς ἀλη-
θείας ῥωστήρ; πῶς δὲ καὶ καρτερεῖς τὴν τοῦ κόσμου σελήνην
ἀπολιπών, ὅφ' ἧς ἐρωτίσθης καὶ ἦν φωτίζεις λαμπρότερον; ἢ
πάντως ὁ ὑπὲρ ἡμῶν ἔρωσ καὶ τὸ βούλεσθαί σε ἐλευθέρην εἶναι
τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων, μᾶλλον δὲ σύμπασαν τὴν ὑπήκοον
τῆς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομῆς, πείθει ■ καὶ σώματος καὶ ψυχῆς
καὶ τῶν φιλότατων καταφρονεῖν; ὦ ζεούσης ψυχῆς, ὦ καρδίας
ἐμπύρου, ὦ γενναίου φρονήματος, οὐκ ἔθελεξέ σου τὴν γνώμην
ἢ τῆς βασιλείας τρυφή καὶ ἀπόλαυσις, οὐ κατέσχε σου τὴν
ψυχὴν ὁ τῆς ἀρχῆς κόσμος καὶ τὰ λοιπὰ περιβλήματα, καὶ τὸ
κάλλος τοῦ διαδήματος! ἀλλ' ὡς περ ἐπὶ τούτῳ τὴν βασιλείαν
παρὰ θεοῦ εἰληρώς, ἔνα ἡμεῖς μὲν τρυφῶμεν καὶ ἀγαλλώμεθα,
σὺ δὲ φροντίζης περὶ ἡμῶν πᾶσι πόνοις καὶ πάσαις μερίμναις
ταλαιπωρούμενος, ὁμοῦ τε τῷ διαδήματι κατεκοσμήθης τὴν
κεφαλὴν, καὶ τὴν αἰχμὴν ἠκόνησας κατ' ἐχθρῶν· ὦ τολμήμα-
τος, ὦ φρονήματος· οὐκ ἔμεινας τοῦ κειροῦ τὴν μεταβολήν,
ἀλλὰ μέσου χειμῶνος, τοῦ ἡλίου καλυπτομένου τοῖς νέφεσι,
κατηφειστάτου τοῦ ἀέρος τυγχάνοντος, ὡς πέρ τις ἀδάμκς πᾶ-
σαν πληγὴν φέρειν δυνάμενος καὶ μηδεμιᾶ διαιρούμενος, ὑπὸ
χειμῶνι σφοδρῷ (*) καὶ ὄμβρῳ πολλῷ καὶ κρύει δεινῷ, τῆς βα-
σιλίδος ἀπαίρεις τῶν πόλεων, καὶ κατὰ τῆς τῶν ἐχθρῶν τυ-
ραννίδος χωρεῖς. Τσιουῦτον ἡμῖν ἔπρεπεν ἐξ ἀρχῆς βασιλέα λα-

(*) Ἐν τῇ χειρογράφῳ, πολλῷ σφοδρῷ· ἐξ ὧν ἡ πρώτη λέξις
σημειοῦται ὡς περιττεύουσα.

βεῖν, οὕτω μὲν καλόν, οὕτω δὲ γενναῖον, οὕτω πρᾶον, οὕτω τόλμης μεστόν· ὡς ὑπερφουῆ πάντα τὰ σά· τὸ γένος, ὁ τρόπος, ὁ βίος, ὁ κόσμος τοῦ σώματος, τὸ μέγεθος τῆς ψυχῆς, ὁ πρὸς θεὸν πόθος, ὁ σποδρὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἔρωσ, ἡ εὐγενὴς γνώμη, ἡ φιλότιμος χεὶρ, ἡ ἀφθονος δεξιὰ, ἡ τῶν χαρίτων πηγὴ. Ἄλλ' ὦ τῆς ἡμετέρας ἡδονῆς, ὅτι τοιοῦτον εὐτυχῆσαμεν αὐτοκράτορα· ὦ τῆς ἀντιθέτου ὀδύνης, ὅτι σε τὸν ἡμέτερον ἥλιον ὡς περ εἰς ἐτέραν οἰκουμένην ὀρῶμεν μετὰ χρωρῶντα· καὶ ἐπεὶ σε κατατρεχῆν οὐ δυνάμεθα, εὐχαῖς σε καὶ δάκρυσι παραπέμπομεν· δυναμωθεῖς ἐπὶ πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον, καὶ στεφαναθείης τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τροπαίοις πολλοῖς· κοσμηθείης τοῖς κτὰ τῶν βαρβάρων ἀριστεύμασι, καὶ νίκαις δορυφορηθείης πολλαῖς· μὴ συγκαύσαι σε ἡμέρας ὁ ἥλιος, μὴ δὲ ἡ τελήνη τὴν νύκτα, ἀλλὰ σε στῦλος ὀδηγήσοι φωτὸς, καὶ σοι διαίρεθει μὲν θάλασσαν, ὑπαναχωρήσαιεν δὲ ποταμοί, καὶ ἄγγελοι σε φωτὸς ἐπὶ πᾶσαν γῆν παραπέψαιεν· ἰδοιμὲν ■■ τροπαιοφόρον ἐπαναστρέφοντα πρὸς ἡμᾶς, στεφάνοις ἀριστείοις κατασκευασμένον τὴν κεφαλὴν, ὦ βασιλείον ἀγαλμα, πολιτείας ἀξιοπρεπέστατον θέαμα, τῆς ἡμετέρας σελήνης φωστὴρ ἀξιώτατε.

5. Προσφωνήσις πρὸς τὸν βασιλέα κύρ Ἀλέξιον τὸν Κομνηνὸν [γραπτέον Ῥωμανὸν τὸν Διογένην] παρὰ τῶν πολιτῶν ἐν κλητορίῳ.

Νῦν πρῶτον ὀπλίτην βασιλέα τεθέαμαι, νῦν πρῶτον ὀρῶ στρατηγὸν ἅμα καὶ αὐτοκράτορα· ἀστράπτει μὲν σου ἡ κεφαλὴ τῷ χρυσῷ στέμματι, οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ ἡ δεξιὰ φοβερῶ δόρατι, καὶ προσηγεῖ μὲν ἡμᾶς τοὺς πολίτας ὀρεῖς ὄμματι, καταπληκτικῶ δὲ τοὺς βαρβάρους καταδειμαίνει· βλέμματι· γλυκεῖα μὲν ἡ πρὸς ἡμᾶς σου φωνή, δριμεῖα δὲ ἡ πρὸς τοὺς ἀντικειμένους βοή· ἰλαρὸν μὲν ἡμῖν σου τὸ πρόσωπον, φοβερὸν δὲ τοῖς

ἀντιμαχομένοις στρατηγικόν σου ἐμβρίμημα. ὦ βασιλεῦ, καὶ στρατιῶτα καὶ στρατηγέ, καὶ πᾶν εἴ τι ἄλλο ὑπέρλαμπρον ὄνομα, ὃ κρατῆρ πάσης ἀρετῆς, ὅση πολιτικὴ καὶ ὅση στρατηγική, ὃ κοινὸν ἀγαθὸν καὶ πολίταις καὶ στρατιώταις, καὶ μέγα ὄφελος τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, ἧτις εἰς γόνου κλιθεῖται, νῦν παρ' ἐλπίδα ἀνθρώπωμα καὶ μέγα φρονεῖ ἐπὶ σοὶ τῷ δεσπότῃ καὶ αὐτοκράτορι, καὶ στεφανηφορεῖ σου ταῖς νίκαις, καὶ τοῖς κατορθώμασιν ἐπαγάλλεται καὶ τοιχῦτα πρὸς σὲ μονονουχί φθέγγεται. ὦ δαδοῦχε φωστήρ, ἀπεῖρω με καταυγάσας φωτί. ὦ φεινότετε ἦλιε, ἐξ ἐφᾶς μὲν τὴν κίνησιν ποιησάμενος, πρὸς δὲ τὸ μεσημβρινὸν φθάσας κέντρον καὶ πᾶσιν τὴν γῆν ταῖς ὑπερλάμπροις καταστράψας μυχμαρυγαῖς! ποῦ ποτε ἄλλιν ἦσθα ὁ τῆς βασιλείας πυρσὸς ὃς διὰ χρόνων μοι προσπεφοίτηκας; ἀλλ' ὄραξ ὡς γηράσασαν ἀναθηλῆσαι αὔθις πεποίηκας, καὶ πρὸς τὸ ἀρχαῖον ἐπανελθεῖν τῆς νεότητος κάλλος καὶ μέγεθος! Ἐπὶ τούτοις κατασπάζεται σου τὰ ὄμματα τὰ πολλάκις ὑπὲρ αὐτῆς ἀγρυπνήσαντα, καταφιλεῖ σου τὰς χεῖρας ἃς πολλάκις τῷ φόνῳ τῶν βαρβάρων ἐξήμαξας, προσφύεται σου τῷ στήθει ἔτι τὰς ὠτειλάς τῶν πληγῶν ἔχοντι ἃς ὑπὲρ αὐτῆς ἐδέξω βαλλόμενος, καὶ σοὶ τοὺς ἐπώνυμους αὐτῇ καὶ τροφίμους εἰσάγουσα, φημί δὴ τοὺς πολίτας, τοιχῦτα φωνεῖ. τούτους σοὶ παρακκαταθήκην βασιλεῦ, ἐγὼ παρατίθημι, τούτους σοὶ προσάγω ἰκέτας ὁμοῦ καὶ φιλότατους. ἀγαλίστι μοι αὐτοὺς εὐμενῶς, ἴδε προσηνῶς, φ. 192'. φιλοτίμησαι δεξιῶς. οὗτοι μὲν ἀγκλήσουσί σε καὶ ἐπικινέσουσι, σὺ δὲ πολυπλάσιονα τούτοις ἀντίδος τὴν μέτρησιν.

Τοιχῦτα μὲν θειότατε βασιλεῦ, ἡ πόλις σοὶ προσφωνεῖ, σὺ δὲ κειμένην ἀνάστησον, ἀλλοιωθεῖσιν ἐπὶ τὸ χειρὸν, ἐπὶ τὸ κρεῖττον μετάβαλε, ἀφαιρηθεῖσιν τὸ κάλλος, τοῖς σοῖς ἀγωνίσματι καταμόρφωσον, ἀπινθήσασαν φαίδρυνον ὁ θειότατος αὐτῆς ἐρχομένης καὶ ἐρώμενος, ὁ τὸ κράτος Ρωμαίων τῷ τῶν βαρβάρων δείζεις κράτει λαμπρότερον, ὁ τὸ πρᾶγμα πάλαι τῆς βασιλείας

ἀναδησάμενος, νῦν δὲ εὐμοιρήσας καὶ τοῦ ὀνόματος, βασιλεῦ βασιλείων καὶ στρατηγῆ στρατηγῶν, καὶ τῆς μεγάλης ταύτης καὶ θαυμασιωτάτης τῶν πόλεων θαυμασιώτατον ὄντως καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα.

6. Τῷ αὐτῷ ἐν ταξειδίῳ ὄντι.

Τί τοσοῦτον ἠδίκησαμεν ἡμεῖς οἱ Βυζάντιοι, ἢ τί σοι τῷ μεγάλῳ καὶ θείῳ προσεκρούσαμεν βασιλεῖ καὶ ἡλίῳ, ὅτι τηλικαύτην κατεκρίθημεν νύκτα πολυήμερον καὶ πάντῃ ἀλαμπῇ καὶ ἀφώτιστον, ἔστερημένοι καὶ τῶν ἀπὸ τῆς σελήνης αὐγῶν; Ἄλλ' εἰ μὲν ἕτερός τις οὕτως οἴεται, αὐτόθεν ἔχει τὸν ἔπαινον· ἐγὼ δὲ τί ἂν γενοίμην, ἢ ποῖαν παραμυθίαν εὐρήσω τῆς σῆς πόρῳ καθεστῶς μαρμαρυγῆς καὶ λαμπρότητος, καὶ οὔτε σοῦ τὸ τηλαυγῆς ὄρων πρόσωπον, οὔτε τῆς γλώττης ἀκούων, οὔτε τοῖς λόγοις θελγόμενος, ἀλλ' οὐδὲ ἄλλό τι τῶν σῶν θαυμασιῶν ὄρων, τὴν τάξιν, τὰς εὐρέσεις τῶν νοημάτων, τῶν ἐνθυμημάτων τὸ κάλλος, τὴν μεγαλόνοιαν, τὴν ἄφατον ἐπιείκειαν, τὸ ἀπρόσιτον ὁμοῦ καὶ εὐπρόσιτον; Ὡ, πόσων ἀπελήλαμαι ἀγαθῶν, ποίας τρυφῆς ἀπεστέρημαι, καὶ ταῦτα ἀδικήσας οὐδέν, ἀλλὰ τὴν ἐμήν σοι ψυχὴν προσενεγκῶν καὶ ἐξαρτήσας αὐτὴν τῆς σῆς πνοῆς καὶ ζωῆς;

Οὐκ ἔχω πῶς ἐνέγκω τὴν ἀθυμίαν, ἐπιλείπει μοι πρὸς τὴν συμφορὰν καὶ τὰ δάκρυα· οὐπω μοι τὸ πρῶην πέπαυται πάθος ἐπὶ τῇ ἀφ' ἡμῶν διαστάσει τοῦ πάθους σου, καὶ νῦν ἕτερον ἐπεγήγερται πολὺ τοῦ προτέρου βρῦτερον, ὅτι ἔχων οὐκ ἔχω σε, καὶ ζητῶν οὐχ εὐρίσκω σε, καὶ ἐν χερσὶ περιφέρων σε ὄρᾳν οὐ δεδύνημαι· ὦ τῆς ἐμῆς τῶν ὀμμάτων ἀχλὺς, εἰς ἀνατολὰς ὁ φωστήρ, καὶ γὰρ γνώφου καὶ θυέλλης μεστός, καὶ ἡ τῶν ἀκτίων σου λάμψις ἀπανταχοῦ, καμὲ σκότος κατέχει διηνεκῆς καὶ τῆς σῆς καθέστηκα αἰγλης ἀθέατος. Εἰ μὲν οὖν κολάζεις ἡμαρ-

τηκότα, ἑτέραν πληγὴν ἐπινόησον· οὐ παραιτοῦμαι ξίφους ἀκμήν, κἄν εἰς θάλασσαν ῥίψι θελήσης, οὐκ ἀποφεύξομαι, κἄν εἰς πῦρ ἐμβάλης, καὶ τοῦτο ἡδέως δέξομαι· ἔσομαι γάρ τι τῶν σῶν μηδὲν εἰδώς, μὴ δὲ αἰσθανόμενος, καὶ οἶσω μετρίως τὴν συμφορὰν. Εἰ δ' εὐμενῶς ἔχεις, καὶ τοῦτο τεθραρυκότως πεπίστευκα, τίς ἢ ὀλιγοψία, τίς ἢ παρόρασις;

Καὶ μὴ με οἶου θειοτάτε βασιλεῦ, ὅτι δόξης ἐλάττων εἰμι καὶ τῆς παρὰ βασιλεῖ συνουσίας, καὶ δέομαι λαμπροτάτης δορυφορίας· μὴ τοσοῦτον ἀπολύσαιμι τοῦ θεοῦ, μὴ δὲ τοῦ τρυχίνου ἐνδύματος ■ δι' ἐκεῖνον περιέκειμαι καὶ δι' ἂν πᾶσιν τὴν λεγομένην εὐδαιμονίαν ἐδδελυξάμην τε καὶ ἀπέπτυσα. Τί οὖν ἐστὶν ὃ ζητῶ, καὶ πλεόν τῶν ἄλλων ἐρῶ; ἡ σὴ ψυχὴ βασιλεῦ, τὸ σὸν ἀπόθετον καὶ ἀπόρρητον κάλλος, ὃ σὸς ἀειφανὴς νοῦς, ἡ τῶν ἡθῶν σου χάρις, ἡ ἔμφυτος ἠδονή, ἡ γαληνότης, ἡ ἐν τῷ μετρίῳ ὕψωσις, ἡ ἐν τῷ μετεώρῳ ταπεινώσις, ἡ εὐθύτης, ἡ σταθερότης, ἡ πρὸς πάντα κατάλληλος ἀρμονία, τὸ γλυκύ σου μειδιάμα, ἡ ἐπιτερπὴς σου προσκλησία, τὸ ἰλαρὸν τῶν ὀμμάτων, ἡ τῶν ὀφθαλμῶν διάχυσις· ταῦτά με ἔλκει, ταῦτα ὡς περ ἰχθῖν ἀπὸ τοῦ τῆς φιλοσοφίας βυθοῦ τεθήρακε· διὰ ταῦτά σοι πρόσκειμαι βασιλεῦ, καὶ οὐκ αἰσχύνομαι φιλόσοφος εἶναι, ἐν τοῖς πολλοῖς μέσος ὀρώμενος· ὀρῶ γὰρ καὶ τὴν σὴν βασιλείαν καὶ λόγου καὶ κάλλους ἐρῶσαν, καὶ τέχνης καὶ ἐπιστήμης, καὶ γνώμης μεστῆς οὔσης συνέσεως· διὰ ταῦτα τὴν συνουσίαν θαρρῶ, καὶ οὐ φεύγω τὴν ὀμιλίαν. Κἀγὼ μὲν σε πάντοτε θηρῶν, οὐπῶ τεθήρακα, οὐ γὰρ κορέννυμαι τοῦ θηράματος, ἀλλ' ὅσον ἂν σε θηράσω, τοσοῦτον μᾶλλον ἐπιθυμῶ· οὐ γὰρ ὅλον ζωρεῖν δεδύνημαι· ἄπλετος εἶ τὸ μέγεθος καὶ ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, καὶ οὔτε σε τοῖς ὀμμασι καταλαβεῖν δύναμαι, οὔτε τῇ τύχῃ συμπεριεῖληθα· οἴομενος δὲ ὡς περ εὐθάρκων εἶναι ζωοῦμαι φιλόσοπον, ἐφ' ἑτέραν θήραν ἐτρέπησιν, καὶ γένοιτό σοι καὶ ταύτης τυχεῖν, καὶ μήτε σὺς ἄγριος ὑπὸ λόχμην κρυ-

βρεί· λάθοι σε, μήτ' ἔλαφος καταλαβὼν τὰ μετέωρα· ἰγνηλατοίη δέ σοι καλῶς καὶ ἡ Λάκαινα κύων, καταλαμβάνοιεν δὲ θᾶπτον καὶ οἱ θηρευταί, καὶ μηδέν σοι σκῶλον εἴη θηρολετοῦντι, ἀλλὰ τέρποιο καὶ ἀγάλλοιο, καὶ τῆς θηροφονείας καταπαύοις εὖστοχα βάλλων, ἀκοντίζων, ἱππαζόμενος. Τεθαύμακα δέ σε κράτιστε βασιλεῦ, ὅπως καὶ τῇ παιδιᾷ παραμιγνύεις σπρουδήν, καὶ συνάπτεις τὰ διεστῶτα, θηρατικὴν σύνοδον καὶ σεκρετικὴν συλλογὴν, θηράματα ὄρεια καὶ σεκρετικὰ ζητήματα, δικῶν ῥοπάς καὶ ἀκοντίων περιβολάς. Ταῦτα μὲν οὖν πλείονος λόγου καὶ μακροτέρων ἐγκωμίων, ἐγὼ δὲ μὴ φέρων σου τὴν διάστασιν, ἀνακαλοῦμαι τῷ γράμματι· ἔλθοις ἐφ' ἡμᾶς θεϊότατε βασιλεῦ, θᾶπτον ὡς νοῦ τάχος, ὡς ἡλίου δρόμος, ἔλθοις μετὰ γαλήνης ὁ ἥλιος τῆς παμφακοῦς Βυζαντίδος μετὰ τοῦ εὐγενοῦς ἄστρου, ὡς περ ἀνδροκτασίας ἀπὸ τῆς ἐσπέρας, οὕτω δὴ καὶ θηροφονείας ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς κομίζων ἡμῖν.

7. Τῷ πρωτοσυγκελλῶ.

[Ο]πότε σὺ σαυτὸν ἐρμηνεύεις καὶ τὴν σὴν ἐξηγῆ φύσιν, ἡγικασμένη ψυχῇ, ληροῦμεν πάντως ἡμεῖς ἐξ ἐτέρων σε χρωμάτων χαρρακτηρίζοντες· διττοῦ γὰρ ὄντος τοῦ χαρρακτηῆρος ἐκάστῳ ἡμῶν, μᾶλλον δὲ τριττοῦ, ἵνα τι πλεονεῖα περὶ τούτου φιλοσοφήσω, ἔκ τε τῶν δύο ἐναντίων ἕξεων καὶ τῆς ἐξ ἀμφοῖν, ἐγὼ μὲν ἀπὸ ταύτης τῆς μέσης σε εἵκαζον, ὡς οἷα ψυχὴν χρωμένην σώματι,

φ. 193. διὰ ταῦτα ἐκάστῳ σοι τῶν μερῶν, ὣμην δεῖν | προσεῖναι τι ἴδιον· σὺ δὲ ἀληθέστερον σεαυτὸν ἐπιστάμενος τὴν σὴν ψυχὴν ὅπως ἔχει φύσεως ἀπεικόνισας· ἐγὼ δὲ ἄρα τοσοῦτον εἰμὶ γεώδης τε καὶ παχύς, ὅσον τὴν ἐμὴν νόσον, νόσον οἶεσθαι, καὶ πληγὰς μὲν τὰς πληγὰς, τραύματα δὲ τὰ τραύματα, καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων καὶ δυνάμεων, ἐπειδὴ νενίκηκεν ἐκεῖνο τὸ Πυρρώνειον ἔπος, ὅτι πάντων μέτρον ἄνθρωπος, τῶν μὲν

ἔντων ὡς ἐστί, τῶν δὲ μὴ ὄντων ὡς οὐκ ἐστί· καὶ εἰ πνεόντος ἀνέμου τοῦ αὐτοῦ, ὁ μὲν ἡμῶν ῥίγοι, ὁ δ' οὐ, τῷ μὲν ῥιγοῦντι ψυχρὸν τὸ πνεῦμα φατέον, τῷ δὲ μὴ ῥιγοῦντι θερμὸν. Ἐγὼ μὲν οἰήσομαι πληττόμενος πλήττεσθαι, καὶ δάκνεσθαι ἀνιών-μενος, σοὶ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει ἢ ἔξει τὰ πράγματα, ἀλλ' ὅπως ἂν πείσῃ καὶ δοξάσῃ αὐτός.

Ὅτι μὲν γὰρ τοῖς πρὸς σοῦ γεγραμμένοις ἀλήθεια ἔπεται, συνομολογήτω σοι καὶ αὐτός· δεινὸν δέ μοι ἄλλως ἐδόκει ὑψηλολογεῖν ἅμα καὶ ὑψηλοφρονεῖν· ἐπεὶ δέ σοι μετὰ τῆς δόξης καὶ τὸ ἐπὶ τῇ δόξῃ κράτος ἀπὸ με, καὶ βάλλεις μὲν τὸν ἐνταῦθα βίον οὐ τοῖς ἀπὸ γλώττης μόνον σκώμμεσιν, ἀλλὰ καὶ ταῖς πρὸς τοῦτον ἀποστροφαῖς τῆς ψυχῆς, ἐπαινεῖς δὲ καὶ τέθηπας τὴν ἐν περιστάσει ζωὴν ὡς μυχκρίν τε καὶ ἀκύμαντον, οὐ λέγων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πέτρας ἀναπκυόμενος ὡς περ ἐπὶ στρωμνῆς μαλακῆς, καὶ τὸ μὲν ποτε δόξαν πότιμον, ἄλμην θαλαττίαν ἠγῆ, τὸ δ' ἐν τοῖς πράγμασι πικρὸν, ἠδύ τε καὶ νεκταρῶδες, ἔχου τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ δόγματος, καὶ κουριζέτωσε τὸ πτερόν ἐπὶ πλέον, καὶ μετεωρίζετω τὸ πνεῦμα καὶ ἀναγαγέτω σοι τὸν νοῦν ὁ νοῦς, τὸν τῆς ψυχῆς ὁ θύραθεν, εἴτ' ἄγγελος οὗτος εἴη, εἴτε τὸ θεῖον πνεῦμα πρὸς ἑαυτὸ μεθελκόμενον.

Ἴσθι μέντοιγε, φίλτατε ἀδελφέ, ὅτι ἐπιλέλοιπεν ἡμῖν ἐκ χρόνου πολλοῦ τὸ τοιοῦτον τῆς φιλοσοφίας γένος, καὶ οὐδενὶ τῶν ἐπὶ τῆς ἐμῆς ἡλικίας ἀνδρὶ τοιοῦτω συγγέγονα, ἢ ἐντετύχηκα κατὰ τὴν ἀμείλικτον πρὸς τὰ τῆδε τοῦ νοῦ φύσιν βιοῦντι, ὡς τε μὴ δὲ σεσωματῶσθαι δοκεῖν· σοὶ δὲ νῦν ἐντυχῶν πρῶτον, ἄγαμαί σε τῆς φύσεως, ὅτι οὐχ, ὡς τις ἔφη, ἐν ἡμίνοις μέσοις ἡμίθεος πέφυκας, ἀλλ' ἐν ἡμιθέοις ὀλίγοις θεός· εἴτε οὖν παρὰ φιλοσοφίας τοῦτό σοι ἐπορίσθη τὸ χρῆμα, εἴτε παρὰ θεοῦ φιλοσοφίας ὡς εἰπεῖν, τοσοῦτόν γέ μοι ἴσθι ὅτι σεραφικοῦ ἡξιώθης χραισμάτος. Ἐγὼ γ' οὖν φιλοσόφοις ἐντυχάνων δόγμασι, παρ' οἷς

ἡ ψυχὴ τοῖς κρείττοσι παρέπεται γενέσειν, ἐθαύμαζον μὲν, οὐ πάνυ δὲ ῥαδίως ἐπίστυον· νῦν δὲ πρώτως γινούς συνωμολόγησα, καὶ γέγονέ μοι πρᾶγμα τὸ δόγμα· δραζάμενος οὖν τῆς χρυσοῦς ταύτης σειρᾶς, ἀπριζᾶ ἔχου τῆς ἀκαθέκτου ταύτης γραμμῆς, καὶ ἔλκη τις ἄνωθεν φύτις ἀνιῶν μὴ στένης, μέχρις ἂν εἰς αὐτὴν τὴν ἐξωτάτην φθάσῃς περιωπῆν.

8. Τῷ αὐτῷ.

Ἀπαιτεῖ μὲν ἡμᾶς ἡ ἀληθὴς τῆς φιλίας ὄρος, ἀνθρωπε τοῦ θεοῦ, αὐτῶν σοι τῶν συμφορῶν κοινωνεῖν, καὶ τῶν ἴσων σοι βάρων ἀνέχεσθαι· ἀλλ' ἐπειδὴ τῆς πρώτης φιλοσοφίας ὄρος τοῦτό ἐστιν, ἡμεῖς δὲ κάτω που ἔτι καὶ τὴν ὑπώρειαν τῆς κρείττονος βραδίζομεν, τὴν διὰ τῶν πραγμάτων σοι κοινωνίαν ἐκκλίνοντες, πρὸς τὴν διὰ τῶν λόγων παραμυθίαν τρεπόμεθα· οἴμυι δὲ καὶ τὴν σὴν ψυχὴν κρείττονα τὴν λογικὴν ἡγεῖσθαι παράκλησιν, ἢ τὴν διὰ τῶν πράξεων μετουσίαν· ἀλλὰ πρότερόν γε τοῦτο ἀλλήλοις συνομολογήσωμεν, ὅτι οὐ ταυτόν ἐστι φιλόσοφος καὶ ἰδιώτης ἀνὴρ, οὐδὲ λόγοις ἐντεθραμμένος καὶ τὴν ἄλογον τύχην ἡγαπηκός· ὁ μὲν γὰρ αἰσθήσεσι καὶ ἐπιθυμίαις συζῆ, ὁ δὲ λόγῳ κρείττονι σύνεστι, καὶ μετὰ τῆς ἀσφαλοῦς ἐπιστήμης, τὰ μὲν, ἐκκλίνει, τὰ δὲ, αἰρεῖται· διὰ ταῦτα, τῷ μὲν ἀπαιδέυτῳ καὶ μηδενὶ ἑτέρῳ ἢ αἰσθήσεσι τὰ πράγματα κρίνοντι, βρῦ πως δοκεῖ ἢ ὧν ἐπιθυμεῖ ἀναίρεσις, καὶ ἀντέχεται, ταῦτα γὰρ μόνον οἶδε, καὶ μέχρι τῆς φαντασίας τούτῳ ἢ ἀνοδος· ὅθεν ἀλγεῖ, τὰ δοκοῦντα αὐτῷ ἡδέα στυλημένοι· ἀνὴρ δὲ φιλόσοφος, ὁποῖος εἶ σύ, καὶ ἄνω βλέπειν δεδυνημένος, καὶ τὸν μετὰ σώματος βίον αἰρούμενος ὅσον ἀποζῆν, ἤττον ἀλγήσει, ἀντιπεριστάντων αὐτῷ τῶν πραγμάτων· οὐ γὰρ αὐτός τι πέπονθεν, ἀλλὰ τὸ προσηρημένον αὐτῷ σῶμα καὶ ἡ κάτω ζωὴ, καὶ ὁ ἐν φαντασίᾳ βίος· ὁ γὰρ λόγος ᾧ συζῆν εἴλετο, ἀνάλωται ταῖς μετ-

βολαίς, καὶ οὔτε φυγὴ τοῦτον αἰρήσει ποτέ, οὔτε πατρίδος στερήσεις, οὐ χρημάτων ἀφαίσεις, οὐκ ἄλλο τι τῶν ὅσα λυπεῖν οἶδε τὴν ἄλογον ζωὴν καὶ ἐν πάθει.

Διὰ ταῦτα, φιλοσοφωτάτη μοι τῷ ὄντι ψυχῇ, νῦν μᾶλλον εἰ πέρ ποτε τὸ φιλόσοφον ἐν οἷς πέπονθας ἐπιδείκνυστο, καὶ καθαιρεθείσης σοι τῆς ἐν δόξαις ζωῆς, ἀνίστασο πλέον ἐπὶ τὴν ἀληθεστέραν καὶ κρείττονα· ἐκ ψυχῆς γὰρ καὶ σώματος τὸ ἡμέτερον κρᾶμα, ἀλλ' οὐ τὸ συναμρότερον ἡμεῖς· ἀλλὰ ψυχὴ μὲν ἐσμέν, σῶμα δὲ προσσητήμεθα, τουτί δὲ τὸ ἐφόλιον βρῦ μὲν ἄλλως καὶ γεώδες, ποικίλον δὲ καὶ πρὸς πᾶσαν ἰδέαν μεταμορφοῦμενον ἄλογον, συμμεταβάλλον δὲ ἔστιν ὅτε καὶ τὴν θεῖαν ψυχὴν φ. 193'. καὶ πρὸς τὸ ἀλογώτερον εἶδος μεταποικίλλον, ὕλη πρὸς ταῦτα χρώμενον τῇ ὑπερηράνῳ τοῦ βίου παρασκευῇ· διὰ ταῦτα ὁ οἰκονομῶν τὰ ἡμέτερα λόγος ὑφαίρει τι τῆς ὕλης, ἢ παντάπασιν ἀφαίρει, ἵνα δώσει περὰ τῆ ψυχῆ καὶ κουφίσῃ πρὸς οὐρανόν.

Τοιοῦτόν τι καὶ αὐτὸς πέπονθας, μᾶλλον δὲ τοιαύτης προνοίας ἠξίωσαι· καὶ νῦν ἔστι σοι μετὰ θεοῦ ἡ ψυχὴ· ἀρκετόν μὲν γὰρ αὐτῇ καὶ τὸ σῶμα πρὸς μετουσίαν τοῦ χείρονος, ἡμεῖς δὲ διπλασιάζομεν αὐτῇ τὴν κακίαν, καὶ μετὰ τοῦ σώματος καὶ τὰς ἐξωθεν κακίας ἐπιτιθέαμεν, φαντασιοσκοποῦντες αὐτῇ τὸ τῆς ἀληθοῦς ζωῆς εἶδωλον, καὶ μορφοῦντες τὴν ὕλην καὶ οἰοῦναι δελεάζοντες, καὶ διὰ τῆς ἐπικειμένης μορφῆς πρὸς τὸ ἀδιατύπωτον καταχέοντες αἴσχος. Ὅθεν ὁ προμηθεύμενος ἡμῖν τὴν σωτηρίαν θεὸς τὰς ἀγορμὰς ἀφαίρει τῆς ἐπὶ τὰ χεῖρω φορᾶς τῆς ψυχῆς, καὶ ἐλευθερίαν ταύτῃ μνηστεύεται διὰ τῆς τῶν κατεχόντων ἀπαλλαγῆς· λέλυται γοῦν σοι ὁ τῆς ἀπάτης δεσμός, καὶ ἐλευθερωθεὶς καθαρῶς ἀπέπτῃς πρὸς τὸν θεόν.

Οὐ πᾶσιν ὁμοία ἡ μετὰ τοῦ σώματος ζωὴ πέφυκεν, ἀλλὰ τοῖς μὲν, πάντα τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα ἀπετυφλώθη, τῇ ὕλη καταχωσθέν, ὧν οὔτε θεὸς ἐπιστρέφεται, οὔτε λόγος ἐγείρειν δεδύ-

νηται· οἱ δέ, ἐξ ἡμισείας κεκράτηνται, μᾶλλον δὲ τῷ πλείονι μέρει ἀνεῖνται καὶ πλείων αὐτοῖς πρὸς θεὸν ἢ ῥοπή· εἰς ὃ δὴ μέτρον καὶ τὴν σὴν ἐγὼ ζῶην τίθεμαι· τούτων καὶ θεὸς κηδεταί, καὶ ὁ λόγος δύναμιν ἔχει πρυτοῖς; πρὸς τὴν μετᾶθεσιν. Ὁλον οὖν σε ὁ λόγος προσεῖληψε τὸν πρὸς τὰ τῆδε δεσμὸν λευκῶς· μὴ τοίνυν ἀριστε φιλοσόφων, πρὸς τὴν λύσιν δυσνασχέται, μὴ δὲ οἴου τὴν προμήθειαν, ἐγκατάλειψιν, ἀλλὰ τὴν πρὸς τὰ δοκοῦντα χεῖρω μεταβολήν, τροπὴν οἴου πρὸς τὰ ὡς ἀληθῶς κρείττοντα.

Οὐ διφυῆς ἐστὶν ἡμῶν ἡ ψυχὴ, ὡς τε τὸ μὲν τῆς κάτω ὑπηρεσίαις δουλεύειν δύνασθαι, τὸ δὲ πρὸς τὴν θείαν ζῶην μετὰτίθεσθαι, ἀλλὰ μονοειδῶς ἔχει τῆς φύσεως, καὶ εἰσὶν αὐτῇ ἐφ' ἐκάτερα τροπαί, ὡς περ πλαστίγγων ῥοπαί· διὰ ταῦτα, νῦν μὲν μετέωρος ἴσταται, νῦν δὲ δῦσα κατὰ τοῦ σώματος, ὄλω βάρει πρὸς τὸν τοῦ βίου τούτου κατώλισθε βόθυνον. Σὺ δὲ βιάζου μερίζειν αὐτήν, καὶ τῷ μὲν πλείονι μέρει ἐπόθεις θεὸν καὶ ἠρπάζου πρὸς αὐτὸν δι' εὐχῆς, τῷ δ' ἐλαχίστῳ ἐδίδωσται καὶ τῷ σώματι· ἀλλ' ὁ τῆς σῆς ψυχῆς ἐραστής ἐζηλοτύπησε καὶ πρὸς ἕτερον μεταφερόμενον ἐραστήν· διὰ ταῦτα τὴν σωματικὴν σοὶ ἀποσκευάσας ζῶην, ὅλον πρὸς ἑαυτὸν ἐφειλύσατο. Μάγος ἐστίν, εἴ με οὕτω δεῖ λέγειν, ἢ τοῦ πολυμόχθου τούτου βίου ζῶν· ἐπεὶ γὰρ οἰκείου ἀπορεῖ κάλλους δι' οὗ θέλγειν ἡμᾶς δυνήσεται, ἔυξι τισὶ καὶ θελγῆτροις καὶ κομμωτικοῖς μορφώμασι καὶ κάλλεσιν ἐπιθέτοις, καὶ κατατέχνους ιδέαις πρὸς ἑαυτὴν ῥέπειν ποιεῖ· ἀλλ' ὅγε θεὸς ἀνακαλύπτει τὸ αἴσχος αὐτῆς, τὴν ἐπίπλαστον ἀφαιρούμενος καλλονήν, καὶ ἀπελέγχων αὐτῆς τὸ δρᾶμα καὶ ὑποδεικνύς τὴν ὑπόκρισιν. Ὅρα γοῦν ὅπως σοὶ νῦν ὁ πρόφην βίος μεμίσηται· ἀφήρηται γὰρ αὐτοῦ τὸ κάλλος, καὶ τὸ χροῶμα ἠχρεῖώται· ὅθεν τὸ αἴσχος μόνον ὀρώντι σοὶ, ἐκ τοῦ εἰκότος ἔπεται μισεῖν σε τούτον καὶ ἀποστρέφεσθαι.

Πότερον οὖν βούλει, λογιώτατε ἀδελφέ, φιλίθεον, ἢ φιλό-

κοσμον ὀνομάζεσθαι, φιλόσοφον, ἢ φιλοῦλον; πάντως ἂν εἶπης τὰ πρῶτα· ταῦτα δὲ νῦν σοι καθαρῶς πάρεστιν. Ὅρα γοῦν οἷα ἀθ' οἷων ἠλλάξω· φιλοσοφίαν, ἀντὶ χρημάτων περιουσίας καὶ κτημάτων περιβολῆς, φιλοθεταν, ἀντὶ τοῦ πρὸς τὰ χεῖρονα ἔσωτος, τὴν μετὰ τῶν ἀγγέλων ζωὴν, ἀντὶ τῶν πολλῶν δορυφόρων, τὸ ἀγγουῦ ἐστᾶναι θεοῦ, ἀντὶ τῆς πρὸς τὸν κάτω βασιλεία οἰκειώσεως καὶ φιλίας. Οὐκ ἀγνοεῖς μὲν γὰρ ὅσοι ἐρῶν βούλομαι, ἐρῶ δὲ ὅμως. Μέχρις ἂν μετὰ τοῦ σώματος ἡμῶν ἡ ψυχὴ ζῆ, ἴση πως τοῖς πᾶσι δοκεῖ, ἀπαλλαγείη δὲ ἡ ῥοπή τοῖς μὲν φιλοσοφήσασιν, ἄνω, τοῖς δὲ ἀφιλοσόφως ζήσασιν, κάτω· μὴ οὖν ὅτι καὶ αὐθις κατέχη τῷ σώματι καὶ οὐδέν σοι μέγα μετὰ τὰς ἀβουλήτους περιστάσεις συμβέβηκε, σκόπει, ἀλλ' ὅτι συμβήσεται καθαρῶς, ἔλπιζε, εἶγε κατὰ τὰς θείας ἐλπίδας πεπολιτεύμεθα.

Ἐγὼ γ' οὖν μακχαρίτη σοι πάλαι ἀπέικαζον τὴν ψυχὴν, λευκὴν μὲν καὶ τότε, ἀλλ' ἐκ μέρους καὶ κηλίσι κατεστιγμένον τισί, νῦν δὲ ὄλην ὀρῶ, οὐ τῶν στιγμάτων μόνον ἀπηλλαγμένην, ἀλλὰ καὶ ἀκριβῶς ἐσφαιρωμένην καὶ πρὸς θεὸν ἄνω πεμπομένην· μᾶλλον δὲ ἵνα τί σοι καὶ τῶν ἀπορρητοτέρων εἶπω, οἱ ἐκ τῆς ἀσκήσεως ἦλοι, ὀδυνηροὶ μὲν, ἀλλὰ καὶ γλυκεῖς, ἡ δὲ τοῦ μαρτυρίου μάστιγξ ὄλη δριμεῖα καθέστηκεν· ὅθεν γυμνάσας σε τῷ προτέρῳ βίῳ ὁ θεός, πρὸς τὸν κρείττονα νῦν μετήγαγεν, ἵνα καὶ τῶς κατὰ γνώμην καὶ τοῖς παρὰ γνώμην βασανίσας ἀθλήμασι, διττῆς ἀξιώσειεν ἀναρρήσεως. Οὐ τοίνυν κατεβίβατε τῶν ὑψηλῶν θρόνων, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ὑψηλοτέρους ἀνήγαγε, καὶ γέγονέ σοι ἀνάβασις ἢ κατὰβασις, καὶ συνέσφιγξε δὴ σε | καὶ οἷα φ. 194. τισι πείσμασι ταῖς τῶν ὀδυνῶντων περιπλοκαῖς, ἔν' ὧς περ οἱ πυρρῆνες διὰ τοῦ τῶν δακτύλων πείσματος πρὸς οὐρανὸν ἀφεθῆς, οἷα δὴ βέλος ἐντέχνου τοξότου χειρὶ πρὸς τὸν ἄνω σκοπὸν ἀποτοξευθῆς.

Ἐγὼ δὲ τινι βραχεῖ ζήλω τῷ πρῶτῳ σου βίῳ ἐπόμενος, νῦν τοῦ ἐφροστηκότος ἐπιθυμῶ, καὶ λίαν σε τῆς μακαρίας ταύτης

ἐκθειάζω μεταβολῆς, οἷα δὲ ἴσως μικρόψυχος τὴν ἴσιν ἀποφύγω σοι ἀγωνίαν· ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα ἐν τοῖς ἀζήλοις αὐτὸς καθέστηκας, ἐπεὶ καὶ τοῖς μάρτυσιν ἀθλοῦσι μὲν συνηδόμεθα, κοινωνεῖν δὲ τῶν βρασάνων οὐ πάνυ δυνάμεθα.

Ἴσθι δὲ φιλιτάτη ψυχῇ, ὅτι τοὺς παρόντας λόγους οὐ πλάτομεν νῦν, οὐδ' ἐξ ἐτέρας μεταβεβλήμεθα ἔξω· ἀνακαλύπτειν δέ σοι τὰ τῆς ψυχῆς περιττὸν ἴσως τηνικῶτα ἐδόκει· νῦν οὖν ὅτε καιρὸς, καὶ τὸν φίλον ἀποδεικνύομεν, καὶ ἀπομνημονεύομέν σου οὐκ ὀλίγων τῶν πρὸς ἡμᾶς χαρίτων· καὶ νῦν μὲν σοι τὴν διὰ λόγων παραμυθίαν διδόμεν, ταμειουσόμεθα δέ σοι καὶ καιρὸν εὐθετον πρὸς τὸν μέγιστον ἡμῶν αὐτοκράτορα, ἐν ᾧ τοὺς ὑπὲρ σοῦ λόγους τεχνικώτερον πρὸς αὐτὸν ἀποσχεδιάσομεν, ἵνα σὺ μὲν τὸ κατάλληλον ἔχῃς ἐγκώμιον, ἐκεῖνος δὲ τὴν ἀνάλογον τῇ εὐφημίᾳ ἀποδῶ εὐθυμίαν.

9. Τῷ αὐτῷ.

Μήποτε ἄρα, θεῖα ψυχῇ, σὺ μὲν τὴν ἀσώματον οἶδας διάλεκτον καὶ διὰ τῶν νοημάτων συγγίνῃ τοῖς νοητοῖς, ἡμεῖς δὲ μάτην γλώσση καὶ πνεύματι χρώμεθα καὶ γράμμασι τὰς τῆς ψυχῆς σοι γνώμας ἐνημεινόμεθα; ἰδοὺ γάρ σοι τὰς πάσας μετηλλαξάμενη φωνάς, βαρβαρίσας, ἐλληνίσας, ἀττικίσας, ἔν εἰ μὴ ταύτη, ἀλλ' ἐκείνη ἢ τῇ ἐτέρᾳ ἀνθομιλήσεις καὶ ἀντιφθέγγειο, σὺ δ' ἄρα ἐλελήθεις ἐτέρους λόγους εἰδῶς ἀπλοῦς τε καὶ ἀσυνθέτους καὶ μὴ οὓς αὐτοὶ ἴσμεν, τοὺς ἐξ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων φημί· ὁπότε δὲ καὶ οὕτως ἔλχες φύσεως ἢ προαιρέσεως, ἐχρῆν τοὺς ἰσοπολίτας σοι ἀγγέλους μιμήσασθαι καὶ ἀνθρωπικῶς ποτε φθέγγεσθαι· οὐχ ὄρα; δὲ ὅτι καὶ τὸ θεῖον τῇ καθ' ἡμᾶς ἡμῖν διαλέκτῳ συγγίνεται, καὶ ἐρωτώμενον πρὸς ἔπος δίδωσι τὴν ἀπόκρισιν; εἰ μὴ ἄρα τὰς τῶν μάγων φήσεις ἰύγγας· ἐκεῖνοι γὰρ μόνοι πλαταγίζουσι τε καὶ καναχίζουσι τὰς γένους συγ-

κλείοντες, σὺ δ' οὐδὲ τοσοῦτον δίδως. Καὶ ὁ μὲν Ἀπόλλων ὅτι μὴ χρᾶ τοῖς πολλοῖς ἐγκαλούμενος τὴν τῆς ὀπτείας ἠτιᾶτο παρασκευὴν, σὺ δὲ τίνος ἂν τῶν ἡμετέρων κηθάψαιο; οὐχὶ γὰρ κατὰ καιρὸν τοὺς λόγους σοι προσηνεγάμεν; οὐ φιλοσόφως; σὲ ἠρωτήκαμεν, οὐ περὶ φιλοσόφου πράγματος; αἱ δὲ συνθήκαι τῶν ἐρωτήσεων; τὸ δὲ σχῆμα τῆς λέξεως; αἱ δὲ τῶν ἐννοιῶν ἐπιβολαί; τὸ δὲ τῆς αἰδοῦς; σὲ δὲ ποῦ τεθείκαμεν; οὐκ ἔξω τῆς πρώτης περιφορᾶς; οὐ μετὰ τῶν πηγαίων θεῶν; οὐ μετὰ τῶν ἀζωναίων, ἢ τῶν ἐν ζώναις, ἵνα τι καὶ βραχὺ χαλδαῖσωμεν; Εἰ δὲ τῷ πατρικῷ κατεπόθης βυθῷ, ἐμμενῶ γὰρ ἔτι τοῖς τοῦ ἔθνους διδάγμασιν, ἀλλ' ἐγὼ σε καὶ τὴν ἐσχάτην ζώνην ἐθεώμην περιπολοῦντα, εἰ μὴ ἄρα τὸ μὲν, δίδως θεῷ τοῦ κράματος, τοῦ δὲ κοινωνεῖς τοῖς κάτω ἡμῖν, ὥς περ τὸν Ἡρακλέα ὁ λόγος, καὶ ὁ ποιητῆς τῷ λόγῳ συντίθεται.

Εἰ δὲ βάρβαρος ἦν, εἴτα βαρβάροις ὠμίλου, οὐκ ἂν οἶη τούτους βαρβαριστὶ με προσφθέγγεσθαι; εἰ δὲ πίτυς, εἰ δὲ κυπάριττος, ἀντήχησαν ἂν μοι ἠχοῦντι αἱ ἐκ γειτόνων πίτυς καὶ κυπάρισσοι. Ὅποτε δὲ Ἀττικὸς ἀνὴρ ἐμμελεῖς ἀποτίκτων λόγους, Ἀττικῷ, εἰ βούλει, διαλεγόμενος, ἐξ ἡμισείας ποιούμικι τοὺς διαλόγους, μᾶλλον δὲ ληροῦντι ἕοικα πρὸς οὐδένα τὴν συνουσίαν ποιούμενος, τί ἂν οἶη με πάσχειν; οὕτω σοι ἐν κερὸς μοίρα κείμενος· καὶ καπνὸς μὲν πῦρ ἐκκαλεῖται, κἀντεῦθεν ἢ σθεσθεῖσθαι θρυαλλίς ζωपुरεῖται, ἐγὼ δὲ πῦρ ὦν οὐδ' ὅσον καπνοῦ σοι μετεἴληφα· ὅποιον δέ σοι καὶ τὸ ἰσοτίμως πάντας ὄρῃν; Θαυμάζω δὲ ὅπως θεῖος ἀνὴρ ὦν τὰ θεῖα ἠγνόητας· ἐν ἐκείνοις γὰρ τὸ μὲν, τι πρῶτόν ἐστι, τὸ δὲ μετ' ἐκεῖνο, καὶ αἱ σειραὶ οὕτως ἐρρήθησαν καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων οἱ λόγοι καταβαίνοντές τε καὶ ἐλαττούμενοι, τὸ δὲ τὰ πρῶτα τοῖς ἐσχάτοις ἴσα ποιεῖν, ἀκοσμία καὶ ἀταξία. Ἡ διατὶ σὺ πρὸ ἡμῶν ἀξιοῖς ἐγγὺς ἐστάναι τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν πολλῶν συγκεκυφῶτων τοῖς πράγμασιν, αὐτὸς ἀθρόον μετεωρίζῃ καὶ τοῖς κρείττοσιν ὁμιλεῖς γένεσιν; Ἀλλὰ

καὶ ὁ ἀὴρ πλέον ἡμῶν πεφώτισται ὅτι μᾶλλον ἐγγίζει τῷ θεῷ φωτί, σὺ δ' ἄρα ἡμᾶς ἐν ἴσῳ ταῖς ἐλπίσι καταपुरσεύεις, εἴτα δοκεῖς προὔργου τι πρὸς ἀρετὴν ποιεῖν; τὰ δὲ τῆς ἀναλογίας ποῦ; ἀνήρηται δέ σοι καὶ τὰ μέτρα τῶν διατάξεων, καὶ οὐδαμοῦ τάξις, ἀλλ' ἀλογίως πάντα μεστὰ καὶ συγκέχυται;

Ὡς θαυμάσομαι σου τὸ πρὸς με κοινωνικόν, εἰ παμπληθῆ μοι τὴν ἐστὶν ποιήσεις, καὶ κατ' ἴσόν με τῷ Σκύθῃ τιμήσεις· ἡ δέ μοι πολλὴ περὶ τοὺς λόγους διατριβή, μάτην ἄρα ἐσπούδασται, εἰ ἐξέστί μοι ἐν ἴσῳ τοῖς ἡμίονοις συγκοινωνεῖν σοῦ τοῦ πρώτου λογίου καὶ διὰ λόγου τῷ λόγῳ προσομιλοῦντος;

Ἦσάν ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι, ἠνίκα τοῖς ἐμοῖς λόγοις ὡς θεοῖς ὠμίλεις χρησιμοῖς, καὶ τὴν γλῶτταν ἐθαύμαζες σχεδιάζουσάν τε καὶ ὑψηλολογοῦσαν ὁμοῦ, νῦν δέ σοι καὶ ἀγνοοῦμεθα τὰ πολλὰ, καὶ περὶ ἡμῶν ἐτέρων πυνθάνη, καὶ τοῖς ἐγκωμιάζουσιν ἀπιστεῖς· καὶ πάλκι μὲν ὡς περ δὴ λόγιον τὴν ἐμὴν ἀπεγράφου φωνήν, νῦν δὲ ἐμρράττεις τὴν ἀκοήν εἰ τί που φέγγομαι, δεδοικῶς ἄρα τῶν ἐμῶν λόγων τὸ θέλγητρον μήπως φ. 194'. δὴ σε καταμαγεύσας ἀπέλθω. Ἀλλὰ θάρρει, κρείττων εἰ τῶν ἐμῶν ἐποφδῶν· θυραυλοῦσι γάρ σοι οἱ ἐμοὶ λόγοι, ἀλλ' οὐκ εἰσρέουσι τῇ ψυχῇ· ἐγὼ δέ σε καὶ τῆς θυραυλίας ἀφήμι, καὶ στραφεῖς ὀμίλει θεῷ· ἡ γὰρ κλίμαξ σοι πρόχειρος, καὶ οὐδέν σοι τὸ κατιέναι, ἀναβάνεις γὰρ αὐθις ὁπότε καὶ βούλοιο.

10. [Ἀνεπίγραφος].

Ἐκίνησά τινα χορδὴν ὡς συνεδούλευσάς μοι διὰ τοῦ Λίξικος, λογιωτάτη φύσις, πρὸς τὴν τοῦ πρωτοσυγκέλλου ψυχὴν, ἡ δὲ χορδὴ τῶν μέσων· ἔστι γάρ τι διάστημα μουσικὸν μέσον ὀνομαζόμενον μετὰ τὸ ὑπατοειδὲς εὐθύς κείμενον, λέγω δὲ οὐκ ἀκαίρως φιλοτιμούμενος· οὐδὲ θηρώμενος ὀνομάτων καινότητας, ἀλλ' ὅτι ὁ ἀνήρ τὰς ἀκρότητας φεύγων ἐξ ἀμροτέρων

συγκέχραται· και τὸ μὲν, σεμνός, τὸ δέ, χαρίεις ἐστὶ· μεμίμηται οὖν αὐτῷ τὸ ἦθος ὁ λόγος φιλόσοφον μὲν ὑποβεβλημένος ὑπόθεσιν, ἀπαγγέλλων δὲ τεχνικῶς. Οὐκ ἄκαιρον δὲ και τὸ ἐρώτημα ὡς γέ μοι φαίνεται· τὸ γὰρ περὶ τοῖν δυοῖν ἀμφιβάλλειν με βίοιν, δίδωσιν ἐνοεῖν ὡς οὐδὲ τὸ ἕτερον μέρος, ὃ αὐτὸς διέξεισι τῷ λόγῳ ἀπόστροφον. Οἶδ' αὖ μὲν οὖν ὅτι εὐθύς ἀκούσας ἀποστραφήσεται· τοῦτο γὰρ αὐτῷ σύνθηες ἐπὶ παντὸς λόγου και πράξεως τὸ προοίμιον· ἀλλ' αὐτὸς μάγον τινά μοι τέχνην μεταχειρισάμενος κατάγαγε τὴν σελήνην, ἣ συνάγαγέ μοι τὸν κύκλον ἐκείνης πρὸς τὸ τοῦ γράμματος ἄγγος. Εἰ δὲ μὴ ὁ καιρὸς ἐπέιχε, και ἐπώδην ἂν σοι ἀπεστομάτισα βραβύροισ ἐκτεθειμένην φωναῖς· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερόν ποτε μαθήσῃ, νῦν δέ μοι ἢ τοῦ σελεμνίου γενέσθω μετὰθεσις· τὸ δὲ πιττάκιον ὁμοιον ἔστω ᾧ τῷ πατρικίῳ τῷ Λίζικι αὐτὸς ὑπηγόρευσα.

11. [Ἀνεπίγραφος].

Και σιγᾶν και γράφειν ἄμφω με ποιεῖν ἠνάγκασεν ὁ καιρὸς· ἐσίγησα μὲν γὰρ πρότερον, ἵνα παρὰ σοῦ λάβω τοῦ λόγου τὸ σύνθημα, γράφω δὲ νῦν ἵνα σε πρὸς τὸ λέγειν αὐτὸς ἐκκαλέσωμαι· ἐν αἰτίᾳ μὲν γὰρ ταῦτα, ἀλλὰ παρὰ τὰς ἐνηλλαγμένας αἰτίας και τοῦ καιροῦ τὸ διάφορον, φεύγει τὴν ἐναντίωσιν. Ἐρωτῶ οὖν ■ πρότερον αὐτὸς τῆς σιωπῆς τὴν αἰτίαν, ἵνα τὴν τοῦ γράφειν ὕστερον ἀποδώσω σοι· εἰ μὲν γὰρ ἐπ' ἄλλω τινὶ μᾶλλον, ἀλλὰ μὴ τῇ τῶν λόγων ζῶν τυγχάνεις φορᾶ, τάχα ἂν σέ τις ἀφῆκε μέμψως, ὅτι τοῦ τοιοῦτου σπουδάσματος ἀμελεῖς πρὸς ἐτέροις ἔχων τὸν νοῦν· ἐπεὶ δ' ἔλαττον τὸν ἀέρα, ἢ τοὺς λόγους ἀναπνεῖν ἔοικας, μετεσχημάτισται δέ σοι και ἢ γλωττι, ὡς περ τοῖς ἄλλοις πρὸς τὸ ἀπλῶς λέγειν, οὕτω δὴ σοι πρὸς τὸ ἀττικίζειν, τί ποτε ἄρα τὸ αἷτιον τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀφωνίας; Εἰ μὲν γὰρ ἀρχὴν νῦν φιλίας τιθέμενος τὸν τῆς ὁμιλίας καιρόν,

ὅπως δὴ κατὰ λόγον γένοιτο ἐδοκίμαζες, εἶχεν ἂν λόγον ἡ σιωπή· ἐπεὶ δὲ ταῖς ἀντιδιαθέσει καταγεγηράκαμεν, διατὶ ὡς νῦν πρῶτα τὴν τῆς φιλίας βάσιν πηγνύμενος περὶ ἡμῶν διανοῆ, καὶ τὸν καιρὸν ἐξετάζεις τοῦ λέγειν, ὅς δὴ πάλαι ἐξήτασται καὶ πρὸς τὴν ὁμιλίαν ἠκρίβωται; μαντεύσομαι οὖν ὅπερ ἔρεῖς ἀπολογούμενος πρὸς ἡμᾶς· φιλόσοφος γὰρ ὢν ἀνὴρ καὶ ψυχῇ τὰ πλείω διδοῦς, ἀλλὰ μὴ γλώσση, ὡς καὶ ὄρθ; καὶ ὁμιλεῖς, μῆτε σῶματι ἡμῶν διατειχιζόμενος, μῆτε τόπῳ περιγραφόμενος· τί δὲ μόνεις ἄρα τοῖς φιλοσόφοις ὑμῖν ἡ γλῶσσα ἐγκαταλέλειπται; ἐχρῆν δὲ οὐκ ἀφώνους μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀχείρους ὑμᾶς γεγονέναι, ἵνα μῆτε λέγειν δύνησθε, μῆτε γράφειν.

Ἄληθής μὲν γὰρ ὁ λόγος, ὅτι σοφίζεται τις τὴν τοῦ ἀπόντος ὄψιν, φαντασιούμενος αὐτὴν καὶ τυπούμενος· οὐ μὴν ἀρκεῖ πρὸς εὐφροσύνης λόγον ἢ φαντασίαν, ἀλλὰ τοῦ ἐμψύχου προσώπου εἰδωλὸν ἐστὶ τὸ εἰκονιζόμενον· καὶ φωνὰς ἀναπλάσης, καὶ ἄλλο τι τοῦ ἀφρασηκότου, ἐλάττωνα πάντα τῆς ἀληθείας· καὶ βραχεῖα παραμυθία ψυχῆς· οἷς μὲν γὰρ οὐκ ἔξεστι λέγειν, οὐδ' ἐπιστέλλειν, αὐτάρκης ἴσως ἢ τοῦ λέγειν ἀνάπλασις, οἱ δ' ἀμφοῖν ἐν ἐξουσίᾳ ὄντες, διατὶ ἐξὸν ἀληθίζεσθαι, εἶλοντο ψεύδεσθαι. Εἰ μὲν γὰρ ἄνευ τῶν σωμάτων ἐζῶμεν, περιττὸν ἂν τὸ λέγειν ἐτύγχανεν ὄν· ἐπεὶ δὲ δέδεται ἡμῖν ἐν τούτοις τὰ νοήματα τῶν ψυχῶν, καὶ οὐ χωρεῖ ἐπ' ἐξουσίας πρὸς ἄλληλα, ἐπόμεθα τῷ νόμῳ τῆς φύσεως, καὶ παρόντες μὲν διὰ τῆς κατὰ πρόσωπον ὁμιλίας, ἀπόντες δὲ δι' ἐπιστολῶν ὁμιλήσομεν· δύο γὰρ δυσὶν ἀποδέδοται, λόγος καὶ γράμμα, ἐνώσει καὶ διχοστάσει· τὸ μὲν πρῶτον τῷ πρώτῳ, τὸ δὲ λοιπὸν τῷ δευτέρῳ· καλλίονα δὲ τῶν δευτέρων τὰ πρῶτα· πλὴν ἀλλ' ἐγώ τι τῷ γράμματι πλέον χαρίζομαι· μάλιστα γὰρ τὸν φίλον ἀπεικονίζεται καὶ τὸν χαρκτηρὰ δεικνυσι τῆς ἐκείνου ψυχῆς. Ὁ μὲν γὰρ ἀπλοῦς λόγος κατὰ τὸ ἐπιτυχὸν ἀπαγγέλλεται καὶ οὐ μάλα σφηνίζει τὸν

λέγοντα· ὁ δ' ἐπιστολιμαῖος τὴν ἐνδιάθετον μορφήν ἀποτυποῦται τοῦ γράφοντος· ποῦ δὲ ἐν ταῖς ἀπλάις ὀμιλίαις κάλλος, ἢ συνθήκη φράσεως, ἢ ἁρμονίας ἐμμελοῦς ἔμφασις; οἱ δὲ τῆς ἐπιστολῆς τύποι τὰς τοιαύτας ἀναμάσσονται χάριτας, καὶ μᾶλλον εἰσδύνουσι τὰ γράμματα ταῖς ψυχαῖς, ἢ εἴ τις αὐτὰ τὰ πράγματα φέρων ἐνήρμοζεν.

Ὅραξ ὅπως ὁ λόγος τὴν τῆς ἐπιστολῆς ἐπῆρε μορφήν, κατόπιν ταύτης τὴν ὀμιλίαν ἀφείξ; Σὺ δὲ ἀξιοῖς εἰ μὴ ὀμιλεῖν, ἔξεστιν ἄλλως μὴ φθέγγεσθαι· ἀλλ' εἰ μὲν τοῦτο μόνον ἠδύνα ὧς περ οἱ τοὺς λόγους στωμύλλοντες, τοῦ δὲ γράφειν ἐλάττων καθέστηκας, οὐκ ἂν σου τὴν σιωπὴν ἐμεμφάμην· ἐπεὶ δὲ ὧς περ ἐν ἴσῳ ζυγῷ καὶ σταθμῷ, πρὸς μὲν τὴν ὀμιλίαν ὁ ἀπλοῦς σοι λόγος ἠκρίβωται, πρὸς δὲ τὸ γράφειν ὁ ἐπιστολιμαῖος ἐξίσταται χαρακτῆρ, ἐχρῆν ὧς περ ἐχαρίζου προσομιλῶν, οὕτω δὴ εὐφραίνειν καὶ ἐπιστέλλων.

Τοιοῦτον ἡμῖν τὸ τοῦ λόγου γέγονε δικαστήριον· κατηγορηκα μὲν γάρ, πρὶν δὲ σε ἀπολογησάσθαι, τὴν τε ἀπολογίαν φ. 194.² ἀνεπλάσάμην σοι καὶ τὰς αὐτῆς διελυσάμην ἀνάγκας, σὺ δ' ἴσως πρὸς ἐτέρας ἀντιλογίας χωρήσεις, ὅτι τῶν πραγμάτων ὅλος γενομένος, ἐκείνοις τὴν πᾶσαν καταναλίσκεις φροντίδα, ἐν δευτέρῳ τοὺς φίλους ποιούμενος.

Εἰ μὲν οὖν ἄλλο τι φιλίας σοι κρεῖττον ἔδοξε, τοῦτο δίδασκε καὶ σιγήσομαι, εἰ δ' οὐκ ἀφῆκας τὰς τῶν κρεῖττόνων δόξας, ἀλλ' ἔτι μεμένηκας ἡμῖν ὑγιῶς ἔχων περὶ τὰ δόγματα, οὐκ ἔστιν ὅ, τι ἂν τις μεῖζον κατηγορήσῃ σου. Ἀλλ' οἶμαι σόφισμά σοι τοῦτο προβεδλησθαι πρὸς τὰς μέμφεις εὐφυέστατόν τε καὶ γενναϊότατον· δεικνύεις γὰρ τὸν λόγον ὧς περ τῆς πηγῆς τὸ μετοχετευόμενον, μηκέτι ἐπ' ἄλλο μέρος ἐπιρρεῖν δύνασθαι· ἀλλὰ κἂν τοῦτο δοίημεν, ὁ λόγος διάφορος· τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ σῶμα τυγχάνον, ἢ μεθίσταται, ἢ λεπτύνεται μεριζόμενον, ὁ δὲ γε λόγος πανταχόσε μετακλινόμενος, ἐν ᾧ μερίζεται μᾶλλον

παχύνεται· δυναμοῦται γὰρ ἐν τοῖς μερισμοῖς· ἡ γὰρ πηγὴ τῆς ψυχῆς, ἀφ' οὗ καταρρεῖ τοῖς ὄχετοῖς, ὡς περ ὀφθαλμὸν ὑπανοίγεται.

Ἄλλοις μὲν οὖν ἴσως οὐκ αὐτάρκης ὁ λόγος ἐπ' ἀμφοτέρω διαιρούμενος, σὺ δὲ ὁ δώδεκα ὄλοις κρουνοῖς τὸ στόμα ἐμπλατυνόμενος, πῶς ἔλαττον ἔξεις ἐφ' ἐκάτερα τὰ μέρη τὸ ρεῦμα τοῦ λόγου ἀφεῖναι ἀναγκαζόμενος; εἶπω οὖν αὐτὸς τὴν αἰτίαν, ὅτι σιωπᾶν εἶλου νῦν τοῦτο δοξάσας πρὸς ἡμᾶς· αἱ τύχαι σου τὰς γνώμας μετέλλαξαν, καὶ ἡ τοῦ βίου ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολή, τὸν λόγον ἐπὶ τὸ χεῖρον μετέθηκε· καὶ ὡς περ πάλαι εἰς Ἑρμοῦ λογίου τύπον εἰκονισθεῖς, τὰς ιδιότηδας ἠθέτεις τῶν ἀκοῶν, οὕτω νῦν μετεωρότερος τῶν πολλῶν γεγονώς, τῶν περιγείων ἡμῶν ἀνθρώπων καταπεφρόνηκας, καὶ οὔτε σοὶ λόγος διὰ τιμῆς, οὔτ' ἐπιστήμη καὶ τέχνη διὰ σεβάσματος, ἀλλὰ δορυφορίαι καὶ θρόνοι καὶ τύχης ὄγκοι τὸ σπουδαζόμενον, καὶ μεταβέβλησαι πρὸς τὰς ἐν τούτοις φωνάς· πάλαι μὲν γὰρ τοὺς τῶν λόγων χαρακτῆρας ἐξήταζες, νῦν δὲ τὰς τῶν λίθων δοκιμάζεις μορφάς· καὶ πρόην μὲν ὅπως ἂν τὴν τοῦ λόγου βᾶσιν ῥυθμίσης ἐσπούδαζες, νῦν δὲ σοὶ ἡ ἀκριβὴς τοῦ οἴκου κρηπίς, τὸ μελέτημα, καὶ τὴν βάνουσον τέχνην προείλου τῆς ἀποδείξεως, καὶ πάντα σοὶ μᾶλλον ἢ ὁ λόγος τετίμηται. Σὺ μὲν οὖν δοκεῖς ἀνχθενηκέναι καὶ μετεωρίζῃ τῷ πράγματι, ἔστι δὲ τὸ πρᾶγμα ἐσχάτη κάθοδος, ἵνα μὴ πτώσις λέγω, ἢ τοῦ ἄντος παντελὴς στέρησις. Ἄλλ' εἰ μὲν ἄμφο τιμᾶς, καὶ τὸν παλαιὸν πλοῦτον, τοὺς λόγους, καὶ τὸν νεωστὶ προσερρηκότα σοὶ, τὸν χρυσὸν καὶ τὴν ἄλλην λαμπρότητα, οὐ φθονήσομέν σοὶ τοῦ χρήματος, ἀλλὰ μέρος σοὶ καὶ αὐτοὶ τῶν ἐπαινοῦντων γενώμεθα, οὐχ ὡς τε κολακεύειν ἐθέλειν, ἀλλ' ἵνα ἔχης ὑποθήκας πρὸς τὴν τῆς τύχης οικονομίαν· εἰ δ' ὡς περ εἰ τοὺς ἀέρας ἀμείβοντες, τὴν ἕξιν μετῆμειψας, ἡμεῖς μὲν οὐδ' οὕτως σοὶ τινα μέμψιν ἐπάξομεν, μὴ οὔτω μκνήμεν ὡς τε τῆς παλαιᾶς ἐπιλελῆσθαι φιλικῶς· σὺ δ' ὅρα ὅ, τι

ἀπολογία εἴ τινες εἰσιν ἕτεροι ἔλαττον τῆς σῆς φροντίζοντες ὑπολήψεως.

12. Τῷ ἐπὶ τῶν δεήσεων.

Ὡς ὠραῖος ἐν κάλλει, ἦν δὲ βούλη καὶ παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων· εἶτα πῶς ἐσκίρτησας, οὐδὲ τὸν εἰρηκότα ἐπήνεσας; ἀλλὰ σκωφθεὶς μὲν κατὰ τὸ πάρεργον, ἐσκυθρώπασας, ἐπαινεθεὶς δὲ οὕτως λαμπρῶς, ὡς περ ἀνδριάς ἀκίνητος ἔμεινας· τῶν γάρ τοι ἐναντίων, ἐναντία καὶ τὰ ἐπόμενα, καὶ κυροῖ τὸν λόγον Ἀριστοτέλης. Ἄλλὰ μὴν τὸ μὲν πρῶτον χαριεντισαμένῳ σοι, ὡς περ τὰ ἔσχατα πεπονηθῶς, σεμνώσας τὸ πρόσωπον προσωνείδισας· εὐφημίας δὲ τηλικαύτης ἀξιωθεὶς, πῶς οὐ προσφυῶς κατεφίλησας;

Οἶδα ὅτι δεινὸς ἀνὴρ εἶ, καὶ τοὺς λόγους ἀπὸ γλώσσης ποιούμενος, ἀλλ' ὄρα; ὅπως τῷ κανόνι διήλεγξαι καὶ τῷ φιλοσόφῳ πεφώρασαι οὐκ ἐκ καρδίας, ἀλλ' οἷον ἐπιφαινομένην ἐξ ὀφρύος τὴν μέμφιν πεποιημένος; Ἔοικας οὖν μοι οὐ τῷ δόρατι μόνον ὡς οἱ Σπαρτιαῖται, ἀλλὰ καὶ τῷ περιβόλῳ ὡς οἱ Ἀκκεδαίμονιοι τὴν πόλιν φρουρεῖν, ἵνα πάντοθεν ἀνάλωτος καὶ ἀπολιόρκητος εἶ. Ἄλλ' ὦ φίλτατε, οὐ πάνυ περιλοσόφηκας· ἢ γὰρ ἂν τὴν πόλιν ἀρεῖς, ἐφύλαττες τὴν ἀκρόπολιν· ἀλλὰ τοῦ πολιτικοῦ φρονήματος γεγωνῶς τὴν Περικλέους σύννοιαν καὶ τὴν Ἀλκιβιάδου ζηλοῖς εὐπρέπειαν, καὶ ἵνα σεμνὸς φαίνη καὶ περιττός, ἀναιρεῖς μὲν λόγου χάριτας, ἀναιρεῖς δὲ φιλικὸν θάρσος, μισεῖς δὲ γλώττης χαριεντισμούς, καὶ ἀθετεῖς παιδιάν, ἣ μόνη τῷ βίῳ καταμεμιγμένη ἰλαρὰν ἡμῶν ποιεῖ τὴν ζωὴν· καὶ σοὶ μὲν εὐφυῶς ἔχει τὸ σῶμα, ἡμεῖς δὲ παίζοντες ἴσως τὴν μορφήν ἐπισκώπτομεν· τὸν δὲ γε Πλάτωνα φασὶ ἐξεπίτηδες ἐπικεκυφέναι, καὶ σκωπτόμενον τὸ ἐπίκυρτον, ἤδελθαι. Ἀριστοτέλην δὲ καὶ ἡ γλώττα ἐτρέγρα τραυλίζουσα, ὡς περ δὴ καὶ τὸ λοιπὸν

σῶμα στολῆ χρώμενον περιττῆ καὶ ταῖς τῶν ἐφεστρίδων βραχῆς πορφυρούμενον, καὶ δακτυλίοις ἡ χεὶρ ἀπαστράπτουσα· ὁ δὲ Μακεδῶν ἐκεῖνος ἀνὴρ, ᾧ τοὺς γρόπας ὑποζευγνύουσιν οἱ γραφεῖς· καὶ γῆθεν μετεωρίζουσι, τὰ πολλὰ ἐγκλίνων τὸν τράχηλον, τῆς τῶν πραγμάτων ὀρθότητος ἤπτετο· καὶ τούτων μᾶλλον οἱ κατ' ἐκείνους ἐμιμοῦντο τὰς προσποιήσεις, ἢ τῶν ἄλλων τὰς φυσικὰς ὠραιότητας. Ἐγὼ δὲ ἤξιον ἄνω σε βλέπειν, εἰ καὶ μὴ φιλόσοφον ὄντα, ἀλλὰ φιλοσόφου ὀμιλητὴν, καὶ ἐντὸς ἐστραφῆθαι καὶ τοῦ τῆς ψυχῆς κάλλους φροντίζειν, τὸν δὲ Ἀναξάρχειον θύλακον καὶ μαστίζειν ἔαν τοὺς πολλούς· σὺ δέ μοι ἐλάνθανες λαμπρότερον μᾶλλον ἢ φιλοσοφώτερον διακείμενος, καὶ φροντίζων κάλλους, καὶ τῶν ἐξωθεν χαρίτων ἐπιμελούμενος. Καὶ Ἀριστοτέλης μὲν εἰς πωλικὸν φρύγμα τοῦ Πλάτωνος αὐτὸν ἐπισκώπτοντος, τὸ τοῦ διδασκάλου σκῶμμα τῶν παρ' ἄλλοις εὐφημιῶν ἀντηλλάττετο· σὺ δέ μοι ὁ γενναϊότητος καὶ ἀντονειδίσας τὸν χαριεντισμὸν καὶ εὐθύς ἀντισκώψας, καὶ τὸν δηγμὸν τῆς ψυχῆς ἐισάμενος, καὶ μερίζονι λίθῳ βαλὼν, ἢ μᾶλλον εἰς ἦθος ἀποτοξεύσας τὸ βέλος.

Καγὼ μὲν ὀμακλῶς ἐδεξάμην τὴν παιδιάν, καὶ ταῦτα πάσης
 ς.104. * ἄφριμένος εὐτραπελείας], καὶ τὸ γράμμα λαβὼν τῆς ἀφέσεως·
 σὺ δὲ ὡς Ἕλληνας ἐκεῖνος παραξέσθεις τὸν ταρσόν, εἰς τὴν καρδίαν τὸ τραῦμα ἀνήνεγκας καὶ βαθεῖαν πεποίηκας τὴν οὐλήν. Ἀλλ' ᾧ τῶν, οὐκ ἐκ τοῦ σώματος ὁ σπουδαῖος ἀνὴρ, ὡς περ οὐδ' ἐκ τοῦ στάχυος ὁ πυρός, ἀλλ' ἐκ τῆς ψυχῆς χαρακτηρίζεσθαι εἴθε· τὸ γὰρ τοι σῶμα τοῦτο, ὁ μὲν πολιτικὸς βίος, ἵνα μὴ τὸν ἀπολαυστικὸν λέγω, ὡς περ ὄστρεον προσπλάττει τῇ ψυχῇ καὶ συμφύει, ὁ δὲ γε φιλόσοφος, προσαρτᾷ μόνον ἐξωθεν, δικιωδῶν ἐκεῖθεν ὅποτε βούλοιο, ὡς περ οἱ περὶ τὸν σίτον τοὺς λεγομένους ἀνθήρικας· ὅθεν οὐδὲν αὐτῷ μέλει τῆς ἐξωθεν εὐπρεπείας, οὐδὲ σκωφθεὶς περὶ τὴν πλάσιν ἀλγεῖ. Ἀλλὰ σὺ περιττός εἶ, ὡς γέ μοι ἔδοξας, ὡς περ οἱ χαριέντες τῶν κίθ-

ρωδῶν οὐ τὰς χορδὰς μόνον ἐντείνοντες μουσικῶς, ἀλλὰ καὶ τὴν κιθάραν κατακοσμοῦντες· τῷ δέ γε Ἀπόλλωνι ἦν ὁ μῦθος προσπλάττει χέλυν ἀπὸ τοῦ τῆς χελώνης ὀστράκου διαργανώθη, καὶ οὐδὲν διέφερε τῷ μουσηγέτῃ εἰ τὸ ὄργανον αὐτῷ ἀφελές ἦν· τὰ γέ τοι χρηστήρια, ἀφ' ὧν οἱ τῆς ἀληθείας σπινθήρες καὶ ἡ τοῦ μέλλοντος πρόγνωσις, ἐν κιττοῖς καὶ δάφναις καὶ τριποδιοῖς λέβησι τὴν τέχνην ἐδείκνυσαν, καὶ οὐδὲν παρὰ ταῦτα τὸ ἐνθεάζειν ἠλάττωτο· τὸ δὲ τὰς οὐρανίας ἡμῖν περιφορὰς δεικνῦον μίμημα τοῦ παντός, ἐκ ξύλου κατασκευάζεται τοῖς πολλοῖς, καὶ οὐ τὴν ὕλην κκιζόμεν, ἀλλὰ τὴν τέχνην θυμάζομεν. Ἄλλὰ τὸ φίλαυτον, ἀλλὰ τὸ πάντα οἶσθαι, ἀλλὰ τὸ καὶ τοῖς σκύτεσι τῶν ὑποδημάτων τρυφᾶν, ἐς τοσαύτην σε περιωπῆν, ἴκα καταλλήλως τὸ προσφυές εἴποιμι, κατεκρήμυσεν. Εἰ δὲ τίς σοι ἀληθῶς τὴν ὕβριν προσήνεγκε, τί ἂν ἐποίησας, ὅποτε οὕτως σκωφθεῖς μετὰ παιδιᾶ; οὐκ εὐμενῶς τὴν χάριν ἐδέξω; ἀλλ' ὡς περ οἱ ἀθρόως πληγέντες τὰς μὲνιγγας, ἄφρωνος εὐθύς γέγονας, καὶ τὸ χρῶμα ἠλλοίωσας· φιλοσόφων δὲ παιδιαῖς οὐδαμοῦ ἐντετύχηκας, οὐδὲ ταῖς Ἀγησιλάου χάρισιν; ἀλλ' οἷγε τῶν συγγραφέων ἀστείότατοι, καὶ βιβλία τοῦ ἐκείνου λόγους πεποίηνται, καὶ φέρεται τοῖς πολλοῖς πυκτίον παιδιᾶς οὐδὲν ἔλαττον εἰς ψυχῆς ὄνησιν, τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν. Τὸ δὲ ἐμὸν ποῦ τίθη; πρὸς τὸ σὸν παραβέλλων; ἀλλ' ὄρε; ὅπως πράως ἔχω περὶ τὸ σκῶμμα, καὶ τότε διεχύθη εὐθύς αὐτοῦ ἀκούσας ἢ ἐσχυθρώπασα;

Εἰ μὲν οὖν ἐντεῦθεν τεθεράπευταί σοι τὸ τραῦμα, ἔχεις τὴν ἐπιστολὴν ἀκεσώδυνον φάρμακον, εἰ δὲ μή, ὡς ἡ μαντικὴ ἐκείνη πηγὴ, ὡς περ σκωφθεῖς τὰς ὀφρῦς συνήξας, οὕτως ἐπαινεθεῖς διαχύθητι· ἐγὼ δέ σοι τοῦτο προσθήσω, ὃ πολλάκις ποιούμεαι περὶ τὰς ἰβίδας· ἐκεῖναι γὰρ δῦσαι κατὰ τοῦ βυθοῦ, οὐκ εὐθύς ἀνκνήχονται, ἐγὼ δὲ προσπαίζων τῷ ὄρνιθι, τὴν τῆς μορφῆς αὐτῆ ἀποθαυμάζω ὠρχιότητα, καὶ εὐθύς ἄνεισι τοῦ

βυθοῦ· πῶς οὖν λέγω τὴν ἐπιφθῆν; ὡς καλὴ μοι, ὡς ὠραία ἡ ἕξις. Τὸ γένος οὖν ἀναστρέψας ἐρῶ, ὡς θαυμάσιός μοι τὴν μορφὴν ὁ ἐπὶ τῶν δεήσεων!

13. [Ἀνεπίγραφος, περὶ ἀσηκρητῶν.]

Α'. Ἐγὼ πολλάκις τῶν θείων ἀκούων χρησμῶν, τῶν ἐνταῦθα πράξεων, χρηστῶν, ἢ φαύλων ἐς τὸ μέλλον ταμιευομένων τὰς ἀντιδόσεις, ἐκπλήττομαι μὴ ἐνορῶν ἐν τοῖς λόγοις τὸ ἀληθές· ἔδει γάρ, ἐπεὶ περὶ ἡ τῶν ἀντιδόσεων διαφορὰ τῷ μέλλοντι βίῳ πεφύλακται, μὴ κἀνταῦθα ἢ τοὺς πονηροὺς κολάζεσθαι, ἢ τιμᾶσθαι τοὺς ἀγαθοὺς· νῦν δὲ τῶν ἐκεῖθεν Ἑλλυσίων πεδίων, ἵνα μὴ λέγω τῆς ἀμβροσίας τε καὶ τοῦ νέκταρος, πολὺ τὰ ἐνταῦθα τίμια, ἐκείνων ὑψηλότερά τε καὶ τιμιώτερα, αὐθις δὲ τοῦ Πυριφλεγέθοντος, καὶ τοῦ Κωκυτοῦ, καὶ εἴ τίς ἐστὶν ἕτερος ποταμὸς βορβόρου ἀνάπλευς, καὶ τοῦ ἐν τῷ στομίῳ χάσματος, τὰ ἐνταῦθα δεῖνὰ βαρύτερά τε καὶ χαλεπώτερα. Καὶ οὐ τοῖς ἐτέρων λόγοις ὑπαχθεὶς πρὸς αὐτήν γε ἤλυθα τὴν διάνοιαν, οὐδέ τινων τραγωδίας ἀποδυρομένων μοι ἢ θρήνου, ὧν ὁ παρῶν βίος γεννήτωρ καὶ παροχεύς, ἐς τὸν παρόντα λόγον ἀπηυτομόληκα, ἀλλ' αὐτὸς πειραθεὶς τῶν δεῖνῶν καὶ οἰκοθεν ἔχων τὰ παραδείγματα.

Ἐπεὶ γὰρ πονηρᾶ τινι μοίρα καὶ κακοδαίμωνι, τῇ καὶ γεννησάχη καὶ θρεψαμένη με, τῷ τῶν ἀσηκρητῆτις ἐνηριθμήθην χορῶ καὶ τῆς ἐκ τοῦ δουλεύειν ἀνεπλήσθη κακώσεως, ἔγνω ὅσῳ τὰ θρυλλούμενα κολαστήρια τῶν ἐνταῦθα ἐπιπόνων καταδέεστερα· καὶ μὴ μέ τις οἰηθείη πᾶσιν τὴν ἐνταῦθα κάκωσιν τῶν ἐκεῖθεν ὑπεράρειν δεῖνῶν· σφαγαὶ γὰρ ἴσως καὶ ἀνασκολοπισμοί, καὶ ἀποτυμπανίσεις, πρὸς τὰ ἐν ἔδου συγκρινόμενα δείματα, ἀσυγκρίτως ἐκείνων ἔλθοιεν δεύτερα· τῆς δὲ τῶν ἀσηκρητῆτις δουλείας

οὐκ ἔστιν ὅς τις εἰπεῖν ἔχοι τὸν τῆς γεέννης ὑπερκεῖσθαι φλογμόν· τί γὰρ τῆς ἐνταῦθα φλογὸς ἀνικρότερον, ἢ βαρύτερον;

Πρῶτον μὲν γὰρ ὑπερπληθῆς ἡ ταλαιπωρία καὶ ἡ πρὸς τὸ γράφειν σύνεσις, ὡς μήτε τὸ οὖς κναῖσθαι δύνασθαι, τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον, μήτε τὴν κεφαλὴν ὑπερᾶραι, μὴ ποτοῦ κατὰ καιρόν, μὴ βρώσεως γεύσασθαι, μὴ τὸ σῶμα καθᾶραι λουτροῖς, εἰ μὴ τις τοῖς ἐκ φύσεως φήσειεν, ἰδρῶσι φημί βία τοῦ μετώπου καὶ τῆς κεφαλῆς καταρρέουσιν· ἔπειτα ὡς μεγάλη ἡ τούτων ἀντιδόσις· ὕβρεις, ἀπειλαί, παροράσεις, καὶ τᾶλλα ὧν οἱ τραγικοὶ δαίμονες χορηγοί· ἄφθονα γὰρ πάντα ὡς περ ἀπό τινος πηγῆς τῶν κακῶν ἀποστάζοντα· οὐκ ἔστιν ἀνάνευσις ἐν ἡμῖν, οὐκ ἀπαλλαγὴ τῶν κακῶν, ἀλλ' ὅσημέραι προστίθεται ταῦτα, καὶ ἐπαυξάνει, καὶ πληθύνει τῆς ἀθυμίας ἡ θάλασσα, ὡς περ ποταμῶν εἰσβαλλόντων καὶ πλημμυρούντων αὐτῇ. Καὶ μέχρι μὲν τινος φορητὸν ἡμῖν ἐδόκει τὸ πρᾶγμα τῇ τῶν προστώτων κακίᾳ λογιζομένοις τὸ πᾶν, ὡς μὴ δὲ τῶν ἄλλων ἀπηλλαγμένοις πάντη τῶν συμφορῶν· καὶ τις ἐλπίς ὑπέθαλπέ πως ἡμᾶς, φ. 195. καὶ ἀνεζωπύρει, καὶ τὸ πολὺ τῆς ἀθυμίας βάρος ὑπεκουφίζε τε καὶ ἀπεκρούετο, νῦν δὲ καὶ τὸ τῆς ἐλπίδος ἀπῆλθε φάρμακον, καὶ ἐς τὸ ἄπορον τὰ τῆς συμφορᾶς περιγέγονε, τοῦ κρατοῦντος ἀνακτος, ποταμοῦ δίκην πλημμυροῦντος τὰς χάριτας καὶ πᾶσιν ἐπιπρέοντος ἀφθονώτατα, ἡμῖν δὲ οὐδὲ κατὰ στράγγα ψεκάζοντος.

Τί μοι Προμηθεὺς κολαζόμενος, ἢ Τάνταλος τὸν ὑπὲρ κεφαλῆς λίθον φοβούμενος ἢ ἐν μέσῃ πηγῇ στερούμενος τοῦ ποτοῦ, τὸ γὰρ ληρῶδες ἐῷ τοῦ Ἰξίουτος· ὁ μὲν γὰρ, εἰ καὶ τὸ ἦπαρ περιεκείρετο, ἀλλὰ μεταβολὴν ἐλπίζων τοῦ πράγματος ὑπεκουφίζετο πως τῆς συμφορᾶς, καὶ μέντοι καὶ ὧν ἠλπίζεν, οὐ διήμχρτε, τῷ Διὶ τὴν πρὸς τὴν Θέτιν ὄρμην μαντευσάμενος, κἀνεῦθεν τῆς τιμωρίας ἀπολυθείς· ὁ δὲ, εἰ καὶ μήτε τοῦ ὕδατος, μήτε τῶν ὑπὲρ κεφαλῆς μετεῖχε καρπῶν, ἀλλ' οὖν τῆς ὀσφρήσεσι τῆς τούτων εὐωδίας ἀπέλαυε, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐστρώ-

μενον εἶχεν ἀντί τοῦ φάρυγγος· εἰ δὲ καὶ τὸν ὑπὲρ κεφαλῆς φήσειας λίθον, ἀλλὰ μέχρι δέους κἀνταῦθα τούτῳ ἢ συμφορᾷ· ἔστι γάρ, εἴπερ καὶ ἀληθὲς δοίημεν, οὐ πείρα, ἀλλ' ὑπολήψεται κολαζόμενος.

Ἡμεῖς δὲ ὄλω τραχεῖ λίθῳ καὶ πάντοθεν ἀκίδας ἔχοντι, δεινῶς τιμωρούμεθα, καὶ οὐ καταφερόμενον ἀποφεύγομεν, ἀλλ' ἐπικείμενον ἀποβαλεῖν οὐ δυνάμεθα· ἐσταυρώμεθα δὲ οὐκ ἐν Καυκάσῳ, ἦττον γὰρ ἂν ἦν τὸ δεινὸν μὴ ἔχοντες θεατὴν, ἀλλ' ἐν πόλει μέσῃ, ἵνα καὶ παρὰ πάντων γελώμεθά τε καὶ ὀνειδιζώμεθα. Καὶ ταῦτα, οὐδὲν τοιοῦτον δεδρακότες· δεινόν, οὐ τὰ τῶν κρειττόνων τοῖς μέροσιν ἐξαγγεῖλκντες, οὐ τὸ πῦρ ἐν νάρθηκι κλέψκντες ἵν' ἐξαπατήσωμεν βελτίονα φύσιν ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ μούσαις ἐντραφέντες καὶ τῷ λογίῳ Ἑρμῇ καθομιλησάμενοι, καὶ πολλάκις ἐν τῷ Ἑλικῶνι χορεύσαντες, καὶ οὐδὲ τοῦτο εἰπεῖν ἀποκνήσκαιμι, ὡς καὶ Καλλιόπη τὸν ἑαυτῆς μαζὸν ὑποθεμένη ἡμῖν, τὸ καθαρὸν τῆς γνώσεως ἐχορήγησεν. Ἄλλ' ὡς περ κακίων τινων κολάσεις ἀποτινύντες βαλλόμεθα πάντοθεν καὶ τιτρωσκόμεθα καὶ ἐν κόποις ἐσμὲν ἀνθρώπων· καὶ ἵνα μικρὸν τὸ τοῦ Δαυτῆ μεταλλάξαιμι, καὶ μόνοι τῶν ἄλλων μεμαστιγώμεθα· ὡς γὰρ ἐν εἰρκτῇ (*) συγκλειόμεθα καὶ φύλαξί τισι πάντοθεν φυλαττόμεθα, καὶ πολλάκις κολάσσει καὶ τιμωρίας τλαιπωρούμεθα· αἱ δὲ βασιλικαὶ χάριτες μέχρις ἀκοῆς ἡμᾶς θέλγουσιν, ἢ μᾶλλον ἀνιώσι βαρύτερον.

Εἰ μὲν γὰρ ἰσοτίμως ἅπαντες σὺν ἡμῖν τῶν καλῶν ἀπεστέρηκντο, οὐκ ἂν οὕτω κατοδυνώμεθα, τὸ δ' ἐκείνους μὲν καὶ ὑπὲρ κόρον πλουτεῖν, ἡμᾶς δὲ τῇ καμίνῳ τῶν συμφορῶν καταφλέγεσθαι, τοῦτο πάντων δεινότερόν τε καὶ ἀνιρότερον· οὐδὲ γὰρ ἔχει παραμυθίας τοῦτ' ἀφορμὴν, ὅτι τοῦ ποταμοῦ πλημμυροῦντος καὶ τῆς πηγῆς πηγαζούσης, καὶ τῆς θαλάσσης περικλυζούσης

(*) χειρόγρ. εἰρκτῇ.

τοῖς κύμασιν, ἡμεῖς μόνον τῶν ἐν αὐτοῖς ῥευμάτων ἀμέθεκτοι. Αἰθίοψ ἀρρύεται πόρρωθεν, ἄλλος ἐξ Ἰνδίας ἀπολαύει τῆς χάριτος, τῇ Σκύθῃ καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ φάρυγγος ὁ τῆς πηγῆς πλοῦτος ἀνήνεκται, ἡμῖν δὲ πρὸς τοῖς χείλεσιν αὐτῶν καθημένοι ἐσπάνισται πάντα, καὶ οὐδ' ὡς αἱ Δαναίδες ἐς τετρημένον κἄν ἀντλήσαι πῖθον κατηξιώθημεν, ἔν' εἶπω, τῆς ἀντλίας κατετρυφήσαμεν.

Ἐντεῦθεν ὀρμώμενος δευτέρας κολάσεις οὐ δέχομαι, κἄν ὁ μὲν, βασιανιστὴν ὑπόδοιτο σκώληκα, ὁ δέ, πυρὸς ῥύακας, ἐκ βασιλικῆς βήματος τὰς ἀρχὰς ἐχούσας τῆς ῥύσεως· ὁ δὲ σκότος βαθύτερον, ἢ τί ἄλλο φοβερώτερον καὶ δειματωδέστερον· καὶ φλογὸς γάρ, καὶ σκότους, καὶ σκώληκος ἢ τῶν ἀσηκρητῆς ὑπερσία βρῦτερόν τι κακὸν καὶ ἀναιρότερον· ὡς λίαν δὲ θυμῆρες τοῦτοις καὶ τὸ κλητώριον! ὡς περ γὰρ ἐν στενῷ τινι χωρίῳ καὶ μὴ τινα διέξοδον ἔχοντι συγλειόμενοι πῶς καὶ συσφιγγόμενοι, πιέζουσί πῶς ἀλλήλους καὶ καταθλίβουσιν ἐπὶ πλευραῖς κείμενοι, ὡς τε καὶ τῇ δάκρυα ἀκουσίως τῶν ὀρθαλμῶν ἀκοντίζεσθαι, καὶ τὸν σίελον ἐκπίπτειν τοῦ στόματος, καὶ ἵνα τὸ δυσφημότερον εἶπω, καὶ τῆς πυγῆς τὸ ἀφόδευμα· ἐντεῦθεν ἤπαρ τούτοις συνθλίβεται, καὶ σπλὴν συγκεκόλασται, καὶ ἡ καρδία συμπέπνικται, καὶ ἡ κεφαλὴ ἰλίγγου καὶ δίνης πληροῦται, καὶ τὸ ἄσθμα ἐπιλείπον πνιγηρὰν αὐτοῖς ποιεῖ τὴν ἀναφορὰν. Ἄλλ' εὐφραίνουσι τὰ παρατιθέμενα, εἶποι τις ἂν ἴσως· ἀλλὰ βαβαί, μὴ εἶπης, μὴ γρύξῃς, μὴτε τῶν ἰχώρων τοῦ Ἰώβ ἀναμνήσης, μὴ δὲ τῶν ἐν ἄδου νεκρῶν! ἀποπνιγήσομαι γὰρ καὶ μόναις ταῖς ἀναμνήσεσιν. Εἰ οὖν οὕτω τὰ πρὸς τέρψιν ἡμῖν μεμηχανημένα βρῦτερα πάσης κολάσεως, τὰ λυπηρά, ἐντεῦθεν εἰκάσειας ὁ βουλόμενος.

Β'. Ἔοικεν ἢ περὶ ἑαυτὸν ἐκάστου φιλοτιμία καὶ τὸ φίλκτον, μεγάλων ἀρχῆ κακῶν γίνεσθαι· τοῦτο δὲ πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις παράδειγμα ἰκανῶς ἀποδεδείκται, οὐχ ἥιστα δὲ ταῖς

τῶν ἀσηκρῆτις· περὶ ἑαυτοὺς οἰήσεται καὶ φαντασίαις ἀλόγοις· οὐ γὰρ ὡς πρὸς τινα κανόνα, τὸ δίκαιον ἀποβλέποντες, ἐντεῦθεν τὸ διανεμητικὸν ὠρίσαντό τε καὶ ἐτυπώσαντο· ἀλλὰ μέγα τι περὶ ἑαυτοὺς φαντασθέντες, οὐκ ἴση φαντασίᾳ, ἀλλ' ἕκαστος τὸν πλησίον ὑπερβεβηκέναι φιλονεικῶν, τῆς πλείονος διανεμήσεως ὡς αὐτῷ ἀρμοζούσης ἀντείχετο· καὶ ὁ μὲν, τὴν περὶ τὸ φ. 193· γράφειν ὀξύτητα προβαλλόμενος, ἐντεῦθεν τὸ ἰσχυρὸν ἔχειν ᾤετο· ὁ δέ, τὸ περὶ τὴν γνῶσιν ὑπερέχον προτεινόμενος, τῷ κατ' ἄλλο τι κρείττονι τῶν πρωτείων ἀμφισβητεῖν ἔσπευδε· καὶ ὁ μὲν, ῥώμην σώματος καὶ τὸ περὶ πάλιν προῖταχτο ἐπιδέξιον, ὁ δέ, τὴν εὐστροφίαν τῆς γλώττης, ὁ δέ, τὸ βωμόλογικόν τε καὶ ἀγοραῖον, οἷος ὁ Σχμοσατεὺς Παῦλος, ὁ δέ, τὸ κατὰ χρόνον πρεσβύτερον, οὐκ εἰδῶς ὁ τάλας ὡς τὰ ἐν ὕλῃ θηρία πολὺ τῶν ἐκεῖσε μοναζόντων πρεσβύτερα, καὶ οὐ διὰ ταῦτα καὶ τιμιώτερα· καὶ ἄλλος, ἄλλο ψυχῆς, ἢ σώματος προβαλλόμενος πλεονέκτημα, ἐντεῦθεν τὸν κατὰ πάντων ἀναδήσασθαι ἐβούλετο στέφανον. Πολλοὶ δὲ καὶ προτερημάτων ἀποροῦντες ἀπὸ τῆς ἐναντίας ἕξεως τὸ νίκος ὑπενοσφίζοντο οἷον πολυπραγμοσύνης πραγμάτων καὶ τῆς περὶ τὴν γλῶτταν λέσχης.

Κάντεῦθεν πῦρ ἔριδος ἀνήρθη πολὺ καὶ μάχητις ἀδιάκριτος, καὶ ὁ καταλλάττων οὐκ ἦν· οὐχ ὁ Φασουλαῖς γέρων, οὐχ ὁ παλαιότερος Ἀχυραῖς, οἷς ἐκ χρόνου διαλλάτταις καὶ μεσίταις εἶναι ἀποκεκλήρωται· ἀλλὰ τὸ τῶν φρενῶν ἔλλειπον τὰ ἐκ τοῦ χρόνου πρεσβεῖα ἀνέκοπτε καὶ τοῖς λοιποῖς, καὶ οὗτοι παραπλησίως ἀντήριζον· τί οὖν τὰ ἐντεῦθεν; Ὑβρίαι κατ' ἀλλήλων, κρυπτῶν πραγμάτων δημοσίευσαι καὶ φανέρωσις· οὐ νεότης, οὐ πολιὰ, οὐχ ὁ κατὰ σύνεσιν ὑπερέχων, οὐχ ὁ κατὰ γνῶσιν ὑπερβαλλόμενος, τῶν ὕβρεων ἀπηλλάττοντο· ἀλλὰ πάντες ἐπίσης ὀνειδισμοῖς καὶ λοιδοραῖς ἐπλύνοντο. Ὁ μὲν τις εἶπε τὸν σύντροφον, ἀνόητον γέροντα· λαβῶν ἐκεῖνος τὴν ὕβριν ἐδιπλασίασε, καὶ τὸ κακώθη; καὶ πολὺπραγμον προσεπηύξησε, κακοθηέστα-

τον καὶ πολυπραγμονέστατον τὸν ὑβρικότα κλέσας. Οὗτος τὸν λόγον αἰσχίστοις ἐδειξίωσατο πράγμασι, χεῖρα σιδηροφόρον κατὰ τοῦ φίλου ἀνατείνας ὁ ἄθλιος, καὶ πυγμῇ παίσας, καὶ λάζ κατὰ τοῦ κενεῶνος λίχν ἀυθαδῶς ἐναλλόμενος.

Πάντων γὰρ ἐπίσης μχέντων, καὶ μηδενὸς φρενήρους εὐρισκομένου, πάντα φύρδην συνεχείτο καὶ διεφθείρετο· τούτων οὕτω γινομένων, ὁ χρηστός οὐκ ἦν, ἀλλὰ μάτην ἕκαστος φίλερις καὶ φιλόνεικος ἦν· οὐ γὰρ ἐπ' ἄθλω προκειμένω, τὴν ἰσχὺν τῶν λόγων ἐδείκνυεν, ἀλλ' ἐπὶ πράγματι ᾧ ἀπὸ βωμολοχίας καὶ ὑβρεως καρπώσασθαι οὐκ ἦν. Οὐκ ἠσθάνοντο δὲ οἱ ταλαίπωροι ὡς οἱ πλείους αὐτῶν μετὰ τοῦ χρυσίου καὶ τῆς δουλείας στερηθῆσθεαι ἔμελλον, κἂν ὁ Παῦλος οὐ καταδέχεται· ἄπχζ γὰρ τῶν ὄτων τοῦ πρωτοασηκρήτις καθυλακτήςας, ἔδοξεν ἐντεῦθεν μηχανὴν εὐρέσθαι, τὸ μὴ πόρρω ἀπελαθῆναι τῆς τάξεως· ἀλλ' ἀνθρακας ἀνήψε κατ' ἐχυτοῦ. Ὅψὲ γὰρ τῆς ὥρας λογικῶς τῷ πρωτοασηκρήτι ἐγὼ συγγενόμενος, καὶ τὴν τούτου διάνοιαν ὅπως ἔχει περὶ τοὺς ἀσηκρήτας θηρώμενος, ἔγνων λυκὸν εἶναι κατὰ ἀρνῶν, ὡς εὐθέως αὐτοὺς θοινησόμενον· περὶ δὲ τοῦ Παύλου ἐρόμενος εἶτι οὗτος ἀπὸ τῆς γλωσσαλγίης ἀπάνωτο, πῦρ εἶδον ἀπὸ τῆς γλώττης αὐτοῦ κατ' ἐκεῖνον πεμπόμενον· ἔφησε γάρ, ὡς ὁ καταρχτότατος οὗτος ἀνθρωπος καὶ τὴν γλώτταν ἀπαίδευτος, καὶ τὸν νοῦν ἀσύνητος, καὶ τοῦ συλλόγου ταράκτης, καὶ τὴν ψυχὴν διεφθαρμένος, καὶ οἷον κυκεῶν τῆς τῶν συντρόφων ψυχῆς, ἣ ἄνεμος ἀπαρχτίης καταρχράκτοις ἐμπίπτων κύμασι, καὶ τοῦ χρυσίου στερηθῆσεται, καὶ δημευθεῖς ἀτιμίαν μεγίστην ἀτιμωθήσεται.

14. Ἀνεπίγραφος.

Καὶ ὁ λύχνος, εἰ μὴ τις αὐτὸν τῷ ἐλαίῳ ἐπάρδοι, τάχιστ' ἂν πάντως ἀποσβεσθεῖν, καὶ τὸ τῆς ἀγάπης φῶς, ■ μὴ συνεχῶς

οἱ κεκτημένοι ἀλλήλοις ὀμιλοῦν ἢ παρόντες, ἢ ἀπόντες τοῖς γράμμασι, κινδυνεύουσι ἂν ἀπομαρχνθῆναι. Ἐνθεν τοι καὶ ἡμεῖς δεδιότες, μὴ ποτε ἡ μακρὰ ἀπουσία καὶ διάστασις, καὶ τὸ ἐπὶ τοσοῦτον ἀνομίλητον τὸν τῆς διαθέσεως ἀποσθέσει πυρσόν, πρὸς τὴν παροῦσιν γραφὴν ὠρμήθημεν τοὺς τῆς ἀνασκαλεύοντες ἀνθρακας, καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς φῶς ἀπομαρχνθὲν ἀναζωπυροῦντες καὶ οἶονεὶ πρὸς μετέωρον φλόγα ἀνάπτοντες. Ἴδε γὰρ ὅσοι διερρῦη χρόνος καὶ οὐ παρ' ἀλλήλων ἐφοίτησαν γράμματα, οὐ προσήσεις δεξιάι, οὐ σύμβολα χρηστά· μέμφομαι μὲν ἐμυτῶ τῆς ἐπὶ τοσοῦτον σιγῆς, αἰτιῶμαι δὲ καὶ σὲ ὡς ἐπίσης σιγήσαντα, καὶ ἀξιῶ γράμμασι δηλῶσαι ὡς ἔχει τὰ σά· ἔχοι δὲ πάντως καλῶς καὶ ὡς εὐκαταῖον ἡμῖν· εἰ γὰρ καὶ τὸ τῆς ἀγάπης χρῆμα οὐδέποτε ἐκπίπτει, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, οὐδὲ τόπου διάστασις λυμáινεται τοῦτο, ἀλλ' ἐν οἷς ἐρρίζωται θάλλει αἰεὶ καὶ αὐξεται, καὶ αἰεζῶν ἐστὶ τὸ τοιοῦτον φυτόν, ἀλλὰ δεῖται πάντως καὶ τῆς διὰ τῶν γραμμάτων ἀρδεΐας τε καὶ πíanσεως, καὶ τῆς γλυκεΐας ἐπιρροῆς τῶν ναμάτων· ὃ δὴ ποιεῖν καὶ αὐτὸς μὴ ἐλλίποις ὁ θαυμασίος δεσπότης μου.

15. Ἀνεπίγραφος.

Καὶ ἔθει ἐπόμενος παλαιῶ ἐκ μακρᾶς τῆς ἀκολουθίας κεκρτηκότι, καὶ τὸν καρπὸν τοῦ πνεύματος τὴν κατὰ θεὸν ἀγάπην ὑμῖν ἐπιδεικνύμενοι διὰ τοῦ γράμματος τὴν εὐλάβειαν ὑμῶν ἐπισκεπτόμεθα, κοινωνοῦντες ὑμῖν τῆς τε ἐπὶ τῷ συμβάντι λύπης, καὶ τῆς φροντίδος τῶν ἐν χερσίν. Ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν λυπηρῶν, τοσοῦτον λέγομεν, ὅτι καιρὸς ὑμῖν ἀποβλέψαι πρὸς τὰ τοῦ Ἀποστόλου παραγγέλματα, καὶ μὴ λυπεῖσθαι ὡς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα· οὐ μὴν οὐδὲ ἀπαθῶς ἔχειν πρὸς τὸ συμβάν, ἀλλὰ τῆς μὲν ζημίαις αἰσθάνεσθαι, ὑπὸ δὲ τῆς λύπης μὴ καταπίπτειν· τὸν μὲν ποιμένα τοῦ τέλους μακρῆ-

ζοντες, ὡς ἐν γῆρει πίονι τὴν ζωὴν καταλύσαντα καὶ ταῖς
 μεγίσταις παρὰ τοῦ Κυρίου τιμαῖς ἐναναπαυσάμενον. Περὶ δὲ
 τῶν λοιπῶν ἐκεῖνα παρξινεῖν ἔχομεν· ὅτι προσήκει πᾶσαν ἀπο- φ. 196.
 θεμένους κατῆφειαν, ἐκυτῶν γενέσθαι καὶ πρὸς τὴν ἀναγκαίαν
 πρόνοιον τῆς ἐκκλησίας διαναστῆναι, ὅπως ἂν ὁ ἅγιος θεὸς
 ἐπιμεληθεῖν τοῦ ἰδίου ποιμνίου καὶ παράσχοιτο ὑμῖν κατὰ τὸ
 αὐτοῦ θέλημα ποιμαίνοντας ὑμᾶς μετ' ἐπιστήμης.

16. Ἀνεπίγραφος.

Ἀπείληφα παρὰ σοῦ περίβλεπτε καὶ φιλοσοφώτατε ἄνθρωπε,
 ὅπερ ἐβουλόμην λαβεῖν· ἐβουλόμην δὲ οὐ τὴν ἀποδεικτικὴν,
 αὐτὸ δὴ τὸ τῆς ἐπιστήμης ὄργανον, ἀλλὰ τὴν σὴν ἐν ἧθει καὶ
 λόγῳ φιλοσοφίαν· ἄμφω τοίνυν ἀπολαβόν, τὸ μὲν, ἐν λόγῳ,
 διὰ τὴν εὐρυθμίαν, τὸ δέ, ἐν νῷ, διὰ τῆς πρὸς τὴν ἀπολογία
 φιλοτιμίας, ἦσθην, πῶς ἂν εἴποις;

Ἐγωγ' οὖν, ἵνα σοὶ τὸ ἀπόρητον τῆς ἐμῆς ἐξαγορεύσω ψυχῆς,
 οὐ τοῦ βιβλίου χάριν, ἢ τῆς σῆς μᾶλλον ψυχῆς, τὴν προτέρην
 ἐποιησάμην ἐπιστολήν, ἵν' εἰ μὲν ἠδέως δέξῃ τὸ γράμμα, καὶ
 μὴ χαλεπήνης τὴν ἐπιτίμησιν, τοῖς γνησιωτάτοις ἐγκατακρί-
 ναίμῃ σε, καὶ μετὰ τῶν ἄγαν φιλοσοφησάντων καταριθμήσαιμι·
 εἰ δ' ἄλλως ποιήσῃς, ὡς φιλοσοφίας ἐφόλιον ἀποθώμεθα. Ἐπεὶ
 τοιγαροῦν καὶ ταῖς κρείττοσιν ἡμῶν ἐλπίσι προστέθεικας, καὶ
 φιλόσοφον τὴν ἀπόκρισιν δέδωκας, οὐ τοῖς ἐμοῖς θικσώταις μόνον
 συναριθμῶ, ἀλλὰ καὶ προαριθμῶ καὶ προτίθημι, καὶ τοῦ χοροῦ
 κορυφαῖόν σε τίθημι, ἵν' αὐτὸς ἐξ ἐμοῦ πρῶτος μυῆ, οἱ δ' ἄλλοι
 τελῶνται παρὰ σοῦ, καὶ διὰ σοῦ μέσου οὐ τὰ τῶν Ἐλευσίνων
 μοι ἀπόρητα δέχωνται, ἀλλὰ τὰ ἡμέτερα θεοφάνια. **Ἡ** γὰρ
 καὶ Σωκρατικόν σοὶ τὸ ἦθος, ἀλλ' ἐγὼ μετὰ τῶν ἡμετέρων
 τάττω, οἷς δὴ καὶ τὸ κυρίως φιλοσοφῆσαι καὶ τοῦ ἐπαγγέλ-
 ματος ἀξίως προσγέγονεν. Ἐλλῆσι δὲ ἀσύμβατα τὰ ἦθη πέ-
 φυκε πρὸς τὰ δόγματα.

Δεῦρο γοῦν στήθι πλησίον ἐμοῦ, μῆσομαι γάρ σοι ἴσως τὰ τελεώτερα, καί εἰς τὰ κεκρυμμένα τῆς ἐπιστήμης εἰσάξω, ἵνα μετὰ τῆς τοῦ ἥθους κοσμιότητος, μᾶλλον δὲ μετὰ τοῦτο καὶ ἢ ἀπόλυτός σοι τῆς ψυχῆς πολιτεία ἐγγένηται· ἔπειτα καὶ ἡ πρὸς τὸ παράδειγμα ἀτενεστάτη ἐπιστροφή, καὶ ἡ τῶν ἐν ἐκείνῳ θεωρουμένων ἀμετάπτωτος μετοχή. Καὶ οἶδα μὲν ὡς ἀποφήσεις, τίποτε ταῦτά εἰσιν· ἐγὼ δέ σοι οὐκ ἀνακαλύψω νῦν τὰ μυστήρια, ἀλλ' ὅταν ἐντὸς τῶν ἀδύτων γενώμεθα, ἔνθα δὴ σοι οὐ τὸν νοῦν μόνον τῆς ὕλης ἀποκαθάρω, ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν γλῶτταν ὅπως δεῖ τοὺς λόγους ρυθμίζειν διδάξω. Ἄλλ' ὅρα ὅπως πάλιν φιλοσόφως τὸν λόγον εἰσδέξῃ, καὶ μὴ μοι δυσχεράνης τὸν ἔλεγχον· οὐ γὰρ φιλοσόφον, ὦ γαθέ, ἀλλὰ καὶ ῥητῶν, ὡς οἴσθα, προκάθημαι· δεῖ οὖν, ἐκείνως μὲν σε τὸν νοῦν, οὕτως δὲ τὴν γλῶτταν κοσμηῆσαι.

17. Τῶ

Ἐμοὶ μὲν, περιβλεπτε κύριέ μου καὶ ἀδελφέ, εἰς δύο ἡ φιλοσοφία διέσχισται· καὶ τὸ μὲν αὐτῆς, ἀπαθὲς δοκεῖ καὶ ἀμειλικτον, ὃ δὴ νοῦς μόνος φαντάζεται, τὸ δέ, κοινοπαθὲς καὶ φιλάνθρωπον· τούτων τὸ μὲν πρότερον, ἐπήνεσα μὲν, οὐκ ἠγάπησα δέ, τὸ δὲ δεύτερον, ἔλαττον μὲν ἄγαμαι, ζηλῶ δὲ μᾶλλον· διὰ ταῦτα γοῦν καὶ γονέας ἐγηρωκόμησα, καὶ ἀδελφοὺς ἔστερξα, καὶ φίλοις τὸ εἰκὸς ἀποδίδωμι.

Ἐπεὶ οὖν ἐν τοῖς μάλιστα παρ' ἡμῶν φιλουμένοις καὶ ὁ δεῖνός ἐστιν, ἀξιοῦντι πολλὰκις συγκατανεύω, καὶ ἄγοντι ὅποιον ἂν ἐθέλῃ συμπεριζόγομαι, καὶ ἐξὸν ἀντιτείνειν καὶ ἀποθιάζεσθαι, τάναντία διὰ τὴν σχέσιν ποιῶ· ὡς τε μὴ θαυμάσης ὅτι φίλος ὢν, πολλὰκις σε κόπτω ταῖς περὶ αὐτοῦ ἀξιώτεσιν· ἀλλ' ἴσθι, ὡς οὐδὲ τοῦτο τὸ μέρος ἀπκνίναται φιλοσοφία. Εἰ μὲν οὖν τὸ κορυφαίωτάτον παρ' ἡμῶν ἀπκνιτῆς, οὐχ ἔξεις, ἐπεὶ μὴ

δὲ τὴν ἀσχετον ζῶην κατωρθώσαμεν· εἰ δὲ τὸ συμπαθέστερον καὶ οἷον δυσωπητικώτερον, δαψιλέστατον ἐν ἡμῖν εὐρήσεις, ὑφ' οὗ δὴ καὶ αὐτὸς κενήναι, καὶ τοὺς φίλους ἐπὶ τοῦτο κινῶ· φίλος δέ μοι τίς ἄλλος τοιοῦτος, οἷος σύ; ἀνὴρ οἷον πολλάκις αὐτὸς ἐς τὸ ἀκριβὲς καθεώρκα, ἔν' ἐν βραχεὶ δηλώσω τὸ πᾶν.

Ἡ μὲν οὖν ἀξίωσις, αὕτη, τὸ δὲ περὶ οὗ πέφυκεν, ἐφ' ᾧ οἱ περὶ τοῦ πρώτως ἀξιόσαντος αὐτόθι ἀπεσταλμένοι τυγχάνουσι· τὸ δὲ τέλος τῶν παρ' ἀμφοῖν ἀξιώσεων καὶ τῆς ἀποστολῆς, αὐτὸς οἶμαι ἐπιθήσεις ἀρμοδιώτατον.

18. Τῷ

Ὁ τιμιώτατος ἐπίσκοπος τῶν Νομερικῶν γράμμα ἐμὸν ἐπιφέρειται, ἐν ᾧ δὴ ἐμφέρεται ἀδικία προελευσιμίων τινῶν, ἣν καὶ αὐτὸς ἐπεσοῦατο, κἀγὼ προσεμαρτύρησα· βουλόμενον οὖν με εἰς ἐκδίκησιν διναστέηναι τοῦ πράγματος, ὁ βασιλεὺς διεδέξατο· ὁ γοῦν ἐγὼ ὑστέρησα, ἀναπληρῶσαι τὴν σὴν ἀξιώ ἐνδοξότητα.

19. Ἀνεπίγραφος.

Ἐνδοξότατε κύριέ μου καὶ ἀδελφὲ περιπόθητε, πολλοὺς μὲν φ. 196^α· αὐτόθι πατρώους φίλους κέκτημαι, μάλιστα δὲ τοὺς παρόντας εἰς γνησιωτάτην κληρονομίαν ὠκειωτάμην, διὰ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ ὅτι χρηστοὶ τέ εἰσι τοὺς τρόπους, καὶ καθαρωτάτην πρὸς με διάθεσιν διασώζουσιν· ἔχουσι δὲ τι καὶ συγγενὲς πρὸς ἡμᾶς, ὡς ρασιν, ἀλλ' ἐμοὶ οὐ διὰ τοῦτο μᾶλλον, ἢ δι' ἐκεῖνα ἠγάπηνται.

Δεομένους οὖν τῆς σῆς ἀντιλήψεως, συνίστημί σοι τοὺς ἀνδρας, καὶ ἀντ' ἄλλης τινὸς ἀξιώσεως, τὸ ὅτι φιλῶ τούτους προστίθημι. Εἰ μὲν οὖν μέγα τι περὶ ἡμῶν οἶει, αὐτὸ δὴ τοῦτο

τὸ δικαίως εἶναι μοι πρὸς αὐτούς, εἰς ἐγκωμίων ἀφορμὴν λήψῃ, εἰ δ' οὐ, αὐτὸς τοὺς ἄνδρας δοκίμασον, ἵνα μετὰ πείραν ἐπαινήσης ἡμᾶς, ὡς οὐ φαύλως τοὺς προσερχομένους ἡμῖν δοκιμάζοντας καὶ τοὺς καλλίστους εἰς φιλίην ἐκλεγομένους.

20. Τῷ

Μὴ θαυμάσης, εἰ φίλος Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων καθέστηκα· τοὺς μὲν γὰρ καθ' ἓνα, δι' ἄλλο τι καὶ ἄλλο ἀγαπῶ αἴτιον, κοινῇ δὲ πάντας, διὰ Περιζιλέα, καὶ Κίμωνα, καὶ τοὺς ἀνέκαθεν φιλοσόφους καὶ ῥήτορας· δεῖ γὰρ τοὺς παῖδας ἀγαπᾶσθαι διὰ τοὺς πατέρας, καὶ μὴ τοὺς χαρακτηῖρας αὐτῶν δικασώζωσι· διὰ ταῦτα γοῦν καὶ περὶ ἐτέρων Ἀθηναίων ἠξίωσα, καὶ περὶ τοῦ παρόντος νῦν ἀξιώ, ὃς δὴ μετὰ τῆς κοινῆς τοῦ φιλεῖν αἰτίας, καὶ πατρῴος μοι φίλος ἐστί. Τὸ μὲν οὖν μετὰ δικαιοσύνης τοῖς αὐτοῦ προσιέναι πράγμασιν οὐκ αἰτῶ, ποιήσεις γὰρ καὶ μὴ τις παρακινῆ, τὸ δὲ ἔλεειν καὶ προσηνώς ὄρα, καὶ τοῦτο μετὰ τοῦ δικαστικοῦ ἀξιώματος.

21. Τῷ

Τοιοῦτός ἐστιν ὁ ἀληθὴς φίλος, ἐνδοξότατε καὶ περιβλεπτε ἀδελφέ, οἷος μὴ ὑπερτιθέμενος τὰς τῶν φίλων ἀξιώσεις, μὴ δὲ βραδύνων περὶ τὴν τούτων ἐκπλήρωσιν· μαρτυρεῖ γὰρ σε τοῦτο ὁ τοῦ θέματος χρυσοτελής, ὑπὲρ οὗ ἐγὼ σε φθάσας ἰκέτευσα· ἐχρῆν γάρ σε, καλλίστη ψυχῇ, μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν καὶ τῇ τῆς φιλίας κατακεκοσμηθῆαι ἀκρότητι, καὶ μὴ ἐν ταῖς τῶν φιλοῦντων παρουσίαις, πολὺ δὲ μᾶλλον ἐν ταῖς ἀπουσίαις τὸ καθαρὸν τῆς ἀγάπης δεικνύειν. Ἡ δὲ παροῦσα γραφὴ ἔστω σοὶ καὶ τῶν προγεγενημένων ἀνθομολόγησις, καὶ τῶν ἐσομένων διέγερσις· ὀφείλεις γὰρ τὰς τῶν φίλων εὐχαριστίας πέρας ὁμοῦ

καὶ ἀρχὴν τῶν σῶν τίθεσθαι πράξεων, καὶ φθάνειν μὲν τὰς ἀνθομολογήσεις ταῖς χάρισιν, ἀμείβεσθαι δὲ ταύτας εὐποιίαις δευτέραις. Ἔστω οὖν σοὶ καὶ αὐθις διὰ φροντίδος ἡ χρυσοτελής, καὶ ἡ κατεβάλου δι' ἡμᾶς εἰς αὐτὸν ἀρχῆ, ἀνάλογον ἐπίθεις τέλος.

22. Ἀνεπίγραφος.

Σὺ μὲν ἔδοξας, περιπόθητε ἀδελφέ, φιλικὴν μόνον ἐν τοῖς γράμμασι ποιήσασθαι προσαγόρευσιν, καὶ ψιλὰς ἐπιστεῖλαι συλλαβάς, ἡμεῖς δὲ αὐτόν σε ἐδόξαμεν τὴν φιλότατην κεφαλὴν ἀπειληφέναι διὰ τῆς ἐν τοῖς λόγοις εἰκόνας, τὸ πρωτότυπὸν ■ ἀναθεωροῦντες ἄγαλμα· οὐκ οἶσθα γὰρ ὅτι φιλοσοφεῖν πειρώμην, καὶ πάντα μοι ἀναγωγικώτερον ἐξετάζεται; Σὺ μὲν οὖν πολλάκις γράφε, μὴ πολυπραγμονῶν, ἡμεῖς δέ, ὡς ἂν βουλώμεθα περὶ τῶν γραφομένων διανοησόμεθα· ὑπὲρ δὲ περδικείων ὧν μὴ γένοιτο ἡμᾶς πρὸς βασιλέα παρρησιάσασθαι ὑπὲρ σοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀνάγκης πρὸς ἡμᾶς σου γνώμης καὶ διαθέσεως, ὑπὲρ ταύτης καὶ παρρησιασόμεθα καὶ παρακινδυνεύσομεν· χρὴ γὰρ σέ μὲν τὴν ἀπλῆν φιλίαν διδόναι, ἡμᾶς δὲ διπλῆν ταύτην ἀντιπαρέχειν, ἵνα μὴ δὲ ἐν τοῖς φιλικοῖς καθήκουσιν ἔλαττόν τι ἰσχύωμεν.

23. Τῷ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν.

Πάλιν ὄχλησις, πάλιν ἀξίωσις, καὶ πάλιν ἐγὼ σοὶ φορτικός τις καὶ πλημμελής· ἀλλ' οἶδα τίνι ἐπιφορτίζομαι, τίνι ἐπαχθῆς γίνομαι, ᾧ μὴδὲν ἐστὶ βᾶρος παρὰ χειρῶν ἐπιτιθέμενον φιλικῶν, ᾧ μὴδὲν ἄχθος παρὰ γλώττης ἐπιστοιβαζόμενον εὐνοούσης, οἷα δὴ τὰ ἐμὰ πρὸς τὴν σὴν Ἀτλαντικὴν καὶ γιγαντιαίαν ψυχὴν, καὶ ῥᾶστα τὰ βάρη τῶν φίλων ἀχθοφοροῦσαν. Γύμνασον

οὖν μοι τὴν σὴν δεξιάν πρὸς ὑπογραφὴν καὶ γύμνωσον, καὶ μοι τοὺς οἰκείους μαργαρίτας, τὰ σὰ φημί γράμματα, αὐτὸς καὶ πλάσον καὶ σφαίρωσον, ἵνα ἡμῖν ὄρμαθὸς ἦ ταῦτα καὶ περιάμμα κάλλιστον· τὸ δ' αὐτὸ καὶ τοῖς ὑπὸ σέ ἐγκλεῦου ποιεῖν, ἵν' ἐπειδὴ σφαιρικῆς προσηγορίας ἐμνήσθημεν, σὺ μὲν οὐρανὸς εἴ, ἀκριβοῆς σφαῖρα καὶ ἴση, ἐκεῖνοι δὲ ἀστερίσκοι τῷ σῶ περιαγόμενοι νεύματι καὶ κινήματι.

24. Ἀνεπίγραφος.

φ. 197. | Εἰ μὲν τὴν κέδρον κατατινάσσης ἵν' ὀλολύζωσιν αἱ πίτυες, καὶ τύπτῃς τὸν λέοντα ἵνα φοβηθῶσιν αἱ κύνες, ἐπαινῶ μὲν τὴν οἰκονομίαν, ζητῶ δὲ τὸ μέτρον τῆς ὑποκρίσεως· εἰ δ' οὐδὲν ἡδικοκότηα λυπεῖς, ἀδικεῖς μὲν νόμους παρ' ὧν τὸ δικάζειν δικαίως πεπίστευσαι, ἀδικεῖς δὲ φιλίην, ἣν καὶ νόμων ὑπερτέρην ἀντιθῆς· ἀλλ' ἡμεῖς, ἣν ἀφήσεις τὴν ὀργὴν τῷ νοταρίῳ, οὐδὲν ἡδικοκῆσθαι οἰησόμεθα, ἀλλὰ τὸ μὲν γενόμενον, ὅποῖον ἂν ἦ, δικαίως κολάσεως θήσομεν, τὸ δὲ γενησόμενον δι' ἡμετέρην ἀξίωσιν, ἐπιεικοῦς προαιρέσεως. Καὶ εἰ μὲν βούλει, χρῶ πάλιν μετὰ τὴν ἐλευθερίαν τῷ νοταρίῳ, εἰ δ' οὐ βούλει, μὴ δὲ παρχρῶ, ἀλλ' ἐντειλαὶ βαδίσαι τὴν ἐπὶ τῇ Πόλει· οὐ γὰρ ἄχθος σοι ἐπεφορτίσκαμεν, ἀλλ' αὐτὸ δὴ μᾶλλον ἐπηλαφρίσκαμεν.

25. Ἀνεπίγραφος.

Ἄλλ' οὔτε μοι ὁ νοῦς ἐκεῖνος ὁ γεννῶν τὰς γενναίας ἐπιστολάς, ἀπέσθη δὲ μοι καὶ τὸ πῦρ τῆς γλώττης, καὶ εἴ τι δὲ ἔτυχον ἐξ Ἀττικῶν λειμώνων δρεψάμενος, τῇ τοῦ βεστάρχου ὥρα διαρρυσίῃ συναπελήλυθε· μετὰ γὰρ τῶν χαρίτων ἐκεῖνός μοι τέτακται καὶ ζῶν τε καὶ τεθνηκώς· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἀπολωλώς ἔτι ταῖς ὥραις συνηρίθηται, καὶ τὸ διαρρυσέν αὐτοῦ

μεστόν τῆς ἀνθης ἐστίν· ἐμοὶ δὲ καὶ ζῶντι ὀλίγη μὲν ἡ πνοή, ὁ δὲ πυρὸς τῶν λόγων διέσβεσται, κἂν τι λέγειν τῶν συνήθων ἐπιχειρήσω, εὐθὺς ἐπικλύζεται μοι τοῖς δάκρυσιν ἡ ψυχὴ, καὶ δεινῶς ταραττόμενος οὐδέν τι σοφώτερον γράφειν δεδύνημαι. Περὶ δὲ ὧν ἐπέσταλκας, ἐβουλόμην μὲν ὑπηρετῆσαί σου τοῖς ἐπιτάγμασι· διὰ βραδείας μοι ἢ ἐπὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ὀργάνων ὁδός, ἀπὸ τῶν γεωμετρικῶν ὑποθέσεων τὰς ἀρχὰς τῶν σχημάτων ἠκριβωκότι· ἀλλ' ὅ μοι τὸ ἐπιστόλιον δούς, ὡς περ ἐνέχυρον ἀναδούς, αὐτίκα τὸ χρέος ἐπράξατο, μὴ δ' ἀναγνῶναι τὸ πᾶν τοῦ γράμματος ἐνδιδούς· οὐ γὰρ ἤκων ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολήν, ἀλλ' ἤδη ἀποδημῶν.

Σὺ δ' ἀλλὰ νῦν ὑγίαινέ μοι μᾶλλον καὶ τὸ πρότερον, καὶ ἀναπλήρου μοι τὸν ἀπολωλότα ὀφθαλμόν, γιγνόμενος, εἴ γε δύναιο, τοῦ δεξιοῦ δεξιώτερος.

26. Ἀνεπίγραφος.

Ἄνθρακες ὁ θησαυρός, ἀδελφε φίλτατε· καὶ εἰ τὰ τῆς κλεινῆς Ἑλλάδος χωρὶς τὰ πολυάρατα ἢ πολυῦμνητα, ἀφ' ὧν οἱ Μαρθωνομάχοι, καὶ ἀφ' ὧν οἱ Φίλιπποι ἐκεῖνοι καὶ οἱ Ἀλέξανδροι, οὐκ ἀποχρῶντά σοι εἰς διατριβὴν καὶ διατροφήν, τί ποτ' ἂν ἄλλο μέρος τῆς οἰκουμένης εἰς ὑποδοχὴν ἐξαρκέσῃ σοι; Ἄρ' οὖν οἱ πολλοὶ τῆς Ἀττικῆς λόγοι, καὶ ὅσα περὶ τοῦ Πειραιέως οἱ πάλαι σοφοὶ συνεγράψαντο, πάντα ψευδῆ τε καὶ μάταια, καὶ τηνάλως ἐψοφημένα;

Ὅρα οὖν ὅπου μετασταίης, εἰ μὴ που λέγεις τὴν εὐτυχῆ Ἀντιόχειαν καὶ τὴν χρυσῆν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν· ἀλλὰ δέδοικα μὴ πως καὶ ταῦτα, ὡς περ αἱ βρονταὶ ἀθρόον ἀποκτυπήσαντα, εἶτα δὴ ἀναυδα (*) καὶ οὐδαμοῦ τῆς

(*) χειρόρρ. ἕναδα.

γῆς ἀκουόμενα. Εἰ δέ μοι συμβούλω χρᾶ, τῆς παλαιᾶς ἀναμνήσθητι παροιμίας, καί, Σπάρταν λαχὼν ταύτην κόσμει· νῦν γὰρ πάντα συγρέχεται, καί τὸ ἐξαιρέτον, οὐδαμοῦ, ἀλλ' ὅ, τε ἄκκοτος, ὅ, τε γαυλός, ἢ τε τριήρης, ὅ, τε μυοπάρων, πάντα βυθίζονται, καὶ οὐδὲν ἐπ' ἰσχυρᾶς τρόπιδος ἔστηκε· κρεῖττον δὲ βραχέα σιτεῖσθαι, ἢ παντάπασι τῶν ἀλφίτων ἐστερηθῆσθαι· οὐ γὰρ ἂν ἐμβαίης εἰς καλλίονα νῦν· εἰ δ' αὐτὸς ἄλλό τι μαντεύοιο, ἔχου τοῦ σαυτοῦ τρίποδος, ἐγὼ γάρ σοι τὸ συμφέρον ἀπεφηνάμην.

27. Μοναχῶ Ὀλυμπίτη.

Ἠδέως σου τὰς ὀπίρας καὶ τὸν ἀπεσταλμένον ἐδεξάμην καλόγηρων, τιμιώτατε πάτερ· ἠδέως, ὅτι ■ ἀγαπῶ, ἠδέως, ὅτι τῆς ἐμῆς ὑπερέυχη ζωῆς· οὐ γὰρ μᾶλλον τοὺς δεινοὺς καὶ περινενοημένους ἄνδρας ποθῶ, ἀλλὰ τοὺς ἀπλοικοὺς γέροντας, ὅποιοι εἰ σύ, οἱ συνάδουσαν ἔχουσι τῇ καρδίᾳ τὴν γλῶτταν, οἷς ὁ λόγος ἄλατι ἠρτημένος, καὶ ἡ γραφή, ἰδιωτικὴ μὲν, ἀλλὰ πνευματικὴ. Πίστευσον γάρ μοι τιμιώτατε πάτερ, ὅτι πολλοὶς μὲν λόγοις σοφοῖς ὠμίλησα, καὶ πολλὰ βιβλία ἀνελεξάμην, οὐκ ἐτέρφθην δὲ τοσοῦτον ἐπ' οὐδενὶ τούτων, ὅσον ἐπὶ λόγῳ, ἰδιωτικῶ μὲν καὶ ἀφελεῖ, πνευματικῶ δὲ καὶ καθαρῶ· τέρπει δέ με καὶ ἦθος ἄπλαστον, καὶ μοναδικόν, καὶ ὀναίμην ὑμῶν τῶν ἀγίων ἀνδρῶν, καὶ μὴ ἀποθιώην πρότερον πρὶν ἢ βιώσαιμι μεθ' ὑμῶν.

ψ. 197.

28. Τῶ πρωτοβεστιαρίῳ τῶ Λειχούδη.

Ἅγιέ μου αὐθέντα, καὶ ὁ πτωχὸς οὗτος τολμηρὸν τι πράγμα ἐποίησεν, αὐτὴν τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς τεσσαρακοστῆς ἐλθὼν πρὸς ἐμέ, κἀγὼ ἴσως πυχάνομον, ἐκκόψας τὸ συνεχές τῆς πρὸς

θεὸν σχολῆς· ἀλλ' οὐκ ἦν τοῦτον ἀπώσασθαι πρὸς τῷ πυλῶνί μου κείμενον, καὶ μέγα στενάζοντα καὶ ἀπολοφυρόμενον· ὡς δ' οὖν εἶδον ποτὲ καταβιβασθεῖς, τοῦτό με καὶ μόνον ἠτήσατο, συλλαβὰς ὀλίγας χαράξει πρὸς τὸν αὐθέντην μου, περὶ αὐτοῦ· τίνα μὲν ἑαυτῷ τύχην ἐντεῦθεν μαντευόμενος, οὐκ οἶδα, πλὴν ἀντ' ἄλλης τινὸς θειοτέρας μεσιτείας, τὴν ἐμὴν πρὸς σέ τὸν αὐθέντην μου παράκλησιν ἤγηται· ἐγὼ δὲ οὐκ ἂν τοῦτο ἐτόλμησα· μαινοίμην γὰρ ἂν, εἰ πρὸς ἄνδρα τοιοῦτον, οὗ πᾶσα γλώσσα καὶ φρόνησις ἤττηται, ἐτοίμως οὕτω διελέχθην ἐν γράμμασιν· ἀλλὰ τοσοῦτοις με ὄρκοις εἰς τοῦτο κατεβιάσατο, ὅσους οὐκ ἦν οὐδὲ λίθινον φύσιν ὑπενεγκεῖν.

Πρῶτα μὲν οὖν τοῦτο αἰτοῦμαι, συγχωρῆσαί μοι τὸ τόλμημα, δεύτερον δὲ μὴ ἀτυχεῖσθαι τῆς παρακλήσεως· τοῦτο δὲ βούλομαι, οὐ τοσοῦτον ἕνεκεν τούτου, ἀλλ' ἐμοῦ τὸ πλεόν· ἐγὼ γὰρ βούλομαι τὴν σὴν ἔχειν εὐμένειαν, ἣ πᾶσαν τὴν ἐν ἀνθρώποις εὐδαιμονίαν, καὶ κατὰδηλος εἶναι πᾶσιν, ὅτι με φιλανθρωπίας ἀξιοῖς· οὗτος δὲ δημόσιος ὢν ἄνθρωπος, δυοῖν θάτερον δράσει, ἣ γὰρ τυχῶν, διὰ πάσης τῆς πόλεως τοῦτο βοήσεται, ἣ μὴ τυχῶν, αὐτὸ τοῦτο ἀποκλαύσεται καὶ μονοθήσει, θρηνῶν ἴσως καὶ τὴν ἐμὴν ἀτυχίαν.

29. Τῷ κριτῇ τοῦ Ὀψικίου τῷ Ζωμᾶ.

Οὐ τοσοῦτον αὐτὸς δυσχεραίνεις τὰς πολλὰς ἴσως τῶν ἀξιώσεων, ὅσον ἐγὼ τὸ δεῖσθαι περὶ πολλῶν, τῶν αὐτῶν, καὶ μάλιστα τῶν, ὅποιοις σύ, τὸ δικαστικὸν σώζων ἀξίωμα καὶ τῆς ἰσότητος ἐν πᾶσιν ἐχόμενος· ἀλλ' ἐπεὶ πρὸς τὰς τύχας τὰς φρένας, κατὰ τὸν εἰπόντα, κεκτῆμεθα, ἐγὼ τε αὖτις ἀδολεσχήσω ταῖς πρὸς σέ ἀξιώσεσι, σύ τε καρτέρησον καὶ φιλοσόφησον τὴν ὑπομονήν.

Προσέδει μοναστηρίου ἡμῖν, καὶ δόξαν οὕτω θεῶ, τὸ ἐνδέον

προσγέγονε, καὶ τοῦ Μηδικίου ἤδη δεσπόζομεν· τὸ δὲ Μηδικίον, μοναστήριον μὲν, ἀφανὲς δέ, ὡς περ τοῦνομα, οὕτω καὶ τὸ πρᾶγμα. Εἰ μὲν γὰρ πολλῆς εὐπορεῖ γῆς, οὐκ οἶδα, ὅτι δὲ κατάχρεών ἐστιν, ἐπίσταμαι ἀκριβῶς· πείθουσι δέ με πολλοί, ὡς ἦν ἀποδοῦναι τὰ χρέα, καὶ ἐξωνήσωμαι βόας, καὶ προσκτήσωμαι θρέμματα, καὶ ἀμπελώνας ποιήσωμαι, καὶ ποταμούς ἐπιστρέψω, καὶ μετοχετεύσω ὕδατα, καὶ πᾶσαν ἐπ' αὐτῷ κινήσω γῆν τε καὶ θάλασσαν, ἑκατὸν μὲν μεδίμνους πυροῦ, πλείους δὲ ἢ καὶ διπλασίους κομιοῦμαι κριθῆς, ἐλαίου δὲ ὅσας ἂν τις εἴπη χοάς.

Ἔγωγ' οὖν, πρὶν τι λαβεῖν, οὐκ ὀλίγον, νῆ τὴν τιμίαν σου ψυχὴν, χρυσίον ἀνάλωσα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνοι τὸ τῆς εὐπορίας κεφάλαιον ἠγνοήκασιν, αὐτὸς ἐγνωκῶς μόνος, ἰδοὺ δὴ πρὸς σέ καὶ τὴν ἔμψυχον γλῶτταν, τὸν μοναχὸν ἐξαπέστειλα, καὶ τὴν ἄψυχον ταύτην ἀπέσταλκά σοι ἐπιστολήν, εἰ δὲ βούλει καὶ ταύτην ἔμπνουν· καὶ δέομαι δὴ σου εἰ πέρ ποτε ἀποδοῦναι ἡμῖν σαυτόν, καὶ γνωρίζαι ἐπὶ κειροῦ τὴν σὴν πρὸς ἡμᾶς γνώμην τε καὶ ψυχὴν. Κατακέκριμαι γὰρ ὡς φασιν, ἅπαξ ἐστίαξεν σε τοῦ ἔτους, καὶ δέον ἀγάλλεσθαι, ἀπολοφύρομαι ἄντικρυς. Εἰ γὰρ αὐτὸς ὁ φίλτατος ἅμα καὶ εὐγενέστατος, τῆς πτωχῆς ταύτης κατατροφῆσεις μονῆς, σχολῆ γ' ἂν τὸν μετὰ σέ πείσαιμεν τῆς ἐτησίου ταύτης ἀποσχέσθαι διαίτης· ἐμοὶ δὲ οὐ ταῦτα μέλει περὶ τῆς σῆς ἐστίασεως· οἶδα γὰρ ὅτι φιλόσοφον πικρατίθης τράπεζαν· ἀλλ' ὅτι μοι τὸ ὄνομα σμικρυνθήσεται ἐπὶ σοί, καὶ ταῦτα φίλῳ καὶ δικαστῆ. Καὶ ἵνα μὴ σμικρολογίαν τὴν ἐμὴν ἀξίωσιν οἰηθῆς, ὅπως βούλει χρέος ὁμολογήσω σοι· φεῖται μοι μόνον τῶν ἀποκειμένων ἐν τῇ μονῇ, καὶ μή τις ἐκεῖσε παραγένηται ταξέωτης, ἀρκέσουσι γὰρ ἡμῖν οἱ μετὰ σέ τοῦτο ποιήσοντες, ὅποτε ἴσως οὐδ' ἐν τοῖς βασιλείοις, ἀλλ' ἐν τοῖς Ὀλύμπου ἐσόμεθα μέρεσιν.

Ἄλλ' ἄρα ἡ πραγματεία τῆς ἀποστολῆς καὶ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦ μὴ σέ τι πικρὰ τῆς μονῆς λαβεῖν ἕνεκα, γέγονε; πολλοῦ γε

καὶ δεῖ· ὃν γὰρ ἂν ἠδέως ὑποδέξωμαι ἐν μέσῃ καρδίᾳ, πῶς ἀγρῶν, ἢ χωρίων ἀπόσομαι; ἀλλὰ πεποίημαι ἄμφω, ἵνα σὺ γνῷς, ὅτι δεσπότης γεγονάμεν τῆς μονῆς, καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις προσθήσεις, τὸ ἀντιποιεῖσθαι ταύτης, τὸ προσίεσθαι εὐμενῶς τοὺς ἐν αὐτῇ μοναχοὺς· καὶ τᾶλλα ὅσα φιλίας ἀληθοῦς σύμβολα. Μὴ δυσχέραине οὖν τὴν ἀξίωσιν, ἀλλ' ἀγαλλιῶ, ὅτι με ποιεῖν εὖ ὁ καιρὸς δίδωσί σοι· οὐ γὰρ εἰς ἀγνώμονα καταθήσεις ψυχὴν, ἀλλ' εἰς ψυχὴν καὶ γλῶτταν, τὴν μὲν εὐχαριστεῖν, τὴν δὲ εὐφημεῖν δυναμένην.

30. Τῷ Κυζίκου.

Ὁ θαυμασιώτατός μοι δεσπότης ὁ Κυζίκου καὶ πάλιν αὐθις, νῦν μὲν σῆτον, νῦν δὲ κριθὴν, νῦν δὲ ἄλλο | τι, καὶ μέχρι τίνος; ο. 198. μὴ γὰρ θάλασσα εἶ, καὶ εἰσβάλλουσιν εἰς σέ οἱ ἀέννοιοι ποταμοί, ἵνα πάντοτε μένης καὶ κενούμενος καὶ πληρούμενος; Εἰ γὰρ καὶ πυροφόρος ἢ Κύζικος καὶ ἀμύθητος αὐτῇ τοῦ γενήματος (sic) ἢ πηγὴ, ἀλλὰ τὸ ἀπορρέον πολὺ· εἰ δὲ τοσοῦτον, ὅποσον τοῖς ἐξοχτετεύουσι ταύτην ἐξαρκεῖν ποταμοῖς, οὐ κωλύω τὴν ἀπορροήν· βάλλ' οὕτως, καὶ εὐστοχώτατα πρὸς ἡμᾶς ἀποτόξευε.

Πότε δέ μοι καὶ κομίσεις τὰ περὶ τοῦ Εὐρίπου ποθινὰ εὐαγγελία; πότε μοι ταῦτα καὶ τῷ λόγῳ ἀποκτενεῖς; μέχρι δέ τινος ἐκεῖνος βιώσεται, καὶ προσθήσει τοῖς ἔτεσιν; Ἐγὼ γ' οὖν αὐτὸν πρὸ ἐνίων ὀλυμπιάδων ἰδὼν, ὡς περ οἰωνισάμην, τοσοῦτον αὐτὸν διέφθειρεν ἢ ρυτίς, καὶ ἐμαντευσάμην ὡς αὐτίκα τεθνήξεται· τί οὖν ἔτι βιοῖ; βαθαί, τοῦ βραθύμου καὶ ἐκλελησμένου Χάρωνος! Γέγονε δὴ αὐτῷ ὡς περ σύμβολον παλιγγενεσίας καὶ τὸ τῆς μονῆς ὄνομα, καὶ ὁ Ἄρτιγένης ἐκεῖνος, ἀφ' οὗ τὸ φροντιστήριον ἐπικέκληται, ὡς περ ἄρτι γεννώμενον τὸν γέροντα δείκνυσιν. Ἡ δέ γε φήμη μάτην θεὸς παρὰ τῶν ποιητῶν ἤκουε, ψεύδεται γὰρ ὅποσα καὶ τὸ πρὶν ὁ Ἀπόλλων· πολλοὶ μὲν γὰρ

ἐκεῖνον, κατὰ τὸν Ἀσκραῖον τεθνηκέναι ἐφήμιζαν καὶ ἔτι φημιζουσιν· ὁ δὲ, ζῆ μὲν ὡς ὁ Τιθωνός, ἰσχύει δὲ ὡς οἱ Γίγαντες, ἐσθίει δὲ ὡς ὁ Ἡρακλῆς, δέδοικα γοῦν μὴ καὶ ἀθάνατος κατὰ τοὺς Διοσκούρους γενήσεται, ἢ καὶ τεθνηκῶς αὐθις ἀναβιώσεται ὡς ἡ Ἄλκηστις. Ἀλλὰ ζήτω μὲν ὁ καλὸς γέρον ἐκεῖνος, καὶ ἐμοῦ γε ἕνεκα μὴ ἀποθάνοι ποτέ· εὐρώσται δὲ καὶ αὐτὸς δεξιῶς πρὸς τούτῳ νοσοκομούμενος.

31. Τῷ μεγάλῳ οἰκονόμῳ.

Δεῖ καὶ τὸ τῆς οἰκονομίας ὄνομα, δέσποτά μου τιμιώτατε καὶ σοφώτατε, καλῶς ἐπιτεθὲν καὶ πρεπόντως σοι, τὴν ἐμὴν δεόντως οἰκονομησάμενος δέησιν· οἶδας γὰρ πάντως λόγους παιδευθεὶς κατ' αὐτόν, ὡς εἰ μὴ τις εὐκαίρως τοῖς πράγμασι χρήσαιτο, καὶ κατὰ καιροὺς τοὺς προσήκοντας προσαρμοσίειν, ἄχρηστα ταῦτα ταχέως ἐναπεργάζεται· ἐγὼ δὲ οὐδὲ τοσοῦτον τὴν ἀξίωσιν ἐπαισχύνομαι, εἰ τοιοῦτος ὢν καὶ παρὰ τοιοῦτῳ σοφῷ, βραχεῖς τινὰς ἐξ ὑμῶν μεδίμνους ἐπιζητῶ, καὶ περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι τὴν ζήτησιν· πρῶτον μὲν ὅτι καὶ Ἥλιον οἶδα παρὰ τῆς Σιδωνίας ἄρτον αἰτήσαντα, καὶ τὸ τοῦ δικαίου Ἰακώβ σπέρμα ἐν Αἰγύπτῳ τοῦτο ποιήσαντα· ἔπειτα καὶ βαρῶ μοι τοῦτο λελόγισται, τοῖς αἰγιαλοῖς καθημέραν προσπαραγίνεσθαι καὶ τὰς σιτηγούς τῶν ὀλκᾶδων ἀναζητεῖν, καὶ τὰς ἰδέας ἐρευνᾶν τῶν πυρῶν, καὶ τίς μὲν ὁ μακροκεντίτης λεγόμενος, τίς δὲ ὁ διμηψτης καλούμενος, τίς ὁ μέλας, τίς ὁ τὴν ἀρίστην σερμίδαλιν ἐργαζόμενος, καὶ ποῖος ἢ καθαρώτατος παρὰ τούτοις ὠνόμασται, τίς δὲ ὁ κοῦφός τε καὶ διάκενος, καὶ πόσου διαπωλεῖται τιμήματος, καὶ ἄνδρας ἐπὶ τούτου μισθοῦσθαι καὶ φύλακας τῶν τοιούτων ἰστᾶν, καὶ τὰ τοιαῦτα ποικίλως περιεργάζεσθαι.

Δεῖ ταῦτα τὰς πολυπλόκους πραγματείας ἀφείας, εὐόνας ἐξ ὑμῶν ὠνοῦμαι τὰ ἐπιτήδεια, μικρὰς φιλίξ εὐαριθμούς μεδίμνους

ἀνταλλαττόμενος· τοιοῦτον γὰρ τοῦτο τὸ χρέμα, φημί δὴ τὴν ἀγάπην τὴν ἀνυπόκριτον, τὰ μεγάλου τιμώμενα, χωρὶς ἀργυρίων εἰσπράττεται· καὶ ὅφρασι περὶ τῶν γυπῶν οἱ τούτοις τοῖς λόγοις ἐνασχολούμενοι, ὅτι χωρὶς τίκτουσι τῆς τῶν ἀρρένων ἐπιπλοκῆς, τοῦτο περὶ τῆς φιλίας αὐτὸς ἀποφαίνομαι· εἰ μὲν οὖν διὰ σοῦ κατὰ σκοπὸν προέλθη μοι τὸ αἰτούμενον, ἐπὶ σὲ τὴν χάριν ἀναρτῶ τοῦ πράγματος ἅπασαν· εἰ δ' οὖν, τὸ τοῦ Ἀῖχαζ καὶ αὐτὸς ἀποφθέγγομαι, ὡς οὐ μὴ αἰτήσω, οὐδ' οὐ μὴ ἐκπειράσω ἔτι περὶ τίνος, δέσποτά μου· ἢ γὰρ μικρὰ προσβολή, καὶ τῶν ἄλλων πάντων προοίμιον, καὶ ὁ τῆς οἰκίας καπνὸς τὴν ἔνδον φλόγα αἰνίττεται.

Ἔδει μὲν οὖν με μὴ δὲ νῦν αἰτεῖσθαι περὶ τούτων ὑμᾶς, μεγάλας ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας καὶ ἄλλων ἐν προσδοκίαις ὑπάρχοντα, ἀλλὰ τί πάθω; κρατήρων μὲν καὶ ψυκτῆρων καταφρονεῖν εἰθώμεν ἄνθρωποι, σίτου δὲ οὐδεὶς τῶν ἀπάντων καταπεφρόνηκε· καὶ ἵνα σοι τάληθές ἐρῶ, ἐμοὶ μὲν ἀρκούντως ἐπιχορηγοῦνται τὰ ἄλφριτα, ἀλλὰ μοι τις αὐτόθι ἐστὶν ἀδελφή, πτωχὴ μὲν, μονάζουσα δέ, καὶ διὰ ταύτην καὶ ταύτην πρὸς ὑμᾶς ποιοῦμαι τὴν ζήτησιν.

32. Τῷ κριτῇ Πελοποννήσου καὶ Ἑλλάδος.

Περίβλεπτε κύριέ μου καὶ ἡγαπημένε ἀδελφέ, εἰ καλλονὴν ἤθους, εἰ χρηστότητα τρόπων, εἰ ἀδολωτάτην διάθεσιν ἐπιποθεῖς διὰ χρόνου θεάσασθαι, εἰ φίλον ἐμὸν ἐν καρδίᾳ μέσῃ κατασκηνώσαντα, ἰδοῦ σοι οὗτος παρίσταται ὁ κάλλιστος πάντων ἀνθρώπων, καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ γένος ἐπίσημος, κατακριθεὶς μὲν, δεῖ γὰρ οὕτως εἰπεῖν, ὑπερόριον ἀποδημίαν, καὶ πρᾶξιν φορολογίας, τιμήσαν δὲ σύμπαντας πράκτορας, τῇ τε τρόπου αἰδεσιμότητι, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ τῶν ἀπαιτήσεων. Τοῦτον εἰ ἴδοις | εὐμενῶς καὶ γνησίως, εἰ φιλικῶς περιπτύξῃ, εἰ φίλτατον ἡγήσῃ φ. 198.

καὶ οἰκειότατον, κατάλληλόν τι καὶ πρόπον ποιήσεις τῇ βελτίστη σου διαθέσει· ψυχαγωγηθήσῃ δὲ καὶ αὐτός, πῶς ἂν εἴπῃς, μεταστῆσας τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν ἀπὸ περιέργων ἀνθρώπων εἰς καθαρώτατον καὶ ἀπράγμονα, ὡς περ οἱ τὸν ἥλιον, ἀχλύος οὔσης καὶ χειμῶνος ἐπικειμένου, ἀνατέλλοντα θεασάμενοι· καὶ εἴης μοι τοῦτον καὶ ὄρων καὶ συνομιλῶν καὶ τῆς ἐντεῦθεν εὐθυμίας πληρούμενος.

33. [Τῷ αὐτῷ].

Ὁ τῶν Ἀθηνῶν διοικητής, ἐνδοξότατε κύριέ μου, μόλις ποτὲ τὴν θρυλλουμένην Ἑλλάδα ἰδών, ὡς τὴν Σκυθῶν θεασάμενος, τὴν ἑαυτοῦ τύχην ἀπολοφύρεται· καὶ οὔτε ἡ ποικίλη τοῦτον εὐφραίνει στοά, οὐχ ἡ νέα ἀκαδημία, οὐχ ὁ Πειραιεύς, ἀλλ' ἡ ποικίλη τῶν Ἀθηναίων γνώμη ποικίλας αὐτῷ τὰς συμφορὰς δίδωσιν.

Ἄλλ' οὗτος μὲν, βελτίστη ψυχῇ, ἅτε τῆς ἡμετέρας μουσικῆς ἄμιρος, πείθειν οὐκ οἶδε τὴν Ἑλλάδα τὰ δημόσια τοῦτω κατὰ ἄλλοις χρέα· πείσον γοῦν αὐτός, εἰ μὲν βούλει λόγοις, εἰ δ' οὖν ἔργοις καὶ ἀπειλαῖς, καὶ ἀπόδος ἡμῖν τὸν ἄνθρωπον, μὴ πάνυ τὴν Ἑλλάδα μισήσαντα, ἀλλ' ἔχοντά τι καὶ ὑπὲρ ταύτης εἰπεῖν.

34. [Τῷ αὐτῷ].

Καὶ οὗτος ἐμός, τιμωτάτη καὶ ἀγία ψυχῇ, καὶ διὰ τοῦτο σός· ἀντιποιητέον οὖν σοι τῶν σῶν ἢ καὶ ἐμῶν, εἰς ταῦτό γὰρ ὁ λόγος ἦκει φέρων ἄμφω· αἰρέσεως γὰρ αὐτῷ δοθείσης ἐλέσθαι ὃ βούλεται τῶν θεματικῶν πρωτωνωταράτων, κατὰ γνώμην ἐμὴν τὸ τῆς σῆς ἐπαρχίας προείλετο, καὶ τοῦτο κατὰ λόγον·

ἐκείνην γὰρ ὑπέδω τὴν σκηπὴν, ἣν στερρότερος ὑπερείδει κίων· ἐπειδὴ γὰρ ἠκηκόει ὅτι μοι ὁ φίλτατος πάντων ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος προΐσταται, τὴν τῆς Ἑλλάδος εἰσπραξίν τῶν ἔλλων προέκρινε.

Πρόσθηθι οὖν τοῦ ἀνδρός, μᾶλλον δὲ γενοῦ χειμαζομένη λιμὴν εὐδίας· ἐγὼ γὰρ χειμῶνι προσεικάζω τὴν Ἀττικὴν, ἣ καὶ χειμῶνος χεῖρονι. Αὐτοὶ γὰρ οἱ ἔμποροι τῆς νεῶς τὰ κύματα ἐπαγεῖρουσι καὶ ἀναζέουσι τὸ κλυδώνιον· ἀλλὰ σὺ τοῦς μὲν, ἡσυχάζειν πείσον, τοῦτον δὲ ἀκταῖς ἀκλύστοις προσόρμισον, διὰ τὴν φυσικὴν καλοήθειαν, διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς σου φιλίαν, διὰ τὴν πρὸς τοὺς δεομένους φιλανθρωπίαν.

35. [Τῷ Ἀμασειας].

Ὁ μέγας Ἀμασειας καὶ σύγκελλος, ὁ τὰ πρῶτα τῆς εὐγενείας, ὁ τὰ πρῶτα τῆς λογιότητος, εἶπομι δὲ καὶ τῆς ὀσιότητος καὶ σεμνότητος, ἀλλ' οὗτος ὁ τηλικούτος, οὔτε ἐπιστέλλει πρὸς ἡμᾶς, οὔτε προσφωνεῖ ὀλιγοσύλλαβόν τινα προσφώνησιν τό, ὑγίαινε, οὔτε διδάσκει ὅπως αὐτῷ ὁ τοῦ Ἀρμενιακοῦ διετέθη κριτής, ὁ ἐμὸς μὲν υἱός, σὸς δὲ γνησιώτατος ἀνεψιός. Εἰ μὲν οὖν, ὡς περ δὴ παρ' ἡμῶν παρήγγελται, οὕτω δὴ καὶ γνώμης ἔχει πρὸς σέ, πέφευγε τὴν ἐμὴν τιμωρὸν χεῖρα, εἰ δὲ μικρόν τι παραβέβηκε τῶν ἐμῶν ἐντολῶν, δαρήσεται πολλὰς· ἀλλ' οἶμαι μὴ δαρήσεσθαι, οὕτω γὰρ αὐτὸν ἐξεπαίδευσα, ὡς μὴ δεῖσθαι πληγῶν, ἀλλ' ἀξιοῦσθαι τιμῶν· εἰ δὲ καὶ τῶν παρὰ σοῦ ἐπαίνων τύχη, καὶ ἐν καιρῷ, καὶ πρὸς ὃν δεῖ, τοῦτο τὸ εὐκταϊότατον· ὁ γὰρ Σαββαίτης πολλαῖς αὐτὸν ταῖς ὕβρεσι καταπλύνει συμπεριλαμβάνων καὶ σέ, οὐδὲν δὲ ἤττον κάμει, πόρρω καθήμενον, καὶ τὸν βασιλέα, καὶ τὸν θεόν· διακυρίττεται γὰρ καὶ πρὸς αὐτὸν οὐρανόν, καὶ προσουδίζει μὲν τὴν

κεφαλήν τῇ γῆ, προσαρτάττει (*) δὲ καὶ σκοπέλοις καὶ πέτραις. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων μὴ ἔχοι φειδώ, ἐγὼ γὰρ πρῶτος αὐτῷ πρὸς τὰς φλυαρίας ἐπιβύω τὴν ἀκοήν, ἢ μᾶλλον δεχόμενος ἐπιμειδιῶ, φειδέσθω δὲ τοῦ πρὸς κέντρα λακτίζειν, ἵνα μὴ δικιμαχθεῖται τὰ σκέλη.

36. [Ἰωάννη τῷ Ξιφιλίνῳ].

Μακρόθεν ἐγγύς, πρὸς τὸν ἐγγύθεν μακρὰν, ἢ μᾶλλον πόρρωθεν σοὶ τῷ πλησίον ὠκείωμαι, βελτίστη καὶ ἀγία ψυχὴ· ἐγὼ γὰρ τὴν πρὸς σὲ ἐγγύτητα καὶ ἀπόστασιν οὐ τοπικοῖς χαρακτηρίζω τοῖς διαστήμασιν, ἀλλὰ σχέσεως μέτροις καὶ διαθέσεως· σύνειμι γοῦν ἀκριβῶς σοὶ καὶ συμπέφυκα τῇ ψυχῇ, καὶ νῆ τὴν ἱεράν σου καὶ τριπόθητον κεφαλήν· εἰ δέ σε πρότερον θεὸς ὠκείωσατο, ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα ἡμᾶς ἀπώσατο· οὐ γὰρ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ καιροῦ εἰς τὴν ἀμπελοουργίαν πάντας ἐκάλεσεν ἀλλ' ἐκλήθησάν τινες καὶ ἑνδεκαταῖοι· ἐγὼ δὲ τριταῖος μὲν ἦσως, εἰ δὲ μὴ εὐθύς ἀπήντηκα, ἀλλ' οὐκ ἀνεβαλόμην τὴν πρόσκλησιν, οὔτε τὴν γυναῖκα προθέμενος, οὔτε τὸν ἀγρὸν τὸν νεώνητον, ἀλλὰ μονοῦ τὰς βλαύτας ὑποθησάμενος, ἀφώρμησα τῆς ἀφστηρίας. Εἰ μὲν οὖν κατὰ τὸν σὸν δρόμον καὶ αὐτὸς δραμοῦμαι, ἔχω τὸν ἴσον μισθόν, ἢ καὶ τὸν ἐλάττονα, τὸ γὰρ πλεόν προέλαβον· εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ μηδὲν εἴποιμι δυσχερές. Τῆς δὲ λαύρας τῶν Κελλίων δοθείσης μοι, ὁ πικρῶν ἔσται μοι μοναχὸς ταύτην παραληψόμενος.

37. [Τῷ αὐτῷ].

φ. 199. | Εἴ σοι καὶ πάλιν μὴ πολλὴ προσεδρεῖς τοῦ ἐντυγχάνειν θεῷ, καὶ πρὸς ταύτην κατάβηθι τὴν ἐπιστολήν ἢ ἐπιστράφηθι· καὶ

(*) χειρόγρ. προσαρτάττει.

ταύτην μὲν ἀνάγνωθι, τὸν δὲ φίλον γνῶθι ἀτυχοῦντα λίαν ἐν οἷς εὐτυχεῖ· τὸ γὰρ τοι βασιλείον καὶ ἡ τῶν ἀνακτόρων λαμπρότης καὶ ταῦτα, οὐ πάνυ μου τὴν ψυχὴν καταθέλγει· εἰμὶ γὰρ ἐν τούτοις ὡς πέρ τις λίθος τῶν φαύλων τε καὶ εὐδῶνων τοῖς τιμιωτέροις συνηρμοσμένος, οὐ μᾶλλον ἐκεῖθεν κοσμούμενος ἢ ὑβριζόμενος· ἡ γὰρ παράλληλος κρίσις τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος, ἐκεῖνο μὲν λευκότερον, θάτερον δὲ τῶν χρωμάτων μελάντερον ἢ ἐστί, δείκνυσιν.

Ὁ μὲν γὰρ αὐτοκράτωρ καὶ ἀγχοῦ τοῦ ἑαυτοῦ βήματος ἵττησι, καὶ τὰ πρῶτα χαρίζεται τῆς τιμῆς· ἀλλ' ἐμοὶ τὸ προσίεναι τῷ κοσμοκράτορι, ἀπιέναι τοῦ πρώτου βασιλέως ἐστί, καὶ τὸ μᾶλλον προσχωρεῖν, ἀπόστασιν ἐκείνου οἴομαι πλείονα· καὶ εἰ μὴ με τὸ φιλοσοφεῖν ἐν ταῖς βίβλοις παρεμυθεῖτο καὶ τὸ τοῖς τῶν λόγων προσομιλεῖν ἐρασταῖς, ἀναχώρησιν ἂν τοῦ κελοῦ παντελεῖ τὸ κατ' ἐμὲ πράγμα ᾤθην. Τί ποτ' οὖν; οὕτω κρίνων τὰ πράγματα, καὶ ὃ μὲν ἔχω δουλείην οἰόμενος, ἐλευθερίην δὲ οὐπερ ἐρῶ, ἐκουσίως θητεύω τῷ βίῳ· καὶ ἀτεχνῶς ἐμαυτὸν τοῖς ἐνταῦθα καταδεσμῶν πράγμασι, δέδοικα ἐμαυτὸν καὶ οὐ πάνυ τὴν καθαρὰν θαρρῶ ὑπεξαγωγὴν. Οὐ γὰρ πάντας τοὺς κατέχοντάς με μίτους διέρρηξα, ἀλλὰ τοὺς μὲν, ἴσως, οἱ δὲ μείζους κλωστήρες οὐ καταλύονται· καὶ φεύγοντι μὲν δοκοῦσι πρὸς μικρὸν ὑπεκλύεσθαι, τῇ δὲ φυγῇ ἐμμένοντα ἀντιδράττονται.

Διὰ ταῦτα τὴν ἐνταῦθα προσεδρεῖν οὐκ οἶδα εἴτε φιλοσοφῶ, εἴτε ἀνέχομαι· δοκῶ μὲν γὰρ φιλοσοφεῖν, κατὰ βραχὺ τὴν πέδην λεπτόνων καὶ ἡρέμα αὐτὸν ὑπεκλύων, τὸ δ' ἀληθές, οὐ φιλοσοφία τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ ψυχῆς ἐστὶν ἔκλυσις. Εἰ μὲν οὖν ἐκφύγοιμι τὰς σειρήνας, πόρρωθεν ἀποπλεύσας καὶ διελάσας, πέρας τοῦτο εὐδαιμονίας οἰήσομαι, εἰ δὲ μὴ, μέχρι τινὸς καθεδουμάκι παραβύσας τὰ ὄτα κηρῶ, ἵνα μὴ τοῦ μέλους ἀκούω· οὐ γὰρ ψεύδεται Ὅμηρος αἰνιττόμενος, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς τοῖς μουσικοῖς θελήτρους κατέχουσιν ἡμᾶς καὶ προσαπολλύουσιν.

38. Τῷ βεστάρχη καὶ κριτῇ Μακεδονίας
τῷ Χασάνη.

Ἄλ' ἐμεμφάμην ὡς τὰ πολλὰ ἀπεσταλκότα καὶ τὸν φιλόσοφον ἀγνοήσαντα; ἀλλ' ἐμεμφάμην; Μὴ οὕτω μανεῖν· ἐπήνεσα μὲν οὖν ὡς καὶ τὸν φίλτατον τοσοῦτοις δεξιωσάμενον καὶ ὡς πρὸς ἄμφω κατὰ λόγον ἀπνητηκότα, πρὸς μὲν τὸν φιλόσοφον τῇ ποιότητι, πρὸς δὲ τὸν πρόεδρον τῇ ποσότητι, ἀμφοῖν δὲ πρὸς τὸν ποθοῦμενον. Ἄξιῶ οὖν αὐτὸς μὴ μεμψῆσθαι, εἰ μὴ τι ἀξίως τῶν ἀπεσταλμένων τὴν γώμην εἰρήκαμεν.

39. Τῷ αὐτῷ.

Δικαίαν σοι ὡς οἶμαι ἀξίωσιν ταύτην προτείνομαι περὶ τοῦ νοταρίου Μιχαήλ· ἀξιῶ γὰρ ἀποσταλῆναι αὐτὸν πρὸς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ νοσήματι ἀλούσης δεινῆ, ἧς οὐδὲν προτιμητέον αὐτῷ ἐστίν, οὔτε κέρδος, οὔτ' ἄλλο τι. Καὶ ἔσται μὲν οὐδεμία τῷ ἀνθρώπῳ ὄνησις ἐκδήμιον ἴσως ἰδόντι τὸν βίον· ἀλλ' ἡ σχέσις οὐ λογίζεται τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄπαξ ἰδεῖν τὸ ποθοῦμενον, ἐν εὐεργετήματι τίθεται. Αὐτὸς τε οὖν ἀσχάλλει αὐτόθι ἐπὶ τῷ ἤδη θανάτῳ τῆς γυναικὸς, κάκείνη οὐ φέρει ἀποδημοῦσα τὴν τοῦ ἀνδρὸς διάστασιν· ἴσως οὖν τεθνήσκειται, ἴσως δὲ ζήσεται. Μέτρησον οὖν αὐτῷ εἰς ἡμέραν τῆς ὁδοῦ τὸ διάστημα, καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι ἐπὶ τῆς οἰκίας, τρεῖς καὶ τέσσαρας ἡμέρας αὐτῷ χάρισαι, ὡς ἂν ἡ θρηνησῆ τὴν γυναῖκα, ἢ εὐθυμήσῃ ἰδὼν, καὶ ταχὺ πάλιν ἐλεύσεται πρὸς σέ. Καὶ οἶδα μὲν ὅτι παρὰ καιρὸν βούλεται εἰσελθεῖν, ἀλλ' ὅμως συγγνώμην αὐτῷ πᾶς τις ἀπονείμῃ τῆς αὐτῆς ἐπιθυμίας καὶ προθυμίας, καὶ πρόειδε πάντων σὺ ὁ διακριτικώτατος καὶ εὐσυνείδητος.

40. Τῷ Εὐχαΐτων.

Τῷ πάντων ἔμοι σοφῶν λογιωτάτῳ καὶ ἀρχιερέων ἀγιωτάτῳ· εἶτα τί μετὰ τοσοῦτον ὄγκον τῆς ἀληθοῦς εὐφημίας, ἀξιώσεις περὶ πτωχοῦ καὶ γέροντος; καὶ ταῦτα οὐχ ἵνα τῆς χαλαρᾶς ἀπαλλάξεως ῥυτίδος, οὐχ ἵνα πλούσιον ποιήσης ἐκ πένητος, ἀλλὰ τί; ἵνα ἐλεῆς· εἰ δὲ μὴ τοῦτο ἠξίωσα, οὐ σὺ ἂν ἐμίσησας; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' οὗτος οἶμαι παραπαίει. Ὡς γοῦν ἐνέκειτο πολλάκις με περὶ τούτου παρακαλῶν, ἐγὼ μὲν ἐγέλων, ὁ δὲ ἠρώτα τὴν αἰτίαν τοῦ γέλωτος· ἐπεὶ δὲ ἀπεκάλυψα τὸ μέτρον εἰπὼν τῆς αἰτήσεως μέτριον, ἔφησε σεμνώσας τὸ πρόσωπον, ἡμέρου βλέμματος, τοῦ σοῦ δὴ λέγω, τυχεῖν καὶ ὁμιλίαις, καὶ χειρὸς ἐπαφῆς, ὃ δὴ ἀντικρυς θεῖα τις ἐστὶν ἐπισκίασις.

Ἡγάμην οὖν εἰπόντα τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸ σὸν ἐμακάρισα, πῶς ἂν εἴποιμι, εὐτυχές. Ἐγὼ γ' οὖν πολλὰ μέν], ὡς ἦσθα φι-φ. 199*. λοσοφήσας, πλεῖστα δὲ ὠφελήσας πολλούς, οὐδέ πω τοιούτων ἠξιώθην φωνῶν.

Τί οὖν ἐπὶ τούτοις ποιήσεις τῷ γέροντι; οἶδ' ὅτι χρηστὰ πολλά, ἀλλὰ δὴ θᾶττον· ἐπ' ὀλίγαις γὰρ οἶμαι τοῦτον ζῆν ἀναπνοαῖς. Ἐνθυμοῦμαι δὲ τί ἐρεῖ τυχῶν, ὁπότε μὴ τυχῶν πᾶσαν ὑπερῆρεν ὑπερβολήν, ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ ποτε τὸ κύκνειον ἔσας διαφωνήσῃ εὐθύς, ὅλον δὴ τὸ πνεῦμα ἀποφυσήσας τοῦ πνεύμονος.

41. Τῷ κριτῇ τῶν Ἀνατολικῶν.

Τί ἔμοι καὶ σοί, περιβλεπτε κύριέ μου καὶ λογιώτατε πάντων ἀνδρῶν, μέχρι τούτου μοι τῷ ἔπει χρηστέον, τὰ δ' ἄλλα καὶ μάλα μεταβλητέον; Ἥλθεσ γὰρ ἐν καιρῷ μεγαλῦναι ἡμᾶς·

τί τοῦτο, ὅτι λογιότητι πάντας ὑπερβαλὼν, ἔτι καὶ τοῖς φιλικοῖς καθήκουσιν ὑπερέβαλες; Ἐγὼ δέ σε οὐ ταύτη μόνον θαυμάζω, ἀλλὰ καὶ ὅτι τοῖς περὶ φιλίας λόγοις ὠμιληκῶς καὶ τὰ ἐκεῖθεν περὶ ταύτης μεμαθηκῶς δόγματα, οὐκ εἰς πολλοὺς δικαίρεις τὴν διάθεσιν τῆς ψυχῆς, ἵνα μὴ κατὰ τοὺς διαιρουμένους τῶν ποταμῶν λεπτοὶ σοὶ οἱ τῆς ἀγάπης χεῖμαρροι εἴεν· ἀλλὰ πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους ἀφοσιῶς τοὺς τῆς φιλίας θεσμούς, ἐμοὶ δὲ μόνῳ ὄλῳ ἐπικλύζει; τῷ πελάγει τῆς ἀρετῆς, οὕτω μετ' ἡχοῦ, ὡς ἐπὶ πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς τὸν φθόγγον ἀκουσθῆναι τῆς περὶ ἡμᾶς σου καθαρᾶς διαθέσεως· ὅθεν καὶ πλατεῖαν ἐφ' ἡμᾶς τοῖς καταπονουμένοις ἀνέωξας τὴν ὁδόν.

Ἄλλοι γοῦν ἐπ' ἄλλοις συρρέουσιν, ὁμοῦ τε κηρύττοντες ὅπως ἀλλήλους ἀντηγαπήκαμεν, ἀμα δέ με καὶ πρὸς τὴν σὴν εὐμένειαν ὑπὲρ ἑαυτῶν προβαλλόμενοι· οἱ μὲν οὖν ἄλλοι μετρίως πως τὴν πρὸς ἀλλήλους διάθεσιν ἀνεκέρυττον, ὁ δὲ Σωζοπόλεως, ἀλλὰ πῶς ἂν εἴποιμι; Οὗτος γὰρ τᾶλλα ἰσχυρὸς ὢν τὴν φωνὴν καὶ λεπτὸς τὸ φθέγγεσθαι, ἐπειδὴ τοῦ περὶ ἡμῶν λόγου κατήρξατο, τὰς Τυρρηνικὰς ὑπερῆρε σάλπιγγας, Στέντορος ἤχησε μεγαλοφωνότερον, τοῦτο φιλία βοᾶν, τοῦτο ἀγάπης ὄρος ἀκρότατος, τοιαύτη τῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν ἢ διάθεσις· ὡς δὲ κατέτεινε λέγων, εἶτα πυκνότερον ἠσθμαινεν ὑπὸ τῆς ἄγχι προθυμίας, ἐπέσχον ἐγώ, ὥστε καὶ αὔθις πνεῦμα συλλέξει καὶ οὕτως βοᾶν, καὶ κατὰ τοὺς ἐπεχομένους τῶν ἀγωγῶν, ἀπείρω αὔθις ἐπέρρευσε τῷ κρουνῷ.

Ἐπὲρ οὐ αἰσχυνθεὶς ἐγώ, εἰ τοιοῦτος τυγχάνων περὶ ἡμᾶς, μὴ ἀναλόγου τῆς ἀντιδόσεως τεύξεται, ἐπὶ τὴν περὶ αὐτοῦ ἦλθον ἀξίωσιν. Ἀξιώ οὖν ὡς φιλόσοφος πρὸς φιλόσοφον· σὺ δὲ οὐκ ἄγνοεῖς ὡς φιλῷ καθόλου τὸ γένος καὶ τῶν μερικῶν ἀπεχόμενον· τί οὖν ὄφημι; πᾶν εἴ τί σοι πρὸς ἡμᾶς φιλίας ἐμπύρρευμα, ἐπὶ τοῦτον τὸν ἄνδρα ἀναλόγως τῆς πρὸς ἡμᾶς διαθέσεως ἀναμέτρησον· τίμησον ὡς ἀρχιερέα, αἰδέσθητι ὡς χρηστὸν τὸ

ἦθος, καὶ τὸν τρόπον ὑπέρσεμνον, φίλησον ὡς φιλίαν εἰδότη τιμᾶν· τὸν τῆς δικαιοσύνης ὄρον ἐπὶ τοῖς τῆς αὐτοῦ ἐπισκοπῆς δεῖξον πράγμασι· στίλβωσον τὴν ῥομφαίαν ἐπὶ τοὺς αὐτὸν ὡς φησιν ἀδικήσαντας· ῥομφαία δὲ τοῦ δικαίου ἢ διὰ γλώττης τομῆ, ὅταν καὶ μάλιστα νόμοις στοιχῆ· ἀνθύβρισον τοὺς ὑβρίσαντας, πράγμασιν ἀτιμάζων τοὺς ὑβρικότας ἐν ῥήμασι· καὶ ἵνα τὸ πᾶν συλλεξάμενος εἶπω, τοιοῦτος πρὸς αὐτὸν φάνηθι δικαστῆς, εἰς οὗτος περὶ τὴν ἡμετέραν φιλίαν διαιτητής.

Ἄν οὕτω ποιήσης, καὶ ἐπισταλάξης αὐτῷ τὸν τῆς δικαιοσύνης ὑετὸν πρῶτον τε καὶ ὄψιμον, ἔτι μάλιστα τὴν αὐλάκα τῆς τούτου ψυχῆς πρὸς εὐκαρπίαν εὐφημίας πολυγωνωτέραν δεῖξεις, καὶ ἐπανατελεῖ πλουσιώτατον τὸν τῆς εὐχαριστίας στάχυν ἡμῶν, καὶ πλείονα ἢ πρότερον τὸν τῆς δικαιοσύνης ἀμφοῖν ἐπιδείξει καρπὸν.

42. Τῷ πατριάρχῃ Ἀντιοχείας.

Μὴ θαυμάσης θεοτίμητε δέσποτά μου, εἰ μὴ συνεχῶς γράφομεν, ἀλλ' εἰ μὴ διηνεκῶς μνημονεύωμεν. Ἐχων δὲ τὸ πλεόν, μὴ ἀπαίτει τὸ ἔλαττον· ἵνα μὴ δὲ ἐν τούτοις τὸ ἔλαττον ἔχοντες, ὁσάκις ἂν ἐγγωρῆ, καὶ διὰ γραμμάτων τῇ θεοτιμῆτῳ σου ψυχῇ ἐντυγχάνωμεν.

Ἴσθι οὖν ἡ ἀγιωτάτη καὶ μακαρία ψυχῆ, ὡς πᾶν ἡμῶν ἀγαθὸν ἐπιχορηγεῖται παρὰ τοῦ φιλτάτου καὶ καλλίστου βασιλέως ἡμῶν· εὐτυχοῦμεν δὲ οὐκ ἐν τούτοις μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν σοφιστικὴν ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ συμμιζαντες, ἡγεμόνες καὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης πᾶσιν οἰόμεθα. Ἡ μὲν οὖν ὑπόληψις οὕτω λαμπρά, ἡ δὲ ἀλήθεια, ἐλάττων πολὺ τοῦ ὑποληφθῆναι· εἰ δ' ἀντανισάσομεν τῷ χρόνῳ τὸ πρᾶγμα ταῖς ὑπολήψεσι, τότε καὶ τὸ τῆς φιλοσοφίας ἐχυτοῖς καθαρῶς ἐπιγράφωμεν ὄνομα.

43. Τῷ κριτῇ Ὀψικίου.

Ἔδει μὲν διὰ τὴν συγγένειαν πεπαρρησιασμένως ἐπιστέλλειν πρὸς τὴν σὴν ἐνδοξότητα περὶ ὧν βούλομαι· ἀλλ' ἐγὼ δὲ αὐτὸ τοῦτο μᾶλλον αἰδοῦς ἐμπίπλαμαι, καὶ πρὸς τὰς ἀξιώσεις ὑπεσταλμένος εἰμί, ἵνα μὴ καταχρᾶσθαι δόξω τῷ γένει. Τί οὖν χρὴ διὰ ταῦτα καὶ τὴν σὴν μεγαλόνοιον ἐντροπικῶς ἔχειν ἐμοῦ, καὶ καταφρονεῖν ἀξιοῦν; καὶ δὲ ὁ μᾶλλον ἔδει πάντα πληροῦν, διὰ τοῦτο ἀθετεῖν ταῦτα; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Τῇ μὲν παρρησίᾳ τὸ ἐπαχθές ἀκολουθεῖ καὶ τὸ αὐθαδές, τῇ δὲ φ. 200. ὑποχωρήσει καὶ ὑποστολῇ, τὸ μηδὲν ἡγεῖσθαι φορτικὸν τὴν πρὸς σὲ ἀξίωσιν· μακρηγορῶ δὲ ταῦτα βουλόμενός σε ἐνάγειν εἰς τὸ μὴ δ' ὁ, τιοῦν τῶν ἐμῶν ἐν παρέργου σοι μοίρα λελογίσθαι.

Ὁ γοῦν χρυσοτελής τοῦ σοῦ θέματος τῆς πρὸς με οἰκειώσεως καὶ φιλίας τετυχηκῶς, αἰτεῖται καὶ τὴν σὴν εὐτυχῆσαι δι' ἐμέ ἡμερότητα καὶ εὐμένειαν. Οἶδα μὲν οὖν ὡς ἀρκέσεις τούτῳ φυσικῶς ταῦτα ἐπιδιδούς· εἰ δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους φανεῖς αὐτῷ ἡμερώτερος καὶ χρηστότερος, τὴν τῆς ἐμῆς ἀξιώσεως ἐνταῦθα οὗτος προσθήκη γινώσεται.

44. Τῷ μάλιστα τῷ Ξιριλίῳ.

Ἐπαινῶ μὲν σου τὴν σιωπὴν περιπόθητε ἀδελφέ, οἶδα γὰρ ποίας ἀρετῆς τυγχάνει οὔσα καρπός, λέγω δὴ τῆς ἀπραγμοσύνης· μέμφομαι δὲ σου, εἰ δεῖ τάληθές εἰπεῖν, τὸ μετὰ τῶν ἀκαίρων σπουδῶν, καὶ τὴν πρὸς με ὀμιλίαν λογιζέσθαι· ἢ γὰρ οὐχὶ τοιαύτης σοι καθεστήκαμεν προαιρέσεως; οὐκ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν ἐπὶ τὰ αὐτὰ τέλη κοινῇ προήχθημεν; Τί οὖν, ἐπεὶ σιωπᾶς, ἀδολεσχῆσω ἐγώ; οὐ, νῆ τὴν ἱεράν σου ψυχὴν· ἀλλὰ κἀγὼ φείδομαι μὲν τὰ πολλὰ τῆς γλώττης, ἔστι δ' οὐ δια-

στέλλω τὰ χεῖλη, καὶ οὐ πάνυ τὴν λογικὴν ἔξιν ἠθέτηκα· νοῦς μὲν γὰρ ἴσως, ὡς αὐτὸς ὄν, τὰ πάντα σιγᾷ, τίνι γὰρ μεταδώσει φωνῆς ἢ παρὰ τίνος λήψεται; ψυχὴ δὲ συνδεθεῖσα σώματι, τὰ μὲν, ἀρρήτως ἔξει, τὰ δέ, δι' ὀμιλιῶν τε καὶ προσφωνήσεων.

Μὴ προστάτης οὖν τῷ οἰκέτῃ σου, μὴ δὲ τὸν θεράποντά σου καλέσης· κἂν ἐρωτήσῃ σέ τις, ὡς δρῦς ἄφρονος φάνηθι· εἰ δὲ περιττότερον τοῦτο σοφίας καὶ ἀρετῆς, τὴν μέσσην βαδιστέον, καὶ μὴ φθονήσης ἡμῖν διςτίχου ἐπιστολίου, ἀπλοῦ τε καὶ ἀφελοῦς, καὶ ὡς γράφειν ἐξεμελέτησας ὕστερον· πειθέτωσάν σε τοῦτο Γρηγόριοι καὶ Βασίλειοι, οὕτω ταῖς ἐπιστολαῖς ἀνακερχνύμενοι, ὡς μηδὲν πρὸς αὐτοὺς εἶναι τὰ διστήματα.

45. Τῷ μαγίστρῳ Κωνσταντίνῳ καὶ σακελλαρίῳ .

Καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων σοι ἐστὶ πλεονεκτημάτων, τὸ μὴ δυσωπεῖσθαι χάρισι φίλων, ἢ συγγενῶν, ἢ τῶν ἄλλως οἰκειῶν, ἀλλ' ὀρθὴν καὶ ἀπότομον ἔχειν ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσι τὴν τοῦ δικαίου ἰσχύν· καὶ ταύτης ἐγὼ σοι μάρτυς τῆς προαιρέσεως, ἀρκῶν ἀντὶ πολλῶν, ὡς ἂν αὐτὸς φαίης. Θαυμάζω οὖν ὅπως ποτέ τὴν τοιαύτην διάθεσιν μεταβέβληκας, καὶ περιορᾷς σὺ ὁ τηλικούτος τὴν ἀρετὴν, ὁ τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως ἀδελφιδοῦς, ἵνα μηδὲν ἄλλο εἶπω, ἀδελφὸν ὑπ' ἀδελφοῦ καταδυναστευόμενον, ὅτι ὁ μὲν, πλείω κέκτηται καὶ ἀρκεῖ πρὸς τὴν ἐξώνησιν τοῦ ἀποκεκληρωμένου τῷ ἀδελφῷ, ὁ δέ, ἀποχρῶν ἠγεῖται τὸ μέρος, καὶ τοῦ πλείονος οὐκ ἐρᾷ.

Τί οὖν, ὁ μὲν ἀποίσεται τὴν νικῶσκαν, ὅτι Συμεῶν τε ἐστίν, ἵνα μικρόν τι χαριεντίζωμαι, καὶ τοῦ ἰδικοῦ νοτάριος, ὁ δέ, μετὰ τῆς μελαίνης ἐξωσθήσεται, ὅτι τε ἐτέρως κατονομάζεται καὶ τὸ τοῦ ἰδικοῦ οὐκ ἴσῃσι σέκρετον; Ἀλλὰ μὴ σύ γε οὕτω ψηφῆσαι· καὶ τοῦτο μὲν ἔλαττον κακόν, οὗτος δὲ τί, τὸ βραχὺ τοῦτο καὶ μέγα τοῦ Πέτρου ἐρώτημα, ὧς περ μέλος ὑγιᾶς

συναποκλύσει τῷ νενοσηκότι τῆς τομῆς καὶ τῆς καύσεως, καὶ συναδικηθήσεται τῷ ἀδικουμένῳ, καὶ τῆς κοινῆς ἀποπέση χάριτος, ὅς γε πολίτης τέ ἐστιν εἰς ἀρχαιολογίαν γένους ἀναγόμενος, καὶ τοῦ μείζονος μέρος συστήματος, εἶπω σοι τάληθές, καὶ συγγενῆς ἐμός; φιλοσοφία γὰρ οὐ διενεχθήσεται περὶ τῆς διαφορότητος τῶν ἔξωθεν.

Τί οὖν, ἐπὶ τούτοις ἐλέγξει σε προεθυμήτημεν τὸν ἀνέγκλητον καὶ πάσαις βρούντα καλλοναῖς τε καὶ ἀρεταῖς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ἄξιῳ οὖν καὶ τὸν Συμεῶν παυθῆναι τοῦ ἀδικεῖν, καὶ τοῦτον τυχεῖν οὐ τυχεῖν ἐστὶ δίκαιον.

46. Τῷ αὐτῷ.

Ἐρῶ σοι, πανάρυτε ἀδελφέ, ὅτι σοι κατενόησα· ἐρᾶς τῶν ἐμῶν λόγων οὕτω δεινῶς, ὡς πρὸς σύμπαντας τοὺς ἄλλους ἀτεχνῶς ἐμφοράττειν τὸ οὖς, εἶτα βουλόμενος ὡς ἐκ πηγῆς σοι τούτους ἐπιρρεῖν, τεχνικῶς οὐκ εὐθὺς ἐπινεύεις ταῖς πρώταις τῶν ἀξιώσεων, ἵνα ἡμεῖς μὲν παλιλλογῶμεν περὶ τῶν αὐτῶν, σὺ δὲ τρυφᾶς καὶ γελαῖς τὰς ἐμὰς πολλακίς ἀνελίττων ἐπιστολάς.

Ἐπαινῶ τὴν ἐπιβουλήν ταύτην, καὶ ἄγαμαί σου τοῦ μηχανήματος, δι' οὗ ἡμᾶς ἐλὼν ἔχεις, καὶ τὴν ἀκρόπολιν εἴληφας· πάλιν οὖν σοι μεταμείψαντες τῶν αἰτήσεων τὰ ὀνόματα, τὰς ἐννοίας φυλάττομεν, ἀλλὰ τοσοῦτον προλαθεῖν δεῖ· οἱ Τελχῖνες οὗτοι πλέον ἢ ἡμεῖς ἀγαπῶμεν ἀλλήλους τὸ πρᾶγμα ἐγνώκασι, καὶ μοι συρρεῖ πρὸς ταῖς θύραις ὄχλος ἀμύθητος, θυροκοποῦντες καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὰ ὦτα ἡμῶν· τῶν μὲν οὖν ἄλλων περίεμι, πείσας ἀφίστασθαι, πρὸς δὲ τοῦτον εἰς οὐδέν μοι τὰ θέλητρα· ἔχει γὰρ πᾶσιν ἀντίτροπον τὴν συγγένειαν· μέσος οὖν ἐστὴν καὶ συγγενικῆς τε ἀναγκαιότητος καὶ φιλίας ὑπερφυοῦς, πῶς ἂν δύο τυραννίδων ἀπαλλαγῆσωμαι; Μόνος οὖν αὐτὸς ἔχει τὸ φάρμακον τῆς ἀπαλλαγῆς, νηπενθές, ἄχολόν τε κακῶν ἐπί-

ληθες ἀπάντων· ἀλλὰ μὴ ἐμοὶ κεράσης τὸ πόμα, ἀλλὰ τῶν
 σῶν χαρίτων τὸν ἐμὸν συγγενῆ | μέθυσον, ὅπως ἂν ἐγχωρῇ καὶ φ. 200.
 αὐτὸς δύνῃ τὸ μέθυ ἐγκερασάμενος. Ἐπιστολῶν δὲ ἀφορμὴν
 ἐτέραν μοι ἐπινόησον· ἐρῶ τίνα καὶ ποίαν, τὸν ποτάμιον ὕν
 μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτον θειάσας.

47. Τῷ κριτῇ τῶν Θρακησίων τῷ Ξηρῷ.

Σὺ μὲν δικαστοῦ δικαίου ἔργον πληρῶν, τὸν παρόντα νοτά-
 ριον ἀγώγιμον ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὸ θέμα πεποίηκας, ἀποδώ-
 σοντα ἂ μὴ δέον λαβεῖν, εἰσεπράξατο· ἡμῖν δὲ πάνυ ἐφάνη τὸ
 πρᾶγμα σκληρὸν καὶ ἀπότομον· οὐ γὰρ πάντες ἀπόστολοι, οὐδὲ
 πάντες προφῆται, ἢ ἵνα τὰ σὰ λέγω, οὐ πάντες Μίνως ἢ
 Ραδαμάνθυες, οὐδὲ τὴν τοῦ δικαίου στάθμην φυλάττοντες ἀρ-
 ρεπῆ. Καὶ οἶδα μὲν ὅπερ εὐθύς τῇ καρδίᾳ ἐνενόησας· ἄρ' οὖν,
 οὐ πολλάκις ἐπὶ τούτοις ἐβόησας; πῶς οὖν ἄπερ ἄλλου ποιοῦν-
 τος κατηγορεῖς σὺ, ταῦτα ποιῶν πεφώρασαι; κακεῖνος γὰρ
 τοῦτον τὸν τρόπον εὐθύνεται. Ἀλλὰ νῦν μὲν τοῦτο μόνον ὄρας,
 ἐξεληλυθότα αὐτόθι τὸν ἄνθρωπον, τὸν δ' ἐπὶ τῆς οἰκίας θρῆνον,
 τὴν δὲ γυναῖκα στεροκτυποῦσαν, τῶν δὲ παιδῶν τοὺς ὀδυρ-
 μούς, ταῦτα οὐπω λογίζῃ;

Ἄλλ' εὖ ἴσθι ὅτι, νῆ τὴν ἱεράν σου καὶ τριπόθητον κεφαλήν,
 σχῆμα πόλεως ἐκλωκυίας τῷ τοῦ ἀνθρώπου οἰκίματι περιτέ-
 θεικας. Εἴ τις οὖν σοι φροντίς κατηφείας ἀπαλλάξαι ψυχὰς οὐκ
 ὀλίγας, ἀπειρηκυίας τῷ πάθει, καὶ κλυθμὸν σβέσαι βρεφῶν
 φαρμάκῳ σοφῷ, καὶ γυναικῶν στῆσαι θρῆνον, καὶ τοῦτον αὐτὸν
 ἀπολωλότα ἀνασώσασθα, καὶ τὸν θεὸν ἀγαθῆναι, καὶ ἡμᾶς θερ-
 πεῦσαι, οὕτω γενοῦ τῷ ἀνθρώπῳ, καθάπερ πολλάκις τὸν θεὸν
 ἠϋξω γενέσθαι σοι ἐπὶ τῆς κρίσεως. Διδάχθητι δὲ παρ' ἡμῶν
 τὰ ληθές, ὡς τὰ πλείω ὧν ἔχων ἐξῆλθεν, ἀφ' ἡμῶν εἴληφεν·

οὕτως οὖν ἡμῖν αὐτὸν ἀποκατάστησον, ὡς αὐτίκα δώσοντά μοι τὸ δάνειον.

48. [Τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ τῷ Δούκῃ].

[Π]άλιν δεξιούμαι ■ τὸν δεσπότην μου καὶ βασιλέα τρισὶ λευκοσκάρους· ὁ δὲ ἀριθμὸς μυστικός, καὶ θεῖον τὸ ὄνομα· τό τε λευκὸν τοῦ ἰχθύος, ἐκφαντικὸν τῆς σῆς καθαρότητος, ἀλλὰ καὶ ὁ σκάρος μόνος τῶν ἰχθύων λαλίστατος, καὶ ἔστιν ὡσανεὶ ἰχθύς μουσικός, σύμβολον καὶ οὗτος τῆς σῆς εὐστρόφου γλώττης καὶ μουσικῆς. Σῶζοι μὲν οὖν σε ἡ τριάς, καταυγάζοι δέ σε ἡ λευκότης τῶν ἀρετῶν, εἴης δὲ καὶ τῇ γλώττῃ τὰ θεῖα φηεγγόμενος, χρηστότατε καὶ ἐπιεικέστατε, βασιλεῦ.

49. Τῷ κριτῇ Παφλαγονίας.

Ὅτε σου τὴν γραφὴν ἐδεξάμην, περίβλεπτε κύριέ μου, τῆν-καῦτα τῆς συνήθους ἀλγηδόνος ἐλεύθερος γεγονώς, ἑτέροις ἐξηταζόμεν νουσήμασι· πολλῶν γάρ μοι νοσημάτων καὶ συμπτωμάτων συμπεπτωκότων ἐν διαφόροις καιροῖς, οὐποτε τοιαύτης ἡσθάνθην δυσφορίας τε καὶ κακοπαθείας· οἱ γὰρ πρὸ μικροῦ ἐπισυμβεβηκότες μοι πόνοι οὖς καὶ αὐτὸς ἐπίστασαι, ἀρχαί μοι γεγονάσι τῶν συμβεβηκόντων ἀρρωτημάτων, καὶ ὅσον τὸ μέτρον τοῦ μεγέθους ἦν τῶν προηγησαμένων, τοσοῦτον ἦν τὸ μέτρον τοῦ μήκους τῶν ἐπισυμβεβηκόντων.

Νῦν οὖν βρῆχ' ἄν τι τῶν δυσχερῶν βράσας, καὶ πρὸς τὸν μέγιστον ἡμῶν αὐτοκράτορα ἀφικνούμαι, καὶ περὶ ὧν ἐμοὶ μέλει τὰς ἐντυχίας πρὸς αὐτὸν ποιούμαι· τίνος δέ μοι μέλει τοσοῦτον, ὅπόσον σοῦ τῆς φιλότατης καὶ ἱερᾶς κεφαλῆς; ἀλλ' ἐρῶ σοι τὰ ληθῆς· οὐπω ἀκριβῶς περὶ τῶν ὧν ἀρετῶν διείλεγμα πρὸς

τὸν αὐτοκράτορα, ἀκροβολίζομαι δὲ πόρρωθεν, ἵνα κατὰ βραχὺ τὸν ὑπὲρ σοῦ ἀγῶνα ποιήσωμαι· καὶ θάρρει τό γε τῆς ἀληθείας μέρος ἐπὶ τῷ σῷ ἀληθῶς φίλῳ Μιχαήλ· θεμέλιον γάρ σοι φιλικίας ἀληθοῦς ἀρχῆθεν καταβαλλόμενος, οὐκ ἐκστήσομαι τῆς οἰκοδομῆς, ἀλλ' ἀρρενωπὸν τὴν πρὸς σέ μου ἀγάπην θέμενος, μαλακῶν καὶ θηλυτέρων οὐ φροντίσω φρονημάτων· οὐ γὰρ δι' ἐτέρου; ἠγάπησα σέ, ἀλλὰ διὰ σέ ἄλλους· ἐλπίδας οὖν ἐπ' ἐμοὶ ἔχε ἀγαθὰς, κἂν δύνωμαι τι τῷ βίῳ, σὺ πρῶτα αἰσθήσῃ τῆς ἐμῆς ἰσχῦος τε καὶ δυνάμεως, ὁ κάλλιστος πάντων ἀνδρῶν καὶ φίλος ἀληθής τε καὶ ἀκριβής.

50. Τῷ κριτῇ Μακεδόνων.

Ἡ φιλόκαλός σου ψυχὴ οἴκοθεν τὴν πρὸς τὸ καλὸν σύνεσιν ἔχουσα, οὔτε φωνῶν δεῖται τῶν ἐξῶθεν, οὔτε γραμμάτων, οὔτε ἄλλων τῶν πρὸς ταῦτα παρορμώντων, καὶ τὴν τούτων ὑποτιθεμένων φιλίαν καὶ δίδωξιν. Διὰ ταῦτα οὐ πάλαι σε περὶ τοῦ ἐπισκόπου Πανίου προεθυμήθημεν ἀξιούσιν, εἰδότες ὡς αὐτὸς οἴκοθεν οἰκειώσῃ τὸν ἄνδρα σαυτῷ, καὶ τῆς σῆς ἐν μετοχῇ ποιήσεις μεγαλοφροσύνης καὶ συνέσεως· ἔστι μὲν γὰρ καὶ ἄλλως καλός, ἀρχικαῖς δὲ φιλικίαις καὶ μάλιστα προσφεύστατος, τῷ τε γλυκεῖ τοῦ ἥθους καὶ τῷ πολιτικῷ τοῦ φρονήματος. Οὐ γὰρ ἰεραῖσθαι θεῷ μόνον δεδύνηται, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώποις προσομιλεῖν δεξιῶς, καὶ πρὸς ἅμφω κατὰ τὸ ἴσον μέτρον μερίζεσθαι εὐφυῶς.

Μὴ θαυμάσῃς δέ, εἰ μὴ ἀξιώσας πρότερον περὶ τοῦ ἀνδρὸς τῶν αἰτιῶν ἕνεκα ὧν εἴρηκα, ἀθρόον νῦν μεταθέβλημαι· μὴ γὰρ βουλόμενος ἀσυντελής αὐτῷ φανῆναι καὶ φίλος μέχρις ὀνόματος, ὃ δὴ προεἶληφε, διὰ τοῦ παρόντος τοῦτο αὐτῷ μνηστεύομαι γράμματος, τὴν σὴν φημί καλοκάγαθίαν, καὶ τὸ οἰκείως πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἔχειν, καὶ τὸ μὴ ἐν ἴσῳ τῶν ἄλλων

λογίζεσθαι, ἀλλὰ νέμειν τι πλέον αὐτῷ τῆς σῆς δικαστικῆς
 φ. 201· ἰσχύος | καὶ τοῦ ἀκριβοῦς σου φρονήματος, διὰ τε τᾶλλα καὶ
 τὸ παρ' ἡμῶν ἀξιουσθαί σε. Ἀλλὰ δέδωκας περὶ οὗ ἀντιβολου-
 μεν; χάρισαι οὖν μοι βραχὺ τὴν σὴν γλῶτταν, καὶ πρὸς τὸν
 ἐπίσκοπον τοῦτο εἰπέ, ὅτι διὰ τὸν ἀζιώσαντα, τὸ πλέον νέμω
 σοι τῆς αἰδοῦς.

51. Τῷ πραιτόρι Θρακησίων τῷ Ξηρῷ.

Βούλομαι μὲν, μεγαλοπρεπέστατε πρόεδρε καὶ ἀδελφέ περι-
 πόθητε, πολλάκις σοι πέμπειν ἐπιστολάς, ἀλλ' ἐπειδὴ μὴ αὐταρ-
 κες ἔχω τὸ ἐν τῇ ψυχῇ τεχνικὸν κάλλος, ὥς τε πάσαις αὐτὸ
 ἐπικεραυνύειν, ἐπέχω τὴν ὀρμὴν, αἰσχυνόμενος, ὥς τε τὰς μὲν,
 ἡδίους φανῆναί σοι, τὰς δέ, ἀκκαλεῖς τε καὶ ἀτερπεῖς. Ἔστι δὲ
 τοῦτο πάθημα παρὰ ταῖς γενιώσαις φύσεσιν ἀντιθέτως ἀποτί-
 κτειν τὰ ἔλγωνα· οὐ γὰρ ἐν τῷ τοῦ Διὸς ἐδάφει μόνον δοιοὶ
 κατακτείνονται πίθοι, καὶ τοῦ μὲν, προχεῖται τὰ κρείττω, τοῦ δέ,
 ἀπορρεῖ τὰ χεῖρω· ἀλλὰ καὶ ἐν φύσει καὶ ἐν ψυχῇ, ὀκνῶ γὰρ
 εἰπεῖν ἐν τῷ νῷ, ἢ διττὴ αὕτη μερὶς ἐγκαταμείμικται καὶ
 διήρηται· καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς νηδύος τὸ μὲν τι τῶν βρεφῶν
 μετὰ τοῦ φυσικοῦ κάλλους ἐξέθορε, τὸ δέ, ἐξεκυλίσθη αἰσχυρὸς
 ἀνάμεστον· καὶ τὸ μὲν αὐτοῖν, εὐφυές τε καὶ γόνιμον γέγονε,
 τὸ δέ, λήθης γέμον εὐθύς καὶ ἀμβλότητος· καὶ γραφικὴ δὲ
 χεὶρ δύο πρὸς ἀρχετυπίαν εἰκόνας διαμορφοῦσα, τὴν μὲν, πρὸς
 τὸ παράδειγμα ἀπεικόνισε, τῇ δέ, ἀνόμοιον μετέβαλε τὴν μορ-
 φὴν· οὕτω καὶ ψυχῇ, καὶ φύσει, καὶ σῶμα, οὐ πρὸς πᾶσαν
 ἐπίσης ἰδέαν ἀρκοῦσιν.

Ἀλλὰ σὺ φορολογεῖς ἀτεχνῶς τὰ ἡμέτερα, τὴν αὐτὴν ἐφ' ἐ-
 κάστῳ διεορευόμενος ποιότητα καὶ ποσότητα· καὶ κίβδηλόν τι
 δόξῃ, εὐθύς ἀντικαταλλάττη, καὶ ἐλάττονος ῥοπῆς, οὐ προσ-
 δέχῃ, ἀλλὰ ζητεῖς τὸ τοῖς προτέροις ἰσοβαρές. Καὶ ὁ μὲν τοῦ

μύθου Ζεὺς δύο που θυγατέρας μόγις ὠραίαις ἀπέτεκε, τὴν Ἀθηνᾶν καὶ τὴν Ἀφροδίτην· κινήσεις δὲ καὶ πρὸς γονὴν ἄρρενος, ὡς περ ἐξήμβλωσε· τὸν Ἥφαιστον ἐνθυμήθητι καὶ τὸν Ἄρεα. Ἐγὼ δὲ πῶς ἂν σοὶ καὶ πολλὰς καὶ καλὰς ἐπιστολάς ἀποτέκοιμι;

Καὶ τό γε θαυμασιώτερον, τοῖς μὲν κάλλεσιν ἐνεδρεύει πῶς ἢ ἀνομοιότης, τοῖς δὲ αἰσχεσιν ἐπιτέταται ἡ ταυτότης· οὕτω γοῦν αἱ ναῖδες οὐ πᾶσαι καλαί, τὰ δὲ τῶν πιθήκων ἕκγονα ὁμοίως ξύμπαντα ἄμορφα. Μὴ οὖν οὕτως ἐχούσης τῆς φύσεως σύ με ἐκ παντὸς τρόπου εἰσπράττου τὸ κάλλιστον· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἅπαντα τὰ γινόμενα πρὸς τὴν τοῦ γράφοντος παραμετρεῖται προαίρεσιν, ἀλλ' οἰδὲ τινὰς ἢ φύσιν καιροῦς παρ' οὗς ἢ εὐκαίρως ὠδίνει, ἢ ἀκαίρως ἀμβλώσκει.

Ἄλλ' ὅ με μικροῦ διέλαθε, πότερον, ἐγὼ μὲν ἐργάτης εἰμί, αὐτὸς δὲ μισθοδότης, ἢ μᾶλλον μισθὸν ἔχεις τῆς σῆς ἐργασίας τὰ ἐμὰ γράμματα; Ἄλλ' ἐπεὶ τὸ ἀληθέστερον ἀμφισβητήσιμον, παραχωρήσωμεν ἀλλήλοις τῶν ὀνομάτων, καὶ ἔστω ἐκάτερος ἡμῶν ἐργάτης καὶ μισθοδότης ὁμοῦ· τί οὖν ἢ παρὰ σοὶ ἐργασία; ἢ τοῦ βρόχθου, εἴ γε μὴ ἐπιλέλησαι, ἐπιμέλεια, κἄν οὕτως τοῦτον ἐργάση, ὡς περ ἐξιῶν ἐπηγγείλω, νικήσεις ἴσως καὶ φύσεως δύναμιν, καὶ ἐμπλήσεις ἡμᾶς γονίμων δυνάμεων, καὶ πάσας ἐπιστολάς ἀποτέξομέν σοι μετὰ φυσικῆς ἅμα καὶ τεχνικῆς ὠραιότητος.

52. [Πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον τὸν Δούκαν?]

Ὡς μὲν ἄρτι σοὶ ζωῆς καὶ θέσει θεῶ, τὸν ἄρτον προσάγω, τὸν δὲ οἶνον ὡς ἀληθῶς βασιλεῖ καὶ καρδίας σκυθρωπαζούσας εὐφραίνοντι· ὡς δὲ θνητῷ τὴν ὑπέραν διὰ τὸ φύσει εὐμάραντον· ἀλλὰ σύ μοι μένοις ἀείζωος, κόσμε κόσμου, καὶ κράτος κράτους, καὶ λαμπρὸν βασιλείας διάδημα.

53. [Τῇ βασιλίσση Εὐδοκίᾳ?]

Ὁ Χριστός σοι ταῦτα τῇ βασιλίδι, τὴν μὲν ὀπώραν, ὡς ἀν-
θους κάλλει καὶ χάριτι, τὸν δὲ οἶνον, ὡς νοητῇ εὐφροσύνη, τὸν
δὲ ἄρτον, ὡς πολλὰς πενήτων στηριζούση ψυχὰς, ὃ πᾶν τὸ
θῆλυ γένος νικήσασα, καὶ σωματικοῖς κάλλεσι καὶ ψυχικαῖς
χάρισι.

54. Τῷ μοναχῷ Συμεὼν τῷ Κεγχρῆϊ.

Ὅτε σου εἰς χεῖρας τὴν γραφὴν ἐδεξάμην, ἰσοψυχε ἀδελ-
φέ, εὐθύμησα μὲν καὶ μικρὸν ἀνήνεγκα τὴν ψυχὴν, ἔτι σε
περιόντα τῷ βίῳ μαθῶν, ἢ γὰρ φήμη νεκρὸν ■■ πάλαι ἡμῖν
ἐγκατέστησεν· ἠθύμησα δὲ εὐθύς ἀπὸ τῆς ἐπιγραφῆς. Εἰ μὲν
γὰρ πάλαι παρεσκευασμένος ἐπὶ τὴν μεταβολὴν ταύτην ἐλή-
λυθας, οὐ μόνον οὐκ ἂν ἐδυσχέρανα, ἀλλὰ καὶ ἠδέως ἐδεξά-
μην τὸ πρᾶγμα· ἐπεὶ δὲ ἀθρόον ἀφ' ἐτέρου πρὸς ἕτερον βίον
μετεσκευάσθης, ὑποπτεύω τὸ ἀπαράσκευον, καὶ δέδοικα μήπως
σε ὁ πονηρὸς δαίμων νεοπαγῆ πρὸς τὸν τοιοῦτον βίον εὐρῶν
οὐκ ἐάσῃ χωρεῖν ἀκωλύτως, οὐδὲ βαδίζειν ἀμεταμελήτως τὴν
κατὰ θεὸν πορείαν.

Καὶ μὴ με ἡγήσῃ, φίλτατε ἀδελφέ, ὅτι τοσοῦτον εἰμὶ ἀφι-
λόσοφος ὥς τε δυσκολαίνειν ἐπὶ τῷ φιλοσόφῳ σου καὶ θεῷ
βουλευμάτι· μὴ οὕτω μανείην· ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ πρὸς τοιαύ-
την διαγωγὴν ἀγύμναστος ὢν, δυσφορήσῃς εὐθύς, καὶ εἰς ἀνά-
μνησιν τοῦ προτέρου σου βίου ἐλθῶν, ἐν τοῖς λιμέσιν ὑποστῆς
τὸ καυάγιον· ἐπεὶ εἰ ἐλλαμφθεῖν ἐν τῇ ψυχῇ σου τὸ φῶς τοῦ
προσώπου Κυρίου, καὶ γεύσῃ τῆς ἀκορέστου γλυκύτητος τοῦ
τῶν μοναχῶν βίου, πολλάκις σεαυτῷ καταράσαιο, ὅτι μὴ πάλαι
πρὸς τὴν γλυκεῖαν ταύτην μετηνέχθης διαγωγὴν· εἰ γὰρ καὶ

τραχειά ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἢ πρὸς τὴν ζωὴν ἡμᾶς ἄγουσα, ἀλλὰ καὶ ῥαδίαι ὁμοῦ καὶ γλυκεῖα, τὸ μὲν, διὰ τὰς ἐλπίδας, τὸ δέ, διὰ τὴν ἐν τραχύτητι ἐγγινομένην ἡμῖν λειότητά τε καὶ ἰλαρότητα παρὰ τοῦ θεοῦ. Ἰ^ον (*) γὰρ ἔχει ἡλίου ἀνατολὴν τρόπον φ. 201^ο. πρὸς τὴν ἐν νυκτὶ ἐπισκότησιν, τὸν αὐτὸν καὶ ἡ τῶν μοναχῶν διαγωγὴ πρὸς τὴν ἐν τῷ βίῳ ἀναστροφὴν· οἱ μὲν γάρ, ἐν σκότῳ κáθηνται καὶ δουλεύουσι τῷ κοσμοκράτορι καίσαρι, οἱ δέ, ἐν φωτὶ σκιρτῶσι καὶ ὑπηρετοῦσι θεῷ· τί δὲ ἡδύτερον τοῦ ἐνώπιον παρίστασθαι τῷ θεῷ καὶ ἀμέσως πρὸς αὐτὸν διαλέγεσθαι καὶ τὸ θεῖον κάλλος αὐτοῦ ἐνοπρὶζέσθαι, καὶ δικυγεῖς ἔχειν ἐπὶ τοῖς μέλλουσι τὰς ἐλπίδας; τὸ δὲ ἕνεκα τοῦ θεοῦ κακουχεῖσθαι, καὶ ῥάκεσι κατατρύχεσθαι, καὶ τῷ μελανείμονι τοῦτῳ σχήματι καθυβρίζεσθαι, οὐκ ἀντὶ πάσης εὐδοξίας ἀρκεῖ;

Ἄρα γὰρ οὐχὶ πολλάκις τὸν ἐπίγειον βασιλέα θεραπεύειν βουλόμενοι πᾶν ὁ, τιοῦν ὑπομένομεν; καὶ γυναικὸς στέρησιν καὶ πατρὶδος ἀναχώρησιν; πολλάκις γὰρ καὶ θαλάττης κατατολμῶμεν βυθῶν, καὶ τῆς οἰκειᾶς ἀμελοῦμεν ζωῆς, ἔν ἡμῖν ἰλαρὸν ἐκεῖνος προσβλέπει, καὶ ἀντιδοίῃ τὴν φθονουμένην εὐμένειαν; καὶ πόσῳ μᾶλλον ὀφείλομεν ὑπὲρ θεοῦ τοσαῦτα ὑφίστασθαι, κόλασιν, κάκωσιν, ὅς οὐκ ἴσα ἴσοις ἀντιμετρεῖ, ἀλλ' οὐρανὸν αὐτὸν καὶ βασιλείαν ἀίδιον θλίψεως μικρᾶς ἀντιδίδωσιν;

Οἶδα δὲ ὅτι δύσκολός σοι φανεῖται ἡ ἀμελέτητος τοῦ βίου μετáθεσις, ἀλλὰ τοσοῦτον ὀφείλεις ἀγαλλιᾶν ὅτι νενίκηκας τοὺς πολλοὺς τῷ βίῳ μεμελετηκότας καὶ τῷ τοιοῦτῳ βουλήματι συγκαταγαθήσαντας, ἀκμάζων καὶ ταῦτα τῷ σώματι, πλοῦτῳ κομῶν καὶ δόξῃ πολλῇ σεμνυνόμενος, καὶ ὀλίγοις, ἵνα τοῦτο εἶπω, πλημμελήμασιν ἔνοχος ὢν. Εὐ γὰρ ἴσθι, ὡς ἐν ᾧ καιρῷ τὰς τρίχας ἀπέκειρας τῷ θεῷ, καὶ τῷ ὑψίστῳ ἀπεδίδως τὰς

(*) Ἐντεῦθεν κατὰ μῆκος τοῦ περιθωρίου σημειοῖ ὁ ἀντιγραφεὺς « Ὁρα εἶν νοουθετεῖ τὸν ἀποταξάμενον ».

εὐχάς σου, χορεύειν περί τὸ θεῖον αἱ ἀγγελικαὶ τάξεις ἐστῆσαντο, καὶ γέγονεν ἐν οὐρανῷ ἀγαλλίασις, αὐτῶν δὲ τῶν πρώτων τάξεων δοξολογίαν ἐπὶ τῷ σῶ πράγματι πεμπουσῶν τῷ θεῷ· ἡ δὲ ἀντίθετος τῶν δαιμόνων μερίς ὑποβρύχιος διὰ τοῦ ἀέρος τοῖς τοῦ ἄδου καταπέπτωκε μέρεσιν.

Εἶτε οὖν εὐθυμεῖς τὴν καρδίαν, τοῦ θεοῦ σε φυλάσσοντος, δοξολογίαν ἀνάπεμπε τῷ πρὸς τὸν καλόν σου τοῦτον βίον τὴν προθυμίαν χειραγωγήσαντι· εἶτε διὰ δοκιμασίαν, δυσχερεῖς σε καταλαμβάνουσι λογισμοί, καὶ διακόπη μεριζόμενος ταῖς φροντίσι, καὶ αὖθις ἱλαρῶς ἔχε, καὶ μαρτύριον λογιζοῦ τὴν ἀθυμίαν, ἐπειδὴ καὶ μαρτυρίου σοι πλακῆσεται στέφανος. Πλὴν μὴ σέ τις πανοῦργος ὑποβολὴ δαίμονος ἐπὶ τὴν ὑψηλοτέραν ἀναδιόζουσα ἄσκησιν καὶ τὰς ἐκεῖ κακώσεις ὑποτιθεῖσα, πείσῃ τὴν σωτηρίαν ἀπαγορευσαί· οὐδὲ γὰρ εὐθύς ὁ κινῶν βούλεται σε ἀετοῦ πτερὰ περιθέμενον ἀναπτῆναι πρὸς οὐρανόν· ἀλλ' ἀρκετὸν τῷ θεῷ καὶ ἡ ἀθρόα αὕτη μετάθεσις· εἶτα κατὰ βραχὺ βραδίσεις ἐπὶ τὴν θειοτέραν ζωὴν.

Μὴ οὖν ὑπόθιοιο στυτῶ τὴν ἀτομωτέραν τρίβον τῆς ἀρετῆς, ἐπεὶ καταπέσης· εὐθύς· ἀλλ' ὑπομίμησθε τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν, ὅτι καὶ φίλοις προσομιλήσεις, καὶ τῆς ἱλαρᾶς καὶ ἀδιαβλήτου μεθέξεις ζωῆς. Ἄν γὰρ οὕτω διαίτῃς τῇ ψυχῇ, καὶ ὀμκλώτερον μεταβιβάξῃ τὴν ἀρετὴν, ἦττον ταῖς ἐκ τῶν λογισμῶν ἐννοίαις γενήσῃ ἀλώσιμος. Πλὴν εἶτε τὴν ὑψηλοτέραν μετελεύση ἄσκησιν, μεθέξεις τῆς ἀκηράτου ἐκείνης καὶ θεῖας ἡδονῆς, καὶ τρυφήσεις ἐν τῷ θεῷ, καὶ ἀγαλλιάσῃ τὴν πνευματικὴν ἀγαλλίασιν· εἶτε τὴν μέσην βραδίσεις καὶ ὄντως βραδύτην, ἣν καὶ ἡμεῖς βραδίσεις προειλόμεθα, ἔχεις κἀντεῦθεν πλουσίως τὰς χάριτας.

Καὶ τί τὰ πολλὰ λέγω; τοῦτο αὐτὸ τὸ ἐν τῷ ἄνθει τῆς ἡλικίας θῆσαι αὐτὸν τῷ θεῷ, οἷόν ἐστιν εἰς εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν! Ἐγὼ θαυμάζω κατανοῶν, πῶς ὁ κάλλιστός μοι καὶ ἀνθηρότατος, ὁ πᾶσιν κοσμικὴν φιλοκαλίαν ἠγαπητικῶς, καὶ

δεικνύς τὸ φιλότιμον οὐκ ἐν ἐσθήμασι μόνον καὶ ὑποδήμασιν, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν λεπτοτάτων, ὁ καὶ τὴν μορφήν ἀστεῖος, καὶ τὴν ψυχὴν ἀπαστράπτων κάλλεσί τε καὶ χάρισι, ῥακοδυτεῖ νυνὶ καὶ τριβωνοφορεῖ, καὶ τριχῶν καὶ ἐσθήτος καταφρονεῖ, ἐν οἷς τὰ ἐν ἐπαγγελίᾳ σοι ἐτοιμάζεσθαι ἀγαθὰ καὶ ἡ ἀτίδιος τῶν οὐρανῶν βασιλεῖα.

55. Ἀνεπίγραφος.

Ἰ Σοφωτάτη καὶ δικαιοτάτη ψυχῇ, οἷων μὲν ἐπειράθη κακῶν φ. 202. ὁ ἄνθρωπος οὗτος καὶ οἷσις περιπέπτωκε συμφοραῖς ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων τὸ πλεῖστον, ἴσως οὐδὲ αὐτὸς ἀγνοεῖς. Ἐγὼ γ' οὖν παρατυχῶν αὐτῷ κρινομένῳ πολλάκις, ἐθαύμασα τὴν τῶν πονηροτάτων ἀνθρώπων ἰσχύν, καὶ νῆ τὴν ἱεράν σου ψυχὴν, εἰ μὴ βραχύ τι τούτῳ συνεπικούρησα, διεφθάρη ἂν παντάπασι ταῖς ἐκείνων γλώσσαις παρὰ σου. Μόλις δὲ νῦν τῶν περιχουσῶν αὐτὸν διωλισθηκῶς περιστάσεων, τὴν πατρίδα κατέλαβε, καὶ πρὸς σέ τὸν σώζειν δυνάμενον εὐθύς ἐξέδραμεν· ἴδε οὖν εὐμενῶς καὶ οἰκτείρησον, καὶ τὸν δυνατὸν τρόπον ἐπικούφισον αὐτῷ τὸ βῆρος τῶν ἀλγεινῶν, καὶ τῇ συνήθει δικαιοσύνη χρησάμενος, δικαίαν αὐτῷ ποιήσον περὶ ὧν κατηγορήθη τὴν τε διαίρεσιν καὶ ἀπόφασιν. Οὗτος γὰρ ὡς γέ μοι κατεπηγγείλατο, βίον τινὰ ἀπραγμονέστερον διαθήσεται, καὶ ἀπερίεργον ζήσει ζωὴν, καὶ οὐδεμίαν ἀπὸ γε τοῦ νῦν παρέξει τοῖς συκοφαντεῖν αὐτὸν βουλομένοις λαβὴν.

56. Τῷ πατριάρχῃ κῦρ Μιχαήλ.

Τὴν κεφαλὴν μου, τὴν κεφαλὴν μου· οὐ τὴν ἐμὴν δέ, ἀλλὰ τὴν ἀλλοτριάν, ἣ κἀκεῖνην ἐμὴν, κἂν ἄλλως ὠκονομήθημεν· ἀλλὰ σὺ ὁ ἐμὸς Ἐλισαῖος, καὶ μέγα καὶ ἄνωθεν τὸ δέρας δεξάμε-

νος, καὶ τὴν διπλὴν χάριν Ἡλιοῦ τοῦ πάνυ, οὐκ ἀφῆκας θανεῖν ἐπὶ τῷ τῆς κεφαλῆς ἀλγήματι, ἀλλὰ τὸ ἀποτετμημένον ἀποκατέστησας προσθήκη τελεωτέρα καὶ μείζονι. Ἄλλοι μὲν οὖν θεάτροις τερπέσθωσαν, καὶ οἷς ἐκεῖνα κεκόσμηται κοσμεῖσθωσαν τήμερον, ἐγὼ δέ, ἀλλ' ἄκουσον ὅπως ἀντίτροπον ἐμαυτῷ κατεσκεύασα τὴν ἡδονήν· ἦσθην γάρ, ὑπερφυῶς ἦσθην τὸν φίλτατον ἰχθὺν θεασάμενος· πρῶτα μὲν εἰς βλανεῖον ἀφίξομαι, καὶ δῆτα περινοῶ τὸ ἐπιτερές τε καὶ κάλλιστον, καὶ ἐν ᾧ κολυμβήθραι καὶ νάματα πλούσια· ἔπειτα ὄλην ἀποτίλας ῥοδοιάν (*), καὶ διατεμόμενος τῶν σμίχων τὰ πέταλα, καὶ τὴν ἄνθην τῶν φύλλων ἐπιστρῶσω τοῖς ὕδασι, λευκὴν, ἢ φοινικὴν ὅτι μάλιστα τῶν ὑδάτων τὴν ἐπιφάνειαν ἐργασάμενος· καὶ τὸ σῶμα ῥύψης ὅσον εἰκός, ἠδέως τῇ κολυμβήθρᾳ ἐπινήσομαι, στρέφων ἐν νῷ ὅτι ὁ ποτάμιος ὤς ὁ κάλλιστος τῶν ἰχθύων ὀφάρτυσιαις ἐπισκευάζεται· εἶτα βρυχύ τι τοῖς ἀποψήσασιν ἐπαναπυσάμενος, ἔλξει γάρ με εὖ οἶδα ἢ βελτίστη πρὸς τὸ βρώμα γαστήρ, τράπεζάν τε ἐμαυτῷ θήσομαι, ἄσκευον μὲν καὶ λιτήν, ἐμοὶ δὲ φ. 202'. λαμπρὰν ἄλλως καὶ περιττήν· τί γάρ μοι | τὰ πολλὰ τῶν ἐδεσμάτων, τευθίς ἐπὶ σηπίᾳ, καὶ μετὰ τρύτην ἄλλο σελάχιον, καὶ ἐπὶ τούτῳ μαλακόστρακον (**), ἕτερον, καὶ αὖθις ἄλλο ἐπ' ἄλλω, πάντα τοῦ πηλοῦ καὶ τοῦ τέλματος; Ἐμοὶ δὲ πρῶτα μὲν ὁ ποτάμιος ὤς, καὶ αὖθις ὁ θαλάττιος ὤς, καὶ πάλιν ὁ ἀμφίβιος ὤς, ὁ αὐτὸς ἀρχή, καὶ μέση, καὶ τελευτή.

Οὕτως δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ παντὸς ἐγὼ θεωρῶ· ἥλιος μὲν γὰρ ἐνταῦθα ἀπαστράπτει, καὶ ἡ σελήνη παρὰ μέρος ἐσχημάτισται, καὶ ὁ φωσφόρος ἑτέραν μοῖραν ἐπέχει, καὶ ὁ ἑσπερος αὐτὸ τοῦτο πρὸς ἐσπέραν ἐστίν, ὁ δὲ οὐρανὸς πανταχοῦ, καὶ ἐπὶ τούτοις μᾶλλον τὸ θεῖον ἢ ἐπὶ τοῖς ἑτέροις τεμαχίοις (***) γάννυται.

(*) γραπτέον - ῥοδοιάν.

(**) χειρόγρ. μαλοκόστρακον.

(***) χειρόγρ. τεμμαχίους.

οὕτω δὴ καὶ γὰρ τὸν ἐμὸν μεριῶ οὐρανὸν ἵνα μοι διαλάβοι πᾶσαν τὴν τράπεζαν, καὶ μηδὲν αὐτοῦ τῶν τμημάτων ἀμέτοχον ἦ. Καὶ μὴ θαυμάσης οὐρανὸν ἀκούων ἐμὸν· οὐ γὰρ εἰμι τοῦ κανθάρου καταδεέστερος· κάκεινῳ δὲ τὸ περίττωμα πρὸς τὴν σφαίρην εἰκόνισται· εἰ δὲ καὶ σὺ ὁ θεὸς ἀνὴρ ὁ πεπομφῶς τὸν ἰχθύν, τοῦτο δὲ τοῦνομα ἀπὸ τοῦ θεοῦ παρωνόμασται, τί καινὸν εἰ ἐν συμβόλῳ καὶ σχήματι οὐρανοῦ μοι δέδωκας μέγεθος; Σὺ δέ μοι τοῦ λειτουργήματος ἀπειληφῶς τὴν ἀπόδειξιν, ἐντεῦθεν καὶ τὰ λοιπὰ ὀφλήματα χαρακτηρίζει.

57. Τῷ αὐτῷ.

ὦ; εὐκυκλος, ὡς πίων, ὡς πιμελής· τὰ δ' ἐμὰ ποῖα; ὡς ἦδομαι καὶ τέρπομαι, καὶ χορεύειν βούλομαι· ἀλλ' ὄρας ὅπου με τὸν ἀσκητὴν κατεβίβασεν ὁ ἰχθύς! μὴ ποτε γόγῃ ἐστὶ τὴν φύσιν, καὶ θέλγει τὸν νοῦν, καὶ κατάγει τὴν ψυχὴν ὡς περ τὴν σελήνην αἱ γράες φασίν, ἢ τῶν μάγων αἱ ἰυγγες ὅσον ἐντὸς οὐρανοῦ παθητικόν ἐστι καὶ θελγόμενον; "Ἐγὼ γ' οὖν πάντων ὑπερφυγῶν τὸ ἡδῦν, ἀλλὰ μὴ βάλουμε φθόνος νεμέσεως, τούτου μόνον ἤπτων εἰμί, οὐκ οἶδ' ὅθεν ἀγκιστρευθεῖς· καὶ μοι τῆς ὀρεκτικῆς καταβληθείσης δυνάμεως, ἐπειδὴν ἴδω τὸν ἰχθύν ἀνεγείρομαι, καὶ τὴν ὀψαρτυσίαν αὐτοῦ καταλέγω, καὶ τῷ μαγεῖρῳ ἐπιτάττω τὴν τέχνην ἀκριβῶς τῆς ὀπτήσεως· καὶ πανταχῇ μὲν φιλόσοφος ἴσως εἰμί, ἐνταῦθα δὲ μόνον ἐλέγχομαι, ἢ δὲ τοῦ χρόνου φορὰ μᾶλλον μοι τὸν πόθον ἐπηύξησε. Σὺ δέ μοι τοῖς ἀγρευταῖς ἐγκέλευε καὶ αὐθις τὴν σχήνην ἐπιβαλεῖν εἰς τὸ βιβύτερον μέρος τοῦ ποταμοῦ, ἐν εὐμεγεθέστερον ἀλιεύσωσιν, ὅσῳ γὰρ μείζων, τοσοῦτ' ἀλλίων." Ὀναῖο τῆς πηγῆς, ὄναῖο τοῦ βεύματος, ὄναῖο μοι καὶ τῆς συνεχοῦς μεταδόσεως· καὶ μήθ' ὁ ποταμὸς ἐπιλίποι τὸ θήραμα, μήτε σὺ τὴν μετάδοσιν· ἀλλὰ σὲ πότε θηράσομαι τὸ ἐμὸν καὶ γλυκὺ δέλεαρ;

58. Τῷ αὐτῷ.

Ὡς ἠδέως τὸν ποτάμιον ὕν, ὡς ἂν εἶπη τις ἀνὴρ Ἀττικὸς, ἀγιώτατε πάντων ἐμοὶ καὶ θεοειδέστατε· οἱ γὰρ ἰδιῶται ἡμεῖς ὕσκαν τὸν ἰχθύν ὀνομάζομεν, ὡς ἠδέως τὸν ἠδυμελῆ καὶ ἠδύκρεων! ἐκ κυμάτων γὰρ γαλήνην ἐώρακα, καίτοι τὸ βρώμα πελάγιον· ἐσκίρησε δέ μοι καὶ ἡ φύσις, καὶ τὴν ὄρεξιν ἠρέθισε, καὶ οἶον ἀπονεκρωθεῖσκαν τοῖς τῶν βοτανῶν χυμοῖς, ἀνεζώωσεν. Ὁρᾶς οἶον τὸ προσιπεῖν καὶ τοῦ μέλλοντος παρξστοχάσασθαι, ἢ καταμαντεύσασθαι; Εἰ δέ μοι τοσοῦτον ἡ γλῶττα περὶ τὴν τοῦ ἰχθύος ἄγρην δεδύνηται, πάλιν καὶ πολλάκις τὸν αὐτὸν ἐρῶ λόγον· κἂν μὴ σὺ ἀναδύσῃ τὰ ὠμολογημένα, ἐμπεισεῖται καὶ αὐθις ταῖς σκλήναις τὸ πολυτίμητον. Εἰ δὲ χαλεπὰ τὰ καλὰ φασιν οἱ παροιμιαζόμενοι, καὶ τὰ ἠδέα δυσπόριστα, οἴσομεν τὴν τῆς τύχης ἀναβολήν. Ἀλλά μοι θάρρησον καὶ αὐτὸς τὸν δεσποτικὸν εἰπεῖν λόγον, πρὸς ὃν, ὡς πρὸς ἀρχέτυπον, τὴν σὴν ἐξεικονίζεις ψυχὴν· κἂν ἐπιτάξῃς τοῖς ἀσπαλιευταῖς βλαστῆν ἐπὶ τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, εὐρήσουσι τὸν ἰχθύν· τῆς γὰρ τοῦ πλήθους ὑπερβολῆς παραχωροῦμεν τῷ κρείττονι· σοὶ μὲν οὖν τῷ μεγάλῳ δεσπότῃ ἀντιδεξιόωσαιτο τὰ κρείττονα ὁ θεός, ἐγὼ δὲ ὑμῖν, τῇ καλλίστῃ συζυγίᾳ τῆς ἀδελφικῆς συμπνοίας, τὸν τῆς φιλίας κρατῆρα κίρνημι, ἀντιπροπίοιτε δέ μοι καὶ ὑμεῖς τὴν φιλοτήσιον κύλικα.

59. Τῷ αὐτῷ.

Καὶ τί, μετὰ κιθάραν αὐλοί, καὶ μετὰ τὴν λυδίων ἀρμονίαν ἡ φρύγιος; οὐδὲ λοπὰς κακόν ἐστι, ἀλλὰ τὸ τάγηνον ἄριστον. Καλὸν μὲν γὰρ καὶ τοῦτο τὸ δῶρον, πῶς γὰρ οὐ; φυσικὸν ἁμοῦ τε καὶ τεχνικόν, ἀλλὰ γενέσεως γνῶρισμα· γάλα γὰρ φθα-

ρείσης τῆς φύσεως ἀποτέλεσμα, ὁ δὲ ποτάμιος ὤς ὁ φίλτατος· ἐμοὶ καὶ σεβάσμιος, τῆς πρώτης ἔργον δημιουργίας, ὅτε οὐπω φθορά, οὐπω βρώσις, οὐδὲ κατάκρισις· χωρὶς τὰ Φρυγῶν καὶ Μυσῶν ὀρίσματα· ἄλλα μὲν λεόντων ὀρμήματα, ἄλλα δὲ πιθήκων μιμήματα· μὴ συγκρίνωμεν τὰ ἀσύγκριτα· τί ποιήσει χύτρα πρὸς λέβητα; αὐτὴ προσκρούσει καὶ αὐτὴ συντριβήσεται.

Μιᾶς μὲν οἱ ποταμοὶ ἄμφω πηγῆς, τῆς σῆς φημί δεξιᾶς, ἀλλ' ὁ μὲν, χρυσοῦς ἡμῖν ἐπιρρέει καὶ τῷ Πακτωλῷ ἀνάλογος πέφυκεν, ὁ δὲ, ἀργυροδίνης μὲν ἐστί, καὶ Νεῖλος ἀτεχνῶς ἀναβάσει· καθ' ὅραν ποιούμενος, ἀλλ' οὔ τι συμβλητὸς τῷ ἐτέρῳ. Οὐ γὰρ προδώσω σοι τὸν ἰχθύν, οὐχ οὕτω φανοῦμι περὶ τὸν εὐεργέτην ἀχάριστος· ἀλλὰ τῷ μὲν τυρῷ κατὰ τῶν ἄλλων τὰ πρωτεῖα χερύσομι, τῷ ἰχθύϊ δὲ καὶ κατὰ τοῦ τυροῦ· ἔστω γὰρ ὑψηλοῦ ὑψηλότερος, καὶ θαυμασίου θαυμασιώτερος· ἀλλὰ σὺ ἢ ἐμὴ πηγὴ μετὰ τῶν χρυσῶν ψηγμάτων καὶ τὰς ψάμμους ἐπίχεε, ἔστι γάρ τις καὶ τούτων χρυσίζουσα· ὅτε δὲ προσκορῆς τῶν δευτέρων μελῶν ἔσομαι, ἄλλαττε τὴν χορδὴν, τὴν σύντονον ἀντιδιδούσας τῆς ἀρμονικῆς.

60. Τῷ κριτῇ τῶν Ὀπτιμάτων.

Βραχεῖα ἢ ἐπιστολὴ, λογιωτάτη μοι ψυχῇ, καὶ βαρεῖα, διὰ ταῦτα γοῦν οὐδὲ εἰς μῆκος ἐκτέταται, ἵνα μὴ σοι φορτικώτατος δόξω ἐπεργαζόμενος τὸ ἀβούλητον· ἀπείργω γάρ σε καθίσματος, βαβκί τῆς βαρύτητος, καὶ ταῦτα δικαστὴν τοῦ Ὀπτιμάτων τυγχάνοντα θέματος, μόλις ἀρκοῦντος καὶ ταξέωτη ἐνί. Πλὴν οὕτως ἐγὼ τὸν λόγον ποιῶμαι, ὁ δὲ | με περὶ τῆς τοιαύτης φ. 203. ἀξιώων ἀξιώσεως οὐκ ἀφαιρεῖται σε καθίσματος, ὡς φησιν, ἀλλὰ μὴ καινοτομεῖν παρακαλεῖ. Εἰ μὲν οὖν αὐτὸς ἀληθεύει, εἰς τὸ ἀβαρὲς τὸ βαρὺ περιέστηκεν, εἰ δὲ ἴσως ἐγώ, εἰ μὲν δυνατὸν τὸ πᾶν ἀποτίναξον ἄχθος, εἰ δ' οὖν, ἐπελάφρισον τῷ αἰτοῦντι τὸ

βάρος, εἰ μὲν βούλει κατ' ἰσομοίρην, εἰ δ' οὖν, ἀλλ' αὐτὸς μαθηματικῶς τοῦ μερισμοῦ τὸν λόγον ποιήσεις.

61. Τῷ πατριάρχῃ Ἀντιοχείας.

Πολλὰς καὶ πολλάκις διακρουσάμενος ἀξιώσεις, θεοειδέστατε δέσποτά μου, ἀνδρῶν ἀγαθῶν καὶ αἰδεσίμων ἐμοί, περὶ οὗ μέλλω νῦν ἀξιοῦν, καὶ ἐνστάς ὡς οἶόν τε πρὸς πάντας ἀνδρικῶς καὶ γενναίως καὶ ὑπὲρ σοῦ πρὸς τοὺς ἐκείνων λόγους ἀγωνισάμενος, τέλος ἠττήθην, οὐ τῆς ἐκείνων φωνῆς, μὴ γὰρ ἂν οὕτως εἰδείην ῥητορικὴν, ἀλλὰ τοῦ κοινοπαθοῦς καὶ τοῦ φιλανθρώπου καὶ τῆς σῆς ἐπεικούς καὶ φιλοκάλου ψυχῆς· εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ἠττήθης τῶν ἐμῶν λόγων, νενίκηκάς με ὡς περ ἐκείνους ἐγώ. Ὡς περ γὰρ ἐν ταῖς πονηραῖς ἀμίλλαις ἀθλιώτερος ὁ νικήσας, οὕτως ἐν ταῖς ἀγαθοῖς ἀγωνίσμασιν, ὁ ἠττηθεὶς τοῦ κελοῦ καὶ τοῦ πρέποντος, ἐκείνος πρωτεῖον τῆς νίκης ἐκτῆσατο.

Τί ποτ' οὖν ταῦτα φημί, καὶ τίς ὁ μακρὸς τοῦ προοιμίου λόγος; Ὁ μοναχὸς Νικόλαος, ὁ ποτὲ μὲν σός, νῦν δὲ ἀλλότριος, μᾶλλον δὲ νῦν σός· μὴ γὰρ ἂν ἀλλοτριωθεῖν τῆς σῆς ποιμαντικῆς ἐπιστήμης ψυχὴ νομὴν ζητοῦσα πνευματικὴν· οὗτος γοῦν ὁ Νικόλαος τῆ σῆ βικητήρια πληγείς, οὐ γὰρ ἀεὶ τῆ σύριγγι, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ ταύτῃ χρᾶσθε ὑμεῖς πρὸς τὰ λογικὰ θρέμματα· ταύτῃ γοῦν πληγείς, ἐκέτης ἐμοὶ ἐλεεινὸς γέγονε, μᾶλλον δὲ τί μὴ τὰ πρὸ τούτου διακριθῶμαι; Ἐπεὶ γὰρ σου τοῦ ποιμένος ἐξεπεπτώκει, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ὀπόσην ὑπέστη τὴν πλάγην, ὅσην τὴν διασποράν, οὐκ ἐπ' ἀλλοτρίαις νομαῖς προεῖόν, ἀλλὰ τὰς σὰς μὲν ἐπιζητῶν, ἐλεῖν δὲ μὴ ἔχων· καὶ τό γε βαρύτερον οὐθ' ὕδατος αὐτῷ μετεδίδοσαν τινές, οὔτε πυρός· οὐ γὰρ ἂν αὐτὸς καταψηφίσαιτο ὁ μέγας τῷ ὄντι ἀρχιερέυς, τοῦτον δεῖ καὶ ταῖς τῶν ἄλλων ἠλωκέναι ψήφοις, καὶ λογίζεσθαι ἀποτρόπιον.

Πάσης οὖν ἀπογνοῦς ἐλπίδας, ἐπὶ τὴν ἐμὴν, ὡς οἴεται ἀπέ-

βλεψεν ἄγκυραν, καί με προΐσταται καὶ μεσίτην καὶ διαλλακτὴν, καὶ ὅ, τι ἂν αὐτὸς εἴπῃς τοιοῦτον πρὸς τὴν σὴν ἀγίαν ψυχὴν. Πικηκοίε γὰρ παρ' ἐνίων, ὅτι τοῖς ἄλλοις ἀνάλωτος ὢν, τοῖς ἐμοῖς λόγοις τεθήρασαι, καὶ κινῶν ἅπασιν ὢν καὶ ἀκλινῆς στάθμη καὶ ἠθῶν, καὶ λόγων, καὶ πράξεων, οὐκ οἶδ' ὅ, τι παθῶν, πρὸς τὴν ἐμὴν τῶν λόγων εὐθύτητα τὴν σὴν γινώμην παραμετρεῖς.

Εἰ μὲν οὖν ψευδῶς ἀκήκοεν, αὖρι τὸν λόγον φέροισεν, εἰ δ' ἀληθῶς, ἔπου σαυτῷ, καὶ πείσθητι τοῖς νόμοις οὓς ἐπὶ τῇ σῇ ψυχῇ τέθεικας, καὶ διάλυσον τῷ ἀδελφῷ τὸ σφοδρὸν καὶ μακρὸν ἐπιτίμιον. Λέγω δὲ ταῦτα πρὸς τὴν σὴν διάθεσιν ἀφρῶν, ἣν οὐκ ἐπεῖδεν ὀργιζομένην καταφερόμενος ὁ ἥλιος· καὶ οὐ τῇ δίκῃ μέμψιν ἐπάγω, ἀλλὰ τὸ σὸν τοῦτο ἐκπλήττομαι· εἰ δὲ κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἀδικημάτων ἡ τιμωρία, πεπλήρωται τὸ ἐπιβάλλον, καὶ ὁ τῆς ἰατρείας λόγος ἔχει τὸ ἀποχρῶν· ἐπισυνῆπται γὰρ ἡ λύσις τῆς συνεχείας, καὶ τὸ τραῦμα ἀπέξυσται, καὶ ὁ μῶλωψ ἀπείληπται. Οὐκέτι οὖν τὸ θρέμμα λυμαντικόν, οὐκέτι μεταδοτικὸν τῆς ἐκυτοῦ νόσου ἦν οὐκ ἔχει ἀποβαλῶν· καὶ γὰρ ὑγίωται ὄλωσ, καὶ νῆ τὴν ἱεράν σου ψυχὴν· προῆλθε γὰρ κάμοί, εἰ καὶ μὴ ὡς ἱερεῖ, ἀλλ' ὡς δοκιμάζειν ταῦτα εἰδότι, καὶ ἀπεγύμνωσέ μοι τὴν ἐκυτοῦ ψυχὴν, καὶ τὴν κάθαρσιν ἔδειξε. Δεινὸς δὲ εἰ καὶ τις ἄλλος, ἐγὼ ψυχὴν κατοπτεῦσαι δι' ἐναργῶν τινων συμβόλων καὶ χαρακτῆρων· ἢ γὰρ μάτην ἂν εἶην ἀνεγνωκῶς φυσιογνωμικὴν τέχνην, εἰκῆ δέ μοι καὶ ὁ χρόνος τῆς περὶ ταῦτα πείρας ἀνάλωται· ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα· καὶ τεθεωρηταί μοι ὁ ἄνθρωπος οἷός ἐστιν.

Παράδεξαι οὖν τῇ σῇ μάνδρα τὸ θρέμμα, μᾶλλον δὲ καὶ προαπάντησον, καὶ τὰς ἀγκάλας ὑφαπλώσας ὑπόδεξαι· ἐπαναστρέφει γὰρ ἀπὸ τῆς μακρᾶς ἐκείνης ἀποδημίας· ὑπόδησον οὖν αὐτῷ τοὺς πόδας ὡς τε μὴ καὶ αὖθις ἐμπαγῆναι τὴν ἄκκανθαν, καὶ δακτυλίῳ τὴν χεῖρα καταστραψον· μετάδος, εἰ δεῖ καὶ φιλήματος, τῶν σῶν φημι ποτίμων λόγων καὶ τῆς ἐκεῖθεν βλυ-

ζούσης πηγῆς· τί μὴ λέγω τὸ μείζον; ἴσον αὐτῷ καὶ τὸν μύσχον τὸν σιτευτόν, ὃν διὰ χειρὸς ἔχεις, καὶ πολλάκις τέμνων, οὐπω διήρηκας· δὸς συγγνώμην ἡμαρτηκότι, μᾶλλον δὲ ποιήσον πανήγυριν τὴν ἐπάνοδον. Καὶ ὁ μείζων ἀδελφὸς ἀκούσῃ τῆς συμφωνίας, καὶ σκυθρωπάσῃ τῇ τελετῇ, ὑπόμνησον αὐτῷ τὴν διηνεκῆ τῶν σῶν ἀγαθῶν μετουσίαν. Ἄν ὁ δεῖνα, ἢ ὁ δεῖνα, ὁ μὲν, τοῦτο, ὁ δέ, ἄλλο τι κατηγορήσῃ, καὶ αὐθις ἐκφοβήσῃ περὶ τοῦ μέλλοντος, τῷ τῆς φιλανθρωπίας λόγῳ ἀπάντησον, καὶ γενοῦ πρὸς αὐτοὺς ἀληθέστερος μᾶλλον ἢ πιθανώτερος. Καὶ μὴ μοι ἀπόσῃ τὸν ἱκέτην, μὴ δὲ καταισχύνης ὃν ἐν πολλοῖς χρόνοις καὶ διὰ πολλῶν τετίμηκας ἐπιδείξῃς· μὴ, πρὸς τῶν κοινῶν συνθηκῶν, καὶ πρὸς φιλίου θεοῦ, πρὸς ἱεσίου, πρὸς τῆς ἱερᾶς τραπέζης αὐτῆς· ἀλλ' ὀναίμην σου εἶπερ ἄλλοτε ποτε, καὶ νῦν τῶν ἡθῶν ἐκείνων τῶν ἀγαθῶν οἷς ἐξ ἀρχῆς ἐχαρακτηρίσθης, ὡς περ πόρρω σοι τοῦ θεοῦ τὴν εἰς τοὺς ἁμαρτάνοντας συγγνώμην προκαταβαλλομένου καὶ ἐτοιμάζοντος.

62. [Τῷ ἐπισκόπῳ Παρνασοῦ].

φ. 203^α. | Καὶ τίς οὕτω καλῶς, ὡς ὁ τιμιώτατος Παρνασοῦ; τίς οὕτω μεμνημένος φιλίας καὶ ἀποδιδούς χάριτας, καὶ φίλους αἰδούμενος καὶ εὐεργέτας σεβόμενος (*), καὶ πάντα τρόπον αὐτοῖς χαριζόμενος; Ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ οἶδα εἴ τίς ἐστὶν ἕτερος κατὰ τὴν σὴν ἀρετὴν, εἰ δ' ἐστὶν, ἀγαπῶν ἂν καὶ θαυμάζω τὸν ἄνδρα τοῦτον καὶ τίθεμαι μετὰ τῶν κρείττωνων. Οὐ τοίνυν ἐπαιτιῶμαί σε, εἰ μὴ πολλάκις γράφεις πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ' ὡς περ ἐκ διχαστημάτων· οἶδα γὰρ ὅτι μνημονεύεις αἰεὶ, κρεῖττον δὲ τοῦ γράφειν τὸ μνημονεύειν· εἰ δὲ καὶ προσθήσεις τοῖς γράμμασιν, ἔτι σε μᾶλλον ἀγαπήσομεν καὶ θαυμάσομεν. Τὸν αὐτὸν

(*) χειρόγρ. σεβόμενος.

δέ σοι καὶ ἡμεῖς τρόπον καὶ μνημονεύομέν σου τῆς ἀρετῆς, καὶ τοῖς οὐκ εἰδόσιν αὐτὸν ἱστοροῦμεν· ὀπηνίκα δὲ καὶ τοῖς τῆς τιμιότητός σου ἐντύχωμεν γράμμασι, τηνικαυτά σε καὶ θερμότερον περιπλεκόμεθα καὶ τὴν ἱεράν σου κατασπαζόμεθα κεφαλὴν. Ἐπεὶ δὲ καὶ γράμμα ἡμέτερον πρὸς τὸν ὑπέρτιμον ἐζήτησα; καίσαρα, γέγραπταί σοι καὶ τοῦτο καὶ τὸ τούτου ἰσότυπον, καὶ ἔσταλται καὶ ἄμφω· καὶ ἀκριβῶς ἴσθι ὅτι συμβαλεῖται σοι εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν παρρησίαν τε καὶ οἰκειώσιν. Τὸν δὲ βούτηρον μετὰ τῶν λοιπῶν δεξάμενοι, πῶς ἂν εἴπης ἀπεδεξάμεθα;

63. [Πρὸς τὸν καίσαρα τὸν Δούκαν].

Φίλος μοι ἐστὶν ὁ ἐπίσκοπος, καὶ φίλος γνησιώτατος, οὐκ οἶδα δὲ εἰ μὴ καὶ δοῦλος σός, μᾶλλον δὲ οἶδα τοῦτο καὶ πέπεισμαι, ἀφ' οὗ δὲ πολλάκις ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς τὸν κρᾶτιττον ἡμῶν ἐπαρρησιάσω αὐτοκράτορα· εἰ τοίνυν φίλος μὲν ἐμός, δοῦλος δὲ σός ὁ ἀνὴρ, μήτε εἰς κενὸν τῆς ἐμῆς φιλικῆς ἀπολαυσάτω, μήτε μᾶτην δοῦλος κεκλήσθω τῆς σῆς ὑπερφυοῦς δεσποτείας. Τίνος οὖν τυχεῖν δι' ἀμφοτέρων ἄξιος; τῆς πρὸς τὸ κράτος καὶ ὕψος παρρησίας καὶ οἰκειώσεως. Πάντως εἰ μὴ ἔγνωστο τὸ παρὰ τῆς σῆς ὑπερφυοῦς φύσεως, ἤρκει τὸ παρ' ἐμοῦ ἐγνωρίσθαι πρὸς τὸ τυχεῖν ὧν ἐσπούδασε· καὶ αὐθις, εἰ μὴ ἐγὼ φθάσας εἰς φίλον τοῦτον ὠκειωσάμην, σὺ δὲ μόνος ἀπαξ ὠμίλησας, ἀποχερῶν αὐτῷ καὶ μόνον εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ ζητουμένου· εἰ δὲ θάτερον τούτῳ ἀξιόχρεων πρὸς τὸ μὴ διαμαρτεῖν τῆς ἐφέσεως, πῶς οὐκ ἀμφοτέρα κατὰ ταῦτο συνδεδραμηκότα, τοῦ σου θρόνου τοῦτον πλησιαίτατα στήσειαν;

Ἔστι δὲ ὁ ἀνὴρ, ὧς γε ὑπείληφα, οὐ τῶν πλεῖστα μὲν λεγόντων, πλεῖστα δὲ ἐνθυμουμένων· ὁμολογεῖ δὲ καὶ δεσπότηαι χάριν, καὶ μικρῶν ἀξιούμενος, μεγάλας ἀμοιβὰς ἀποδίδωσιν, οὐ τῇ χειρὶ διδούς, ἀλλὰ τῇ γλώττῃ βοῶν· τί σοι γὰρ καὶ προσάξει

χειρῖ ἰδιώτις τῷ πλήρει, καὶ ὑπερπλήρει, οὐ διὰ πλῆθος χρημάτων, ἀλλὰ διὰ τὸ τῆς προαιρέσεως δαψιλές τε καὶ πλούσιον ;

64. Τῷ Κορίνθου .

Ὁ Κορίνθου, ὁ τὴν γλώτταν πολὺς, ὁ πλείων τὴν ἀρετὴν, ὁ φίλτατος ἐμοὶ καὶ σεβάσμιος, οὐδὲ διὰ χρόνου φοιτᾷ πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ' οὐδ' ἐπιστέλλει· ἀλλὰ τὰς Ἀθήνας μόνος ἀπολαβὼν καὶ πρὸς τὴν αὐτόθι μουσαν τὴν ἀκοὴν ἐκκρεμάσας, τὰς ἐμάς παραπλέει σειρήνας, καὶ ταῦτα ἄδισμος καὶ ἐλεύθερος ὢν· ἐγὼ δὲ οὐ τοῦτο οἴομαι, ἀλλὰ στείλας πρὸς οὐρανόν, καὶ τὴν θύνην ἐκεῖσε πετάσας, ἡμῶν τῶν χθιμαλῶν ἐπιλέλησται· νῦν δὲ καὶ τί σοι ἄλλο συμβέβηκεν, ἵνα πάντῃ ἀνεπίστροφος εἶ πρὸς ἡμᾶς ; ὁ χρυσοῦς τὴν ψυχὴν Χρυσοβαλαντίτης ; οὗτος γὰρ οὐ διὰ τῶν λόγων, ἀλλὰ διὰ τῶν τρόπων θέλγειν τὸν ὀμιλοῦντα δυνάμενος, κατέχει καὶ παριέναι οὐ συγχωρεῖ· ἐμὲ γοῦν ἀποδημῶν μικροῦ δεῖν ἐφειλύσατο τῇ τῆς ἐταιρείας σαγήνῃ ἐπισυρόμενος· καὶ οὐ πλάττων λέγω, οὐ, μὰ τὸν ἐμοὶ φίλτατον ἀδελφόν, ἀλλὰ περὶόμενος τοῦ ἀνδρὸς μαρτυρήσεις μοι τὴν ἀλήθειαν.

Τούτῳ τοίνυν τῷ ἀληθεῖ καὶ καλλίστῳ ἀνδρὶ διὰ τὴν ἐκ τοῦ τρόπου πίστιν συμβέβηκε γενέσθαι καὶ πράκτορι· διὰ ταῦτα γοῦν καὶ τῆς ἐμῆς ἐδεήθη γλώττης, καὶ τῆς σῆς δεῖται χειρὸς· ἐγὼ μὲν οὖν ὡς ὄρας ἐχαρισάμην αὐτῷ τὴν ἐπιστολήν, σύμπραξον οὖν σοὶ καὶ διαβίβασον διὰ τῆς θαλάττης ξηρὸν τὸν ἄνδρα καὶ ἄβροχον, τεμῶν τὰ ὕδατα, καὶ τὰ μὲν, φωτίζων, τὰ δέ, ἐπισκιάζων· δεῖ γὰρ ὑμῖν μὲν ἀρχιερατικὴν εἶναι τὴν συντέλειαν, ἐμὲ δὲ φιλόσοφον ὄντα, συμβολικῶς τὴν περὶ τούτου ποιῆσθαι ἀξίωσιν.

65. Τῷ κριτῇ Αἰγαίου.

Ὅπερ ἐπελαβόμην ἐνταῦθα διὰ γλώσσης εἰπεῖν σοι, τοῦτο διὰ γραφῆς ἀξιῶ. Ὁ εὐλαδέστατος μοναχὸς οὗτος καὶ καθηγούμενος τετίμηταί μοι διὰ τὴν ἐπιλάμπουσιν αὐτῷ ἀρετὴν, δι' ἣν καὶ συνήθειαν ἔσχηκα πυκνότερόν τε ἀπίεσαι εἰς τὴν μονὴν καὶ τοῖς ἐκεῖσε μοναχοῖς παραβάλλειν· ἐγὼ μὲν οὖν λόγοις πνευματικοῖς παρ' αὐτῶν βελτιοῦμαι τὰ εἰς ψυχὴν, τοῖς δέ, τὸ μοναστήριον ταῖς παρ' ἐμοῦ προστασίαις ἐν οἷς ἂν καὶ δύωμαι εἰς τὸ κρεῖττον καθίσταται. Δύναμαι δὲ τοῖς φίλοις ὑμῖν πράττουσι τὰ πολιτικὰ πράγματα καὶ τὸ ὠφελεῖν ἐντεῦθεν ἔχουσιν· ὡς περ δὴ νῦν καὶ σοι μερὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποφ. 204. δέδοται τοῦ δύνασθαι αὐτοῦς εὖ ποιήσειν.

Ὁ γὰρ Αἰγαῖος ὀλίγα τινὰ τῶν κτημάτων αὐτῶν ἐκληρώσατο, ἃ κινδυνεύει ταῖς πολλαῖς ἐπηρείαις ἀπολωλέναι, εἰ μὴ σὺ τὸν δυνατὸν τρόπον ἀντιποιήσαιο τούτων, καὶ ἐπικουρίαν τὴν ἀποχρῶσαν δούς, τὴν σύστασιν αὐτοῖς περιποιήσαιο. Πρῶτον οὖν τὸν θεμέλιον κατάθου ἡμῖν τῆς πρὸς ἡμᾶς σου χρηστῆς διαθέσεως, καὶ γενοῦ τοῖς μοναχοῖς δι' ἐμοῦ μεσίτης, καὶ σωτὴρ καὶ λιμὴν· οἱ μὲν γὰρ πρὸς με συνδεδραμήκασιν, ἐγὼ δὲ τούτους μεταβιδάζω πρὸς σέ· μὴ οὖν ψευθεῖν, μήτε τῆς πρὸς ἐκείνους ὑποσχέσεως, μήτε τῆς πρὸς σέ φιλίας καὶ πεποιθήσεως.

66. Τῷ κριτῇ τῶν Κιβυρραιωτῶν.

Μὴ παρ' ἐμοῦ τὰ περὶ σοῦ διδασκῆσθαι ἢ περιβλεπτοῦ ἐνδοξότης σου, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἀκροασαμένων ταῦτα, εἰπεῖν δὲ καὶ αὐτοπτησάντων τὸ ἀκριβές αὐτῶν ἀναμάνθανε. Καὶ καινὸν οὐδέν· εἰ φίλον ὁμολογήσας σε καὶ συγγενῆ, τὰ προσήκοντα τοῖς τοιούτοις ὀνόμασι διαπράττομαι· πλὴν ἀλλ' ἐν μέρει καὶ θαύ-

μασον τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ διάθεσιν, ὅτι οὐ πρόσκαιρός εἰμι φίλος, οὐδὲ τάχιον μεταβάλλομαι, ὡς πέρ τινες εἰώθασιν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν αἰεὶ στάθμην τῆς ἀγάπης τηρῶ ἀμειτάθετόν τε καὶ ἀπαρέγκλιτον, ὡς αὐτὰ δεικνύει τὰ πράγματα.

Σὺ δέ, εἰ μὲν βούλει, ὁμολογεῖ μοι τὰς χάριτας, εἰ δ' οὐν, εὖ πράττε, καὶ ἔντεινι καὶ κατευοδοῦ· ἐμοὶ δὲ ἀπόχρη εἰς ἀντίδοσιν σπουδῆς, ἢ τοῦ φιλτάτου Μιχαὴλ εὐημερία καὶ εὐδοκίμησις· μεταθεθῆς δὲ μὴ ἀπογνῶς τὴν εἰς τὴν Πόλιν εἰσέλευσιν, ταχὺ γάρ σοι, εὖ ἴσθι, καὶ τοῦτο γενήσεται. Τὸ γοῦν παρὸν καὶ τοῖς Κιβυρραϊώταις δεῖξον τὴν σὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν περὶ τὰς δίκας εὐθύτητα.

Ὁ δὲ παρὼν οὗτος νοτάριος εἰσελθὼν ἐν τῇ Πόλει, ἐκυτῶ μὲν ἴσως οὐκ εὖ ἐβουλεύσατο, κῆρυξ δὲ τῶν σῶν ἀρετῶν ἐγένετο, κῆρυξ οὐκ ἐν τχιμίοις φθεγγόμενος, οὐδ' ἐν στενωποῖς, ἀλλὰ πληθούσης ἀγορᾶς καὶ ἐν μέσοις δῆμοις καὶ πλήθει μεγαλοφώνως τὰς σὰς εὐφημῶν πράξεις. Θερρούντως οὖν αὔθις ἐξήλθε πρὸς σέ, ὃν καὶ λιπῶν οὐκ ἀφῆκε· τεθάρρηκε δὲ τοῖς τε ἄλλοις καὶ τῇ ἐμῇ πρὸς σέ ἰσχύϊ· φίλος μὲν γάρ σου εἰμί, ἀλλ' ἴσως αἰδεσιμώτερος καὶ πολλὰς ἔχων τοῦ κρατεῖν ἀφορμάς, ὅπερ δὴ καὶ αὐτὸς μετὰ πάντων ὁμολογεῖς. Εὐμενέστερον οὖν τὸν ἄνδρα ὑποδέξαι καὶ οἰκειότερον πρὸς αὐτὸν διατέθεισο, καὶ ἀφορμάς αὐτῷ μετρίων κερδῶν ἐπινόησον, ἅμα τε αὐτῷ ἀποδιδούς εὐφημιῶν ὀφλήματα, καὶ ἐμοὶ φιλίας οὕτω πρὸς σέ πολλῆς καὶ ὁμολογίας καὶ χάριτας.

Τὸ δὲ ἀποσταλὲν βορδῶνιον μέχρι χρώματος καὶ ὀνόματος· πρὸς σέ οὖν ἢ ἀποστροφή τούτου, καὶ σὺ αὐτοῦ ἄρξεις, καὶ οὐδὲν σοι πλέον προστίθημι.

67. Τῷ αὐτῷ.

Ὁ θαυμασιώτατος οὗτος Ἰωάννης κόσμος σοί ἐστι καὶ συνὼν καὶ ἀπὼν, καὶ νῆ τὴν τριπόθητόν σου κεφαλὴν· λέγω δὲ ταῦτα οὐ συστήσαι τοῦτον πρὸς σέ βουλόμενος, ἀλλὰ τὸ ἀληθές εἰπεῖν. Ὅτι μὲν γὰρ καὶ αὐτὸς συνετώτατος ἄνθρωπος εἶ, καὶ πρὸς πᾶσαν πράξιν ἐπιτηδειότατός τε καὶ προσφυστάτος, καὶ αὐτὸς οἶδα, καὶ τοὺς ἄλλους διδάσκω ὅσοι τυγχάνουσιν ἀγνοοῦντες· πλὴν οὐ τοσοῦτος καὶ τοιοῦτος· εἶ ὅποσον καὶ οἶον αὐτὸς σε κηρύττει μετ' εὐφραδοῦς γλώττης καὶ πεπαρησιασμένης. Ἀλλὰ σὺ μὲν ὄναιο τῆς γλώττης αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ τῆς σῆς δικθέσεως ὄναιτο· οὐκ οἶδα δέ, εἰ ὡς περ τὰ σὰ μεγαλύνειν οἶδεν, οὕτω δὴ καὶ τὰ ἐμὰ ὑψηλολογήσει πρὸς σέ διηγούμενος, ἵν' εἰ μὴ τι ἄλλο, τοῦτό με γνώσῃ φίλον ἀληθινόν, οὐ μεταπίπτοντα τοῖς καιροῖς, οὐδὲ πρὸς τὰς φιλίας ὧν ὠμολόγησα φίλων μεταβαλλόμενον. Ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἂν αὐτοῦ δεηθῆην ἵνα τι τῶν ἔξω προσθήσει, ἀλλ' ὅπως ἂν τὰ πεφυκότα διακριθῶσιν σοι· καὶ πλέον οὐδὲν ἐρῶ, ἵνα μὴ σοι ἀλαζῶν καὶ μεγαλήγορος φανείην.

Τὸ δὲ βορδώνιον, εὐχρουν μὲν ἄλλως, εἴποις δ' ἂν αὐτὸς ἴσως καὶ τρυφερόν, τῷ δ' ἐμῷ μεγέθει ἀσύμμετρον· τοῦτο τοίνυν εἰ μὲν βούλει, αὐτὸς ἔχε, εἰ δὲ μὴ, ἐτέρῳ παρέχε δῶρον· ἐμοὶ δὲ εἴτε βορδὸνα ἀποστεῖλαι θελήσεις, εἴτε μουλάριον, οὐ γὰρ διαφέρωμαι, ὅτε τὴν ἐπιλογὴν ποιεῖς καὶ τὴν σύγκρισιν, ἀναλογίζου καὶ τὸ τοῦ ἐμοῦ σώματος μέγεθος· οὕτως γὰρ ἂν καὶ ἡ ἀποστολὴ κατὰ λόγους γενήσεται.

68. Τῷ πατριάρχῃ τῷ Λειχοῦδῃ.

Τῷ ἀγίῳ καὶ σεβασμίῳ δεσπότῃ μου ὁ εὐνοικώτατός σου οἰκέτης καὶ δούλος οὐκ ἀνάξιος, ἀλλ' ἄξιος τῆς σῆς ἀγιότητος,

πέπομφα ἄρτον μὲν ὡς γονίμῳ καὶ καρποφόρῳ ψυχῇ, οἴνου δὲ μεγαιρικά τρία, ὡς εὐθαλεῖ ἀμπέλῳ καὶ νοητῷ βότρουι, καὶ τῆς Τριάδος θεραπευτῆ, καὶ ὑπώρας ὡς μυστικῷ παραδείσῳ καὶ εὐθαλεῖ, τῷ ἀπείρῳ καὶ ὑπερμεγέθει τὴν ἀρετὴν, ἐλάχιστα καὶ βραχύτατα· διατί; οὐχ ὅτι πένης ἐγὼ τὴν χεῖρα, ἀλλ' ὅτι πτωχὸς σὺ τῷ πνεύματι τὸν διὰ σέ πτωχεύσαντα ζηλῶν καὶ μιμούμενος. Ὁ δὲ οἶνος, εἴη μὲν ἄν σοι ἀπὸ τῆς ζωηρῶτου ἀμπέλου, καὶ γένοιτό σοι τὸ πύμα εἰς ἡδονὴν καρδίας καὶ πνεύματος.

Κάνταυθα δέ σοι πατρίδα τὸν Κουζηνᾶν ἐπιγράφεται, αἰδέσιμον δέ μοι τοῦτο τὸ ὄνομα, νῆ τὴν ἰσράν σου καὶ θείαν κεφαλήν, ἢ πάλαι τὸ τῆς Ἑδέμ· εἴτε οὖν ἐκεῖθεν, ὡς ἐκεῖθεν αὐτοῦ ἐμφορήθητι, εἴτε μὴ ἐκεῖθεν, ἀλλ' ὅτι ἔδοξε.

Σὺ δέ μοι τὸ ἐμὸν ἄγαλμα καὶ καλλώπισμα, εἴης κάνταυθά φ. 204'. τε τῶν κρειπτόνων μεταδιδούς], κάκεισε τῶν ὑψηλοτέρων μεταλαμβάνων, καὶ ἡμῶν αἰεὶ διαμνημονεύοις, ἐν δὲ ταῖς εὐχαῖς σου καὶ μάλιστα.

69. Τῷ βασιλεῖ [Ἰσαακίῳ] τῷ Κομνηνῷ
ἐν ταξειδίῳ ὄντι.

[Σ]ὺ με οὐκ ἔα, δέσποτα, εὐθυμεῖν καὶ σκιρτᾶν ἐπὶ τοσοῦτοις καὶ τοιοῦτοις στρατηγήμασί τε καὶ κατορθώμασι· σύ μου καὶ τὴν γλῶτταν ἐπέχεις καὶ τὴν φωνὴν οὐ συγχωρεῖς τοσοῦτον ὑπερηχῆσαι ὅποσον βεβούλημαι. Ὅταν μὲν γὰρ πρὸς τὰς σὰς οἰκονομίαις ἀπίδω καὶ στρατηγίαις, ὅπως τε πρὸ τοῦ πολέμου ἐμηχανήσω καὶ ὅσα ἐν τῷ πολέμῳ πεποίηκας, ὅπως τε τοὺς στρατηγικούς νόμους ἐφύλαξας πάντας, καὶ τακτικάς εὐβουλίας ἐμπράκτους ἀπέδειξας, ἐν τοῖς καταλλήλοις καιροῖς τὰς εἰσβολὰς τῆς μάχης ταμιευόμενος, καὶ μεγαλοψυχῶν ἐν τοῖς φαινομένοις δεινοῖς, καὶ πρὸς τοὺς θερμότερους τῶν λόγων μὴ παροξυνό-

μενος, μήτε βραχύ τι παρακινούμενος, ὅπως τε εἰς γῆν κειμένην τὴν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν ἀνέστησας, καὶ τὸ ἀρχαῖον αὐτῇ ἐπανέσωσας κάλλος καὶ μέγεθος, καὶ τοῦ τελευταίου ταύτην ὀνειδούς ἀπήλλαξας, ὑφ' οὗ μικροῦ δεῖν ἔχγετο ὑποβρύχιος καὶ ἀπώλετο· ὅτε ταῦτα πάντα τῷ λογισμῷ περιλάβω καὶ τὴν ἐσχάτην ταύτην βοήθειαν ἀνελίξω τοῖς ἐνθυμήμασιν, ἐνθους ὑφ' ἡδονῆς γίνομαι, καὶ βούλομαι πολλάκις χορεύειν καὶ τοῖς γινόμενοις ἐπισκιρτᾶν, καὶ τᾶλλα ποιεῖν ὅποσα ψυχῇ θυμηδίας ἀθρόον ἐμπλησθεῖσα διακράττειν εἴθε, καὶ θυμηδίας, πάσας τὰς ἀπ' αἰῶνος νικώσης ἀρετάς τε καὶ χάριτας.

Ὅταν δὲ ἐπὶ λογισμῶν λάβω τὴν ἡρωϊκὴν σου καὶ θεῖαν ψυχὴν, τὴν ὄντως μεγαλεπήβολόν τε καὶ βραθυνομένην, τὴν ἰσχυράν τε καὶ ἀκατάσειστον, ὅπως ἐπὶ τοσοῦτοις καὶ ἀνυπερβλήτοις καλοῖς ἄτρεπτος καὶ ἀμετακίνητος ἔμεινεν, ὡς περ μηδενὸς καινοῦ γεγονότος, καὶ οὔτε ἐπήρθη ταῖς νίκαις, οὔτε ἐμεγαληγόρησε τὸ στρατήγημα, οὔτε ἐν ταῖς πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολαῖς ἐκόμπασας τὴν τε σύνταξιν τοῦ στρατοῦ, καὶ τὴν φυγὴν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τὴν τῶν βροθάρων ἀναίρεσιν, τηνικῶτα ἐκπλητόμενός σου τὸ ἐδραῖον τῆς γνώμης καὶ τῆς ψυχῆς τὸ εὐέδραστον, τοῦ σκιρτᾶν καὶ πανηγυρίζειν ἐπιλαθόμενος, ὅλος τοῦ περὶ σὲ θάμβους καὶ τῆς ἐκπλήξεως γίνομαι, καὶ σὲ τὸν πάντων ἀνθρώπων καὶ βασιλικῶν πραγμάτων αὐτοκράτορα, καὶ στρατηγὸν γενναῖον καὶ σύμβουλον οἷος οὐκ ἄλλος, καὶ πύργον ἀρραγῆ, καὶ ὀχύρωμα κραταῖον, καὶ τεῖχος ἄσειστον ἠγῆμαι.

Καὶ θαυμάζω μὲν σε ἐφ' οἷς ἀγωνιζόμενος κατορθοῖς, καὶ ταῖς ἐκ τῶν λόγων εὐφημίαις καταγεραίρω, καὶ ἀκηράτου στέμματος καὶ θεῖας ἀξιῶ ἀναρρήσεως· Ἐπὶ δὲ τῷ ἀκατασείστῳ τοῦ φρονήματος καὶ τῷ ἀτρέπτῳ τοῦ λογισμοῦ, καὶ τῷ κρείττω φείνεσθαι καὶ τροπαίου καὶ νίκης καὶ τῆς ἀπὸ τῶν κατορθουμένων εὐκλείας, ὑπερεκπέπληγμα, καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον εἶναι φιλαλήθως καὶ θαρρούντως σε ἀποφάσκειναι.

Καὶ σὺ μὲν ᾧ μέγα Ρωμαίων ὄφελος, νῦν πρώτως οἶμι νενικηκέναι, ὅτε προσβαλόντα τὸν βάρβαρον πᾶσι μέρεσι τοῦ στρατεύματος ἀπώσω καὶ ἀπεκρούσω, καὶ φυγάδα εἰργάσω τὸν τέως ἀήττητον δόξαντα, οὐδεμίαν ὑπενεγκόντα σὴν οὔτε στρατηγίαν, οὔτε φωνήν, ἀλλ' ὡσανεὶ λέοντα βρυχησάμενον, ἧ ποδῶν εἶχεν ἀποδράντα καὶ διασπαρέντα ἐν ταῖς λόχμαῖς ἢ ἐν τοῖς ἔλεσιν· ἐγὼ δέ σοι πολλὰς νίκας ἐπιψηφίζομαι, καὶ ὅποσας ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἀβάσκανον ἔχων ψυχὴν ἀριθμῆσαι δύναται.

Πρώτη γὰρ νίκη κατεσπεράνωσαι, ὅτε πάντας ἡμᾶς νενίκηκας τοὺς μικροψύχους, ἢ φιλοψύχους, καὶ τὸν ὑπὲρ πάντων ἀράμενος κίνδυνον τῆς Πόλεως ἐξεδήμησας· δευτέραν αὖθις νίκην κατώρθωσας κρείττω τῆς προτέρας παρὰ πολὺ, κατὰ τῆς τοῦ στρατοπέδου πλεονεξίας ἄρας τὰ νικητήρια, καὶ πείσας ἄπαντας εὐσεβεῖν, καὶ τοῖς ἰδίοις ἔψωνίοις ἀρκεῖσθαι, ἀλλὰ μὴ τοὺς γεωργοῦντας πένητας ἀδικεῖν· τρίτην ἐπὶ ταύταις νίκην ἤρω, εἰς μίαν γνώμην τὸ στρατόπεδον συναρμόσας, καὶ πᾶσαν ἔριν καὶ μικροψυχίαν ἀπὸ παντὸς ἀφελών, καὶ τῶν λουιδόρων γαμμυκτίων ὑπεριδῶν καὶ τῶν διχθαλλόντων καταφρονήσας, καὶ τῶν καταπτοοῦντων τὴν σὴν ψυχὴν καταγελάσας, καὶ ταῦτα ἐν μέσοις ξίρσειν ἐστηκῶς ἐπὶ ταῖς αἰχμαῖς αὐταῖς, ἐπὶ τῶν τοξοτῶν καὶ ὀπλιτῶν· τετάρτην αὖθις ἀριθμῆι νίκην, ὅπως πρὸ τοῦ πολέμου κατηγωνίσω τὸ βάρβαρον, ὡς κατεσοφίσω, ὡς κατεστρατήγησας, ὡς διεῖλες τοὺς ἐναντίους, καὶ τοὺς μὲν, ὀκνείωσω, τοὺς δέ, ἀπώσω.

Καὶ ἵνα μὴ προσκορῆς γένωμαι, εἴ τις ἐπὶ τούτοις καταστέφειν καὶ εὐρημεῖν βούλοιο, ποίων οὐκ ἀξιώσει βραβείων, ποίων οὐχ ὑπερβαλεῖται αὐτοκράτορας, ἐν πολέμοις ὀνομαστός; Ἀλλ' αὐτός, ἡ ἄπληστος τῶν κελῶν ψυχὴ καὶ ἀκόρεστος, ὡς περ μηδὲν τι κατώρθωκῶς, ἀλλὰ νῦν πρώτως τῆς στρατηγίας ἀρξάμενος, ἐπὶ μεῖζω νίκην καὶ τελεώτερα παραγέγονας τρόπαια. Ἀλλὰ τίς σὺ θυμᾶσαι σου τὴν περίοδον, τῆς ὁδοῦ τὸν κύκλον,

τὸ στρατηγικὸν βλέμμα, τὴν ἐν στενοῖς δίοδον ὡς ἐβιάσας πλατύνων καὶ κρατύνων τὸ στράτευμα, ὡς ἐκαρτέρησας; τίς οὐκ ἐκπλαγεῖ σου τοὺς ἄθλους, τὰς ἀγρυπνίας, τὰς ἐν μέσῳ φροντίδας, τὴν δαπάνην τῆς ψυχῆς, τὸ ἄτρεπτον τοῦ φρονήματος;

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἄθροον ἐφάνησαν οἱ πολέμιοι, καὶ τὴν βρεῖξιν ἐκείνην ἠλάλαξαν ὑλακὴν, οὐκ ἐπτόθης πρὸς τὴν φωνήν, ἀλλ' ἀντεμβαλὼν αὐτοῖς τὴν σιωπὴν καὶ τὴν τοῦ στρατεύματος ἡσυχίαν, κρείττων ἐφάνης σιγῶν, ἢ ὑλακτοῦντες οἱ βάρβαροι· καὶ πυργώσαντές σοι κύκλω τὸ στράτευμα προσβολόντες καὶ ὠθοῦντες, ἀντωθοῦντο μᾶλλον ἢ διερρήγνυον. Τὴν δὲ τῆς νυκτὸς φυγὴν, τὴν δὲ τῶν βαρβάρων βοήν, ὡς ταῖς ἐναντίαις διεκρούσω φ. 205. τὰ ἐναντία; τὸ δὲ ἀπτόητον τῆς ψυχῆς τίς μὴ θαυμάσειεν;

Ἐγὼ γ' οὖν, θειότατε βασιλεῦ, στρατηγίας καὶ νίκης τῶν πάλαι βασιλέων ἀναγινώσκων, τὸν μὲν, ὅτι συμβουλήν μόνην ἀρίστην εἰσήνεγκεν ὄρω στεφανούμενον, τὸν δέ, ὅτι κινδυνεύειν μόνον προείλετο, καὶ ἄλλον ὅτι τῶν ἐναντίων τὸ πλῆθος κατέτεμε, καὶ αὐθις ἕτερον, ὅτι προσβολόντων τῶν πολεμίων, ἀκλόνητος ἔμεινε· τὸν δὲ Μακεδόνα μόνον ἐξαίρουσιν, ὅτι τῶν πολεμίων τοὺς μὲν, ἀνῆρει, τοὺς δέ, φυγάδας ἐδείκνυ, τῶν δέ, τοῦ χόρακος ἐγίνετο ἐγκρατής· ἅπερ δὴ μόνῳ μετ' ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα τῷ σῶ κράτει συνεληλύθασιν.

Ἄλλὰ σὺ ὁ πρὸς πάντα ἄθελκτος καὶ ἀκίνητος, καὶ μόνος τῶν πάντων κρείττων καὶ θυμηδίας καὶ ἠδονῆς, οὐδὲ κατελέπτυνας ἡμῖν τὴν διήγησιν, οὐδὲ ἐφ' οἷς κατώρθωκας ἐσεμνύων, ὃ πάντων ἐπέκεινα καὶ σωμαίων καὶ ψυχῶν, καὶ ἠθῶν καὶ λογισμῶν, καὶ βασιλέων καὶ στρατηγῶν, καὶ ἵνα τολμήσας εἶπω, καὶ φύσεων ἀσωμάτων! Εἶτα δὴ πυνθάνη μου, πῶς τὸ στρατήγημα ἔδοξεν; συντόμως ἀποκρινουμαί σοι, ὡς τοῦ δευτέρου κόσμου ποίησις, ἢ τοῦ παλαιοῦ πρὸς τὸ καινότερον μεταποίησις· οὕτως γὰρ μοι ἔδοξεν, ὡς μὴ δὲ εἰπεῖν δύνασθαι. Εἰ δέ με εἶδες; ὅτε μοι πρῶτα ἢ περὶ τὴν νίκην φήμη τὴν ἀκοὴν διεβόμβησε,

τότε ἂν ἔγνων ὅπως τὴν στρατηγίαν ἐλογισάμην· ὑψώσῃς γὰρ εὐθὺς τὰς χεῖρας, ἤλικον ἐκρότησα! μικροῦ δεῖν καὶ ἐχόρευσα· εἶτα δὴ ἐμμανῶς ἀναστὰς περιέθεον τὴν οἰκίαν βοῶν μέγα καὶ διαρρηγνύμενος· καὶ ὡς εἶχον ἀπαρκοκεύως ἐφιππασάμενος, πρὸς τὴν βασιλίδαν τε γίνομαι, καὶ τῆς χαρμονῆς αὐτῇ ἐκοινωνήσα· εἶτα δὴ καὶ τοῖς πλήθεσιν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς γεγωνῶς, τὴν στρατηγίαν ἐξήγγελλον, ἅμα τε καὶ τὴν σὴν γνώμην τούτοις ἐξακριβοῦμενος, καὶ ἀπολογίαν ταύτην ποιοῦμενος τοῦ μὴ γεγραφῆναι σε πρὸς αὐτούς· οἱ δέ, πρῶτον τὰ μὲν ἐσκυθρώπασαν, εἶτα δὴ μαθόντες σου τὸ ἀκόμπαστον, ἀντὶ τοῦ σκυθρωπάζειν ἐξεθαμβήθησαν. Ἔστω γὰρ εἰδυῖα ἡ βασιλεία σου, ὅτι καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐκχέουσιν ἐπὶ σέ σύμπαντες, καὶ τῆς σῆς ἐρώσει ψυχῆς, οὐ λογικῆ φύσις μόνον, ἀλλὰ καὶ λίθειος, καὶ σιδήρειος.

Ἄρ' ἐθέλχθης τοῖς ἐμοῖς λόγοις ὁ μόνος ἐν τοῖς θελγήτροις ἀπτόητος, ἢ καὶ τούτων καταπεφρόνηκας; ἔδει γοῦν σε πρὸς πᾶν αἰσθητικὸν κάλλος ἐνοστατικῶς ἔχοντα, πρὸς τὰς ἐμὰς καταθελχθῆναι λειότητάς τε καὶ χάριτας· καὶ τίς ἐμοῦ τοῦ πάντων μακαριστότερος, ὅτι μου τοῖς λόγοις θέλγεται βασιλεὺς ὁ πᾶσιν ἡδονὴν ἀτιμάσας, καὶ πρὸς πᾶν θέλγητρον στερρότατος δόξας καὶ ἀδελμάντινος; Τὸ μὲν οὖν σὸν κράτος εἰ θέλγοιτο τοῖς ἐμοῖς λόγοις, καινὸν ὡς ἀληθῶς καὶ παράδοξον, ἐμοὶ δὲ τὰ σὰ γράμματα οὐκ εἰς ἡδονὴν μόνον καὶ χαρὰν ἀρκεῖ, ἀλλ' εἰς ὑστεροφημίαν καὶ δόξαν καὶ εὐκλειαν, καὶ καλλωπίσεται μου τὸ γένος ἐπὶ ταῖς ταιαύταις βασιλείαις ἐπιστολαῖς, ἐμοὶ δὲ ἀθάνατος ἡ δόξα γενήσεται· ἀντὶ δὲ τῶν πρὸς ἐμέ σου γραμμάτων γράψαιτο τὸ σὸν ὄνομα θεὸς ἐν ταῖς τῶν ζώντων βίβλοις καὶ ταῖς ἀποστόλοις συναριθμήσειεν.

70. Τοῖς ἐν τῷ ταξειδίῳ νοταρίοις
τοῦ αὐτοῦ βασιλέως.

Τῷ κορυφαίῳ καὶ τῷ χορῷ, ἣν δὲ βούλησθε τῷ μυσταγωγῷ καὶ τοῖς μύσταις· καὶ ἕνα μηδεὶς βασκῆνῃ, ἔστω μοι τέως ἀρρητος ὁ ἱεροφάντης καὶ μόναις ταῖς ὑπονοίαις ἐγκείμενος. Ἀλλὰ τί πρὸς ἀλλήλους ἐβλέψατε; τί δὲ ἕκαστος ὑμῶν τὸν δαδούχον ἐνεθυμήθη ἢ ὑπενόησεν;

Ἡμῖν γοῦν ἡ ἐπιστολὴ οὐκ ἄνωθεν καταπραγεῖσα, οὐδ' ἀτεχνῶς βροντῶσα ὡς πέρ τις κρείττων φωνή, ἀλλὰ κάτωθεν ἀναδοθεῖσα τοῖς ὑψηλοῖς καὶ μετεώροις ὑμῖν· ὡς περ γὰρ ὄραν δοκῶ, ἢ ὕρος ὑμᾶς ἀναβαίνοντας ἢ λόφον ὑπερπηδῶντας καὶ ὑπερνεφεῖς γινομένους, ἢ εἰς τὸ βῆθος τοῦ ἀέρος ἐμπίπτοντας· πόσον γοῦν ἠχήσω, καὶ ταῦτα ἀπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς ταύτης κοιλάδος πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀκρόρειαν; Ὡ τοίνυν μακάριοι ὑμεῖς, καὶ αὐθις· ἀλλ' ὦ μακάριοι, καὶ τρίτον τοῦτο, πῆ δῆτά μοι μακάριοι, ἀνίστε καὶ μετεωρίζεσθε, πᾶν μὲν ἀναβαίνοντες νέφος, πᾶσαν δὲ ὑπερβαλλόμενοι σκοπιάν; στήτε μέχρι τίνος· τὰ γὰρ ἐπέκεινα τούτων, Σκυθικὸν μὲν οὐκέτι κρύος, ἢ πέλαγος πεπηγός, ἢ πηλὸς αἰδνής, ταῦτα δὴ τὰ τῶν καταγεωμετρούντων τὴν ἡπειρον, ἀλλὰ στοιχεῖον ἀπλοῦν, καὶ αἰθέρ, καὶ σῶμα κύκλω φερόμενον, καὶ πᾶν εἶ τι ἀπόρρητον καὶ θεσπέσιον.

Ἀλλ' ὦ τῆς ἀθρόας ὑμῶν μεταστάσεως· ὀρῶ γὰρ αὐθις ὑμᾶς καταβαίνοντας, οὐχ ὡς περ ὁ Ἰξίων, ἢ πρὸ ἐκείνου ὁ Τάνταλος, καὶ πρὸ τούτων Ἡφαιστος ῥιπτούμενος ἀπὸ βηλοῦ θεσπεσίῳ, ἀλλ' ἐν τάξει προΐόντας καὶ ἐν μέτροις προΐδων· ἀλλὰ πῆ χωρεῖτε; στήτέ μοι· μέχρι τίνος ἡ ἀβάθοδος; ἐς μυχοῦς γῆς, ἐς δίνας θαλάττης, ἐς ποταμῶν κύλους οὐκέτι οὐδὲ θεατούς; Ἀλλ' αὐθις ἀθρόον ὡς οἱ Γίγχντες ἀναφύεσθε, καὶ πάλιν ἐφ' ὑψηλοῦ καὶ μετάρσιον.

Ἄλλὰ τίς ποτε ὁ προπετόμενος ὑμῶν ἀετός, οὗ ἑλαφρά μὲν αἰ πτέρυγες, καὶ ταῦτα χρυσόπαστοι, οἱ δὲ πόδες φοινικοβαφεῖς τε καὶ στίλβοντες, καὶ τὸ μὲν στήθος στρεπτός κοσμεῖ λιθοκόλλητος, χρυσῆ δὲ στεφάνη τὴν κεφαλὴν περιθεῖ; ὁ δέ, καὶ ἔστραπται πρὸς ὑμᾶς ξενήεντι τῷ βλέμματι, καὶ τι καὶ ἦθος ταῖς ὀφρύσιν ἐπιδεικνύει; Ξυνήμι γοῦν αὐτῷ καὶ σιωπόντων ὑμῶν, ὡς ἄρα ὁ μέγας ἐν βασιλευσίν ἐστιν, ὃν εἴ τις καὶ μάκαρα, καὶ ἥρωα, καὶ ὄλβιον, καὶ μοιρηγενῆ, καὶ εἴ τι ἄλλο καλέσειε, τῶν ἐνθυμημάτων κατευστοχήσειεν.

Ἐπὶ τούτῳ ὑμεῖς θαρσύνετε εὐπετῶς καὶ τὴν ἄνοδον, καὶ τὴν φ. 205'. κἀθοδον, καὶ μετὰ τούτου συμπροϊούσιν οὐδὲν ἀπαντήσῃ δεινόν, ἀλλὰ θάλασσα μὲν διαιρεθήσεται, ὑποχωρήσει δὲ ποταμός, καὶ ὕδατα, τὰ μὲν, πρῶτα βλύσουσι, τὰ δέ, τὴν πικρίαν μεταβάλλει· ὑμεῖς δὲ οἱ νέοι Ἰσραηλιῖται, ὁ περιούσιος λαός, μηδεὶς μῆτε Ἰωνῆς εἴη, μῆτε Ἰαμβρῆς, μὴ δὲ Ἄχαρ ὁ τοῦ Χαρθῆ, ἀλλὰ Χάλεφ ὁ τοῦ Ἰεφανῆ· ὡς ἔγωγε δέδοικα τοὺς πλείους ὑμῶν περὶ τὴν χρυσῆν γλῶτταν καὶ τὰ τοῦ κρείττονος ἀναθήματα. Πέσοι δὲ ὑμῶν μηδεὶς ἐν τοῖς ὄρεσιν, ἀλλὰ σὺν τῷ θεῷ στρατηγῷ καὶ βασιλεῖ Ἰησοῦ πρὸς τὴν τῆς ἐπαγγελίας εἰσέλθοιτε γῆν, οἱ μὲν γεγηρακότες, οἱ δ' ἄρτι νεάζοντες.

Εἰ δὲ καὶ τὴν χεῖρα τοῦ γεγραφότου ἐγνώκατε, οὗτος ὑμᾶς προσφωνεῖ τε καὶ κατασπάζεται.

71. Τῷ Καίσαρι.

Αἴθε γενοίμην ἔλαφος, Καῖσαρ, ἀλλόμενος ἐν λόχμυσι, ἐν ὄρεσιν, αἴθε λέων ἢ πάρδαλις ἐν Χοιροβάχοις ἄττων ἢ καὶ βρυχώμενος, ἔνθα αἰ σαὶ θῆραι καὶ ταῦτα δὴ τὰ λαμπρὰ κυνηγεία· ἠδέως ἂν ἐδεξάμην σου τὴν πληγὴν, ἠδέως ὑπέδυν τὸν σίδηρον, ἀλλ' οὐδ' ἂν ἔτρωσας ἴσω. Προσεληλύθειν γὰρ ἂν

σοι καὶ προσυπήνητησα, καὶ τὴν δέσφην προέτεινα, καὶ ἐθήρασα
 ἄν, ἢ ἐθηράθην σου.

Ἄλλὰ μὴ πάντα βούλου θηρᾶν, γίνου δὲ καὶ αὐτὸς τοῦ
 λόγου θήραμα· εἴτε γὰρ λέων εἴ ἀνυπόστατος τὴν ὀρμὴν, χά-
 λασον τῷ λόγῳ τὸ βλοσυρόν τε καὶ ἐπισκύνιον· εἴτε πάρδαλις
 οὐξύροπος τὴν φορὰν, στήθι τοῦ δρόμου καὶ τῷ τοῦ λόγου λει-
 μῶνι προσναπαύθητι. Βάλλομεν καὶ ἡμεῖς τοὺς θηροφόνους
 ὑμᾶς, οὐ διὰ τῶν πλευρῶν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀκοῶν, γοητεύοντες
 ὑμῶν τὰ ὦτα, καὶ οἶον καταφαρμάττοντες ἀρρήτοις ἐπάσμασι·
 σὺ δὲ καὶ ἤδη τέτρωσαι παρ' ἐμοῦ, καὶ ἀνέφεται ἡ πληγὴ,
 ὡς τε ῥᾶστα δι' αὐτῆς τὸν ἐμὸν λόγον εἰς τὴν σὴν διολισθαίνειν
 ψυχὴν.

72. Τῷ αὐτῷ.

Σύγχαίρῃ μοι, μέγιστε καῖσαρ, μᾶλλον δὲ χαῖρε προηγουμέ-
 νως, Ψελλὸς γάρ σοι γεγένηται ἕτερος, ἐμοὶ τῷ πρωτοτύπῳ
 ἀνθάμιλλος· οὕτω γάρ με πείθουσι λέγειν αἰ περὶ τὴν λεχῶ,
 ψευδόμεναι μὲν ἴσως, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐμὸν φθεγγόμεναι βούλημα.
 Ἄρ' οὖν ἐκαρτέρησα καὶ αὐτίκα ἰδεῖν τὸ βρεφύλλιον; οὐ, μὰ
 τὴν ἱεράν σου κεφαλὴν· ἀλλὰ καὶ συνηγκαλισάμην καὶ κατε-
 φίλησα, καὶ τὰ χεῖλη μικροῦ δεῖν καθημάτωσα, ὡς περ ἐκ (*)
 πολέμου ἀριστέα περιπτυξάμενος πεφοινιγμένον τῷ αἵματι.

Ἔδει με γὰρ φιλοσοφίαν ἐπαγγελλόμενον μὴ δ' αὐτὸ τοῦτο
 εἰδέναι, τί νηδύς, τί τόκος, τί παιδίον νεογιλόν, ἀλλὰ μόνης
 τῆς χρυσῆς σειρᾶς ἐξηρτῆσθαι τοῦ οὐρανοῦ.

Ἄλλ' ἐγὼ πρὸς μὲν τὰς μαθήσεις ἀρρενωπότερον ἴσως διά-
 κειμαι, πρὸς δὲ τὴν φύσιν θηλὺς εἰμι· ὡς γοῦν ἤρξατό μοι
 ὠδίνειν τὸ θυγατρίδιον, καὶ μέ τις ἐξέπληξεν, εἰπὼν ὡς δρι-

(*) χειρὸς. ἐκ ἐκ.

μεῖκι ὠδίνες πρὸς τὸν τόκον ἐπείγουσι, μικροῦ δεῖν αὐτίκα ἐξέθανον· περιείλιττον γοῦν τὸν κοιτωνίσκον ἐν ᾧ ὠδίνουσα ἔτυχε, καὶ τῶν ἐκεῖνης ἐξεκρεμαννύμην φωνῶν· ὁμοῦ δὲ τὸ βρέφος τῆς μητρικῆς νηδύος ἐξέθορε, κἀγὼ ἐπιλελήσμην τῶν ὀδυνῶν· οὐ γὰρ Σκύθης εἰμι τὴν ψυχὴν, οὐδ' ἀπὸ δρυός, ἢ πέτρας γεγέννημαι, ἀλλὰ φύσεώς εἰμι τῆς ἀπαλῆς βλάστημα, καὶ τοῖς φυσικοῖς πάθεσι μαλθακίζομαι.

Σὺ δὲ ὁ τοιοῦτος, ὁ ἐμβριθῆς τὴν ψυχὴν, ὁ τὸν νοῦν σταθιρὸς, ὡς δ' ἐγὼ τινος τῶν περὶ σέ ἤκουσα, ὅτι καὶ πῆς ὀλοφύρσεις ἐκπέπτωκας δυστοκούσης τῆς νύμφης σου. Ἄλλ' ἐγὼ ἤλγησα μὲν περιπαθῶς, οὐκ ἐδάκρυσα δέ· φιλοσοφώτερος οὖν εἰμι σοῦ τοσοῦτον ὅσον μὴ ἀποθλίψαι δάκρυον, στενωθείσης μοι τῆς ψυχῆς.

Ἄλλὰ τούτων μὲν ἄλλοι, σὺ δὲ σκέψαισι πῶς ἂν τὸ ἀποτοῦδε δυσὶν ἀρκέσεις Ψελλοῖς. Γράμμα δὲ περὶ τούτου καὶ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα πέπομφα· εἰ μὲν οὖν περισσόν, μὴ δοθείη, εἰ δ' οὖν, γενέσθω κατὰ τὴν σὴν διάταξιν.

73. Τῷ κριτῇ Χαρσινοῦ.

Ἐτι ἀρρωστῶν, περίβλεπτε κύριέ μου, τὴν σὴν ἐδεξάμην γραφὴν· μετὰ γὰρ τὸ ἀπαλλαγῆναι τῆς συνήθους ἀλγηδόνος, ἐτέροις περιπέπτωκα ἀρρωστήμασιν, ὧν δὴ κατ' ὀλίγον ὑπορρεόντων, τὸ τῆς ἀνορεξίας μοι καὶ ἀπεψίας ἐναπομεμένηκε σύμπτωμα.

Τρεῖς γοῦν καὶ μόλις ἀρκῶν ἀφότου σὺ τῶν ὧδε ἀπῆλθες, τῷ βασιλεῖ προσωμίλησα εἰς τὸ παλάτιον ἀπελθὼν· ἀλλὰ νῦν τοῦ χειμῶνος καταλαβόντος, θερμότερος γέγονα, καὶ πρὸς τὴν πέψιν ἐτοιμότερος, καὶ πυκνότερον βαδίζειν ἐκείσε βεβούλευμαι· κἀν τύχῃ δεξιῶν τῶν πραγμάτων, καὶ εὐμενοῦς τοῖς βασιλικῆς ἀκοῆς τσαῦτα ἐρῶ περὶ σοῦ, ὅσα οὐδ' ἂν αὐτὸς εἰπεῖν ἐπεχειρεῖς.

Πλὴν ἴσθι ὡς συνεκεφαλαιώθη τὸ πᾶν τῆς τοῦ βασιλέως δυνάμεως, ὡς αὐτὸς ἔγνωκε, εἰς τὸν πρόεδρον καὶ πρωτοβεστιάριον· αὐτὸς γοῦν ἐστὶν ὁ πάντα δυνάμενος, καὶ τοὺς ὑπὲρ πάντων λόγους προσφέρων τῷ βασιλεῖ. Καγὼ οὖν εἶτι δυνήσομαι περὶ σοῦ, δι' αὐτοῦ τοῦτο δυνήσομαι. Ὅθεν μηδένα τῶν ἀπάντων ἀξίου, βλαβήσῃ γὰρ ἐντεῦθεν μᾶλλον ἢ ὠφελήσῃ· ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν σύνθεε δουλικωτάτην γραφήν· ἐγὼ δὲ ταύτην ἐπιδοῦς, καὶ ἀφορμὴν εὐρηκώς, ἐρῶ πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ σοῦ ὅποσα δεδύνημαι· ἐμοὶ γὰρ τοῦτό ἐστι χρέος πρὸς σέ συγγενικόν, μὴ φεῖδεσθαι πρὸς τοὺς δυναμένους τῶν ὑπὲρ σοῦ ῥημάτων· τὸ δέ γε τῆς σπουδῆς ἀποτέλεσμα κεῖται ἐπὶ τῷ θεῷ.

Ἴσθι δὲ καὶ τοῦτο ὡς νῦν πρῶτα γράμματα ἐδεξάμην παρὰ σοῦ, ἀξίωσιν δὲ παρὰ τοῦ ὀσηπητίου σου ἢ ἀποστολὴν οὐδ' ἠντινοῦν· ἀλλ' οὐδὲ περὶ ὧν ἔγραψας εἰς βασιλέα οἶδα, οὐδὲ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ ἀποκομιστῆς τῶν γραμμάτων παρεγένετο, ἢ ἐθεάθη μοι· ἐγὼ μὲν οὖν καὶ χωρὶς τῆς τοιαύτης περιόδου, τὸ ἐμὸν ὑπὲρ σοῦ ποιήσω, πλὴν ἔδει καὶ ταῦτα προσεῖναι.

74. [Τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ Δούκῃ?]

Ἢ τῆ νοητῆ ἀμπέλω, τῷ μεγάλῳ δεσπότη μου, βότρυας ἀπέ- φ. 206.
στειλα δύο, γλεύκουσ ἐτι μεστούς· καὶ γένοιό μοι μὴ ἄμπελος μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀναδενδράς εἰς ὕψος ἡρμένη, καὶ βρύων μὲν ἄνθεσι, βρύων δὲ κάλλεσι, βρύων δὲ χάρισιν.

75. Ἀνεπίγραφος.

Πολλὰ δύνασθαι φίλιν πεπίστευκα, καὶ μάλιστα εἰ τύχοι ἐν φρονίμοις καὶ δραστηρίοις ριζωθεῖσα ψυχᾷς, ὅποια δὴ καὶ ἡ σὴ πέφυκε συνετωτάτη καὶ ἐν ἀπόροις εὐπορωτάτη· προοιμιάζομαι δὲ ταῦτα ἀξιώσιν σοι· μέλλων προτεῖναι περὶ τοῦ πα-

ρόντος Βασιλείου· ὅς δὲ εὐγενέστατος ὢν ἀνθρώπων καὶ συνετώτατος, προσθήσω δὲ καὶ ἀνδρείοτατος, οὐκ ἀρκοῦσαν ἔχει τὴν χορηγίαν τῶν ἀναγκαιῶν· εἰ δὲ καὶ ἀρκοῦσαν, ἀλλὰ μόλις καὶ πόνῳ συντόνῳ καὶ καμᾶτῳ πολλῷ.

Ἄλλ' ἐπιπεφορτίσται αὐτῷ συγγομῆ, ἣν ἀχθηφορεῖν μὴ δυνάμενος, μικροῦ δεῖν ἄφωνος εἰς γῆν καταπέπτωκεν· ἡ μὲν οὖν ἀξιώσεις, ἐπελαφρῦναι αὐτῷ τὸ ἄχθος τοῦ φορτίου· εἰδῶς δὲ ὅσα μέλλεις ἐρεῖν εὐλογα πρὸς τὴν τῆς ἀξιώσεως παραίτησιν, τοῦτό σοι μόνον προστίθημι, ὅτι πρὸς τὴν σὴν πλατεῖαν φρόνησιν, ἄπορον οὐδέν, οὐδὲ ἀδύνατον· πλατυνεῖς δὲ αὐτὸν ἔτι καὶ τῷ μέτρῳ τῆς φιλίας ἡμῶν. Κἂν οὕτω ποιήσης, εὐτύχησεν ἐν ἀτυχίαις ὁ Μελισσηνός, δεσπότης τυχῶν νικᾶν εἰδότης τὴν τῆς τύχης δυσχέρειαν.

76. Ἀνεπίγραφος.

Οὐδὲν ὡς ἔοικε κατὰ τὸν παρόντα χρόνον τοῦ ἀναισχυντεῖν ἰσχυρότερον· οἱ γὰρ τῆς Ἀλέξ ἐπίσκοποι οὔτε ἡμῶν φεῖδονται, οὔτε σοῦ, οὔτε τοῦ δικαίου, οὔτε τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ σπουδάζουσι τοὺς Λυσοκρανίτας ἐξοικίσαι τοῦ ἰδίου χωρίου. Καὶ διωκόμενοι γάρ, καὶ τυπτόμενοι, καὶ καταδικαζόμενοι, οὐ παύονται τοῦ ἐγκαλεῖν.

Ὅμως καὶ αὐθις ἐκρίθη παρὰ τοῦ δικαιοτάτου βασιλέως ἡμῶν, καὶ ἐκράτησε τὸ δόξαν ἐμοὶ καὶ ἀποφανθέν. Εἰ μὲν οὖν στέρξουσι τὴν καταδίκην κἂν νῦν οἱ Λυσοκρανῖται, ἔσται τὰ κεκριμένα κύρια, εἰ δ' οὖν, αὐθις φλυαρείτωσαν. Τῆς δὲ σῆς ἐστὶ καὶ φρονήσεως καὶ δυνάμεως καταναγκᾶσαι τούτους στοιχῆσαι τῷ δικαίῳ καὶ ἄκοντας.

77. Ἀνεπίγραφος.

Διὰ σέ τὸν ἐκ μέσης ἡμᾶς ἀγαπῶντα ψυχῆς καὶ ἑτέραν ἄλλοτρίαν κτῆσιν προσεκτησάμεθα· τίνα ταύτην; τὴν ἐν τῷ Ὀλύμπῳ λάβραν τῶν Μεγάλων Κελλίων· ἐπεκτησάμεθα δὲ ἀκηκοότες, ὡς ἐλευθέρα ἐστὶν ἢ ἀπὸ τῶν κτηματικῶν (sic) αὐτῆς πρόσδοδος.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀνεπηρέαστόν ἐστι τὸ ταύτης γεώργιον, καὶ ἤ τε ἄμπελο; τῆ μονῆ τὸν βότρυν καρποφορεῖ, ἤ τε αὐλαξ τὸν στάχυν τοῖς μοναχοῖς ἀναδίδωσιν, ἀλλ' οὐκ εἰς διάρπαγμα κεῖται τῶν ταύτην ἀρπάζειν βεβουλημένων, διὰ ταῦτα προθύμως ἡμεῖς προσηκάμεθα τὴν βραχεῖν καὶ ἀνεπηρέαστον τῶν κτημάτων συνεισφοράν.

Ἔστι γὰρ παρὰ τῆ λάβρα βασιλικὸν ἔγγραφον, πᾶσαν ποινηρὰν κατὰ τῆς μονῆς ἀναστέλλον ὑπόνοιαν· ἀλλ' ὁ οἰκοδεσπότης ᾧ ἂν ἐγγχειρίσῃ τὴν τοῦ οἰκέτου ἐπίσκεψιν, οὐ τὸν περιοχοδομημένον μόνον, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ ὑπαίθρα ἀνατίθῃσιν, ἢ μᾶλλον οὐ τούτων, ἀλλὰ κάκεινων ἐμπιστεύει τὴν φυλακὴν.

Τοιοῦτόν τι καὶ γὼ ποιεῖν νῦν βεβούλημαι, καὶ σοι πάντα τὰ ἐμὰ ἀνατίθῃμι, τὰ Καθάρὰ, τὸ Μηδίμιον, τὰ Κελλία, ὀνόματα, μὰ τὴν ἱεράν σου ψυχὴν, μεγάλα καὶ πολυθρόλλητα, ἐπιζήμια δὲ μᾶλλον ἢ ἐπικερδῆ, καὶ τότε κύκλωσε κατασφαλιζομένων ἡμῶν ταῦτα καὶ ἀθιγῆ ποιούντων πάσαις χερσίν.

Ἐγὼ γ' οὖν, εἰ μὴ σε αὐτόθι ἔχοιμι δικαστὴν, ἀποταξαίμην ἂν πᾶσιν αὐτοῖς· ὁπότε γὰρ σοῦ αὐτὰ περιέποντος, οὐδὲν παρ' οὐδενὸς αὐτῶν κομιζοίμεθα, ποία ἐλπίς ἐκεῖθεν τι προσλήψεσθαι, ἑτέρου ταῦτα διαμοχλεύοντος;

78. Ἀνεπίγραφος.

Τίσι καὶ πόσοις δόροις ἐδεξιώσω τὸν Λίξικα, πηλίκην δὲ καὶ διάθεσιν πρὸς αὐτὸν ἐνεδείξω, νῆ τὴν ἄρρητον καλλονήν, οὐ

τάς ἐμάς μόνον ἀκοάς τῶν σῶν ἐγκωμίων ἐνέπλησεν, ἀλλά δι' ἐμοῦ τάς τῶν ἀπάντων, καί τάς τοῦ βασιλέως αὐτοῦ. Ἐγὼ γάρ ἤδεν σε καί πρὸ τούτου καλόν, τηλικούτον δὲ νῦν ἀκριβῶς ἔγνωκα· ἀξιῶ δέ σε δικαίαν ἀξίωσιν.

Εἰ μὲν σὺ τοιοῦτος καλός, ὁ δὲ κριτὴς ἐλάττων, ἢ τοῦ δικαστικοῦ ἀνάξιος πράγματος καὶ ὀνόματος, μηδὲν περὶ κούτου, πρὸς τὰς βασιλικὰς ἀκοάς μήτε γράψης νῦν, μήτε εἴπης εἰσελθόν· εἰ δὲ καλὸς καὶ σοφός, καὶ δίκαιος, ποιήσον ἀμρότερα· ἐμὲ δὲ οὕτως ἐδούλωσας, καὶ οὕτως ὑποχείριον ἔσχεις, ὡς ἤδιστ' ἂν καὶ παρασταίην σοι καὶ λούσαιμι, καὶ ἄλλο τι τῶν ἐν ὑπηρεσίαις ποιήσαιμι. Δώη σοι Κύριος τὸν τῆς φιλίας μισθόν, καὶ ἀγαπήσαι ὡς αὐτὸς ἠγάπησας τὸν κριτὴν.

79. Ἀνεπίγραφος.

Περὶ πολλῶν καὶ ἄλλων ἠξίωσα τὴν ὑπερτιμὸν σου ψυχὴν, ἀλλ' οὐχ οὕτως ἐκεῖνων μοι μέλει, ὡς τῆς ἱερᾶς τοῦ μητροπολίτου Κυζίκου ψυχῆς. Ἔστι γάρ ὁ ἀνὴρ, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς εἰκάσαις ἰδὼν, πλήρης μὲν θείας ἀπλότητος, καὶ οἶος ὁ Ξηροχωραφίτης ἐκεῖνος, ὃν μάλιστα τῶν ἄλλων πεφίληκα, μεστὸς δὲ συνέσεως καὶ τῆς ἀρχιερεῖ πρεπούσης τάξεώς τε καὶ καταστάσεως, καὶ διὰ ταῦτα ἀγαπώμενος ἐμοὶ καὶ τιμώμενος.

Εἰ μὲν οὖν ἐμὲ ἀποχωρῶντα οἶσι πρὸς ἀρετῆς κατανόησιν, μηδέν τι πλέον ἐξετάσεις περὶ τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' ἐμοὶ λέγοντι πίστευσον, καὶ ὡς ἔστι φίλος θεῶ· εἰ δ' οὖν, αὐτὸς δοκίμασον, καὶ εὐρήσεις ὡς οὐ διημαρτημένος ἐγὼ τῆς περὶ τοῦτον κρίσεως.

Τὸ δ' ἐπὶ τούτοις ἐστίν, οὐ τιμᾶσαι μόνον τὸν ἄνδρα, ἀλλὰ καὶ ὠρελῆσαι τὸν δυνατὸν τρόπον. Ἦν μὲν γάρ καὶ πάλαι ἡ θρυλλουμένη αὕτη μητρόπολις ἐκλελειμμένος, ἔνι οὕτως εἶπω, ὑπὸ τῆς ἀνωμαλίας τῶν χρόνων ἐρείπιον· κατασεισάντος δὲ οὕτω πέρυσι τοῦ θεοῦ, τὸ πᾶν αὕτη τοῦ τρυγίου τῆς τοῦ θεοῦ

ὄργης ὑπεδέξατο· δεῖται οὖν συχνῆς χειρὸς διορθουμένης αὐτήν. Ἀλλ' ἡμεῖς οὐκ ἀξιοῦμεν προσθεῖναι τι ταύτῃ, ἀλλὰ μὴ ἀφελεῖν τι τῶν αὐτοῦ.

Δεῖ μὲν γάρ καὶ τῶν δημοσίων θησαυρῶν φροντίζειν σέ, δεῖ δὲ μᾶλλον τοῦ τιμαλφεστάτου ἱθσαυροῦ τῆς ψυχῆς, καὶ πρὸ φ. 203'. τρυφῆς, τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν θείων ναῶν. Εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ μὴ ἀκουσάτω τοῦ λόγου τὸ δημόσιον ταμειῶν, μὴ πάντα τοῖς ἐκείνου θησαυροῖς, πρόσθε· τι καὶ τοῖς ἄνω σηκοῖς, καὶ ἀπάρξαιό γε ταύτης τῆς ἀρετῆς ἀπὸ τῆςδε τῆς μητροπόλεως, ἧς ὁ κάλλιστος οὗτος ἀνὴρ καθέστηκε πρόεδρος.

80. Τῷ Εὐχαίτων.

Προσαγορεύω σε τὴν ἱεράν κεφαλὴν, ἱερά τῷ ὄντι καὶ θεία μοι ψυχὴ· εἰ γὰρ μὴ καὶ ἐμοὶ προσήκει ἡ τοιαύτη προσφώνησις, ἀλλὰ σοὶ μάλιστα τὸν τοῦ θεοῦ λόγον βροντήσαντι καὶ θείας λαμπρότητος καὶ τοὺς ἐγγύς καὶ τοὺς πόρρω πληρώσαντι· προσαγορεύω οὖν σε οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, καὶ περιπίσσομαι ψυχικώτερόν τε καὶ νοερώτερον.

Εἶτα δὴ σοὶ καὶ αὐτὰ καταγγέλλω τὰ γεγονότα· οὐκ οἶδ' ἀλλὰ εἴτε ἡμεῖς, εἴτε οἱ καθ' ἡμῶν παραπλοάουσι τοῦ καιροῦ· διττὴ γὰρ ἡ τῆς λέξεως ἔμφρασις· κατὰ δὲ τὴν προβεβλημένην ἔνοιαν οἱ ἐκ τῶν Εὐχαίτων τούτου παραπολεαλύκασι, πλὴν οὐ τοσοῦτον ὅσον ἐβούλοντο· λύκοι γὰρ τυγχάνοντες γεγονόσιν. Ἐλύττησαν μὲν γὰρ καὶ τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐπὶ τὰς σάρκας ἐξέχεον, ἀλλ' οὐδὲν ἦττον τῶν περὶ τὸν Δανιὴλ λεόντων πεπόνθασιν· ἐγὼ δέ σοι εἰ βούλει ὁ Ἀμβρακίου, οὐκ αἰθέριος, ἀλλ' ὡς εἶωθα ἀπεχαλίνωσα τούτοις τὰ στόματα, ὡς τε θαυμάζειν καὶ τὸν βασιλέα, εἰ οὕτως ὀξὺ βοήσαντες καὶ πόρρωθεν βρυχησάμενοι, ταχὺ τῆς θηριωδίας ἔληξαν.

Ἀλλ' οὐ τοῦτό σοι μόνον διυπηρέτηκα, δέσποτά μου ὡς ἀλη-

Ὡς τιμιώτατε, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ κρατοῦντος δόξαν μετεποίησά σοι, καὶ ἀντὶ τοῦ πειθεσθαι τοῖς κατηγοροῖς, καὶ κατηγορεῖν ἀναγκάζεσθαι, εὐφημίας ἀρῆκε περὶ σοῦ ῥήματα μεστά. Τὴν δέ γε ἐπιστολὴν σου, τὴν καλὴν ὁμοῦ καὶ σοφὴν, πολλάκις διεξελήλυθε, καὶ πρὸς τοὺς ἀρχαίους λόγους συνέκρινε· καὶ γὰρ σοὶ τὸ ὑπερέχον ἐμνηστευσάμην.

Οὕτω μὲν οὖν σοὶ ἐκ περιτροπῆς τῶν δυσχερῶν, τὰ ἐναντίᾳ περιελήλυθε· βούλομαι δὲ κατ' εὐθειᾶν σοὶ ταῦτα φέρεσθαι, καὶ μὴ ὡς περ ἐκ μηχανῆς. Κάνταῦθα μὲν οὐδέν σοι περὶ τούτου γέγραπται, οὐδὲ διηρημένευται σοὶ τὸ καθ' ὃν τινα τρόπον· ἦν δὲ κομιουσί σοι οἱ τῆς πολιτείας ἐπιστολὴν· ἐπηγγειλάμην γὰρ αὐτοῖς δοῦναι πολλάκις αἰτησάμενοις· ἐρμηνεύσει σοὶ τὰς αἰτίας τῆς κρείττονος διοικήσεως.

Διατὶ γὰρ ὁ κορυφιώτατος σὺ τῆς ἱερᾶς συνόδου, καὶ ὁ πᾶσιν ἀπαράμιλλος, οὐ τοῖς καθ' ἡμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀδοκίμοις κατὰ τὸν ἄνω βίον ἀνδράσι, μῶμόν τινα καὶ μέχρις αὐτῆς προσδέξαιο ὑπολήψεως, ὀπηνίκα πρὸς τὸν ἐν προφορᾷ λόγον, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν ἐνδιάθετον ἢ ἐφροσύνην κρίσις δοκιμάζει τὰ πράγματα, καὶ οὐχ ὅτι ἡμῖν πράττεται, ἀλλ' ὅτι καθ' ἡμῶν λέγεται; Ἄλλὰ σοὶ κατ' ἐξαίρετον ὁ θεϊότατος ἡμῶν βασιλεὺς τὸ ἰδιαίτατον ἐκείνου ἀφείλετο.

Ἄλλ' ἐξελαθόμην παρενεχθεὶς ὑπὸ τῆς τοῦ λόγου ῥύμης, πῶς ὁ κριτής; ἄρ' οἷον εὐχόμεθά τε καὶ ὑπειλήφαμεν; πότερον, σώζει τοὺς χαρακτῆρας τῆς ἡμετέρας παιδεύσεως; ἔχει τινὰ τὸ ἦθος αὐτοῦ πρὸς τὸ ἡμέτερον μίμησιν, ἢ τοὺς δοθέντας ὅρους ἐκδέβηκεν; Εἰ μὲν οὖν ἔχει, τίμησον· εἰ δ' οὖν, μάστιξον· εἰ δὲ φρεῖδη τοῦ σώματος, γένειο τούτῳ ἀνθ' ἡμῶν, καὶ ἐντύπωσον αὐτοῦ τῆ ψυχῆ, τὴν σὴν καλλίστην ἰδέαν καὶ τοῦ ἦθους, καὶ τῆς γνώμης, καὶ τῆς ἀπλότητος, καὶ δεξαίμην αὐτὸν ἀπὸ σοῦ μάλιστα μεμορφωμένον, ἢ τοὺς ἐμοὺς χαρακτῆρας φυλάττοντα.

81. Τῷ βασιλεῖ [Ἰσαακίῳ] τῷ Κομνηνῷ
 ὅτε κατὰ τῶν βαρβάρων ἐξήλθε.

Βασιλεῦ, εἰς τὸν αἰῶνα ζῆθι· ἀλλ' ὁ μὲν Δανιὴλ τοσοῦτον εἰρήκει οὐκ ἀγαθῶ διαλεγόμενος βασιλεῖ· ἐγὼ δὲ ἐπιγεῖω θεῶ, ἵνα καὶ τοῦτο θαρρούντως εἴποιμι, διὰ γράμματος ὁμιλῶν, καὶ τᾶλλα προστίθῃμι· βασιλεῦ ἐπισικέστατε, πράτατε, φιλανθρωπότατε, ζῆθι καὶ εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα μέχρι πολλοῦ, καὶ εἰς τὸν μέλλοντα αἰωνίως τὴν ἐν θεῷ κεκρυμμένην ζωὴν· τοῦτο γὰρ ἐμοὶ περὶ σοῦ καὶ εὐχὴ, καὶ ἐλπίς, τὸ μὲν, εἰς σωτηρίαν πολλῶν καὶ ἀνάπαυσιν, τὸ δέ, εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν ἐνταυθᾶ σου πράξεων καὶ διηνεκῆ ἀγαλλίασιν. Ἐγὼ δὲ τῆς μὲν ἀποκληρωθησομένης σοι ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι ζωῆς μακρὰν ἴσως ἔσομαι, μὴ τὸν ὁμοίόν σοι βίον ζηλώσας, μὴ δ' ἐφικόμενός σου τῶν ἀρετῶν.

Ἐνταῦθα δὲ διατί σου ἀφίσταμαι; λέγω δὲ οὐχ ἵνα ἐγὼ μεταναστεύσω ὥσπερ στρουθίον εἰς τὰς σὰς οὐρανομήκεις περιωπὰς, ἀλλ' ἵν' αὐτὸς ἐπανέλθῃς, καὶ συγκατέλθῃς ἡμῖν, καὶ τὴν μεθ' ἡμῶν ἀγαπήσῃς ζωὴν· οὕτω γὰρ καὶ θεὸς ἐξ οὐρανοῦ καταβεβηκώς τὴν Παλαιστίνην κατώκησεν· οὐ χειρῶν δὲ ἢ μητρόπολις αὕτη τῶν πόλεων τῆς παλαιᾶς Ἰερουσαλήμ, ἣν ἐτίμησας, ἐν ἣ τετίμησαι, ἣν βασιλῖδα τῷ μεγέθει πεποίηκας, ἐν ἣ βεθασίλευκας. Ὡς περ γὰρ σὺ ὁ θειότατος βασιλεὺς, καὶ αὐτῶν τῶν φιλτάτων καταφρονήσας, καὶ συγγενικῆς ἀπάσης ἀναγκαιότητος, τὸν ὑπὲρ τῆς τῶν ὄλων σωτηρίας προεἶλου κίνδυνον, οὕτω δὴ καὶ αὐτῆ σοῦ προκινδυνεύειν αἰρεῖται· μᾶλλον δὲ τοῦ ἐρastoῦ ταύτης νῦν μᾶλλον ἐρᾷ σφοδρότερον, ἢ τὸ πρότερον, καὶ σὲ τῆς προθυμίας ἐκθειάζει, καὶ ὡς στεφανίτην ἤδη ἀνακηρύττει.

Ὁ γὰρ ἐχρῆν ποιῆσαι, πεποίηκας βασιλεῦ· καὶ τὸ περαιτέρω

προβαίνειν οὐκ ἀσφαλές, οὐ γὰρ δεξιὸν τὸ τοῦ δεξιοῦ δεξιώ-
τερον. Τὸ μὲν μέχρι τούτου, θάρσους ἐστὶ καὶ ἀσφαλοῦς προ-
μηθείας, τὸ δ' ἐπὶ πλεόν, φοβοῦμαι μὴ τις εἴπη θρασύτητος.
Ἐγὼ δὲ οὐχ ὡς περ τοῖς ποσὶν ἀστράτευτος, οὕτω δὴ καὶ τῇ
κεφαλῇ· καὶ εἰ ἐβουλόμην μακρηγορεῖν, πολλοὺς ἂν ὑπανέγνω-
σαι νόμους στρατηγικοὺς διδάσκοντας, πότε καὶ μέχρι τίνος,

ψ. 207. καὶ ὅπως χρεῶν στρατεύειν τὸν αὐτοκράτορα.

Ἔδει θροηθῆναι τὸν βάρβαρον, τεθρόηται· ἔδει θαρρῆσαι τὸ
ὑποχείριον, τεθάρρηκε· τοῦ δὲ καὶ ἀπολαίμαθῆναι τὸ ἀντίπαλον
ἔθνος, οὕτω καιρός. Μὴ τοίνυν προεξαναστῆς τοῦ καιροῦ, μὴ
ποτέ σοι ἄλλο τι ἀπαντήσῃ τῶν ἀνεπίστων. Γράφω δὲ πεπαρ-
ρησιασμένως πρὸς ἐννομώτατον βασιλέα, ὃν οὐ πεφύβημαι· λέγω
τεθαρρηκῶς, ἀλλ' οὐ μᾶλλον κολακευτικῶς.

Ἦ μὲν οὖν αὐτόθι θεὸς ἄγχι πρὸς τὸ βέλτιον· τὰ δὲ ἐν-
ταῦθα εἰρηνικώτερα μᾶλλον καὶ ὁμαλότερα, ἢ τὸ πρότερον.
Οὕτως ἡμᾶς ἐξεπκίδευσας· οὕτω τὸ ἔππειον κατήρτυσας θρά-
σος· τοσοῦτον δύναται βασιλεὺς τὴν βασιλικὴν ἡνιοχεῖν εἰδώς.
Ἀλλ' ἐπίβηθι καὶ πάλιν ἡμῶν· μᾶλλον γὰρ ἡδόμεθα ἡνιοχοῦντά
σε ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἡμῶν φέροντες, ἢ ἀποβεδρηκότῃ σε θεώ-
μενοι τοῦ ὕψους.

82. Πρὸς τὸν Διογένην ὅτε ἐτυφλώθη.

Ἄπορῶ παντάπασι, γεννιαιότατε καὶ θαυμασιώτατε ἄνθρωπε,
πότερον ὡς δυστυχεστάτῳ σε ἄνθρωπον ἀποκλαύσομαι, ἢ ὡς
εὐκλεέστατον θαυμάσομαι μάρτυρα. Ὅταν μὲν γὰρ ἀποβλέψω
εἰς τὰ ἐπενεχθέντα σοι λυπηρὰ, ἀριθμὸν καὶ δύναμιν ὑπερβαί-
νοντα, μετὰ τῶν ἀτυχεστάτων συναριθμῶ· ὅταν δὲ τὴν γνώμην
σου ἐνθυμηθῶ τὴν ἀντίτιον καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ προθυ-
μίαν, μετὰ τῶν μαρτύρων συγκαταλέγω· εἰ δὲ καὶ μετὰ τὰς

μυρίας κακώσεις, ἔτι μείνης μεγαλοψυχῶν καὶ εὐχαριστῶν τῷ θεῷ, ὑπὲρ τὴν τάξιν σὲ τίθημι τὴν μαρτυρικὴν.

Οὐ γὰρ οἶδα εἴ τις ἕτερος ἄνθρωπος τοσοῦτων ἐπειράθη κακῶν, καὶ ταῦτα ἐπὶ πᾶσιν ἀνάιτιος. Τοῦτο δὲ γινώθι παρ' ἐμοῦ, θειότατε ἄνθρωπε, ὅτι πάντα τὰ ἐν τῷ βίῳ γινόμενα τῆς θείας προνοίας καὶ οικονομίας ἐξήρτηνται, καὶ οὐδὲν ἀλόγιστον, οὐδὲ ἀπρονόητον, ἀλλὰ πάντα ἐποπτεύει ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμός, καὶ ἀντὶ τῶν ἐνταῦθα ἐπιπόνων καὶ δυσχερῶν, μεγάλας ἀντιδόσεις τοῖς ὑπομείνασι τιμειέεται.

Οἶδα μὲν γὰρ ὅτι δριμύ τὸ στερηθῆναι φωτός, καὶ ταῦτα ἐπιπόνως οὕτως καὶ ἐπὶ πολλαῖς προηγησαμέναις κακώσεσιν, ἀλλ' αὖθις ἐπίσταμαι, ὅτι μέγα τὸ ἀπολαῦσαι τοῦ θεοῦ φωτός, ὅπερ ἤδη προητοιμάσθη σοι καὶ ὅσον οὐπω χορηγηθήσεται τῇ καρδίᾳ σου· ἀνάψει γὰρ ὁ θεὸς ἐν τῇ ψυχῇ σου ἀκήρατον φῶς, καὶ κατακλῦψει σε ἡμέρα σωτήριος, καὶ καταυγάσει σε ἄδυτος ἥλιος, καὶ μισήσεις μὲν τοῦτο τὸ ἡλιακὸν πῦρ, ἀγαπήσεις δὲ τὸ νοητὸν ἐκεῖνο καὶ ἀπόρητον φῶς.

Δὸς αἶνον τῷ θεῷ, ὅτι ἄνθρωπον ὄντα σε, ἄγγελον εἰργάσατο, καὶ ὀμμάτων στερηθέντος σε τοῦ κρείττονος φωτός κατηξίωσε, καὶ ἔταξε μετὰ τῶν γενναίων αὐτοῦ ἀθλητῶν, καὶ τὸ ἐπίκληρον ἀφελόμενός σε διάδημα, οὐρανοπλόκῳ στεφάνῳ σὲ κατεκόσμησεν.

Ἐνθυμήθητι τὸ μέλλον κριτήριον τοῦ θεοῦ, ὅτι οἱ μὲν τὰ πολλὰ εὐτυχήσαντες ἐνταῦθα, ἢ παντελῶς τῆς ἐκεῖθεν δόξης ἀπελαθήσονται, ἢ τιμῆς βραχεῖς ἀξιοθήσονται· σὺ δὲ ἐν δεξιᾷ σταθῆσθαι τοῦ δικαστοῦ λαμπρός, λαμπρῶς ἐστεφανωμένος μαρτυρικῶς διαδήματι, ἀνεωγμένοις τοῖς ὀφθαλμοῖς τὰ θεῶν κατοπεύων μυστήρια καὶ θεάματα. Καταφιλήσουσί σου τὰ πονήσαντα ὄμματα μάρτυρες, κατασπᾶσονται ἄγγελοι, θαρρούντως ἐρῶ καὶ θεὸς αὐτός.

Τὴν τοσαύτην χαρὰν ἐνθυμούμενος, ἐπάναγε σεαυτὸν ἐπὶ τὸ

εὐθυμότερον, καὶ εὐφρύνου ἐν τοῖς παθήμασί σου κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον· ἄνθρωπος μὲν γὰρ εἰς πρόσωπον, θεὸς δὲ εἰς καρδίαν ὁρῶν μερίδα τινὰ θεῖαν ἐν τῇ ψυχῇ σου διέγνωνε, καὶ ἵνα μὴ συμπινηθῇ ταῖς σωματικαῖς ἀκάνθαις, τὸ μὲν σῶμα βραχὺ διέφθειρε, τὸ δὲ ἀγαθὸν σπέρμα διεφύλαξεν ἀοράτως ἀοράτοις δυνάμεσιν.

Ἐπὶ πᾶσι καὶ πρὸ πάντων ὁμνουμί σοι Θεὸν ὃν ἡ ἀληθὴς πρεσβεύει λόγος, ὅτι ἀθῶος ἢ τοῦ βασιλέως ψυχὴ τοῦ σοῦ πειρασμοῦ, καὶ πάντη τοῦ γεγονότος ἀναίτιος· ὅτε δὲ ἔδοξε κατορθῶσαι τὸ μηδεμίαν προσγενέσθαι σοι κάκωσιν, τότε σοι τὸ πειρατῆριον προσεγένετο· ἤλγησεν ἀκούσας τὴν ψυχὴν, ἐστέναξε μέγα, ἐθρήνησεν, ἐκόψατο περιπαθῶς, κατήνεγκε δακρῶν κρουνοὺς, κῦζατο πολλάκις ἀποθανεῖν, κῦζατο χανεῖν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν· μὴ ἀπιστήσης μοι γράφοντι, οὐ ψευδῆς ὁ λόγος, οὐδὲ πρὸς χάριν, ἀλλ' ἀληθὴς καὶ φωτὸς τηλαυγέστερος· οὐπω παραμεμύθηται, ἀλλ' αὐτὴν ἀπολέγεται τὴν ζωὴν. Ἐχεις καὶ τεῦτο ἱκανὸν παραμύθιον, ἔχεις ὃν ἐφιλείς δεσπότην, ἣ καὶ υἱὸν εἴποιμι γνησιώτατον ἅμα καὶ φίλτατον, ἔχεις τὸν παραμυθησόμενον, τὸν ὑπὲρ σοῦ κλαύσαντα, τὸν ἀναπαύσαντα, τὸν ἀγκχλισόμενον, τὸν τιμήσαντα.

Ἐγὼ μὲν ἐδουλόμην αἵμασιν οἰκείοις ἢ δάκρυσι τὴν παροῦσαν χαράξαι ἐπιστολήν, ἐπεὶ δ' οὐκ ἦν δυνατόν, ἔγραψα ὡπωςδῆποτε, ἔγραψα, στενάζων μέγα καὶ ὀδυρόμενος, ὅτι σὲ πάντοθεν περιφυλάξαι σπεύδων καὶ προθυμούμενος, οὐκ ἠδυνήθην ὑπερσελεῖν τῆς ἐπενεχθείσης σοι συμφορᾶς.

83. Τῷ μεγάλῳ δρουγγαρίῳ κῦρ Κωνσταντίνῳ ἀξιούντι ἔλθειν εἰς γάμον.

Εἰ δέ μοι νόμος ἔκειτο λέοντι μὴ μονομαχεῖν, ἔπειτα σὺ τὸν ὄφρα θηράσας καὶ τῶν ὀνύχων αὐτὸν ἀρελούμενος, συμπλακῆναι

παρήνεις, ὡς ἤδη μοι τοῦ νόμου λυθέντος διὰ τὴν τῶν ὀνύχων ἀφαίρεσιν, ἄρ' ἂν εὐλόγως ἐδόξεις λέγειν, ἢ τοῦ παντὸς διημαρτήεις καὶ τῆς πειθοῦς ἀπετύγχανες; οὕτω τοιγαροῦν καὶ τῶν τοῦ γάμου προτελείων, τὰ ἐπὶ τούτοις ἀφηρηκῶς ἄσπρακτα, καὶ ζύμπασαν τῆς τελετῆς πραγματεῖαν, καὶ ἀποσεμνύνας τὸ πρᾶγμα ὅσα εἰκός, οὐ πιθανός, εἴης συγκαλῶν | ἐπὶ τοῦτο καὶ φ. 207'.
 προτρέπων. Ὡς περ γὰρ ἐκεῖ μένει τοῦνομα τῷ θηρί καὶ παρακεκομμένῳ τοὺς ὄνυχας, ᾧ μὴ προσπαλαίειν νενομοθέτητο, οὕτω δὴ κἀνταῦθα, οὐ μεταπεποιήται ὁ ἀρραβῶν ἦν ἀφήρηται τὰ μέλη καὶ τοὺς ῥυθμούς.

Σὺ δ' ἄρα, καὶ γυναῖκα μετακοσμήσας, καὶ τὰς πλοκαμίδας αὐτῆ βοστρυχίδας ποιήσας, καὶ τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον μεταβαλὼν, ἔπειτά με συγκαθεύδειν αὐτῇ κατανάγκασον, καὶ τὴν προσήκουσαν αὐτῇ στολὴν ὑφελὼν, ἐπιχείρησον πείθειν ὅτι μὴ γυνὴ τὸ ὀρώμενον· ἀλλ' οὐ περιεργαστέον ἡμῖν τοῦνομα, ἀλλὰ τηρητέον αὐτοῖς καὶ τὰς λέξεις θ' ἅμα καὶ τὰς ἐννοίας.

Καὶ γάμοις γοῦν ἐγὼ πολλοῖς παραγέγονα ὀπηνίκα ἐξῆν, ἐν οἷς οὐθ' ὁ κιθαρωδὸς ἐτελεῖτο νόμος, οὐθ' ὑμνεῖτο ἢ ὑμέναιος, ἀλλ' ὅμως ἔκειτο τῷ πράγματι τοῦνομα, καὶ γάμος ἦν τὸ γινόμενον, καὶ οὐδὲν ἦττον ἢ συζυγία ἐπραγματεύετο. Ὡς περ γὰρ οὐκ ἔστι μᾶλλον καὶ ἦττον ἄνθρωπος, καὶ τοῦτο καλῶς τῇ ἐπιστήμῃ ἠκριβῶται, οὕτως οὐδὲ γάμος, οὐδ' ἀρραβῶν· οὐδὲ γὰρ ὁ ἠκρωτηριασμένος τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ εἶδος ἐλάττων παρὰ τοῦτο τοῦ τελείου κατὰ τὸν τῆς φύσεως λόγον, ἢ παρ' ἐκεῖνον ἕτερος· ἄνθρωποι γὰρ ζύμπαντες, καὶ τοῦ αὐτοῦ λόγου κεκοινωνήκασιν.

Εἰ μὲν γὰρ ἔχεις δεικνύειν ὅτι παρὰ τοῖς ἀχόρδοις ἀρραβῶσιν, ἄλλό τί ἐστι τὸ τελούμενον, ἐφ' ᾧ νόμος ἀπείργων ἡμᾶς οὐ τίθειται, αὐτῷ δὴ τούτῳ νενίκηκας, κάμοι ἀπαντητέον αὐτίκα πρὸς τὴν τελετὴν· ἔως δὲ μὴ τοῦτο δεικνύειν δεδύνησαι, ἐμοὶ ἀπείργεις τὴν πρόδοδον· οὐ γὰρ τὸ πᾶν τοῦ γινο-

μένου ὑφ' ἡρηκας, ἀλλὰ τὸ μὲν προβαίνειν εἴσας, τὸ δ' ὑπεκώ-
 λυσας. Εἰ δὲ καὶ θέατρον ἐπετέλεις τῇ πανηγύρει, ὡς περ καινὴν
 ἵπποδρομίαν ποιοῦμενος, εἶτα τὴν μὲν γυμνοποδίαν ὑφ' ἡρηκας,
 αὐτῇ δὲ τῇ ἵπποδρομίᾳ συνίστασο, ἄρ' ἂν με δικαίως ἐκόλεις
 ἐπὶ τὸ θέατρον, ὅτι δὴ ἐξ ἡμισείας ἠρωτηρίσται; σοὶ γὰρ
 ἂν ἐγὼ δικαίως ἐπισκῆψαμι ὅτι τῆς τελετῆς τὸν νενομισμένον
 ὑφαιρεῖς κόσμον, ὡς περ εἴ τις ὑφαιροίη τὰ ἄνθη τοῦ ἔαρος. Τί
 γὰρ δὴ τὸ τελούμενον περὶ τὸν κόσμον τῆς τελετῆς; ὡς περ
 γὰρ εἴ τις ἀφέλιτο τῶν μυστηρίων αὐτά; δὴ τὰ μυστηριώδεις
 ἐχεμυθίας, καὶ σύμπασαν τὴν ἱερατικὴν πραγματείαν, τὸ πᾶν
 συνέχευε καὶ ἀνέτρεπε, οὕτω δὴ καὶ γάμων καὶ τῶν ἐπὶ τού-
 τοις ἀραβίωνων, εἴ τις τοὺς συνήθεις περιέλοι κόσμους, καὶ μύ-
 λισται τὰ ἐπάσματα καὶ τὰ ἔσματα, λυμάνεται τῷ παντί.

Οὔτε γοῦν ἐμοὶ νόμος προσιένει γάμοις καὶ τοῖς τούτων
 προεισοδίαις, οὔτε σοὶ ἐπ' ἐξουσίας ἐστὶν ὑφαιρεῖν τὰ ἐπὶ τού-
 ταις νομοθετούμενα. Ἄλλ' εἰς ὁμοί ὁ λόγος ὄρηται· τῶν
 γινομένων τὰ μὲν, ἀνεῖται μοι, τὰ δέ, ἀποτετελείσται· καὶ
 ἀνεῖτά μοι θεῖα τεμένη καὶ θύματα ἔνομα, καὶ ὅσα τούτοις
 ἐπεται· ἀποτετελείσται δὲ ἵπποδρομία, καὶ τὰ ἄλλα θέατρα,
 καὶ ὅσα τούτοις ἀκόλουθα· ἄρ' οὖν εἰ νόοι; ἐντύχοιμι, ἐν οἷς
 οὐ λουτῆρες, οὐδὲ σπονδεῖα, οὐδὲ τὸ ἅγιον κοσμικὸν περὶ ταῦτα,
 οὐδὲ παριτητέον μοι εἰς αὐτούς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· τούτων
 γὰρ σπάνις παρὰ γε τοῖς πλείοσι· κατὰ γοῦν τὸ ἴσον ἀντίε-
 τον, οὐδὲ ἐς θέατρα βαδιοῦμαι, οὐδ' ἔνθα με νόμος ἀπαίρει·
 εἰ δὲ μή, πάντα ἐκ πάντων τῶν νενομισμένων συντέθειται.

Τῶν δημοσίων τούτων δὴ κηλησίων πρὸ τῆς εἰσόδου εὐτε-
 λές τι λῆνον καταπετάννυται· ἄρ' οὖν εἴ τις ἀφέλοι τὸ καταπέ-
 τασμα, συνκλήρηκε τούτῳ καὶ τοῦ πανδοχείου τούνομα;

Ἄνεψις φίλτατε, ἄλλο γένεσις καὶ ἄλλο ἀλλοίωσις· ἐκαὶ
 μὲν γὰρ συμμεταβέβληται τὸ ὑποκείμενον, καὶ ἄλλο ἢ ὕλη
 γίνεται, ἢ πρότερον ἦν· ἐνταῦθα δὲ περὶ τι εἰδοπεποιημένον

ἢ μεταβολή. Ἄλλοιός μοι ζεῖν ἐφάνης νέον ἢ ἐπάροικε, φησὶν Ὀμήρος· οὐ τοίνυν οὐδὲ σὺ τὸ ὑποκείμενον ἀναιρεῖς, ἀλλὰ τὰ περὶ αὐτὸ μᾶλλον μεταβάλλεις. Ὁ κολοῖός καὶ πρὸ τῶν ἀλλοτριῶν πτερῶν ἦν τε καὶ ὠνομάζετο, οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ μετὰ ταῦτα νόθος ἐστὶ κολοῖός· καὶ ὁ μετασχηματισμὸς πλάνην μὲν τοῖς ὁρῶσι μεταβολῆς τοῦ ὑποκειμένου ποιεῖ, οὐ μὴν κατ' οὐσίαν, ὃ δὴ μετασχηματίζει, ἀναιρεῖν δύναται.

Οἶδας οὖν ὃ ποιήσεις, ἵνα καὶ τὸν νόμον ἐμοὶ σώσης καὶ σαυτῷ τὸ ἐνθύμημα; ἐπειδὴν ἀφίξωμαί σοι συμμεθέζων τῆς πανηγύρεως ὅποσον εἰκὸς ἐμοί, μήτε αὐτίκα ἐλάσης ἀπειναί τῆς τελετῆς, ἀλλὰ συλλαβῶν καὶ δεσμεύσας, ἀκριβῶς φύλαττε· εἴτα δὴ ἐγὼ μὲν προσποιήσομαι τοῦμὸν ἴδιον, καὶ ἀκτιοῦμαί σοι καὶ ἀπερυθριάσω, σὺ δὲ ἔτι μᾶλλον ἐπίσφιγγε, μόνον οὐκ ἐν ἰστοπέδῃ δῆσας, ὡς περ τὸν Κεφαλλῆνα οἱ συγκαταπλέοντες ἐταῖροι αὐτοῦ, εἴθ' οὕτως ἀνεγκλήτως ἀκούσομαι τῶν σειρηνίων ῥῶδων· καὶ ναὶ πρὸς φιλίου, εἰ οὕτως μέλλεις ποιεῖν, ἔστωσαν ἐμοὶ καὶ σειρῆνες· οὐκ εἰμὶ σεμνότερος Δαυῖδ, ὃς δὴ καὶ κιθάραις καὶ ναύλαις τοὺς ἱεροὺς ἐμελοῦργεὶ ψαλμούς. Εἰ δὲ μὴ οὕτω ποιήσεις περὶ τὸν Σίδης, ἢ περὶ ἐμέ, ἢ περὶ ἄλλον ὄντινον, ὡς περ ἐπτακλύκλου ἀσπίδος τὸν χρυσοῦν ὑφαιρεῖς ὀμφαλόν.

84. Τῷ αὐτῷ.

Ἐγὼ μὲν, ὃ ἱερὰ καὶ τριπόθητε κεφαλή, οὐκ οἶδα εἴτε ὡς ἄγροικος, εἴτε ὡς ἐκλαθόμενος τῶν τοῦ γάμου προεποδίων, αὐτίκα ἔμην τὴν τελετὴν εἰσιῶν, πᾶσι μὲν αὐλοῖς, πάσαις δὲ κιθάραις περιηγηθήσεσθαι, προῖων | δὲ μήλοισι μὲν βληθήσεσθαι φ. 208. παρὰ τῶν ταῖς πλαγίαις θύραις ἐφεστηκυῶν γυναικῶν, ῥόδοις δὲ καταρρανωθήσεσθαι ἄνωθεν, καὶ μὴ διακρέσειν τὰ ὄτα πρὸς τὸν ὑμένιον. Διὰ ταῦτα αἰσχυνομένῳ ἐφέκειν καὶ ἀναβλλομένῳ τὴν ἱερὰν δαδουχίαν, ἵνα μὴ ἀπαίσιος γενοίμην πρὸς τὴν

πανήγυριν, καὶ μέ τις ἰδὼν οἰωνίσκιτο ἐν Χάρισι μέσαις, καὶ τηλικαύτην λαμπρότητα μελένδυτον ἀκριβῶς καὶ αὐτῷ τῷ σχήματι σκυθρωπάζοντα· οὐ γὰρ ἦδειν ταῖς Ἐλευσινίαις μέλων προσιέναι καὶ μυστηρίους ἀτεχνῶς ἀπαντήσασθαι, καὶ ἀναυλον καὶ ἄχορδον ἐορτάσαι πανήγυριν, καὶ θύσειν ὅ φασιν ἄκαπνα. Οὕτως ἐκ διαμέτρου τῶν ἐλπίδων τετύχηκα, καί σε μετὰ τῶν ἄλλων τεθαύμακα, ὅτι τὰ τῶν Χαρίτων μουόμενος, ἢ μᾶλλον μυσταγωγῶν, τὰς σεμνὰς συμπαρέλαδες μούσας, καὶ κρητῆρα κινῶν ἠδονῆς οὐκ ἄμικτον τὸ κρᾶμα ποιεῖς, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίαν συμπαραλαμβάνεις τῷ πράγματι, οὔτε τὸν Διόνυσον ἄμουσον, οὔτε τὰς Μούσας ἀπροσδιόνυσους ποιούμενος, οὔτε ἀνθρωδίτους τὰς Χάριτας.

Ἔμοιγ' οὖν φιλόσοφος ἀληθῶς ἡ τελετὴ ἔδοξε, καὶ εἰ μὴ ἀπνητήκειν, μετεγνώκειν ἄν· τὰ μὲν γὰρ Ἐλευσίνια καὶ ἡ Μιθριακὴ τελετὴ, τὰ μὲν, ἀνετα καὶ πομπὴ ἀτεχνῶς· καὶ ἐν γέλωτι τὰ μυστήρια, ἡ δέ, διστοιβασμένη, καὶ κολάζουσα μᾶλλον ἢ μυσταγωγούσα· καὶ ἐναντίως ἀλλήλοις εἶχε πάλαι τὰ παίγνια. Τὰ δὲ σὰ Παναθήνια, οὕτω γὰρ δέον εἰπεῖν διὰ τὴν παντοδαπὴν τῶν συνεληλυθότων ἕξιν τε καὶ κατάστασιν, μίγμα τι τοῦ ποικίλου καλοῦ ἐτύγχανεν ὄντα· εἰ μὲν γὰρ ὡς φιλόσοφον τὸν σύλλογον ἐξετάζομεν, μιστὸν εὐρήσομεν χάριτος, εἰ δὲ ταῖς χάρισι παραβάλλομεν, ἔχοντά τι καὶ τῆς θαυμασίας σεμνότητος. Καὶ ὡς περ γὰρ, ἡ μὲν τις πάνδημος Ἀφροδίτη, ἦν τὸ δημότερον γένος πρεσβεύει, ἡ δὲ τις ἄνωθεν, καὶ κομφῶς τοῦτο ἀλληγορεῖται τοῖς Ἑλλήσιν, οὕτω δὴ καὶ Χάριτες, αἱ μὲν γυμναὶ τῶν πηγῶν ἀναδύουσιν, αἱ δὲ ἱερὰν στολήν ἀμφιέννυνται, κατὰ τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ ἐπιθλάμιοι καὶ γαμήλιοι ἐορταί, καὶ ὅπως τῷ ἐννόμῳ τελεῖται ἔρωτι, τὰ μὲν, ἐπαφρόδιτα μόνον, ὧν νεβρίδες καὶ θύρσοι προὔπκντῶσι, τὰ δέ, μετὰ φιλοσόφου σεμνότητος πρόεισι.

Τοῖς μὲν γὰρ κρείττοσιν οὐ δεῖ τῶν χειρόνων, ὅθεν ὑμνεῖται

τις σοφία ιερά τε και ἀκοιωνήτος, τὰ δὲ χεῖρω, ἢν μὴ τὰ κρείττω περιαιμπίσχηται, εὐθύς ἀσχήμονα δείκνυται· διὰ ταῦτα και ἡ ὕλη τὸ εἶδος ἐνδέδεται, και ὄροι τχύτης μὲν, τὰ ἔνυλα εἶδη, τῶν δὲ ἐμψυχωμένων σωμάτων, αὔται αἱ ψυχαί. Τοιοῦτον δὴ και τὸ σὸν κρᾶμα τῆς πανηγύρεως, ἀφροδίσιος αὔρα μετὰ μουσικῆς ἐπιπνοίας, και λόγος φιλόσοφος μετὰ χαρίτων ἠδύτητος, και ὕμναιος, ἄχορδος μὲν ὡς περ ἔδει και ἄνυλος, οὐ μέντοιγε και ἀσύμφωνος· ἀλλὰ πρεπωδέστατα μὲν τὰ μέλη, οὐκ ἀκόλαστοι δὲ οἱ ῥυθμοί, οὐδὲ διθύραμβοι και ἀνάπαιστοι, ἀλλὰ τὰ πλείω σπονδειακοι και ἐπίτριτοι.

Εἰ δὲ και αὐτὸς πάρεργον τῆς ἀναβολῆς ἐγενόμην, και οἷον μαγάδιον ὑπετέθην τοῖς φλόγοις, σὸν και τοῦτό ἐστι, δι' ὃν ἐγὼ πάντα γίνομαι, ἵνα σε πανταχόθεν ἐμαυτῷ οικειώσωμαι· οὐ γάρ ἐστι περὶ ὅ, τι ἄλλο ἐπραγματευσάμην ἐγὼ, οὐδ' οὔτως ἐκλώκειν τινί, ἢ ἕτερόν τινα τῶν πάντων τεθήραμαι, εἰ μὴ λέγεις τὸν ἀδελφόν. Ἐλλοχῶ δὲ ὑμᾶς ὡς πέρ τις πελταστής, οὐκ αὐτόθεν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πατρός, ἀπὸ τῶν ἱερωτέρων τοῦ γένους, ἀπὸ τῆς θαυμασίας μητρός, ἢν ἐγὼ ἀπεικόνισμα φαῖν ἂν ἀρετῆς, ἀπὸ τῶν ἐγγυτέρω, ἀπὸ τῶν πορρωτέρω, και πως συμβέβλημαι ὑμῖν, και ἀναπέφυκα ταῖς ψυχαῖς και συμπέφυκα, οὐκ ἐξ ἀγριελαιῖου ἐγκεντρισθεῖς εἰς τὴν καλιέλαιον, ἀλλ' ἐκ τῆς αὐτῆς ἔν' εἶπω φυτεῖς τε και πύοτητος. Εἰ δὲ και γένος ἐστὶ ψυχῶν, ὑποτιθέσθω δὲ ὁ λόγος οὐ δογματιζόμενος, ἀλλ' ἀπλῶς εἰσαγόμενος, εἴ τίς ἐστὶ ψυχῶν συγγένεια, και τινες χαρακτῆρες ἰδιάζοντες ἐνίαις αὐτῶν ἐπιβέβληνται, ἐγνώκεισαν ἀλλήλας αἱ ἡμεδαπαί· ὀρῶ γάρ ὅτι μοι και τῶν ἠθῶν κεκοινωνήκατε, και οὔτε τὸ ἀπλοῦν ὑμῶν πᾶσιν ἀλώσιμον, και τῷ γενναίῳ ποικιλίας οὐ μέτεστιν.

Ὅρᾶς οὖν ἀνεψιέ φίλιτατε, ὅπως ὁ ἀρραβῶν ἡμᾶς μᾶλλον συνέδησεν, ἢ ἐκεῖνος ἐφ' οἷς ἐώρτασται; Τοιοῦτὸν ἐστὶν ἐρώσκα και ἐρωμένη ψυχή, πάντα λόγον και πᾶσαν ὑπόθεσιν τοῦ οἰ-

κείνου ποιεῖται ἔρωτος· οἷος οὖν ἔμελλον ἀπολειρθήσεσθαι πνευγύρωες, νῆ τὴν ἱεράν σου ψυχὴν! Ἰλαρὸν ἔχω καὶ τοῖς ἡδίστοις ἀλώσιμον τὴν ψυχὴν· ἦν που ἐντόχῳ ταῖς Χάρισι, γίνομαι τούτων εὐθύς, καὶ μοι ἀνεῖται ἡ γνώμη, καὶ ὡς περ ζερύρου πνοαῖς ἔγκειμαι· ὅποτε δὲ καὶ παρὰ σοὶ καταλύω, μάλιστα διαχέομαι· διατί; ὅτι δῆτα ἐν τοῖς ἐμοῖς τὸ συσσίτιον.

85. Τῷ αὐτῷ.

Πάλαι ποτὲ ἀπέτικτον ἐγὼ, ἄγαλμα σοφίας ἐπήρατον, ὠραίαις ἐπιστολάς, αἷς δὴ σὺ περιτυγχάνων πολλάκις, εἶτα δὴ καὶ θυμαζών ἴσως τῆς χάριτος, οἷαι καὶ αὐθίς με τοιαύτας ἀποτεκεῖν δύνασθαι· διὰ ταῦτα σὺ μὲν ἐρᾷ· τῶν ἐμῶν ὠδίνων, ἐγὼ δὲ σοὶ ἐκρῆμαι τὸν τόκον οὐ βούλομαι.

Ἦ γὰρ Λαῖς ἐκείνη, ἡ τὸ κελὸν τῆς ὥρας ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἀνήλθισσα, ἐπειδὴ ρυτίδας ἐγνώκει περὶ τὸ πρόσωπον, ἀνέθηκε τὸ κάτοπτρον τῇ Θεῷ, « οἷη μὲν γάρ σῃσιν, ἦν πάρος, εἶναι οὐ δύναμαι, οἷη δὲ νῦν εἰμί οὐ βεβοῦλημαι »· ἐμοὶ δὲ τοῦ πνεύματος ἐπιλείποντος, ὑπὸ οὗ τὸ πρόσθεν ἐθρόντων τε ἐν τοῖς λόγοις καὶ ἥστραπτον ἀτεχνῶς, αἰσχύνομαι νῦν ὑπὸ βύρση φ. 208^ο. βρονιτᾶν καὶ μὴ ἐξ αἰθέρος πολλῶν μοι συρρηγνυμένων νεφῶν. Εἰ δ' ὡς περ οἱ φιλότιμοι ἐρασταὶ ἀλώσιμος ὑπὸ συνηθείας γέγονας, ὡς τὴν ἀνοῦσάν ποτε ὦραν καὶ μετὰ χαλαρᾶς ρυτίδος προσίσθαι, οὐδ' ἂν αὐτὸς σοὶ προσποιήσωμαι οὔτε τὸ τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἀσύλληπτον, οὔτε τὸ πρὸς τόκους ἀνεπιτήδειον. Οὐ γὰρ ὡς περ ἐπὶ τῶν σωμάτων, οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ψυχῶν αἱ τῶν λόγων ὠδίνες ἔχουσι· τὰ μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν ὅπως, πρὸς τὸ τίποτε ἀποναρκήσαντα, εἰς τὴν πρώτην ἐπανέλθοιεν δύναμιν, αἱ δὲ ψυχὰι δύναιτ' ἂν πρὸς τὴν προτέραν ἔξιν μετενεχθῆναι, ἢ λόγου ταύτης ἐπάρδοντος, ἢ προθυμίας διεγερούσης· εἰ δὲ καὶ τῷ ἐπιδεικνυμένῳ τὴν ὦραν τοῦ λόγου ὁ ἀκροατὴς ἐπι-

ρωννύει τὴν δύναμιν, πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἢ ἐπίδειξις κατὰ λόγον χωρήσει τῷ ῥήτορι;

Ἐγὼ γ' οὖν ἐν μέσῳ θεάτρου πολλοῦ, αὐτὸ δὴ τοῦτο θεατρίζων τὸ κάλλος τῶν λέξεων, καὶ περὶ τὴν ἐμμελῆ συνθήκην τῶν μερῶν τοῦ λόγου πραγματευόμενος, πρὸς τὰ τῶν ἀκροατῶν ὄτα καὶ σχήματα, εἴτε κατερραθυμημένα εἴη, εἴτε διεγηγερέμένα καὶ δόκιμα, οὕτως ἢ ἐκείνως ῥυθμίζομαι· ὑπὸ σοὶ δὲ μᾶλλον ἀκροατῆ τοὺς λόγους ποιούμενος, ἔνθους τε γίνομαι, καὶ συνεπαίρομαι σοὶ τῷ ἐπτερωμένῳ σχήματι τῆς ψυχῆς καὶ τῷ σημαίνοντί σοι τοῦ βλέμματος, καὶ τῷ γεγηθότι τοῦ μειδίαματος, καὶ ταῖς ἐμφύτοις καὶ ἀπροσποίητοις χάρισι χαριστέρας σοὶ καὶ αὐτὸς τὰς τῶν λόγων ἀνταποδείκνυμι χάριτας. Ὁ γὰρ δὴ πρὸς τὰς τοῦ καιροῦ ὥρας καὶ τὰς τοῦ ἔκρος τροπὰς αἱ ψυχαὶ πάσχειν πεφύκασι, τοῦτο δὴ πρὸς τοὺς ἀκροατὰς ἐγὼ τῶν ἐμῶν δημηγοριῶν γίνομαι· καὶ τὰ μὲν, ἐσκυθροπωκῶς φαίνομαι, τὰ δὲ, ἀγλαῖα πληρούμενος.

Εἰ μὲν οὖν προῖτα ὡς περ δὴ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον προσηγήσομαι σοὶ τὴν ἐπιστολὴν, οὐκ ἂν περὶ τὸ κάλλος ἐπραγματευσάμην τῶν λέξεων· ἐπεὶ δὲ ἄλλο τι νῦν ἐξεργάζομαι, ἐξωνούμενος, ἢ ἀνταλλαττόμενος τῶν κρειττόνων τὰ χεῖρον, διὰ ταῦτά σοι περιανθίζω ὡς περ ἐν πωλητηρίῳ ταύτην δὴ τὴν ἀπεμπουμένην ἐπιστολὴν, ἵνα δὴ τῷ φαινομένῳ κάλλει θελγθῆις, ὑποσουδήποτε ταύτην πρὸς τιμὴν τιμήματος. Ἦν δὲ βούλει οὕτω πρὸς ἀλλήλους ποιήσωμεν, μήτε ἐγὼ σοὶ τὴν χεῖρα ὠνήσομαι, μήτε αὐτὸς τὴν γλώττην ἐμοί, μὴ δ' ἀλλήλοις ταῦτα καταλλαξαίμεθα· ἀλλ' ἐπειδὴ σὺ μὲν ἐμοῦ μᾶλλον δεδύνησαι τῆ χειρὶ, ἐγὼ δὲ σοὶ τῆ γλώττη καθυπερτερῶ, ἀφορμὰς ἀλλήλοις τῶν ἀντιδόσεων ποιήσωμεν ἄλληλα, ὡς περ ἐπὶ τῶν ἀτμῶν ἔχει καὶ τῶν ὑετῶν· τοὺς μὲν γὰρ ἀτμοὺς ἢ γῆ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀναπέμπουσα, ἀφορμὰς ἐκείνῳ ὑετῶν δίδωσιν, ἐκεῖνος δὲ τὸ ὑποκείμενον ὑετίζων στοιχεῖον, αὐτὸ δὴ τὸ ἀντιπεμπόμενον ἀρχὴν

ἀτιμίδος ἐργάζεται. Ἄλλὰ σοὶ μὲν περὶ τὴν ἐμὴν ταύτην ἴσως ἐπιστολὴν τὰ ὄντα θελήσῃσεται, ἢ εἰς καρδίαν ἡδονὴ τις ἐντεῦθεν παρρηρεῖσα θέλξει τε καὶ καταψυχαγωγῆσει, καὶ εἰς ἡδίστην ἔξιν σε διαθήσεται, ἐγὼ δὲ οὐκ οἶδ' ὅ, τι τῆς ἀντιδόσεως κερδανῶ, μᾶλλον δὲ οἶδα, ὡς οὐδὲν μετὸν ταύτης ἐμοί· ἀλλ' οὖν, οὐ χεῖρων ἐγὼ τῶν χελωνῶν ἔσομαι; ἐκεῖναι γὰρ διψῶσαι, οὐ κατὰ μίαν ἅπασαι σπῶσι τοῦ νόματος, ἀλλ' ἦν ἡ πρώτη ἀποχρώντως πῖη, αἱ λοιπαὶ ἀρρήτως κορέννυνται.

86. Τῷ αὐτῷ.

Θαυμάζειν μοι λίαν ἔοικας, θαυμασιωτάτη τῷ ὄντι ψυχῇ, μικροῦ δὲ καὶ διαπιστεῖν, εἰ διψῶσα χελώνη, εἶτα δὴ πιούσα ποταμῶν, ἢ πηγῶν, διαδόσιμον τὸ τῆς δίψης ἄκος ταῖς συνεπομέναις ποιεῖται· καὶ ἐκπλήττει μὲν ὡς ἀληθῶς καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ἀκοὴν τὸ γινόμενον. Ἔστι δὲ τὰ πολλὰ ἢ φύσις τοιοῦτον, ἐν οἷς ἀπόδειξις μὲν οὔτε ἐξ ἐπαγωγῆς ἐστίν, οὔτε ἐκ πρώτων αἰτιῶν ἢ ἀρχῶν ἐγνωσμένων, τὸ δὲ ὑρώμενον ἀντὶ πάσης ἀρκεῖ τῆς διὰ τῶν λόγων ἐντέχνου πίστεως.

Τί ποτε δὲ οὕτως ἐξεπλάγης τὸν νοῦν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῶν χελωνῶν διηγήματι; ἄρ' ὡς μὴ πω τεθεαμένος ἔργα φύσεως ἀρρητα; τὸ δὲ τῆς μαγνήτιδος λίθου οὐ πάσης τεχνολογίας ἐπέκεινα; τὸ δὲ τοῦ λαγωῦ ἐπικμότερον καὶ περὶ τὴν φύσιν ἀμφισβητήσιμον, οὐ πλείστοι τῶν τεθηρακῶτων τὸ γένος ἐν πλείστοις ἐγνώκασιν; Ἄρ' οὖν εἰ μὴ πω ἐγνώκεις τοῦ λίθου τὴν ἀπόρρητον δύναμιν, εἶτα δὴ σοὶ τις ἐξετραγώδησε τὸ γινόμενον, οὐκ αὐτὸ δὴ τοῦτο σκηρὴν ἀτεχνῶς καὶ δρᾶμα τὸν λόγον ὥθησεν; νῦν δὲ διεστηκὸς τὸ σιδήριον ὀλίγω τῷ διαστήματι ἐφέλλεται ἢ μαγνήτις, ὡς περ χειρῶν ἐπιβολαῖς ἐπισπωμένη πρὸς ἐκυστήν.

Ἴσθι τοιγροῦν ὡς δυνάμεις τινὲς ἄρρητοι καὶ πάθη οὐπω

τοῖς πολλοῖς ἐγνωσμένα, καὶ ζώοις, καὶ λίθοις, καὶ πόαις ἐγκάθηται· καὶ γοητεύεται ἄλλο παρ' ἄλλου, καὶ ἕτερον ἑτέρῳ αὐτομάτως προσφύεται· καὶ τὰ μὲν, ἄτομα ἐνεργεῖ, τὰ δέ, μετὰ τὴν τομὴν, καὶ ἕκαστον τῶν τμημάτων ἄλλό τι ποιεῖ· καὶ σύνδεσμοι, καὶ ἴνες, καὶ χιτῶνες παντοδαποί· καὶ τὸ μὲν, οὕτω σχηματισθέν, τήνδε ἐπικτᾶται τὴν δύναμιν, τὸ δέ, ἐτέρως ἄλλην τινὰ ἐνδείκνυται τὴν ἐνέργειαν. Καὶ σύμπνοια μὲν μία τῶν ὄλων, τὰ δέ, διεστήκασι, καὶ τὴν σύρροϊαν οἶδεν ὁ τοῖς ὄλοις ἐφεστηκώς, εἴ τε νοῦς, εἴ τέ τι τούτου ἐπέκεινα· οὐ γὰρ διήρηται τὰ ὄντα ἀσυμπαθῶς, ἀλλ' ἤρμωσται ὑπερρυθῶς ἄλλα ἄλλοις· καὶ αἱ μὲν σειραὶ διάφοροι, καὶ ἡ ἐφεστηκυῖα ἐκάστη πηγὴ καὶ ἀρχή, ἐτέρα πρὸς τὴν ἐτέραν· σύμπνοια δὲ καὶ τὸ ἐκείνων πάθος καὶ ὑπὸ τὴν πρώτην αἰτίαν | πάντα.

φ. 209.

Ἐγὼ δέ σοι θεραπεύειν τὸ πάθος ἐλόμενος, διαλύειν μὲν οὐ δυνήμηναι, οὐδὲ ἀπογυμνοῦν τὰ τῆς φύσεως ἄδύτα, οὐδὲ γὰρ οἶδα, οὐδ' ὅτι τῶν ἀγνώστων τὸ καταπέτχισμα, ἐτέροις δὲ θυμωσίοις πλείοσιν ἐτοιμάσω σου τὴν διάνοϊν μὴ κινωπαθεῖν ἐφ' οἷς ἀκατάληπτόν ἐστι λόγῳ τὸ δημιουργούμενον ὑπὸ φύσεως.

Αὐτίκα ἡ μὲν ἐπιμενίδειος ἄλιμος σύνθετόν τι πρᾶγμα ἐστὶν ἐκ διαφόρων εἰδῶν τοῖς χρωμένοις φύσιν ὑπερτέραν διατηρούντων ὀρέξεως· τὸ δ' αὖ νηπενθὲς λήθην ἐμποιεῖ τῷ πιόντι ὦν πέπονθε [δεινῶν, καὶ Ὅμηρος δὲ οἶδε τὸ φάρμακον καὶ τῇ Τυνδάρῳ θυγατρὶ τοῦτο χαρίζεται· ὡς περ δὲ τὸ νηπενθές, σθένουσι τὴν μνήμην τῶν ἀνιαρῶν, οὕτω δὴ τι ἕτερόν ἐστι φάρμακον ἀνάμνησιν ἐμποιοῦν τῇ ψυχῇ τῶν χρηστῶν ἄτερ τῶν χαλεπῶν. Τὴν μὲν τοι νάφθην τὸ τῆς Μηδείας φάρμακον οὐδὲ αὐτὸς ἀγνοεῖς· οἶμαι γὰρ σε πολλάκις τὸ ἐντεῦθεν ἐξαλλόμενον θεάσασθαι πῦρ· τὸ δὲ τοῦ ληγωῦ αἷμα συλληπτικὴν ἔχει δύναμιν ἀρρητον, καὶ τὸ τοῦ χηνὸς στέαρ, καὶ ἡ τερεβίνθη, καὶ ἴσασί γε ταῦτα αἱ τῶν γυναικῶν ἄγονοι, εἰ μὴ πάνυ τοῖς ἐπιθειάζουσι ταῦτα διημφισβήθηται. Τὸ δὲ ἀτόκιον, οὐ βιτράχου

ἐστὶν ἐγκέφαλος; τὸ δὲ ὠκυτόκιον, οὐ λίθος Γαλάτης; τὸ δὲ ἀσύλληπτον, οὐ στέαρ λεόντειον; τὸ συλληπτικόν, οὐχὶ δάκρυόν ἐστι τοῖς θεαταῖς διεγνωσμένον τῆς φύσεως; ἢ δ' ἔχεναι; ὁ ἰχθύς, οὐ ταῖς ὀλισθηραῖς ὑστέραις κατοχὴν ποιεῖ; ὁ δ' αὐτὸς καὶ φερομένη νηὶ ἰστίοις ἅπασιν ἀντίσταθμός ἐστι τὴν πρῶραν ὑποδραμών. Τὰ δ' αἰμαγωγὰ, τὰ δ' ἴσχαιμα, πῶ πόαι καὶ λίθοι δυνανται;

Γεωργίας δὲ πόσα παράδοξα; καὶ εἰ μὴ με ἀπάγεις τῶν πρασιῶν, σπαρτοὺς μύκητας ἔξεις, ἐὰν αἰγείρου καὶ λεύκης φλοῖον συγκόψῃς, σπείρης ἐν πρασιᾷ· μῆλα δὲ ἐρυθρότατα γενήσεται σοι ἐμβληθείσης κινναδάρεως τῷ πυρρῆνι.

Εἶτα δὴ πῶς οὐχὶ καὶ τοῦτο θαυμάζεις, ὅτι ἕτερον εἶδος ζώου ἐξ ἑτέρου δι' ἐπιτεχνήσεως γίνεται; ἔστι μὲν γὰρ τούτων καὶ φυσικὸς λόγος ἀπόρητος, καὶ θαυμασία ἢ μεταμόρφωσις, τὸ δὲ καὶ ἡμᾶς δύνασθαι ἀναλύειν τοὺς ὄρους τῆς φύσεως, ποίαν οὐχ ὑπερβαίνει διάνοιαν; Σχοίνου μὲν γὰρ ἄνθη, καὶ ελενίου, καὶ κασίας, καὶ ἱέρεως, καὶ ἄσπρος, καὶ μίου, καὶ εἴ τι ἀρτεμόνιον δύναται καὶ εἴ τι μελιδῶτον, εἰ ἀλλοιοῦσι τὰ ὑποκείμενα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐπιτείνουσιν αὐτοῖς τὰς ποιότητας, οὐκ ἐν θαυμασίοις ἄγω· εἰ δὲ μεταμείθουσι τὰ φυσικὰ εἶδη, τεχνικοῖς λόγοις παρ' ἡμῶν μιγνύμενά τε καὶ κεραννύμενα, τοῦτο. Ὁ λόγος δὲ οὗτος ποδαπὸς σοι φανεῖται; ἢ ἐδώδιμος πόα τὸ ὀρίγανον, βόσκανον ἔχει καὶ δραπέτιν τὴν δύναμιν· οὐ βαθεῖα μὲν γὰρ αὐτῆς ἡ ῥίζα, ἣν δέ τις περιορύττων ἐθέλη ταύτην ἰδεῖν, ἢ δέ, ὑπέσεισι τὸ βάθος τῆς γῆς καὶ διαδύεται ἀπορρήτως, καὶ προλαμβάνει τὸ ὄρυγμα· ἀλίσκεται δὲ οὔτε σκαπάνῃ, οὔτε δικέλλῃ, οὔτε χειρὶ· εἰ δέ τις περὶ τὴν πόαν ἀσελγάνειν ἐθέλει, ἢ δέ, αὐτίκα ἀνατρέχει τῆς γῆς, ὡς περ ἐρῶσα τοῦ ἀσελγήματος· καὶ τό γε παράδοξον εἰς κόρης εἶδος ἢ ῥίζα ἀπεικονίζεται.

Ὁφθαλμῶν δὲ χροῶς ἐπὶ τὸ ἄμεινον πόσαι πόαι δεδύνηνται μεταβάλεῖν; τὸ δὲ ὀλισθηρὸν καλλιβλέφαρον, τὰ δὲ ἐποπτικά, τὸ

δὲ παρθενικόν, ὁ δὲ δραπεταγωγός, ὁ δὲ κλεπτέλεγχος, οὐ τούτων τὰ μὲν, βοτᾶναί εἰσι, τὰ δὲ φωναί τινες καὶ ἐπάσματα, μείζους τῶν Πορφυρίου φωνῶν, ὃς δῆτα ταῖς Ἀριστοτελείαις ἀντιδιαταττόμενος ὑπὸ διπλάσιον τὸν ἀριθμὸν ἐκείναις πεποίηκε, καὶ τῷ ὑφειμένῳ μέτρῳ τὸν κάλλιστον τῶν λόγων τετηρηκώς, τὴν δὲ δευτέραν θέσιν τῶν ὀνομάτων ἐπιδεικνύμενος, Φωνάς ταῦτα εἰρήκει;

Τὰ γὰρ τοι γένη καὶ τὰ εἶδη κυριολογεῖται μὲν ἐπὶ τῶν πρώτων ἀρχῶν καὶ αἰτίων τῆς φύσεως, καὶ εἴποις ἂν τὰς ἰδέας καὶ τοὺς καθόλου, λόγους τὰ μὲν, γένη, τὰ δέ, εἶδη, ἐφ' ἐκυτῶν μὲν ἐστηκότα, ποιοῦντα δὲ τὰ γινόμενα, ἐν οἷς καὶ τὸ ὅλον κυρίως καὶ τὸ μέρος· τὰ δὲ παρὰ Πορφυρίῳ, ἢ τοῖς ἐκ περιπάτου λεγόμενα, εἰδωλικά τέ εἰσι καὶ ὑστερογενῆ, καὶ ἐν ἐπινοίᾳ κείμενα, καὶ φωναὶ ἄντικρυ, καὶ μιμήματα τῶν πρώτων γενῶν καὶ εἰδῶν, ἐν οἷς τὰ ἐγγύς μὲν τῶν ἀτόμων οὐσιωδέστερα, ἐξιτηλότερα δὲ τὰ πορρωτέρω. Ἀνάπαλιν δὲ ἐπὶ τῶν κυρίων ἔχει γενῶν· ἐκεῖ γὰρ τὰ πορρωτέρω ἀρεστηκότα, αἰτιώτερα καὶ περιεκτικώτερα τῶν ἐγγυτέρω καθέστηκεν.

Ἄλλὰ γὰρ ἐμπέπτακα εἰς λόγους ἐν οἷς ἐπιστημονικὴν τέχνην ἐνδείξασθαι βούλομαι, τὰ δὲ σὰ διέφθαρται θήρατρα· ἔοικας γὰρ μοι μὴ γενναίαις εἶναι ἀλώσιμος φύσεσιν, ἀλλ' ὅσαις κάλλος ἐριζάνει ἢ ἔμφυτον, ἢ ἐπιποίητον· καὶ νῆ τὴν ἱεράν σου ψυχὴν, τῆς αὐτῆς σοὶ καγὼ πάγης εἰμί· καὶ γοητεύομαι ἄνθεσί τε φ. 209'. φαινομένοις καὶ χάρισιν, εἴτε πύαις ταῦτα, εἴτε λόγοις ἐγκάθηται. Καὶ με οὐ τοσοῦτον χειροῦται ὁ Παικνιεύς Δημοσθένης, ἢ ὁ Λαοδικεύς Ἀριστείδης ἐν συστροφαῖς νοημάτων καὶ περιόδοις, καὶ ταῖς ἀντιστρόφοις τῶν σχημάτων μεταβολαῖς, ὅσον ὁ Λήμνιος Φιλόστρατος, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς τῶν ἀγαλμάτων ἐκφράσεσι, χαλῶν τὸν λίθον, καὶ τὸν χαλκὸν ἐξυγραίνων, καὶ τακερὸν τῶν σιδήρων ὀφθαλμῶν ἀπολείβων καὶ ἐφελκόμενος δάκρυα. Σὺ δὲ βούλει μὲν καὶ τοῦ παιδὸς εἴνεκα τοὺς ἐξ ἐπιστη-

μῶν λόγους ἐπισκυλοῦν ταῖς ἐπιστολαῖς, βούλει δέ σοι καὶ τὸν τοῦ κάλλους ἐξαστράπτειν ἔρωτα ὑγρὰν τὴν λέξιν ποιούμενος καὶ οἷον ἀρωματίζουσαν, βούλεται δὲ καὶ ὁ φυσικὸς πόθος κατακίμπλασθαι τῶν φυσικῶν ἀκροάσεων, καὶ οὐκ οἶδα ἦν τινα λέξιν ἀρμόσω τῇ τοσαύτῃ διαγωγῇ τῶν ὑποθέσεων. Ὄθεν, ἦν τὰ πολλὰ ἀύχμηρὸς δοκῶ, μὴ μοι γίνου μεμψίμοιρος· αὐτίκα γάρ σοι μεταμορφώσομαι, οὐ γάρ εἰμι χειρῶν τῶν ζώων ἐκείνων ὅσα ἐξ ἐτέρων ἕτερα τούτοις εἶδеси γίνεται.

87. Τῷ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου.

Ἄπαξ σοφώτατε, ἔνα μὴδὲν πλέον ἐρῶ, καὶ γεύσας ἀθρόον τοῦ μέλιτος, εἶτα ἀθροώτερον ἐπισχῶν, καὶ ἀλγεινότερον τὸ κέντρον ἀφείς, ὡς περ ἥλιος ἀνατείλας καὶ εὐθὺς τὸ νέφος ἐπισπασόμενος, βασιάνου τοῦτο ψυχῆς, ἀλλ' οὐχὶ σοφῆς· ἀλλ' οὐδὲ τοὺς ποταμοὺς ἐπαινοῦμεν ὅποσοι χειμῶνος μὲν βέουσι, θέρους δὲ παύουσι· τῶν τε δένδρων ἐκεῖνα θαυμάζομεν, οἷς οὐδέποτε τῶν κλάδων ἀπορρεῖ τὸ φύλλον· ἀπελαυνόμενον δὲ καὶ τὸν ρωστῆρα τὴν χειμερινὴν ὥραν ἐπὶ τὸν νότον οὐ πᾶν τι ἐπινοῦμεν, βουλόμενοι ἐφ' ἑαυτῶν ἔχειν αἰεὶ· καὶ τῷ μὲν Νεῖλω ἐτέρωθεν αἰ πηγαί, ἀπὸ γὰρ τῆς Αἰθιοπίας τὰ ρεύματα καὶ τῆς ἐτέρας ἠπειροῦ, κἀκεῖθεν οἶδεῖ, ὅθεν οὐδ' ἄν τις αὐτὸν τοῦ μὴ ὑπερκεχῶσθαι αἰεὶ αἰτιάσαιτο. Τῇ δὲ σῆ γλώττῃ προχεοῦση τὸ ρεῖθρον παρὰ τῆς σῆς ἢ πηγῆς καρδίας, καὶ οὐχ ὡς ἡ σελήνη ἐτέρωθεν ἐρνίξει τὸ φῶς, ἀλλ' ὄλω κύκλω τὸν πάντα χρόνον πεφώτισται.

Διχτί οὖν μὴ αἰεὶ ἐπάρδοις, μὴ αἰεὶ καταλάμποις, καὶ ταῦτά σοι τοσοῦτων ἀφορμῶν προκειμένων, καὶ ταῖς ἐλλάμψεσι καὶ τοῖς ρεύμασιν; ἄφθονα γὰρ ὁ Ἴστρος καὶ τὰ περὶ τὸν Ἴστρον τὰ ρεῖθρα τῶν λόγων προχέει· τί οὖν μὴ μεγάλα ταῦτα πρὸς ἡμᾶς κυχλάζης τὰ κύματα, ὅποσα τῷ πολέμῳ πρόσσεσι κα-

ταλέγων, διώρυχας, και μετοχετεύσεις, ακροβολισμούς τε και ανδροκτασίας, εξελιγμούς τε και υπερφαλαγγώσεις, και όποσα οι παλαιότατοι τών συγγραφέων τῷ Μακεδόνι πεφιλοτίμηνται; Σὺ δὲ ἀλλὰ μὴ δὲ τὴν κυναίην παραιτήση, ἀλλ' ὑπελθε ταύτην γενναίως, μὴ δὲ τὴν αἰχμὴν τών χειρῶν ἀπόση· μὴ γάρ μοι μέγρι τών λόγων, φίλτατε, σταίης, ἀλλὰ τοῦ καιροῦ παρασχόντος, και θώρακα ἔνδυσαι, και ῥομφαίην περιζῶσαι.

Εἰ δὲ μὴ τῷ Ἄρει σπένδεις, ἀλλ' ὄλος ἐξήρηται τοῦ Ἑρμοῦ, σὺ δὲ μοι και παρ' ἐκείνου τέχνας ἐπὶ τοῖς πράγμασι λάμβανε· ἢ γάρ οὐκ ἀκήκοας, ὡς κλεπτοσύνη τούτῳ δὴ τῷ θεῷ ἤσκηται; ἐκεῖθεν οὖν μοι και λόχησον, και προλόχησον, και τᾶλλα κατὰ καιρὸν ποιήσον, φαινομένην φυγὴν, προσποιήτον ἐπιδιώξιν.

Ἄ μὲν οὖν αὐτόθεν κατωρθώκατε ἢ ἠριστεύκατε, οὐ πάνυ τι σαφῶς οἶδα· κατακεκρότηκε γοῦν ἡμῶν ἐνταῦθα τὰ ὦτα τὰ παρ' ὑμῶν ὑπηχούμενα, και τών εισιόντων, ὁ μὲν, εισβολὴν, ὁ δὲ, καθέδραν, ὁ δὲ μάχην, ὁ δὲ, πεῖραν, και ἄλλος ἄλλο τι ἤκει μοι κομιζων νεώτερον ἄκουσμα· ἐγὼ δὲ τῇ μὲν ἀκοῇ χαίρω, οὐ πάνυ δὲ τι ἠδομαι τῇ ἀφελείᾳ τών διηγήσεων. Νῦν οὖν μοι τὴν σὴν εἰπέρ ποτε φωνὴν ἀναλάμπρυνε, οὐκ ἀναβεβλημένῳ ῥυθμῷ, ἀλλὰ συντόνῳ και πολεμικῷ ἀτεχνῶς τάς ἐπιστολάς συντιθείς.

88. Τῷ βεστάρχη και ἐπὶ τοῦ κανικλείου.

Ἄλλ' οὐδὲ γρῦ, και ταῦτα ποταμούς ὄλους ἐπαγγελιάμενος, φιλάττη ψυχὴ· ἀλλ' ὡς ἔοικε τὸν μὲν Ἑρμῆν ἠρνήσασθε σύμπαντες, τῷ δὲ Ἄρει σπένδετε και συσπένδετε, και τών μὲν φιλοσόφων φωνῶν ἐπελάθεσθε, ὡς περ δὲ ἀκούειν ὑμῶν δοκῶ, ἐξέλιξιν ἐπὶ μέτωπον, ἐπὶ τὸ κέρας ὁ Λάκων, ἀλλ' οὐχ ὁ Μακεδῶν· λείπεται οὖν ἡμῖν ταῖς ἀστρατεύτοις μὴ δὲ προσφθέγ-

γεσθαι, ἐπεὶ μὴ δὲ πάνυ τι συνίμεν τῶν τοιούτων φωνῶν· ἄρ' οὖν Ἕλληνες παρὰ βραβάρους ἐσόμεθα, ἢ παρ' Ἑλλησι βάρβαροι; καὶ πότερον μέχρι παντὸς ἀλλήλων τὴν φωνὴν ἀγνοήσομεν, ἢ ἡμεῖς μὲν μενοῦμεν ἐπὶ τῶν ἡθῶν, ὑμεῖς δὲ ποτε πρὸς τὴν σύντροφον γλῶτταν ἐπανελεύσεσθε;

Ἄλλὰ μὴ μοι ὁ ἐμὸς Βασίλειος, μὴ δὲ τὴν ἀλλοίωσιν τχύτην, μὴ δὲ τῆς διαλέκτου πάθοις τὴν ἄμειψιν· μὴ δ' ὡς περ ἐν Λεβαδείᾳ γενόμενος ἐκσταίης ποτὲ στυτοῦ καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ὀμιλίαν ἀποστραφεῖης· εἰ δὲ οὐδὲ τῆς κοινῆς διαλέκτου καταπεφρόνηκας, καὶ τὴν ἕκτην ταύτην προσεῖληφας, ἅτε ποταμὸν διαβάς καὶ ὄρος ὑπερβάς, καὶ περιζέσας ὑπάρειν, καὶ μηχανὰς ἴσως πεποιηκώς, ὑπερόρια πεφρόνηκας, καὶ ὡς πολλῶν φ. 210. κατεπήρθης ἡμῶν], ἑτέροις δὲ κρείττοσι συνομιλεῖς γένεσι, συγγνώμην σοι καὶ δίδωμι καὶ παρέξω, τοσοῦτοις [πή]χεσι τῆς ἡμετέρας ὑπερανθεθικότη ἐξεώς τε καὶ φύσεως.

Κεῖγώ μὲν τούτου σοι τοῦ μέρους ἠττηθεὶς ἀπελήλυθα, ἕτερος δὲ σοὶ τις ἀντικρούσειεν, ὅτι ὦ γαθὲ, οὐχ ὡς ἀετὸς τὰς λοφιάς ὑπερπέτη, ἀλλ' ὡς περ οἱ νεοττιδεῖς τοῦ γένους τοῖς τῶν πατέρων ἀναπτερόσση πτεροῖς· καὶ ἄνεις μὲν ὁ βασιλεὺς εἴτε λόφον, εἴτε ἀκρόρειαν, εἴτε ἀέρα, τινὰς, ὑμεῖς δὲ ἀναβλέπετε μόνως τὰς λοφιάς καὶ τὸ βάλος τοῦ ἀέρος, μονονουχὶ περιγίνεται τὸ ἐπὶ τῶν ὄφρῶν νέφος, τὸ οἴεσθαι. Ἄλλ' οὐκ ἐγὼ ταῦτα ἐρῶ· τί ποτ' οὖν ἕτερον; οὐ πάνυ μοι τὴν φιλοξενίαν ἐξακριβοῖς, ἀλλὰ τοῖς ὄμμασι περιγραπτὸν ἐργάζη τὸν φίλον, καὶ παρόντα μὲν περιβάλλεις, ἀπόντα δὲ ἀγνοεῖς· εἰ δὲ καὶ τὰ ἴσα παρ' ἡμῶν ἀπαιτεῖς, τοσοῦτον ἀπολογούμεθά σοι, ὅτι παρ' ἡμῶν μὲν τὸ τοῦς ἀρικνουμένους εἰς ἡμᾶς ὄρῃν, παρ' ὑμῶν δὲ τὸ περὶ ἡμῶν ἐκείνους πυνθάνεσθαι.

Ἐγὼ δὲ ὁ τούτων γραφεὺς ὁ βέλτερος τὴν συνήθη σοι πόρρω ποιοῦμαι προσκύνησιν.

89. Τῷ ἐπὶ τῶν δεήσεων κϋρ Λέοντι
τῷ τοῦ Πατρῶν.

Καὶ ὁ ἐπὶ τῶν δεήσεων μέχρι τοσούτου μοι σιωπᾶ, οὐδὲ τί μοι μέρος τῶν δεδανεισμένων ἀποδίδωσι λόγων, οὐδὲ τὴν παρκαταθήκην ἀποδίδωσι φέρων, ἀλλὰ τοῖς ἐμοῖς ἐπεντροφῶν ἀγαθοῖς, οὐδὲν μοι τούτων ἐθέλεις μεταδιδόναι· ἀλλ' ἔστω μήτε δάνειον, μήτε παρκαταθήκη, μήτ' ἄλλο τι τῶν ἐπαναστροφόντων ὁ παρ' ἐμοῦ εἴληφας, ἀλλὰ φιλοτιμία τις καὶ διδασκαλία· τί οὖν ἐμοί, ἐφ' οἷς πεφιλοτιμήσαι, μὴ εὐγνωμονῆς; τί μὴ τὴν γλώττην ἐν καιρῷ δίδως;

Πάσης ἐπιθυμοῦμεν Ἑλλήνων φωνῆς· οὐχ ὄρας τὸν ἀέρα ὅτι θέρους, πολλάκις ἀτμίδας ἀπὸ τῆς γῆς ἀνενεγκῶν, χειμῶνος μέρος τι τῶν ἀνενεχθέντων ἀντικατήνεγκεν, οὐ τοιοῦτον ἀποδιδούς οἷον εἰλήφει, ἀλλὰ πήξας καὶ μεταβελών, καὶ ὕδωρ πεποιηκῶς τὴν ἀναφορὰν; Σὲ δὲ οὔτε μεταβολὴν τῶν λόγων ἀπαιτοῦμεν καλλίονα, οὔτε τινὰ ἐργασίαν μετέωρον, ἀλλ' ἂν ἀποδῶς οἷον προεἴληφας, αὐτὸ δὴ τοῦτο ἔχειν τῶν νενομισμένων οἰόμεθα.

Ἄλλὰ μοι πρὸς τοὺς ἐμοὺς λόγους πεπόνθατε, οἷόν τι πρὸς τὰς ἐπιστημονικὰς φωνὰς οἱ νεώτεροι· φρίττουσι γὰρ ἀτεχνῶς τὰ ξένα τῶν ὀνομάτων ἀκούοντες, τὸν τόμον, τὰ περίσωτα· ἐπειδὴν δ' αὖθις κατατολμήσωσι τῶν φωνῶν, καὶ θηκὰ τοῖς ἐπιστήμοσι προσεγγίσωσι, καὶ φωνὴν ἐθισθῶσι δίδοναι τε καὶ λαμβάνειν, ἀντὶ τοῦ ἐκπλήττεσθαι, καὶ καταφρονοῦσιν· ὧς περ καὶ αὐτὸς πέπονθα, ὡρδὸν ἐστὶν ἀκούων ἀσύμμετρον μέγεθος, εἶτα δὴ εὐρηκῶς, ἐπιθυμᾶζεις ἐαυτοῦ καταγίνωσκον.

Τοιοῦτον δὴ σοὶ καὶ τὸ ἐμόν ἐστι· καὶ μοι οἴσθη, ξένας μὲν ἐπιθυμήσεις ἀπὸ τῆς ψυχῆς προἰέναι, κινὰ δὲ καὶ ἀλλόκοτα περὶ τῆς γλώττης ὀνόματα, καὶ δεδοίκατε τὰς ἐμὰς φωνὰς, ὧς

βροντάς· ταῖς δέ, οὔτέ τις βόμβος περιηγεῖ, οὔτε σαλπίγγων ἤχος, ἀλλ' εἰσὶν ἀπὸ τῆς ὁμοίας ἡμῖν αὔλακος μετὰ τῆς συνήθους καλάμης καὶ τῆς ζώνης καὶ τοῦ ἐνδύματος.

Καὶ τὴν ἐν τῷ μύθῳ Σεμέλην κατέφλεξεν ὁ Ζεὺς, πρῶτα μὲν ἐξανθρωπίσας ἐχυτόν, εἶτα δὴ θειώσας· ἐγὼ δὲ ὑμῖν οὐδὲν παραδείκνυμι τοιοῦτον, ἀλλὰ τοσοῦτόν μοι τὸ ἐξαλλάττον τοῦ φλέγματος, ὅσον μὴ κολοιδῶν ἀκούειν ἡμᾶς, ἀλλὰ τεττίγων ἀττικῶν.

Ὁ δὲ ταυτὰ σοι γράφων βέστης τὴν συνήθη σοι πόρρω ποιῶμαι προσκύνῃσιν.

90. [Ὡς ἀπὸ τῶν Βυζαντιῶν] συντακτῆριος πρὸς τὸν βασιλέα [Ρωμανὸν τὸν Διογένην κατὰ τῶν Τούρκων τὸ δευτερον ἐκστρατεύοντα].

Ὁ μὲν δὴ περὶ τῆς σῆς φιλανθρωποπάτης ψυχῆς συντακτῆριος λόγος καὶ ἐξιτήριος, τοιοῦτος καὶ οὕτω θαυμάσιος· ὁ δὲ παρ' ἡμῶν πρὸς σὲ τὸν χρηστότατον δεσπύτην καὶ βασιλέα, οὕτω συγχεόμενος εὐχαῖς καὶ δάκρυσι σύμμικτος.

Ἀστράψαις ἐκ τῆς ἐώς εἰς τὴν ἀνατολὴν αὔθις διαβαίνων, ὡς ἥλιος ἀπείρω κύκλῳ, πλουσίῳ φωτί, καὶ καταλάμψαις μὲν καὶ τὸ ὑπήκρον, καταφλέξαις δὲ καὶ σύμπαν τὸ βάρβαρον· ἐπὶ τούτοις κατασθέσαις μὲν πῦρ Βαβυλώνιον, χλινώσαις δὲ λεόντων ὀρμάς, καὶ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ ἐφελκύσαις κατὰ τῆς δυσμενοῦς φάλαγγος· θάλασσαν διαρρήξαις, καὶ ποταμὸν ἀνακόψαις· καταπολεμήσαις τὸν Ἀμαλῆκ· νεφέλη μὲν ὑπὲρ κεφαλῆς ἀφέλοιτό σοι τὸν καύσωνα, στῦλος δὲ φωτὸς ὀδηγήσει σε τῆς σῆς ἀσπίδος προπορευόμενος· ἐξομαλίσει σοι Κύριος πᾶν ὄρος ὑψηλὸν καὶ ἀκρότομον, καὶ ἀναπληρώσει μὲν σοι τὰς φάραγγας, τὰ δὲ σκολιὰ ποιήσαι εὐθύτατα· ἀναδῆσαιτό σου τὴν κεφαλὴν ἀρι-

στείοις στεφάνοις, καὶ ἐπανεέλθοις ἡμῖν μυρίαὶ νίκαις κατεστη-
 μένος, καὶ τροπαίους κατηγλαῖσμένους πολλοῖς· ἄγγελοί σοι συμ-
 παρατάξαιτο, καὶ συστρατηγήσαι θεός, καὶ τὸν νέον καταπον-
 τίσαι σοι Φαραῶ.

Εἰ δὲ καὶ καταλλάξαις τὰ διεστῶτα, καὶ τὸ τοῦ φραγμοῦ
 ἀφέλοις μεσότοιχον, καὶ τὸ δυσμενὸς εὐμενὲς ποιήσαις τῷ κράτει
 σου, βασιλικώτατον δὴ τοῦτο καὶ τῷ ὄντι νικητικώτατον.

Μιᾶ γοῦν γλώσση τὰς πάντων ὑποκρινόμενος φωνάς, τοῦτο
 δὴ σοι τελευταῖον προσφθέγγομαι, μὴ μακρόνης ἐπὶ πολὺ ἀφ' ἡ-
 μῶν τῶν ποθοῦντων σε, ἀλλ' ἐπανακάμψαις ταχὺ φαιδρότερος
 ἡμῖν μετὰ τῶν τροπαίων καὶ φαινότερος φηνησόμενος, ὃ πάν-
 των βασιλέων ἀσυγκρίτως ὑπέρτερε τῷ ἀποκρούῳ κάλλει καὶ
 τῷ μεγέθει τῆς φύσεως.

91. Ἀνεπίγραφος.

Ἰ Τὸ μὲν ἐμὸν βούλημα, πατέρων ἐμοὶ τιμιώτατε, δι' ἐπι- φ. 210'.
 στολῶν ὀμιλεῖν σου τῇ ἀγίᾳ ψυχῇ, τὸ δὲ σὸν, ἀνεπιστρόφως
 προσανέχειν θεῶ, καὶ τᾶλλά σοι περιττά τε καὶ ὀχληρά· διὰ
 ταῦτα ἅπαξ γράψαι τολμήσας, πλεῖστον μετὰ ταῦτα χρόνον
 σιωπᾶν ἀναγκάζομαι· καὶ ἔστιν ὁ μὲν λόγος τῆς ἐμῆς ἔργον
 ἐρέσεως, ἢ δὲ σιωπῆ τοῦ περὶ σὲ πράγματος οἰκονομία καὶ
 πληρώσις. Εἰ μὲν οὖν θεωρῶν τὰ κρείττω, ἢ ἐντυγχάνων θεῶ,
 ἀνεπιστρόφως ἔτι ἔχεις περὶ τὰ τῆδε, μηκέτι σοι δι' ὄχλου γί-
 νωμαι ταῖς ἐπιστολαῖς· εἰ δὲ δύνῃ ἐκάτερα ἐν ταύτῳ, τὸν μὲν
 νοῦν τῷ θεῶ, ὑπεχε δὲ τὰ ὧτα ἡμῖν· εἴτε οὖν τὸ πρῶτον ἐρεῖς,
 οὐ περιττὸν ἢ γραφῆ, εἴτε τὸ δεύτερον, οὐκ ὀχληρὸν αὔθις ἢ
 ἐπιστολή.

Οἶδα δέ σοι καὶ ἕτερον πάθος, οὗ καὶ αὐτὸς ἐπαισθάνομαι
 ἴσως· ἀλλά με μὴ βάλοι βέλος βασκανίας ἢ καὶ νεμέσεως· τί
 ποτε τοῦτο; ἰδὼν τὸ νοητὸν κάλλος, τοῦ ἐν λόγοις καταπε-

φρόνηκας, και την ἄρρητον εκείνην ἔχων ἐμμέλειαν, τὴν ἐν τούτοις συνθήκην ἠθέτηκας· ὅθεν ὡς περ ἐντυγχάνοντί σοι θεῶ, ὀχληρὸν ἄλλως δοκεῖ τὸ τῆς ἀηδόνος τερέτισμα· οὕτω δὴ και παντὸς λόγου μέλος πρὸς τὴν νοερὰν ἁρμονίαν, ἄμουσόν τι δοκεῖ και περιέργον· ἀλλ' ἡμεῖς γε ἐκεῖνο μὲν τὸ ἀφανές και ὑπὲρ τὴν αἰσθητὴν ἁρμονίαν, καταμαντευόμεθα, ἣν δὲ βούλη, εἰκάζομεν· τὴν δ' ἐμμέλῃ τοῦ λόγου συνθήκην, ὡς περ αἱ μέλιτται τὰ κηρία ἔτι περιέπομέν τε και περιπτάμεθα, και ἠγαπήσαμεν ἂν εἰ ἀπὸ τοῦ τῶν σωμάτων κάλλους εἰς τοῦτο ἀναβάντες ἐλθέξαμεν· ἀλλὰ δέδια μὴ αὔθις ἐπὶ τὴν αἴσθησιν κατατρέωμεν.

Πῶς ἂν οὖν σοι και τὸ ἡμέτερον γίνοιτο και τὸ σὸν ἐκπληροῖται θεός; οἶδα ὡς εἰ και σύντονόν σοι τὸ πρὸς τὰ κρείττω τετάσθαι, ἀλλ' οὐκ ἄκαμπτον πάντη, οὐδ' ἀμετάστροφον· σὺ γὰρ ἐπιλέλησται σοι μετὰ σώματος ὄντι ὁ νοῦς τοῦ δεσμοῦ· ὅθεν οὐδὲ ἀκάρματος τούτῳ ἢ δύνამις· ἐπιστρέφει γοῦν και δεῖται τινος ἀναπαύσεως. Μὴ τοίνυν μὴ δὲ οὕτως ἠρεμείτω, ἀλλ' ὑποδεχέσθω τοῦτον ἢ πολλοστὴ θεωρία, τὰ ἐμὰ γράμματα, ὡς περ κῆποι τινες ἢ λειμῶνες, κἀντεῦθεν οὖν αὔθις ἀνιπτάσθω πρὸς τὸν θεόν· σὺ δὲ μοι, ἣν βούλη, μὴ δὲ ἐπίστελλε, ἵνα μὴ δὲ τοσοῦτον καταβαίης, ἀλλ' ἀπλῶς οὕτωςί, και ἀφελῶς, ὡς περ βεβούλησαι, προσαγόμευς, ἀρκεῖ γὰρ ἡμῖν ἀντι πάντων και ῥῆμα σὸν και νεῦμα, και τὸ ὅλως σε οἶσθαι μεμνησθαι ἡμῶν.

92. Ἀνεπίγραφος.

Θεῶ και ἀρχιεράρχῃ τοιούτῳ θεοῦ τί ἂν τις προσαγάγοι ἐπάξιον; ὁ μὲν γὰρ τὸν οὐρανὸν και τὴν γῆν πληροῖ κατὰ τὴν ἐκείνου φύσιν, σὺ δὲ πάντων τῶν ὄντων καταπεφρόνηκας διὰ τὴν θεϊκὴν ἐντολήν· πᾶν οὖν τὸ προσφερόμενον ἐκείνῳ τε, και

σοὶ τῷ μετ' ἐκεῖνον δεσπότη, ἀνάξιον πάντως δοκεῖ τῆς ὑπερφυοῦς μεγαλοπρεπεῖς ὑμῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ μὲν, μέχρι καὶ δούλου μορφῆς ἐκυτὸν ἐταπεινώσε, σὺ δὲ μιμητῆς ἐκεῖνου γενόμενος τὴν ὑψοποῖον ἠγάπησας μετριότητα, μὴ ἀπόση ἦν προσάγω σοὶ εὐτελεστάτην προσαγωγὴν, ὡς περ οὐδὲ ἐκεῖνος τὰς αισθητάς σπονδάς καὶ τὰ θύματα, καὶ ἀντίδος τῶν μικρῶν τὰ μεγάλα· ἀντιδώσεις δὲ οὐκ εὐπόρῳ, οὐδὲ πλουσίῳ, ἀλλ' ἀπορωτάτῳ ἀνδρὶ, καὶ πτωχῷ ἐξ εὐπορίας πολλῆς, ὡς αὐτὸς ἐπίστασαι ὁ δεσπότης μου.

93. Ἀνεπίγραφος.

Ὅμνυμι τὴν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν ἀγάπην, ὅτι πολλὰκις ἠγανάκτησα κατὰ τῶν ἀποκομιζόντων μοι γράμματα τῆς ἱεράς σου ψυχῆς, μὴ μέντοι βουλομένων ἀντιστήκους ἐπιστολάς κομίζεσθαι πρὸ ἐμοῦ. Ἡμεῖς γάρ, εἰ καὶ τὸ κατὰ τὴν ἐνοῦσαν προθυμίαν ὠφελεῖν τοὺς φίλους οὐκ ἔχομεν, ἀλλ' οὖν τῆς ἐφ' ἡμῖν ἐπὶ τὸ σπουδάζειν ὑπὲρ αὐτῶν δυνάμεως οὐκ ἠμελήσαμεν πώποτε· εἰ δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων οὕτως ἔχω φροντίδος, πόσω γε περὶ σοῦ μᾶλλον τῆς φιλτάτης μοι κεφαλῆς;

Τοιγαροῦν ὀπηνίκα δέξομαι παρὰ σοῦ γράμματα περὶ τῆς εἰσελεύσεώς σου καταδυσωποῦντα καὶ ἀξιοῦντά με, αὐτίκα πρὸς τὸν κράτιστον ἡμῶν ἀφικνοῦμαι βασιλέα, καὶ ποτὲ μὲν τὴν πρὸς ἐμέ σου ὑπαναγινώσκω τούτῳ ἐπιστολήν, ποτὲ δὲ τῷ ἐμῷ λόγῳ χρῶμαι πρὸς τοὺς ὑπὲρ σοῦ λόγους, ἀναμνηστικῶν αὐτῶν πρὸς τὸ συνθηκῶν, καὶ ὡς σοὶ μὲν ὁ τῆς ὑποσχέσεως χρόνος πεπλήρωται, ἐκεῖνῳ δὲ ὁ τῆς ἐπαγγελίας ἐφέστηκε, καὶ ὡς δεῖ ἀμφοτέρων τοὺς λόγους κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν ἐντελεῖς γενέσθαι, καὶ συγχωρηθῆναί σοι τὴν εἰς τὴν ἐνεγκοῦσαν ἐπάνοδον· ὁ δὲ, τὰ πρῶτα μὲν ἀντέπιπτέ μοι τοῖς λόγοις, παγγάλασον εἶναι φάσκειν ἀνθρώπου τυχεῖν καταλλήλου τοῖς πράγμασιν,

ὁποῖος, περὶ σοῦ δὴ λέγων, ἀκριβῆς ἐν πᾶσι καὶ δόκιμος εὐρη-
ται. Ἐπειθ' ὕστερον πρῶτος ἐγεγόνει καὶ αὐτοῖς δεικνύει τοῖς
πράγμασιν, ὡς βούλεται πᾶσι ἐπανελθεῖν· παντὸς γὰρ ἀποπειρᾶται
ἀνδρὸς συνετοῦ, εἴ που εὖρη τινά, ἢ τὴν τῶν δημοσίων ἀναθήσει
ἀπαίτησιν· καὶ οἶμαι τεύξεσθαι τινος, πολλοὺς γὰρ ἤδη ὄρω
ἀπτομένους τοῦ πράγματος, καὶ οἷον πειρωμένους καθάλλεσθαι
τοῦ κρηνοῦ.

Εὐέλπις οὖν ἔσο, καὶ θυμὸν ἔχε ἀγαθόν, ὡς ἐπανάξεις ἐπὶ
τὴν ἐνεγκοῦσαν ταχύ.

94. Ἀνεπίγραφος.

φ. 211. | Ὅρα; ὅπως ἐπαλλήλους σοὶ καὶ πυκνάς ποιοῦμαι τὰς ἀξιώσεις,
ἀδελφὲ φίλτατε καὶ ἰσόψυχε; πράττω δὲ τοῦτο, οὐ τοσοῦτον
τοῖς ἀξιούσι με χαριζόμενος, ὅσον ἐμαυτῷ ὑπόθεσιν ὁμιλίας τῆς
πρὸς σέ μνηστευόμενος, καὶ τό γε θυμακσιώτερον, ὅτι ὅπερ ἔδει
ποιεῖν τοὺς δεομένους τῆς σῆς δυναστείας περὶ τὴν ἐμὴν μεσι-
τείαν, τοῦτο ἐγὼ ἐκείνοις ποιῶ· καταδέομαι γὰρ καὶ ἀντιβολῶ
τούς γε πλείονας, ὅπως ἄν μοι πρὸς σέ μεσίτη ἢ καὶ διαλλακτῆ
χρήσωνται. Πλὴν μὴ τοσοῦτόν με ἴσθι περὶ τὴν σὴν ἱερὰν ψυχὴν
πλημμελοῦντα· περὶ ἐκείνων γὰρ σοὶ τὰς ἐπιστολάς ποιοῦμαι,
οἷς τὸ ἀξιούμενον οὐδὲν ἄλλο, ἢ εὐμενέσιν αὐτοὺς ὀφθαλμοῖς
ἐπιθεῖν, ὅπερ σοὶ τε βῆστον καὶ τῇ φύσει κατὰλληλον. Καὶ ὁ
παρὼν εἴ γε τύχοι τοιούτων σου τῶν ὀμμάτων, οὐκ ἂν οἶμαι
πλέον ἐπιζητήσειεν. Εἰ δέ τισι διδοίημεν καὶ τὰ μερίζονα, ἀλ-
λ' εὐχερῆ σοὶ καὶ ταῦτα τῷ τῆς ἀξιώσεως εἶδει διατιθέμεθα.

95. [Τῷ κριτῇ τοῦ Αἰγαίου?]

Ἀβυθηνὸς μὲν οὐκ εἰμί, φίλτατε ἀδελφέ, μὴ δὲ εἶην διὰ
τὴν παροιμίαν καὶ τὸ δεινὸν ἐπιφόρημα, ὡς περ οὐδὲ Ἴταλός,

οὐδὲ Ἀθηναῖος, οὐδὲ Αἰγύπτιος, οὐδέ σου τὸ Αἰγαῖον ἐπίστανται πέλαγος, ἀλλ' οὐδὲ ἐτέρας ἔφυν πόλεως ἢ τῆς τοῦ Βύζαντος· εἰσποιοῦμαι δὲ πάσαις μὲν οἰκίαις, πάσαις δὲ κώμαις, πάσαις δὲ πόλεσι, πᾶσι δὲ ἔθνεσι, καὶ οἰκιοῦταί με, ὡς περ τὸν ποιητὴν, νῦν μὲν ἡ Χίος, νῦν δὲ ἡ Σάμος, νῦν δὲ ἄλλο τι χωρίον τῶν Εὐρωπαϊῶν, ἢ τῶν Ἀσιανῶν, καὶ με προῖστώσιν αὐτῶν ὡς περ οἰκιστὴν, ἢ πολιοῦχόν τινα, νῦν μὲν κατ' ἄνδρα ἕκαστος, νῦν δὲ κατὰ πόλιν ἕκαστοι, ἢ ὁμοῦ τι σύμπαντες· δύνωμαι δὲ παρά πᾶσιν, ὅποσα ὑμεῖς κατὰ μέρος, καὶ ἴνα τι σεμνολογήσωμαι, οὐκ εἰς ὄφρῦν δὲ ἀνάγω τὸν λόγον, ἀλλ' εἰς ἡθους χρηστότητα, ἄρχων ἀρχόντων εἰμί. Καὶ ὡς περ οἱ φιλόσοφοι τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἐπιστήμην ἐπὶ τοῖς πολιτικοῖς λόγοις παραλαμβάνουσιν εἰς παράδειγμα, ἐτέρας τέχναις κελευομένην καὶ ἐπιτάττουσιν, οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς γίνομαι· πλὴν τοσοῦτῳ διαφέρω τοῦ ἀξιόματος, ὅτι οὐκ ἐπιτάττω, ἀλλ' ἀξιῶ· ὡς περ δὴ καὶ νῦν περὶ τοῦ τὴν ἐπιστολὴν δόντος ποιοῦμαι πρὸς σέ· ἐπιζενοί γάρ με καὶ οὗτος, μόνον οὐ τὸν παῖδα κατακόψας ὡς περ ὁ μῦθος ἔχει περὶ τοῦ Πέλοπος, ἀλλὰ μοι τοὺς ἀκριβεστάτους τῶν φίλων εἰς κοινήν συμπραθέμενος ἐκλιπάρησιν.

Βούλεται δὲ τοσοῦτον αὐτῷ παρ' ἐμοῦ γενέσθαι, ὡς τε γινώσκεις ὅτι τε φιλῶ τοῦτον, καὶ ὅτι βούλομαι γενέσθαι τι αὐτῷ ἀγαθόν. Τοῦτο οὖν αὐτὸ παρ' ἐμοῦ ἔχε μαθὼν· εἰ γὰρ καὶ τοῖς μὴ ἀξιῶσασιν ὀφείλω τὸ πρᾶγμα, πῶς ἂν τῷ ἀνδρὶ ἀπαρνήσωμαι, τοσοῦτον καὶ διὰ τοσοῦτων με εἰς φιλάνθρωπιαν ἐλκύσαντι; ἄλλως τε δὲ οὐδὲ μέγα τί μοι δοκεῖ τὸ ἀξιούμενον καὶ ὑπέρσεμνον, καὶ διὰ ταῦτα εὐθέως κατένευσα· εἰ δ' ἴσω; λανθάνει με μέγιστον ὄν, αὐτὸς ἂν ἐνδείξαιο, τὸν ἄνδρα οἰκιοῦσάμενος, τοῦτο γὰρ αὐτῷ τῆς ἀξιώσεως τὸ κεφάλαιον.

96. Ἀνεπίγραφος.

Στρουθὸς παρακεκινημένος, ὄφρασι, τὸν ἀστράγαλον πειραῖται ὑπαλείφειν τὸν ὑγιῆ· εἰ δὲ μὴ παντάπασι μὴ προσήκων ἡμῖν ὁ δημῶδης λόγος, ἀλλὰ χολῶ μὲν ἄμφω ἐγώ τε καὶ σύ, οὐ μεῖον ἄτερος θυχτέρου τήν γε τοῦ μονοπροσώπου χολεῖαν· σὺ δέ μοι μᾶλλον ἀλγεῖς, ὡς ἄρτι σοι πρώτως τοῦ ρεύματος καταρρεύσαντος, ἢ τὸ μὲν ρεῦμα ἄνωθεν ἔχει σοι τῆς ῥύμης τὸ ἐνδόσιμον, πλημμυρεῖ δὲ νῦν ἐπὶ πλέον σοι καὶ βροχθεῖ τραχυτέρω τῷ κύματι· καὶ ὁ μὴ πάλαι πρὸς τὴν τρικυμίαν ἀρκῶν, νῦν ὑπέραντλος ταῖς πολυκυμίαις γενόμενος, πῶς ἂν ἐξαρκέσει; εἴποιμι ἂν ὑπὲρ σοῦ;

Ἄλλ' ὦ γενναῖε, πολλῶν μετ' ἄλλων καὶ ἐπικουφίζετώ σοι τὸ δεινὸν ἢ κοινῶν τῆς συμφορᾶς· πεπτῶκασι καὶ Πάτροκλοι, σοῦ κρείττους ἴσως καὶ τὴν χεῖρα καὶ τὴν λοιπὴν γενναϊότητα· εἰ δὲ πάλαι μὲν ἢ τοῦ ἔτους περίοδος τὸ ἱερὸν ἐν Δελφοῖς ἔλαιον ἔλαττον ἐξανήλισκεν, ἢ αὐτὴ δὲ νῦν περιφορὰ πλείονα τὴν δαπάνην ἐπιζητεῖ, θαυμάζειν οὐ χρή· ἔστι γὰρ τις κύκλος ἐν ἀριθμοῖς ἀποκαταστατικός καὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ φέρων, καὶ ἐπανελήλυθεν ἢ ἀρχαία περίοδος· ἀλλ' ἐλάττω ζύμπαντα ταῦτα, ὡς τέ σου τὴν ψυχὴν ἐπὶ τῇ νέᾳ προσθήκῃ παραμυθήσασθαι.

Τί γοῦν δράσω ἐπὶ τῆς αὐτῆς σοι κείμενος κλίνης καὶ τῇ αὐτῇ ἀλγηδόνι τῆς καρδίας ἐγκαρτερῶν; τί τοίνυν ἄλλο, ἢ ἔλαττον μὲν τοῦ ἔμοῦ συμπτώματος φροντιῶ, τὴν δὲ σὴν πειράσομαι νόσον ἰάσασθαι; ἐπεὶ καὶ τίς μοί ἐστιν ἐν γειτόνων ἀκριβῶς τῷ πόδε χολός, ἐμὲ δὲ τοὺς δακτύλους μαλκκιῶντα προθυμεῖται ἰάσασθαι· ἔχω γοῦν ἐγγύθεν τὴν φύσιν τοῦ παραδείγματος, ἀλλὰ δέδοικα μή, ὡς περ οὗτος μάτην μου τοὺς πόδας καταδεσμεῖ, οὕτως δὲ σοι κήγῳ τὸ ἀκεσώδηνον ψεύσωμαι·

ἀλλ' ἰτέον, καὶ πειρατέον, καὶ πάντα μοι ποιητέον ὑπὲρ τῆς δεσποτικῆς κεφαλῆς.

97. [Τῷ μαγίστρῳ Μιχαήλ].

Φίλτατέ μοι πάντων ἀνδρῶν καὶ συνετώτατε μάγιστρε, ὅτε σου τὰς ἐπιστολάς εἰς χεῖρας λάβω καὶ γινῶ δι' αὐτῶν τὸ καταφλέγον πῦρ τὴν ψυχὴν σου, οὐκ ἔχω τι δράσω, ἢ τίνα σοι προσάξω παραμυθίαν· ὁ γοῦν ἐπὶ τῇ ἐμῇ δυνάμει καὶ προθυμίᾳ ἐστίν, αὐτίκα εἰς ὑπόμνησιν ἄγω τὸν φιλόφθωρον ἡμῶν βασιλέα, ὃν τε πέπονθας, καὶ ὃν αὐτός σοι κατεπηγεύλατο, καὶ ἠύρισκω τοῦτον κοινωνόν σοι τῶν παθημάτων καὶ τοῖς σοῖς κακοῖς ἐπισχετλιζόντα, καὶ πολλάκις τό, ὁ κύριος Μιχαήλ μου, ἐπιφωνοῦντα καὶ προστιθέντα ἄπερ σοι γέγραφα.

Καὶ οἶδας ὅτι ὁ δεόμενος βασιλέως, ἐπειδὴν τοιούτων ἀκούση λόγων, προσκυνεῖ βυθὸν καὶ ἀφίσταται τῆς δεήσεως, ἵνα μὴ φορτικὸς δόξη καὶ ὀχληρὸς, καὶ παροξύνῃ μᾶλλον τὴν τοῦ βασιλέως ψυχὴν· | οὐ γὰρ τῆς ἐμῆς γλώττης φεῖδομαι, ἀλλὰ σοι φ. 211'. τοὺς λόγους ἐν κρίσει οἰκονομῶ· τὸ δὲ κατελεθεῖν σε εἰς πύλας ἰαθησόμενον, ἵνα μὴ δόξη γενόμενον πλήρωσις ἀξιώσεως, οὔτε ἠξίωσα, οὔτε ἀξιώσω ποτέ, ἔξομαι δὲ τῶν πρώτων αἰτήσεων μέχρις ἂν δῶ θεὸς χρηστὸν ἀποτέλεσμα.

98. [Τῷ βέστῃ]

Μὴ ὑπολάβῃς, χρυσεῖ μου βέστα, ὅτι παρόντα μὲν ἠγάπων καὶ πάντα τρόπον σοι συνηγωνιζόμεν, ἀπόντος δὲ καταλιγώρησα· μᾶλλον μὲν οὖν καὶ προστέθεικα τῇ πρὸς σέ μου φιλίᾳ· ἀλλὰ νῦν πᾶσα φίλου παρρησία ἰσχυρόφωνός πως τοῖς φιλουμένοις δοκεῖ, διὰ τὴν πολλὴν τῶν πραγμάτων, ἔν' οὕτως εἶπω ἀκριβεῖαν, καὶ τὴν τοῦ φιλοφθώρου βασιλέως ἡμῶν περὶ πάντα

σύνεσιν καὶ ὀξύτητα. Πλὴν ἡμεῖς τὸ ἡμέτερον ποιεῖν οὐκ ὀκνοῦμεν, καὶ οἴμμι ὡς κατὰ τὸν ἐνεστῶτα καιρὸν ἔξεις τὸ τέλος τῆς ἐπιθυμίας σου, καὶ θεάσῃ καὶ τὴν βασιλεύουσιν καὶ τὸν βασιλεύοντα.

Περὶ δὲ τοῦ τὸ γράμμα ἐπιδόντος σοι εὐγνώμονος δούλου σου καὶ νοταρίου, καὶ αὐθις ἀξιοῦμεν συγχωρῆσαι τούτῳ τὴν εἰς τὴν Πόλιν ὁδόν· ἡ γὰρ τοι μήτηρ αὐτοῦ πολλάκις μὲν ἀπέθανεν, ἐν οὕτως εἶπω, τοσαυτάκις δὲ ἀνέζησε δι' αὐτόν, ἐπιθυμεῖ γοῦν ὁμοῦ τε τοῦτον ἰδεῖν, καὶ ἀποθανεῖν· πλὴν εἴ σοι ἄλλως δοκεῖ, γεννηθῆτω τὸ θέλημά σου, καὶ κρατεῖτω τὸ δόξαν σοι. Ἰσθι δὲ ὡς οὐκ ἐπαύσχιτο ὁ τοιοῦτος νοτάριος γράμματα πρὸς με πέμπων, τὴν σὴν φιλάγαθον γνώμην διακηρύττοντα καὶ μεγαλύνοντα τὸ πρὸς αὐτόν σου ἔλεος καὶ τὴν συμπάθειαν· διὰ ταῦτα πρόσθετος ἐπὶ τῇ εἰς αὐτόν σου διαθέσει, ἐν ἐπὶ πλέον τοῦτον ποιήσῃς εὐγνωμονέστερον.

99. Ἀνεπίγραφος.

Πᾶσι μὲν αἰτοῦσι δεῖ προσέχειν τὸν νοῦν καὶ κατὰ τὸ δυνατόν βοηθεῖν, μάλιστα δὲ τοῖς πολλῶν μὲν ποτε εὐπορήσασιν, καὶ εἰς δόξαν ἐπανεληλυθόσι βιωτικὴν καὶ λαμπρότητα, διὰ δὲ τὸν θεὸν ἐξχορήσασιν καὶ πτωχεύσασιν, καὶ εἰς τὰς ἡμετέρας ἀφορῶσι χεῖρας ὡς ἡμεῖς εἰς τὰς τοῦ θεοῦ, ἐφησέ τις σοφός· ὁποῖός ἐστι καὶ ὁ θαυμάσιος τὴν ἀρετὴν κύρ Μιχαὴλ ὁ ποτὲ βέστης· οὗτος γὰρ, ὡς οἶδας, ἀντὶ βαθέος πλοῦτου καὶ περιουσίας πολλῆς, εἰς μοναστήριον ἐχυτὸν πενέστατον πάνυ κατέκλεισε, τοῦ Μωροχαρζάνου μὲν λεγόμενον, τοπίων δὲ τινων εὐποροῦν ὀλίγων, ἀφ' ὧν οἱ ἐκεῖσε ἀσχοῦντες τρέφονται μοναχοί. Ἄλλ' ἢ τοῦ χρόνου περιτροπὴ ἰσχύει καὶ κατ' αὐτῶν, καὶ προφάσει κλασματικῆς τινος γῆς τὰ παρὰ τῆς μονῆς ἀνεκαθεν δεσποζόμενα, ὑφαιρέτται καὶ ὑποσπᾷ.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ σὴ λογίωτης καὶ καλοκἀγχθίει τῇ περὶ τούτων ὑποθέσει ἐφέστηκε, τὸ μὲν τι, καὶ διὰ τὴν τοῦ δικαίου ῥοπήν, τὸ δέ, καὶ δι' ἡμᾶς, χάρισαι τῇ τοῦ Μωροχαρζάνου μονῆ τὸ ἀνενόχλητον καὶ ἀζήμιον· ναί, μὴ ὀχληθῆι περὶ τούτου τοῦ μέρους ὁ βέστης, μὴ δὲ πρὸς οἷς ἀφηρέθη, πολλοῖς οὔσι, καὶ αὐτὴν τὴν τελευταίαν ἀφαιρεθῆι καλύβην, καὶ δυνηθῆι ὁ δαίμων κατὰ τῆς τούτου ψυχῆς. Πεπληροφόρησο γὰρ ὅτι μισθός σοι περὶ τούτου πολὺς παρὰ τῷ θεῷ ἀποκείσεται.

100. [Τῷ βεστάρχη]

Χρυσέ μου βεστάρχα, ὁ διοικητὴς οὗτος πρωτόζευκτός ἐστι πῶλος εἰς τὰς ἀπαιτήσεις, νῦν γὰρ πρώτως ὑπὸ τῷ ἄρματι τῶν εἰσπράξεων γέγονε· δεῖται οὖν ἡνιόχου ἀκριβοῦς τε καὶ ἐπιστήμονος, ἐξ αὐτῆς ἀφετηρίας ἡνιοχῆσοντος τοῦτον καὶ ἐπὶ τὸν καμπτήρα κατευθυνοῦντος· ἀρτιμαθὴς γὰρ ὢν τοῦ δημοσικοῦ δρόμου, δέδοικε τὰς ὑπερδρομάς καὶ παρατροπάς. Ἐπίθεος οὖν αὐτῷ καὶ σὺ τὴν ἡνίαν, καὶ μήτε ἐνδώσεις αὐτῷ τὸν χαλινὸν ὥς τε ἄτακτα φέρεσθαι, μήτε, ἵνα πάντῃ σε θεατροκοπήσω, ἀνείρξης αὐτὸν καὶ ἀπροστενώσης, ὥς τε παρεγκλινη ποιῆσαι καὶ ἑτερόγναθον· μὴ τοίνυν ἐπιβρήσης αὐτῷ τὸν ῥυμόν, ἀλλὰ συνεζευγμένον καὶ ἀπόλυτον στήσας, τὸ μὲν, ὑποδίδου αὐτῷ τὴν ἡνίαν, τὸ δέ, ἀνάκοπτε.

101. Ἄνεπίγραφος.

Γλυκεῖά σου· ἡ ἐπιστολή, καὶ καθ' ὑπεροχὴν γλυκερωτέρα κηρίου καὶ μέλιτος· ἀλλ' ἐμοὶ τὰ μὲν χεῖλην ἐγλύκανε, τὴν δ' ὑπερῶν οὐκ ἐγλύκαθεν, οὐδὲ ἐστάλαξεν ἐν τῇ καρδίᾳ μου γλυκασμόν τινα, ὥς τε δύνασθαι πεισθῆναι σοί ποτε ὅτι σωθήσομαι διατριβῶν ἐν πόλει. Οἱ γὰρ περὶ τὸν Μωῦσέα καὶ οὐς

εἰς παράδειγμα τέθεικάς μοι, παρ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ τὰς προστασίας ἐνεχειρίσθησαν, καὶ εἶχον ἀπολογίαν τῶν πράξεων, τὴν τοῦ Θεοῦ πρόσταξιν· ἐγὼ δὲ τί ἀπολογήσομαι μὴ ἐπιτραπείς διοικήσιν κοσμικῆν;

Οὐκ ἀναπαύσομαι τοίνυν ποτέ, μέχρις ἂν τῆς ἐνταῦθα πέδης τοὺς πόδας ἐλευθερώσας, πρὸς τὸ θεῖον ὄρος δραπεύωμαι τὸν Ὀλύμπου.

102. Ἀνεπίγραφος.

Εἰ μὲν ὑγίαινες, βελτίστη ψυχῇ, ἐγεγόνει ἂν σοι καὶ τὸ γραμματίον ὅποιον ἂν ἐρρωμένου σώματος ἀναλαμβάνῃ ψυχῇ· ἐπεὶ δέ σοι ὡς περ ἀκούω, ἡ σύντροφος ἀρρωστία ἐπίτασιν προσεληφει κακώσεως, ἵνα μὴ παρὰ τὸν εἰκότα λόγον καὶ τὴν τέχνην ποιήσῃμεν, ἐν οὐ καιρῷ ἐπιέντες τῇ γλώσσει καὶ ἀβρυνόμενοι οὐδὲν δέον, ὡς περ ὁ Ἰσοκράτης ἐν δυσχερείαις πραγμάτων τῇ περὶ τὸν λόγον ἀγλατῆ χρώμενος, ἀπλῶς οὕτως καὶ ἀφελῶς καὶ συντετμημένως, καὶ γράφω καὶ ἀξιῶ· ὁ Νικαεὺς οὗτος ἐμός ἐστι, καὶ ἐλέει τοῦτον δι' ἐμέ.

103. Τῷ πραιτορι Πελοποννήσου καὶ Ἑλλάδος τῷ Νικηφορίτζῃ.

Ὁ θεοφιλέστατος Βεσαίνης ἐπίσκοπος, λογιώτατε καὶ λαμπρότατε, ἔστι μὲν ὡς ἀπεδείχθη πτωχὸς καὶ συμπτώχου ἐπισκοπῆς φ. 212. πρῶτος, συκοφαντεῖται δὲ δύο | τὰ μέγιστα, ὅτι τε πλούσιος, καὶ ὅτι θρόνου εὐδαίμονος. Τοῦ μὲν οὖν χρημάτων πολλῶν μὴ εὐπορεῖν γέγονεν ἐνταῦθα δοκιμασία σαφῆς καὶ ἔλεγχος προφνήτης, περὶ δὲ τῆς εὐδαιμονίας τῆς λαχούσης τοῦτον ἐπισκοπῆς, αὐτὸς σὺ κριτῆς καὶ ἐξεταστῆς κἀθήσῃ.

Τέως μὲν οὖν ἐν οἷς ἀτυχεῖ, εὐτυχεῖ, βασιλέων καὶ δημο-
 θεσίου διχφερομένων αὐτῷ, καὶ ἀντιθέτων ὄντων περὶ τοῦ πλειό-
 νος· εἴτε γὰρ νικήσοι ταῖς ψήφοις, ἢ εὐδοκίμησις ἄρρητος,
 ἐκράτησε γὰρ τῶν κρειττόνων· εἴτε τὴν ἡττώσαν ἀπενέγκοιτο,
 πάλιν κατ' αὐτὸ τοῦτο εὐδοκίμεῖ, ὅτι θεοῖς, ἔν' οὕτως εἶπω,
 ξυμβέβληται, κἀν τῇ ξυμβολῇ τὸ ἥττον ἐσχηκεν, ὡς περὶ ὁ Ἰακώβ
 πάλαι ἀγγέλω προσπαλαίσας ἢ θεῷ ἡττηται, καὶ τὰ ξύμβολα
 φέρει τῆς ἡττωμένης γενέσεως, ἀποκναισθεῖς τὸν μηρὸν καὶ οἶον
 ἀποναρκήσας.

Ἄλλὰ τὸ τῆς καμῆλου παίγνιον, θάνατος ὄνου ἐστὶ, φησὶν
 ὁ δημῶδης λόγος, καὶ δεδοικα μὴ ταῦτὸ πάθοι καὶ οὗτος, καὶ
 ταῦτα οὐκ ὦν ὑρεσίφοιτος, οἷος ὁ τοῦ Ἰωβ ἀτίθαστος, φωνὴν
 φορολόγου μὴ ἀκούων, ἀλλὰ πολιτικός, καὶ τῆς ἀρίστης πόλεως,
 καὶ πολλοῖς φορολόγοις ἐκκειμένους.

Ὁ μὲν οὖν πολλοὺς ἐνδεδυμένος χιτῶνας, οὐκ ἂν εὐθὺς τὰς
 σάρκας διασπαρήναι τῷ λέοντι, ὁ δὲ ὑφ' ἐνὶ καὶ ταῦτα λεπτῷ
 συγκεκαλυμμένος, εὐθὺς τῶν ὀνύχων τὰς ἀμυχὰς ἐντυπωθεῖη
 τοῖς μέλεσιν. Ἄρ' οὖν οὐχὶ μονοχίτων τρόπον τινὰ καὶ ὁ τῆς
 Βεσαίνης ἐπίσκοπος, βραχεῖαν ἔχων περιβολήν, καὶ ταύτην ἀναγ-
 καιοτάτην, εἶτα δὴ καὶ περὶ αὐτῆς κινδυνεύων;

Εἴ τίς σοι λόγος δικαιοσύνης, πρὸς δὲ καὶ φιλανθρωπίαις, γε-
 νοῦ τῷ ἀνδρὶ οἷος ἐκεῖνος ὁ ἐκ Σαμαρείας τῷ καταβάνοντι ἐξ
 Ἰερουσαλήμ εἰς Ἰεριχώ, καὶ λησταῖς περιπεπτωκότι· τοσοῦτον
 δέ μοι ἐκεῖνου διένεγκαι, μὴ ἀναμείνης περιδυσθῆναι τὸν ἄνθρω-
 πον καὶ περιτεθῆναι πληγὰς· τί γὰρ τούτῳ μετὰ ταῦτα οἱ
 κατάδεσμοι καὶ τὰ ἔλαια, καὶ ἡ καινὴ παρακαταθήκη καὶ τῶν
 δύο Διαθηκῶν τὰ αἰνίγματα; οὐ γὰρ ἔξεις σὺ ἢ παραθήσεις,
 οὐδὲ ἀναθεῖναι ἐπὶ τῶν ὤμων δυνήσῃ, κέκλεισται γὰρ ἤδη τὰ
 σεμνὰ ἐκεῖνα καὶ πράγματα καὶ ὀνόματα.

Τί οὖν ἢ περισώσεις τὸν ἄνδρα; ἀπάντησον ἀπὸ τῶν ὑψη-
 λῶν καταβάνοντι, καὶ γενοῦ σύμμαχος αὐτῷ, ἢ πρόμαχος γεν-

νικίωτατος, καὶ μὴ ἐάσης ληστροικῶ συντάγματι ἐμπεσεῖν· τὸ γὰρ πλεῖον τοῦ ἀντιθέτου μέρος φιλόνηρωπον· εἴ γε βάσις ἐλέους ὁ βασιλεύων ἠτυμολόγηται, κἄν οὐκ ἔστιν ἄλλως· ἢ πειραθῆναι τὸν ἄνηρωπον, σὺ δὲ ἀλλὰ μὴ ἄψῃ τῶν ὄστων αὐτοῦ, ἢ μᾶλλον μὴ ἐάσης ἄψασθαι τούτου τὸν πειραστήν· ἢ γὰρ ἂν εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσῃ, ἵνα καὶ ἑτεροίως εἶπω τὸ δύσφημον, οὐ μέλει δὲ αὐτῷ τοῦ ὑστέρου χρηματισμοῦ καὶ τοῦ ἵνα ἀναφανῆ δίκαιος. Ἀντιτάχθητι γοῦν τοῖς ἐπ' αὐτὸν ἱππεῦσι, καὶ στῆσον τὸν ἥλιον κατὰ Γαβθῶθ καὶ τὴν σελήνην κατὰ φάργγα, μᾶλλον δὲ ἐπίταξον τοῖς ἀνέμοις μὴ ἐπεισπνεῦσαι τῇ τούτου ἐπισκοπῇ, ἵνα μὴ ἄλλος ἐπ' ἄλλω τῶν πονηρῶν ἀγγέλων προτρέχῃ καὶ ἐπιτρέχῃ ἀπαγγέλλων αὐτῷ τὰ δεινότητα.

Τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις τῶν δικαστῶν ἢ χεῖρ λῆμμα διδοῦσα δεδύνηται, ἢ δάκρυον ῥέον ἐκ βλεφάρων πολὺ, παρὰ δέ σοι ὁ γεννητῆς λόγος ἀρκεῖ. Εἰ μὲν οὖν ἢ ἐπιστολῇ ἐκ τῶν πηγῶν ἐκείνων οἶων ἐρᾷς, ἐπίρανόν τι φιλανθρωπίας τῷ ἐπισκόπῳ, εἰ δὲ αὐχμώδης καὶ οὐ διολισθαίνουσα λείως εἰς τὴν ψυχὴν, ἔστω δὴ καὶ τοῦτο ἀτύχημα τῷ ἀνδρὶ, ὅτι οὕτως αὐτῷ ἢ γένεσις τεθεμάτισται, μήτε ἐμὲ λέγειν περὶ τούτου θελεκτήρια, μήτε ἡδέως τὰ λεγόμενα δέχεσθαι.

104. Πρὸς τὸν Βασιλέα τὸν Δούκαν.

Τῷ ἀηττήτῳ καὶ ὑπερμεγέθει καὶ φοβερῷ τὴν ἡχὴν λέοντι, τῷ βασιλεῖ καὶ δεσπότῃ μου ἰχθύας ἀφώνους ὁ δοῦλός σου πέπομφα, τῷ μόνῳ καὶ ἐνὶ καὶ μονάρχῃ, τέσσαρας, ἵνα καὶ τῶν τεσσάρων ἄρξης τῆς οἰκουμένης μερῶν· οἱ δὲ ἰχθύες καὶ ποτάμιοι καὶ θαλάσσιοι, ἵνα καὶ θαλάσσης συμπάσης βασιλεύσης καὶ ποταμῶν· ἀπὸ δὲ τῶν καθαρῶν τὸ δῶρον, ἵνα ἀναμιμάκτως· καὶ λευκοὶ τὴν κλῆσιν, ἵνα καὶ ὁ λόγος ἀληθὴς ἦ. Ὅρᾳς τὰ σύμβολα; ὄρᾳς τὰ σημεῖα σχρῆ; Καὶ φάγοι μὲν αὐτὰ λέων,

συμφάγοι δὲ καὶ σκυῖνος λέοντος, καὶ πρὸς τούτῳ ἡ λέαινα· ἀλλ' ἐρμήνευσον τῇ δεσποίνῃ τὸ ὄνομα, ἵνα μὴ κακίσαι τὸν λόγον, ἣν ἀντί πάντων καὶ ὑπὲρ πάντων ἐκτησάμην ἐγὼ καὶ εὐεργέτιν καὶ βασιλίδα, εἶπω καὶ τὸ ἀπόρρητον, καὶ ἀνεψιάν· εἰ δὲ τολμηρὰ ἢ φωνή, τέμε τὴν γλῶτταν ἢ τῶν ἐμῶν λόγων τομή, ὁ μόνος μοι τὸ στόμα ἐμφράξας, μᾶλλον δὲ τὸ τῆς ἐμῆς καρδίας ἐμμουσώτατον θέληητρον.

105. Τῷ Βούρτζη.

Οὐκ οἶδ'α τίνα σοι παραμυθίαν προσάξω τῷ εὐγενεστάτῳ κυρίῳ μου ἐπὶ τῷ κοινῷ πένθει καὶ ἀπαρηγορήτῳ τοῦ φιλτά-φ. 212' του σου ἀδελφοῦ· εἰ γὰρ οἱ ἀπὸ ψιλῆς θεάς ἐγνωκότες ἐκείνον οὐ δύνανται φέρειν τὴν συμφορὰν, ἀλλὰ στενάζουσι καὶ δακρύουσι, πῶς ἂν αὐτὸς ὑπενέγκῃς τὴν ἀπροσδόκητον ἀκοήν, ὁ ἐκ τῶν αὐτῶν ἐκείνῳ γονέων γεννηθεὶς καὶ τοὺς ἐκείνου τρόπους ἐζηλωκώς, καὶ οἷον ἐπ' ἐκείνῳ μόνῳ καὶ ἀναπνέων καὶ ζῶν; Ἐγὼ τοιγαροῦν ὁ μὴ προσήκων κατὰ γένος ἐκείνῳ, ὁπότε τὴν ἀγγελίαν τοῦ θανάτου ἀκήκοα, ἅπνους ἐγεγόνειν καὶ ἀκίνητος, ἐννοῶν οἷον ἄνθος ἀθρόον ὁ πονηρὸς δαίμων ἐμάρανεν, οἷον στῦλον τῆς Ρωμαίων κατέσεισε γῆς, οἷον πύργον κατέρριψεν, οἷον κατέσπασε φρούριον.

Ἄλλὰ ποῖόν τις ἐκείνου θρηνησῆσιν; ἅπαντα γὰρ ἴσα καὶ ἀπαράμιλλα, ἢ τῆς ἡλικίας ἀκμή, ἢ τοῦ φρονήματος σταθιρότης, ἢ τῆς ψυχῆς ἐτοιμότης, τὸ γενναῖον τοῦ λογισμοῦ παράστημα· ὧ γλῶττα ἐκείνου λόγων ἀποστάζουσα χάριτας· ὧ βλέμμα προστηνές, καὶ σῶφρον μειδίμα, καὶ διάθεσις ἄδολος, καὶ ἦθος κοινοπαθές καὶ φιλόανθρωπον! Ἐμὲ δὲ τίς ἐπ' ἐκείνῳ παραμυθήσεται, ἢ τίς μοι στήσει τῆς καρδίας τὸ δάκρυον; ἐκλέλοιπέ μοι καὶ ἡ ψυχὴ βραχὺ ἀναπνέοντι, καὶ ζητοῦντι τὴν

φιλατάτην ἐκεῖνην γλῶτταν, καὶ τὸ σύνθετος τῆς ὀμιλίας, καὶ τὴν τῆς ἀγάπης κοινωνίαν.

Εἰ γὰρ κατὰ γένος ἠλλοτριώμεθα, ἀλλ' ἀδελφοὶ τὴν ψυχὴν ἐτυγχάνομεν ὄντως, καὶ παραμυθία ἀλλήλοις κατὰ τὸν βίον ὑπάρχομεν· κακεῖνος μὲν ἔστεινεν εἴ τί μοι πολλάκις προσεπεπτόκει ἀνιαρόν, ἐγὼ δὲ πολλάκις ἐπ' ἐκεῖνῳ ἐδάκρυσα ὅτι ἡ συκοφάντις γλῶττα τοῦ φρονήματος ἐκεῖνου κατίσχυσε· καὶ οἶδεν ἡ γεννησιότατη ψυχὴ ὅσα τηνικῶτα καὶ συνήλγησα καὶ συνήσπισα, εἰ καὶ τὸ ἄθελκτον τῶν κρατούντων πρὸς τὴν ἐμὴν ἐκώφευσε μοῦσxn.

Τί οὖν ἴσα τοῖς ἀνεπίστοις τοὺς ἀποικοινομένους δακρύσομεν, καὶ οὐδαμοῦ τινα παραμυθίαν ἐαυτοῖς ἐξευρήσομεν; ἢ χρὴ δακρύειν μὲν ὅσον χροῶν, αὐθις δὲ χρηστοτέραις ἐλπίσιν ἐαυτοῦς ἀναλαμβάνειν καὶ πρὸς βελτίονα γνώμην μετατίθεσθαι; Τίς οὖν ἡ παραμυθία; ἐπικηρὸς ἐστὶν ἡμῶν ἡ ζωὴ, ἡ φύσει σύνθετος, τὸ σῶμα ἐκ γῆς φύομενον καὶ εἰς γῆν ἀποκαθιστάμενον· ὅρα τὴν πρώτην ἡμῶν ἀρχὴν τῆς γεννήσεως· ἐκ χοῦς συνεπάγημεν, εὐδιαλύτου καὶ σαθοῦ πράγματος, καὶ διὰ ταῦτα εἰς χοῦν ἀνγλυόμεθα· καὶ τὸ μὲν σῶμα οὕτως· ἡ δὲ ψυχὴ, ἀθάνατος μένει καὶ μετὰ θάνατον· οὐ γὰρ σβέννυται, οὐδὲ διαλύεται, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἐαυτῆς δεσπότην ἄπεισι, καὶ τὰ ἄθλα τῆς ἐνταῦθα ἀγωνίης κομίζεσθαι. Μὴ οὖν ὀλιγώρει, ὅτι τέθνηκέ σου ὁ ἀδελφός· ἀπῆλθε γὰρ ὅθεν ἦλθε· καὶ τὸ μὲν σῶμα λύεται ἴσως, τὸ δὲ πνεῦμα ἀφθαρτόν ἐστι καὶ ἀνώλεθρον.

Εἰ δὲ καὶ ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας τὴν διάλυσιν πέπονθε, μὴ ἀπεδύρου· ὁ γὰρ τῆς ζωῆς ἡμῶν φυτουργὸς οἶδε κατὰ κειρὸς ἰδίου· ποτὲ μὲν ἄωρον ἀποτέμνει τὸν τοῦ βίου καρπὸν, ποτὲ δὲ ἀκμάζοντα, ποτὲ δὲ πέπειρον· τέθνηκεν οὖν ὁ σὺς ἀδελφός, οὐκ ἀπομυρνηθείτης τῆς ζωῆς, ἀλλ' ἡβῶν ἔτι καθ' ὠραν ὡς ἔδοξε τῷ κηδεμόνι τῆς ἡμετέρας ζωῆς. Ἀπῆλθεν ἐπὶ πολλοῖς τροπαιοῖς, ἐπὶ πολλοῖς ἀγωνίσμασι, τιμήσας τὸ γένος

αὐτοῦ, οὐδενὶ γενόμενος ἀλωτὸς τῶν ὅσα χραίνειν οἶδε τῶν κρείττωνων τὰς ὑπολήψεις.

Ἦν ποτε φρικώδης ὁ θάνατος, ὀπηνίκα αἱ τῶν τελευταίωντων ψυχαὶ τοῖς ἐν τῷ ἄδῃ δεσμοῖς κατεῖχοντο, νῦν δὲ μετὰ τὸν τοῦ Χριστοῦ θάνατον ἐλευθερίᾳ πᾶσα τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων δεδωρήται, καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀνιπτάμεθα ὅσοι σύμφυτοι τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου ἐκείνου γεγονάμεν· εὐκολον ἡμῶν τὴν τελευταίην πεποίθησιν ὁ θεὸς· εἰ γὰρ ἐκεῖνος τὴν ἐκτουτοῦ ψυχὴν προήκατο, καὶ ἐὰν ὁ ἀναμάρτητος θανάτου ἐγεύσατο, πῶς ἂν ἡμεῖς ἀποδυσπετήσωμεν ἀποθνήσκοντες; πῶς δὲ τοὺς τελευταίαντας ἀπολοφυρώμεθα; Τέθνηκεν Ἄβραάμ, ὁ ἐκείνου υἱὸς ὁ μέγας ἐν πατριάρχαις Ἰακώβ, ὁ τοῦ θεοῦ προπάτωρ Δαυὶδ· ἀλλὰ τὴν ἀνδρείαν ἐκείνου καὶ εὐψυχίαν θρηνεῖς; τέθνηκε καὶ Σαμψώμ, τεθνήκασι καὶ πρὸ ἐκείνου οἱ γῆς ἀπόγονοι Γίγαντες; τί δὲ μὴ πάλιν λέγω τὸ μεῖζον; τέθνηκε καὶ Χριστός, ἀρκεῖ τοῦτο εἰς παραμυθίαν.

Μὴ ἀπογνῶς, εὐγενέστατε ἀδελφέ, ὡς οὐκ ὄψει τὸν ἀδελφόν· μεῖνον τί μοι μικρὸν τὴν τοῦ ἀρχαγγέλου φωνήν, μεῖνόν μοι τὴν τῆς ἀναστάσεως σάλπιγγα, ὄψει δὲ τότε τὸν φίλτατον λαμπρὸν λαμπρῶς ἀθάνατον, ἀτελεύτετον, καὶ κληρονόμον Ἰσως θεοῦ· ἀποδημίαν βραχυτάτην ἐστείλατο, οὐ πρὸς βαρβάρους, οὐ πρὸς πολέμους, ἀλλὰ πρὸς ἀγγέλους, πρὸς ἀρχαγγέλους, ὄψει πάλιν ἐπανεληλυθότα μετὰ καλλίστου καὶ ἀθανάτου σώματος.

Ταύτας τὰς ἐννοίας ἀναλεγόμενος παρὰ σεαυτοῦ, καταπράννε τῆς ψυχῆς τὸ φλεγμαῖνον, καὶ δάκρυε μὲν ὅσον εἰκός, αὐθις δὲ στυτὸν ὑπεχε καὶ παραμυθοῦ τοῖς κρείττοσι λογισμοῖς, καὶ πρὸς τὴν τοῦ πένθους ἀκμὴν ἴστασο.

Ταῦτά σοι ὀλίγα ἐκ πολλῶν ἔγραψα, ἵνα μὴ ὁ παρῶν ἀνθρώπος ἡμῶν κενὸς ὀφθῇ σοι, μηδὲν ἐπιφερόμενος ἀγάπης ἐφ' ἑαυτὸν· οὗτος γὰρ ἐξ αὐτῶν σπαργάνων ὡς εἰπεῖν σχεδὸν μεθ' ἡμῶν ἐν βίῳ τραφεῖς, βραχυτάτον τινα μισθὸν τὸ μνηδατωρίκιον κο-

μισάμενος ἐκδουλεύει ἡμῖν· ἔγωγ' οὖν αὐτῷ κατὰ τὴν ἐξέλευσιν ταῦτα ἐπένευσα, ὅπως σοι τὴν ἔγγραφον τζύτην ἀποκομίση παρχμυθίαν.

106. Ἐνεπίγραφος.

Τίς ἄρα, τίς λόγος ἐπιστολιμαῖος καὶ σύντομος τὸν πρὸς σέ μου παραστήσειε πόθον; πῶς ἄρα μιᾷ γλώσση τὸν τηλεφανῆ πυρσὸν τῆς διαυγοῦς πρὸς = φιλίας ἐκφράσει, ἣν οὐδὲ δέκα στόματα καὶ δέκα γλώσσαι δικτρανωῶσαι ἰσχύσειαν; εὐκαιρον φ. 213. λοιπὸν σιωπᾶν. Δοκίμασόν με ὡς χρυσὸν | ἐν χωνεῖα ἔτι καὶ ἔτι, καὶ οὐχ εὐρήσεις ἐν ἐμοὶ ῥύπον ἀφιλίας, εἴ τε ψυχρότητος· θεῷ δὲ ἄρα πέποιθα καὶ σέ τὸν αὐτὸν εἶναι ὃν ἐκ πολλῶν ἔγνωκα· οἴμμι δὲ ὅτι τοιοῦτος εἶ. Πῶς γὰρ ἂν τραπέιης τῆς πρὶν ἀγαθοτρόπου γνώμης ὁ φύσει πρὸς ἀφιλίαν δυσκίνητος, ἢ ἀκίνητος;

Οὗτος δὲ ὁ γραμματοδικκομιστής, ὑπάρχει καὶ ἐμός, καὶ τῶν καθ' αἶμά μοι προσφκειωμένων, ὑπάρχει δὲ καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ἱκανὸς τοῖς ὀμιλοῦσι θαυμασίαν τινὰ ἡδονὴν ἐμβλεῖν· καὶ δι' ἐμέ τοίνυν τῆς σῆς αὐτὸν ἐπικουρίας καὶ εὐμενείας ἀξίωσον, καὶ δι' αὐτὸ τὸ τῆς ἀρετῆς καλόν, πᾶσι γὰρ ὁμοίως τὸ καλὸν αἰδέσιμον. Μὴ νόμιζε δὲ ὅτι ἀχαρίστῳ χαρίση χάριτα, οὐχ οὕτως ἄχρις ὁ μεσιτευόμενος, ὡς μὴ δὲ μίην εἰδέναι χάριν τῷ ποιοῦντι τὴν χάριν· μέχρι γὰρ αὐτῶν Γαδερῶν δριμεῖται τὸ σὸν ὄνομα, ὡς περ ὑπὸ σάλπιγγός τινος κοσμοφρόγγου τῆς τούτου γλώττης εἰς πάντα διερχόμενον.

Εἰ τοίνυν εὐφραῖναι καὶ φίλου; θέλεις, καὶ σεκυτὸν κηρυῖξει ἀριδηλότατα, τῶν ἀξίων ἀξίου τὸν ἄνδρα ὡς ἀξίον· ἀξίον γὰρ τὸν ἀξίον κατ' ἀξίον ἀξιοῦσθαι ἀξίων. Τὰ δ' ἄλλα, καλῶς διαπλέοις τὸ τοῦ βίου πολυπλκνές πέλαγος.

107. Τῷ κριτῇ τῶν Κιβυρραιωτῶν τῷ γεγονότι
πρωτονοταρίῳ τοῦ δρόμου.

Ὁ οὐκ ἂν ῥήθημεν, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὸ σὸν δὴ τοῦτο πεπόνθαμεν, ἀδελφεῖ λογιώτατε· ἀλλ' ἐγὼ οὐ τοιοῦτος, ἐν μέσῳ δὲ τῶν σῶν σκορπίων, τὸ τοῦ προφήτου φᾶνκι, ἐγὼ οἰκῶ, τοῖς μὲν, ἐμφράττων τὸ στόμα, τοὺς δ' ἀνχιρῶν, τοὺς δέ, πειθῶν μὴ δάκνειν, τίνα; σὲ τὸν ἀπόδημον. Ἀλλὰ σοι λόγος οὐδεὶς, καὶ τχυτα λόγων, καὶ τούτων τῶν ὑπὲρ σοῦ· ἀλλ' ἀφήσω τοῦτο τὸ μέρος, καὶ συγκεχωρήσῃ σοι ἀλήπτῳ τυγχάνειν καὶ συνηγορίας ἀπροσδεῖ. Τᾶλλα δέ σοι ποῦ; τὰ πρὸς ἡμᾶς, τὰ παρ' ἡμῶν, ὅσα τε ῥητά, καὶ ὅσα ἀπόρητα, ὧν γὰρ μὲν, τοῦ λόγου, τὰ δέ, τῆς σκηνῆς; οἴχεται πάντα, ἀπελήλαται, τέτλαθι κραδίη, ἀλλὰ καὶ θάρρησον, οὐ γὰρ ἂν ποτε κύντερον τλαίης· τοῦτο γάρ σοι τῆς ἀτυχίας ὄρος ὁ ἔσχατος.

Ἔδει γάρ, ἐπεὶ φιλοσοφεῖν εἰλόμην αὐτός, ἀριλοσόφους ὑμᾶς; ἐλεγχθῆναι· σὺ δ' ἴσως ἀναγινώσκων τὸ γράμμα, ἡρέμα διασείσεις τὸ πρόσωπον, καὶ διαπορήσεις, ἢ καὶ ἐρεῖς, ἐφ' ὅτῳ ταῦτα, καὶ τίς ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιστολῆς, καὶ τί σὺ ποιῶν παρὰ τὸν λόγον ἐλήλεξαι; τί ποιῶν; αὐτὸ τοῦτο δὲ μὴ ἔδει ποιεῖν, ἵνα βραχεῖ λόγῳ δηλώσω τὸ πᾶν, μὴ διὰ μνήμης ἔχων, μὴ διὰ γραφῆς ὁμιλῶν, μὴ δεικνύς τὸ ἀρχαῖον φίλτρον ἀκίνητον.

Οἶδ' ὅτι πολλὰ ἐρεῖς πρὸς ταῦτα, καὶ ἀπολογία· ἀλλ' ἐμὲ ἴσθι, ῥητορείας μὲν ἀπάσης καταφρονούντα, ἀληθείας δὲ τυγχάνοντα ἐραστὴν. Εἰ μὲν οὖν τοῦ ἀπολογεῖσθαι ἀρέμενος, ἐν πρωτολογίαις δὲ σαυτοῦ κατήγορος γεγονώς ἐπὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ἤξεις ἡμῶν, οὕτω γὰρ νῦν αὐτὸς ἐκλαμβάνω τοῦνομα ἐγκλήματός σε ἀφήσω παντός· ἦν δ' ἄλλως ποιήσης, οὔτε προσήσομαι, καὶ τὴν γραφὴν ὧν ἐγκέκληκα, ἀκριβεστέραν ἐπάξω σοι.

108. Τῷ δρουγγαρίῳ τῆς βίγλης
τῷ Μαχηταρίῳ.

Οὕτως ὁ συνετώτατος, οὕτως ὁ φίλτατος ἐμοὶ Μαχητάριος; οὕτως ὁ κανὼν παντὸς λόγου καὶ τάξεως; καὶ ταῦτα, κατὰ φιλοσόφου; Ἄλλὰ δεῖ με καὶ πλείονα ἀριθμῆσασθαι, ἵνα γνῶς οἷος εἰμί, καὶ μὴ δυσχεραίνης τὴν προεδρίαν· κατὰ τοῦ πᾶν ἀνεγνωκότος μάθημα καὶ ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους ταλιπιωρήσαντος, φημί δὴ ῥητορικὴν, γεωμετρικὴν, μουσικὴν, ῥυθμικὴν, ἀριθμητικὴν, σφαιρικὴν, νομικὴν, καὶ Ἑλληνες ἀπαρέστανται ἰερατικὴν, θεολογικὴν, ὅσα ἔγνωσαι, ὅσα οὐκ ἔγνωσαι, ὅσα μηδεὶς τῶν πάντων· εἶτα, ἐπειδὴ τινος βιωτικοῦ καὶ φλυαροῦ τετυχῆκαμεν ἀγαθοῦ, δυσχεραίνεις καὶ τὰ ἄνω κάτω ποιεῖς, καὶ ταῦτα κατὰ πρόσωπον ἐπιδεικνύμενος τὴν δυσχέρειαν, καὶ βαρυνόμενος;

Ἢ δὲ αἰδῶς ποῦ, κάλλιστε ἀνθρώπων; ἢ δὲ φιλία; ἢ δὲ χάρις; οἴχεται πάντα; ἀπολώλεκε, διέφθαρται; Ἄλλὰ δῶμεν, ἐστερημένον με τυγχάνειν πάσης ἀρετῆς καὶ φρονήσεως, ὁ δὲ με τοῦ βίου τροχὸς ἀνήνεγκεν ἐνθα ἐβούλετο· συνταράξεις οὖν πάντα καὶ θορυθήσεις, καὶ θεοῦ ἴσως ἀντιτάξῃ βουλήσεις, φίλτατέ μοι Μαχητάριε; οὕτως ἐμοῦ μόνου καταπεφρόνηκας; καὶ μόνος σοι παρὰ πάντας ἐγὼ ἄτιμος καὶ ἐφύβριστος; ὦ τῆς συμφορᾶς, ὅτι ᾧ ἢ σύμπασα οἰκουμένη τοῦ πρωταίου παραχωρεῖ, τοῦτον ὁ φρονιμώτατος Μαχητάριος παρὰ πάντας τοὺς ὑπὲρ αὐτὸν τιμημένους ἐβαρύνθη καὶ ἐδυσχέρανεν!

Ἐγὼ δέ, μὰ τὴν ἀγαθὴν σου ψυχὴν, Χρονογραφίαν συντάττω καὶ μεμνημένος γενναίων ἀνδρῶν, ἐν τοῖς πρώτοις σε τέθεικα, ὡς μεγαλόφρονα, ὡς ὑψηλόφρονον, ὡς πεπαρησιασμένον, ὡς φίλον ἐμοί· ἀλλὰ νῦν τί ποιήσω; γράψω τὰ ἐναντία; οὐ μὰ τὴν φιλίαν ἡμῶν, καὶ πλεον ὑβρίσεως, καὶ τυφλῆς, καὶ ἄλλο τι ποιήσης

τῶν δεινοτέρων· ἀλλ' εἰ βούλει, καὶ τὰς ἐμὰς χεῖρας δεσμήσω σοι, καὶ προσκυνήσω δουλικὸν καὶ βαθύ· μόνον, ἀδελφέ, μὴ δυσχέραινε ἐφ' οἷς με τετίμηκεν ὁ μέγας Ἰσαάκιος καὶ πάντων βασιλέων ὑπέρτερος.

109. Ἀνεπίγραφος.

Ἐπήλθομεν τὴν γραφὴν σου καὶ ἠυφράνθημεν· καὶ πῶς γὰρ οὐκ ἦν εὐφρανθῆναι τῇ σῇ γραφῇ ἐντυγχάνοντας, ἐν ἧ περ αἱ μοῦσαι ἐχόρευον, καὶ ταῖς λέξεσιν αὐταῖς ἐπεκρότου καὶ τὸν νοῦν ἐπεκάλλυνον; τοσοῦτον δὲ ἠυφράνθημεν, ὡς τε μὴ δὲ θεῖναι ταύτην ἐν γωνίᾳ ποτὲ δύνασθαι, ἢ στῆναι τῆς ἀναγνώσεως· οὕτως ἦν αὐτῇ λωτὸς ἄντικρυς, ἔλκουσα τὸν ἀναγινώσκοντα | καὶ πείθουσα παντὸς ἄλλου ἐκ περιουσίας καταφρονεῖν· καὶ φ. 213'. τοῦτο δικαίως πεπόνθαμεν· ὡς περ γὰρ οἱ τὰς μυθικὰς ἐκείνας σειρήνας παραπλέοντες μελωδίας ἀκούσαντες, παραπλεῦσαι οὐκ εἶχον εὐπετῶς, οὕτως οἱ τὴν σὴν μελίβρυτον ἀναγινώσκοντες γραφὴν, ἔλκονται πρὸς αὐτήν, ὡς περ ἐξ ὕτων ἢ καὶ ῥινῶν, καὶ ἀνάγκη, ἢ μὴ ἀναγῶναι αὐτήν, ¶ τῷ ἀναγῶναι πάντως ὀλοσχερῶς κληθῆναι καὶ μὴ μικρὸν δύνασθαι ταύτην εἶσαι· οὕτως ἔλκει τὸν ἀναγινώσκοντα, ὡς ἡ μαγνητις τὸν σίδηρον· πανταχόθεν γὰρ αὐτῇ τὸ κάλλος περιεστράπτει λαμπρὸν λέξεσί τε καὶ νῶ, καὶ συνθήκη καὶ ῥυθμῶ, καὶ καλλιπερία θελκτικῇ τε καὶ εὐφραδεῖ.

Ἄλλὰ μὴ ἀπαγορεύσης ἡμῖν ἐπιστέλλων, ὧ γλῶσσα Νεστόριε, καὶ τῆς Δημοσθενικῆς ἐκείνης ἤχου ἀποπνεύουσα· τοσαυταχῶς δὲ γράφε, σοφώτατε, ὅσαυταχῶς ἀπὸ τῶν αὐτόθι τις πρὸς τὰ ἐνταῦθα ποιεῖται τὴν ἄφιζιν· τὰ δ' ἄλλα εἴης μοι φυλαττόμενος ἐν χειρὶ θεοῦ ἀβλαβής.

140. [Τῷ κριτῇ? Καππαδοκίαις].

Ἐγεις μὲν ὕπερ ἐξήτησας, ἐνδοξότατε κύριέ μου καὶ ἀδελφεὲ περιπόθητε, ἵνα σοὶ πρὸς τὸ ἀκροτελεύτιον τοῦ γράμματος ἀντιφθέγωμαι, τὴν ἡμετέραν ταύτην ἐπιστολήν, οὐκ οἶδ' εἰς ὅ, τι ὠνήσουσαν. Ἐγὼ δὲ πρὸς τὸ τῆς σῆς γραφῆς προοίμιον τοσοῦτον ἀπιρυθρίαια, ὥς τε δοκεῖν δεῖνόν τι πεποιημέναι καὶ σχέτλιον, εἶτα δὴ ἠλωκέναι καὶ εἰς δικαστήριον ἄγεσθαι· τί γὰρ ἡμεῖς τοσοῦτον πρὸς τηλικαύτην εὐγνωμοσύνην σοὶ πεποιήκαμεν, ἢ πῶτον τὸ μέτρον τῆς ἐμῆς χάριτος, πρὸς τὰς σὰς εὐχρησθηρίους πηγάς;

Εἶτα, οὐ δεῖ σχετλιάζειν, ὅτι τῶν μὲν ἄλλων τῷ εὖ ποιεῖν κεραιτήκαμεν, τῷ μὴ ἴσαις ταῖς εὐγνωμοσύναις ὑμᾶς ἀνταμίσβεσθαι, οὐ τῷ μὴ βεβουλησθαι, ἀλλὰ τῷ μὴ δεδυνῆσθαι, σοῦ δὲ ἥττους ὀφθέντες ἀπεληλύθαμεν τῷ πιθανῷ τῶν λόγων, ὁκνῶ γὰρ εἰπεῖν ψευδεῖ, τὴν ἐν τοῖς πράγμασιν ἀλήθειαν ἐνικῆσκαντος; Καγὼ μὲν, νῆ τὸν φίλον, ἐπελαθόμεν εἰ ποτέ σοὶ τὴν γλώτταν ἐχαρισάμην ἐγκωμιάζουσαν, σὺ δέ, ὡς νῦν λαμβάνων τὰς τῶν ἐγκωμίων ὑπερβολάς, ταῖς ὑπεροχαῖς τῶν ἐν λόγοις ἀντιδόσεων τὰ ὧτα ἡμῶν καταβρόντησας. Ἄλλ' οὐ κατισχύσει φιλοσοφίας ῥητορικῆ, οὐδὲ τὸ ἐν τέχναις κομψὸν τῆς ἐν τοῖς οὔσιν ἀποδείξεως· ἀμιλλησόμεθα γὰρ σοὶ πρὸς τοὺς λόγους διὰ τῶν πράξεων, καὶ δώσομεν οὐ τῷ Σίρῳ ἀφορμὴν, ἀλλὰ τῷ ἰσοπολίτῃ ἡμῶν τῶν ἐν ταῖς εὐγνωμοσύναις ὑπερβολῶν. Ἄλλὰ μὴ ἄλλως οἰηθείης, ὅτι σοὶ μὲν τὴν τέχνην τοῦ πείθειν ἀποδιδόαμεν, ἡμεῖς δὲ τῆς φιλοσοφίας μόνης ἀπριξ ἀντεχόμεθα· εἰμὶ μὲν γὰρ ἀμροτέρων δεῖνός ἐρραστής, καὶ τοῦτο μόνον τὸ κόμμα ἐμόν· πολλοὶ δέ μοι καὶ τὸ κρατεῖν ἐν ἄμφω διδύσκουσιν· ἀλλὰ τῆς ἐπιστήμης ἀντιποιοῦμαι, τῆς δὲ τέχνης τοῖς ἄλλοις παραχωρῶ.

Υποθώμεθα οὖν σέ μὲν εἶναι δεινότερον ῥήτορα, τοῖς λόγοις τὰ πράγματα υπερβάλλοντα, ἐμέ δὲ φιλόσοπον ἀκριβῆ, οὐχ υπερβολάς, οὐδὲ ἐλλείψεις, ἀλλ' ἁρμονίαν τοῖς παραβαλλομένοις ἐμποιούντα· εἶτα οἶαι τὸν τῆς δημόδου ταύτης ῥητορικῆς ἐπιστήμονα, τῆς πολυτελοῦς τε καὶ θεατρικῆς, τῆς ἀρελοῦς καὶ λιτῆς καὶ σεμνοτάτης κατισχύσειν φιλοσοφίας; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ἐγὼ γὰρ μὴ πάνυ τοῦτο εἰδώς, ὅτι μὴ πρὸς ἀντερίζοντα ὁ λόγος ἐμοί, οὐ πάνυ μεγαλοπρεπῶς πρὸς τοὺς ὑπὲρ σοῦ ἐπαινοὺς ἐλήλυθα· ἐπεὶ δὲ γυμνικὸς ἀγὼν, ἢ διφρηλασία τις τὸ καθ' ἡμᾶς· πρᾶγμα γέγονε, συναποδύσομαί σοι λαμπρῶς καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἀκοήν τῶν ἀρετῶν σου καταπληρώσω, καὶ τὴν γλωττην θήξω τοσοῦτον, ὡς μὴ μόνον καρδίαις διακρεῖν δύνασθαι καὶ κοίλας ποιεῖν πρὸς ἐγκωμίων ὑποδοχάς, ἀλλὰ καὶ σίδηρον τέμνειν, καὶ εἴ τι ἄλλο στιβαρώτερον καὶ ἀποτομώτερον.

Δυσχεραίνεις ὅτι σοὶ ὁ Καππαδόκης λεῶς οὐ πάνυ πειθήνιος· τοῦτο δὲ οὐ νῦν ἐπὶ σοῦ οἱ ἄνδρες μετεμορφώσαντο, ἀλλ' ἀρχιότροπον αὐτοῖς· τὸ ἦθος, ἢ ἀπὸ τοῦ πρώτου γενάρχου εἰς τοὺς ἐξ ἐκείνου παρσισπαρέν, ἢ ἀπὸ τῆς διαφορᾶς τοῦ κλίματος, ὡς ἂν ἀστρόνομοι φαῖεν, ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἐνταχέν. Εἰ δέ τι καὶ τοῦ καιροῦ παραπολεαύκασαι καὶ τῷ ἀποτόμῳ τῆς γνώμης προσέθεντο, θαυμάζειν οὐ χρεῖ, ὅποτε καὶ τὰ ἡμερώτατα τῶν ἡθῶν εἰς θηριώδη κατάστασιν μετεβλήθησαν· ἀλλ' οὐ χρονίζει τὸ πάθος· ὁ γὰρ τοι θεϊότατος ἡμῶν βασιλεύς, οὐκ ἱατρικῶς σμιλίῳ, ἀλλὰ πολεμικῶς δόρατι τὴν ἐμφωλεύουσαν ταῖς τῶν πολλῶν γνώμας κακίαν ἀκριβῶς ἐκριζώσσει. Σοὶ δὲ τὸ ἄλλοις ἀντίξουν ἀρορητὴ γενέσθω φρονήσεως καὶ λαμπρότητος· ἐπαινοῦμεν γὰρ καὶ ἠνίοχον, οὐ τὸν τοὺς πολλάκις ὑποζευχθέντας ἔππους τῷ ἄρματι ἐλάσαντα ἐπὶ τὸν καμπτήρα ἰθυτενῶς, ἀλλ' ὅς τις τοὺς ἑτερογενήθους καὶ νῦν πρῶτα ἠνιογηθέντας ὑρ' ἄρματι ἀσφαλῶς τε καὶ τεχνικῶς εἰς ταῦτό συναλάσει.

Γλωσσῶν δὲ πονηρῶν μὴ πάνυ φροντίζειν, οὐ γὰρ εὐκόλα τὰ

βσιλεύς ὧτα πρὸς τοὺς διαβάλλειν ἐθέλοντας· τὴν δὲ ἡμετέραν ἀγχιθὰ μελετήτασαν, πόσοις οἶει ἀντιβήσεσθαι ἀτόποις τε καὶ φλυαροῖς; Θάρρει ἐπὶ τῷ σῷ Μιχαήλ· μόνον τὸν ἐμὸν Βασιλεῖον ἐπὶ τὸ δικαιότερον μεταποίησον, μᾶλλον ἐπαύξησον· καὶ δίδου μοι ὑποθέσεις τῶν ἐγκωμίων, κἀγὼ σοι λαμπρᾶ τῆ φωνῆ τὰ πεπραγμένα βοήσομαι.

111. Τῷ μητροπολίτῃ Πατρῶν.

Ζηλῶ σε, μητροπολίτα Πατρῶν, ζηλῶ σε φίλων ἐμοὶ πάντων σεβασμιώτατε, ὅτι τοιοῦτον κκλὸν κατὰ τὸν εἰρηκότα, μόνος ἐξεῖς ἀπολαθῶν· τί δὴ ποτε τοῦτο; ὧν ὄρα; τὸ κάλλιστον θέαμα, τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεως τὸ κεφάλαιον, ὃν ἀφείλεν ἀφ' ἡμῶν φθόνος, οὕτω γὰρ εἰπεῖν δεῖ, ὑμῖν δὲ προσήνεγκε τύχη φ. 214. καὶ κκιρός, καὶ θεός. Νῆ τὴν τιμίαν σου γὰρ κεφαλὴν, πολλοῖς ἀνδράσιν ἀγχιθοῖς ἐντετυχηκῶς, οὐδένα τούτου χρηστότερον τεθέαμαι καὶ καλλίονα· ἔστι μὲν γὰρ αἰδήμων εἰ καὶ τις ἄλλος, ἐπὶ παντὶ λόγῳ ἔχων ἐξανθοῦν αὐτῷ τὸ ἐρύθημα, τὴν γλῶτταν οὐ μάλα πρόχειρος, τὴν ψυχὴν εὐπαιδευσίας μεστός. Οὗτος δυστυχήσας τὴν ἀφ' ἡμῶν ἀναχώρησιν, εὐτύχησε τὴν παρὰ σὲ ἄφιξιν· φθονῶ γοῦν ὑμῖν τῆς συνουσίας· σὺνεσθε γὰρ ἀλλήλοις ἀδόλως, καὶ συνδιαλέξεσθε ἀπεριέργως, καὶ φιλαλλήλω; κοινῶν ἄλων μεταλήψεσθε. Ἄλλὰ μέμνησθε καὶ ἡμῶν, οὐχὶ ὡς σοφῶν, οὐχὶ ὡς περιττῶν, ἀλλ' ὡς ὁμοίων τὸ ἦθος· γενέσθαι δέ σε αὐτῶν πάντα ὁπόσα καὶ βούλεται, ἀξίῳ μὲν, περιττῇ δὲ ἡ ἀξιώσις ἐποίησας γὰρ κἂν μὴ ἠξίωσα.

φ. 214'. 112. Τῇ δεσποίνῃ Αἰκατερίνῃ.

Δέσποινά μου ἀγία καὶ θεόστεπτε βσιλεύς, ποθῶ μὲν τὸν βασιλέα ἡμῶν καὶ συνεχῶς ὄραν βούλομαι ἐπιδημοῦντα τῇ πόλει,

καὶ μὰ τὴν θεῶ σου καύχῃσιν, καὶ μὴ ἀπίσται μοι γράφοντι, ὡς περ οὐδὲ ἠπίστησας πώποτε, κἂν ὁ Χαρωνίτης· οὐ βούλεται. Ποθῶ μὲν οὖν ὑμᾶς καὶ παρόντας, ἀποδημησάντων δὲ τῆς Πόλεως καὶ ἐξεληλυθότων βραχύ, φέρειν οὐ δύναμαι, ἀλλ' ὡς περ πῦρ ἐμρωλεῦόν μου τῇ ψυχῇ κατακαίει καὶ δαπανᾷ, καὶ οὐκ ἔχω ἐνεργεῖν τὴν διάστασιν.

Μηκέτι οὖν δυνάμενος ἄλλως πως συνεῖναι τῷ κράτει ὑμῶν, ἐμαυτὸν παραμυθοῦμαι τοῖς πρὸς ὑμᾶς γράμμασι· δοκῶ γὰρ ὀμιλεῖν διὰ τῶν ἐπιστολῶν. Ἐπὶ τούτῳ οὖν καὶ τὸν συνήθη πρὸς τὴν σὴν βασιλείαν ἐξέπεστείλα μοναχόν, καὶ τολμῶν ἐρωτῶ, πῶς ἔχει ὁ μέγας φωστήρ, ὁ τοῦ κόσμου βασιλεὺς, καὶ μᾶλλον ἐμός; πῶς ἔχει τὸ τῆς καρδίας μου φῶς, ἢ τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἀγαλλίασις, τὸ ἀκήρατον ἄνθος τῆς ἡδονῆς, ὁ νοητὸς ἥλιος;

Ἐπειτα δὴ καὶ περὶ τοῦ σοῦ κράτους πυνηθάνομαι· πῶς ἔχει φ. 215. ἢ τε ὡς ἀληθῶς βασιλεὺς, ἢ χρυσοῖς κροσσωτοῖς τῶν ἀρετῶν περιβεβλημένη, πεποικιλμένη, ἢ καὶ ἐκ γένους βασιλείον αἵμα λαχοῦσα, καὶ κρεῖττονι αὔθις βασιλείᾳ τὴν προλαβοῦσαν νικῆσθα εὐκλειαν; πῶς ἔχεις ἢ φωσφόρος ζωῆ; Καὶ μὴ θαυμάσης, εἰ πολλάκις ἐπανερωτῶ· μυρίων γὰρ ἀγαθῶν παρὰ τοῦ σοῦ κράτους τυχῶν, προσηνοῦς θέας, εὐμενείας, δεσποτικῆς διαθέσεως, μικρὰν εἰσάγω ἀντίδοσιν, τὴν ἐρώτησιν ταύτην καὶ τὴν προσκύνησιν. Γένοιτο οὖν μοι αἱ ἀποκρίσεις σου δεξιάι, ὅτι χαίρεις, ὅτι εὐθυμεῖς, ὅτι ἐπαγάλλῃ τῷ αὐτοκράτορι ὑγιαίνοντι.

Ναί, κύριέ μου καὶ βασιλεῦ, οὕτως ἔχοι τὰ καθ' ὑμᾶς, ὡς ἐγὼ τε βούλομαι, καὶ οἶδε μόνος ὁ θεὸς τῆς καρδίας τὰ κρύφια, καὶ ὑμεῖς βούλεσθέ τε καὶ εὐχεσθε. Καὶ ὅτι μὲν πολλῶν καὶ παρὰ τοῦ φιλανθρωποτάτου βασιλέως χαρίτων ἀπήλαυσα, οὐκ ἄν ποτε ἀρνηθῆην, ἀλλὰ μεγάλη βοῶ καὶ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ, τιμῆς, προεδρίας, δεξιῶσεως, ὀμιλίας, ἐτέρων πλειόνων· ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα τοσοῦτον ἐκείνον ποθῶ, ἀλλὰ διὰ τὰς ἐμφύτους αὐτοῦ

ἀρετὰς καὶ τὴν περὶ τὰ πράγματα ἐπιμέλειαν. Ἀλλὰ πείσαι ποτε τοῦτον, κἄν νῦν καθαρῶς τυχεῖν ἀπολαύσεως· ὡς γὰρ ἀκούομεν, ὅτι οὐκ ἐξῆλθε τῆς Πόλεως θηράσαι, ἀλλὰ φροντίσαι, οὐδὲ θῆρας ἐλεῖν, ἀλλὰ σεκρετικά διαλύσει ζητήματα, ὅμως ἐχέσθω τοῦ ἥθους. Εἴη δὲ εἰς μακροὺς χρόνους ἡ βασιλεία ὑμῶν τὰ Ρωμαίων αὐξάνουσα πράγματα, καὶ τὸ κράτος καλῶς διοικοῦσα καὶ κατευθύνουσα.

113. Τῷ ἀνεψιῷ τοῦ βασιλέως τοῦ Κομνηνοῦ.

Ἐγὼ σε καὶ φεύγοντα διώκω, καὶ μὴ πάνυ φιλοῦντα φιλῶ, καὶ ἀμνημονοῦντος οὐκ ἐπιέλησμι, λαμπρότατε καὶ περιβόλη-
 • πτε καὶ πᾶν εἶ τι κάλλιστον ὄνομα. Ἀλλὰ πῶς ἔχει ὁ ἐμὸς αὐθέντης, ἡ τυχῆα φρήν, ἡ πτερωτὴ νόησις, ἡ ἀπλουστάτη ψυχὴ, τὸ ἀκολάκευτον φρόνημα; πῶς ἔχει ὁ ἐμὸς φίλτατος ἀδελφός; ἀπολαύεις πάντως τῶν φίλων κυνηγεσίων, τῶν ἐξ ἀέρος, τῶν ἀπὸ γῆς, εἰπεῖν δὲ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης; καὶ ἀπολαύεις καὶ τούτων καὶ τῶν ἐτέρων ὧν περ ἐρᾶς, καὶ πρὸ πάντων τοῦ χρηστοτάτου καὶ φιλανθρώπου βασιλέως ἡμῶν.

Ἐγὼ τεθαρρηκῶς βραχὺ τι γραμμάτιον πρὸς τὸ κράτος αὐτοῦ ἐξαπέστειλα, κατὰ τὰς σὰς ὑποθήκας ποιῶν, ὅ, εἰ μὲν ἡδέως ἀναγνοίη, καὶ αὖθις καὶ πολλάκις τοῦτο ποιήσω, εἰ δ' ἀηδῶς ἴσως, ἐφέξω τὴν γλῶτταν.

114. Τῷ μυστικῷ.

Φιλτάτη καὶ καλλίστη ψυχὴ, ἡμεῖς μὲν ὑμᾶς οὐκ ἀρήκα-
 • μεν, ἀλλ' ἐν ψυχῇ περιφέρομεν, ὑμεῖς δὲ ἡμᾶς τοσοῦτον ἀρή-
 • κατε, ὡς τε οὐδὲ οἶδαμεν ὅπη διάγετε, εἰ μὴ ὅσον ἀκοῇ πυν-
 • θανόμενοι. Εἰ μὲν οὖν πρὸς ἴσους ἦν ἡ φιλία ἡμῶν, οὐκ ἂν
 ποτε ἐχωρίσθημεν ἀπ' ὑμῶν, ἀλλ' ἠκολουθήσαμεν, καὶ κατεδιώ-

ἔαμεν, καὶ ἰχνεύσαμεν ὑμᾶς καὶ ἐθηράσαμεν· κυνηγέται γὰρ καὶ ἡμεῖς, οὐ θηρῶν, ἀλλὰ ψυχῶν, οὐδὲ ἀλόγων, ἀλλὰ ἀνθρώπων· ἐπεὶ δέ, ὁ μὲν βασιλεὺς, καὶ βασιλέων ἡ κορυφή, ἐγὼ δὲ ἰδιώτης, καὶ μοναχός, καὶ οὐδὲ ζητούμενος ἴσως, οὐδὲ ποθούμενος, διὰ ταῦτα αἰδοῦμαι, φίλτατε ἀδελφέ, καὶ συνεῖναι, καὶ γράφειν, καὶ ὅλως εἰς ὄχλον ὑμῖν καθίστασθαι· καὶ εἰ μὴ γε πολλακίς ἀρρήτους ὄρκους ὁμνύς ἐπειθες, ὡς οὐ δυσχεραίνει τὴν ἐμὴν συνουσίαν ὁ θειότατος ἡμῶν βασιλεὺς, οὐδὲ ἀποκρούεται τὰς ἐπιστολάς, οὐδ' ἂν εἶδέ μέ τις ἐν βασιλείῳ; παρχγενόμενον· καταμανθάνω δὲ καὶ αὐτὸς τὴν τοῦ βασιλέως ψυχὴν ἰλαρῶς πρὸς ἡμᾶς ἔχουσιν.

Διὰ ταῦτα καὶ νῦν βραχὺ τι γραμμάτιον γεγραφώς, ὡς περ ἀπὸ τῆς καρδίας γράψας αὐτῆς, τῷ αὐτοκράτορι ἐξεπέστειλα· γινώσκω δέ, εἴ γε τοῦτο προσήκατο εὐμενῶς, τῷ ἀντιγράμματι· σοφὸν μὲν γὰρ οὐδὲν ἔχει ἢ ἐπιστολή, οὐδὲ γὰρ κομπάζειν βούλομαι, ἔμφυτον δὲ χάριν καὶ ἡδονὴν τὴν ἀπὸ τῆς ψυχῆς.

Ἔσο μοι δὲ εἰδῶς ὅτι οὐκ ἄνθρωποι μόνον, ἀλλὰ καὶ λίθοι σχεδὸν με πληροφοροῦσι περὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς σου ψυχῆς, καὶ ὅτι μου καὶ τῆς ὀμιλίας ἐρᾶς, καὶ τῶν λόγων, καὶ τῶν ἐπιστολῶν, καὶ τεκμαίρομαι, χρηστότατε ἄνθρωπε, ὅτι σοι σπέρμα φιλόσοφον ἐγκαταδέβληται τῇ ψυχῇ· καὶ τρέφε τοῦτο καὶ αὖξανε, ἵνα βλαστήσης ποτὲ καρπὸν γενναῖον, καὶ θρέψῃς θεόν.

115. Τῷ βασιλεῖ Μονομάχῳ.

Τίς ἄλλος, ὡς σὺ βασιλεῦ; ἢ τίς θεὸς ἐπίγειος τοιοῦτος, οἷός; σὺ ὁ ἐμὸς καὶ βασιλεὺς καὶ θεός; ὄντως ἐκάλυψεν οὐρανούς ἢ ἀρετῆ σου, καὶ τῆς αἰνέσεώς σου οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. Εἶτα, οὐκ ἐννοεῖ; θειότατε βασιλεῦ, εἰς οἷον ἤρθη; πρὸς θεοῦ μέγεθος, οὐδὲ ἐνθυμῆ, ὅτι πᾶσα ἡ οἰκουμένη πρὸς σέ μόνον φ. 215°.

ὄρᾳ τὸν σώζειν δυνάμενον, καὶ τὰ τῆς γῆς πέριτα τῷ σὺ ὑπέκει κρᾶται, καὶ φρίττει καὶ δεδοικεν; ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μετεώρου τούτου καὶ ἀπείρου τυγχάνων ὑψώματος, βλέπεις καὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς κάτω καὶ ταπεινοὺς, οὓς αὐτὸς ἐπλασας καὶ ἐζώωσας καὶ τῷ σὺ ἐψύχωσας ἐμφυσήματι. Ἄλλ' ὄντως τὸν σὸν θεὸν καὶ βασιλέα μιμηθῆ, ὃς καὶ οὐρανοὺς ἔκλινε δι' ἡμᾶς καὶ κατέβη, καὶ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ἐβάστασε, καὶ τὰς νόσους ἰάσατο, καὶ τῷ οικεῖῳ μῶλωπι τὰ τραύματα ἡμῶν ἐθεράπευσεν· ἢ γὰρ οὐχὶ καὶ σὺ, ὡς περ ἀπ' οὐρανοῦ τοῦ τῆς βασιλείας ὕψους ἀρρήτως καὶ ἀπορρήτως συγκαταβαίνεις ἡμῖν; καὶ τὰ ἡμέτερα θεραπεύεις παθήματα, τὰ μὲν, χειρῶν ἐπαφαῖς, τὰ δέ, εὐχαῖς πρὸς τὸν θεὸν καὶ ἰλαστηρίους δεήσεις, τὰ δέ, λόγῳ μόνῳ ὡς περ ὁ σὸς Ἰησοῦς;

Καὶ καινὸν οὐδέν· πρὸς γὰρ τὸ παράδειγμα βλέπων τοῦ σέ βασιλεύσαντος, οὕτως καὶ τὴν σὴν ἐξεικονίζεις ψυχὴν. Ἄλλ' ἐκείνῳ μὲν, ἄγγελοι διηκόνουν ἀναβαίνοντες τε καὶ καταβαίνοντες, καθά φησι τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ παρὰ τοῦ πατρὸς τὰς λύσεις τῶν αἰτήσεων προσκομίζοντες· σοὶ δέ, καὶ ταῖς σαῖς εὐχαῖς καὶ δεήσεσι, πρέσβυς ὁμοῦ καὶ εἰσαγγελεὺς ἀψευδέστατος, ἢ τὸ τοῦ θήλεος γένος, κοσμήσασα καὶ τὴν τῆς Εὐας παρακοὴν τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους ἀλλοτριώσασα, καὶ τῇ πρὸς θεὸν καθαρᾷ πίστει, καὶ ἐλπίδι εἰλικρινεῖ, καὶ ἀγάπῃ θεοσιδεῖ, οὐ μόνον τοῦ γυναικείου γένους, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἀνδρῶν κρατήσασα εὐτονίας πρὸς ἀρετὴν· τίς δὲ αὕτη; ἢ φερώνυμος Ζωή, καὶ ζῶσα κατὰ θεόν, καὶ τοῖς ἄλλοις ἡμῖν χορηγοῦσα τὸ ζῆν. Διὰ ταύτης, ὦ βασιλεῦ, τεθαμμένους σχεδὸν ἡμᾶς ζωοῖς καὶ ἀνιστᾶς, καὶ πρὸς ἐλπίδας ῥωννύεις κρείττονας.

Ἦδη γὰρ ἀπειρηκότα με τῆς κεφαλῆς τῷ ἀλγήματι, παρὰ δόξαν ἰάσω, τὰ τοῦ θεοῦ πρὸς με φθεγγόμενος ῥήματα, « ἢ τοιαύτη ἀρρωστίαι οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον ». Εὐθὺς γὰρ ἀκούσας, τὴν τε δύναμιν ἀνεκαλεσάμην, καὶ θρηνησάμενος γεγονώς,

τῆς κλίνης ἀνέστην ὡς τεταρταῖος τοῦ μηνύματος Λάζαρος, καὶ γέγονα ἔμπρους ἅμα καὶ ἰσχυρός, πολλὰ κατὰ γελῶν τῶν ἀπεγνωκότων με ἰατρῶν.

Ἄλλὰ τί πέπονθα, βασιλεῦ; εὐθύς γὰρ πρὸς τὰ βιβλία πάλιν ἀπέκλινα, τῶν πολλῶν ὄρκων ἐπιλαθόμενος· τί γὰρ ποιήσω; ἐπὶ γὰρ τούτοις κεκλήρωμαι, καὶ ἐπὶ τούτοις εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα· συνεχῶς δὲ τούτοις προσομιλῶ, ἵνα δύναμιν ἀξιόχρεων κτήσωμαι πρὸς τοὺς σοὺς ἐπαίνους καὶ τὰ ἐγκώμια· πολλὰ γὰρ εἰπὼν περὶ τῶν σῶν ἀρετῶν ἐν πολλοῖς λόγοις τε καὶ συγγράμμασιν, οὐδὲν τῶν σῶν πλεονεκτημάτων ἐπάξιον εἶρηκα.

Ἄλλὰ, τί ταῦτα φθέγγομαι, ἐν φαντασίᾳ μόνῃ τὸ σὸν τυπούμενος πρόσωπον; ἀλλὰ πότε ἐλεύσομαι, καὶ τῷ τοῦ κυρίου μου προσώπῳ ὀφθήσομαι; πότε τῆς χρυσῆς ἀκούσω γλώσσης; πότε τὰς ἰλαρὰς σου τῶν ὀμμάτων ἰδῶ βολὰς; αὔριον! ἀλλὰ μακρὰ ἢ προθεσμία, πολλὴ ἢ διάστασις, αἰὼν ὅλος τὸ τῆς ἡμέρας διάστημα. Ἄλλὰ θεραπεύσω τὸν πόθον, τὴν σὴν εἰκόνα στήσας ἐμαυτῷ κατὰ πρόσωπον· ἀκούσω δέ σου καὶ λέγοντος, ἀναγιγνωσκομένης μοι πολλάκις τῆς τοῦ σχεδου ἐκδόσεως· ἀπὸ γὰρ τῶν σῶν χειλέων δόξω ταύτην μοι ἐνηγεῖσθαι τῇ ἀκοῇ· ἥ τί μὴ καλόν, τί μὴ ὠραῖον, τί μὴ λεῖον, τί μὴ εὐφραῖνον ψυχῆν; ποῖον δὲ ἐν αὐτῇ σχολίον, δυσνόητον νόημα; οὐ πάντα ἐαρινῆς τῷ ὄντι ὥρας μεστά; οὐ πάντα λάμπει ταῖς χάρισιν; οὐ πάντα τῆς σῆς γλώττης, ἐφ' ἧς αἰ νοηταὶ μέλισσαι τὸ τοῦ λόγου μέλι ἐναποστάζουσι;

Ταῦτά σοι ὁ τέως ἀπεγνωσμένος ἐγώ, ὁ συντριβείς ὁμοῦ καὶ ἀνορθωθείς παρὰ σοῦ· καὶ σὺ μὲν εἶπας πρὸς με — θάρρει, οὐ μὴ ἀποθάνῃς ἄρτι, ὁ δὲ τῶν ὄλων κύριος, — θάρρει, οὐ μὴ ἀποθάνῃς, καὶ εἶρηκε καὶ ἐρεῖ πρὸς σέ, ἀφελὼν τό, ἄρτι· καὶ οὐ μὴ ἀποθάνῃς βασιλεῦ! δίκαιοι γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσιν· ἀλλὰ μόγις μὲν καὶ ποτέ, καὶ ἐπὶ πολλοῖς ἡλίοις, καὶ γενῶν ἀπείροις διδοχαῖς, ἀνσπῆσθαι πρὸς τὸν πλάσαντά σε θεόν· συνέση δὲ τῇ

αοιδίμῳ Ζωῆ ἐν τῇ ἀτελευτήτῳ ζωῇ, καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ τῆς
 ἄνω Ἱερουσαλὴμ, καὶ τύχοις τῶν καὶ ὀφθαλμοῖς ἀθεάτων καὶ
 μὴ ἀκουστῶν τοῖς ὠσίν, ἀγγέλοις συναριθμούμενος, ἀποστόλοις
 συγκαταταττόμενος, καὶ τὴν θείαν ἄδων ᾠδὴν, καὶ τὸν τρισά-
 γιον ὕμνον ἀναμέλων θεῶ.

116. Ἀνεπίγραφος.

ψ. 216'. | Φίλιπτε ἀδελφέ καὶ σοφώτατε, εἰ μὴ τινας ὑποθέσεις με-
 γάλας ἢ περιφορὰ δοίη καὶ πρόσωπα ἐπενέγκοι λαμπρά, οὐκ
 ἂν ἄλλω; τῷ προσήκοντι χρησιμέμεθα διαλόγῳ· καὶ μὴν οἱ περὶ
 τὸν Ἀρίστωνα καὶ ὁ εὐδαίμων ἐκεῖνος; τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων
 χορὸς ἀπὸ τῶν κοινῶν καὶ περιτρεχουσῶν ἡμῶν; ὑποθέσεων, τοὺς
 μεγαλοπρεπεῖς ἐποιοῦντο λόγους. Ἀκούεις που τὸν τοῦ Πλά-
 τῶνος Σοφιστὴν ὃς ὄνομα τῷ διαλόγῳ πεποιήται; ἀλλὰ σοσό-
 φισται οὗτος τῷ Πλάτῳ, καὶ λανθάνει οὐ σοφιστὴς ὢν, ἀλλὰ
 ποιητὴς τοῦ συμμίκτου δημιουργήματος. Οὐκ ἀπηξίου δὲ ὁ
 φιλόσοφος, οὐδὲ τὴν Διοτίμαν, ἀλλ' ἐν Ἀγάθωνος εἰσηκται αὕτη
 τῷ Σωκράτει τὸν ἔρωτα ἐρμηνεύουσα, ὅτι πενίξ ἐστὶ καὶ πόρου
 υἱός, καὶ φιλόσοφος μὲν, σοφός δὲ οὐ, καὶ τῶν γενεθλίων τῆς
 Ἀφροδίτης πάρεργον.

Εἰ οὖν οὕτω ταῦτα τοῖς γε ἡμῶν καλλίοισιν, οὐ ζηλώσομεν
 καὶ ἡμεῖς καὶ ἐν τῷ πολλῷ πλήθει φιλοσοφήσομεν, καὶ ἠντι-
 νχοῦν τῶν ὑποθέσεων ἀφορμὴν διαλόγου ποιησόμεθα; Ἐγώ γε
 τοι τὴν δοῦσάν σοι τὸ γράμμα γυναικῆ τῆς Διοτίμας ἤγημαι
 κρείττονα, ὅτι μοι παρενθήκη τῆς πρὸς σέ ὀμιλίας γεγένηται·
 καὶ ἴκῃ μὴ αὐτὴ βλάβητο, ἐμοί τι κέρδος πολυτελές ἐμνη-
 στεύσατο. Τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς πρᾶγμα, ἔλαττον ἴσως ἢ ὡς τε
 τὴν φιλίαν ἡμῶν ἐνδείξασθαι· ἢ τὰξίς γάρ· ἀλλ' ἐπ' αὐτὴν οὐχ
 οὕτω ποιοῦσιν, ἀλλὰ τὸ ἐσθεμμένον αὐτῆ τοῦ μονοπροσώπου

πῦρ ὑπανάπτουσι, τὸ μὲν μὴ ὄν οὐκ εἰσπράττοντες, αὐτὴν δὲ κύκλωσε περιθέοντες.

Εἰ δὲ ἀσαφῶς εἴρηκα, αὐτὴ ἂν τὸ οἰκτεῖον πάθος ἐπεκδιδάξει· καὶ ἡ μὲν, ἐλάττων τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου, ἀλλ' ἐγὼ καὶ τὸ ἀναπτόμενον στύππειον οὐκ ἐπ' εὐθὺς ἀποσβέννυσθαι, ἀλλ' ἄπαν τὸ προστυχόν, ὡς περ ἐμπορίαν ποιουμι πρὸς σέ, καὶ βούλομαι διὰ πάντων καὶ διὰ πάντα προσφθέγγεσθαι σοὶ τῇ ἱερᾷ κεφαλῇ· καὶ μοι καὶ ὁ ἀγρότης, καὶ ὁ τέμνων τὸν στάχυν, καὶ ἡ τὸ φύραμα ποιούσα καὶ ἡ μάττουσα, ἀντὶ τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ἐν τῇ Πλατωνικῇ πολιτείᾳ λόγων εἰσί· καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους ἄχθομαι πῶς ἂν εἴπῃς, ἐπιφορτίζοντάς μοι καθάπερ (*) τὰς πρὸς τοὺς φίλους αὐτῶν ἀξιώσεις, πρὸς δὲ σέ εἴ τίς με ἀπαιτοίη γράμμα, ὑπαγορεύω εὐθὺς τὴν ἐπιστολήν, οὐ δυσχεραίνων τὴν αἴτησιν, δεῖν ἕνεκα, τοῦ τε ἀφορμὴν λαβεῖν ὀμιλήσῃ σοι, καὶ τοῦ οὕτως οἶσθαι, μᾶλλον δὲ κρίνειν γενναίως καὶ φιλοσόφως, ὡς οὔτε αὐτὸς ὑπερθήσεις τὸ ἀξιούμενον, εἰ μὴ τι ὑπενκντίον εἴη τῷ πράγματι, οὔτε αὐτὸς ἀχθεσθήσομαι, εἰ μὴ οὕτως ἔξει ὡς περ ἠξίωσα, εἰδὼς ὅτι παρὰ τὸν καιρὸν, οὐ παρὰ τὸν φίλον μὴ γενέσθαι τοῦτο συμβέβηκεν.

117. Τῷ γενικῷ, τῷ ἀνεψιῷ τοῦ πατριάρχου.

Μὴ δὲ τοῦτο ἄνευ γραφῆς· ἀλλ' ὑμεῖς ὁδῷ βαδίζοντες καὶ γράμμασί με ἀνθομιλεῖν ὑμῖν ἀναγκάζετε, καὶ ἀπλῶς προσφωνήσητε, ἐγγραφον ἀντεπιφώνημα ἀπαιτήσετε· τοιαύτη τις λιχνεῖα κατέσχε τὴν ὑμετέραν ψυχὴν περὶ τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς· καὶ γὰρ ὡς περ ὄφλημα ἀποδιδούς ἀπαραίτητον, ἐτοιμῶς παρέχω τὸν λόγον, οὐ χάριν διδούς, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ὑπερήμερον χρέος ἀποδιδούς, καὶ ὡς πέρ τι ἐπίσημον γνῶρισμα, καθάπερ ἐπὶ

(*) χειρόγρ. καθάπερ.

τῶν ἀτπίδων ■ τελευταῖος κύκλος, τῆς ἐμῆς πρὸς ὑμᾶς ἀποστολῆς ἢ ἀφίξεως, ἢ ἐπιστολῆ· καὶ οὐ φατε γνωριεῖν, οὔτε ἐμὲ ἦν ἀφίξωμαι, οὔτε τινα τῶν ἐμῶν ἦν ἀποστελῶ, εἰ μὴ τὸ γράμμα κομίσαις. Διὰ ταῦτα πράγματα ἔχω ἄλλους ἐπὶ ἄλλοις λόγους προσυραίνων ὑμῖν· οἱ γοῦν ἀληθεῖς φορολόγοι ὑμεῖς, οὓς ἂν τις εὐφυῶς ἀντιστρέψῃς καὶ λογοφόρους ἐρεῖ· ἀτεχνῶς γὰρ ἐπὶ πᾶσι τοὺς ἐμοὺς ἐπιφέρειτε λόγους, ὡς περ οἱ Πελοπίδαι τὸν ἐπίσημον ὤμον τὸν ἐλεράντινον. Μὴ ποτε οὖν ὁ δυσχεραίνω φιλῶ, καὶ ὁ λέγω ἀκκισμὸς καὶ οὐ μέμφις ἐστί;

Κἂν ψυχὰς εἶχον αἱ πηγαί, ἠσθένησαν ἂν ἐξεντλούμεναι· ὑπεκρίθησαν δὲ ἠδέως τῷ λόγῳ, ὅτι ἐπαχθῶς ἔχουσι τῷ ἀρρέσθαι· καὶ αὐτὸς γοῦν ἀσμένως τὰς λεκανίδας καὶ τὰς κάλπεις ὑμῶν ὑποδέχομαι, οὐδὲ γὰρ οὐ δέδιχ μὴ ἐπιλείψῃ τὸ νᾶμα. Τὸ γάρ τοι ἐμόν, ται; τῶν γυναικῶν ἔοικε θηλαῖς· καὶ μὴ μοι τὸ προάδειγμα ἐπιμέμφιο, οὐδὲ γὰρ ἀπόβλητον ἔργον τῆς φύσεως· πῶς οὖν ἐκείναις αὐτὸ δὴ τὸ γάλα τὸ βλύζον ἐκεῖθεν; οὐ τοιοῦτόν ἐστιν ἐν ταῖς σαρξίν, ἀλλ' οὐδὲ τοσοῦτον, τὰ δὲ τῶν θηλαζόντων βρεφῶν στόματα ἐκπιέζοντα τοὺς μαστοὺς καὶ τὸν ἐμπροσθίον μῦν ἐπιθλίβοντα, ἀνυγραίνουσι τὰς ἐγκατσεπρωμένας ἐν τῷ βᾶθει νοτίδας καὶ εἰς ῥεῦμα μεταποιοῦσι· καὶ τεκμήριον ὅτι, ἂν ἐπιλίπη τὸ θηλάζον βρεφύλλιον, κατέψυκτι ὁ μαστός, καὶ οὐδαμοῦ τὸ γάλα· φρεωρυχία γὰρ τὸ πᾶν ἔοικε· κάκεῖτε γὰρ ἢ διωρυχὴ καὶ ὕδωρ ἐκθλίβει· οὐδὲ γὰρ ἀνφραίνει, ὥς τινες οἰόνται ἐντεθησαυρισμένον κάτω πρὸς τοῖς κοιλώμασιν, ἀλλ' αἱ νοτίδες συνθλιβόμεναι τοῖς ὀρύγμασι τὰς ἐπιρροὰς ἐπιφ. 217. βάλλουσιν. Οὕτω γοῦν | καὶ αὐτὸς τοῖς τῶν ἐμῶν ἐπιστολῶν φρεωρύχοις ὡς πρὸς τινὰς πίδακας ἀποθλίβω τοὺς λόγους· κἂν μὲν ὀρύττωμαι παρ' ὑμῶν, ἀνυγραίνομαι, ἂν δὲ μὴ, κατέψυγμαί ἀτεχνῶς.

Ὅρυττετε οὖν οὐ λιθοτομίαις, ἀλλὰ τὰ τῶν Φιλιστιέων φρέατα· οὐ γὰρ ἐπιλείψει ποτὲ ἡ πηγὴ, εἰμὴ πρὸς τὴν διωρυχὴν

ὕμεις ἀποκάμητε· ἄρ' οὐκ ἄξια ταῦτα γραφῶν καὶ ὑπογραφῶν·
καὶ νῆ τὸν γλυκὺν γενικόν.

118. Τῷ πρωτοσυγκέλλῳ τῷ Παρασπονδύλῳ.

Οὐκ ἀπεψύγη μοι τὰ τῆς ἀγάπης, ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ καὶ
ισύψυχς κύριέ μου καὶ ἡγεμών μου, καὶ γνωστὴ μου καὶ γνω-
στά μου, οὐδ' ἀπέσβεσται τὰ τῆς φιλίας καὶ εἰς στοδὸν διακλέ-
λῳται· μὴ οὕτω μανείην, ὡς καὶ τοῦ φιλικοῦ καθήκοντος λήθην
λαβεῖν καὶ ἀμνημονεῦσαι χαρίτων τῶν σῶν· πρὸ δὲ πικρῶτος
εἰμί σοι τὰ πρὸς στοργὴν φλογωδέστερος καὶ θερμότερος, καὶ
κατηνθράκωται ταῦτα παρ' ἐμοὶ καὶ καθεκάστην ἀνάζει καὶ
ἀνάπτεται, καὶ ἐκ σπινθῆρος πυρὸς πῦρ ἐξαίρεται διαέριον,
καὶ μάλιστα σοὶ καὶ τοῖς οἴοις σύ, παρ' οἷς καὶ ὁ τῆς φιλίας
ὄρος ἀληθεύει καὶ οὐ διαψεύδεται· ἐπεὶ τοῖς παρὰ κρατῆρι μόνῳ
τοὺς φίλους γνωρίζουσι, πάλαι καὶ ἀπεμαράνθη καὶ κατε-
σπώδωται.

Καὶ τὰ μὲν ἡμέτερα τοιχῦτα, καὶ ἐν τούτοις ἐσμέν, καὶ
ζῶμεν τοῖς ἀγαπῶσι μόνοις, καὶ τοῦτο δὴ τὸ ἀποστολικόν, ὅσα
περ ὁ ἔξω ἡμῖν διχθεΐρεται ἄνθρωπος, τοσοῦτον ὁ ἔσω πρὸς
τούτοις ἀνακαινοῦται, τοῖς δέ γε λοιποῖς καὶ ἀπετεφρώθη ἤδη,
ἢ μᾶλλον ἀπωστρακώθη, καὶ τὸ τῆς Νιόβης πάθος, ἀπελιθώθη·
αἱ γὰρ τῶν προλαβόντων ἀνέμων στροβιλῶδες καταφοραὶ, καὶ
ἡ Θρακικὴ χιῶν ἐκείνη τῶν περιστάσεων, καὶ ἡ ὀλεθρῶς τε-
τριγυῖα χάλαζα μικροῦ δεῖν ἐξέτριψέ με παντάπασι καὶ ἀπέ-
ψυξε, καὶ λίθινον ἢ κρυστάλινον ἀπέδειξεν ἄνθρωπον, ἄχρηστον
πρὸς ἅπαν λυσιτελέας, καὶ ἀκίνητον.

Οὕτω κατεργάσθη ταῖς πολλαῖς καὶ βαρβαῖαις ἐπαγωγαῖς,
οὕτω ταῖς προηγησαμέναις ἐκδεδαπάνημαι μάλιστα· διὰ ταῦτα
καὶ ζῶν νεκρὸς εἶναι λογιζομαι, καὶ νεκρὸς τυγχάνων, ἄκλυ-
στος μὲνω καὶ ἄταφος, καὶ φόρτος εἰμί τῇ γῆ περιττὸς καὶ

άνονητος· καὶ τὸ δὴ χεῖρον, ὅτι μὴ δὲ κειμένῳ σπένδεται μοι τὰ λυπηρά, ἀλλ' ἐπιστρατεύεται καὶ αὐτῷ μου τῷ πτώματι, γυπῶν τρόπον ἢ κοράκων τινῶν, καὶ πάντοθεν διασπαράττεται μοι τὸ δύστηνον σαρκίον καὶ διαξέεται· οὕτω τῆς παντεφύρου δίκης δικαιοσύνης δίκας ὑπέχειν με μέχρι τέλους τῶν πολλῶν ἀμαρτάδων, ἐξ ὧν αἱ τοιαῦται κολάσεις τοῖς πταίουσιν ἀποτίκτονται.

Διὰ ταῦτα ἀλγῶ καὶ ὀδυνῶμαι, δοῦλε τοῦ θεοῦ, καὶ φέρειν οὐκ ἔχων, τὴν ζῶην ἀπολέγομαι· ἐκτῆκει γάρ μου ταῦτα τὸν μυελόν, καὶ τὸν ἡγεμόνα νοῦν ἐκτυφλοῖ, καὶ τὴν γλωτταν ζηρᾷνει, καὶ τὴν χεῖρα συστέλλει καὶ νεκρᾷ ἀναπείθει, καὶ μήτε γράφειν βιάζεται, μήτε λέγειν, μήτ' οὖν ἐνεργεῖν, ἀλλ' ὡς ὑπόκωρον ὀδεύειν, ἢ καὶ ὑπόληρον, καὶ ἄλλως εἶπεν με ἀμουσότητα ὄντα καὶ νοῆσαι ἀλογιστότατον, καὶ πρᾶξι τι τῶν δεόντων ἀθλιώτατον. Διὰ ταῦτα σταθμὸν ἔσχαιτον, κατὰ τὸν Γερεμίαν ἐπιζητῶ, καὶ πρὸς γωνίαν ἐμαυτὸν συνῶθῃ καὶ κλίνην ἄψυχον, καὶ γῆς ὑποδύνην δοκῶ τὰ μυγὰ, καὶ ἔδου περιβλεσθῆαι κυνῆν, ἵνα μὴ ὡς ἀπαίσιον τέρας τοῖς πᾶσιν ὀρθῶμαι καὶ κακὸν δυσσοιώνιστον· διὰ ταῦτα καὶ τὰς θρηνοῦσας κελῶ μὲν, οὐχ εὐρίσκονται δέ, καὶ ὑπομένω τινὰ τυλλυπούμενον, πλὴν οὐχ ὑπάρχει· ἀμέλει καὶ σκότῳ συγκλείω τὸ ἀπρόϊτον ἐκυτῶ προοικονομούμενος, ἵνα καὶ ἀήρ συμπενηῖ μοι καὶ τᾶλλα στοιχεῖα συγκλαίῃ καὶ συνοδύρηται· ἐκ τούτων ἐπλήγην ὡσεὶ χόρτος καὶ ἐξηράνηθη, καὶ ὡσεὶ σικὰ ἐν τῷ ἐκκλίνη αὐτὴν ἀνταχρησέθη, καὶ οὔτε χεῖλη διαρκί μοι δυνατόν, οὔτε γλῶσσαν ἀνοίξει κινήσειν τοῦ στόματος.

Ἄλλ' εἰ καὶ θανάτων κατακείτομαι ἄδικο, αὐτὰρ ἐγὼ κάκειθι φίλου μεμνήσομαι ἐτάροιο· εἰ γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι σχεδὸν ἄνθρωπος περιήρημαι, ἤδη σε καὶ ἀγαλματοφορῶ ἐν τοῖς τῆς καρδίας θαλάμοις, καὶ περιφέρω διὰ παντός, καὶ ὡς περ εἰκόσι τισὶ καὶ στηλογορηταῖς τοῖς ἀποκριζομένοις μοι γράμματι διοπτρί-

ζομαι, και αναψύχω τῆς ψυχῆς τὸ φλεγμαῖνον και παθαινόμενον· τούτοις ἐπιστηρίζων και νοῦν ἄμα και βλέμμα, καθάπερ ἀγάλμασιν ἐπισημνύομαί τε και ἐναδρόνομαι, και τὸν πατέρα τῶν λόγων, οἷος ἐν τοῖς γεννήμασι, καταμανθάνω τρανότερον· και βούλομαι μὲν σοι προσομιλεῖν, ναί μὰ σέ, και προσλαλεῖν τὰ συνήθη και τὴν φιλίαν συνδέοντα, πλὴν ἀτονῶν κατοικῶ τῆς πηγῆς τῶν λόγων συγχωσθείσης τέλεον και ἀποζηρανθείσης μοι, εἰ μὴ τις αὐτὴν ἀποπράξει και ἀποστομώτῃ ποτὲ θυμηδία και μεταβολὴ πρὸς τὸ βέλτιον.

Ἄλλὰ χαῖρέ μοι χωρίον μουσῶν, σοφίης καταχώγιον, ἀρετῶν ἐνδιαίτημα, νόμων ταμειον, ἀγάπης φύλαξ, φιλίας λαμπτήρ, και φυλάττωί μοι μέχρι τέλους τοιοῦτος, και φυλάττοις ἀδιάρρηκτον τῆς ἀληθοῦς φιλίας τὸν σύνδεσμον, ἵνα και πρῶτος και μόνος τῶν ἄλλων ἐκυστῆ τὸν φίλον ὀρίζοιο.

119. Ἀνεπίγραφος.

Ἐγὼ μὲν οὐδ' οἶμαι, λαμπρότατε και ἠγαπημένε μοι, τὸ πτωχότατον τοῦτο καλογηρίδιον και τὴν ζῶν ἀπεγνωσμένον, ἢ μοναστήριον αὐτόθι ἔχειν ἢ βραχύ τι ἐδάφιον· ἐπεὶ δὲ μακροτέραν ἔχει τὴν γλῶτταν τῆς κινητῆς ὑποστάσεως, | εἶτα φ. 217· και πλάττεται ἐπιπρεστάς και ἀντιδίκους τινάς, χρῶμαι καιν τούτῳ τῷ τοῦ δικαστηρίου ἀξιώματι, και μὴ ὅτι πένης, ἀλλ' ὅτι ἀδικεῖσθαί φησι, τυχέτω τῆς παρὰ σοῦ ἐκδικήσεως. Εἰ δ' ὡς περ ἐν σκηνῇ πάντα τούτῳ δεδραματούργηται, τὸ φροντιστήριον, οἱ μοναχοί, οἱ ἀδικούντες, οἱ ζημιούντες, και οὐδὲν ἀληθές, ποιήσον αὐτὸς ἐν τῷ δικάζειν αὐτῷ ἀντισκηνιον, και πρόσταττε τοῖς ἐπὶ τῆς τάξεως ἀγαγεῖν τοὺς βλάπτοντας τοῦτον οὐπω γεγενημένους· ποιήσον δὲ και σκωδῆ παρασημείωσιν, ἵν' εἴη πάντως ὡς περ ἐν δράματι ἀνυπόστατά τε και παίγνια.

Εἰ δ' ἔστι τις αὐτῷ οἴκου μερίς, γενοῦ μετὰ τῆς ἀληθείας, καὶ βοήθησον τῷ ἀδικουμένῳ γέροντι.

120. Τῷ ἀνεψιῷ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῇ τελευτῇ
τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ.

Οὐκ οἶδα τί γράψω, ἢ τί σοι προσομιλήσω, κύθηντα μου καὶ ἀδελφέ, ἐπὶ τῇ καταλαβούσῃ σε συμφορᾷ, τίνα δὲ παρχμυθίαν ἐπαγάγω τῇ ἡμέρῳ σου καὶ φιλανθρώπῳ ψυχῇ; Εἰ γὰρ αὐτός, ἀλλότριος ὢν τοῦ γένους, οὐ μετρίως, τὸ πάθος ἤνεγκ, τοιοῦτου βλαστοῦ εὐγενοῦς ἀπορριζωθέντος ἀθρόον, τί ἂν γένοιο ὁ καὶ συγγένειαν τὴν πρὸς ἐκεῖνον καὶ τὴν ἐντεῦθεν διάθεσιν εἰληφώς τε καὶ δεδωκώς; τίς γὰρ ἐκεῖνου καλλίων, τίς ἡδύτερος, τίς μετριώτερος, τίς εὐγενέστερος;

Ἐγὼ δὲ θρηνῶ μὲν καὶ ἐπὶ τούτοις τὸν ἀπελθόντα, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐποδύρομαι, ὅτι καὶ πρὸς με οἰκειότατα διέκειτο καὶ φιλίαν ἀραιφνῆ ἐπεδείκνυτο.

Τὸ μὲν οὖν γεγονός δεινόν, καὶ τίς ἂν ἄλλως εἴποι; πέπτωκε γὰρ δένδρον εὐθαλές, καὶ πρὸ πολλοῦ τὴν γῆν ὑπερβεδηκός καὶ ἀναδραμόν, ἀλλ' ἔτι ἀνατρέχον καὶ αὐξανόμενον· πέπτωκε γένους ἔρσειμα, ψυχὴ καὶ πνοὴ γυναικός, κάλυμμα θυγατρὸς καὶ ἀναψυχή, καὶ τῆς σῆς καλλίστης ψυχῆς ἡδονὴ καὶ παρχμυθία. Τίς οὐκ ἐπὶ τούτοις σταλάξει δάκρυον; τίς οὐ πενήσει τὴν συμφορὰν;

Ἄλλ' ὅμως, σοφωτάτη ψυχὴ, οὐκ ἔξω τῆς ἡμετέρας φύσεως τὸ συμβάν, οὐδὲ ἄγνωστον τὸ πάθος τῷ ἀνθρωπείῳ γένει καθέστηκεν· ἐκάστῳ γὰρ ἡμῶν τικτομένων, ὁ θάνατος συγκεκλήρωται, καὶ πρὸς τὸ κοινὸν τέλος ἀγόμεθα ἅπαντες, καὶ οὔτε ὁ γένει περιβλεπτός, οὔτε ὁ κάλλει ὠραῖος, οὔτε ὁ δυνατός ἐν ἰσχύϊ, οὔτε ὁ σοφός, οὔ τέ τις ἀπάντων ἐκφυγεῖν τὸν θάνατον δύναται· ἀλλ' οἱ μὲν, ἐν σπρχάνοις αὐτοῖς, οἱ δέ, τῆς ὥρας

ἀνθρώπων, οἱ δὲ, παρηβηκότες, οἱ δὲ, καὶ γηράσκοντες, πάντες δ' οὖν τὸ πικρὸν τοῦ θανάτου ποτήριον πίνομεν. Καὶ ἀλγεῖνόν μὲν τὸ πρᾶγμα, φορητὸν δ' ὅμως, ὅτι ὁμοτίμως πᾶσι παρὰ τοῦ θεοῦ δίδεται· ἐπὶ τούτοις γὰρ κἀκεῖνος ἀπέθνηκεν, ἵνα καὶ ἀναστήσῃ κειμένους καὶ παραμυθίαν δῶ ἀποθνήσκουσιν.

Ἔπεχε οὖν μοι τὸ δάκρυον, καὶ τὴν συμφορὰν φιλοσόφησον ὡς γενναῖος ἄνθρωπος ἀνὴρ καὶ οἷον αὐτὸς ἐπίσταμαι, καὶ μὴ ἀπαγαγέτω σε τὸ συμβῆναι τῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ βασιλέα νεύσεως καὶ σπουδῆς, ὡς ἐγὼ τοῦτο καὶ λίαν δέδοικα, μὴ τις δαίμων παρεμπεισῶν βραχὺ τί σε τῆς τοιαύτης ἀπελάσειεν ἐπιμελείης· μάλιστα δὲ καὶ τῇ ἐκείνου συμβίῳ, καὶ τῇ σῇ μὲν γυναικί, ἐκείνου δὲ θυγατρὶ, παραψυχὴ καὶ παραμυθία γενοῦ, νῦν μὲν γράφων καὶ ἐν λόγοις παραμυθούμενος, αἰθὴς δὲ καὶ χερσὶν ὑποστηρίζων, καὶ τὴν διὰ τῶν ἔργων παραμυθίαν ὑποδεικνύς.

Κἀγὼ μὲν, ὡς ἐκέλευσας πρὸς τὴν ἀγίαν ἀπεληλυθὼς δέσποιναν τὰ εἰκότα παρὰ τῶν γυναικῶν ἐφθεγγάμην, ἡ δὲ, οὐδὲ παρακλήσεως ἐδεῖτο τῆς ἐμῆς· ὅλη γὰρ τοῦ πάθους, καὶ ἄμικτῳ ἐμὲ προκατάρξασθαι, δάκρυα τῶν ὀφθαλμῶν ἀφῆκε πολλά, οὐχ αὕτη μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ πικρὴ λάμπος σεοαστή· ἐκεῖσε γὰρ τὴν σὴν προσκαλεσαμένη πενθεράν, καὶ φιλορρονήσασα ὅσα εἰκόσ, σοφῶς πάνυ καὶ ἐπιτηδεῖως τὸν τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἐξήγγειλαν (*) θάνατον, ὡς περὶ δὴ καὶ τῇ κόρῃ αὐτῆς καὶ συμβίῳ σου. Καὶ πρῶτα μὲν συνέκλαυσαν καὶ συνεθρήνησαν, εἶτα δὴ παρεμυθήσαντο καὶ τὰ τοῦ καιροῦ ἐφθέγγοντο πρὸς αὐτήν.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· τὴν δὲ γραφὴν σου ἀναγιούς, καὶ πληροφορηθεὶς τὴν εἰς ἐμὲ τοῦ βασιλέως διάθεσιν, εὐθύς ἐξανεστήτην καὶ τὴν γραφὴν πρὸς αὐτὸν ἐξαπέστειλα· καὶ νῆ τὴν ἱεράν σου ψυχὴν, καὶ πολλάκις ἠδουλήθην καὶ ἄνθρωπον ἐμὸν ἀποστελεῖται αὐτόθι μετὰ τῶν ἀπὸ τῆς Πόλεως ἀγαθῶν· καὶ ἵνα

(*) γρηπτόν· ἐξήγγειλε.

σοι τάληθές εἶπω, καὶ πέπομψα, καὶ αὖθις ἐπέσχον εὐλαβοῦ-
μενος, ἵνα μὴ με ἠγήσηται ὁ βασιλεὺς κόλακά τε καὶ περιτ-
τόν· τοιαύτην μοι δειλὴν ἀπεκλήρωσε ψυχὴν ὁ θεός.

Εὐχομαι δὲ παυθῆναί ποτε τὰ γράμμυτα καὶ ἐπικνελεθεῖν
ὕμᾶς εἰς τὴν μεγαλόπολιν ταύτην εὐθυμοῦντας καὶ ὑγιάινον-
τας, καὶ τῶν πολιτικῶν πρᾶγματων ἐφάπτεσθαι, καὶ πόρρωθεν
τὰς τῶν βαρβάρων ἀναστέλλειν ὀρμάς.

121. Τῷ κριτῇ τοῦ Χαρσινοῦ.

Ἐβουλόμεθα πολλάκις, ποθοῦμενε ἀδελφέ, διὰ συλλαβῶν ὀμι-
λῆσαι σοι, καὶ μὴ ἐφευρίσκοντες γραμματοκομιστὴν ἐπιτήδειον,
εἰργόμεθα τῆς προθυμίας καὶ ἄκοντες· νῦν δὲ καιροῦ εὐθέτου
λαβόμενοι, καὶ ἀφορμῆς εὐλόγου δραξάμενοι, καὶ προσαγορεύο-
μεν καὶ ἀσπαζόμεθα τὸν ἡμῖν ποθοῦμενον· ἔρωσο.

122. Τῷ

Ἐπεὶ ἐς τοσαύτην φιλίξ ἀκρότητα θεία προνοία τιμὴ ἀμφο-
τεροὶ ἐληλάκειμεν, ὥς τε καὶ ὥς οἰκεῖα τὰ ἀλλήλων ἠγεῖσθαι
καὶ περὶ ὧν δεῖ ἀνευδοιάστως θαρρεῖν, χρώμεθα τῇ παρουσίᾳ
πρὸς τὴν ὑπεροχὴν σου γραφῆ, ὅπως διορίσῃται καὶ στήσουσι
κόντουρα εἰς τὰς ἀλλαγὰς τὰς πλησιάζουσας τῷ ἡμετέρῳ καὶ
σῶ θέματι· ἡ δὲ εὐδωσις τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν βη-
σιλέως εὐφραίνει ἡμᾶς.

123. Κωνσταντίνῳ τῷ Ἱεράκῃ ἐν ἔξορίᾳ ὄντι.

Ἐμφυχά σοι τὰ γράμματα τῷ ὑπερορίῳ καὶ τληπαθεῖ, καὶ
ὥς περ εἰ παρήμην αὐτός, οὕτω ταῦτα πληροῦσι τὸν ἀσπασμόν

ἄνθρωπε τοῦ ἰθεοῦ, οὕτω γὰρ σε ἐγὼ οἶδα καλεῖν, ὡς ἤδη τοῦ φ. 218. πόματος μετασχόντα τῶν ἡδονῶν, καὶ τοῦ κρατῆρος τῶν πειρατηρίων ἀπογευσάμενον, εὐχαρίστως δὲ τὰ προσπεσόντα ὑπενεγκόντα, καὶ γενναίαν καὶ ἄρρενα τὴν καρτερίαν κησάμενον τῆς ὑπομονῆς, εἰς νοῦν καλῶς εἰδόντα καὶ βεβλόμενον τῷ θειοτάτῳ Γραφικῷ παραγγέλματι, ὅτι πόνοι, καὶ θλίψεις, καὶ στενοχωρία, καὶ πεισμός, πρόξενά τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὡς ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται, καὶ ὅτι θλίψεις καὶ ἀνάγκαι συνέχουσι τὸν πρὸς ἀρετὴν ἀναγόμενον· διὰ ταῦτα οἶμαι καὶ ὁ θεὸς Δαυτῷ οἶα προφήτης καὶ βασιλεύς, ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν Κύριον, ἔφησε, καὶ προσέσχε μοι· ἐπὶ δὲ τούτοις τό, σχολάσατε, καὶ γινώτε.

Ταῦτα πάντα καὶ ἄλλάττα μυρία ἔχεις παρηγοροῦντα καὶ ἀναψύχοντά σε· καὶ χαῖρέ μοι καὶ εὐθύμει, ὅτι κατηξιώθης πειρασθῆναι, καὶ τὴν ἀμιλλαν τοῦ ἀγῶνος δραμεῖν, ἐν ᾧ ἀγωνοθέτης ἀξίως τὸ βραβεῖον ἐπιβραβεύσῃ σοι· μακάριος γὰρ ὄντως καὶ τρισμακάριος καὶ σύ, ὅτι τὴν ἄλμην τοῦ βίου ἀποκλυσάμενος, καὶ τῶν ἀστάτων καὶ φθειρομένων καταφρονήσας, μόνῳ συζῆς τῷ θεῷ, τὸ κοσμικὸν κλυδώνιον διαβάς καὶ τοῦ βίου περάσας τὴν θάλασσαν, τὴν ἀληθῆ ζωὴν ἔχων παρ' ἑαυτῷ καὶ ταύτης ἐπευφραϊνόμενος.

Καὶ ἐκκακοῦμεν γὰρ ἴσθι τῷ βίῳ ἡμεῖς καὶ ταῖς αὐτοῦ στενοχωρίαις καὶ πεισμοῖς, καὶ λυσιτέλεια πρὸς ἀρετὴν ἐντεῦθεν οὐδ' ὅπως οὖν· ἐπεὶ οὖν ταῦθ' οὕτως ἔχει, καὶ ζῆσαι εἰς ἀπέραντον ἄνθρωπον οὐκ ἐνὸν τὴν παρούσαν ζωὴν, εἰ μὴ πρὸς τὴν ἄνω ἀπίδοι τις, ἀξίως καλούμενος, κατὰ σέ, ἐρρέτω τὰ σύμπαντα.

Σὺ δὲ ὁ τὸ πολίτευμα πρὸς οὐρανὸν θέμενος, ὡς ἐνταῦθα δοκιμασθεὶς ὑπὲρ χρυσόν, μεμνησθαι ἡμῶν τῶν ἐκ ψυχῆς ἀγαπητάντων σε, ἄνωθεν μὴ διαλίποις, ὡς περ οὐδ' ἡμεῖς λήθην σου λαμβάνομεν πώποτε· ὁ δὲ φιλόανθρωπος κύριος, τοῦ κρατῆριου

καὶ ἀγίου ἡμῶν βασιλέως καλῶς ἔχοντας, ῥύσαιτό σε τῆς συνεχούσης στενοχωρίας καὶ θλίψεως, καὶ τῆς μακρᾶς ὑπερορίας ἀνακαλέσεται, καὶ ἐποφθείης ἡμῖν ὡς ἡδιστος τοῖς ποθοῦσί σε.

124. Τῷ μαγίστρῳ Εὐστρατίῳ καὶ πρωτονοταρίῳ
τοῦ δρόμου τῷ Χοιροσφάκτῃ.

Λαμπρότατε ἀδελφέ, μᾶλλον δὲ καὶ συνήθης καὶ εἰωθὺτα καὶ ποθεινοτάτη ψυχῇ, ἔχω μὲν πρᾶξ φιλοσοφίας μαθῶν ὡς οὐ διίστανται ἀπ' ἀλλήλων οἱ διὰ φιλείας ἀληθοῦς ἠνωμένοι, ἔστι γὰρ θάτερος, ἐν θατέρῳ, καὶ ἐκάτερος ἐκάτερον ἀγαλματοφορεῖ ἐν τῇ οικείᾳ ψυχῇ, οὐ χλκοῦν τινεὶ καὶ σφυρήλατον, ἀλλ' αὐτοφυῆ καὶ αὐτόχυτον· νῦν δὲ οὐ πάνυ τι τῷ λόγῳ τούτῳ τυγχάνω ἀλώσιμος· ἔχων γὰρ σε ὅλον ἐν τῇ ψυχῇ καὶ νοητῶς ἀναθεωρῶν, ὅτι μὴ καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς θεωρῶ, ἔλαττον ἔχειν τοῦ βουλομένου ἤγημαι, ἵνα μὴ λέγω ὅτι ἐστέρηματι τοῦ παντός· εἰ γὰρ καὶ ὑψηλότερόν τι χρῆμα φαντασία αἰσθήσεως, ἀλλ' ἐκεῖνη μὲν εἰδωτικῶς ἀνατυποῖ τὸ ποθούμενον, αἰσθήσις δὲ αὐτὴν ἔχει τὴν φύσιν τοῦ ζητουμένου.

Πότε οὖν σε ἴδοιμι, πότε τὰ κοινὰ καὶ εἰωθότα συνομιλήσαιμι, μᾶλλον δὲ πότε κοινῇ τῷ βασιλεῖ παρασταίημεν; ὡς ἐκκέχυται μοι, νῆ τὴν ἱεράν σου ψυχὴν, ἢ ψυχῇ, καὶ με σφοδραὶ ὠδίνες ἐρώτων κατέχουσι, καὶ ἤδη ἀπίρηκα περιμένων σου τὴν ἐπάνοδον· σὺ δὲ ἄρα λέληθας ἐπέκεινα τῆς Ἰνδικῆς Νύσσης ἐλαύνων, οὐδ' ἱκανά σοι τὰ κατωρθωμένα, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν γῆν παραστήσεις σύμπασαν, οὐκ ἄρκειν εἶσι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν θεῶ καὶ σοὶ μελήσει· ἴσως γὰρ σμικροσπεπῆς ἐγὼ καὶ μικρόψυχος, τὸ δὲ κατὰ σὲ μεγελεπήβολον καὶ βελούγνωμον· καὶ τὸ μὲν μέτριον τοῦ ἀμέτρου φιλοσοφώτερον, τὸ δὲ ἄμετρον τοῦ μέτρου πληθυντικώτερον καὶ ἐρατμιώτατον τοῖς πράγμασι.

125. Τῷ ὀστιάριῳ καὶ πρωτονοταρίῳ
τοῦ δρόμου κῦρ Ἰωάννη.

Σὺ μὲν ὁ ποθεινὸς καὶ φιλούμενος ἀττικῇ τῇ γλώσσει πρὸς ἡμᾶς διείλεξαι, ἡμεῖς δὲ ἀπλῶς καὶ ἀκατασκεύως καὶ προσφθεγγόμεθα καὶ προσαγορεύομεν· εἴ που γὰρ ἐνῆν τι γλαφυρὸν καὶ περινενοημένον ἡμῖν, ἀφείλατο τοῦτο ἢ μετὰ τῶν ἀμούσων καὶ θηριοτρόφων ἀναστροφή, καὶ ἐπηλήθευσεν ἢ παροιμία καὶ πρὸ ταύτης τὸ ἔπος, τό, ἦν δὲ κκκοῖσι μιγῆς, φράζον, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον.

Ἄλλ' εὖ ἴσμεν ὡς, εἰ καὶ ἀφελῆ τὰ ἡμέτερα, ἠδῖω σοι τῷ λογιωτάτῳ τοῦ Ἰμητηίου φανήσεται μέλιτος· τοιαῦτα γὰρ ἐπειλήφθη ἡμῖν δίδωσιν ἢ ἐκ παιδῶν ἀλλήλων σύμπνοια καὶ ὁμόνοια, ὡς οὐκ ἀπεικώτως θαρρεῖν ἔχομεν.

Ἡ δὲ περὶ τῆς ἐπέκεινα πάντων τριάδος παρὰ τῆς σῆς ἀγχινοίας προσπῆχθεῖσα ἡμῖν ῥῆσις, ἢ ἀξίωσις, πέρας χρηστὸν εἴληψε καὶ τοῖς ἐκεῖτε προσκαθημένοις πάντη ὀνησιμώτατον, πολλῶ δὲ πλέον σοὶ τῷ τὴν ἐμὴν οἰκῆσαντι ψυχῆν· ἀδειας γὰρ οἱ μονάζοντες ἐπειλημμένοι, ὅσα ὑπὲρ τῆς σῆς σωτηρίας ἐντεύζονται τῷ ὑπὲρ ἡμᾶς, τῷ ῥητορικωτάτῳ σκοπεῖν δίδομεν.

Καὶ τὰ μὲν τῆς ἀπολογίας ταῦτα, ἃ δὲ περὶ τῆς σῆς περιφανείας ἐποφείλεται καὶ εἴθισται ἡμῖν, ὡς καὶ παισὶ δῆλα παρήσομεν, μᾶλλον δὲ παραχωρήσομεν τούτων τῇ τοῦ γρχυματοκομιστοῦ γλώττῃ· ἔρωσο.

126. Ἀνεπίγραφος πρὸς ἀρχιερέα

| Εὐτύχησεν ὁ πτωχὸς οὗτος ἐν οἷς ἠτύχησε· τῆς μὲν γὰρ φ. 218· πατριδὸς ἐπέρηται, ὑπερορίᾳ κατακριθεῖς, πατέρα δὲ καὶ τρο-

φέα, καὶ θεὸν αὐτὸν ὡς περ ἐκ μηχανῆς εὔρετο σὲ τὸν ἀπει-
 κονισμένον θεῷ· καὶ ἔδοξε μὲν ἐκ λιμένων ἀπορριφῆναι εἰς
 πέλαγος, καθώρμισε δὲ τῷ μεγάλῳ κόλπῳ καὶ ἀκλύστῳ ὄρμῳ
 σοῦ τοῦ θεοῦ οὕτως εἰπεῖν Ἀβραάμ. Σχλιπίζει γοῦν αὐτόθεν
 τὴν εὐεργεσίαν καὶ τὰ μεγάλα δωρήματα τῆς σῆς πλατείαις
 χειρός· τοιοῦτόν ἐστιν ἀρχιερατικὴ ψυχὴ καὶ μεγάλη· πρὸς τε
 γὰρ τὸν θεὸν ἐστὶ ἀκλινής, καὶ πρὸς τὴν τῶν πολλῶν πρόνοιαν
 ἐνταῦθα ἐπικλινής. Ἔσθεις οὖν τὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ
 δάκρυον, καὶ παρεμυθίσω αὐτὰ τὰ φίλτατα, καὶ εὐτυχαστέραν
 αὐτοῖς τὴν ἀτυχίαν ἀπέδειξας.

Σώζεις οὖν μοι τὴν αὐτὴν ὁ ἐμὸς δεσπότης διάθεσιν, καὶ
 δείξαις τῷ ὑπερορῶ τὴν ἀλλοτρίαν τῆς ἐνεγκαμένης γνησιω-
 τέραν· εἰ δέ γε μειρακιεῦοιτο, ἔχει γάρ τι τῆς ἀτελοῦς ἡλικίας,
 ἀλλὰ συγγινώσκεις αὐτῷ· ἡ γὰρ σταθιρότης καὶ τὸ ἀκλόνη-
 τον, ἐν ὀλίγαις ἐστὶ τῶν ψυχῶν, καὶ μὴ ζῆτει ἐν τοῖς ἀτελεῖσι
 τὸ ἀκριβές.

127. Ἀνεπίγραφος.

Τοιοῦτός ἐστιν ὁ ἀληθὴς φίλος, ὅποῖος σύ, λαμπρότατε ἀδελ-
 φέ· ἀπέχω γοῦν σοι τὴν εἰς τὸν νοτάριον Ἰωάννην χάριν, ὅτι
 κάκεινος ἀπέχει πληρεστάτην τὴν εἰς σέ περὶ τούτου ἀξίωσιν·
 κηρύττει τοιγαροῦν σε διὰ γραμμάτων καὶ ἀνακηρύττει λαμπρᾶ
 τῇ φωνῇ, οὐ τοῦτο μόνον ὅτι μοι τὸν φίλον εἰκόνισας, ἀλλ' ὅτι
 καὶ πάσης ὁρος καθέστηκεν ἀρετῆς· καὶ ἵνα σοι τάληθές ἐρῶ,
 εὐθύς σε τίθημι μετ' ἐμέ, οὐχ ὅτι κρείττων ἴσως· ἐγὼ σοῦ, ἀλ-
 λ' ὅτι με ἐκεῖνος πλέον τοῦ πεφυκότος ὑπολαμβάνει. Ἐγνώρισχ
 γοῦν σε ὃν ἠπιστάμην, καὶ κατέλαβον ὃν οὐκ ἠγνόηκα. Σὺ δέ,
 εἰ μὲν προσθήσεις τῇ εἰς αὐτὸν προσπαθείᾳ σου, αὐτὸ δὴ τοῦτο
 ἔργοις φιλοσοφεῖς, ὅτι οὐκ ἔστι τέλος τῆς εἰς τὸ καλὸν ἀνα-
 βάσεως· εἰ δὲ καὶ μείνης ἐρ' ὧν ἔγνωκας, ἀποχρῶν καὶ τοῦτο

τῷ νοτηρίῳ· τοῦ γὰρ ἀκριβοῦς καὶ τελείου, τί ἂν γένοιτο τελεώτερον;

128. Ἀνεπίγραφος.

Ἔτι ὁ θαυμάσιος Εὐθύμιος, καὶ οὐπω· ἀλλὰ περιμενεῖ καὶ τὴν αὔριον ὁ καὶ τὴν χθὲς καὶ τὴν σήμερον λιμώττων, λιμώξων δὲ ἴσως καὶ τὴν αὔριον· ἀλλ' οὗτος μὲν ἴσως κορεσθήσεται, ἐγὼ δὲ λιμώξω, γέγονε γάρ μοι λίαν πολυβορώτατος, καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἠδέως κατατρυφᾷ. Εἰ μὴ τοιγαροῦν αὔριον, ἀλλὰ μετὰ τὴν αὔριον ὁ κριτῆς τῆς προνοίας τεύξεται, γευσάσθω τὴν αὔριον μετὰ σοῦ, καὶ βραχὺ τί μοι τὸν ἄνδρα ἐπελάφρισον, οὐ γὰρ μόνος βραστάζειν δεδύνημαι.

129. Ἀνεπίγραφος.

Ὅσα μὲν ἔδει γενέσθαι παρ' ἐμοῦ, πάντα σφωῶς ἐκτετέλεσται· βασιλέως τε γὰρ ἐδεήθημεν, καὶ τοὺς περὶ τὴν διοίκησιν ἠξιώσαμεν· τῶν δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν, τὸ μὲν ἤνυσται σοι, τὸ δ' οὐ. Ἡ' μὲν γὰρ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ φόρων ἀπαίτησις, οὐκ ἀφήρηται σοι, δέδοται δέ σοι τὸν ἐν ταύτῃ κριτὴν πάντα σοι λυσιτελεῖσαι ὑπὲρ τῆς τούτων εἰσπράξεως, ὡς περ ἂν εἰ αὐτὸς τὸν τῆς ἀπαίτησεως φόρον ἐδέξατο· τὸ δὲ αἴτιον τούτου, ὡς ἐγὼ κατάνεονῆκα, τὸ αὐτίκα μέλλειν παραλυθῆσεσθαι τῆς ἀρχῆς τὸν ἐκεῖσε τὰς κρίσεις διέποντα, καὶ μὴ δὲ τὸν μετ' ἐκεῖνον ἐμφιλοχωρήσαι τῷ θέματι, καὶ τὸ ἰδίῳι κακοῖς τοὺς διαδεχομένους πιέζεσθαι, ὡς μὴ δύνασθαι βάρους ὑπενεγκεῖν ἕτερον.

Διὰ ταυτὰ σοι οὐ τὸ πᾶν πέπρακται, ἀλλ' οὐ παρὰ τὴν ἡμέτεραν ἀμέλειαν· τὸ γοῦν λειπόμενον, στεῖλαί σε ἐν Μακεδονίᾳ σπουδαιότατον ἄνθρωπον ἐν βραχεῖ χρόνῳ τοὺς ἐκεῖσε φόρους εἰσπράζοντα, καὶ τῷ θέματί σου δέ, ὅπερ ἂν βούλει πράττειν,

συντόμως κατάπραπτε· αἱ γὰρ τῶν διοικήσεων προθεσμίαι ἀσύντακτοι καὶ ἀόριστοι.

130. Ἀνεπίγραφος.

Ἡ πένης αὕτη καὶ μοναχὴ, πένης μὲν ἄχρι παντὸς βούλεται εἶναι καὶ μετὰ τοῦ ἱεροῦ σχήματος, οὐ μέντοι γε καὶ λιμώτει· λιμῶ γὰρ ἔχθιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν, κατὰ τὸν εἰρηκότα σοφόν. Αὕτη δὲ καὶ μοναστηριτικίον τι ἐκ τῶν ἐνότων ἐδείματο, καὶ τινα τούτῳ προσηρανίσατο, τὸ μὴ λιμώτειν τέως ταῖς ἐκεῖσε μοναζούσαις ὑπισχνουμένη· ἀλλ' εἰς τῶν συνενεγζόντων αὐταῖς ἔραμιστῶν, ἵνα μὴ τοῦνομα λέγω, ἀρνεῖται τὸν ἔρανον, καὶ ἀνατίθεται τὴν ὁμολογίαν. Ἴδε οὖν τὸν ἀνφ. 219. θρωπον ὀμαλῶς, καὶ ἐξομίλησον δεξιῶς, ἐάν μὲν | μὴ ἀναλύη τὴν χάριν, αὐτὸ δὴ τοῦτό ἐστι τὸ ζητούμενον· εἰ δ' οὖν, στήσον ταῖς ἀνίσαις τύχαις ἴσον καὶ εὐθὺ δικαστήριον, καὶ ἔστω σοι μετὰ τοῦ δικαιουμένου κατὰ τὸν νόμον ἢ δικαιοῦσα ἀπόφασις.

131. Ἀνεπίγραφος.

Καὶ τίς ἂν με μεταπεισῶσι δυνήσεται ἄλλο τι φρονῆσαι περὶ τὴν σὴν τιμιότητα ὧν ἐξ ἀρχῆς ἐγνώκειν, καὶ γνοὺς τεθυμάχα; μὴ τοῦτο οἶου. Οὐχ οὕτως ἐγὼ εὐκολος ὧς τε μεταπίπτειν ῥαδίως καὶ μεθαρμοζέσθαι.

Τὸν δὲ σεμνοπρέπεστατον Γορδιασοῦ διὰ σοῦ ἐγνωκώς, καὶ φίλον αὐτὸν ἐμυτῶ ποιήσας, βουλοίμην ἂν, εἴ γε καὶ δυναίμην, πᾶν εἴ τι καλὸν αὐτῷ προσπορίσασθαι. Οὔτε οὖν ἐκεῖνος καταμύρεται τὴν σὴν σεμνοπρέπειαν, ἀλλ' ἀξιοῖ τυχεῖν εὐμενεστέρας τῆς σῆς ἡγιασμένης ψυχῆς, οὔτε ἐγὼ γέγραφα κατατιώμενος, ἀλλὰ συμβιβάζων σε πρὸς τὴν ἐκείνου φιλίαν καὶ οἶον ἐξίλεσόμενος.

Εἰ μὲν οὖν ἀλλήλοις εἰς μίαν γνώμην συνέλθοιτε, ἀγαπήσῃ ἄν· εἰ δ' οὖν, ἐπεὶ με κοινὸν καθίζετε δικαστήν, ἐγὼ καὶ δικάσω, καὶ δικαίτῳ ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσι, καὶ ἀποφανοῦμαι συγγραθῆναι αὐτῆς ὑμᾶς εἰς ἀρραγεστάτην φιλίαν νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον.

Τὰ ἀπεσταλμένα βρώσιμα ἀπέλαβον καὶ ἀπεδεξάμην, εἰ καὶ ἀλλότριον ἐμοὶ ἢ τροφή.

132. [Τῇ βασιλίσση Εὐδοκίᾳ?]

Ἔδει μὲν ἐκ τοῦ παραδείσου ὀπώραν τρυγήσαντα, καὶ οἶνον ἐκθλίψαντα, καὶ ἄρτον φυράσαντα, τῷ νοητῷ σοι προσαγαγεῖν παραδείσω· μᾶλλον δὲ ἔπρεπεν αὐτὸ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἐκεῖθεν πρὸς σὲ μετενέγκασθαι· τοῦτο γὰρ καὶ μόνον κατάλληλος τροφή καὶ τρυφή τῇ σῇ τυγχάνει καλλίστη ψυχῇ. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο τῶν ἀδυνάτων ἐστί, τὰ ὠραία σοι τῶν καθ' ἡμᾶς προσφέρω ἀνθρώπων, τῇ ὑπὲρ πᾶσαν φύσιν γυναικείαν καὶ ἄρρενα ὁ εὐγνωμο- νέστατός σοι δοῦλος καὶ γνησιώτατος.

133. Ἀνεπίγραφος.

Μὴ θαυμάσῃς, αὐθέντα μου καὶ ἀδελφέ, εἰ συνεχεῖς πρὸς σὲ ποιοῦμαι τὰς ἀξιώσεις· συνεχεῖς γὰρ καὶ αὐτὸς τὰς ἐνοχλήσεις παρὰ τῶν ἀξιούντων ὑρίσταμαι.

Τὸν δὲ παρόντα ἄνθρωπον συνέστησέ μοι εἰς τις τῶν περὶ τὸ βασιλικὸν βῆμα καὶ τῶν πλεῖστα πρὸς τὸν βασιλέα δυναμένων, καὶ κατεδέχθη πολλὰ συστῆσαι καμὲ τοῦτον τῇ ὑπερτίμῳ σου σεβασμιότητι. Τοῦτο οὖν αὐτὸ ποιῶ, καὶ συνιστῶν ἀξιῶ, ἵνα καὶ ὀμιλοῖς αὐτῷ προσηνῶς, καὶ προσδέχῃ εὐμενῶς, καὶ δεομένῳ ὑπέχῃς τὴν ἀκοήν, καὶ περιστατουμένῳ ἐπικουρῆς, εὐεργετῆς δὲ ἐν οἷς ἂν δύναιο· ἐστὶ γὰρ καὶ κατὰ τὸ

φαινόμενον ὁ ἄνθρωπος καὶ πεπαιδευμένος καὶ συνετός· ὠκειώθη δὲ χάμοι ἀπὸ τοῦ μεσιτεύσαντος τοῦτον εἰς ἐμέ. Ὅθεν τρόπον τινὰ δύο σοι τοῦτον συνιστῶμεν, ἐγώ τε καὶ ὃς μοι τοῦτον ἐγνωρίσε· τοῖς δύο οὖν ἀποδώσεις τὰς χάριτας, εἰ καὶ γνωρίζοις τοῦτον καὶ ὁμιλοῖς, καὶ ὠφέλειάν τινα παρέχοις ἐν οἷς ἐνδέχεται.

134. [Γῶ κριτῆ Πελοποννήσου].

Ἀπόδημος ὢν πλείστον χρόνον ὁ ἐπίσκοπος Κορώνης τῆς οἰκείας ἐπισκοπῆς, δεῖται σοι τῆς ἐπὶ ταύτῃ ἀντιλήψεως, ἵνα μήτε τοῖς γείτοσι, μήτε τοῖς ἄλλοις πλεονεκτικοῖς τὸν τρόπον εἰς διχρπαγὴν τὰ ταύτης γένοιτο κτήματα· ἀρκεῖ δέ σοι πρὸς τοῦτο λόγος φιλόανθρωπος εἷς, πᾶσαν ἀναστεῖλαι καὶ γλῶσσαν καὶ χεῖρά κατ' αὐτοῦ προθυμουμένην ἢ πράττειν, ἢ λέγειν.

Καὶ τοῦτο δὲ ἴστω ἡ λαμπρότης σου, ὅτι νοτάριος τις τῶν τῶ ὑπερσεβάστω λογοθέτῃ αὐτόθι δεδουλευκόταν, ὑπόμνημα κατὰ τοῦ ἐπισκόπου πλάσας, ἀντιδίκοις δὴ τισιν αὐτοῦ ἐνεχείρισε, τὴν τοῦ λογοθέτου χεῖρα ἐν τῇ ὑπογραφῇ ἀκριβωσάμενος· ὕπερ δὴ καὶ αὐτὸς ἀναγνούς καὶ πρὸς τὸν πρὸ σοῦ δικαστήν, οἶμαι δὲ καὶ πρὸς σὲ γραφὴν περὶ τούτου πεποίηκα· ὅρα οὖν μὴ ἐντεῦθεν ἐξπατηθῆις, ὁμολογουμένου, ὡς φασιν ὄντος τοῦ πλάσματος.

135. [Γῶ κριτῆ τῆς Ἑλλάδος?]

Εἴ τί σοι τῶν ἐμῶν μέλει, λογιώτατε ἀδελφέ, μέλει δὲ πάντως εἰ μὴ σαυτοῦ ἐπιλέλησαι, μελέτω καὶ τῆς μονῆς τῶν Ναρσοῦ· ὕπερ γάρ ἐστι τοῖς ἄλλοις ἢ πατρὶς, τὸ περιεκτικώτατον τῶν ἄλλων χωρίων, τοῦτο ἐμοὶ ὡς ἐν μεγίστῃ μικρὰ ἢ μονὴ αὕτη· γεγέννημαι γάρ περὶ αὐτὴν καὶ ἀνατέθραμμαι ἐν αὐτῇ,

καὶ εἴωθα τροφεῖα κομίζεῖν αἰεὶ τῇ ἀναθρεψαμένη· οἱ δὲ μοναχοὶ οὐδ' ὡς οἰκήτορα μόνον τῆς μονῆς, ἀλλὰ καὶ ὡς κτήτορά με βιάζονται καὶ εἰσποιοῦνται ἐαυτοῖς. Ἐγὼ δὲ οἰκοδόμος μὲν οὐκ εἰμί τῆς μονῆς, κοσμητῶρ δὲ κατὰ γε τὸ δυνατόν· κοσμῶ δὲ οὐ χρώμασιν, ἀλλὰ συνεισφοραῖς τῶν γε προσηκόντων αὐτοῖς. Σύμπνευσον οὖν μοι καὶ αὐτὸς τῇ περὶ τὴν μονὴν συμμαχίᾳ, καὶ τὴν ναῦν αὐτῶν ἀκύμαντον ἐπὶ ἀτλαντικοῦ πελάγους διατήρησον, καὶ ἐλλιμένισον τῷ Πειραιεῖ, εἴ που | μετὰ τοῦ ὀνό- φ. 219'. ματος σώζοις τὴν ἀξίωσιν· εἰ δ' οὖν, εὐχαγῶς διαβίβασον· ἦν δὲ δύνη, ἐπίταξον καὶ τοῖς κύμασιν, ἢ καὶ τοῖς πνεύμασι μὴ ἀθρόω· ἐμπσεῖν τῇ ὀλκάδι. Οὕτως ἀδόξαπτιστος διατηρηθεῖς τοῖς πειρασμοῖς καὶ ἀκύμαντος τοῖς τῶν περιστάσεων κύμασιν.

136. Ἐνεπίγραφος.

Τὸν φυτευθέντα σοι νοτάριον, λογιώτατε καὶ ὑπέρλαμπρε, παρὰ τῆς μαγιστρίσεως τῆς Δαλασσηνῆς, ποτιζεῖν ἐγὼ προήρημαι, ἵν' εἰ μὴ γε διὰ τὴν φυτευτὴν, ἀλλὰ γε διὰ τὸν ποτιστὴν ἐμὲ αὐξήσῃ θεὸς διὰ σοῦ. Πεφύτευται δὲ ἐν καλῷ γῆς, μᾶλλον δὲ ἵν' εἴπω τι κατὰ σέ, ἐν καλλίστῳ μέρει τῆς ὑπερκοσμίου ψυχῆς· τοιαύτη γὰρ ἡ σὴ οὐσιώδης ζωὴ, περὶ ἣν ἡ καθ' ἣν αὐτόθεν βλύζει τὰ θεόρρυτανάματτα. Ἄρχει μὲν οὖν τῷ νοταρίῳ καὶ ἡ φύσις ἐν ἣ κατέσπαρται, εἰ δὲ βούλει καὶ ὁ φυτεύσας· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἐγὼ μόνος ὁ ἐπάρδων· εἰ δ' ὁμοῦ τὰ τρία συντρέχει, πῶς οὐκ ἀποχρῶντα αὐτῷ εἰς πᾶσαν καρπογονίαν;

Καὶ ἴνα σοι ἰδίᾳ φθέγξωμαι γλώττῃ· ὁ γὰρ λοιπὸς χαρακτήρ τῆς ἐπιστολῆς διθυραμβώδης καὶ πρὸς τὴν σὴν ἀπεικασμένος ἰδέξην, ἐν ἣ τὰ τοιαῦτα καχλάζει κινούμενα ῥέυματα· ἵν' οὖν αὐτόθεν σοι ὀμιλήσω, μήτε πᾶσαν ἡνίκαν δίδου τοῖς ὑπὸ σέ νοτάριοις, μήτε μὴν κάταχγε πικρῶς ἀνασειράζων τῷ χαλινῷ·

ἀλλ' εἰ μὲν βούλει, μετριάσῃς τὴν πρώτην, τὴν αὐτὴν μέχρι παντὸς τήρει διαθέσειν, εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἐπαφείς, αὐθις ἔπεχε, μήτε κροαίνειν κατὰ πεδίων διδούς πικντάπαι, μήτ' ἐπὶ φάτνης ἐστᾶναι ἀεὶ βιζζόμενος· ὁπότε δὲ τούτοις, ὡς περ ἔπποις ὁ χιλὸς ἐπιλείψει, ἢ ἡ συνήθης νομῆ, ἀλλὰ σὺ τηνικαῦτα τῆς ἄλλης αὐθις θεραπείας ἀξίου, καὶ σκίνε ταῖς ἐπαγγελίαις· ὡς ἐγὼ πολλοὺς εἶδον τῶν εὐγενῶν τὰς ψυχὰς ἀποχρῶταν ἡγησαμένους τὴν τοιαύτην θεραπείαν τῶν λόγων, καὶ μηδενὶ πλέον ἐπιζητήσαντας.

Τοῦτο μὲν δὴ σοι κοινὸν πρὸς πάντας, πλέον δέ σοι παραπολαυέτω ὁ περι οὗ ἡ ἀξίωσις, ὡς καὶ παρὰ συγγενοῦς δοθεῖς, καὶ ἐμῆς ταυῶν μεσιτείας ἀξιωθείς.

137. [Πρὸς τὸν βασιλέα]

Εἴθε ἀμβροσίας εὐπόρου, εἴθε νέκταρος, εἴθε τινὸς ἄλλου βρώματος ἢ πόματος ἀθανάτου, δέσποτά μου καὶ βασιλεῦ, ὡς ἂν αὐτός σοι τὸ ἀθάνατον βρῶμα παρέθηκα καὶ αὐτὴν σοι τὴν ἀθάνατον πόσιν ἐκέρασα. Ἐπεὶ δὲ κέρυπται ἀπ' ἡμῶν ἡ ἀθάνατος λεγομένη πηγὴ καὶ τὸ τῆς ζωῆς ξύλον, καὶ γενεὰ πορεύεται, καὶ γενεὰ ἔρχεται, ὁ δ' εἰς τὸν αἰῶνα μένει, κατὰ τὸν τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ λόγον, αὐτὰ σοι τῶν ἐπὶ γῆς τὰ κάλλιστα καὶ ἀναγκαυτάτα πέπομφα, ἐκ λειμώνων ὀπώραν, ἐξ ἀμπέλου ἡδίστης οἶνον, ἄρτον ἐκ γενναίας αὐλακος, οἷς τὸ πρῶτον ἡ φύσις ἡμῶν ἀπετρέφετο· λιτὰ πάντα καὶ βροχχέα, καὶ εὐτελῆ, καὶ βασιλείας μὲν ὕψει καὶ μεγέθει ἀπειριόκτα, τῇ δὲ σὴ φύσει κατὰλληλα τῇ ὄντως φιλοσόφῳ καὶ μετρίᾳ, καὶ ἀγαθῇ, καὶ δι' ἣν πάντων κερράτηκας. Φάγοις οὖν καὶ πίοις αὐτῶν ὁ ἐμὸς βασιλεύς, εἴπω τι καὶ τολμήσω; καὶ ἐμὸς θεός, καὶ σοι γένοιτο καὶ ἡ τροφή καὶ ἡ πόσις εἰς ἀνάδοσιν ὑγείας καὶ ζωῆς πλείονος.

138. Ἀνεπίγραφος.

Θεράπευε μὲν καὶ τοὺς δυνατούς, ἠγαπημένε μοι ἀνεψιέ, θεράπευε ὅση σοι δύναμις, φείδου δὲ καὶ τῶν ἀσθενεστέρων, ὁποῖός ἐστιν ὁ Πατρίκιος ὁ τῆς Ἰκνατίσσης (*) υἱός· ὃς ὄρων τοὺς τῶν μοναστηρίων αὐτοῦ παροίκους ὡς περ ἀφιπταμένους ἐτέρωθεν ὧν παρώκουν τόπων, ἀλγεῖ πυκνὰ τὴν ψυχὴν, καὶ δεῖταί σου μεθ' ἡμῶν μὴ μεθιστᾶν τούτους τῆς τῶν μονῶν παροικίας. Εἰ γὰρ καὶ εὐγενὴς ὁ Πατρίκιος, καὶ τῆς εὐδαιμονεστέρως σειρᾶς ἄνωθεν, ἀλλ' οὐ πολλαὶ αὐτῷ τοῦ ἐν εὐροίᾳ ζῆν ἀπορμαί· συνερχνίζεται οὖν ἐκ πορισμῶν δικαίων βραΐδας τινὰς τῆς πρὸς τὸν βίον εἰσαγωγῆς· μὴ οὖν αὐτὸς αὐτῷ τέμοις τοὺς ὄχτους, ἀλλὰ μάλλον ὑπάνοιζον.

■ 139 Τῷ Πατριάρχῃ λειτουργήσαντι
ἐν τῇ Χαλκῇ.

Ἀπὸ τῶν σῶν κυμάτων, θεοτίμητε δέσποτά μου, ταῖς σαῖς αὐθις προσέσχον ἀκταῖς· τῶς δέ μοι πελαγίου αἰρομένου τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ κλύδωνος εἰς ἄκρον ἐπαναστάτος, μικροῦ δεῖν ἀποπνίξεσθαι ἔμελλον· κύματα δὲ ἄλλα ἐπ' ἄλλοις καὶ πνεύματα ἐπὶ πνεύμασι, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ὁ αἰθρηγενέτης βορρῆς μέγα κύμα κυλίνδων, τὸ σύνηθες πνεῦμα καὶ ἀπαραίτητον· εἶτα δὴ σύ μοι ὁ τῶν ἀνέμων ταμίς, οὐ τῷ μὲν, ἐπιτάξεις ἐπιπνεῖν ἡρέμα, τὸν δὲ τῆς φορᾶς ἀπείρξεις; ἢ σὺν τῷ ἀπαρακτίᾳ κινήσεις καὶ τὸν ζέφυρον; ἀλλὰ πάντες Ἑλλησποντίαι καὶ σκίρρωνες, χεῖρους καὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ καὶ τῆς ἐν

(*) Ἐν τῷ χειρογράφῳ φέρονται συγχρόνως καὶ αἱ αἱ δύο γραφαὶ — τοῦ Ἰκναίου — τῆς Ἰκνατίσσης.

Εὐβοίᾳ παλιρροίς, καὶ τῶν πλαγκτῶν πετρῶν, καὶ τῆς θρυλλομένης Χαρύβδευς, καὶ τῆς ὠκεανίτιδος καταπόσεως, ἢ ἀναπόσεως.

φ. 220. Οὐ φέρω, τὸν | ἐπίγραφτον ἐκτομῖαν, τὸν πωγωνίαν κομήτην, τὸ μέγα τῆς κερτομίας κκχόν· οὐ φέρω τοὺς σοὺς δεκάρχας ἢ μοιραγέτας, τοὺς παλαμναίους οὕτως εἰπεῖν καὶ ἀλάστορας· ὦ μοι τῶν καινῶν συμφορῶν, ἐν λιμέσι χειμάζομαι, ἐν ἐρυμοῖς φρουρίοις πολιορκεῦμαι, ἐπὶ τῆς πέτρας σαλεύομαι· ἐπετειῶς ἱεροσυλοῦμαι, ἀνέδην κλοποφορούμενος· χειρῆς με ἱερατικάι τῶν ἀδύτων ἔλκουσι καὶ σπαράττουσιν, ἢ μᾶλλον ἐν τοῖς ἀδύτοις αὐτοῖς κατατέμνουσιν· εἶτα δὴ τὸν πρῶτον ἐπακτιώμεθα ἄνθρωπον, ὅτι μυρίων ἐν τῷ παραδείσῳ τεθηλότων φυτῶν, ἐνὸς ἀπεκείρατο, καὶ τοῦτο ἀπατηθεῖς!

Τήμερον ἱερατικὸς σύλλογος ἐπιπηδῶν ὄχνην ἐπὶ ὄχνη συνέθλασαν, σὺκά τε ἐπὶ σύκοις καὶ μῆλα ἐπὶ μήλοις, καὶ σταφυλὰς ἐπὶ σταφυλαῖς διηρπάκασιν, εἶτα δὴ μοι καὶ ὄλον τὸν ἀνθομῖαν ἐζήντηλσαν· ἐπὶ ἐμέ τὰς χειρὰς ἐπέβαλλον· οὐκ ἰδιωτικὸν τὸ ἀμάρτημα, ἀλλὰ δημόσιον πάντη τὸ ἔγκλημα· ἐρῶ καὶ αὐτὸς τὸ τοῦ Δημοσθένους, ὅτι δαδουχόν μὲ τήμερον καὶ ἱεροφάντην τυγχάνοντα, οὐ κονδύλοις μόνον συνέτριψαν, ἀλλὰ καὶ κροταφιαίας ἐπήνεγκαν τὰς πληγὰς.

Ταῦτα ἢ στήσον, ἢ πείσον καρτερῶς φέρειν· εἰ δ' οὐδέτερον, ἀλλ' ἐγὼ ἀσφαλῶς αὐθις ἐλλιμενίσκας, καὶ τῆς σῆς ἀντιλαθόμενος δεξιᾶς, εἰ μὲν ὑπερβήσομαι τὸν μεμαντευμένον καιρὸν, τύχης δῶρον τὸ πρᾶγμα λογίσομαι· εἰ δ' οὖν, οὐ φροντιῶ τοῦ πελάγους, οὐδὲ τοῦ κλύδωνος, πόρρωθεν ὄρων σε τὸν θεῖον πυρσὸν πρὸς ὃν συνήθως τὰς κατάρσεις ποιοῦμαι.

140. Ἀνεπίγραφος .

Σὲ μὲν οἶδα ὅς τις καὶ οἶος, τιμιώτατε δέσποτά μου, ὅτι τῶν ἀρχιερέων ὁ θαυμασιώτατος, τὸν δὲ μοναχὸν τοῦτον παντάπασιν ἀγνοῶ· δυοῖν οὖν θάτερον, ἢ ἀγαθός ἐστιν, ἢ οὐ τοιοῦτος. Εἰ μὲν οὖν ἀγαθός, τῷ πανηγάρθῳ σοι ἐντυχὼν γενήσεται ἀγαθώτερος, εἰ δὲ τοῦναντίον, ἀλλ' ὡς περ ἄλμυρὸν ὕδωρ γλυκεῖ πολλαπλασίῳ ἀνακερασθεῖς, μετχμειφθήσεται εἰς γλυκύτητα. Καὶ εἴ τε ἠδίκησεν, εἴ τε ἠδίκηται ὡς φησι, δικαιοσύνης κατ' ἄμφω τεύξεται· εἰ δὲ καὶ ἐξ ἐμοῦ, ὡς περ εὐθέτου ἀφετηρίου, πρὸς τὸ σὸν ἀφῆκε πέλαγος, ἡρέμα τε εὐθυνθήσεται, καὶ ἐλλιμενίσσει γκληνότατα, οὔριζ ἀφείς εἰς τὸν Εὐξείνιον· σὺ γάρ τοιοῦτος· οὐ κατ' εὐφημησμὸν οὕτω καλούμενος, ἀλλ' ἐπαληθεύων τὴν κλησιν τοῖς πράγμασι καὶ οὐχ ὑποδεχόμενος μόνον, ἀλλὰ καὶ ξενοδοχῶν εὖ τοὺς καταίροντας. Εἰ γοῦν, ἐγὼ μὲν αὐτῷ τὰ πρυμνήσια ἔλυσα, σὺ δὲ τὰς ἀγκύρας ἀφήσεις εὐκαιρος αὐτῷ εἶη καὶ ἡ ἀναγωγὴ καὶ ἡ καταγωγὴ.

141. [Τῷ κριτῇ? τῆς Ἑλλάδος].

Αὐτὰ βοᾷ τὰ πράγματα, κἄν τῇ φωνῇ σιωπᾶς· ὁ γὰρ εὐεργετούμενος παρὰ σοῦ Χριστοφόρος ὁ συγγενής μου ἐξάκουστα τὰ σὰ ἐξ Ἑλλάδος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐποιήσατο, μακρὰς ἐπιστολάς αὐτόθεν πρὸς με περὶ σοῦ ἐκτιθεῖς· συνδεδραμήκατε γὰρ σύ τε ὁ εὐεργετῶν κάκεινος ὁ εὐεργετούμενος, ὁ μὲν, εἰς τὸ εὐεργετεῖν, ὁ δὲ εἰς τὸ εὐχαριστεῖν περιδέξιοι καὶ φιλοτιμώτατοι.

Ἔχου τοίνυν τῶν συντρόφων ἡθῶν καὶ ἐθῶν, καὶ προστίθει

τοῖς σοῖς προτερήμασι, καὶ σαυτὸν ἔχε τῶν σῶν πράξεων παράδειγμα.

Δυσὸν δὲ ὄντοιν περὶ ὧν ἠξιώκά σε, τοῦ τε συγγενοῦς μου καὶ τῶν ἀγαλμάτων, τὸ μὲν, ἀπέδωκας, πρὸς δὲ τὸ λοιπὸν εἰσέτι τυγχάνεις ὑπόχρεως.

142. Ἀνεπίγραφος.

Σοφώτατε καὶ περιβλεπτε ἀδελφρέ, οὐ μᾶλλον ὁ τοῦ Τελαμῶνος ἐκεῖνος υἱὸς ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἀσπίδι ἐθάρρει καὶ ἐσεμνύνετο, ὡς οὗτος, ἐπὶ τῇ ἐμῇ ταύτῃ ἐπιστολῇ· ὅτε γοῦν καὶ εἰλήφει ἀπὸ τῶν ἐμῶν τὸ γράμμα χειρῶν, αὐτίκα δὴ μετέωρος ἦν ὡς περ οἱ τῶν Ἰνδῶν σοφοί, καὶ τὸ μέτωπον συνιζήσας, ὑπὸ μίαν γρχμῆν τὰς ὀφρῦας συνῆψεν, ὁποῖον δὴ τῶν εἰθέων τὸ σχῆμα.

Εἰ μὲν οὖν καὶ ἄτρωτος διατηρηθεῖν, ὡς περ ὁ ἦρω· πολλῶν ἐσακοντιζόντων ἐπὶ τὸ σάκος, αὐτὸς ἂν γνωίης, καὶ ὁ κειρὸς ἐλέγξει τὴν τοῦ ἀνδρὸς οἴησιν· ἐγὼ δ' οὖν οὐχ ὡς μὴ βληθσόμενον τοῦτον ἐκπέπομφα, ἀλλ' ὡς ἐλάχιστα τρωθησόμενον, καὶ ταῦτα, εἰ καὶ σὺ τοῦτον περιβλαεῖς, δι' ὃν μάλιστα εὐρυσάκης ὀνομάζοιτο, ἢ παρὰ τὴν ἐπιστολήν.

Τέως γοῦν ἀπήντησ[ε] κατὰ προθεσίμην, καὶ οὐδέν τι προσιλήφει τοῦ δεδομένου μέτρου· θορρεῖ γοῦν κἄν τούτῳ ὡς περ ἐργασίαν ταλάντου πεποιημένος, καὶ ἐκ προοιμίων ἐπιδεικνύμενος ὡς κητήκοος γέγονε δεσποτικῶν ἐντολῶν. Ἐβούλετο μὲν γὰρ αὐτίκα ἔπεσθαι σοι, ἀλλ' ἐπέιχεν αὐτὸν τοῦ προστάγματός ὁ δεσμός· ὡς δ' ἀπελύθη τοῦ εἰργοντος, οὐχ ὡς περ ὁ Ὀμηρικὸς ἵππος κητὰ πεδίῳ ἐκρόαινε, ἀλλ' ὡς ὁ Πλατωνικὸς πρὸς τὸν καμπτήρα ἐφέρετο· τοῖν γὰρ δυοῖν ἵπποιν μάλιστα οὗτος φ. 220. προσήκων αὐτῷ, ὅτι μὴ δὲ πρὸς τὸν σύννομον ἢ φορὰ, ἀλλὰ πρὸς τινὰ κρεῖττονα.

Ἐγὼ δὲ τοσοῦτον ἄγαμαι, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν διὰ θαύματος ἔχω, πῶς σοι ἐξακριβοῦντι τὰ πράγματα, καὶ ὅλην ἐπέχοντι τὴν ἡίαν, ὑποζεύγνυσθαι βεβούληνται ἅπαντες, ἢ πάντως ὀνησόμενοί σου τῆς ἐπιστήμης, καὶ ὕπερ ἂν παρὰ σοῦ κτήσαιντο βεβαίως ἔξοντες· εἰ δ' ἦν αὐτοῖς, καὶ ἐς τὴν καρδίαν ἐγκύψαι τὴν σὴν, καὶ τῆς βαθείας σου καταπολαῦσαι φρενός, διπλῆ ἂν σοι ἀπώναντο· νῦν δ' ἔξω κείμενοι τῶν σῶν ἀποθέτων, οὐκ ἀπὸ τῶν Αἰθιοπικῶν πηγῶν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Κανωδικοῦ στόματος τοῦ Νείλου ἀρρύνονται· τοῦτο γὰρ μέγιστον τῶν ἄλλων τοῦ ποταμοῦ.

Ἄλλὰ τῷ μὲν νοταρίῳ τοιοῦτων μεταδίδου πηγῶν, ἡμῖν δὲ τῶν ἀπορρήτων καὶ τῶν διὰ λόγου χωρούντων εἰς νοῦν. Εἰσὶ καὶ πρὸς ἡμῖν ρεύματα, καὶ εἰ μὴ μοι μέμφοιο, οὐ πότιμα μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ κάλλει χρυσᾶ, καὶ λαμπρῶς σε τούτοις ἀμείψομαι· κἄν αὐτὸς μιᾷ προχοῇ ἐς τὴν ἐμὴν θάλασσαν ἐμβάλοις τὸ ρεῦμα, αὐτὸς ὅλη σε ἀντεπικλύσω πηγῇ, ὥς τε οὐκ ἀμειγώγητόν σοι τὸ προχυθὲν εἶναι ὕδωρ, ἀλλὰ μετὰ πλείονος ἀντεπενεχθὲν ρεύματος.

143. [Μιχαὴλ ὁ Δούκας Ροβέρτου
δουκὶ τῆς Λογγιβαρδίας].

Τρία ταυτὰ εἰσιν, εὐγενέστατε, καὶ συνετώτατε, τὰ κινήσαντά με εἰς τὴν σὴν φιλίαν καὶ ἀκριβεστάτην διάθεσιν, ἢ ὀμδοξία τῆς ἀληθοῦς πίστεως, ἢ τῆς προαιρέσεώς σου εὐγένεια, καὶ ἢ τοῦ γένους ὑπεροχή· ἄτοπον γὰρ ἐλογισάμην τὸν τοῦ αὐτοῦ σεβάσματος μέτοχον καὶ τὸν καλοκἀγαθίᾳ ψυχῆς σεμννύμενον, καὶ τὸν σεμνῶ γενεῖ κοσμούμενον, μὴ καὶ κοινωνόν μοι γενέσθαι ἀγάπης καὶ ὁμοιοῖς.

Ἐγὼ γὰρ εἰρηνικωτάτου βασιλέως υἱὸς γενόμενος, καὶ τὰ μὲν πρὸς θεὸν εὐσεβοῦς, τὰ δὲ πρὸς φίλους φιλαλήθους τῷ ὄντι, καὶ τὴν φιλίαν ἐξακριβοῦντος τοῖς πράγμασιν, ὥσπερ κληρονό-

μος τοῦ κράτους αὐτοῦ ἐγεγόνειν, οὕτω κληρονομήσαι καὶ τῶν τρόπων ἐσπούδακα· καὶ πρὸ μὲν πάντων εἰρήνην ἀσπάζεσθαι, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς συνετωτέρους καὶ γενναιοτέρους τῶν ἀνδρῶν ἐμαυτῷ οικειώσεσθαι καὶ βεβαίους φίλους ποιήσεσθαι.

Ἀκούων δὲ πρὸς πολλῶν τῶν τὴν σὴν γνώμην ἀκριβωσάντων, ὅτι εὐσέβειαν μὲν πρὸ πάντων τῆς ἀρχῆς ἔθου θεμέλιον, δικαιοσύνη δὲ καὶ ὁσιότητι τρόπου τὴν σὴν κατευθύνεις ἀρχήν, καὶ ὡς οὐ χαίρεις τοῖς ἐκ τῶν πολέμων αἰμασιν, ἀλλ' εἰρηνικώτατα βούλει διεξάγειν τὰ κατὰ σὲ πράγματα, εὐθαύμασά τε τῆς γνώμης καὶ φιλίαν μετὰ σοῦ κεράσεσθαι τίθεμαι σπούδασμα.

Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους τῶν ἐθνῶν ἡγεμόνας, ἀρκεῖν ἡγοῦμαι εἰ ἀγάπην αὐτοῖς ὁμολογήσω ἐν γράμμασιν, οἱ καὶ μέγα ἤγηνται ὅτι ὁμονοεῖν τούτοις ἠθέλησα, ὥστε εἰρηνικῶς πρὸς αὐτοὺς φέρεσθαι καὶ μὴ ἐθέλειν πολεμεῖν τε καὶ διαφέρεσθαι· πρὸς δὲ τὴν σὴν εὐγένειάν τε καὶ σύνεσιν πλέον τι ποιῆσαι διανενοῦμαι καὶ ἀρμονίαν φιλίας ἐργάσεσθαι ἣν οὐδεὶς τῶν πάντων λῦσαι δυνήσεται· καὶ μὴ θαυμάσης ὅτι σὲ τῶν ἄλλων ἀρχηγῶν ἐξαίρω καὶ μείζονος ἀξιώω πράγματος· ἡ γὰρ ταυτότης τῆς κατὰ θεὸν ὁμολογίας καὶ πίστεως, τὴν ἀκριβεστάτην ἀρμονίαν τῆς διαθέσεως, ἣν ἐρεῖ προῖων ἢ λόγος, εἰργάσατο.

Τίς οὖν ὁ τρόπος τῆς θαυμασίας ἐνώσεως; βούλομαι σε δι' ἀγχιστείας ἐμαυτῷ ποιήσεσθαι συγγενῆ, καὶ μίαν τῶν σῶν θυγατέρων τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ κυρ Κωνσταντίνῳ τῷ πορφυρογεννήτῳ βασιλεῖ εἰς γάμου κοινωνίαν ἀρμόσασθαι, ἕνα διὰ τῆς τούτων ἱερᾶς συναφείας καὶ ὁ νῦν δεσμὸς φιλίας ἀρραχέστατος γένοιτο.

Οὐκ ἀγνοεῖς δὲ πάντως ὁποῖόν ἐστιν ἡ τῶν καθ' ἡμᾶς Ρωμικῶν βασιλείος ἡγεμονία, καὶ ὅτι καὶ οἱ πόρρωθεν ἡμῖν κατὰ γένος συναπτόμενοι εὐτύχημα μέγιστον τὴν ἔνωσιν ἤγηνται· ἐγὼ δὲ σοὶ τὴν θυγατέρα, οὔτε ἀλλοτρίῳ τοῦ γένους, οὔτε οικείῳ μὲν, τῶν πόρρωθεν δέ, συναρμόζομαι, ἀλλ' ἀδελφῶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν μὲν φῶντι σπερμάτων, ἀπὸ τῆς αὐτῆς δὲ ἀναβλαστήσαντι φύ-

σεως, ἐν πορφύρα μὲν γεννηθέντι βασιλικῇ, βασιλικοῖς δὲ σπαργάνοις περιπλακέντι, καὶ ὁμοῦ τῇ γενέσει τὴν βασιλείαν λαχόντι παρὰ θεοῦ· τοῦτο ἐμὸν μὲν ἐνθύμημα, σὸν δὲ εὐτύχημα, θεοῦ δὲ ἄνωθεν οἰκονομία ἀμφοτέροις συμφέρουσα· σεμνοτέρα τε γὰρ σοι ἐντεῦθεν ἢ ἡγεμονία γενήσεται, καὶ πάντες σε θαυμάσουσι καὶ ζηλώσουσι τοιαύτης τετυχηκότα λαμπρότητος.

Εἰ γὰρ καὶ πρὸς τὸν (*) μετ' ἐμοῦ πρότερον ἄρξαντα τὸ τοιοῦτον ἐσπούδαστά σοι συνάλλαγμα καὶ καθωμολόγηταί σοι ὁ ἐκείνου υἱὸς εἰς μίαν τῶν θυγατέρων, ἀλλὰ πολὺ τὸ διαλλάττον πρὸς ἑκατέρους· οὐ γὰρ ταῦτ' ἐπίσχυτος βασιλεύς, καὶ αὐθιγενής, οὐδὲ εὐθύτης βασιλικῆ, καὶ αὐτονομία τυραννικῆ, οὐδὲ ἴσοι οἱ τοῦ κράτους θεμέλιοι. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἐξ ἐνόμου βασιλείας τὴν διαδοχὴν τῆς ἀρχῆς ἔσχηκα, ὁ δὲ ἐξ ἑτερογενοῦς ῥίζης εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Ῥωμαίων ἐνσκεντρίσθη· ἐδίκασε δὲ καὶ θεὸς ἄνωθεν, τὸν μὲν τῆς ἀρχῆς ὑπελόμενος τυραννικῶς ταύτην διαχειρίζοντα, ἐμὲ δὲ ἐγκαταστήσας ἐν αὐτῇ τελευτώτερον. φ. 221.

Νῦν οὖν σοι ἡ ἐπιγνῶσις εἰς κάλυμμα ἔσται καὶ σεμνολόγημα, νῦν σοι τὸ θυγάτριον βασιλικῶν ἀξιωθήσεται αἵματος, ἐνόμου τετυχηκὸς καὶ ἀξίως καὶ κλήσεως.

Δεῖ οὖν σε τὸ ἐντεῦθεν, οἷα δὴ τῆς συγγενείας τοῦ ἐμοῦ κράτους ἡξιωμένον, τὰ μὲν πρῶτα χαίρειν καὶ ἀγαλλιᾶσθαι ἐπὶ τῷ πράγματι, καὶ τὴν ὁμολογίαν συντετελεσμένην ἔχειν ἀληθεία, καὶ φρούριον εἶναί σε τῶν ἡμετέρων ὀρίων, φεῖδεσθαί τε τῆς καθ' ἡμᾶς ὑπηκόου ἀρχῆς, συμμχεῖν τε καὶ ἀντιμχεῖν ἐν ἅπασιν καὶ πρὸς ἅπαντας, καὶ τοῖς μὲν εὐνοοῦσιν ἡμῖν προσφέρεσθαι εὐνοικῶς, τοῖς δ' ἐναντίως ἔχουσιν ἀπεχθάνεσθαι καὶ μισεῖν· τοιοῦτος γὰρ ὁ τῆς φιλίας ὄρος ἐστίν, ἕκαστον τῶν διὰ φιλίας ἀλλήλοις ἀνακραθέντων τῶν τοῦ φίλου πραγμάτων ὡς ἰδίων ἀντέχεσθαι.

(*) χειρόγρ. τήν.

Τὰ μὲν οὖν ἀφ' ἡμῶν πρὸς σέ ἤδη σοι καὶ ἐγνώρισται καὶ καθωμολόγηται, καὶ οὐκ ἄλλως τὸ ἀπὸ τοῦ δε γενήσεται· γνώρισον δὲ καὶ αὐτὸς τῇ βασιλείᾳ μου ὅπως ἔχεις περὶ τὰ ἐμοὶ δοξάζοντα, μᾶλλον δὲ ταῦτα μὲν οἶδα ὡς ἀποδέξῃ, ὅπως δὲ βούλει γενέσθαι τὸ πρᾶγμα διὰ γραμμάτων σου διδάξον.

144. [Ὁ αὐτὸς τῷ αὐτῷ].

Ἐπιπρωτὰ μὲν σύγχιαιρέ μοι, λογιώτατε καὶ συνετώτατε πάντων ἀνδρῶν, τὴν πατρῶν ἀπειληφότι ἀρχὴν πληρέστατά τε καὶ τελειώτερον, θεοῦ τε οὕτω δικάσαντος καὶ πάσης ἀρχιερατικῆς καὶ συγκλητικῆς ψήφου καὶ [τῶν ἄλλων] εἰπεῖν δὲ καὶ πάντων τῶν ὑφ' ἡμᾶς εἰς ταύτῃ [συναίνεσάντων]. Τοῦτο μὲν οὖν πρῶτον ὡσπερ εὐαγγέλιον παρὰ τοῦ ἐμοῦ κράτους δεξάμενος, ἔπειτα καὶ ἦν ἔχω προαίρεσιν περὶ τὰ πράγματα μάνθανε.

Εἰρηνικὸς εἶ πέρ τις ἄλλος ἀνθρώπων εἰμί, καὶ βούλομαι τὴν ἐμὴν ἀρχὴν κατευθύνεσθαι οὐ πλειόνων ἐπιθυμία, ὥστε διὰ ταῦτα πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῶν ἐθνῶν διαφέρεσθαι, ἀλλ' ἀποχρῶσιν ἐμοὶ ἔχων ἦν ἔλαβον παρὰ θεοῦ βασιλείαν, βούλομαι τοὺς ἡγεμονικωτέρους τῶν ἀνδρῶν καὶ συνετωτέρους, ὅποιοι εἶ σύ, διὰ φιλίας ἐμαυτῷ οικειοῦν, καὶ ὡσπερ κρατύνειν τε καὶ κρατύνεσθαι διὰ τῆς ὁμονοητικῆς ταύτης συνδήσεώς τε καὶ διαθέσεως· ἐπὶ δὲ σοῦ καὶ πλέον τι τῶν ἄλλων ἡγεμόνων συμβέβηκε· πρὸς μὲν γὰρ τοὺς μὴ τὴν αὐτὴν ἡμῖν εὐσέβειαν ἔχοντας ἐλλιπῆς [ἂν εἴη], τοῦ καιριωτάτου κεφαλαίου λείποντος, φημί δὲ τῆς συμφωνίας τοῦ θεοῦ σεβάσματος· οἷς δὲ ὁ τοιοῦτος θεμέλιος ἀρραγέστατός τε καὶ ὁμοιώτατος, ὅποιοι δὲ ἀμφοτέροις ἡμῖν καταβέβληται, τούτοις καὶ ἡ τῆς ἀγάπης οἰκοδομὴ ἐπ' ἀσφαλούς κρηπίδος ὑφέστηκεν· ἐμβληθήσεται γὰρ τοῖς διὰ φιλίας ἐνωθησομένοις ἡμῖν ἀκρογωνιαῖος λίθος ὁ Κύριος, συνδέων τὰ τέως διεστηκότα καὶ συναρμύζων διὰ τῆς ἐκυτοῦ μεσότητος

εις ἀκριβῆ σύμπηξιν· διδάσκουσι γάρ με αἱ ἱερτικαὶ βίβλοι καὶ αἱ ἀληθεῖς ἱστορίαι, ὅτι μία τίς ἐστὶν ἀρχὴ καὶ ρίζα ταῖς καθ' ἡμᾶς ἡγεμονίαις, καὶ ὡς ὁ αὐτὸς σωτήριος λόγος ἀμφοτέροις ἐφήπλωται, καὶ οἱ αὐτοὶ αὐτόπται τοῦ θεοῦ μυστηρίου καὶ κήρυκες τὸν τοῦ εὐαγγελίου λόγον ταύταις διήχσαν. Οὐκοῦν ἄτοπον καὶ ἀλόγιστον τοὺς κατὰ τὴν εὐσέβειαν συνημμένους καὶ συνηρμοσμένους, κατὰ τὴν τοῦ γένους κοινότητα διηρησθαι καὶ κατὰ τὴν τῆς γνώμης ἑτερότητα, καὶ ὁμοιοῦντας περὶ τὰ μείζονα, ἑτερογνωμονεῖν περὶ τὰ ἐλάττωνα, καὶ στασιάζειν πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν ἐν ἀμφοτέροις ἡγεμονιῶν, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν θεὸν ἡγεμόνα προστησμένους τῶν οικείων ἀρχῶν· τοῦτο γὰρ οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ κατὰ τομὴ τοῦ αὐτοῦ σώματος, καὶ τῶν οικειοτάτων μελῶν σπαρχμὸς καὶ διαίρεσις.

Ἐγωγ' οὖν ἐνομώτατα τὴν βασιλείαν παρὰ θεοῦ εἰληφώς, ἐνομωτάτην ἅμα καὶ εὐσεβεστάτην ποιοῦμαι καὶ τὴν ἀρχήν· καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων ἔλαττον πεφροντικῶς πρὸς σέ πρῶτον συνθήκας ποιῆσαι προήρημαι, τὸ μὲν πρῶτον καὶ μείζον διὰ τὴν τῆς εὐσεβείας ταυτότητα, οὐδὲν δὲ ἔλαττον καὶ διὰ τὴν τῆς γνώμης ἡμῶν ὁμοιότητα· παρὰ πλείστων γὰρ τῶν τὰ σὲ ἀκριβωσάντων ἀκήκοα μισεῖν μὲν στάσεις καὶ μάχας, φιλεῖν δὲ τὰναντία τούτων, εἰρήνην καὶ εὐνομίαν καὶ τὸ τῆς ὁμοιοῦς καλόν· προσθήσω δὲ καὶ τρίτον, δι' ὃ μάλιστα περὶ τὴν σὴν φιλίαν ἐσπούδακα, ὅτι σέ φασιν οἱ συνομιλήσαντες καὶ διεγνωκότες συνετώτατον ἄνθρωπον εἶναι, καὶ βούλεσθαι εὐσεβεῖν οὐκ ἐν τῇ ὀρθοτομίᾳ μόνῃ τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ τῶν πραγμάτων εὐθύτητι, καὶ τῷ μὲν φρονήματι πυκνότερον εἶναι καὶ δραστηκώτερον, τῷ δὲ ἤθει ἀπλούστερον καὶ χριζέντα. Ὡσπερ οὖν ἀναγνωρίζων ἐμυτὸν ἐν τοῖς σοῖς τρόποις καὶ ἤθεσι, κρατῆρά τέ σοι φιλίας ἔστημι, καὶ ἐν αὐτῷ βούλομαι ἀμφοτέρων συγκραθῆναι τὰς γνώμας, καὶ πιστεῖν ἀμφοτέρους τοῦ αὐτοῦ νόμου· ἕνα δὲ ἡ τοικυτὴ σπονδὴ ἀκριβῆς καὶ ἀσύγχυτος γέ-

νοιτο, καὶ τρόπον ἐπενοησάμην ἐπιμιξίαις, ἦν πρὸς ἄλλον μὲν ἂν τῶν πάντων ὄλωσα εὖ ἴσθι ποιήσασθαι, πρὸς δὲ σὲ μόνον προήρημαί τε καὶ προτεθύμημι, καὶ ἀσμενεστάτην ποιούμι τὴν ἔνωσιν. Τίς δὲ ὁ τῆς συγκράσεως τρόπος καὶ ποία ἡ τῆς ἀδιστάτου ὁμοιοῖς ἀφορμή; κοινωνῆσαι σοι βούλομαι διὰ συγ-
φ. 221'. γενικοῦ αἵματος, ἵνα διὰ τῶν ἐξ ἀμφοῖν μερῶν ἀρμονία | τις ἐν ἡμῖν συμπαγεῖη βεβαιοτάτη, καὶ μὴ μέχρι ψιλῶν ῥημάτων καὶ ὀνομάτων, πρᾶγματων ἐρήμων, ὁ τῆς ἀγάπης συνδεθεῖη δεσμός, ἀλλὰ καὶ διὰ κοινωνίας γενῶν, πράγματος πᾶσαν ἀνιροῦντος ἀντιλογίζιν καὶ πᾶν ἀντιπίπτον καὶ ἀντικείμενον λύοντος.

Τὰ δὲ συναφθῆσόμενα παρ' ἐκατέρων ἡμῶν πρόσωπα γνησιώτατα ἀλλήλοις ποιούμι καὶ φίλτατα, καὶ ἐκ τοῦ ἀθολώτου αἵματος καὶ ἐγγύτατα τῆς πρωτογόνου ἡμῶν καὶ πηγαίας ἀρχῆς. Ἔστι γοῦν μοι ἀδελφὸς ὁμοπάτριός τε καὶ ὁμομήτριος, τοῦ αὐτοῦ σπέρματος καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως, ὁ πᾶσι διαδόητος, κύρ Κωνσταντῖνος, τὴν τε ὥραν τῆς ὄψεως, εἰ χρὴ καὶ τοῦτο εἰπεῖν, υἷον ἀγαλμα βασιλείας, καὶ τὴν γνώμην οἷος οὐκ ἄλλος τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν, οὐ πρὸ τῆς βασιλείας τῷ ἡμῶν γεγενημένος πατρί, ἀλλὰ μετὰ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν σύλληψιν ἐσχηκῶς καὶ τὴν γέννησιν, ὥσπερ πῶρωθέν σοι τοῦ θεοῦ τὸν τοιοῦτον κόσμον τῷ γένει προευνεπίζοντος· τοὺς δὲ οὕτω γεγενημένους Πορφυρογεννήτους βασιλεῖς οἱ καθ' ἡμᾶς Ρωμαῖοι κατονομάζουσι, τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο θεῖον ἀντικρυς τοῖς μετεσχηκῶσι νενομίσται· ἐντεῦθεν γὰρ καὶ ἡ βασιλείος πορφυρὶς τὸ ἐπίσημον ἔσχηκεν, ὅθεν καὶ ταῖς κοιναῖς εὐφημίαις προστέθειται τῇ βασιλείᾳ τὸ ὄνομα, καὶ τὸν βασιλέα τις εἰρηκῶς, προστίθεισιν εὐθὺς, τὸν Πορφυρογέννητον.

Τούτῳ γοῦν τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ καὶ τῆς ἐμῆς βασιλείας φιλότατῳ συγγόνῳ μίαν σου τῶν θυγατέρων τὴν καλλίστην ἀρμόζομαι, ἵνα ἡ τοιαύτη τῷ καλλίονι συναφθεῖη καὶ κρείττονι, καὶ γένοιτο ἡμῖν ὁ τῆς βασιλικῆς

ἐπιγαμίαις δεσμός φιλίας σύνδεσμος ἀρραγέστατος, καὶ διὰ τῆς μιᾶς ταύτης ἐνώσεως ἀδιαιρέτος ἡμῖν καὶ ἡ ὁμόνοια γένηται, καὶ κρατῆρ ὡς ἀληθῶς σταίη, οὐ νάματος διαρρέοντος, ἀλλὰ συγγενικοῦ αἵματος, οὐκ ἐκ διαίρεσεως βέυσαντος, ἀλλ' ἐξ ἐνώσεως εἰληρότος τὴν σύμπηξιν.

Ἔστω γοῦν σοι τὸ τοιοῦτον τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἐνθύμημα τεκμήριον ἀληθέστατον τῆς πρὸς σέ τοῦ ἐμοῦ κράτους ἀκριβεστάτης φιλίας καὶ ἀδιάπτωτον ἐνώσεώς τε καὶ διαθέσεως. Δεῖ οὖν αὐτόθεν ἀρξασθαι πρὸς ἀλλήλους τῶν τῆς ἀγάπης καλῶν, καὶ τὰ ἀλλήλων ἡμᾶς οἰκειώσασθαι, καὶ φεῖδεσθαι τῆς παρ' ἑκατέροις ἡγεμονίας ὡς οἰκειοτάτης ἀρχῆς, καὶ μὴ ἀναιμενεῖν τὸν τῆς ἐπιμιξίας τοῦ γένους καιρὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς ἐνώσεως καὶ ὁμολογίαν ὡς τελεωτάτην συμφοῦν λογίσασθαι, καὶ ὡσπερ ἀρραβῶνας ἀλλήλοις ποιήσασθαι φιλίας καὶ ὁμονίας. Μὴ οὖν οἶει ἀθεεῖ τὴν τοιαύτην προδήσεσθαι πρὸς ἀλλήλους συμφοῦν καὶ σύμπνοιαν, ἀλλ' ἄνωθεν καὶ παρὰ θεοῦ ταύτην ἡμῖν ἐμπεσεῖν τὴν ἐνθύμησιν· ὁ γὰρ βραβευτῆς τῆς ἀποστολικῆς καὶ καθολικῆς ἐν ἀμφοτέροις ἡμῖν εὐσεβείας ἢ πίστεως, ὁ αὐτὸς δὴ καὶ τὴν θαυμασιωτάτην ποιήσεται ἔνωσιν, ἵνα ὡσπερ μία καὶ ἡ τοῦ γένους ἀρχή, μία δὲ καὶ ἡ τῆς εὐσεβείας μορφή ἀμφοτέροις τετύπῃται, οὕτω δὴ καὶ ὁ τῆς συναφείας δεσμός εἷς καὶ αὐτὸς ἢ δι' ὁμοίας τῆς ἀντιδόσεως. Ἐθεὶ μὲν γὰρ ποτε τοῦτο γενέσθαι, καὶ τὴν ἀπομερισθεῖσαν ἀρχὴν εἰς τὴν αὐτὴν αὔθις ἀναρῆσαι πηγὴν· τὸ γοῦν πάλαι οἰκονομούμενον τῷ θεῷ, φάνεται νῦν παρ' ἡμῶν περατούμενον.

Δέξαι οὖν τὴν ἐπαγγελίαν ἀληθείας ὁμολογίαν, οὐ γὰρ παρὰ τυραννικωτάτης ψυχῆς τὸ ἐπάγγελμα, ἀλλὰ παρὰ βασιλικωτάτης γνώμης τὸ ὁμολόγημα. Ἐρρίζωται δέ σοι καὶ τὸ θυγάτριον, ἢ οὕτως εἰπεῖν ἐγκεντρίζεται εἰς πιστοτάτην ῥίζαν καὶ κελλιέλαιον, ἀλλ' οὐκ εἰς ἀύχμηράν τε καὶ ἀγριέλαιον· καὶ ῥίζα μὲν τοῦ τοιοῦτου βασιλικοῦ δένδρου καὶ τῆς κελῆς ταύτης

πιότητα, ὁ ἐμὸς πατήρ ἐχρημάτισεν, εἶτα ἐνεκεντρίσθη παρφυάς ἀγριέλαιος, εἶτα τῆς δίκης μὴ ἀνασχομένης τὴν τοιαύτην παρφυάδα μετασχεῖν τῆς καλλιελαιίου ποιότητος, ἐκεῖνο μὲν ἀπέσπασται καὶ διέρρηχται, ὁ δὲ βλαστὸς ἐγὼ τῆς πρώτης ρίζης ἀνέθαλλον, συνανεφύησαν δέ μοι καὶ οἱ ἀδελφοί· τούτων γοῦν ἐνὶ τῷ καλλίστῳ καὶ τὸ σὸν θυγάτριον συναφθήσεται ἐν' ἐξ ἐνόμου ρίζης καὶ τῷ ὄντι βασιλικῆς πάλιν ἕτεροι κλάδοι ἀναβλαστήσουσι. Ταύτην δὴ τὴν ἐπαγγελίαν, καθὼς καὶ προείρηται, ἀληθεστάτην παντάπασι λογισάμενος, γνώρισον ἡμῖν καὶ τὰ τῆς σῆς γνώμης, καὶ ὅπως ἂν βούλοιο τὸ πρᾶγμα προβῆναι καὶ τὴν ἀρίστην λαθεῖν τελείωσιν.

145. [Πρὸς Ἀνδρόνικον τὸν Δούκαν ἐπὶ τὸν βασιλέα
Ρωμανὸν τὸν Διογένην στρατευόμενον].

Οὐ θαυμάζω τοσοῦτον ὅτι νενίκηκας καὶ τῶν πολεμίων ἐκ περιουσίας κεκράτηκας, γενναιότατε καὶ στρατηγικώτατε, καὶ ἐμοὶ φιλτάτη καὶ χρυσῇ κεφαλῇ, ἀλλ' ὅτι καὶ οὕτως καὶ μετὰ τοσοῦτου τοῦ ἀξιώματος, καὶ τῆς στρατηγικῆς ἀγχινοίας καὶ τῆς πρὸς τοὺς πολέμους δεινότητος. Ἐπαινῶ σου τὰς ἐφόδους, καὶ τὰς προόδους, καὶ τὰ κλέμματα, καὶ τὰ πλάσματα, καὶ τὸ ἐγκάρδιον ἐνθύμημα, καὶ τὴν ἐσχηματισμένην ῥοπήν, καὶ θαυμάζω σου τοὺς ἀγῶνας, καὶ τὸν συνασπισμόν, καὶ τὴν φάλαγγα, καὶ τὰ πρὸ τῶν τροπαίων σχήματα, τὴν πύκνωσιν, τὴν διαιρέσιν ἐκατέρω τὰ κέρα καὶ τῶν ἐναντίων, ἢ ἐναλλάξ, ἢ ἐκατέρωθεν, ὧν τὸ μὲν, κέρασιν, τὸ δέ, κύκλωσιν ὀνομάζουσιν οἱ περὶ ταῦτα δεινοί· οὐ γὰρ συμβᾶν οὕτω, ἢ περι-

ρ. 222. πτωτικῶς, ἢ ἀπὸ τοῦ πρώτου παραίστάντος, καλλίνικος καὶ τροπαιοφόρος ἀνεδείχθη ἡμῖν, ἀλλ' ἀπὸ στρατηγικῶν βουλευμάτων, ἀπὸ τακτικῶν κινήματων, ἀπὸ τάξεων καὶ διαιρέσεων,

καὶ γενναίων ἀγώνων, καὶ οἷσι στρατηγικῇ καταστέφεται κεφαλῇ.

Τέως δὲ ἐν μετεώρῳ πάντες ἐστήκαμεν, ἐπ' ἀμφοτέρων τὰς γνώμας διηρημένοι καὶ πρὸς τὴν αὐτόθεν περιχαίροντες ἀγγελίαν· οἱ δὲ πλείους ἡμῶν καὶ φωνῶν θειοτέρων ἀκούειν ἔδοξαν, καὶ νῆ τὴν τριπόθητόν σου καὶ μεγαλοπρεπεστάτην ψυχὴν, τὸ σὸν ἐπαγγελλομένων ὀνομαστὶ τρόπαιον καὶ κατόρθωμα. Οὕτως ἐν τοῖς ἄνω βιβλίοις ἐγγέγραψαι, ἢ μᾶλλον ἄνωθεν τῶν ἀριστείων εἴληψας τὰ ἐνδόσιμα.

Καὶ σὺ μὲν, οὐπω ὅτι καὶ ἡ τοῦ ὄφρεως συντέτριπται κεφαλὴ καὶ τὸ εὐάγγελον τοῦτο κατήγγειλας κήρυγμα· τὸ δέ, ἤδη ἐκ τῶν ἄνωθεν ἡμῖν ἐξεχύθη πηγῶν· οὐ γὰρ ἦν τοῦ δρακοντείου διασπαρέντος ὄλκοῦ, μὴ καὶ τὴν ἀρχέκακον κεφαλὴν ἐντετριφθῆναι, ἐν ὄλος ἢ ὁ θῆρ κατηνθρακωμένος τῷ σῶ κερυνῶ, καὶ ταῦτα, οὐδὲ βελόν, οὐδ' ἀόρατον, ἀλλ' ὑψηλὸν καὶ προὔπτον ὑπείσελθῶν φωλεόν, ὅλην μὲν τὴν λεβηρίδα περιδεδυμένος, βραχίον δὲ τοῖς ὕδοσι κατεσπαρμένον ἔχων ἰόν.

Σὺ μὲν οὖν, ὁ χρυσοῦς τὴν χεῖρα, μᾶλλον δὲ ὁ σιδηροῦς τοὺς βραχίονας καὶ τὸ στήθος χαλκοῦς, ὅποτε σοὶ βουλευτὸν τὴν τελευταίαν ἀγγελίαν ἡμῖν ἐκφωνήσεις· ἐγὼ δὲ ἤδη σοὶ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν λόγων εὐφημίαν πλέκω ὡς ἐπὶ τελείῳ τῷ κητορθώματι, καὶ σοὶ ἀκήρατον στέφανον ἐξ Ἀττικῶν συνηρμοσμένον λειμώνων ἐπιθήσω τῇ κεφαλῇ.

Ἄλλὰ μοι τὸν βασιλίσκον! τίνα τοῦτον φημί; τὸν ποικιλώτατον Χατατούριον, ἀλλὰ μοι τοῦτον, ἵνα μὴ λάθῃ διὰ δρᾶς καὶ τῶν ὑμετέρων ἀπολισθήσῃ χειρῶν· ὅλαις οὖν ἀπρίξ ταῖν χεροῖν ἀλώσιμος ἔστω ὁ θῆρ· οὐ γὰρ ὄλκοῦ μέρος τοῦ ὄφρεως, ἀλλ' ἰσοστάσιος τῇ τοῦ δράκοντος κεφαλῇ.

Ἐπὶ πᾶσι τούτοις, πότε σου περιχυθῶ τῷ αὐχένι, καὶ σοὶ ἡμαχμένην δικαίῃ αἵματι καταφιλήσω τὴν δεξιάν, καὶ ὀφθαλμοῖς ἴδω τὸ κάλλιστον θέαμα, καὶ ἐν μέσῃ τῇ Πόλει κηρύξω

σε εἰς ὑψηλοτάτην περιωπὴν ἀναβάς, ὡς τέ μοι τὴν φωνὴν ἐπὶ πάντα τῆς γῆς, εἴ περ ἐνὴν, διηχηθῆναι τὰ πέρατα;

Τί δέ μοι τὸ μεμνησθαί σου, ὦ πάντων ἀνδρῶν συνετώτατε; οὐδὲ γάρ, εἰ τὸ ἐναντίον προσέταξας φύσιν ἔχει γενέσθαι, ὅτι μὴ δὲ ἐξεπίτηδες ἡ μνήμη, μὴ δὲ ὡς περ ἀπὸ κελεύσματος, ἀλλὰ βλύζουσα κάτωθεν, καὶ γενναίῳ φυσήματι ὑπερβλύζουσα· μεμνήσομαι σου καὶ εἰν αἴθερο, εἴ περ τι κάκαί ταῖς ψυχαῖς μνημοσύνης μέρος ἐγκαταλέλειπται.

Σὺ μὲν οὖν περὶ σαυτοῦ μηδένα ποικίλλε λόγον, ἀρκεῖ γάρ σοι τὸ γεγονὸς ἀντὶ πάσης φωνῆς, τὸ δέ γε παρ' ἐμοῦ τοσοῦτον εἰ καὶ βραχέως εἰρήσεται, ὅτι τὴν βασιλεῖν Ρωμαίων θανούσων ἐψύχωσας.

146. [Ἀνωνόμῳ μαγίστρῳ καὶ κριτῇ].

Θυμᾶζεις, ὑπέριτε ἀδελφέ, ὅτι διὰ τιμῆς ἄγω τὰ σά, καὶ τὴν προσήκουσαν εἰς σέ φυλάττω διάθεσιν, καὶ τί τοῦτο καινόν; εἰ γὰρ καὶ πρὸς τοὺς τυχόντας τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς ἀπᾶξ ἡμῖν ὀμιλήσαντας τὸν τῆς φιλίας ἀπαραποίητον χαρκατῆρα φυλάττομεν, πῶς οὐ χρὴ μᾶλλον εἰς σέ τὴν τοιαύτην ἰδέαν διατηρεῖν, ὅν τὰ μὲν πρῶτα ἐν τοῖς πρώτοις τῶν φίλων ἐτίθεμεν, εἶτα δὴ καὶ κατὰ πνευματικὴν κοινωνίαν εἰσεποιήσαμεν ἑαυτοῖς, καὶ μετοχῇ γένους ἐτιμήσαμεν, εἰπεῖν δὲ καὶ ἀντετιμήθημεν; Οὐ γὰρ ψευδόμεθα οὔτε τὰς πρὸς τοὺς φίλους ἐπαγγελίας, οὔτε τὴν τοῦ γένους κοινωνίαν, οὐ τοῦ σωματικοῦ, οὐ τοῦ πνευματικοῦ, καὶ εἴ μοι κατὰ τὴν πρόθεσιν τῆς ψυχῆς, καὶ δύνάμεις ἀναλογοῦσα παρῆν, ἔδειξεν ἄν σοι ὅποῖος ἐγώ, καὶ φίλος καὶ συγγενής· ἀλλ' ὁ καιρὸς οὐ δίδωσιν ἡμῖν ἐγκαυχῆσασθαι, οὐ δέ τι καταπράξασθαι ἐπαίνου καὶ διηγήσεως ἄξιον.

Τὸ γοῦν ἐφ' ἡμῖν, καὶ ἡγαπήσαμεν καθαρῶς, καὶ εὐλακρινέστερον ἔτι φιλήσομεν, καὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν ἀντιποιησόμεθα,

τὰ μὲν, ἐπισκεπτόμενοι, τὰ δὲ παρχμυθούμενοι, καὶ οὐδενὸς ἀμελοῦντες τῶν φερόντων εἰς ὄνησιν. Ἔστι γάρ, νῆ τὴν καλλίστην σου ψυχὴν, καὶ ἡ μαγίστρισσα ἀξία τοῦ παρ' ἡμῶν καὶ παραμυθεῖσθαι καὶ ἐπισκέπτεσθαι, καὶ εἰκὼν ἀκριβῆς τῆς σῆς εὐγενεστάτης ψυχῆς· κατ' ἴσον γάρ σοι καὶ τιμᾶ ἡμᾶς, καὶ οὕτως εἰπεῖν σέβεται.

Πλὴν καὶ τοῦτο ἴσθι, ὅτι δύο πληγὰς ἡ θυμασία αὕτη γυνὴ ἐδέξατο· μίαν μὲν ἀρρωστία περιπεσοῦσα δεινῇ καὶ τὴν πλευρὰν ὀδυνηθεῖσα σφοδρῶς, εἴθ' ὕστερον τρωθεῖσα δεινότερον ἐπὶ τῇ πλασθείσῃ περὶ σοῦ φήμῃ· καὶ εἰ μὴ παρῆν αὐτός, τὰ μὲν, παρχμυθούμενος, τὰ δὲ πλαττόμενος, παρώκησεν ἂν τῷ ἔθῃ ἢ ψυχῇ αὐτῆς. Νῦν δὲ βραχὺ τι ἀνένευσε.

Σοὶ δὲ περὶ τῶν κατὰ σὲ πραγμάτων τοσοῦτον παρχινῶ· μὴτ' ἀφειδέστερον ἐμβίβασκε σαυτὸν ταῖς κρίσεσι, μῆτε τοὺς ἐγκαλοῦντας παντάπασι παρχιτοῦ· τὸ μὲν γάρ, ὀχληρόν, τὸ δέ, παρὰ τὸ δικαστικὸν ἀξίωμα· τῶν δὲ ὑποθέσεων ἐκείνης ἐλοῦ δικάζειν ὅσαι λυσιτελεῖς τοῖς χωρίταις γενήσονται.

Σὺ μὲν οὖν ὅπως ἂν διαπράττης, οὐκ οἶδα ἐς τὸ ἀκριβές, ἐγὼ δὲ τοιούτων διηγημάτων περὶ σοῦ τὰς βασιλικὰς καταπληρῶ ἀκοάς. Περὶ δὲ διαδοχῆς ἀποσαφῆσαι σοὶ τὸ ἀληθές οὐ δεδύνημαι· ὁρῶ μὲν γάρ τὸν βασιλέα πρὸς τὸ πρᾶγμα ἐτοιμῶ φ. 222'. μαζόμενον ἐπὶ πάντων ὁμοίως θεματικῶν δικαστῶν, αὐθις δὲ ἐπεχόμενον ὁπόταν τις αὐτὸν εὐκλίρως ἀνείρξῃ τοῦ ἐγχειρήματος.

147. Ἄνεπίγραφος.

Ὡς πέρ εἰσιν ἔνιοι τῶν Μακεδόνων, κατὰ τὸν δημῶδη λόγον κακότυχοι, καὶ οὐ πάντες Φιλιππίζοντες ἢ Ἀλεξανδρίζοντες, οὕτως εἰσὶ τινες καὶ τῶν Κατωτικῶν ἀπλοῦστατοι καὶ ἀγαθότατοι ἄνθρωποι, μῆτε φαίνοντες, μῆτε ἐνδεικνύμενοι, μῆτε προσ-

βαλλόμενοι ἐν δικαστηρίοις, μήτε δεδιότες τὴν ἐπωβελίαν, μήτε τὴν ἐξ οὐλης γυμνάζοντες.

Τούτων εἰς ἔστι καὶ ὁ θαυμάσιος οὗτος Προκόπιος, ὡς γέ μοι δοκεῖ ἄνθρωπος καὶ εὐπορώτατος καὶ δικαιοτάτος, καὶ φρονιμώτατος, καὶ ἀγαθώτατος, καὶ τὴν ἐμὴν φιλίαν διὰ ταῦτα κτησάμενος. Ἔδει γοῦν σε, εἰ καὶ μὴ τοιοῦτος ἦν, ἀλλ' ἐν γε τούτῳ τῷ πρὸς ἐμέ ὠκειῶσθαι, ἀντίρροπον τοῦτο μόνον ἡγεῖσθαι τῶν λοιπῶν ἀντιθέσεων· ἐπεὶ δὲ καὶ τοῦτό ἐστι, καὶ τᾶλλα συνδεδραμηκάσι, δι' ἀμφοτέρα, ἢ διὰ πάντα, τὰ πρῶτα τῆς οἰκειώσεως ἐχέτω παρὰ σοὶ ὁ ἀνὴρ, ὡς ἂν γινώσεται ὅπως ἐγὼ καὶ πόρρω τῶν φίλων δεδύνημαι.

148. [Τῷ ἐπισκόπῳ? Μαδύτου].

Σὺ μὲν ἡγιασμένη ψυχῇ, ἀπέτισάς μοι τὸ χρέος, μᾶλλον δέ, εἰ δεῖ μὴ ληρεῖν, τὴν χάριν τελεωτάτην ἀπέδωκας· ἦν γὰρ ἐπὶ σοὶ κείμενον τὸ ἀποφλῆσαι τὸ χρέος, ἢ καταθεῖναι τὴν χάριν, ἐγὼ δέ, εἰς ἔργον μὲν οὐκ ἦνεγκα τὸ ἐπίταγμα, οὐ βραθυμῆσας περὶ τοῦτο, ἀλλὰ τὸν καιρὸν εὐλαβοῦμενος· ὅποιος δὲ οὗτος νῦν, ἀκοῆ ἂν εἰδείης, καὶ φήμεις πολλαῖς· πολλάκις δέ σου μνήμην ποιούμενος πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ πόρρωθεν προομιμαζόμενος τὴν παράκλησιν, αὐτὸ τοῦτο ἀπητούμην, τίς ὁ ἀνὴρ, καὶ πῶς μὴ εἰσεληλυθεὶ τανῦν κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων ἀρχιερέων συμμαθεῖξων ἐμοὶ τῶν τῆς βασιλείας καλῶν.

Δεῖ γοῦν ἡμῖν τῆς σῆς ἐν τῇ Πόλει παρουσίας, δεῖ πάντως διὰ πολλά, ὧν τὸ καιριώτατον, προσκυνῆσαι σε τὸ πᾶνδημον καὶ κοινωφελές ἀγαθόν, φημί δὲ τὸν βασιλέα, ᾧ μηδεὶς τῶν πάντων ὅμοιος οὔτε τὴν ἀρετὴν, οὔτ' ἄλλο τι τῶν τῆς ψυχῆς ἀγαθῶν· πολλῶν γοῦν ἀνθ' ἐνός τύχης, ἅμα δὲ καὶ τὸ εἰκὸς ἐκπληροῖς. Τί δέ σε οὕτως εἶλεν ἢ Μάδυτος, ὡς τ' ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἀφαρπᾶσαι τῆς Πόλεως; Ἐλθέποτε καὶ ἡμῖν, καὶ θέασαι

μὲν τὸν ἡγεμόνα τῶν πόλεων, κοινώνησον δὲ καὶ λόγων τοῖς φίλοις, τοὺς δὲ, καὶ τὸ εἰωθὸς προσαγόρευσον.

Εἰ μὲν οὖν οὕτω γένοιτο, ῥᾶστόν σοι καὶ τὸ αἶτημα καὶ εἴ τι ἕτερον βούλοιο, εἰ δὲ παντάπασι ἀπέγνωσ τὴν εἰς τὴν Πόλιν εἰσοδόν, γνώρισον τοῦτο γράμματί σου ἐνί· καὶ βραχὺν μὲν τινα χρόνον καρτέρησον, ἔπειτα ἔγγραφον δέησιν ἔκθου τῷ βασιλεῖ, δῶρόν τε αὐτῷ στεῖλον τὸ τοῦ παρ' ὑμῖν ἐπιστήμου ἀγίου εὐῶδες μῦρον ἢ ἔλαιον, καὶ γενήσεται σοι τοῦ χρυσοβούλλου ἡ ἐπικύρωσις.

Τέως δὲ νῦν ἀντέστραπται ὡς ἐκέλευσας· εἰς δὲ τὸ τῆς γραφῆς σου ἀκροτελεύτιον, παρηνίξω τι περὶ τοῦ βασιλικοῦ, εἴτα δὴ καὶ μηδὲν δέον κατὰ σεαυτοῦ ἐξεφώνησας. Πρὸς μὲν οὖν τοὺς σοὺς λόγους, καὶ ἐν οὕτως εἶπω ἀποτροπιασμούς, πλέον αὐτὸς παρ' ἑμαυτοῦ πέπεισμαι, ἢ σὺ λέγειν ἐπεχείρησας· μὴ γὰρ τοσοῦτον μακείην, εἰ μὴ τὸν πρόεδρον Μαδύτου γινώσκοιμι, τὸ δὲ γε ἐμὸν βούλημα, μὴ ἑτερότροπον γένοιτο ἢ ὡς ἔχει νῦν, ἔχει δὲ, μηδένα ἐθέλειν ἀδικεῖν, μήτε τὸ πλέον ἔχειν τοῦ δεδομένου, μήτε τὸ ἔλαττον· ἀλλ' οὐκ ἂν τις γένοιτο τῶν ἐμῶν κατ' ἐμέ.

149. Ἄνεπίγραφος.

Ὀλος ὁ Γάνος τὸ ὄρος ἐμοὶ μὲν πρεσβεῖαν πεποιήται διὰ τοῦ Πρώτου αὐτῶν τοῦ θαυμασίου καὶ τιμίου γέροντος, ἐγὼ δὲ σε ἀμεσιτεύτως ἀξιῶ, πρῶτα μὲν ἵνα δὴ αὐτὸν τὸν γέροντα τὸν τοῦ ὄρους Πρώτων διὰ πάσης ἔξεις τιμῆς· εἰ γὰρ εἰς ὀφθαλμόν σου ἔλθοι ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὁμιλήσεις αὐτῷ, θαυμάσεις αὐτοῦ τὴν φύσιν· ἔπειτα καὶ εἴ τις τῷ γέροντι χρεια τῆς σῆς βοήθειας ἐστίν, ἐν οἷς πεπίστευται πράγμασι, τὸν δυνατὸν τρόπον ἀνθέξῃ αὐτοῦ. Εἰ δὲ καὶ ἐτέρων τῶν τοῦ ὄρους μοναστῶν ὑπερσπίζειν δεδύνησαι, κοινωφελὲς ἀγαθὸν σαυτὸν πᾶσι κατάστησον.

εἰ δὲ τοῖς πράγμασιν ἐξαπορεῖς, ἀλλὰ τῆ γε ἐπεικειά καὶ τῷ χρηστώ ἤθει εὐμενῶς τούτοις διάλεξαι· καὶ εἰ μὲν δύνῃ πᾶσι τρόποις, εἰ δ' οὖν, ἐνί γε θεράπευσον.

150. [Τοῖς ἐν Γάνω? μονασταῖς].

Τιμιώτατοι πατέρες, πλείων ἐστὶν ἡ ὑμετέρα ὑπόληψις περὶ ἐμὲ τῆς ἐμῆς περὶ τὸν βίον δυνάμεως· ἔδει μὲν γὰρ πάλαι τοῖς πράγμασι χαίρειν εἰπόντα διὰ τοῦ μοναδικοῦ σχήματος, μηκέτι τούτων ἔχεσθαι καὶ ἀντέχεσθαι· πλὴν ἀπὸ τῶν λιμένων εἰς θάλασσαν αὐθις ἐπαναστρέφων, οὐχ ὅλον ἐμαυτὸν τοῖς κύμασιν ἐπιδέδωκα, ἀλλ' οὖν ἐπὶ κούρης καὶ ἄνωθεν ἐπινήχομαι. "Ὅθεν οὐδὲ περὶ ἐστί] μοι τοσαύτη παρὰ τῶν βασιλέων ἰσχὺς, ὥς τε βοηθεῖν δύνασθαι καὶ χεῖρα ὀρέγειν τοῖς κινδυνεύουσιν, ἢ ἔνα τάληθέστρον ἐρῶ, οἱ μὲν, ἐφέλκονται με καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἐπισπῶνται, ἐγὼ δὲ φεύγω, ἔνα μὴ ἀλώσιμος τοῖς πράγμασι γένωμαι· καὶ ὥς περ ὁ θαλαττουργὸς πόρρω τῆς θαλάσσης γενόμενος, οὐδένα ἂν δυναθῆῃ τῶν ἐν ταύτῃ κινδυνεύοντων διασώσασθαι, οὕτω δὴ καὶ γὼ τῶν πραγμάτων ὑπερκαθήμενος, οὐκ ἂν ἰσχύσαιμι τοῖς ἐν πράγμασι γενέσθαι ἐπίκουρος.

Προστέλλει μὲν οὖν με ὑμῶν καὶ τῆς καθ' ὑμᾶς μονῆς οὐ πάνυ φ. 223. τι ἐπαγγέλλομαι, δεδιῶς μὴ ἐλάττων φανεῖν τῆς | ἐπηγγελμένης ὑμῖν προστασίας· ὄμνουμι δὲ καὶ τὰς ὑμετέρας ἀγίας εὐχὰς ὡς οὐδέποτε προεθυμήθην ἄρξει τινὸς ἢ κοσμικοῦ, ἢ μοναδικοῦ πληρώματος· βοηθεῖν δὲ ὑμῖν ἐν οἷς ἂν δυναίμην καιροῖς καὶ ὑπηρετεῖν ταῖς ὑμετέραις δεήσεσι καὶ βούλομαι καὶ προτεθύμημαι, εἰ μὴ μοι ἀντιπέσοι τὰ πράγματα καταρρέοντα ὅσημέραι καὶ μεταπίπτοντα.

Τοσοῦτον γοῦν ὑμῖν παρ' ἐμοῦ ἐπήγγελται, ἄψασθαι δὲ τῆς τελεωτέρας ὑμῶν προστασίας παντάπασιν εἰμὶ ἀθαρσής.

Ὁ δὲ πεμψθεὶς ἰχθύς ὡς μὲν παρὰ μοναχῶν σταλείς, οὐ πάνυ

τι ἔχει τὸ εὐλογον, ὡς δὲ παρὰ ὀγδοήκοντα, καὶ πάνυ τοῖς πέμψαι τοῦτον κατάλληλος.

154. [Πρὸς Δούκαν τὸν Καίσαρα].

Μὴ θαυμάσῃς, μέγιστε καῖσαρ, εἰ τοσοῦτον μετόν μοι τῆς πρὸς σὲ παρησίαις, ὅτι καὶ γράμμασι μόνις ἐπιχειρῶ ἐλεῖν σε πρὸς ὅπερ βούλομαι τὸν πάντα ἀνάλωτον· ἐπεὶ καὶ Ἐλισσαῖος ὁ Θαυμάσιος ἐκεῖνος προφήτης, τὸ παιδίον Γιεζῆ ἀποχρῶν ἠγεῖτο πρὸς τὰς ὑπερφυεῖς θεραπείας καὶ τῇ ῥάβδῳ μόνῃ ἐπίστευε τὰ Θαυμάσια· οὐδ' ὁ ἐμὸς τρίνυν λόγος ἐλάττων ἢ τοῦ θεράποντος, ἢ τῆς προφητικῆς βακτηρίας, καὶ ταῦτα πρὸς σοὶ κριτῆ τὰ κατὰ πάντων δεδωκότι μοι νικητήρια. Νικῶ δὲ παρὰ σοὶ λέγων, οὐ τῇ τοῦ λόγου δυνάμει, ἀλλὰ τῷ δεκτικῷ τῆς σῆς φύσεως, καὶ τῷ βούλεσθαι ὄν πολλὰκις ἐπὶ τοῖς λόγοις ἐπήνεσας, τοῦτον διὰ τοὺς λόγους ἐπὶ πᾶσι τιμᾶν.

Εἰ μὲν οὖν αὐτὸς θαμίζων πρὸς σέ, πολλάκις σου κατεδεόμεν περὶ τοῦ παρόντος κριτοῦ, εἶτα καὶ ἐπηνάγκαζον, κἀντεῦθεν αὐτὸς ἐπιτελῆ μου ἐποίεις τὴν δέησιν, οὐ τοσοῦτον ἂν ἦν τὸ πρᾶγμα κινόν· εἰ δὲ διὰ μόνῃς ἐπιστολῆς ἐκπληρώσειάς μου τὴν περὶ τοῦ ἀνθρώπου ἀξίωσιν, καὶ γένοιτο τούτῳ τὰ πρὸς βασιλέα ὅποσα δὴ αὐτός τε βεβούληται καὶ γὰρ ἀξίῳ, τοῦτο δὴ σοι ἐστὶ τὸ λαμπρὸν καὶ φιλότιμον καὶ τὴν πρὸς ἐμέ σου δηλοῦν μεγίστην καὶ θαυμασιωτάτην διάθεσιν.

Ὅτι μὲν οὖν δικαστικὴν ἔχων ψυχὴν ὁ ἀνὴρ, ἔτι καὶ τοῖς περὶ τὴν κουρατωρείαν πράγμασι μετὰ τῆς ἀκριβοῦς δικαιοσύνης ἐχρήσατο, αὐτὸς προλαμβάνει καὶ μωρτυρεῖ· ὅτι δὲ καὶ οὕτως ἔχων, καὶ γνώμῃ ἀρίστη χρησάμενος, δυσκόλοις πολλοῖς ἐντετύχηκε, καὶ τῶν οἰκειῶν παντάπασιν ἠλλοτριῶται, ἀτυχεῖ τε πολλὰ καὶ ὅσα ἀνθρώπους ἀτυχεῖσαι δύναται, αὐτὸς ἂν πρὸ πάντων εἰδείης.

Εἰ δὲ βούλοιο καὶ παρ' ἐμοῦ τινὰ μαρτυρίαν λαβεῖν, οὐ τῆς σήμερον μόνον τροφῆς ἀμοιρεῖ, ἀλλὰ καὶ τῆς χθὲς καὶ προ- τρίτης ἐστέρηται· καὶ ἦν ἂν ἀνεκτὸν αὐτῷ τὸ λιμῶνταιν, εἰ μόνῳ αὐτῷ τοῦτο δὴ ἐκινδύνευε, νῦν δὲ μετὰ γυναικὸς καὶ παιδῶν ὑρίσταται τὸ δεινόν· ἄνθρωπος, νῆ τὴν ὑγείαν σου, καὶ τὰ πρῶτα λογίων, καὶ εἰδήμων πολλῶν, καὶ τοῖς νῦν πρώτοις ἐπὶ τοῖς πρώτοις ἐφάμιλλος.

Ποῦ τοιγαροῦν καταφεύξεται, ποίας δὲ ἀγκύρας ἐτέρως ἔξεται εἰ μὴ τῆς σῆς; ἔχεται τοιγαροῦν ταύτης ἰσχυρῶς, καὶ συνεπι- δεσμῶ τοῦτον καὶ αὐτὸς ἐγὼ τῇ ταύτης ἰσχυρᾷ κραταιότητι· καὶ ἦν γε βούλοιο, τάχα καὶ δύνη περὶ τὸν ἄνδρα σοφῶς· οἶδα γάρ σου τὸ παντοδαπὸν τῆς γνώμης καὶ εὐπορον, καὶ τὸ πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ βασιλέα εὐκαιρὸν τε καὶ ἐπιτήδειον. Γενοῦ οὖν ἐλέου βωμὸς καὶ νῦν μᾶλλον ὅτε τούτου καιρὸς, καὶ μνή- στευσον αὐτῷ ἐπαρχίαν θεματικὴν· κἂν ἐγγύχας ἀπικτηθῆς, θαρρούντως ἐγγύχσαι· οὐ γὰρ μόνον δικαίως τῷ λαχόντι τοῦτον θέματι διακρέψαι, ἀλλὰ καὶ εἴ τις πρόφασις δι' ἣν ἂν αὐξή- θείη θησαυρὸς βασιλέως, ταύτην τε ἐπκυζήσεις καὶ προσποριεῖται τῷ ταμείῳ· δύο γοῦν τὰ κάλλιστα περανεῖς, τοῦτόν τε τῶν ἀτυχημάτων ἀπκλάττων, καμὲ τούτου ἐλευθερῶν· ἀκλιτὴ γὰρ μοι ἐπιπεφόρτισται, καὶ οὐκ ἔχω ὅπως αὐτὸν ἀποσεῖσομαι· ἀλλὰ πρόφασιν μὲν μοι ποιεῖται Πάτροκλον, μαθημάτων ἕνεκεν πρὸς με παραγινόμενος, εἶτα δὴ μου ἀπρίξ ἔχεται ταῖν χερσῶν ὡς περ βάτραχος, εἰ μὴ πού τι καὶ τῷ ζῶφ παρόμοιος.

152. [Πρὸς τὸν αὐτόν].

Τί με περικυκλοῖς, ἀτίμητε κῆσαρ καὶ κρείττων παντὸς ὀνόματος κρείττονος; τί με πολιορκεῖν ἐπιχειρεῖς, καὶ μου πειρᾷ τῆς ψυχῆς, εἴ που εὖροις ἀνεωγυῖαν πυλῖδα, ὡς ἂν λάθης εἰσε- ληλυθῶς, καὶ τυραννίης μου τῶν ἡθῶν ἐπ' ἀκροπόλει καθίσας

τοῦ νοῦ; ἤδη σοι ἐαλώκειν, καὶ ἐκπεπολιόρρημαί σοι ὡς ἤδιστα, αὐτὸς ἐαυτῷ τὸν ἐμὸν σε ὑπαγόμενος τύραννον, καὶ προδοῦς σοι τὴν ἐμὴν ψυχὴν ὡς τε διασπράττειν καὶ διασπᾶν. Τέως δὲ ὄμην ἀήττητος εἶναι· μᾶλλον δὲ τί μοι πρότερον διηγοῦμαι σοι τὰς ἀρορμάς τοῦ θυμοῦ καὶ ὀνειδίζω σοι τὴν ὑπεροφίαν ἡμῶν, ὃ τὰχιστα διαιρούμενε τῶν ἐμῶν ὀρθαλμῶν καὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἀποδημῶν ἀνηδύντως;

Ἔδει γὰρ με καὶ ταύτην ὑποστῆναι τὴν συμφορὰν, καὶ μῆτε ποσὶ προπέμψαι σε τῶν ἐνταῦθα ἀπαίροντα, μῆτε μὴν ὄφθαλμοῖς· ἀλλ' ἐπειδὴ σοι ὁ τῆς ἀποδημίας ἔρω; ἀπέσθη, καὶ σοι ἐπανῆλθον οἱ καθήκοντες λογισμοί, αὐτὸ δὴ σοι τὸ ἐμὸν ἔθραξεν, ὅτι | παρεώρακας, ὅτι κατωλιγώρηκας, εἶπω τάληθές, ὅτι φ. 223'. κατὰπερρόνηκας· καὶ με θηρᾶσαι βουλόμενος τὸν ἀπὸ σοῦ πτερυξάμενον, κινόν τινα ἐπεχείρησας τρόπον, κατεπάσξας τοῖς γράμμασιν, ὡς που τοὺς δράκοντας οἱ Ἴνδοι τοῖς ἐπάσμασιν.

Οἱ μὲν οὖν τῶν Ἀσσυρίων τελεσταὶ κακοποιῶν ἐφοβήσκει βουλόμενοι δύναμιν, φοφοδεῖς δὲ τοῦτο τὸ γένος καὶ ταῖς ἀπειλαῖς κρηδινόμενον, ἀνὰκυκῆσαι τούτοις ἐπαπειλοῦσι τὴν θάλασσαν, καὶ τὰ τοῦ Ἰσίδος δεῖξαι ἀπόρητα, καὶ μελιζόμενον τὸν Διόνυσον, κἀντεῦθεν δεδίξαι ἐκεῖνοι, καὶ τοῖς κλήτορσιν αὐτίκα ὑπέκρουσι. Σὺ δὲ με ἐλεῖν πειρώμενος, τὸν κνάντιόν ποιεῖς, καλλίστοις πρὸς με χρώμενος τοῖς ὀνόμασι τῷ ἀδελφῷ, τῷ φίλῳ, τῷ ἰσοψύχῳ. Ἀπηώρησάς με, καῖσαρ, λαθῶν τοῦ ὠτός, καὶ σου τὸ γλυκύτατον καταπέπωκα δέλεαρ, καὶ τὸ ἄγχιστρον ἔχω περιπαρὲν τῇ ψυχῇ· καὶ ὁ προτοῦ πῦρ ἀτεχνῶς πνέων, καὶ τῇ γλώττῃ βροντῶν ἐπὶ σέ, καὶ μέγα κεκραγῶς, ὅτι μοι τῆς φιλίας παραρρήγγουνται οἱ δεσμοί, νῦν ἀθρόον ἡμερόν σοι βλέπω, καὶ γαλήνην ἐκ κυμάτων ὄρω, καὶ ἀλώσιμος γίνομαι τῇ τυραννοῦσῃ ψυχῇ.

Οἱ δὲ γέρανοι ἔτι, καὶ ἀκμὴν ἀροῦσιν οἱ ἔλαφοι· ἀθρόον γὰρ με ὁ δαπανῶν ὑφείλετο λογισμός· τί δέ σοι καὶ τῇ μετα-

βολῆ; οὐχ ὁ ἀδελφὸς ἀρκεῖ ἀντὶ πάσης ἡδύτητος; οὐχ αἱ τῆς νόμφης ὥραι εἰς ἡδονὴν ἀποχρῶσί σοι; Ἐγὼ δέ σοι ψελλίζων καὶ στωμυλλόμενος, πόσων γερανῶν ἀντάξιός; Εἰ δέ με βούλει θηρῆν, ὑπὲρ κεφαλῆν σοι πετερύζομαι, καὶ νέφει σοι καλυφθήσομαι· καὶ θηράσεις μὲν, ἦν γε βούλωμαι, ἐλευθέρον γὰρ κἀγὼ ζῶον καὶ ἄνετον, φωνῆς φορολόγου μὴ κατακούων, ἔστι σοι κἀνταῦθα θήρα παντοδαπὴ καὶ λαμπρότερα τρυφητήρια, καὶ τοῖς πκισὶν ἡδητήρια· καὶ τοῦτο παρ' ἡμῖν περιττόν, ὡς ὁπότε ἀτυχῆσεις θηρίων, ἀνθρώπους ἔση ζωγράων.

153. Ἀνεπίγραφος.

Ἐβούλετο μὲν ὁ μοναχὸς οὗτος Ἥλιος, μηδὲν περιγέειν ἢ ἔχειν ἢ ἐννοεῖν κατὰ τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ καὶ ἀκτῆμονα, ἀλλ' ἀφεῖναι μὲν ἀπὸ τῶν πρακτικῶν ἀρετῶν, καὶ πᾶσαν τὴν νοεράν δικπεράσαντα δικκόσμησιν, αἰθεροδρομηῆσαι πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἰς τοὺς ἀπορρήτους λιμένας ἐγκαθορμίσασθαι· ἐβούλετο μὲν οὕτως καὶ λίαν ἐσφάδαζεν, ἀλλὰ τὸ σύνοικον σῶμα, ἀλλὰ τὸ βαρὺ φορτίον, ἀλλὰ τὸ γεῶδες σκῆνος, ἀλλὰ τὸ βριθὸν ἐφόλιον, πολλάκις ἀφορμηθέντα, κατέσχε, καὶ ἀναπτάντα κἀτήνεγκε, καὶ κατέσυρεν ἐφαλλόμενον, καὶ δις ἀποπειραθέντα τοῦ πράγματος καὶ πολλάκις, αἱ αὐτῷ ἀνάγκαι κατέσπασαν, καὶ οὔτε ἢ πρὸς οὐρανὸν αὐτῷ ῥάστη ἀνάβασις, οὔτε ἢ ἐπὶ γῆς αὐτάρκης διατριβή. Ζῆ δέ οὐχ ἑαυτῷ μόνον, κοῦφον γὰρ ἂν ἦν αὐτῷ τὸ κακόν, ἀλλὰ καὶ μητρὶ ἐπ' αὐτὸν τὰς ἐλπίδας ἐχοῦση καὶ φατρία τινὶ συγγενικῇ.

Διὰ ταῦτα στέλλεται ἀποδημίαις μακράς, νῦν μὲν πρὸς ἄρκτον ἀναβαίνων, νῦν δὲ καταίρων πρὸς νότον· μερίζεται δὲ καὶ ἀνατολαῖς ἡλίου καὶ δύσεσιν, οὐχ ἵνα γνοίῃ πόσον ἀφῆστηκε τῶν Βρεττανίων ἢ Θούλη, οὐδ' ὅπως ὁ πολυῦμνητος ὠκεανὸς

περιερίσσει τὴν γῆν, οὐδὲ τίνες μὲν οἱ πρὸς ἀνατολάς, τίνες δὲ οἱ πρὸς ἐσπέραν Αἰθίοπες, ἀλλ' ὅπως ἂν τοῖς ὑμετέροις κόλοις ἐγκαθορμίστηται, καὶ τι σχοίη ἐκεῖθεν ἀγώγιμον· πλανήτης γὰρ ὁ βίος αὐτῷ, ἔν' εἶπω τι καὶ φιλόσοφον· ἐπεὶ καὶ Πλάτων τρεῖς ἀναμετρήσαι τὴν Χάρυβδιν λέγεται, καὶ τοσαυτάκις τὸν στενὸν αὐλῶνα διεληλυθέναι τῆς Σικελίας· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν τοῖς Διονυσίοις ἐντετυχηκώς, οὐ μόνον οὐδὲν τῆς φιλοσοφίας ἀπάνωτο, ἀλλὰ μικροῦ δεῖν καὶ ἐπέπρατο, καὶ ἐξωνεῖται αὐτὸν ὁ Αἰγινήτης Ἀννίκερις· οὗτος δὲ μὴ τοιοῦτων τύχοι ξενίων, ἀλλ' ὅκων παρὰ τοῖς Φαίαξι τετύχηκεν Ὀδυσσεύς, καὶ ἐπανέλθοι τῶν σῶν ἐν χερσὶ τὰ σύμβολα φέρων χειρῶν, ὅπως ἂν ἦ τε μήτηρ αὐτῷ ἀναβιώη καὶ ὁ τῶν συγγενῶν συγχορεύσειεν ὄμιλος.

154. Ἀνεπίγραφος.

Ἄλλ' ὁ Ἥλιος οὗτος, οὔτε ἐξ αἰθέρος, οὔτε εἰς αἰθέρα, οὔτε μὴν ἀπὸ τοῦ Καρμήλου ὄρους, ἀλλ' ἀπὸ μηχανῆς σοι καὶ αὐτοσχέδιος· ἔκει δὲ μετὰ τῆς ἐπωμίδος ἢ ἐξωμίδος, εἰ μὲν τινα Ἰεζάβελ ἀποδιδράσκων, αὐτὸς ἂν εἰδείη· τέως γοῦν ἔοικε δεινὴν τινα φεύγων Ἐριννὸν καὶ πρὸς ἐσχατιὰς γῆς ἀφικνούμενος. Ἐμοὶ δὲ συμβούλῃ χρησάμενος παρὰ τίνος πρῶτως ἀφίξεται καὶ τίσιν ὁδηγοῖς ἐπὶ τὰ τῆς γῆς πέρατα χρήσαιτο, παρὰ σὲ ἦκει, ὁμοῦ μὲν τὴν Κοίλην Συρίαν ὀψόμενος, νῆ τὴν σὴν ἱεράν κεφαλήν ἐκ ποι ἡγεμονεύουσιν. Οἶσθ' οὖν ὃ ποιήσεις· τέως μὲν δὴ παρὰ σευτῷ τὸν ἄνδρα κατασχὼν ἔχε, ὡς περ ὁ Αἴολος τὸν Ἰθακῆσιον, εἶτα δὴ ἐς ἄσκον τοὺς ἐπιζεφυρίου ἀνέμους συρράψας καὶ παρσχὼν, ἐπὶ Λιβύην ἢ Ἀσίαν ἀπόπεμψον.

Δεῖ γάρ σοι πονοῦντι περὶ τὰ μεγάλα καὶ ἀναπαύσεως, ὁποῖαν οὗτος παρέχεται· καὶ ἵνα σοι φιλοσοφώτερον περὶ τοῦ ἀνδρὸς διχλέξωμαι, δυοῖν ὄντων ἄκροισι ἀρετῆς καὶ κακίας, καὶ τῆς μὲν,

φ. 224. τῆ μοναδικῆ χαρακτηριζομένης ζωῆ, λέγω δὲ μοναδικὴν ζωὴν τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω μονότροπον, τῆς δέ, ἀλλὰ μὴ μοι κακίτης τὴν γλῶτταν, τῆ καπηλικῆ βιοτῆ, αὐτός, ἵνα μηδεμίαν χώραν τῶν ἄκρων ἀρήσει κενὴν, τὴν μέσσην ἐβάδιτε, καὶ ἐξ ἀμφοῖν μεμόρφωται ἀκριβῶς, καὶ ὁπότερον βούλει τοιοῦτός ἐστι· συνεποθρήσει γὰρ σοὶ καὶ ἄτεται τὰ ἱερὰ ἄσματα, εἶτα δὴ μεταβαλὼν, συνεξορχήσεται, καὶ τὴν γλῶτταν ἀπὸ τοῦ δωρίου μέλου; μετακρίψει ἐπὶ τὸ φρύγιον· καὶ ἐπιβριμήσαιο τούτῳ . . . τῆς μεταποιήσεως, ἐπὶ τὸ πρῶτον ἀθρόον σχῆμα μεταβαλεῖται· καὶ ἀτρεμήσει μὲν αὐτῷ τὰ ὄμματα, αἱ δὲ χεῖρες ἠρέμα τὸ στῆθος ἐπικαλύψουσι, καὶ τὼ πόδες ὄψει οὐ παραλλάξ, ἀλλ' ἠρμοσμένῳ· καὶ αὐθις ὡς αἱ τοῦ Εὐρίπου μεταβολαὶ ἐπὶ τὰ ἄναντες χωρήσει τοῦ βέουματος. Καὶ βούλεται μὲν πολύμορφός τις εἶναι, ὡς ὁ μυθευόμενος ἐκεῖνος Πρωτεύς, ἀλίσκεται δὲ μᾶλλον ταῖς χεῖροσι· καὶ εἰσὶν αὐτῷ τὰ μὲν λεόντεια βρυχήματα, εἶον μίμηματα, τὰ δὲ πιθήκεια οὕτως εἰπεῖν πηδήματα, οἰκεία γεννήματα καὶ τῆς φύσεως.

Ἐπεὶ οὖν ἡ φύσις ἡμῖν δεῖται τινος κατιοῦσα γλυκοθυμίαι, ὑποδέξεται σε ὁ τούτου λιμὴν ἐκ τοῦ σχεδὸν καταβαίνοντα, ἀκλυστος μὲν οὐδαμῶς, οὐ περιθρύων μέντοι τὴν ναῦν· εἰ δὲ ἡ σάνις καὶ ἀσφαλῶς ἀραρυῖα, οὐδὲ βραχὺ τι παρα ὁποῖος αὐτός, πεπυκνωμένος τοῖς λογισμοῖς καὶ πύρρωθεν κρεσκευασμένος ταῖς ἐμβολαῖς, καὶ πᾶσιν ἀτίνακτος, ἐγὼ μὲν ἠρέμα σοὶ τὸν ἄνδρα προσάγω, τὰ τε σπουδαῖα τούτου παραδεικνύς, καὶ τὰ ἀσπούδαστα πρᾶγματ' ἔλλων εἰ δὲ προσωτέρω οὗτος χωροίη, σὸν ἂν εἴη ἀντιχωρῆσαι ἐνδότερον.

Λέγω γοῦν αἰνιττόμενος ὅτι αὐτὸς γεγράφηκε τὴν ἐπιστολήν· ἔστω οὖν τὸ εἰρημένον κατὰ τὸν Ἀριστοτελικὸν λόγον, ἐκδεδομένον, καὶ οὐκ ἐλθεδομένον. Πολλὰ δ' οὖν καὶ οὗτος καινὰ ὦ; περὶ ὁ Αἰσχύλος δραματουργήσεις, καὶ σὺ ἀντεξέουροι καινότερα.

155. Πρὸς νεοφώτιστον ὡς ἐκ τοῦ βασιλέως τοῦ Μονομάχου· ἔοικε δὲ οὗτος εἶναι σοφώτατος ὡς καὶ ἡ ἐπιστολὴ δηλοῖ.

Ἀνέγνων τὸ γράμμα σου, λογιώτατε καὶ σοφώτατε, καὶ τῷ ἀμυθῆτῳ κάλλει, τῇ τε τῶν νοημάτων πυκνότητι, καὶ τῷ πολυειδεῖ τῶν σχημάτων καὶ ρητορικῶ ἡσθεῖς τὴν ψυχὴν, ὅλος τοῦ περὶ σέ γεγόνα ἔρωτος, καὶ μοι τοῖς μέλεσι θεῖα τις περιχύθη ἡδονή, καὶ τὴν ἀνεκλάλητον, ὡς τὰ θεῖα φασὶ λόγις, χαίρω χάριν, ὅτι σε τοιαύτην θυσίαν προσάγω θεῷ, οὐ λογικὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς τῆς σοφίας χάριτας ἔχουσιν· σεμνύνομι οὖν ἐπὶ τῇ σῇ σωτηριώδει ἀνακαινίσει, καὶ οἰκείν τὴν εὐεργασίαν· λογιζομαι· ὡσπερ δὲ αὐτὸς ὦν ὁ μέλλων ἀναγεννηθῆναι τῷ θεῷ καὶ τὴν χάριν τοῦ πνεύματος δέξασθαι, καὶ ταρῆναι μὲν τῷ ὕδατι, ζωοποιηθῆναι δὲ τῷ πνεύματι, οὐκέτι καθεκτός εἰμι, οὐδὲ τὴν τῆς εὐφροσύνης φέρω ἀναβολήν, ἀλλὰ με ὠδίνες ἄρρητοι πυκνότερον διεγείρουσι· καὶ πότε ὄψομι τὸ ἐμὸν θεῖμα; πότε σε λογικὸν προσάξω τῷ θεῷ σράγιον; πότε σε ταῖς χερσίν ἀναδέξομαί τε καὶ ὑποδέξομι, καὶ τῇ σῇ λαμπρότητι λαμπρυνθῶμαι; καὶ ρητέγομαι, καὶ ρηντάζομαι, κὴν τοῖς ὀνειράσι δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πέφυκα διαθέσεως· ὅθεν τὰς βραχίλους ἀμείβων αὐλάς, ταχέως ἀφ' ἐκάστης τούτων ἀφίσταμι, ἐπιθυμῶν εἶ πως αἱ ἐν μέσῳ ἡμέραι αὐταὶ τῆς σῆς τελεώσεως, βραχεῖαι τινες ὥραι γένοιτο, ὡς ἂν ἴδοιμι τάχις τὸ ποθοῦμενον.

Διὰ ταῦτα οὐδὲ συνεχεῖς τὰς ἀποστολάς ποιῶμαι πρὸς σέ, ὁμοῦ τε μὴ ἀνακόπτειν ἐθέλων τὴν πρὸς θεόν σου συνεχῆ καὶ ἀνατακτικὴν ἔνοιαν· ἀφιστῶν δὲ καὶ τῆς πρὸς σέ φροντίδος τὴν ἐμὴν ψυχὴν καὶ διάοικιν· αἱ γὰρ περὶ σοῦ ἀποκρίσεις μοι κομιζόμεναι ἐμπιπρῶσί μου τὴν ψυχὴν τῷ περὶ σέ θεῷ ἔρωτι, κὴν-

τεῦθεν φροντίζων οὐ λήγω καὶ ταῖς περὶ σοῦ φροντίσι καταδραπῶν τὴν ψυχὴν. Οἶδα καὶ τὸν μέγαν ἀρχιερέα τὰ ἡμῶν ἀναπληροῦντα ἐλλείμματα καὶ πᾶν ὅσον δέοι συνεισφέροντά σοι λαμπρότατα. Τελεσθήσεται δέ σοι καὶ ἡ ἀξίωσις, καὶ πᾶν ὅσον ἐν βασιλείοις φιλόσοφον ἀναστρέφεται συνέσται τῇ πανηγύρει σου καὶ θεάσεται σου τὴν ἀναγέννησιν, καὶ τῇ παλιγγενεσίᾳ ἐφησθήσεται καὶ προπορεύσεται σοι λαμπαδηφοροῦν καὶ τῷ φαινομένῳ τούτῳ φωτί, τὸ ἐναυγάσον σοι τοῦ θεοῦ πνεύματος φῶς συμβολικῶς αἰνιττόμενον.

Ἡμέρα δέ σοι τῆς τελειώσεως ἀφώρισται ἢ μετὰ τὴν πανηγυριν τῶν κορυφαίων ἀποστόλων Κυριακῆ· δεῖ γάρ σοι καὶ τῆς τοιαύτης ἡμέρας, ἐν ταύτῃ γὰρ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς πάντας ἡμᾶς ἀνεζώωσε καὶ συνήγειρεν ἑαυτῷ, ὃς δὴ καὶ σὲ ἐγερεῖ ἐνθάψας σε πρότερον τῷ θεῷ ταύτῃ βαπτίσματι, ὃ δὴ δευτέραν γέννησιν οἶδασι τὰ θεῖα λόγια πολὺ τῆς προτέρας τιμιωτέραν· ἐκεῖνη μὲν γὰρ σωμάτων ἐστὶ πρόοδος, αὕτη δὲ ψυχῶν ἀναγέννησις.

Ἄλλ' οὐδὲ ὁ πρόεδρος ἀποστήσεται σοι τῆς νοερᾶς ταύτης λαμπρότητος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς τοῖς ἐπὶ σοὶ λαμπαδηφόροις συναριθμηθήσεται, σύμβολον ἔχων τῆς πρὸς σὲ διαθέσεως ἣν ἔφησεν ἐξ ἀγριελαίου ἐγκεντρισθῆναι εἰς τὴν καλλιέλαιον· διὰ τὴν γὰρ ἀπαξιώσεται σου τὴν τελετὴν, θεὸν ὄρων ἐπιδημοῦντά σου τῷ βαπτίσματι καὶ ἀγγέλους ἀγαλλιωμένους καὶ χαίροντας εἰπεῖν δὲ καὶ τὴν βασιλείαν μου χερσὶν αὐταῖς ἐνεργοῦσαν τὴν πληρωσιν; Ἔτι οὖν μοι τὰς ὀλίγας ταύτας ἡμέρας καρτέρησον, ἵνα καὶ μᾶλλον ἀξίως τῆς τοῦ πνεύματος ὑποδοχῆς προετοιμασθῆς.

156. [Πρὸς Καίσαρα τὸν Δούκαν?]

Ἐγὼ σοι τὴν ἐμὴν γλῶτταν ἀπέκλεισα, δεσποτικῆ κεφαλῇ καὶ ἰσά μοι τετιμημένη θεῷ, ὃς δὴ ταύτην ἐν καιροῖς εὐθέτοις

καὶ ἐκίνησα καὶ κινῶ; ἐγώ σοι τοὺς κρατῆρας ὑπέσχον τῶν ἐμῶν λογικῶν ναμάτων, ὅς δὴ πάσας σοι τὰς ἀθύσσοις τῶν ἐμῶν λόγων ἀνέρρηξα, τὰς μὲν, ἐν ἐπιστολαῖς, τὰς δέ, ἐν διαλόγοις; καὶ ὀμιλίαις ἐμψύχοις; Μὴ ὀναίμην, ὑπερφυέστατε ἄνθρωπε, μήτε φιλοσοφίας, μήτε φιλείας αὐτῆς, εἰ βραχύ τί σοι τοῦ ἐμοῦ ἦθους παρήλλαξα· εἰ πρῶτον μὲν ἐντός σε τῶν τῆς ψυχῆς εἶχον ἀδύτων, νῦν δὲ ἐτέρην περὶ σέ ἔχω διάθεσιν.

Τί ποτ' οὖν τὸ αἴτιον τῆς σιωπῆς καὶ τῆς ἐποχῆς τῶν ἐπιστολῶν; ἀλλ' ἐνεγκαί μοι τὴν παρησίαν, καὶ γενναίως τὸν λόγον ὑπόμεινον. Οὐκ ἐρᾷς τῆς ἐμῆς ὀμιλίας κατὰ τὸν πρότερον τρόπον, οὐδέ μοι τὴν πηγὴν τῶν λόγων ζητεῖς· οὐ περιχαίνεις τῷ ρεύματι, οὐδ' ἀπαρρῶν τοῦ νάματος· διὰ ταῦτα ἐγώ μὲν πηγάζω αἰεὶ, σὺ δὲ ἴστασαι ξηρὸς καὶ διακεκομμένος καὶ ἀμέτοχος τῆς ἐπιρροῆς· οὐδὲ γὰρ ἡ πηγὴ λέγει τῷ ἐφεσθηκότι, ἄνθρωπε πίε μου τῶν ναμάτων, οὐδὲ ἡ ὀπώρα τῷ προσεγγίσαντι, δρέπου θαρρούντως καὶ ἀπόλαυέ μου τῆς ἡδονῆς· ἀλλ' ὁ μὲν διψῶν ταῖς πηγαῖς ἐγκύψας κορέννεται, καὶ ὁ πεινῶν δρέπεται τῆς ὀπώρας καὶ τῶν χαρίτων καταπολαύει. Ἄλλ' ἴνα τί σοι καὶ προσονεΐδισω, τοὺς μὲν μουσικοὺς ἀφῆκας λειμῶνας, ἔτρεψας δὲ στυτὸν ἐπὶ θήρας ἀλόγων καὶ κυνηγέσια, καὶ ἀφῆκας μὲν ἐκ τῶν χειρῶν τὰ βιβλία, ἐπιθωύζεις δὲ ταῖς κυσίν, αὐτὸ δὲ τὸ τραγωδοῦ θαμὰ ἐπιφθεγγόμενος « πρὸς θεῶν ἔραμαι κυσὶ θωύξαι, καὶ βαλίαις ἐγχρίπτειν ἐλάφοις », καὶ σοι τὸ φροντιζόμενον, ἀντὶ πάσης ἐφέσεως λογικῆς τῆ καὶ νοεῶς, ἢ χαυλιόδοντα κάπρον ἐξ ὕλης ἐξαγαγεῖν καὶ κατὰ τῆς κλειδὸς ἀκοντίσαι, ἢ γέρανόν τινα ὑπερνεφοῦσαν κατενεγκεῖν, καὶ γλυκὺ γελαῖσαι ἐξορχούμενον ὀρώντα τὸν ἐχυτοῦ θάνατον.

Ἄλλ' οἶδα ὅτι σοι τῆς ψυχῆς καθιόμην· αὐτῆς γὰρ σε ἀφαιρεῖται ὁ ἀπείργων τοῦ κυνηγετεῖν· καὶ ἔχου τῶν φιλότατων καὶ περιέχου τούτων, ἦγουν τῆς θήρας, καὶ μὴ ἀποκάμοις, μήτε τοῦ λαγῶ διερευνώμενος τὰς ὀπάς, μήτε τὰς τῶν θηρῶν κοί-

τας, ἀλλὰ καὶ βάλοις τοῦτον καὶ εὐστοχώτατα, καὶ πῶς γὰρ ἂν ἀφήσεις τὰ σὰ παιδικά; κἀμέ γὰρ εἴ τις ἐξαγάγοι τῆς φίλης ἀκαδημίας, καὶ χειριδωτὸν θείη μοι τῆ χειρὶ, εἴτα δὴ ἐπιθείη Ὀηρατὴν ὄρνιθα, ἡδέως ἂν ἴδοιμι καὶ πολλὰ τὸ τοῦ ἀνθρώπου στήθος καταφιλήσαιμι, καὶ ταῦτα φιλόσοφος ὢν καὶ τῶν βιβλίων κρεμννόμενος. Πλὴν μὴ ὄλος γίνου τοῦ πράγματος, ἀλλὰ θήρα κἀμέ, μῆτε ὡς βρυχώμενον λέοντα, μῆτε ὡς ἄρκτον ἀπορουμένην, μῆτε ὡς πάρδαλιν ἀπαντῶσαν κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀσσυρίων, ἀλλ' ὡς κίτταν, ὡς ψιττακόν, ὡς εὐκέλαδον τέττιγα, ὡς ἄλλο τι τῶν μουσικῶν· καταφωνῶ γὰρ κἀγὼ τὰ λογικὰ ἄλση, καὶ ὑπερίπταμαι τῶν λειμῶνων καὶ τερετίζειν ἡδέως ἐπίσταμαι. Ἔστι δέ μοι καὶ μουσικὸν ἐν τῷ στήθει μαγάδιον, καὶ μέλος παντοδαπόν, οὐ σύντονον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐναρμόνιον· εἰ δέ σοι ἔρωσ καὶ Σειρήνων ᾠδῆς, οὐδὲ τὴν τούτων μούσων ἠγνόηκα, καὶ ἐπὶ πᾶσιν οὐ βασκαίνω τινὶ οὔτε λύρας, οὔτε κιθάρας, οὔτε Ὀρφικῶν κρουμάτων καὶ σειρηνηίων ᾠδῶν.

Ἐν μὲν οὖν ταῖς ἐπιστολαῖς τὸ ἥδιστον μέλος καὶ τὴν σὴν ψυχὴν καταμελιτοῦν εἰπεῖν οὕτως, ἀρήμη ἐνταῦθα, ποδαπόν, σύντονον καὶ βασιλικαῖς ἀκοαῖς εὐήχον καὶ μᾶλλον τῆ καλλίστη ψυχῇ τῆς δεσπότιδος· ἴστω γὰρ ὁ ἐμὸς δεσπότης καὶ διάπυρος ἐραστής, ὡς οὐδὲ αὐτῇ τοσοῦτον ἄλλο τι διὰ φροντίδος ἐστίν, ἢ ἄλυπόν σοι πανταχόθεν ποιεῖν τὴν ζωὴν, καὶ ὅταν ἐγὼ τὴν ἐμὴν γλώσταν εἰς τοὺς σοὺς ἀνακινήσω ἐπαίνους, παιῶ δὲ τοῦτο πολλάκις, ὅτι κἀκείνη βούλεται τῶν περὶ σοῦ λόγων ἀκούειν, ἡδέως δὲ μοι τὴν ἀκοὴν ὑποτίθεται, καὶ ἐπιμαρτύρεται μοι λόγοις καὶ τοῖς οἰκείοις ἐπισφραγίζεται ῥήμασιν· οὐ ψεῦδος ταῦτα, νῆ τὴν ἱεράν σου ψυχὴν, οὐδὲ λόγος παραμυθητικός, ἀλλ' ἀληθὴς καὶ οὐκ ἔχων πειραγωγὴν.

Ἀδίστακτον οὖν ἔχε χαρὰν ἐν τῇ ψυχῇ· καὶ αὐτὸς γὰρ ὁ κάλλιστος ἡμῶν βασιλεὺς πολλάκις περὶ σοῦ ἐπιτραπέζια φθέγγεται ῥήματα, καὶ ἐπὶ καλλίστοις ἀεὶ τὴν σὴν μνήμην ποιεῖται.

Καὶ ἰδοὺ ἔχεις τὴν ἐράσμιον ἐκείνην ζῶν ἢ· πάλαι ἐτύγχανες ἐρσοτῆς· μέμνημαι γάρ σου πολλάκις ἐπομνημένου ὅτι ἀντὶ πάσης ἀρχῆς καὶ εὐδαιμονίας, ἠδέως ἂν τὸν ἄλυπον βίον ἀλλάζαιο καὶ ἀπράγμονα· ἔχεις οὖν ὅπερ ἐπόθεις, καὶ ζῆθι οὕτω μέχρι παντός· πόσον γὰρ καὶ βιώσομεν χρόνον; εἰ γὰρ καὶ ὠμογέροντες, καὶ ἀναμίξ τὰς πολιὰς ἔχοντες, καὶ οὐδὲ ταύτας πάνυ λευκάς, ἀλλ' οὐδὲ ἡμῶν ὁ θεριστῆς φεῖδεται· ὡς οὖν αὐρίου τεθνηζόμενος, εἰρηνικῶς τῆς ἐρσοτώσης ἡμέρας ἀπόλαυε.

157. [Τῷ ἐπὶ τῶν κρίσεων].

Ἄρρεν τὸ ἀρτίτοκον βρεφύλλιον, ἄρρεν, ὦ γῆ καὶ ἥλιε· ἄρ' οὖν αὐτίκα διολισθῆσαν τεθέασαι, ὡς περ ἐκ πολέμου καὶ μάχης αἱμάτων πλήρες καὶ λύθρῳ μεμολυσμένον, ἢ τοσοῦτον διεκαρτέρησας ὡς προλαβεῖν σε τὴν ὀμφαλοτόμον, καὶ προκαθήρασθαι τοῦτο καὶ τοῖς σπαργάνοις καταδεσμησῆσι; Ἐγὼ μὲν οὖν ἄμρω φίλων, νῆ τὸν φίλιον, καὶ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, εἰ καὶ θῆλυ τὸ γεγεννημένον ἦν, ἠδέως ἂν τὴν εὐάγγελον ἐδεξάμην φωνήν· τί γὰρ ἢ οὕτως, ἢ ἐκείως διατετύπεται, θηλυκώτερον, ἢ ἀρρενικώτερον; πάντως γὰρ ἐξ ἀφοπῆν τοῖν γονέοιν οὐσίωται· ἀλλὰ με τὸ ἄρρεν εἰς ἡδονὴν μᾶλλον ἐκίνησεν· εἴη φ. 225. δὲ καὶ μητρῷζον, μάλιστα μὲν τὴν ψυχὴν, εἰ καὶ τὸ σῶμα οὐδὲν ἔλαττον, καὶ ἔχει ἂν κίνταῦθα τὸ τέλειον, εἰ μὴ τὸ τῆς μητρὸς εἶδος ἀντιπίπτον ἐστί. Καὶ βούλομαι μὲν ἐπὶ πᾶσι φιλοσοφεῖν καὶ λόγοις καὶ πράγμασιν, ἐλέγχει δέ με τὸ ἦθος ἀφιλοσόφως ἐπὶ τοῖς φυσικοῖς διακειμένον πάθεσιν, ἢ καὶ τοῦτο ἴσως φιλόσοφον· θάτερον δὲ μέρος Σκυθικόν· σιριτῶ γοῦν πῶς ἂν εἴπῃς ἐπὶ τοῖς νεογενέσι βρέφεσι, καὶ μάλιστα εἰ φίλτατα εἴη καὶ φίλτάτων τοκέων καὶ ἀντικρυς ἀγαλμάτων ἢ χαρίτων αὐτῶν.

Καὶ πάλαι μὲν οἱ Περσῶν βασιλεῖς οὐκ εὐθὺς ὑπ' ὄψιν ἐτίθεσαν τὰ νεογιλά τῶν βρεφῶν, οὐδ' αὐτίκα τὰ γεννήματα τῶν σπλάγγων διηγκαλίζοντο, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ὠρισμένος καιρὸς καθ' ὃν ἔδει τὸν τόκον ἰδεῖν· τί δὲ τοῦτο ἦν; ἐδεδίδεσαν περὶ τοῖς βρέφεσιν ὡς ἀπλωτέροις, μὴ πρὸς (*) τῆς στερρότητος τῶν μελῶν ὑφέλη ταῦτα ὁ θάνατος, καὶ διὰ ταῦτα εἰς ἀναβολὴν τὴν θέαν ἐτίθεντο, ἵνα μὴ ἀλώσιμοι τῷ τῆς ἡδονῆς πάθει γεγονότες, τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν βρεφῶν τελευτώντων ἐποδύροιντο ἐμπαθέστατα· ἐλάνθανον δὲ ἄρα τὸ πᾶν τῶν χαρίτων ἑαυτοῦς ἀφαιρούμενοι.

Ἔγωγ' οὖν οὐκ ἀπιστάμην τῶν τοῦ βεστάρχου παιδίων, οὔτε λουομένων, οὔτε σπαργνομένων, ἀλλ' ἦν μοι ἡδιστον θέαμα τὸ βρέφος ἡρέμα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ τῆς μαίης κείμενον πήχεος, καὶ θατέρα χειρὶ διαντλούμενον, νῦν μὲν πρηνές, νῦν δὲ ὑπτιον· καὶ μοι μετέωρος ἦν ἡ ψυχὴ καὶ μάλιστα παθαινομένη, εἰ θερμότερον ἦν τὸ ὑδάτιον, ὥς τε καὶ διελοιδορούμην τῇ βλανευτρίᾳ· εἰρήσθω γὰρ οὕτως ὀπηνίκα τὸ νεογνὸν ἐ κλυθυμυρίζομενον· τὰ δέ γε τῆς μαίης ἐπάσματα μᾶλλον ἤρει καὶ ἔθελγεν, ἢ τὰ Ὀρφικὰ μέλη καὶ τὰ σειρήνεια. Ὅτε δ' ἔμελλε τοῦτο διχοσπαργνοῦν καὶ διαδεσμεῖν, καὶ τὰς μὲν χεῖρας κατησφαλίζετο, τὴν δὲ κεφαλὴν ἡρέμα διέπλαττε, καὶ τὸ σύμπαν σῶμα συνεῖχε καὶ συνεκάλυπτεν, ὥς περ αὐτὸς ὁ δεσμούμενος ὢν, ἐτραπτόμην, καὶ μικροῦ δεῖν τῷ βρέφει συνέπασχον. Καὶ εἰ μὲν θηλείας τοῦτο ψυχῆς, οὐ πάντι οἶδ'α, ἐμοὶ γοῦν τὸ ἦθος τέως οὕτω διατετύπεται, καὶ ἡ φύσις, ὡς πέρ τις κηρὸς ἀπαλὸς καὶ εὐτύπωτος, καὶ τῶν μαθημάτων συνέσχε τὰ κάλλιπτα, καὶ τὰς τῶν φιλότατων χάριτας ἀναμάττεται· καὶ τοῦς λεγομένους ἀδαμαντίνους οὐ πάντι ζηλῶ, εἴτε ὄρειοί τινες εἴεν, εἴτε μετεωρότεροι· ἀλλ' εἰ μὲν ἐπὶ τὸ θειώτερον τὴν φύσιν

(*) γραπτέον, πρό;

ἠλλοίωσαν διὰ τινος ἀγωγῆς κρείττονος, καὶ γεγονόασιν ἀντὶ ἀνθρώπων θεοί, τοῦτο εὐχῆς ἔργον, ἢ κρείττον εὐχῆς, εἰ δὲ ἀπεσκληρότως τοῦ ἤθους ἐκ πρώτης γενέσεως ἔχουσι, καὶ γενομένων εὐθύς ἢ γνώμη ἀντίτυπος ἦν, τοῦτοι οὔτε ἐπιτετήδευται τὸ φιλόσοφον, οὔτε ἐσχεδίασται, ἀλλ' οὔτε φιλόσοφοι ἂν λέγοιντο, ἀλλὰ λιθῶδεις τε καὶ ἀπόκροτοι.

Ἐγὼ δὲ καὶ εὐξαίμην ἂν δεῆσαν καὶ πρὸς θεὸν ἀναβχίην ὁπόσον τὸ κρείττον καὶ ὁ καιρὸς δίδωσι, καὶ συνδιασκέψομαι φροντίδα φιλόσοφον, καὶ φίλοις συντεύξομαι ἰλαρᾷ τῇ γνώμῃ, καὶ τῇ γλώττῃ εἰς παιδιὰς ἐφήσω καὶ χάριτας ἐμμελεῖς· καὶ οὐδὲ τὴν γυναικωνίτιν ἀπαξιῶσω, εἴ γε καὶ τχύτη χάρισι βούλομαι, καὶ τὰ ἑτέροις φίλτατα, ἐμὰ δὲ ἐκείνους λογίσομαι· καὶ τοῖς μὲν, ὑπὸ τοῦ κρείττονος ὀμιλήσω, τοῖς δὲ, ἀπὸ τοῦ ἴσου, τοῖς δὲ, ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος, τὰ τε ἔκγονα ἠδέως ἀγκαλίσομαι καὶ ὅλοις τοῖς χεῖλεσι κατασπάσομαι· καὶ τὰ μὲν, πρὸς τὴν μάϊαν ἐρῶ, ὅτι τάδε ποιητέον αὐτῇ καὶ οὕτω τῶν βρερῶν ἐπιμελητέον, τὰ δὲ, πρὸς τὴν θηλάζουσαν, ὅτι οὕτως αὐτῇ τὸ γάλα δοκιμαστέον, καὶ τάδε μὲν βρωτέον, ἐκείνων δὲ ἀφετέον· καὶ τὰ μὲν, γελάσω, τὰ δὲ, ἀνιάσομαι, τὰ δὲ, φιλοσοφήσω, τὰ δὲ, ἀποδύρομαι, καὶ τῶν φιλτάτων τοῖς μὲν συγκαλύσομαι κλαίουσι, τοῖς δὲ, συγχαρήσομαι χαίρουσι. Καί, νῆ τὸν φίλτατόν μοι ἐπὶ τῶν κρίσεων, ἀρῶ σοι πολλάκις ἐπὶ τῶν ἀγκαλιῶν τὸ παιδίον, καὶ μετεωρίσω συμπαλαμησάμενος ἀκριβῶς ταῖς χερσί, καὶ συνδιατεθήσομαι παιδικοῖς σχήμασι καὶ μορφώμασι· δικπέπλασταί μοι γὰρ ἡ ψυχὴ πρὸς πᾶσαν ἰδέαν καὶ μουσῶν καὶ χαρίτων, καὶ οὐχ ὡς περ αἱ χορδαὶ ἢ σύντονός εἰμι μόνον ἢ ἐναρμόνιος, ἀλλὰ παντοδαπὸν ἔχω τὸ μέλος, νῦν μὲν λιγυρὸν καὶ ἠδύφωρον, νῦν δὲ συντεταμένον τε καὶ γενναῖον.

Καὶ τὸ μὲν ἐμὸν τοιοῦτον, σὺ δὲ εἰς πρῶτα μὲν, ἐρρωμένως ἔχων τοῦ σώματος, ἔπειτα ἐφ' ἧς ἔχεις διαθέσεως, ἦτοι ἐρρωμένως καὶ τῶν παιδῶν, καὶ τῷ νεογιλῷ συναττάλεις ἀττάλοντι

νῦν καὶ συνσκιρτώης, ἔχοις δὲ ἀσφαλῶς ἀπριξ ταῖν χεροῖν ὀπότῃ μετεωρίζεις αὐτό, ὡς περ γάρ δεδία περὶ τοῦτο.

158. Τῷ κριτῇ Καππαδοκίας.

Καππαδόκαι οὗτοι καὶ μοναχοί, ὡς ὄρας, καὶ φίλοι ἐμοί, ὁ περ ἄγνοεῖν ἔοικας· τί ποτ' οὖν ἀπρηθιμησάμην ταῦτα; Ἰνα καὶ ὡς ἐπαρξέωτας, καὶ ὡς θεῷ καθωσιωμένους, καὶ ὡς ἐμοὶ διὰ φιλίαν προσήκοντας, τὸ μὲν, περιποιῆ, τὸ δέ, σέβῃ, τὸ δέ, ἀγαπᾶς. Τὸ μὲν γάρ πάλοι τοῖς ἀνδράσι κεχρεώστηκας, τὸ δέ, ὡς ἀναγκαῖον ἀπαιτῆ, τὸ δέ σοι κατὰ συλλογισμὸν πρόεισιν· εἰ γάρ σὺ μὲν φίλος ἐμός, ἐγὼ δὲ τῶν ἀνδρῶν, τὸ λοιπὸν αὐτὸς σύναξον· σὺ γάρ καὶ συμπερανεῖς τὴν ὑπόθεσιν συναφθεῖς αὐτοῖς διὰ μέσων ἡμῶν.

φ. 225*. Ἄρα καὶ ταῦτα πρὸς ἄνδρα σοφόν· τὸ γάρ τοι κεφάλαιον τὴν πρὸς τοὺς μοναχοὺς σε φιλίαν ἀπητήσαμεν, τούντε ὕθεν δὲ δι' ἀφιλεῖν ἐθέλουσιν, αὐτὸς ἀποδώσεις.

159. Τῷ πατριάρχῃ κῦρ Μιχαήλ.

Ἀπεστέρησάς με, θεοτίμητε δέσποτα, μετὰ τοῦ πρωτοτύπου καὶ τῶν συμβόλων· ἢ μᾶλλον σοὶ μὲν τὸ ἀρχέτυπον καὶ τὸ σύμβολον ὁ ἰχθύς εἰς τοῦμφοινές τὸ κατάλληλον κάλλος παρεδεικνύεται, ἐγὼ δὲ ἐν ἀμφοῖν εὐτυχίστας πάλοι, νῦν κατ' ἄμφο ἠτύχηκα, καὶ σὲ μὲν ζητῶν οὐχ ὄρω ὅσον ἐρῶ, ὁ δὲ με μεταδιώξας, δεῖ γάρ οὕτως εἰπεῖν, παρὰ πόδας κατόπιν ἐλήλυθε, καὶ ὁ μὴ θηραθεῖς ἠτύχηκα, καὶ ὅτι μὴ ἐντὸς ἐγενόμην τῆς ἀγρᾶς παρευδοκίμημαι· καὶ πᾶσα νῦν ἡ σικηνὴ τῆς τύχης μετὰ πεποίηται, καὶ κατ' ὀλίγον μοι συμπηγεῖσα, ἀθρόον καὶ παρ' ἐλπίδα· μοι κατὰ βέλῃητι· τί τοσοῦτον ἡδίκηκότι, τί δὲ τῶν μὴ

καθηκόντων πεποιηκότες; Ἄλλ' ὅμως ἀτυχεῖν ἔδει με, καὶ ἠτύχηκα, καὶ πάντα μοι εἰς ἐναντίας ὑπολήψεις παραπεποιήται· ὅτι μὲν γὰρ τῶν πολλῶν ὄρων τι πλεόν μετὰ τῶν περιέργων ἠρίθμημαι, ἀπλοῦς δὲ ὢν τὴν ψυχὴν, ποικίλος ὑπείλημμαι, καὶ ὁ λόγος κακοτεχνία δοκεῖ, καὶ τὸ σοφῶς γράφειν εἰς ὑποψίαν κινεῖ, καὶ τὸ ἐρᾶν τῆς σῆς ὀμιλίας, πολυπραγμοσύνης δίδωσιν ἔμφρασιν· ἂν μεγαλοψύχως ἐνέγκω τὸ πρᾶγμα, καταπερρόνηκα· ἂν ἀλγήσας μικροψυχῶσω, ἐξύβρικα· ἂν πείσῃ προθυμηθῶ, ἠτέθῃκα, ὅτι κατὰ τῶν κραιπτόνων ὁμώμοκα. Ἄρ' οὖν οὐ πολλὰ ταῦτα δοκεῖ καὶ ὑπερφυῶς σχέτλια;

Ἄλλὰ λύσις τούτων ἀπάντων μίᾳ καὶ ῥᾶστη· ἂν γὰρ ἤρμεῖν ἐθέλω, ὁ σύνδεσμος τῶν κακῶν διαλέλυται. Καὶ πολλάκις μὲν ἐπεχείρησα τοῦτο ποιεῖν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐνθυμημάτων ἀπόλλυμαι, ἃ με πρὸς σέ ὄλοις κέντροις ὠθοῦσι, καὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ῥᾶστα μετατιθέασιν· σὺ δὲ μοι τέχνην ποιεῖς καὶ τὴν δοκοῦσαν ἀποστροφὴν· ἐξ ἡμισείας γὰρ μοι ἀποκρυπτόμενος, ὃ μὲν ἐμφανίζῃ, ἔλκει, ὃ δὲ κρύπτῃ, κατέχεις· εἰ δ' ἄπαξ μοι τὰς θύρας ἐπιζυγώσας ἀπήλασας, τάχ' ἂν τὴν πρὸς σέ φέρουσαν ἀπογνοῦς, ἐτραπόμην ἑτέρην. Καὶ σὺ μὲν ἴσως, ἐν οὕτως εἶπω, θρύπτῃ καὶ ἀκκίξῃ, τὸ μὲν τι τοῦ ποθομένου παραδεικνύς, τὸ δὲ, ἔχων ἀθέατον.

Ἐγὼ δὲ μικροῦ δεῖν ἐξεπεπνεύκειν βραχεῖ τι μολίῃ ἀναπνέων τοῦ πνεύματος· τᾶλλα μὲν γὰρ κριτερώς ἔχω, καὶ τῶν τεχνῶν, καὶ τῶν ἐπιστημῶν, καὶ τῶν τῆς ἀρετῆς ἕξεων, τὸ μὲν, προσλαμβάνων, τὸ δὲ, προσμένων, ὥς τε προσλείψεσθαι πρὸς βραχὺ τῆς σῆς θέας ἐλθῶν· ὡς τοῦ παντὸς ἐστερημένος βοῶ. Καὶ τὸν ἥλιον πολλάκις νέρσει καλυπτόμενον ἐκαρτέρησα, καὶ τὴν σελήνην οὐκ ἀποδυσπετῶ ἀφώτιστον πολλάκις ὄρων, σὲ δέ, εἰ μὴ πλησιφθῆ θεάσομαι, εἰ μὴ ὄλω τῷ κύκλῳ πεφωτισμένον. ὡς τὰ ἔσχατα περιυβρισμένος ἀσχάλλω καὶ δυσφορῶ. Ὅτι με γὰρ καὶ οὕτως ἔχων, τῶν πολλῶν προτιμᾶς, οὐ δέομαι τοῦ

δικάζοντος· ἀλλ' ὅτι μὴ ὄλον, πῶς ἂν εἴποιμι ἐπισπῶμαι σε καὶ ὄλαις περικυκλῶ ταῖς χερσίν, ἀτιμίαν τὴν κόλασιν τῆς ἀπληστίας λογίζομαι· καίτοι πόσοις ἐμυτὸν κατεπάδω τοῖς λογισμοῖς, πόσοις ἐμυτὸν παραμυθοῦμαι τοῖς παραδείγμασι, παλαιοῖς, νέοις, τοῖς παρ' Ἑλλήνων, τοῖς παρὰ βαρβάρων, φυσικοῖς, θεολογικοῖς; οὔτε γὰρ τὸ θεῖον πᾶν ὅσον ἐστὶν ἐφικτόν, οὔθ' ἡ φύσις πᾶσα νενόηται.

Ἄλλὰ Μωσῆς μὲν τὰ τοῦ θεοῦ τεθεαμένοις ὀπίσθια, ὡς τὸ πᾶν λαβὼν τῆς ἐφέσεως εὐγνωμόνησεν, Ἀβραάμ δὲ ἐν συμβούλοις ξενίσκῃ τὸ θεῖον, οὐ πόρρω τῆς εἰκόνης ἐχώρησεν, οἱ δὲ γε πλείους τῶν εὐδοκιμηκότων καὶ πρὸς τὰς φωτεινοτέρας λαμπηδόνας ἀπέμυσαν, ἐμοὶ δὲ κάθηται ἡ καρδία ὡς πέρ τις ἐν ἀκροπόλει τυραννος, ὄλον ■ βιαζομένη καταπιεῖν, ἀπλήστως περιλαθεῖν· ἂν μὲν οὖν ἀντιβιάσωμαι, κατατρύχομαι, ἂν ἡττηθῆις ἴδω σε τὸν ποθοῦμενον, ἔτι μᾶλλον ἡττώμαι τυρανηθῆις καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

Τί μοι τὸν ἰχθῦν; σκυτὸν δίδου ὡς τὸ πρὶν μετὰ τῆς συνήθους ἀπλότητος.

160. Τῷ αὐτῷ.

Ὅντως πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθὲν ἐστὶ καταβαῖνον· εἰ δὲ βούλει, τὸν λόγον γυμνάσωμεν οὕτως· καὶ σὺ μὲν ἔσο θεὸς ἐμοί, καὶ οὐδεὶς ἡμᾶς αἰτιάσατο λέγοντας, τοῦτο γὰρ δίδωσί σοι ἡ τελειότης τοῦ χρίσματος, ὃ δ' ἀνεψιός, οὐ γὰρ ἔχω τούτου κρείττων ἐγκώμιον, ἐγγύτερος ἐμοῦ τὰ πρὸς σέ· δίδωσι μὲν οὖν κάκεινος διαβιβάζων τὰ σά, ἀλλ' ἀτελέστερα διὰ τὴν μεσότητά· τὰ δὲ παρὰ τῆς σῆς δεξιᾶς, ὑπερτελεῖ καὶ ἐξαίρετα· ὅτε γὰρ κύκλος μείζων καὶ περιεκτικώτερος, τὸ δὲ βάθος, οἷον τὸ γεωμετρικὸν σῶμα ἀκριβῶς στερεόν. Ἐχω τοίνυν τὴν ὄλην εὐδαιμονίαν, τὸ μὲν, παρὰ σοῦ, τὸ δέ, διὰ σοῦ· καὶ μή μοι

τὸν λόγον κακίης, σκόπει γὰρ ὡς ἀληθῶς εἶρηκα. Οὐκέτι τῶν τῆς σκιάς ἐδεσμάτων ὁ ἰχθὺς ἀτελέστερος, ἀλλ' ἄρτος ἀγγέλων ἐκεῖνα τῷ Ἰσραὴλ ὀνομάζεται, οὗ τί ἂν τις μεῖζον ἐρεῖ; εἰ δὲ τῷ ἐλάττονι τὸ ἐπόμενον τηλικούτον, ποταπὸν ἂν εἴη τὸ ἐμὸν ἀγαθόν;

Ἄλλὰ μέ τις λέγοντα λογισμὸς μεταξὺ ἔθραυσε, καὶ ἀποδειλιάσω πρὸς σέ εἰπεῖν τὸ μυστήριον· οὐ πάνυ μοι νενόμισται ἢ δωρεὰ ἄμεσος, οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς σῆς λαμβάνω ταύτην χειρός, ἀλλ' ἕτερά μοι χεῖρες τὸ δεδομένον διακομίζουσιν· ὡ τῆς βρασκάνου μοι τύχης. Ἐπειδὴ γὰρ οὐχ ὅλης με τῆς εὐδαιμονίας τειχίζειν δεδύνηται, ἀχλὺν τινα ἐπιχεῖ τῷ φωτί, καὶ νέφει, εἰ καὶ βραχεῖ καλύπτει τὸν ἥλιον· ἀλλ' ὡ πόσοι μίσθιοι τῷ κοινῷ συνευωχοῦνται πατρί, ἐγὼ δὲ λιμῶ μὲν οὐκ ἀπόλλυμαι, ζήλω δὲ ὑπερκαίομαι, καὶ ταῦτα οὔτε τὴν πατρῶν οὐσίαν ἐδηδοκῶς, οὔτε εἰς χάραν ἀποφοιτήσας μακράν, | ἀλλὰ καὶ τηρήσας φ. 226. τὸν κληρὸν ἀμείωτον, ἵνα μὴ λέγω ὅτι καὶ τάλαντα τραπέζι-τεύσας προστέθεικα, ἐγγύς που σκηνώσας τῆς πατρῶς αὐλῆς; κἀκεῖνο μὲν οὐκ ἂν ἐγκαλέσαιμι, ὡς οὐδέποτε μοι ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ, ἀλλ' ὅτι με τῆς κοινῆς τραπέζης καὶ τῶν συντρόφων ἀλῶν· ἐκεῖνα μὲν οὐκ ἂν ἀπειθήσαιμί σε, τὴν πρώτην στολὴν καὶ τὸν ἐπὶ τῆ χειρὶ δακτύλιον, τοῦ γὰρ σιτευτοῦ μόσχου πολλοῦ δέω συγκοινωνεῖν σοι, τῶν δὲ ἀπὸ τῆς τραπέζης σου πιπτόντων ψιχίων, διατί μὴ ἀπολαύω κἄν ὡς κυνάριον;

Ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἐμαυτῷ τοιοῦτον κατασκευοφάντημαι, ἡ συνεπίσταμαι, καὶ ὄρκον οὐκ ἂν προσθήην, ἵνα μὴ καὶ πάλιν ἡμῖν τὸν λόγον οἱ ἰχνηλάται θηράσωσιν· εἰ δὲ βούλει, ἀναπεπλάσθω μοι ὅσα ἂν ἐνδοίης τοῖς πονηροῖς τε καὶ κακοῦθεσι· τί οὖν παρὰ ταῦτα κεκλείσεται μοι ἡ αὐλειος; ἢ τὴν παράθυρον ὑπερβάς καὶ κλέψας τὴν εἴσοδον, ὑποπτος δόξω; καὶ στρέψει; δι' ἐμέ τὸ πρόσωπον ἐπὶ θάτερον; ὁ δὲ πεπονθὼς ἄπαξ ὡς

ἔδοξα, ὡς περ οἱ κατακόχιμοι τοῖς αὐλήμασι σκιάν τινα τῆς ὕβρεως ἔλκω, καὶ ὄραν δοκῶ τὸ ἄπαξ γενόμενον.

Μέχρι τίνος βρῆσουσιν ἡμῖν οἱ ποταμοὶ τὸν ἰχθῦν; ἡ μεγάλη ἀνεωχθήτω μοι θάλασσα, τὸ μέγα τῆς φιλανθρωπίας πέλαγος, καὶ δὸς ποτε συγγνώμην μὴ ἀμαρτήσαντι, ἀλλ' οὐδ' αὖθις ὁμοῦμαι, τί λέγω μὴ ἀμαρτήσαντι; μᾶλλον μὲν οὖν σφοδρῶς τῶν ἡμαρτηκότων κατηγορήσαντι· κἂν εἰ τᾶλλά μοι ἀρεῖς ὁ ἀδέκαστος δικαστῆς ἐλαττώματα, ἐπὶ τοῖς σοῖς ταλάντοις δικάσης, οὐκ ἐκ δεξιῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐγγὺς στήσεις τοῦ βήματος· καὶ μοι βραχὺ τοῦ ἤθους δέξαι μαρτύριον· τίμι τῶν πάντων ἀνθρώπων ἠγνωμονήσαμεν, ἢ προσεπταίκαμεν; ἄτοπον δέ, εἰ παρὰ τοῖς ἄλλοις, ἐλάττοσιν ἴσως οὔσι τοῖς πλείοσι, τὴν γνώμην βεβαιωσάμενοι, παρὰ σοὶ τῷ καὶ τιμήσαντι, καὶ υἰοθετήσαντι εἰπεῖν, ἠλλοιώσαμεν;

161. Πρὸς τὸν βασιλέα [Ἰσαάκιον] τὸν Κομνηνόν.

Τολμήσας καὶ αὖθις ὁ ἀνάξιός σου δοῦλος ἐγὼ καὶ πάντων ἀνθρώπων εὐτελέστατος καὶ οἰκτρότατος, μᾶλλον δὲ θαρρήσας ἐπὶ τῷ πρὸς με ἀφάτῳ ἐλέει σου, καὶ τῆς τῆς γράφης χαράτῳ τῷ κράτει σου, ἀλγῶν μὲν καὶ ὀδυνώμενος ὅτι τῆς κατὰ πρόσωπον ὁμιλίας ἐστέρημαι καὶ τῆς συνήθους ἀπελήληκμι σωτηρίας, χρώμενος δὲ ὅμως, ἀντὶ λόγου ζῶντος, τῷ γράμματι καὶ παραμυθούμενος ἐμυτόν.

Πρῶτα μὲν οὖν θειότατε βασιλεῦ, τὴν δυνατὴν εἰσῆγον συμβουλίαν τῷ κράτει σου, καὶ γνώμην ἀπέραινον περὶ τῶν πραγμάτων τὴν δόξασεν, οὐχ ὡς πλέον τῆς σῆς ὑπερρουῖς καὶ ἀνικητοῦ ψυχῆς, ἀλλ' ὡς σοῦ μετριοφρονοῦντος καὶ πρὸς τοῦτό με προτρύνοντος, ὅπερ αἰεὶ ποιεῖν εἴωθας· νῦν δὲ οὐ συμβουλιῆς ὁ καιρός, ἀλλ' ἐπικίνων καὶ ἀριστείων καὶ τῆς ἐφ' οἷς κατώρθωκας εὐφημίας. Εἰ γὰρ καὶ μήπω τὸ τέλος τῶν πολλῶν σου

καὶ μεγάλων ἀγώνων ἀκήκοα, μὴ δὲ τὸ μέγα τῆς σῆς στρατηγίας κεφάλαιον ἔγνωκα, ἀλλ' ὡς ἤδη νενικηκότα καὶ κατωρθωκότα τὸ πᾶν λογιζομαι· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ἐρῶ ὡς, εἰ καὶ μηδὲν πέρας αἴσιον τοῖς σοῖς ἀπήντηκεν ἀγωνίσματιν, ἀλλ' ἕνεκά γε τῆς προθυμίας καὶ τοῦ καταθαρρησκι τοσοῦτον κίνδυνον, πάντων ἀποτρεπόντων τὴν ἀπὸ τῆς Πόλεως ἔξοδον, στρατόπεδόν τε τοσοῦτον ἀθροῖσαι καὶ οἰκονομῆσαι, βουλὰς τὰς τοσούτας ἐνθυμηθῆναι, καὶ τέχνας στρατηγικὰς μηχανήσασθαι, κατὰ τάξιν τε προτείνει καὶ συντεταγμένως βαδίζειν, καὶ μύθῳ νέμωμι τοσοῦτον λαὸν ἐξαρτᾶν, καὶ ἐπὶ τῇ τῆς σῆς κεφαλῆς στροφῇ καὶ μεταστροφῇ ἰστᾶν τε τὰς φάλαγγας καὶ αὐθις κινεῖν, καὶ δεδιότας θρασύειν, καὶ θρασυνομένους ἀνιστέλλειν, τὰς τε ἀναγκαιὰς αὐτοῖς τροφὰς πάντοθεν συμπορίζειν, καὶ τὰ τοῦτων κρείττω καὶ ὑψηλότερα, κατατεμεῖν τὴν βάρβαρον στρατιάν, καὶ τοὺς προσδοκωμένους συμμάχους ἐπισχεῖν καὶ πρὸς ἑαυτὸν μεταστήσασθαι, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν πολέμιον εἰς βάρβαρόν τι συνωθῆσαι ἀδιεξόδευτον· καὶ ἔνα μὴ τὰ πλείω καθεξῆς ἐρῶ, ταῦτα δὴ καὶ μόνα ἀρκοῦσιν εἰς μέγα στρατηγίας ἐγκώμιον, καὶ μεῖζον τῆς σῆς μεγάλωψυχίας ὑπόδειγμα, ὅτι ἐτέρων ἡμικροτερότων αὐτοκρατόρων, προκινδυνεύεις αὐτός· κἀκείνοις μὲν οὐκ ἐμέλησεν ὧν δεδράκασι, σὺ δὲ τούτοις ἀπεκρίψω τὰ ἐλαττώματα, καὶ τῇ βασιλείᾳ περιέτρεψας τὴν αἰσχύνην εἰς εὐδοξίαν.

Ταῦτα μὲν οὖν, καὶ μὴδεῖς τις ὑπὲρ τούτων ἐρεῖ, οἱ λίθοι κεκράζονται, καὶ φωνὴν ἄνωθεν ἀρήσει ὁ οὐρανός, καὶ αὐτὰ δὴ τὰ ἄψυχα τὴν σὴν ἀποσχιλίσουσιν ἀρετήν. Ἐγὼ δέ, ὃν μετὰ τῶν ἐλλογίμων αὐτὸς ἀρίθμηκας, καὶ ὃν δικτελεῖς ἐπαινῶν, καὶ σὺ τὴν γλωτταν θαυμάζεις φιλοσοφοῦσαν ἢ ῥητορεύουσαν, μετὰ πάντων καὶ τοῦτο προστίθημι· εἰ μὲν ἤδη τὸ πᾶν ἤνυσας, ὦ βασιλεῦ, καὶ κατώρθωκας, οὐκέτι λόγος οὐδεὶς, εἰ δὲ ἔτι τὸ τοῦ πολέμου τέλος ἠώρηται, τρεῖς σεαυτῷ τάξεις τῶν κατορθωμάτων ἀνάπασον, μεῖζονα, καὶ μέσσην, καὶ τελευταίαν· καὶ

ἔστω μείζων μὲν, ἢ παντελῆς τῶν βαρβάρων ἀφρανομός, μέση, ἢ πρὸς ἕτερον τόπον μετασκήνωσις αὐτῶν καὶ μετάρσεις, ἢ ἐγὼ καὶ πρώτην καλῶ, τρίτην καὶ τελευταία, ἢ τούτων ὑποταγή, ἀληθεύουσα καὶ τοῖς σχήμασι καὶ τοῖς πράγμασι, καὶ μέχρι παντός τὸν φόβον καὶ τὴν υπόκλισιν ἔχουσα· ἴνα, εἰ μὲν τοῦ μείζονος τύχῃ, μεγίστην χάριν ἔξῃς θεῷ τῷ πάντα μεταποιῶντι πρὸς τὸ συμφέρον καὶ μεταβάλλοντι, εἰ δὲ καὶ τῆς δευτέρας, ἢ καὶ τρίτης, καὶ οὕτως ἐπασμενίσης τῷ πράγματι, καὶ ἀποχρῶν ἠγήσῃ τὸ πεπραγμένον κατόρθωμα.

Περὶ μὲν τούτων, οὕτως ἔχει· νενικηκώς δὲ σὺν θεῷ φᾶναι θειότατε βασιλεῦ, τότε μοι ὡς ἀληθῶς φιλοσόφησον, καὶ μὴ ἐπαρθῆς τῷ κατορθώματι, μὴ δὲ μέγα φρονήσης ἐπὶ τῷ τροπαίῳ, ἀλλὰ τηνικαῦτα μᾶλλον καὶ περὶ σεαυτοῦ ἀσφαλέστερος γενοῦ καὶ περὶ τὸ σὺν στρατόπεδον· εἰθάρμεν γὰρ πως οἱ ἄνθρωποι ἐν μὲν ταῖς ἀδύλοις ἐκβάσει τοῦ σκοποῦ σωφρονεῖν τε καὶ καταστέλλεσθαι, εὐτυχήσαντες δὲ πρὸς ἀλαζονεῖαν ἐπαίρεσθαι· λέγω δὲ οὐ περὶ σοῦ ταῦτα, μὴ τοσοῦτον μανθῆναι, ἢ οἶδα κανόνα μεγαλοφροσύνης ἄμυ καὶ μετριότητος, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς τάγμασι, καὶ οὐδὲ περὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς στρατιᾶς, ἀλλὰ περὶ τῶν ὑποτεταγμένων αὐτοῖς.

φ. 226'. Ἀγησίλαος οὖν ὁ μέγας ἐκεῖνος καὶ ὀνομαστότατος βασιλεὺς τὴν μετὰ πόλεμον εἰρήνην ἐδεδίει μᾶλλον, ἢ τὸν πρὸ τῆς εἰρήνης πόλεμον· ὅθεν μαχόμενος μὲν, εὐχρηστῆς ταῖς πᾶσι καὶ ἀνειμένος ἐφαίνετο, τροπαιοφόρος δὲ γεγονώς, ἐσκυθρόπαζε τὰ πολλὰ καὶ περιεβλέπετο τὸ στρατόπεδον, καὶ τὸ θράσος αὐτοῦ κατέστελλε, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς εἰρήνης διάχυσιν εἰς εὐφροσύνην μετέστελλεν.

Ἄλλὰ τί μάτην ληρῶ; πρὸς τίνα δὲ αὐτοκράτορα τοὺς λόγους ποιοῦμαι, οὗ τὰ μὲν στρατηγήματα οὐδὲν ἐλάττονα τῶν Μακεδόνων καθέστηκεν, αἱ δὲ γινώμμαι καὶ τὰ βουλευματα ἀσύγκριτα πάντα καὶ ἀπαράμιλλα, ἢ δὲ κιδῶς, τὸ ἕμερον βλέμ-

μα, ἡ δὲ παιδιᾶ ἀνάμεστος γλώσσα, καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς λόγοις μέτρον, καὶ τὸ μέχρι καὶ τῶν ὀφρῶν ἐγκαθήμενον φρόνημα, καὶ τᾶλλα ἡρώικῃς πάντα καὶ γενναίας ψυχῆς; Ἄλλ' ἀνέχου τῆς ἐμῆς ἀδολεσχίας, σὺ γάρ μοι τὸ λέγειν προτρέπεις καὶ τὴν γραφὴν ἐπιτρέπεις, οὐκ οἶδ' ὅπως τῆς ἐμῆς ἠττημένος γλώττης, καὶ τῆς ἐμῆς ἀγαπῶν ἀκούειν φωνῆς.

Ἄλλ' ἐπανεέλθοις ἡμῖν τάχιον, θειότατε αὐτοκράτορ, ποθοῦσι ποθοῦμενος· ἔστηκεν ἡ σὴ πόλις ἐπὶ τῇ σῇ ἀνατολῇ καὶ τῇ πρὸς αὐτὴν ἀφίξει μετέωρος, πάλαι μὲν διακρούουσα ἀπολιπόντος αὐτὴν, νῦν δὲ γηθομένη λαμπρότερον ταύτῃ ἐπανατέλλοντος.

Πλὴν μὴ οἴου, θειότατε βασιλεῦ, μόνος κατορθωκένοι τὸν πόλεμον· συνηγωνίσαστο γὰρ σοι τοῦτον καὶ ἡ βασιλίς, τὸ μέγα τοῦ γυναικείου γένους ἄγαλμα καὶ καλλώπισμα· καὶ οὐ θωπεύων λέγω, ἐπὶ θεῷ μάρτυρι, ἀλλὰ μὴ δὲ αὐτὴν καθαρὰν τὴν ἀλήθειαν παραδεικνῦναι δυνάμενος· αὕτη γάρ σοι τὴν Θεομήτορα συνεξέπεμψε, προσβεύουσα, ἰκετεύουσα, τίνα οὐκ ἀφιῆται δάκρυα, ἢ πόσον μέρος ἀποκαθεύδουσα τῆς νυκτός μετὰ γε τῆς θυγατρὸς; Κοινὸς οὖν ἀμφοῖν ὁ ἀγὼν, κοινὸν καὶ τὸ τρόπαιον.

Καὶ περὶ μὲν ὑμῶν λόγος πολὺς, κἀγὼ τὸ μέγα ὑμῖν ἀναγράφω ἐγκώμιον, οὐ μακρὰν δὲ τῶν ἀξίων ἐπαίνων καὶ οἱ ἐφεστηκότες σύνδουλοί μου τοῖς πράγμασιν, ἡμέρως καὶ προσηνῶς, δικαίως τε καὶ ἐπεικῶς τὰ κοινὰ διεξάγοντες καὶ ὡς οὐκ ἂν τις ᾤθη καὶ προσεδόκησεν. Εὐ οὖν ἴσθι, φιλανθρωπότατε βασιλεῦ, ὅτι τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν εὐδοξίαν ἐν πᾶσι τοῖς σοῖς ἀπεκλήρωσεν ὁ θεός, ἐν πατράσιν, ἐν γυναικί, ἐν θυγατρί, ἐν ἀνεψιοῖς, ἐν φίλοις, ἐν ὑποχειρίοις αὐτοῖς.

162. Ἐπιστολὴ δοθεῖσα παρὰ τοῦ τηνικαῦτα μαίστωρος τῶν Διακονίσσης πρὸς τὸν πατριάρχην, αἰτοῦντος τὴν σχολὴν τοῦ ἁγίου Πέτρου.

Τολμηρὸν τὸ γράμμα, ἀλλ' ἀναγκαῖον ἐμοί, ἀγιώτατε καὶ θεοειδέστατε δέσποτά μου, καὶ πάντοθεν ἄπορον· σιωπῶν μὲν γὰρ τοῖς τῆς ἀθυμίας κατατιτρώσκομαι βέλεσι, λέγων δὲ θρασύτης οὐκ ἐκφρεύω γοργήν, οὐ παρὰ σοὶ δικαστῆ εὐμενεῖ τε καὶ ἰλιφ καὶ ἀκρατῆ τῶν ἐμῶν ὀδυνῶν, καὶ ὑπεχέμοι καὶ νῦν τὴν κριτικωτάτην σου καὶ διακριτικὴν ἀκοήν.

Τὸν πάντα μοι τῆς ζωῆς χρόνον βιβλίαις καὶ λόγοις κατανλώσας, οὐδὲν ὅτι μὴ λεληθότως πρὸς αὐτὸ τὸ γῆρας κατήντησα, οὕτως ἀκλεές, οὕτως ἀνικρόν, ὡς τοῖς πᾶσι κεῖσθαι με κοινὴν ὕβριν καὶ καταπάτημα· παρεώραμαι γὰρ πάντη καὶ καταπεφρόνημαι, καὶ ὡς σκευὸς λελόγισμαι ἄχρηστον. Τῆς δὲ παιδείας ἀπώναμην οὐδὲν, ὅτι μὴ καὶ πλατὺν γέλωτα· σὺ μὲν γὰρ ὁ θεϊότατός μοι δεσπότης τῆς παιδεύσεως μισθοῦ ὡς περ ἀποδιδούς, τοῦ τηνικαῦτα ἀργοῦντος παιδευτηρίου προέστησα, ἵνα καὶ εὖς ἐνεπαρευσάμην λόγους πρὸς τοὺς βουλομένους διαβιδάσαιμι, καὶ τὰ παρ' ἐκείνων ἀγώγιμα ἀντιλάβοιμι· τὸ δέ μοι γέγονεν εἰς βραχύ, ἢ οὐδὲν ὄφελος. Λογοπραγεῖν γὰρ μὴ μεμαθηκώς, κενὴν τὴν ἐμπορίαν ποιοῦμαι· τὸ δέ μοι βραχύτατον, ὅτι μοι καὶ τὸ πατρῶον ἔδαφος πύρρον ποι καίμενον τῆς σχολῆς, τῆς καθημέραν ταλαιπωρίας αἴτιον γίνεται· ἀνάγκη γάρ με βαδίζειν ὡσημέραι χαλεπὴν ὁδόν, ἀργαλέην τε, συντρίβειν τε καὶ συντριβέσθαι, καὶ τὴν ἀγορὰν κατατρίβειν, εἰθισμένον ἐν οἰκίσκῳ πάλαι κἄθησθαι καὶ προτέχειν βιβλίαις.

Εἶτα ἠρώτησα· ὁ ἐμὸς δεσπότης καὶ κηδεμὼν, οὗ τινος ἕνεκα ἐσκυθρόωπακά τε καὶ κατωχρίακα; ἐρῶ οὖν νῦν, τότε μὴ τολμήσας ποιήσασθαι τὴν ἀπόκρισιν, ὅτι μηδὲν μοι θυμῶρες προσ-

γίνεται, ὅτι μοι πᾶσα θύρα προνοίας ἀποκέκλεισται, καὶ στενά μοι πάντα τὰ τοῦ βίου προσγέγονεν. Ἄλλ' οἴκτειρον, ἀλλ' ἐλέησον, ἀλλ' ἰάτρευσον, ἀλλ' ἀνακάλεσαι ὁ μόνος εἰδὼς τοὺς πάσχουσι συναλγεῖν, καὶ χεῖρα ὀρέγειν, καὶ τὰς τῆς καρδίας ἀλγηδόνας ἰᾶσθαι· ἔστί τις καὶ παιδευτῶν εἰς μείζονα παιδευτήριον προκοπή, ἔστι καὶ τούτοις πρόοδος καὶ προτίμησις, καὶ τὴν τοῦ λείποντος χώρον ὁ μετ' ἐκεῖνον ἀναπληροῖ· ἀπάλλαξόν με τῆς ἐσχάτης δικκονίας, τῷ μείζονι βηθμῷ με προσβίβασον· στήσον ἐπὶ πέτραις πολλοῖς πειρατηρίαις κλονούμενον· μυσταγωγόν με τοῦ κορυφαίου δεῖξον χοροῦ, ἵν' ἐντεῦθεν ῥαδία μοι καὶ ἡ πρὸς τὰ κρείττω ἄνοδος γένηται, καὶ τῆς πρὸς τὰ κρείττω φερούσης ὁδοῦ ἐπιτυχῆς ἔσομαι.

163. Τῷ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν.

Ἐγὼ σε τὸν τηλικούτον ἐν φρονήσει καὶ γνώσει καὶ τῇ πρὸς με φιλίᾳ, καὶ ᾧ μηδεὶς ἂν παρειασθεῖη, ταυῶν περὶ νομίσματος ἀξιώ, ὡς περ ἂν εἴ τις μικρολόγος ἀνὴρ αἰτοίῃ θεὸν ἄλλως βραχύ, διδόντα παράδεισον, ἢ ψευδάδας ὀλίγας, πηγὰς ἀφείντα. Καὶ τό γε μείζον οὐκ ἀξιώ, ἀλλὰ δικαιολογῶ, καὶ μάρτυς αὐτὸς ὁ ἀνατιθέμενος, ᾧ καὶ μαρτυρῶ προσώπῳ, φαύλῳ μὲν, ἀλλὰ συγγενοῦς· συγγενῶν δὲ τίς ἂν ἀποκρούσκειτο τυραννίδα; εἰδότε λέγω, δι' οὗ καὶ σὺ τετυράνησαι· μήποτε δὲ οὐκ ἀπάδουσα ἡμῖν ἡ ἀξίωσις, φιλόσοφος γὰρ καὶ συμβεβηκυῖα, εἰ καὶ μὴ τῷ πράγματι, ἀλλὰ τῷ ὀνόματι. Τὸ γὰρ γένος τοῦτο, φίλτατε ἀδελφέ, ὅταν μὲν πρὸς τὴν νοητὴν ἰδέειν ἐπιστραφῆ, ὅλην ἔλκει τὴν οὐσίαν τοῦ ὄντος, καὶ οὐ κορηννυται κορηννύμενον· ὅταν δὲ καταχθῆ πρὸς τὴν αἰσθησιν, τὸν πλοῦτον μεταποιεῖ τῆς ὀρέξεως, ὀβολοῖς καὶ στατήρσι περιορίζον τὴν ἔφρασην.

Ὅρᾳ· οἷον ἡμῖν ὄλβον νοήματος ἢ πενίαν τῆς αἰτήσεως ἀπεγενήνησεν; Μὴ οὖν ἀτιμᾶσης ὅτι πένηστα ἡ γεννησάμενη, ἀλ-

λ' ὅτι παῖδας εὐδαίμονας ἀποτίκτειν οἶδε, τίμησον καὶ σεβασθητι, τὸ τοῦ λόγου κεφάλαιον, ἐν οὕτως ἀφελῶς εἶπω, ἐπίδος τῇ γυναικί τὸ ἐπιλαγχάνον αὐτῇ νόμισμα, αὐτὴ ἐστὶ, νῆ τὴν τριπόθητόν σου ψυχὴν.

164. Τῷ πατριάρχῃ κϋρ Μιχαήλ.

Συνεκεφαλαίωσας ἡμῖν τῶν εὐεργεσιῶν τὰς χάριτας, ἀποπέμψας τῶν ἀγαθῶν τὸ κεφάλαιον, μᾶλλον δὲ μετὰ τὸν ποταμὸν τὴν πηγὴν· οἶκον δὲ καὶ ἰδῶν ἐφθεγγξάμην φωνὴν· τί ὠραιώθησαν αἱ σιαγόνες σου ὡς τρυγόνος, τράχηλοί σοι ὡς ὀρμίσκοι, ὡς σπαρτίον κόκκινον χεῖλη σου; ὅλη καλὴ εἶ, καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί· εἰ γὰρ ἐκ μέρους καλὴ, ὅλη ποταπὴ· εἰ μετ' αὐχένα περικαλλῆς, μετὰ τοῦ αὐχένος ὑπερφυῆς· εἰ τὸ βραχύτατον πολυτίμητον, τὸ ὅλον ὑπέριμον. Εἶδον, εἶδον τὸ χρυσοῦν θέαμα, τὸ γλυκὺ ὄραμα, τὸ παμπόθητον ἄγχαλμα· νοῦ ὄντως ἡ κεφαλή αὕτη οἰκητήριον, πρὸς γὰρ τὸν ὄφιν ἀπεικασται, ὄν μιμῆσθαι δεδιδάγμεθα· καὶ τὸ καινότετον ἄκουσμα, ἡδὺς ὄφιν καὶ τρόφιμος· οὗτος ἄρα τοὺς γενάρχας ἠπάτησε τέρψας τοῖς ῥήμασι, θέλξας τοῖς σχήμασιν· οἶκον γὰρ αὐτῆς ἡ μορφή!

Ἄλλὰ πῶς ἂν ἐν ὀλίγῳ τὸ πολὺ παρυστήσασαι; ἀλλ' ἐρωτᾷς, οὕτως ἄπασαι, ἢ μόνη αὕτη χρυσοῦς ὡς δεσποτικὴ; ἐμμελής, ὑγροφυῆς, νόμῳ ἀτεχνῶς. Τοιαῦτα τὰ ἐμὰ παιδικὰ· σὺ δέ μοι λέγε τὰς ἐκ Θηβῶν βουινιάδας καὶ ἐκ Λιπάρας μαινίδας, καὶ τὴν γογγυλίδαν τὴν Μαντινεϊκὴν, καὶ τὰς ἐν Μιτούρναϊς ἀφύρας, τὰ καινὰ ταῦτα καὶ περιττά, καὶ λαμπρὰ μέχρις ὀνόματος· σὲ μὲν ἐκεῖνα τερπέτω, καὶ τὸ σεμνὸν ἄλις, ἐμὲ δὲ εὐωχεῖτω ὁ καλὸς οὗτος ὄφιν, καὶ πληροῦτω μοι λαμπρῶς τὴν τράπεζαν· ἀλλὰ βάλλ' οὕτως λαμπρῶς καὶ δεσποτικῶς· ἀπορῶν δὲ τῆς ὀλότητος, δεξιούμηναι τοῖς μέρεσι.

165. Τῷ μεγίστῳ καὶ στρατηγῷ Ἀβύδου.

Ἴδου σε, λαμπρότατε κύριέ μου καὶ εὐγενῶν εὐγενέστατε, ὁ φίλτατος, εἰ μὲν βούλει Ψελλός, ἦν δὲ μὴ, πρόεδρος, εἰ δ' οὖν, ὅπως ἂν ἐθέλοις, καὶ προσαγορεύω διὰ τοῦ παρόντος γράμματός, καὶ περὶ τοῦ παρόντος βασιλικῷ ἀξιῶ, μᾶλλον δὲ περὶ ἐμαυτοῦ· ὁ μὲν γὰρ μακαρίτης βασιλεὺς κῆρ Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος διὰ χρυσοβούλλου γραφῆς μοι τοῦτον δεδώρηται εἰς ἀναφαίρετον ἐξουσίαν, ἐγὼ δὲ τὸν ἄνδρα τοῦτον τῶν ἄλλων μᾶλλον προσλάμβω διὰ τὴν τοῦ ἡθους ἀπλότητα, κατ' ἐνιαυτὸν εἰς τὴν τοιαύτην προχειρίζομαι λειτουργίαν· ὃν ἡμῶν χάριν οὐδεὶς τῶν αὐτόθι ἀδικεῖν ἐπεχείρησεν, εἰ μὴ ὁ πρὸ βραχέος τὴν τούρμην ἀρρηγμένος Ἀπλοκονήσου, ὃς καὶ τὰ τῆς πονηρίας ἐπίχειρα πρᾶυτικά εὗρετο.

Εἰ μὲν οὖν ὁ ἐκεῖνον διχδεζόμενος περσιτέρω τῶν ἰδίων προνομίων χωροίη, μὴ δὲ κρίνειν ἐθέλοι ὢν μόνος τὰς κρίσεις ὁ βασιλεὺς ἔχει, ἀγαθὸς τέ ἐστι καὶ παρ' ἡμῶν τῶν ἀξίων ἐπαίων τεύξεται· εἰ δὲ καὶ οὗτος τὸν τῆς τούρμης παραμείθει κληνόν, καὶ τὰ τῷ βασιλικῷ δεδομένα ἐαυτῷ εἰσποιεῖται, τνηκαῦτα γενοῦ αὐτὸς ἀνθ' ἡμῶν καὶ τῷ βασιλικῷ καὶ τῷ τουρμάρχῃ, τῷ μὲν, ἐπικουρῶν, τὸν δὲ, ἀνείργων τοῦ ἀδικεῖν.

Πλὴν τοῦτο ἴσθι, ὡς πᾶσαν ἂν δύναμιν ἐκ βασιλείας ἐπ' αὐτὸν ἐκινήσαμεν, ἐλευόμενοι ὡς εἴσθι παρὰ τοῦ κράτους αὐτοῦ, καὶ μηδενὸς ἀποτυγχάνοντες ὢν δεόμεθα· ἀλλ' εἰδότες ὅτι σὺ τὸ πᾶν ἀρκέσεις, τῇ σῇ φιλίᾳ περιεγράψωμεν τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν. Δειξὸν οὖν ὡς ἐκεῖνος εἶ ὁ πολλὰκις ἐπ' ἀγγελάμενος τῆς τῆς ἐβδομάδος πρὸς ἡμᾶς ἀφικνεῖσθαι καὶ ἐπισκεπτεσθαι· ἀλλὰ τούτου μὲν τοῦ λόγου μὴ περὶ λαχθένου, ἀρήμι σε, εἰ δὲ νῦν ψεύση τὴν πρὸς ἡμᾶς φιλίαν, τότε σε γράψωμι ἀδικοῦντα.

Γ'ν' οὖν τὴν κατηγορίαν ἐκφύγης, τῆς οἰκειοτάτοις τὸν βασιλικὸν καταρτίθῃσον, ἡμερον ἄνθρωπον καὶ εὐθῆ καὶ ἀπόνηρον.

166. Μοναχῷ Ὀλυμπίτῃ .

Σχλὲ ἡγούμενε, κατέβης ἀναβάς· εἶτα οὐ φρίσσεις ὅτι με ἄγειν ἐπετρέπης τὸν μέγαν γίγαντα ὡς δοκεῖ τοῖς πολλοῖς, ὁ ποιμὴν ὁ μικρός; τοῦτο γὰρ σοι χαρίζομαι· μόνον μοι τὴν σφενδύνην συστείλας, χρῶ τῇ ποιμαντικῇ ῥάβδῳ· κελὸν μὲν γὰρ ἄμφω μεταχειρίζεσθαι, ἀλλ' ὅ γε καιρὸς θάτερον ἀνάρμοστον δέδειχε τοῖς πολλοῖς, ἡθῶν γὰρ μαλακωτάτων τυγχάνοντες, οὐ φέρουσι τὴν πληγὴν.

Διὰ ταῦτα ἐν οἷς ἂν παρήκοι μεθάρμοζέ μοι τὸ ἦθος πρὸς ἐπισείκειαν, καὶ συμμέρου τὰ πολλὰ τοῖς πολλοῖς, ἢ ἐνωθεῖς ἐκείνοις διὰ τῆς ὁμοιότητος, πρὸς τὴν σὴν ἀνομοιότητα μεταστήσης, κλέψας τὴν ἐπιχείρησιν. Δέδιθι δὲ καὶ τὸν θρόνον καὶ τὸν σκίμποδα· κἂν γὰρ ἐξ ὕλης τῆς φαυλοτάτης τυγχάνωσιν, ἀλλὰ κατὰ γε τὸ σχῆμα τῶν μεγάλων βημάτων οὐκ ἀποδέουσιν. Ἄλλ' ἐρωτῶ σε τὸν καθηγούμενον, ἔφριξας τὴν ἄνοδον, ἢ ἡγάπησας τὴν προτίμησιν; Εἶθε σοι τὸ πρῶτον περιγέγονεν· οὕτω γὰρ ποιμὴν ἔσῃ καὶ ποιμανθήσῃ τῷ καλλίστῳ φύβῳ, πρὸς τὴν κρεῖττονα ποιμανόμενος ἀρετὴν.

167. Τῷ μοναχῷ Φερεβίῳ .

Ἔδει μὲν, ἀδελφε Φερεβίε, μήτε ἀναγκῶναι τὸ φλύαρόν σου γραμματίον καὶ πάντῃ ἀνοητότατον, μήτε πρὸς τοῦτο ἀπολογησάσθαι· ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν ἠπατήθην, ὧμην γὰρ μετριοφρονῆσαι σε, καὶ παρακαλεῖν ὥς τε καθόδου τυχεῖν· ἀντιγραφῆς δὲ ἐμῆς σε ἀξιώ, οὐ δι' ἄλλο τι, οὐδὲ βουλόμενος πρὸς τὴν σὴν ἐπιστολὴν ἀντιφλυχεῖν, μὴ γὰρ τοσοῦτον τῶν φρενῶν ἐκσταίην, μὴ

δὲ τῶν βιβλίων ὀναίμην ἐφ' οἷς ὁ σύμπαξ ἐμοὶ βίος ἐστὶ, μὴ δὲ τῆς πνευματικῆς φιλοσοφίας, ἧς τὸ μὲν τι τετύχηκα, τὸ δέ, βουλοίμην ἄν, τὸ δέ, ἐν προθύροις εἰμί, τὸ δέ, φιλάς ἐκείνης εἰσδεδεγμαι τὰς φωνάς, ἀλλ' ἵνα μὴ δοκῆς εἶναι τις ἀπὸ τῆς ἀναίσχυντίας καὶ ἰταμότητος.

Ἐταῖρε Φερέβιε, πολλὰ δοκεῖ καμεῖν τὸν εὐθυδρομοῦντα πρὸς ἀρετὴν, ὡς τε ἐς τὸ τῆς παρρησίας εἶδος ἀναδραμεῖν· οὐ γὰρ ἐστὶ τοῦ παντός, οὐδὲ τῶν προχείρων καὶ ἐν μέσῳ κειμένων, ὡς τε καὶ βασιλεῖς ἐλέγγειν βούλεσθαι, καὶ ἀρχιερέων καθάπτεσθαι, καὶ νομοθέτην ἄπασι γίνεσθαι, καὶ φυλοκρινεῖν ἐκάστῳ τὸ τε λεγόμενον καὶ πραττόμενον, ἀλλ' ἢ Θεοῦ μόνου τοῦ καὶ καρδίας ἐμβλαπτεύοντος καὶ νεφροῦς δοκιμάζοντος, καὶ τὸ τῆς φ. 227· ψυχῆς βλάβος ὅσον ἐστὶν ἄνωθεν ἐποπτεύοντος, ἢ τοῦ Θεοῦ προσκυνέχοντος καὶ θεωροῦντος τὰ ἄδυστα καὶ ἐντὸς τοῦ καταπτετάσματος ἰσχυμένον, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ἰλαστηρίῳ σημεινομένων τοῦ μέλλοντος λαβόντος τὴν πρόγνωσιν, καὶ ἄνωθεν ἔλκοντος τοῦ λόγου τὴν δύναμιν.

Εἰ δέ τις πόρρωθεν τῶν θείων σεβασμάτων ἐστήκοι, καὶ οὐδ' ὅσον ἐν προτεμενίσμασιν, ἀλλ' οὐδὲ περιφραντηρίων ἢ καθαρσιῶν ἠξίωται, οὐδὲ τὸν νοῦν τῷ πνεύματι προσεκάθηρεν, οὗτος εἴ τι λέγοι νομοθετῶν, ἢ δικτακτόμενος, ληρεῖν ἄντικρυς εἶοικε· καὶ ἐπὶ τοῦτον Ἕλληνας μὲν τὴν κύλικα τοῦ φαρμάκου πληροῦσι, βασιλεῖς δὲ Ῥωμαίων τοὺς δημίους ὀπλίζουσιν. Ὡς περ γὰρ οὔτε τῷ μὴ γεωμέτρῳ ἀνεῖται τὰ σχήματα, οὔτε τῷ μὴ ἀριθμητικῷ οἱ τῶν ἀριθμῶν γνώμονες, οὔτε τῷ μὴ ἀποδεικτικῷ τὰ προλαμβανόμενα τοῦ συλλογισμοῦ ἀξιώματα, καὶ κηθεξῆς ἐπὶ πάντων, ἵνα μὴ ἐπὶ ταῖς τοιούτοις δοκῶ σεμνύνεσθαι, οὕτως οὐδὲ τῷ μὴ πνευματικῷ ἀνδρὶ τὰ τῆς πνευματικῆς τελειότητος. Τῷ γὰρ ἀμαρτωλῷ εἶπεν ὁ Θεὸς « ἵνα τί σὺ διηγῆ τὰ δικαιοματά μου, καὶ ἀνταλαμβάνῃς τὴν διαθήκην μου ἐπὶ στόματός σου; » πνευματικὸς δὲ ἐστὶν ἄνθρωπος, ὁ πνευματικῶς

συγκρίνων πνευματικά, ὁ πάντας μὲν ἀνακρίνων, αὐτὸς δὲ μηδενὸς ἀνακρινόμενος, κατὰ τὸν θεῖον φᾶναι ἀπόστολον. Πνευματικός ἐστιν, ᾧ πνεῦμα εὐθὲς ἐν τοῖς ἐγκάτοις μυστικῶς ἐγκαινίζεται, ᾧ καρδίᾳ κτίζεται παρὰ θεοῦ καθαρὰ· πνευματικός ἐστιν, ὁ διαταγὴν παρὰ τοῦ κρείττονος τῆς ἐνταῦθα νομοθεσίας δεξάμενος, ὁ καρδίαν συντετριμμένην κτησάμενος, ὁ τοὺς ἀπορρήτους τῆς θείας σοφίας εὐρηκῶς θησαυρούς, καὶ ἐν ἀρρήτοις καὶ ἀπορρήτοις ἀνχνύους γράμμασιν, ὁ τὴν ψυχὴν οἷον ἰστίον ἐξκπλώσας τῷ λόγῳ, καὶ πρὸς τοὺς ἄνω οὐριοδομήσας πυρσοὺς καὶ εἰς τοὺς ἀκλύστους κατάρτας λιμένας· πνευματικός ἐστιν ὁ τῷ πνεύματι περωθείς, καὶ τοσοῦτον ἀναβάς ἐς τὰ τῆς γνώσεως ἄπειρα πέρατα, ὅσον καταβέβηκεν ἐς τὰς ἀβύσσους τῆς ἰερᾶς ταπεινώσεως, καὶ παρὰ μέρος τὸν τοιοῦτον σταδιοδρομῶν δίκυλον, ὡς τε τὸν αὐτὸν καὶ ὑπερκεῖσθαι πᾶσι παντάπασιν, καὶ πάντων εἶναι ἐπέκεινα. Εἰ δὲ τις, ἢ ἀπὸ τῶν ἄστρον προλέγει τὰ μέλλοντα, ἢ ἀπὸ τινων ἐνηχημάτων ἐνύλων πνευμάτων, ἢ ἀπὸ εἰσαρτίσεων τινων δαιμονίων φύσεων, ἢ πυθόχρητος εἴη, ἢ χρηστηριάζοι, ἢ αὐτὸς πλάττοι τὰ δοκοῦντα τοῖς πολλοῖς ἀδιάγνωστα, οὗτος, κἄν μυριάκις ἀληθεύῃ καὶ ὡς ἐστὼτα ὀρώη τὰ μέλλοντα, πόρρω τῆς θείας προγνώσεως ἔστηκε.

Σοὶ δέ, κάλλιστέ μοι Φερέδιε, οὐδέν ἐστι σημεῖόν τι ἐμφαίνον ἐποπτεῖαν, ἢ θεοφάνειαν· οὐ βλέμμα πεπληρωμένον αἰδοῦς, οὐ λόγος τῷ θεῷ ἠρτυμένος ἄλατι, οὐκ ἦθος συνεσταλμένον, οὐ προσώπου σύννοια, οὐ σχῆμα αὐτόθεν φιλόσοφον ἰδέαν ἐπιδεικνύμενον. Ἐγὼ λέγειν ὅποσα σοι παρὰ πάντων ἐπιφημίζεται, ὅτι κίθους καὶ κοττάβους ἐκδέδωκας σεαυτόν, καὶ αὐλητρίδας νομίζεις, καὶ γαστρὸς ἡττησαι, καὶ ἐπαγγέλλη τοῖς συμπόταις συσσίτιχ, λυγρῶν τε κτύποις περιτυγχάνεις, καὶ ἡδέως ἂν ἐπὶ τῆς ὀρχήστρας αὐτὸς ἐξορχήσαιο· οὐκ ἔστι τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν πνεῦμα οὕτως ἔτοιμον εἰς περίληψιν, ἢ ὡς περ τὰ πτηνὰ ἀλώσιμον γίνηται καὶ τῷ τυχόντι τῶν θηρατῶν. Σὲ δὲ τίς ἄρα

καὶ τῷ καθ' ἡμᾶς βίῳ κατέπεμψεν ἄνωθεν, ἐπὶ ποῖον δὲ καὶ ἀναβέβηκας ὄρος Σίναιον, ὧς τε ἀφείναι μὲν κατόπιν τοῦ ἐβδομήκοντα, ἐντὸς δὲ τοῦ γνόφου γενέσθαι καὶ πλάκας θεοχαράκτους δεξασθαι; ἀπὸ δὲ ποίας ἀγγέλων διατρυχῆς τὴν περὶ ἡμᾶς νομοθεσίαν εἰσδέδεξαι; ποῖος δὲ τῶν Χερουβὶμ τῆ λαβίδι τὸν ἄνθρακα ἐνεχείρισεν, ὃς χθῆς που καὶ πρόην, ἕνα μὴ τήμερον λέγω, διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐσόβεις, ἐν τηλίοις καὶ κπηλείοις κατηναλακῶς τὴν ζωὴν; οὐ βρῦει σοὶ ἡ ἄθισμος γλώττη τὰ ἀγυρτικά καὶ ἐρωτικά ῥήματα;

Ἔϊτα δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ βούλει φιλοσοφεῖν, κἀμοὶ παρεξέταξεν τὸν βίον, ὅτι ἐντὸς ἀνγκτόρων γίνομαι, καὶ βασιλευσὶ συγγίνομαι; εἰ μὲν ὧς χρησμοὺς δώσω, ἢ τὸ ἐσόμενονμαντευόμενος, ἢ ἐμχυτὸν εἰσῶθῶν εἰς τὰ ἄδύτα, μὴ βουλομένων τῶν βασιλέων, θῆγε τὴν γλώττην ἐπὶ τὴν κωμφίδαν· εἰ δ' ὧς τε κατανοουητέσων, ἢ πείσων ἐπὶ τὰ κρείττονα, ἢ γνώμην εἰσάξων λυσιτελοῦσαν ἐπὶ τοῖς πράγμασι, μεμπτέος παρὰ τοῦτο, ἢ παντάπῃσιν ἐπαινετέος, ὃ πάντα σὺ τολμῶν τε καὶ φλυαρῶν, καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν ἀκαθαρσίαν, ὧς τε τῶν Ἀττικῶν ῥαφρανίδων δεῖσθαι εἰς κάθαρσιν;

Τοῦτο δὲ σου πάντων θαυμάζω, ὅτι καὶ παιδεύσεως ἀντιποιῆ, καὶ λογίους ἐπιστολάς βούλει δημιουργεῖν· ἐμοὶ δὲ σου τὸ γράμμα ἀντὶ πάσης ἤρκεσε παιδιᾶς τε καὶ χάριτος· οὐ γὰρ οἶδα εἴ τις ἕτερος ἐν τοσοῦτοις στίχοις τοσοῦτους σολοικισμοὺς περιέπλεξεν· ἐπαινῶ σου τό, κατὰ ἀνθρώποις, καὶ τὴν ἀνάρετον σοφίαν, τὰς καινὰς ταύτας συντάξεις καὶ τὴν καινότεραν ὀνομασίαν, καὶ τὴν ἤρμοσμένην συνθήκην, καὶ τὸ τῆς λέξεως εὐμροτον, καὶ τὴν ἄφκτον καλλιφρημοσύνην, καὶ τὴν ἀττικὴν γλώσσαν, ἢ τὴν πνευματικὴν χάριν. Οὐ σκότον που ὑποδύσει; ἢ τὴν αἶδος κυνέην σαυτῷ περιθέμενος τοῖς ὑπὸ τὸν Τάρταρον δαίμοσι συναριθμήσεις σεαυτὸν; Εἰ δὲ σεμνῶνοιο τῆ ἐπιγραφῆ, τῷ μὴ θεοῦ ὁ θεοῦ, ἀντάκουε καὶ τῆς

ἐμῆς· « ὁ ὑπέρτιμος, κἄν βούλοιο, κἄν μὴ βούλοιο, τῷ ἀπαιδεύτῳ, τῷ ἀναισχύντῳ, τῷ ἀνεπερθευριάστῳ, τῷ ἰταμῷ, τῷ χρησιμολόγῳ, τῷ πυθοχρήστῳ, τῷ φλυάρῳ, τῷ ἀμυθείῃ, τῷ ἀναισθήτῳ, τῷ ἀκολάστῳ, τῷ τε πεπλανημένῳ ἀπὸ θεοῦ, τῷ κατὰ βασιλείων φλυαροῦντι, τῷ κατὰ ἀρχιερέων ἀναισχυντοῦντι, τῷ μὴ εἰδῶτι μηδὲν μῆτε τῶν θείων, μῆτε τῶν ἀνθρωπίνων ». Εἰ δὲ δεῖ κάμει ποτε προσιπεῖν τι ἐσόμενον, ὃ μηδέποτε ἐπετήδευσα, ἀποφانوμαί σοι νῦν, ὅτι δακρήση πολλὰς ἐνταυθά τε

φ. 228. καὶ κατὰ τὸν αἰῶνα τὸν | μέλλοντα, καὶ ξανθήση τοῖς ὄνουξι, καὶ τὴν γλῶτταν ἀποτμηθήση ἐφ' οἷς οὕτως κατὰ πάσης ἀπηναισχύντηκας κεφαλής.

Μῶν, φίλε Φερέδιε, οἶδα καὶ αὐτὸς ἀντεπιστέλλειν καὶ ἀντεπιγράψαι, ἢ οὐ;

168. Τῷ μαίστῳρι τῶν Χαλκοπρατίων, ὅταν ἀπεστάλησαν αὐτῷ τὰ ἀργυρᾶ τοῦ κλητωρίου καὶ οὐ παρέλαβεν αὐτά, διὰ τὸ ζητεῖν πλείονα.

Οὐκ οἶδα πότερον αὐτὸς ἐφιλοσόφητας, λογιώτατε ἀδελφέ, χρημάτων καταφρονήσας, ἢ ἐγὼ μεταδούς ὧν ἔχω τοῖς πλείουσιν· ἀλλὰ τὸ μὲν ἐμὸν ἀκριβῶς εἰλικρινές καὶ φιλόσοφον, οὐ γὰρ ἔχει τις εἰπεῖν ὅτι δι' ἄλλο τι τὴν κοινωνίαν πεποίημαι, ἢ δι' ὃ πεποίηκα· τὸ δὲ σὸν οὐ πάντη λευκόν, ἀλλ' ἀχλὺν ἔκλον καὶ ἐπιμεμιγμένον τῷ μέλνι. Εἴποι γὰρ ἂν τις ὡς οὐ καταφρονήσας, ἀλλ' ὅτι ἱμεῖρον τοῦ πλείονος· μᾶλλον δὲ αὐτὸς καὶ τὴν ὑπόψιν διέλυσας, καὶ τὸν συλλογισμόν προὔλαβας, αὐτὸ τοῦτο στυτοῦ κατηγορήσας, ὃ ἔδει, εἰ παρ' ἐτέρου τὴν γραφὴν ἔφυγας, ἐν αἰτύνῃ τίθεσθαι.

Οὐ γὰρ ἐκδεδανεισμένον, ὡς οἶσθα, ἀπόφληκά σοι ἀργύριον, οὐδ' ὡς ἐκτετισμένον, εἰ μὴ τὸ κεχρησμένον, ἀλλὰ πρῶτος κα-

ταχλὼν καὶ προφάσεις εὐγνωμοσύνης ποιούμενος· σὺ δέ, δέον εὐχαριστεῖν, ἀλλοτρίᾳ γνώμῃ τὴν χάριν ἠμείψω. Καὶ εἰ μὲν λόγους διδούς, διπλασίους ἀπήτουν ὢν δίδωμι, φιλοσόφως ἂν τὴν εἰσπραξίν ἤνευγα· ἐπεὶ δὲ χρημάτων ἐστὶν ἡ χάρις μετὰ-δοσις, ὁ τὸ πλεόν αἰτῶν, αὐτὸς τε φιλοχρηματίας ἀλίσκεται ἐγκλήματι, καὶ τὸν δίδοντα διερεθίζει πρὸς ἄμυναν· καὶ τοῦ μὲν λόγου ὡς ἀπὸ πηγῆς βέοντος, οὔτε τὸ τριτημόριον δέχη τοῦ βέουματος, οὔτε τὸ ἥμισυ, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς τὴν πηγὴν παρὰ γινῆ ποτέ, ὡς περ οἱ τὰς ἐμπόρους ζητοῦντες ἀγνώπι τὰς ἀρχὰς τῆς ὀχετηγίας· ἀργυρίου δὲ ἀπκριθουμένου, οὔτε τὸ μέτρον λαθῶν ἀγαπᾷ, ἀλλ' ὡς τοῦ παντός ἀπεστηρημένος βίβας, οὐ τῷ δεδομένῳ τὴν φιλόσοφον γνώμην ἐπιδεικνύς, ἀλλὰ τῷ λειπομένῳ ὡς ἂν αὐτὸς εἴποις, τὴν φιλόπλουτον φύσιν ἀνακαλύπτων.

Καὶ εἰ μὲν τῆς δόσεως ἢ περιόδου τὴν ἀνακύκλησιν εἶχε συνεχῆ τε καὶ ἀδιάκοπον, ἔδει σε δυσχεραίνειν πρὸς τὸ ἐλλειμμένον τῆς ἀποκαταστάσεως· ἐπεὶ δὲ τυχαία μᾶλλον ἢ χάρις, οὐ περιοδική, διατὶ μὴ τὸ αὐτόματον ἀγαπᾷ, ἀλλὰ τὴν ἀρχαίαν ζητεῖ φορὰν καὶ ἐγκύκλιον; διατὶ δὲ μὴ τᾶλλα προσκαπιτεῖς τῇ ἀρχαιότητι, τὸ φιλόσοφον βῆμα, τοὺς κρητῆρας, τὴν τράπεζαν, τοὺς λόγους, τὴν εὐφημίαν; ἐν δὲ τῶν πάντων αἰτεῖς, καὶ οὐδὲ τοῦτο ἀπλοῦν, ἀλλὰ ποικίλον καὶ τὸ ὅλον διπλάσιον, καὶ ταῦτα ὄρων, ὅτι οἱ ταῖς τῶν λόγων πηγαῖς προσκαθήμενοι, τοῦ μὲν τοιούτου νόματος χανθὼν σπῶσι, τοῦ δ' ἑτέρου μέτρον ἐκαστος ὠρισμένον λαθῶν ἄπεισιν· εἰ δὲ μὴ ἀπεμέτρησά σοί τι τῶν ἐμῶν, οὐκ ἂν ἐκαρτέρησας; πῶς οὖν μηδὲν μὲν εἰληφώς, οὐκ ἔχεις βῶξιν, λαθῶν δέ, ὡς ἀπεστερημένος ἐπεγκλιεῖς;

Οὐκ οἶσθα ὅτι χειμῶνος μὲν ὕσαντος τοῦ θεοῦ, ἂν μὴ βραχδαίως γένηται ὁ ὑετός, δυσχεραίνομεν, καὶ παρὰ τὸν καιρὸν τὰς ψεκᾶδας τιθέμεθα, καὶ σημειούμεθα τὰς νεφέλας, θέρους δὲ καὶ τὰς σταγόνας ἀποδεχόμεθα καὶ τὴν τοῦ ἀέρος ὑγρότητα ἐν τῇ μεγίστῃ τίθεμεν ἠδονῆ; ἢ περὶ μὲν τοῦ κειροῦς οὕτω

χρὴ διατίθεσθαι, ἄλλως δὲ περὶ τὰ πράγματα στρέφουσαι· τὸ κεχρηθὲς ἐκεῖνου τοῦ κρατήρος ἀκριβῶς νῦν ἐπιπέφραχται· οὐκ ἔστιν ἄλογος ἢ φορὰ, ἀλλὰ γεωμετρικὴ καὶ ῥητὴ, καὶ ὡς φιλοσόφοις ἡμῖν, βραχὺ μὲν τὸ ἐκ τῶν χρημάτων μέτρον, πλεῖον δὲ τὸ ἐκ τῶν λόγων ἐποχεται· οὐκ ἔστιν ἢ χάρις ὡς περ διαττουσα ἀστραπή, ἀλλ' ὡς περ σεληνιακὴ φύσις ἐπὶ πλεῖστον χρόνον τῷ σχήματι παραμένουσα.

Εἰ μὲν οὖν φιλόσοφος εἶ, δεῦρο παρ' ἡμᾶς καὶ μουσὶ τὰ τῆς φιλοσοφίας ἀπόρητα· εἰ δὲ φιλοχρήματος, ἴθι παρὰ τοὺς Αἴτνης κρατήρας· εἰ γὰρ καὶ τὸ χρυσοῦν πνεῦμα ἐκεῖθεν ἐπέλιπεν, ἀλλὰ σήραγγάς τινος τῆς γῆς διελθὼν ἀφ' ἐτέρου αὐλῶνος τὸ χρυσοῦν ἀπερεύγεται βεῖθρον. Ἄλλ' ἢ σελευκίς τὸν ἀττάκην ἐσθίουσα μὲν οὐ κορέννυται, οὐ λιμῶνται δὲ μὴ ἐσθίουσα τοιοῦτόν τι καὶ αὐτὸς πέπονθας, καὶ μηδὲν μὲν λαβῶν ἐπλούτεις, λαβῶν δὲ ὡς τοῦ παντός ἐλλειμμένος, τὰ ἄνω κάτω ποιεῖς, ὡς περ αἱ βραχυτέρας τῶν ὀπῶν· ἐκεῖνα γὰρ ἢ οὐδόλως τὸ ἐπιρρέον προσδέχονται, ἢ ἄπαξ δεξάμεναι, καὶ τοῦ στομίου παρανοίξασαι, τὸ πᾶν ἐπισπῶνται. Ἄλλ' ἔστιν ἕτερον ἄγγος αὐλῶνα μέσον ἀνέχον καμπύλῳ ἐπικεκαλυμμένον σίφωνι, πλήρες ὕδατος, μᾶλλον δὲ βραχεῖ τινι μέρει λειπόμενον ὅσον πλησίον που παραχεῖσθαι τὸ ὕδωρ τοῦ περὶ τὸν αὐλῶνα στόματος· τοῦτο ἂν ὑπερβλύσαν τὸν αὐλῶνα ἐκχυσιν δέξεται, τὸ πᾶν ἀποχεῖται, καὶ κενὸν παρὰ δόξα τὸ ἄγγος δείκνυται· ὅρα μὴ καὶ σοὶ τῷ μέρει τὸ πᾶν ἐκχυθῆ τῆς οὐσίας, καὶ τηνικαῦτα τὸν φιλόσοφον ἡμῖν δείξις οὐκ ἔν τοις λόγοις, ἀλλ' ἐν τοῖς πράγμασιν.

169. Ἐπιφανίῳ πρωτοασηκρήτις τῷ Φιλαρέτῳ.

Καὶ τίνι τῶν λόγων ταμιεύση τὰς προχοάς, ἀδελφε φίλτατε, εἰ μὴ πρὸς ἡμᾶς τὰς φλέβας τῶν σῶν ἀναστομώσεις πηγῶν; καὶ εἴ γε βούλει καὶ τοιοῦτον δίδω, ἡμῖν, τὸ σὸν βεῖθρον ἐμ-

βλαβεῖς εἰς τὴν θάλασσαν· μέχρι δὲ τίνος ἡμεῖς οἰχομένοις μὲν σοφοῦς συνεσόμεθα καὶ ταῖς σκιαῖς ἐκείνων συνομιλήσομεν, ἐμψύχων δὲ γλωσσῶν ἀφεξόμεθα;

Ἐτυχήκαμεν γάρ, ὡς περ δὴ τᾶλλα, καὶ δὴ καὶ τὰ Παναθήνια, ἢ Πανελλήνια, καὶ οὐδεὶς παρ' ἡμῖν οὔτε Περικλῆς, οὔτε Θεμιστοκλῆς, ἀλλ' ἀτυχοῦσα ἢ βάρβαρος εὐτυχεῖ, ὡς πέρ τις Πειραιεῖοῦ μεταποιῶντος αὐτῆς τὴν ἄλμην καὶ μεταβάλλοντος· ἢ δὲ Ἀρέθουσα τέως ἔστηκεν ἄνυμφος, οὐπω περιελισσομένου καὶ περὶ ταύτην τοῦ ρεύματος. Ἐχρῆν δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τῷ δεδομένῳ φαρμάκῳ χρῆσθαι παρὰ τῆς φύσεως, καὶ ποιεῖν ἢ ἀποστολιμαίους ἡμῖν τὰς Ἑλληνίους φωνάς· ἴσως γὰρ τί σοι φ. 228· καὶ περὶ τοῦ ἐμοῦ ἡχείου ἀπήχησε, καὶ ἦν ἄν σοι τοῦτο λύσις τῶν δεσμῶν τῆς ψυχῆς· οὐ γὰρ ἀγνοῶ τὸν ἐμὸν Ἐπιφάνιον, ὅτι νεοτελής ἐστὶ τὰ τῆς τοῦ βασιλέως αὐλῆς ἄδύτα καὶ μυστήρια, καὶ δεῖται τῶν περιαθρούντων καὶ κατεπαδόντων καὶ πρὸς τὴν μίμησιν εἰσαγόντων κατὰ καιρὸν.

Ἐγὼ γ' οὖν σοι πολλάκις ταῖς ἐπιφαιῖς κατεφάρμαξα τὴν ψυχὴν, καὶ κατέστειλα μὲν οἰδοῦσαν, ἀνήγειρα δὲ πεπτωκυῖαν καὶ ἀπὸ τῶν ἀκροτήτων εἰς τὴν μεσότητα περιήγαγον· εἴ τι γοῦν σοι καὶ τῶν ἐμῶν ἐπιστολῶν ὄφελος, μὴ πάνυ τι μεταβάλλου τοῖς πράγμασι, μὴ δὲ ταχεῖς λάμβανε τὰς ῥοπὰς, ἀλλὰ πεφύλαξο μὲν μὴ πολλῶν ἀκούειν, εἰ δὲ μὴ τοῦτο, μὴ πᾶσιν εἶναι ἐνδύσιμον· μὴ ἐνδύου τοῖς λογισμοῖς, ἀλλ' ὡς πέρ τις πέτρα παράλιος, εἰς ἄρρον τὰς προσβολὰς τῶν κυμάτων παράλυε· κἂν ἄπαξ μεγαλοψυχῆσης, οὔτέ τι τοῦ τῶν ἀηδῶν ἐτι προσβάλη; κἂν προσβάλη δέ, οὐδὲν δράσει δεινόν.

170. Τῷ ἀνεψιῷ τοῦ βασιλέως
[Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ].

Ἐγώ, κάλλιστε πάντων ἀνδρῶν καὶ μεγαλοπρεπέστατε, εἰ δὲ βούλει, καὶ ἀδελφεῖ περιπόθητε, καὶ πρότερον ἐπεχείρουμι γράμματα φιλικῶς τὴν σὴν φιλότατην μοι κεφαλὴν κατασπάξασθαι, ἐπεῖγον δὲ τὴν ἐπιχείρησιν, ἵνα μὴ φορτικὸς ἴσως δόξω, παρὰ τὸ σὸν ἦθος ποιῶν· ἀλλ' ὅ γε βέλτιστος οὗτος ἀνὴρ ὁ λογιώτατος Ἰωσήφ, ὁ πάλαι μοι συνήθη· καὶ οἰκειότητος, καὶ τῶν σῶν ἀρετῶν μεγαλοφρονότατος ἐπικινέτης, παρεσκευάσέ με ὠφρῆσαι, καὶ περὶ τὸ γράφειν καὶ ἐπιστέλλειν πρὸς σὲ λόγοις πολλοῖς ἀνεπτέρως, κατὰλογον ποιούμενος· τῶν χαρίτων τοῦ ἤθους σου, καὶ ὡς ἀνὰ στόμα φέρεται ἡμᾶς, καὶ ἐν πολλοῖς καὶ μεγάλαις συνεδρίαις τὴν ἡμετέραν κηρύττει γλῶσσαν, καὶ τελευταῖον, ὡς βούλει καὶ γράμματα ἡμέτερα δέχσθαι, καὶ ἡδέως ἔχεις τὸν ἐπιστολιμακίον τοῦτον προσίεσθαι ἀπασμῶν.

Διὰ ταῦτα ὠφρῶντι γράφω πρὸς σὲ τὸν εὐγενέστατον ἐμοὶ καὶ λαμπρότατον, πρῶτατον δὲ τῷ ἦθει καὶ μετριώτατον, πρακτικώτατον δὲ ἐν τοῖς ἀνὰ χεῖρα πράγμασι καὶ ἀκριβέστατον· ὁσάκις γάρ σου ἐντύχω γράμμασιν ἀναγινωσκομένοις παρὰ τοῦ μεγάλου ἡμῶν αὐτοκράτορος, θαυμάζω σου τὸ ὀξύτης φρονήσεως καὶ τῆς συνέσεως τὴν ἀγγίνοιαν, καὶ τὸ διεσπουδαχμένον καὶ ἀγρυπνον τοῦ φρονήματος, καὶ μακαρίζω τὸ γένος ὄλον ὑμῶν, ὅτι ἐκ μίᾳ ὀρηθέντες πηγῆς, καλλίστης καὶ ποτιμωτάτης, τῆς τοῦ βασιλέως φημί ψυχῆς, ὅμοιοι κατὰ τὴν φύσιν ἀπεμερίσθητε ποταμοί, πάντες γλυκαῖς, πάντες διειδαῖς, πάντες πότιμοι. Ἐγὼ μὲν, λαμπρότατε κύριέ μου, καὶ ἀπὸ ψιλῆς θέας, ὕστερον δὲ καὶ ἀπὸ βραχείας τῆς ὀμιλίας ἐχρηκτῆρισά σου τὸ φρόνημα, καὶ πολλὰκις πρὸς τινὰς εἶπον ὡς, οἷον ἄνθρωπος ἢ Ρωμαίων ἐβλάστησε γῆ· νῦν δὲ μᾶλλον ἔργων

τε καὶ κατεῖληφα, καὶ ἠκρίβωσά σου τὴν ἕξιν τῆς φύσεως, καὶ ἄγαμαίσε καὶ τοῦ ἤθους καὶ τοῦ φρονήματος, καὶ τῆς ἀκριβείας τοῦ νοῦ καὶ τῆς τοῦ λογισμοῦ σταθιρότητος.

Καὶ ὅτι μὲν πάντες ὑμεῖς τοῦ βασιλικοῦ φρονήματος ἤττησθε καὶ κάτω ποι φέρεσθε, καὶ ὑμεῖς ἂν ὁμολογήσητε καὶ τὴν ἤττην ἠδέως ἂν ἀποδεξήσθε· ὅτι δὲ καὶ οὕτως ἔχοντες, ἐμφερείαν τινα πρὸς τὸ πρωτότυπον ἔχετε καὶ ὁμοίωσιν, δῆλον ἐξ ὧν ποιεῖτε καὶ λέγετε, σὺ τε ὁ λαμπρότατος μάγιστρος καὶ μέγιστος δούξ, καὶ ὁ τὴν τύχην ἴσος καὶ τὴν φρόνησιν ὅμοιος· οἷδ' ὅτι ἔγνωκας ὡς τὸν θαυμασιώτατον Δοκσιανὸν εἶρηκα· καὶ χαίρω ὅτι τοιαῦτα προπύργια τῷ θείῳ ἡμῶν κατασκευάσθητε αὐτοκράτορι, ὁ μὲν, ἐγγυὲς ἰστάμενος καὶ οἷον προασπίζων, σὺ δέ, πύργωθεν ἀναστέλλων τὰς τῶν ἐναντίων ὀρμὰς· διὰ ταῦτα γέγηθέ τε καὶ ἐπιγάννυται τοῖς προμάχοις ὑμῖν, καὶ μετὰ θεὸν ἐπὶ ταῖς συμμαχίαις ὑμῶν τεθάρρηκε. Πλὴν καὶ ὑμῶν προπολεμούντων αὐτοῦ, ἄγρουπνον οὗτος τὸ ὄμμα τηρεῖ καὶ οὐδεὶς τῶν πάντων ὑμῶν εὐθέασατο τοῦτον ἐν ὄλῳ τῷ χρόνῳ τῆς βασιλείας κατατροφήσαντα, ἢ λαμπρῶς ἐστισσάμενον, ἢ φαιδρῶς πανηγυρίζοντα, ἢ ἐν ὑπνοῖς ἀναπυσσάμενον, ἢ ἐν πόνοις τοῦ οἰκείου φεισάμενον σώματος· ἀλλ' ὡς περ στρατιωτικὸν αὐθις διχζῶν βίον, ἐν φροντίσιν αὐτὸν καταδαπανᾷ, ἕπως ἂν εὖρη τῶν κακῶν λύσιν, καὶ ἀναστήσῃ κείμενον τὸ Ρωμαίων ἀξίωμα.

Καὶ μή γε νομίσης, ἀδελφὲ περιπόθητε, ὅτι ἐξ ἐπίτηδες ταῦτα φθέγγουμι· αὐτὸς γὰρ μοι μαρτυρεῖ ὁ θεός, ὡς παρὰ πάσας τὰς ἡμέρας συνδιάγων αὐτῷ, οὐδέποτε ἀπῆλθον μὴ θυμώσας τὸν ἄνδρα καὶ ἐκπλαγείς τὴν ἐκείνου ψυχὴν· βούλεται γὰρ μυριάκις ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ μεγεθῆναι τὴν τῶν Ρωμαίων ἀρχὴν, καὶ τό γε θαυμασιώτερον, ὅτι στρατηγικώτατος γεγονώς ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀδομένους ἐν στρατηγίῃμασι, καὶ τὰ πολιτικὰ ἄκρω μεταχειρίζεται πράγματα, καὶ οὐδενὸς ἡμῶν δεῖται, οὔτε ἐν διαλύσεσιν ἀμφισβητήσεων, οὔτε ἐν τῷ ἀκριβεῖ τῆς τῶν

φόρων εισπράξεως, οὔτε ἐν τῇ καταστάσει τῆς πολιτικῆς διαθέσεως, ἀλλὰ δι' ὑπερβάλλουσιν εὐφυῆν πάντα ἀθρόον καὶ συνέγνωκε καὶ μεταχειρίζεται εὐφυῶς.

Τοιοῦτόν σου τὸν θεῖον ἐπίστασο καὶ τοιοῦτοις λόγοις ἀπανταχῇ κήρυττε· ἡμεῖς δέ σοι τὸ γράμμα τοῦτο νῦν πρῶτον διδόμεν, καὶ ἀπαιτοῦμεν τὸ χρέος, τὴν ἴσῃν ἀντίδοσιν. Γράψε οὖν ἐμφύτως, ἀφελῶς καὶ στρατιωτικῶς, ἕνα σου τὸν χαρκατῆρα γινώσκω καὶ ὡς παρόντι προσομιλῶ.

Ἄλλὰ τίνας ἂν εἶη ἄξιος ὁ συναλλάξας ἡμᾶς ταῖς ἐπιστολαῖς, καὶ τοὺς δισετηκότας συνάψας τοῖς γράμμασιν; οὐ προσπαθείας τῆς παρὰ σοῦ; οὐ τῆς πρὸς σέ οἰκειώτεως; τοῦτο οὖν αὐτὸ καὶ ἐγὼ ἀξιῶ· ὀφείλεις δὲ αὐτῷ πᾶν χαρίζεσθαι, ὅτι τε τὰ σά ἐπαίρει καὶ μεγαλύνει, καὶ ὅτι τῆς ἡμετέρας φυτείας περὶ τοὺς λόγους ἐστίν. Εἰ οὖν ἐμὲ ἀγαπᾶς, ὡς περ δὴ εὐφῆμω στόματι ἐν πᾶσι τοῦτο βοᾷς, χρεῶν ἐστὶ καὶ τὸν ἐμὲ ἀγαπῶντα οἰκειοῦσθαί τε καὶ ἀσπάζεσθαι, ἢ μᾶλλον ἀντιποιεῖσθαι καὶ ἐλεεῖν· ἐστὶ γὰρ καὶ τὴν γλῶτταν πολὺς, καὶ τὸ ἦθος ἄριστος, καὶ τὴν ψυχὴν φρονιμώτατος. Διὰ ταῦτα οὖν πάντα, καὶ τὸ ὑπὲρ ταῦτα δι' ἐμέ, ἐν μερίδι σοι τῶν οἰκειοτάτων ἔστω, καὶ ὅσα δεῖ ποιεῖν ἄνδρα, οἷος σύ, περὶ τοιοῦτον ἄνδρα λογιώτατον καὶ συνετώφ. 220. τaton, μηδεὶνός φείση· κεκραξέται μὲν γὰρ καὶ οὗτος εὐεργεσίας ἴσως τυχών καὶ ἀπολαμπρυνεῖ τὰ σά, κἀγὼ δέ σοι χάριτας ὁμολογήσω ἀνθ' ὧν εὐπεποίηκας περὶ ἂν ἐγὼ οἰκειότατα διατίθεμαι.

171. Τῷ Ἰασίτῃ.

Ἄλογον ὡς ἀληθῶς, σεβασμιωτάτῃ μοι κεφαλῇ Ἰασίτα, εἰ λόγου βουλοίμην ἀνταλλάττεσθαι ἄλογον, ὡς περ μελίην ἀντὶ πυροῦ, ἢ ψιάνθον ἀντὶ ξυστίδος, ἢ βύρσαν ἀντὶ χρυσοπάστου στολῆς· εἰ δὲ καὶ φιλόσοφός τις θεῖη τὸ χρῆμα, ἀλλ' ὅμως ἐμ-

πορικόν· καὶ πολλοὶ γε χεῖρονα μὲν κρειττόνων κατὰ γε τὸ ποιὸν ἀνταλλάττονται, τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι τῆς ποσότητος κερδαλεώτερόν πως αὐτοῖς τὸ τῆς ἀνταμείψεως γίνεται· ἐγὼ δέ, εἰ μὲν αὐτὴν τὴν τοῦ λόγου στέρησιν τῆς λογικῆς ἀνηλλακτόμην ἕξεως καὶ δυνάμεως, ἄτοπός τις ἂν εἶην καὶ οὐ φιλόσοφος. Νῦν δὲ οὐ στέρησις ἢ ἀντιλαμβάνω τὸν λόγον διδοῦς, ἀλλ' οὐσίᾳ τις ὑποστατικῆ, χεῖρον μὲν καὶ οὕτω τῆς ἐν ἐπιστολαῖς λογιότητος, αὐθύπαρκτον δὲ ὅμως πρᾶγμα καὶ οὐ στέρησις ἕξεως. Εἶτα, εἰ μὲν παντὸς τοῦ ἐν ἐμοὶ λόγου ἡλαττόμην τὸ ἀντικείμενον, εἶχε τινὰ μοι μέμψιν ἢ ἄμειψιν· ἐπεὶ δέ, ὡς περ πηγῆς τὸ ἀποχετευόμενον οὐκ ἐλαττοῖ τὴν ἀρχὴν ἀφ' ἧς τὸ ρεῖθρον, οὕτω δὴ καὶ μοι τὸ γραμμάτιον· καὶ ἐὰν ἐλάττω τὸν λόγον ποιῶ, οὐ παρὰ τοῦτο μεμπτέος ἐγὼ, ἢ ἐπαινετέος προσκτάμενος τῷ οικείῳ καὶ τὸ ἀλλότριον, ἔν ἔχω τὸ μὲν, ὄχημα τῆς ψυχῆς, τὸ δέ, τοῦ σώματος· καὶ ἵνα σοι μέγα ποιήσωμαι τὸ μικρόν, καὶ εἰς ταῦτόν συναγάγω τὴν πράγματε, φιλοσοφίαν ὁμοῦ καὶ ῥητορικὴν, τὸ βραχὺ μεγεθύνων, καὶ τὸ σχεδὸν ἀνυπόστατον εἰς οὐσίαν στερεάν τιθέμενος, οὔτε παρὰ σοὶ μόνον τὸ ἄλογον, οὔτε παρ' ἐμοὶ θάτερον μόνον τὸ λογικόν· μάλλον δέ, τὸ μὲν λογικόν, ἴσον παρ' ἀμφοτέροις καὶ ὅμοιον, τὸ δέ γε λόγιον παρ' ἐκαστέρῳ μὲν, ἀλλ' οὐ κατ' ἴσην μοῖραν, ἀλλ' ὡς περ ἐν ζυγοῖς τρυτάνης ἢ ἐμὴ πλάστιγξ βρυυτέρα τῆς σῆς, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἀνθεσι λόγου σεμνύνη καὶ ζηλοῖς τὴν ὥραν τῶν λέξεων, ἦν μὴ ἀποτίκτης οὕτως, ἀλλὰ τοὺς ἀλλοτρίους μὲν, γενναίους δὲ τόκους ὡς οικείους ἀσπάζῃ· οὔτε οὖν αὐτὸς ἄλογόν τι χροῖμα διδοῦς καὶ λογικὰς λαμβάνων χάριτας, ἐκτὸς τῆς ἀλογίας καθίστασαι, καὶ μόνον τὸν λόγον ἐνδέδουσαι, οὔτε δὲ ἐγὼ, οὕτω διδοῦς καὶ λαμβάνων ἀλογώτατος μόνον γίνομαι· ἀλλ' ἔστιν αὔθις παρ' ἀμφοτέροις ἀμφοτέρα.

Οὕτω γὰρ καὶ ἡ φύσις ἡμῶν συμπέπλασται· τοῦ γὰρ συντεθέντος καθ' ἡμᾶς κράματος, τὸ μὲν τι λόγος ἐστί, τὸ δέ,

ἀλογία, καὶ πλείω τοῦ λόγου τὰ ἄλογα· ἐκεῖ μὲν γὰρ διάνοιχα μόνον καθ' ἣν οὐσιούμεθα, ὁ γὰρ νοῦς ἐτέρας μερίδος, ἐνταῦθα δὲ αἰσθησις, καὶ φαντασία, καὶ τῆς δόξης τὸ πλεόν. Ἀπὸ γοῦν τοιούτων δυνάμεων λογικῶν καὶ ἀλόγων κεκράμεθα, καὶ τῶν πάντων ἡμῶν οὐδεὶς οὔτε λογικώτατος μόνον, οὔτε ἀλογώτατος· δεῖ γὰρ τῷ λόγῳ ὡς περ δεσπότη καὶ βασιλεῖ ὑπηρεσίας· τῆς χειρόνος, ἐφ' ἧς ὀχῆσεται καὶ ἱππάσεται· καὶ αὐτίκα γοῦν διακονεῖται τούτῳ τὰ αἰσθητήρια, ἡ κοινὴ αἰσθησις, ὁ τύπος τῶν αἰσθητῶν, ἡ τοῦς λόγους τούτων ἔχουσα δόξα, ἡ τῶν ἐκτὸς ὄρεξις, ὁ γεννητὸς καὶ στρατιώτης θυμὸς, ἡ ἐπιθυμία, τὰ λοιπὰ τῶν δυνάμεων ἐνεργήματα· καὶ οὔτε κατιῶν ὁ λόγος μέγρι τῆς ὕλης αὐτῆς εἰς ἀλογίαν ἀμείβεται, οὔτε τὸ ἄλογον τῷ λόγῳ κοσμούμενον εἰς οὐσίαν λογικὴν μεταπίπτει, ἀλλ' ὡς περ ἵππος τιθασσευόμενος καὶ χρυσοῖς φαλάροις καλλωπιζόμενος, οὐκ εἰς κρείττω ὑπαρξίν μετατίθεται, οὔτε μὴν εἰς τὴν χειρῶν ὁ ἐποχούμενος τούτῳ ὀλισθαίνων τῆς ἑδρας καὶ συμπατούμενος, οὕτως οὔτε τὸ ἐν ἡμῖν ἄλογον, λόγος ἀκριβῆς· γένοιτ' ἂν ποτε, οὔτ' ὁ λόγος τῆς πρώτης ἐκστασίης ὑπάρξεως καὶ τοῦ φυσικοῦ ἀξιώματος.

Τί ποτ' οὖν ταῦτα συνηγήοχα; ἔν' ἐνδείξωμαί σοι ὅτι οὔτ' αὐτὸς τὸν ἐμὸν οὐσιούμενος λόγον, τῆς ἀντικειμένης στερηθῆσθαι στερήσεως, οὔτ' ἐγὼ ἀντιλαμβάνων τὸ ἄλογον, κενός ποτε γενοίμην τῆς ἕξεως· δεῖ δὲ ἀμφοτέροις θατέρου μέρους· ἐμοὶ μὲν, τῷ λογίῳ εἶποι τις ἂν ἴσως καὶ φιλοσόφῳ, τῆς ὑπερειδούσης ἀλόγου δυνάμεως, καὶ σοὶ τῷ ἥττονα τὴν λογιότητα ἔχοντι, τῆς λογικωτέρας ὑπάρξεως· ὡς περ γὰρ ὁ καθ' ἡμᾶς λόγος τὸ ἄσχετον ἔχει τῆς λογικῆς ἐργασίας, τῶν ἀλόγων δυνάμεων ὑπηρετουσῶν αὐτῷ τὰ σωματικά, οὕτω δὴ καί μοι δεῖ νοεραῖς φορητῆδος ἐλίσσοντι σωματικωτέραν ὑπηρεσίαν, ἕνα δὲ ἀμετάστροφος πρὸς τὰ τῆδε εἶην. Καὶ ὡς περ χαλιναγωγοῦμενον τῷ λόγῳ τὸ ἄλογον τιθασσεύεται, οὕτω δὴ καὶ τῆ σῆ φύσει γεννητὴ τυγχανούσῃ, δεῖ τοῦ λογικοῦ χαλινοῦ, οὐχ ὅτι μὴ καὶ

λόγον ἔχεις τὸν ἐν τῇ φύσει, ἔχεις γὰρ τοῦτον ὡς ἀληθῶς ὡς πολλῶν γε καλλίονα, ἀλλὰ καὶ ὁ διὰ τῶν ὄτων εἰσρέων τῇ ψυχῇ λόγος συνεργὸς τῷ τῆς φύσεως γίνεται, καὶ μάλα γε λυσιτελεῖ τῇ ψυχῇ εἰς κατανόησιν τοῦ βελτίονος, καὶ πολλοὶ γε μάλιστα τούτῳ πρὸς τὰ κρείττω μετέχθησαν, ἢ τῷ φυσικῷ. Ὁ μὲν γὰρ βλοσυρὸς τις δοκεῖ εἶναι, καὶ οὐκ ἀφήσει κάλλη, οὐδὲ ἀκτινοβολεῖ χάριτας, ἀλλ' ἔστι δυσπαράδεκτός τε καὶ δυσωόνιστος· ὁ δέ, ὡς περ ἄνθος ἐστὶν ὄρας ἐαρινῆς, καὶ ὑπάγεται τὸν ἀκροατὴν, εἰκότως ἐλκόμενον τῷ θελητηρίῳ τῆς χάριτος.

Εἰ δὲ πολλοὶ πρὸς τὴν ἡχῶ τοῦ λόγου κωφεύουσιν, ἀλλὰ σοὶ γε πρὸς ταύτην τὰ ὄτα ἀνεώγχει καὶ ἐστήκασι, καὶ οὐδὲν σε τῶν πάντων οὕτως ἠδύνει ὡς λέξις χριεσσα καὶ συνθήκη λόγου ἐμμελεστάτην ἀρμονίαν κληρωσαμένη. Τοπάζω δέ σου τὴν φύσιν ἔγωγε λίαν φιλόσοφον, ἀτυχήσασαν ἀγωγὴν ἐκκαλουμένην τὸν ἀποκείμενον ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ λόγου πυρσόν, εἴτα δὴ θαυμάζω, πῶς δὴ οὐ; πυνθάνη μου διατί, πολλῶν ὄντων ἀλόγων, ὧν πλήρης καὶ ἀήρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆ, ἐξαίρετον τὴν κλῆσιν ταύτην ἀπεκκληρώσατο τὰ παρ' ἡμῖν ἄλογα; διατί μὴ καὶ τοὺς λέοντας προηγουμένως ἀλόγους φημέν; | μὴ τὰ κήτη, φ. 229'. μὴ τοὺς ἀετοὺς, μὴ ἄλλο τι τῶν παρὰ τὰ λογικὰ ζώων; Ἄλλ' ἐγὼ φθάνω σου τὴν ἐρώτησιν, διδοὺς τὴν ἀπόκρισιν· ὅτι, ὃ βέλτιστε, λόγον ἔχει τοῦτο δὴ τὸ ἄλογον πρὸς τὸ παρ' ἡμῖν τῆς φύσεως ἄλογον, φημί δὴ τὴν κοινὴν αἴσθησιν, τὴν φανταστικὴν δύναμιν, τὴν δοξαστικὴν οὐσίαν, αἷς πρῶτον δυνάμεσιν ὁ παρ' ἡμῖν ἐποχούμενος λόγος, καταστέλλει ταύτας καὶ θρασυνομένας ἀνακρούει τῷ λογισμῷ· ὧς περ γοῦν ἡ καθ' ἡμᾶς διάνοια, λογικωτάτη τις οὔσα, ὡς ἄλογον ἄγει τὴν θυμικὴν γενναϊότητα καὶ τὴν τῆς ἐπιθυμίας ἰσχὺν οἷς ἐπισυμβέβηκεν, οὕτω δὴ δευτέρον ἐστὶ ἄλογον τὸ παρ' ἡμῖν καὶ ἐκτὸς ἄλογον τῆς ὅλης ἡμῶν συγκράτου φύσεως.

Ὁ γοῦν πρῶτος χλιναγωγούμενος καὶ ἀνασειράζομενος, τῷ χ-

λινῶ ἀνχστέλλοντες καὶ τὸ ἔμφυτον αὐτοῦ θράσος συστέλλοντες, τοῦτο δὴ πρῶτως ὀνομάζομεν ἄλογον· οὐ γὰρ λέουσιν ἐποχούμεθα, οὐδὲ κήτεσιν ἐπικαθήμεθα ὡς περ οἱ Τρίτωνες, οὐδὲ παρδάλεις ἑαυτοῖς ὑποζεύγνυμεν, ἵνα ἐποχούμενοι τούτοις κατὰ μίμησιν τῆς ἐν ἡμῖν φύσεως ἰδιαίτερον ἄλογα ταῦτα προσαγορεύοιμεν· ἀλλὰ τοῖς ἵπποις μόνον τὴν ὀνομασίαν ταύτην διδόμεν. Καὶ κοινῇ μὲν ἄλογα ξύμπαντα, οὐδένα γὰρ λόγον ἔχει τὸν φυσικόν, οὐδέ τι τούτων ἀναμιμνήσκεται, ἢ συλλογίζεται, οὐδὲ ζητεῖται τοῦ ἀφανοῦς τὴν οὐσίαν, οὐδὲ θηρᾶται τὸ κεκρυμμένον δι' ἀποδείξεως, οὐδὲ ψυχὴν ἔχει τὴν λογικὴν, ἀλλ' ὑπὸ φύσεως ἄγεται, καὶ θυμοῖς ἀγριζίνεται, καὶ ἐπιθυμίαις μλάττεται, καὶ μέχρις ὀνομάτων ἡμῖν ἐπικοινωνεῖ· τὸ δὲ γε ἰδιαίτερον ὀνομαζόμενον ἄλογον, ὡς περ ἐπαναδιπλοῦται τὴν τοῦ κοινοῦ προσηγορίαν, ἀλλ' ἄλογόν ἐστιν ἡμῖν ὡς ὑποπίπτονταῖς ἡμετέραις χερσὶ, καὶ παρ' ἡμῶν ἀγόμενόν τε καὶ εὐθηνούμενον.

Ἄρ' οὐχὶ μυρίων ἀλόγων ἀντάξιός ἢ ἐπιστολή, ἀδελφὲ φίλταχτε; ἀλλ' ἡμεῖς ἐνὸς ταύτην ἀνταλλαττόμεθα, ἔστω δὲ τοῦτο μὴτ' ὄνος, μὴθ' ἵππος ἄρην, ἀλλ' ὡς περ ὁ παρὰ τοῖς ἰατροῖς ἡμιτριταῖος σύνθετός ἐστιν ἐξ ἀφημερινοῦ συνεχοῦς τριταίου διαλείποντος, οὕτω δὴ καὶ τοῦτο ἡμίονος εἶη, μὴτε λειπόσαρκος τὴν ὄσφυν, μὴτε πίων καὶ καταπίμελος· καὶ περὶ μὲν τῆς χροᾶς οὐ διαφέρομαι, εἰ δὲ ἡμερωτέρα εἶη καὶ οὐ πάνυ γε διασεύουσα, τοῦτο κρεῖττον εὐχῆς, ὡς ἐμέ γε πολλαὶ γε τῆς ἀστράβης ἐξέσεισαν καὶ συμπεπατήκασι, καὶ εἰ μετρίων ἐτῶν εἶη, μὴ μέντοι πολλῶν, οὐδὲ τοῦτό μοι ἀλυσιτελές, ἦττον γὰρ οὕτως ἔξει τὸ ἄλογον. Ἐγὼ γὰρ μετρίως ἄλογον ὑποτάξαι δύνῃμαι τὰς χερσίν, ἀλογώτατον δὲ καὶ θρασύτατον οὐ μοι δύνῃμις τῷ χαλινῶ ἀντισπαῖν.

172. Πρὸς τὸν βεστάρχην καὶ κριτὴν Μακεδονίας
τὸν Χασάνην.

Οὐκ οἶδα, πότερον ὠνοῦμαι τὰς παρ' ὑμῶν χάριτας, ἢ πιπράσκω τοὺς λόγους; ὅτι μὲν γὰρ ἀλλακτικῆς ἐστὶν εἶδος τὸ καθ' ἡμᾶς πρᾶγμα, τῶν ὁμολογουμένων ἐστίν· ὑμεῖς μὲν γὰρ λόγους παρ' ἐμοῦ, πράγματα δ' ἐγὼ παρ' ὑμῶν ἐμπορεύομαι· ἀλλ' ἀγνοῶ, πότερον ὠνοῦμαι, ἢ πωλῶ, ἢ μηδέτερον; ἀλλὰ τὸ ὅλον ἀντάμειψις. Καὶ πάλιν ἀμφισβητῶ, τίς ὁ τὰ πλείω διδούς, τίς μὲν χάλκειαι χρυσεῖων, τίς δὲ χρύσειαι χαλκείων ἀλλάττεται; Σὺ μὲν ἴσως ἐρεῖς ὅτι σὰ τὰ χρυσᾶ, ἐγὼ δὲ ἀμφισβητήσω, μᾶλλον δὲ ὁ ἀπλοῦν τι εἰπὼν τοῖς ὅλοις αἰρήσω· εἰ γὰρ μηδέν τι τῷ λόγῳ ἀντισταθμᾶται, πόσης ἂν εἶεν ὀλκῆς αἰ παρ' ἡμῶν χάριτες; πλὴν ἀλλὰ νικᾷτε τῷ ῥήματι· τὸ γὰρ ἀντιδιδόμενον ἀφ' ὑμῶν χρυσὸς ἀντικρυς, ὡς περ νῦν παρὰ σοῦ ἢ λαμπροτάτη φορολογία· ὡς σοὶ χαλκοῦν τὸ ἐμόν. Ἄλλ' οὐχ ὁ μὴ χρυσοῦν, τοῦτο χαλκοῦν· οὔτε γὰρ ἀντίθετα τὰ ὀνόματα, οὔτε εἰ τις συγχωροίη, ἄτερ μεσότητος· ὡς τε οὐκ ἐξ ἀνάγκης ὁ λόγος χαλκοῦς, ἀλλ' ἴσως χρυσοῦ τιμιώτερος· καὶ πάλιν αὐτὸς τῷ λόγῳ κρατῶ, ἣν δὲ βούλη καὶ αὐθις τὸ σόν. Ἐρεῖς γὰρ ὡς τὰ τῶν παρ' ἡμῶν κάλλιστα ἢ χρυσᾶ, ἢ εἰκασμένα χρυσῷ· χρυσοειδῆ μὲν αὐτὰ καὶ ἠλιώδη· ὡς τε καὶ τὸν λόγον, ἢ χρυσοῦν φήσομεν ἢ χρυσοειδῆ· ἀλλὰ χρυσὸς μὲν ἀντικρυς οὐδαμῶς, χρυσοειδῆς ἄρα· ὁ δὲ χρυσῷ ἀπεικασται, τοῦτο χρυσοῦ ἔλαττον· ὡς οὕτω τῶν παρ' ἐμοῦ τὰ παρὰ σοῦ κρείττοντα.

Ἄλλ' ἄκουσον ὡς λογιώτατέ μοι τῶν ὁμιλητῶν· ὁ γὰρ περισσὸς οὕτως χρυσός, φόρος, καὶ τέλος, καὶ λειτουργία, καὶ ὄφλημα, καὶ τᾶλλα τῶν ἀτιμοτάτων κατονομάζεται, ὁ δὲ λόγος, νοῦ μὲν γέννημα, φῶς δὲ νοήματος, λογικῆς δὲ ἄνθος ζωῆς.

Ἄλλ' οὕτω μὲν ταῦτα τῷ δέ γε φορολόγῳ τούτῳ, πατρίς μὲν ὁ Εὐξείνος πόντος, οἶκος δὲ βῆθυσ, καὶ πλοῦτος πολὺς, ἀμφιέννυται δὲ πτωχικῶς οὐκ οἶδ' ὅ, τι βουλόμενος· δέον γὰρ ἄλλως, ὁ δέ, τῶν πατρῶων ἐθῶν οὐκ ἀρίστῳ· ἔστι δ' οὕτω φιλόπατρις, ὥς τε αὐτοῦ τε βούλεσθαι καὶ κατοικεῖν καὶ φορολογεῖν. Εἰ μὲν οὖν αὐτῷ ταῦτα οὕτω συμβαίη, δεξιωτέρην εὐρήσει τὴν τύχην· εἰ δ' ἄλλως, ἀλλ' ἡμῖν τὸ χρεός ἀπώφληται· ἐγὼ τε γὰρ ἠξίωκα, καὶ σὺ προτεθύμησαι.

Ἄλλ' ἐμεμψάμην ὡς καὶ πολλὰ ἀπεσταλκότα καὶ τὸν φιλόσοφον ἀγνοήσαντα, ἀλλ' ἐμεμψάμην; μὴ οὕτω μακρίην· ἐπήνεσα μὲν οὖν ὡς καὶ φίλτατον τοσοῦτοις δεξιωσάμενον, καὶ ὡς ἀπητηκότα κατὰ λόγον πρὸς ἄμφω, πρὸς μὲν τὸν φιλόσοφον τῆ ποιότητι, πρὸς δὲ τὸν πρόεδρον τῆ ποσότητι, ἀμφοῖν δὲ πρὸς τὸν ποθοῦμενον. Ἄξιῳ οὖν καὶ αὐτός, μὴ μεμψῆσθαι, εἰ μὴ τι ἀξίως τῶν ἀπεσταλμένων καὶ τῆς σῆς γνώμης εἰρήκαμεν.

173. Τῷ μητροπολίτῃ Εὐχαίτων.

Ἐδεξάμην τοῦ παρόντος γέροντος τὴν παράκλησιν, πάντων ἐμοὶ ἀνδρῶν λογιώτατε καὶ ἀρχιερέων ἀγιώτατε, οὐχ ὡς αὐτῷ τι συμβαλούμενος, ἀξιῶν σε περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς ἀφορμὴν εἰληφώς τοῦ ἀποστείλαι πρὸς σέ· ὁ μὲν γὰρ αἰτούμενος τῆς σῆς εὐμενείας τυχεῖν, τεύξεται πάντως, τῆς τε ἡμετέρας αὐτὸ τοῦτο κατορθούσης βουλήσεως, καὶ τῆς σῆς ὑπερκάλου καὶ ἀγαθῆς βραβεύουσης φύσεως· τί γὰρ δεῖ πρὸς σέ περὶ τίνος ἀξιοῦντα πολλοὺς περὶ τῶν αὐτῶν ποιεῖσθαι λόγους, ἀλλὰ μὴ ἄπαξ ἐνδειχόμενον τὸ πᾶν δοκεῖν ἔχειν ἀπηρητισμένον;

Οὗτος μὲν οὖν ἔξει ὃ δὴ καὶ βεβούληται· ἐγὼ δὲ σοὶ τοσοῦτον ἐρῶ περὶ ἐμαυτοῦ καὶ σοῦ· σὺ μὲν δυστυχεῖς, ἀλλὰ καὶ εὐτυχεῖς, ἐγὼ δὲ εὐτυχῶ, ἀλλὰ καὶ δυστυχῶ· ἔστι δὲ ὁ λόγος χορησιῶ μὲν ἐοικώς, οὐδαμῆ δὲ λοξός· δυστυχῶν γὰρ αὐτός

τῶν ὧν ἴσμεν ὑπερορίαν καὶ περιφρόνησιν, εὐτυχεῖς τὴν τῆς λαχούσης σε προεδρίαν τε ἅμα καὶ προσεδρεύειν· εὐτυχῶν δ' ἐγὼ τὸ τὴν ἐνεγκοῦσάν ἔχειν, ἀτυχῶ τὸ ἐν τῇ πατρίδι, κατὰ τὸν ἡμέτερον λόγον τὴν ἀτιμίαν ὑφίστασθαι.

174. Τῷ γενικῷ, τῷ ἀνεψιῷ τοῦ πατριάρχου.

Εἶτα βούλει με κρεῖττονα εἶναι τοῦ Πυθίου θεοῦ, ἢ Ἀμμωνος, ἢ Ἀμφιάρεω, ἢ τῶν ὅσοι ἀπ' αὐτομάτου ἀνέπνευσαν τοὺς χρησμούς; καὶ μὴν ἐκεῖνοι ἀξύνετα τοῖς πολλοῖς ἔδοξαν φθέγγεσθαι, καὶ Λοξίας ἐκεῖθεν ὁ Πυθοῖ χρησμοδὸς ἐφησέ τις φιλόσοφος. Εἰ δὲ μὴ αὐτὸς κατελιθήσῃς τὸ ἐμὸν μάντευμα, κοινόν σοι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους γέγονε τὸ ἀτύχημα, κάκεινοισι γὰρ τὸ ξύλινον τεῖχος πρὸς θ' φέρει τὴν διάνοιαν ἀμρι:τῶτήσιμον ἔδοξε· ναρθκοφόροι γὰρ πολλοί, φίλτατε, βέκχοι δὲ τοι παῦροι· καὶ ἄρθονος μὲν ἡ νευρίς, καὶ πολὺς ὁ κιττός, συγκορυδαντιῶσι δὲ ὅσοι τὸ φρονεῖν ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἠλλάξαντο.

Τί δὲ μὴ κατατιτῆ καὶ τὸν Πλάτωνα; ἐκεῖνος γὰρ τὴν τῆς ψυχῆς οὐσίαν ἐρμηνεύσαι βουλόμενος, διφρείας τινὰς τῷ λόγῳ ἀνέπλασε, καὶ ἱππους τινὰς ὡς περ ἐπὶ σκηνῆς δραματουργῆσαι οὐκ ὤκνησε· τῶν δὲ ἱππων, ὁ μὲν αὐτῶν, ἑτερόγυθός τε καὶ λαστόκωφος, καὶ οὐ πάνυ θαρρῶν τὴν ἄνοδον, ὁ δὲ, μετεωρίζων τὸν ἀναβάτην καὶ ὑψοῦ μάλα φερόμενος· καὶ Φαῖδρος ὁ καλὸς οὐκ ἐδυτχέραινε τὴν ἐξήγησιν, ἀλλ' ἐδέχετο πρῶτα τὸν λόγον, καὶ τὰς ὁμοιώσεις ταῖς ἀληθείαις προσείκαζε. Τοιοῦτον γὰρ τὸ φιλόσοφον χρῆμα, ἢ ἐχέμυθον πάντη καὶ μυστηριῶδες, ἢ συμβολικὸν καὶ ὑπὸ φύλοισι παραπετάσμασί τε καὶ σχήμασι τὰ τῆς σοφίας κρύπτον ἀπόρητα. Διὰ ταῦτα τοῖς ἀρχαίοις φιλοσόφοις θεολογοῦσι, πατέρες, καὶ δυνάμεις, καὶ νοῖ, τριαδικαί τε ἑγγες, καὶ τελετάρχαι καὶ κοσμαγοὶ τῷ λόγῳ παραλαμβάνοντο.

Ἀριστοτέλης, δὲ ἄρα παρηνόμησεν ἐς τὴν ἐπιστήμην, καὶ τῶν σχημάτων ἀφέμενος, προύστησατο τὴν ἀσάφειαν.

Οὐχ ὄρα; δὲ εἷξ καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς φιλοσοφία ἐστίν, εἴτε τὴν Ἑβραίων ἂν εἴποι τις, εἴτε τὴν παντελῶς ἡμετέραν; ἐκεῖ μὲν γὰρ νεομηναῖαι καὶ σάββατα, καὶ ὁ ἐπτά ἀριθμὸς πληθυνόμενος, σποδός τε δαμάλεως καὶ πολὺ τοῦ αἵματος τῆ βύσει τοῦ θυσιαστηρίου ἐπιχεόμενον, χίμαρός τε ἀποπομπαῖος καὶ θυόμενος ἄτερος, κίδαρίς τε καὶ ταινία καὶ δήλωσις, καὶ τᾶλλα ὅσα τὸν ἱερέα κοσμοῦσιν· ἐνταῦθά τε λουτρά, καὶ καινὰ θύματα, προσγωγαί τε κατὰ λόγον καὶ τακτοὶ πρόοδοι· αἱ δὲ τῶν ἀοράτων εἰκόνες, ἀλλὰ τούτων οἷα τὰ σύμβολα; μίτρα, καὶ σφαῖρα, καὶ πτέρωσις. Εἴτα ἑτεροδοξεῖν αὐτὸς ἔμελλον καὶ ἐναντιοῦσθαι τοῖς ὑποδείγμασι, καὶ ταῖς Ἑρμογενείαις τέχναις ὑπάγεσθαι;

Σὺ μὲν οὖν ἴσως φιλοσοφίαν ἐπίστασαι καὶ ῥητορικὴν, τὸ δ' ἐξ ἀμορῶν σύνθετον ἀγνοεῖς· ἐστὶ δὲ ὧ λῶστε, καὶ φιλοσοφίας ῥητορικὴ, καὶ ῥητορείας φιλόσοφος, θάτερον δὲ μέρος πολιτικόν φασιν οἱ πολλοί. Καὶ πάλαι μὲν οὕτως εἶχεν ἡ μίξις, ὡς περ δὴ καὶ τὸ βασιλείον ἱεράτευμα, καὶ εὐδαίμονες οἱ τότε καιροί· ὄλοντο δὲ Λυσία καὶ Πῶλοι καὶ Καλλικλεῖς· ἐκεῖθεν γὰρ διωκίσθη τὰ γένη τῶν λόγων, καὶ τὸ μὲν, περὶ νοῦν, τὸ δέ, περὶ γλῶτταν εὐδοκιμεῖ. Ἐγὼ δὲ οὐκ οἶδα μὲν ὅς τίς εἰμι, εἴτε φιλόσοφος, εἴτε τι ἄλλο ζῶν ἴσως Τυφῶνος πολυπλοκώτερον, ἐργάζομαι δὲ οὐ τὴν πάνδημον ῥητορικὴν, οὐδὲ τὴν θεατρικὴν καὶ ἀκόλαστον, μὴ δὲ γὰρ ἐξορηγηταίμην ποτὲ ταύτη τὰ τῆς φιλοσοφίας ἀπόρρητα, ἀλλὰ τὴν οἰκουρὸν τε καὶ σώφρον, ἢ τις, ἐπειδὴν τι λάβῃ πρὸς τοῦ νοῦ, καταστέλλει τοῦτο πῶς ἂν εἴποις, κοσμίως ταῖς λέξεσι, τὰς μὲν προκαταστάσεις καὶ προδιοικήσεις τοῦ λόγου, ἰδέας καλοῦσα, τὴν ἐκθεσιν δὲ δημούργημα, καὶ μὴ θαρρεῖ, ἐποχὴν.

Ἄλλ' ὄρα; ὅπως μοι πέπεικας ἀναπετάσῃ σοι τὸ καταπέτασμα καὶ κοινωθήσῃ τῆς τελετῆς; ἀλλὰ μήπω τοῦτο, ἔνα σε

μᾶλλον μυωπισω πρὸς τὸ ποθοῦμενον· ἐπικεκαλύφθω γὰρ καὶ αὖθις ὁ πόθος, ἵνα μὴ καὶ ἡ ἐλπίς οἴχηται· οὐδὲ οἱ μάντις τοὺς χρησμούς ἐρμηνεύουσιν, οὐδὲ τὸ μέτρον τῶν σφαιρῶν οἱ φωστῆρες· οὐχ ὄρξ· καὶ τὸ πρῶτον αἰθέριον σῶμα κύκλος ἐστί, τί δηλοῦντος τοῦ σχήματος; ἵνα μὲν ὁ τοῦ παντὸς λόγος τοῖς πολλοῖς ἀνεκφοίτητος· Ἀπολλοφάνης δὲ ὁ φιλόσοφος ἐς Ἄμμωνος γεγονώς, κατὰ γῆς ἔδω, ἴν' εὖρη ὅποιον τὸ τοῦ Σωκράτους δαιμόνιον· σοὶ δ' οὐδέν τι τοιοῦτον πέπρακται· ἀλλ' οὐπω τοι τὰ προσκήνια, οὐδὲ δασὶ καὶ θείῳ τῶν καθαρῶν τετύχηκας· εἶτα τοὺς τῆς σελήνης ἀναμετρεῖς φωτισμούς; Ἄγνεύθητι πρότερον, εἶτα μύθητι, περιρραντίσθητι, καὶ οὕτως ἐντὸς τοῦ ἀδύτου γενοῦ. Τί δέ σοι καὶ ἡ λεγομένη περίοδος, καὶ τὸ πολυείδες τῶν σχημάτων, καὶ τὸ κυκλικὸν τοῦ ἐνθυμήματος; ὀρχήματα ταῦτα καὶ ὑπερορχήματα, ἐπὶ πανδήμου ὀρχήστρας δεικνύμενα· ἀσπούδαστα πάντα καὶ παίγνια, καὶ γλώττης τρυφώσης χλιδαί.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοσοῦτον, ὃν δὲ εἰργασάμην λόγον, εἰ μὲν τι κινὸν ἔχει καὶ τῷ ὄντι φιλόσοφον, ἀθέατον τοῦτο τοῖς πολλοῖς ἐφυλάζατο, ὃ δὲ προβάλλεται σχῆμα, κατάλληλόν ἐστι τοῖς ἀκουσομένοις· εἰ δέ που καὶ γλαφυρὰν ποιεῖται διήγησιν, φ. 230· καὶ διανοίας ἄπτεται μείζονος, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μετρίως παρνομεῖ· εἰ δέ τίς ἐστι παρὰ τοῖς μονασταῖς κριτικὴ ἀκοή καὶ ἐλλόγιμος, βούλει δὲ καὶ αὐτός, μετεωρήσομεν τὸν λόγον εἰς ὅσον εἰκός· τοῦτο μὲν γὰρ ἴσως ἡμέτερον, ὃ δὲ γεγράφαμεν τέως, ἀλλότριον.

175. Τῷ μοναχῷ κύρ Ἰωάννη καὶ γεγονότι
πατριάρχῃ τῷ Ξιριλίνῳ.

Ἐμὸς ὁ Πλάτων, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε, ἐμὸς, ὦ γῆ καὶ
ἥλιε, ἵνα τι καὶ αὐτὸς ἐπιτραχωδῆσω τῇ τοῦ λόγου σκηναῖ;
Εἰ μὲν γὰρ προσονειδίζεις, ὅτι θαμὰ ποτε προσωμίλου τῷ ἀνδρὶ
ἐν τοῖς διαλόγοις αὐτοῦ, καὶ τοῦ τε χαρακτῆρος τῆς ἐρμηνείας
ἐθαύμαζον καὶ τὴν ἐν ταῖς ἀποδείξεσιν ἐθειάζον δύναμιν, τί μὴ
καὶ τοῖς μεγάλοις τοῦτο πατράσιν ἐπιρριπτεῖς, ἀφ' ὧν ἐκεῖνοι
τοῖς Εὐνομοῖς καὶ Ἀπολιναρίοις τὰς αἰρέσεις ἀνέτρεψαν, βάλ-
λοντες ἀκριβεῖς συλλογισμῶν; Εἰ δ' ὅτι τοῖς δόγμασιν ἔπομχι,
ἢ τοῖς ἐκεῖνου νόμοις ἐπιστηρίζομαι, οὐ καλῶς οἶε περὶ ἡμῶν,
ἀδελφέ.

Ἐγὼ γὰρ πολλὰς μὲν φιλοσόφους βίβλους ἀνέπτυσξα, πολλοὺς
δὲ ῥητορικοὺς λόγους ὠμίλησα, καὶ οὔτε με τὰ Πλάτωνος ἔλα-
θεν, οὐ γὰρ ἂν ἀρνηθεῖην, οὔτε τὴν Ἀριστοτέλους παρεῖδον
φιλοσοφίαν· οἶδα δὲ καὶ ὅσα Χαλδαῖοι καὶ Αἰγύπτιοι πεπε-
ρθεύκασι, καὶ νῆ τὴν τιμὴν σου κεφαλὴν· περὶ γὰρ τοι τῶν
ἀπορρήτων βιβλίων τί δεῖ καὶ λέγειν; Ἀλλὰ πάντα πρὸς τὴν
θεόληπτον ἡμῶν συγκρίνας Γραφήν, τὴν καθαρὰν τε καὶ στίλ-
βουσαν, καὶ τῷ ὄντι δόκιμον, ὑπόχαλκα καὶ κισθηλείας εὐ-
ρον μεστά.

Ἐμὸς ὁ Πλάτων! οὐ γὰρ οἶδα πῶς ἐνέγκω τὴν τοῦ λόγου
βρυτήτητα· οὐ πάλι μὲν τὸν θεῖον σταυρὸν, νυνὶ δὲ καὶ τὸν
πνευματικὸν ζυγὸν προτετίμηκα; Δέδοικα μὴ μᾶλλον σός, ἵνα
σε τῷ ῥήματί σου διώξω, ὅς οὐδεμίαν ἐκεῖνου δόξαν ἀνήρηκας,
ἐγὼ δὲ μικροῦ δεῖν ἀπάσας, ἐπεὶ μὴ δὲ πᾶσαι φαῦλαι· οἱ γὰρ
περὶ δικαιοσύνης λόγοι καὶ περὶ ἀθανασίας ψυχῶν, ἀρχαί καὶ

τοῖς ἡμετέροις τῶν ὁμοίων δογμάτων ἐγένοντο. Οὐ τοίνυν ὧς πέρ τινος ὀφθαλμίας ἐκεῖθεν ἔσπασα, ἀλλὰ τὸ διουγάζον ἴσω ἀγαπήσας τοῦ νάματος, τὴν ἄλμην ἀπεκλυσάμην.

Ἄλλὰ τοῦτον μὲν σου τὸν ἀκροβολισμόν ἐνέγκοιμι ἂν μετριώτερον, τὸ δέ, ἂν ἐμοὶ πείθῃ, καὶ τοὺς Χρυσίππου, καὶ τοὺς ἐμοὺς συλλογισμούς, καὶ τὰς οὐκ οὔσας γραμμάς, καὶ τῆλλα τῶν σῶν, ἀδαμκντίνης ἢ ἀναισθήτου δεῖται ψυχῆς. Τί δὲ μὴ τὰ ἐξῆς τοῦ λόγου προστέθεικας, ταῦτα δὴ τὰ τῆς ὁμοίως γλώττης, « εἰ δὲ μὴ, πειραθήσῃ βρασανιστηρίων ὀργάνων, ὧν οὐδὲ ποτε ἤκουσας »;

Ἐγὼ δὲ τοῖς πᾶσιν ἐξαπορήσας οἷς γέγραφα, καὶ πολλοὺς λογισμοὺς ἀνελίξας, τέλος δυοῖν θάτερον εἶκασα· ἢ τὴν ἐμὴν μὴ ἐπεγνωκέναι σ' ἐπιστολήν, ἢ πρὸς Εὐνόμιόν τινα γεγραφέναι, ἢ τοὺς περὶ Κλεάνθην καὶ Ζήνωνα, οἱ πάντα δόντες συλλογισμοῖς, οὐδὲν ἀσυλλόγιστον ᾤήθησαν καὶ ὑπὲρ ἀπόδειξιν. Πλάτων δὲ καὶ τοῦτο ἐφεῦρεν, εἰς νοῦν ἀναβάς, καὶ τὸ ὑπὲρ νοῦν εἶδεν εἰς τὸ ἐν καταπαύσας, οὐ πάντα κατηγορεῖς, ὧ μισοπλάτων καὶ μισολόγε, ἔνα μὴ λέγω μισοφιλόσοφε.

Χρυσίππῳ δὲ ἢ τῇ νέᾳ ἀκαδημίᾳ, τότε με προστεθειμένον ἐώρακας; ἄρα οὐχὶ καὶ προτοῦ, ὅτε ἡμῖν οὐχὶ ξυλόφρακτος ἢ σκηνή, ἀλλ' ἀργυρόδατος ἢ χρυσόσημος, τὸ δέρας ἐνενοούμην Χριστοῦ, καὶ τοὺς τριβῶνας, περὶ ὧν πολλὰ συγκεκύφικα, εἶτα δὴ καὶ εἰς ἔργον τὴν γνώμην ἐξεβιάσαμεν, καὶ νῦν ἔνδον τῆς τοῦ Κυρίου καθεστήκαμεν μάνδρας; ἀλλ' οὐχὶ τῷ Χρυσίππῳ προσκεκολλημέθα· θαυμάζεις ὅτι μοι ζεῖ ἀτεχνῶς ἢ χολῆ, καὶ βράττει ἀκριβῶς ὁ θυμός; μὴ, γὰρ ἐμοὶ μόνῳ τὸ σῶμα ἄνευ τοῦ μέσου σπλάγγνου ἀφ' οὗ τὸ θυμῶδες πνεῦμα συμπέπλυσται, ὡς τε καὶ τοιαύτην ἐνεγκεῖν ὕβριν; Νῆ τὴν ἱεράν σου ψυχὴν, εἴ με κατὰ κόρρης ἐρράπισας, εἰ τὰς καταλελειμμένας τρίχας διέξανα, εἴ με τὰς ἄλλαις ἀτιμίαις κατέπλυνας, ἤνεγκα ἂν σου τὴν καταφορὰν γενναϊότερον· τὸ δὲ πάντα ὑπὲρ Χριστοῦ

πραγματεύσασθαι, ἔπειτα φιλίας τῆς πρὸς Χρύσιππον γράψεσθαι, καὶ οἶσθαι με παρὰ σοὶ καὶ φίλῳ καὶ δικαστῇ ἀφροστηκέναι μὲν τοῦ θεοῦ, Πλάτωνι δὲ καὶ Ἀκαδημῖα προστετηκέναι, οὐκ οἶδ' ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον ἐνέγκω!

Γραμμῶν δὲ μνησθεῖς, ὦ πάντων ὑπεριδῶν σύ, τί κάκειναις προσετρίψω τὸ ἀνυπόστατον; ὁ γὰρ πρῶτος περὶ τούτων εἰπὼν, τὰς οὐδαμοῦ κειμέναις προστέθεικε φιλοσόφως ἄγαν καὶ ὑψηλῶς· ἄλλο τὸ μὴ εἶναι, καὶ ἄλλο τὸ μηδαμοῦ κεῖσθαι· οὐ γὰρ οὐκ εἰσὶν αἱ γραμμαί, ἀλλὰ τὸ νοερὸν μήκος ἴσως, κατὰ τὸν σοφὸν οὐδαμοῦ. Ἄλλ' ἐγὼ καὶ περὶ τῶν μὴ οὐσῶν τούτων γραμμῶν, καὶ περὶ τῶν παρεωραμένων σοι συλλογισμῶν, οὐκ ἔστιν ὅσον εἰπεῖν ἐμπόρευμα ταῖς περὶ τῶν κρειττόνων συναγῆρχα δόξαις· ■ μὴ οὔσαι αὗται γραμμαί, μισολογώτατε σύ, ἀρχαὶ τῆς συμπάσης φυσικῆς θεωρίας εἰσὶ. Τὴν δέ γε φυσικὴν θεωρίαν καὶ ὁ κοινὸς Μάξιμος, ἢ μᾶλλον ἐμός, φιλότοπος γάρ, δευτέραν μετὰ τὴν πρᾶξιν τίθησιν ἀρετὴν, τὴν μαθηματικὴν οὐσίαν μὴ προσποιούμενος. Ὁ δὲ τὰς ἀρχὰς τῶν ὑποκειμένων μὴ προσιέμενος, ἐν μὲν συλλογισμοῖς ἀναίρει τὸ συμπέρασμα, ἐν δὲ φυσικοῖς λόγοις ἀθετεῖ τὴν ὁλότητα· τούτων δὲ τῶν δυοῖν ἀνηρημένων, οὔτε τὸ πᾶν ὄλον, καὶ τέλος ἡμῖν οὐδαμοῦ ὀδοιποροῦσιν, οὐδὲ συμπέρασμα. Ὁρᾶς, οἷον τὸ ἄγαν καὶ ὑπὲρ τὸν λόγον, καὶ τὸ μὴ ἐκυτοῦς εἰδέναι, ὅπερ ἐστὶ τὸ μὴ ἐπεστράφθαι καὶ συλλογίζεσθαι, ἀλλ' ἀσυλλογίστως καὶ χωρὶς λεπτύνσεως τεχνικῆς τοὺς ὄχθους κατὰ . . . νειν τῶν ὑποθέσεων;

Εἴ τι οὖν ἐμοὶ πειθῆ, ἔνα προσείπω ■ κατὰ σέ μέχρι τούτου, μὴ μέγα οἶου τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους ἀναστροφὴν, μὴ δὲ τρυφᾶς ἐπὶ τῷ μὴ τῶν λόγων κατατρυφᾶν· ἀλλ' εἴ πού τις πεδιάς, ἢ βηθυτάτη κοιλάς, ἢ φάρυγξ διερρωγυῖα, ἢ μυχὸς γῆς ἀρρητος καὶ ἀπέρρητος, ἐκεῖτε κατὰ δὲ ἐνδομύχησον, πᾶσιν ἐγκύπτων βιβλίαις ἡμετέροις ■ καὶ τοῖς θύραθεν, καὶ τοῖς συλλογισμοῖς γυμνασθεῖς τὰ πρῶτα, οὕτως | ἐπὶ τὰς ἀσυλλογίστους

γνώσεις ἀνάβηθι· πᾶσα γὰρ ἀρετὴ, μεθ' ὑπερηφανίας, ἀδελφέ φίλτατε, καὶ οἰήσεως, ἐσχάτη κακία καθέστηκε, καὶ ἐκγονό· ἐστὶ τῆς κατὰ διέθεσιν ἀγνοίας, ἣν διπλῆ ὁ ἐμός, ὡς οἶσι, βάλ-
λει φιλόσοφος.

Ἄλλ' ἐπειδὴ με πάλιν δάκνει τὸ ῥῆμα, βραχύ τι ἀναπετάσας τὴν ἀκοήν, ἄκουσον οἶά σοι Πλατωνικός φιλόσοφος φθέγγεται· ἐγώ, φίλτατε ἀδελφέ, ἄνωθεν ἐκ πατέρων τῆς θείας χριστω-
νυμίας ἠξίωμαι, καὶ τοῦ ἐσταυρωμένου, εἰ μὴ μοί τις κκίζοι τὸ ῥῆμα ὡς τολμηρόν; καθέστηκε μαθητῆς, παιδευμά τε τῶν ἱερῶν ἀποστόλων, καὶ τῆς μεγάλης καὶ ἀπορρήτου περὶ τὸ θεῖον δόξης δοχεῖον θαρρούντως εἰποίμι ἀκριβέστατον. Πλάτωνος δὲ οὐδ' λέγεις καὶ Χρυσίππους, ἠγάπησα μὲν, πῶς γὰρ οὐ; ἀλ-
λ' ἄχρι τοῦ τέλους καὶ τῆς ἐπιφανιομένης λειότητος· τῶν δὲ παρ' ἐκείνοις δογμάτων, ἃ μὲν εὐθὺς παρεώρακα, τινὰ δὲ ὡς πρὸς τὰς ἡμεδαπὰς συνεργὰ ὑποθέσεις, εὐ μάλα λαβὼν τοῖς ἱεροῖς λόγοις συνέμιξα, ὡς που δὴ καὶ Γρηγόριος καὶ Βασίλειος οἱ μεγάλοι τῆς ἐκκλησίας φωστῆρες πεπράχασι· τὰ δὲ τῶν συλλογισμῶν, εἶδους νῦν μὲν οὐπω καταπεφρόνηκα, γένοιτο δὲ μοι καταφρονῆσαι, ὡς τε ἐν εἶδει ὄρα, ἀλλὰ μὴ δι' αἰνιγμάτων τὸν Κύριον· τὸ γὰρ συλλογίζεσθαι, ἀδελφέ, οὔτε δόγμα ἐστὶ τῆς ἐκκλησίας ἀλλότριον, οὔτε θέσις τις τῶν κατὰ φιλοσοφίαν παράδοξος, ἀλλ' ἢ μόνον ὄργανον ἀληθείας καὶ ζητουμένου πράγ-
ματος εὑρεσις· εἰ δέ τις μὴ βούλοιο λογικώτερον τῷ ὀρθοτόμῳ προσιέναι λόγῳ, μὴ δὲ τροφήν ἐσθίειν στεγρὰν, ἀλλ' ἢ μόνον γκλακτοποτεῖν οἶα Κορίνθιος, διὰ ταῦτα ἐν γραφαῖς ἡμεῖς οἱ τλαιπωροῦντες ἐν τοῖς ἠκριβωμένοις λόγοις ἐσόμεθα;

Ἐπεὶ τοι σὺ μὲν γηλόφῳ τε καὶ γηπέδῳ τὴν ἀρετὴν διορίζεις καὶ τὴν κακίαν, ἐγὼ δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἀρήμι ἐκ κοινοῦ ὀρητηρίου τῆς προαιρέσεως καὶ καθ' ἑτέρου πελάγους· ὄρη δὲ καὶ πόλεις οὗτ' ἀπάγουσι τῶν ἀντικειμένων ἕξεων, οὔτε ταῦτα ἐπάγουσιν. Ὅρα δέ, ἐγὼ μὲν ὁ ἀστικός, τῆς ἀρετῆς σοι τῶν

πρωτείων παραχωρήσας και τὸν λόγον προστέθεικα, ἐμαυτῷ
 τοῦτον ἀφορίσας και μόνον, και τῆς ἐμῆς ψυχῆς κατηγορήκα,
 ὡς πρὸς ἀρετὴν ἀδοκίμου· σοὶ δὲ πάντα τὰ κεφάλαια τῶν
 καλῶν μεμαρτύρηκα, προσθεῖς και χάριν τινὰ λογικὴν ὅσην ὁ
 τῆς φιλίας νόμος οὐκ ἀθετεῖ. Αὐτὸς δὲ ὁ ὀρειφοίτης οὐχ οὐ-
 τως· ἀλλ' εὐθύς καταπήρθης ἡμῶν, και ἦν ὄφειλες ἐπαίνειν
 μετριοφροσύνην, ταύτην ἡμῖν προσωνείδισας· ὅτι δὲ λάχος τι
 τοῦ λόγου και ἐκυτοῖς προσενείμαμεν, ὕβρισιν ἠγήσω τὸ πρᾶγ-
 μα, και ὡς περ ἡμῖν τὸ τοῦ ὕψους σε ἐν ἄπασι κεῖσθαι προ-
 αιτιττόμενος, ἐβρόντητας ἀτεχνῶς τὴν ἐν τῷ γράμματι μεγα-
 ληγορίαν· και ὁ τοὺς συλλογισμοὺς βάλλων, ἐπὶ τὴν διὰ
 μαρτύρων ἤλθες ἀποδείξιν, ἔνθεν μὲν προβεβλημένος τὸν Στέ-
 φανον, ἐκεῖθεν δὲ τὸν Γρηγόριον, ὡς ἐν τούτοις μόνοις ἰσταμένης
 τῆς ἀποδείξεως. Εἶτα δὴ και γεωγραφικαῖς ἐπεβάλου ιδέαις·
 πλὴν βραχὺ τι ἠγνόηκας, ὡς τῇ ἄρκτῳ ὁ νότος, ἀλλ' οὐχ ἡ
 Ἀσία ἀντίκειται, και πρὸς τοὺς ἀρκτῶους τοὺς Εὐρωπαϊοὺς
 φημὲν ἢ τοὺς Αἰθῦκας· εἰ δὲ σοὶ και κατὰ ταυτηνὴ τὴν παιδείαν
 τὴν γεωγραφικὴν διαβέβληματι, ἔστω σοὶ ὅπως ἂν βούλη διη-
 ρημένα τὰ κλίματα· πλὴν ἐγὼ οὐ γεωγραφῆσαι βουλόμενος, ἢ
 κατὰ μέρη τὴν σύμπασιν διελεῖν, τὴν προτέραν ἐποιήσαμην
 ἐπιστολήν, ἀλλὰ σοὶ προσμαρτυρήσας τὸ πρὸς πᾶν ὁ τιούν τῶν
 Θελυόντων ἀνένδοτον, ἐκ περιουσίας και ἀπὸ πατέρων σοὶ τοῦτο
 ἐκληροδότησα, και ἐκ τῆς πατρίδος ἐγενεαλόγησα, ἐμαυτῷ δὲ
 ἐκατέρωθεν προσέτριψα τὸ ἐνδόσιμον, οὐκ ἀληθεύων ἴσως, φίλ-
 τατε ἀδελφέ, ἀλλ' ἐξείκονίζων τὸν μοναχόν, και τὸν τῆς φιλίας
 θεσμὸν ἐκπληρῶν.

Ὅτι δὲ και τὰ διάφορα μέρη τῆς οἰκουμένης διαφόρων ἡθῶν
 ἀποτελεστικά πέφυκε, τῆς ἀπορρήτου φιλοσοφίας πυθάνου· ■
 δὲ παρὰ μέρος βραχὺ διχλλάττουσι, τοῦτο ταῖς καθόλου ἠθο-
 λογίαις οὐκ ἀντικείμεται· ἀπανταχοῦ γὰρ ἡ ὕλη ταῖς οὐρανίαις
 περιφοραῖς ἀντιπίπτουσα, και ταῖς τοῦ περιέχοντος κράσει τὸ

κατὰ μέρος παραλλάττον ποιεῖ· καὶ εἴ γε μὴ τὰ Χιλιδαίων ἠγνοεῖς, ἀ μὴ εἰδῶς ὅ,τι ποτέ εἰσι, βάλλεις τοῖς σκόμμωσιν, ἐκείθεν ἂν ἤδεις τίς μὲν ἢ ἔμμικτος ἀπόφασις καὶ ἀνόθευτος, τίς δὲ ἢ ὡς ἐπὶ πολὺ ἀληθεύουσα. Ἄλλ' ἐκ περιττοῦ σοι ταῦτα πρὸς τὸν προκείμενον δρόμον· εἰ δέ τις καὶ τὴν αὐτὴν ὁδεύει, καὶ ταῦτα εἰδεῖη, οὐ παρὰ πολὺ καλλίων τοῦ μίξιν μερίδα λαχόντος; λέγω δὲ οὐκ ἐμαυτὸν λέγων, ἀλλ' εἴ τις ἕτερος οὕτως ἔχσιν δοκεῖ.

Τὸ δὲ Σίναιον, ἵνα σοι καὶ περὶ τούτου φιλοσοφήσω, οὐχ ὡς αἰσθητὸν ὄρος ἀνάγει Μωσῆα καὶ κατὰγει θεόν, ἀλλ' ὡς συμβολικὸν τῆς κατὰ ψυχὴν ἀπὸ τῆς ὕλης ἐπάρασεως· ἀρπάζεται δὲ τοῦτο τὸ γένος, οὐχ ὅταν ταῖς σκοπιαῖς προσβάλωμεν καὶ τοῖς νάπεσιν, ἀλλ' ὅταν ἐκ μετριοπαθείας καὶ τῶν καθάρσεων, δευτέρᾳ γὰρ αὕτη καὶ νεωτέρᾳ ζωῇ, ἐπὶ τὸν θεωρητικὸν προβασθῶμεν σκοπόν, ἢ μᾶλλον καὶ ὑπὲρ νοῦν γεγονότες, ἐπὶ τὴν ὑπερτέραν ἀναχθῶμεν ἀψίδα, φημί δὴ τῆς ἐλλάμψεως· αὕτη ὄρος ἐστὶ καὶ γνόφος, καὶ σιγὴ ἀντικρυς μετὰ τὴν πολλὴν κίνησιν, καὶ κατὰπαυσις πάσης νοήσεως· ἐκεῖσε γὰρ γεγονότες ὀρώμεν, οὐχὶ νοοῦμεν, ἢ μᾶλλον οὐ νοοῦμεν ὅτι νοοῦμεν· κατὰθασις γὰρ τοῦτο γνώσεως καὶ μερικῆς οὐσίας ἀντίληψις· ὁ γὰρ εἰδῶς ὅτι εἶδε, δυσὶ μερίζεται γνώσεσιν, ὁ δὲ μερισμὸς, ἀποστροφή τις ἐστὶ τοῦ κρείττονος καὶ ὑπέβασις.

Ταῦτα παρὰ τῶν Χιλιδαίων εἰληφῶς τοῖς | ἡμετέροις λογίοις φ. 231¹. ὑπέταξα· καί μοι τοι[αῦτα] βιβλίᾳ συντέταχται πάμπολλα, τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἔκγονα, καὶ πολλοῖς ταῦτα διὰ χειρῶν καὶ διὰ γλώττης ἐστί, καὶ οὐκ ἀπέγνωσταί μοι μὴ ὄψεσθαι τὸν θεὸν καὶ ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ τοῦ ἐν τῇ πόλει κλαυθμῶνος· τὸ γὰρ ὄρος περὶ οὗ λέγειν ἐπαυσάμην, ἀπκνταχῇ τῶν μερῶν τῆς γῆς ὑπερίδρυται. Εἰ δὲ διαμεμελέτηται καὶ πρὸς τὸ καθ' ὑμᾶς ὄρος ποτὲ ἀνελεῖν, ἐπὶ τούτῳ ἐσπούδασται, ἵνα ταλαιπωρούμενος πύσωμαι· ποῖα γὰρ οὐχὶ ῥαπτῶνῃ παρὰ τοῖς τὸ θεῖον

τοῦτο ὄρος οἰκοῦσιν ἐστί, καὶ μᾶλλον εἴ τις ἄπαξ ἐμβιούς καὶ ἀποκατερήσας ἀπογνῶ τὴν ὑποστροφὴν;

Οὕτως ἐγώ, φίλτατε, τοῖς ὄρεσι δικαίῳ καὶ ταῖ; πόλεσι, τῷ ἐμῷ θεῷ καὶ δεσπότῃ ἐπόμενος, δι' ὃν καὶ τὸν ἐκεῖνον ἡράμην ζυγὸν καὶ τουτί τὸ τρύχινον πεφόρηκα ἔσθημα, ὃς πολλάκις μὲν ταῖ; ἀγοραῖς, σπανίως δὲ προσῆει τοῖς ὄρεσι· καὶ οἱ περὶ Γρηγόριον δὲ τὸν πάνυ, ὡς περ καὶ αὐτὸς οἶσθα, ἀπὸ τῶν πληθουσῶν ἀγορῶν ἐπὶ τὴν ἀγγελικὴν ζωὴν μετετάξαντο. Εἰ γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ἡμῶν ἐστί, ποῖον ἔνδον ὄρος οὐκ ἀπολέλειπται; ἐσχάτη μὲν γὰρ αὕτη σφαῖρα συμπάντων μὲν ὄρων, συμπάσης δὲ ἀναβάσεως. Σὺ δὲ μὴ ἀπορήσης, τί ποτε πεπονηθῶς οὕτω τσαῖδε καὶ τοιαῖδε παρερθεγξάμην· τὸ γὰρ μεκινήσαν ἐπὶ τοὺς λόγους, πολυπετεῖς μοι τὰς ἀφορμὰς τῆς κινήσεως δέδωκεν.

Ἐμὸς ὁ Πλάτων, ἀδελφέ, καὶ ὁ Χρῦσιππος! ὁ δὲ Χριστὸς ᾧ συνεσταύρωμαι, τίνας; δι' ὃν ὅσον ἐν συμβόλοις τὴν ὕλικὴν ἀπέμερσα περιττότητα, δι' ὃν ἀφ' ἐτέρης πρὸς ἐτέραν μετετέθη ζωὴν; οὐ μὴν, εἰ καθαρῶς εἰμι τοῦ Χριστοῦ, τοὺς σοφωτέρους τῶν λόγων ἀρνήσομαι, καὶ τὴν γνῶσιν τῶν ὄντων, ὅσα τε νοητὰ καὶ ὅσα αἰσθητὰ πέφυκεν, ἀποδύσομαι· ἀλλ' ἐντεύξομαι μὲν θεῷ δι' εὐχῆς ὅποσα δυνήσομαι, καὶ ἀρπασθήσομαι, εἴ γε δοθῆι μοι, καταβάς δὲ ἐκείθεν, διὰ τὸ τῆς φύσεως πολυκίνητον, ἐπὶ τοὺς λειμῶνας βηδιούμαι τῶν λόγων· καὶ νῦν μὲν τό, εἶπε γέρων, ὡς περ ἄνθος ὠραῖον κερῶ, νῦν δὲ ἄλλο τι τῶν ὑμετέρων ἀπανθίσας τῇ ψυχῇ συλλέξω, αὐθις δὲ μεταβάς ἐκείθεν, καὶ συλλογοῦμαι, καὶ φυσικοῖς ὁμιλήσω δύγμασι, καὶ τοὺς λόγους τῶν γιγνομένων ζητήσω, καὶ τὸν νοῦν πολυπραγμονήσω καὶ τὸ ἐπέκεινα τούτου, ἴσως δὲ καὶ περὶ σχήματος ζητήσω. Σὺ μὲν οἶει ὡς περ τὸ πρὶν ἐποιοῦμεν, ἀλλ' ἦν ἐκεῖνα πάντα τῆς ἀληθείας σκιαί, νῦν δὲ οὐχ οὕτως ἐγώ περὶ τῶν σχημάτων φιλοσοφῶ, ἀλλ' εὐρηταί μοι τις ἐντεῦθεν θύρα πρὸς τὰ κρείττονα

καὶ ἀνάβασαι. Οὕτω μὲν οὖν ἀνακαθαίρω τὸν νοῦν πνευματοδραπέτης τῆς ὕλης ἀνάγων ὅποι δυνάμην, τίνι γὰρ τὸ σύμπαν πεφιλοσόφηται; λεαίνω δὲ καὶ τοὺς τῆς γλώττης ὄχθους καλλιρημοσύνας καὶ εὐπετείας τισί, συνθήκαις τε καὶ ἀρμονίαις καὶ ταῖς λεγομέναις περιόδοις ἢ περιοδικοῖς σχήμασι, καὶ πέπεικα ἐκχυτόν, μὴ τοι πρὸς ἀρετὴν πεφυκέναι ταῦτα ἐμπόδια· καὶ στείην ἄχρι ταύτης τῆς καταβάσεως, ἀφ' ἧς θάττον πρὸς τὰς ὑπερέτας νοήσεις ἀφίσταμαι.

Ἄλλὰ μὴ οἶου, ἀδελφεὲ φίλτατε, φίλτατος γὰρ εἶ, εἰ καὶ μετὰ τοῦ Πλάτωνος ἡμᾶς ἠρίθμηκας ἀποστήσας Χριστοῦ, ὅτι πρὸς ἀπέχθειάν σοι ταῦτα γέγραπται παρ' ἡμῶν, οὐ, μὰ τὸν ἐμὸν τε καὶ σὸν Ἰησοῦν, ἀλλ' ἀθρόον πληγεῖς τῷ περὶ τοῦ Πλάτωνος ῥήματι, οὐκ εἶχον ὅπως διχθαστάσω τὸ ἄχθος. Διὰ ταῦτα γοῦν ἄθῃς ἐπὶ ταύτην ἐλήλυθα τὴν γραφήν, ἀπολογούμενος πρὸς τὴν ὕβριν, καὶ ἀποδεικνύς ὡς οἶόν τε, ὅτι πᾶσαν Ἑλληνικὴν σοφίαν ὅσην ὁ πάλαι χρόνος ἐπρέσθουσε, συναρίθμει ταύτη καὶ τὴν Χαλδαίων καὶ τὴν Αἰγυπτίων καὶ εἴ τις ἐτέρη γνώσις ἀπόρητος, ἐλάττονα ζύμπαντα τοῦ εἶναι γέρων λελογίσματι. Ἐπὶ τούτῳ βάλλω σοι πόρρω μετάνοιαν, οὐ σύνηθες τοῦτο τῆς ὑμετέρας παιδαγωγίας, καὶ συγγνώμην αἰτῶ ὅτι μὴ κατέσχον τοὺς λογισμούς, μὴ δὲ τὴν γλώττην ἐπέσχον τὸ μετὰ Πλάτωνος ἀριθμεῖσθαι, χωρισμὸν τῶν ἰσοθέων ἀνδρῶν ὑμῶν ἡγησάμενος.

176. [Τῷ πρωτοασκηρῆτι, τῷ λιβελλισίῳ,
καὶ τῷ ἐπὶ τῶν δεήσεων].

Μίαν τοῖς τρισὶ ποιῶμαι ἐπιστολήν, φίλτατοι καὶ λογίωτατοι ἀδελφοί, τῷ πρωτοασκηρῆτι, τῷ λιβελλισίῳ, καὶ τῷ ἐπὶ τῶν δεήσεων, ἢ οὐκ οἶδα ὅπως ἂν χρῆσαιμην τῇ τάξει τῶν ἀξιωματῶν ὑμῶν· ὁ μὲν γὰρ ἐνδιάθετος λόγος, ἀσυντάκτως ὑμᾶς οἶδε χωρεῖν· ἀμερῆς γὰρ ὢν οὐ δίσταται, οὔτε τοῖς ὀνόμασιν,

οὔτε τοῖς ἀξιώμασι· τῷ δέ γε προφορικῶ, οὐκ ἂν ὁμοῦ ἀγγελ-
 θείητε· διὰ ταῦτα κατὰ τὸ ἐπιτυχόν, ὁ μὲν, πρῶτος, ὁ δέ,
 δεύτερος, ὁ δέ, τρίτος· διήρησθε· συνάπτω δὲ πάντας ἐν ἐνὲ
 γράμματι, οὐχ ὡς μὴ δυνάμενος καὶ καθ' ἓνα ἐπιστολὴν δη-
 μιουργῆσαι καλὴν, ἀλλ' ὁμοῦ μὲν ὑμῖν συντιθέμενος δι' ἐνὸς
 γράμματος τοῖς διὰ μιᾶς γνώμης ἐνίστασιν ἐαυτούς, ὁμοῦ δὲ
 γυμνασίην τῆς ἐμῆς περὶ τοὺς λόγους ἕξωσ ποιούμενος, εἰ
 δυνάμην ἐν τῷ αὐτῷ γράμματι πολλοῖς προσφωνῶν, ἐκάστῳ
 τὸ οἰκεῖον ἀπιδίδόναι ἡθὺς τε καὶ ἰδίωμα· οὐ γὰρ τοῦ παντός,
 οὐδὲ βῆδιον ἀνομοίοις ἦθεσι μίαν ἐξομοιώσκει ἐπιστολήν· εἰ γὰρ
 καὶ μὴ διήρησθε κατὰ τὴν τῆς φιλίας ἐνότητα, ἀλλ' ἐκάστῳ
 τὸ σχῆμα τοῦ ἡθους ἴδιον καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀσύναπτον·
 ἐπεὶ καὶ ὁ παρὰ Πλάτωνι δημιουργὸς τῆς ψυχῆς, πράγματα
 ἔχει τὸν τοῦ θεάτρου ἵππον συνάπτων τῷ τοῦ αὐτοῦ, διὰ τὸ
 δυσανάγωγον ἐκείνου καὶ τὸ χεῖρειν μάλιστα ἑτερότητα.

Καὶ ὑμεῖς γοῦν ἐν μὲν τῷ αὐτῷ κρατῆρι συγκεκέρασθε, οὐ
 δὴ καὶ σοφὸς τὰς ψυχὰς κέρνησιν, ἔχοιτε δὲ ἑτερότητα ἐν
 ταυτότητι· καὶ μία μὲν ὑμῖν ἢ πρὸς τὸ καλὸν σύμψνοια καὶ
 ὁμόνοια, καὶ τὸ ἀκριβῶς ἔχειν περὶ πᾶσαν σοφίην καὶ σύνεσιν·
 ἀλλὰ τῷ μὲν, ἐμβριθεστέρῃ πως ἢ φύσει καὶ παγιωτέρῃ περὶ
 τὴν ἐξὶν τοῦ κρείττονος, καὶ ἡ σύννοια μετὰ φιλοσόφου ἕξωσ,
 τῷ δέ, ἐτοιμοτέρῃ ἢ γνώμη καὶ πρὸς πᾶσαν ἰδέαν κελοῦ εὐ-
 περιστροφος, εὐγλωττίη τε οὐ κωμική, ἀλλὰ χαρίζεσθαι, καὶ τὸ
 ἡθος οἷον εὐθύς τὸν θεατὴν ὀφθαλμὸν λογικῶν ἀκτίων κατα-
 πληρῶσαι· ὁ δέ τις ὑμῶν αὐτίθην μὲν τὴν γνώμην, βελύς δὲ
 καὶ ἐπεστραμμένος πρὸς ἐαυτόν· εἰ δέ τις ἀναχωνύσειν τὸ ἡθος·
 φ. 232. βούλοιο, οἷον ἀπὸ κρατῆρος στρυφνοῦ πόμα ἀρύσκειτο διει-
 δέσταντον. Ἄρ' οὖν ἐγνώσκετε ἕκαστος ὑμῶν τὸ ἴδιον, καὶ ἐς
 ἀνάμνησιν ἐληλύθατε ὧν ἔχετε ἐν τῇ ψυχῇ ἕξωσ ἀπὸ τῆς ἐν
 λόγοις μαθήσεως, ἢ δεῖ ἐκάστῳ τὴν οἰκεῖν διαρμηνεύειν ψυ-
 χὴν, ὃ δὴ περιττόν ἐστι πάντως τῷ γράμματι;

Ἐγὼ δὲ οὐδέν τι σεμνολογήσομαι πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲ παραπο-
λαύσω τι τῆς ἐπιστολῆς, μᾶλλον δὲ τῆς ὑμετέρης φιλίας διὰ
τὴν ἐπιστολὴν, ὅτι ἐκάστῳ ὑμῶν οὕτω διηρημένων ζυνηρμο-
σμένος εἰμί, ὡς μήτε χάριτος ἀμοιρεῖν, μήτε τοῦ ἐπεστράφηαι
πρὸς ἑαυτόν, μήτε τοῦ φιλοσόφως ἔχειν τοῦ ἥθους. Ὡς περ γὰρ
ἓνα τῶν πολιτικῶν ζητημάτων, ἔχει μὲν τι τῆς ἀντιθέσεως
ἴδιον, ἐκ πρῶτων δὲ συγκέραται τῶν ἀντιρρήσεων, μᾶλλον δὲ
πρὸς πάντα ἐρήρμοσται, οὕτω δὴ κάκει ἡτοιμάσται ἡ ψυχὴ,
ὡς κατὰ μίαν μὲν συντεταῖσθαι ἰδέαν, πολλαῖς δὲ συνηρῆσθαι,
εἴη δὲ οὕτως εἰπεῖν ταῖς κρείττοσιν· οὐ γὰρ εἰμι τὸ κυρίως ἔν,
ἓνα μοι ἀδικίετος ἢ φύσις ὑπάρχη, ἀλλὰ τὸ ἐκ πλείονων συγ-
κεροτημένον· οὕτω τοιγαροῦν καὶ πᾶσα ψυχὴ, καὶ πᾶσα φύσις,
καὶ οἱ νοητοὶ λόγοι διάφοροι μὲν, πρὸς μίαν δὲ ἰδέαν συνηρη-
μένοι τυγχάνουσι· καὶ τὰ μυστικὰ τῶν κρείττωνων συνθήματα,
ἐκ διχόρων πρὸς τὸ αὐτὸ ζυντετάχεται· ἢ πόθεν ἐπὶ τῆς ὅλης
οἱ τῶν τεράτων λόγοι, καὶ αἱ διημαρτημένοι τῶν ἰδεῶν, ἓνα
δὴ τι ἐξ ἄλλου θεωρήματος, ἕτερόν τι γεωμετρικῶς ὑμῖν συμ-
πορίσωμαι;

Καὶ τοῦτο δὲ μου εἰκότως ἂν θαυμάσαισθε· ὅτι ἐπίσης ὑμῖν
ζυγέκραμαι, καὶ οὔτε τὴν τοῦ λιβελλισίου χάριν τεθυμακῶς,
τῆς βαθυγνώμονος τοῦ ἐπὶ τῶν δεήσεων ἐπιστολῆς διήρημαι,
οὔτε ὑμῖν συνημμένος οὕτως ὢν, ἀπεσκληρότως πρὸς τὴν τοῦ
προτοασηκρήτις ἔχω ἐμβρίθειαν· ἀλλ' οὕτω δὴ πρὸς ὑμᾶς ἀπει-
κόνισμαι, ὡς περ ἂν εἰ πρὸς ἓνα τις ἕτερος, καὶ οὐ βούλομαι
θιχτέρου εἶναι, ἀλλὰ πάντων ὁμοῦ· καὶ οὐδ' ὑμεῖς ἀτελεῖς τῷ
ἕκαστος εἶναι παρὰ τὸν ἕτερον, καὶ γὰρ τελεώτατος τῷ ὁμοίως
ἔχειν πρὸς ἅπαντας, ὡς περ εἴ τι μίγμα εἴη τοῦ παντός. Ἄλ-
λ' οὐδὲ τὰ μέρη ἐπιθεῶς ἔχει τῆς ἐκάστου φύσεως, ὡς τε τὸ
μὲν ὑμέτερον, ἐνεπιθεῶς, τὸ δὲ γ' ἐμὸν ἐκ πάντων πεπλήρωται·
ἀλλ' ὡς περ ἐστὶν ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ παντός ζύμπαντα, εἴ τις
αὐτὰ κατ' ἐν προχειρίσασαιτο· ἔστι δὲ καὶ ἕκαστον, ὅπερ λέγεται

παρὰ θάτερον· οὕτω δὴ καὶ παρ' ὑμῖν καθ' ἕναστον φημί τὰ ἀλλήλων, καὶ ἕκαστος παρὰ τοὺς λοιπούς· παρὰ τὸ πλεονάζον ἢ διαφορά, οὐ παρὰ τὴν ἐναντίωσιν.

Ἐγὼ δὲ ὁ βουλοίμην, οὐ δῆτα δὴ καὶ δυναίμην· βούλομαι γὰρ συναφθῆναι τοῖς τρισὶν ὑμῖν καθ' ἓν, διήρημι δὲ καθ' ἕναστον· ἀλλὰ πειράσομαι εἴ πως ἐν ταύτῳ Δωρίους καὶ Φρυγίους καὶ Ἰαστίους ῥυθμούς ἀρμόσομαι, ἢ κατὰ ταύτῃ καὶ χρωμα ἀρμονίαν καὶ σύντονον μέλος συνάψω, ὡς τε ὁμοῦ καὶ μεγαλομερέστερά τε εἰσποιεῖν τὰ τμήματα, οἷα δὴ τὰ συντονικά, καὶ ἐλάχιστα, ὅποια τὰ ἀρμονικά, καὶ ζύμμετρα, ὅποια τὰ χρωματικά, ὡς τε ἡρμόσθαι μοι τὴν λέξιν καὶ τόνοις καὶ ἡμιτονίαις καὶ διακίρεσεσιν.

Ἐγὼ γάρ τοι καὶ τῆς ἀπαλῆς μούσης λιγαίνειν τι μέλος ἐπίσταμι, εὐ δέ μοι ἡ φύσις ἔχει καὶ πρὸς τὸ σύντονον, καὶ τῆς ἀπ' ἀμφοῖν κράσεως οὐκ ἐστέρημι. Ἄρ' οὖν ἔλαθον εἰρηκῶς ὑπερ βεβούλημαι, ἢ ἀκριβῶς ὑμῖν περῶραμαι; ἢ γὰρ δὴ μοι λέξις τοῖς τρισὶν ἐνήρμοσται εἶδεσιν, ἀπὸ τῆς ἀρμονίας ἀρξάμενη καὶ εἰς τὸ χρωμα συγκαταλήξασα. Ὑμεῖς μὲν οὖν ἐντεῦθεν εἰκάζοιτε ἂν με ἐρρωμένως ἔχειν καὶ τῆς ψυχῆς ὁμοῦ καὶ τοῦ σώματος, ὅτι δὴ καὶ βαθυτέρων ἠψάμην θεωρημάτων, καὶ τῷ τῆς γλώττης ἐφήκα ῥεύματι· δέδοικα δὲ μὴ τὸ κύκνειον ἄλω μέλος, ἐξόδιον ὑμῖν ὡδὴν ἀρμοζόμενος. Τῶν μὲν οὖν κύκνων ὁ Πλάτων, ὡς ἐγῶμαι, καταψεύδεται, ὅτι τοῦ Ἀπόλλωνος ὄντες θεράποντες, ἴσασιν ἐν τῷ τελευτᾷ οἱ ἀφίζονται, καὶ διὰ ταῦτα ὑφ' ἡδονῆς μέλος ἄδουσιν ἐναρμόνιον· ἐγὼ δὲ οὐ διὰ ταῦτα, ἐπεὶ τάναντία ἐμαυτῷ συνεπίσταμαι· ἀλλ' ὅπερ πεπόνθησιν οἱ στρουθοί, τοῖς ὁμογενέσιν ἄδειν προαναβάλλοντι συνάδοντες, τοῦτο δὴ κἀγὼ ὑμῖν συμπέπονηκα· καὶ ἐπειδὴ μουσικῶς ἀνδράσιν ὀμιλεῖν προῆγαμι, συμμουσουργῶ τι καὶ αὐτός ἀπὸ τῆς ὁμοίας ἐπιστήμης; ἢ ἔξεως.

Ἐμῖν μὲν οὖν τὰ σώματα καὶ ἤρκεσε καὶ πρὸς τοὺς στρα-

τιωτικούς, καὶ μέχρι παντός ἐμοῦ γε ἕνεκα διχρήσεις, ἐμοὶ δὲ ὅσω ἐμβριθῆς ἡ φύσις τοῦ σώματος, τοσοῦτω καὶ ἀσθενής· τὸ γὰρ εἰς ὄγκον προεληλυθός, ἐλαττοῦσθαι κατὰ τὴν δύναμιν φιλοσοφία φησὶ· διὰ ταῦτα νοῦς μὲν εὐσθενής ὅτι ἄογκος, σῶμα δὲ ἀσθενές ὅτι εὐμέγεθες· ἐμοὶ δὲ τοιοῦτόν ἐστι τὸ σῶμα πρὸς ἕτερα σώματα, οἷα ἐκεῖνα πρὸς φύσιν νοεράν· διὰ ταῦτα ἐμοὶ μὲν καμπτῆρος ἡ τοῦ δρόμου γέγονε ζύντασις· οὕτω γὰρ ἐγὼ καλῶ τὴν Καισάρειαν, ἔνθεν αὐτὸς τὸν δρόμον ἀνέλυσσ. Εἰ δὲ ὑμεῖς, μετὰ τοῦ περαιτέρω ἀπιέναι, καὶ δρόμον ἀγωνιστικὸν δοῦμαιτε, ἀλλὰ μὴ τηνάως ἐμμητριάζοιτε οὐκ εὐθεῖαν τέμνοντες, ἀλλὰ κύκλω πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος συνθέοντες· διττὸς γὰρ καὶ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ὁ δρόμος τοῦ κατὰ φύσιν· τοῦτο ἐμοὶ μὲν τὸ ἥδιστον, ὑμῖν δὲ τὸ νικητικώτατον.

Εἰ δὲ μὴ τὸν Χοιροσράκτην ὑμῖν συγκατέλεξσ, οὐ παρὰ τοῦτο κρείττους ἐκείνου ὑμεῖς, ἀλλ' οὕτως ἐκείνος ὑμῶν· ἐξίρω γὰρ τοι τοῦ λόγου τὸν ῥήτορα, ὅτι με κάκεινος ἐξαίρετον τῶν ἄλλων ἔχει σοφῶν.

177. [Τῷ πρωτοβεστιάρῳ]

Αἰθέντα μου πρωτοβεστιάριε, συνήλγησα μὲν τῷ καλῷ Ἡσοῦ ἐξερχομένῳ τῆς Πόλεως, ὡς μέλλοντι κακοπαθήσειν πολλά, συνήσθη δὲ ἀφικνουμένῳ πρὸς σέ ὑφ' αὐ σκεπασθήσεται. Οὗτος μὲν οὖν, τὰ μὲν, ἀναθήσεται, τὰ δὲ, παρημυθίας τῆς παρὰ σοῦ τεύξεται. Ἐμοὶ δὲ ἐλπίζοντι εὐροήσειν ἐντυχῖθα, πρῶτον μὲν ἡ ἀπὸ σοῦ διάστασις, μέγα τι κακὸν δοκεῖ, ἔπειτα καὶ ἄλλα δεινὰ συμβεβηκότα, νοσεῖ γὰρ μοι τὰ φίλτατα, καὶ τὸ μὲν, παντάπασις ἀπέγνωσται, τὸ δὲ, ἐγγύς ἐστιν ἀπογνώσεως· ἐγὼ δὲ σφοδρὸς μὲν ἴσως ἢ φιλόσοφος ὀνομάζομαι, ἐν δὲ γε τοῖς προσπίπτουσιν ἀβουλήτοις, οὔτε φιλοσοφεῖν δεδύνημαι, οὔτε μεγαλοψυχεῖν.

Πρὸς τίνα δὲ καὶ ἐξαγορεύσω μετὰ σέ τὰ ἐν τῇ ψυχῇ πάθη;

τίνι θηροδύωμι τὰς ἐμάς ἀποδύρωμαι συμφορᾶς, εἰ μὴ που λέγῃς τὸν παρκοιμώμενον, τὸν χαρκατῆρα τῆς ἱερᾶς σου ψυχῆς, πρὸς ὃν δὴ καὶ ἀρικοῦμαι καὶ ἐφ' ᾧ ἐπαναπαύομαι, παρ' οὗ φ. 232'. μυρίας παρκοιμίας κομίζομαι; Σκοιπῶ δὲ ἀμφοτέρω, τῆς πρὸς ἀλλήλους ὀμιλίας σοι τὸ μέγα τῆς ἀρετῆς ὄνομα, καὶ ὅπως ἀν εὐδοξήσης καὶ εὐροήσης καὶ προῶν καὶ ἐπανίων.

Οἶδαμεν δὲ οὐδὲν τῶν αὐτόθι, εἰ μὴ ὅσον φήμαις ἄλλων ἄλλαις ἐπόμενοι, καὶ εἴη νικᾷν τε καλλίονας, καὶ ἡμᾶς ἐπὶ χρηστοτέραις ἐλπίσι προτέναι πορρωτέρω ὕμων καὶ μοι ὑγιαίνουσιν τὸ μέγα Ρωμαίων ὄφελος, ἢ ἐμὴ παρκοιμία, καὶ πνοή, καὶ ζωή. Καὶ προσειρήσθησάν σοι πάντες παρ' ἐμοῦ, καὶ μάλιστα οἱ, μέλει τὸ παρὰ τῆς ἐμῆς γλώττης προσαγορευέσθαι.

178. Τῷ μητροπολίτῃ Κυζίκου τῷ συγγέλλῳ
κῦρ Ρωμανῷ.

Τῆς συνδεδεμένης ἀνδρεί, ἢ τοῦ ὁμοζύγου χηρεύσασα εὐχερεσττέρα πρὸς τὴν συνάφειαν, τιμιώτατε καὶ σεβασμιώτατε δέσποτα, κἄν ἢ μὲν, καλλίων καὶ τὴν μορφὴν καὶ ἀφηλικεσττέρα ἐστίν, ἢ δὲ, καὶ εἰδεχθῆς καὶ ρυτίδων ἐγγύς· πρῶτον μὲν γὰρ οὐδὲ θεατῆ τοῖς πολλοῖς, ἐκεῖνη [δὲ] εἰς τὸν ἐσώτερον κοιτωνίσκον ὑποτρέχουσα, καὶ προστρέχουσα τῷ ἀνδρὶ· ἔπειτα εἰς καὶ νόμοι κατὰ τῶν ἐρώντων ἐκεῖνης πικρὰ καὶ μεγάλα τὰ ἐπιτίμια ἔχοντες.

Τὴν μὲν οὖν τοῦ Ἀρτιγενοῦς μονὴν ὁ παλαιγενέτης ἐχέτω ἀνὴρ, ὁ ἐκτομίζς καὶ ἐπαρρόδιτος, καὶ τῆς ἐρωμένης ἀπριξ καὶ ἐν ἀγκάλαις ἐχόμενος, ἢ δὲ τῶν Μουντανίων χθές που καὶ πρόφην δυοῖν συζύγων χηρεύσασα, νυμφευθήτω ἐμοί· κρείττων γὰρ ἐγὼ τῶν προτέρων αὐτῆς ἀνδρῶν καὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν φύσιν, καὶ συναγκάλισομαι μᾶλλον αὐτὴν ἢ περ ἐκεῖνοι· καὶ ἐπειδὴ οὐκ

ἀστική τις ἐστίν, ἀλλ' ἀγροικική, οὐ περιδερραίοις καὶ ἔλλοβίοις καττακοσμήσω, οὐδὲ ἤλεκτρίνην αὐτῇ τὴν στηθοδέσμιδα ποιήσομαι, οὐ στρεπτῶ τὸν τράχηλον καλλυνῶ, ἀλλὰ βόας αὐτῇ καὶ ἀγέλας προβάτων χαρίσομαι, ἵνα τοῖς συνήθεσι παιδικοῖς ἐπαγάλληται. Ἦν δέ που δεήσῃ αὐτῇ καὶ ῥόδῃς καὶ χαρίτων, αἰπόλον αὐτῇ ἐπιστήσω, αὐχμοῦ μὲν πλήρη, εἰδότα δὲ πλαγίοις αὐλήμασι καταθέλγειν αὐτῇ τὴν ἀκοήν.

Ἄλλὰ τί με λέγοντα μεταξὺ διετάραξεν; οὐ πάνυ τί ἐστὶ φίλανδρος ὡς ἂν τις εἰκάσειεν· οὐπω γὰρ τὸν πρότερον αὐτῆς ἄνδρα τετελευτηκότα θρηνησασα, εὐθύς τε ἐτέρῳ συνήφθη καὶ αὐτίκα διώλεσεν, ὡς ἢ τοῦ Γωβία γυνή. Μὴ τοίνυν ἐμοὶ μόνῳ συνάψις τὴν ἄστρογον, ἀλλὰ καὶ ῥ' ἂν αὐτὴν ἐγὼ συνοικίσαι βουλήσομαι, ἵν' εἰδυῖα, ὡς κ' ἂν ἐμὲ διακρούσηται αὐτίκα καὶ ἐφ' ἐτέρῳ συζύγῳ γενήσεται, ἐμοῦ μᾶλλον τοῦ συνήθους ἀντέχεται.

Καὶ μὴ θαυμάσης, εἰ τῆς μὲν κατεγγυηθείσης μοι παρὰ σοῦ, ἀφθονωτέρως οὔτης καὶ πᾶσιν ἀγαθοῖς βρουούσης κατταπεφρόνηκα, τῆς δὲ ἀγεννοῦς ταύτης ἠράσθην καὶ πένητος· ἐκεῖνη μὲν γάρ, εἰ καὶ πολὺ ταύτης εὐδαιμονεστέρα, ἀλλὰ καθυπερηφανεύεται τοῦ ἔρωτος, καὶ τι γερόντιον εἰδεχθέστατον ἐμοῦ μᾶλλον τοῦ γεννάδος ἀσπάζεται, καὶ μικροῦ δεῖν εἰς ἀθανασίαν αὐτὸν μετέστησεν, εἰ μὴ ἢ φύσις ἀντίσχυσεν· ἢ δέ, οὕτω μου ἐρωτικῶς ἔχεται, ὡς τε, ἐπειδὴ πόρωθεν ἐνένευσά τε ταύτη καὶ τι προσεμειδίσα ἀπαλόν, τοὺς συνήθεις εὐθύς ἀποστέρησασα ἀπέκλινε πρὸς ἐμέ. Πῆξον οὖν μοι ταχέως τὴν νυμφικὴν πιαστάδα, καὶ μοι ἐτοίμασον τὸν δεσμόν, δυσὶν ὁμοζύγοις ὡς εἴρηται, ἐμοὶ τε γνωρίμῳ καὶ ἀγνωστῷ ἐτέρῳ τὴν ἐρωμένην κάλλιστα νυμφεύμενος, καὶ μὴ ἄλλως ποίει· ἐγὼ γὰρ ὁ νυμφίος οὐκ ἐφ' ἐτέροις συντίθεμαι τῷ μεγάλῳ βουλήμασι, καὶ ἐπὶ πᾶσι μέμνησός σου τῶν συνθηκῶν.

179. Τῷ μητροπολίτῃ Ἐρέσου.

Εἰ μὲν ἤδεις, τιμιώτατε πάντων ἀνδρῶν, ἀποστρεφόμενόν με τὴν σὴν ὀμιλίαν, ἢ μὴ καθάπερ ἀπὸ πηγῆς τοῦ στόματος τοῦ σου; ἀρυόμενον λόγους, εἰκόσ τι δοκεῖς ποιεῖν, ἢν ἐμίσειν προσλαλίαν ταύτην μὴ διδοῦς ἐν τοῖς γράμμασιν· εἰ δ' ἀκούων ὅτι μοι παραγέγονας, εὐθύς τῶν ἄλλων διαλόγων ἀφόμενος τῆς σῆς ἐξηρτώμενη γλώττης, τί μὴ τὴν παθουμένην ἡμῖν καὶ πόρρωθεν ἐπιχέεις πηγὴν; Οὐκ οἶσθ' ὅτι τοῦτο μόνον τοῖς διεστῶσι τῶν φίλων ἀποχρῶν εἰς παρχμυθίαν ἐστίν, ὁ ἐπιστολιμακίος λόγος καὶ ἡ διὰ μέσου τοῦ γράμματος ἔνωσις; εἰ γὰρ ἀρέλῃ τις τὸν δεσμὸν, τρόπον τινὰ τὴν φιλίαν διέλυσεν· οὐ γὰρ με πείθουσιν οἱ περιττοὶ τὴν σοφίαν, ὡς ἡ νοερά ὀμιλία καὶ τὸ ἐν φαντασίαις αὐταρκές ποιοῦσι τοὺς διεστηκότας συνεῖναι. Ἐμοὶ γοῦν τοῦτο ἀνάμνησίς ἐστι διαστάσεως καὶ ἔρωτος, ἔξαιμυξ, καὶ πῦρ ἐγκάρδιον, ἀλλ' οὐ παρηγορίας ἔνωσις, καὶ ὅσοι γοῦν τὴν φιλίαν ἐξησθενήκασιν εἰς μέρος ἀπολογίας τὸ τοιοῦτον ἀνάπλασμα τίθενται· εἰ δὲ καὶ ἡ φαντασία τὴν τοῦ φιλοῦντος ὄψιν ἀντιτυποῖ, ἀλλὰ λόγους οὔτε ἀφίησιν, οὔτε δέχεται· ὁ δὲ τῆς ἐπιστολῆς λόγος, ἔμφυχον τὸ χρῆμα καὶ τὴν καρδίαν ἀναμυξάμενον.

Ὡς περ δὲ καταμαντευόμενός σου τὰς ἀντιθέσεις, προλαμβάνω τὰς λύσεις· δυνάμεώς τε γὰρ οὐκ ἀπορεῖς πρὸς τὰς ἐπιστολάς, τέχνη τε καὶ σοφία κεκόσμησαι· ἐμοὶ δὲ τὸ ἦθος ἐπιεικέστερον μᾶλλον ἢ περιττότερον, καὶ οὐ περιεργάζομαι ὡς περ χρησμούς τὰς τῶν φίλων φωνάς, ἀλλὰ με μᾶλλον ὁ ἀπλούστερος θέλγει λόγος τοῦ παντοδαποῦς καὶ ποικίλου· ὁ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἐξεῖσι, τὸν δέ, ἔν' οὕτως εἶπω, ἐπιπολαίως προχέει τὸ ἀκροστόμιον. Ἀλλὰ σοὶ τὸ ρεῦμα χρυσοῦν ἀπ' ἐκκτέρων ἀπορρεῖται πηγῶν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς πηγῆς ἐψύχεται, ἀπὸ δὲ τῆς γλώσσης

τετράνωται, καὶ παρ' ἐκείνης μὲν τὰς ἐννοίας οὐσίωται, παρὰ δὲ ταύτης τὴν λέξιν ἀμπίσχεται, καὶ πρόεισι καθάπερ ἀπὸ παστάδος, εἰ μὴ τι τῆς σῆς ἐγὼ γονῆς ἐπιλέλησμαι.

Καὶ τούτου μὲν ἄλις· κατώρθωται γάρ μοι ἤδη ὅπερ βεβούλησμαι· τῶν δὲ σῶν τί μὴ καὶ ἀλλ' ἀρεῖται σοὶ ὁ Ἄνδρέας καὶ τοῖς πολλοῖς ἀπωσμένος λελόγισται· θρηνεὶ γοῦν καὶ τὴν ὑποψίαν, πῶς ἂν εἴπῃς | σφοδρῶς, καὶ οὐ χεῖρει ὅτι μὴ φ. 233. προκεχώρηκεν, ἀλλ' ἄχθεται ὅτι σοῦ κεχωρίσθαι ὑπέληπται. Εἰ μὲν οὖν ἀπ' ἀλλήλων ἡμεῖς διηρήμεθα, ἔστω τῆς σῆς μερίδος ὡς κρεῖττονος ὁ διάκονος, εἰ δὲ σὺν ἀλλήλοις καὶ παρ' ἀλλήλοις ἐσμέν, ἀμφοῖν ἤτω κοινός, μᾶλλον δὲ ὅλος πρὸς ἑτέρω, καὶ τοσοῦτον ἐμὸς ὅτι ὅλος σός, τοσοῦτον δὲ σός, ὅτι ὅλος ἐμός.

180. [Τῷ κριτῇ Φιλαδελφείας].

Αἰδοῦ τοῦ τῆς φιλαδελφείας ὀνόματος, φιλαδελφότατε ἀδελφέ, φιλω τὸ χωρίον τὴν Φιλαδέλφειαν, μᾶλλον δέ, ἵνα τὸ ἀληθέστερον ἐρῶ, ὀφειλέτης εἰμὶ τοῖς χωρίταις ἀρχαίας ὑποδοχῆς καὶ ἀποδοχῆς· ἐξενοδοχήθην γὰρ παρ' αὐτοῖς ὁπότε τῷ κατὰ Φιλῶρον ἐκείνῳ εἰλώττευσον, ἄρτι ἀφῆθης γενόμενος καὶ τὴν εὐθύ Μεσοποταμίας μετ' αὐτοῦ διῶν. Ἦν δὲ τηνικαῦτα, ἵνα πηλλιλογήσω, καθὼς καὶ αὐτὸς οἶσθα, μειράκιον οὐπω γενειάσκον· εἶτα δὴ καὶ τὰς κρίσεις τοῦ θέματος πιστευθεῖς, παρ' αὐτοῖς αὔθις κατήχθην· καὶ με φιλοζρονέστερον οἱ ἄνδρες ὑποδεξάμενοι, τῆς προσηκούσης· ἐμοὶ ὡς περ εἰκὸς ἀντιφιλοφροσύνης τετυχήκασι. Τανῦν δὲ αὔθις ἐν βαθείᾳ ἰδόντες τῇ πολιᾷ, ἐγνώρισαν ἀκριβῶς, καὶ ἠνιστόρησάν μοι καὶ τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν καταγωγὴν, καὶ φιλαδελφότατα οἰκειῶς ἐρῶν διστεθήσαν πρὸς ἐμέ, ἄλλος ἄλλό τί μου μέρος καταφιλοῦντες· καὶ

ξύμπαντες τοῖς ἑμοῖς, ποσὶ προσκνυζόμενοι, καὶ προσμειδιῶντες ἠδὺ καὶ θαυμάζοντες, ὅτι μοι ἀντὶ τῆς ὑποξάνθου ποτὲ τριχῶς, ὑπαργυρίζουσα ἀκριβῶς, ἐγεγόνει ἡ κεφαλή, μικροῦ δεῖν εἰς δάκρυά με κατήγαγον· ἐπειδὴ καὶ τοιοῦτος ἐγὼ τὴν ψυχὴν, θῆλυς ἀτεχνῶς καὶ εὐσυμπάθητος.

Ἦλέησα οὖν, νῆ τὴν ἱεράν σου ψυχὴν, τοὺς τοῦ χωρίου οἰκήτορας, ὡς ἀρχαίους ὑποδοχέας ἑμοὶ γεγονότας, καὶ πολλάκις μοι τὴν φιλοφροσύνην ἐπιδειχθένους, εἶτα δὴ καὶ ἠρώτησα, πῶς ὑμῖν τὰ περὶ τοῦ δικαστοῦ; καὶ πάντες δι' εὐφήμουσε φωνῆς ἀνεκρότησαν, ἄλλος ἄλλό τι τῶν σῶν ἀρετῶν συνεύροντες, ἀγροίκῳ μὲν τῇ γλώττῃ, εὐστόχῳ δὲ τῇ γνώμῃ. Ὡς δὲ καὶ τὴν ἐμὴν πρὸς σὲ φιλίαν τούτοις ἐγνώρισα, πρὸς δὲ καὶ ὅτι με διὰ πάσης ἔχεις αἰδοῦς, γονυπετεῖς αὐθὶς μοι γεγονότες, πολλά μου κατεδείθησαν δι' ἑμοῦ μεσίτου, χρηστοτέρου σου καὶ φιλανθρωποτέρου τυχεῖν. Ἔστι δὲ τις αὐτοῖς ἀμφιβαλλόμενος ὑποτελεσιμῶς, μᾶλλον δὲ ἀντιρρητος· αὐτοὶ γὰρ ἔρασαν παρ' ἐτέρων ὑποτελεῖσθαι, οὐκ αὐτοὺς ἐτέροις ὑποτελεῖν.

Οἶδα μὲν οὖν ὅτι πᾶν ὃ ἂν γινῶς σύ, τοῦτο δίκαιον, καὶ τῷ νόμῳ κἄμοι συνδοκεῖ· εἰ δέ τι καὶ παρὰ τὴν ἐμὴν φιλίαν διακινδυνεύσεις, τοῦτο οὐχ ἤττον δίκαιον ἢ φιλάνθρωπον, μὴ δὲ τοῦτο δὴ παραγνοίης· ἀλλὰ τῇ διαίτη τῆς ὑποθέσεως τὴν ἐμὴν ἐγκαταμίξας φιλίαν, ἴσως ἕτερόν τι γνοίης παρὰ τὰ ἐγνωσμένα ἐνομώτερόν τε καὶ δικαιοτέρον· αἱ γὰρ δευτέραι καὶ τρίται τῶν πραγμάτων ἐπιβολαὶ ἀλλοιοῦσι τὰς προτέρας διαγνώσεις, ὡς ἐπιπολαιότερας τυχόν, οὐκ εἰς βῆθος ἀφικόμενας τοῦ πράγματος. Οὕτω δὴ καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Πλάτων ἕτερα ἐδόξασαν προύντες, καὶ οὐκ ἠσχύνθησαν τὰς τῶν νοημάτων μεταβολάς· ὅμως οὐ λανθάνω σε πολλῶι τῷ σοφίσματι χρώμενος καὶ ἐνάγων σε τῇ συμπαθείᾳ τῶν χωριτῶν.

Οἶσθ' οὖν ὃ ποιήσεις; ζυγοστάτησον τὴν ἐμὴν φιλίαν καὶ τὸ ἀκριβὲς δίκαιον, καὶ δὸς ὅτω βούλει τὴν ῥοπήν. Ἀλλὰ πάλιν

σοι ἐπαφῆκα τὸν χαλινὸν καὶ νεύσεις παρὶ τοὺς σοὺς νόμους τοὺς τε ἀρχαίους καὶ τοὺς νεωροπρεπεῖς· ἀλλ' ἐγὼ οὐ τοῦτο βούλομαι, ἀλλ' ἵνα τι δι' ἐμέ ἀγαθὸν τοῖς χωρίταις ἐπινοήσης. Αἰδέσθητι δὲ καὶ τὴν ἐπιστολὴν ὅτι, εἰ καὶ μὴ ἀνθοῦσα, ἀγροικὴ γὰρ τοῖς ὀνόμασιν, ἀλλὰ πολὺστιχος, σοὶ δὲ ἀρκέσει καὶ νεῦμα φιλόανθρωπον πρὸς αὐτοὺς ἀντίρροπον τῇ ἐμῇ ταύτῃ ἐπιστολῇ.

181. Τῷ πατριάρχῃ Ἀντιοχείας.

Ὡς ἤδομαι, θεοτίμητε δέσποτα, ὅτι σου τὸ ὑπερέχον τῆς ἀρετῆς διὰ πάσης τῆς οἰκουμένης κηρύττεται, καὶ οἱ κήρυκες οὐκ αὐτόπται μόνον καὶ αὐτήκοοι τῶν σῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ δεκτικοὶ κατὰ πολλὴν φιλοτιμίαν περιουσίαν· διὰ ταῦτα καὶ σύντονος ὁ λόγος αὐτῶν, καὶ ὁ ἔπαινος ζήλου καὶ θερμότητος πνεῖ.

Τούτων ἐστὶ καὶ ὁ δεῖνα ὁ Ἀντιοχεύς, ἀνὴρ, ὡς γέ μοι δοκεῖ, οὐδενὸς δεύτερος ἐν εὐγνωμοσύνῃ τρόπῳν προσγεγεννημένην εὐεργεσίαν ἀμείψασθαι. Τοῦτον τοίνυν ἐγὼ οὐκ ἐκ παρέργου ἀκήκοα, οὐδὲ κατὰ πάροδον περιηχίθη μοι τοῖς ὡσὶ τὰ σά παρὰ τούτου ἐγκώμια, ἀλλ' ἄνωθεν ἀρορμῆς δικαίας μεσιτευσάσης μοι τοῦτον· πολλάκις γὰρ πρὸς με φοιτῆν εἴωθεν, ἢ ἀμειψόμενος εἴ περ τι πέπονθε παρ' ἡμῶν ἀγαθόν, ἢ ληψόμενος ἕτερον.

Τὸν μὲν οὖν ἄλλον χρόνον περὶ ταῦτα ἐπραγματεύετο, πολλάκις δὲ καὶ τὴν Ἀντιόχου ἱστορεῖ μοι, τοῖς ἀρχαίοις τῆς πατρίδος ἐπιγαννύμενος διηγήμασι· νῦν δὲ πάντων ἐκαίνων ἐπιλαθόμενος, τὴν σὴν μόνην ἀρχιερατικὴν τελειότητα, ἀφορμὴν ποιεῖται τῆς διαλέξεως· κἀπειδὴν ἀρῆται τῶν εὐφημιῶν, κατατείνει μέχρι πολλοῦ, ἐπ' ἄλλοις προστιθεῖς ἕτερα. Κἀγὼ, ἐπειδὴ ἐρῶντά σου τῶν ἀρετῶν ἤσθημαι, ἀντεπιδείκνυμι τούτω καὶ τοὺς ἐμούς περὶ σέ ξρωτάς, οὓς αἱ τῆς ψυχῆς ὠδίνες ἀπο-

τίκτειν εἰώθασι, καὶ ἀντιφιλοτιμοῦμαι τῷ λόγῳ· καὶ μὴ θαυμά-
σης, εἰ νικῶ πολλῶ τὴν ἐκείνου πρόκλησιν.

Ἐγὼ μὲν οὖν τὴν ἀντιμισθίαν τῶν ἐπαίνων ἀπέειληα· τοιαύτη
γὰρ ἡ περὶ σοῦ φήμη, ὅτι με διόλου εὐφήμεν τιμᾶς· στόμακτι,
καὶ τοὺς ἐμούς λόγους ἐξείρων καὶ λαμπροτέρῳ κάλλει σεμνύ-
νων. Δεῖ οὖν καὶ τοῦτον τῆς ἀναλογούσης τυχεῖν ἀντιδόσεως,
καὶ πλέον τῶν ἄλλων τῆς σῆς ἀπολαύειν φιλοτιμοτάτης ψυχῆς·
εἰ δὲ δεῖ προσθεῖναι καὶ τὸ ἡμέτερον, μὴ δεύτερος ἡμῖν φανῆς·
φ. 233*. ἐν ταῖς χάρισιν, οὐ διεδέξω τὸν θρόνον· ἀλλ' ἐπειδὴ κάκεινος
ἄπαξ ἡμῶν ἀξιώσαντων, τὸν ἄνδρα τετίμηκε, βεβασίωσον αὐτῷ
τὴν τιμὴν, καὶ γενοῦ καλοῦ καλλίων, καὶ φιλοτίμου φιλοτι-
μότερος, πατρόθεν τε τὴν τοιαύτην γνώμην κληρονομήσας, καὶ
παρὰ σεαυτοῦ προσθεῖς καὶ αὐξήσας εἰς δύναμιν.

182. Τῷ μητροπολίτῃ Εὐχαΐτων.

Πολλῶν με πολλάκις ἐπὶ λόγοις μακαρίζόντων καὶ τῆς
φιλοσοφίας κράτος προσμαρτυρούντων, ὁ αὐτός εἰμι καὶ τοῖς
ἐπαίνοις οὐ μεταβάλλομαι· ἀλλὰ τοῦτο μὲν, πρὸς τὸ τῆς φύ-
σεως βλέπων ἐπίκηρον, τοῦτο δέ, πρὸς τοὺς θεσπεσίους ἐκείνους
φιλοσόφους καὶ ῥήτορας, ὧν κλέος οἶον ἀκούομεν, ἐν τῶν πολ-
λῶν ἐμαυτὸν ἡγήμαι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπίσης τῆς τῶν λόγων
ἀπολελειμμένον ἀκρότητος· ὅταν δὲ ταῖς σαῖς μαρτυρίαις περὶ
τῆς ἐμῆς ἐντύχῳ παιδεύσεως, τὸ κατὰ πάντων κράτος ἔχειν
δοκῶ, καὶ τοῦτο μόνον εἰδέναι ὃ παρὰ τῶν πολλῶν λέγομαι.

Καὶ πῶς γὰρ οὐ σοφώτερος τῶν ἄλλων ἐγὼ καὶ τῶν ἀπ' αἰῶ-
νος ἐπὶ λόγοις εὐδοκιμησάντων ἐλλογιμώτερος; Πλάτωνα μὲν
γὰρ Ἀριστοτέλης ἐπήνεσε, καὶ τοῦτον Θεόφραστος, καὶ τοῦτον
Ἀρχύτας ὁ Ταρναντιῖος, ἄνδρες φιλόσοφοι μὲν, καὶ γενναῖοι τὴν
γλῶσσην, οὐκ ἐν πάσαις δὲ ταῖς ἀρεταῖς ἀκριβῆ τὴν πείραν
πρᾶσσηκότες. Σὺ δέ, τῆς μὲν παρ' ἐκείνοις παιδεύσεως, ἴσως

ἔχεις τὰ δεύτερα, τῷ δ' ἐν πάσαις πραγμάτων ιδέαις ὑπερτερεῖν καταλλήλως, πλείονι μέτρῳ ἐκείνων ὑπέρκεισσι· εἰ δέ, οἷς ἐκεῖνοι τὴν παιδευσιν ἐμρτύρησαν διὰ τὴν ἐκείνων γλώτταν μακάριοι, πῶς οὐχὶ μᾶλλον αὐτὸς ζηλωτότερος, τῶν σῶν εὐφημιῶν ὁσημέρῃ καταπολαύων, οὐχὶ ἀπλῶς οὕτω καὶ διὰ τῆς γλώττης, ἀλλὰ καὶ ἐν στήλαις χαλκαῖς, τοῖς σοῖς φημι γράμμασι;

Καὶ Φωκίων μὲν ἦν δὲ οὗτος Ἀθηναῖος ἀνὴρ καὶ τὸν τρίπον θαυμάσιος, καὶ μέγα τῆς Ἀττικῆς ὄφελος, καὶ τῆς Δημοσθένους γλώττης, ὡς ἐκεῖνος ἔφη, κοπίς· οὗτος τοιγαροῦν τὰ Ἀλέξανδρου τοῦ Μακεδόνα προσήσεις δεχόμενος, ἀντὶ θεοῦ τινὸς μαρτυρίου, καινότερόν τι ἐφρόνει ταῖς προσφωνήσεσιν. Ὁ γὰρ Μακεδὼν ἐκεῖνος Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ τὸν Πῶρον ἐνίκησε τὸν Ἰνδόν, ἐν οὐδεμιᾷ τῶν ἐπιστολῶν τό, χαῖρε, προσέγραψεν, ἢ ὅποτε ἐπέστελλε πρὸς Φωκίωνα. Εἰ δὲ Ἀττικὸς ἀνὴρ, τὴν περὶ τὰ πράγματα στερότητα μαρτυρούμενος, διὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου προσφώνησιν ἠλλοιοῦτο καὶ μετεβέβλητο, πῶς οὐκ ἂν αὐτός, σοῦ μοι θαμὰ προσομιλοῦντος τοῖς γράμμασι, παρὰ τοῖς πολλοῖς ὀφθείην; καὶ ἐπ' ἄκρων μὲν βαδίῳ δακτύλων, σοδορᾶν δὲ τὴν ὄφρῶν ἐπιτοξεύσω τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τὸν μὲν αὐχέναν μετεωρίσω ἐπὶ τὸ ἀναντες, τοῖς δὲ πολλοῖς δόξω θεσπιφθεῖν ὡς περ ἀπὸ χρηστηρίου φθειγόμενος, ἢ ἀπὸ σκῆπτρου ἱεροῦ θεμιστεύων, καὶ τοῖς προσιοῦσιν ἐν συμβόλοις προσομιλῶν;

Εἰτά με τὴν ἴσην ἀπαιτεῖς ὁμολογίαν ἐν γράμμασιν, ὡς περ ἂν εἰ καὶ θεὸς ἀπαιτοῖη καταδροντῶν τὸν ἴσον ἦχον ἀντιφορεῖν τὸν ἐμβρόντητον· τί γὰρ ἂν καὶ φθεγζαίμην πρὸς σέ, ὅς γε, μετὰ τὸ πάσχειν τὴν ἐπιστολὴν διελθεῖν, ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις ἔνηχον ἔχω τὸ οὖς, ὡς ὑπὸ τινος ἦχου κατάκροτος γεγονῶς καὶ μὴ ἐφιστάνων τοῖς λογισμοῖς; Ἀλλ' οὐδὲ χρηστηριάζων ὁ Φοῖβος, τοὺς ἴσους χρησμούς παρὰ τῶν οἷς ἐχρᾶτο ἀπῆται· οὔτε μὲν τῷ Μωϋσῆι χρηματίζων ὁ τῶν ὄλων θεὸς μετὰ νεφῶν τε καὶ λαίλαπος, τὴν αὐτὴν ἐζήτει παρ' ἐκείνου ἦχώ, ἀλλὰ καὶ σιω-

πῶντι τῷ θεράποντι, ὡς ὁμιλοῦντι προσέχει, καί, τί βροξί; ἔφρασε τῷ σιγῶντι· τὴν γὰρ ἀλάλητον ἡχὴ τῆς ψυχῆς μεγαλοφωνοτέραν ἡγεῖτο γλώσσης βροντώσης.

Σιγῶ τοιγαροῦν καὶ αὐτός, καὶ τὴν ἴσην οὐκ ἀποδίδωμί σοι φωνήν, ὅτι σοι ὡς κρείττονι φύσει προσέχω· καὶ ὅταν σου τοῖς ἐν τῷ γράμματι λόγοις προσομιλήσω, ὡς περ δέλοισι προσκείμενος ἱεροῖς, ἢ πετάλοις ἱερατικοῖς, αἰδοῖ καὶ φόβῳ συστέλλομαι, καὶ τό τε πνεῦμα ἐπέχω καὶ τὴν γλώσσαν καταδεσμῶ, καὶ ὡς περ ἐν θείοις μυστηρίοις τελούμενος, ἄφωνος τὰ πολλὰ γίνομαι· καὶ βροντώσης οἶον ἡχοῦ αἰσθανόμενος, οὐκ ἔχω ὅ τι γένωμαι, ἢ ποῖ τράπωμαι, ἢ ὅπως ἂν ἐμυτὸν ἀνκνινήσω πρὸς τὸ θραρυλεώτερον καὶ ἀπαστήσω τοῦ δέους. Τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις, θειοτάτη ψυχῇ, βραχύ τι δοκεῖς τῶν πολλῶν διαφέρειν, ἐγὼ δὲ φιλόσοφος, ὡς οἶσθα τυγχάνων καὶ τὴν κρίσιν ἀπαρχολόγιστος, ἐκ κερκλῆς ὄφρασιν, ἐς πόδας κατακνεύομαι. Μεμάθηκα δὲ σοὶ καὶ τὰ τῶν στέρνων ἐντός, καὶ τὸ χρημᾶ σοὶ τῆς ψυχῆς οὐκ ἠγνόηκα· τοιοῦτόν ἐστι φιλόσοφος ὀφθαλμός, οὐ τοῖς σχήμασι καὶ ταῖς ἐπιφρναίαις προσέχει, ἀλλ' ἐμβαθύνει τοῖς βάθεισι. Διὰ ταῦτα καὶ πέφρικα καὶ ἀσπάζομαι, τὸ μὲν, διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς φύσεως, τὸ δέ, διὰ τὴν ἄρητον τοῦ ἡθους κλλονήν· καὶ ὅταν μὲν ἐπιστρέψω πρὸς σέ τὴν ψυχὴν, ἄφρονός εἰμι καὶ ψοφοδεής· ὅταν δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους τὸν ὑπὲρ σοῦ λόγον ἐθελήσω ποιεῖν, πεπαρηρσιζομένη φθέγγομαι τῇ φωνῇ, καὶ σύντονον ᾠδὴν ἐπὶ τῆς γλώττης ἀρμόζομαι, καὶ πληρῶ πᾶσαν ἀκοήν, ἐλλογίμῳ τε δῆμον καὶ ἄσπορον, θέατρά τε καὶ πανηγύρεις τῶν σῶν ἐγκωμίων, μὴ δὲ τὰ βασιλέως ὥτα ἀνήκοα τῶν σῶν ἐπαίνων ποιούμενος. Τότε γὰρ καὶ ἐμυτὸν ἐπιγιγνώσκω ὅτι καὶ τὴν ῥητορικὴν εἰς ἄκρον ἤσκησα τέχνην, σχεδίων λόγων πηγὰς ὑπερδύζων τῆς γλώττης, καὶ σχήμασι μετρικοῖς τὴν εὐφημίαν κατακοσμῶν, καὶ μὴ δὲ τῆς τοῦ Γοργίου μεγαλοφρονίας φθεγγόμενος ἔλαττον.

Ἐγὼ μὲν οὕτως, καὶ κινὸν οὐδέν· σὺ δέ, ὡς περ κρείττονι φύσει ἐξ οὐρανοῦ ὀμιλῶν, οὐκ ἀνεκτὸν ἠγήσῃ, εἰ μὴ καί τι προσθήσεις ταῖς θεοφανεῖαις, ἀλλὰ καὶ τὰ μείζω διδοῦς, ἐλάττω οἷε διδόναι· εἶτα, σὺ μὲν ἴσως ἀγνοεῖς, ἐγὼ δέ σοι τὸ τοῦ ἐμοῦ δόγματος ἀνακαλύψω ἀπόρητον, τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν ἐζήλωκα, καὶ τὸν τέσσαρα τετίμηκα ἀριθμόν, τοῦτο μὲν, ὡς πηγὴν ἀενάου φύσεως, τοῦτο δέ, ὅτι καὶ τὸ πᾶν τούτῳ τῷ ἀριθμῷ συμπεπλήρωται. Διὰ ταῦτα τοιγαροῦν |, ὡς τὸ πᾶν φ. 234. εἰληφέναι παρὰ σοῦ δόξας, διὰ τοῦδε τοῦ ἀριθμοῦ φιλοσόφως σεμνύνομαι καὶ τῷ Πυθαγορείῳ περισχιρτῷ δόγματι· καὶ εἴης οὕτως συμβολικῶς τὴν ἡμετέραν φιλοσοφίαν πιστούμενος, καὶ διδοῦς τὸσαῦτα ὅσῃα βουλόμεθα.

183. Τῷ αὐτῷ.

Εἰ μὲν ὡς ἀληθῶς τοῖς γράμμασιν ἡμῶν μόνοις προσέχων τὸν νοῦν, οὐκ ἀπεστοχάζου τῆς διαθέσεως ἀφ' ἧς ταῦτα ἐγράφετο, κἂν πολλάκις ἐπὶ τούτοις σχετικῆς, εἰκότως ἂν δόξης πειεῖν· εἰ δέ τὸ ἦθος ἡμῶν εἰδῶς, εἰρωνεῦθ' ἐφ' οἷς χαλεπαίνων φαίνη, διδάσκεις ἡμᾶς, ὅπως ἐπεγκαλεῖν δεῖ τοῖς φίλοις ἐν οἷς οὐ διαμαρτάνουσιν. Ἐγὼ γάρ, ἄριστε πάντων φίλων καὶ φιλοσόφων, οὔτε ἰδιάζων, οὔτε ἐν ταῖς τῶν φίλων συνουσίαις, οὔτε μὴν πρὸς βασιλέα διαλεγόμενος, οὔτ' ἄλλο τι δρῶν, τῆς σῆς φιλίας καὶ ἀρετῆς ἐπιλέλησμαι· ἀλλὰ κἂν λόγος τοῦ λόγου πρόφρασις γένηται, κἂν εἶδος φιλίας, κἂν γλώττης χόρις, κἂν ἦθος ἀστειον, κἂν ἀρετῆς ὕψος, αὐτόν σε μόνον, οὐχ ὡς περ ἐκ μηχανῆς, ἵνα μὴ καταπλήττειν δ.ξω, ἀλλ' εὐφυῶς τε [καί] προσφυῶς ἐπεισάγω τῷ διηγήματι· καὶ λόγους δέ συντιθείς, οἷς ἢ πρόφρασις πόρρω τοῦ μεμνησθαι τῆς σῆς ἀρετῆς, ἀλλ' ὅμως ἐγὼ τὰς ἐννοίας βιάζομαι καὶ τυραννῶν τὸν λόγον ἀπάγω πρὸς σέ· τοῦτο δέ, οὐ τέχνης μόνον, ἀλλὰ καὶ γνώμης αὐτὸς εἶπέ θαρ-

ρούντως χρηστῆς· εἶτα, ἐν τούτοις τὰ φίλιας ἀπκκριβούμενος, καὶ κκορθῶν ὡς οὐκ ἄλλος, ὅτι μὴ πρὸς χάριν, μὴ δ' ἐν' ἀκούσει ἐπκινούμενος, τοὺς λόγους ποιοῦμαι, ἐν οἷς ἐπιστέλλω πρὸς σέ ἠλλοιώματι καὶ ἀντέστραμμι καὶ τὰ δόξαντά μοι περὶ σοῦ ἀθετῶ; πολλοῦ γε καὶ δεῖ.

Εἶτα ἐρεῖς, καὶ τί δὴ ποτε οὕτως ποιῶ; καὶ τὰς προφάσεις σοι τοῦ ἀλγεῖν δίδωμι, ἐξὸν κατὰ τὰς ἐγκειμένας ἐννοίας γράφειν, ἀλλὰ μὴ τὴν γλῶτταν ἐᾶν φθέγγεσθαι, ὅπερ ἂν μὴ διδοῖ ἢ ψυχῇ; ὅτι ὡς παρόντι σοι δικλέγομαι, καὶ τοῦ οικείου ἤθους οὐκ ἐπιλέλησμαι.

Οἶδα δὲ ὅτι σε ταῖ; τοιαύταις ἀεὶ κατέπληττον χάρισι, νῦν μὲν τὰς ὄφρυς συνάγων ἐπὶ σέ, νῦν δὲ λόγους πλάττων, οὐ; τῶς δυσχεραίνων, αὐτίκα ἐπαινεῖν ἔμελλες· τί οὖν καινόν, εἰ καὶ τὰς ἐπιστολάς τοῖς δικλόγοις ἀφομοιῶ, καὶ τοιοῦτος κἂν ταύταις φαίνομαι, ὅποῖος κἂν ταῖς κοιναῖς ὀμιλίαις; ἀλλὰ σε ἔδει μὴ ἐκπεπληχθαι, μὴ δὲ δοκεῖν ἀλλοιοῦσθαι ἐν οἷς ἡμεῖς τὴν γνώμην οὐκ ἠλλοιώμεθα. Διατί δὲ καὶ τῆς φίλιας τὰς χάριτας οὐκ ἀνακρεῖς, αἰ δὴ τὸ σεμνὸν αὐτῆς μετριάζουσαι, συγκεκριαμένην δεικνύουσι καὶ μουσικῶς ἡρμοσμένην; ἀλλὰ τί ἔδει με ποιεῖν, ἐφ' οἷς αὐτὸς αὐτόθεν βαρυθυμεῖς καὶ οὐ φέρεις τὰ δρώμενα, σκυθρωπάζεις ἐν ταῖ; ἐπιστολαῖς καὶ ἀμειδῆς φθέγγεσθαι;

Εἶτα τοῦτο φιλοσόφου, ἢ ῥήτορος καιρὸν τῶν πραγμάτων εἰδότης; αὐτὸ γοῦν τοῦτο ἐποίουν ὅπερ ἢ τῶν λόγων ἀπήτει ὑπόθεσις· καὶ γὰρ μὲν ἀπαξ ποτὲ τὴν τοιαύτην χάριν ἐπιδειξάμενος, οὕτως σοι ἐν αἰτίαις εἰμί· σὺ δὲ καὶ ἐν οἷς αἰτία, αὐτὸ τοῦτο ποιῶν, ἐκφεύξῃ τὸ σὸν δικαστήριον; ἢ βούλει, σὲ μὲν οὕτως γράφειν, ἐμὲ δ' οὕτως; τοῦτο δὲ νομοθετοῦντος, ἀλλ' οὐ φιλοσοφοῦντος.

Ἄλλ' ἵνα μὴ πάλιν πλήττειν δόξω, ἐπέχω τὸν λόγον, καὶ ὡς βούλει συντίθημι τὰς ἐπιστολάς. Ἴσθι τοιγαροῦν, ὡς σύ μοι μόνος καὶ τῶν ἐν ἐμοὶ λόγων πατήρ, καὶ παιδευγὸς εἴ τις

ἐν ἡμῖν ἀρετή, καὶ τῶν θειοτέρων μυσταγωγός, καὶ οὐδέν σοι τούτων ἐπιλήσομαι, οὔτε μὴν ἐλάττων δόξω περὶ τὰς ἀμοιβάς, διδούς οὐ χρήματα, ἀλλὰ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοὺς μὲν ἀπὸ γλώττης καὶ σὺν εὐροίᾳ, τοὺς δέ, ἐν γράμμασί τε καὶ κατὰ τέχνην, μόνον ἰλήκοις ἡμῖν καὶ μεταβάλοις τὴν γνώμην, μετὰ τῶν τοῦ ἀπαραιτήτου τε καὶ σφοδροῦ.

Ἡ δὲ καλλίστη ψυχὴ, ὁ Καλλίψυχος, ἔτι καλλίων ἐφάνη ἡμῖν, τὴν σὴν ἐξεικονίζων ψυχὴν, καὶ λόγῳ βραχεί τὰ κεφάλαια τῶν σῶν συνεύρων ἡμῖν ἀρετῶν.

184. Τῷ πρωτοπροέδρῳ κύρ Κωνσταντίνῳ,
τῷ ἀνεψιῷ τοῦ πατριάρχου κύρ Μιχαήλ.

Μὴ ποτε οὐ καλῶς, οὐδὲ ὡς παιδιὰν ἐδέξω τὸν νοῦν τῆς ἐπιστολῆς, φιλάττη ψυχῆ; ἐγὼ δὲ μικροῦ δεῖν καὶ ὀρχοῦμην, ὅτε ταύτην ἐδημιούργουν, καὶ σέ γε ἔμην συνορχήσασθαι μοι καὶ μετασχεῖν τοῦ θεάτρου. Οὐκ οἶσθα, πρὸς ἐρωτικὸν δὲ τὸν λόγον ποιῶμαι, ὅτι τὰ τῶν ἐρωμένων κνίσματα μᾶλλον δὴ τοὺς ἐρῶντας ὑποκινούσιν, ἢ τὰ φιλήματα; διὰ ταῦτά τοι καὶ ἡ φύσις τὸ ῥόδον μετὰ τῆς ἀκάνθης ἐξήνεγκεν, ἐν ὑποκνίζοιτό τις ἐνταυτῷ καὶ ὀσφραίνοιτο· οὕτω τοιγαροῦν καὶ τοῖς λόγοις χρηστέον ἡμῖν· ἀνήδυστον γὰρ θάτερον παρὰ θάτερον, καὶ τὸ ἐν εὐτραπελίᾳ καὶ χάριτι, εἰ μὴ καταχρυσωμένον ἔχοι καὶ τὸ δοκοῦν τῶς τραχύ, χαῦνον ἀντικρυς καὶ κινοῦν γέλωτα.

Καὶ νῆ τὴν ἱεράν σου ψυχὴν, οὐκ ἀσκόπως, οὐδ' ὡς ἐξέπεσεν ἐγράφη τὰ ῥήματα, ἀλλ' ἐν ἔχοις αὐτὸς μὴ τοῦ κάλυκος μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀκάνθης κατατροφᾶν. Οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ πρόσωπον οὕτως ἀλλήλοις προσομιλοῦμεν, καὶ ἀντιπαίζομεν ἀλλήλοις τὰς ἡλικίας ἡμῶν; ἀλλὰ τοσοῦτον ταῖς ἐκατέρωθεν ἀμετρίαις οὐκ ἐπαισχυνόμεθα, ὅτι καὶ ἀντεπαγγελλόμεθα· ἐγὼ δὲ μὴ

τοσοῦτον μανείην, εἰ ἄλλο τι τοῦ σοῦ θελήμυτο; λέγειν ἢ πράττειν βουληθεῖην ποτέ.

« Εἶτα, ὦ καταγέλαστε ἔφησεν ὁ Σωκράτης πρὸς τὸν φίλον Θεαίτητον, οὐκ οἶδας ὅτι [ἐγὼ] εἰμι [ψῆς] μάλα βλοσυρᾶ; Φαιναρέτης; » Ἀκούεις Σωκράτους, καλλιπρόεδρε, καταγέλαστον τὸν Θεαίτητον εἰρηκότος, ὃν τὰ πρῶτα τῶν φιλότατων λογίζεται καὶ ᾧ θαυμά προσομιλεῖν βεβούληται; Τοιοῦτον οὖν καὶ τὸ ἐμὸν ἦθος, ὁμνυμί σου τὴν θαυμασίην ψυχὴν, καὶ ἀναπέφυκά πω; ἐκ πρώτης γενέσεως πρὸς τὸν Πλατωνικὸν τοῦτον σοφόν.

Τί δ' ἂν εἴποιεν οἱ τοῦ Χριστοῦ μαθηταί, οὓς; εἰς τοὺς Νοφ. 234. μάδας Σκύθας | ἀπέριψα; οὐ συνήκας δέ, ὅτι παίζων πάντα γεγράφηκα, ὅποτε σοι καὶ τὴν ὅλην εἰκόνα διεκωμώδησα, καίτοι γε τὸ τῆς κειμένης σχῆμα ἀκριβῶς διασώζει τὸν προσήκοντα χαρακτῆρα, ἐν χρώμασιν, ἐν σχήμασιν, ἐν ἡθεσιν, εἶτινα εἶεν καὶ παρὰ νεκροῖς ἦθη; Ἄλλ' ἐγὼ οὐδὲν τούτων προσηποησάμην, ἀλλὰ διὰ πάντων ὡσα τὸ ξίφος, ὡς περ ὁ Βαγῶας δι' ἀμροτέρων, τίνος ἕνεκα; Ἴ' ἔχοις αὐτὸς καὶ γελᾶν καὶ τρυφᾶν, καί με τῆς γλώττης ἐγκωμιάζειν.

Εἶτα, εἰ μὲν ἴδοις τινὰ τῶν ἐν ταῖς θεάτροις Περικλέα, ἢ Μιλτιάδην τυχόν, Μίθικον τὸν ἀρτοποιόν, ἢ Θεωρίωνα (sic) τὸν ὄψοποιόν ὑποκρινόμενον, οὐ καταγέλασεις τῶν προσωπείων, ἀλλὰ καὶ θαυμάσεις τῆς ὑποκρίσεως, καὶ ἀνακαγχάσεις ἠδέως, εἰ δ' ἐγὼ, φιλόσοφος ὢν, ὑποκριτῆς γέγονα διὰ σέ, καὶ ἀρεῖς τὸ ἐπισκύνιον, ἐξεγέλασα πλατὺ ἐπὶ τῆς ὀρχήστρας, οὐκ ἀποδέξῃ τὸ πρᾶγμα τῆς ἐξουσίας; ἢ καὶ τοῦτο τραχύ; καὶ πῶς ἐτέρως ἐρῶ; οὐ γὰρ ἂν ἄλλως καταγέλασεις; οὐ μοι βουλευτὸν κλέος εἶναι τὴν ἐπαγγελθεῖσαν εἰκόνα, ἔν' ἔχω ὅτι πρὸς σέ εἵπομι, καὶ ἰδὼν, ὡς ἔρμικιον ἐδεξάμην τὴν ἀτεχνίαν, ἔν' ἔχω σκῶψαί σε καὶ προσπαῖζαί σοι, καὶ καλὴν δοῦναι ἐπιστολήν, τὰ σά παιδικά.

Μὴ ποτε οὖν τεχνικῶς ὑποκνίζοις με, ἵνα σοι πολλὰς ἀπὸ τῆς ἐμῆς σκηνῆς κόρας νυμφωγῶγῶσω· μὴ τοίνυν φρονήτη; μοι ἀτέ-

χων εικόνων, ἐν αὐτοῖς λαμβάνης ἐντέχνους ἐπιστολάς, ἀλλ' ἐν-
θυμοῦ ποίης οὐκ ἂν σοι μορφώσας κόρας ἀποστελεῶ.

Ἄλλὰ μή μου πρὸς τὴν δεσπότιν κατείποις, εἰ ἀποστελεῖς;
τὴν, ἀλλὰ πῶς ἂν σοι αὐτὴν γνωριῶ; τὴν τοῦ ἐκυροῦ, τὴν ἐκ
διαθήκης, τὴν ἐν ἣ πολλὰ τὰ μορφώματα τὰ κολοσσιαῖα ἐν
δουχι; ἀλλὰ τί ποτε πολλὰ περιπλέκω; ἐρῶ προδήλως τὴν
δίθυρον· ὁ σὸς πρωτοπρόεδρος, φίλος, ἀδελφός, δούλος, διδά-
σκαλος.

185. Τῷ μοναχῷ καὶ ἀρχιμανδρίτῃ τοῦ Ὀλύμπου.

Τοιοῦτόν ἐστιν ἀνὴρ τῷ ὄντι φιλόσοφος, πρὸς τὰς δικανικὰς
τῶν ὑποθέσεων ἀπολογοῦμενος θεωρητικῶς. Κἀγὼ ἤδειν μὲν
ὡς οὕτως ἀπολογήσῃ, ἐπιουίμην δὲ πρὸς τοὺς λόγους τὴν ὑπό-
θεσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ με σοφιστὴν ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἔγνωκας καὶ
πόρρω τοῦ τῆς φιλοσοφίας ἤθους, οὐ μᾶλλον ἐπήνεσας τῆς ἐν
τοῖς λόγοις ἀρμονίας, ἢ ἐμίσησας τῆς ἀναρμόστου πρὸς φιλο-
σοφίαν ἔξεως.

Διὰ ταῦτα τοιγαροῦν, ἄφεις προηγουμένως ἀπολογήσασθαι,
τὸν ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ἀνέριψας κίνδυνον, ἀποσπᾶσαι
τῆς ὕλης ζητῶν καὶ μετενεγκεῖν πρὸς θεόν; οὕτω σου τῆς δια-
νοίας καταμαντεύομαι. Ὅσας δὲ τῶν λέξεων πρὸς ἔπαινον ἡμέ-
τερον τέθεικας, σοφιστικῶς προσερρίθθαι οἶομαι, ἵνα μὴ τῇ τοῦ
λόγου πληγῇ εἰς βάθος τὸ ξίφος δεξάμενοι, θανατωθῆσιν ἢ
θεραπευθῆσιν· τί γάρ σοι βούλεται τὸ θῦσαι ἡμᾶς τοὺς λό-
γους θεῷ; ἄρ' οὐχὶ δῆλον, ὡς καταμέμφῃ, μὴ ἐκείνων νῦν ἀπο-
θύοντας, ἀλλὰ πρὸς δόξαν συντιθέντας αὐτούς;

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν λόγων ἴσως χάριτες καὶ ἀγχίστροφοι ἐν-
νοιαί, τὸ δὲ ἀληθές καὶ φαινόμενον, ὅτι τιμιώτατός μοι δεσπότης
σὺ ὑπὲρ τὴν ὕλην γενόμενος, καὶ στὰς ἔξω τοῦ σώματος, ἀπο-
δύρη ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου νοῦ, ἐν ταύτῃ βεβαπτισμένου καὶ

ἀνενεγκεῖν πρὸς θεὸν μὴ δεδυνημένου· διὰ ταῦτα, τὸ μὲν, τὸ
 θεῖον ἐκλιπαρῶν, τὰ δέ, ἡμᾶς νοουθετῶν, τὰ δέ, καὶ πλῆττων
 ἐπιστημόνων· ἄνω βλέπειν ἀξιοῖς καὶ τὸν τῆς ὕλης φόρτον ἀπο-
 θέσθαι· ἡμεῖς δέ, τὰ μὲν, συνθηεῖξ διδόντες, τὰ δέ, καὶ τοῖς
 φαινομένοις δελεαζόμενοι ἀγαθοῖς, πρὸς τὸ ὄντως οὐκ ἀνανεούμεν
 ἀγαθόν. Ἄλλὰ σύ γε μὴ ἀποκάμης ἀναχωννύων τὸν ἡμέτερον
 νοῦν καὶ πρὸς τὸ συγγενές καὶ πρῶτον ἀνάγων καλόν.

Ὁ δὲ μοναχὸς κϋρ Μιχαήλ, εὖ οἶδ' ὅτι σου καὶ δικαιοτέρου
 καὶ φιλάνθρωποτέρου καὶ ἀντιληπτικωτέρου τεύξεται, τὰ μὲν,
 ὅτι καὶ φύσεως οὕτως ἔχεις, τὰ δέ, καὶ ὅτι ἡμεῖς ἠξιώσαμεν.

186. Ἀνεπίγραφος.

Ἀμέλει τοι τὸ μὲν πλινθίον παράτασις ἐστὶν ἐκ τεσσάρων
 πλευρῶν ἰσαριθμοῖς φάλαγγι καὶ ἴσαις παρισουμένων, ὡς εἶναι
 τὸ ἐμπεριεχόμενον χωρίον τετράγωνον· τὸ δὲ πλαίσιον, ὅταν
 ἐκ τεσσάρων μὲν πλευρῶν γένηται ἡ παράτασις, οὐκ ἐν τετρα-
 γώνῳ δέ, ἀλλ' ἐν ἑτερομήκει τῷ σχήματι. Τοῖς δὲ τῶν χελωνῶν
 ζύλοις ἡμιποδιατοὶ ἐπικαθηλούσθωσαν ἤλοι, καὶ τὸ μηχανήμα
 συμπεπηγὸς καὶ ὑπὸ τροχῶν προσφέρεσθαι τοῖς τεύχεσιν.

Ἄλλ' ὅπη τὸν λογισμὸν ἐκκεκύλισμαι, καὶ ταῦτα πρὸς σέ
 τὴν τιμιωτάτην ἐμοὶ κεφαλὴν ἐπιστέλλειν ἐπιβαλλόμενος; το-
 σοῦτόν με τῆς ἐν φιλοσοφίᾳ παιδείας καὶ τῶν καθηκόντων ἡθῶν
 οἱ στρατιωτικοὶ λόχοι καὶ τὰ πολιορκητικὰ ὑψηράκασιν ὄρ-
 γανα· καὶ τῶν μὲν ἐν φιλοσοφίᾳ θαυμασιῶν ἀντιστροφῶν ἔν τε
 ὅροις καὶ συλλογισμοῖς καὶ προτάσεσι, βραχὺς μοι τινῶν ὁ
 λόγος ἐστίν· ἐξελίττω δὲ νῦν καὶ τὸν Μακεδόνας ἐξελιγμόν,
 τόν τε χορεῖον καὶ τὸν Λάκωνα, ἐπιστρέφω τε καὶ ἀναστρέφω
 τὴν φάλαγγα, καὶ ἐκ δυοῖν ἐπιστροφῶν περισπῶ, τὸ μὲν, ἐπὶ
 δόρυ, τὸ δ' ἐπ' ἀσπίδα. Ὅρθῃ γοῦν, ὅτι καθάπερ οἱ θεομάνται,

οὐδὲν ὅτι μὴ μόνον τοὺς στρατιωτικούς τούτους ἀναπνέω χρησμούς, ἢ ὡς περ ἐν Λεβαδείᾳ γενόμενος, μόνης τῆς κατοχῆς γέγονα, μηδενὸς τῶν πρῶν ἐπιστρεφόμενος;

Ἄλλὰ, ὄμνυμι δὲ τὴν ἱεράν σου κεφαλὴν, ὅτι τούτοις μὲν, εἴ γε δεῖ μὴ ληρεῖν, βραχύ τι προσέχω τὸν νοῦν, καὶ τοσοῦτον ἐπιστροφός εἰμι πρὸς αὐτά, ὅσον ἐντείλασθαι κατὰ τοὺς ἀρχιτέκτονας ταῖς ὑποκειμέναις ἐπιστήμαις τὴν τέχνην τῶν γιγνομένων, εἴτα ἑμαυτοῦ γίγνομαι ὀπηνίκα δέ, ὡς περ ὁ Ἴκαρος ἐς οὐρανὸν αὐτὸν μετεωρισθῶ, οὐ πτερουσόμην, ἀλλ' ὡς πέρ φ. 235. μοι ἀνοιδούσης τῆς γῆς, καὶ αὔθις καθάπερ ἐπὶ τοὺς ἀντίποδας ἀποσφαιρισθῶ, οὐ διὰ ῥαδίαις, ἀλλὰ ποιήσοις μὲν ἐλιγμοῖς, μακροῖς δὲ τοῖς διαστήμασιν, οὐκ ἔχω τίς ἂν γενοίμην, μᾶλλον δὲ τότε δὴ με ὁ τυφονικὸς οὗτος ἄνεμος ἀπωθήσει, τότε γοῦν καὶ φιλοσοφίας αὐτῆς καὶ φιλίας ἐπιλανθάνομαι.

Καὶ οὐκ ἐγὼ μόνον ἀπειρήκειν πρὸς τὰς τοσαύτας ἐπαγωγὰς τῶν δεινῶν, ἀλλ' ἀπαξάπαντες· κἀκεῖνοι; [δὲ] αὐτοῖς τοῦτο, ὅσοις ἢ ἀναισθησία τὴν ἀναλγησίαν εἰσφασίατο τῇ ψυχῇ.

Διὰ ταῦτά σοι καὶ πλεῖστον γράφειν ἀπεσιώπησα, ὁ μᾶλλον σοι προσδιαλεγόμενος ἢ τῇ οικείᾳ ψυχῇ· πρῶτον μὲν, καὶ διὰ τὰς αἰτίας ἃς εἴρηκα, ἔπειτα δέ, οὐδὲ μελιττουργεῖται μοι παρὰ τῇ γλώττῃ τανῦν, οὔτε λέξεων ἡδονή, οὔτε συνθήκης εὐαρμοστίξ, ἵνα σε φιλοτίμως ἐφροστιάσω, καὶ σοι παρθεῖν ψυχῆς καρύκευμα τρόφιμον· αἱ γάρ μοι μέλισσαι αἱ τῇ γλώττῃ τὰ κηρία συντιθεῖσαι τοῦ λόγου, καὶ ποιητικῶς εἰπεῖν τιθαβώσουςαι, ἐπεὶ μηδὲν ἐνταῦθα ἄνθος κηρόχυτον, μὴ δὲ πόα κτημελιτοῦσα ψυχὴν, ὄχοντο ἀποπτάμεναι! Ὁρᾷ γοῦν καὶ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ὡς βούλεται μὲν ἀναφέρειν εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀξίωμα, καὶ ὁρᾷ μὲν μεγαλοπρεπῶς, ναρχᾷ δὲ τὴν κίνησιν, [καί?] ἔχνη μόνον ἐμφανίζει, καὶ ταῦτα δὴ ἀσαφῆ τε καὶ ἀμαυρὰ τῆς ἀρχαίας διαγραφῆς;

Ἦσαν ποτ' ἦσαν ἄλλοιμοι Μιλήσιοι· τανῦν δὲ καὶ ἡ ἐμὴ περὶ

τοὺς λόγους εὐδαιμονία εἰς ἀζήλον ἔξιν κατέληξε· καὶ πέπονθα ταῦτόν ταις Ἀθήναις· κἀκεῖσε γὰρ ἐν σικαῖς ἢ ἀκαδημία καὶ ἢ ποικίλῃ τοῦ Χρυσίππου στοά, καὶ τὸ λύκειον μέχρις ὀνόματος, οὕτω γὰρ κἀμοί, τὰ μὲν ὀνόματα τῶν ἐπιστημῶν ἐμμεμένηκε, καὶ τὸ τῆς φιλοσοφίας ἐξαίρετον, τὰ δ' ἐφ' οἷς ταῦτα, αἱ περιστάσεις ἀφείλοντο.

Καὶ βούλεται μὲν ἡ τοῦ κρατίστου βασιλέως διάθεσις, [πρὸς?] ἡμᾶς χρηστοτάτη καὶ ἔμφυτος, ἀντίρροπος εἶναι ὡς περ ἐπὶ ζυγοῦ τοῖς πολλαχόθεν ἡμῖν δεινοῖς ἐπιρρέουσιν, ἀλλ' ἢ τε ἀντίσταθμος πλάστιγξ λίαν ἰσχυρῶς ἑτεροζυγεῖ, καὶ μόνῃς ἐκυτῆς τὴν ἐμὴν ποιεῖται . . .

Καὶ ἵνα δὴ τὰ ἐνταῦθα ἐάσω, ποδαπὸν μοι εἰς συμφορὰν, ὅτι σοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς καλλίστης συζυγίας ἐστέρημαι, ἦν οὐδεμῶς εὐδαιμονίης ἡστίνοσοῦν ἀνταλλάττομαι; ποδαπὸν τὸ μὴ ἔχειν ὀμιλεῖν [ἐν] βιβλίῳ Πλατωνικῷ, λέγω δὲ οὕτω φιλοσοφίαν ζόμπασαν, μήτε Δημοσθενικῶ, ἵνα τὴν ἀντίθετον τέχνην ὁμοίως ἐρῶ; ποδαπὸν τὸ μὴ ἔχειν ὄραν τὰ φίλτατα, ἢ οὐκ οἶσθα ὅτι μοι εὐτύπωτος ἢ [ψυχῇ] πρὸς τὰς τοιαύτας ἔξει καθέστηκε, καὶ με μᾶλλον αἱ μνημαὶ τούτων οὐ παρχμυθοῦνται, ἀλλ' ἀτεχνῶς [βρ]σανίζουσι; μὴ γὰρ με συγκρίνης πρὸς τοὺς ἀδαμκντίνους καὶ ἀτεράμονας· ἐγὼ γὰρ, πρὸς μὲν φιλοσοφίαν [ἤρ]μωσα τὴν ψυχὴν, τῆς δ' ἐμφύτου ἔξεως οὐ μεθέρμωσα, ἀλλὰ μοι τὸ πνεῦμα, εἴτε τὸ φανταστικόν, εἴτ' [ἄλλο.] τι ᾧ πρῶτως ἐποχεῖται ψυχῇ, λεπτόν μὲν ἴσως, οὐκ ἀντίτυπον δέ, ἀλλὰ μαλθακόν, ὡς τε καὶ φιλοσοφία καὶ φίλια κοιλαίνεσθαι, νῆ τὴν ἱεράν σου καὶ θεῖαν ψυχὴν. Ὡς περ οἱ τὰς ἀκτῖνας τῶν ὄψεων ἀσθενεῖς δ . . . σί τι πρόσωπον ἔξωθεν ὄραν ἀτενές, ὄρωσι δὲ οὐκ ἄλλο τι ἢ τὸ οἰκεῖον ἀντανακλώμενον, οὕτω δὴ [καὶ σύ?] ἐνώπιος ἴτασσι μετὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκεῖνων, μετὰ τοῦ εὐπρεποῦς γέλωτος, μεθ' ὕσης τῆς χάριτος· τὴν δέ . . . σοὶ χῶραν τῆς ἐμῆς ψυχῆς καὶ ἄτερός μοι κατέχει ἀνεψιός· καὶ μοι

ἐκκέχυται πρὸς ἀμφοτέρους ὑμᾶς ἢ [ψυχῇ] καὶ τὰς ἀμφοῖν ὡς περ ἀντικεχυμένας εἰσδέχομαι.

Καὶ βουλομένη μὲν αἰεὶ μᾶ γε ἐπιστολῇ ἀμφοτέρους ἐνοῦν διὰ τὴν τῆς φύσεως σύμπνοιαν, ἣ δυοῖ διαιρεῖν διὰ τὴν τῶν σωμάτων διάστασιν, ἀντιπεριάγομαι δὲ τ[ῶ] βουλήματι πολλὰς ταῖς ἐνταῦθα παρατροπαῖς. Διὰ ταῦτά μοι συγγνώμην δαίητε, εἰ μὴ τε πολλὰς ὑμῖν ἐπιστέλλω ἐπιστολάς, μῆτε μίαν μὲν, χάρισσαν δέ· ὡς περ γὰρ ἢ καθ' Ἡσίοδον δίκη, οὕτω δὴ κάμῳ τῆς ψυχῆς αἱ τῶν λόγων] ἀπέπτησαν χάριτες· εἰ μὲν οὖν αὐθις τῆς ἀρχαίας ἐστίας μεμνήσονται, κοινωνήσομεν καὶ ὑμῖν τοῖς φιλότοις τὸ ἔρμαιον· εἰ δ' οὖν, δυνήσεσθέ μοι καθάπερ αἱ μέλισσαι καὶ ἀπὸ τοῦ θύμου, ὧν ἐργάζομαι νῦν ἐπιστολῶν, μέλιτός τι ἐνστάζειν ταῖς ὑμετέραις ψυχαῖς.

Μέμνησθέ μου τῆς παρακαταθήκης, τίς αὕτη; τὰ φίλατα.

187. Ἀνεπίγραφος.

Ἄρ' οὖν ταῦτα μόνα παράδοξα, φιλότατη ψυχῇ, ὅποσα ἐν ταῖς δυοῖ πρότερον ἀπληριθμησάμην ἐπιστολαῖς, ἣ πλείω τούτων ἢ τε φύσις ἐργάζεται, αἶ τε τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι παραδοξολογοῦσιν; αὐτίκα οὐ θαυμάσιον τοῦτο καὶ ὄντως ἀπόρητον, ὅτι τῶν χορδῶν τεταμένων ἐν ὀποτερωοῦν ὄργανῳ μουσικῶ, εἴτε λύρα, εἴτε κιθάρα, εἴ τε τι αἴτιον ἄλλῳ, ὃ τὴν ὑπάτην ψῆλας, τῇ κινηθείσῃ καὶ τὴν διηρημένην ἐκίνησε, μὴ ψαύσας αὐ[τὴν] μῆτε τῶ λιχανῶ, μῆτε τῶ ἀντίχειρι, καὶ ταῦτα, οὐ τὴν μετὰ τὴν πρώτην εὐθύς ἴσως, οὐδὲ τὴν μέσσην, ἀλλ' ἐνίστε [τὴν] ὑπερβολαίαν; πρὸ δέ γε τῆς γεωμετρικῆς ἀποδείξεως οὐ θαυμαστόν σοι δοκεῖ, ὅτι ἐπὶ τῶν τετραγώνων σχημάτων ἀσύμμετρος τῇ πλευρᾷ ἢ διάμετρος;

Ἄλλ' ἔχ τὰ τῶν ἐπιστημῶν οἷς καὶ λόγοι πολλὰκις ἀποδεικτικοὶ προσ[η]ρίμωσθησαν. Αἰγύπτιος δέ τις λόγος, μυστικὸς περὶ

τῆς διαμονῆς τῶν ἱερῶν ὑφηγήσατο, ὡς εἴ τις ἐθέλοι μακραιώνα βίον δοῦναι τοῖς ναοῖς, ἐν τι τῶν ἱερῶν ὄφρων γένος ἐν κοίλοις τοῖς θεμελίοις, ἢ ὑπὸ π . . . τὸν ναὸν καθείρξας μετὰ μυελοῦ πλείστου μωσχείου καὶ στέατος, ἔξει τὸν ναὸν ἀθάνατόν τε καὶ φ. 235'. ἤ . . . | Τῶν μὲν γὰρ οὐρανίων ἱερῶν, μεγαλοφύεστατε πάντων ἀνδρῶν, ἀλύτους ὑπέστησε τοὺς δεσμοὺς ὁ γεννήσας πατήρ· [τὰ δέ] ἐπὶ γῆς αὐτοὶ δημιουργοῦσιν οἷς ταῦτα μέλει σοφοῖς, ἀπὸ χρόνου τῆς θεώσεως ἀρχόμενοι· ἀπὸ δὲ [τῆς] τελεστικῆς ἐπιστήμης πόσα ἂν παραδοξότατα συμπορίσαιο; ἐκείνη γὰρ τὰ κοῖλα τῶν ἀγαλμάτων ὕλης ἐμπιπλῶσα οἰκεῖς ταῖς ἐρεστηκυῖαις δυνάμεσι, ζῶων, φυτῶν, λίθων, βοτανῶν, ῥιζῶν, σφραγίδων ἐγγραμμμάτων, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀρωμάτων συμπαθῶν, συγκαθιδρύουσα δὲ τούτοις καὶ κρατῆρας, καὶ σπονδεῖα, καὶ [θυ]μακτήρια, ἔμπνοα ποιεῖ τὰ εἶδωλα καὶ τῆ ἀπορρήτου δυνάμει κινεῖ· καὶ τό γε θαυμασιώτερον, οἱ αὐτοὶ [κα]ίροι τοῖς μὲν, οἰκεῖοι γίνονται πολλάκις, τοῖς δὲ, ἀλλότριοι πρὸς τὰς ἀπορρήτους ἐνεργείας· εἶτα δὴ καὶ ὀνόματά τινα πρὸς τὴν παραδοξοποιῆαν δεδύνηνται, ὡς περ τὸ τρικάρηνον, καὶ τὸ δρακοντόζωνον, καὶ τὸ ξιφηφόρον, καὶ μαστιγοφόρον, καὶ δαδοφόρον, καὶ τρίμορφον· καὶ εἰ μὴ τις ταῦτα ἐρεῖ καὶ ὑποφέλλῃ τῆ γλώσση, ἢ ἐτέρως [ὡς] ἢ τέχνη διατάττεται, οὐκ ἂν τὸ καταβακχευόμενον ἐνεργήσειεν.

Εἶτα, οὐ θαυμάζεις καὶ τοῦτο, ὅτι δεδίττε[ται] ὁ ἀλεκτροῦν τὸν θῆρα τὸν λέοντα, καὶ ὁ χοιρογρύλλιος τὸν ἐλέφαντα; τὰ δὲ παρ' Αἰγυπτίοις εὐρημένα ἐγχρίσματα [τοῖς] βλεφάροις ἐπιχρίσματα, αὐτοψίας καὶ ἐποπτείας ἀρρήτους χαρίζονται; καὶ ἔστιν ὁ τῆς αὐτοψίας τρόπος, ὅπῃταν [ὁ] μὲν νοῦς τοῦ κλητόρος εἰς τὴν θῆραν ἀνεγείρεται τῶν ἀσωμάτων καὶ νοητῶν, τὰ δὲ ἄμματα τοῦ προβεβλημένου φωτὸς [αὐτῆς?] ἀντιλαμβάνονται· τὰς δὲ ἐνθεστικὰς θεαγωγίας, οὕτω γὰρ Ἕλληνες αὐτὰς ὀνομάζουσιν, οὐ πόκι [καὶ] λίθοι, καὶ ζῶα τεμνόμενα, περὶ

τοὺς θεατὰς ἐνεργοῦσι· τὸν δὲ ῥόμβον καὶ τὴν ἑγγα οὐχ ἡ διὰ τοῦ συμνομέ[νον]ος περιελίττει γραφή;

Μὴ περαιτέρω τούτων, μὴ δὲ πλείω προσθειῆμεν τὰ παράδοξα, ἵνα μὴ τὸν καθ' ἡ[μᾶς] διατρίβωμεν λόγον, ὅς γε τούτων μὲν ἀπέχεται καὶ τῆς ψιλῆς ἀκοῆς, ἔπεται δὲ τοῖς συνήθεσι καὶ νενομισμένοις ἧς ἐγὼ δὴ καθέστηκα τάξεως. Τὸ μέντοι γε εἰδέναι, ὡς οὐκ ἐν πᾶσι τοῖς γιγνομένοις, ἀποχρῶσά ἐστιν ἡ Πλατωνικὴ ἀπόδειξις, ἀλλ' εἰσὶ τινε κρείττονα τῆς λογικωτέρας ἢ νοερωτέρας ἐπιβολῆς, λυσιτελέστερα εἰς τὴν τῶν ὑπερφυῶν πραγματείαν· τῶν μὲν γὰρ τοῦ Πορφυρίου φωνῶν καὶ τῶν Ἀριστοτέλους κατηγοριῶν, οὐ δυσχερῶς ἀν ἀκούοιμεν, ἀλλ' ἀνεύγασιν ἡμῖν πρὸς ταῦτα τὰ ὧτα· τὸ δ' ὑπερφυῆς οὐ ῥαδίως διχαστέλλει τὸν πόρον τῆς ἀκοῆς, οὐδ' αὐτίκα πρὸς τὴν μήνιγγα παραδύεται, ἀλλ' εἰοίκαμεν ἥδιον τῶν συνήθων ἀκούειν αὐλῶν, ἢ τῆς ἡχοῦς τῶν [ῥύρα]νίων περιφορῶν· μᾶλλον γὰρ βουλοίμεθα τὰς ἀρμονίας τῶν καθαρῶν ὀργάνων ἐπίστασθαι, ἢ τὴν ἐμμέλειαν [τῶν] ὑπερφυῶν περιόδων.

Καὶ τὴν λογικὴν δὲ πραγματεῖαν εἴ τις μετχειριεῖται φιλοσοφώτερον, πολλὰ ἐκ ταύτης ἀπώσαιο (*) ἀγαθὰ, ἀπὸ τῶν σφραστέρων ἀρξάμενος, ὅτι τῷ μὲν εἶδει διαφέρει ὅσα τῆς οὐσίαις τῷ λόγῳ [ἀλλ]ήλων κεχώρισται, τῷ δὲ ἀριθμῷ διέστηκεν ὅσα συνδρομῇ συμβεβηκότων ιδιότητος τῆς οικείας [ἀφ]όρισται· καὶ ὅτι τὸ λογικὸν οὐκ ἐστὶν ἀπλῶς ποιότης, ἀλλὰ ζώωδης· καὶ ὡς ἡ διαφορὰ, μέρος τῆς οὐσίας, περὶ γὰρ τὴν οὐσίαν τὴν κεχωρισμένην ιδιότητος ἀφορίζει· καὶ ὅτι τῶν διαφορῶν αἱ μὲν γενῶν εἰσιν, [αἱ] δέ, εἰδῶν· καὶ τοῦ μὲν γένους αἱ μὲν, συστατικαί, ὅσαι κατὰ παντός, αἱ δέ, διαιρετικαί, ὅσαι διηρη[μέναι] μὲν κατ' αὐτοῦ οὐ λέγονται, ὁμοῦ δὲ πᾶσαι, τοῦ δὲ εἶδους εἰσιν αἱ εἰδοποιοὶ μόναι, ὧν ἐκάστη κατὰ ἀντιδιηρημένον πρὸς ἕκαστον τῶν εἰδῶν ἀφορίζεται, ἀλλ' οὐχ ἅμα πᾶσαι.

(*) γραπτέον, ἀπώναιτο.

Σὺ δ' ἄλλ' ἐπὶ τούτοις οὐχ ὡς [πρὸς ?] φόρτον ἐπωμισάμενος, βούλει διατείσασθαι τοῦτον καὶ ἀποτινάξασθαι τῆς ψυχῆς· τοιοῦτόν ἐστιν ἡ φιλοσοφία, μάλιστα ἡ λογικὴ πραγματεία· οὐ γὰρ ἔχει κάλλη τινὰ φυσικά, οὐδὲ οἶον ἄνθη καὶ ὠρχήτους, οὔτε ἐξέων, οὔτε θεωριῶν. Διὰ ταῦτα δὴ δύο βιβλία ἐν χερσὶ μοι αἰεὶ περιφέρεται, τὸ μὲν, ἀνθοῦν λέξεις, τὸ δὲ [γέ]μον νοήσεων· καὶ πολλάκις ἀπὸ τῆς ἐσπέρας, ἔνα συμβολικῶς εἶπω, πρὸς τὴν ἀκτῖνα μετατίθεμαι, καὶ ἡ . . . [κῦτόν ?] ἀέρα, πρῶτον ἔσπερον, εἶτα ἑωσφόρον ὄρω· ἐνίστε δέ, ὡς περ αἱ μέλισσαι τὰ ἄνθη τῆς τέχνης περιπτυσσόμηνος καὶ περιβομβῶν ταῦτα, καὶ κείρων τῆς μελιτουργοῦ πύας, οὕτω τοὺς σίμβλους ὑποδύομαι καὶ τὰ ἄνθη [με]λιποιοῦ. Ἐρῶ γὰρ καὶ τῆς τοῦ λόγου ψυχῆς, περιέχομαι δὲ καὶ τοῦ σωματικοῦ κάλλους· καὶ ὅταν κατακορῆς τῆς ἐνδελειχίας [γέν]ωμαι, μετατίθεμαι πρὸς τὸ ῥητορικὸν εὐθύς ζεῦμα, καὶ τὴν ἀνάτασιν, καὶ τὴν διαγραφὴν, καὶ τὴν ὑπόστασιν, [καὶ] περὶ τοὺς ἐν λέξει ῥυθμοὺς πραγματεύομαι, καὶ περὶ τὰ μέτρα, καὶ τί τὸ ἐν ἐκάστῳ ἴδιον ἐπισκέπτομαι, καὶ τί [τὸ] κοινόν, καὶ τί τὸ διάφορον· καὶ ὡς περ ὁ Πλάτων τῇ φυσιολογίᾳ τὴν θεολογίαν μίγνυσι Τιμαιογραφῶν κατὰ τὸν σιλογράφον, οὕτω δὴ καὶ γὰρ τῇ ῥητορικῇ τὴν φιλοσοφίαν συντίθημι, καὶ πρὸς ἀμφοτέρας δι' ἀμφοτέρων ἀρμόζομαι.

Οὕτω δὴ μοι καὶ σὺ τὸν παῖδα συμβίβαζε, καὶ τὸ καλὸν ἐν προθύροις τοῦ ἀγαθοῦ [κ]είμενον ἐν ῥήμασι πρῶτον καὶ ὀνόμασι δείκνυε καὶ τῇ τούτων συνθήκῃ, εἶτα δὴ δίδου καὶ τῶν Ἀριστοτελικῶν κρατήρων πιεῖν· καὶ τῇ γλώττῃ μὲν ἐπίσης πρὸς ἀμφοτέρας τὰς μεθόδους ἡρμόσθω, γράξῃ δὲ προεζόμενος ῥητορικώτερος γενέσθω μᾶλλον, ἢ φιλοσοφώτερος.

188. Τῷ αὐτῷ .

[Οὐδὲν μὲν τῶν ὄντων ἢ γινομένων ἀναίτιον, φιλτάτη ψυχὴ· εἰ γὰρ καὶ τῷ Πλάτῳ ἀγέννητος παραπεφιλσοσόφηται ἢ ψυχὴ, [καὶ] τῷ Ἀριστοτέλει ἢ ὕλη, ἀλλ' ἄμφω γεννητὰ καὶ ἀπ' αἰτίας τὴν ἀρχὴν ἔχοντα· ἐψεύσαντο γοῦν οἱ φιλόσοφοι, ἢ φ. 236. ἠγνοήκασιν τὰς αἰτίας αὐτῶν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' ὁ μὲν Πλάτων, ἀγέννητον τὴν ψυχὴν κατὰ λόγον τίθεται, ὁ δέ, οὕτω τὴν ὕλην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀναλύοντι ἐξ ἑτέρας ταύτην εὐρεθῆναι διαδοχῆς. Γεννᾷ γοῦν Πλάτων τὴν μὲν ψυχὴν ἐν Ἰταλίῳ, τὴν τε πηγαίαν ἀρχὴν αὐτῆς ἀνιχνεύων καὶ τὸν δημιουργόν, ἐν δὲ Φιλοτιμίῳ τὴν ὕλην, τὴν ἀπειρίαν ἐκ τοῦ ἐνὸς προῆχθαι ἀποραινόμενος.

Ἀναίτιον μὲν οὖν τῶν πάντων οὐδέν, οὐ πάντων δὲ τὰς αἰτίας εὐρεῖν ἡμεῖς δεδυνήμεθα, ἀλλὰ διαφεύγει τὰ πλείω τὴν ἡμετέραν διάνοιαν· ἔνθεν ἢ παραδοξοποιεῖται ἔχει τὴν γένεσιν. Αὐτίκα οὐκ ἔχει φύσιν τὰ ἐναντία, εἰς ταῦτο συγκινητάμενα, ἔχειν ἕκαστον τὴν οἰκείαν ἀνόθεστον δύναμιν· τὰ δὲ ἀπλᾶ τῶν φαρμάκων τὰς ἐναντιότητάς πολλαίς ἐν ἑαυτοῖς ἀρρήτως ἐκτέσαντο, οἷον ἐκκριτικὴν τε καὶ στατικὴν, ἀραιωτικὴν τε καὶ πυκνωτικὴν, θερμαντικὴν τε καὶ ψυκτικὴν, ξηραντικὴν τε καὶ ὑγραντικὴν. Οὐ παράδοξον οὖν, εἴ τι τῶν πάντων δυνάμεις ἐναντίας ἐν ἑαυτῷ ἔσχηκε καὶ ἐνεργεῖ τὰ διάφορα· ἄρ' οὖν καὶ ἀναίτιον τὸ γινόμενον; πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ἡμῖν ἀφανὴς ἢ αἰτία· πάντα γὰρ ἄγεται φυσικαῖς ὁλκαῖς, καὶ τὰ μὲν, τοῖς συγγενέσι προσκλίνεται, τὰ δέ, τοῖς ἀλλοτρίοις βιάζεται, διὰ τὴν ἐν τῷ παντὶ συμπάθειαν, καὶ τὸ τοῦ τόπου διάστημα οὐκ ἐμποδίζει ταῖς διηρημέναις πολλαῖς ὕλαις πρὸς τὴν ἐνέργειαν.

Τὸ γοῦν χωρίον τῷ κυομένῳ βρέφει συνελθόν, εἴτε ὄξει

καταρραϊνόμενον, σπασμούς ἐμποιεῖ ταῖς ἄρτι τεκούσαις τῶν γυναικῶν· εἰκῶν δὲ καὶ τύπος διαβιβάζει τὴν ἐνέργειαν τῆς μαγείας πρὸς τὸ ἀρχέτυπον, καὶ συντελεῖ πρὸς τὸ δρώμενον καὶ σίδηρος σίζων καὶ ἄψυχος ἤχος μελετηθεῖς· καὶ πρὸς μὲν ἀγώγιμον πρᾶξιν αἰλουρος δύναται, πρὸς δὲ ἄγρυπνον ἢ νυκτερίς καὶ ὁ νυκτικόραξ· καὶ τοῖς μὲν ἐρωτικοῖς, τὰ τῷ τῆς Ἀφροδίτης ἀστέρι προσήκοντα, λυσιτελέστατα, ἐπὶ δὲ δικαιρέσεων, χρησιμώτατα τὰ ἀρεϊκά. Καὶ ἡ ἀρχαιοτέρα δὲ τῆς Ἀσσυρίων σοφίας ἐντεῦθεν ἀγάλματα κατεσκεύαζεν ἀντιπαθῆ πρὸς τὰ ἐξ εἰμαρμένης ρεύματα, ὡς ἐκείνη τῷ λόγῳ φησίν· ἐξελέγοντο δὲ πρὸς τὴν κατασκευὴν τρίχρωμον γῆν, εἰς δὲ τὴν πλάσιν στέαρ ἀετοῦ καὶ κορώνης· ἐπέπλαστο δὲ τὸ ἀγάλμα, τῇ μὲν δεξιᾷ ἀετὸν ὑπερπετώμενον τῷ σχήματι ἔχον, τῇ δὲ λαίᾳ δράκοντα, εἶτα δὴ ἐδείκνυ τὴν ἀντιπάθειαν.

Ταῦτα δέ, ἀπόρρητα μὲν τοῖς πολλοῖς καὶ παντάπασιν ἄγνωστα, ἐμοὶ δέ, νῆ τὴν ἱεράν σου ψυχὴν, οὐδὲν τῶν ἀρρήτων διὰ τὴν τῆς ψυχῆς πολυπραγμοσύνην ἠγνόηται· καὶ τὰς μὲν μεθόδους ἀπάντων συνέλεξα, οὐκ ἐχρησάμην δὲ οὐδεμιᾷ τῶν ἀρητουργιῶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς χρησαμένοις ἐπαρώμαι, τοσοῦτον ἐκ τούτων συμπορισάμενος, ὡς τε εἰδέναι ἔχειν, ὡς ἐστὶ τῶν γινόμενων ἔνια, ἀναίτιον τοῖς πολλοῖς τὴν δύναμιν ἔχοντα.

Καὶ ἵνα σοὶ τὰς τελεστικὰς δυνάμεις ἀρῶ, ὁ ἐχθίνος τὸ ζῶον, βορείων καὶ νοτίων πνευμάτων πρόγνωσιν ἔχει παρὰ τῆς φύσεως, καὶ μεταβάλλει ἐντεῦθεν τὰς εἰσχωγὰς τῶν πνευμάτων· ἐν δὲ Κυλήνῃ τῇ πόλει ὁ κόττυφος ἀστρολογεῖ τὴν σελήνην, κέντεῦθεν τὰς ἐπὶ αὐτὸν θήρας διδάσκεται καὶ διαδράσκει τὰ κυνηγίαια· ἡ μέλιττα ἀντιπαθῶς ἔχει πρὸς τὰ ἀρώματα, ὁ δὲ Κύπριος μῦς ἐσθίει τὸν σίδηρον· τὸ δὲ θηρίον ὁ πάνκνδρος μεταβάλλει, ὁπότεν βούληται, τὸ χρῶμα τοῦ σώματος· καὶ οὐκ ἂν ἔχοι τις οὐδὲ τῶν ἄγχι σοφῶν τὰς αἰτίαις τῶν γινόμενων εἰπεῖν.

Ο μὲν γραμματικὸς ἐφεύροι ἂν τὴν αἰτίαν τῆς τοῦ βῆτα καὶ γάμα καὶ δέλτα μεσότητος, καὶ πῶς τοῦ μὲν βῆτα περίξ τὸ πῖ καὶ φῖ, τοῦ δὲ γάμα τὸ κάππα καὶ χῖ, τοῦ δὲ δέλτα τὸ θῆτα καὶ ταῦ· συγγενές γὰρ τὸ βῆτα τῶν εἰρημένων στοιχείων, ἔκ τε τῆς κλίσεως τῶν ῥημάτων ὁμοίως καὶ τῶν ὀνομάτων· τὰ γὰρ τοὶ ῥήματα διὰ τοῦ βῆτα, ἢ πῖ, ἢ φῖ ἐκφερόμενα, διὰ τοῦ ψῖ ποιοῦσι τὸν μέλλοντα, οἷον λείβω, λείψω, τέρπω, τέρψω, γράφω, γράψω, καὶ αὖθις τὰ εἰς ψῖ τῶν ὀνομάτων λήγοντα, τὴν γενικὴν δι' ἐνὸς τούτων ἐκφέρει, λῖψ γὰρ λιβός, καὶ Πέλοψ, Πέλοπος, καὶ κίνυψ, κίνυφος· οὕτω δὲ κατὰ τῶν ἄλλων δεῦν στοιχείων ἢ συγγενῆς μεσότης εὐρίσκεται. Ὁ μὲν οὖν γραμματικὸς οὕτως ἀποδώσει τὴν αἰτίαν.

Ἐσχύτως δὲ καὶ ὁ γεωμέτρης δι' ἀποδείξεως γνωρίζει πῶς αἱ τρεῖς τοῦ τριγώνου γωνίαι, δεῦν ὀρθαῖν ἰσάκι εἰσιν. Ὡς δέ, καὶ ὁ ἀστρολόγος εἶποι ἂν τὰς αἰτίας καὶ τῶν στηριζόντων ἀστέρων, καὶ τῶν ὑποστηριζόντων, ἢ προποδιζόντων, καὶ τούτων, τὸ μὲν, λήψεται ἐπὶ ταῖς πληγίαις τῶν ὑποθέσεων, τὸ δέ, ἐπ' ἄλλῳ τῷ πρὸς θ τὴν ἐνέργειαν βούλεται. Καὶ ὁ λογικὸς φιλόσοφος, εἰ ἐρωτηθῆι, πότερον τὰ γένη καὶ τὰ εἶδη ἐν ὑποστάσει εἰσίν; ἀντεπενέγκοι, ὡς τὰ μὲν ἐν ὑπονοίᾳ κείμενα, οὐκ ἔχει ὑπόστασιν, τὰ δέ, ἀφ' ὧν γινόμενα γίνεται, τὴν τελειωτάτην καὶ πρὸ τῶν πολλῶν γινομένην.

Καὶ Ὁμηρος, ποιητὴς ὢν καὶ ὑπὸ παραπετάσματι περὶ τῶν ἀδήλων φιλοσοφῶν, τὴν γένεσιν τῶν ψυχῶν ὑπὸ τὸ (*) ἐν Ἰθάκῃ ἄντρον ποιεῖται, ἔνθα οἱ περιμήκεις ἰστοί, καὶ τῶν νυμφῶν αἱ τὰ ἀλιπόρφυρα ὑφαίνουσαι φάρεα· αἰλίττεται γὰρ ἐντεῦθεν ὁ ποιητὴς, τὰς μὲν ψυχὰς τῷ ὀνόματι τῶν Νυμφῶν, τὰ δὲ σώματα τοῖς ἀλιπορφύροις εἶμασιν. Ὁ γὰρ τοὶ Ἑλληνικὸς λόγος, πάντων μὲν τῶν ὄντων καὶ γινομένων αἰτιᾶται τὸν δημιουργ-

(*) χειρόγρ. τῶν.

γόν, πορρώτατον δὲ τοῦτον τιθέμενος (*) αἴτιον, τὰς ἐγγυτέρως αἰτίας ζητεῖ· ὅθεν νοῦν μὲν ἄλλοθεν προσεχῶς γεννᾷ, τοῦτον δὲ ποιητὴν ἐφίστησι τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν ψυχὴν δημιουργὸν τῶν σωμάτων. Αὕτη γοῦν ἐστὶν ἡ Δύμνη τῷ ποιητῇ ἢ τοῦ πορφυροῦς χιτῶνας ὑφαίνουσα.

Πᾶσα μὲν οὖν, ὡς μοι εἴρηται, καὶ ἐπιστήμη καὶ τέχνη αἰτίας τῶν οικείων ὑποθέσεων ἀποδίδωσι, τὰ δὲ τῆς φύσεως ἄρρητα, ἣ καὶ ὅσα τὴν φύσιν ὑπερεφώνησαν, εἰ καὶ αἰτίαν ἔχει τῆς οικείας ὑπάρξεως, ἀλλ' ἡμῖν οὐκ ἔγνωσται αὕτη.

Σὺ δὲ μοι τέως τὸν παιῖδα μὴ τοῖς ἀρρήτοις προδίδασκε, εἰ μὴ ὅσον προσάγειν αὐτὸν ταῦτα, ὡς τε τρηνεστέραν αὐτῷ τὴν φ. 236^α φύσιν ἐργάσασθαι καὶ κινῆσαι πρὸς θαῦμα· τὸ γὰρ τοι θαυμάζειν, ὡς ὁ Πλάτων φησὶ, φιλοσοφίαν προϋδιδάσκει, καὶ ψυχὴν ἀρίστην ἐντεῦθεν μοι διαγίνωσκε, ὅποταν τούτοις ἐκπλήττηται καὶ θαμὰ πρὸς τὰ ὑπερφυῆ ἐξκνίσταται· ἡ δὲ ζητοῦσα τὰ πρόχειρα μόνον, ἀτεχνῶς τῇ ὕλῃ πεπεδηται. Μέσον δὲ τοῦτον δεῦν κάθιζε πηγῶν, ἐπιστήμης τε καὶ τέχνης· τέχνη δὲ τῶν λόγων μίξ ἐστίν, ἡ καλουμένη ῥητορικὴ· καὶ διδοῦ ἐξ ἐκτετέρων κρητήρων παρὰ μέρος ἀρρῦεσθαι, ἣν μὴ βούλη τοῦτον, ἣ νοῦν ἔχειν ἄγλωττον παρὰ μόνην φιλοσοφίαν, ἣ γλωτταν ἄνου παρὰ μόνην ῥητορικὴν.

189. Ἀνεπίγραφος.

Οὐκ οἶδα, πότερον ἐγὼ τῆς σῆς εὐγνωμοσύνης καθέστηκα αἷτιος, ἢ σὺ τῆς ἐμῆς περὶ σέ φιλίας καὶ διαθέσεως; ἢ θάτερον θατέρου πέφυκεν αἷτιον, ὡς εἶναι ἄμωρ συναίτια; ὁμοῦ τε γὰρ σὺ πρὸς φιλοτιμίαν διερεθίζεις ἐμέ, κἀγὼ σέ πρὸς εὐχαριστίαν κινῶ· πλὴν ἐγὼ μὲν οὐ δοκῶ τι χαρίζεσθαι σοι, εἴτε ὑπὸ

(*) γειρόγρ. τιθεμένη.

συνηθείς· ἀλώσιμος ὢν τῷ τοιοῦτῳ παθει, εἴτε πρὸς ἀλήθειαν πρὸς τοῦτο κεκινήμενος· σὺ δέ, τὸ μηδὲ μὴ μηδαμῶς ὄν οὕτως ἐξείρεις τῷ λόγῳ, οὕτως οὐσίαν ποιεῖς τὸ ἀνύπαρκτον, ὡς οἶσθαι με τέχνη σε τοὺς λόγους σοφιστικῆ δημιουργεῖν· καὶ οὐ τοῦτο φημι, ὅτι φεῖδομαι γλώττης, ὅταν ὑπὲρ σοῦ δέοι ταύτην κινεῖν, ἀλλ' ὅτι πολλοῖς τοῦτο διδούς, οὐχ οὕτω τὴν παρὰ τῶν ἄλλων κομίζομαι χάριν.

Οἷσθ' οὖν ὅπως δικτιῶ τῷ πράγματι· καὶ σὺ λίαν εὐγνωμονέστατος, καὶ ὡς περ βαθύγεως ἄρουρα βραχέϊάν τινα λαμβάνων τοῦ εὐγνωμονεῖν ἀφορμήν, πλείονα τὸν στάχυν τῆς εὐχαριστίας καρποφορεῖς. Αἶρει δέ σε τῶν ἐμῶν, οὐ τὸ φιλάδελφον μόνον καὶ συμπαθές, ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν λόγων ὥρα, καὶ ἡ ἀρμονία τῶν λέξεων, καὶ ὁ ῥητορικὸς νοῦς, καὶ ἡ τῶν μορίων τοῦ λόγου συνθήκη, καὶ ὅσοις ἄλλοις τὸ τεχνικῶς γράφεσθαι χαρακτηρίζεται. Καὶ ὅτι μὲν τὴν γνώσιν τούτων συνείληρα, οὐκ ἂν ἀρνηθείην· ἡ γὰρ ἂν ἐλέγξῃ με καὶ ὁ σοφιστικὸς θρόνος, καὶ τὰ πολλὰ περὶ τῆς τέχνης συγγράμματα· οὐ μὴν οὕτως θέλω τὰς τῶν πολλῶν ἀκοάς· θέλγονται μὲν γὰρ ἄπασαι ὅσαι κατήκοοι τῶν ἐμῶν ῥυθμῶν. ἢλλ' οὐχ οὕτως ὡς σὺ· καὶ γὰρ ἀτεχνῶς ἔοικάς μοι ἐφ' ἐκάστη τῶν ἐμῶν λέξεων ἐνθουσιᾶν καὶ κροτεῖν, καὶ πηδᾶν, ἴσως δὲ καὶ ὀρχεῖσθαι, τοῦτο γὰρ καὶ Σωκράτην ἀνέπειθε δρᾶν ἢ τῆς γεωμετρίας ἀπόδειξις. Καὶ οὐ πρὸς ὕβριν ὁ λόγος, ἐπεὶ καὶ Δαυτὶ ἀλώσιμος τῷ πάθει γέγονεν, ὅταν τὴν κίβωτόν ἀνεσώσαστο, καὶ πρὸς τὴν τοῦ Σαοῦλ θυγατέρα, δικαιοδορησαμένην αὐτῷ τὴν ποιὰν κίνησιν, θεῶς ἀντεπεχείρησε.

Τοῦτο δὲ οὐ τὴν ἐμὴν ἐλέγχει σοφίαν ἴσως, ἀλλὰ τὴν σὴν ἀνακαλύπτει φιλοσοφίαν· τρεῖς γὰρ τάξεις ταύτας τίθησιν ὁ λόγος, δι' ἧς ὁ τῶν κρειττόνων ἀνάγεται ἐραστής, τὴν ἐρωτικὴν, τὴν φιλόμουσον, καὶ τὴν φιλόσοφον· τὴν γέ τοι ἀρμονίαν μὴ ἐν μέλεσι μόνον ἡγοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἔπεσι καὶ λόγῳ πεζῷ·

γίνονται δὲ κατακώριμοι, οἱ μὲν, τοῖς αὐλήμασι, οἱ δέ, τοῖς ῥυθμοῖς, οἱ δέ, ταῖς ἀρμονίαις τῶν λόγων· ἔστι δὲ διάφορα καὶ τὸ θέλγον καὶ τὸ θελγόμενον.

Ἄλλὰ σὺ τῇ ἐμῇ μούσῃ τεθήρασαι, καὶ πρὸς ταύτην κορυβαντιᾶς ἀντικρυσ, καὶ τοι γε, νῆ τὴν ἱεράν σου ψυχὴν, φιλοσοφίαν μὲν τιμῶ, ῥητορικὴν δὲ ἐπαινῶ· ἐπαινῶ δὲ οὕτως, ὡς περ οἱ ἠπειρωῶται τὴν θάλασσαν, Χαῖρε γάρ μοι, ὦ θάλαττα, ὁ βοηλάτης φησίν. Ἄλλὰ καὶ ὁ ναυπηγός, τὴν μὲν μικρὰν ἐπαινεῖ ναῦν, ἐπὶ δὲ τῇ μεγάλῃ τὰ φορτία τίθεισι. Καὶ βουλοίμην ἂν τῇ φιλοσοφίᾳ παραρριπτεῖσθαι, ἢ ἐν σκηνώμασι τῆς ῥητορικῆς κατοικεῖν, ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως θάτερον διώκων, ὑπὸ θατέρου κατείλημμαι, καὶ φιλοσοφίαν κοσμοῦντα ἢ τέχνη κοσμεῖ. Καὶ προκαθήμεναι μὲν τῶν δυεῖν ταύτων μεθόδων, ἀλλὰ πρὸς μὲν τὴν, ἀφοσιοῦμαι, τὴν δέ, πρεσβεύω, καὶ βαδίζοντα πρὸς τὴν ἐλάϊν καὶ τὴν συκὴν καὶ τὴν ἄμπελον, ἢ ἐρινεὸς καὶ βᾶτος μοι περιπέλεκται, ἅτινα δὴ αἱ τῶν ἐμῶν λόγων εἰσὶν ἀδιήγητοι χάριτες.

Τούτων ἐάλω; μετὰ πλειόνων καὶ σὺ· καὶ τὸ πρόχειρον ἀγαπᾶς, καὶ τὸ προβεβλημένον τοῦ λόγου ποθεῖς, τὸν δὲ φιλόσοφον ὄγκον οὐκ οἶδ' ὅπως ἀποτροπιάζῃ. Διὰ ταῦτα δὴ καὶ ἡμεῖς διπλῆ τοὺς λόγους μεταχειρίσμεθα, πῆ μὲν αἰμύλως καὶ πολιτικῶς, πῆ δὲ φιλοσόφως καὶ αὐχμηρῶς, ἔν εἰ μὴ ἀμφοτέρω, θατέρω αἰρήσομεν τὸν ὁμιλητὴν· οὕτω καὶ Ἡρακλῆς αἰμυλία γλώττης καὶ λεοντῆ τοὺς ἀνθρώπους κατηγωνίζετο· καὶ πρὸς μὲν φιλοσοφίαν ἢ λεοντῆ λόγον ἔσχηκεν, ἢ δὲ περιβολῆ τῆς γλώττης ἀντικρὺς ἔστι ῥητορικὸν ἐπιτήδευμα.

Ἄρ' οὖν σὲ μὲν οὕτως αἰρῶ τοῖς ἐμοῖς λόγοις, ὑπὲρ δὲ σοῦ λέγων ἐτέρην ἤχην μεθαρμόσομαι; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλὰ τότε δὴ καὶ τὴν λύραν χορδολογῶ, καὶ παρσκευάσσομαι ὡς ἐμμελέστερον ἄσω, καὶ μεταβάλλω συχνῶς, ἄλλην ἐπ' ἄλλη τὴν ἀρμονίαν ποιούμενος, καὶ τοῖς ἐμοῖς ῥυθμοῖς ἀκοῆ πᾶσα ἀλώσιμος· οὐδέν τι πλέον ἐρῶ, ἔνχ μὴ κομπάσω τὸ πρᾶγμα.

Τοὺς δὲ Ροδινώτας οὐκ οἶδα πότερον, σὺ πέφρυγας, ἢ ἐκεῖνοί σε πεφρύγασιν, ἐπεὶ καὶ ἀσύμφορτά πως θρασύτης καὶ ἐπιείκειαι, βάρβαρον ἦθος καὶ τρόπος φιλόσοφος· τὸ δὲ ἀξιώματικόν τῆς σῆς πρὸς εὐγνωμοσύνην ψυχῆς, ἀγριωπῶν μὴ κατατίβαζε χάρισι, μὴ δὲ τοὺς ἀστέρας ἐπιθόλου ἀχλύτι, μὴ δὲ συσκιάζε νεφροὺς τὸν ἥλιον, ἀρκετὰ γὰρ ἡμῖν ἐκεῖνα, ὁ ἥλιος, ὁ ἀστὴρ, τὸ ἀξίωμα.

190. Τῷ κριτῇ τοῦ Ὀψικίου τῷ Ζωμῆ.

φ. 237.

Παρενέτυχον, ἀληθῶς κάλλιστε ἀδελφε καὶ ἰσόφυγε, ἀναγινωσκομένης σου τῆς γραφῆς παρὰ τοῦ κραταιοῦ ἡμῶν αὐτοκράτορος, καὶ τὰ μὲν, ἤκουσα, τὰ δέ, καὶ αὐτὸς εἴρηκα ὅπως ἔδει περὶ σοῦ πρὸς τὸν καιρὸν φθέγγεσθαι· καὶ ἦν ἀγὼν τοῦ μὲν λογοθέτου κάμου περὶ τοῦ διαδεχθῆναι σε, αἰτίαι λεγόντων πρὸς τοῦτο καὶ ἀληθεῖς καὶ ἐπιτηδεῖους πρὸς τὸν σκοπὸν, τὸ νοσεῖν ἐκ πολλοῦ, τὸ ἀπειρηκέναι σε καὶ μὴ δὲ πρὸς τὰ πράγματα αὐτὰ δύνασθαι ἐγηγέρθαι, τοῦ δὲ βασιλέως, αὐτόθι σε ἐγκαταμεῖναι καὶ εἰ οἷόν τε ἐστὶ καὶ καταγηρᾶσαι· αἰτίαι δὲ εἶχε καὶ ἡ ἐκείνου ἀντιλογία, τῆς σῆς ψυχῆς τὸ εἶθές, καὶ τὸ μὴ δεῖσθαι πολλῶν, καὶ τὸ πρὸς τὰ συμπίπτοντα δραστικόν, καὶ τὸ περὶ τὰς πράξεις δεξιόν.

Καὶ ἐπεὶ μὴ ἰσοπαλεῖς οἱ ἀγωνιζόμενοι, κρίσιν ἔσχησεν ἡ πάλῃ ταχθεῖαν, καὶ ὁ μείζων νενίκηκεν· ἀλλὰ τῆνικαῦτα μὲν, οὐπω δῆλος ἦν οἶαν περὶ σοῦ τὴν ψῆφον ἐνέγκαι, πλὴν ὅσον ἀπὸ τοῦ δυσχερᾶναι τὰς ἀξιώσεις σου, ὑπωπεύετο τί ἂν εἰκότως ποιήσεις. Μετὰ ταῦτα δὲ καθ' ἑαυτὸν γεγονώς, ἔτι ἐπερρώσθη πρὸς τὸν οἰκεῖον σκοπὸν, καὶ σφραγίδα τὴν ἀπὸ τῆς ἐξουσίας ἐπέθηκε τῷ βουλήματι.

Οἶου τοίνυν, ἀδελφε φίλτατε, μάλιστα δὲ πεπληροφόρησο, ὅτι ἐξ ἀρχῆς γενναίας καὶ ἀγχιθῆς, εἰς οὐδέν σοι χρηστὸν κατα-

λήγει τὸ τέλος· τί δὲ τοῦτό ἐστιν; Ὁ φιλάγαθος ἡμῶν βασιλεύς, τὰ μὲν, παρ' ἄλλων ἀκούων, τὰ δέ, καὶ παρ' ἐκυτοῦ συνειδώς, ἄνδρα σε ἤγηται, ἵνα τὰ πολλά συντεμῶν εἶπω, οἷος εἰ καὶ τυγχάνεις ὄν· θηράται δὲ τοιούτους καὶ συλλέγει τῷ βίῳ καὶ ὑφ' ἐκυτὸν ποιεῖται, βουλόμενος διὰ τούτων κατὰστασιν πρωτανεῦσαι τοῖς πράγμασι. Διὰ ταῦτα δὴ σε εὐρηκῶς ἀρμόσαντα τῷ τε καιρῷ καὶ τῷ ἰδίῳ σκοπῷ, βούλεται διὰ σοῦ περιποιήσασθαι τῷ θεματι ὅποσα καὶ βούλεται.

Ἡ μὲν οὖν ἀρχή, τοιαύτη, καὶ οὐδ' αὐτὸς ἐρεῖ, ὡς οὐκ ἀγαθή, τὸ δὲ τέλος, ἐπειδὴ σοὶ ὁ σκοπὸς πρὸς ἄλλον βίον ὄρεξ', πάντως ἀσυντελής, ἢ ἐναντίον παντάπασι. Ἀξιοῖς οὖν ἡμᾶς συντελέσαι σοὶ ὅποσα δὴ συντείνει σοὺ τῷ σκοπῷ· καὶ τοῦτο μὲν ἔξεις παρ' ἡμῶν, δεῦν ἕνεκα, ὅτι σοὶ καὶ φιλικῶς ὀφείλω χάριτας, καὶ τὸ μεῖζον, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς ἐξῶ τῆς συντελείας παρὰ θεοῦ τὸν μισθόν.

Τοῦτο μὲν οὖν ἔσται σοὶ παρ' ἡμῶν· εἰ δέ σοι δεῖ καὶ συμβουλικῶς ἐμῆς, εἰ μὲν ἀπηγόρευταί σοι τὰ τῆς ζωῆς, πάσης καταφρονήσας καιροῦ χρείας, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐνθυμήσεως καὶ παρασκευῆς, πρόλαβε τὴν τομὴν κατὰ προθεσμίαν ἐνστάσων· εἰ δ' ἀνακεκόμισται σοὶ τὸ σῶμα, καὶ ἀορισταίνει αὐθις ὁ θάνατος, μηδὲν τι δράτης περὶ βουλον, μὴ δ' ἀποκλείσης σαυτῷ τὰ σπλάγχνα τοῦ αὐτοκράτορος, ἀλλὰ καὶ αὐθις ἀξιώσων καὶ ἐπιεικῶς αὐτῷ τὸν σὸν σκοπὸν πληροφόρησον, καταλέγων τὴν ἀτονίαν τοῦ σώματος, τὴν πρὸς θεὸν ἐπαγγελίαν, τὴν τῶν ἰατρῶν τέχνην ἀπειρηκυῖαν, ἔν' οὕτως ἐλύσας πρὸς τὸ φιλόανθρωπον, ἔξεις αὐθις παραμυθούμενόν σε καὶ τὸν μοναδικὸν βίον.

Μὴ γὰρ οἰηθῆς, ἀδελφέ, ὅτι ὁμοῦ τε γιγνόμεθα μοναχοί, καὶ μεταλλάττεται ἡ φύσις ἡμῶν εἰς ἕτερον εἶδος πρὸς τὰς ἀναγκάς χρείας ἀποτομώτερον, ὡς μηδενὸς δεῖσθαι, μῆτε τῶν περὶ τῶν, μῆτ' αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων· εἰ μὲν γὰρ ἄλλοις τοῦτο προσγίνεται, οὐκ οἶδ' αὖ τοὺς ἄνδρας ἐκείνου; ἐγὼ· ἐμοὶ γοῦν καὶ

φιλοσοφῆσханτι καὶ φιλοσοφοῦντι, καὶ ἡ φύσις ἐμεμῆνει, καὶ ἡ γνώμη κατὰ βραχὺ πρὸς τὸ θεϊότερον ἀνεισιν· ἀλλ' οὐκ εὐθύς ἀποτασσομένοις ἡμῖν φιλίαις καὶ συγγενείαις, τὸ μέγα τοῦτο χρῆμα τῆς ἀρετῆς περιγίνεται, ἀλλὰ τότε δὴ καὶ μάλιστα αἶτε συγγενικαὶ ἀναγκαιότητες, οἷτε τῆς φιλίας δεσμοὶ προσφύονται πῶς ἡμᾶς καὶ περιπλέκονται, ἵνα μὴ τᾶλλα ἐρῶ, ὧν κοσμικοὶ τὴν φύσιν οὐκ ᾔδειμεν.

Τὸ μὲν οὖν ἀμεῖψαι σε τὴν ζωὴν, καὶ συμβουλεύω καὶ προτρέπω, θεῖος γὰρ καὶ ἀκήρατος ὁ τῶν μοναζόντων βίος ἐστὶ, τὸ δ' ἀθρόον καὶ ἀπορρασκεύως, οὐκ ἂν ποτέ σοι προτρέψωμι· εἰ μὲν οὖν ἡ γνώμη κατὰ νοῦν σοι φανεῖται, ἔπου τούτη, καὶ πράττε κατὰ τὴν εἰσήγησιν· εἰ δὲ γενναϊότερον ἔχεις, καὶ σε ὁ πρὸς θεὸν ἔρω· ἐπῆρεν, ἴσθι, ἀδελφέ, ὡς κρείττων ἡμῶν γέγονας, καὶ λεγόντων μὲν ἡμῶν καταφρόνησον, σὺ δὲ τῇ θεῖᾳ χάριτι, τί γὰρ ἂν ἄλλο εἴποιμι; τὴν κατ'ἀλληλον πρᾶγματεῦο παρασκευήν.

191. Τοῖς νοταρίοις τοῦ βασιλέως τοῦ Κομνηνοῦ.

Ἰμᾶς περὶ ὑμῶν ἐρωτῶ, πῶς ἔχοιτέ μοι οἱ φίλτατοι ἀδελφοὶ καὶ τοῦ κρατίστου βασιλέως νοτῆριοι; μᾶλλον δὲ ποῦ διάγετε, καὶ ἐν τίσιν ἐστέ; πότερον, πρὸς τῷ τέρακι τοῦ βορείου πέρατος, ἢ πρὸς τῇ ἀρχῇ τοῦ νοτίου κλίματος; οὐ γὰρ οἶδα, νῆ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, ἢ ὅτι τὰ τῆς γῆς ἀμείβετε τμήματα ταχέϊ καὶ ἐπερωμένῳ κινήματι. Ἀλλὰ τί δὴ μοι ποιεῖτε; μάτην δὲ ἄρα καὶ ἐρωτῶ, ὅπερ δὴ ὀρῶ διαυγῶς· ἢ οὐχί, ὁ μὲν κορυφαῖος ὑμῶν τὰ τοῦ χρησμοῦ ἐπισκέπτεται γράμματα, καὶ συμβιβάζει τὸ ἔπος, καὶ τὸ κερηνὸς ξυγκολλᾷ, τὴν ἱερογλυφικὴν τέχνην τεκμαιρόμενος, εἶτα δὴ ἀπειθῶνων τὸ σχολιόν, μέλος δὲ τοῦτο οὕτω καλούμενον, ἐτέρῳ δίδωσιν ἄσμα; καὶ ὁ μὲν, μελουργεῖ, ἕτερος δὲ τὴν μουσουργίαν διαστημίνεται τοῖς γράμμασι; καὶ αὖτις ὁ μὲν τις

ὕμῶν μάχην δικτυοῦ, καὶ σκιαγραφεῖ πόλεμον, καὶ στρατιώτην ὑπλίζει, ὁ δὲ φρουρὰν φρουροῖς ἐγκατατίθει, καὶ περὶ πρεσβειῶν διαστέλλεται; καὶ αὐτοῖς ἄλλος δικαστῶν παρνομοῦντων καθάπτεται; ὁ δ' ἐντρεχέστερός τε καὶ δραστηκώτερος φόρους εἰσπράττεται; ἢ τοῖς εἰσπράττους ἐγκαλεῦεται; Βαβαὶ δὲ καὶ τοῦ τῶν ἐπιστολῶν φκέλλου, καὶ τῶν βασιλικῶν ἐπιτάξεων! ὡς πλεῖστον τὸ ἐπιρρέον τοῦ ἀπορρέοντος· καὶ τὸ μὲν τι τοῦ ποταμοῦ εἰς τὴν θάλασσαν ἀπερεύγεται, τὸ δὲ, αὐτὸ ἐκ τῶν πηγῶν ἄνωθεν κάτσει.

Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ὄρῃ δοκῶ, καὶ λεγόντων ὡς περ ἀκούειν ὕμῶν, καὶ ἀντεπιπληττόντων ἀλλήλοις· πότερον δέ, περὶ ταῦτα ὑμεῖς, ἢ περὶ τὸ θηρῆν, ὡς καὶ τοὺς νόμους εἰδέναι τῆς θήρως, τάξει προΐεναι, μὴ προσοδεῖν, μὴ παρεξελεύειν ὡς περ ἐν φάφ. 237*. λαγγί; ἡδὺ δὲ καὶ τὸ χρῆμα, κλεπτόμενος | τοῖς ἴχθεσιν ὁ λαγῶς, εἶτα δὴ καὶ ἀθρόον ἀναθρόων, καὶ νῦν μὲν κατευθῦ προΐων, νῦν δὲ περιελιπτόμενος καὶ καμπτόμενος, καὶ ἐπασθμικῶν τὸν δρόμον, καὶ διακλῶν τὸν θηρατὴν κῦνα· ἐμοὶ δὲ τεθυμάσται μᾶλλον ἢ ἰχνηλάτις λάκκινα, ὅτι φιλοσοφεῖ πως καὶ συλλογίζεται ἐν ὑσφρήσεσιν· ἀμέλει καὶ ἐν τρισὶν ἀπολειφθεῖσα ὕδοις, καὶ τὸν ἀέρη τῶν δυεῖν ἀναπνεύσαστα, εἶτα δὴ τοῦ φυγάδος μὴ ὑσφρανθεῖσιν θηρός, τὸν τρίτον οὐδ' ἀξιοῖ ἀναπνεῖν. Θυμάσιον δὲ τι χρῆμα καὶ ἡ πτερωτὴ θήρως, εἴτε κταφυγῆς τύχοι τὸ διωκόμενον, εἴθ' ἀλώσιμον ἀπὸ πτεροῦ γένοιτο.

Ἵμεῖς δὲ μοι, ἀλλὰ μὴ καὶ τὸν σὺν, μὴ δὲ τὸν κάπρον, μὴ δὲ τὸν τίγριν, μὴ δὲ τὴν πάρδαλιν; *|| τάχα παίζειν καὶ ὄνειρώττειν δοκῶ, περὶ θηροφονείας ἀνδράσι διαλεγόμενος ἐπικεκυφῶσιν ὡς οἱ περὶ Ἑρκαίστρατον καὶ Δημόκριτον ἐν ταῖς ἀνατομαῖς; τῶν ὑποκειμένων καὶ ταῖς ζητήσεσιν; Ἀλλὰ μοι κοινῇ συνάγαλλοισθε, καταπολαύοντες, εἰ μὴ τινος ἄλλου, τῆς γε πρὸς ἀλλήλους φιλίας καὶ ὁμονοίας.

192. Τῷ κριτῇ Θράκης καὶ Μακεδονίας.

Λαμπρότατε κύριέ μου καὶ ἀδελφὲ περιπόθητε, οἶμαί σου μὴ ἄγνοεῖν τὴν λαμπρότητα, εἰ δὲ ἴσως ἠγνόηκας διδάχθητι παρ' ἐμοῦ, ὅτι τὸ βασιλικάτον Μαδύτου ἀναραιρέτως ἡμῖν ὁ μυχρῖτης βασιλεὺς κῦρ Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος ἐχρίσατο, δοὺς ἐν βασιλικοῖς χρυσοβούλλοις γράμμυξιν ἐξουσίαν, διδόναι τοῦτο ᾧ ἂν βουλώμεθα· ἡμεῖς δὲ, καίτοι γε πολλῶν ἐξαιτουμένων δραστηρίων τὰ πολλὰ καὶ ἰκανῶν πρὸς τὰ πράγματα, τῷ παρόντι γραμμυξτοκομιστῇ τὸ πρᾶγμα κατεπιστεύσαμεν, ἀπλουστάτω τε ἀνδρὶ καὶ ἀληθεστάτῳ, καὶ μηδὲν σχολιὸν ἢ ποικίλον εἰδῶτι.

Ἄλλ' ἐπεὶ διὰ ταῦτα, ἀδικεῖν μὲν οὐ βούλεται, ἀδικεῖσθαι δὲ ἐστὶν ἐπιτηδῆεις, μήτε ἀντεπιχειρῶν τοῖς ἐπηρεάζουσι, μήτε ἀντιγραφόμενος, ἀξιώ τὴν λαμπρότητά σου ἐπικνορθοῦσθαι αὐτῷ τοῦτο δὴ τὸ ἔλλειμμα, καὶ μὴ ἔᾶν ἀρορμὴν εὐκόλον κεῖσθαι τοῖς πολλοῖς ἀδίκου ἐπιχειρήσεως.

Ἔστι δὲ ὁ μᾶλλον αὐτῷ ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐναντιούμενος, ὁ τουρμάρχης Ἀπλοκονήσου, οὐχ οὗτος ὁ νῦν πρῶτως εἰς τὴν τούρμαν προβεβλημένος, ἀλλὰ πᾶς ὅστισοῦν τὴν ἀρχὴν τῆς τούρμας παρὰ τοῦ βασιλέως λαμβάνων. Ἐπειδὴ γὰρ τῷ μὲν βασιλικῷ δέδοται ἐνίας τῶν δικῶν ἐξετάζειν, ὁ δὲ τουρμάρχης τούτου κεκώλυται, τὸ ἐτέρῳ δεδομένον ἐκυτῷ εἰσποιεῖται ὁ μὴ λαθῶν.

Εἰ μὲν οὖν οὗτος, τῷ πρὸ αὐτοῦ τουρμάρχη μὴ ἐπόμενος, ἡσυχάζειν ἐθέλοι, οὐδὲν δεῖ σε πράγματα ἔχειν ἐπὶ τούτῳ διὰ τὴν παρ' ἡμῶν ἀξίωσιν· εἰ δὲ πᾶς τουρμάρχης Ἀπλοκονήσου κακός, ἀλλὰ πᾶς δικαστὴς ἀγαθός, ὅ γε μὴ διαφθειρῶν τὸ ὄνομα, καὶ μάλιστα εἰ τοιοῦτου πατρὸς ἦ, ὁποῖου τυγχάνεις αὐτός·

γενου δὲ καλλίων δι' ἡμᾶς τοσοῦτον, ὅσον συντεμεῖν τὸν χρόνον καὶ ἀναστεῖλαι τὸν ἀδικεῖν ἡρημένον· τοῦτό τε οὖν ἀπόδος τῷ βασιλικῷ, καὶ τὴν τῆς σῆς ψυχῆς εὐμένειαν. Εἰ γὰρ μὴ καὶ οὗτος παρακολουθήσει τῇ μεγαλογνώμονι μεγαλοπρεπείᾳ σου, ἀφελῆς τὴν γνώμην ἴσως ὄν, ἀλλ' ἡμεῖς γε εἰδήσομεν χάριν, οἳ καὶ τῶν ψυχῶν τὰς ἀρίστας ἀποδεχόμενοι καὶ τῶν ἠθῶν τὰ κάλλιστα κρίνοντες, καὶ τὰς πρωτίστας τῶν ἀρετῶν ἐπιστάμενοι.

193. Ἀνεπίγραφος.

Ὡς περὶ συγγενοῦς πολλάκις ἀξιοῦντα μὴ περιττὸν ἡγοῦ, μὴ δὲ φορτικόν· εἰ γὰρ καὶ περιττὰ φθέγγομαι, ἀλλ' ἡ φύσις τῆς περιττολογίας αἰτία, ἣν οὐκ ἔστι μέμψασθαι, οὐδὲ πολυπραγμοσύνης γράψασθαι· ἀξιῶ δὲ προστίθεσθαι σε αὐτῷ καὶ ἐπαυξάνειν τὴν πρὸς αὐτόν σου εὐμένειαν, καὶ τὰ μὲν, τιμᾶν, τὰ δέ, καὶ πλουτίζειν. Οἶσθα γὰρ ὡς ἀμφοτέρων αὐτῷ χρεῖα ἐστί, μᾶλλον δὲ τοῦ δευτέρου· οὐ γὰρ ἐκυτῷ ζῆ, ἀλλὰ καὶ τέκνοις καὶ γυναικί, δι' ἃ τὸν πλοῦτον τῆς τιμῆς ἐναλλάττεται.

194. Ἀνεπίγραφος.

Εἰσηλθε μὲν εἰς τὴν Πόλιν ὁ ἡμέτερος συγγενῆς θεασόμενος τὸν τε πατέρα καὶ τοὺς ἄλλους αὐτῷ προσήκοντας, ἐξῆλθε δὲ αὐθις ὡς ὄρεᾶς, λειτουργήσων σοι τῷ κυρίῳ αὐτοῦ καὶ τὴν ὀφειλομένην ἀποδώσων τιμὴν.

Μὴ θυμιάσης οὖν, εἰ πολλάκις περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀξιῶ· κήδομαι γὰρ καὶ ὡς συγγενοῦς καὶ ὡς πολλῶν ἐνδεοῦς, καὶ ὡς ἄρτι εἰς βίον ἐμβάντος· διὰ ταῦτα ἀξιώσεις ἐπ' ἀξιώσεσι προσάγω σοι, πρὸς φίλον ἄνδρα διαλεγόμενος, καὶ μηδὲν τῶν ἐμῶν φορτικὸν ἔχοντα. Καὶ οἶδα μὲν ὡς αὐτάρκες τὸ τῆς ἀξιώσεως τὸ

τέλος ἀποδίδωσ αὐτῷ· ἀλλ' ἔστι τι καὶ τοῦ καλοῦ κάλλιον καὶ τοῦ αὐτάρκους αὐταρκέστερον, ἀναβέβηκε δὲ καὶ διάθεσις διάθεσιν, καὶ οἰκειότης οἰκειότητα· διὰ ταῦτα ἀντιλαβοῦ πλέον, καὶ διατίθεσο πρὸς αὐτὸν γνησιώτερον, ἵνα καὶ ἡμεῖς μᾶλλον σοι εὐγνωμονήσωμεν καὶ ἐπὶ πλέον εὐχαριστήσωμεν.

195. Ἀνεπίγραφος.

Ἐπ' ἀδήλοις τοῖς ἐπισυμβησομένοις αὐτῷ κακοῖς τῆς σῆς ὁ πτωχὸς οὗτος δέεται ἀντιλήψεως· ὅθεν οὐδὲ περὶ ὠρισμένου πράγματος ἀξιῶ, ἵνα οὕτως αὐτῷ τὴν δίκην δικασῆς, ἢ τὸν ἐπηρεάζοντα ἀποσοθήσῃς, ἢ τὸν γείτονα παύσης κακῶς πρὸς αὐτὸν διακείμενον, ἀλλ' ἐπικουρῆς καὶ ἀντιλαμβάνῃ, ὅταν τισὶν ἀνιχαροῖς οὗτος τύχῃ περιπεσῶν.

196. Ἀνεπίγραφος.

Τὴν τοῦ μοναχοῦ τελευταίην παρά τῆς σῆς ἀναδιδαχθέντες γράφῃς, τιμωτάτε, καὶ ἠλγήσαμεν οἷα εἰκός, φιλάτου ἡμῖν ἀνδρὸς ἐντεῦθεν ἀποδημήσαντος, καὶ εὐφράνημεν αὐτοῖς, ὅτι τὴν στενὴν ὁδούσας ὁδὸν εἰς τὴν πλατεῖαν κατήντησε καὶ εὐρύχωρον, καὶ ταῦτα, σχεδιάσας τὸν ἀκκητικὸν βίον, καὶ πόνον μὲν βραχὺν καταβαλόμενος, ἀπειροπλάσιον δὲ μισθὸν κομισάμενος· ὁ δὲ φιλανθρωπίαις ἔργον προδήλωσ θεοῦ, τοῖς περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν πονήσας, τοῖς διημερεύσας περὶ τὴν νοσητὴν ἀμπελοργίαν, τὸν αὐτὸν διδόντος τοῦ κκαμάτου μισθόν.

Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν τοσοῦτον πονήσας τοιούτων τετύχηκεν ἀγχοῦν· ἡμεῖς δὲ, κατὰ τὴν πατρικὴν ἐντολήν, περὶ ἧς ἔγραψας ὑποθέσεως, τῷ ἀνθρώπῳ διειλέχθημεν, μᾶλλον δὲ πλεῖστα τοῦτον παρεκλέσαμεν, ἵνα τὸν δυνατὸν τρόπον τὰ ὑπὲρ ὑμῶν

ἀγωνίσηται. Ἔστω δὲ εἰδυῖα ἡ ἀγιότης σου, ὅτι λίαν ἐστί τὸ πρᾶγμα δυσχερές, καὶ διὰ ταῦτα τέως ἀνηρτήθη ἡ ὑπόθεσις.

197. Ἀνεπίγραφος.

ψ. 238. | Καὶ αὖθις τεθνήκαμεν, ἀδελφὲ περιπόθητε, οὐκ οἶδα δὲ εἰ καὶ ἀνέστημεν, οὕτως ἀκριβῶς τεθάμμεθα, σὺ δέ μοι τὸν ἐπιτάφιον οὐκ ἐποίησας· ἀλλὰ τι καὶ ξένον ἀκούσῃ· τεθνηκότες γὰρ οὕτως ἐζῶμεν ἐπιπονώτερον, ὡς τ' ἐρᾶν εἴ τις ἀνάισθητος θάνατος εἴη.

Ἐπεὶ οὖν τὸν ἐπιτάφιον λόγον ἐπέλιπες, ἴσως οὐκ ἀκηκοῶς τὸν νεκρὸν, τὸν ἀνακλητικὸν ἄσον ἡμῖν, καὶ σάλπισον εἴ τις ἐστί σοι βιώσιμος φθόγγος, θεῖος ἴσως, τί γὰρ δεῖ παρενεῖρην ἡμῖν τὸν στεντόρειον; τοῖς γὰρ ἄλλως ἠχοῦσιν, οὕτως ἀκριβῶς τὰ ὦτα ἐμπεφράγμεθα, ὡς μὴ δ' ὅσον ἄγνου κινουμένου αἰσθάνεσθαι· πυρετῷ γὰρ τὸ πρῶτον ἐκκαίμενοι, (οἴμοι, οἷον ἐκεῖνο τὸ πῦρ, τάχα τῆς γεέννης εἰς τὴν ἐμὴν καρδίαν ἀπορριφέν καὶ πόνοις ἀφορήτοις δαμάσαν ἐφ' ὅλαις ἡμέραις ἔνδεκα), νῦν ἀθρόον καὶ παρ' ἐλπίδας ἐκείνου σβεσθέντος, εἰς τὴν ἐναντίαν ἐξίν μεταπεπτώκαμεν ἐπ' ἴση τῇ πλάστιγγι, καὶ ζῶμεν οὐ ζῶντες, καὶ κινούμεθα μὴ κινούμενοι· ἀπειρήκασι γὰρ ἡμῖν καὶ αἱ αἰγες ἀποδερόμεναι καὶ οἱ τὰ κρείττω ὑραίνοντες· αὐτὸ γὰρ τοι τὸ ἄσθημα ἡμῶν οὕτως ἔστιν ἀκριβῶς ψυχρὸν, ὡς ἀρκεῖν πολλακίς ἀνθ' ὑδάτων τοῖς πυρεταίνουσιν. Ἀπιστεῖς τοῖς λεγομένοις; εἴ τίς σοι δύναμις, καὶ βούλει καὶ προθυμῆ, ἐλθὲ καὶ θέασαι.

198. Τῷ Ψηφᾶ.

Πυνθάνη παρ' ἡμῶν τὰ περὶ ἡμῶν, ἀδελφέ; οὐκοῦν ἀκούεις· ἄν, τὰ μὲν παρὰ τῆς κύτοκράτορος βασιλίδος, τῆς θείας ὄντως

ψυχῆς, τῆς φωτοδοτίδος καὶ ἀνεκλήπτου τὸ φῶς σελήνης, εἰ δεῖ καὶ τοῦτο εἰπεῖν, λαμπρῶ, καὶ οὖμενον ὑπερβολὴν ἔχοντα εὐφημίας, ἐπαγγελίας, χάριτες, πάντα προσθήκη οὐκ ἔχοντα, τὰ δέ, παρὰ τοῦ καλλίστου δεσπότη, τῆς φιλοσόφου γνώμης, τῆς καθαρᾶς συνειδήσεως, πῶς ἂν εὐφῆμως συγκαλυψάμενος εἴποιμι, αὐτὸ τοῦτο φιλόσοφον καὶ πρὸς τὸν τρίβωνα. Ἀφ' οἷων οὖν ἐλπίδων καταβεβήκαμεν, νῆ τὴν τριπόθητόν σου ψυχὴν πρὸς ἣν οὐδὲν ἀπόρητον ἔχω!

Οὐδένα οὕτως τῶν πάντων ἠγάπησα ἢ ἐπήνεσα, καὶ τιῶν ἀπορρήτων πολλάκις συνεκοινώνησα, εἶπω τὸ μεῖζον, πρὸς τὸν ἐκεῖνου βίον τὸν ἐμὸν ἤλαυνον, καὶ φιλοσοφοῦντι συνεφιλοσόρουν, καὶ πάντα τρόπον τῶν πραγμάτων ἀπεσπώμην, ὡς οἶσθα καταβιαζόμενος· καὶ ἐπειδὴ τῶν ἀρχαίων προέστη ὁ ἄνθρωπος, εὐθύς ἐγὼ τὰς ὀφρῦς ἐσπακῶς, ἐρρόνουμι τι μεῖζον ὡς τῶν κρείττονων τευξόμενος. Ὅθεν τὴν πρώτην οὐδὲν ἠνωχληκῶς, ἐθαύμαζον, διότι μέλοι, ἔπειτα πλήξας εὐθύς ἀναστομώσειν ἤλπιζον τὴν πηγὴν. Ὡς δ' ἔγνων ὅτι τοῦ Μωσῆος ὑστέρημαι, πολλάς προσεθέμην πληγὰς, αἰσχυρόμενος, πῶς ἂν εἴποις, ἀλλ' ὅμως ἔπληττον.

Ἄλλὰ σὺ μὲν ἴσω ποταμοὺς προσδοκῆσεις ἀκούσεσθαι, ἴσω δὲ καὶ τὰς ἀκοὰς ἔπραξας διὰ τὸ μὴ καταβεβροντήσθαι· ἄνευ τῆν χεῖρα, οὐδεὶς γάρ σοι προσβαλεῖ ἤχος· πᾶσι γὰρ ἡμεῖς ἀκατάλληλοι, οἰκονομείοις, πτωχοῦσσοφείοις, τοῖς ἐκ τοῦ ταμείου, τοῖς ἐκ τοῦ πρυτανείου, οἱ τὰς πρώτας ἀρχὰς πάλαι παραιτησάμενοι, ὃ γῆ καὶ ἥλιε! τῷ δὲ τοῦ παπᾶ Σαβίνου τριμήνω, φεῦ, προσηρμόσαμεν, οἱ τὴν Πόλιν τοῖς λόγοις κοσμήσαντες, οἱ τὴν τῆς παιδείσεως φήμην τοῖς τῆς οἰκουμένης πέρασι παρεπέμφαντες, οἱ μὴ δ' ὅτι οὖν εἶδος παραλελοιπότες ἀσχέσεως, οἱ τῆ φύσει μόνη διδασκάλῳ πρὸς πᾶσιν χρυσάμενοι μάθησιν, οἱ τὰ γένη τῶν φιλοσοφῶν μόνοι τῶν πάντων, λεγέσθω γὰρ καὶ τιτωσκέσθωσαν οἱ βραχαιόντες, ἀκριβώσαντες, τὰ τῶν Ἑλλή-

νων, τὰ τῶν Χαλδαίων τὰ τῶν Αἰγυπτίων, τὰ τῶν Ἑβραίων, οἱ τὰς ἱεράς βίβλους φιλοσόφως καὶ μετ' ἐπιστασίας ἐξηγησάμενοι μείζονος, οἱ τὰς τέχνας καταστησάμενοι καὶ τὰς μεθόδους λεπτύναντες, οἱ μηδὲν τῆς Ἰταλῶν σοφίας ἀπολειπόμενοι, μὴ δὲ τῆς τῶν πραγμάτων τύψεως, ἣν ἐπιτήμην οἱ πολλοὶ φοβῶνται, οἱ τὸ σχεδιάζειν ἀνεωσάμενοι, καὶ πρᾶγμα πάντη τὸν αἰῶνα ἐκλελοιπὸς τῷ βίῳ καινοτομήσαντες, οἱ διδάσκαλοι μόνου τῶν πάντων ἐπιγραφόμενοι!

Πρὸς τὸν ἀγρόν, φίλτατε, πρὸς τὸν ἀγρόν! ἔστι γὰρ μοι πρὸς ἐσπέραν βραχὺ κτησείδιον· ἐκεῖσε οὖν ἀπελθὼν, καταδύτομαι. Ἐρώτησον οὖν τὸν δεσπότην μου, εἰ μὴ πάνυ προσέχει τὸν νοῦν τοῖς πράγμασιν, εἰ καὶ ταῦτα ἡμῖν ἀκατάλληλα· ἔπαυλις ἔρημος, καὶ βουφορβίων αὐλία, καὶ βοτῆρων καταγωγαί· πρόσθε, εἰ βούλει καὶ ταῦτα· σοφοὶ σοφοὺς ἔσωζον, ὡς λόγος, νῦν δ' ἄλλα πάντα, καὶ ἡ πίσυς ὄχνην ἐνέγκοι· ἐπὶ πᾶσι τοῦτο ἐπάγαγε· γένοιτό σοι ὁ τῆς ζωῆς ὄρος ἀνεξάλλακτος, μὴ δεηθείης ἐτέρων μηδέποτε, μὴ δὲ θυροκοπήσαις οὐς λασιόκωφον· ὡς βραχὺ τὸ πρᾶγμα, καὶ μᾶλλον ἐμοὶ καὶ σοὶ τοῖς φιλοσοφοῦσι! μὴ δ' ἐντύχοις δεσπότης ἀγνώμοσιν, οἷον καὶ τοῦτο· ἀλλὰ μετὰ τοῦ σχήματος πρὸς οὐρανοῦ ἀναχθείης. Ἐμοῦ δέ, ἣ ἐν κρείττοις φρόντιζε, ἣ μὴ δ' ἐν χείροσι.

Ταῦτά μοι πρὸς τὸν δεσπότην, προσπίπτων αὐτῷ, καὶ μὴ ἀνείς κυλινδούμενος, μέχρις ἂν τὰς ὀφρῦς ἐπινεύσῃ σοι πρὸς τὴν αἴτησιν, ἵνα μὴ δυοῖν, ὡς ὁ Θουκυδίδης φησὶ, διαμάρτωμεν, τοῦ τε ἀπηναισχυντηκέναι, καὶ τοῦ μὴ τετυχηκέναι. Σὺ δὲ χαῖρε τὸ τῆς ἀρχαιοπρεποῦς φύσεως λείψανον, τὸ τῆς καταφυγείσης ἀγάπης ἀκμαιότατον ζώπυρον.

199. Τῷ αὐτῷ.

Σπουδάζεις ὑπερβαλέσθαι με ταῖς χάρισι, δικαιοτάτη ψυχὴ καὶ ποθεινοτάτη ἐμοί, τὰ μὲν, διδούς, τὰ δ' ὑπίσχνουμένος· ἀλλ' ἐγὼ οὐχ ὑπερβληθήσομαι· ἐπειδὴ γὰρ τῶν ἄλλων καταφρονήσας, τοὺς λόγους ἠγάπησας, εὖ γέ σοι ποιῶν, τί γὰρ τοῦ λόγου κρεῖττον; ἐγὼ δὲ τούτων πατήρ, τὰ μὲν, ἐν στάθεσιν ὠδίνων, τὰ δ' ἐν κιβωτίοις ἔχων, πῶς ἂν νικηθῶμαι παρὰ σοῦ; ὅσον γὰρ ἐξ ἡμῶν ἀπαρρύση, πολλαπλάσιον αὐθι; ἀπογεννήσομεν.

Ἄλλ' ὦ γενναῖε, πόσης ἂν με τιμῆς ἐπρίω, εἰ παρὰ τὸ πωλητήριον εὖρες; ἔχεις οὖν με δούλον, μὴ ὠνησάμενος, δούλον δέ, ἀλλὰ φίλτατον δούλον, ἐλεύθερον, τὸ μεγαλοπρεπὲς κἀν τοῖς προστάγμασιν ἔχοντα, ὑπηρετήσοντα πρὸς ἃ βούλει σπουδαιότερον καὶ εὐνοϊκώτερον.

φ. 238.

Σύγγνωθι δέ μοι, εἴ τί σε βραχὺ ἐρωτήσας ἐρώτημα, αὐθι; ἐπενέγκω βραχύτερον, πόσους ἴσους ἐμοί τὸ μέγχα τοῦ Βύζαντος χωρίον ἐκτήσατο; ἴσως εὐρεθεῖς εἴποι τις, ὡς οὐδένα· τίνας δὲ ἄλλου οὕτως καταπεφρόνηκε, καὶ ταῦτα καὶ ἀπερυθριάσσαντος πρὸς τὴν αἰτήσιν, ὦ γῆ καὶ ἥλιε, καὶ τῆς βασιλίδος, τῆς χρυσῆς ὄντως ψυχῆς, εὐμενῶς ἐπινευσάσης μοι τὴν ὑπόσχεσιν; τίς δὲ τῶν πάντων εἰς μίαν τὴν ἐαυτοῦ ψυχὴν πάντα συνέλεξε τὰ μαθήματα μετὰ τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης, κἀν οἱ πολλοὶ γρόζωσιν; οὐχ ἔκοντι δὲ πάλαι πᾶσαν περὶ ἡμετέραν ἀρχήν; Ἰὼν δέ, ἀντὶ πάντων, ὦ τῆς συμφορᾶς, τὸ τοῦ Σαβίνου μοι δίδεται τρίμηνον, ὦ συμφορᾶς ἀνυποίστου καὶ πάλιν!

Ἄλλὰ σὺ μὴ οὕτω ποιήης, μή, πρὸς τῶν λόγων αὐτῶν, οὐ; ποθεῖν ἤρξω, εἴ σε καὶ στεφανώσουσιν ἐν καιρῷ, μετὰ δικαίης γνώμης τούτους προχειρισάμενον.

200. Ἀνεπίγραφος.

Ὁ παρῶν οὗτος ἄνθρωπος ἐγνώρισται μοι οὐ μετὰ τὴν συμφορὰν, ἣν ἐξ ἀπροσεξίας πέπονθεν, ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ χρόνου· πατρῷος γάρ μοι φίλος ἐστί. Τοῦτον πρὸ μὲν τῆς συμφορᾶς ἠγάπων μόνον, νῦν δὲ καὶ κατελεῶ, λογιζόμενος ὅτι εὐγενέστατος καὶ πλούσιος ὢν, πενέστερος σχεδὸν καὶ ἀδοξότερος τῶν κατ' αὐτὸν γέγονεν.

Ἄλλὰ σὺ ὁ γνωστικώτατος, καὶ τὸ τῆς τύχης μᾶλλον τῶν ἄλλων εἰδῶς ἄστατον, γνησιώτατα δικτίθεσο πρὸς αὐτόν, καὶ οἰκειότερον ὁμίλει καὶ προσεχέστερον· εὐρήσει, γὰρ ἐν αὐτῷ σπορὰν ἀγαθῆς διαθέσεως, εἰ καὶ τύχαις ἀλλοκότοις ἐχρήσατο.

Οὗτος τοίνυν πάντων τῶν πατρῶων ἐστερημένος, ἀφ' ἐνὸς μόνου τὰ ἀναγκαῖα προσπεριζέται· πρόστειον γὰρ Ὀδηγοῖ κλυόμενον γλίσχρος αὐτὸν διοικεῖ ὅσον ἀποζῆν. Ἄλλ' εἰ μὲν ἀγαθοῦ τύχοι τοῦ δικαστοῦ, ἄρτον καὶ ὕδωρ ἐκεῖθεν κομίζεται, ἂν δὲ ἀθετεῖν εἰδότης εὐγένειαν, οὐτίς τε οὐδὲν ἐκεῖθεν πορίζεται, κἀκεῖνος ἐκεῖθεν κομίζεται τὰς τροφάς· μῆ γὰρ ἐπήρεια περιπεσῶν, πρὸς τὴν δευτέραν οὐκ ἐξαρκεῖ. Ἄλλὰ σὺ ὁ λογιώτατος, ὡς περ μὴ δὲ ὃν αὐτόθι οἰόμενος, μὴ λογίζου τοῦτο ἐν ταῖς ἐπήρειαίς· οὐ γὰρ ὅπως οὐκ ἐξαρκεῖ πρὸς ἐπήρειαν, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς τὴν περὶ τχύτης ἐνθύμησιν.

201. Ἀνεπίγραφος.

Περὶ τοῦ παρόντος σε ἀξιῶ πτωχοῦ, περὶ οὗ πολλάκις ἐτέρους ἀξιῶσας, μόλις που τετύχηκα τοῦ βουλήματός, καὶ ἠλευθέρωται ὁ ἄνθρωπος ὃν μὴ ἐλευθερούμενος ἐδυσχέραινε. Θυμᾶσαι οὖν πῶς ἀξιῶ; τυχῶν πάλαί τοῦ ἐπὶ τῇ ἀξιῶσει σκοποῦ, ἵνα μὴ ἀπὸ τοῦ βελτίονος πρὸς τὸ χεῖρον ἀνακάμψαις.

Τοιοῦτος γὰρ ὁ βίος, οὐκ οἶδ' ἂν μὲν καὶ εἰ πρόην, ἀρτίως δὲ μάλιστα, στροφὰς ἀμυθήτους στρεφόμενος κατὰ τὰς Εὐρίπων μεταβολάς. Ἀκούσας δὲ ἴτω· οὗτος καὶ τοῦ περὶ τὴν ὕδραν μύθου, ἐπειδὴ πολλάκις αὐτὸ τὸ δεινὸν θηρίον φύει τεμνόμενον, ζητεῖ σε τὸν ἐμὸν Ἡρακλέα· σὺ δ' ἀλλὰ μὴ τέμης, ἀλλὰ τετμημένον τὸ μέρος κατάφλεξον, ἵνα μὴ καὶ αὐθις ὁ τῆς ἐχίδνης ἀνθήσῃ βλαστός.

202. Τοῦ Εὐχαίτων [ἐπιστολὴ πρὸς Ψελλόν].

Συνοοσίαν λέγεις μακάρων ἢ φωστήρων σύνοδον ἄλλων, οἷς ἢ κρείττων ὄψις ἀνάπτεται, ἐπ' ἂν ἀτεχνῶς καὶ καθαρῶς ἐπιβᾶλοι· τοῦτο γὰρ ἡμῖν ἀντικρυς ἢ τοῦ σοφοῦ πρὸς τὸν ἄγιον, ἢ τοῦ ἄμφω πρὸς τὸν ἀμφοτέρων συνδρομὴ καὶ συνέλευσις· ζηλωτὸς μὲν οὖν ἐκάτερος ἕμοιγε καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ, ζηλωτότεροι δὲ καὶ δι' ἀλλήλους ἀμφοτέροι· καὶ ἀτεχνῶς μὲν μακάριος ὁ τῶν ἀπὸ τοῦ σωφρονούντος στόματος προΐόντων λόγων ἐπήκοος, δι' οὗ θεὸς φθέγγεται, καὶ πνεῦμα σοφίας ἐπιχορηγεῖται καὶ γνώσεως, μακάριος δὲ καὶ ὁ τῶν πρώτων πηγῶν τῆς ἀνωτάτω μετέχων φιλοσοφίας, καὶ τῶν ἀποθέτων ἐκείνης καὶ κρυφίων ἀντλῶν.

Οὐρανῷ δὲ μιγνύειν ὁ φασὶ γῆν, καὶ χατ' ὄρειν νοῦν, μὴ καὶ ἄτοπον εἶναι, καὶ τῶν παρ' ὑμῖν κρινόμενων ἀσυμπεράτων· ὅπερ ἔγωγε τίθεμαι. Τὸ δὲ ἡμῶν τινα λόγον τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν ὑμᾶς τίθεσθαι, ὡς αὐτὸς γράφων πείθεις, ἀλλ' ἐπεὶ περ ἀμήχανον οὐδὲν δοκεῖ τοῖς σοφοῖς, δεδόςθω καὶ δεδόχθω τοῦτο· ὡς οὐδὲν ἐμοὶ τῶν ἀπάντων εὐτύχημα, κατὰ ἄνθρωπον λέγω, τῆςδε τῆς εὐκληρίας, ἣ καὶ θαυμαστῶς ὑπερχαίρω, καὶ πολλὴν οἶδα χάριν τῶν κρείττωνων τούτων τοῖς κρείττοσιν.

Οὕτως οὖν διὰ τέλους ἔχοιτέ μοι καὶ ἔξοιτε, καὶ πολλάκις

τοιαῦτα καὶ ἐπὶ τοιούτοις συγγίνοισθε, θεοῦ τὴν ἀρίστην ὀμί-
 λιν ἐπευλογοῦντος καὶ εἰς πέρας αἴσιον ἄγοντος οὐ τὴν κοινο-
 λογίαν μόνον ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν κοινοπραγίαν, ἣτις παρέπιτο.

Ἐναπλίτα (*) σοὶ ἐστάλησαν καὶ ὀρτάριον ζυγὸν δύο.

203. Τὸ πρὸς αὐτὸν ἀντίγραμμα τοῦ Ψελλοῦ.

Εἰ μὲν τῆς σοφιστικῆς προῖστασο τέχνης, καὶ θεϊότατε πάν-
 των ἀνδρῶν καὶ ἐμοὶ τιμαλφέστατον ἀρετῆς ἄγαλμα, ἐκεῖθεν
 ἂν σοὶ φήθη τὴν πρὸς ἐμὲ κεχρῶσθαι ἐπιστολὴν μετὰ συμπά-
 σης τεχνικωτάτης καὶ πιθανωτάτης δυνάμεως· ἐκ διαμέτρου
 γὰρ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοὺς λόγους ποιούμενος, ὅμως ἄφικτόν
 τινα πειθῶ τοῖς λεγομένοις καθίδρυσας.

Εἰ μὲν οὖν οὕτως εἶχε παρασκευῆς, τούτων ἂν σοὶ τῶν πάν-
 των ἡτιασάμην· ἐπεὶ δέ σοι φιλοσοφία τὸ προσθευόμενον, ἐτέρα
 ὑπερτέρα σοφία, λέγω δὴ τῇ καθ' ἡμᾶς θεωρητικῇ κοσμουμένη
 καὶ τὸ σεμνὸν ἔχουσα, ἧς ἔργον ἢ ἐν τοῖς λόγοις ἀλήθεια,
 ἐκεῖνης μὲν σε τῆς αἰτίας ἀπάγω, ἐτέρας δὲ γράφομαι, ἣν ὁ μὴ
 φεύγων ἀλγεῖ, εἰ μὴ τις κοινοπαθὴς ἐστὶ καὶ φιλόανθρωπος.

Τίς οὖν αὕτη; τυφλώττει, ἀδελφέ, περὶ τὸ φιλούμενον,
 λίαν φιλῶν, καὶ τοσοῦτον ὀρῶν, ὅσον μὴ συμμέτρως ἔχειν πρὸς
 τὸ ὀρώμενον, ἀλλ' ὑπερβαίνων τὸ προδεικνύμενον, καὶ οὐκ ἔλατ-
 τον ἔχων τοῦ θεατοῦ τῇ ὑπερβολῇ τῆς ὀράσεως.

Οἷον γὰρ σοὶ τὸ περὶ ἡμᾶς τόλμημα! τῶν μὲν τῆς φιλίας
 κρατήρων ὑπερχυθέν, πρὸς δὲ τὴν ἀλήθειαν, πλείστην ὅσιν φέ-
 ρον τὴν ἐναντίωσιν. Δυστὶν γὰρ φωστήρων, μείζονος καὶ ἐλάτ-
 τονος, τοῦ τε κρείττονος καὶ τῆς σῆς ἀρετῆς τε καὶ φύσεως,
 τὴν ἐμὴν σικιὰν μέσσην παρεμβαλὼν, ὁμοῦ τε ταύτην εἰς αἴγλην

(*) Ἐν τῇ χειρογράφῳ φέρεται ὁμοίως καὶ, ἔναπλίτους.

ἀνθρώπου, καὶ ἐν ἴσῳ τέθεικας τῷ πρώτῳ φωτί, καὶ πρὸ τῆς πλάσεως τοῦ μεγίστου τῶν ὀνομάτων ἡξιώσας τὴν δὲ σὴν ἀκέρατον τῷ ὄντι . . . [τὸ τέλος ἐλλείπει].

204. Πρὸς τὸν αὐτὸν [Πόθον τὸν βεστάρχη] φ. 54'.
ἐρωτήσαντα, ποῖος ἐγκωμίων κρείττων.

Ἐρώτησας, εἴ τις μὲν ἐγκωμίων κρείττων ἐστίν, εἴ τις δὲ χείρων ἢ ὡς τε δυσφημίας τυχεῖν· πρὸς τοῦτο γοῦν συντόμως σοι ἀποκρίνομαι, τὸ μὲν, τῇ κοινῇ ὑπολήψει διδούς, τὸ δέ, τὸ φανθὲν ἐμοὶ μετὰ καὶ πλειόνων ἐτέρων δοξάζων. Ἐγκωμίων μὲν κρείττων, μόνος θεός· οὐ γὰρ ἢ τῶν ἀρετῶν οὐκ ἐφάπτεται δύναμις, τοῦτω πῶς ἂν τις προσαγάγῃ ἐγκώμιον; ὁ γὰρ ἐγκωμιάζων, ἵνα μὴ τὰ ἐκτός λέγω, ἐκ τῶν περὶ τὰς ἀρετὰς ἀπορρομῶν τὴν εὐφημίαν συναγείρειν εἴωθεν, ἤτων δέ, ἢ ὡς τε φόγον λαθεῖν.

Ἀπορηντικώτατα εἶποιμι, ὁ μητροπολίτης Ταρτοῦ, ἄνθρωπος πάσης μὲν κακίας ὑπερβεβηκώς μέτρα, πάσης δὲ παρνομίας ἐλάττων γενόμενος. Ἡ μὲν οὖν παροιμία θεόν φησι τὴν ἀναίδειαν, ἢ κατ' εὐφημησμὸν τοῦτο λέγουσα, διὰ τὴν τῆς κακίας ὑπερβολὴν, ἢ τὸ πάντα τὸν ἀναιδῆ δύνασθαι διὰ τὴν τῆς ἀναισχυντίας ὑπεροχὴν. Ὁ δέ γε ἀνὴρ οὗτος, καὶ ὑπὲρ αὐτὴν τὴν λεγομένην ἀναίδειαν τὴν οικείην στήσας ψυχὴν, οὐδὲ τὰ πρὸς τοὺς δαίμονας δέξαιτ' ἂν σύγκρισιν, οὐς ὁ τε λόγος καὶ ἡ πείρα τοῖς ἀκριβεστέροις ἀναιδεστέροις ἀπέδειξε.

Λέγω δὲ ταῦτα, οὐκ ἄλλον λεγόντων ἀκηκόως, ἀλλ' αὐτὸς ἀκριβεστέρον τοῦτω ἐνατενίσας, καὶ τὸν ἐκκειμενον αὐτῷ βασιλίσκον, ἵνα μὴ λέγω ἐγκείμενον, καταμαθῶν. Ὅτι μὲν γὰρ καὶ τὸ ἀπόθετον αὐτῷ κακὸν τοιοῦτόν ἐστιν, οἷον μὴ ἂν ἄλλη χορηγηθῆναι ψυχῇ, οὐδεὶς τῶν πεπειραμένων τοῦ ἀνδρὸς ἀγνοεῖ.

τὸ δ' οὖν φαινόμενον, ἀλλ' ἐπεὶ μὴ δύνῃμι ἐξ ὁμοιότητος τοῦτο ἀκριβῶσασθαι τε καὶ παρὰστῆσαι, ἀντιθέτως ἐρῶ· ὅπερ γὰρ ἐστὶν ἄστρασιν ἥλιος καὶ τῷ μεγέθει τοῦ κύκλου καὶ τῷ ἀπείρῳ ὑπερβάλλων φωτὶ, τοῦτο πρὸς τοὺς ἀναιδέεις δαίμονας ὁ μητροπολίτης ἐστὶ· τοσοῦτός ἐστι τὴν κακίαν, καὶ οὕτω τῶν χειρόνων τῆ φύσει κεκράτηκε.

Τὸ μὲν οὖν λέγειν ὅθεν τε καὶ ἐξ οἷος τύχης, τρόπῳ τε οἷω εἰσεφθάρῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ προεδρίας ἠξίωται, ὅσα τε αὐτῷ μετὰ ταῦτα τετόλμηται, ὅπως τε ἐξ αὐτῆς ὁ φασὶν ἐστίας κακουργεῖν ἤρξατο, κατὰ τοῦ χειροτονήσαντος τοῦτον λελυττηκῶς ἀνδρὸς, ὃν ἡ μὲν μεγάλῃ πόλις αὐτῇ οἷα φωστῆρα προήνεγκεν, ἡ δὲ Ἀντιόχεια τῶν ἀκτίων ἀπήλαυσε, καὶ ὡς δι' ἀμίλλης αὐτῷ ἐληλύθει, καὶ τὸ πέμπτον ὁ φασὶ μέρος τῶν ψήφων μὴ λαθῶν, διακενῆς κατ' αὐτοῦ μεμελέτηκε, τὰ μὲν, ἀνέδην καὶ ἀναιδῶς βλασφημιῶν, τὰ δέ, ὡς περ ἐν σκηπῇ τοὺς κακουργατάτους τῶν ἀνθρώπων ὑποκρινόμενος, ἄλλα τε εἰ τούτοις προτίθημι πλείονα, ἐλάττω πάντα τῆς τοῦ ἀνδρὸς κακοηθείας ἐστὶ· καὶ εἰ πᾶσάν τις ἄλλην κακίαν τούτῳ συνέλοι, ἀσύγκριτος σύμπασα πρὸς τὴν τῆς ἐκείνου μοχθηρίας ὑπερβολὴν· αὐτίκα δὲ φ. 55. αὐτόθεν ὀρώμενος ἀκριβῆς εἰκὼν τῆς τοῦ ἀντιχρίστου | παρούσας ἐστὶ· τοσοῦτον αὐτῷ καὶ ἡ ὄψις ἀπηναίσχυντηκεν, ἡ δὲ γλῶττα, ὡς τε, καὶ τοῦτο οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ πολλάκις, τολμᾶν φλυαρεῖν καὶ μεγαλαυχεῖν, τὸ θεῖναι ἐπὶ τῶν νεφελῶν τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ὅσα τῆς τοιαύτης βλασφημίας ἐστίν.

Οἶδα μὲν οὖν ὅτι ληροῦσιν Ἑλληνες ἀνθρώπεια σώματα ἐκ δαιμονίων ψυχοῦντες φύσεων, ἀλλ' οὗτος τὸν λῆρον εἰς ἀλήθειαν ἐκβιάζεται.

Μὴ ὀμίλει οὖν τῷ ἀνδρὶ, μὴ θίγει, μὴ κοινώνει τραπέζης, μὴ τε ἀλῶν, μὴ τ' ἄλλων, καὶ εἰ τὸν θεῖον δίσκον μετὰ τοῦ ἱεροῦ ποτηρίου μεταχειρίζοιτο, ἀλλὰ καὶ ἐκ δικαστημάτων ἀρίστασο· λοιμός ἐστὶν ἀντικρυσ· μὴ διχδόςμῳ σοι ὁ μολυσμὸς

αὐτῷ γένοιτο. Εἰ μὲν οὖν οὕτω τῷ Ἀντιχρίστῳ καιρός, οὐκ οἶδα σφραῖς, ὅτι δὲ οὗτος δαίμων αὐτόχρημα, ἀπλανῶς κατανενόηκα.

205. Εἰς τὸν δουγγάριον τῆς βίβλης κύρ Κωνσταντῖνον φ. 61.
τὸν Ξιφιλίνον, ἀξιώσαντα αὐτὸν μεταβαλεῖν τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους λογικὸν Ὅργανον ἀπὸ τοῦ ἀσαφοῦς ἐπὶ τὸ σαφές.

Δεύτερον τοῦτον ἄθλον ἐπιτάττει βαρύτερον, φίλτατε πάντων ἐμοὶ καὶ σοφώτατε, τὴν τῶν Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων ἐπὶ τὸ σφρέστερον μεταποίησιν, οὐκ οἶδ' ὀπόθεν, τῆς ἡμετέρας περὶ τὸ λέγειν δυνάμειω στοχασάμενος, ἢ ἐξ οἶων πρῶτον λογικῶν γεννημάτων, οὐδὲ τὸ πρὸς τοῦτον τὸν τόκον ἀπογινώσκειν ἡμᾶς, ὅν αὐτὸς μόνος Ἀριστοτέλης κυήσας ἂν καὶ ἀπέτεκεν; Εἰ μὲν γάρ, ἐξ ὧν πολλάκις ὁμοῦ συλλαμβάνομέν τε καὶ ἀποτίκτομεν τὰς γονὰς σχεδιάζοντες, τὴν γεννητικὴν ἡμῶν ἐχρακτῆρισας δύναμιν, τῷ κῶνωπίρασιν ἀπεικάζεις τὸν λέοντα, καὶ τάχα ἂν καὶ τὸν πίθηκον ἐλέφαντα γεννηῆσαι καταναγκάσεις· εἰ δ' ἀπὸ τινός φησι γνωμονικῆς ἐπιστήμης ἀπὸ σωματικῶν φερούσης ἐπὶ ψυχᾶς τὸν ἡμέτερον κατείληφας νοῦν, οὕτω ποριμώτατον ἐπὶ τὴν λογικὴν γέννησιν καὶ εὐτονον, ὡς πρὸς μὴ δ' ὅ,τιοῦν ἀποστερεῖσθαι ὡς τε ἀνεμιχλὸν ἀποτεκεῖν, τοῦτο μὲν τῆς σῆς ἔστω ἀγχινοίας τε καὶ ὀξύτητος καὶ τοῦ λεπτοτάτου νοός, ὃ μηδὲν ἐστὶν ἐμποδῶν σῶμα κείμενον πρὸ ψυχῆς, εἰ μὴ γε μᾶλλον καὶ ὀδηγὸν πρὸς τὰ ἐναντία τούτων καὶ ἄδυτα.

Ἡμεῖς δὲ ἐν μὲν σπασείρω πολλάκις ἀνεστήσαμεν κολοσσόν, καὶ ἐν ὄνουχι πυραμίδα ἠγάραμεν, πρὸς ἐνίους τὴν τέχνην ἐπιδεικνύοντες· οὕτω δὲ ἐν Πανελλήνῳ θεάτρῳ τοιοῦτόν τι διωργανώσαμεν, οὐδὲ ἐν ὕλῃ χωρούσῃ τῆς τέχνης τὸ μέγεθος, ὡς φ. 61'.

τε καθαρώτατα φανῆναι καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ σχήματα, καὶ θεῖναι μὲν τὰ ἔργα πρὸς ἥλιον, μὴ πεσεῖν δὲ ἐκτὸς τὴν σκιά, ἀλλ' ἀπανασωθῆναι ταύτην τῷ ὑφεδράσματι.

Οὐκ οἶσθα δέ, ὡς πολὺ χαλεπώτερον τοῦ τίκτοντος, λόγον, τὸ τὸν ἐτέρου τόκον ἀφ' ἐτέρου εἰς ἕτερον ἀλλοιωταί εἶδος, ὡς περ τοῦ κύκλον ποιῶντος τὸ τὸν πεποιημένον τετραγωνί-
σαι, ὡς τὰς πλευρὰς ἰσάζειν τῇ περιμέτρῳ, καὶ τοῦ κύβου γλύψαντος λίθῳ τὸ εἰς Ἑρμῆν μεταβαλεῖν τὸ γεγλυμμένον κυνίδιον; Εἰ οὖν τὰ τοῦ φιλοσόφου συγγράμματα καὶ κατὰ τὴν ἐξ οὐκ ὄντος γέννησιν ἀπράμιλλα μεταμείψομεν, ποῦ τὴν μεταποίησιν θήσομεν, ἢ ποῖας τάξεις ἀξιώσομεν; πολὺ γὰρ ταύτην ἐκείνης ὁ λόγος ἐργωδεστέραν πρέσθησεν.

Ὁρᾷς εἰς οἴους ἄθλους ὁ Εὐρυθεὺς σὺ τὸν πολλοστὸν Ἑρκλέα καταναγαζάξεις ἐμέ, οὐχὶ τῆς Αὐγέου αὐλῆς τὴν κόπρον ἀποφορτίσασθαι, ἀλλὰ τὴν τοῦ φιλοσοφίας μύρου ἱερὰν ὄσμην εἰς ἕτεραν μεταλλάξαι ποιότητα, καὶ τὰ χρυσὰ τῶν Ἑσπερίδων μῆλα, τὸν τῆς θυραίας φιλοσοφίας καρπὸν, εἰς τοῦτο γὰρ ἐμοὶ τείνει τὸ τῶν Ἑσπερίδων ὄνομα ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν τοῦ λόγου ἀνατολήν, εἰς ὕλην μεταμείψαι καλλίονα, καὶ ἀναστῆσαι τὴν Ἀλκηστιν, τὴν φιλόσοφον ἔνοιον τῇ τῆς ἀληθείας κεκαλυμμένην σκιά; Ἀλλὰ τίς ἀποκινήσει τὸν λίθον, εἰ μή τις θειοτέρας εἶη τυγχάνων φύσεως; τίς δὲ ἐμπνεύσει τοῖς ἀπεψυγμένοις ὀστέοις ψυχὴν, ἢ τῷ ἀρτιθανεῖ τῆς Σαραφίας υἱεῖ τὸ μετριώτατον;

Ἄλλος μὲν οὖν εἶη περὶ ταῦτα καὶ ὀρηκτικὸς καὶ τολμηρός, ἐμοὶ δὲ ὁ ἐγκρουφίας ἄρτος ἀρκεῖτω, καὶ τὸ παρ' ἐτέρας τραφῆναι χειρός· τῶν δὲ θαυμάτων ἀγγέλω καὶ Ἠλίᾳ παρχωρῶ, καὶ τῇ σῆ, ἀλλὰ μὴ βάλῃ σε φθόνου βέλος, περὶ τὸ λέγειν δυνάμει καὶ φύσει. Οἶμαι δὲ καὶ τὸν Ἀλκμήνης υἱὸν τοιαῦτα πολλὰ λέγειν πρὸς Εὐρυθεῖα κελεύοντα, καὶ μάλιστα ὅτε κατὰ τῆς ὕδρας ἐπέμπετο· δεινὸν γὰρ ἦν, δυσμεταχείριστον τὸ θη-

ρίον, τῷ τε κύκλῳ φῦναι τὰς κεφαλὰς καὶ τῷ μὴ νεκροῦσθαι τὰς ἄλλας τῆς μιᾶς τεμνομένης, ἀλλὰ κἀκείνας ἐνεργεῖν καὶ τὴν τμηθεῖσαν αὐτὴς ἀναβλάστανειν· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἔφυγε τὸν ἀγῶνα, ἀλλ' ἐποίησε κατὰ τὸ ἐπίταγμα· ἀλλὰ τῷ μὲν κυνὶ καὶ τῷ κἀπρῷ μόνος προσέδωκεν, ἐπὶ δὲ τὴν ὕδραν τὸν Ἴόλεω παρεκάλεσε, καὶ τοῦ μὲν τέμνοντος, τοῦ δ' ἐπικαίοντος, τὸ θηρίον ἀνήρηται.

Ἐπεὶ οὖν καὶ Ἀριστοτέλης κατ' οὐδὲν τῆς παλιμυροῦς ὕδρας ἐλάττων ἐστίν, εἰ μὴ καὶ μείζων τὴν δύναμιν καὶ χεῖρων τὴν μεταχειρίσιν· ἐκείνη μὲν γὰρ ἴσκι πᾶται αἱ κερκαλαί, τούτῳ δὲ καὶ πλείους αἱ δόξαι τοῦ αὐτοῦ πράγματος καὶ ἀνόμοιαι· ἐπεὶ οὖν καὶ ἴσος, καὶ κρείττων, καὶ χεῖρων, τὸ μὲν, τῷ πλήθει τῶν δοξῶν, τὸ δέ, τῇ δυνάμει, τὸ δέ, τῇ δοκούσῃ ἐν τισὶ δὲ καὶ οὔσῃ διαφορότητι, καὶ οὐδὲν ἤττον ἀληθεύομεν περὶ τῶν αὐτοῦ ἐναντίως φηεγγόμενοι, δεῖ κάμοι συνεργοῦ ἐπὶ τῷ ὕδατι τοῦτο κακόν· τῆς βεούσης γὰρ καὶ αὐτὸς φύσεως, τί μ' ἀθανάτοισιν ἔττικαι; Ὁ μὲν Ἡρακλῆς πρὸς τὸν Εὐρυσθέα οὐκ εἶχε καταφυγεῖν, οὔτε γὰρ ἐκεῖνος τοιοῦτος τὴν δύναμιν, οὔτε οὗτος μικρὰς τῆς προσθήκης ἔδειτο, καὶ διὰ ταῦτα παρελαμβάνετο ὁ Ἴόλεος· ἐγὼ δὲ σοὶ τῷ ἐμῷ δυνάστη καὶ ἐπιτάττοντι πείθομαι, καὶ μόνον ἀρκεῖν ἠγοῦμαι περὶ τὴν σύλληψιν· εἰ δ' οὐ φιλοκίνδυνος, οὐδὲ αὐτὸς ἀναγκάσω ὧς τε καὶ χεῖρας ἐπιβλεῖν τῷ θηρίῳ.

Οἷσθ' οὖν ὃ ποιήσεις; ὅ φρασι πολλάκις τὸν Δαίδαλον. Ἐκεῖνος μὲν γάρ, ἐπειδὴ τὴν τέχνην εἰς ἄκρον ἠερίβωσεν, ἀποτόμοις λίθοις οὐκ ἐπεχείρει, ἀλλ' ἐτέροις τοῦτο παρεκελεύετο· ἐπὶν δὲ ἐκείνοι ἔκοψαν τὸν λίθον καὶ ἐσημάτισαν, οὕτως παρελαμβάνων μετεχειρίζετο. Ἐγὼ μὲν οὖν σοὶ ἀπὸ τοῦ ἀκροτόμου ὄρου ἀποροίψας τὴν πέτραν λαξεύσω τε καὶ διατυπώσομαι, σὺ δὲ τούντεῦθεν παρελαμβάνων ὁ Δαίδαλος, ἐπιτεχνῶ καὶ περίγλυφω· πάντως γὰρ οὐ χεῖρων εἶ τοῦ τῶν Ἑλλήνων θεοῦ, κἀκεῖνος

γάρ τὸν Διόνυσον ἀμβλωθρίδιον τῷ μηρῷ ἐρραψάμενος, ἐμόρφωτε
καὶ ὠραῖον ἀπέτεκε.

φ. 62^ο.

206. Πρὸς τινὰ κάπηλον μεγάλαυχον
καὶ φιλοσοφοῦντα διάκενα.

Ἄλλὰ ποίεις ταῦτα φιλοσοφίαις, λογιώτατε ἀδελφέ; εἴ γε δὴ
πρὸς φιλόσοφον, ἀλλὰ μὴ κάπηλον ἀντιφθέγγομαι, ᾧ καὶ μᾶλ-
λον ζυντίθεμαι, εἰ μὴ με καταμέμφοιο, οἷα δὴ μὴ φιλόσοφος,
ἀλλὰ μᾶλλον καὶ κάπηλος· τῆς Χαλδαιῶν; ἀλλ' οὐδέν τι τοι-
οῦτον ἐκείνη φθέγγεται· ἢ τῆς ἐτέρας ἧς σὺ μακρὰν ὑπάρχεις,
κἂν προσπελάζῃς ἐνίοτε τῇ γλώττῃ, κἂν μὴ τοῖς πράγμασι,
πᾶσαν τέχνης ἐξησηκέναι μετὰ τῆς ἐπιστήμης μεγαλαυχῶν;
νοῦ δὲ ποίου Πλατωνικοῦ; κρατῆρσιν ὅλως ἐμβάψαντος; εἰ μὴ
κἂν ταῦθ' αἱ εἴποι, ἀλλὰ παρείσθωσαν οἱ λέβητες καὶ τὰ μα-
γειρῶν μαγγανεύματα καὶ κομφεύματα, οἷα τε δυσὶ κυπέλλοις
οὐκ ἐξ ὕλου, ἀλλ' ἐκ χρυσοῦ ἴσως πεπλασμένοι, ἄκροις δακτύλων
εὐρυῶς πως οἰνοχοοῦντες τὸν δῆμον, ἢ τε κελουσα πάντας φωνὴ
καὶ ἢ ἐπανατεινομένη θαμὰ καὶ αὖθις καταγομένη, καὶ τσσαυ-
τάκις ἐπιρριπιζομένη καὶ αὖθις ἐπαναλούσα, καὶ τὸν φόρον
ἀποτελοῦσα καὶ τοὺς πολλοὺς συγκαλοῦσα μετὰ ὑψηλοῦ τοῦ
κηρύγματος, ὡς ἂν εἶπη τις καπηλικὴ μάχαιρα· ὧν σὺ προσ-
τάτης καὶ πρόμαχος, ὁμοῦ τε ἐχθρὸς καὶ ἐδικηκτής, καὶ νόμων
ἴσως συμπονικῶν καὶ θεσμῶν ἐπαρχικῶν . . . ἄλλος φύλαξ ἀκε-
ραϊώτατος, ἵνα μὴ σου τὸ κῶλον σκυτάλη μαστιγωθείη· οἷα δὴ
καθεκάστην . . . α. Οὐχὶ Πλάτων ἐρωτηθεῖς, οὐ σὺ διδάσκαλος
δηλαδὴ, ἐν εἰδέναι μόνον [εἶπε; τὸ μη]δὲν εἰδέναι, ᾧ τριῶν κηλε
σύ; ἐρεῖς πάντως γε καὶ αὐτὸς καὶ πῶς ᾧ θαυμάσιον, . . . γινῶσιν
ἐσηκέναι διομολογεῖς, οἷα δὴ τι γένος ἐξαίρετον, καὶ οὐχ οἷον
φ. 63. ἡμεῖς οἱ | κατ' εἰκόνα θεοῦ γεγονότες καὶ καθ' ὁμοίωσιν, αὐτὸ

δέ τοῦτο φιλοσόφου πόρρω ψυχῆς, καί διαλεκτικῆς μεθόδους καί λόγοις γεγυμνασμένης.

Ἄλλ' ὦ, τίνα ποτέ φθέγξομαι ῥήματα, κρίματα δέ λαλήσω ὀσέ μου, πρὸς σέ; ὅτι διψῶσαν φιλοσοφίαν οὐχ ὕδασιν οὐρανίους ἐκόρυσας, ἀλλὰ καπηλείους καί μαστροπείους ἐγκυλινδεῖσθαι πεποιήκας; καί τρυγῶσιν αὐτὴν νῦν πάντες; οἱ παραπορευόμενοι τὴν ὁδόν, καί τὴν μὲν ψυχὴν τῷ σώματι κατοικιζομένην μέλη θεῖα κατὰγουσι, καί μουσικῶν ἢ ἀρμονικῶν λόγων πληροῦσι καταβιβάζοντες, τὴν δέ γε φιλοσοφίαν ὡς τινα θῆτα, εἴτε θεράπαιναι προσᾶτιν ἰστώσι καπηλικαῖς κιγάλισιν, οἴμοι καί πορνικαῖς. Ἄλλὰ τοῦτο δὴ τὸ ῥῆμα, οἷά τινα δαλὸν ἐξημμένον ἀνὴρ δεξάμενος κάπηλος, ὕλην ἐκυτῶ ἀπολογιῶν ἀκαίρων ἴσως ποιήτατο.

Ἄλλ' ἀκούσατέ γε τὸ ἐξῆς· ἐλυμήνατο αὐτὴν ὅς ἐκ δρυμοῦ καί μονίους ἄγριος κατενεμήσατο αὐτὴν, ὅποιον πάντες ἐγνώκαμεν σέ τὸν τοῦς νόμους ταύτης παραχαράττοντα καί τῆς ἀληθοῦς σοφίας οὐδ' ἴχνος κατανοήσαντα.

Ἄλλ' ὦ κάπηλε, μεταβέβλημαί σοι νῦν ἀθρόον καί μεταλλάττομαι, καί φιλόσοφόν σε ὀνομάζω καί μὴ βουλόμενος· τουτί γὰρ διαγορεύων τὸ ἐπιστόλιον· ἐπιστόλιον γὰρ τοῦτο καί γραμματίον εἰκότως ἀποκαλῶ, οὐχ ὡς περ' Ἀριττοτέλης οἴεται περὶ τῆς ψυχῆς, ἄγραφον ταύτην γραμματεῖον κατονομάζων, ἀνωθεν παρὰ τοῦ νοῦ γραφομένην καί τὰ εἶδη τῶν ὄντων λαμβάνουσαν, ἀλλ' ὅτι πρὸς τὰς σὰς ἀκεραιότητας ἀφορῶν, τοῦτο δὴ τὰς ἐμὰς ἐπονομάζω γραφὰς· παπαδοῦλιον δέ ἦν τὸ τὸ σχεδιάζειν προτραπὲν παρ' ἐμοῦ, εἰ καί τις πάντα σου τὸν βίον ἐξεπιστάμενος. Ἐρεῖς διατί; καγὼ σοι ἀνταποκρίνωμαι.

Ὁ τῶν χριστεμπόρων ἐξάρχων, ὃν δὴ Σύμπονον καλεῖν ὤμαϊ; ἐπαιδευήητε, φίλος μοι πέφυκεν, οὐ νῦν πρῶτως, ἀλλὰ καί πρὶν, ὅτε μήπω τούτῳ κατονομάζετο τῷ ὀνόματι, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἥθους καί τῆς σεμνότητος καί τῶν ἄλλων πάντων τοῖς πᾶσιν ἐγνώ-

ριστο· ἦκεν οὖν οὗτος ἐξουσιεῖς ἡμᾶς ἀπαιτῶν καὶ ἀπαλλαγῆν τῶν ὧν ὑμεῖς ἀκριβῶς ἴστε βρωῶν· ἀλλὰ τί ταῦτα; ἠρίθμει γοῦν μοι καὶ τὰς τραπέζας καὶ ὀνόματα ποτηρίων τοῦ σοῦ πατρὸς ἀνεδίδασκε, τὸ θηρίκειον, τὸ δακτυλωτόν, τὸν κώθωνα, τὸν Ἰρακλέα, τὸν ἐλέφαντα· ὀνόματα δὲ ταῦτα μεγίστων ποτηρίων, φιλόσοφε, καὶ οὐ ζῶων, ὡς σύ γε οἶσι ὁ μὴ δὲ ταύτην τὴν ἐπιστήμην ἀκριβωσάμενος, ἀλλ' ἀμβλύς, πρὸς πάντα γενόμενος· τὸ ἡμίτομον, τὴν ἀμαστιδίαν, τὴν ἠδυπότιδαν, τὸ κισσύβιον, τὴν λεκανίδαν, τὰλλα τὰ σοὶ γινώριμα.

Ἀπέφραττον γοῦν πρὸς πάντα τὰς ἀκοάς· ὁ δὲ μοι τὰς ἀρρήτους δυνάμεις ἐξώμνυε καὶ μὴ ἰδεῖν θεοῦ κατηύχετο πρόσωπον, εἰ μὴ γε τούτῳ τὰς ἀκοάς ὑποκλινόμην. Καὶ Ἀλέξανδρος μὲν ἔλεγεν ὅτι θάτερον τῶν ὄτων ἀπέφραττεν, ὅποτε δὴ τις καθ' ἑτέρου τὴν γλῶτταν ἐξώπλιζε, σοὶ δὲ μοι ἀμφοτέρως καὶ μετὰ προσοχῆς πολλῆς πάρασχε, μέλλω γὰρ σοὶ τι θαυμάσιον διηγῆσασθαι καὶ τοῖς πολλοῖς ἴσως οὐ γινωσκόμενον. Ἦν τις Θεράπαινα τῷ τούτου πατρί, Σοφία παρὰ τῶν γεννητόρων ὀνομασμένη· ταύτην οὗτος ὡς τι χρῆμα θεῖον ἐσέβετο, καὶ πυκνά πως, πολλῶν παρόντων, περιεπτύσσετο, καὶ οὐκ ἠδεῖτο τὸν ὄχλον· ἐκ γοῦν τούτου τοῦ δράματος Φιλόσοφον τοῦτον ὀνομάκασιν οἱ πολλοί, ὡς τὴν Σοφίαν φιλοῦντα, οὐ φημι τὴν ἐν λόγοις, ἀλλὰ τὴν ἐν συνουσίαις ἐνηδομένην καὶ πράξεις ἀπηγορευμένας.

Καγὼ σέσηρα, νῆ τὸν κάπηλον σέ, καὶ τὴν κεφαλὴν βραχύ τι κατένευσα καὶ ταῖς ὀφρύσι καὶ τοῖς ὄμμασι τὴν ἀλήθειαν ἠνιξάμην, κὰν ταῖς τοῦ προσώπου περιστροφαῖς τὴν συγκατάθεσιν ἀμολόγησα.

Ἀλλὰ γε δὴ, ὦ φιλόσοφε, χρησμολόγε δὲ μᾶλλον εἰπεῖν, κάλλιον διαλεξώμεθα πρὸς ἀλλήλους· τὸ τῆς οὐσίης ὄνομα ὑπάρξεώς ἐστι παραστατικόν, ἢ ἐνώσεως, καὶ ταύτῳ ὑπαρ-
φ. 63. ζῆς καὶ οὐσία, ἢ ἕτερον παρὰ ταύτην; καὶ πῶς | [Μιάτων] ἐν

μὲν Τιμάριον ἀρμονίαν εἶναι τίθεται τὴν ψυχὴν, ἐν Φαίδωνι δὲ ἐπιρραπιζει τὴν τοιούτην δόξαν; καὶ ποῦ τὸ κακὸν τακτὸν ἡμῶν, καὶ πῶς γεννητὴ τε ὁμοῦ καὶ ἀγέννητος ἡ ψυχὴ; Ἄλλὰ ταῦτα μὲν πρὸς φιλόσοφον, πρὸς δὲ τὸν χρησμολόγον σέ, τί ποτε ταῦτα τὰ ἐπιδήμια βούλεται, τὰ ἐνύπνια ἐν ὑπνῷ κείται, καὶ ὅ, τι ἐν ἐπτὰ κινέεται, τοῦτο ἐν τριπλασίοισι τελειοῦται, καὶ ὅ, τι περ ἐν ἐννέα, τοῦτο ἐν τριπλασίοισι; Εἰ δέ τι καὶ ἕτερον βούλει, προθύμως λέξω πρὸς σέ, ἀλλ' οὐ χρὴ πολλὰ πρὸς κάπηλον φθέγγεσθαι, ἀλλ' ἢ μόνον ὑποδεικνύειν τὸν ὄβολόν, καὶ κείνος εὐθὺς ἔψεται.

207. Πρὸς τὸν πατριάρχην κύρ Μιχαὴλ
τὸν Κηρουλάριον.

φ. 156.

Σὺ μὲν ἴσως, ὦ πατέρων ἐμοὶ πολυτεκνότετε καὶ φιλοστοργώτατε, οἴκοθεν γὰρ ἔχω τῆς εὐφημίας τὴν ἀφορμὴν, καὶ τῶν ἀρρήτων καὶ ἀπορρήτων καὶ πάλαι καὶ νῦν μύστυ καὶ θεωρῆ, τοῦτο γὰρ καὶ φῆμι βοῶσι καὶ οὐδεὶς ἀγνοεῖ τῶν πάντων ὅστις οὐκ ἐμβεβρόντηται· σὺ μὲν οὖν, ὡς περ εἴρηται, εἰς ἀέρχ ἐκ γῆς ἀναβάς, ὄθεν πρὸς ἡμᾶς καταβέβηκας, καὶ ταῖς ἐκεῖτε δυνάμεσι συγγεγόμενος καὶ ἀφομοιωθεὶς ταύταις εἰς δύναμιν, εἰς τὴν αὐτὴν ἰδέαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν ἄγειν ἐπιχειρεῖς· τὸ δὲ ἐστὶν ἄζηλον καὶ ἀμίμητον· χωρὶς γὰρ, ὄρασι, τὰ Φρυγῶν καὶ Μυσῶν ὄρισματα· σὺ δὲ μεθόριον ὡς περ τῶν φύσεων γεγωνός, τῇ μὲν μορφοῦ καὶ τῷ σχήματι, τῷ καθ' ἡμᾶς· γένει προσείκοις, ταῖς δὲ δραστικαῖς ἐνεργείαις καὶ ταῖς ὀξυτάταις κινήσεσι, τοῖς ὑπὲρ ἡμᾶς εὐθὺς ἀφωμοίωσαι. Τίς οὖν σε ζηλώσειεν ἢ μιμήσαιτο, εἰ μὴ γε προδήλως σκιαμαχεῖν βούλοιο;

Μὴ οὖν χαλέπεινε ὁ πρῶτατος καὶ εἰρηνικώτατος, ὁ τὰ διεστῶτα συνάψης καὶ τὸ μεσότοιχον ἀφελόμενος, εἰ ἐκ δι-

μέτρου τῷ σῷ βίῳ ἀφέστηκα· σὺ μὲν γὰρ ἐπουράνιος ἄγγελος, κατὰ τὸν Παύλου λόγον, ἐγὼ δὲ τοῦτο αὐτὸ ὅπερ εἰμί, φύσις λογικὴ μετὰ σώματος, καὶ οὔτε δυνάιμην ἄν, εἴ γε βουλοίμην, οὔτε βουλοίμην, εἴ γε δυνάιμην, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀμφοῖν ἐστέρημαι, καὶ δυνάμειος καὶ βουλήσεως· σοὶ δὲ θεόληπτος καὶ ἡ δύναμις, ἐνθουσιαστικὴ δὲ καὶ ἡ βούλησις. Μὴ οὖν ὀργίζοιό μοι, εἰ μὴ σοὶ συγκορυθάντιῳ καὶ συναίρομαι, ἀλλὰ πρῶτος ἔχε ἐπὶ τῆς δεδομένης· ζῶντι ζωῆς, ἢ δεῖξον ὅς τις τῶν πάντων δυνάμιν ἔσχεν ἀπεικασθῆναί σοι, ἵνα μὴ λέγω τὴν βούλησιν· εἰ δὲ τέρας τῷ γένει μεμένηκας, ὡς περ δὴ πᾶσα γλώσσα βροῦ, τί δὴ τερατουργεῖν ἐπιχειρεῖς τὸν μήτε πεφυκότα πρὸς τοῦτο, μήτε πρὸς τὴν σὴν τέχνην καμπτόμενον;

Ἐγὼ γὰρ ἄνθρωπος εἶναι ὁμολογῶ, ζῶν ἀλλοιωτὸν καὶ τρεπτόν, ψυχὴ λογικὴ χρωμένῃ σώματι, κρᾶμα κινὸν ἐξ ἀναρ-
φ. 156*· μώστων τῶν συνελθόντων· | καὶ νῦν μὲν, ὅπη δυνάιμην ἐπελα-
φρίζω τῇ κρείττονι φύσει, τὸ συμφυῆς φορτίον αὐτῇ ἀρχιρού-
μενος τῆς ἐπαχθείας ὅσον εἰκός, νῦν δέ, ἀλλ' οὐδὲν ἐρῶ δύσρημον. Σὺ δὲ μόνος τῶν ἀπάντων ἄτρεπτός τε καὶ ἀμετάθετος, ὡς πέρα τις φύσις ἐτέρα παρὰ τὴν ἡμεδαπὴν, ἐρ' ἐκυτῆς βεβηκυῖα καὶ ἀκλινῆς, καὶ σπένδηται τις, καὶ δάκρυσιν ἐξιλάσκηται· τις ἂν οὖν σου τοῦτο ζηλώσειεν; Ἄλλ' ἵνα μὴ ἐξουχίζω τὸν λέον-
τα, τὸν μέγαν θῆρα καὶ τῷ λασίῳ πᾶσαν ἐπικυμαίνοντα γῆν, ἀπὸ πρώτων στοιχείων ἐπιτομήν σοι ἐν κεφαλαίοις ποιήσομαι τῆς ἀζήλου σου φύσεως καὶ τῶν ἀμιμήτων σου πράξεων, ἵνα μὴ μοι τὴν ὄφρυν ἐπιστοιβάξῃς ὅποτε σε μιμεῖσθαι μὴ δύναμαι.

Αὐτίκα ἐμοὶ μὲν ἡ γνῶσις συνειλεκτικὴ καὶ κατὰ βραχὺ συμπεπóρισται, καὶ σχεδὸν ἡλικιωτὴς ἐστὶ· θαμά τε γὰρ ὀμιλῶ τοῖς βιβλίοις, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ζητῶν ἐφευρίσκω, ἐξ ἀρχῶν ὁμολογουμένων συμπεραινόμενος, τὰ δέ, ὡς παρὰ ξυνιέντος μου ὁ εἰδὼς λαμβάνων τὴν διδασκαλικὴν ἐπιστήμην ποιεῖται μοι· ἐντεῦθεν καὶ φιλοσοφία· ἄττι ἐξέμαθον, καὶ τὴν γλώτταν ταῖς

σοφιστικαῖς τέχναις ἐκάθηρα, καὶ γεωμετρῖαν τοῖς ἐφ' ἡμῖν συμπερίορμαι, πρῶτος ἐπιβλῶν, καὶ μουσικῆς λόγους ἐξεύρηκα, καὶ τῶν περὶ τὴν σφαῖραν κινήσεων οὐκ ὀλίγα διωρθωσάμην, καὶ τῶν ἡμετέρων λόγων τὴν ἐπιστήμην ἀκριβοστέραν ἐποίησάμην, καὶ θεολογίας ἐξεθέμην διδάγματα, καὶ τὸ τῆς ἀλληγορίας βᾶθος ἀνέπτυξα, καὶ πᾶσαν, ἀλλὰ με φθόνου μὴ βᾶλοι βέλος, ἐπιστήμην ἠκρίβωσα. Σοὶ δὲ ἡ σοφία καὶ ἡ θεολογία ἐξ ἐτέρων ἀρχῶν, ὧν οὔτε ἴσμεν, οὔτε πεπύσμεθα, εἰ μὴ τὰς Διὸς δέλτους ἐρεῖς· οὔτε γὰρ φιλοσοφήσας, οὔτε στερεομετρήσας, οὔτε βιβλίους προσομιλήσας ποτέ, οὔτε σοφοῖς ἐντυχῶν, οὐχ' Ἑλλησιν, οὐ βρβάρους, οὐδέσιν ἄλλοις, αὐτεπιστήμη καὶ αὐτοσοφία ὡς ἂν ἐρεῖς ἡμῖν ἀναπέφανσαι, οὐκ ἀπὸ καρδίας πλυσθεῖς, οὐδ' ἐξ ἤπατος, ὡς ἔνιοι τῶν φυσικῶν τὴν ἡμετέραν φύσιν διεγνώκασιν, ἀλλ' ἐκ κεφαλῆς, ἢ ἀθρόον τὸ πᾶν, ὡς ἡ φύσις, ὡς ἡ ἰδέα, ὡς ἡ ψυχὴ, ὡς ὁ πολυτίμητος νοῦς. Ὅρα· ὅποσοις μὲν ὄρεσιν, ὅσαις δὲ θαλάσσαις, ὅσαις δὲ ἠπείροις ἀπ' ἀλλήλων εὐθύς διιστάμεθα; οὔτε τοίνυν αὐτὸς ἐμὲ δύνῃ μιμησασθαι, οὔτ' ἐγὼ σε βουλήσομαι ἢ προθυμήσομαι.

Ὅρα δὲ καὶ τᾶλλα· σοὶ μὲν τὸ γένος λαμπρόν, ὀπότερον βούλει· ὅτε γὰρ πάππος, καὶ ἐπίπαππος, καὶ εἴ τις ἕτερος, διαβόητος καὶ ἐν τοῖς ἀπάντων στόμασι κείμενος, καὶ τούτῳ πρὸ τῶν ἄλλων ἀποσεμνύνεις τὴν ἱερατικὴν τελειότητα· ἐμοὶ δὲ καὶ τῷ Φωκίῳ, ἵνα μὴ λέγω τῶν προφητῶν ἐνίοις, οὐ πάνυ λαμπρὰ τὰ ἐντεῦθεν, ἢ λαμπρὰ μὲν ἴσως, ἀλλ' ἐμοὶ σεσιώπηται· οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς σεσηπυίας ὄφρους, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἠθώσης γλώσσης χαρακτηρίζεσθαι βούλομαι. Καὶ σοὶ μὲν εὐπύρρος ἐξ αὐτῆς γενέσεως ἡ ἐσθῆς ὡς περ ὑπατεῖαν μεταχειριζομένῳ οἱ δωδεκαπελέκει καὶ οἱ ῥεβδοῦχοι τὸ γνῶρισμα, τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης σύμβουλα καὶ προτέλεια· ἐμοὶ δὲ οὔτε μαστιγονόμων ἐδέησε πρὸς τὴν τῶν μαθημάτων ἀνάληψιν, καὶ ἡ ἀναβολὴ αὐτουργῶ σοφίας προσεοικυῖα. Πῶς ἂν οὖν

ἀλλήλοις συμβῶμεν, οὕτω καὶ τοῖς βίοις διηρημένοι καὶ τοῖς γένεσι, καὶ τοῖς ἤθεσιν; ὡς περ γὰρ ἐκ τῶν ἀστρώων σχηματισμῶν, σοὶ μὲν εὐθὺς πάντα βραδεία, ἐμοὶ δὲ αὐχμηρὰ καὶ φιλόσοφα· καὶ τὰ μὲν σά, καινοφανῆ καὶ παράδοξα, τὰ δὲ ἐμά, συνήθη τε καὶ βιώσιμα.

Διὰ ταῦτά μοι καὶ τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν συμβίωσιν παραιτῶ, καὶ ἀτιμᾶζεις τὸν λόγον, καὶ καταφρονεῖς τῆς παιδείας, καὶ οὐδὲν σε τῶν ἐμῶν θέλγειν δεδύνηται, οὐ σχεδιάζουσα γλῶττα τοὺς λόγους, οὐ λέξις ἐρρυθμισμένη, οὐ τρόπος ἐπεικῆς, οὐκ ἦθος φιλόσοφον, οὐ τὸ πεζὸν τῆς γνώμης καὶ ὑπτίον· ἀλλὰ Κελτοὺς μὲν καὶ Ἄρραβας ἀλωσίμους ἡμῖν πεποιήκαμεν, καὶ καταπεφοιτήκασι κατὰ κλέος ἡμέτερον καὶ τῆς ἐτέρας ἡπείρου· καὶ ὁ μὲν Νεῖλος τὴν γῆν ἐπάρδει τοῖς Αἰγυπτίοις, ἡ δὲ ἐμὴ γλῶττα τὴν ἐκείνων ψυχὴν· καὶ πύθοιο τῶν Περσῶν, καὶ τῶν Αἰθιοπῶν, ἐροῦσιν ὡς Ἰασί με καὶ τεθαυμάζασι καὶ τεθήρηνται· καὶ νῦν δέ τις ἐκ τῶν Βαβυλωνίων ὀρίων ὡς τε πιεῖν τῶν ἐμῶν ναμάτων ἀσχέτοις ταῖς προθυμίαις ἐλήλυθε· καὶ τὸ μὲν τῶν ἐθνῶν, λύχνον σοφίας καλεῖ, τὸ δὲ, φωστῆρα προσνομᾶζει, καὶ ἄλλοι ἄλλως με τοῖς καλλίστοις ὀνόμασι διηρήκασι· σὺ δὲ μοι μόνος τῆς λύρας ἀνήκοος, ἢ ἐπήκοος μὲν, ἀλλ' οὐχ ἢ δρῶς πρὸς τὴν Ὀρφικὴν ἐμμέλειαν, ἔνα μὴδὲν πλέον ἐρῶ· τοσοῦτόν σοι τὸ περιὸν τοῦ στασίμου ἤθους καὶ τῆς βεβηκυίας ψυχῆς, ἔνα μὴ λέγω τὸ καταπεφρονηκὸς τῆς παιδείας!

Ὁὐ γὰρ δικαίῳ τυχῶτά φημι, ἀλλὰ τεθυμακῶς σου τὸ ἀγοήτευτον· πολιτεύεται δὲ καὶ γένος τοιοῦτον ἐν τῷ παντί, καὶ οὐκ ἂν θέλξεις αὐτὸ τὴν διὰ πασῶν ἀρμονίαν ἐμμελῶς ἀρμολογῆσαι. Οὕτω μοι τὰ πάντα πρὸς τὴν σὴν φύσιν ἀνέστραπται· καὶ σὺ μὲν ὁμῶθεν μοι γεγαῶς, καὶ τῆς αὐτῆς ἀναφυσίαις αὐλάκος, οὐκ οἶδα, πότερον ἐβλάστησας, ἢ παρεβλάστησας, καὶ ἠλλοτριώσαι μοι τὸ γένος· ὁ δὲ θεσιότατός μοι καὶ φιλοσοφώτατος βασιλεύς, ᾧ τὸ στέφος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, οὐδὲ

δι' ἀνθρώπων, ἀλλ' ἄνωθεν ἐνήμοσται προσκυῶς, ὄρηξ' ἀναθη-
 λήσας ἐτέρωθεν κάλλιστος, τῆς αὐτῆς μοι ποιότητος κεκοινώ-
 νηκε, καὶ ὄρα τὴν γνώμην τάνδρός· συνάπτει τῇ ἀλουργίῃ
 τὸν τρίβωνα, καὶ ἐπανάγειν πειράττι φιλοσοφίαν πρὸς τὰ βυ-
 σίλεια, ὡς περ ὁ Καῖσαρ πάλαι καὶ ὁ Σεβαστός, καὶ εἴ τις ἄλλος
 τὸ ἄνθος τῶν λόγων ἐζήλωσεν, ὁ μὲν, τὸν Ἀρριανόν, ὁ δέ, τὸν
 Ρουσσικόν, καὶ ἄλλος ἄλλον, βουλευθόρους τε καὶ συμπεράδμονας,
 καὶ τῶν ἐθνῶν ἐπιμελητὰς καταστήσαντο, καὶ τὴν πολιτικὴν
 φιλοσοφίαν τοῖς διοικουμένοις ἠρμόσαντο. Ἀλλὰ κινῶν οὐδέν·
 σὺ μὲν γὰρ αὐταρχέστατος σεαυτῷ παρά του καθέστηκας, καὶ
 οὔτε λόγων δεήσῃ, οὔτε σοφίης αὐτῆς, ἀλλ' ὁμοῦ τε τὸν θεῶν
 ἀποτέμνεις ἀμύν, καὶ τελειοῖς τὰς χεῖρας τῷ θύμῃ, καὶ τὸ
 πᾶν μεθαρμόξεις ἀμυθιδεξίως· ἡμῶν δὲ ἕκαστος τῆς φύσεως
 τεμμάχιον πέφυκε, καὶ ὡς περ τὰ μέρη τοῦ σώματος, ἀλλήλων
 δεῖται πρὸς σύμπληξιν, οὕτως αἱ μερικαὶ τῶν ὄντων ὁλότητες,
 τῆς ἐκάστου συννεύσεως. Ὅρα μοι καὶ τοὺς συκοινωνοὺς σοι
 τοῦ βήματος, ὧν τὸν μὲν, ἡ Ἀνατολή, τὸν δέ, ἡ Ἀλεξάνδρεια
 ἐκληρώσατο, καὶ ὁ μὲν τὴν Παλαιστίνην, ὁ δὲ τὴν πρεσβυτέραν
 Ρώμην διέλαχε· τούτους γὰρ ὁ μὲν θρόνος ἤρπασεν ἀφ' ἡμῶν,
 ὁ δὲ λόγος ἡμῖν ὑπηγάγαστο.

Τὴν μὲν γὰρ ἀπόρητον καὶ τελεστικὴν σοφίαν ἴσως ἐπί-
 στασαι, τὴν δὲ διὰ λόγου καὶ τῆς καταλλήλου θεωρίας ἠγνόη-
 κας. Ἔστι κἀμοὶ θρόνος ἐνταῦθα ὑψηλὸς καὶ μετέωρος, οὐδέν ἔτ-
 των τοῦ σοῦ, ἵνα μὴ λέγω ἀπροσδεέστερος, καὶ οὔτε θεολογήσεις
 μὴ τῆ ἐμῇ γλώσσῃ χρώμενος, οὔτε κανόνας ἐκθήσεις, οὔτ' ἄλ-
 λό τι ποιήσεις τῶν θειοτέρων· ἐμοὶ γὰρ ὡς μέτρῳ καὶ κανόνι
 ταῦτα μεμέτρηται· εἰ δ' ἐπὶ τῆς σῆς πλεύσεις σχεδίας τὸ μέγα
 τῆς θεολογίας καὶ βελὺ πέλαγος, ἀνιζόμενός σοι ἐρῶ, πέτραις
 ἐντόχῃς προβλήτισι καὶ ἀλιμένοις ἀγκυρήσεις ἀκταῖς.

Ἄλλ' ὅθεν ὁ λόγος ἐρρῦη; ἦν δὲ τὸ ἀμφοῖν ἀνάμωστόν τε
 καὶ ἀκοινώνητον· ἐγὼ μὲν ἐξ ἀρχῆς φιλοσοφίας ἦν ἐραστής,

φ. 157. σὺ δὲ ἔτελοῦ τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς, δι' ἃ καὶ μαρτυρίου δρόμιον, εἶπαις ἂν αὐτός, ἦνυσας, καὶ στεφανίτης ἀνηγορεύθης, καὶ τοῦ καλοῦ θιάσου κορυφαῖος ἐκρίθης, καὶ γραφῶν ἤλων κρειττόνων ἐνθυμημάτων, δι' ἣν καὶ τῆς θειοτέρας τετύχηκας λήξεως· [ἐγὼ] πλὴν ὅσον τὰ ὁμώνυμα ἐζήτουν καὶ τὰ συνώνυμα, καὶ τὰ καθ' αὐτὰ διήρουν καὶ ἧ αὐτά, καὶ τὴν ιδέαν ἠρσύνων, καὶ τὴν φύσιν ἐζήτουν, καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν αἰτιῶν ἐπυθασνόμην, καὶ σίς μὲν ἢ φιλόσοφος λέξις ἠκρίβουν, τίς δὲ ἢ λογική, καὶ πῶς ἀλλήλαις κοινωνεῖτον καὶ διαίρειτον, τὰ ληρώδη ταῦτα εἶποις ἴσως αὐτός καὶ μάταια, ἀλλὰ τὰ γε ἐμοὶ ἐρικτὰ.

Τὸ δὲ χρυσοῦν πέδιλον φορεῖσθαι οἷς ἐπικέκλωσται· κἀγὼ μὲν οὕτως ἀρχαίως ἔχω καὶ ἀμαθῶς, ὡς μὴ παρὰ τὴν τύχην ἐπαίρεσθαι, ἀλλὰ χρᾶσθαι μοι τοῖς ἀργυρωνίταις ὡς ἰσοπολίταις· εἰ μὴ τοίνυν πᾶσιν ἐφέστιος καὶ συνέστιος, καὶ κοινῶν συμμετέχω ἁλῶν καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ πίνω κρατῆρος, καὶ ἀπολιγωρήσῃ μοι τις, οὐ πᾶν μέμνηα, καὶ ὀλισθήσονται μοι ἐπιγελάσῃ, οὐ δυσκολαίω, καὶ ὕβριση, παιδιὰν τὴν ὕβριν λογιζομαι. Σοὶ δὲ ὑπερτελεῖ πάντα καὶ τῆς ὑμετέρας ὑπερόρια φύσεως· φρίττουσι γὰρ σε μᾶλλον ἢ τὴν τῶν Χαλδαίων πυρκαϊάν, καὶ εἰποις, πεφρίκασι, καὶ ἴδοις, πεπήγασι, καὶ τὴν ὄφρον συνάξῃς, τεθνήκασιν· ὅθεν τι καὶ συντετολήμασί σοι καὶ μετὰ τῶν νεκρῶν ζῶντες ἠρίθμηνται· ἐμοὶ δὲ ἢ χεῖρ, οὔτε πρὸς βρακτηρίαν, οὔτε πρὸς λόγον συνείθιστι, ἀλλὰ καὶ, συμβᾶν οὔτω, τυπτόμενον ἴδω παρὰ τινος, εὐθύς ἐπιμύω τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ παρτρέχω τὸν τόπον ὡς δεσπωτήριον, σὺ δὲ μετὰ θεὸν οὐκ ἤλθες εἰρήνην βλαεῖν, ἀλλὰ μάχαιραν, καὶ διαίρεις ἀπ' ἀλλήλων τὰ γένη, καὶ ἐπανιστᾶς ἀλλήλοις τὰ κήδη· ταῦτα δὲ σοὶ μόνῳ τῶν ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος καὶ μεμαρτύρηται καὶ πεπλήρωται· τί μὴ λέγω τὰ μείζω καὶ ὑψηλότερα; ἀλλὰ βραχύ τι τῷ τοῦ Ἀριστοῦ προσηχρήσομαι ῥήματι, οὐ φιλόσοφος εἰμι, οὐ διδάσκαλος, οὐχ ὑπελθὼν ἐκουσίως τὸν τοῦ Κυρίου ζυγόν, οὐ τὴν

νέκρωσιν περιφέρων τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ πέφρικα τὸ τοῦ θεοῦ βήματος πῦρ, πῶς ἂν εἴπῃς, καὶ πύρρω μετὰ τῶν κατηγουμένων ἔστηκα, καὶ οὐδέποτε μοι ὁ ἠρθικλμὸς ἐνητένισται μελιζομένου τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν θύματος· σὺ δὲ μόνος τῶν πάντων, ἰλαρᾶ τῇ ψυχῇ καὶ μειδιῶσι χεῖλεσι τῶν ἀδύτων καττολμᾶς, καὶ παρασεῖσας ἡμελημένως τὸ κατχπέτσμα, κυκλοῖς τὸ θυσιαστήριον, καὶ μεταχειρίζῃ τὸν ἄληπτον λόγον καὶ ἀκατάληπτον, αὐτῷ γὰρ τῷ πρωτῷ φωτὶ προσεπέλατας· ὅθεν σκιαὶ σοὶ τᾶλλα καὶ ἕναρ καὶ παίγνια· διὰ ταῦτα καὶ βασιλέων καττολιγωρεῖς, καὶ πάσαις ἀνταίρεις δυνάμεσι.

Τοιοῦτος γὰρ ἔμῃν ἀρχιερεὺς ἔπρεπεν, ὑπερμυχῶν τε καὶ προμυχόμενος, μόνον οὐ ξίρει καὶ δόρατι, λόγῳ δὲ καὶ κελεύσμητι, καὶ δέδειχεν ὡς ἀληθῶς ὅσον ὁ ποδῆρης τῆς ἀλουργίδος κεκράτηκε καὶ ἡ ταινία τοῦ στέμματος. Ταῦτα δέ σοι τὰ προτερήματα ἄνωθεν προεκκήρυκται, ἢ οὐ μέμνη, θειότατε ἀρχιερέων καὶ δραστηκώτατε; ἀλλὰ σὺ μὲν ἴσως καὶ μεμνημένος ἐπέχεις τὴν γλῶτταν, καὶ οὐκ ἐγκαλλωπίζῃ τῷ διηγῆματι, ἐμοὶ δὲ τὸ θαῦμα τὸν λόγον δεῖξῃ καλλίονα· ὁμοῦ τε γὰρ τῆς ἀρχιερωσύνης τετύχηκας, καὶ τὸ θεῖον πᾶν ὅσον τοῦ γενησομένου ἐπεσημήνατο, καταιδάτη; εὐθύς κερκυνὸς τὸ θεῖον κατενείματο ἔδαφος, τῶν μερῶν, τὰ μὲν, συμφλέξας, τὰ δέ, ζώνης οἶον ὑπαργυρίζουσαις περιζωσάμενος, ἐρ' ὧν δὲ καὶ περιστερᾶν φλογοποιὸν ἐσχεδίασεν, ἦν αὐτὸς τὰ θεῖα σεβόμενος, ἱερῶς ἀνιέρωσας, χαλκῷ περιβλῶν καὶ τιμήσας ὅσον εἰκός. Ἦκει τοίνυν ἡμῖν τὸ μάντευμα, ἢ μᾶλλον, ἀλλ' ἀποτράποιτό μοι, καὶ στηθὶ καὶ ἴλασαι, καὶ κοπασάτω ἡ θραῦσις, εἰ δὲ μὴ βούλει, ἀλλὰ σὺ μοι θειότατε βασιλεῦ, περιζῶσκι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, τῇ ὠραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου, καὶ γενοῦ μοι σθεσστήριον τῆς θειώδους ταύτης καὶ ἀύλου φλογώσεως.

Ἄλλ' ἐπανακτέον αὐθις ἡμῖν τὸν λόγον ἐπὶ τὸν οἰκεῖον εἰρμόν· ἐγὼ μὲν οὐδένα τῶν πάντων ὕβρικα, ἢ μεμίσηκα, οὕτως

εἰμι ἀδιάφορος· σὺ δέ, ὡς πέρ τις φύτις ἐτέρᾳ πρὸς τὴν σύντροφον, ἀπότροφον τὸ γένος ἤγῃ, καὶ τῶν μὲν, τὰ αἵσχη ἀνακαλύπτεις, τοῖς δ' αἰτίας ἀπογενναῖς μέμψως, πᾶσι τὴν ὀφρὸν καταστέλλων καὶ ἐκπαιδεύων ἴσως τὴν μετριότητα, ὅθεν μοι καὶ ἐζήτησαι ὡς περ τῇ Πυθίᾳ, εἴ σε θεόν, ἢ ἄνδρα καλέσομαι, ἢ μηδέτερον, ἀλλ' ἀμφοῖν τὸ μεταίχμιον. Καὶ σὺ μὲν, δημοκρατικὸς ὢν ἀνὴρ, δυσχεραίνεις τὴν μοναρχίαν, ἐμοὶ δὲ τὸ πάλαι μὲν Ὀμηρείον, αὔθις δὲ Ἀριστοτέλειον πολλάκις ἀναφωνεῖται, εἰς κοίρανος ἴστω, εἰς βασιλεύς· πάλαι μὲν γὰρ ὁ αὐτὸς ἑλαστήριον ἅμα ὑπὲρ τοῦ γένους καὶ ἀμυντήριον προεστήκει, νῦν δὲ εἰς μέρη διηρέθη τὸ σύνθετον, καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ βασιλεύειν, τὸ δέ, ἱερατεύειν τετάχεται.

Ἄγε δὴ σὺ χεῖρας ἰκέτιδας πρὸς θεὸν αἶρε, καὶ κίρνα σπονδὰς ἀνθρώποις τε καὶ θεῶ, τὴν δὲ πολιτικὴν ἐπιμέλειαν οἷς ὤριστα διοικήσουσι· μέχρι γὰρ τίνος διπάλτω χειρὶ τὴν ὑπὲρ ἡμῶν συμμαχίαν αἰρήσῃ; ἀπεδώσω πρὸς τοὺς ἀγῶνας λαμπρῶς, τὴν πίστιν τετήρηκας, τὸν δρόμον τετέλεικας, δέχου λοιπὸν τὸν τῆς ἀθλήσεως στέφανον, τὴν ἀπὸ τῶν φροντίδων σχολήν· μὴ ἄρχοις, μὴ βασιλεύοις ἡμῶν, οὐ γὰρ χωρητὸς τοῖς γε πλείοσιν.

Ὅρα· ὡς οὐδὲ αὐτὸς σε κατανενόηκα, οὐ δὲ τὴν ἡγεμονίαν ὑφίσταμαι; φιλῶ, σὺ δὲ μισεῖς, σπένδομαι, σὺ δὲ ἀπεχθαίρεις, ἐξιλοῦμαι, σὺ δὲ ἀπωθῇ, εὐφημῶ, σὺ δὲ λοιδορεῖς, γενεὰν ὅλην ὑπήνεγκα τυρχννούμενος, σὺ δέ, ὡς νῦν ἡργμένος τοῦ πράγματος, ὑπερβαλέσθαι φιλονεικεῖς τοῖς παροῦσι τὰ φθάσαντα· τὰς τοῦ Πύλου ἀγωνίας διεξελέλυθα, κινδυνεύων ἐν ψευδαδέλφοις, περισσεύων ἐν θλίψεσι, συκοφνητούμενος, τυρχννούμενος, πᾶσαν ἐπιβουλήν ὑφιστάμενος ἄδικον, οὐκ ἀνταίρων, οὐκ ἀντεπιβουλεύων, ἀληθεύων, ἀλλ' οὐ συκοφνητῶν, τοῦτό μοι μόνον τῶν συμφορῶν πρᾶξιμόθιον, μετὰ Πύλου τῷ βυθῷ παραδέδομαι, μετὰ Πέτρου ἐσταύρωμαι ἢ σταυρωθήσομαι,

παντί συκινδυνεύω τῷ γένει, ἀποθνήσκω μετὰ Φωκίωνος· ἀλλ' ἔπεχέ μοι τὴν τῆς παιδείας πληγὴν, ἔσεται ἡμαρ, καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ ἔπου, τότε καὶ αὐτὸς μετὰ τῆς πατρίδος κείτομαι, μετὰ τῶν αὐθηγεῶν ἐκδοθήσομαι, ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἀφίξομαι εἰς τὴν βάρβαρον· οὐπω μοι ἢ ὄρα ἐλήλυθε, κορροσθήτη ποτὲ καὶ τοῦ ἐμοῦ αἵματος, εἰ γέ σοι παραδοθήσομαι, οὐκ οἶδα ἄνωθεν, ἢ κάτωθεν εἰπεῖν βέλτιον.

Ἄλλ' ἐγὼ καὶ πάλιν ἀρχαῖος καὶ ἀπόνηρος ἄνθρωπος· ἴστορῃσαι γὰρ σοι τὸν βίον βουλόμενος, κεφάλαιά σοι τῶν πράξεων συνηγήοχα, τὰ μὲν, αὐτὸς εὐρηκώς, τὰ δέ, παρὰ τῶν εἰδόντων μεμνηκώς· πολλοὶ δὲ τὰς ἀφορμὰς συνηρανίσαντό μοι τῶν διηγήσεων· ὑφ' ἐκάστῃ δ' ἂν τὴν ἀρμόττουσαν περιβαλὼν ἔνοιον, λέξει ῥυθμοειδεῖ καὶ παγκάλῳ περιανθίσω τὸ σύγγραμμα, αἰμυλίας καὶ χάριτας καὶ τὴν λοιπὴν εὐστομίαν ἐγκατασπεύρας τοῖς λόγοις, ἔν' ὁμοῦ τις τὴν δέλτον μεταχειριζόμενος, καὶ θυμᾶζοι τὴν πρᾶξιν καὶ κροτοῖη τὴν λέξιν, καὶ τὸν τέως ἐφ' ἡμῖν κρυπτόμενον εἴσεται μὲν καὶ ἡ Αἴγυπτος, γινώσεται δὲ καὶ ἡ ἀρωμυτοφόρος, καὶ ὁ πρὸς ἑσπέραν ὠκεανός, ἐφ' ἃ δὴ μέρη τὸ ἐμὸν μεταθήσεται σύγγραμμα.

208. Περὶ φιλίας, πρὸς τοὺς ἀνεψιούς
τοῦ πατριάρχου κύρ Μιχαήλ.

φ. 514.

Πολλάκις ἐθαύμασα, ὅτι με τῶν ἄλλων ὑμεῖς ὀξύτερον διηγνώκατε, καὶ τῶν γε πλείστων καταπεφρονηκότες, τῶν ἐμῶν λόγων ἐξήρτησθε, ὥς τε οὐ χαμαὶ πεσεῖται ὅ, τι περ αὐτὸς ἐξενέγοιμι, καίτοι γε πολλοὶ καὶ σοφιστεύειν ἐπιχειροῦσι καὶ φιλοσοφεῖν ἐπαγγέλλονται, οἷς ὑμεῖς βραχὺ ἢ οὐδὲν προσνεύκατε, τοῖς ἡμετέροις συνερρηκότες συγγράμμασι· καὶ ὁ με μᾶλλον ἐκπλήττει, ὅτι καὶ τοῖς τῶν παλαιῶν ῥητόρων ὀμιλοῦντες σπουδάσμασι καὶ τοῖς τῶν ἄγαν φιλοσοφῶντων ἐν οἷς

ἠϋδοκίμησαν ὑπομνήμασιν, ὡς περ κατὰ σύγκρισιν τοὺς ἐμούς προτιθέατε λόγους, οὐκ ἔλαττόν γε περί οὗς σπουδάζειν εἴωθα φιλοπονοῦντές τε καὶ συλλέγοντες, ἢ οὗς αὐτοσχεδιάζειν προήρημα.

Εἶτα δὴ μοι θαυμάζοντι ἔννοιά τις ἐγένετο, ἐκ φιλοσοφίας μὲν εἰληρωῖα τὴν γένεσιν, ἐν κειρῷ δὲ παρεμπесоῦσα πρὸς τὸ ἀπόρημα· ἐλογισάμην γὰρ μὴ ποτε συγγενῆς εἰμι ταῖς ὑμετέραις ψυχαῖς, καὶ διὰ ταῦτα τοῖς συγγενικοῖς γεννήμασιν ἐππαγγάλλεσθε, καὶ τὸ ἐμὸν ἀμβλωθρίδιον τῆς παρ' ἐνίοις γιγντοφυτικῆς μᾶλλον ἀσπάζεσθε. Εἶτα δὴ ἐθέμην τῷ λογισμῷ καὶ τῷ δόγματι, οὕτω διατήσας τῷ πράγματι· οὔτε διαφορᾷ αἰτιῶν, οὔτε οὐσιῶν ἑτερότησι τὰς ὑμετέραις ἐγὼ διασχίζω ψυχάς, ὡς οἷ γε πλείους τῶν ἐξ Ἑλλάδος σοφῶν εἰπεῖν τετολημάκι· μίαν δὲ πάσαις τὴν φύσιν ὑποβαλόμενος, τοῖς ἰδιώμασι διαιρῶ, εἴθ' ὅσας μὲν κοινωνεῖν τῶν αὐτῶν ἔγνω, ὑπέληφα συγγενεῖς, ὅσαι δὲ πρὸς ἀλλήλας ἑτερογνωμονοῦσι, ταύτας ἀλλοτρίαις τε ἀπεφνήμαην καὶ γένεσιν ἑτέροις ἀπέκρινα.

Μή τι κακῶς τὸ ὑμέτερον εἶκασα, μᾶλλον δὲ κοινὸν καὶ ἡμέτερον; ἀντιπέπονθα γὰρ καὶ αὐτὸς τοῖς ὑμετέροις κινήμασι τῶν ψυχῶν, καὶ τῷ τε ἤθει συμφύομαι, καὶ τῇ ἀρμονίᾳ τῶν λόγων συμβέβλημαι, καὶ τῷ χαρακτῆρι τῶν τρόπων συνεξικόνισμαι. Ἐπεὶ οὖν ἴσα τὰ παρ' ἀλλήλων, καὶ ἀντιλαμβάνομεν ὁ καὶ διδόαμεν, ἐγὼ μὲν καὶ αὐθις τὸν παρόντα λόγον δωροφορῶ ὑμῖν, τὴν συνήθη δεξίωσιν καὶ ὁ μοι τῶν πάντων ἐγκαταλέλειπται, ὑμεῖς δὲ μοι προσέχοιτε τὸν νοῦν, ὡς περ εἰώθατε· ὁ δὲ λόγος, οὔτε σοφιστεῖαν τινὰ καὶ περιεργίαν λόγων ὑμῖν ἐπαγγέλλεται, οὔτε τῆς περιττῆς σοφίας ἐστὶ μαθημάτων κύκλον ἀνερευνώμενος, ἀλλ' ἠθικὸς μὲν καὶ τῷ ὄντι φιλόσοφος, οὔτε δὲ πολιτεῖαν ἀρμύζει, οὔτε δῆμῳ καὶ οἴκῳ προσήκει, ἀλλ' εἴπω ὁ βούλομαι μὲν εἰπεῖν, ἀναβάλλομαι δέ, τὴν ἀδελφικὴν ὑμῖν φιλίαν χαρακτηρίζει, ἵνα ἢ πρὸς ἀλλήλους ὑμῶν κοινωνία μὴ ἐξ ἔθους ἐστὶ καὶ τῆς τῶν πολλῶν ὑπολήψεως, ἀλλ' ἐπι-

στήμην ἔχοι τὸν λόγον, καὶ τὸ τῆς φύσεως πεπλανημένον καὶ ἄτακτον τῷ ἐπιστημονικῷ καὶ ἀμεταθέτῳ λόγῳ ὀρίζοιτο.

Ἰ Εἰ γὰρ μόνῃ τῇ φύσει χρώμενοι, οὕτως ἀκριβοῦτε τὸ σύμ- φ. 154^α.
πνουν, τί οὐκ ἂν γένοισθε καὶ τὸν λόγον προσειληφότες; ὁ
τοῖνον οἱ φυτηκόμοι ποιοῦσι, τοῦτο καὶ αὐτὸς τελεῖν ἔγνωκ·
ἐκεῖνοί τε γὰρ ὅσα τῶν φυτῶν τὴν ὥραν ἐνδείκνυται, περὶ
ταῦτα καὶ μᾶλλον φιλεργοῦσι καὶ διατίθενται· καὶ αὐτὸς δὲ
τὴν ὑμετέραν ἀγαθὴν συμφυεῖν ὁμόθεν ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης
ἀναβλαστήσασαν, ἀλλ' οὐκ ἐγκεκεντρισμένην (*), ἀλλ' οὐδὲ ἐπέ-
σακτον, ἔτι γε μᾶλλον συνάπτειν ἐπιχειρῶ, ὅπως μὴ τὸ στέλεχος·
μόνον ὑμῶν συνημμένον εἴη, ἀλλὰ καὶ τὸ σύμπαν ἐς κορυφὴν.

Τῆς τοῖνον τῶν ἀδελφῶν συναφῆς ἡ φύσις εὐθύς ἐκ γενέσεως
πολλὰς τὰς ἀφορμὰς παρηνίζατο· τοῖς γὰρ αὐτοῖς ἐγκολπωτα-
μένη χωρίοις ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὠδίνων ἐξήνεγκε. Σκῦθαι μὲν
γὰρ Νομάδες τοῦ πολιτικοῦ γένους ἀπηλοτρώνονται, καὶ τοῖς
ἡπειρώταις οἱ νησιῶται οὐ πάνυ προσήκουσιν, αἱ τε διάφοροι
τῶν κλιμάτων οἰκῆσεις, ἀλλοτρίας τῶν οἰκητόρων τὰς γνώμας
ἀποδιδοῦσιν· ἀπὸ δὲ γε τῆς Ἑλλάδος, ἢ τῆς ἀποίκου Ἰωνίας,
ἢ τῶν ἐκασταχοῦ πόλεων, οὐ πάνυ τι τὸ παραλλάττον εὐρήσεις
ταῖς γνώμας· ἦ τε γὰρ ταύτῃ τοῦ περιέχοντος καὶ ἡ τῶν
πολιτευμάτων κοινότης, εἰς βραχεῖαν διαφορὰν τὸ πλῆθος συνέ-
στειλε τῶν ἡθῶν, καὶ κατ' ὀλίγων συστέλλων τὰς τῶν ὀνομά-
των κοινότητας, τὰς μὲν πόλεις εἰς δήμους, τὰς δὲ φυλάς· εἰς
συγγένειαν, καὶ ἄλλα οὕτως συναιρήσεις καὶ τὰς ψυχὰς· εἶτα
δὴ κορυφώσας τὴν ἀρχήν, καὶ τὴν αὐτὴν τῆς γενέσεως ἀφορμὴν,
ἄρ' οὐχὶ καὶ τὴν ἰδέαν διασώσεις Ἰσην καὶ ἀδιάφορον; ἄτοπον
γὰρ τοὺς μὲν Λίβυας πρὸς ἀλλήλους ὁμοφρονεῖν ὅτι μίαν οἰ-
κῆσιν τὴν Λιβύην εἰλήχασιν, ἀδελφοὺς δὲ ἑτερογνωμονεῖν, ὡς
περ' ἓνια τῶν καρπῶν ἐκ τῶν αὐτῶν περικαρπίων τῆς γενέσεως

(*) χειρόγρ. ἐνκετρισμένην.

ἀπορρέουσιντα, καὶ τὰ μὲν ὀφθαλμιζόμενα τῶν φυτῶν, τῆς αὐτῆς· τῷ πρωτορρίζῳ μεταλαγχάνειν ποιότητος, τοὺς δὲ τῆς αὐτῆς· κεκωινωηκότας ρίζης, ἑτεροφυεῖς εἶναι καὶ διηρηθῆναι θέσει; (*)

Οὐχὺ μάζω δέ, ὅπως οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων οὕτως· ἔχοντες οὐκ αἰσχύνονται, καὶ ταῦτα τὴν μὲν ὕλην ὀρώντες ἐς τὴν αὐτὴν πολλάκις μορφωθεῖσιν ἰδέαν τοῖς ἀδελφοῖς, τὸ ἄτακτον καὶ ἀόριστον, τὰς δὲ ψυχὰς ἀντιδιηρημένας καὶ ἑτερογνώμονας ἔχοντας· καὶ ψυχὴ μὲν φύσιν κοσμεῖ, φύσις δὲ σώματα, καὶ τὰ μὲν κοσμούμενα μένει πολλάκις παραλλάττοντα, τὸ δὲ πρῶτως κοσμοῦν ὡς περ τοὺς οἰκείους λόγους, ἀγνοῆσιν παρήλλαχται· τοῖς Μολωνίδαις (**) τὸ πρᾶγος, ἢ τὸ πρᾶγμα, φιλόσοφος λόγος ἐστὶ τὸ ἀδιαίρετον εἰσηγούμενος τῶν ψυχῶν· τὰ δὲ γε διττὰ τῆς τοῦ ἐνὸς φύσεως ὄργανα, τῆς τῶν δυοῖν ἢ πλειόνων ἀπαρχλλαζίας ἀκριβοῦς τυγχάνουσι παραδείγματα, ὀφθαλμοί, ῥίνες, ὀφρύες, τᾶλλα, καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις χεῖρες καὶ πόδες· τοῖν τε γὰρ ὀφθαλμοῖν ἴσον τὸ μέγεθος, καὶ τὸ χεῖμα ὅμοιον, κατὰ ταῦτο δὲ καὶ τὰ ὄτα τοῖς κροτάροις συμπέπλεκται, καὶ τὰ πτερύγια τῶν ῥινῶν ἀνεώγασι, καὶ οἱ ἀγκῶνες συνήρῳνται, καὶ αἱ βάσεις διήρῳνται, ἕνα, ὅπερ ἢ φύσις τοῖς διττοῖς ἀποδέδωκε σώμασι, τοῦτο ἢ γνώμη ταῖς αὐταῖς ἀποδοίη ψυχαῖς· καὶ μέντοι καὶ γελᾶν εἰώθημεν, ὅταν τῷ τὸν μὲν τῶν ὀφθαλμῶν ἰδῶμεν χαροπὸν, ὑπύγλαυκον δὲ τὸν ἄλλον ἢ μέλανα, καὶ εἴ τῷ ἢ μὲν τῶν ὀφρῶν ἄνω που τέταται, ἢ ἐπὶ τὸ βλέφρον κάθηται, μετὰ τῶν τεράτων τοῦτο τιθέμεν, καὶ ἡμιγενεῖς τοὺς οὕτως ἔχοντας ὀνομάζομεν· καὶ τοὺς διεστηκότας δὲ τῶν ἀδελφῶν τί ἂν ἄλλο, ἢ τοῦτο καλέσαιμεν;

Θεωρήσωμεν δὲ καὶ οὕτως τὸν λόγον· πλάττει μὲν ἀπὸ τῶν σπερμάτων ὁ φυσικὸς λόγος τὰ σώματα, εἰσάγει δὲ τούτοις τὰς ψυχὰς ὁ νοερός ἕξωθεν, καὶ ὁ μὲν, ὡς ἀπὸ τῆς αὐτῆς

(*) χερ. οὐς. (**) χερ. Μολιονίδαις.

ἀφορμῆς τὴν ὁμοίαν διάθεσιν τοῖς πλαττομένοις δημιουργεῖ, πρᾶλλάττων κατὰ τὸ σπάνιον, ὃ δέ, οὕτως ἐστὶ τῆς φύσεως ἀμχθέστερος, ὅτι δυσὶν ὁμοίοις σώμασιν ἀκαταλλήλους προσήρμοσε τὰς ψυχάς· πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα οὐκ ἀντιπράττει τῷ σπερματικῷ λόγῳ, διὰ τὰυτα πρὸς δ' ἐκεῖνο βούλεται, πλάττεται· ἡ δὲ τῶν γνωμῶν ἀρεσὶς ἀντιδιατιθεμένη τῷ ἀρμοστῇ τῶν ψυχῶν, τὴν ἀρμονίαν ἠφάνισεν, ὥς πέρ τις ἐμμελὴς φθόγγος μὴ συνηχῆσας ταῖς τάσεσι τῶν χορδῶν.

Εἰ βούλεσθε βραχὺ τι τὴν γένεσιν ὑμῖν φυσιολογήσω τῆς φύσεως, εἴ' εἰδῆτε ἐκ ποίης ἐνώσεως οἱ πολλοὶ τῶν ἀδελφῶν δισετήκασι· σπέρμα πατρόθεν φερόμενον, καὶ παρὰ τῆς πρώτης ἡμῶν καὶ μητρῶς θηλῆς αἱματηρὸς καταχέων χυμὸς ὡς περ εἴ τι κοῖλον χωρίον τὸ τελευταῖον κύτος τοῦ μητρικοῦ σώματος, καὶ ἀλλήλω συμβεβηκότε, δημιουργεῖτον κοινῇ τὰ γινόμενα· εἶτα τὸ σύμπαν γονούμενον καὶ θρομβούμενον καὶ οἶον σφαιρούμενον, ἀρτήματί τινι, χορίῳ οὕτω λεγομένῳ, τῇ βάσει προσῆπται τοῦ περιέχοντος, ἐτέρῳ τινὶ ἀγγείῳ ἐκ τῆς ὀμφαλιτιδος διατεινομένῳ μεσότητος, ταῖς κοτυληδόσι τῆς μήτρας διαπλάττεται· εἶτα δὴ ῥαγέντος τοῦ ἐπιπάγου, καὶ τῶν ὀργάνων ὑγρῶς τὰ πρῶτα συμμορφουμένων, δυσὶν ὑμέσι λεπτοῖς ὁρᾶται περιεχόμενον τὸ τικτόμενον, ἵνα τὴν ἀρμονίαν ἢ φύσιν φυλάξῃ τοῖς μέλεσι καὶ μὴ διαχυθῇ (*) τὰ ὄργανα ταῖς ὑγρότησιν, ἀλλὰ συμφύηται ταῖς ἐνότησι. Τὸ σύμπαν οὖν μυστήριον τῆς ἡμετέρας γενέσεως, ἐνότης λόγου ἐστὶ, γενῶν συνάφεια, γενῶν ἀνάκρασις, διάπλασις σώματος, καὶ τὸ παρὰ τοῦ παντὸς γένους ἀπαιτούμενον τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ὁμοφροσύνης ὄφλημα.

*Ἐνιοὶ τῶν ἀδελφῶν διηρήκασι, καὶ τῆς φύσεως καταψεύσαντο· ἀλλ' ὑμεῖς (**) οἱ τῷ λόγῳ μᾶλλον τῶν ἄλλων κοσμούμενοι, τὸ

(*) γραπτέον, διαλυθῆ.

(**) χειρόγρ. ἡμεῖς.

διαπεπτωκός ἐπανορθοῦτε τῆς φύσεως, καὶ μετ' ἐπιστήμης ἀλλήλων ἐξαρτᾶσθε. Ἐκ τῆς αὐτῆς αὔλακος τὸν πυρὸν οἱ γεωργήσαντες κομιζόμενοι, οὐ θαυμάζουσι τοῦ γένους τὴν ὁμοιότητα· τῆς τε γὰρ καταβολῆς τὸ διάφορον ἴσασι καὶ τὸ τῆς γεννησαμένης ἀπαράλλακτον γῆς· οἱ δὲ πλείους ἡμῶν ἐκπεπληγμένοι· εὐόκασιν, εἴ τιές εἰσιν ἀδελφοὶ ὁμοίαν ἐσχηκότες διάνοιαν· καὶ μὲν σωμάτων ἴδωσιν ὁμοιότητα, ἐπὶ τὴν φύσιν ἀνάγουσι τὸ φανέν, καὶ τῆς συμπλάσεως τὴν ἀρχὴν ἠτιάσαντο τῆς γενέσεως, τὰς δὲ ὁμοίους γνώμας τῶν ὁμοίην γεγεννημένων, ὑπερεκπλήττονται· οὕτως εἰσὶν ἀμαθεῖς τῶν νεωτέρων σπερμάτων τῆς ἀμιγοῦς φύσεως· σώματος μὲν γάρ, σῶμα προσεχῶς αἴτιον, οὐσίας δὲ ἀσωμάτου, θεός· σῶμα δὲ καὶ θεός, ἔν' εἰκάσω τοσοῦτον καταβάς, ὃ τὰ πολλὰ καὶ τὸ ἓν. Οὕτω δὲ τῶν αἰτίων διεστηκῶτων, τὰ μὲν πολλὰ ἴσχει πολλάκις τὰ ὁμοιώματα, ἢ καὶ τὴν ὁμοιότητα, ἡμεῖς δὲ δικιρούμενοι ταῖς διαφοραῖς τῶν ψυχῶν, καταψευδόμεθα τοῦ ἐνός.

Αἰγυπτιάσας πάλαι ὁ Ἰσραήλ, ὡς πέρ τινος Νειλούου βέουματος ἐσπάσατο τῶν ὁμοδιχίτων ἡθῶν, ἀδελφοὶ δὲ ἐκ μιᾶς ἀπορραγόντες πηγῆς, εἰς διαφόρους ὄχετοὺς ἐμερίσθησαν, οὔτε τὴν πρώτην αἰδεσθέντες καὶ κοινὴν τράπεζαν, οὔτ' ἄλλο τι διευλαφ. 155. βηθέντες τῆς κοινῆς φύσεως. Ἄλλ' ὑμεῖς, (ὡς περ οἱ τοῦ | Νέστορος υἱεῖς, τὸ γένος μεμαθηκότες ὅτι βασιλικῆς τυγχάνουσιν ὄντες σποράς, ἐφρόνησάν τι λαμπρότερόν τε καὶ ἀρχικώτερον, καὶ ἄτερος τούτων τὴν παλαιὰν Ρώμην ἔβρισε καὶ τὴν προσωμείαν ἀφῆκε τῇ πόλει, διαγνόντες ὅτι καὶ τὴν καταβολὴν θεοῦ ἐσχῆμασι σπέρματος), ἐς ὁμοίαν τὴν γένεσιν διὰ τῶν αὐτῶν ἡθῶν πρὸς τὴν αὐτὴν αἰτίαν μοι ἀνδράμοιτε· οὐδὲν γὰρ οὕτω κοινωνίαν ψυχῶν ἀπεργάζεται, ὡς ἡ τῶν αὐτῶν ἐπιτηδευμάτων ἐκ συνθήματος μετχειρίσις. Ὡς περ γὰρ πάλαι δικιρθεισῶν τῶν κατὰ φιλοσοφίαν αἱρέσεων, ἢ μὲν τις Ἰωνικὴ ἰονομάζετο παίδευσις, ἢ δὲ, Ἀκαδημαϊκὴ, ἢ δὲ, Κυρηναϊκὴ, καὶ

ἄλλη, Ἐπέχουσα, ἀπὸ τῶν τρόπων, ἢ τῶν τόπων, ἢ τῶν αἰρεσιάρχοντων τᾶς ἐπωνυμίας λαμβάνοντες (sic), ἢ ἐτέρωθέν ποι, καὶ ἦν ἐκάστη ὁμόφωνος καὶ ὁμοδόξος ἐαυτῇ, οὕτω δὴ καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ σπουδάσμα τῶν ὁμοίων ἐξεων γενήσεται αἴτιον.

Ἐγὼ γ' οὖν ὑμῖν ἡδιστ' ἂν τὸν ἅπαντα χρόνον συγκατεβίωσα, τὰ γένη τῶν λόγων παρατιθεῖς καὶ ἐμπορῶν αὐτῶν τῆς γλυκύτητος, καὶ μίαν ἀμοιβὴν κράσιν ἐργαζόμενος· ὧς περ γὰρ τὰ πηγιμώτατα τῶν ὑδάτων καὶ οἱ εὐκραεῖς τῶν ἀέρων, τὰ σώματα διατιθέασιν εὖ καὶ τὴν ὁμοίαν γεννώσι διάθεσιν, οὕτω δὴ καὶ τῶν λόγων οἱ διευχάζοντες, τὸ ἰλυῶδες τῶν ψυχῶν ἀποσμηχόντες, εἰλικρινῆ αὐταῖς καὶ αἰθέριον τὴν φύσιν ἐργάζονται· εἰ γὰρ τινες περὶ τῶν μεγίστων ὁμοδοξεῖν ἄρχονται καὶ συμφέρεσθαι, οὗτοι τάχιστ' ἂν καὶ τοῖς ἐλάττωσι τὸ διαφέρον ἀνέλοιεν. Κοινῇ γοῦν τὸν λόγον ἐλόμενοι, ἀσφαλεστάτην κρηπίδα τῆς ὁμοιοῦς ποιήσετε, εἰ καὶ ὁ μὲν, ὀξύτερον εἶδε τὸ σπουδαζόμενον, ὁ δέ, ἀμβλύτερον· μήθ' ὁ εὐφύεστερος κατεπαίρεσθω θατέρου, μήθ' ὁ μαλακώτερος βρασκινέτω τῷ τεχυτέρῳ· οὐ γὰρ διήρησθε, εἰσηγεῖται γὰρ ἡ ἀδελφότης τὴν ἔνωσιν· ἠνωμένων δὲ ἀμιγῶς φύσεων, τὰ πάθη κοινά· ἦν δὲ μή, ὁ λόγος καὶ τὸν ἀμβλύτερον παραμυθεῖσθω, καὶ σωφρονίζεσθω τὸν ἀγγινοῦστερον· ὁ μὲν γὰρ ἀπραγματεύτως εὐρηκῶς τὸ ζητούμενον, ἀποβλεῖται τάχιστα ὧς περ εὐρατο, ὁ δὲ πολλάκις διαιτήσας τοῖς λογισμοῖς τὸ ἀμυγνοούμενον, εἶτα δὴ προσκτησάμενος, ὧς περ ἐν πέδαις χαλκῆς τὸν λόγον κατέδησε. Μὴ καθάπερ οἱ πονηρότεροι τῶν προσχώρων ἢ ἀγρογειτόνων ὕρσις ἀπ' ἀλλήλων ἢ ποταμοῖς ἀπείργοντες ἐαυτοὺς τῆς παρ' ἐκατέρων ὠφελείας ἀμέτροι καθεστήκασι, οὕτω δὴ καὶ ὑμεῖς τὰ ἐαυτῶν περιγράφοντες, τῆς κοινῆς καταψεύδεσθε κλήσεως· τὸ γὰρ τοι ὁμωρόφιον, τοῦτο καὶ ὁμοδίαιτον, καὶ τὸ ἀδιάφορον τῆς ἐσθῆτος καὶ τοῦ ὀχήματος, καὶ τὸ κοινὸν τῆς δορυφορίας, τᾶς δικστάσεις ἀναίρει τῶν ἡθῶν· οἱ δὲ γε διανενημεμένοι τῶν

ὁμογενῶν πρὸς διάφορον θεραπείαν καὶ οἰκειότητα, ἀλλοτρίοις τε ἤθεσι προσεκύνησαν καὶ τὰς γνώμας ἀπ' ἀλλήλων συνδιήρηκασιν. Εὐδαιμονίαν μοι ἐπίστασθε, τὴν κτῆσιν τῶν ἀρετῶν· αὐταὶ γὰρ συνάπτουσιν ἡμᾶς τῷ θεῷ, ὃ δὴ τὸ πρῶτον μακαριστὸν πέφυκε· τὴν δὲ λεγομένην τῆς εὐδοξίας μακαριότητα, προσοῦσαν μὲν ὅσον εἰκὸς ἀγαπήσατε, ἀπούσης δὲ μὴ μάλα τι δυσχεράνοιτε· οὐ γὰρ θαρρῶ τι πλέον εἰπεῖν, τῆς συγκλήτου βουλῆς γεγόνασι καὶ τῆς λαμπροτέρας. Καὶ ὡς περ ἐπὶ τῶν γυμνικῶν ἀγῶνων, ἰδιουταὶ τὸ τοῦ προλαβόντος εὐδόκιμον ὁ κατόπιν ἐλθὼν, καὶ συστεφανοῦται ὁ ἀπολελειμμένος, ἂν οὕτω τύχη τῷ προδραμόντι, οὕτω δὴ καὶ ὑμῖν τὸ περισσεῦσθαι θατέρῳ, κέρδος τῷ λοιπῷ καθεστάτῳ· καὶ τὴν ὁμοιότητα ἐν τοῖς κατὰ προαίρεσιν ἔχοντες, μὴ χαλεπαίνητε, εἰ ἐν τοῖς κατὰ περίστασιν παραλλάττοτε· χρὴ γάρ, εἰ μὲν τὴν ἴσην ἀμφοτέροις τοῖς βίοις τὸ κρεῖττον τηρεῖ, ἀσμενίζεις, εἰ δὲ διαλλάττοι τὰ πράγματα, μὴ τὸ τῶν ἔξω διάφορον βιάζεσθε καπὶ τῶν γνωμῶν.

Τὰς διατριβάς μὴ χωρὶς ἀπ' ἀλλήλων ποιεῖτε, ἀλλ' ἢ γε πρόοδος ὑμῖν καὶ ἡ ἔξοδος, καὶ τᾶλλα, κοινὰ ἔστωσαν. Θῶπκας ἀνθρώπους μὴ παραδέχησθε, μὴ δὲ φθίαση παρειασθαρεῖσιν κολλικεῖα ταῖς ὑμετέροις ψυχαῖς, ἵνα μὴ τὸ φιλότιμον κατ' ἀλλήλων αὐξάνοντες, ἐν ταῖς ὑπεροχαῖς ἀλλήλοις διαφθονῆτε· εἰ μὲν τις τὸν ἕτερον ἐξισοῖ θατέρῳ, ἢ ἀληθεύων, ἢ πρὸς τοῦτο παρακινῶν καὶ ζῆλον ἐμποιῶν τῆς ἰτότητος, τοῦτον ἠγείσθε τὸν μάλιστα πεφιληκότα ὑμᾶς· ὃς δὲ τὸ ὑπερέχον λεληθότως τῷ ἑτέρῳ χαρίζεται, φονέα τοῦτον ψυχῶν ἠγοῦμενοι, ἀποπέμποισθε. Μὴ θᾶπτον μεταμορφοῦσθε οἷς ἂν συγγένοισθε ἐκ πρώτης ἐντεύξεως, ἀλλὰ τοὺς ψυχικοὺς χαρακτῆρας παραθεωροῦντες ἐκάστων, οἷς μὲν ἂν ὁμοιότητα συνειδῆτε, τούτοις συνδεῖσθε· τὸ δὲ παραλλάττον, εἰ μὲν κρεῖττον εἶη, μιμεῖσθε, εἰ δὲ χεῖρον, μωκεῖσθε· κοινῇ δὲ ποιεῖτε καὶ τὴν φυγὴν, καὶ τὴν πρόσληψιν ἀλλήλοις ἀποτυποῦσθε· καὶ πρόσωπον ἄτερος θατέρῳ γινέσθω

καὶ ἔνοπρον, ἐν' ἑαυτοῖς ἀντιπεριστάμενοι, τὴν ἑαυτοῦ τις φροντίδα τοῦ ἐτέρου ποιοῖτο, καὶ μηδεμίαν διάστασιν ἢ ἐφ' ἑκατέρου τῶν βουλευμάτων.

Εἴ τις ὑμῶν ἀλγοῖη τὸ σῶμα, συνοδυνασθῶ ἕτερος τῇ ψυχῇ· ἢ γὰρ ὁμοιοπάθειαι, μέγιστον ὁμοφροσύνης τεκμήριον· ἐγκλωπιζέσθω ἑκάτερος τοῖς ἐτέρου πλεονεκτήμασι, καὶ σπουδαζέτω μὲν ἐρικνεύεσθαι τούτων καὶ μηδὲν παραλλάττειν τοῦ ἀδελφοῦ, ἀποτυγχάνων δὲ σεμνυνέσθω ὅτι κρείττων αὐτοῦ τυγχάνει ὁ ἀδελφός.

Ἀγησίλαος τὰ πρῶτα τῶν Λακεδαιμονίων καὶ πρὸ τῆς ἡγεμονίας ἐτύγγχανεν ὦν· ἠνδρωτο γὰρ ὡς οὐκ ἄλλος, καὶ βουλευμάτων ἤρχε στρατηγικῶν· πολέμου δὲ κηρυθέντος ὑπερορίου τοῖς Λάκωσι, δόξαν οὕτω τοῖς τέλεσιν, ἐτέρους στρατηγεῖν εἴλοντο, τοῦ δὲ, καταπεφρονήκασιν· καὶ τῆς ἀρχαιρείας λυθείσης, σεμνότερος οὗτος τῶν ἄλλων ἐφαίνετο, καὶ ἰλαρότερος τοῖς ἀπαντῶσιν ἐδείκνυτο, καὶ τιнос ἠρωτηκόςος τὴν αἰτίαν τῆς διαχύσεως, « τῇ ἐνεγκούσῃ, φησί, τῆς εὐδαιμονίας συνεπαγάλλομαι, οὐπω γὰρ τηλικούτος ὦν μετὰ τῶν λογάδων ἠρίθμημαι ». Τὸν δὲ γε Ρωμύλον φονέα τοῦ ἀδελφοῦ πεποίηκε τὸ φιλότιμον, καὶ μικροῦ δεῖν καὶ αὐτὸς συναπώλετο, εἰ μὴ ταῖς τοῦ μητροπάτορος παρρηκλήσεσιν ἀνεκκλέσατο τὴν ψυχὴν.

Καὶ τί δεῖ τῶν ἔξω παρδειγμάτων ὑμῖν; ἀγάλματα γὰρ ὑμῖν ἀνεστᾶσι τῆς ὁμογενοῦς συμφοῆς ἢ θεία καὶ ἱερὰ συζυγία, τὸν πατέρα καὶ τὸν θεῖόν φημι, ὦν ἑκάτερος ζῆ τε ἄμα καὶ τέθνηκεν· ὅ τε γὰρ ἀπελθὼν ἐκεῖσέ τε ἐστὶν οὐκ ἀπελήλυθε, καὶ ταῖς τοῦ ἀδελφοῦ μνήμασι καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀπραλλάκτοις ἰσότησιν, οὐπω ἀπηλλάχθαι δοκεῖ· ὅ τε σὺν ὑμῖν οὗτος, τῆς ἀρχιερωσύνης ὁ διαυγὴς ἥλιος, τό τε λαχὸν τοῦ αἰῶνος μέρος πορεύεται καὶ ταῖς τοῦ ἀδελφοῦ μοναῖς τῷ φαντάσματι συναλιζέται. Οἶδ' ὅτι μέγα φρονεῖτε τῷ θεῷ, καὶ πᾶς γὰρ οὐ; ὃν οἱ πλείους, εἰ καὶ πύρρω θεάσονται, εὐτύχημα τοῦτο μέγιστον

ἡγνεται; ἀλλὰ πῶς ἂν ὑμᾶς ἀποδύρωμαι ὅτι μὴ τελείῳ τέλειοι συνωμιλήκατε τῷ πατρί; Ἐγὼ γ' οὖν πολλάκις ἐκεῖνῳ παρκαγόμενος, τό τε εἶδος ἐθαύμασα, καὶ τὸ ἦθος ὑπερηγάσθην, καὶ τὸ ἰλαρὸν ὑπερηγάπησα τῆς ψυχῆς, βαθεῖ φρονήματι σεμνουόφ. 155. μενον· ὁ μὲν γὰρ θεῖος, ἀλλὰ μὴ μου κατείποιτε πρὸς αὐτόν, ἐκ πρώτης ἡλικίας εὐθύς τοῖς τε πολλοῖς ἀπέξεστο, καὶ τοῦ πολιτικοῦ φρονήματος κρείττων ἐτύγχανε, καὶ τὸ ἐσόμενον ὑπεσήμενεν· οὗτος μὲν οὖν ἔσω τὰ ἴχνη τῶν ἡθῶν ἔστρεψεν, ὁ δέ, ἀλλὰ τίς ἐκεῖνῳ ἢ τὴν σύνεσιν ὅμοιος, ἢ τὴν γλῶτταν ῥητορικώτερος; ἔθως δὲ καὶ μούσικαι καὶ χάρισιν, εὐπαιδευσίας τε μὴ ἀπολειπόμενος συμπάσης, καὶ ταῖς ὁμιλίαις πᾶσαν καταγοητεύων ψυχὴν· τὸ δὲ πρόσωπον, ἀλλ' ὁμοῦ τις ἐκείνον εἶδε, καὶ χορεύουσιν ἔνδον εἶκασε τὴν ψυχὴν. Τοὺς ἄλλους οὖν ἄμφω νικῶντες, ἐκάτερος ἐκατέρου ἡττητό τε καὶ ἀπεκρέματο, καὶ τοσοῦτον ἦν τὸ ἀδιάστατον ἐπ' ἀμφοῖν, ὥςθ' ὄφθην ὁ λόγος περὶ Φωκίω-νος (Ρωμαῖος δὲ οὗτος ἦν καὶ ἦρωσ ἀντικρυς, καὶ κρείττων ὠρῶν καὶ φιλόσοφος καθαρῶς), αἰσχυρόμενος ὅτι περ ἐν σώματι εἶη, διὰ ταῦτα ὑπὸ τὴν περιβολὴν εἶχε τὰς χεῖρας ἀεὶ, ὁπότε δέ τι τοῦ μέρους οὗτος γυμνώσειεν, ὡς περ τοὺς κομήτας οἱ ἀστρολόγοι, οὕτω δὴ καὶ οἱ τοῦτον τεθεχμένοι, σημεῖον ὑπερβολῆς ἐτίθεσαν κλύματος· κατὰ ταῦτα δὴ τέρας ἦν ἰδεῖν, εἴ τις τῶν ἀδελφῶν θατέρου βαδίζει χωρὶς, ἐκάτερος δὲ τὸν ἕτερον ἀπεσήμενεν· εἰ δέ τις ἐπαινεῖν εἴλετο τὸν ὀρώμενον, τὰς γνάθους εὐθύς ἠρυθαίνετο, αἰδούμενος ὅτι μὴ συγκοινωνοῖη τούτῳ τῆς εὐφημίας ὁ ἀδελφός.

Ἄμφω μὲν οὖν ὑπηρετησάτην τῷ πατρί, ἄμφω τὰς πατρικὰς ἐκληρονομησάτην εὐχὰς, καὶ τῶν μὲν ἄλλων κρείττους ἐγένεσθην, τοῦ δὲ φθόνου ἡττους παρὰ πολὺ· οἱ δέ, κοινῇ μὲν καὶ τῆς εὐδοξίας, κοινῇ δὲ καὶ τοῦ συμπεσόντος χειμῶνος συμμετεσχήκασι, καὶ τότε πρώτως κακῶς διηρέθησιν ἀπ' ἀλλήλων οἱ ἀλλήλοις ἐναπομείναντες· ἀλλ' ἢ ἐπιμνησθεσάτω τούτοις ἐριννύς,

δότε γάρ μοι παθητιᾶν κἂν τοῖς ῥήμασι, τῷ μὲν, ἀθρόον ἐπέβλε θάνατον, τῷ δέ, ἀφωνίαν καὶ ἔκπληξιν.

Ἄλλ' ὑμῖν τὰ πρῶτα ἀπόχρη πρὸς μίμησιν, τὰ δὲ τελευταῖα μὴ ἐπενέγκοι θεός. Ὁ μὲν οὖν Ἀχιλλεύς, ἵνα τὴν ὀπλιτικὴν παιδευθῆ, τὸν μιξάνθρωπον ἐκεῖνον Χείρωνα οὐ παρητεῖτο παιδευτὴν τε ὁμοῦ καὶ σωφρονιστὴν· ἡμῖν δὲ ἀρκεῖ τὸ βούλημα πρὸς τὴν καλλίονα τῶν ἡθῶν μεταχειρίσιν, καὶ ὁ τοῖς γραφεῦσιν ὁ ἀρχέτυπος πίναξ καθέστηκε, τοῦτο ὑμῖν τὰ πατρικὰ ἔστωσαν διηγήματα, καὶ ἵνα τὸ πᾶν τῆς ὑποθέσεως κεφαλαιώσωμεν, ἀρετῇ καὶ λόγῳ καὶ τοῖς πατρώοις καλοῖς, τρισὶ τούτοις πρὸς τὰ κάλλιστα χρώμενοι, οὐδενὶ μέρει τῆς ἀειζωῆς ἀπολειφθήσεσθε.

Ζ΄.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ,

ΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΕΙΣ ΚΟΙΝΟΔΕΞΙΑΣ.

(*) 1. Περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κερατᾶ.

† Τέτριπται ἐν τῇ συνθεῖα τοῦ βίου τὸ τοῦ Κερατᾶ ὄνομα, φ. 191¹.
κἀκείνοις τοῦτο προστίβεται, ὅσοις ἢ σύνοικος παρ' ἑτέροις
ἐναγκχλίζεται· καὶ δοκεῖ πως ὁ λόγος ἄλογος εἶναι, οὐκ ἔχων
αἰτίαν, ἥτις τὴν προσηγορίαν τυχὴν καινοτομεῖ· οὐ γὰρ οἷς
ἢ ὀμευνέτις μοιχᾶται, κέρατα τῶν κροτάρων ἐκκρούει, οὐδὲ
αὐτοὶ ἐξεπίτηδες κέρασιν ἑαυτοῦς καθοπλίζουσι· οὐ πρὸς ἀλ-
λήλους διακυρίττονται, οὐχ ἑτέροις τὰς κεφαλὰς προσαρράσουσιν,
οὐ πίτυλα ἐκκρεμμυῖσι τοῦ μετώπου, οὐκ ἄλλο τι τῶν κερκ-
σφῶρων ἐκ τοῦ φανεροῦ ἰδίωμα ἐπιδείκνυνται. Ὅθεν παντάπασιν
δοκεῖ ἄπορον, ὀπόθεν ἢ πλάσις τοῦ ὀνόματος γέγονεν· ἵνα
δέ σοι [ἢ]μεῖς τὴν ἀληθεστάτην παραστήσωμεν τοῦ πράγματος
ἔννοιαν, αὐτοὺς πρώτους διέλωμεν, ὅσοις αἱ γυναῖκες κοινωνίαν
πρὸς ἕτερα λέκτρα ἐσχῆκασιν· θῶμεν οὖν μὴ πάντας αὐτοὺς
ὀμοίους εἶναι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀγριαίνειν ἐπὶ τῷ πράγματι, καὶ
μετὰ θορύβου πάντα ποιεῖν, τοὺς δὲ τιθασσοὺς εἶναι, καὶ ἡμέ-

(*) Ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 10,014 ἑλληνικοῦ κώδικος τοῦ Βρετανικοῦ
Μουσείου (Additional MS., Frederick North).

ρους αὐτόχρομα, καὶ ἡρέμα τῆ τοῦ κακοῦ ζεύγλη τὸν τράχηλον ὑποκλίνοντας, καὶ μήτε πρὸς τὴν γυναῖκα δυσανασχετοῦντας, μήτε πρὸς τὸν συμμεριστὴν τοῦ ἰδίου σώματος ἀνιαρῶς ἢ δυσφόρως ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ δεξιᾶν τούτοις ἐμβάλλοντας, καὶ ἡδέως προσαγορεύοντας, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς σιτουμένου, καὶ κοινῶν ἐμπορουμένους ἄλων· τὴν γὰρ ἐτέρην μερίδα, ὅσοι καὶ προμνωτὴν ἐτέροις τὰς ἐκυτῶν γαμετάς, ἀποβουκολητέον τῷ λόγῳ.

Δυσὶν οὖν φανέντοιιν τμημάτοιιν ἀπὸ τῆς διαίρεσσεως, καὶ τοῦ μὲν ἀγρίου ὀνομασθέντος, τοῦ δὲ τιθασσοῦ, τῆ ἡμέρῳ μοιρα τὸ τοῦ κερατᾶ ἐνήρμοσται ὄνομα· ὁ δὲ πρῶτος ὀνομασθετός, πολιτικὸς ὢν ἀνὴρ ὁμοῦ τε καὶ σοφός, ἀπὸ τῆς τῶν ἀλόγων ζῶων διαφορᾶς, ἐπὶ τὸ λογικὸν τοῦτο, τὸν ἀνθρωπον, τὴν ἀφορμὴν μετήνεγε τοῦ ὀνόματος. Τῶν γὰρ ἀλόγων ζῶων, ὅσα μὲν οὐκ ἔχει κέρατα, ὀργίλα καὶ ζηλότυπα περὶ τὰς εὐνάς· αὐτίκα ὁ λέων, εἰ μοιχευομένην ἴδῃ τὴν θήλειαν, διασπαῖται τοῖς ὄνουσι, φ. 192. καὶ τὰς παρδάλεις | δὲ διαφθαρείσας οἱ ἄρρηνες διολλύουσιν· αἴ τε ἄρκτοι ζηλοτυπῶνται περὶ τὴν μοιχείαν τοῦ θήλεος, τοὺς δὲ γε ἀετοὺς καὶ μάλιστα τοῦτο τὸ πάθος ἐνδύεται, οἳ γε καὶ τοὺς ἀπτέροους ἔτι δοκιμάζουσιν εἰ γὰρ σκαρδαμύ[σσοισι] πρὸς τὸν ἥλιον, ὡς περ ἀποκλήρους ἔδωτες, τῆς νοσσιᾶς ἀπελεύνουσιν· αἱ δὲ γε περιστραί, τὸ φιλάνθρωπον τοῦτο ζῶον καὶ ἡμερον, εἰ μὲν τις ἀρχιρεῖται τὰ νεόττια, οὐδ' ὀπω;τιοῦν ἀντιβίνουσι, καίτοι φιλάνθρωπον δ' ἄλλω; τῆ φύσει καὶ περὶ τὰ πάθη τῶν ἐκγόνων ὑπερβαλόντως κατέστηκε φίλοικτον, ἀλλ' ἐκεῖναι τῶν μὲν νεοττῶν ἀρχιρουμένων, ὑψησυχάζουσι, εἰ δὲ τις τῶν ὁμογενῶν, τὴν θήλειαν θέλει τοῦ ἄρρηνος, καὶ μοιχεύσει ταύτην ἐπιχειρεῖ, ὁ ἄρρην διασπαράττεται καὶ περιτρίζει κύκλω περιῶν καὶ ἀμύνεται τῷ ρθορεῶ ταῖς πτέρυξι.

Καὶ ἀπαξαπλῶς σύμπαν τὸ ἄκρον γένος τῶν ζῶων, ζηλοτυπῶνται περὶ τὴν σύνοικον· τὰ δὲ γε κερασφόρα, σχεδὸν εἰπεῖν ζύμπαντα, ῥᾶσται τὸ πάθος ὑρίττανται, ὅποσθα μηχανάζοι,

ὅποσα βληχᾶται, ὅποσα μυκᾶται, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ὀργίλον ἢ μνησίκακον ἐμπέφηνε, διὰ τὴν τῶν συζύγων δεινотάτην διαφθοράν, ἀλλ' ὑπὸ τοῖς τοῦ Πλάτωνος νόμοις πολιτευόμενα, τὴν κοινογαμίην ἀσπάζεται, καὶ τὸ ἴδιον ἀγαθὸν κοινοποιοῦνται τοῖς ἀλλήλοις· ὅθεν οὐδὲ οἱ τοὺς συζύγους αὐτοῖς δικηθεύοντες, κύκλω περιίττειν, ἢ λαθραίως ἐπιθόρνυνται ταῖς θηλείαις, ἀλλ' ἐνώπιον τῶν ἀρρένων ἐπιχειροῦσι τῷ πάθει. Ἐντεῦθεν γοῦν τὸν μὴ περὶ τὴν ἰδίαν γαμετὴν ζηλοτυποῦντα, μὴ δ' ἄλλως ἀγανακτοῦντα ἐπὶ τῷ πράγματι, κερατᾶν ὁ ὀνοματεθέτης ὠνόμασεν.

(*) 2. [Περὶ τῆς ἐν Βυζαντίῳ γυναικείας πανηγύρεως τῆς Ἀγάθης].

| Οὐ τὰ σπουδαῖα μόνον αἰρεῖται φιλοσοφία, ἀλλὰ καὶ ὅσα γ. 168. τοῖς πολλοῖς δοκεῖ παίγνια καὶ ἀσπούδαστα· οὐ γὰρ πᾶν νόημα πρὸς τὸ κρεῖττον οἶδεν αἰχμαλωτίζειν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις πράξις ἐστὶ μετὰ τῆς χείρονος ὑπολήψεως, καὶ ταύτην εἰς τὴν κρεῖττονα μεταβιβάζειν τῷ λόγῳ, οὐ γεννώσα μόνον ἀγαθὰ νόημα ταῖς ἐθέλουσιν, ἀλλὰ καὶ μεταποιοῦσα τὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπάρξεως οὐκ εὐσχήμονα ἔχοντα, κατὰ τὴν τοῦ δημαγωγοῦ Μωϋσέως δύναμιν τε καὶ τελειότητα· κἀκεῖνος γὰρ καὶ ἐκ πέτρας ἀνίκμου ὕδωρ ἐξέθλιβε διειδέστατον οἶον καὶ πότιμον, καὶ πικρὰ ὕδατα μετέβαλεν εἰς γλυκύτητα.

Γυναίξιν μὲν οὖν καὶ ὅσοις ἢ περὶ τὸ παίζειν φλυαρία περισπούδαστος πέφυκεν, ἢ τῆς Ἀγάθης παιζέσθω, εἴ τέ τις βούλοιο καλεῖν ἐπίνοιαν, εἴτε ἀνάπλασιν, εἴτε τρυφήν εὐκαιρὸν

(*) Ἐκ τοῦ αὐτοῦ Πιρρισίου κώδικος, 1182.

τε καὶ ἄκαιρον, εἶ' ὅ, τι ἂν εἴποι τις τῶν ἐτοίμων πρὸς τὴν τῶν τοιούτων ἀπόδοσιν, ἡμῖν δὲ φιλοσοφείσθω τὸ πρᾶγμα, καὶ μετὰ λόγου καὶ τοῦ προσήκοντος σχήματος πρὸς τὴν τῆς ἡμέρας λαμπρότητα ἀπαντήσωμεν, οὐ χοροὺς ἰστώντες, οὐδὲ μέλη τινὰ ἄδοντες, οὐδ' ὀρχούμενοί τε καὶ ἐξορχούμενοι, ἀλλὰ φιλοσοφοῦντες, τίς μὲν ἢ τῆς πανηγύρεως ὑπόθεσις, τί δὲ δηλοῖ τοῦνομα, καὶ τίς ἢ τοῦ τόπου μετάθεσις, καὶ πῶς γυναιξὶν ἀνεῖται ἢ τελετή, τίς τε ἢ κατὰ τῶν τοίχων γραφή, καὶ τὰ διάφορα τῶν ἰστουργουσῶν σχήματα, τὰ μὲν, ὅτι κατωρθώκασιν, τὰ δέ, ὅτι διημυρτήκασιν.

Ἐγὼ γ' οὖν νοερωτέρως ἐπιβολὰς εἰθισμένος ἐπιβάλλειν τοῖς πράγμασιν, οὐκ ἀκόμψως τὴν τῆς Ἀγάθης κλήσιν κατανενοήκα, ἀλλ' οἶομαι εὐρημα τοῦτο εἶναι ἀνδρός, φιλοσόφου μὲν τὴν ψυχὴν, σοφοῦ δὲ τὰ πολιτικά, καταδημυχωγούντος οἷον καὶ ἐξομκλιζόντος, οὐ τὸ ἄρρεν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ θῆλυ γένος, μᾶλλον δὲ εὐφυῶς διὰ τῶν προσφυῶν ὀνομάτων μετατιθέντος τὰς τῶν ἀπλουστέρων ψυχὰς ἐπὶ τὰς κρείττονας ὑπολήψεις. Ἐβούλετο μὲν γὰρ ἐκ παντὸς τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν ταῖς γυναιξὶν ὑποδειξαι καὶ φῆναι τὸ τελειότατον τέλος ἐκάστης πράξεως· ἐπεὶ δὲ οὐ χωρεῖ τὸ γένος ἀκοὴν τηλικύτην, μετέπεσε τοῦνομα, προσόμοιον τῷ γένει τούτῳ πεποιημένον· ἐπεὶ δὲ, οὐχ ὡς τὸ οὐδέτερον ἀγαθόν, ἀπολύτως καὶ τὸ θῆλυ ἐκφέρεται, ἀλλὰ δεῖ προσθήκης τινός, ἐν ἣ ἄγαθὴ φύσις, καὶ ἀγαθὴ ψυχὴ, καὶ ἀγαθὴ προαίρεσις, διὰ ταῦτα κύριον πεποίηκε τὸ ἐπίθετον, τὸν τόνον ἀναβιβάσας, ἵνα προσωποποιήσῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ μετενέγκῃ τὸ θῆλυ ἐπὶ τὴν προσηγορίαν τοῦ θήλεος· καὶ πῶς γὰρ ἂν τὸ γένος ἐδέξατο τὴν αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος φιλοσοφίαν, περὶ οὗ καὶ οἱ μέγιστοι τῶν φιλοσόφων διημυρσθήτησαν; ἀλλὰ τὸ μὲν ἀπόρρητον ἀγαθὸν καὶ ὁ τέλος ἐστὶ πάσης πράξεως καὶ κινήσεως, καὶ μεθ' ὃ οὐδὲν εὐρηται, ἢ καταλείπεται, ἐν ἀπορρήτοις κείσθω, καὶ μετὰ κρείττονος σχήματος φιλοσοφείσθω ἡμῖν.

Ἐπει δὲ καὶ ἡ πολιτικὴ πράξις, ὅση τε περὶ αὐτὸ τοῦτο ἐστὶ, καὶ ὅση μετὰ λόγου περαίνεται, ἢ συμμίκτως εὐρίσκεται, τέλος ἔχει τὸ ἀγαθόν, μὴ δὲ τὰς ἰσουργούσας, ἢ ὑφαινούσας, ἢ ξαινούσας τὰ ἔρις, στερήσωμεν τοῦ ὀνόματος, ἀλλὰ καὶ ταῦταις, καὶ ἰδίᾳ ἐκάστη καὶ κοινῇ πάσαις τὴν ἐν ὑπονοίαις ταύτην Ἀγάθην προσαποδώσομεν, ἥτις ἐστὶ τὸ ἐκάστω πράγματι πρόσφορον ἀγαθόν, πρὸς δὲ τὰλλα ἐργάζονται, καὶ δι' ὃ τληπαθοῦσί τε καὶ τῶν συμφορῶν τὰς δεινότητας ὑφίστανται· ἀλλὰ καὶ ἡμέραν αὐταῖς ὠρισμένην τοῦ παντός ἀναθῶμεν κύκλου, καθ' ἣν ἀπαντᾶν δεῖ καὶ μισεῖσθαι τὰ τελεώτερα, τίς δ' ἂν ἄλλη προσήκοι ταύταις ἡμέρα τῆς νῦν τελουμένης μετὰ τὴν τῶν Ἐγκαινίων πανηγυρίων; Εἰ γὰρ εἰκόνες τοῦ πρώτου καὶ τελειοτάτου ἀγαθοῦ, φημί δὴ τοῦ θεοῦ, τὰ μετ' ἐκεῖνο λεγόμενα ἀγαθὰ, δεῖ προὔπειναι τὸ φύσει πρῶτον καὶ ὄντως πρωταίτιον, εἴθ' οὕτως προσεῖναι τὴν ἔμρασιν.

Ἄλλὰ φιλοσόφῳ μὲν ἀνδρὶ, οὔτε περιγρηπτόν τ' ἀγαθόν, οὔτε ἐκ περιόδου ἐπάνεισι, συμπέφυκε γὰρ αὐτῷ καὶ οὐδ' ὅπωςτιοῦν ἀπολιμπάνεται, γυναιξὶ δέ, ἀγαπητόν, ἢ καὶ διὰ χρόνου ἀνακυκλεῖται ἢ ἀπομνημόνευσις, ὅποτε καὶ αἱ θεαὶ πανηγύρεις ἡμῖν ἐν περιόδοις καὶ μηνῶν κύκλοις εἰσὶ, καὶ νῦν μὲν γεννᾶται Χριστός, αὐθις δὲ ἀναδεικνύεται, μεθ' ἁλλὰ τε ποιεῖ, καὶ οὕτως εἰς οὐρανοὺς ἄνεισι· καὶ ταῦτα οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐκάστη τελετῇ, τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐπανάγοντος.

Τὸ γὰρ τοι ἀγαθόν, ὡς περ ἀφ' ἐνὸς προῖόν, πρῶτόν τι καὶ δευτέρον ἐστὶ κατὰ τὴν τῶν ὄντων τάξιν· καὶ τὸ μὲν, ἐστὶ νοερόν, τὸ δέ, ψυχικόν, τὸ δέ, ἐν σώμασι καὶ ἐπιτηδεύμασι φαίνεται· καὶ αἱ ἀρεταὶ δὲ τοῦτο κατεμερίσαντο, καὶ ἡ πολιτικὴ δὲ πράξις εἰς ἑαυτὴν κατενείματο· ἢ τε γὰρ νομοθετικὴ καὶ δικαστικὴ περὶ αὐτὸ σχίζονται, καὶ στρατηγικὴ τε καὶ χαλινοποιητικὴ, οἰκοδομικὴ τε καὶ ναυπηγικὴ, καὶ πρὸ τούτων ἡ ἀρχιτεκτονικὴ πρὸς τοῦτο ἔχει τὴν κίνησιν, καὶ

πάνθ' ἀπλῶς ὅσα μὴ εἰκῆ ποιῆ καὶ ὡς ἔτυχεν· ὅθεν καὶ τὴν βιναυσίαν ὑποτάξαις αὐτῷ, καὶ ὁ χαλκοτύπος γὰρ καὶ ἡ ἐριοβήφος πρὸς τὸ ἀγαθὸν τὰς τέχνας ἐργάζονται.

Τί οὖν τὸ ἄρρεν τοῦ γένους μόνον πρεσβεύομεν, τὸ δὲ θῆλυ τοῦ τέλους ἀποστερήσομεν; οὔμενον, οὔμενον· ἀλλὰ καὶ αὐταὶ οὐ τὴν ἄτρακτον μάτην ἐλίττουσιν, οὐδὲ τὴν ἡλακκᾶτην ἀνατυλίττουσιν, οὐδὲ τῇ κερκίδι τὴν ἰστοουργικὴν πράξιν ρυθμίζουσιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τι καὶ εἴνεκά του, καὶ τάγαθοῦ χάριν, ὃ δὴ καὶ ὕμνοῦσι καὶ πομπαῖς ἐτησίαις γεραίρουσι, πλάττουσι φ. 163*. τε καὶ γράφοσι, καὶ μονοῦ σεδάζονται ταῖς | τιμαῖς.

Ἄλλ' οὐδὲ τὸ ἱερατικὸν γένος, ἀμύητοι τοῦ πράγματος κθεστήχασιν· ὅθεν οὐδὲ ἀπαξιοῦσι τῶν ἱερῶν, ἀλλ' ὡς περ ἐν προτεμενίσμασι τὰς εἰκόνας ἰστώσι, καὶ τὰς πύλας τῇ τελετῇ ἀνεώγασιν, καὶ εἴσεισι τὸ γένος ἐν κόσμῳ καὶ τάξει, καὶ θεραπέουσι τὴν γραφὴν, καὶ κόσμους τινὰς ταῖς εἰκόσιν ἀνατιθέασιν, καὶ ὡς ἐμφύχῳ τῷ ἀπορρήτῳ τέλει προσίασιν, καὶ χοροῦς ἰστώσι, καὶ ἄσματ' ἀδούσι, τὰ μὲν, πόρρωθεν πεποιημένα, τὰ δέ, αὐτόθεν μουσουργούμενα καὶ ἀδόμενα.

Καὶ οὐκ ἂν τὴν ἡλιζίαν αὐταῖς ἐπιμέμψαι, οὐ γὰρ αἱ μείρακες μόνον τελοῦνται τὰ θεοφάνια· οὕτω γὰρ εἰπεῖν οἰκειότερον, ἔκφανσι γὰρ θεοῦ, τοῦ ἀγαθοῦ ἢ κατάληψις· ἀλλὰ καὶ ὅσαι παρηθηκυῖαι καὶ ἔξωροι, καὶ πρεσβύτιδες ἀκριβῶς, αἱ δὴ καὶ προμήστριαι τῆς τέχνης δοκοῦσιν· αὐταὶ τοιγαροῦν καὶ προῖστανται τοῦ χοροῦ καὶ κατάρχουσι τῆς ᾠδῆς, καὶ τῆς τελετῆς δεικνύουσι τὰ ἐξαιρέτα· αἱ δὲ ἔπονται, ὡς περ τᾶλλα, καὶ ταῦτα μανθάνουσαι, καὶ προστετήχασιν ταῖς εἰκόσι, καὶ τοῖς σχήμασι προσπεφύκασιν, καὶ ὡς ἀληθείᾳ προσέχουσι τῇ σκιᾷ· ἡ δέ, διαπεποίκιλται· ἐνταῦθα μὲν γὰρ ἰστός, καὶ κρόκη, καὶ ὕφασμα, ἐκεῖ δὲ λῖνος ξεόμενος, καὶ κατορθοῦσα ἡ τεχνουργοῦσα· τὴν δ' ἂν ἴδοις διημαρτηκυῖαν τοῦ πράγματος, καὶ ἀτεχνῶς πεπηγυῖαν, ὅτι μὴ κατὰ λόγον τὴν ἡλακκᾶτην ἐκίνησε, μὴ δὲ τὰς

μίτους τῶν στημόνων ταυτίζουσα, δις τοσούτας τοῖς δακτύλοις συνήθροισε, μὴ δὲ τὸ ὄργανον εὐφυῶς πρὸς τὸν ἀντίχειρα μετήλλαξε, μὴ δὲ τὴν ἴσην γραμμὴν τοῦ ὑφανινομένου ἐτήρησεν. Ἐΰνην τοι, ἢ μὲν ἀπηώρηται, ἢ δέ, ἔρριπται κατὰ γῆς, καὶ μικροῦ δεῖν καὶ φωνὴν τὸ πάθος ἐκρήγνυσιν· ἢ δὲ τιμωρός, φρικῶδες οἶον ἐμβλέπει καὶ ταῖς μαστιζούσαις ἐπικελεύεται· ἢ δὲ μαστιζομένη ἀπολοφύρεται, τοῖς σχήμασιν εἰκονίζουσα τὴν ἀλήθειαν, καὶ συναπολοφύρονται ταύταις, αἱ θεωροί, καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ πάθους γνωρίζουσι καὶ τὰ ἴσα παθεῖν δεδίσκιν.

Ἄλλ' ἢ τελετὴ αὐθις ἐπανάγει πρὸς τὰ χαρμόσυνα, καὶ ξυμβεβλήκασιν ἀλλήλαις τῷ χεῖρε, καὶ ἐναλλάξ ἐπὶ θάτερον στρέφονται, ὡς περ αἱ σφαῖραι πλανώμεναι τε καὶ οὐ πλανώμεναι, τὸ μὲν, ὅτι πρὸς ἔω, τὸ δέ, ὅτι πρὸς τὴν ἐσπέραν ἐλαύνουσι, καὶ ὁ ῥυθμὸς ἔμμουσος καὶ κατὰ λόγον ὁ ἐπιφθός, καὶ ἡ βέσις ἐρρυθμισται πρὸς τὸν χρόνον, καὶ τὸ ἐξαλλάττον τοῦ σχήματος σύνηθες ἤδη τῷ χρόνῳ καθέστηκεν.

Ἄλλ' ἡμεῖς μὴ ταῦτα, μὴ δὲ τοὺς χοροὺς καὶ τὰ σχήματα, ἀλλὰ τὴν φύσιν γινώμεν τοῦ ἀληθοῦς δι' ὃ ἐκεῖνα· ἦν δὲ βούλησθε, γεγράψω καὶ ὑμῖν εἰκῶν, ἀλλὰ μὴ τοιαύτη, μὴ δ' ἐν θηλυτέρῳ τῷ σχήματι, μὴ δὲ ἔξω ποι, ἀλλ' ὑφιστάσθω ἐν τῷ νοτ' αὐλῶς, ἀσχηματίστως, ὅποσον αὐτὸ καθέστηκεν τὶ γαθόν, ἀφ' οὗ καὶ τᾶλλα τὴν ἐπωνυμίαν ἴσχει· ὃ δ' ἂν πρὸς ἐκεῖνο ἀπεικασθεῖν, τοῦτο γὰρ καὶ φιλοσοφία βούλεται καὶ ἡ πολλὴ πρὸς αὐτὸ τείνει παιδεία· καὶ συλλογιζόμενοι γὰρ καὶ τὴν φύσιν διερευνώμενοι καὶ τὰς ἐπιστήμας ἐξακριβοῦντες, ἄλλοις τε ἐπαναβιβασμοῖς πρὸς τὸ μετεωρότερον χρώμενοι, πρὸς τοῦτο τὸ τέλος καταλήξομεν ἀναβαίνοντες.

3. Εἰς τὴν φωνὴν τὴν λέγουσαν, Σὴμερον τὰ ἅγια κόντουρα.

Οὐκ ἀπὸ τῶν ὑψηλοτέρων μόνον φωνῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν συνήθων καὶ ταπεινοτέρων ἐμφάσεις ἔστιν ὅτε τῶν θεῶν δεχόμεθα· οὕτω τοιγαροῦν ἀπὸ πτερυγῶν καὶ στεφάνης καὶ ἀναδέσμων τὸ εὐκίνητον φύσεών τινων καὶ τὸ συνεσπειραμένον εἰς νοῦν καὶ οἶον ἐνδεδεσμημένον ἀνετυπωσάμεθα· τί γοῦν κωλύει καὶ τὴν ἰδιώτιδα τῶν κουντούρων (sic) φωνήν, ἐπὶ τῆς μεγάλης ταύτης καὶ λαμπρᾶς συνήθως ἐπιφημιζομένην πανηγύρεως τῆς εἰς οὐρανοὺς ἀνόδου τοῦ ἐνανθρωπήσαντος λόγου, συμβολικῶς παραδέξασθαι καὶ κατ' ἐμφαντικὴν διερμηνεῦσαι δύναμιν;

Ἄλλὰ πρὶν ἢ τῇ φιλοσόφῳ προσβαλεῖν θεωρίᾳ, αὐτὸ δὴ τὸ ἀπλοῦν σημαίνονμενον γνωσώμεθα τοῦ ὀνόματος, καὶ ἐπὶ τίνων μὲν ὁ δημόδης λόγος τοῦτο τέταχε, τίνα δὲ εἴληχε τὴν ὑπόστασιν. Ἀρχὴ τοιγαροῦν τῆς συνθέτου ταύτης προσηγορίας ἢ τῶν Ῥωμαίων ἀρχή· βουλομένη γὰρ ἀτόμους γνώσεις τῶν ὄλων ἔχειν, καὶ πάντα συμπεριλαμβάνειν ὅσα αἱ καθέκαστα τῶν πόλεων ἴσασιν, ἔππων ἐφεῦρεν ἐκ διαδοχῆς ταχυτῆτα, ἕνα μὴδὲν τῶν ἐπ' ἐσχάτης γῆς ὀριζομένων ἐκπεφευγὸς ἢ τὴν ἐκείνης αἴσθησιν· τὴν γοῦν ἅπασαν αὐτῆς ἡγεμονίαν διόδοις τισὶ κατατεμοῦσα πλατέσι καὶ στενοτέραις, εἰς τε τὸν ἐξὸν φερούσας καὶ εἰς τὸν ἔσπερον οἰκουμέναις, σταθμούς τινας καὶ ἵπποστάσεις ἐκ διαστήματος ἐν τοῖς οὕτω λεγομένοις κατεσκευάζε δρόμοις, ἐξ ἧς τέσσαρα τῶν ταχυδρομοῦντων ὑπόζυγιων ἐκάστη τῶν σταθμῶν ἐπιστήσασα· τοὺς δὲ γε ἵππωνας οὐ μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων διέστησεν, ἀλλὰ μέτροις τισὶν ὠρισμένοις παρήλλαξε, τοσοῦτον ἀποτεμοῦσα ὅποσον θεῶν ὁ ἵππος οὐκ ἂν ἐλαττώσῃ τὴν δύναμιν.

Ὁ γοῦν ἰππότης ἐκ διαδοχῆς ἐφιππεύων καὶ κεί νεωτέροις ἐντυγχάνων τοῖς ἵπποις, καὶ μηδαμοῦ τὸ πονοῦν ἔχον καὶ ἐλαττούμενον, διὰ πάσης καὶ ὁμοίας ἰσότητος, θάττον μὲν ἐς βορρᾶν ἀναβήσεται, θάττον δὲ ἐς Αἰθίοπας ἕξεται, καὶ τὸ διεστηκὸς τοῦ κράτους καὶ πόρρω κείμενον ταῖς τοιαύταις τῶν ἵππων ταχύτησι, συγκείμενον ὡς περ καὶ ἀδιάδατον πέφυκεν.

Ἐπεὶ δὲ δημόσιον τὸ τοιοῦτον πρᾶγμά ἐστιν, οὐκ ἐκ τοῦ ταμείου, οὐδ' ἀπὸ τοῦ πρυτανείου ἢ συντέλεια καταβέβληται, ἀλλ' οἷόν τις κῆνος καὶ τοῦτο τὸ χωρίον τισὶν ἐπιτίθεται. Οἱ γοῦν ἐπηχθισμένοι τὸ βάρος πρὸς τοῦτο καὶ μόνον ἠναγκάσθησαν, τῶν ἄλλων ἀφειμένοι λειτουργιῶν περιέπουσι τοιγαροῦν τοὺς ἵππους οἷς τὸ τέλος ἐπιπεφόρτισται, καὶ νοσοῦσι μὲν ἰάσιμα ἐπιτιθέασιν, ἀπειρηκότας δὲ ἀπαλλάττουσι, καὶ τὸν ἱππῶν οὐκ ἔωσι κενὸν τοῦ συνήθους μέτρον.

Ἴνα δὲ ἡ (*) τοιαύτη δημοσίᾳ ἵππος γνώριμος τοῖς πολλοῖς ᾗ, μύδρον μὲν οὐκ ἐπιτιθέασιν ἐγγράμματον τῷ μηρῷ, οὐδὲ τὰς μετωπεῖους ἀνασπῶσι τρίχας, οὐδὲ διασχίζουσι τοὺς μυκτῆρας ἢ τὰ λεπτά τῶν ὠτων ἀκρωτηριάζουσιν, ὅπερ σὺνη- φ. 169. θες τοῖς πολλοῖς ποιεῖν τῶν ἔθνων· τὸ δ' ὅσον ἀρότατον τῆς οὐρᾶς ἀποταμόντες, ἀριδηλότατον σημεῖον τοῖς εἰδόσι τὸ πρᾶγμα δεδώκασιν. Ἐντεῦθεν τὰ τετμημένα, κόντουρα ἢ Ἑλληνικὴ χρῆσις ὠνόμασε, ταῖς συνήθεσι καταχρησαμένη φωναῖς. Καὶ τοιαῦτα μὲν τὰ παρ' ἡμῖν κόντουρα, κατ' οὐδὲν τῶν ἄλλων διαφέροντα ἵππων, ᾗ ὅσον τῷ σχήματι.

Ἐπεὶ δὲ ἀρχὴ τις καὶ ἑτέρα ὑπὲρ ἡμᾶς πέφυκε, καὶ οἰκονομία κρεῖττων καὶ ἀρίστη διάταξις, καὶ δρόμος οὐκ ἐπίπεδος, ἀλλ' ὑψίδρομος, καὶ οἱ δικιέοντες πτηνοὶ τὴν φύσιν, ἐντεῦθεν καὶ τὴν ἀρχὴν ἐκείνην κατανοήσωμεν, καὶ τῆς ιδιώτιδος λέξεως ὅσον εἰκὸς κάκεισε μεταβιβάσωμεν. Δεῖσαν τοίνυν κατὰ καιρὸν τῷ πρώτῳ βρασιλεῖ καὶ θεῷ, ἐπὶ τὴν γῆν ἐγένετο κάθοδος, καὶ

(*) χιρόρ. ᾗ.

ὁ ὑπὲρ ἡμᾶς ἀπείρω μέτρῳ, μᾶλλον δὲ ἀμέτρῳ καὶ ἀορίστῳ, καθ' ἡμᾶς ἐχρημάτισεν· εἴτ' αὖθις τὴν ἅπασαν οἰκονομίαν πεπληρωκώς, ἐπὶ τὴν ἰδίαν ὡς περ ἐπανῆλθεν ἀρχήν. Ὅρα γοῦν τὸ μεταξὺ ἡμῶν τε κάκεινου διάστημα· ἀλλὰ κατιῶν μὲν πᾶσαν ἔλαθε φύσιν ὅση ἐγκόσμιός τε καὶ ὑπερκόσμιος· λέγω δὲ κάθοδον, αὐτὴν τὴν πρώτην ἐν τῇ Παρθένῳ ἐνοίκησιν· διὰ ταῦτα, οὔτε πομπῇ περὶ τὴν κάθοδον, οὔτε δορυφορίᾳ ἐχρήσατο· οὐδὲ γὰρ ὑπὸ σάλπιγγιν, οὐδὲ κραυγάζων ἐλήλυθεν, οὐδ' ὡς ἡ δρόσος ἢ Ἑρμῶν ἢ καταβαίνουσα ἐπὶ ὄρη Σιών, ἀλλ' ὡς ἡ σταγὼν ἢ ἐπὶ τὸν πόκον τοῦ Γεδεών, καὶ πρῶτος ὁ βασιλεὺς τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, φημί δὴ τῇ Σιών προσελήλυθεν. Οὐδαμοῦ τοίνυν ἐνταῦθα ἵππος, οὐδαμοῦ δρόμος, ἀλλὰ πάντα εἰρήνης καὶ γαλήνης μεστά.

Ἐπεὶ δὲ τὸ πᾶν συμπεπλήρωται, καὶ τὰ σωματικὰ τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸν εἰπόντα, πέρας ἔσχε, καὶ ἡ σωματικὴ ἐπιδημία ἐσφράγισται, ἔδει δὲ καὶ τὸν τοῦ κοσμοκράτορος νικητὴν θρίαμβόν τινα καὶ πομπὴν εἰς οὐρανὸν στείλασθαι ἐπὶ τῷ μεγάλῳ τούτῳ καὶ αἰοιδίμῳ τροπαίῳ, καὶ μετὰ σώματος ἀνελθεῖν τῷ πατρὶ ἀφ' οὗ ἀσώματος κατελήλυθεν· ἐντεῦθεν τῶν δυνάμεων αἱ μὲν, προτρέχουσιν, αἱ δέ, συνθέουσιν, αἱ δέ, προπομπεύουσιν, αἱ δέ, μέχρι παντὸς τὸν τοῦ μυστηρίου λόγον ἀγνοήσασαι, τῶν μεμαθηκότων ἐκεῖνο πυθαύονται. Διὰ ταῦτα ἡ συνήθης τῶν πολλῶν ἐπὶ ταῖς φωναῖς χρῆσις, μὴ δυναμένη τὸ εἶδος τῆς ἀνόδου καταλαβεῖν, μὴ δ' ὀνομάσαι τὰς φύσεις ἐφ' ὧν ὁ δεσπότης ὀχοῦμενος ἀνελήλυθεν, ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν συνήθως κειμένων ὀνομάτων, ἀναλόγως τὰ ἄρρητα εἴκασε, κόντουρα τὰς ἀναγωγούς δυνάμεις τοῦ λόγου κατονομάσασα, καὶ τοσοῦτον πικρανομήσασα, ὅσον αὐθαδέστερον προσχρήσασθαι τῷ ὀνόματι. Ἀλλ' ἢ γε ἀναλογία τὴν τῆς γλώττης ὕβριν ἀνήρηκεν· ὁ γὰρ ἐνταῦθα τοῖς ἐπὶ δημοσίας ὁδοῦ διαθέουσι τοῦνομα, τοῦτο ἐκεῖ τῷ πρὸς οὐρανὸν ἀναβαίνοντι.

Εἰ δέ τις βούλοιτο περιεργότερον τὴν κλήσιν ἐκλαβεῖν, φιλόσοφον εὐρήσει θεώρημα· τὸ γὰρ μέρος τοῦτο, τοῖς ἔχουσι φημί δὴ τὴν οὐράν, προσγειότερον τοῦ παντός καθέστηκε σώματος· τοῦ γὰρ ἄλλου μετεωροτέρου τυγχάνοντος, πλὴν τῶν ποδῶν, τοῦτο οὐκ ἀγχοῦ μόνον τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ ταύτης ἐφάπτεται· ἐπεὶ δὲ ἡ ἀγγελικὴ δύναμις ξύμπασα τοσοῦτον ὑπερῆρται τῆς γῆς, ὅσον προσψαύειν τῷ οὐρανῷ, καὶ τῶν μὲν χαμερπῶν καὶ ὑλικῶν ἀποβέβηκε, τοῖς δὲ ὑψηλοτέροις καὶ θείοις προσενέυκεν, οὐκ ἐκτὸς λόγου τὴν τῶν κοντούρων ἕξει προσηγορίαν· μείζουρος γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ δύναμις ὅλη τῆ φύσει προσενευκουῖα τῷ κρείττονι, κατὰ λόγον δὲ καὶ τῆ ἀνόδῳ ταῦτα προετοιμάζεται· μετὰ σώματος γὰρ ὁ λόγος ἄνεισι, θειοτέρου μὲν, οὐ μέντοι τὴν φύσιν ἐκβεβηκότος· ὡς περ γὰρ περιγραφῆς καὶ διαστήματος τὸ πρόσλημμα οὐκ ἀπήλλακται, οὕτως οὐδὲ βάρους ἢ πηλικότητος. Διὰ ταῦτα τὴν τοῦ μειούρου φωνήν, οὐ πάνυ τι βδελλυττόμεθα, δεῖται γὰρ ὡς ἀληθῶς τῶν φύσεων τὰ βαρύτερα ὀχούσης δυνάμεως· λέγω δὲ τοῦτο, οὐκ ἐπέδη τῷ τοῦ Κυρίου σώματι ἐπέδει τινὸς ἀναφέροντος, ὅλον γὰρ θεῖον ἦν καὶ θεὸς ἀντίκρυς, καὶ τὸ σύμπαν μία ὑπόστασις σύνθετος, ἀλλ' ἐν ἡμεῖς γνοίημεν ὅτι μετὰ σαρκὸς ὁ τὴν φύσιν ἡμῶν προσλαβόμενος ἀνελήλυθε.

Πάλαι μὲν οὖν οἱ παῖδες τοῦ Ἰσραὴλ ὑποστρώννυντες τὰ ἱμάτια, ὅτε πρῶτον καὶ μόνως ἔριππος τῆ Σιών προσελήλυθε, τὸν καλὸν ἐκείνον παιᾶνα προσῆδον, ὡς ἀνὰ τῷ τοῦ Ἰσραὴλ κράζοντες βασιλεῖ, νῦν δὲ ἡ εὐσεβὴς ἐφ' ἡμῶν ἐκ πρώτης γενέσεως νεολαία μεγαλεπηθόλως ὑπὸ ψελλιζούσῃ γλώττῃ τὴν τοῦ Κυρίου ἀνάληψιν ἐννοεῖ,

Σήμερον (γάρ φησι) τὰ ἅγια κόντουρα,
καὶ αὐριον ἢ Ἀνάληψις.

ἀρχικὸν ὄντως τὸ πρόγραμμα· ὡς περ γὰρ βασιλέως πομπὴν τινα διχθεῖναι μέλλοντος, κήρυκές τινες καὶ προγράμματα πρὸ

μῆς· ἔστιν ὅτε τὴν πρόοδον καταγγέλλουσιν, οὕτω δὴ καὶ τὰ παρ' ἡμῖν θεϊότατα νήπια αὐτομάτως τῆς θείας ὑποπλησθέντα σοφίας, ὑπὸ φοινοκοῖς ὡς περ τοῖς γράμμασι τὴν ἐσαύριον ἄνοδον τοῦ Κυρίου καταγγέλλουσιν, ὅπως ἂν αἱ δυνάμεις ἐτοιμασθῶσιν, ἢ ἀγγελικὴ τάξις εὐτρεπισθῆ, ἢ ἀρχαγγελικὴ, πᾶν ὅσον ὑψηλότερον καὶ μετέωρον, ἔν' αὖριον ὁ βασιλεὺς ἐποχηθεῖς τῇ ἐτοιμασίᾳ τὴν ἐναέριον αὐτὴν διάθηται πομπήν.

Διὰ ταῦτα οἱ γε πλείους ἡμῶν καὶ εὐσεβέστεροι, μὴ δὲ τὸ ρηνόμενον ἀτιμάζοντες, καὶ τὸν ἀέρα εὐωδιάζομεν, καὶ ἀρωμάτων πληροῦμεν πᾶν ὅσον ὑπαιθρον, συνεισφορὰ τις ὡς περ τῇ δορυφορίᾳ γινόμενοι, καὶ προὔπαντῶντες τῷ λόγῳ εἰς οὐρανοὺς ἀναβαίνοντι· τὸ γὰρ ἅπαξ γεγονός ταῖς περιόδοις καὶ ἀποκαταστάσεσι τῶν ἐγκαινίων ὡς αἰεὶ γινόμενον ἔχομεν.

φ. 169^ο.

4. Πρὸς τό, ἴδε, καὶ τό, ἐξέστηκεν.

Ὁ δημόδης λόγος καὶ φλύαρος, καὶ τοῖς γε λεγομένοις ἐτοιμολόγοις ἀνδράσιν ἀστεϊζόμενος, ἐπὶ τὸν κυρτὸν ἀναφέρει τόνδε τὸν λόγον, ἀλλ' ἤ γε φιλοσοφία καὶ ἐξ ἀκάνθης ῥόδα πειραῖται τρυγᾶν, καὶ ἀπὸ πέτρας ἀρύειν ὕδατα· τί ποτ' οὖν κἀντεῦθεν ἐκέρδησεν; Ἐπὶ τὴν ἀσώματον οὐσίαν ἀνάγει τὸν θεωρόν, καὶ οὐ παντάπασι τοῦτον ἐᾷ ἐγκαλινδεῖσθαι τοῖς σώμασιν.

Ἐπειδὴ γὰρ τῶν ὄντων, τὰ μὲν εἰσι σώματα, τὰ δέ, ἀσώματα, καὶ τῶν ἀσωμάτων τὰ μὲν, περὶ τὸ σῶμα ὑφίσταται, ὡς αἱ ἐπιφάνειαι καὶ τὰ σχήματα, τὰ δέ, ἐφ' ἑαυτῶν ἔστηκεν, ὡς αἱ λογικαὶ φύσεις, καὶ λογικαὶ νοεραί, καὶ τῶν σωμάτων παντάπασι ἐξέστηκασιν, ἴδε, φησὶν ὁ λόγος, καὶ τὸ ἐξέστηκός, ὅπερ ἐστί, θεώρησον τὸ εἰλικρινές καὶ ἀσώματον, καὶ πάντη τῶν σωμάτων ἀπόλυτον, καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο ἐξέστηκός.

Εἰ δὲ βούλει, καὶ ὑψηλότερον τὸν λόγον θεώρησον· τάχα προτροπή τίς ἐστὶ τοῦτο εἰς τὴν τοῦ θεοῦ κατανόησιν· οὗτος γὰρ τῶν ὄντων πάντη ἐξέστηκεν, οὐ μόνον ὑπὲρ τὸ σῶμα καὶ ἀσώματος ὄν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ πᾶσαν σχέσιν καὶ πρὸς τὰ ἐφεξῆς νεῦσιν· αἱ γὰρ λεγόμεναι θεωρίαι καὶ ὁμιλίαι καὶ συγκαταβάσεις, ἄνευ τῆς τοῦ μυστηρίου κενώσεως, οὐκ ἐκείνου εἰσὶ πρὸς ἡμᾶς καταβαίνοντες, ἀλλ' ἡμῶν πρὸς αὐτὸν ἀνιόντων· ἐκεῖνος γὰρ καὶ ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων ἐξέστηκεν, ἀσυγκρίτως πάντων ὑπερναθάς· ὁ γοῦν ὁρῶν ἐν συμβόλοις, οὐκ ἐξεστηκότα ὁρᾷ.

Ἐρρίφθησαν οὖν ἡμῖν αἶ τε νεφέλαι καὶ οἱ ἤλεκτροι, αἶ τε ἵππασίαι καὶ τὰ ὀχήματα, ἵν' ἴδοιμεν τὸ ἐξεστηκός, ἀθέατον μὲν οὐκ αἰσθήσῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἀδρανεστέραις νοήσεσι, μόνῳ δὲ καταληπτὸν τῷ αὐγοειδεῖ τῆς ψυχῆς ὄμματι, ὅπερ ἐστὶν ὁ θεωρὸς νοῦς τοῦ ἐξεστηκότος.

5. Εἰς κοινολεξίαν, τό, ὅτι ἔφθασεν.

Ἐφθασέ τις εἰπών, ὅτι ἔφθασεν, ἢ ὡς γράψας, ἢ ὡς εἰπών, εἶτα δὴ παρὰ τοῖς πολλοῖς διαβέβληται· καταγελῶσι γὰρ ἔνιοι τῶν περὶ λόγους ὡς ἰδιωτικῆς τῆς συνθέσεως καὶ διημαρτημένης κατὰ τε τὸν νοῦν καὶ τὴν λέξιν ὁμοῦ. Ἐγὼ δὲ πολλάκις τὴν τοῦ ῥήματος κατανοῶν δύναμιν, θαυμάζω τῶν καταγελᾶν ἡρημένων τοῦ εἰρηκότος.

Ὅτι μὲν γὰρ οὐ παρὰ τὴν Ἑλληνικὴν χρῆσιν ἢ προφορὰ ἐσχημάτισται, αὐτόθεν ὁ λόγος τὸν ἔλεγχον δίδωσι, τῆς στιγμῆς ἀπολαμβάνουσας τὸ ἄρθρον καὶ διαιρούσης τὸν σύνδεσμον, ὃ καὶ μᾶλλον ἐν ταῖς ἀττικωτέραις τῶν συντάξεων εὔρηται· τὸ δέ γε ῥήμα καὶ τοῖς ἀρχαίοις διεσπούδασται τῶν ῥητόρων·

φθάνουσί τε πολλάκις ἐκ τῆς ὄλης προτιθέντες συνθήκης, ἢ ὑποτιθέντες, ἢ παραπλέκοντες· ὅπου δ' ἂν ὁ λόγος ἐμπέσοι, τὴν ὄλην ἐρμηνεῖαν ἐκόσμησε, μάλιστα δὲ ἐν ταῖς περιόδοις ἰσχύει, στρογγύλον τέ ἐστιν ὡς οὐκ ἄλλο, καὶ συγκλείει τὰ διακεχυμένα νοήματα· εἰ δὲ τραχείᾳ τῇ γλώττῃ ἐκφέρεται, καὶ ἡ τῶν στοιχείων κράσις οὐκ ἐμμούσως αὐτῷ καταμέμικται, κατηγορεῖν οὐκ ἐχρῆν· οὐ γὰρ ἀπλῆ τις ἡ συνθήκη τῶν λέξεων, οὐδὲ μονοειδὲς τὸ καλόν, ἀλλὰ τὸ μὲν, ἐκ τῆς τῶν ὀνομάτων συνέστηκεν ἐμμελείας τε καὶ λειότητος, τὸ δέ, ἀπὸ τῶν δυσχηστάτων στοιχείων καὶ ὅσα μὴ εὐσχημον ἔχη τὴν προφορὰν, ἡ δὲ μέση ἀρμονία ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἄκρων συμμέμικται.

Ζηλωταὶ δὲ ἐκάστου τῶν χαρακτήρων ἄλλοι ἄλλου γεγόνασι, ποιηταὶ τε καὶ λογογράφοι, καὶ τῶν ποιητῶν ὅσον ἐποποιῶν τε καὶ τραγικῶν, κωμικῶν τε καὶ σατυρικῶν καὶ Αἰσώπειον. Αὐτίκα Αἰσχύλος μὲν τραχύνει τὴν ἀκοὴν οὐκ εὐήχοις ὀνόμασι, ἀλλὰ τραχέσι καὶ δυσφώνοις εἰς ὄγκον ἐξαιρών τὴν ποίησιν· μικρόν τι τούτου ἀποδεδί Σοφοκλῆς, λειότερον δὲ τὸν λόγον μεταχειρίζεται ὁ Φιλίσσιος Εὐριπίδης. Τῶν δὲ κωμικῶν, Ἀριστοφάνης μὲν βάνουσός ἐστι τὰ πολλά, καὶ θηλυμανῆς, παίζων ἐν ταῖς ὁμοίαις σχήμασι, ἀντιθέτοις καὶ παρίσοις καὶ τοιοῦτοις δὴ τισι βωμολόχοις παίγμασι ἢ σπουδάσμασι τὴν κωμικὴν καθυβρίζων σκηνήν· τὰ δὲ γε Μενάνδρεια, τούτων μὲν καταπεφρόνηκε, μεγαλοπρεπῆ δὲ εἰσι καὶ διερρηνηκτα τοῖς ἀπαλοῖς ῥήμασι· τοιαύτη καὶ ἡ τοῦ Πινδάρου μούσα καθέστηκεν· εἰ γὰρ καὶ πρὸς αὐλὸν ἡρμόσατο τὰ ποιήματα, ἀλλ' οὐ μουσουργεῖ αὐτῷ τὰ ὀνόματα ἢ πάμφωνος ἀρμονία, ἀλλ' ἡ σύντονος κράσις καὶ τὸ ποιητικὸν καὶ ἐπηρμένον τῆς λέξεως. Ἐξηρήσθω τοῦ λόγου ὁ ποιητής· οὗτος γὰρ τὴν διὰ πασῶν ἀρμυσάμενος, κατάλληλος τοῖς ὑποκειμένοις ἐστί.

Καὶ ταῦτα μὲν οὐκ ἀκείρως τῷ λόγῳ συμπαρηνέχθησαν· ἡμῖν δὲ τοῦτο διωμολογημένον, ὅτι καὶ ἡ διάφορος τῶν στοι-

χείων ποιότητος, οὕτως ἢ ἐκείνως συναρμοσθεῖσα, τρχεῖαν ἢ ἐμμελῆ τῶν ὀνομάτων τὴν συνθήκην ποιεῖ· εἰ μὲν οὖν παρὰ μέρος καὶ ἀνωμάλως τὰ φωνήεντα τοῖς συμφώνοις συνθέσει τις, καὶ τῶν συμφώνων ὅσα μελιγρά καὶ ἡδυμελῆ, λειότητά τινα μηχανήσεται τοῖς ὀνόμασιν, εἰ δὲ διπλάσια τὰ σύμφωνα ποιήσεται τοῖς φωνήεσι, καὶ τούτων ὅσα δύσχηά τε καὶ δύσφραστα, ὀγκωδεστέραν καὶ ὑψηλοτέραν ἀποδώσει τὴν προφοράν, ὁποῖόν ἐστι καὶ τουτὶ τὸ ῥῆμα, περὶ οὗ τῷ λόγῳ διαλαμβάνομεν.

Γὰ μὲν οὖν σωματικὰ τοῦ λόγου, οὕτως εὐμήκη τε καὶ καλὰ, καὶ τὸ εἶδος αὐτῷ ὥς περ ὑπ' αἰθομένῳ πυρὶ γεραρόν, ὁποῖα δὲ καὶ ἡ κινουσα τοῦτο δύναμις, ἴδωμεν. Διπλοῦν δὲ ταύτης τὸ πρόσωπον, τὸ μὲν, κατὰ πρόσωπον, τὸ δέ, ἔν' οὕτως εἶπω κατὰ περίληψιν, ἢ κατὰ τὴν εἰς τὸ τέλος ἀναφοράν· τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο, ἢ νοῦ φύσις τελεωτέρου, τὸ μὲν τι προλαμβάνοντος, τὸ δὲ τι καταλαμβάνοντος. Ἐφθασέ τις εἰπών, ὅπερ ἐστὶ τὸ προεἰληψε, καὶ ὁ ἔφθασεν εἶπεν, ὅπερ ἐστὶ τὸ κατεἰληπεν.

Ὁ μὲν οὖν τῶν πολλῶν νοῦς αἰθεῖν θάτερον ἀμαρτάνει, ἢ τοῦ σκοποῦ βάλλων ἐνδότερον, ἢ προεκπίπτων ὥς περ ἐν τοῖς τοξέυμασιν, ὁ δὲ γε τῶν σοφῶν καὶ ἐξηρημένους, ἀμφοτέρως παριδῶν τὰς ἀρρότητας, οὐπερ ἐφίκετο, τοῦτο προσήκατο· πολλάκις δὲ προκαθηράμενος καὶ οἷον μαντικώτατος γεγονώς, προεἰδέ τε τὸ ἐσόμενον, καὶ ἔφθασε τοῦτο προειρηκώς· δικυφόρομεν γὰρ οὐχ ἦττον τοῖς μεγέθεσι τῶν νοῶν, ἢ τοῖς σώμασι, καὶ ὁ μὲν τις ἡμῶν πηχυαῖός ἐστι τὸν νοῦν, ἢ παλαιστιτικῶς, ὁ δὲ, ὑπερκύπτει τῶν οὐρανῶν· καὶ ὅς μὲν ἐκ δικυμέτρου τοῖς ἀστράσιν ἐστηκεν, ὅς δὲ, βραχύ τι τοῦ ἀέρος ὑπερεπήδησεν· ὅσοις μὲν οὖν πρὸς τὸ μέτρον τῆς νοερᾶς ἡλικίας ἢ γνώμη παρα|μεμέ- φ. 170. τρηται, οὗτοι ὁ ἔφθασαν εἰρηκότες, μετὰ τῆς τῶν ἐπαινουμένων μεριδῶς ἐστήκασιν, οἱ δὲ γε παρὰ τὴν φύσιν ὑπεραιρόμενοι, πρὸς τὸν οὐρανὸν χαμῶθεν διακυρίττονται, καὶ εἰπόντες ὁ μὴ ἔφθασαν, αὐτοὶ τε τοῦ δέοντος ἡμυχρήκασι καὶ τοὺς παραδεξαμένους

τὸν λόγον σφίσιν αὐτοῖς διεφθάρκασιν. Οὕτω καὶ Παῦλος, τὸ μέρος τῆς τοῦ θεοῦ γνώσεως φθάσας, ὃ ἔφθασεν εἰρήκει, καὶ τῶν τῶν πολλῶν ἐπιθυμίαν συνέστειλε, καὶ διὰ γε τοὺς ἐκεῖνου λόγους ἔσοπτρά τε καὶ αἰνίγματα τῶν ἀδήλων τὰ δηλούμενα πέφυκε· καὶ ὁ ἐπὶ τὸ στήθος ἀναπεπτωκῶς Ἰωάννης, ἡμεῖς, φησί, τέκνα θεοῦ ἐσμέν, καὶ οὐπω οἶδαμεν ὃ ἐσόμεθα. Ὁρᾷς ὅπως καὶ τοῦτο, νοῦ ἐστι φθάσαντος τὸ μὴ κατειληφέναι τὸ εἶδος τῆς τῶν ἐσομένων ἐκβάσεως;

Οἱ μὲν οὖν ἡμέτεροι θεολόγοι ὃ ἔφθασάν τε εἰρήκασιν, καὶ σύμφωνον τοῖς πράγμασι τὴν ἀλήθειαν ἐκδεδώκασιν· οἱ δέ γε τῶν Ἑλλήνων σοφοί, τὸ μέτρον ὑπερβάντες τῆς οικείας δυνάμεως, ὧν τὴν γνώσιν οὐ κατειλήφασι, ταῦτα τῇ γλώττῃ κενδρομήσαντες ἀποδεικτικῶς ὡς ῥήθησαν ἐπιστώσαντο· εἰρηκέτις ἐκείνων ἄτομα καὶ κενὰ προῦφεστηκέναι τῶν ὄλων, ἕτερος δὲ ιδέας τινὰς ἀσωμάτους τῆς συμπάσης δημιουργίας προῦπεστήσατο, καὶ ἄλλος ἄποιον τὴν ὕλην καὶ γυμνήν τοῦ εἶδους εἰσενεγκών, πολλῶν ἀποριῶν τὴν φιλοσοφίαν ἐμπέπληκε· καὶ ἵνα τᾶλλα ἐάσω, περὶ τῶν ἐκλελοιπότην χρηστηρίων, οἱ μὲν, φθορὰς τῶν πνευμάτων τῆς ἐκλείψεως ἠτιάσαντο, οἱ δέ, τὸν καταβεβηκότα δι' ἡμᾶς λόγον καὶ αὖτις ἀναβεβηκότα, καὶ διὰ τῆς καθόδου τε καὶ ἀνόδου τὸ τῶν δαιμόνων πλῆθος ἐξαφανίσαντα. Τίνες οὖν εἰρήκασιν ἅπερ ἐφθάκασιν; οὐχ οἱ τὴν δευτέραν αἰτίαν ἐκδεδωκότες, δι' ἣν τὸ μεσότοιχον ἀνήρηται, συνῆπται δὲ τὰ ἐν γῆ τοῖς οὐρανοῖς; πάλαι μὲν γὰρ παλαμναῖοι καὶ ἀλάστορες δαίμονες, διὰ τῆς ἐαυτῶν μεστότητος, τὰς ἀκρότητας ἀπετέλουν· ἐπεὶ δὲ κατεληλύθει Χριστός, ἀφῆρέθη τὸ διατείχισμα καὶ συνεληλύθει τὰ διεστῶτα. Ὁρᾷς τὴν τοῦ ῥήτορος δύναμιν, ὅση; σὺ δέ, ὡς ἔρημον τοῦ προσενῶτος, προσπηλάκιζες τάχα τὸ ὄνομα, καὶ εἰ μὴ που φθάσαντες νεανικῶς νενικήκαμεν, τάχα ἂν καὶ ἐξωστράκισας τῆς Ἑλληνικῆς ἀπελαύνων συντάξεως.

Πεποίηκε δέ σοι τὴν διαβολήν, ὡς οἶμαι, ἢ τῶν πολλῶν γλωττα συνήθως αὐτὸ καὶ ἀπερισκόπως τοῖς τολμῶσι μᾶλλον ἢ ἀκριβοῦσι τὰ λεγόμενα περιφέρουσα· ἔστι δὲ τούτου λόγος, ὅτι τοῖς πάλαι ἀνθρώποις, οὐ μελετᾶν μόνον Ἄττικῶς τὸ σπούδασμα ἦν, ἀλλὰ καὶ τὸ λεκτικὸν ἐν ταῖς προφοραῖς εὖ μάλα διεσπουδάζετο· ἢ δὲ τῶν γενῶν διαδοχή, τὰ μὲν σώζει τῶν πάλαι προφερομένων, τὰ δὲ, μετὰ τῶν ἄλλων καλῶν ἀπολώλεκε, τὰ δὲ γε σωζόμενα τοῖς νοθογενέσι παρχυμπλέκοντες, λαυθάνουσιν ἑαυτοὺς τε καὶ τοὺς ἀκηκοῦτας τοῖς πολυτιμήτοις τῶν λίθων καὶ τὸ ἄνθος ἐκ τοῦ βάθους ὑπαστράπτουσι, τὰ εὖωνα ταῦτα καὶ ἐπίκτητον τὴν βαρὴν ἔχοντα λιθίδια παρεείροντες· ἀλλὰ σύ γε τὸν ἐν λόγοις χρυσὸν ἀπὸ τῆς γῆς μεταλλεύων, τὸ μὲν ὅσον γεῶδες καὶ ἄχρηστον πρὸς ἀνάληψιν ἐρριμμένον, ἔχ, τὸ δ' ὅσον καθρόν τε καὶ ὑπαστράπτον, καὶ τοῦτο ὅπερ ἔστι ρινήματι χρυσοῦ ὅμοιον, εἰ καὶ τῇ ἰλύϊ συμπεφύρηται, ἀναλαμβανόμενος τοῖς Ἄττικοῖς περιπλεκε ὀρμαθοῖς.

6. Ἔτεραι ἐξηγήσεις καὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἀστείων λόγων καὶ δημῶδων, καὶ μετάφρασις τούτων ἐκ τοῦ ἀστείου εἰς τὸ βέλτιον καὶ ὑψηλότερον.

Α'. Εἰς τό, Κάθου βλέπε τὴν αὐλήν
καὶ μὴ τὴν θάλασσαν.

Καὶ τοῦτο δημῶδες, κάθου βλέπε τὴν αὐλήν, ἀλλὰ μὴ τὴν θάλασσαν, ἀλλ' ὁμοίως φιλόσοφον, οὐχ ὡς τοῦ δήμου φιλοσοφοῦντος, ἀλλ' ὡς τοῦ πρώτως εἰρηκότος ὑψηλότερόν τι ἴσως ἐνθυμηθέντος· ἐπειδὴ γὰρ θαλάσση ὁ βίος ἀπεικασται, ἅτε ταραχῶδης, διαχυμαίνων τὰ πράγματα, εἰς τὴν πατρώαν ἡμᾶς αὐλήν ἀπὸ τοῦ ἐντὸς κλύδωνος ἀναπέμπει ὁ λόγος·

αὐλή δὲ τοῦ νοερῶς ἡμᾶς γεννήσαντος, εἰ μὲν βούλει, τὸ ἀρχαῖον ἔδαφος, ὁ παράδεισος, εἰ δ' οὖν, ἢ περὶ τὰ θεϊότερα τῶν ὄντων εἰσαγωγή. Καὶ ἄλλως δὲ τὸν λόγον ἐφερμηνεύσεις· ἐπειδὴ γὰρ οἶκός ἐστι θεοῦ ὁ θεωρητικὸς νοῦς, αὐλή ἂν εἴη πρὸς τὴν θεωρίαν εικότως ἢ πρακτικὴ ἀρετὴ, ἣν μετιόντες, τοῖς ἀπὸ τῶν ἐνύλων πνευμάτων περιηχοῦμεθα κύμασι· φησὶν οὖν ὁ λόγος προτρέπων κατὰ τὸ λεληθός, μὴ πρὸς τὴν θάλασσαν ἐκτενίζῃς, μὴ δὲ οἷον ἐκεῖθεν περὶ τὸν πνευματικὸν ταρῆντα πλοῦν, ἀλλὰ περὶ τὴν αὐλὴν ἐστράφηαι καὶ ταύτην περισκοπεῖν, ἕν' εἴ πως ἐντεῦθεν εἰς τὸν πατρῷον εἰσελευσόμεθα οἶκον.

Β'. Ὁ γύρος δένδρα μαραίνει.

Τὸ δέ, ὁ γύρος δένδρα μαραίνει, τὸ ἀκριβές ἐκ τῆς ἡλιακῆς ἔχει περιφορᾶς· τὴν γὰρ χειμερινὴν ὥραν εἰς νότον ἐκ τοῦ βορείου ἀπελαυνόμενος κλίματος, καὶ οἷον γύρον ποιούμενος τὴν περιτροπὴν, τὸ τεθηλὸς ἀφαιρεῖται τῶν δένδρων καὶ ὡς πέρ τινα μαρσμὸν αὐτοῖς ἐμποιεῖ.

Γ'. Εἰς τό, τὸν μωρὸν ταχὺ ἀποθνήσκειν.

Τὸ δέ, τὸν μωρὸν ταχύτερον ἀποθνήσκειν τῶν ἄλλων, οὐ γέλως ἐστίν, οὐ δὲ παίγνιον, ἀλλ' ἀκριβῆς λόγος καὶ τῷ ὄντι φιλόσοφος· ὁ γὰρ τὴν φλυαρίαν καὶ περιττὴν σοφίαν ἀφείς, καὶ τὴν μωρίαν ἡγαπηκῶς τοῦ θεοῦ κηρύγματος, μωράνας τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως, τὸν ἐκούσιον ἐπισπᾶται καὶ προαιρετικὸν θάνατον, καὶ τῷ καθ' ἑαυτὸν ὑποδείγματι πόρον, οἷα μωρός, τοῖς ἄλλοις ἀνοίγει τοῖς ἀπὸ τῶν ἐνταῦθα πρὸς τὰ θεϊότερα διαβάσεως.

Δ'. Τίς ὁ λίθος ὃν ἔρριψεν ὁ μωρός καὶ ἑκατὸν φρόνιμοι οὐκ ἴσχυσαν ἀνελεῖν;

Ὁ λίθος ὃν ἔρριψεν ὁ μωρός, ἑκατὸν δὲ φρόνιμοι οὐκ ἴσχυσαν ἀνελεῖν, ὁ ἀκρογωνιαίος ἐστὶ Κύριος, ὁ συνδήσας τὰ διεστώτα, καὶ τὰ διεσκορπισμένα συναρχῶν· ρίπτεται δὲ τοῦτον οὐκ ἀπωλούμενος, ἀλλ' εἰς μέσον τιθείς, ἵν' ἔχοιμεν ἐπ' αὐτοῦ βεβηκέναι, ὁ τὴν μωρίαν τοῦ εὐαγγελικοῦ ἐμπεπιστευμένος κηρύγματος, ὁ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπερανάβῃ φρόνησιν, καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πνεύματος γενόμενος κατακώχιμος, καὶ ὡς ἀληθῶς ἔνθους καὶ θεοφόρητος· οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι τοῦτον ἀνελεῖν ἑκατὸν φρόνιμοι, οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου εἰσὶ καὶ περὶ τὴν ὄντως σοφίαν ἀσύνητοι, περὶ ὧν αὐτὸς ὁ λόγος φησὶν· ἐξομολογοῦμαι σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. Ἐκατὸν δὲ εἰσιν οὗτοι διὰ τε τῶν αἰσθήσεων μερισμόν, καὶ τὴν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων διαίρεσιν· ἐν ἑκατέρῳ γὰρ μέρει πενταδικῶς εὐρίσκεται ἀριθμὸς, καὶ ἡ δεκάς αὕτη κατὰ τὴν δεκάδα πολλαπλασιαζομένη, τὴν ἑκατοντάδα ποιεῖ· ἵνα γὰρ αὐτοῖς ὁ λόγος ἐνδείξῃται τὴν ἐν τῷ πονηρῷ τελειότητα, δεκαπλασιάζει τούτοις τὴν ὑπερβολὴν τῆς κακίας, καὶ εἰς ἑκατὸν συγκεφαλαιοῖ.

Η΄.

Κώδιξ (*) Ἐξήγησις διὰ στίχων πολιτικῶν, εἰς τινὰ δημόδη
3085, αἰνίγματα. Τινὲς μὲν λέγουσι τοῦ Ψελλοῦ, τινὲς δὲ
φ. 39. τοῦ Πτωχοπροδρόμου, ὃ καὶ πέπεισμαί.

1. Ἐνὶ καὶ κλέπτῃς καὶ σκληρῶς.

Λύσις. Κλέπτῃς ὁμοῦ καὶ ἰσχυρῶς, λέγει δημόδης λόγος·
ξένον τὸ πρᾶγμα μοι δοκεῖ, ξένος ὁ λόγος οὗτος·
εὐθύς γὰρ ἀπορήσει τις, πῶς ἐνταυθοῖ τὰ δύο,
πῶς ἰσχυρῶς ὁ εἷς ἐστί, πῶς ὁ αὐτὸς καὶ κλέπτῃς,
5 καὶ πῶς θρασὺς ὁ τὴν αἰδῶ προβεβλημένην ἔχων,

(*) Ἀντεγράφη ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 3085 ἑλληνικοῦ κώδικος τῆς ἐν Πάρισίσι ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, περιέχοντος τὴν Ἰωνιῶν Ἀρσενίου Ἀποστολίου, ἰδίᾳ τούτου χειρὶ γεγραμμένην. Κατ' ἐμὲ οὐδέτερος τῶν ἐν κεφαλίδι σημειωμένων ἐστὶν ὁ ἀληθὴς συγγραφεὺς τῶν στιχηρῶν τούτων ἐρμηνειῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ὁ ἐπὶ Μανουὴλ Κομνηνοῦ ἀκμάσας Ἰωάννης Γλυκᾶς ὁ γραμματικὸς· τοῦτο δὲ συμπεραίνω ἐκ τε ἄλλου ἀρχαιότερου κώδικος τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης (ἀριθ. 228, φύλ. 21-25) περιέχοντος πρὸς ταῖς ἐρμηνείαις ταύταις καὶ ἄλλα τε δημόδη ποιημάτια καὶ ἐπιστολὰς τοῦ αὐτοῦ Γλυκᾶ, πρὸ πάντων δ' ἐκ τῶν ἐν ταῖς στιχοῖς 335-378 τῆς παρούσης ἐκδόσεως ἐκτραφιδουμένων τοῦ ποιητοῦ παθημάτων, περὶ ὧν ἐν ἐκτάσει πρᾶγματεῦνται δύο τῶν ἀνεκδότων αὐτοῦ ἐν δημόδει διαλέκτῳ ποιημάτων, πρὸς τὸν αὐτὸν αὐτοκράτορα ἀποτεινόμενα. Αἱ ὑπὸ τὸ νῦν ἐκδιδόμενον κείμενον ὑποσημειούμεναι διαφοραὶ γραφῆς ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ δευτέρου τούτου κώδικος· σημειωτέον δέ, ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ τούτῳ χειρογράφῳ λείπουσιν οἱ στίχοι 11, 23, 27, 38, 39, 60, 61, 145, 146, 147.

- ὁ δ' αὖ ἀπαρρησίαστος, τὰς χεῖρας πῶς ἀνταίρει;
 Ἄλλ' εὖρον μὲν ἐπίλυσιν μόλις τοῦ ζητουμένου·
 ἐκεῖνος ἢ γενάρχης μου, τὸ σπέρμα μοι τοῦ γένους,
 ὁ καὶ τοῦ γένους τὰς ἀρχάς· δούς μοι καὶ τοῦ θανάτου,
- 10 Ἄδ' αὖ, ὁ πρῶτος ταῖς χερσὶ πλασθεὶς ταῖς τοῦ Κυρίου,
 καὶ πρῶτος τὸν παράδεισον λαχὼν εἰς κατοικίην,
 καὶ τοῦ φυτοῦ γευσάμενος παρ' ἐντολὴν Κυρίου,
 κλέπτῃς ἐκεῖνος καὶ σκληρὸς (1) εὐλόγως νοηθεῖ·
 καὶ κλέπτῃς μὲν, ὡς τοῦ φυτοῦ τολμήσας παραψαῦσαι,
- 15 ἀρ' οὗ καὶ μόνου μὴ φαγεῖν, ἤκουσε μὲν ἐκεῖνος,
 ἀλλ' ὅμως γε (2) παρήκουσε, καὶ ψαύσας ἐνεπλήσθη·
 κλέπτῃς δὲ πάλιν ἰσχυρὸς, ὅτι καὶ πταίσας οὕτως
 καὶ παρακούσας, καὶ κλοπεύς ἀλοὺς ἐπ' αὐτοψῶρῳ
 οὐκ ἔθετο μετάνοιαν, οὐκ ἤτησε συγγνώμην,
- 20 ἀλλ' ἤθελεν ἀνδρίζεσθαι, φανεὶς ἰσχυρογνώμων·
 καὶ δῆθεν ἰσχυρίζεται (3), πλέκων ἀπολογίαις,
 κλέπτων ὁμοῦ καὶ τὸ φαγεῖν καὶ τὴν ἀπολογίαν,
 καὶ σπεύδων προφασίζεσθαι πάντως ἐν ἀμαρτίαις,
 « ἔπταισε, λέγων, ἢ γυνὴ φαγεῖν συμπείσασά με,
 25 ἦν βοηθὸν μοι δέδωκας καὶ κοινωνὸν τοῦ βίου »,
 τρόπον τινὰ καὶ τὸν θεὸν κατακλιθεῖσθαι θέλων.

2. Ὅσον ἂν καυχῶμαι,
 χερέα νερόν πνίγει με

φ. 39'.

- Χερέα πνίγει με νερόν, ἄλλοστις οὗτος λόγος·
- 30 τίς οὗτος ὁ πνιγόμενος εἰς ὕδωρ δράκκα μίαν,
 καὶ τί τὸ πολυδύναμον ὕδωρ τῆς παροιμίας;
 Ἔδωρ τὸ τοῦ βαπτίσματος, πνιγόμενος ὁ δαίμων·

Λύσις.

(1) Ἀντί, καὶ σκληρὸς, ἰσχυρὸς. (2) καί. (3) ἰσχυρίζετο.

- ὄντως (1) γὰρ ἀποπνίγεται, λύπη βεθυθισμένος
 ὁ τῆς ἀπάτης ἀρχηγός, τοῦ σκότους ὁ κατάρχων,
 35 ὅταν ἐκ τοῦ βαπτίσματος Χριστὸν ἐνδεδυμένοι,
 τῆς κολυμβήθρας ἀνιμεν φωσφόροι, σελασφόροι,
 ἅπαντα σπῖλον ψυχικῶν παθῶν ἐκδεδυμένοι,
 ὅταν τῷ τοῦ βαπτίσματος ὕδατι τῷ τιμίῳ,
 οἷά περ βέλη δυνατὰ πνεύματι στομωθέντες,
 40 πληγὰς καιρίας βάλλωμεν τὸν θῆρα τὸν παμφάγον.
 Ἦ, τὰχ αἰθρῆς τις οἰκτρὸς οὗτος τῆς ἀμαρτίας,
 ὡς εἷς τινα λυπούμενον προσωποποιουμένης,
 ἥτις ἐναποπνίγεται δακρῶσις μετανοίας,
 καὶ θρόμβος τις βραχύτατος ὕδατος δακρυώδους (2),
 45 ὡς περ ἐξ ὕδρου ὑψηλοῦ, τῆς κεφαλῆς προρρέουσας,
 πᾶσιν ἐκείνην πύρριζον ἐκσπᾶ καὶ παρασύρει (3)·
 στάζων (4) γὰρ μόνον δάκρυον ἀπὸ καρδίας μέσης (5),
 καὶ πᾶν εὐθύς ἀπήλειψας αἴσχος τῆς ἀμαρτίας·
 οὐδὲν γὰρ οὕτω ρυπτικόν, ὡς δάκρυον, κακίας,
 50 οὐδ' οὕτω πταῖσμα κρύψει τις, ὡς ἐν βυθῷ δακρῶν.

Ἐ΄τερον.

3. Οἱ δύο τὸν ἕνα πείθουν τον.

Λύσις.

Δύο τὸν ἕνα πείθουσιν, ἄλλος δημῶδης λόγος·
 ἐνταῦθα (6) δύο νόσι μοι, τὸν ὄφιν καὶ τὴν Εὐαν,
 ἕνα δὲ τὸν πρωτόπλαστον, τὸν ὄντως ἕνα τότε·
 55 τοῦτον τὸν ἕνα, τὸν ἀπλοῦν, τὸν ἕξω πνευρογίας,
 δράκων ὁ πολυμήχανος, καθυποδὺς τὸν ὄφιν,
 καὶ προσλαβὼν (7) ὡς σύμμαχον τὸν (8) βοηθὸν ἐκείνου,
 συμπεῖθει θέσθαι παρ' οὐδὲν τοὺς λόγους τοῦ δεσπότη·
 φ. 40. καὶ τέλος ἐκπτώτων ποιεῖ τρυφῆς τοῦ παραδείσου (9),

(1) ἢ γάρ. (2) κῶδιξ Ἄρσεν. δακρυώδους. (3) κατασύρει. (4) κ.
 Ἄρσ. στάζων. (5) βλύτιν. (6) ἐνταῦτε. (7) κ. Ἄρσ. προλαβὼν. (8) τήν.
 (9) ἀντὶ παραδείσου, τρυφῆς χωρίου.

60 καὶ τὴν πολύμοχθον ζῶν τρύχεσθαι κατεκρίθη
ἀπὸ τοῦ πλάστου καὶ θεοῦ, διὰ τὴν ἀκρασίαν.

4. Ἀπήγαμεν ὅπου μᾶς ἐχρώστειν (1) Ἔτερον.
καὶ ἐχρεωστοῦμάν τον.

Εἰς τὸν χρεώστην ἤλθομεν, καὶ μᾶλλον χρεωστοῦμεν· Λύσις.
ναί, καὶ κατὰθου τὸ λοιπὸν τὰ χρέα μετὰ τόκου,

65 οἷος ἂν ἦς ὁ συζητῶν ἀδίκως τὰ τοῦ χρέους.

Τί γὰρ ἀφεις ἐπιζητεῖν τῆς ὀφειλῆς τὴν λύσιν,
ὡς ταύτης ἐκλαθόμενος, καὶ χρέος προσαπήτεις;
Δοκῶ μοι ταῦτα λέγοντος (2) ἀκούειν τοῦ θανάτου,
ἔχοντος συμφθεγγόμενον (3) καὶ τὸν παμφάγον ἄδην·

70 θρηῆνός τις οὔτος ἐπ' (4) ἀμφοῖν καὶ γόος ἐξηχεῖται,
καὶ ξυναυλία γοερὰ πλέκεται καὶ θρηνώδης,
σκυλευομένων τοὺς νεκροὺς αὐτῶν τοὺς ἀπ' αἰῶνος,
καὶ προπεμπόντων τὰς ψυχάς, ἅς περ κατεῖχον πάλαι (5),
ἢ μᾶλλον οὐς κατέπιον, βιαίως ἐξεμούντων,

75 ὡς ἐκκενοῦσθαι τὰς αὐτῶν γαστέρας τὰς παμφάγους,
ὅτε τῆς γῆς ὁ κραταιός, κάθυποδὺς κευθμῶνας,
ἐξχναστὰς ἀπέλυσε τοὺς ἐν αὐτῇ δεσμίους.

Ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἐφάντασε τὴν σάρκωσιν ὁ Λόγος,
ἀλλ' ἀληθῶς ἐπέφηνεν ἡμῖν τοῖς ἐν τῷ σκότει,

80 ἄνθρωπος ὄντως γεγονώς, δίχα τῆς ἀμαρτίας,
κάντευθεν ὄφειλε θανεῖν κατ' ἀνθρωπίνην φύσιν,
πρόσεισι μὲν ἢ τελευτῇ σὺν φόβῳ κελυσοθεῖσα,
τὴν ἀνθρωπίνην ὀφειλὴν ζητοῦσα τὸν δεσπότην·
κάκεινος καταβάλλεται τὸ χρέος ἐκουσίως,

85 καὶ πρὸς τὸν ἄδην κάτεισι τῷ νόμῳ τῶν θνησκόντων·

(1) ἐχρεώστει. (2) κ. Ἄρσ. λέγοντα. (3) συμφθεγγόμενον. (4) ἀπ'.

(5) πάλιν.

φ. 40*. ἄλλ' οὐκ ἐβράδυνεν ἐκεῖ· μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας
ἐξαναστάς καὶ συλλαβῶν ψυχὰς τὰς τῶν ἀγίων,
ἔστησεν ὄντως τρόπαιον λαμπρὸν (1) κατὰ θανάτου,
παύσας καὶ τὴν παγκόσμιον τοῦ ἄδου τυραννίδα.

Εὔτερον. 90 Ὡς τὴν εἰπῶ, καὶ νὰ σὲ ἀγαπᾷ.

Λύσις. Ἀκούεις τό, νὰ τὴν εἰπῶ, καὶ νὰ σὲ ἀγαπήσῃ,
οὗτος ὁ λόγος τὸ (2) δοκεῖν οὐδὲν σπουδαῖον κρύπτει,
ἐξ ἀγορᾶς δὲ φαίνεται ληφθῆναι καὶ τριόδων,
οὐκ εὐγενῆ τὴν ἔννοιαν ἔξω προβεβλημένος·

95 εἰ δέ τις ἐγκεντρίσειε καὶ τοῦτον τεχνηέντως,
τὴν ἀγριάδα τρέψειε πάντως (3) εἰς ἡμερίδα.

Νυμφεύεται τὴν ἐξ ἔθνων ὁ Λόγος ἐκκλησίαν,
ψυχῶν πασῶν τῶν καθαρῶν ὁ καθαρὸς νυμφίος,
νυμφαγωγῶντος τοῦ χοροῦ τούτῳ τῶν Ἀποστόλων.

100 Ὡς ἐκ προσώπου τοιγαροῦν ἐκάστῳ τῶν κηρύκων,
οὗτος ὁ λόγος λέγεται τῷ νυμφαγωγουμένῳ·

« λαλήτω γὰρ ἐγώ φησι, τὰ περὶ σοῦ τῇ νύμφῃ·
(νύμφην δὲ φθάσας, τῶν ἔθνων εἶπον τὴν ἐκκλησίαν)·
καὶ λόγους διδασκαλικοὺς τοῖς ἔθνικοῖς λαλήσας,

105 ἐν μέσῳ τε συναγωγῶν τὰ κατὰ σὲ κηρύξας (4),
τὸ μὲν (5) λατρεύειν δαίμοσι πάντας μισῆσαι πείσω,
εἰς τὴν ἀγάπην δὲ τὴν σὴν συμπείσας μεθελεύσω ».

Εὔτερον. 6. Μικρὸς (6) τὸν μέγαν δύναται,
σκέλος τὸν (7) βάνει, καὶ αἶ (8), καὶ αὐτός.

Λύσις. 110 Εἰ καὶ δημῶδες τὸ ῥηθὲν (9) ὄλον τῆς παροιμίας,
καὶ πρὸς τὴν φράσιν εὐτελές, καὶ συμπεπατημένον,

(1) τρόπαια λαμπρά. (2) τῷ. (3) στρέψειε πάντως. (4) κηρύξω. (5) δέ.
(6) μικρὸς λείπει. (7) ἂν τοῦ. (8) ἔ. (9) ῥητόν.

- ἀλλ' ἔσω φλέβα θαυμωστὴν χρυσίτιδα συγκρῦπτει.
 Μικρὸς κατὰ τὴν δόκησιν ὁ λόγος καὶ τὴν σάρκα,
 (οὐ γὰρ ἐχώρουν οἱ πολλοὶ (1) τὸ μέγεθος τοῦ λόγου,
 115 οὐδὲ προκύπτειν ἤθελον καὶ βλέπειν εἰς τὸ βάθος)·
 καὶ τούτου τύπος, ὁ Δαυὶδ ὁ βασιλεὺς ὁ θεῖος,
 ὃς ἑαυτὸν ἐν ἀδελφοῖς μικρὸν καθυπογράφει·
 σταγόνα γὰρ καὶ μάργαρον, καὶ τὴν ἀφὴν τοῦ λύχνου,
 καὶ κόκκον τοῦ σινάπεως, καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα
 120 μικρᾶς εἰκόνας (2), θαύματος πολλοῦ καὶ παμμεγίστου,
 πάντα (3) δοκεῖ μοι περιττὸν παρεισκυκεῖν τῷ λόγῳ·
 ὁ δὲ Σατάν ὁ πονηρὸς, ἡ ψευδοφρονασίχ,
 ὅρος δοκεῖ τοῖς πεδινοῖς καὶ χθαμαλοῖς καὶ κάτω,
 ἄρχων τοῖς δούλοις τῶν παθῶν καὶ τοῖς μικροπρεπέσι,
 125 καὶ μέγας τις τοῖς ταπεινοῖς, καὶ τοῖς μικροῖς τὰς φρένας·
 πλὴν ἀλλὰ τοῦτον τὸν πολύν, τὸν ὑψηλόν, τὸν μέγαν,
 τὴν φρονασίαν τὴν κενήν, τὴν (4) ψευδοφροναπάτην,
 ὁ δυνατὸς κατήσχυε (5) πανσθενεστάτῳ κράτει,
 σμικρότητι σωματικῇ τοῦτον καταπατήσας,
 130 καὶ πρὸς τὸν ἄδην κατελθὼν μετὰ σαρκίνου πάχους (6),
 καὶ τὸν σκορπίον τὸν δεινόν, τοῦτον τὸν φαρμακτῆρα,
 καὶ τὸν πανοῦργον νεκρωτὴν, ὄφιν τὸν ἰοδόλον,
 σκελίσας, ῥίψας κατὰ γῆς, πατήσας καὶ συντρίψας,
 καὶ κατορύξας ἐν βλαθεῖ χάσματι τοῦ Ταρτάρου,
 135 αὐτὸς (7) ἀνέστη θεϊκῶς, οὕτω μετ' ἐξουσίας,
 ὡς τῷ καινῷ τοῦ θαύματος πάντα ἐκθαμβηθῆναι·
 τὸ γάρ τοι λέγειν, αἶ, καὶ αὐτόν (8), θάμβος δηλοῖ τι μέγα.

φ. 41.

(1) λοιποί. (2) μικροῦ ἀγῶνος. (3) πάντη. (4) τόν. (5) κατήσχυε.

(6) ἀντὶ μετὰ σαρκίνου πάχους, τῷ νόμῳ τῶν θνησκόντων.

(7) οὕτως. (8) ἔ, καὶ αὐτός.

Ε^οτερον. 7. Ἔως τὸ τρίτον ἢ ἀλήθεια
εὐρίσκεται (1).

Αύσις. Ὁ λόγος οὗτος ὁ κοινός, γέμει φρικτῆς ἐννοίας,
140 τὸ τρίτον γὰρ προδείκνυσι (2) καὶ τελευταῖον πάσχα,
εἰς ὅπερ ἐκτυπότερον ἤζομεν ἐν τῷ τέλει·
πρῶτον μὲν γὰρ τὸ νομικὸν ἐκεῖνο τὸ σκιῶδες,
δεύτερον δὲ παρέδωκε τοῖς μαθηταῖς ὁ λόγος,
ὅπερ ἐστὶν ἀλήθειαι πρὸς τὴν σκιάν τοῦ νόμου (3),
145 ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦ μέλλοντος ἔφερε πάσχα τύπον,
ὡς τὸ μὲν πρῶτον προσφυῶς λέγεσθαι τύπον τύπου (4),
πάλιν δ' αὐτὸ τὸ δεύτερον, ἀλήθειαν καὶ τύπον·
τὸ (5) δὲ μετὰ τὸ δεύτερον, τρίτον καὶ τελευταῖον,
φ. 41'. οὐ τύπον, ἀλλ' ἀλήθειαν, αὐτὸ τοῦτο καὶ μόνον,
150 οὗ καὶ μεταληψόμεθά ποτε καθαρωτέρως
καὶ τρανοτέρως, ὡς φησι Γρηγόριος ὁ μέγας.

Ε^οτερον. 8. Κλέψον ἐκ κλέπτου,
καὶ πάντως κρίμα οὐκ ἔχεις (6).

Αύσις. Καὶ τίς ἂν οὕτω δεξιός, οὕτω (7) θερμὸς εἰς πίστιν,
155 καὶ τίς δυσκαταγώνιστος εἰς τὴν ἰσχὺν τοῦ λόγου;
τίς, τὰς μὲν (8) χεῖρας βριαρός, τὴν (9) δὲ ψυχὴν ἀκάμας,
ὡς ἀντιστῆναι τῷ δεινῷ ληστῇ, τῷ ψυχοκλέπτῃ;
τίς δ' αὖ ὁ φρονιμώτατος, τίς δ' ὁ μαθῶν πτερνίζειν

(1) ἀντὶ ἢ ἀλήθεια εὐρίσκεται, μόνον, καὶ ἢ ἀλήθεια. (2) γὰρ
καὶ δείκνυσι. (3) ὅπερ ἀλήθεια μὲν ἦν πρὸς τὴν σκηνὴν τοῦ νόμου.
(4) Ἐν τῷ αὐτῷ χειρογράφῳ διορθοῦται τύπου τύπου. (5) δ. (6) Ἀπὸ
κλέπτῃ κλέψας, κανένα κρίμα οὐκ ἔχεις. (7) τίς δέ. (8) μὲν τὰς. (9) τίς.

- καὶ καταπανουργεῦσθαι (1) τοὺς λόγους; (2) τοῦ Βελίχρ,
 160 καὶ μετὰ τούτου τοῦ στρεβλοῦ πανσόφως διαστρέφειν,
 ὡς τὰς κλαπέισας ὑπὲρ αὐτοῦ ψυχᾶς καὶ δουλωθείσας,
 ἀνδραποδίσαι δύνασθαι καὶ λόγοις ὑποκλέψαι,
 ἀναγκάσειν τε πρὸς αὐτὴν πατρίδα τὴν ἀρχαίαν;
 Ἄλλ' ἔνδυσαι τὸν θυρόν, τὴν πίστιν, στρατιῶτα,
 165 τὴν πανοπλίαν προσλαβοῦ, τοὺς λόγους τῶν Πατέρων,
 ἄρον τὴν μάχαιραν θεοῦ, τμητικωτάτους λόγους,
 βάσταξον δόρυ τὸν σταυρόν, καὶ τὸ λοιπὸν θαρσέσεις·
 κάθισον λόγγον (3) εὐφυῶς, καὶ νήφων κχιροσκοπέι,
 καὶ πάντως παροδεύοντα δολώσεις τὸν κλοπέα,
 170 καίτοι (4) νοσφίσει τῶν αὐτοῦ κλεμμάτων τῶν κρυφίων·
 οὐδὲν ἐντεῦθεν (5) κρίμα σοι, κατὰ γνώσιν οὐκ ἔχεις,
 πλουτεῖς δὲ μᾶλλον ἀντ' αὐτοῦ πολλὴν ἀντιμισθίαν.
 Ὅμοιος γίνε τῷ θεῷ, βλέπεις μισθὸς ἡλίος!
 ἔσται γὰρ στόμα μου φησι τὸ στόμα σοι τὸ θεῖον,
 175 ὅστις ἐξάγειν (6) τίμιον ἐξ ἀναξίου θέλει.

9. Ὅπου πολλὴ ἀγάπη,
 ἔκει καὶ πολλὴ μάχη.

Ἔτερον.

- Ἦν τοῖς γενάρχαις καταρχᾶς στοργή τις πρὸς τὸν ὄριν, Λύσις.
 τὸν κατὰ γῆς ἐρπύζοντα, τὸν εὐχρουν, τὸν πολύχρουν (7).
 180 τὸ ξένον γὰρ τοῦ χρώματος, τὸ βάμμα τὸ ποικίλον
 καὶ τὰ λοιπὰ τὰ τοῦ θηρὸς ἔθελγε τάχα τούτους· φ. 42.
 κἀντεῦθεν ὁ πικρόνηρος, ὀργάνῳ χρῆται τούτῳ (8),
 καὶ τὴν χειρίστην συμβουλήν ἐμπνέει πρώτως τούτῳ (9),

(1) καταπανουργεῦσθαι. (2) δόλους. (3) λόγγον. (4) καί τι. (5) ἐν-
 ταῦθα. (6) ἐξάγει. (7) τὸν εὐχρουν, τὸν πολύχρουν. (8) τούτῳ χρῆται.
 (9) τούτῳ τρόπῳ.

ὅπως αὐτήν (1) προσγαγών, ὡς εὖνους τοῖς γενάρχαϊ,
185 ὑπακουσθῆ καὶ δυνηθῆ παραγαγεῖν καὶ πείσαι.

Ἐπεὶ γοῦν τοῦτο (2) γέγονε, καὶ τὸ κακὸν ἐνίκα,
καὶ τέλος ἔσχεν οὐ καλὸν τὰ τῆς πολλῆς ἀγάπης,
εἰς ἔχθραν ἀντεστράφησαν πολλὴν τὰ τῆς φιλίας,
καὶ μῖσος ἔσχον ἄσπονδον οἱ φίλοι κατ' ἀλλήλων,

190 καὶ τήρησιν τῆς κεφαλῆς, καὶ τήρησιν τῆς πτέρνας (3),
κἂν ὅπως ταύτας θέλει τις νοεῖν ἐν τοῖς βιβλίοις.

Ἔτερον.

10. Καθαρὰ καὶ κιβαρά (4),
ὄλα ἢ χάρις δέχεται.

Λύσις.

Καὶ καθαρὸν καὶ κιβαρόν (5), δέχεται πᾶν ἢ χάρις,
195 καὶ χάρις τῷ παντάνακτι θεῷ τῷ φιλανθρώπῳ.
κἂν γὰρ ἐκ σίτου καθαροῦ τις ἄρτος ἐφυράθη,
ἀσμένως τοῦτον δέχεται καὶ πᾶν φιλανθρώπως (6),
ὡς καθαρὸν (7) τῷ καθαρῷ καλῶς προσενεχθέντι,
κἂν ἐξ ἀλφίτων ῥυπαρῶν ἐπάγη καὶ συνέστη,
200 πολλὴν ἐπισυρόμενος πᾶν (8) μελαντηρίαν (9).
οὐκ ἔστι παρατήρησις ἐνταῦθα τοῦ Μωσέως,
κἂν ἔστι τις ὀλομελής, κἂν καὶ λελωθῆμένος (10):

(1) αὐτήν λείπει. (2) οὕτω. (3) πτέρνης. (4) Κιβαρά καὶ καθαρὰ.
(5) κιβαρόν καὶ καθαρόν. (6) φιλοφρόνως. (7) καθαρόν. (8) μάλα.
(9) Μεταξὺ τῶν στίχων 200 καὶ 201 εὑρηνται καὶ οἱ ἐξῆς ἐν τῷ 228
κώδικι :

ἦν ἢ σιὰ προσέμιξεν τούτῳ τῆς ἀμικρίας,
κρίνει καὶ τοῦτον ἄξιον τῆς μυστικοῦς (sic) τραπέζης,
εἰ μόνον προσεγγίσει, καὶ μὴ μακρῶθεν (sic) κέεται
τοῦ τὴν ἡμῶν ὡς ἀληθῶς πεινῶντος σωτηρίαν.

(10) λώβην σαρκὸς ἔχη.

- κἄν σῖτος εἴη καθαρός, κἄν αἶψα σιτορθόρος (1),
 καρπορρῆ προσάγεται (2) πάντως ἀποδεκτέα (3)
 205 τῷ καὶ δεσπότη καὶ πικτρὶ πάντων καὶ κηδεμόνι,
 καὶ προσφορὰ παντέλειος καὶ καθαρὰ θυσίαι,
 εἰ μὴ πού τις ἀγέρωχος, θρασύς τε καὶ σκληραύχην (4),
 ἐπενδακῶν τὸν χαλινόν, καὶ ῥήξας (5) τὰς ἡνίας,
 ἀνέτω δρόμῳ φέρεται πόρρω που τῆς εὐθείας,
 210 περιφρονῶν ὡς τὰ πολλὰ τὸν ἐπιβάτην λόγον.
 Καὶ τίς γὰρ ἂν καυχῆσθαι τῶν ὄλων ἀμχαρτί
 ὑπερνικῆσαι πώποτε θεοῦ φιλανθρωπίαν;

φ. 42^ο.

11. Ἡ πτωχία (6) κατέδειξε τὰ μοναπλά. Ἔτερον.

- Τὰ (7) μοναπλά κατέδειξεν, ὡς λόγος, ἡ πτωχία, Λύσις.
 215 πτωχίαν δὲ τὴν κατὰ νοῦν ἐνταῦθα νοητέον,
 ἣν δυστυχοῦντες οἱ πτωχοὶ τὴν νόησιν Ἑβραῖοι,
 οὐ θέλουσι τριαδικὴν θεότητα δοξάζειν,
 τὸν πλοῦτον ἀναινόμενοι πάντως (8) τὸν (9) τῆς τριάδος·
 εἰς ἐν δὲ συναλείφουσι καὶ μοναπλοῦν τι (10) ταύτην,
 220 οὔτε γινώσκοντες υἷὸν τὸν τῆς τριάδος ἕνα,
 ἀλλὰ καὶ τὸ πανάγιον πνεῦμα συναγνοοῦντες,
 ὡς ἀναιρεῖσθαι κατ' αὐτοὺς κάκεινον ὃν τιμῶσιν·
 ἀναιρεθέντος γὰρ υἱοῦ, πατὴρ οὐκ ἔχει τόπον,
 ἀναιρεθέντος (11) πνεύματος, ὁ προβολεὺς οὐκ ἔστιν.

(1) σιτοφόρος. (2) Ἐν τῷ αὐτῷ χειρογράφῳ διορθοῦται, προσάγετον.
 (3) προσάγονται πάντων εὐπροσδεκτέα. (4) θρασύστομος, σκληραύχην.
 (5) Ἄρ. ῥίψας. (6) πτωχία. (7) Καί. (8) ἐν τῷ αὐτῷ χειρογράφῳ καί,
 πᾶντη. (9) τῶν. (10) μοναπλοῦσι. (11) ἀπόντος δὲ καί.

Ἔτερον. 225 12. Ἀπὸ σαλὸν καὶ μεθυστήν (1)
ἀκούσεις τὴν ἀλήθειαν.

Λύσις. Πάλιν οἱ πάνπτωχοι (2) τὸν νοῦν, ἢ μᾶλλον μεμνηότες,
οἱ παροινούντες (3) εἰς θεὸν ἀνόμως Ἰουδαῖοι,
παρὰφρονεῖν ἐθέλουσι, καὶ παταίειν τὰ συνήθη,
230 καὶ τὴν φρικτὴν ἐνέργειαν τοῦ πνεύματος τοῦ θείου,
ὅτε τῆς θεοκλήρουξιν ἐμπνευσε τεραστίως (4),
γλώσσαις λαλεῖν ἐσόφισεν ἐτέραις πυριπνόοις,
ὡς ρῶς ἀνήπτται (5) τοῖς πιστοῖς οὕτω θεογνωσίης,
καὶ ῥητορεύειν τὰ σεπτὰ καὶ θεῖα μεγαλεῖα,
235 εἰς μέθην ἐπανάγωγον (6), καὶ γλεύκου ἀμετρίαν,
καὶ παραβλύζειν λέγουσιν εἴνου τοὺς νηφαλίους,
τοὺς τῆς ἀμπέλου βότρυας τῆς ὄντως ψυχοτρόφου.
Ἄν δὲ καὶ τοῦ κηρύγματος ἀκούσωσι τοῦ θείου,
εἰς τὸ πολὺ μὴ σθένοντες τοῦτο (7) προκύπτειν βάθος (8),
240 μὴ δ' εἰς τὸ μέγα θέλοντες ἐπεντρανίζειν ὕψος,
ἀποκαλοῦσιν οἱ μωροὶ τὸ κήρυγμα μωρίαν.
Ἡμῶν δ' ἀλλ' οὗτοι κήρυκες εἶεν τῆς ἀληθείας,
ῥ. 43. κἂν Ἰουδαῖος βλασφημῆ, κἂν Ἕλληνας ἀντιλέγη.

Ἔτερον. 245 13. Οἱ τέσσαρες τοὺς τέσσαρας,
καὶ ἐνίκησεν ἡ θύρα.

Λύσις. Τοῦτον τὸν λόγον, εἰ μὲν τις οὕτως ἀπλῶς νοήσει
πρὸς μόνον τὸ φαινόμενον, οὐδὲν σπουδαῖον ἔχει,
ἀλλ' ἢ χυδαῖον νόμιμον κριζούσης θεωρίας,

(1) σαλοῦ καὶ μεθυστοῦ. (2) πάνπτωχοι. (3) παρηνούντες. (4) ἐμπνευσαν τεραστίως. (5) ἀνάπτειν. (6) ἐπανάγωσι. (7) τοῦτου. (8) βάθος.

- 250 ὅταν αἱ (1) δύο τετρακτῦς τῶν ἐν αὐτῇ δρομέων
 ἐξ ἐκατέρων τῶν μερῶν ἀλλήλοις συμπλακείην,
 καὶ σταίην ἀλλεπάλληλοι, καὶ συλληφθεῖεν πάντες,
 λαμπροὺς ἀποφαινόμενον καὶ νικητὰς ἐκείνους,
 τοὺς πρώτους ὕπωςδῆποτε λαβόντας τὴν βελβίδα.
 Ἐγὼ δὲ τοῦτο τὸ ῥητὸν πιστῶς αἰχμαλωτίζων,
 255 εἰς ἐκδοχὴν ἀνάγομαι τούτου τιμωτάτην,
 καὶ θύραν ἄλλην θαυμαστὴν ἐννοίᾳς ὑπανοίγω·
 καὶ τίς ἢ θύρα σκόπει μοι, καὶ παρακύψας ἔσω,
 βλέπε προσέχων εἰ νικᾷ κατὰ πολὺ τὴν πρώτην·
 οἱ τέσσαρές τε (2) συγγραφεῖς οἱ τῶν Εὐαγγελίων,
 260 Ματθαῖος, Μάρκος καὶ Λουκᾶς, σὺν (3) τούτοις Ἰωάννης,
 τοὺς τέσσαρας τοὺς κοσμικοὺς τύπους, τοὺς τετρακέντρους,
 κατέσχον τοῖς διδάγμασι τῶν ἱερῶν λογίων,
 καὶ πάντα τῷ κηρύγματι διέδραμον τὸν κόσμον.
 Καὶ τί τὸ κέρδος (4) τοῦ καλοῦ δρόμου καὶ περιδρόμου;
 265 νίκη τῆς θύρας τοῦ Χριστοῦ, τῆς εἰς ζῶν ἐισόδου·
 αὐτὸς γὰρ θύραν ἐκυτὸν ἐκάλεσεν ὁ λόγος·
 νίκη λαμπρά, περιφανής, ἀσύγκριτος, τιμία
 κατὰ τοῦ κοσμοκράτορος ἐχθροῦ τοῦ παλαμναίου.
 Οὕτω καὶ πᾶς τις ἀρχηγὸς τῶν ὑπὲρ αὐτὸν νικῶντων,
 270 αὐτὸς παρεπιγράφεται τῇ τελεσθείσῃ νικῇ.

14. Καλὴ πετραία τοῦ ἦλθεν
 ἐκ τὸ ἀνώγειν (5).

Ἔτερον.

Ὁ λόγος οὗτος ἄγγελος λαμπρᾶς τροπαιουχίας,
 μόνῳ τὸ πᾶν ἐκνίκημα τῷ στρατηγῷ προσέμενον,
 αὐτοῦ καὶ μόνου τὴν ἰσχὺν εἰς μέσον περσισφέρων.

Λύσις.

φ. 43'.

(1) οἱ. (2) οἱ. (3) πρὸς. (4) τέλος. (5) Καλὴ πετραία ἐκ τὸ ἀνώγειν.

- 275 Ἴδε, καλὴ πέτρας βολή, βοῶν, ἐξ ἀνωγαίου·
καὶ γὰρ ἐξ ὕψους κατελθὼν ὁ παντοκράτωρ λόγος,
αὐτοῦ (1) καιρίαν ἐπληξε τὴν κεφαλὴν τοῦ πλάνου,
καὶ θλάσας ταύτην κραταιῶς, καὶ δυνατῶς συντρίψας
ἡμῶν εἰς πόδας τέθεικεν, ἔντρομον, τρομαλέον,
280 ὡς ἄλλον τρόπον τὴν ἡμῶν τηρεῖν ἐκείνον (2) πτέρναν,
θλιβόμενον, πατούμενον, τῇ γῆ προσερριμμένον.
Εἰ δὲ καὶ τίς ἱστορικῶς (3) τὸν λόγον τοῦτον (4) λάβῃ,
καὶ τὸν Δαυὶδ καὶ Γολιάθ ἐνταῦθα παραγάγῃ,
τὸν μὲν, ἐξ ὕψους κραταιᾶ χειρὶ, παντοδυναμῶ,
285 νευρούμενον εἰς τὴν βολὴν τὴν κατὰ τοῦ τυράννου,
τὸν δέ, πληγὴν δεχόμενον καιρίαν ἐκ τοῦ λίθου,
οὐδ' οὗτος ἔξω τοῦ σκοποῦ τῆς ἀληθείας πέσῃ (5).

Ἐ΄τερον.

15. Ὡς εὐρησ τὸν καιρόν,
φάγε καὶ τὸν λαγών.

- Λύσις. 290 Ὡς εὐρησ πάντως τὸν καιρόν, καὶ τὸν λαγών νὰ φάγῃς,
νομίζω ταύτην τὴν φωνὴν πρὸς Παῦλον λαληθῆναι
τὸν τῶν ἐθνῶν διδάσκαλον, τὸ στόμα τοῦ Κυρίου,
διδάσκουσιν τὸν κήρυκα πῶς ἄρα δεῖ κηρύττειν (6),
πῶς ἄρα τὸν διδάσκαλον οἰκονομεῖν τοὺς λόγους,
295 κατακιρνᾶν τὰ φάρμακα τὰ τῆς διδασκαλίας,
συγκαταβαίνειν καὶ τινῶν πολλάκις ἀσθενείας,
ἀπλῶς ἐν πᾶσι τοῦ καιροῦ στοχαζέσθαι πρεπόντως,
μὴ πως ἀκρίτως τὸν καλὸν ῥίπτων τοῦ λόγου σπύρον,
ψυχὴν τινα ζημιωθῆ τῶν ἐν διδασκαλίαις (7),
300 αἷς (8) οὐδ' ὁ πᾶς ἀντάξιός οὗτος ὁ μέγας κόσμος.

(1) αὐτήν. (2) ἐκεῖνος. (3) ἱστορικός. (4) τοῦτον τὸν λόγον. (5) πέσει.
(6) κηρύσσειν. (7) διδασκαλίᾳ. (8) ἦς.

Καὶ μὴν (1) γὰρ ὁ διδάσκαλος πάσης τῆς οἰκουμένης Παῦλος ὁ μέγας, ἡ λαμπρὰ τῆς ἐκκλησίας φόρμιγγς, οὐχ οὕτω (2) μετεφέρετο τοῖς πράγμασι δεόντως, καὶ μετεσχηματίζετο τοῖς πᾶσι συμφερόντως.

- 305 Τοῖνυν ἀκούοντας ἄκουσον τούτου (3) τοῦ διδασκάλου, φ. 44.
τοῖς πᾶσι πάντα γίνεσθαι, ἵνα κερδήσῃ πάντας (4), καὶ χαίρων φάγη τὸν λαγῶν κατὰ καιρὸν, τοὔτεστιν ὡς γένηται τῶν ἐθνικῶν πάντων ἡ σωτηρία· τὸν γὰρ λαγῶν εἰς σύμβολον τῶν ἐθνικῶν θετέον,
- 310 ὡς ὄντα τῶν οὐ καθαρῶν ἐν τοῖς κατὰ Μωσέα.
ὄντως (5) ὁ Παῦλος, λίχνος τις (6), ὄντως (7) ὁ εὐρυγάστρω,
ὡς ψωμισθῆναι γλίχσεθαι πάντων τὴν σωτηρίαν· τοὔτο καὶ γὰρ ὁ ψωμισμὸς τοῖς μαθηταῖς τοῦ λόγου, κἀνταῦθα τὸν διδάσκαλον τὸν πρῶτον μιμουμένοις,
- 315 τὴν βρωσιν ἔχων τοῦ φαγεῖν τοῖς μαθηταῖς εἰπόντα,
ἦνπερ ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ποίαν δὲ ταύτην λέγω;
τὴν σωτηρίαν τῶν ἐθνῶν τῶν ἐν τῇ Σαμαρείᾳ.

16. Ἄποθαμένος φίλον οὐχ ἔχει.

Ἔτερον.

- Αὐτὸς (8) ὁ λόγος προσφυῶς εἰς τὸν δεσπότην τείνει, Λύσις.
320 αὐτὸς γὰρ ὡς ἠθέλησεν, ὑπὲρ παντὸς τοῦ κόσμου παραδοθεὶς εἰς θάνατον ὑπὸ τῶν πικρῶν,
καὶ κρεμασθεὶς ἐν τῷ σταυρῷ, καθὼς αὐτὸς προεῖπεν, ἐσκορπισμένους ἅπαντας τοὺς σὺν αὐτῷ κατείδε· τοῦ φόβου τῶν κολάσεων νικήσαντα (9) τὸν πύθον,
- 325 ὡς (10) οὕτω τὸν διδάσκαλον μόνον καταλειφθῆναι·

(1) μή. (2) οὕτως. (3) αὐτοῦ. (4) πάντας ὡς ἐν κερδήσῃ. (5) οὕτως καὶ οὕτως. (6) Ἄρ. λύνχος. (7) Ἄρ. οὕτως. (8) οὕτως, ὡς καὶ ἐν τῷ τοῦ Ἀρσενίου κώδικι διορθοῦται. (9) νικήσαντος. (10) καί.

- εἰ δὲ καὶ τις ἐθάρσησε, ζώπυρον πόθου τρέφων,
 τὸ φίλτρον ἐπιδείξασθαι τὸ πρὶν τῷ διδασκάλῳ (1),
 παραγυμνοῦν οὐκ ἤθελεν ὄλω; τὰ τῆς φιλίας,
 ἀλλ' εἶχε καὶ προκάλυμμα τὴν τῆς νυκτὸς σκοτίαν,
- 330 καὶ σκότος εἰς ἀποκρυφὴν ἐτίθη τῆς φιλίας,
 ἢ πόρρωθεν ἰστάμενος ἐώρα τὰ τοῦ πάθους,
 τὰ δὲ κατὰ τὴν ἄρνησιν καὶ σιωπῇ τιμάσθω.
 Ἄλλὰ γὰρ τί τὸν λόγον μου τοῖς ἄνω προβιδιάζων,
 οὐ κατανεύω (2) πρὸς τὴν γῆν, καὶ βλέπω (3) πρὸς τὰ κάτω;
- φ. 44'. 335 τί δ' οὐκ ἀφεις τὴν ὑψηλὴν ἀναγωγὴν τοῦ λόγου,
 πρὸς τὴν ἐμὴν ὑπόθεσιν τοῦτον καταβιδιάζω;
 Φιλόχριστε, φιλάνθρωπε (4), φίλοικτε δέσποτά μου,
 αὐτοκρατόρων μέγιστε, κράτιστε βασιλέων,
 ἐγὼ πρὸς γῆν ἀποστραφεὶς διὰ τὴν ἁμαρτίαν,
- 340 καὶ λογισθεὶς ἐν τοῖς νεκροῖς ἐκ παραπτώματός μου,
 ἔρημος πάντων γέγονα, πάντων ἀπεστερήθη·
 ὁ φίλος ἀπεπήδησεν, ὁ συγγενὴς ἐκρύβη,
 ὁ γνώριμος ὡς ἄγνωστος (5) πικρολογισατό με,
 οὐκ ἔστι τίς ἐν ἅπασιν ἐλέους ἀξιῶν με,
- 345 ἀποπηδῶσιν ἀπ' ἐμοῦ καθῶς ἀπὸ παγίδος,
 ὡς φεύγει τις ἐξ ὄφεως, οὕτως ἐκρεύγουσί με·
 ταύτης τῆς δυστυχίας μου, ταύτης τῆς ἐρημίας,
 καὶ τῆς εἰς γῆν ἀποστροφῆς καὶ ταπεινώσεώς μου,
 δραξάμενοι κατὰ καιρὸν οἱ φῶρες (6) παρελπίδα (7),
- 350 καὶ μὴ δὲ ζῆν νομίσαντες κείμενον ἐν γωνίᾳ,
 ἐπέστησάν μου τῇ μικρᾷ καὶ πενιχρᾷ καλύβῃ,
 καὶ πᾶν καὶ συγκρατούμενον (8) καὶ συντηρούμενόν μοι
 εἰς μερικὴν διοίκησιν, ἤγουν (9) οἰκονομίαν

(1) τοῦ διδασκάλου. (2) καταβαίνω. (3) νεύω. (4) φιλάγαθε. (5) ἄγνωστον. (6) κλέπται. (7) παρ' ἐλπίδα. (8) ὑποκρατούμενον. (9) εἴτουν.

τῶν παίδων καὶ συνδούλων μου τῶν συνδυστυχεστάτων,

- 355 κλέψαντες ὄχοντο, κενὰ καταλιπόντες πάντα,
 μικροῦ τυμβωρυχῆσαντες ἄνθρωπον τεινεῶτα,
 ὡς αἰφνης εὐρεθῆναί με γυμνὸν ἐξ (1) ἡμιγύμνου.
 Ἄλλὰ, φιλάνθρωπότατε πώποτε τῶν (2) κρατούντων,
 ἀλλ' εὐεργετικώτατε (3) τῶν ὄλων βασιλέων,
- 360 πηγὴ τῆς ἀγχιότητος, θάλαττα (4) τῶν χριτίων,
 κέλευσον ἐνδυθῆναί με τὸν ἀπογυμνωθέντα,
 καὶ πρερυθὺς ἐνδύσομαι τῇ (5) ἅμα τῇ κελεύσει,
 καὶ μοι λαμπρὸς ἱματισμὸς εὐθέως ἐπανθήσει·
 ζῆσον, εἰπέ τῷ δούλῳ σου, κἂν ἐν ταρτάρῳ κεῖμαι,
- 365 καὶ ζήσομαι, καὶ τὸ σεπτὸν μεγαλυῶ σου κράτος,
 ὅπερ καὶ νῦν οὐ πάύομαι σεμνύων, μεγαλύνων,
 κἂν ἐν νεκροῖς τὴν αἴνεσιν οὐκ εἶναι λόγος λέγῃ,
 εἰς φῶς ἐλθεῖν με κέλευσον, ἐκ λάκκου καταωτάτου,
 οὐ μέντοι τετραήμερον, οὐδ' ἔναγχος θανόντα (6),
- 370 ἀλλ' ἔτη πέντε τήμερον (7) τῷ τάφῳ καρτεροῦντα,
 καὶ προσδοκῶντα (8) ζώωσιν μόνῃ τῇ σῇ κελεύσει·
 τὴν πλουτοδότιν (9) ἔκτεινον χεῖρά σου τὴν χρυσέαν,
 ἣν σιδηρὰν καὶ βριαρὰν ἐνσεῖων τοῖς βαρβάροις,
 τοῖς δεομένοις λάμπουσαν, χρυσῆν παραδεικνύεις·
- 375 πλάτυνον τὴν καρδίαν μου, πενία (10) στενωθεῖσαν,
 καὶ πλατυῶ τὸ στόμα μου πλέον εἰς ὑμνωδίαν·
 οὐ πάύομαι τοῦ κράτους σου παρ' ὅλην τὴν ζωὴν μου
 θερμῶς ὑπερευχόμενος, σκηπτοῦχε (11), τροπαιοῦχε (12).

φ. 45.

(1) ἔξιμιγύμνου. (2) τῶν πώποτε. (3) εὐεργετικώτατε. (4) θάλασσα. (5) Ἄρσ. σύ ν. (6) θανόντα. (7) σήμερον. (8) προσδοκόντα. (9) πλουτοδότην. (10) πενίαν. (11) σκηπτοῦχε. (12) οἱ ἐπόμενοι στίχοι: 379-401 λείπουσιν ἐν τῷ κώδικι 228.

Ετερον. 17. Ἡμεῖς κὰν ἐζημώσαμεν (1), τὰ πλέα
ψωμῖα ἐχρεωστοῦμάντα.

Λύσις. 380 Ὁ δαίμων ὁ παμπόνηρος καὶ ὁ παμφάγος ἄδης,
κοινολογοῦντες ἄμφω τε κατὰ Κυρίου πάλοι,
« κὰν καὶ ἐσυμβουλεύσαμεν, τοῦ θανατῶσαι τοῦτον,
ἀλλὰ τὰ σκῦλα γὰρ ἡμῶν, τὰ ἀπὸ τῶν αἰώνων
τὰ πλεῖστα ἀφηρέθημεν τῇ δυναστείᾳ τούτου,
385 ἡμᾶς δεσμεύσας καὶ σφοδρῶς πᾶσαν ἰσχὺν συντρίψας,
ἀνεργήτους τίθησι, φεῦ τῆς ἡμῶν αἰσχύνης! »

Ἔτερον. 18. Ὡς ἐνὶ ἡ θάλασσα ἀλμυρά, διατι
οἱ ἰχθύες εἰσὶ γλυκεῖς;

Λύσις. Ἦρετο ἄλλος πρὸς ἡμᾶς λόγον αἰνιγματώδη,
ὡς ἐν ἡ θάλασσα ἀλμυρά, πῶς τὰ νηκτὰ γλυκέα;
390 « θάλαττα, εἶπον, ὁ παρῶν βίος ὑπάρχει, φίλε,
ὡς πᾶνυ κυματούμενος, ἐκ συμφορῶν τοῦ βίου.
ἰχθύες οἱ γλυκύτετοι νηχόμενοι ἐν τούτῳ,
ἄνθρωποι οἱ ἐνάρετοι, λίαν κεκαθαρμένοι
ρύπου παντὸς καὶ μολυσμοῦ, καὶ πάσης προσπυθείας·
φ. 45. 395 ὡς οἱ ἰχθύς οὐ βλάπτονται ἐν πολυκλύστῳ ζάλῃ,
ἐν ἀγριότητι πικρᾷ θαλάσσης κυμινούσης,
οὔτως καὶ οἱ ἐνάρετοι ἐν τῇ τοῦ βίου ζάλῃ,
ἀκύμαντοι, ἀπρόσκοπτοι μένουσι, καὶ τηροῦσι
τὸ κατ' εἰκόνα τοῦ θεοῦ διὰ τὴν βασιλείαν,
400 ἣν ὁ Χριστὸς ὑπέδειξε τοῖς θέλουσι σωθῆναι,
καὶ εἰς τὸ καθ' ὁμοίωσιν ἀνάγονται σωφρονῶς (2) ».

(1) γραπτέον, ἐζημώσαμεν. (2) Ἡ ἀμέσως ἐπομένη ἐν πεζῷ ἐρ-
μηνείᾳ τῶν ἀνωτέρω καὶ ἄλλων δημηδῶν ρητῶν, ἀντεγράφη ἐκ τοῦ
ὑπ' ἀριθμὸν 228 κώδικος, ἐν ᾧ καὶ μόνῳ περιέχεται.

Καὶ ταῦτα μὲν διὰ στίγων· τὰ πλείω δὲ τούτων καὶ διὰ πεζῶν ἐξετέθησαν λέξεων, παιδὸς ἀτελοῦς· ἔτι καὶ ἀρτιμαθοῦς ἔνεκεν, ὡς ἐντεῦθεν αὐτὸν ἀποστοματίσαι τὰ τοιαῦτα τοῦ διακληφθέντος ἄνωθεν βασιλέως ἐνώπιον, ἃ καὶ ἔχουσιν οὕτωςί.

Καὶ κλέπτῃς καὶ ἰσχυρὸς.

Κλέπτῃς ὁμοῦ καὶ ἰσχυρὸς ὁ Ἄδᾶμ· καὶ κλέπτῃς μὲν, ὡς ἐκ τοῦ φυτοῦ φαγὼν, ἀφ' οὗ παρηγγέλθη μὴ φαγεῖν· ἰσχυρὸς δέ, ὅτι καὶ πταισᾶς οὐκ ἔθετο μετάνοιαν, ἀλλὰ τὸν θεὸν ἠτιᾶτο λέγων « ἡ γυνὴ ἦν δέδωκάς μοι βοηθόν, ἐκείνη με φαγεῖν ἀπὸ τοῦ φυτοῦ πᾶρέπεισεν ».

Εἷς κλέπτῃς καὶ δέκα μηνυταί.

Εἷς κλέπτῃς ὁ διάβολος, δέκα δὲ μηνυταί αἱ δέκα καὶ πρῶται ἐντολαὶ τοῦ θεοῦ, καὶ χάρις ἐπὶ τούτοις τῷ θεῷ· εἰ γὰρ καὶ λογισμοὺς ὑποβάλλει ἀπατηλοὺς ὁ διάβολος, ἀλλ' ἐξ ἀντιθέτου πάλιν αἱ τοιαῦται ἐντολαὶ μηνύουσιν ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν.

Ἡ πτωχεῖα κατέδειξε τὰ μοναπλά.

Ἡ πτωχεῖα τοῦ νοὸς τῶν Ἰουδαίων κατέδειξε τὰ μοναπλά, τοῦτέστιν ἐν μονάδι προσώπων, οὐ μὴν ἐν τριάδι, τῇ τρισυ- φ. 28'. ποστᾶτῳ λατρεύειν θεότητι.

Οἱ τέσσαρες τοὺς τέσσαρας, καὶ ἐνίκησεν ἡ θύρα.

Οἱ τέσσαρες εὐαγγελισταὶ τοὺς τέσσαρας τόπους τοῦ κόσμου διέδραμον, καὶ ἐνίκησεν ἡ θύρα, ἧγουν ὁ Χριστός· αὐτὸς καὶ γὰρ ἐν Εὐαγγελίοις φησὶν, Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα.

Ἐπιπέσει καὶ νὰ φθάσῃς.

Εὐαγγελικὸς οὗτος ὁ λόγος, ἔκστηθι τῶν κάτω, λέγων, ὦ ἄνθρωπε, ἀπολύθητι τῆς πρὸς τὰ γηερὰ ταῦτα προσπαθείας καὶ σχέσεως, καὶ οὕτω κοῦφος γενόμενος, τὰς οὐρανίους διὰ τήχους φθάσεις μονάς.

Ἐτρωγε καὶ τὰ ὀψάρια μου,
καὶ πτύει καὶ τὰ γένειά μου.

Τὸν ἀχάριστον κἀνταῦθα ὀνειδίζων Ἰσραὴλ ὁ Χριστός, καὶ τὰδε λέγειν ἔοικε κατὰ τὸν τοῦ πάθους καιρὸν, « ὁ μυρίων ἀπολαύσας ἀγαθῶν παρ' ἐμοῦ, ὁ τῆς παραδόξου τῶν ἰχθύων τραπέζης ὑπὲρ κόρον κατατρυφήσας ἔναγχος, εἰς τοσοῦτον ἀγνωμοσύνης ἤδη κεχώρηκεν, ὡς καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ προσώπου προσενεγκεῖν μοι ἐπτύσματα ».

Ἀπήγαμεν ὅπου μᾶς ἐχρεώστειν,
καὶ ἐχρεωστοῦμέντον.

Ὁ ἄδης ὁμοῦ καὶ ὁ θάνατος ἀποκλαιόμενοι λέγουσιν οὕτωςι — εἰς τὸν χρεώστην ἡμῶν ἀπήλθομεν Χριστόν· ἐχρεώστει γὰρ ὡς ἄνθρωπος καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖν· ἀλλ' ἡμεῖς ἐκεῖνῳ χρεωστοῦντες εὐρέθημεν· οὐ μόνον γὰρ ἑαυτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἀλλὰ καὶ πάντας ἄλλους ὅσους ἀπ' αἰῶνος δεσμίους κατεῖχομεν.

Ἐλυσεν? ὁ κλέπτης τὴν βουλάν του (?)
καὶ ἐγέλασεν.

Κλέπτης ἐνταῦθα ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἄγγελος, ὁ λάθρα τῷ τοῦ Κυρίου τάφῳ ἐπιφοιτήσας καὶ τὴν τῶν Ἰουδαίων ἄνοιαν ἐκμυκτηρίσας, διὰ γε τὰ τοῦ μνήματος σήμανδρα· ὁ γὰρ πάντα ἰσχύων Κύριος, καὶ τοῦ λίθου τῷ τάφῳ ἐπικειμένου καὶ τῶν σφραγίδων ἐκεῖσε ἀπρωρημένων, ἀκωλύτως ὡς θεὸς τοῦ μνήματος ἐξελήλυθε.

Ἄφ' ὧν ἐκαβαλλίκευσε,
κῦρ ἦλιε, μὴ τὸν κλαίης.

Ὁ λόγος οὗτος εἰς τὴν ἀνάληψιν ἔοικε προσναφωνηθῆναι τοῦ Χριστοῦ, λέγων — εἰ καὶ τὸν οἰκεῖον ἐθρήνεις δημιουργόν, ὦ ἦλιε, βλέπων αὐτὸν ἐπὶ σταυροῦ κρεμάμενον ἔναγχος, ἀλλὰ τῶν δακρύων παύθητι σήμερον, [ἐπ]είπερ τῇ νεφέλῃ ὡς περ ὀχλήματι χρῆσάμενος, εἰς οὐρανὸν ἀναφέρεται τῷ οἰκείῳ συνεδριάσων πατρί (1).

(1) Ἐν τῇ αὐτῇ κώδικι ἐπισυνάπτονται τρία ἔτι δημῶδη ρητά, τοσοῦτον ἐξίτηλα, ὥστε μόλις αἱ σκιαὶ γραμμάτων τινῶν διαφαίνονται.

- φ. 35. (1) Ἀποφθέγματα καὶ ἐρμηνεῖται εἰς τοὺς
δημῶδους (sic) λόγους.

Ἐρώτησις. Κλέπτης ἦν σκοῦρος.

Ἀπόκρισις. Κλέπτης μὲν ὁ Ἀδάμ, ὡς φαγὼν ἀπὸ τοῦ φυτοῦ, ἀφ' οὗ
παρηγγέθη μὴ φαγεῖν· ὁ αὐτὸς καὶ σκοῦρος, διότι μὲ τὸ
πταῖσμα μὴ βάλλων μετάνοιαν, εἶπεν γὰρ « ἡ γυνὴ ἦν δέδω-
κάς μοι, ἐκείνη ἐποίησέν μοι καὶ ἔφαγον », καὶ τοιοῦτω τρόπῳ
ἠτιᾶτο τὸν θεόν.

Ἐρώτησις. Οἱ δύο τὸν ἓνα πείθουν τον,
καὶ οἱ τρεῖς καταπονοῦν τον.

Ἐρμηνεία. Τὸν Ἀδάμ γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ τῆ συνεργίᾳ τοῦ διαβόλου,
ἐθανάτωθη (sic).

Ἐρώτησις. Τὰ σά, ἐμά, καὶ ἐγὼ ἄς γελῶ.

Ἐρμηνεία. Πρὸς τὸν Κύριον ὁ Παῦλος φησι, τὰ σά, ἐμά, τοῦτέστιν ὡς
ὅ,τι ἐμελλεν συνάξει ἡ ῥάχη του, ὅταν ἐπὶ γῆς διέτριβεν, ἕως
τοῦ νῦν εἰς τὸ κήρυγμα.

(1) Ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 395 κώδικος τῆς ἐν Παρισίοις
Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, γεγραμμένου ὑπὸ ἀμαθεστάτου ἀντιγραφῆως ἐν
τῇ δεκάτῃ καὶ πέμπτῃ ἑκατονταετηρίδι, ὡς εἰκάζει ὁ συντάκτης τοῦ
δεδημοσιευμένου καταλόγου τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων (II, CCCXCV).
Αἱ ἐρμηνεῖαι αὗται ἀναγόμεναι εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Ψελλοῦ, ἐγράφησαν
πρὸ τῆς ἀλώσεως τοῦ Βυζαντίου, ἀγνωστον ὑπὸ τίνος καὶ ἐν ποίῳ ὀρι-
στικῶς χρόνῳ· εὗρηται δ' ἐν φύλλοις 13-35 τοῦ κώδικος, οὐχὶ κατ' ἀ-
ριθμητικὴν τάξιν, ὡς συγκεχυμένης ταύτης ὑπὸ τοῦ βιβλιοδέτου, ὅστις
ἔταξε τὴν μὲν συνέχειαν ἐν ἀρχῇ, τὴν δὲ ἀρχὴν ἐν τῇ τέλει.

Συνάγω ἐγώ, περιπατῶ, καὶ εὐαγγε- Ε'ρώτησις.
λίζομαι.

Τούτέστιν οὐδεὶς χαίρων ἐπὶ ὄδυμοις, ἀλλὰ μᾶλλον χαίρων Ἀπόκρισις.
καὶ ἀγαλλιώμενος, καὶ μάρτυς τῶν λόγων αὐτὸς ὁ μέγας Ἀ-
πόστολος Παῦλος λέγων, χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου, καὶ
ἀναπληρῶ τὰ ὑστερήματά μου ἐν τῇ σαρκί μου.

Ἄπο κλέπτην κλέπτε, Ε'ρώτησις.
καὶ κρίμαν οὐκ ἔχεις.

Κλέπτῃς τῶν ψυχῶν ὁ διόβολος, καὶ κλέπτει γὰρ καὶ Ἀπόκρισις.
φαρ|πάζει αἰεὶ ὁ κλέψας (1) ψυχὴν κατεχομένην ὑπὸ τοῦ δια- φ. 13.
βόλου, οὐ μόνον ὅτι κρίμαν οὐκ ἔχει, ἀλλὰ καὶ μέγαν μιστόν (sic).
μᾶλλον δὲ αὐτὸν μιμεῖται τὸν εἰπόντα (2), ὁ ἐξάγων τιμὴν
ἐξ ἀναξίου, ὡς τὸ στόμα μου ἔσται.

Οἱ τέσσαρες τοὺς τέσσαρες, καὶ ἐνί- Κείμενον.
κησεν ἡ θύρα.

Οἱ μὲν τὰ ὀπτίος (sic) καταρρονοῦσιν, ἄλλως ἐρμηνεύουσιν,
ἡμεῖς δέ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον τὸν λέγοντα ὅτι δεῖ αἰχμα-
λωτίζειν πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοουθίαν τοῦ Χριστοῦ· οἱ
τέσσαρες εὐαγγελισταί, Ματθαῖος, Μάρκος, Λουκᾶς, Ἰωάννης,
τοὺς τέσσαρες τόπους τοῦ κόσμου διέδραμον, ἀνατολήν, δύσιν,
ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν, κηρύσσοντες τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ τί

(1) χειρ. κλέψε (') Ἠμαρτημένως τὸ φύλλον τοῦτο, ὡς 13 ἀριθμεῖ-
ται, ἀντὶ 36.

(2) χειρ. ζημοῦντι τῶ εἰπόντι.

γένονεν ἐκ τοῦ, ἐνίκησεν ἡ θύρα, ἤγουν ὁ Χριστός, καθὼς ἐν Εὐαγγελίοις φησίν, ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα, δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται.

Κείμενον. Ὡς εὖρησ τὸν καιρόν,
φάγε καὶ τὸν λαγόν.

Ἐρμηνεία. Ὁ Χριστός ἀποστέλλει τὸν Παῦλον εἰς τὸ εὐαγγέλιον· κηρύσσων εἶπεν, δέον σε συγκαταβάνα τὴν τοῦ καιροῦ δυσκολίαν (1).

Κείμενον. Τὸ ποιήσεις, πάθῃς, καὶ τὸ ἄλλον
περισσεύσει.

Ἐρμηνεία. Ὡς ἂν ἦτον κρεμάμενος ὁ Κύριος ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, καὶ τὸν ληστήν ἰδὼν μετανοήσαντα καὶ πιστεύσαντα, εἶπεν πρὸς τὸν διάβολον, ὃν ἐποίησας, ἔπαθες, καὶ ἄλλο περισσότερον ἐποίησας, τοῦ[τέστι] τὸν κατ' ἀρχᾶς πλασθέντα χειρὶ θεοῦ, δι' ἐπιβουλῆς ἤρπασεν, καὶ ἐν παραδείσῳ ὄντα ἐξόριστον πεποίηκεν· ἔπαθεν δὲ τοῦτο, καὶ τὸν ληστήν ὃν εἶχεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, ἀφαρπαζόμενον ἐώρα καὶ εἰς τὸν παράδεισον εἰσερχόμενον, καὶ οὐ μόνον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἄλλους περισσοτέρους, πάντας τοὺς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου καὶ κεκοιμημένους δικαίους.

Κείμενον. Καθαρὰ καὶ κυβαρὰ ὄλα ἡ χάρις δέ-
χεται.

Ἐρμηνεία. Ἡ μετάνοια ἐντεῦθεν δεῖ λέγεται, ἡ χάρις γὰρ φησι τῆς ὁμοουσίου τριάδος, πάντας δέχεται, ἐὰν ἐπιστρέψουσι· οὐκ ἔστι

(1) Δεῖπει ἐν φύλλον, ἡ δὲ συνέχεια εὔρηται ἐν φύλλῳ 15.

γὰρ ἀμαρτία νικῶσα τὴν φιλανθρωπίαν αὐτοῦ, κἄν ἄλλως τις φληναφῆ ἐν Ἀρειανοῖς? (1)· εἰ γὰρ εὐσεβής ἐστὶν ὁ ἐπιστρέφων ἐξ ἀμαρτίας, εἴτε ἀσεβής, προσδέχεται παρὰ τοῦ ἐλεήμονος Θεοῦ διὰ βαπτίσματος καὶ μετανοίας.

Ὁ λύκος τὸ μαλλὶν ἀλλάσσει,
τὴν δὲ γνώμην οὐκ ἀλλάσσει.

Κείμενον.

Ὁ λόγος οὗτος τὸν ὑπερήφανον καὶ ἐπηρμένον διάβολον κα-Εἰρμηναία. θάπτεται, λύκον γὰρ αὐτὸν ὁ λόγος καλεῖ, ὃς αἰεὶ σπεύδεται τοῦ διαφθεῖραι (2) καὶ διχασπᾶσαι τὰ πρόβατα τοῦ Κυρίου, ὃς εἰ καὶ τὸ μαλλὶν ἤλλαξε, τοῦτέστιν ὅταν ἐνεδύθη (3) τὸν ἐωσφόρον γαρχὴν (sic) καὶ σκύτῳ μετημφιάστη, διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῶ ἐπαρσιν, καὶ εἰς γῆν ῥιφεί, τὴν γνώμην οὐκ ἀλλάσσει, καὶ οὐκ ἀφίσταται τῆς προτέρας αὐτοεπάρσεως καὶ ἀλαζονίας.

Ὁ θεὸς κατὰ τὰ σάγια,
μοιράζει καὶ τὰς κρυάδες.

Κείμενον.

Ἐνταῦθα ὁ λόγος σάγια τὰ ἡμῶν ἀνομήματα λέγει, κρυά-Εἰρμηναία. δας δὲ τὰς παιδεύσεις καὶ ἀνταποδόσεις ἐκάστου.

Τοῦτα μὲν τὰ συντυχαίνης, ἐνὶ πα-
λαιῷ οὐρανοῦ ἀποκλάσματα.

Ἄτερον.

Ἐνταῦθα τὰς φυλάς καὶ γλώσσας τὰς περὶ τὴν ἁγίαν Πεντη-Εἰρμηναία. κοστήν, ἔνθα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατῆλθεν καὶ ἐσόφισεν τοὺς Ἀποστόλους, πρὸς αὐτοὺς τὸν λόγον ποιεῖται, καὶ λέγον, Τοῦτα μὲν τὰ συντυχαίνετε διὰ τῶν ὑμετέρων γλωσσῶν, οὐκ εἰσὶν

(1) χειρ. ατικνοῖς. (2) χ. διαφθεῖρη. (3) χ. ἐνεδύθη.

οὔτε ὑμέτερα καὶ οἰκεῖτ, ἀλλὰ πνεύματος ἁγίου ἀποφθέγματ, ἤγουν παλαιοῦ οὐρανοῦ ἀποκλάσματ, καθὼς ὁ προφήτης Δα-
νιήλ λέγει « ἐκάθισεν ὁ παλαιός τῶν ἡμερῶν » καὶ ὁ Δαυῖδ
λέγει « αἰνεῖτε αὐτὸν οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν ».

Κείμενον. Εἶδα παρακλόν, ἀλλὰ νὰ φαίνεται ὁ
μυαλός του κακὸν εἶνε.

Ἐρμηνεία. Ἐνταῦθα ὁ λόγος πρὸς τὸν ἄνθρωπον λέγεται καὶ ποιεῖται,
καὶ φησὶν, ὅτι εἶδαμεν παρακλόν, τοὔτέστιν ἀμαρτωλὸν καὶ
φ. 17. ἄσπλαγγνον, ἀλλὰ καὶ ἀγαθοῦ τινος μέτοχον, | [ἀλλ'] ὡς ὁ πλού-
σιος ἐκεῖ καὶ ἀμέτοχος παντὸς ἀγαθοῦ, ὡς οὐδὲ ψιχίδιον μικρὸν
δοῦναι τὸν πτωχὸν Λάζαρον, τοὔτο δὲ κακὸν ἔνε.

Κείμενον. Αὐγούστου τὰ πεντάλιτρα, τὸν Μὰν
ἀναζητοῦνται.

Ἐρμηνεία. Αὐγούστον ὁ λόγος τὸν μοναρχήσαντα εἰς ἡμᾶς τὰ ἀπολω-
λότα πρόβατα πρὸ τοῦ γεννηθῆναι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
Χριστόν, λέγει, δεκάλιτρα δὲ λέγονται τὰ δέκα τάλαντα, ἢ
τάς (1) δέκα ἐντολάς· καὶ ὅταν ἔλθῃ κρῖναι περὶ τὸν Μάιον
μῆναν, τὸ ἔαρ τῆς ἀληθείας καὶ γλυκύτατον φῶς, τότε ἀνα-
ζητήσει αὐτὰ τὰ πέντε λίτρα, ἤγουν ἐρευνήσει ἅπαντας.

Κείμενον. Ἡ σκύλλα σπουδαζομένη,
τυφλὰ κουλούκια ἐγέννησεν.

Ἐρμηνεία. Ἡ συναγωγή τῶν Ἰουδαίων ἢ πονηρά, σπουδάσα τοῦ ἀνε-
λεῖν τὸν Κύριον, τῆς δόξης ἀπετυφλώθησαν πάντες καὶ αὐτὴ
καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς.

(1) χειρ. ἐν τάς.

Ἐὰν ἐξεπέσετο ἡ Νινὴ (1), πάλιν βε- Κείμενον.
λόνην σώσει.

Ἐνταῦθα ὁ λόγος πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν Ἐρμηνεία.
λέγεται τὸν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ ταπεινωθέντα
δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, πάλιν δὲ (sic) σοῦ τοῦ ἐχθροῦ ὡς βελό-
νη σώζει, καὶ οὐ παύεται τοῦ πλήττειν τὸν Σατανάν διὰ τὸ βε-
λόνιν, ἡγουν τῶν ἀρετῶν τῶν ἐνεργουμένων διὰ τῶν θεραπόν-
των αὐτοῦ.

Κόπτε χρέος, κόπτε λύπας. Κείμενον.

Ἐνταῦθα ὁ λόγος πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐστὶ καὶ φησίν, ὧ ἄν-Ἐρμηνεία.
θρωπε, κόπτε χρέος, κόπτε λύπας, ἡγουν λύσει ἀπὸ τῶν ἀμαρ-
τιῶν σου χειρόγραφον διὰ μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως.

ΔΗΜΩΔΗ ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ.

φ. 34.

Τί ἐστὶν ἑβδομήκοντα δύο καθάλλарοι, οἱ κινουῦνται μετὰ Ἐρώτητις.
τεσσάρων βασιλέων καὶ ὑπὸ μιᾶς πόρτας ζῶσιν, καὶ τὰ ἄρματα
αὐτῶν οὐκ εἰσιν [ἦ] πέντε, ἔχουσι δὲ καὶ τρεῖς περδίκια, καὶ
οὐδεὶς ἐνίκησεν αὐτούς, εἰ μὴ μόνον ἕναν γεράκιον;

Ἐβδομήκοντα δύο καθάλλарοι εἰσὶν ἢ ἑβδομήκοντα δύο φλέ-Ἀπόκρισις.
βες (2) τοῦ ἀνθρώπου καὶ κινουῦνται μετὰ τεσσάρων στοιχείων,

(1) ἴσως γραπτέον - ἐξέπεσε τὸ νινί.

(2) χειρ. φλέγες.

αίματος, φλέματος, χολῆς ξανθῆς καὶ μελάνης, καὶ ὑπὸ μίας πόρτας ζῶσι, τοῦτέστι τοῦ στόματος, καὶ τὰ ἄρματα αὐτῶν εἰσὶν πέντε, ἦγουν ὄρασις, ὄσφρησις, ἀκοή, γεῦσις, καὶ ἀφή· τὰ δὲ τρία περδίκια, εἰσὶ (1) τὸ τριμερὲς τῆς ψυχῆς, ἦγουν λογικόν, θυμητικόν, καὶ ἐπιθυμητικόν· τὸ δὲ ἱεράκιν ὅπου ἐνίκησεν αὐτοὺς ἐστὶν ὁ ἄγγελος.

Εἰρώτησις. Καβαλλάρης μικρὸς εἰμι ἐγὼ, καὶ κατ' ἐμοῦ κινοῦνται (2) καὶ δύο ἐξοδιαστάδες, καὶ τέσσαραις στρατοπεδάρχαι, ὁ εἷς κοκκινόφορος, καὶ ὁ ἕτερος λευκοφόρος, καὶ ὁ τρίτος κιτρινοφόρος, καὶ στρατιώταις τριακοσίους ἐξήκοντα πέντε, καὶ βασίλισσαις ἐβδομήκοντα δύο, πύρριναις, ξανθαῖς, καὶ σγούραις.

φ. 35. Καὶ ἐκεῖ ἐπῆγαν καὶ ἐπλήκευσαν εἰς μίαν μικρὴν πορτίτζαν, καὶ ἐκεῖνη πάντα μου νικᾷ τὸ (3) τόσον φουσάτον· ἀλλ' οὐ μισῶ τὸν πόλεμον, οὐ νίκος ἐφοβήθην, ἄλλο συντρέχω καὶ ποθῶ, τὴν πόρταν τοῦ πολέμου.

(λείπει τὸ τέλος).

(1) χ. ἦδι.

(2) χειρ. μετ' ἐμοῦ κἀληται.

(3) χ. καί.

ΜΙΧΑΗΛ ΨΕΛΛΟΥ

ΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΕΙΣ ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΣ.

1. Τί ἐστι Βαβουτζικάριος (1).

Ὁ μὲν τοι Βαβουτζικάριος ἐξ Ἑλληνικῆς φλυκρίας παρεισεφθάρη τῷ βίῳ· ἐνεστι γάρ που τοῖς Ὀρφικοῖς ἔπεσι Βαβῶ τις ὀνομαζομένη δαίμων νυκτερινή, ἐπιμήκης τὸ σχῆμα, καὶ σκιώδης τὴν ὕπαρξιν. Ἰστορεῖ δὲ καὶ Πορφύριος ὁ φιλόσοφος περὶ τούτων (2) ἔθνος δὲ οὗτοι βόρειόν τε καὶ βάρβαρον· πολλοὶς τοιούτοις ἐπτυχηκένοι νυκτερινοῖς φάσμασιν, ἃ δὴ φασὶ νυκτὸς μὲν ἐπιχαίειν, ἡμέρας δὲ ἐντυγχάνειν τοῖς ἐπικαυθεῖσι λεπτοῖς τισι καὶ ἀμυροῖς σώμασι, νήμασιν ἀραχνίσι προσεικόσιν. Ἀπὸ γοῦν τῆς Βαβοῦς ὁ Βαβουτζικάριος παρὰ τοῖς πολλοῖς ἀνεπλάσθη. Καὶ ἐστὶ μὲν οὐδαμοῦ ἐπιχωριάζων τῷ βίῳ, ἀλλ' οἱ δειλότεροι τῶν ἀνθρώπων εἶναι δὴ τοῦτον τὸν δαίμονα πλάττουσιν. Ἦν γάρ τις κάμοι ἀνθρωπίσκος, ἀγενῆς μὲν τὴν ψυχὴν, λογοποιὸς δὲ οὐχ ἥκιστα. Τούτῳ γοῦν οὐ νυκτὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡμέρας τὰ τοιαῦτα παρυφίστατο φάσματα· ἐώρα γοῦν τὸ μὴ ὄν, ὡς περ ὁ Ὀρέστης τὰς Εὐμενίδας· καὶ ἐπλαττε τὸ ἀνύπαρκτον

(1) Ἐκ τοῦ Ἀλλατίου De Graecorum hodie quorundam opinationibus, σελ. 139-140.

(2) Πιθανῶς ἐξέπεσε τὸ ὄνομα τοῦ ἔθνους.

νυκτός δὲ βραχὺ τι προβαίνων, εἶτα δειλιάσας ἀνέστρεψε, καὶ τοῖς πολλοῖς ἀνετύπου τὸν μὴ ὄντα Βαβουτζικάριον. Γίνεται δὲ τοῦτο ἐκ κοινοῦ πάθους, σώματος φημί καὶ ψυχῆς· ἡ μὲν γὰρ τῇ ἐμφύτῳ νόσῳ ταράττεται· οἱ δὲ γε ὀφθαλμοὶ τηνικῶτα τῆς ὀρατικῆς δυνάμεως ἔχοντες, καὶ μὴ καθαρὸν τὸ φῶς ἀκοντίζοντες, ὃ πάσχουσιν ἔσωθεν, ἔξωθεν δοκοῦσιν ὄραν· καὶ τὸ πάθος τοῦτο δαίμων ἐκείνοις ἐνομίσθη καὶ ὠνομάσθη. Εἰ δὲ μὴ πάντα τὸν χρόνον, ἀλλ' ἐν αἰς ἡμέραις τὴν τοῦ Χριστοῦ γένναν πανηγυρίζομεν, καὶ τὸ θεῖον εορτάζομεν βάπτισμα, τοῦτο δὴ τὸ πάθος εἰς δαίμονα ἀναπέπλασται, θαυμάζειν οὐ χρή· τηνικαῦτα γὰρ διὰ τὰς ἀναγκαίαις πανηγύρεις νυκτός παρ' ἀλλήλους οἱ ἄνθρωποι ἀφικνούμενοι, τότε πάθος ὑρίστανται, καὶ ἡ τοῦ δαίμονος χώραν ἔχει ὑπόληψις. 1

2. Περὶ τῆς Γιλλοῦς (1).

Ἡ δὲ Γιλῶ, τοῦτο δὴ τὸ ἀρχαῖον καὶ πολυθρύλλητον ὄνομα, οὔτε δαίμων τις ἐστίν, οὔτε ἄνθρωπος ἀθρόον εἰς ὁμότητα θηρίου μετενεχθεὶς. Ἀπῆρηται γὰρ πᾶσι φιλοσόφοις τῆς φύσεως ἢ μετάβασις, καὶ οὔτε θηρίον ποτὲ ἂν ἐξανθρωπισθεῖν, οὔτε μὴν ἄνθρωπος εἰς θῆρα μετενεχθεῖν, ἀλλ' οὔτε εἰς δαίμονα, οὔτε εἰς ἄγγελον· ὀνόματα δὲ δαιμόνων, καὶ δυνάμεις αὐτῶν πολὺς τε καὶ ἐν πολλοῖς γνούς, οὔτε παρὰ τοῖς Λογίοις, οὔτε παρὰ ταῖς ἀγυρτικαῖς βίβλοις τοῦ Πορφυρίου τῆ Γιλῶ ἐντετύχηκα. Ἀπόκρυφον δέ μοι βιβλίον ἐβραϊκὸν τοῦτο τὸ ὄνομα προσέπλασεν· ὃ δὲ τὸ βιβλίον γράψας τὸν Σολομῶντα ποιεῖται ὑπόθεσιν, κἀκεῖνον εἰσάγει, ὡς περ ἐν δράματι τὰ τῶν δαιμόνων ὀνόματα καὶ τὰς πράξεις ἀγγέλλοντα· ἔστι γοῦν παρ' αὐτῷ ἡ Γιλῶ δυνάμις τις πρὸς τὰς γενέσεις καὶ τὰς οὐσίας ἀντίθετος·

(1) Ἐκ τοῦ αὐτοῦ, σελ. 117-118.

αὕτη γοῦν τά τε κυοφορούμενα φησὶν ἀναίρει, καὶ ὅποσα τῆς μήτρας διαλισθῆσαι, καὶ χρόνος αὐτῇ τῆς ἀναιρέσεως ἐνικύσιος ὄρισται· εἶτα δὴ δεσμεῖ αὐτὴν ἡ Ἀδράστεια. Ἄλλ' ἤ γε τήμερον ἐπέχουσα δόξα τοῖς γραεῖδιοις τὴν δύναμιν ταύτην παρέχεται· περὶ γοῦν τὰς παρηθηκυίας καὶ ἀφανῶς εἰσοικίζει τοῖς βρέφεισιν· εἶτα θηλάζειν ποιεῖ ταύτας καὶ πᾶσαν τὴν ἐν τοῖς βρέφεισιν ἀπορροφᾶν ὡς περ ὑγρότητα· τὰ γοῦν συντακέντα τῶν νεογνῶν Γιλλόβρωτα αἰ περὶ τὴν λεγῶ ὀνομάζουσιν.

ΕΤΕΡΑΙ ΠΕΡΙ ΓΙΛΛΟΥΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ (1).

1. Ἀποστροφὴ τῆς μιαρᾶς καὶ ἀκαθάρτου Γυλλοῦς.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας Τραϊανοῦ τοῦ βασιλέως ἦν τις γυνὴ ὀνόματι Μελετινὴ, ἣτις ἐγέννησεν παιδίαν ἕξ, καὶ σπένελαθεν αὐτὰ ἢ μιαρὰ καὶ ἀκάθαρτος Γυλλοῦ· καὶ πάλιν ἐν γαστρὶ συνέλαβεν ἢ Μελετινὴ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὰ λεγόμενα Χαλκοπράττις, καὶ κτήσας (sic) πύργον ὑψηλόν, καὶ καθηλώσας αὐτὸν καὶ μολυβδώσας (2), καὶ λαβὼν β' θεραπαίνιδας διῆγεν μετ' αὐτῶν (3), καὶ ἐμβὰς ἐν αὐτῷ, ἔτεκεν ἐκεῖ τὸ παιδίον.

(1) Αἱ τέσσαρες αὗται περὶ Γιλλοῦς διηγήσεις ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 395 κώδικος τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης· τῆς πρώτης τούτων περὶ ἀρχαγῆς τῶν τέκνων τῆς ἁγίας Μελετινῆς καὶ τοῦ ὑπὸ τῶν ἁγίων Σισινίου καὶ Σηνοδώρου ἐξορκισμοῦ τῆς Γιλλοῦς εὐρηναὶ καὶ δύο ἕτεραι ἐκδόσεις, διάφοροι τῆς ἡμετέρας, δημοσιευθεῖσαι ὑπὸ Ἀλλατίου (de orationibus Graecorum, σελ. 126-129).

(2) χειρ. μολυνδώσας. (3) χ. αὐτῆς.

Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ὁ ἅγιος Σισίνιος, Σίνης καὶ Σηνό-
 δωρος κατῆλθον τοῦ ἐπισκέψασθαι τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν, καὶ
 γινόμενοι πλησίον τοῦ πύργου ἔκραξαν αὐτὴν λέγοντες, ἀνοιξο
 ἡμῖν, ἀδελφὴ Μελετινὴ· ἡ δὲ εἶπεν, παιδίον ἐγέννησα καὶ φο-
 βοῦμαι ἀνοῖξαι.

Ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν ἰσταμένων καὶ τῶν ἵππων χαλινοκτυ-
 πούντων, κατῆλθε τοῦ ἀνοῖξαι αὐτῶν. Ἡ δὲ μικρὰ Γυλλοῦ
 συνεισῆλθε σὺν τοῖς ἵπποις ὡς περ μυῖα· καὶ περὶ μέσης τῆς
 νυκτὸς ἀπέκτεινε τὸ παιδίον. Ἡ δὲ Μελετινὴ ὠλόλυξεν πι-
 κρῶς, λέγουσα, ὦ Σισίνιε, Σίνη, καὶ συνοδιά, οὐκ εἶπον ὑμῖν
 ὅτι παιδίον ἐγέννησα καὶ φοβοῦμαι ἀνοῖξαι· ἦλθεν (1) ἡ μικρὰ
 καὶ ἀπέκτεινεν αὐτό! Τότε οἱ ἅγιοι προσευχὴν ποιήσαντες πρὸς
 φ. 10. θεόν, κατῆλθεν ἄγγελος | ἐξ οὐρανοῦ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Εἰση-
 κούσθη ἡ δέσσις ὑμῶν πρὸς θεόν· καταδιώξατε αὐτὴν εἰς τὰ
 μέρη τοῦ Λιβάνου.

Τότε λέγουσιν πρὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν, μὴ λυποῦ, ἀδελφὴ
 Μελετινὴ, ἡμεῖς γὰρ ἐν ὀνόματι τοῦ θεοῦ γενόμεθα ὡς κυνη-
 γοί, καὶ κρητήσωμεν (2) αὐτήν. Τότε καθίσαντες ἐπὶ τοῖς
 ἵπποις αὐτῶν, ἔτρεχον αὐτήν· ἡ δὲ μιὰ, ἰδοῦσα τοὺς ἁγίους
 ὀπισθεν αὐτῆς, ἔδραμεν πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἔλασαν οἱ
 ἅγιοι τοὺς ἵππους αὐτῶν, [καὶ] ἔφθασαν αὐτήν. Καὶ ἀπέλαβεν
 αὐτὴν ὁ ἅγιος Σισίνιος ἐκ τοῦ πλευροῦ αὐτῆς, καὶ ἤρξατο
 βρασανίζειν αὐτήν, λέγων « ἐὰν μὴ μοῦ ὁμολογήσης ποῖον
 θεὸν σέβεις, καὶ ποῦ τὴν δύναμιν ἔχεις, ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν
 οὐκ ἀπόλυσαι, ἕως οὗ ἀποδώσεις ἡμῖν καὶ τὰ ζ' τέκνα Μελε-
 τινῆς ζῶντα, ὡς περ ἑλαβες.

φ. 11. Τότε ἡ μιὰ λέγει τοὺς | ἁγίους « ἅγιοι τοῦ θεοῦ, ἀδύ-
 νητόν ἐστιν δοῦναι τὰ παιδιά, ἐὰν μὴ πῶ γάλα ἐκ τῶν μα-
 σθῶν Μελετινῆς ». Καὶ στραφεὶς ὁ ἅγιος Σηνόδωρος πρὸς τὴν

(1) χειρ. ἐλθών. (2) χ. ἐκρητήσωμεν.

ἀδελφὴν αὐτῶν, ἀνήγγειλεν αὐτῇ τὸ γεγονός, καὶ ἔδωκεν γάλα τὸν ἅγιον· καὶ ἐλθὼν αὐτὸς εἰς τὸν τόπον ὅπου ἐκράτησαν τὴν μιαν, καὶ ποτίσαντες αὐτὴν τὸ γάλα, καὶ κατ' οἰκονομία θεοῦ ἐξέρασαν τὰ παιδιά ζῶντα.

Τότε ἤρξαντο μαστίζειν αὐτήν· ἡ δὲ μιὰ λέγει τοὺς ἁγίους « ἅγιοι τοῦ θεοῦ, μὴ μὲ πολυθασανίσετε, καὶ ὁμνύω σας εἰς τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου καὶ εἰς τὸ κέραν τῆς σελήνης, ὅτι ὅπου γράφεται τὸ ὄνομά σας καὶ ἀναγινώσκεται ἡ πολιτεία σας, καὶ τὰ ἰβ' ἡμισυ ὀνόματά μου, οὐ μὴ τολμῶσω προσεγγίσω ἐν τῷ οἴκῳ ἐκεῖνῳ, ἀλλὰ ἀπὸ τριῶν μιλίων φεύξομαι ἐκ τοῦ οἴκου ἐκεῖνου ». Τότε λέγουσιν | αὐτήν, « ἀνάγγειλον ἡμῖν τὰ δώδεκα φ. 12. ἡμισύ σου ὀνόματα ». Τότε ἡ μιὰ πύρι φλεγόμενη ἔλεγεν — Τὸ μὲν πρῶτόν μου ὄνομα καὶ ἐξαίρετον καλεῖται Γυλλοῦ, τὸ δεύτερον, Ἀμορφοῦς, τὸ τρίτον, Ἀβυζοῦ (1), τὸ τέταρτον, Καρχοῦς, τὸ πέμπτον, Βριανή, τὸ ἕκτον, Βαρδελλοῦς, τὸ ἕβδομον, Αἰγυπτιακή, τὸ ὄγδοον, Βερνά, τὸ ἔνατον, Χαρχανιστρέα, τὸ ἰ', ἀδικία, [τὸ ἰα'] τὸ ἰβ', μυῖα, τὸ ἡμισον, Πετώμενη.

Καὶ ἀκούσαντες ταῦτα τὰ ὀνόματα, οἱ ἅγιοι ἐθαύμασαν, καὶ ἀνέσπασαν τὸν δεξιὸν πλόκαμον τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ποιήσαντες σχοινία τοῖς ἵπποις αὐτῶν, καὶ λαβόντες τὰ ἰδιόχερα αὐτῆς ὀνόματα, καὶ τὰ παιδιά ζῶντα ὡς περ ἔλαβεν, καὶ ἀπόλυσαν αὐτήν. Καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν Πόλιν, πᾶσα ἡ πόλις ἐδόξαζεν τὸν θεὸν τὸν ποιῶντα θαυμάσια διὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων τὴν ἀποστροφὴν αὐτῆς οὐ μὴ ἀδικηθῆ.

(1) Ἐν τῇ παρ' Ἀλλατίῳ ἐκδόσει τὸ ὀνοματολόγιον τῆς Γυλλοῦς ἔχει οὕτω « Τὸ πρῶτόν μου ὄνομα καλεῖται Γυλοῦ, τὸ δεύτερον Μωρρᾶ, τὸ τρίτον Βυζοῦ, τὸ τέταρτον Μαρμαροῦ, τὸ πέμπτον Πετασία, τὸ ἕκτον Πελαγία, τὸ ἕβδομον Βορδόνα, τὸ ὄγδοον Ἀπλετοῦ, τὸ ἔνατον Χαμοδράκαινα, τὸ δέκατον Ἀναβαρδαλαία, τὸ ἐνδέκατον Ψυχρνοσπάστρια, τὸ δωδέκατον Παιδοπνέκτρια, τὸ ἡμισυ Στρέγκλα ».

φ. 49.

2. Εὐχὴ τῆς Γυλοῦς (sic).

Ὡς ἐκατήρχεται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ὑπήντησεν αὐτῷ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἢ μιὰν Γυλοῦ, ἔχουσα τὰς τρίχας αὐτῆς ἕως τῶν πτερυγῶν αὐτῆς, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς πεπυρωμένους, καὶ λέγει αὐτῇ ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ, « πόθεν ἔρχη καὶ ποῦ πορεύη; » Ἀποκριθεὶς δὲ ἡ μιὰ καὶ ἀκάθαρτος Γυλοῦ, ἔφη, « ἐγὼ ἀπέρχομαι εἰς οἶκον τινός, ὡς ὄφις, ὡς δράκων, ὡς ἔρπετον τετράποδον, καὶ ἐξαλειψαὶ αὐτόν· ἐγὼ ὑπάγω ποιῆσαι γυναικῶν πληγὰς, ἐγὼ [ὄπου?] ὑπάγω, ποιῶ αὐτοὺς καρδιοπονεῖν, καὶ γάλα αὐτῶν ξηραίνω· ἐγὼ συν-
φ. 50. θλάσαι δύναμαι καὶ κατὰ κράτος | δ' αὖ ξαλειψαί· ἐγὼ τὰ νήπια ἀποκτένω, τὸ γὰρ ὄνομά μου Παταξαρέα καλοῦμαι· καὶ ὅταν ἔτεκεν ἡ ἀγία Μαρίας τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ἀπῆλθε ἐκεῖ ἔνα αὐτῆν πλανήσω, καὶ οὐκ ἠδυνήθην, ἀλλ' ἐστράφην πεπλανημένη ».

Καὶ πιάσας αὐτῇ ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ἐκ τῶν δεξιῶν αὐτῆς πλοκάμων, λέγει αὐτῇ, ἀνάγγειλόν μοι τὰ ἐβ' σου ὀνόματα, ἀκάθαρτον πνεῦμα.

Εἶτα λέγει πρὸς τὸν ἀρχάγγελον· « τὸ πρῶτόν μου ὄνομα Μανλοῦ (1) καλοῦμαι· τὸ β', Ἀμορροῦς· τὸ γ', Κερανιχοῦς· τὸ δ', Ἀβιζιοῦ· τὸ ε', Ἀβιδαζιοῦ· τὸ ς', Μαρμαλατοῦς· τὸ ζ', Καρανιή· τὸ η', Ἑλληνοῦς· τὸ θ', Ἀριανή· τὸ ι', Ἀδικία· τὸ ια', Χαρχαρίστρια· τὸ ιβ'. Μυιά (2)· τὸ ἡμισον, Πετωμένη. Ταῦτά εἰσι τὰ ὀνόματά μου, καὶ ἐξορίζω καὶ σου, ἀρχάγγελε Μιχαὴλ, εἴ τις δυνήθῃ καὶ γράψῃ τὰ ἐβ' μου [καὶ ἡμισον] ὀνόματα, οὐ δυνήθῃ ἐλθεῖν εἰς τὸν οἶκον ἐκεῖνον, ἀλλὰ φεύξομαι πεντακάσια μίλια ».

(1) ἴσως γραπτέον Μαυλοῦ. (2) γραπτέον, Μυα.

Οὕτω δὲ ἐξώρπισεν αὐτὴν ὁ ἀρχάγγελος | Μιχαὴλ λέγων, φ. 51.
 ■ ὀρκίζω σε εἰς τὸν δεσπότην Χριστόν, ἵνα μὴ εἰσέλθῃς εἰς τὸν οἶκον τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ Φλουρῆ, ἐπὶ ὀνόματος τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ ».

3. Εὐχὴ ἑτέρα, τῆς Ἀβιζοῦς ἐξορκισμός.

Κατερχόμενος ὁ ἅγιος Ἀρσένιος ἐκ τοῦ ὄρους Σινᾶ, καὶ ὑπήντησεν τὴν Ἀβιζοῦ ἔχουσαν πεπυρωμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς καὶ τὰς χεῖρας σιδηρᾶς, καὶ τὰς τρίχας ὡσεὶ καμῆλου (1) καὶ πολλὰκις ὑπήντησα τῇ Θεοτόκῃ ἐν τῇ πόλει Νινευτ, καὶ κρατήσασά με εἶπεν, ■ εἰπέ αὐτῆς (2) μὰ τὰ ὕψη τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, οὐ ψεύδομαι· ὅπου εἰσὶ τὰ ἰβ' μου ὀνόματα οὐ μὴ εἰσέλθω εἰς τὸν οἶκον ἐκεῖνον, οὐδὲ εἰς τὸ νήπιον ἐκεῖνον τοῦ οἴκου ἐκεῖνου· ὁ ἔχοντα τὸ φυλακτῆριον τοῦτο ἀποδιώκει με ἀπὸ τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι ζῆ τὸ ὄνομα Κυρίου εἰς τοὺς αἰῶνας ».

4. Ἐξορκισμός τῆς Γιλλοῦς ὑπὸ τοῦ ἁγίου Μάμαντος|.

φ. 44.

Ὁ ἅγιος Μάμας ὁ ἀρχιεποικμὴν πρώτης ἀμνάδος ἐβόσκειν αἶγας καὶ πρόβατα χιλιάδες γ', καὶ ἐπολέμαν τύρους καὶ ἐρόγευσεν αὐτὰ χήρας καὶ ὀρφανούς, καὶ ἐπότιζεν αὐτὰ εἰς τὰς πηγὰς Ἰδῶν δὲ ὁ διάβολος ὁ ποτὲ φθονερός, ἐφλόνησεν τὸν ἅγιον καὶ ἀπέστειλεν τὴν Ἐπαχθοῦν, τὴν μητέρα τῶν παθημάτων τὴν ἔχουσαν τὰς ἰβ' ἡμισυ αἰτίας τῶν κτηνῶν· καὶ ἀπελθοῦσα

(1) λείπει ἢ συνέχεια.

(2) γραπτέον, εὐθύς.

εἰς τὰς πηγὰς ὅπου ἐπότιζεν ὁ ἅγιος, καὶ ἐξέρασεν τὰς αἰτίας αὐτῆς· καὶ ἦλθον τὰ πρόβατα καὶ ἡ αἶγες τοῦ ἀγίου πιεῖν ὕδωρ, καὶ ἐψόφησαν, καὶ ὡς οἱ κύνες ἔτρωγον αὐτά, ὡς τε καὶ οἱ κύνες ἐφαρμακώθησαν.

Ἰδὼν δὲ ὁ ἅγιος Μάμας τὸ γεγονός, ἀναστέναξε μεγάλως καὶ εἶπεν, δόξα σοι ὁ θεός μου καὶ ὁ κύριός μου, δόξα σοι, καὶ ἄρτι εἶχα καὶ ἄρτι οὐκ ἔχω. Καὶ ἐσάλευσεν ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς τὸν ἀρχάγγελον Μιχαήλ, « κάτελθε καὶ ἴδε τίς ἐστέναξεν καὶ ἐσάλευσεν τὸν θρόνον μου καὶ (λείπει ἢ συνέχεια).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Α. Ψελλοῦ Ἐπιτάφιοι λόγοι. Εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ, σελ 3 — Εἰς τὴν θυγατέρα Στυλιανήν, 62 — Εἰς Νικήτην μαῖστορα τῆς σχολῆς τοῦ ἀγίου Πέτρου, 87 — Εἰς τὸν τοῦ Ἀκτουαρίου ἀδελφόν, 96 — Εἰς τὸν πρωτοσύγκελλον καὶ μητροπολίτην Ἐφέσου κῦρ Νικηφόρον, 102.

Β. Τοῦ αὐτοῦ Ἐγκωμιστικὸι λόγοι. Πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον τὸν Μονομάχον, 106 — Πρὸς τὸν αὐτόν, 117 — Εἰς Ἰωάννην μητροπολίτην Εὐχαΐτων, 142.

Γ. Τοῦ αὐτοῦ Ἀπολογητικοὶ λόγοι. Πρὸς τοὺς βασικῆναντας αὐτῷ τῆς τοῦ ὑπερίμου τιμῆς, 168 — Ὅτε παρητήσατο τὴν τοῦ πρωτοασηκῆτις ἀξίαν, 171 — Σατυρικὸν τετράστιχον μοναχοῦ Ἰακώβου κατὰ Ψελλοῦ, καὶ σατυρικὸς κανὼν τοῦ Ψελλοῦ κατὰ Ἰακώβου, 177 — Ἀπολογία ὑπὲρ τοῦ Νομοφύλακος κατὰ τοῦ Ὁφρουδά, 181.

Δ. Δικαστικά: Ἀπόφασις συνταχθεῖσα ὑπὸ Ψελλοῦ, 197 — Ἀπόφασις κατὰ Ψελλοῦ, 203.

Ε. Χρυσόβουλλος λόγος ὑπὲρ τοῦ πρωτοασηκῆτις Ἐπιφυνίου, συνταχθεὶς ὑπὸ Ψελλοῦ, 213.

ΣΤ. Ψελλοῦ ἐπιστολαί. 1, Πρὸς τὸν πρωτοπρόεδρον κῦρ Κωνσταντῖνον τὸν Δρουγκάριον, 219 — 2, Εἰς τὸν βασιλέα τὸν Διογένην ὅτε ἐβασίλευσεν — 3, Πρὸς τὸν αὐτὸν βασιλέα ἐν ἐκστρατεία διαγόνα, 224 — 4, Προσφώνησις Βυζαντιῶν

πρὸς τὸν αὐτόν, 227 — 5, Προσφώνημα πρὸς τὸν αὐτόν παρὰ τῶν πολιτῶν ἐν τῷ κλητορίῳ, 228. — 6, Τῷ αὐτῷ ἐν ταξιειδίῳ ὄντι, 230 — 7-9, Τῷ πρώτουσυγκέλλῳ, 232 — 10-11, ἀνεπίγραφοι, 241 — 12, Τῷ ἐπὶ τῶν δεήσεων, 245 — 13, Περὶ ἀσηκρητῶν, 248 — 14-22, ἀνεπίγραφοι, 253 — 23, Τῷ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν, 259 — 24-26, ἀνεπίγραφοι, 260 — 27, μοναχῷ Ὀλυμπίτῃ, 262 — 28, Τῷ πρωτοβεστιαρίῳ Λειχούδῃ — 29, κριτῇ τοῦ Ὀψικίου τῷ Ζωμᾶ, 263 — 30, μητροπολίτῃ Κυζίκου, 265 — 31, μεγάλῳ οἰκονόμῳ, 266 — 32-34, κριτῇ Πελοποννήσου καὶ Ἑλλάδος, 267 — 35, τῷ Ἀμασειᾶς, 269 — 36-37, Ἰωάννῃ Ξιφιλίνῳ, 270 — 38-39, βεστάρχη καὶ κριτῇ Μακεδονίας τῷ Χασάνῃ, 272 — 40, μητροπολίτῃ Εὐχαΐτων, 273 — 41, κριτῇ Ἀνατολικῶν — 42, πατριάρχῃ Ἀντιοχείας, 275 — 43, κριτῇ Ὀψικίου, 276 — 44, τῷ μαστορι Ξιφιλίνῳ — 45-46, μαγίστρῳ Κωνσταντίνῳ καὶ σακελλαρίῳ, 277 — 47, κριτῇ Θρακησίων τῷ Ξηρῷ, 279 — 48, βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ Δούκα, 280 — 49, κριτῇ Παφλαγονίας — 50, κριτῇ Μακεδόνων, 281 — 51, πραιτορι Θρακησίων τῷ Ξηρῷ, 282 — 52, βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ Δούκα, 283 — 53, βασιλίσσῃ Εὐδοκίᾳ, 284 — 54, μοναχῷ Συμεὼν τῷ Κεγχοῦ, 284 — 55, ἀνεπίγραφος, 287 — 56-59, πατριάρχῃ κϋρ Μιχαήλ, 287 — 60, κριτῇ Ὀπτιμάτων, 291 — 61, πατριάρχῃ Ἀντιοχείας, 292 — 62, ἐπισκόπῳ Παρνασοῦ, 294 — 63, πρὸς τὸν καίσαρα τὸν Δούκαν, 295 — 64, μητροπολίτῃ Κορίνθου, 296 — 65, κριτῇ Αἰγαίου, 297 — 66-67 κριτῇ Κιβυρριωτῶν, 297 — 68, πατριάρχῃ Λειχούδῃ, 299 — 69, βασιλεῖ Ἰσακίῳ Κομνηνῷ ἐν ταξιειδίῳ ὄντι, 300 — 70, τοῖς ἐν ταξιειδίῳ νοταρίοις τοῦ αὐτοῦ βασιλέως, 305 — 71-72, Δούκα τῷ καίσαρι, 306 — 73, κριτῇ Χαρσινοῦ, 308 — 74, βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ Δούκα, 309 — 75-79, ἀνεπίγραφοι, 309 — 80, τῷ Εὐχαΐτων, 313 — 81, βασιλεῖ Ἰσακίῳ τῷ

Κομνηνῶ ὅτε κατὰ βαρβάρων ἐξῆλθε, 315 — 82, πρὸς τὸν βασιλέα Διογένην ὅτε ἐτυφλώθη, 316 — 83-86, μεγάλῳ δρουγγαρίῳ κῦρ Κωνσταντίνῳ, 318 — 87, λογοθέτῃ τοῦ δρόμου, 330 — 88, τῷ βεστάρχη καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, 331 — 89, τῷ ἐπὶ τῶν δεήσεων κῦρ Λέοντι τῷ τῶν Πατρῶν, 333 — 90, συντακτῆριος πρὸς τὸν βασιλέα Διογένην κατὰ τῶν Τούρκων τὸ δεύτερον ἐστρατεύοντα, 335 — 91-94, ἀνεπίγραφοι, 335 — 95, κριτῇ Αἰγαίου, 338 — 96, ἀνεπίγραφος, 340 — 97, μαγίστρῳ Μιχαήλ, 341 — 98, τῷ βέστη — 99, ἀνεπίγραφος, 342 — 100, τῷ βεστάρχη, 343 — 101-102, ἀνεπίγραφοι, 344 — 103, τῷ πραιτορι Πελοποννήσου καὶ Ἑλλάδος τῷ Νικηφορίτζῃ, 344 — 104, πρὸς τὸν βασιλέα τὸν Δούκαν, 346 — 105, τῷ Βούρτζῃ, 347 — 106, ἀνεπίγραφος, 349 — 107, κριτῇ τῶν Κιβουρζιωτῶν, 351 — 108, Μαχητταρίῳ τῷ δρουγγαρίῳ τῆς βίγλης, 352 — 109, ἀνεπίγραφος — 110, κριτῇ Καππαδοκίας, 354 — 111, μητροπολίτῃ Πατρῶν, 356 — 112, δεσποίνῃ Αἰκατερίνῃ, 356 — 113, ἀνεψιῷ τοῦ βασιλέως Ἰσαακίου, 358 — 114, τῷ μυστικῷ, 358 — 115, βασιλεῖ Μονομάχῳ, 359 — 116, ἀνεπίγραφος, 362 — 117, τῷ γενικῷ, τῷ ἀνεψιῷ τοῦ πατριάρχου, 363 — 118, τῷ πρωτοσυγγέλλῳ Παρσπονδύλῳ, 365 — 119, ἀνεπίγραφος, 367 — 120, ἀνεψιῷ τοῦ βασιλέως, ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ, 368 — 121, κριτῇ Χαρσινοῦ, 370 — 122, τῷ 123, Κωνσταντίνῳ Ἰεράκῃ ἐν ἐξορίᾳ ὄντι, 370 — 124, μαγίστρῳ Εὐστρατίῳ καὶ πρωτονοταρίῳ τοῦ δρόμου τῷ Χοιροσφάκτῃ, 372 — 125, Ἰωάννῃ τῷ ὀστιαρίῳ καὶ πρωτονοταρίῳ τοῦ δρόμου, 373 — 126, πρὸς ἀρχιερέα — 127-131, ἀνεπίγραφοι, 374 — 132, βασιλίσση Εὐδοκία, 377 — 133, ἀνεπίγραφος — 134, κριτῇ Πελοποννήσου, 378 — 135, κριτῇ Ἑλλάδος, 378 — 136, ἀνεπίγραφος, 379 — 137, πρὸς βασιλέα, 380 — 138, ἀνεπίγραφος, 381 — 139,

τῷ πατριάρχῃ λειτουργήσαντι ἐν τῇ Χαλκῇ — 140, ἀνεπίγραφος, 383 — 141, κριτῇ Ἑλλάδος — 142, ἀνεπίγραφος, 384 — 143-144, Ροβέρτῳ δουκὶ Λογγιβαρδίας ὡς ἐκ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Δούκα, 385 — 145, Ἀνδρονίκῳ Δούκα, 392 — 146, ἀνωνύμῳ μαγίστρῳ καὶ κριτῇ, 394 — 147, ἀνεπίγραφος, 395 — 148, ἐπισκόπῳ Μαδύτου, 396 — 149, ἀνεπίγραφος, 397 — 150, τοῖς ἐν Γάνῳ μονασταῖς, 398 — 151-152, Δούκα τῷ καίσαρι, 399 — 153-154, ἀνεπίγραφοι, 402 — 155, πρὸς νεοφώτιστον (τὸν Κεγένην) ὡς ἐκ τοῦ βασιλέως Μονομάχου, 405 — 156, Δούκαν τὸν καίσαρα, 406 — 157, τῷ ἐπὶ τῶν κρίσεων — 158, κριτῇ Καππαδοκίας, 412 — 159-160 πατριάρχῃ κῦρ Μιχαὴλ — 161, βασιλεῖ Ἰσακίῳ, 416 — 162, πρὸς τὸν πατριάρχην ὡς ἐκ τοῦ μαῖστορος τῶν Διακονίσσης, 420 — 163, τῷ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν, 421 — 164, πατριάρχῃ Μιχαὴλ, 422 — 165, μαγίστρῳ καὶ στρατηγῷ Ἀβύδου, 423 — 166, μοναχῷ Ὀλυμπίτῃ, 424 — 167, μοναχῷ Φερεβίῳ — 168, μαῖστορι Χαλκοκρατίων, 428 — 169, Ἐπιφανίῳ Φιλαρέτῳ τῷ πρωτοασηρητίς, 430 — 170, ἀνεψιῷ Ἰσαακίου Κομνηνοῦ, 432 — 171, Ἰασίτῃ, 434 — 172, βεστάρχῃ καὶ κριτῇ Μακεδονίας τῷ Χασάνῃ, 439 — 173, μητροπολίτῃ Εὐχαΐτων, 440 — 174, τῷ γενικῷ, τῷ ἀνεψιῷ τοῦ πατριάρχου, 441 — 175, Ξιφιλίῳ τῷ πατριάρχῃ, 444 — 176, τῷ πρωτοασηρητίς, τῷ λιβελλισίῳ καὶ τῷ ἐπὶ τῶν δεήσεων, 451 — 177, πρωτοβεστιάριῳ, 455 — 178, μητροπολίτῃ Κυζίκου τῷ συγκέλλῳ Ρωμανῷ, 456 — 179, μητροπολίτῃ Ἐφέσου, 458 — 180, κριτῇ Φιλαδελφείας, 459 — 181, πατριάρχῃ Ἀντιοχείας, 461 — 182-183, μητροπολίτῃ Εὐχαΐτων, 462 — 184, πρωτοπροέδρῳ Κωνσταντίνῳ τῷ Κηρουλαρίῳ, 467 — 185, ἀρχιμανδρίτῃ Ὀλύμπου, 469 — 186-189, ἀνεπίγραφοι, 470 — 190, κριτῇ Ὀψικίου τῷ Ζωμῆ, 483 — 191, νατζαρίοις βασιλέω; Ἰσαακίου, 485 — 192, κριτῇ

Θράκης καὶ Μακεδονίας, 487 — 193-197, ἀνεπίγραφοι, 488 — 198-199, τῷ Ψηρῷ, 490 — 200-201, ἀνεπίγραφοι, 494 — 202, Ἰωάννου Εὐχαΐτων ἐπιστολὴ πρὸς Ψελλόν, 495 — 203, Ψελλοῦ ἀντίγραμμον, 496 — 204, Πόθῳ τῷ βεστάρχη, 497 — 205, Κωνσταντίνῳ Ξιφιλίνῳ τῷ δρουγγαρίῳ τῆς βίγλης, 499 — 206, πρὸς κάπηλον μεγάλαυχον, 502 — 207, πατριάρχῃ κϋρ Μιχαήλ τοῦ Κηρουλαρίου, 505 — 208, πρὸς τοὺς ἀνεψιοὺς τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου, περὶ φιλίας, 513.

Ζ. Τοῦ αὐτοῦ Ἑρμηνεῖται εἰς κοινολεξίας — Περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κερατᾶ, 525 — Περὶ τῆς γυναικείας πανηγύρεως τῆς Ἀγάθης, 527 — Εἰς τὴν φωνὴν τὴν λέγουσαν Σήμερον τὰ ἅγια κόντουρα, 532 — Πρὸς τό, ἴδε, καὶ τό, ἐξέστηκεν, 536 — Εἰς τό, Ὅτι ἔφθασεν, 537 — Ἐτεραι ἐξηγήσεις ἀστειῶν καὶ δημῶδων ῥητῶν, 541.

Η. Ἰωάννου τοῦ Γλυκᾶ Ἐξήγησις διὰ στίχων πολιτικῶν εἰς τινα δημῶδη ῥητά, 544 — Ἀνωνύμου ἔρμηνεῖται εἰς ἀποφθέγματα καὶ δημῶδεις λόγους, 564 — Δημῶδη αἰνίγματα, 569.

Θ. Ψελλοῦ, Ἑρμηνεῖται εἰς δημῶδεις δεισιδαιμονίας — Τί ἐστὶ Βαβουτζικάρτος, 571 — Περὶ τῆς Γιλλοῦς, 572 — Ἐτεραι περὶ Γιλλοῦς παραδόσεις.

Π Ι Ν Α Κ Ε ⁽¹⁾

Ἀβάται, 121.
 Ἀβιδαζιοῦ, 579.
 Ἀβιζιοῦ, 579.
 Ἀβυδηνός, 338.
 Ἀβυδος, 423.
 Ἀβυζοῦ, 575, 580.
 ἀγαθὰ τῆς Πόλεως, 369.
 Ἀγάθη, 527.
 Ἀγάθων, 190.
 ἀγάλματα, 384. Ἀσσυρίων, 478.
 διοπετῆ, 57.
 ἀγαλματοφορῶ, 366.
 ἀγγειωτόπος γέννησις, 59.
 Ἀγηςίλαος, 418, 521.
 Ἀγκυρα, 200.
 ἀγυρτικαὶ βίβλοι Πορφυρίου, 572.
 ἀγωγή εἰσαγωγίμος, 201.
 ἀγῶν δικαστηρίου, 199, 209. ἐν
 λόγοις, 141. ἀγῶνακακουργῶ, 203.

Ἀδικία, 578, 579.
 Ἀδράστεια, 572.
 ἀετὸς παραπετόμενος, 306.
 Ἀθῆναι, λθ, μ, 153, 171, 268,
 296, 472. Ἀθηνάϊος, 258, 268,
 339.
 Ἀθως, 115.
 αἱ καὶ αὐτός, 548.
 Αἴας, 173.
 Αἰγαῖος δ, 297. τὸ Αἰγαῖον, 338.
 Αἰγυπτία σοφῆ (Ἵπατία?) 59.
 Αἰγυπτιάζω, 518.
 Αἰγυπτιανή, 578.
 Αἴγυπιος, 172, 513. Αἰγύπιος,
 113, 114, 152, 153, 339, 444,
 451, 492, 508. Αἰγυπτίων
 ἐγχρόσματα, 474. λόγοι, 152,
 473 (βλ. Ἀσσύριοι καὶ Χαλ-
 δαῖοι).

(1) Διὰ τοῦ παρόντος τόμου συμπληροῦται τὸ ἕμισυ τῆς Μεσαιωνι-
 κῆς Βιβλιοθήκης, μετὰ πλείονος δὲ ζήλου ἐπισπεύδεται ἡ ἐκτύπωσις καὶ
 τῶν ὑπολειπομένων πέντε τόμων αὐτῆς· μετὰ τὴν τελικὴν τοῦ ἔργου
 ἀποπεράτωσιν δημοσιευθήσονται ἐν ἰδίῳ τεύχει αἱ ἐπεξηγητικαὶ σημειώ-
 σεις καὶ ἀκριβῆς πίναξ τῶν ἐν ἀπάσῃ τῇ συλλογῇ περιεχομένων ὀνο-
 μάτων καὶ λέξεων. Ἐν τούτοις ἡ ποικιλία τῶν ἐν τῷ παρόντι τόμῳ
 περιεχομένων κριστῶ ἀναπόφευκτον τὴν ἐπισύναψιν προχείρου πίνακος
 εἰς εὐκολίαν τῶν ἀναγνοστῶν.

- Αἰθίοψ, 113, 114, 251, 508. Αἰ-
 θιοπικαὶ πηγαί, 385.
 Αἰκατερίνα δέσποινα, 356, 419.
 Αἴλιος, 138, 141.
 αἴλουρος, 478.
 Αἰσχίνης, 199.
 Αἰσχύλος, 404, 538.
 Αἴτωπος, 90. Αἰτώπειον, 538.
 αἰτίαι, 580.
 ἀκαδημία, 446. ἀκαδημαϊκὴ παιδε-
 σις, 528. Ἀκαδημαϊκοί, 172.
 ἀκαπνα, 322.
 ἀκοντίων περιβολαί, 232.
 Ἀκτουάριος, 96.
 Ἀλέας ἐπίσκοποι, 310.
 ἀλεκτρούων, 474.
 Ἀλεξάνδρεια, 261, 509.
 Ἀλεξανδρῶν, 395.
 Ἀλέξανδρος Πριάμου, 118. Μακε-
 δών, 141, 172, 225, 261, 303,
 331, 463, 504.
 Ἀλέξις, 60.
 ἄλιμος Ἐπιμενίδειος, 327.
 Ἀλκηστις, 500.
 Ἀλκιβιάδου εὐπρέπεια, 245.
 Ἀλλάτιος, η, μζ, 573.
 ἀλλαγαί, 370.
 ἄλογον (ἄπρος, τὸ κατ' ἐξοχὴν) 434.
 Ἀμάσεια, 269.
 ἀμασις, 504.
 Ἀμμοῦς, 57. Ἀμμων, 441, 443.
 Ἀμφιάρως, 441.
 Ἀμφιτρώων, 161.
 ἀμνὰς πρώτη, 580.
 Ἀμορφοῦς, 575, 579.
 Ἀναβαρδαλαία, 578. Ἀνακρέωντος γλῶσσα, 110.
 Ἀνάληψις, 535.
 Ἀναξάρχειος θύλακος, 246.
 Ἀνατολή, 509. ἑώρα, 214. Ἀνατο-
 λικοί, 273.
 ἀνατυλίττω ἡλακάτην, 530.
 ἀναφρόδιτοι Χάριτες, 322.
 Ἀνδρέας, 459.
 ἄνθη ἄσαρος, ἑλενίου, ἱέρως, κασίης,
 μίου, 328.
 ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, 234.
 Ἀννίκερις Αἰγινήτης, 403.
 ἀντέλλογος, 212.
 Ἀντίγονος, 128.
 ἀντιθέσεις εἰς προτάσεις, 198.
 Ἀντιόχεια, 261, 275, 292, 461
 498.
 Ἀντίοχος, 128, 141.
 ἀντίσηκος ἐπιστολή, 337.
 Ἀντιφωνητοῦ σέκρετον, 205.
 Ἀντιχρίστου πρόδρομος, 138.
 ἀνώγειν, 555.
 Ἀπελλῆς, 61, 183.
 ἀπερίγραφος δεσπότης, 217.
 ἀπήγαμεν, 547, 562.
 Ἀπλετοῦ, 578.
 Ἀπλοκόνησος, λθ, 423, 487.
 Ἀποδεικτικὴ, 255.
 ἀπόδεσμος, 215.
 ἀποθαμένος, 557.
 ἀποζώσου, 562.
 ἀποκλάσματα, 567.
 ἀποληπτικὴ ἀπόδειξις, 198.
 Ἀπολιναρίου, 444.
 Ἀπολλοφάνης, 443.
 Ἀπόλλων, 239, 247, 265, 454.

Α' πολλώνιος, 91.
 ἀποστραχοῦμαι, 365.
 Ἀραβία καὶ Ἀραβία, 124, 160.
 εὐδαίμων, 261. Ἀραβες καὶ Ἀρ-
 ραβες, 224, 508.
 ἀράχιον νῆμα, 571.
 ἀργυρᾶ τά, 428.
 Ἀρέθουσα, 431.
 Ἀρειανοί, 567.
 Ἀριάδνης πλόκαμος, με.
 Ἀριανή, 579.
 Ἀρίσταρχος, 91.
 Ἀριστείδης, 182, 329.
 ἀριστεῖος στέφανος, 335.
 Ἀριστοτέλης, 118, 135, 171, 172,
 188, 194, 225, 242, 245, 246,
 442, 444, 460, 475, 477, 499,
 501, 503.
 Ἀριστοτελικοὶ κρατῆρες, 476. λό-
 γος, 404. συγγράμματα, 499.
 Ὀργανον, 499.
 Ἀριστοφάνης, 174, 538.
 ἀρκηῖοι, 448.
 ἄρμα εἰσπράξεων, 343. ἄρματα
 (ἄπλα) 569, 570.
 Ἀρμενιακὸν θέμα, 269.
 ἀροτριῶ ψυχὴν, 206.
 Ἀρριανός, 579.
 Ἀρσένιος ἄγιος, 580.
 ἀρτάριον, 496.
 ἀρτεμόνιον, 328.
 Ἀρτιγένους-οὐς μονή, 265, 456.
 ἀρχαιολογία γένους, 278.
 ἀρχιεράρχης, 336.
 Ἀρχιλοχος, 59, 92.
 Ἀρχιμήδης, 113, 158.

Ἀρχύτας Ταραντῖνος, 462.
 ἀρωματοφόρος ἡ, 513.
 ἄς, 564.
 ἄσαρ, 328.
 ἀσηκρήτις, 248.
 Ἀσιανοί, 339.
 Ἀσκραῖος, 266. βλ. Ἡσίοδος.
 ἄσματα ἱερά, 404.
 Ἀσύριος νοῦς, 138. σοφίς, 478.
 τελεταί, 401. ἀγάλματα (βλ. Αἰ-
 γύπτιοι).
 Ἀσσωρῖνος, με'.
 ἀστῆιοὶ λόγοι, 541.
 ἀστραπή ἢ ἔξωθεν, 205.
 ἀστρολογῶ, 478.
 ἀσύλληπτον, 328.
 ἀτεράμων, 472.
 Ἀτλαντικὴ ψυχὴ, 259.
 ἀτόκιον, 327.
 Ἀτταλειάτης, κη, λγ.
 ἀττάλω, 411.
 Ἀττική, 172, 269. γλῶσσα, 373.
 Ἀττικοὶ λόγοι, 261. νόμοι, μ,
 171, δρμαθοί, 541.
 αὐθέντης, 219.
 ἀφ' ὧν, 563.
 ἀφροδίσιος αὔρα, 323.
 Ἀφροδίτη ἢ ἄνωθεν, 322. ἢ ἐν
 Κνίδω, 57. ἢ πάνδημος, 322.
 ἀφύκι Μιτουρνῶν, 422.
 Ἀχαιοί, 117.
 Ἀχαρ Χαρβῆ, 306.
 ἀχθοφοριῶ τὸ βάρη τῶν φιλων, 259.
 Ἀχιλλεὺς δὲ πάνυ, 224, 523.
 Ἀχυρᾶς, 252.
 Βάαλ ἢ, 152.

- Βαβουτζικάριος, 571, 572.
 Βαβώ, 571.
 Βαβυλών, 112, 508. Βαβυλώνιοι, 153.
 Βαβυλώνιον πῦρ, 334.
 βαλκανεύτρια, 410.
 βάμμα ποικίλον, 551.
 Βαρδελλοῦς ἡ, 575.
 Βαρνὰ ἡ, 578.
 βασιλεῖ παραδυναστεύων, κε.
 Βασιλειος, 332.
 Βασιλειος Β', 119, 197.
 Βασιλειος δ μέγας, 152.
 βασιλεῦ ἤλιε, ιβ.
 βασιλεὺς δημεύων, 215.
 βασιλέως ἔτυμολογία, 346.
 βασιλικὸν βῆμα, 377. βασιλικὰ γράμματα, 485. δίκαια, 216. ἔγγραφοι, 311. δόγματα, 176. βασιλικὰ ἐπιτάξεις, 486. βασιλικὸς ὄρος, 216.
 βασιλικός, 423, 487. βασιλικάτον Μαδύτου, 487.
 βασιλις μεγάλη, 211.
 βασιλισσα, 570.
 βαρβαρικὰ βιβλία, 57.
 βατράχου ἐγκέφαλος, 327.
 βελόνη, 569.
 Βεσαίνης ἐπίσκοπος, 344, 345.
 βεστάρχη, 204, 205, 260, 343, 410, 439.
 βέστης, 331, 332, 334, 341, 342.
 βεστιαρίτης, 197.
 βεστιοπράται, 209.
 βήλου κριτής, 206.
 Βιβήριον, προάστειον, 197.
 βίγλα (δρουγγάριος).
 Βίων, 61.
 Βορδόνα, 578.
 βορδών, 299. βορδώνιον, 299.
 βοῦλα, 563.
 Βούλγαροι, 127, 138, 144. Βουλγαρίας ἀρχιεπίσκοπος, 144, 145.
 βλ. Νομάδες.
 βουνιάδες Θεῶν, 422.
 Βούρτζης, 347.
 βρέφη Περσῶν βασιλέων, 410.
 βρεφύλλιον, 409.
 Βριανή, 575.
 βροντῆν ὑπὸ βύρση, 327.
 Βροῦτος, 138, 144.
 βρόχος, 283.
 βρώσιμα, 377.
 Βυζαντινὸς ἑλληνισμὸς, μ. πρωτοπουργός, κδ.
 Βυζαντίς κόρη, 76. παμφαής, 232.
 Βύζαντος πόλις, 329. μέγα χωρίον, 493. βλ. Πόλις.
 Βυζοῦ ἡ, 578.
 Βύκινον, συνοικία, 214, 215.
 βωμολόχον παῖγμα, 538.
 Γαβριὴλ Ἐιρήτης, 209.
 Γάδειρα, 350.
 Γαλατάρια, χωρίον, 214.
 Γαλάτης λίθος, 326.
 Γάνος δ, 397, 398.
 γαρήν? 567.
 γελοιασταί, 206.
 γένεια, 562.
 γενέσεως φυσιολογία, 517.
 γενικὸς δ, 363 441.
 γέννημα, 265.

γένος δημότερον, 322.
 γεράκιν, 569.
 γεωγραφία, 60.
 γεωμετρία, 479.
 Γίγαντες, 260, 305, 349.
 Γιλλόβρωτα βρέφη, 572.
 Γιλλώ, 572, 579.
 Γιλσϋ (Γιλλώ).
 Γλυκᾶς Ἰωάννης, 544.
 γογγυλὶς Μαντινειακῆ, 422.
 Γοργίας, 464.
 Γορδιασοϋ ἐπίσκοπος, 376.
 γραμματικὴ ἐπιστήμη, 90, 479.
 γραμματεῖον μνηστείας, 211.
 γραμματίον φλύαρον, 424.
 γραμματοκομιστής, 370, 373. γραμματοδιακομιστής, 350.
 γραφή μελιβρυτος, 353.
 Γρηγόριος δ Θεολόγος, 150, 152.
 Γυλλώ, Γυλλοϋ, Γυλοϋ (Γιλλώ).
 γυπῶν τόχοι, 267.
 γύρος, 542.
 δαδοφόρον, 474.
 Δαίδαλος, 501.
 δαίμων κκοποιδός, 401. νυκτερινή, 571.
 δακτυλωτόν, 503.
 Δαναίδες, 251.
 δαήσεων (δ ἐπὶ τῶν), 212, 214, 333, 451.
 δάνα δ, 256, 294.
 δεκάρχαι, 382.
 Δελφοί, 340.
 δέρας Χριστοϋ, 445.
 δέσποινα, 347, 369.
 δεσπότις, 469.

Δημάδης, 15¹).
 δήμευσις, 217.
 δήμιοι, 425.
 δημοθέσιον, 345.
 δῆμοι, 304.
 Δημόκριτος, 486.
 Δημοσθένης, 150, 170, 175, 190, 329, 382. Δημοσθενιακὰ παραδείγματα, 190. Δημοσθενιακὸν βιβλίον (ἢ ῥητορικῆ), 472. Δημοσθένους δεινότης, 223. Δημοσθενικὴ ἤχώ, 353.
 δημόσια χρέα, 268.
 δημοσικὸς δρόμος, 343.
 δημόσιος δ, λη, 216.
 δημοτικὴ γλῶσσα, μ.
 δημόδη αἰνίγματα, 544, 569.
 δημόδεις δεισιδαιμονίαι, 571.
 δημόδης λόγος, 340, 345, 395, 536, 541, 546. βλ. λόγοι.
 διάκηνος πυρός, 266.
 Διακόνισσα, 420.
 διάλεκτοι, 91.
 Δίδυμος (Θωμάς), 144.
 δικαστήριον, 175. δικαστήριον λόγου, 243. δικαστηρίου θύρα, 216.
 δικαστής, 346. Ὀπτιμάτων, 291. βλ. κριτής.
 δικαστικὴ ἀπόφασις κατὰ Ἰβηρίτζη, 197. κατὰ Ψελλοϋ, 203.
 δικαστικὸν δικαίωμα, 198.
 δίχης εἰσαγωγή, 197. δικῶν ῥοπαί, 232.
 διμηνίτης πυρός, 266.
 Διογένης Ρωμανός, λβ, λγ, 222, 224, 228, 230, 316, 334, 392.

393. υἶς αὐτοῦ, λγ, 226, 387.
 διοικητής, 343.
 Διονύσιος, 119, 154, 171, 401. Ἄ-
 ρειοπαγίτης, μα.
 Διόνυσος, 141, 180, 322, 401, 502.
 Διόσκουροι, 266.
 Διοτίμα, 362.
 δίπλωτος χεῖρ, 512.
 Δίων, 110, 119, 171.
 δόγματα βασιλικά, 176.
 Δοκειανός (Κομνηνός), 433.
 δόσις προικία, 198.
 Δούκας Ἀνδρόνικος, 392. καῖσαρ,
 295, 306, 307, 399, 400, 406.
 Κωνσταντῖνος, λα, 280, 283,
 309, 346. Μιχαήλ, 316. 385.
 πορφυρογέννητος, 386.
 δουλεία, 248, 253.
 δρακοντόζωνον, 474.
 δραπεταγωγός, 329.
 δραπέτις δύναιμις, 328.
 δρόμου (λογοθέτης).
 δρουγγάριος τῆς βίγλης, 352, 499.
 δωρεὰ διαλλάττουσα 200. διττή, 200.
 δωδεκαπελέκεις σωματοφύλακες, 174.
 Ἐβραῖοι, 442, 492.
 Egger, η.
 ἐγγράμματος μύδρος, 533.
 ἐγγύη, 400.
 ἐθνῶν ἐπιμελητής, 509.
 εἶνε (ἔστι), 568.
 εἰσαγωγή πρωτολογίας, 216.
 Ἐκάτη, 57.
 Ἐκατήσια, 57.
 ἐκπαίδευσις εἰς ἱστοურίαν, 66.
 ἑκτομίας ἐπίγραπτος, 382.
 ἑκυρός, 469.
 ἔλαιον ἱερὸν ἐν Δελφοῖς, 340.
 ἔλαφος ἐν καμήλω, 114.
 ἔλω (ἐλαύνω) 574.
 Ἐλένη, 117.
 ἐλένιον, 328.
 ἐλέφας, 113.
 Ἐλικος Κιζυκηνός, 141.
 Ἐλλάς, 151, 269, 344, 383, 515.
 θρουλλουμένη, 268. κλεινή, 261.
 (τὸ Βυζαντινὸν κράτος) με. Ἑλλά-
 δος σοφοί, 514, 540. (κριτής).
 Ἐλλη, 175.
 Ἐλληνες, 152, 153, 255, 332, 333,
 378, 414, 425, 492, 498. Ἑλ-
 λήνων παῖδες, 189.
 Ἐλληνικὰ βιβλία, 57. Ἑλληνικαὶ
 ᾠδαί, 108. Ἑλληνικὴ παιδεία, με.
 ποίησις, 92. σύνταξις, 537, 540.
 φλυαρία, 571.
 Ἐλληνικοὶ λόγοι, 152, 161, 479.
 μῦθοι, 61.
 Ἐλλήνιοι φωναί, 431.
 ἑλληνισμὸς βυζαντινός, λε, μ.
 Ἐλληνοῦς ἡ, 579.
 Ἐλλησποντία, 150, 381.
 Ἐλπιδίος Κεγχρῆς, 207, 208, 209.
 Ἐλευσίνα, 255, 322.
 Ἐμπεδοκλῆς, 57, 108.
 ἐνάπιτα, 496.
 ἐνθεαστικαὶ Θεαγωγίαι, 474.
 ἐνι (ἔστι), 560, 567.
 ἐνεχυρίσις, 201.
 ἐντροπικῶς ἔλω, 276.
 ἑξάκτορες, 206.

- ἔξαπελέκεις σωματοφύλακες, 174.
 ἔξαρχος βεστιοπρατῶν, 209.
 ἔξαρχων χριστεμπόρων, 503.
 ἔξελληνισμὸς Βυζαντίου, μγ.
 ἔξεράω, 575, 580.
 ἔξοδιαστάδες, 570.
 ἔξορκισμὸς, 580.
 ἐπάρχουσα οἰκουμένης, 207.
 Ἐ'παγθοῦ ἡ, 180.
 Ἐ'πέγουσα φιλοσοφία, 519.
 ἐπίγραφτος ἔκτομιας, 382.
 ἐπιγράφω, 198.
 ἐπιδήμα, 505.
 ἐπίκουροι, 170.
 Ἐ'πιμενίδειος ἄλιμος, 327.
 ἐπισκοπὴ σύμπτωχος, 344.
 ἐπιστολαί, 242, 243, 324, 364.
 ἀντίσηχος, 337. Ψελλοῦ, λε.
 ἐπιτέχνησις, 328.
 Ἐ'πιφάνιος μάγιστρος καὶ πρωτοα-
 σηκρητίς, 213, 430.
 Ἐ'πίχαρμος. 92.
 ἐποποιὸν τό, 538.
 ἐποπτικά, 328.
 Ἐ'ρατίστρατος, 486.
 Ἐ'ρατοσθένης, 61.
 ἐριοβάφος, 530.
 Ἐ'ρμῆς, 509. Ἐ'ρμοῦ ἔξαρθῶμαι,
 331. Ἐ'ρμοῦ λογίου τύπος, 244.
 Τρισμέγιστος, 189.
 Ἐ'ρμογένης, 190. Ἐ'ρμογένειαί τέ-
 χναι, 442.
 ἐταίρα, 26.
 εὐδαίμων χορός, 362.
 Εὐδοκία Μακρεμβολίτισσα, ιθ, μδ,
 μς, 223, 224, 225, 377.
- Εὐθόμιος, 375.
 Εὐμενίδες, 571.
 Εὐνόμιος, 444, 445.
 Εὐξείνιος, 383, 440.
 Εὐριπίδης, 407, 558.
 Εὐρίπου ἐπίσκοπος, 265. Εὐρίπων
 μεταβολαί, 404, 495.
 Εὐρυσθεύς, 500, 501.
 Εὐρωπαῖοι, 339, 448.
 εὖ υἱός, 180.
 Εὐφράτης, 172.
 Εὐφρόσυνος Ξηρίτης, 209.
 Εὐχάιτα, 142, 155, 156, 157, 272,
 313, 314, 440, 462, 465, 495.
 Ἐ'φεσος, 102, 458.
 ἐφολκία προικός, 214.
 ἐγενηίς, 328.
 ἐχῆνος, 478.
 ἔχοντα (δ ἔχων), 589.
 ἐχρώσταιν, (ἐχρωέσται), 547.
 ἐχρεωστοῦμαν, (ἐχρεωστοῦμεν), 547,
 563.
 Ζεὺς, 118, 283, 334.
 ζηλωτῆς χαρακτῆρος, 538.
 Ζήνων, 187, 445.
 ζυμόνω, 560.
 Ζωή, 111, 122, 125, 362.
 Ζωμᾶς, Ζωμῆς, 263, 483.
 Ζωναρῆς, κη.
 ζώνης ἀφαίρεσις. 208.
 Ζωροάστρης, 57, 189.
 ἦ (αἶ), 580.
 ἡγεμῶν φιλοσοφίας, 275.
 ἡγούμενος, 424.
 ἡδυπότις (ποτήριον), 504.
 ἡλακάτην ἀνατυλίττω - κινῶ, 530.

- Η'ίλιος μοναχός, 402, 403.
 ήλιου κύκλος, 575.
 ήμιθεος ἐν ήμίμοις, 233.
 ήμιποδιαίτοι ήλοι, 470.
 ήμισον (ήμισυ), 579.
 ήμίτομον (ποτήριον), 504.
 Η'ράκλειτος, 110.
 Η'ρακλής, 239, 260, 495, 500, 501.
 Η'ρακλής (ποτήριον), 504.
 Η'ρας εἶδωλον, 175.
 Η'ροδότου γλυκύτης, 110.
 Η'ρώδης τετράρχης, 136.
 ήρωϊκός βίος, 59.
 Η'σίδοδος, 266, 473.
 Η'φαιστος, 305.
 θεαγωγία ἐνθεαστικά, 474.
 Θεαίτητος, 118, 131, 183, 187, 468.
 Θεανώ, 59.
 θέατρον μέγα (ἐν Βυζαντίῳ), 214.
 θέμα, 258, 276, 279, 291, 370, 375, 484.
 θεματικός δικαστής, 395. θεματική ἐπαρχία, 400. θεματικὸν πρωτονοταράτον, 268.
 Θεμιστοκλῆς, 431.
 Θεοδότη (μήτηρ Ψελλοῦ), 46.
 Θεοδώρα βασιλίσ, 209.
 Θεοδώρητος Βουλγαρίας, κ, κγ.
 Θεοδώρου ἀγίου ναός ἐν Εὐχαΐτοις, 158.
 θεολόγοι ήμέτεροι, 510.
 θεόμαντις, 471.
 Θεομήτωρ, 419.
 θεός ἐν ήμιθέοις ὀλίγοις, 233.
 Θεοφάνεια, 530.
 Θεόφραστος, 462.
 θεσμογράφος, 206, 209.
 Θέτις, 249.
 Θεωρίων, 468.
 θεωροὶ αἱ, 531.
 θήρα πταρωτή, 486. θηράματα ὄδρεια, 232. θηρατική σύνοδος, 232.
 θηρίκλειον (ποτήριον), 504.
 Θεουκιδίδης, 492.
 Θούλη, 402.
 Θράκης, Θρακησίων (κριτής).
 Θρακική χιών, 365.
 θράσος Ἰππειον, 316.
 θρήνοι ἐπικήδειοι, 29.
 θρηνοῦσαι αἱ, 366.
 θυγάτριον εἰσποιητόν, 204, 205.
 θυμητικὸν τῆς ψυχῆς, 570.
 Γάκιωτος μοναχός, 177.
 Γάβλιχος, μα.
 Γαμβρῆς, 306.
 Γανῆς, 306.
 Γασίτης, 434.
 Γάστριοι ρυθμοί, 454.
 Γ'θρη, 200, 201, 202. Ἰθρητίτης Ἰωάννης, 197, 203. Στέφανος, 198, 199.
 Γ'βις, 247.
 ιδικός, δ, 212. ιδικοῦ νοτάριος, 277, 278. σέκρετον, 211.
 ιδιόχερρον (ιδιόχειρος), 578.
 ιδίωμα χειρός, 199.
 ιδιωτικός χαρακτήρ, 199.
 ἱερὰ βίβλοι, 492.
 Γ'εράκης Κωνσταντίνος, 370.
 ἱεράκιν τό, 570.
 ἱερογλυφική τέχνη, 485.

- ἔρεως ἄνοη, 328.
 ἱκανός, 381. ἱκανήτισσα, 381.
 Ἰκαρος, 471.
 ἱκέσιον γράμμα, ἑκτηρία, 207, 208; 209, 211.
 Ἰλιάς, 14, 118, 139. Ἰλιάς κακῶν, 207.
 Ἰλιάδος κακά, 117.
 Ἰλλυρικόν, 169.
 Ἰμαῖον ὄρος, 115.
 Ἰνδα, 251. Ἰνδοί, 113, 114, 144.
 Ἰνδῶν σοφοί, 384.
 Ἰνδική ἀποφορά, 108.
 Ἰνδὸς ποταμός, 172.
 Ἰξίων, 175, 249, 305.
 Ἰόλειος, 500.
 Ἰουδαῖοι συνεγνωσμένοι ἡμῖν, 152.
 ἵππος Ὀμηρικός, 384. Πλατωνικός, 384. ἵπποι ταχυδρομικοί, 532. μείουροι, βλ. κόντουρα.
 ἱππόστασις, 532.
 Ἰσαάκιος, βλ. Κομνηνός.
 Ἰσοκράτης, 314. Ἰσοκράτους ἀστραπαὶ καὶ βρονταί, 150. Ἰσοκράτους σειρήν, 110. Ἰσοκρατικός, 150.
 Ἰσραηλῖται, 518. Ἰσραηλιτικὰ κατορθώματα, 140.
 ἱστοურγία, 66. ἱστοურγικὴ πρᾶξις, 533.
 Ἰστρος, 330.
 ἰσχαίμα, 328.
 Ἰταλία, 129, 138. Ἰταλός, 328. Ἰταλῶν ξυνοήκαι, 175. σοφία, 148, 492. Ἰταλικὴ σοφία (ἢ νομική), 60. Ἰταλικοὶ νόμοι, 171.
 ἰυγῆ, 475. ἰυγες μάγων, 289. τρι-αδικαί, 441.
 Ἰωάννης, 299. Μαυροπόδης, ἰδ., βλ. Εὐχάϊτα. Ἰωάννης Νομοφύλαξ, βλ. Ξιφιλίνος. νοτάριος, 374. δ-στιάριος, 373.
 Ἰωνία, 151, 515.
 Ἰωνιὰ Εὐδοκίας, ἡ μάλλον Ψελλοῦ, λβ, μδ. Ἀρσενίου Μονεμβασίας, 544.
 Ἰωσήφ, 432.
 καθαλλάρης, 570.
 καθαλλάρος, 569.
 καθαλλικέω, 563.
 Κάδμος, 91.
 Καθαρά, 311.
 καθαρὸς ἄρτος, 552, 566.
 καθαρώτατος (πυρός), 266.
 κάθου, 541.
 Καῖσαρ, 509.
 καῖσαρ υπέρτιμος, 295. βλ. Δούκας.
 Καισάρεια, 455.
 καλλιβλέφαρον ὀλισθηρόν, 328.
 Καλλικλῆς, 442.
 καλλιπρόεδρος, 468.
 Καλλιψυχος, 467.
 καλογηρίδιον, 367.
 κμηλοπάρδαλις, 114.
 κανικελίου (δ ἐπὶ τοῦ), 331.
 Κανωδικὸν στόμα, 385.
 Καπανεύς, 138.
 καπηλεῖα δημόσια, 320.
 κάπηλος φιλόσοφος, 502.
 Καππαδόκης, 412. λεώς, 355.
 Καρανιχοῦς, 576.
 καρδιοκτυπῶ, 579.
 Καριανή, 576.
 Καρμήλιον, 136.

- κηροφορὰ ἡ, 553.
 Κασσάνδρειον μέλος, 203.
 κασία, 328.
 καταπονοῦν (καταπονοῦσι), 564.
 καταστάσεως (δὲ ἐπὶ τῆς), 209.
 Κάτων, 92, 123. Κατωνική εὐτο-
 νία, 185.
 Κατωτικοί, 395.
 Καυκάσω (σταυροῦμαι ἐν), 250.
 Κέβης, 118.
 Κεγένης? (νεοφώτιστος), 405.
 Κεγχρῆς Ἰωάννης, 204, 205. Ἰωάν-
 νης πρωτοσπαθῆριος, 204. Συ-
 μεών, 284.
 Κελλία, 270, 311.
 Κελτοί, 508.
 κενοδρομέω, 540.
 κέρας σελήνης, 575.
 κερατάς, 525.
 κήνσος, 533.
 Κηρουλάριος Κωνσταντῖνος, 467.
 Μιχαήλ, ε, κθ, 287, 412, 414,
 422, 467, 505. ἀνεψιὸς αὐτοῦ,
 513. ἀδελφός, 522.
 κισαρὸς ἄρτος, 552, 566.
 Κίμων, 182, 258.
 κισσύδιον, 504.
 κιτρινοφόρος, 570.
 Κλαυδιούπολις, 143, 145.
 Κλεάνθης, 445.
 κλεπτέλεγχος, 329.
 Κλείσοφος (Κλήσαφος), 69.
 κλητόριον, 228. κλητώριον, 251,
 428.
 κλήτωρ, 401, 474.
 κλίματα, 448.
 κλοποφοροῦμαι, 382.
 κρήμα, 550. κρήμαν, 565.
 κοινή διάλεκτος, 332.
 κοινολεξίαι, 525.
 κόκκινον σπαρτίον, 422.
 κοκκινοφόρος, 570.
 Κομνηνοί, 358, 432. Ἰσαάκιος, λ,
 300, 315, 353, 357, 416, 433,
 485. Μανουήλ, 514. βλ. Δοκιανός.
 κόντουρα, 370, 532.
 Κορδακᾶς Ἰωάννης, 208.
 Κορίνθιος, 447.
 Κορίνθου μητροπολίτης, 296.
 Κορώνης ἐπίσκοπος, 378.
 κοσμαγός, 441.
 κόττυφος ἐν Κυλλήνῃ, 478.
 Κουζηνᾶς, 300.
 κολουύκια, 568.
 κούντουρα (κόντουρα).
 κοῦφος (πυρός), 266.
 κρίσεων (δὲ ἐπὶ τῶν), 409.
 κριτής, 375, 394, 399. Αἰγαίου,
 297, 328. Ἀνατολικῶν, 273. Ἀρ-
 μενικῶν, 269. βήλου, 206. Ἑλ-
 λάδος, 267, 268, 378, 383. Εὐ-
 χαίτων, 314. Θράκης καὶ Μα-
 κεδονίας, 487. Θρακησίων, 279.
 ἵπποδρόμου, 205. Καππαδοκίας,
 354, 412. Κιβυρραιωτῶν, 298,
 299, 351. Μακεδονίας, 272, 439,
 487. Μακεδόνων, 281. Ὀπτι-
 μάτων, 291. Ὀφικίου, 263, 276,
 483. Παφλαγονίας, 280. Πελο-
 ποννήσου, 267, 268, 378. Φι-
 λαδελφείας, 459. Χαρσινοῦ, 308
 370.

- Κρόβαλος (Κρώβυλος), 60.
 Κρόνος, 118.
 κροτώ ἄγων, 199.
 κρυάδες, 567.
 κτηματιτικά, 311.
 κτησειδιον, 492.
 κυβαρός (κιβαρός).
 Κύζικος, 94, 265, 312.
 κύκλος ἡλίου, 575.
 κύκνειον ἄσμη, 203.
 κύκνοι, 454.
 Κυλλήνη, 478.
 κυνίδιον γεγλυμμένον, 500.
 Κύπριος μῦς, 478.
 κύρ (κύριος) πολλαχού.
 Κυρηναϊκή παιδείσις, 518.
 κώθων, 504.
 κωμικοί, μγ.
 κωμικὸν τό, 538.
 Κωνσταντῖνος Η, 122, 133. Θ' (Μο-
 νομάχος)· μέγας δρουγγάριος 318,
 321, 324, 325.
 Κώνστας Ψελλός, 177.
 λάβρα (λαύρα).
 λαγώς, 486. λαγωῦ αἶμα, 327.
 ἐπαμφοτέρον, 326.
 Λαίς, 324.
 λάκαινα ἰχνηλάτις, 486.
 Λάκων ἐξελιγμός, 470.
 Λακεδαιμόνιοι, 245.
 λάμια μορμολύττουσα, 17.
 λαύρα, 270, 311.
 Λεβαδεία, 332, 471.
 Λειγούδης, ιγ, κς, λ, 299.
 λεκανίς, 504.
 λεόντειον στέαρ, 328.
 λευκοί (ἰχθύς), 346.
 Λέων κουβουκλείσιος, 198.
 Λέων δ τοῦ Πατρῶν, 333, 356.
 ληστρικὸν σύνταγμα, 346.
 Λίβανος, 574.
 λιβελλίσσιος, 451.
 Λιβύη, 515.
 Λίβυες, 448.
 Λίζικος, 240, 241, 311.
 Λίξιξ (Λίζικος).
 λίνος ξεόμενος, 530.
 λίτραι χρυσοῦ, 205, 210.
 λογάριον, 202.
 Λόγια (Χαλδαϊκά), 572.
 λογική πραγματεία, 475, 479.
 λογοθέτης, 378, 483. τοῦ δρόμου,
 330.
 λόγοι ἀστῆτοι, 541. κοινοί, 550. βλ.
 δημῳδοί.
 λόγων φῶς, 205.
 Λοξίας, 441.
 Λυσίας, 442. Λυσιακή εὐστομία,
 110.
 Λύσιππος, 183.
 Λυσοκρανῆται, 310.
 μά, 367, 580.
 μαγγλαβίτης, 197, 198, 201, 202,
 293.
 μάγιστρος, 213, 277, 278, 341,
 372, 394, 423. μαγίστρισα,
 379, 395.
 μαγνητικὸς λίθος, 326.
 μάγων ἑγχεσις, 289.
 Μάδυτος, 396, 397, 487.
 μάϊα, 410.
 μαίστωρ 276. Διακονίσσης, 420.

- σχολῆς ἁγίου Πέτρου, 87. Χαλ-
 κοπρατίων, 428.
 μαινίδες ἐκ Λιπάρας, 422.
 Μακεδονία, 172, 272, 375, 453,
 487.
 Μακεδῶν (Ἀλέξανδρος).
 Μακεδόνας ἐξελιγμός, 470. Μακε-
 δόνες, 395. Μακεδόνων κριτής,
 281. στρατηγήματα, 418.
 μακροκεντήτης (πυρός), 266.
 μαλακόστρακον, 288.
 μαλλὴν λύκου, 567.
 Μάμας ἕγιος, 580.
 Μανιάκης, 138.
 μανδατωρίκιον, 349.
 Μανλοῦ (Μαυλοῦ?), 579.
 Μάξιμος, 446.
 Μαραθωνομάχοι, 261.
 Μαρία Μιχαὴλ κουδουκλεισίου, 199,
 201.
 Μαρμαλατοῦς, 579.
 Μαρμαροῦ, 578.
 Μῆς (μάτις), 568.
 μασθοί, 574.
 μαστιγοφόρον τό, 474.
 μαστροπέτα, 503, 504.
 Μαυροπόδης Ἰωάννης (Εὐχαΐτα).
 Μαχητάριος, 352.
 μεγάλαιχος κάπηλος, 502.
 μέγας οἰκονόμος, 266.
 μεθυστής, 554.
 μεῖουρος (κόντουρος).
 μελάνη (μελαινα), 570.
 Μελετινή, 573.
 μελίνη, 434.
 μελίδωτον, 328.
 Μελισσηνὸς Βασιλεῖος, 310.
 μέλος, Κασσάνδρειον, κύκειον, λοί-
 σθιον, 203. μέλη ἐκκλησιαστικά,
 156, 159. Ὄφρικά, 410.
 μὲν (μή), 567.
 Μένανδρος, μγ, 59, 60. Μενάν-
 δρεια, 538.
 Μένανδρος ὁ βήτωρ, 16.
 Μενέκρατος, 118.
 Μένων, 148.
 μεσάζων, κδ, κς.
 Μεσοποταμία, 459.
 μετριότης ὕψοποιός, 337
 Μηδίκιον, 264, 311.
 Μῆδοι, 112, 222.
 μύκητες σπαρτοί, 328.
 μῆλα ἐρυθρότατα, 328.
 μῆνας δ, 568.
 μητέρα ἦ, 580.
 Μητροδωρος, 141.
 Μίθαικος, 468.
 Μιθριακὴ τελετή, 322.
 μικροὶ βασιλικοὶ νοτάριοι, 205.
 Μιλήσιοι, 240.
 Μιλτιάδης, 468.
 Μίνως, 279.
 μίου ἄνθη, 328.
 Μιτυλήνη, 134, 136.
 μῆτοι στημόνων, 531.
 Μιχαὴλ ἀρχάγγελος, 579. ἀδελφός
 Λέοντος κουδουκλεισίου, 198, 199.
 βέτης, 342. Ἐπιληπτικός, 125,
 135. Θεσμογράφος, 209. Καλα-
 φάτης, 126, 128, 136. (Κηρου-
 λάριος). κριτής Κιθυρραιωτῶν
 298, 299. μάγιστρος, 341. μο-

- ναχός, 470. νοτάριος, 472. Ναροσϋ μονή, 190.
 (Ψελλός).
 μνηστείας διάλυσις, 206.
 μοιραγέται, 382.
 μολυβδόω, 573.
 Μολωνίδαι, 516.
 μοναπλόν, 553.
 μοναστηριτικιον, 376.
 μοναστήριον, 264, 342.
 μοναχικός βίος, 484.
 μοναχοὶ ἐν Γάνω, 399.
 Μονομάχος Κωνστ. 106, 130, 154,
 204, 59, 405, 423.
 μορμολύττουςα (λάμμα).
 μουλάριον, 299.
 Μουντανίων μονή, 426.
 Μοῦσαι ἀπροσδιόνυσοι, 322.
 Μουσαῖος, 59.
 μουσική, 473.
 μουσικὸν μέσον, 240.
 Muralt, γλ.
 μυαλός, 560.
 μῦδρος ἐγγράμματος, 533.
 μῦθος Φαίθοντος, 90.
 Μυῖα, 578. Μυῖα, 579.
 Μυραλίδης Θεόδωρος, 209.
 μῦς ἐμπροσδίου, 364.
 μυστικὴ ὑπηρεσία, 214.
 μυστικός δ, 358.
 μυστογράφος, 206, 209.
 Μυσῶν δρῖσματα, 161.
 μυροῦ λίθος, 543.
 Μωροχαρζάνου μονή, 342, 343.
 Μωρρᾶ, 578.
 νά, 548, 562, 568.
 Ναζιραῖοι, 159, 490.
 ναυπηγική, 529.
 νάφθα Μηδείας, 327.
 Νεῖλος, 330, 385.
 νεκρωτής, 549.
 Νεοθεαίτητος, 187.
 νεοτελής, 431.
 νερόν, 545.
 Νέστωρ, 138, 170, 223. Νέστορος
 υἱοί, 528. γλῶσσα νεστόρειος,
 353.
 νηπενθές, 327.
 Νικαεύς, 344.
 Νικανδρος, 92.
 Νικηφορίτζης, λθ, 344.
 Νικηφόρος Ἐφέσου, 102.
 Νικόλαος δ ἐπὶ τῶν δεήσεων, 214.
 Νικόλαος μοναχός, 292.
 Νινεὺς, 569.
 Νινὴ (τὸ γυνὴ = ὕνιον?), 569.
 Νιόβη, 365.
 Νομάδες Σκύθαι, 144, 468, 515.
 νόμισμα, 422.
 νομοθέτης δικῶν, 217.
 νομοθετική, 109.
 Νομοφύλαξ (Ἰωάννης Ξιφιλίνος).
 νοτάριος, 260, 272, 342, 374,
 375, 378, 379. βασιλέως, 305,
 485. μικροὶ βασιλικοὶ νοτάριοι,
 205. ἰδικοῦ, 277, 279.
 Νομερικῶν ἐπίσκοπος, 257.
 νυκτερινὸν φάσμα, 571.
 νυκτερίς, 478.
 νυκτικόραξ, 478.
 νύμφαι μακρόβιοι, 189.
 νυμφίδιον, 221.

- ξανθή βασίλισσα, 570. χολή, 570.
 Ξενοκράτης, 110.
 Ξηρῖται, 209.
 Ξηρός, κριτής και πράκτωρ Θρακη-
 σίων, 279, 282.
 Ξηροχωραφίτης, 312.
 Ξιφίας πατριός, 200.
 Ξιφηφόρον, 474.
 Ξιπίλινος Ἰωάννης, Νομοφύλαξ και
 πατριάρχης, ις, ιβ, 181, 270,
 276, 444. Κωνσταντῖνος, 499.
 Ξυστίς, 434.
 Οἰδηγοὶ προάστειον, 494.
 Οἰδυσεύς ποικιλόφρων, 138.
 οἰκιακῶν (δ ἐπὶ τῶν), 259, 421.
 οἰκοδομική, 529.
 ὀλισθηρὸν καλλιβλέφαρον, 328.
 Οἴλυπος (Βιθυνικός), 261, 314,
 344. δ βορειότατος, 115. Ὀλύμ-
 που ἀρχιμανδρίτης, 469. μονα-
 χός, 262, 424.
 Οἴμηρος, μγ, 59, 117, 118, 139,
 225, 271, 479. Ὀμηρικαὶ ἀλλη-
 γορίαι, 92. μελέται, 59. Ὀμη-
 ρικὴ Καλλιόπη, 110. νόμφη,
 480. Ὀμηρίδης, 92. Ὀμηρίδαι,
 189.
 ὀμφαλίτις μεσότης, 517.
 ὀμφαλοτόμος ἡ, 409.
 ὀνοματοθέτης, 526, 527.
 ὀξύρυγχος χαρακτήρ, 199.
 ὀξύτης περὶ τὸ γράφειν, 252.
 ὄπου, 547, 551, 562:
 Ὄπτιμάτων δικαστής, 291. βλ.
 κριτής.
 ὀρατικὴ δύναμις, 572.
- Ὄργάνου Ἀριστοτέλους παράφρα-
 σις, 499.
 ὄραιοφότης, 448.
 Ὄρέστης, 571.
 ὀρογραφία ἐν μὴ ὀρογραφία, 199.
 ὀρίγανον, 328.
 Ὄρφεύς, 57, 59. Ὄρφέως μέλη,
 410.
 Ὄρφικὴ ἐμμελία, 508. παιθῶ, 110.
 Ὄρφικὰ κρούματα, 408.
 Ὄρφικὰ ἔπη, 571.
 ὄσαυταχῶς, 353.
 ὄσπῆτιον, 303.
 ὄστιάριος 373.
 ὄφθαλμίζω φωτόν, 516.
 ὄφισ (ἰχθύς), 422.
 Ὄφρυδάς, ιε, 181.
 ὄψαρια, 562.
 ὄψαρτυσία, 289.
 Ὄψικιον, 263, 276, 483.
 Παϊανιεὺς (Δημοσθένης).
 παιδευσίς Ἀκαδημαϊκὴ, Ἐπέχουσα,
 Ἰωνικὴ, Κυρηναϊκὴ, 518.
 Παιδοπνέτρια, 578.
 Πακτωλὸς χρυσορέϊθρος, 137.
 παλαιστιατὸς τὸν νοῦν, 539.
 Παλαιστίνη, 509.
 Παλατιανοῦ ἱστορία, με.
 παλάτιον, 308.
 Πᾶν, 126.
 Παναθήναια, 322, 431.
 πάνανδρος, 478.
 Πανελληνία, 431.
 Πανελλήνιον θέατρον, 499.
 Πανίου ἐπίσκοπος, 281.
 παπᾶς, 491.

- παραδυναστεύων τῆ βασιλεῖ, κε.
 παράθυρος ἡ, 415.
 παρασημείωσις σκιάδης, 367.
 Παρασπόνδυλος, 365.
 παρθενικόν, 329.
 Πάρθοι, 172.
 Παρμενίδης, 57.
 Παρμενίων, 187.
 Παρνασοῦ ἐπίσκοπος, 294, 295.
 πάροικοι μοναστηρίων, 381.
 Παταξαρέα, 579.
 Πατζινάκι, λ.
 Πάτριαι, 333, 356.
 πατρικός, 200, ἀπὸ πατρικίων,
 208. Ξιφίας, 290.
 Πατρικός, 381.
 Πάυλος ἀσηκρήτις, 253. Σαμοσα-
 τεύς, 252.
 πέδιλον χρυσοῦν, 510.
 πείθουν, 546, 564.
 Πειραιεύς, 379.
 Πελαγία, 578.
 Πελοπόννησος, 258, 267, 268,
 378.
 Πέλοψ, 333.
 Πελοπιδῶν ἐλεφάντινος ὄμιος, 364.
 πελταστής, 323.
 Πελτιανός, με.
 πένησα, 421.
 πεντάλιτρα, 568.
 περδίκιον, 569. περδίκεια ὄζ, 259.
 περιβλεπτος ἄνθρωπος, 255.
 Περικλῆς, 182, 258, 431. Περι-
 κλέους σύνοια, 245.
 περιρραντήρια, 45.
 περισσεύω, 566.
 περιστερὰ φλογοποιός, χαλκῆ, 521.
 Πέρσαι, 129, 222, 598. Περσῶν ἡ-
 γεμόνες, 112, 420.
 Περσεύς, 129.
 Πετασία, 575.
 πετραία, 555.
 Πέτρου ἀγίου σχολή, 87.
 Πετώμενη, 578. Πετωμένη, 579.
 Πεινειός, 431.
 πηχυαῖος τὸν νοῦν, 539.
 πιάνω, 579.
 πιθήκεια πιθήματα, 404.
 Πικρίδης Βασίλειος, 197, 198, 199.
 Πίνδαρος, 92, 169, 538. Πινδαρι-
 κὴ ᾠδή, 110.
 πιττάκιον, 200. προσκυρωτικόν, 211.
 πλαίσιον, 47'.
 Πλάτων, με, 66, 117, 131, 141,
 148, 151, 154, 171, 182, 187,
 188, 189, 196, 245, 246, 362,
 363, 403, 441, 444, 452, 451,
 460, 462, 476, 477, 480, 502.
 Πλάτωνος πολιτεία, 123, 527.
 Πλατωνικός φιλόσοφος, 447.
 Πλατωνικοὶ κρατῆρες, 502.
 Πλατωνικὸν βιβλίον (ἢ φιλοσοφία),
 472.
 πλέξ, 560.
 πληκεύω, 570.
 πλινθίον, 470.
 Πλωτίνος, μ.
 Πόθος, 493.
 ποιητής (δ' Ὀμηρος), 538.
 Ποικίλη στοά, 268.
 πολεμῶ (κατασκευάζω), 580.
 Πολέμων, 110.

- Πόλις (Βυζάντιον), 229, 298, 302, 342, 357, 369, 393, 396, 397, 417, 455, 483, 491, 578.
 πολιτεία ἀγίου, 575.
 πολιτική, κβ, 492.
 πολιτικοὶ στίχοι, 544.
 πολυβασανίζω, 575.
 πόρτα, 569, 570. πορτίτζα, 570.
 πορφύρα βασιλική, 387.
 Πορφύριος, 189, 329, 475. ἀγυρ-
 τικὰ βίβλοι, 571, 572.
 πορφυρογέννητοι βασιλεῖς, 390.
 ποτήρια ἁμαστίς, θηρίλειον, ἐλέ-
 φας, δακτυλωτόν, ἡδυπότις, ἡ-
 μίτομον, Ἡρακλῆς, λεκανίς, κισ-
 σύδιον, κώθων, 504.
 πραιτώρ Ὀρακῆσιων, 282. Πελοπον-
 νήσου, 344.
 πράκτωρ, 267, 296.
 πρεσβῆται ἔθνων, 109, 112.
 Πριάμου πόλις, 94.
 Πρίηπος, 126.
 προάστειον, 197, 202, 214.
 πρόεδρος, 272, 309, 423. Μαδύ-
 του, 597. Ψελλός, 406.
 προεδρία, 357, 498.
 πρωθυπουργός Βυζαντινός, κβ.
 προικὸς ἐφόλια, 214.
 Πρόκλος, 132, 189.
 Προκόπιος Κατωτικός, 396.
 προλήψεις γυναικωνίτιδος, 28. ζευ-
 γιτῶν κατὰ μοναχῶν, 174. βλ.
 δημῶδεις δεισιδαιμονίαι.
 Προμηθεύς, 249.
 προμνήστρια, 530.
 πρόσδος ταχτός, 442.
 προσκαθήμενοι, 373.
 προτεμενίσματα, 425.
 Πρωταγόρας, 132, 183.
 πρωτασηκρήτις, με, 171, 213, 216,
 253, 420, 451.
 Πρωτεύς, 401.
 πρωτεύων Ρωμαίων, 123.
 πρωτοβουσιάριος, 262, 309, 455.
 πρωτολογίας εἰσαγωγή, 216.
 πρωτονοτάρατον, 268.
 πρωτονοτάριος τοῦ δρόμου, 351,
 572, 373.
 πρωτοπρόεδρος, με, 219, 468.
 Πρωτος Γάνου, 397.
 πρωτοσπαθάριος, 198, 199, 204,
 205, 211. πρωτοσπαθαράτον,
 205, 210, 211.
 πρωτοσύγκελλος, 232, 234, 365.
 Πτωχοπρόδρομος, 544.
 Πυθαγόρας, 60, 171, 465.
 Πυθία, 512.
 Πύθιος θεός, 441.
 Πύλιος γέρον (Νέστωρ).
 πύργοι ἐρεσσόμενοι, 111.
 πύρινος (πυρρός), 570.
 Πυριφλεγέθων, 248.
 πυρρώνσιον ἔπος, 232.
 πυρῶν ιδέαι· μακροκεντήτης, διμη-
 νίτης, μέλας, ὁ ἀρίστην σεμίδα-
 λιν ἐργαζόμενος, καθαρώτατος,
 κοῦφος καὶ διάκνος, 266.
 πωγωνίας κομήτης, 382.
 Πῶλος, 442.
 πῶλος (Ἀριστοτέλης), 188. πωλι-
 κὸν φράγμα, 246.
 πῶλος πρωτόζευκτος, 343.

- Πῶρος ■ Ἰνδός, 110.
 Ραδάμανθυς, 279.
 ῥήματα ἐπιτραπέζια, 408.
 ῥητορική, 482. οἰκουρός, πάνδημος, 442.
 Ροβέρτος δούξ Λογγιβαρδίας, 385, 388.
 ρογεύω, 580. ρογεύομαι, 202.
 Ροδινῶται, 483.
 ρόμβος, 475.
 Ρουστικός, 509.
 Ρωμαῖος (Ἀθηναῖος), 522.
 Ρωμαίων ἀξίωμα, 433. βασιλεία, 425. βασιλεῖς, 133. γένος, 207. γῆ, 432, 433. ἡγεμονία, 125. ὄρις, 126. σκῆπτρα, 128, 133. ὕπατοι, 174.
 Ρωμανία (ἑλληνική Ἀσία), 225.
 Ρωμανός Β, 119. Δ, (Διογένης). μητροπολίτης Κυζίκου, 456.
 Ρώμη νέα (Βυζάντιον, 121, 128, 224. παλαιά, πρεσβυτέρα, 138, 509.
 Ρωμῦλος, 141 521.
 Ρωσική μῦτρα, 138.
 Σαββαίτης, 269.
 Σαβίνος παπᾶς, 491, 493.
 σάγια, 567.
 σαλός, 424, 554.
 σάλπιγξ κοσμοφόθογος, 350.
 Σάμος, 339.
 Σαπφώ, 59. Σαρκική λύρα, 110, σάρισσα, 173.
 σατυρικόν τό, 538.
 Σαυρομάται, 113.
 σγούρα ἡ, 570.
 σεβαστή, 369.
 Σεβαστός (Αὐγουστος), 509.
 σεκρετικὰ ζητήματα, 232. σεκρετική συλλογή, 232.
 σέκρετον Ἀντιφωνητοῦ, 205. ἰδικοῦ, 211, 277.
 σελάχιον, 288.
 Σέλευκος, 128, 141.
 σελήνης κέρας, 575.
 Σεμέλη, 334.
 Σηνόδαρος ἄγιος, 574.
 Σιδύλλαι, 59.
 Σῖδη, 321.
 Σικελία, 128, 171.
 σιλογράφος, 476.
 Σιμίαις, 118.
 Σινᾶ, Σινάιον, Σίνχιον ὄρος, 115, 190, 427, 449.
 Σίνης ἄγιος, 574.
 Σισίνιος ἄγιος, 574.
 Σισόης, 190.
 σιτηγός ὄλκας, 266.
 σῖτος (βλ. πυρῶν εἶδη).
 σιτοφόρος αἶρα, 553.
 σκελίζω, 549.
 σκέλος βάνω, 548.
 σκηνή ἀργυρόδετος, ξυλόφρακτος, χρυσόσημος, 445.
 Σκιπίων, 122.
 Σκληρός, 120.
 σκοῦρος, 564.
 Σκύθαι, 120, 121. Σκυθῶν ἐπιδρομή, 222. ἐρημία, 268. βλ. Νομάδες.
 Σκύθης τὴν ψυχὴν, 308.
 Σκυλίτζης, κη.

- σκύλλα, 568.
 σμυρνομένων, 475.
 σολοικισμοί, 427.
 Σολομώντος βιβλίον, 572.
 Σοφία, 504.
 σοφιστικὸς θρόνος, 481.
 Σοφοκλῆς, 538.
 σπαθάριος, 205.
 Σπαριῖται, 245.
 σπένδω Ἄρει, 331.
 σπουδάζομαι, (σπύδω), 568.
 σταυροῦμαι ἐν Καυκάσῳ, 250.
 στέρ ἀστοῦ, κορώνης, 478. χηρός,
 327.
 στεφάνη χρυσεῖ, 306.
 στέφανος ἀρίστειος, 335.
 Στέφανος, 448.
 Στραβοσπόνδυλος Λέων, κζ.
 στρατηγὸς Ἀβύδου, 423.
 στρατηγικοὶ νόμοι, 316.
 στρατιωτικοὶ χρησμοί, 471.
 στρεπτός λιθοκόλλητος, 306.
 Στρίγκλα, 578.
 στρογγύλος χαρακτήρ, 199.
 στύππειον, 363.
 τωϊκοὶ φιλόσοφοι, 172.
 συγγομή, 310.
 σύγκελλος, 269, 456.
 Συγκέλλου μονή, 177.
 συλληπτικόν, 328.
 συμβόλαιον νομίμου συναφείας, 199.
 Συμεῶν Κεγγεῖς, 284. νοτάριος
 ἰδικοῦ, 277, 278.
 σύμπονος, 503.
 σύμπτωχος ἐπισκοπή, 344.
 συναντάλω, 411.
 Συνέσιος, θ.
 συνηγορῶν, 210 — ούμενος, 208.
 συντυχαίνω, 567.
 Συρία Κοίλη, 403.
 Σύρος δ, 354.
 σχολή ἀγίου Πέτρου, 87.
 σφάκελλος δικαιομάτων, 198.
 Σωζόπολις, 274.
 σώνω (φθάνω), 569.
 Σωκράτης, 171, 174, 187, 481.
 Σωκράτους δαιμόνιον, 443. Σω-
 κρατικοὶ διάλογοι, 118. Σωκρα-
 τικὸν ἦθος, 255.
 τακτὸς πρόεδρος, 442.
 ταξείδιον (ἐκστρατεία), 230, 300,
 305.
 τάξεως (οἱ ἐπὶ τῆς), 367.
 ταξιώτης, 264, 291.
 Τάνταλος, 249, 305.
 Ταρσοῦ μητροπολίτης, 497.
 ταχυδρομεῖον, 532. ταχυδρομοῦν
 ὑποζύγιον, 532.
 τελεστικὴ ἐπιστήμη, 474.
 τελεταὶ Ἀσσυρίων, 401.
 τελετάρχης, 441.
 Τελχῖνες, 175, 278.
 τερεβίνθη, 327.
 Τερτίας (Τερεσίας?) 122.
 τέσσαρες οἱ, 565, 570.
 Τεῦκρος, 173.
 τεχνουργεῖσα ἡ, 530.
 Τιθωνός, 266.
 Τίμαιος Πλάτωνος, 477, 505.
 Τιμαρίων διάλογος, κ.
 Τίμων, 187.
 Τιτᾶνες, 118.

- τοπίον, 342.
 τοσαυταχῶς, 353.
 Τοῦρκοι, 222, 224.
 τούρμα, 423, 487.
 τουρμάρχης, 423, 487.
 τραγικὸν τό, 538.
 τραγωδῆς (Εὐριπίδης), 407.
 Τραϊανός, 573.
 τριάκρηνον, 474.
 τρίμηνον παπᾶ Σαβίνου, 491,
 493.
 τρίμορφον, 474.
 τρίχες μετώπειοι Ἰππων, 533.
 τρίχρωμος γῆ, 478.
 τρύγιον, 312.
 Τρῶες, 170.
 Τρωϊκῶν ἀρχαιοτέρα, 60.
 τύρος (τυρός), 580
 Τυφών, 442.
 ὑμῆναιος ἄχορδος, ἀνυλος, 323.
 ὑπατεύω φιλοσόφων, 204.
 Ὑπερβόρειοι, 113.
 ὑπέρτιμος, 168.
 ὑπογραμματεύω, 214.
 ὑπογράφω, 198.
 ὕς ποτάμιος, 288, 290, 291.
 Φάβος (Φάβιος), 122.
 Φαέθοντος μῦθος, 90.
 Φαῖδρος, 118, 441.
 Φαίδων, 196, 505.
 φαρακλῆς (φαλακρός), 568.
 φαρμακοῦμαι, 580.
 φάσμα νυκτερινόν, 571.
 Φερέβιος μοναχός, 424.
 φθορεός, 526.
 Φιλαδέλφεια, 459.
 φιλελληνισμὸς Ψελλοῦ, μ.
 Φιλιππίζω, 395.
 Φίλιππος, 261.
 Φιλιστιέων φρέατα, 364.
 Φιλοκαλία Ὀριγένους, 152.
 φιλοσοφία, 233, 256, 482. ἀπόρ-
 ρητος, 448, 465, 540. ἡμετέρα,
 465. καπηλική, 503. Πυθαγό-
 ρειος, 69, 465. χριστιανική,
 442.
 φιλοσοφίας ἡγεμών, 475.
 Φιλόσοφος, 505.
 φιλόσοφος τράπεζα, 464.
 φιλοσόφων ἄκροι, 152. ὑπατεύω,
 204.
 φιλοσοφώτατος ἄνθρωπος, 255.
 φιλοτιμίας λόγος, 205.
 Φιλότιμος (Φίλητος?) Πλάτωνος,
 477.
 φλέμα, 570.
 Φλουρῆς, 580.
 φλύαρον ἀγαθόν, 352.
 Φλώριον χωρίον, 214, 215, 216.
 Φλώρος, 459.
 Φοιβάμων, 141.
 Φοῖβος, 463.
 Φοίνικες, 91.
 φοινικοβαφεῖς πόδες, 306.
 φοινικοῦν γράμμα, 536.
 φόροι, 375.
 φορολόγος, 440.
 φουσάτον, 570.
 φρεωρυχία, 364.
 φροντιστήριον, 265.
 Φρυγῶν δρίσματα, 161.
 φυλακτήριον, 580.

- φύσις λογιωτάτη, 240.
 Φωναὶ Πορφυρίου, 329.
 Φωκίων, 93, 185, 462, 507, 513, 522.
 Φώτιος, θ, λθ.
 Χαλδαῖοι, 444, 449, 451, 492.
 λόγοι, 152. πυρκαϊά, 510. φιλοσοφία, 502. βλ. Αἰγύπτιοι καὶ Ἀσσύριοι.
 Χάλεφ Ἰεφανῆ, 306.
 Χαλινοκτυπῶ, 574.
 χαλινοποιητικὴ, 529.
 Χαλκῆ (Χάλκη νῆσος), 381.
 Χαλκοπραξία, 428, 573.
 χαλκοτύπος, 530.
 Χαμοδράκαινα, 578.
 χαρακτήρ δξύρυγος, στρογγύλος, 199.
 Χάρων, 265.
 Χαρωνίτης, 357.
 Χάριτες, 322.
 Χαρχαρίστρια, 579.
 Χαρχανιστρέα, 578.
 Χαρσινού κριτής, 308, 370.
 Χασάνης βεστάρχης, 272, 439.
 Χατατούριος, 395.
 Χείρων μιξάνθρωπος, 523.
 χελῶναι, 326. χελωνῶν ξύλα, 470.
 χερσά η, 545.
 Χερουδιμ χρυσῶ, 163.
 γηνὸς στέαρ, 327.
 Χίος, 339.
 χοῦν (μέτρον ἐλαίου), 264.
 Χοιροβάχοι, 306.
 χοιρογυλλίος, 474.
 Χοιροσφάκτης Εὐστράτιος, 372, 470.
 χολή ξανθή, 570.
 χορεῖος ἐξελιγμός, 470.
 χορεύω ἐν Ἐλικῶνι, 250.
 χοροστασίαι, 156. Ναζιραίων, 159.
 χριστέμποροι, 503.
 Χριστοῦ γέννη, 572.
 Χριστοφόρος, 383.
 Χρονογραφία Ψελλοῦ, 383.
 χρυσαῖον κεχαραγμένον, 205.
 Χρύσιππος, 217, 445. Χρυσίππου στοά, 472.
 Χρυσοβαλαντίτης, 296.
 χρυσόβουλλα γράμματα, 487.
 χρυσόβουλλος γραφή, 423. δωρεά, 197, 200, 201. λόγος, 217.
 χρυσόβουλλον, 197, 199. χρυσοβούλλου ἐπικύρωσις, 397.
 χρυσοτελής θέματος, 258, 259, 276.
 ψαλλόντων κύκλοι, 156.
 ψελλίζουσα φωνή, 225.
 Ψελλὸς Κώνστας, Μιχαήλ, 14, 54, 177, 204, 275, 281, 307, 308, 338, 352, 356, 357, 359, 360, 361, 365, 413, 417, 423, 427, 259, 482, 487, 490, 491, 493, 506, 508, 513, 544, καὶ ἄλλοι.
 Ψελλοῦ θυγάτηρ, Στυλιχινή, 62. μήτηρ, 3. κ. ἐξ. πατήρ, 9, 32, 37.
 Ψηφῆς, 490, 492.
 ψίανθος, 431.
 ψοφῶ (θνήσκω), 580.

ψυχὴ Ἀτλαντική, 259.	γίγαντιαία, 259.	ὠκεανὸς πρὸς ἐσπέραν, 513.
259. ἡγιασμένη, 232.	θεία, 238.	ὠκυτόκιον, λίθος Γαλάτης, 328.
φιλοσοφωτάτη, 235.	φιλιτάτη, 238.	Ὠριγένης, 152.
Ψυχρονοσπάστρια, 575.		ὡς εὐρησ, 556.
ψωμία, 560.		ὤτων λεπτά, 533.
Ὠάνης Ἀσσυρίων βασιλεὺς, μ.α.		Ὠᾶχος, 112.

